Aú-aai símai kááísamakain-aai

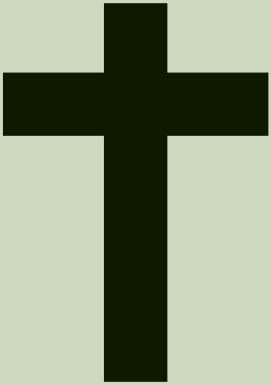

The New Testament in the Awiyaana language of Papua New Guinea

Aú-aai símai kááísamakain-aai
The New Testament in the Awiyaana language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 31 Aug 2023
0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c

Contents

Mátíyu 1
Mááka 93
Rúku 145
Yóni 236
Aantá-waasi 297
Rómu 383
1 Kórinti 426
2 Kórinti 469
Kárésíya 497
Éfésási 513
Fírípái 526
Kórósi 536
1 Tésáróníka 546
2 Tésáróníka 555
1 Tímóti 560
2 Tímóti 572
Táítási 580
Fírímóni 585
Ípúru 588
Yémísi 622
1 Pítaa 633
2 Pítaa 644
1 Yóni 651
2 Yóni 661
3 Yóni 663
Yúti 665
Paápé uráin-aai 669

Mátíyu

Ísu wíyómpa'a iyówana Mátíyu siyáánkai-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Ísun-aai agaimakáiye. Ísuni kísau-waasima sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Mátíyu moórá-awi'a Rífái wemá maanáúfáí agaimakáiye. Maníkó séna sáwí'o úmaimo méraampinkemba faútíyukaiye siyóntemba ááéraan-aai símai kááísamakon-aufai-wandaaifimba agáúmba Ísuntafesa siyáawe. Yúndaa-waasi Ísuntafesa sésa Maníkómó íyáfasinankaiwai Mésíyaan-iye síwae séna maanáúfáífímbá agaiyáiye. Ísu fasi'aémbá tokéna Maníkóní ámútankoni áwáuma simátimena Maníkó wení waási wégarawin-aai simátíma'mae iyáiye. Mátíyu miyán-ááí maanáúfáífímbá agaimakáiye.

Rúku 3:23-28

1 Ísu Káráísitini akúní'o uráan-aai. Ísun-aíwá'ná Téfítin-iye. Téfítin-aíwá'ná Émbaramun-iye.

2 Émbaramu Áísáakimba ma'ankówana
Áísáaki Yékopumba ma'ankówana
Yékopu Yúndaa-iyai afarawainonda matinkówana
3 Yúndaa Pérésinte Sáraante matínkaraimba
tinówa Témaan-iye.

Pérési Éséronimba ma'ankówana
Éséroni Árámumba ma'ankówana
4 Árámu Ámínándapumba ma'ankówana

Ámínándapu Násonimba ma'ankówana
Násoni Sáómonimba ma'ankówana
5 Sáómoni Póásimba ma'ánkaraimba
anówa Ré'apimaniye.

Póási Ópétimba ma'ánkaraimba
anówa Rútimaniye.

Ópéti Yésimba ma'ankówana
6 Yési Téfítimba ma'ankówana
Téfítimo káráwiyaiwai Soromonimbá
ma'ánkaraimba anówani aifaráán-kwánkón-áwí'a
Yúráya úwana ánaaen-kwamba Téfítin-iye.
7 Soromoní Ríyapoamumba ma'ankówana

Ríyapoamu Ápáísaamba ma'ankówana

Ápáísaa Ésaamba ma'ankówana

8 Ésaa Yiósafatimba ma'ankówana
Yiósafati Yórámumba ma'ankówana
Yórámu Ásáyaamba ma'ankówana

9 Ásáyaa Yótámumba ma'ankówana
Yótámu É'ásaamba ma'ankówana
É'ásaa Ésékayaamba ma'ankówana
10 Ésékayaa Mánásaamba ma'ankówana
Mánásaa Émósimba ma'ankówana
Émósi Yósáyaamba ma'ankówana
11 Yósáyaa Yékónaya-iyai afarawainonda matinkówasa
minkánááfímbá Pépíróni-naopakewi Ísareri-waasi tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkaraawe.

12 Pépírónifa'a mátinkon-kanaafimba
Yékónaya Síátiomba ma'ankówana
Síátio Sérápáperimba ma'ankówana
13 Sérápáperi Ápáyatimba ma'ankówana
Ápáyati Éráyakimumba ma'ankówana
Éráyakimu Ésomba ma'ankówana
14 Éso Sétókomba ma'ankówana
Sétóko Ékímumba ma'ankówana
Ékímu Éráyatimba ma'ankówana
15 Éráyati Éríesaamba ma'ankówana
Éríesaa Mátánaamba ma'ankówana
Mátánaa Yékopumba ma'ankówana
16 Yékopu Yósepimba ma'ankówana
Yósepi Máríyaan-awaaikó úwana Máríyaa
Ísun-anówan-iye. Ísuntafesa Maníkó íyáfasinankaraiwaiye sésa Káráísitiye wésewe.

17 Émbaramumo méronka'a sísamaifakemba éíyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Téfítimo paápé urénamo méronka'a sísamaifakemba éíyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Pépírónifakewi tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkarowasa méron-kanaafimba sísamaifakemba éíyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówana minká'á Máríyaa Ísu Káráísitimba ma'ánkaraiye.

Ísumbo ma'ánkarain-aai.
Rúku 2:1-7

18 Ísu Káráísitimba ma'ankómba maará uráiye. Ísun-anówamba Yósepinka'a aaí símakowana Yósepi ímba wesé'a kurónka'a ámú'a paápé uráiye. Ufaen-ámútánkó Máríyaan-arumpi túwana ámú'a paápé úwana
19 awaaikó kawe'á wéuwai séna waási túranka'a ai'máráanana Máríyaa aigaesáféna
ifáímpó'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráiye.

20 Miyá imáyáa wéena aún-kwérowana Fasi'aénkó kísau-
waasigo wíyómpakewi kaainampá'á simámena séna Yósepiyo
Téfítin-andafaken-kwaasi óne. Máríyaamo ámú'o káúfímba
Ufaen-ámútánkó aantemba ámú'a kauwánkáímba po wembá
úwoi máínompo ímba áá'a íno.
21 Iyámpóímo ma'ankáínda áwí'a Ísuwe simánkaao
siyáiye. Mináwíkóní áwáuma wení waási sáwí-imayaagomo
ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye siyáiye.

22 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna
miyán-tántáá'á paápé uráiye.
23 Wemá agaimaréna séna
moórá-inaamarugo waaí ímba maiyéna ámú'a
kaumái iyámpói ma'ankáínasa miníyámpóígón-
áwí'a Émániyueriye sénááwe
agaimaréna siyáimba mináwíkóní áwáuma Maníkó keséta
méraiye siyáiye.
24 Yósepi aúfínkémbá íyáfasinena Fasi'aénkóní kísau-
waasigo wíyómpakewi siyóntemba awaaainínkómbá maiyéna
25 ímba wesé'a kúmba úwoi ména káráwiyowana iyámpói
ma'ankówana áwí'a Ísuwe simánkaraiye.

2

Aafáúmó íyáúsupaken-kwaasimo taawánaraan-aai.

1 Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-
kanaafimba Pétaremu-naopa'a Máríyaa Ísumba
ma'ánkarowasa némpakemba aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi
kawe'-ímáyááwárá'-wáási témesa Yérúsaremu-naopa'a tésa
2 sésa Yúndaa-waasiya'a káráwiyiniye sénamo ma'ánkáín-
iyampoi nááfara ánkaraao. Aafáúmó íyáúsipa'a méta
awánáúndasa moórá-o'a paápé isatá awánéta séta iyámpói
ma'ánkaraimba póta awánéta wenáwí'a mósá maránae séta
témeta túne siyáawe.
3 Suwaná marará-káwáágó Éroti mináái isówana arunkó
sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewiwara'a ísówana tirunkó
sáwí'a úwana
4 Éroti óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-
kwáásíyé táántowasa túwaandu uwaná séna Maníkómó
ai'maráíndawimba Káráísitimba ma'ankáínda nááfara
ma'ankáíníyo súwasa
5 sésa Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopa'a ma'ankáíníye.
Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna
6 Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopaken-kwaasisono.
Yúndiyaa-marafa'a káráwiyaiwaifimba kentí naaópa'o

káráwiyaiwai ímba tínaaempa'a méraawe. Kentí naaópakemba moóráwigo paápé uréna kesí waási Ísareri-waasiya'a kawe'á úmai káráwiyiniye agaimaréna siyáiye suwaná

7 Éroti iséna aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi aúpá'á táántowasa tuwaná tísai ena séna nóran-kanaawa minó'á paápé isará awánaraao súwasa simámúwana

8 Éroti séna Pétaremufa'a miníyámpói koayaafái úmai awáné'a tasimásimiya'a kesé'a kuré'a wenáwí'a mósá máráano súwasa

9 isésa kumbá aafáúmó íyáúsupa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókó aifa'á wéwena miníyámpóímó méronka'a kowaúwasa

10 áfááraumai aamoí ésa

11 mindáúmpá'á iyésa anówane miníyámpóíyé tuwánésa kífaesa miníyámpóígón-áwí'a mósá marésa unáámbá óin-tokésa kawe-tántáá'á korí-óntámbá fóimai amésa kawe'-úmúmbó í-tántáá'á fóimai amésa asaa-wiyúm-básáwénkwárá'á fóimai ámakaawe.

12 Ámatuwesa tún-kwáúwana Maníkó kaainampá'á simátimena séna Érotimba ímba kosimáméro súwasa fí'on-ampakemba kentí naaópa'a kuráawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípifa'o kurááyan-aai.

13 Kúwana wíyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba Yósepi kaainampákémbá awánówana séna Éroti miníyámpói tufuwíndasafena wésaafa-ifo íyáfasine anówane miníyámpóíyé tí'mae Ísípi-marafa'a koména'a aáno'a simáme'a áí'mae tiyó sénaumne súwana

14 mindó'wáámbá íyáfasinena anówane miníyámpóíyé tí'maena Ísípi-marafa'a wémena

15 mifá'á komérowana Éroti pukáiye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiye. Wemá agaimaréna séna Fasi'aénkó séna

Ísípi-marafakemba kesáánimba
méraina'a áántaanana kouweráíniye
siyáiye agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiye.

Iyámpóímo tínkankaan-aai.

16 Éroti awánómba aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi karo'á simánkesa kóuwana Érotin-arunko áyámba úwana aafáúmó íyáúsupaken-kwaasimo simámakon-aaisafenawe o'á paápé uráiyemo siyón-aaisafenawe imáyáa éna tuwímbai ti'maréna séna Pétaremu-nao'-aempa'-naopimpa'a kae'-áátáímó uwásúwén-iyampoiye ímbo kae'-áátáímó uwásúwén-iyampoiye saafá úmai tínkantuwaaro súwasa miyá uráawe.

17 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a
Yérémaya siyónka'a póna miyá uráiye. Wemá agaimaréna
séna
18 Ráma-waasi áfááraumaimo ifi'ó taráamba ísaraawe.
Réserin-aísaafitantamba uráan-kwaasi miwítí
iyámpóísafesa ifi'á taawasá iyámpóímo
pukáantafesa timambá faráátamai tínkaraawasa úwoi ifi'á
támaesa iyáawe
agaimaréna siyáiye.

Ísípifakembo tiyáan-aai.

19 Éroti puwúmba Yósepi Ísípi-marafa'a ména
wíyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba
kaainampákémbá awánówana séna
20 miníyámpóígómbá tufuwónaemo sen-kwáásí é'a púwófo
íyáfasine anówane miníyámpóíyé tí'mae Ísareri-marafa'a
waaó súwana
21 íyáfasinena awaaininkóné áániniinkonte tí'maena Ísareri-
marafa'a kúmba
22 Érotin-áániniinkon-awi'a Ákéreasi afowán-ánóndáá
Yúndiyaa-aempa'a kawáá-kísáú wémauwana Yósepi iséna
mináémpá'ó wíndasafena inkaisúwana kaainampá'á Maníkó
simámuwana Káríri-aempa'a
23 Násareti-naopa'a tí'maena koméraiye. Naaófá'á
Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiye.
Wemá Ísuntafena séna
Násaretifaken-kwaasin-iye sénááwe
agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiye.

3

Yónimo simátímakain-aai.
Mááka 1:2-8, Rúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

1 Minkánááfímbá moóráwigon-awi'a Yóni ména nombó
maitinkówi póna Yúndiyaa-marafa'a kúmba máásai-marafa'a
koména simátimena séna
2 Maníkó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-
imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró simátíma'maena iyáiye.
3 Naaófá'á Yóni ímbo méronka'a Maníkón-aaimo
simátímakowin-awi'a Áísáya Yónimo paápé índasafena
imáyáa éna agaimaréna séna
moóráwigo máásai-marafa'a ména aaemáíyakemba séna
Fasi'aénkóní aambó wi'ankáíyamba wení aambá
arupíse íyana minámpá'á wíno
Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yóni paápé úwana
minááí paápé uráiye.

4 Yóni káámeri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisamba
á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámíkóní aúwé mintón-
aantemba wénena
5 aaí simátíma'maena iyúwasa Yérúsaremu-naopaken-
kwaasiye Yúndiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni
menáípákéné maanáípákén-kwáásíyé miyáumai-waasi tóso
ésa
6 miwítí sáwí-awauma kufíyúwana Yóni Yóndani-nompimba
nombá maitínkaraiye.

7 Yóni nombá maitinkéna awánómba ámáán-kawaa-
waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye sáwífa'a nombá
maisinkáínkwae sésa wempá'á tóso uwaná simátimena séna
iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba
timínífo nááwa simátímísara iséra inkaiséra wéteo.
8 Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawe-kísáú
maíya'a tuwánánaumne.
9 Émbaramu kentáá síwá'ná imbá póta Maníkóní kawe'-
wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó
Émbaramun-aísaafitantamba ónááwe sénaraantaasi
maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á
úráawaisino. Émbaramun-aísaafitantamba uráundawi póta
kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro.
10 Ímba kawe'-árámbá íyáín-taima áwáufimba
wéayaisuwesamo iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó
miyáumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siyáiye.

11 Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a
Maníkómpá'ó tewí nombá wémaitinkaundanifo kesínaaembo
tíndawi Ufaen-ámútánkómbá ai'maráínana kuména
kempímbá óraa'a uwátinkainiye. Iyamó agáéntemba íníye.
Wemá óraako kembá íyáákaraifo wemó aaí síndara'o kemó
sendá sáwí'an-iye.
12 Aawinkwínaumo sipetifímbó mósá marésamo
mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo
fiyúndágomo tiyútúwáísasamo kámakama'o índai-iyafimbo
uwááígomo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá
máráántemba waási miyáráámbá íníye Yóni siyáiye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.
Mááka 1:9-11, Rúku 3:21-22

13 Minkánáá Ísu Káríri-aempakemba Yóndani-nompa'a téna
Yóni nombá maisinkáínkwae séna túwana
14 Yóni séna ímbanifo emó nombó maisinkénda kanaán-ifo
kentáfémo sémo nombá maisinkaaómó séndawe súwana
15 Ísu séna ifátuwe súndantemba miyán-uwo. Miyámó
ékaimo ékai Maníkó siyáini'a óyauye súwana ewé séna

16 nombá maiyankówana nompínkémbá íyáfasinowana
kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba
Maníkóní ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísu
ane'á kumbérowana
17 aaigó aantemba wíyómpakemba séna maawá
kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoí
uwánkaumne siyáiye.

4

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aai.
Mááka 1:12-13, Rúku 4:1-13

1 Súwana waántáwanko Ísumba áísai úmai isáíndasafena
Maníkóní ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a
2 koména tómbá ímba néna ayáátááka'a 40 no'waamba
waúwana áfááran-aai tówana
3 waántáwanko Ísu sáwí'o índa awánánae séna
Ísumpa'a téna séna emá Maníkón-áániniko úne wésempo
maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana
4 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna
tómbó náíyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkó
siyáintemba
seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye
siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
5 waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a
wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena
6 séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna
Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba ti'maráínasa
enká'á káráwiyesa pósa óntanka'a aísamai turaráanafo
sésa tiyáántandesa faramónááwe
siyáiye. Mindásafe emá Maníkón-áániniko úne wésempo
maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi farámbaesa
marapá'á múankanaawe waántáwanko súwana
7 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba
é'a miyá siyéna moórá-aaiwara'a séna
kentí Fasi'aénkó Maníkómbá
áísai úmai isánae ímba seró
siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá áísai
úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá ónaumne
Ísu súwana
8 waántáwanko Ísumba áí'maena óraa'-omapa'a iyéna
móankena seyaafá'-máráfá'á káráwiyon-kwaasiye miwítí
óraa-fasi'aene aráánamena
9 séna kenká'ó kífaemo ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a
káráwiyi-kisau áména káráwiyinone waántáwanko súwana
10 Ísu séna waántáwanko kóuwo. Maníkón-aai
aúfáífinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa é'a wenáwí'-
aantemba mósá maré'a wení kísau aantemba máéro
siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
11 waántáwanko auwéna kúwasa wíyómpakemba Maníkóní
kísau-waasi kumésa Ísumba áwa'nai uráawe.

Ísu wení kísaumo ómbakain-aai.
Mááka 1:14-15, Rúku 4:14-15

12 Yóni marará-káwáágón-áwí'a Érotintafena séna sáwí'a
uráiye siyóntafena ándáfa'a máankowana méron-aai Ísu
iséna Káríri-aempa'a wéna
13 Násareti-naopa'a ímba koména Kápaneamu-naopa'a
koméraiye. Mindáópa'a Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'-
naopa'a Sépiyuraaniye Náfataraiye tísaafitantambo uráawiti
marará'ó wéron-daopa'aniye.
14 Ísu Kápaneamu-naopa'a koméromba naaófá'ó Maníkón-
aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna siyónka'a
póna miyá uráiye. Wemá agaimaréna séna
15 Sépiyuraaninte Náfataraínte mindárai tísaafiti marafá'á
nonkwaaúnkóní áwáífa'a Yóndani-nonkoni menáípá'-
márágón-áwí'a Káríri-marafa'a méraawi fí'o-fi'on-
kwaasisafe'a súnda
16 minkwáásí túnáín-aempa'a mésa sámo kaipa'á
awánánááwe. Maníkóní némpa'o túnáín-aempa'o méraawi
sán-kátinkainiye
agaimaréna siyónka'a póna Ísu paápé éna miyá uráiye.
17 Minkánáá Ísu simátimindasafena ómbarena simátimena
séna Maníkó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-
imayaa tuwé'a Maníkómpá'á
teró siyáiye.

Ísu éíyain-kwaasimo táántarain-aai.
Mááka 1:16-20

18 Ísu Káríri-waaunkoni áwáífakafamba kúmba kae'-
wáásíyáí mésarai awaaón-áwí'a Sáímoni moórá-awi'a
Pítaa úwana áfákon-awi'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau
pósarai mófáá'a to-tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá
nompí tukésarai méroyana
19 Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to'máímo
tímapa'o wénoyantemba aú-kisau tíménakai wénekai kesáái
simátímapa'a wéniyasa kempá'á teró súwasarai
20 mimbáré'máré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.
21 Wesé'a kuyaná Ísu maréna kúmba kae'-wáásíyáí
mésarai Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémísi úwana
áfákon-awi'a Yóniye tifowámpín-kwimái nompín-táómpimba

méresa mareˈmareˈ-únámbá toˈmayaa wéuwana Ísu minkáéˈnárai táántowasarai
22 minúwóíyáámbá tifowámbá mindómpín-táómpimba auwésarai Ísuweˈa kurááye.

Ísu sáwífaˈ-waasifimba kísaumo maiyáin-aai.
Rúku 6:17-19
23 Ísu Káríri-aempaˈa naaóˈ-naoˈa wénena ámáán-daumpimpaˈa Maníkó wení waási kawáánin-aai minásé-ááí kosimátímapaˈa wénena fíˈo-fiˈon-tiˈo
ún-kwaasi asófatinkafaˈa kúwana
24 wenááigo
Síriyaa-marafaˈa naaóˈ-naoˈa wété úwasa fíˈo-
fiˈon-tiˈo ún-kwaasiye sáwí-amutanko tirumpimbó méron-kwaasiye tíyayaambo táúnkon-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye miyámó un-kwáási taawiyaˈmaésa Ísumpaˈa mátínkówana asófatinkena
25 aambó wénumba sáwífaˈnanka Káríri-aempakene Tékáporisi-aempakene Yérúsaremu-naopakene Yúndiyaa-aempakene Yóndani-nonkoni menáípákén-kwáásíyé miyáumai-naopaken-kwaasi wempáˈá tóso uráawe.

5

Ísu omápaˈa iménamo simátímakain-aai.
Rúku 6:20-23
1 Ísu mérowasa sáwífaˈ-waasimo tóso umbá tuwánéna omápaˈa imérowasa wení waásisomba túwaandu uwaná
2 simátimena séna
3 Maníkó súwaˈnai ínkwae sewí Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkena miwíyáˈá wégawaaniye.
4 Miwífímbá sáwí-imayaa wéraisana tirunkó umbaí wétaiwai Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkena fetói wéuwatinkaiye.
5 Kentúmo ímbo maimaésa wéiyowi Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkaimba pósa siyáim-barama maénááwe.
6 Maníkó siyáintemba miyámó ónaemo wésewi Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkena kaweˈó úmaimo méraiyantafena kaweˈ-íˈa uwátinkainiye.
7 Tirumbó wéuwatinkaawi Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkena arumbá uwátinkainiye.
8 Tirumpinkémbó kaweˈ-ááí aantemba wésewi Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkaimba pósa Maníkómbá awánánááwe.
9 Waásifimbo farumó uwátinkaiyantafesa kísau wémaewi Maníkó miwí kaweˈá wéuwatinkena kesí iyámpóín-owe síníye.

10 Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo arupíse úmaimo
méraantafesa sáwí'a wéuwatinkaawe. Maníkó miwí
kawe'á wéuwatinkena miwí wení waási-i'o ombá póna
wégawaaniye.
11 Kembiwímó kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa
mindásafesa sáwí-aai simátinkesa sáwí'a uwátinkesa fí'o-
fi'on-karo'-aai simátínkáámba Maníkó kembiwí kawe'á
wéuwatinkaiye.
12 Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowimo sáwí'o
uwátínkaraantemba káfé'a sáwí'a wéuwatinkaamba tirunkó
kawe'á wéina'a aamoí é'a wíyómpakemba kentí kawe'-
méyámbá maénááwe Ísu siyáiye.

Ságon-aaiye uwígón-aaiyemo Ísu siyáin-aai.
Mááka 9:50, Rúku 14:34-35

13 Ísu simátimena séna marapá'ó méraan-kwaasifimba
mé'a uwígómó ásémo intenkáámbá wéowe. Miyá
wéombanifo uwímó sáwí'o énamo imbá ímba kawe'á úmai
kéna ímba áséma éna sáwísankaamba isasá aampa'á tukésa
wénowe.

14 Marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a sámo
kaintenkáámbá wéowe. Omápa'o wérain-daopa'o mósá
awánaantemba kembiwí méraawini áwáuma wéawanaawe.
15 Iyamá ómbá kúra'maresa ímba aúpá'á maráíyamba
afora'á makésa mindáópaken-kwaasi awánánááwe.
16 Miyáumai sámo kaintembá waásifimba mé'a sán-
kátinkaiyasa kentí kawe-kísáú tuwánésa kentifo wíyómpa'o
méraiwain-awi'a mósá maránááwe Ísu siyáiye.

Ísu ámáámbo siyáin-aai.

17 Ísu mináái simátimena séna ímba kentáfé'a sé'a
Mósese siyáin-aine Maníkón-aai simátímakaawi siyáan-
aine ifá'á túwáíwaiye ímba seró. Maníkón-aai siyáan-aai
ímba tuwánáúmpo siyáanteni'o úmaimo paápé índasafe'a
kunkáumne.
18 Simátíménda ísáaro. Wíyómba maramá wéraisana póna
Maníkón-aai waé'wae'a wéiye. Maníkón-aaigo seyaafá'á
waé'wae'a wéimba póna minááígómó siyáinten-úmai
seyaafá-tántáá'á paápé íníye.
19 Miyáumai Maníkón-aaifinkembo karo'-ááímó
taraisésamo fí'owantafesamo sésamo wéundantemba miyá
índa mindá kanaán-iye síyanamo éna Maníkó séna kesí
waási kawáánúnda-waasifinkemba ímba fasi'aén-kwáásín-
owe sínífo Maníkón-aaimo taawiyafésamo simátimesamo
sésa Maníkón-aai ísáaro wésewisafena Maníkó séna kesí
waási kawáánúnda-waasifinkemba óraa'-waasin-owe síníye.

20 Moórá-aai simátíménda ísáaro. Ámáán-kawaa-waasiye
ámáámba sen-kwáásíyé sésa Maníkómó siyáintemba úmai
méraumnemo sembá karo'á wésewe. Miwímó ontembó kem-
biwímó é'a Maníkómó kawáánipa'a ímba mé'a Maníkómó
siyáintemba érai'a miyámó é'o é'a Maníkómó kawáánipa'a
ménaawe Ísu siyáiye.

Tínkamon-aaimo siyáin-aai.
Rúku 12:57-59

21 Ísu maarán-ááíwárá'á siyáiye. Naaófá'á Mósese
kentíwá'násafena simátímakain-aai ísaraamba maará
siyáiye. Ímba tínkamiyasa púwóro. Miyámó íyasamo ésa
aaifimbá maitinkánááwe siyáimbanifo

22 simátime'a súne. Miwítí waásisafesa aaisambá
wétiyiyawi aaifimbá maitinkáíyamba mindá kanaán-
iye. Miwítí waásisafesa sáwí-aai simátínkááwi tí'maesa
aaimó ísááwitopa'a tíyasa aaifimbá maitinkáíyamba mindá
kanaán-iye. Miwítí waásisafesa uwó-wáásíyá'ó úwoi-
waasiya'o sésa símai sáwí'a wéiyawi ónkaifa'o iyamó
wégaipa'a méraiyamba mindá kanaán-iye.

23 Miyán-ááí imáyáa ombá Maníkóntáfé'o imáyáamo é'o
moórá-tantaa'o aménae'o óraa'-amaan-daumpa'o komé'o
é'a kentí waási aaí ta'ótokaiya'o tááka'o maké'o é'a

24 Maníkómbó amíyan-tantaa'a óntan-taaregoni ewaa'á
mámare'a minááí koísámai arupíse uwásuwe'a kouweré'a
Maníkómbá áméro.

25 Aaimó simátinkanae síyawimo tí'mae wíyasa aampa'á
mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo
mátimiyasamo ésa
i-wáásí timíyasa ándá-naumpa'a tinkánááwe.

26 Ímbo miyámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa
ímba ááéma tai'ánaumne sésa seyaafá'-méyámbá
tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiye.

Aarakwá'ó tasáén-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 19:9, Mááka 10:11-12, Rúku 16:18

27 Ísu minááí simátimena séna naaófá'á Mósese
simátímakain-aai ísaraamba maará siyáiye. Fí'owi
tuwaainintóné tuwaai'wainté ímba nóro siyáimbanifo

28 simátime'a súne. Moóráwigo moórá-inimbo awánénamo
tafisénae sénamo índa ímba afora'á ínífo imáyáa aantemba
tafisínana Maníkó séna imáyáafinkemba é'a wétafisiye síníye.

29 Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a
moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a
ónkaifa'o wíyamba mindá sáwí'an-iye. Sáwí'o uráinda
maisuwé'o méraiyamba mindá kawe'án-iye.

30 Tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a
moórá-tiyaamba arátúwáaro. Kae-tíyáámbó wéraina'o é'a
sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'a wíyamba mindá sáwí'an-
iye. Sáwí'o uráinda maisuwé'o méraiyamba mindá kawe'án-
iye.

31 Naaófá'á Mósese maará siyáiye. Moóráwigo
awaainínkómbá ai'mátuwaindawi aúfáífimba agaimaréna
séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno
siyáimbanifo
32 simátime'a súne. Awaainínkó ímba moóra-waasigoe
wénisana awaaikó ai'mátuwaisana minínínkó kówéna
moóra-waasi komaiyéna minínínkó aú-waasigoe wénimba
sáwí-anka'a wéniye. Aifa'-áwááíkómó ai'mátukaintafena
miyá wéiye. Moóra-waasigo ai'mátukain-inimbo wémaimba
wewára'á umémbá wémaiye Ísu siyáiye.

Seyaafá-tántáápímbá ímba matuwé'a seró-áái.

33 Ísu maarán-ááíwára'á siyáiye. Naaófá'á Mósese
simátímakain-aai ísaraamba maará siyáiye. Fasi'aénkómpátá
miyá ónaumne síyamba karo'á sefáínifo érai'a sé'a miyán-oro
siyáimbanifo
34 simátime'a súne. Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a
érai'a miyán-oro. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo
é'a érai'a ímba miyán-oro. Maníkó káráwiyaiwi wíyómpa'a
méraifo Maníkón-áwíka'a ímba matuwé'a seró.
35 Maníkó marapá'á káráwiyaipa'an-ifo ímba marará'á
matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Maníkó káráwiyain-
daopa'an-ifo ímba mindáópa'a matuwé'a seró.
36 Fafután-á'nóntáúrá'á kaantún-a'nontau ímba kanaán-
ure'a kaantún-a'nontaura'a fafután-á'nóntáú ímba kanaán-
uránááfo ti'nónká'á ímba matuwé'a seró.
37 Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-ááí aan-
temba seró. Ewé miyá ónaumne seró. Kemó ímbo miyá
ónaumnemo síyambo é'a maarán-ááí aantemba seró. A'áo
ímba miyá ónaumne seró. Simátimunda-aai waántáwankon-
imayaafinkeni'a wéowe Ísu siyáiye.

Anondáámo ímbo tínkamiyan-aai.
Rúku 6:29-30

38 Ísu mináái simátimena séna Mósese simátímakain-
aai ísaraamba maará siyáiye. Moóráwigomo moóráwigoni
aúrambo fituwáínasamo ésa wen-ánóndáá wenaúramba
fituwánááwe. Moóráwigomo moóráwigoni áwááyaamba
pótuwainasamo ésa wen-ánóndáá wenáwááyaamba
pótuwanaawe siyáimbanifo

39 simátimeˈa súne. Sáwíˈo uwátinkaiyaˈa ímba anondáá
miwí sáwíˈa uwátínkáaro. Tááˈo tuwaumíyaˈo éˈa ímba
anondáá tínkameˈa anekaˈá waé-timiyasa tuwaumónááwe.
40 Kentí unáánkwátóisafesamo maénae sésamo tíˈmaesamo
aaimó ísáín-waasigompaˈa kurésamo síyaˈo éˈa ímba aˈáo
síyamba paákákén-únánkwátóiwaraˈa tíméro.
41 Aampaˈó taˈótoresamo sésa kentáásí moparáwímbá
kárikaˈa súwaˈnai orómó síyaˈo éˈa ímba aˈáo síyamba úwoima
ayáátáákaˈa túwaˈnai oro.
42 Moórá-tantaaˈa simiyó síyaˈo éˈa úwoi tíméro. Moórá-
tantaaˈa wááu simiyó síyaˈo éˈa miyán-oro Ísu siyáiye.

Namuro-wáási kaweˈá uwátínkáaro-aai.
Rúku 6:27-28,32-36

43 Ísu minááí simátimena séna naaófáˈá simátímakain-aai
ísaraamba maará siyáiye. Kentí waási-imayaan-oro. Kentí
namuro-wáási tíyámba uwátínkáaro siyáimbanifo
44 simátimeˈa súne. Kentí namuro-wáási imáyáa timéˈa
sáwíˈo uwátínkááwisafeˈa túwaˈnai úmai Maníkómpáˈá inaí
seró.
45 Miyámó ombá wíyómpaˈo kentifo méraiwaini iyámpói-
iˈa wéowe. Maníkó miyáumai kaweˈá uwátinkena aaí sisaná
aaˈá kaisaná kaweˈ-wáásíyáˈé sáwí-waasiyaˈe aaˈá kaisaná
Maníkó aaí sisaná aaˈá tisaná arupísemo on-kwáásíyáˈé ímbo
arupísemo on-kwáásíyáˈé aaˈá wétiye.
46 Seyaafáˈnánká kentí waási-imayaamo wéowasamo
ombá anondáá miwí-ímáyááwáráˈá wéowe. Taakisimó
máén-umen-kwaasi ímba kaweˈ-wáási ombánifo miwítí
waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá
wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo
éna Maníkó ímba kaweˈ-méyámbá timínífo kentí namuro-
wáásíwáráˈá imáyáa tíméro.
47 Seyaafáˈnánká kentí waási-iˈa úmai kaweˈá
wéuwatinkaawe. Maníkóní ambó ímbo wéaraaiwaewiwaraˈa
miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kentí waási aantemba
ímbanifo kentí namuro-wáásíwáráˈá kaweˈá uwátínkáaro.
48 Kentifo wíyómpakewi kaweˈ-íˈa úmai méraimba
mindásafeˈa imáyáa éˈa kaweˈ-íˈa úmai méraaro

Ísu siyáiye.

6

Wétuwaˈnai-on-aai.

1 Ísu minááí simátimena séna tuwímbaisafeˈa tirumbá
uwátinkeˈa túwaˈnai íyamba ímba maarán-ímáyáá éˈa waási
méraiyankaˈa wétuwaˈnai-onasa óraaˈ-waasin-iye síwae-
imayaa ímba íyamba úwoi túwaˈnai oro. Miyán-ímáyáámó

wée'o túwa'nai íyanamo éna kentifo wíyómpakewi kawe'-méyámbá ímba timíníye.

2 Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba waási aamoí uwásinkaiwae-imayaa ímba é'a ímba óraaka'-oraaka'a síyamba úwoi túwa'nai ónááwe. Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásí ámáán-daumpa'e aampa'é toruparésa óraaka'o sembá óntamo ímbo makáawimo tímémba ímba miwí-ímáyáá ombá wétimesa kesúwí'a mósá maráíwae sésa wétimewe. Érai'a simátime'a súne. Mindámo tímén-anondaa miwí túwí'o mósá máráámba é'a mimbéyámbá wémaewe.

3-4 Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba kesí waási suwánaafo sé'a waásimo ímbo méraiyanka'a túwa'nai oro. Miyámó ombá kentifo aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna kawe'-méyámbá timíníye Ísu siyáiye.

Maníkómpá'á inaimó sen-ááí.
Rúku 11:2-4

5 Ísu minááí simátimena séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásímó sentembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa aamoí uwásinkaiwae-imayaa ésa ámáán-daumpa'a mésa waásimo tóso on-áémpá'á mésa inaí wésewe. Érai'a simátime'a súne. Miwímó miyámó wéon-anondaa miwí túwí'o mósá wémaraamba mimbéyámbá wémaewe.

6 Miwí miyá wéofo Maníkómpá'á inaí síyamba kentí naaúmpa'a kembiwí aantemba imé'a kentifombó ímbo ane'ó awánaawimpa'a inaí síyana aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna iséna kawe'á úmai túwa'nai íníye.

7 Maníkómpá'á inaí síyamba úwoi-aaiyaamba ímba símai tafisénááwe. Maníkóní aambó ímbo aráááíwáéwi sésa tafisímai-aaisa senanasá súwa'nai íníye sésa úwoi-aaiyaamba símai wétafisefo

8 ímba miyán-oro. Kentifombó Maníkómpá'ó miyám-baaran-aaisafe'o wéaisai-e'o súwa'nai íníyemo síyamba é'a awánaraimba póna túwa'nai íníye.

9 Maníkómpá'ó aaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao wíyómpa'o méraandawi enáwí'a íyáákarain-awita mósá wémaraumne.

10 Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. Wíyómpakewimo ení ámáámbo aráááíwáéntemba marapátá méraundawisa miyáumai aráááíwáéno.

11 Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó.

12 Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwáana miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó.

13 Sáwí-yantaakomo kentáá ma'máímo awánáíndasafenamo
ínamo e wasiyuwaaó. Seyaafá'-má'ú-yántáákó kentááfímbá
tifó sé maisiyuwaaó. [Ení waási kawáánúmae wéiyonana ení
fasi'aémbá waé'wae'a úmae wéiyisana enáwí'a óraa'a úmae
wéiyimba érai'-aain-iye.] Miyán-áái Maníkómpá'á seró.
14 Sáwí'o uwátínkaraamba ímbo anondáámo sáwí'o é'o
ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o
wéomba túwa'nai ena maitiyuwáínífo
15 sáwí'o uwátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o
ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó
sáwí'o wéomba ímba maitiyuwáíníye Ísu siyáiye.

Tómbó aawentamó on-áái.

16 Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inaí aan-
tembo sé'a tómbá wéawentan-omba aasásói'-wáásímó on-
tembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa sésa
kawe'á ésa tómbá wéawentan-owe síwae sésa tómbó ímbo
naanten-tói'á matuwésa méraawe. Érai'a simátime'a súne.
Miwítí méyámbá miwí túwí'a mósá wémaraam-beyamba é'a
maiyáawe.
17 Miwí ésa miyá wéofo kembiwí tómbá wéawentan-omba
tói'a wisuké'a ti'nóntáu paasé'a túmai kawe'á úmaraiyasa
18 waási tuwánésa tómbá wéawentan-owe ímba síyana
kentifo tuwánéna kawe'-méyámbá timíníye. Kentifon-ane'ó
ímbo awánaawi aúpá'ó ombá awánaiwai kawe'-méyámbá
timíníye Ísu siyáiye.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-aai.
Rúku 12:33-34

19 Ísu mináái simátimena séna marapá'ó méraamba
sáwífa'-ontama ímba máráaro. Maráíyan-ontama
ufóíyaraamba ínana waígo náínana táúkaa'a ínasa mindámbá
sáwí'a uwásuwesa umémbá maénááfo sáwífa'-ontama ímba
maré'a
20 kawe-kísáú maíyana kentí kawe-tántáá'á wíyómpa'a
wéíniye. Wíyómpa'a wéraimba ufóíyaraamba ímba ínana
waígo ímba náínana táúkaa'a ímba ínasa waási ímba umémbá
maíyana úwoi wéíniye.
21 Marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna
tinkáínífo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna
wíyómpatafena tinkáíníye Ísu siyáiye.

Túranko kentí imáyáafimbo sámo kain-áái.
Rúku 11:34-36

22 Ísu mináái simátimena séna túranko kentí imáyáafimbo
sámo kain-tántáá'án-iye. Túrankomo kawe'ó úmaimo
awánáínanamo éna seyaafá'-ímáyáá sáma káínífo

23 túrankomo ímbo kawe'ó úmaimo awánáínanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíníye. Marapá-tántáá'-ímáyáá aantembo íyanamo éna kempímbó sámo kain-tántáá'ó ímbo wénamo éna kumeu'ó í-tántáákó óraa'a úmai wéíniye Ísu siyáiye.

Óntantafena Maníkóntáfénamo siyáin-aai.
Rúku 16:13

24 Ísu mináái simátimena séna ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawe'á úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísaumo maé'o é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba maénááwe Ísu siyáiye.

Méraantafe'a ímba óraa'-imayaa oró-áái.
Rúku 12:22-31

25 Ísu mináái simátimena séna mináái imáyáa é'a simátime'a súne. Méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náíyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Tómbó náíyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-iye. Unáánkwátói íyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-iye.

26 Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo kentifo wíyómpakewi miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a kemá waási numagómbá íyáákaraamba póna kentí tómbó éna timíníye.

27 Kembiwímó óraa'-imayaamo
é'o é'a maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátááka'a méranaawe.

28 Unáánkwátói íyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a wai-wandáánká'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátói makáifo

29 simátime'a súne. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-unankwatoiye ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawe'án-iye sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawe'an-iye wésewe.

30 Ufá'á ko'naaririí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáiye. Umá ímba waé'wae'a ínífo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáíyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naaririí-tántáá'á makáiye. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínífo kembiwí

Maníkóntáfé'a ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iye ímbo seráámbá wésewe.
31 Maníkó wétuwa'nai-imba pó'a tóné nonémó náíyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro.
32 Maníkóní aambó ímbo aráááíwáéwi tóné nonémó náíyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tómbó nombó ímbo wéne'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo imáyáa ímba óraa'-imayaa wée'a
33 Maníkómó wení waásimo kawáánintafe'a aifa'á imáyáa é'a wembó aráááimo tainí'o wéontafe'a imáyáa é'a miyámó owaná mintántáá'á wétimiye.
34 Aúnkáwe aafáyáawe paápé índa-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaa íyana tirunkó umbaí táíno. Káfé'a wéraintantaatafe'a imáyáa é'a aafáyáamo paápé índa-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-kanaa moórá-kanaamo paápé índa-tantaa'o awánaantemba imáyáan-oro Ísu siyáiye.

7

Ímba sáwí-aai simátíméro-aai.
Rúku 6:37-38,41-42

1 Ísu mináái simátimena séna tuwáné'o é'a sáwí-waasiye siyanamó éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínífo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó.
2 Kawe'-ááí wésimatime'a sáwí-aai wésimatime'a íyantafena Maníkó kembá miyá íníye. Tíménteni'a úmai Maníkó miyáumai timíníye.
3 Kentúrampimba iya-arumbá wéraisa'o ombá ímba awánaamba kentí waási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró.
4 Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo.
5 Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-ofo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánááwe Ísu siyáiye.

6 Kawe-tántáá'ó iyánkómbó ímbo áméntemba Maníkón-aai taraisíyawi ímba simátíméro. Simátimiyasamo ésa karaánáá'a simátinkanaawe. Kawe-tántáá'ó póígombo ímbo áméntemba Maníkón-aai ímba sínkáíye wésewi ímba simátíméro. Simátimiyanamo éna minááígó fiyúndáraamba to'wíníye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-ááí.
Rúku 11:9-13

7 Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó wésemba áísai úmae
wéiyiyana timíníye. Áántamae'o wéiyiyana kentáái isáíníye.
Wésaafa úmae iyíyana Maníkó aráátiminiye.
8 Áísai íyanamo éna Maníkó timíníye. Wéaantewanamo
éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafámo íyanamo éna Maníkó
aráátiminiye.
9 Kemá iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo kisaamá
simiyómó síya'o é'a ímba óntamba timíyamba kisaamá
timénááwe.
10 Mófáá'a simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá
timénááwe.
11 Énifo sáwí-waasi ombánifo kentáánintomba kawe-
tántáá'á wétimefo wíyómpakemba kentáásifowa kawe'-
aantemba iwái póna áísai íyawimo éna kawe-tántáá'á
timíníye.

12 Kembó tiráááimo táínda-i'o úmaimo wétuwa'nai-iya'a
miwí miyáumai túwa'nai oro. Minááímó simátimunda
Mósese siyáin-aaiye Maníkón-aai simátímakowi siyáan-aaiye
minkáé'-ááígóní áwáuma wésimatimune Ísu siyáiye.

Kári'-ontagon-aai.
Rúku 13:24

13 Ísu séna kae'-óntámá wéraisa'a kári'-ontafimba
íyáféráaro. Óraa'-ontama óraa'-ankoni ontamán-iye.
Maníkóní némpa'o maé'mae'o íyan-aempa'a minóráá'-
ámpá'á wéwesa sáwífa'-waasi minóntáfímbá wégowe.
14 Kári'-ontama umbai-ánkóní ontamán-iye. Aúí'o úmaimo
maé'mae'o íyan-aempa'a minúmbáí-ámpá'á wéwesa ses-
imáí-waasi aantemba minóntámá saafá úmai awánésa
wéiyaferaawe Ísu siyáiye.

Karo'-ááímó sen-kwáási táái.
Rúku 6:43-44, Rúku 13:25-27

15 Ísu minááí simátimena séna tuwímbai karo'á simátimesa
sésa Maníkón-aai simátimunda-waasi úne wésewi miwí
káráwimai méraaro. Sipisípi-poigomo aáno úmaimo
máíntemba miwí karo'-ááwéyáá úmai wénombanifo kawe'-
ímáyáá sáwí'a wéuwatinkaan-kwaasin-owe.
16 Miwítí áwáumo awánánae'o é'a miwítí kísau awáné'a
miwímó méraawini áwáuma awánaaro. Fekómó éna ímba
áwíyanda-arankaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíníye. An-
tirígómá afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba
iyáíníye.
17 Miyáumai kawe-táígó kawe'-árámbá íyáísana sáwí-taigo
sáwí-aramba wéiyaiye.

18 Kawe-táígó ímba sáwí-aramba íyáísana sáwí-taigo ímba
kawe'-árámbá íyáísasa
19 kawe'-árámbó ímbo íyáín-taima ayáímai iyafímbá
wéagaisuwaawe.
20 Miyáumai minkáró'-wáásíti kísau awáné'a miwíti
áwáuma miyáráán-úmai awánánááwe.

21 Kentáfésa kesí Fasi'aénkón-iye wésewiwara'a Maníkó
ímba seyaafá'nánká káráwinda póna kesifo wíyómpakewimbo
arááímo tainí'o wéowi aantenka'a káráwiyiniye.
22 Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáusafesa tísai índa-
kanaa tíndara'a kentáfésa sáwífa'-waasi sésa Fasi'aénkóo
ení fasi'aéntámbá Maníkón-aai simátímakaumne. Ení
fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba
maitíyukaumne. Ení fasi'aéntámbá fí'o-fi'on-kawe-kisau
ímbo awánaraan-kisau maiyáumne síyambanifo
23 simátime'a súne. Ímba kesí waási é'a sáwí-kisau
wémaen-kwaasin-ofo kóro kemá sénaumne Ísu siyáiye.

Naambó urááyawi-taai.
Rúku 6:47-49
24 Ísu mináái simátimena séna kesáái isésa wéaraaiwaewi
miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Kawe'-
ímáyááwárá'-wáási fasi'aén-dámbá ónae sésa mai'á u'maésa
kumémesa óntanka'a naamayáámba múfaimai naambá
úmaraiyana
25 aa'á téna óraa'-nomba fínana mindámbá ímba tawisínda
fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéíniye.
26 Énifo kesááimo isésamo ímbo kawe'ó úmaimo wéisaiyawi
miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Naambá ónae
sésa ímba mai'á ukésa íyamba nonáámááíya'a paáká'á
úmakaiyana
27 óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísísuwainana
sáwí'a íníye Ísu siyáiye.

28 Ísu mináái simátimuwasa túwaandu urón-kwaasi isésa
29 ámáámba sen-kwáásímó sentembá ímba sifó óraa'-
waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

8

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-aai.
Mááka 1:40-44, Rúku 5:12-14
1 Táátafesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa
sáwífa'nanka ánaaemba arááíwáúwana

2 moóráwigo námombo kón-kwaasi Ísumpa'a téna óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana
3 Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóíyáámbá kawáúguwana
4 Ísu séna enáúra'o uwánkaunda-aai simátimenafo enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póíma tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaíyasa seyaafá'nánká awánésa áúrakemba kawáúwiye sénááwe Ísu siyáiye.

Rómu-i-waasigon-aai.
Rúku 7:1-10

5 Ísu mináái simásuwena Kápaneamu-naopa'a kúwana Rómu-i-waasiti kawáágó ména Ísumpa'a téna óraaka séna
6 óraakoo kesí kísau-waasi naaúmpa'a ména óraa'-ai'a isaná áúwawaako ímba úwaauwa wéisana méraiye súwana
7 Ísu séna koasófankanaumne súwana
8 wemá séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwófí'a ínompo ifátuwe aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáíno.
9 Kewárá'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánaraunda kesí kawáágó sisa'á wení kísau wémae'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe'a sé'a waaó súnana wéwisa'a moóráwigontafe'a sé'a tiyó súnana wétisa'a kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéofo úwoi aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáíno súwana
10 Ísu mináái iséna áátafena éna wembó arááíwa'maesamo kun-kwáásísóntáféna séna simátime'a súne. Minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai í-fásí'áémbá tokáiye wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-ááí wésewe.
11 Simátíménda ísáaro. Aafáúmó íyáúsipakene kúwáféráípakene fí'o-fi'on-aempakene sáwífa'nanka tóso ésa Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mésa kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe tómbá náíyambanifo
12 mindárau tísaafitantambo uráawi miwí túma maimaé wéiyesa sésa Maníkó kawáánipata ménaumne wésewi tí'maena kumeu'ó in-áémpá'á tiyuwáínasa ifi'á wétesa sáwí'a úmai mésa túwááyaamba umpufuwónááwe Ísu simátimena
13 Rómu-i-waasiti kawáágóntáféna séna emó kentáfémo séndantemba miyá onaná asófainifo ení naaúmpa'a waaó súwana minkánáá wení kísau-waasi asófankaraiye.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mááka 1:29-34, Rúku 4:38-41

14 Ísu Pítaani naaúmpa'a iména awánómba Pítaan-
áráandaomba áuiya kówana mérowana
15 ayáánka'a ta'ótorowana mináúíyá tasí úwana
íyáfasinkena
tómbá kúfu'a uwátímakaiye.

16 Úwasa fenómpinka'a sáwí-amutamba tirumpimbó
méron-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a túwana aaí séna sáwí-
amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o
ún-kwaasi asófatinkaraiye.
17 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya
agaimaréna Ísuntafena séna
sí'o wéimba asófasinkena
sí'o wéimba tasí uwásínkaraiye
agaimaréna siyónka'a póna Ísu miyá uráiye.

Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aai.
Rúku 9:57-60

18 Moórá-kanaa sáwífa'nanka tóso ésa Ísun-amándára'a
mérowana tuwánéna wení waásisafena séna nonkwaaúnkóní
menáípátá kónae súwana
19 moóráwigo ámáámba sún-kwaasigo téna séna seyaafá'-
náópa'o níndafa'a esé'a nónaumne súwana
20 Ísu minkwáásígómbá áísai ena séna emó sénda súnda-
aai imáyáan-uwo. Waankó taaiyaifimbá wáísana numagó
ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko ímba naambá
úmare'a wéwaumne súwana
21 moóráwigo wembó arááíwauwai séna óraakoo
méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne
súwana
22 Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-
kwaasiyaamba owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá
kembá siráááíwauwo Ísu siyáiye.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aai.
Mááka 4:36-41, Rúku 8:22-25

23 Ísu mináái simámena wení kísau-waasiye nompín-
táómpimba íyátesa nonkwaaúnkóní menáípá'á kumbá
24 Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda
torówana nonkó tufántáafan-éna nompín-táómpimba
ówitowasa kúwáfekunafo sésa
25 inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa Fasi'aénkó puwúnafosa
súwa'nai uwo suwaná

26 nóintafera wéinkaisoo. Kentimankúnkúmba kári'an-
iye séna íyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka
séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana
nonkó kará'náguwana
27 táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya'iyo.
Fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa
táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutambo maitíyukain-aai.
Mááka 5:1-17, Rúku 8:26-37

28 Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-
marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama
túrampa'a wérowasa mimbáráfá'á kumbá Ísu mindómpín-
táómpinkemba kumúwasarai kae'nárai wempá'á tiyááye.
Minkáé'nárai sáwí-amutamba tirumpimbá mérowasarai
waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mésarai túwáífiya wéuyasa
waási inkaisésa minkáé'náraimo méroyapa'a ímba
kuwasaráí minkáé'nárai Ísumpa'a tésarai
29 óraaka sésarai Maníkón-ááninkoo sínkami-kanaa ímba
tiyáisa sínkaminiyerai wétene suyasá
30 ewaa'á sáwífa-poima mésa umá wénowasa
31 minkáé'nárai tirumpinké-sáwí-ámútántómbá
Ísuntafesa sésa si'mátuwesaamo e mimpói tirumpimbá
si'maraaó suwaná
32 miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkáé'nárai
tirumpinkémbá kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa
mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa
nonkwaaúmpímbá kúwáférómba putásowasa
33 póíya'o tafíkówi awánésa minúwóíyáán-úmai naaópa'a
wésa póígomo úne Ísumo minkáé'náraimo uwátinkone
mósimatim-besimati uwasá
34 isésa koawánánae sésa kumbá koawánésa Ísuntafesa
sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo siyáawe.

9

Ísu aísamaimo pukówimba kawe'ó uwánkarain-aai.
Mááka 2:1-12, Rúku 5:17-26

1 Suwaná Ísu wení kísau-waasiye nompín-táómpimba
íyátesa kumbá wení naaópa'a marapá'á kúmúwasa
2 tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifímbá
marésa taawiya'maésa tésa Ísumpa'a máánkówana Ísu
tuwánéna taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawe'á
uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo
pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa
maiyauwáúmne súwasa

3 ámáámbo sun-kwáásí keáímbá sésa Maníkó weyáá
sáwí-imayaa maitiyuwáínífo minkwáásígó Maníkómbá
karaánáá'a wéankaiye suwaná
4 Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra miyá-sáwí-ímáyáá
wéoo.
5 Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna
ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí
karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo
pukáindawintafenamo séna íyáfasine eyááríka'a waaó
sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe.
6 Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-
imayaa maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda
awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna
íyáfasinke ení wandaaimá maimaé ení naaópa'a waaó
súwana
7 íyáfasinena wení naaópa'a kúwasa
8 mérowi Ísumo úmba awánésa táátafesa ésa Maníkón-
áwí'a mósá marésa sésa Maníkó minkwáásígómbá
fasi'aémbá ámísana póna miyá uráiye sésa táátafesa ésa
tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu Mátíyumbo áántarain-aai.
Mááka 2:13-17, Rúku 5:27-32

9 Suwaná Ísu tuwéna wéna awánómba moóráwigon-
awi'a Mátíyu taakisimó máún-daumpa'a mérowana awánéna
séna íyáfasine kesé'a tiyó súwana íyáfasinena wembá
arááíwa'maena kúwasa
10 Ísu wení kísau-waasiye Mátíyuni naaúmpa'a imésa
tómbá wénowasa sáwífa'nanka taakisimó máún-kwaasiye
sáwí'o un-kwáásíyé mindáúmpá'á imésa nowasá
11 ámáán-kawaa-waasi awánésa Ísuni kísau-waasisafesa
tísai esa sésa kentí óraako nóra sénawa taakisimó máén-
umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a tómbá wénaiyo suwaná
12 Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawe'-úmaimo méraan-
kwaasi ímba wétuwa'nai-ofo tí'o in-kwáási wétuwa'nai-owe.
13 Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi
táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo
sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á
tíwae sé'a kunkáumne. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna
séna Maníkó séna
póímo tufú'maimo agaimáímo símémba kanaán-ifo tirumbó
wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune
siyáimba mindásafe'a imáyáa é'a miyá wéumpo
minááígóní áwáuma isé'a miyán-oro Ísu siyáiye.

Tómbó aawentamó on-áái.
Mááka 2:18-22, Rúku 5:33-39

14 Súwasa Yóni nombó maitínkáíwaini kísau-waasi
Ísumpa'a tésa áísai esa sésa keséta ámáán-kawaa-waasiye
moórá-mora-kanaa Maníkóntáféta imáyáa éta tómbá ímbo
náúnda inaí aantemba wésumpo ení kísau-waasi ímba miyá
ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná
15 Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba
tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa
mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. Ánaaemba
minkwáásígómbá aí'mae kóíyasa minkánáá amááraasomba
tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó
ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena minááí siyáiye.

16 Ísu minááí simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó
wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe.
Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-
ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye.
17 Aú-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-asi-anafeumpimba
ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-
donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana
mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-
aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawana
minándá-árán-dóné misípísípí-ási-anafeune kawe'á úmai
wéraiye Ísu siyáiye.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.
Mááka 5:22-43, Rúku 8:41-56

18 Ísu minááí wésimatimuwana moóráwigo ámáán-
danka'o káráwiyowi téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba
kífaena séna kesiyáámúmba puwínena wéifo tiyé ane'á
kota'ótorenana íyáfasinaino súwana
19 Ísu íyáfasinena wení kísau-waasiye miwá-íyáise'a
kumbá
20 moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba
kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówana mininínkó
Ísumba aráááwa'maena wéwena wení unáánkwátói áráíya'a
kota'ótorena
21 imáyáa éna séna wení unáánkwátói áráíya'a
kota'ótóráánanama sí'a ésinkainiye-imayaa éna
kota'ótorowana
22 Ísu faé'mai awánéna séna kesímánaako áá'a ímba íno.
Kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-iye sénda póna áí'a
é'ánkáíye súwana minkánáá kawe'á úmai méraiye.

23 Kawe'á úmai mérowana Ísu wéna ámáán-danka'o
káráwiyowini naambó wéronka'a wéna awánómba túwaandu

úmaimo méron-kwaasi uwíyemba wétufuwesa óraaˈ-ifiˈa wétowana Ísu tuwánéna
24 séna máápaˈa kúmóro. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúmá wéraiye súwasa Ísun-awíyáái uwaná
25 Ísu tiˈmátuwowasa máápaˈa kúwákárúwowana minárásígó pukópaˈa iyéna ayáánkaˈa taˈótorowana minárásígó íyáfasinowana
26 Ísumo ún-aai wété uráiye.

Ísu túramba kafíkóndarai kaweˈó uwátínkarain-aai.

27 Minááí wété úwana minkákémbá Ísu aampaˈá kúmba kaeˈnárai túramba kafíkóndarai wembá arááíwaˈmaesarai wésarai óraaka sésarai Téfítini
akún-ándáfákéwí ómpo arunkáí uwásinkaao suyaná
28 maréna naaúmpaˈa imérowasarai minkáéˈnárai weséˈa iméroyana Ísu tísai ena séna kentáfékai sékai súramba kanaaˈá kaweˈá uwásinkainiyewa wéseyo Ísu súwasarai óraakoo kanaámpó miyá ínone suyaná
29 kentáfékai miyásáfékai éraiˈe séyamba póna túramba kaweˈá íno súwasarai
30 túramba awánamai kaweˈá uyaná Ísu óraaka simátimena séna kemó únda ímba simátímékaiyo súwasarai
31 ifátuwesarai wemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná wété uráiye.

Ísu amóíkaratan-kwaasi kaweˈó uwánkarain-aai.

32 Minkáéˈnárai kuyasá tuwímbai moóráwigomba áíˈmaesa Ísumpaˈa tuwaná wenarumpimbá sáwí-amutamba mérontafena minkwáásígó ímba aaí wésuwasa áíˈmaesa Ísumpaˈa máánkówana
33 Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásígó aaí súwasa sáwífaˈnanka awánésa táátafesa ésa sésa Ísareri-waasisa éta naaófáˈá miyán-kísáú ímba awánaraundasa káféˈwarata ímba wéawanaumne sumbánifo
34 ámáán-kawaa-waasi sésa sáwí-amutantonti kawáágó fasiˈaémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.

35 Ísu naaóˈ-naoˈa óraaˈ-naopaˈe káriˈ-naopaˈe wénena ámáán-daumpimpaˈa iména Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ásé-aai simátímaˈmaena iyéna fíˈo-fiˈon-tiˈo ún-kwaasi asófatinkaraiye.

36 Ísu miyá wéuwasa sáwífa'nanka'o tóso umbá tuwánéna
séna sipisípiya'o ímbo káráwiyaawimo ímbo méraisasamo sip-
isípimo sáwí'o úmaimo nóntemba miyá owasá ímba túwa'nai
úmae wénowasa sáwí'a wéowe séna arumbá uwátinkena
37 waásima Maníkómpá'á tíwae-imayaa éna wení kísau-
waasisafena séna kísaufa'a sáwífa-tomba áfu karáisasa
mintómbá fakaráíyan-kwaasi sesimáí-waasi méraamba pó'a
38 kísaugoni afowámpá'á inaí síyana kísau-waasi
ti'maráínasa mintómbá fakaránááwe Ísu siyáiye.

10

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.
Mááka 3:13-19, 6:7-13, Rúku 6:12-16, 9:1-5

1 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-
amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména fí'o-fi'on-
ti'o ún-kwaasi
asófatinkai-fasi'aemba tímakaiye.

2 Fasi'aémbá tiména wení kísaura'a ti'maréna séna kesí
aantá-waasin-owe súwai túwí'a moóráwigo Sáímoniye séna
aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko
Énduruni moóráwigo Sépétin-ááninko Yémísini moóráwigo
Yémísin-áfáko Yónini moóráwigo
3 Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Tómaasini
moóráwigo Mátíyu wemá taakisimó maúwaini moóráwigo
Áráfíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini
4 moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi
ti'mátuwanae siyáiwaini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti
wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásímó
aráátímakaiwai miyáumai-waasi Ísuni kísau-waasin-owe.

5 Ísu minkwáási sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi
ti'maréna séna kosimátíma'mae nóro. Fí'onkaa-waasiti
naaópa'e Sáméríyaa-waasiti naaópa'e ímba né'a
6 kentí waási Ísareri-waasiti naaópimpa'a nóro. Sip-
isípiya'o ímbo káráwiyaiwaimo ímbo méraisasamo sipisípimo
sáwí'o úmaimo nóntemba Ísareri-waasi miyámó wéomba
7 kosimátime'a sé'a Maníkó wení waásimo kawáánimba
wéombaraiye kosimátíma'mae'a nóro.
8 Tí'o in-kwáási asófatinke'a púwón-kwaasi íyáfasintinke'a
námombo karáin-kwaasi túma kawe'á uwátinke'a sáwí-
amutamba tirumpimbá méraan-kwaasi maitiyúwáanasa
kónááwe. Minkísáúgóní fasi'aémbá úwoi timúna'a ímba
óntamba méyámbakaafo úwoi kawe'á uwátínkáaro.

9 Aampa'ó wíyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró.
Óntamba ímba unáámpímbá fáítumae'a wé'a
10 tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba
maimaé wé'a táúmba ímba maimaé koró. Moórá-mora
unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae'a koró. Túwa'nai
íyawi káráwiyonaafo tuwímbai-tantaa'a ímba maíyamba úwoi
koró.

11 Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o
wíyamba kembiwímó naambó timíndawimba saafá é'a
mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a
mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró.
12 Moórá-naumpa'o iyíyamba méraiyan-kwaasisafe'a sé'a
kawe'á úmai méraaro síyasa
13 kembiwímó káráwiyiyanamo éna Maníkó kawe'á
uwátinkainifo ímbo káráwiyiyanamo éna Maníkó kembiwí
aantemba kawe'á uwátinkainiye.
14 Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo timésamo ken-
táái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi
ímba aamoí uwátinkainifo aaraámbare'a aiyowáí'a é'a
tísamaifakem-baramo uwáéntenkaani'a oro. Mindáúmpárá'i
mindáópara'iyo tuwé'a koró.
15 Simátíménda ísáaro. Maníkó waási méraawini
áwáusafenamo tísai índa-kanaa tínda naaófá'ó Sóndómu-
naopa'e Kómóraa-naopa'e méraan-kwaasi sáwí'o
uráantafena sáwí-meyamba timíníye. Kembiwímó
tínaaembo uwátimiyan-kwaasi sáwí-meyamba timíníye.
Minkwáásísóntí sáwí-meyanko Sóndómu-naopakewiye
Kómóraa-naopakewiyeti sáwí-meyankomba íyáákainiye Ísu
siyáiye.

Sáwí'o uwátinkaiyan-aai.

16 Ísu minááí simátimena séna simátíménda ísáaro. Sip-
isípimo wisanamó áwáífiyaase'o in-íyánkómó intenkáámbó
on-kwáásífímbá ti'maránaumne. Kawe'-ímáyááwárá'-
wáásíyáámbá úmai mé'a sáwí'o uwátinkaiyambo é'a ímba
anondáá sáwí'a íyamba aáno úmai méraaro.
17 Káráwiyoro. Óraa'-amaan-kisau-waasi kembiwí
tí'maesa óraa'-waasifa'a mótinkesa aaifimbá maitinkésa
ámáán-daumpa'a mótinkesa túwiyonku'-nésa
18 kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa ta'óto'mai tí'maesa
kámáni-oraa'-waasifa'e kawáánon-kwaasifa'e mátinkesa
aaifimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátime'a fí'onkaa-
waasisonte kesáái simátimenaawe.
19-20 Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa
ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáafinken-aai sénááfo kenti-
foní ámútanko

íyan-aai úwoi tááka tinkáína'a sénááwe.
21 Tuwímbai tífá'awaawi tí'mai fí'owiya'a tinkáíyasa
tínkamiyasa puwónááwe. Tifoísáímo ésa tíráámarimba
tí'mai fí'owiya'a tinkáíyasa tínkamiyasa puwónááwe.
Iyámpóísombo ésa tinófoima tí'mai fí'owiya'a tinkáíyasa
tínkamiyasa puwónááwe.
22 Kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa tíyámba
uwátinkesa miyámó wéomba ímbo ifátuwesamo kentáfésamo
fasi'ámaimo méwi Maníkó kawepá'á métinkainiye.

23 Moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o uwátínkéwa'o é'a
tiyuwé'a tuwaantanté'a fí'on-daopa'a koró. Simátíménda
ísáaro. Ísareri-waasiti naaó'-nao'a simátíma'mae'a
wéniyana minkísáú ímba taí'áraindara'a kemá waási úranko
aneka'á kumónaumne.
24 Ifó'-wáásígó uwáítáí'-iwáímbá ímba wéiyaakaiye. Kísau-
waasigo wení óraa'-waasi ímba wéiyaakaiye.
25 Ifó'-wáásígó uwáítáí'-in-kwáásígómó índantemba íníye.
Kísau-waasigo wení óraa'-waasigomo índantemba íníye.
Miyáumai kemá óraako únasa símai sáwí'a uwásinkesa sésa
sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri iyémá wésewe.
Miyá wésemba pósa kesí waási símai áfááraumai sáwí'a
uwátinkanaawe Ísu siyáiye.

26 Ísu simátimena séna minááí imáyáa é'a waási táároi
ímba inkaisé'a méraaro. Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á
afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'á wérain-
tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. Mindásafe'a
waási táároi ímba inkáísóro.
27 Aúpá'ó simátíménda afora'á simátíméro. Kembiwímó
simátíménda-aai sáwífa'-waasimo túwaandu íya'a
simátíméro.
28 Tínkamiya'o puwíyan-kwaasi táároi ímba inkáísóro.
Miwí kentimambá ímba tínkambai tai'ánááfo Maníkón-
áároi aantemba inkáísóro. Wemó éna ónkaifa'a túwara'e
timankwárá'é tuwáínasa méranaawe.
29 Maarán-ááí imáyáan-oro. Kári'a téntémpaaran-dumama
kae'-númámá kári'-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba
wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama káráwiyena ímbo
kanaán-iyemo sínanamo éna ímba puwéna marapá'á
kumínífo
30-31 sáwífa'-numama Maníkón-aúranka'a ímba óraa-
tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a owaná póna káráwiyena
seyaafá-tántáá'á wéawanena kenti'nótáuwara'a wétoraumai
wéawanaifo ímba
táá'a íno Ísu siyáiye.

Ísun-awiˈa aforatáámó senda-áái.
Rúku 12:8-9

32 Ísu mináái simátimena séna seyaafáˈ-wáási túrankaˈa kentáfésa sésa kesí óraakon-iye síyawisafeˈa kesifo wíyómpakewin-aúrankaˈa séˈa kesí waásin-owe sénaumne.

33 Énifo waási túrankaˈa kembá tínaaemba uwásiyawisafeˈa kesifo wíyómpakewin-aúrankaˈa sínaaemba uwátinkanaumne Ísu siyáiye.

34 Ísu mináái simátimena séna kentáféˈa maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafáˈá aáno úmai méraantafena marapáˈá kunkáiye. Ímbanifo marapáˈó kunkáunda maarán-iye. Waási tuwínkaaˈ-ésa tuwímbai kesáái isáíyasa tuwímbai aaisambá sénááwe.

35 Káféˈwara aánoˈwaraˈa kesááisafesa maará ónááwe. Afowá moórá-imayaa ínana áániniko fíˈon-imayaa íníye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fíˈon-imayaa íníye. Anááfúkowe fíˈo-fiˈon-imayaa óyááye.

36 Moóráwigo wenamáárawi wení namuro-wáásíyáámbá úmai ónááwe. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaaˈa ónááwe Ísu siyáiye.

37 Ísu mináái simátimena séna kesí waási-iˈa ónae síyawi aifaˈá tinófoiye táánine tiyáámúne tirumbá timésa ánaaemba kembá tirumbá símémba uwófíˈan-owe.

38 Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaataˈmaeˈo kondantembá kesí waási-iˈa íyawi umbai-tántááˈá timíyasa minúmbáí-tántááˈá ímba maimaésa kembó sirááíwaiyamba uwófíˈa ónááwe.

39 Tirááímo táínda-iˈo ésa ímba kaweˈá úmai méranaafo kentáfésa imáyáa ésamo tirááímo táínda-tantaaˈa tuwésa puwésa aúíˈa úmai wíyómpaˈa maéˈmaeˈa ónááwe Ísu siyáiye.

40 Ísu mináái simátimena séna tiˈmáráandawi kentáái isáíyawi kesááiwaraˈa isánááwe. Kesáái isáíyawi siˈmákaiwain-aaiwaraˈa isánááwe.

41 Maníkón-aai simátimindawi tuwímbaifaˈa wínasa sésa Maníkón-aai wésimatimendawi ónda póˈa enáái isánaumne síyawi wésimatimiwaimba Maníkó kaweˈ-méyámbá aména wéisaiyawiwaraˈa miyám-béyámbá timíníye. Arupíse úmai méraiwai tuwímbaifaˈa wínasa sésa arupíse úmai méraandawi ónda póˈa enáái isánaumne síyawi arupíse úmai mérainda-waasigomba Maníkó kaweˈ-méyámbá aména wéisaiyawiwaraˈa miyám-béyámbá timíníye.

42 Kesí waási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánifo Ísuni waási-iˈa uráamba póˈa áwaˈnai ónae sésa kári-

tantaa'a nombá amíyana Maníkó kawe'-méyámbá timíníye
Ísu siyáiye.

11

Yóni nombó maitínkáíwain-aai.
Rúku 7:18-35

1 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi mináyáátáá'-ááí simátimena mimbáráfá'á tuwéna
fí'o-fi'on-daopa'a wenáái kouwáítáí'-úmae wénena wenáái
simátímakaiye.
2 Simátimuwana Yóni ándá-naumpa'a méronka'a Maníkómó
íyáfasinankaiwai Káráísiti ún-aai iséna wení kísau-waasi
ti'marówasarai Ísumpa'a tésarai
3 áísai esarai sésa kumínonemo siyáawiya'o. Fí'owawa
ónómpo kumíndawinta amu'maránaumne suyaná
4 Ísu séna tauwerékai isááyane awánááyane Yónimba
kosimámekai sékai
5 túrambo kafíkáiwai túramba awánaawana táá'o
káúnkaiwai táá'a ísááwana tísamaimo pukáiwai kawe'-úmai
tín-taawaná námombo kaiwáí kawe'á uwátinkena pukáan-
kwaasi íyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna
6 kentáféna ímba kae'-ímáyáá íyawi tirunkó kawe'á wéiye
siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

7 Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-
aai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a
méraisa'a koawáné'a nóran-imayaawa wéera koawánaraao.
Fiyúndá toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yóni
iyé-ímáyááwá uráao. Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-
kwáásín-iye.
8 Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kawe'-
únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao.
Ímbanifo miyán-kwáásí kawe'-únánkwátóiwara'-waasi óraa'-
waasiti naaúmpa'a méraawe.
9 Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo
siwáí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-
iye. Érai'a simátime súne. Wemá Maníkón-aaimo siyáawai
íyáákaraiye.
10 Maníkón-aai aúfáífimba Yónin-aai símai agaimaréna séna
Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'máráanana kesáái
maimaéna ení aifa'á
wéna ení aambá wiyíníye siyáiye gaimaréna siyáimba
Yónintafena siyáiye.
11 Simátíménda ísáaro. Yóni nombó maitínkáíwaini kísaugo
seyaafá'-wáásítí kísaugomba íyáákaisana Maníkó kawe'á

uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a uwátinkainiye.
12 Yóni nombó maitínkáíwai Maníkón-aai simátimindasafena ómbakainkemba káfé'wara'a tuwímbai Maníkó kawáánipa'a íyófo sésa aambá faiyónae sésa óraa-kisau máéwasa tuwímbai aamoí ésa Maníkó kenká'á kawáánínkwae wésewe.
13 Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowiye Mósesewe Maníkó wení waásimo kawáánínda paápé íníye-aai suwaná ánaaemba Yóni paápé uráiye.
14 Naaófá'á Íráiyaa maé'éíwai aneka'á paápé íníye-aai suwa'á minááímó siyáan-aaisafe'a érai'e sewa'á kemá sé'a Íráiyaantafesamo siyáamba Yónintafesa siyáawe wésunda minááísáfé'a érai'e seró.
15 Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

16 Ísu minááí simátimena moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. Miyán-kwáásíyáámbán-owe. Iyámpóísomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró.
17 Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miníyámpóímó uráantemba maaméraan-kwaasi miyá wéowe.
18 Yóni nombá maitínkáíwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna tónkwárá'á ímba wénaisasa wentáfésa sésa sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iye wésewe.
19 Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwárá'á náúnasa kentáfésa sésa ándá-aran-done tónté'o naiwáí póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iye wésewe. Énifo Maníkó simátímakaintembo owí sésa Maníkó kawe'-ímáyááwáráwín-iye wésewe Ísu siyáiye.

Ímba aaimó ísaraan-aai.
Rúku 10:13-15

20 Moórá-mora-kanaa Ísu naaó'-nao'a kawe-kísáú ímbo awánaraan-kisau wémauwasa awánésa sáwí-awauma ímba tuwésa Maníkómpá'ó ímbo tuntáféna Ísu óraaka séna
21 kembiwí Kórási-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. Naaófá'ó Táyaa-naaopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo kawe-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma tukáawisino. Sáwí-awaumo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino.

22 Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá
wée'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-
kanaamo tínda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-
naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imayaa
wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-
meyankomba íyáákamai-sawi-meyamba timíníye.
23 Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá
maré'a sé'a wíyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-
aempa'a kónááwe. Naaófá'á Sóndómu-naopaken-
kwaasifimbo kawe-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo
maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma túwówana
póna Maníkó mindáó'a ímba taí'ásuwowana káfé'a úwoi
wéraisino.
24 Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáán-oro.
Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo
tínda Maníkó Sóndómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba
óraa'a timíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko
Sóndómu-naopakewiti sáwí-meyankomba íyáákamai-sawi-
meyamba timíníye Ísu siyáiye.

Kempá'á terómó siyáin-aai.
Rúku 10:21-22

25 Minkánáá Ísu Maníkóntáféna séna kesifóo
wíyómpa'wara marará'wárá'ó káráwiyaandawi óne.
Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátime úwoi-
waasi simátime
26 miyámó íyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá
maráúmne Ísu Maníkóntáféna siyáiye.

27 Ísu mináái simámena séna kesifo seyaafá-tántááká'á
káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáuma
ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí
áwáuma suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáuma
ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáuma
awánaraumne. Kesifoní áwáuma simátimenae únda-waasi
kanaa'á kesifoní áwáuma wéawanaawe.

28 Kentí kísau umbai-kísáú wémaewana kentópa'a umbai-
tántáá'á wéraiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aúí'a
uwátínkáana'a faru úmai méranaawe.
29 Kemá kesúma ímba maimaé iyé'a farumó
uwátinkaundawi úna'a pó'a kesí aambá kawe'-úmai awáné'a
kesáái taawiyafíya'a kentí imáyáa aúí'a uwátínkáana'a faru
úmai méranaawe.
30 Kesááimo taawiyafíyamba ímba umbaí táínana tíménda-
kisau kawe-kísáún-iye Ísu siyáiye.

12

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aai.
Mááka 2:23-28, Rúku 6:1-5

1 Minkánááfímbá Yúndaa-waasimo saagaan-kánáárá'á
Ísuwe wení kísau-waasiye kísaufa'a wíti-ton-kisaufa'a
wéguwana wení kísau-waasi táái tówasa wíti-aramba
kútúmai ásima pítuwesa nowasá
2 ámáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa tuwánaao.
Saagaan-kánáá aambá fái'makaawasa miyá wéowe suwaná
3 Ísu séna naaófá'ó Téfítimo uráimba aúfáífimbo
agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfítiye wení
waásiye táái tówana
4 Téfíti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna Maníkón-
aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási
timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo
ámáán-kisau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfíti mintómbá
imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá
siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá
wésewe.
5 Naaófá'á Mósese simátímakain-aai aúfáífinkemba
awánaraawe. Maníkóntáfésamo ísámaimo póímo
tufú'maimo agáén-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a kísau
wémaesa saagaan-kánááwárá'á kísau máéwasa miyámó
ontáfésa ímba aaí simátinkesa sésa sáwí'a wéowe ímba
wésewe.
6 Simátime'a súne. Kempímbá wémaunda-kisaugo óraa'-
amaan-daumpa'o wémaen-kisaugomba íyáákaraifo saagaan-
kánáá ámáán-kisau-waasi kísau máéntafe'o ímba sáwí'a
owémó senkákémbá kesí kísau-waasisafe'a sáwí'a wéowe
ímba seró.
7 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna
póímo tufú'maimo agaimáímo símémba kanaán-ifo tirumbó
wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune
siyáimba minááígóní áwáumo isé'o arááíwaekaa ímbo
sáwí'o uráan-kwaasi aaifimbá ímba maitínkááwaisino.
8 Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáárá'ó
káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáárá'ó waásimo kísau
máémba kendén-iye Ísu siyáiye.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.
Mááka 3:1-6, Rúku 6:6-11

9 Ísu mifá'á tuwéna ámáán-daumpa'o iyúwana
10 moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa
aaifimbá maenkánae sésa Ísumba áísai esa sésa saagaan-
kánáá kísau aambá fái'makaan-kanaa póna áí'o in-kwáási
asófankai-kisau maínda ámáámba taraisíni ína taraisíníyo
suwaná

11 Ísu tísai ena séna kempínkémbá kentí sipisípi-poraa'o
saagaan-kánáárá'ó maipímbó kúwáfekaina'o é'a ááéma mósá
farántuwanaao. Ewé é'a miyá íyamba
12 waásigo sipisípi-poigomba íyáákaraimba póna saagaan-
kánáá áí'o índa-waasi asófankaiyamba kawe'á éna ámáámba
ímba taraisíníye simátimena
13 ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáámba
fárútuwaao súwana ayáámba fárútuwowana kawe'á
uwánkowana fí'on-ayaankaamba úwasa
14 ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpakemba kuméśa
Ísumba tufuwíyanamo puwínda-aai siyáawe.

Ísu Maníkóní kísau-waasigon-aai.

15 Tufuwíyanamo puwínda-aaimo sumbá Ísu iséna
mimbáráfá'á tuwówasa sáwífa'nanka wembá arááíwáúwana
tí'o ún-kwaasi seyaafá'á asófatinkena
16 óraaka séna kemó uwátinkaunda-aai ímba simátíméro
siyáiye.
17 Miyámó úmba naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-
awi'a Áísáya siyónka'a póna Ísu miyá uráiye. Áísáya
agaimaréna séna Maníkó séna
18 wembá íyáfasinankaraunana kesí kísau-waasi isa'á
wen-ímáyáá wée'a aamoí wéuwanke'a aaí senaná
kesí ámútanko wesé'a mérainana fí'o-fi'on-kwaasi
seyaafá'nánká kesí arupíse-aai simátimena
19 ímba aaisambá tiyéna ímba óraaka séna naaópa'a wénena
ímba óraaka séna
20 Maníkómpá'ó ímbo fasi'ámaimo méraan-kwaasi ímba
tiyuwéna kawe'á uwátinkainiye. Miyá úmae iyéna kísau
maimaé iyéna ímba ifátuwainana kesí arupíse-aaigo íyáákena
wérainasa
21 fí'onkaa-waasi wenáwí'a isésa sésa
érai'a súwa'nai índawin-iye sénááwe
Maníkó siyáiye siyónka'a póna Ísu miyá uráiye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.
Mááka 3:20-30, Rúku 11:14-23, 12:10, Rúku 6:43-45

22 Moóráwigomba wenarumpimbá sáwí-amutamba
mérowana póna minkwáásígó ímba aaí wésuwana aúramba
kafíkówasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana Ísu maisuwéna
minkwáásígómbá kawe'á uwánkowana wemá aaí súwana
aúramba awánówasa
23 sáwífa'nanka táátafesa ésa sésa miwá Téfítin-
andafakemba paápé íníyemo siyáawiya'i fí'owawa'iyo
suwasá
24 ámáán-kawaa-waasi minááí isésa karo'á sésa ímbanifo
sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá

ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

25 Suwaná Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa mésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-naopara'i moórá-akuna'i aaimó tuwíntáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe.
26 Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'o ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá
27 énifo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe.
28 Énifo kemá Maníkóní ámútankoni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáúndasafena Maníkóní fasi'aémbá kempímbá paápé isa'á wéawanaawe.

29 Moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo moórá-nankoni afowámó fasi'aéwímó mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbó maíndasafenamo éna ímba úwoi íyáferainifo miwá mindánkóní afowámbá ándá kárá'umankenamo éna kanaa'á íyáfekena wení moparáwímbá umémbá máíníye.
30 Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásíyáámbán-owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba moórá-mora uwáguraawe.

31 Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Waási sáwí-kisau wémaesa símai sáwí'o uwátínkáámba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Maníkóní ámútankontafesa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáíníye.
32 Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwéna káfé'wara ánaaenkwara'a ímba maitiyuwáíníye.
33 Kawe-táígó kawe'-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaifo taaéramba awánésa kawe-táígón-aramban-iye. Sáwí-taigon-aramban-iye wésewe.
34 Iyánkó póígon-araa'an-owe. Sáwí'-aantembo
on-kwáási mé'a pó'a ímba kanaa'á kawe'-ááí wésewe. Tirumpimbá wérain-imayaasamba wésewe.
35 Kawe'-wáási kawe'-ímáyáafínkémbá kawe-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaefo sáwí-waasi é'a sáwí-aai wésewe.

36 Simátíménda ísáaro. Maníkó waásimo méraawini
áwáusafena tísai índa-kanaa tínda úwoi-aaimo fí'o-fi'on-
aaimo siyáantafena tísai íníye.
37 Kawe'-ááímó siyáan-kwaasisafenamo éna arupíse-
waasin-owe Maníkó séna sáwí-aaimo siyáan-kwaasisafenamo
éna sáwí-waasin-owe síníye Ísu siyáiye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aai.
Mááka 8:12, Rúku 11:29-32

38 Súwasa tuwímbai ámáán-kawaa-waasiye ámáámba sun-
kwáásíyé Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa óraakoo éraira
Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máínata
awánaano suwaná
39 Ísu séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a
Maníkóntáfé'a ímba imáyáa é'a kentáfé'a wése'a
Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máínata
awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba
kembá miyá ínífo mináái imáyáan-oro.
40 Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo
kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá waási
úranko kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne.
41 Yónaa kaumbo-kánáá óraa'-mofaako arumpimbá
mérowana mín-kwituwówana minkákémbá Nínéfa-naopa'a
Maníkón-aai kosimátimuwasa isésa sáwí-awauma tuwésa
Maníkón-aai ísaraawe. Káfé'a Yónaambo íyáákaraundawi
mérauna'a kesáái ímba wéisaamba póna ánaaemba Maníkó
waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tínda
Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aaifimbá maitinkésa sésa
Yónaan-aai iséta sáwí-awauma tukáundasaanifo Yónaamba
íyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ímba isé'a
sáwí-awauma ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi
sénááwe.
42 Naaófá'á kentíwá'nára'a káráwiyowin-awi'a Soromoní
kawe'-ímáyáafínkémbá aaí wésimatimuwana moóra-
ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái koisánae
séna wémena kuráiye. Káfé'a kemá Soromonimbá
íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna
ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo
tísai índa-kanaamo tínda mininínkó kembiwí aaifimbá
maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái
taísaraumpo Soromonimbó íyáákaraiwai kempá'á mérowa'a
wenáái ísómba ímba ísámai kawe'á uráawe síníye Ísu siyáiye.

Sáwí-amutanko kouwékáin-aai.
Rúku 11:24-26

43 Ísu mináái simátimena séna waási arumpinkémbá sáwí-
amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a
kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena

44 séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a
koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá
kankambá wiyú'mai kawe'á uwásukaisana taawánéna
45 tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-
kisau óraa'a uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba
taméraawana moórá-sawi-amutanko arumpimbá méraisana
minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawi-
amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye.
Miyáumai káfé'o méraan-kwaasi sáwí-kisau wémaesa óraa-
sawi'a úmaesa iyónááwe Ísu siyáiye.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Mááka 3:31-35, Rúku 8:19-21

46 Ísu wésimatimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye
tésa aaimó simámiyantafesa máápa'a tamérowana
47 moóráwigo Ísuntafena séna enanówe enáfárawaisaiye
aaí simámenaesa máápa'a taméraawe súwana
48 Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o
séna
49 ayáántamba wení kísau-waasi aráátimena séna kesinó
kesífárawaawi méraawe.
50 Kesifo wíyómpakewi siyáintemba wéowi kesinówe
kesúnafaraawinen-owe Ísu siyaíye.

13

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.
Mááka 4:1-20, Rúku 8:4-15

1 Minkánáá Ísu naaúmpa'a tuwéna Káríri-nonkwaaunkoni
áwáífa'a koména aaimó simátimindasafena kúwasa
2 sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á taméróntafena
nompín-táómpimba íyátena imérowasa minkwáásísómbá
nonkwaaúnkóní áwáífa'a mérowana fí'o-fi'on-aai waé'mai
simátímakaiye.
3 Moóra-aai simátimena séna moóráwigo ánáuntumba
maimaéna kísaufa'a wéwena
4 mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á
kuwéraisana numagó fáí'nasukaiye.
5 Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna
paáká'-máráfímbá póna minúwóíyáán-úmai óraa'a isaná
6 aa'á kaisaná amímá yáátááka'a ímba kunkéna
aáénkaguraiye.
7 Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana
karaan-tantáákó fandundupásukaiye.
8 Tuwímbai-anauntumba kawe'-máráfímbá kuwéna
karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna

tuwímbai íyáákarain-aramba íyáísana tuwímbai imaimái-aramba iyáiye.

9 Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

10 Ísu súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa sésa wésimatimenda nóra séwa waé'mai-aai wésimatimeno suwaná

11 Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafo miwí imáyáa ímba tímakaisasa wéisaantafe'a waé'mai-aai wésimatimune.

12 Maníkón-aaimo ísámaimo kawe'ó íyawi Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a isésa miyámó wéiyanamo éna Maníkó túwa'nai ínasa seyaafá'-ááíwárá'á isánááwe. Maníkón-aaimo ímbo ísámaimo kawe'ó ésa karo'á sésa kawe'-úmai wéisaumne síyawi tirumpinkémbá mináái maimaínana ímba wérainiye.

13 Ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe. Miyámó ontáfé'a simátimunda waé'mai-aai wésimatimune.

14 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyáimba miwí miyá wéowe. Áísáya séna ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe.

15 Miwítí imáyáago umbaí wétaisana táako aaimó isáísáféna awesaraí isaná túranko awánaisafena awesaraí ifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkakaa sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á uwátinkausino Maníkó siyáiye Áísáya agaimaréna siyáimba Ísu siyáiye.

16 Ísu mináái simátimena séna simátime'a súne. Kembiwí kawe'-úmaimo awánaamba Maníkó kawe'á wéuwatinkaiye. Kawe'ó úmaimo ísáámba Maníkó kawe'á wéuwatinkaiye.

17 Simátíménda ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowiye arupíse úmai mérowiye sáwífa'-waasi kembiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu siyáiye.

18 Ísu wení kísau-waasisafena simátimena séna moóráwigo ánáuntumba tu'makáin-aaigoni áwáuma súnda ísáaro.

19 Maníkó wení waásimo kawáánin-aai isésa ímba ísámai kawe'á owaná waántáwanko téna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. Minkwáási aampa'ó kuwérain-anauntunkaamba wéowe.

20 Ánáuntumbo óntankwara'-marafimbo kúmímba maarán-
áwáún-iye. Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo
21 ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á owasá Maníkón-
aaisafesa umbaí tátínkáíntafesa Maníkón-aai ifátukaawe.
22 Ánáuntumbo karaampimbó kúmímba maarán-áwáún-
iye. Maníkón-aai ísáámbanifo marapá'-úmbáí-tántáátáfésa
imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa miyán-
ímáyáágó Maníkón-aai faráátasuwaisasa ímba Maníkóní
kísau wémaewe.
23 Ánáuntumbo kawe'-máráfímbó kúmímba maarán-
áwáún-iye. Maníkón-aai isésa tirumpimbá ta'óto'mai
kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa
wétuwa'nai-owasa tuwímbai íyáákamai-kisau maésa
wétuwa'nai-owe Ísu siyáiye.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aai.

24 Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo
kawáánin-aai maarán-ááín-iye. Moóráwigo wení kísaufa'a
kawe'-ánáúntúmbá áwí'a wíti u'makáisana
25 moórá-no'waamba ánaoraawara'a
tún-kwaiguráawana namuro-wáásígó téna arambó ímbo
íyáí-witiyaan-anauntumba sáwí-anauntumba afufumpimpá'á
tu'makáisana
26 wíti óraa'a éna arambá íyáísana wítiyaan-damaiwara'a
óraa'a isasá
27 kísau-waasi awánésa kísaugoni afowámpá'á tésa sésa
kawe'-ánáúntúmbá tu'makáandafimba wítiyaan-damai
nááfakena mimpímbá wéraiyo sewaná
28 séna namuro-wáásígó mátu'makaiye sisasá áísai esa
sésa káúsuwanaumne sewaná
29 séna ímbanifo wíti káúsuwaafainifo ifátúwéwana
30 wérainana ánaaemba wíti aumbákáína'a tómbó
fakaráíyawisafe'a senasá misáwí-wítíyáán-dámáí káúmai
asááúmai iyamá wégaindafa'a tuwésa wíti úramba fáká'mai
kesí
tón-dáúmpá'á maránááwe Ísu siyáiye.

Taaérankon-aai.
Mááka 4:30-34, Rúku 13:18-21

31-32 Ísu maarán-ááíwárá'á simátimena séna Maníkó wení
waásimo kawáánin-aai maarán-iye. Moórá kári-taerankon-
awi'a másítáti mintáígón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-
taeramba kísaufa'a u'makáawana óraa'a éna amaimá
mófarena wété uráisana numagó mimpímpá'á ánáamba
úmarena wémaiye Ísu siyáiye.

33 Ísu maarán-ááíwárá'á simátimena séna Maníkó
wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááín-iye. Moóráininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maéna intoráínda-tantaa'a kári-tantaa'a
káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye
Ísu siyáiye.

34 Ísu waásisomba aaí simátimenae sénamo úmba ímba
afora'á siyáifo waé'mai-aai aantemba simátímakaiye.
35 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna
Ísu miyá uráiye.
Wemá agaimaréna séna
simátíménda waé'mai-aai simátimenaumne. Maníkó
maramá úmaronka'a aúpá'ó wéron-kisaugon-aai ímbo
ísaraan-aai
simátimenaumne siyáiye
agaimaréna siyáimba Ísuntafena siyáiye.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aaigoni áwáu-aai.

36 Ísu minááí simátimena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa
wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa namuro-wáásígómó
moóráwigoni kísaufa'o sáwí-anauntumbo tu'máráíwaini
áwáuma simásimiyo suwaná
37 Ísu séna kawe'-ánáúntúmbó tu'makáiwaini áwáuma
kemá waási úranko úne.
38 Kísaugoni áwáuma maramán-iye. Kawe'-ánáúntúnkóní
áwáuma Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasin-owe.
Sáwí-anauntunkoni áwáuma waántáwankoni waásin-owe.
39 Namuro-wáásígó sáwí-anauntumba tu'makáiwaini
áwáuma waántáwankon-iye. Tómbó fakaráíyan-kanaagoni áwáuma maramó tai'áínda-kanaan-iye.
Tómbó fakaráíyawaini áwáuma Maníkóní kísau-waasi
wíyómpakewin-owe.
40 Námáímo to'máímo iyafímbó agaisuwáíyantemba
ánaaen- kanaamo tínda miyá ónááwe.
41 Waási úranko kumpaápé uráundawi kesí kísau-waasi
wíyómpakemba ti'máráanasa kesí waásifinkemba sáwí-waasiye fí'owimo sáwí-imayaamo timíyasamo sáwí-ambo
wéaraaiwaiwiye kuntí'mai
42 iyamó wégaipa'a tiyuwáíyasa mésa ifi'á tésa
túwááyaamba umpufuwésa méraiyasa
43 arupísemo úmaimo méraawi Maníkó kentifo
kawáánipa'a mésa aa'ó wégaintemba miyá ónááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

Maníkó waásimo kawáánin-aai.

44 Ísu maarán-ááíwárá'á simátimena séna Maníkó wení
waásimo kawáánin-aai maarán-ááín-iye. Fí'onka'ma'mai-
ontamba marafímbá utámarena pukáisana moóráwigo téna
taawánéna aamoí éna káátamarena mimbárámá méyámbá
índasafena wení óntama maimái tímatuwena óntamba
maiyéna mimbárámá koméyánéna mifí'ónká'má'máí-
óntámbá kofasímbai maiyáiye.

45 Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááín-iye.
Moóráwigo akaaroróma méyámbaraindasafena naaó'-nao'a
wénena
46 awánáínda moóráwigo fí'onka'ma'mai-akaaroroma
makáinana awánéna wení óntama maiyéna wétimena
óntamba maiyéna mifí'ónká'má'máí-ákáárórómá
koméyánúmai wémaiye.

47 Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááín-iye.
Mare'mare'-únánkáámbá moóráwigo nompímbá túwáísana
fí'o-fi'om-bofaa'a
48 minúnámpímbá ówitawisana fasináíndasafena úmai
wéawanaisasa tuwímbai áwa'nai úmai fasímbai áámááífa'a
makésa kawe'-mófáá'á unáámpímbá fáítesa sáwí-mofaa'a
ifá'á wétuwaawe.
49 Ánaaen-kanaamo tínda miyá íníye. Wíyómpaken-kisau-
waasi kawe'-wáásífínkémbá sáwí-waasisomba tí'mai
50 iyamó wégaindafa'a tuwáíyasa ifi'á tésa tí'o índasafesa
túwááyaamba umpufuwónááwe simásuwena
51 wení kísau-waasisafena tísai ena séna simátimunda-
aaigoni áwáuma éra isááo súwasa ewé suwaná
52 Ísu simátimena séna ísáámba simátimunda-aai
simátíméro. Moóráwigo naankón-afowá wení naaúmpa'a
ááéraan-tantaa'e aú-tantaa'e wéraisana tuwímbai wení
waási wétimiye. Miwání afowámó wétimintemba miyáumai
ááéraan-amaampinkene Maníkó wení waásimo kawáánin-
aaifinkene simátíméro Ísu siyáiye.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aai.
Mááka 6:1-6, Rúku 4:16-30

53 Ísu mináái simátimena mimbáráfá'á tuwéna
54 wenamáápa'a kúmba miwítí ámáán-daumpa'a iyéna
aaí simátimuwasa táátafesa ésa sésa náafakena kawe'-
ímáyáá maiyénawa kawe'-ááí wésimasimenasaawa nááwawa
fasi'aémbá ámísanawa kawe-kísáú ímbo awánáúnda-kisau
wémaiyo.
55 Kesáámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímbai-
tantaa'o wéiwain-aaninkon-iye. Máríyaan-áánimba éna
Yémísiye Yósepiye Sáímoniye Yúndasi-iyai tuwaaón-iye.
56 Wenáúnafa'a maanká'á méraawe.

57 Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena minááí
isénawa mifásí'áémbá maiyénawa wésiyo sésa kaorésa
tínaaemba uwámúwana Ísu simátimena séna Maníkón-aai
simátímíwai fí'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá
wémaraafo wení naaópa'o koméraimba wenamáára sésa
kesáámó úndanten-kwaasin-iye

sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiye.

58 Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íníye
suntáféna ímbo awánon-kisau moórá-mora-kisau aantemba
maiyáiye.

14

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aai.
Mááka 6:14-29, Rúku 3:19-20, Rúku 9:7-9

1 Minkánáá Ísuni kísaugon-aai símae íyúwana Káríri-
marafaken-kawaagon-awi'a Éroti minááí iséna
2 wení kísau-waasisafena séna minkwáásígó Yóni nombó
maitínkaraiwain-iye. Pukáimpinkemba íyáfasinkena póna
fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye
siyáiye.
3-4 Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a
Érótíyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba
aambá fáí'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti
ti'marówasa Yónimba koáí'maesa ándáfa'a máánkarowana
5 Éroti Yónimba tufuwónae súmba waási táároi inkaiséna
ímba tufukáiye. Waási Yónintafesa sésa Maníkón-aai
simátímíwain-iye suwaná Éroti séna Yónimba tufúwónasa
aaisambá siyónááwe séna ímba tufuwéna mérowana
6 wembó ma'ánkaron-kanaamo túwana óraa-tanomba
kaumái sáwífa'-waasi tímúwasa nowaná Érótíyasin-
ayaamunko téna túranka'a araimá marówana Éroti aamoí
uwánkena
7 minárásígóntáféna séna nóin-tantaatafenawa wéankaiya
simásímína'a áméno. Érai'a súmpo sísai ina'á áméno súwana
8 anówamba koáísai ena súwana anówama aaí súwana
Érotimpa'a téna séna Yóni nombó maitínkáíwai anuwarambá
kambísámai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana
9 iséna arumbá wéumbanifo aifa'á fasi'aén-ááí siyáin-aai
imáyáa éna tómbó naan-kwáásíwárá'á ísaraantafenawe séna
ímba a'áo sénae séna
10 moórá wigomba ai'marówana ándáfakemba Yónimba
anuwarambá kambísámai a'nómbá
11 táúfapimba maimaéna minárásígómbá máamuwana
maimaéna anówamba máamuwasa

12 Yónini kísau-waasi isésa anómba komaimái utánkesa
Ísumpa'a tésa tasimámakaawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kísaugon-aai iséna séna
minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwai éna
pukáimpinkemba íyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá
wéraisana miyán-kísáú wémaiye Éroti siyáiye.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.
Mááka 6:31-44, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

13 Yóni puwúmba wení kísau-waasi Ísumba simámúwana
iséna tuwéna wení kísau-waasiye nompín-táómpimba
íyátena waásimo ímbo méraiyapata kónae séna kúmba
naaó'-naokewi minááí isésa marapá'á tóso uwaná nompín-
táómpimba wéna
14 marapá'á kumúmba misáwífá'-wáási tuwánéna arumbá
uwátinkena tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

15 Ísu asófatinkowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi
wempá'á tésa sésa ímba sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo
fenáíndafinka'a ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa
tómbá méyámbáráaro suwaná
16 Ísu séna tóntáá'a ímba wíyamba tómbá tíméro súwasa
17 miwí sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-
mófáá'wárá'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaán-
íníye suwaná
18 Ísu maimaé'a másíméro séna
19 sáwífa'-waasisafena mara'á méraaro séna séfataase-
tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wíyómpa'a kararéna
Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai
wení kísau-waasi timúwasa misáwífá'-wáási tímúwasa
20-21 seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000
waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi
nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai
sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana
ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.
Mááka 6:45-52, Yóni 6:16-21

22 Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-
waasi ti'maréna séna kesí aifa'á nompín-táómpimba íyáte'a
menáípá'-náópa'a koró. Misáwífá'-wáási ti'maré sé'a kentí
naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna
23 misáwífá'-wáási ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a
kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a
imérowana nó'waamba túnkúwana Ísu weyáá mérowasa

24 wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá
mérowana maramá nénkaˈa wérowana óraa-fiyunda toˈmaé
téna mintáómba tataˈóto'marowasa ímba kumbá
25 siyarónkaˈa Ísu non-afóforaˈa maréna wení kísau-
waasimo méronkaˈa túwasa
26 non-afóforaˈo wénumba awánésa táátafesa ésa
tinekembá tataˈá wéuwasa sésa waántágo wéniye suwaná
27 Ísu minúwóíyáán-úmai séna tááˈa ifó aánoˈa méraaro.
Kemá úne súwana
28 Pítaa simámena séna emó Fasiˈaénkó úrambo éma sinaˈá
non-afóforaˈa emó méraandafaˈa konó súwana
29 Ísu séna kanaán-ifo tiyó súwana nompín-táómpinkemba
ásáfena non-afóforaˈa Ísumo méropaˈa kúmba
30 kaweˈá úmaena kúmba óraa-fiyundamo tóróntafena
imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kúwáfekoraˈnara wéena
óraakaˈa séna Fasiˈaénkóo kembá taˈótoraao súwana
31 Ísu minúwóíyáán-úmai ayáámba fárúˈmai taˈótorena
séna óraa-fiyundamo tóráíntafe sáwí-imayaa e kesí
fasiˈaéntáfémo ímbo imáyáamo óndasafe kúwáferaane. Kesí
fasiˈaéntáfé ímba kaeˈ-ímáyáán-uwo séna
32 mindárai nompín-táómpimba íyátoyana óraa-fiyundago
mafaúwasa
33 nompín-táómpimba mérowi Ísun-imayaa mósá marésa
sésa éraiˈa Maníkón-ááninko óne siyáawe.

Ísu Kénésárétifaˈa tíˈo ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mááka 6:53-56

34 Éraiˈa Maníkón-ááninko óne sésa waaúnkóní menáípáˈá
Kénésáréti-marafaˈa kumbá marapáˈá kúmúwasa
35 mimbápákén-kwáásí Ísumba awíyésa Ísun-iye sésa
naaóˈ-naoˈa simátimesa Ísumo tamaún-aai isésa tíˈo ún-
kwaasi tíˈmaesa tóso ésa
36 sésa ení unáánkwátóigoni áráíyaˈa taˈótoraiyana tíˈa
étinkainkwae suwasá taˈótórówana tíˈa étínkaraiye.

15

Tíwáˈnáti ámáámbo siyáan-aai.
Mááka 7:1-13

1 Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropaˈa tésa sésa
2 ení kísau-waasi nóra isasawá kentáá síwáˈnáti ámáámba
ímba arááíwaesawa tiyáámba ímba non-kwiyésawa tómbá
wénaao suwaná
3 Ísu séna kentíwáˈnámo simátímakaan-amaamba
arááíwaeˈa Maníkóní ámáámba wétaraisomba nóra séra
miyá wéoo.

4 Maníkó séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Énifo
anófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwíyana
puwíníye Maníkó siyáifo
5 kembiwímó siyáamba moóráwigo anófoisafena
simátimena séna moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímba
kanaa'á timénaumne siyéna anófoi ímba wétuwa'nai-iye.
Miyámó ontáfé'a kanaán-iye wésewe.
6 Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aai tuwé'a kentíwá'náti
ámáámba wéaraaiwaewe.
7 Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-
aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya kembiwísáféna érai'-aai
agaimaréna séna Maníkó séna
8 maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba
tirumpimbá wéraiye.
9 Waásiti ámáámba símai paápé ombánifo Maníkóní
ámáámban-iye karo'ó sembá miyáráán-úmai ken-ímáyáá
karo'-ímáyáá mósá wémaraawe

Maníkómó siyáiye Áísáya símai agaimakáiye Ísu siyáiye.

Waásimo sáwí'o uwátínkáín-tantaakon-aai.
Mááka 7:14-23

10 Ísu minááí simátimena waásisafena teró súwasa
wempá'á tuwaná séna simátíménda isé'a kawe'án-oro.
11 Máápaken-tantaa'o naawáí ímba waási sáwí'a
wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a
wéuwatinkaiye siyáiye.

12 Súwasa Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa sésa ámáán-
kawaa-waasi emó simátimenda-aai isésa aaisambá aéésa
kaóráámba ína isaánó suwaná
13 Ísu séna kesifo wíyómpakewi ímbo u'makáin-
anauntumbo éna káúsuwainiye.
14 Ámáán-kawaa-waasi-taaisafe'a ímba óraa'-imayaan-oro.
Miwí ímbo aambó awánaankakemba tóikakemba karo'á
simátimesa sésa aambá aráátimenaumne wésewe. Moórá
aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba
kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá kotanaa
fáyááye súwana
15 Pítaa séna waé'mai-aaimo simátimenda-aaigoni áwáuma
simásimiyo súwana
16 Ísu séna kenkwárá'á ímba tááko péé wésisa'a
ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á uráawe.
17 Máápaken-tantaa'o naawí tindáámpá'á kúwátúsúwinifo
18 aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá
waási sáwí'a wéuwatinkaiye.

19 Tirumpin-ímáyááfínkémbá sáwí-imayaa ésa
tínkamiyasamo puwíyasamo ésa aare-úmémbá ésa waai-
úmémbá ésa seyaafá-tántáá'á umémbá ésa karo'-ááí
simátinkesa símai sáwí'a uwátinkesa
20 miyá-sáwí'ó wéomba tirumpinkén-ímáyáágó waási
sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwiyésamo tómbó
wénaamba miwá ímba waási sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu
siyáiye.

Kénaani-marafaken-ininkon-aai.
Mááka 7:24-30

21 Ísu minááí simátimena wení kísau-waasi tí'maena
Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba
22 mináémpákén-ínínkó ímba Yúndaa-inimba póna Kénaani-
ininko Ísumpa'a téna óraaka séna óraakoo Téfítin-andafakewi
arumbá uwásinkaao. Sáwí-amutamba kesiyáámúnkon-
arumpimba méraisana sáwí'a úmai méraiye súwana
23 Ísu iséna ímba aaí súwasa wení kísau-waasi wempá'á
tésa óraaka sésa ai'mátuwaao. Aasiyaasí miyá sifáínifo
suwaná
24 Ísu séna Maníkó si'mákaisa'a Ísareri-waasi aantemba
túwa'nai e'a Ísareri-waasimo sipisípi-poiyaan-úmaimo wété
wéowi wétuwa'nai-une súwana
25 mininínkó Ísun-amándára'a mara'á kumbaéna séna
óraakoo súwa'nai uwo súwana
26 Ísu séna iyámpóíti tómbá maimái iyámbá timúnafo
miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá
fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo súne súwana
27 mininínkó séna óraakoo érai'a sémpo iyánkón-afowá ewé
sínana tón-ayai tawémandaiye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-
iye sínana kanaán-ína súwa'nai ínono súwana
28 Ísu séna kentáfé fasi'ámai méraanda-ininko sénda
pó'a miyá ónaumne séna minkánáá ayáámúnkomba
asófankaraiye.

Ísu sáwífa'nanka asófatinkarain-aai.

29 Asófankena kúmba Káríri-waaunkoni áwáífa'a kógáramai
omápa'a mara'á imérowasa
30 sáwífa'-waasi wemó méropa'a kumbá tísamaimo
táúnkon-kwaasiye tiyáántámbo káénkuron-kwaasiye túrambo
kafíkón-kwaasiye aaimó ímbo sun-kwáásíyé fí'o-fi'on-ti'o
ún-kwaasi tí'maesa wenaísamaifimba mótinkowana
asófatinkowasa
31 tísamaimo táúnkon-kwaasi kawe'á uwasá tiyáántámbo
káénkuron-kwaasi kawe'á uwasá túrambo kafíkón-kwaasi
kawe'-úmai awánowasa aaimó ímbo sun-kwáásí aaí suwasá

misáwífá'nánká awánésa áfááraumai táá'a úwasa Ísareri-waasiti Fasi'aénkón-áwí'a mósá makáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aai.
Mááka 8:1-10

32 Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu wení kísau-waasi
táántowasa tuwaná séna maankwáásísómbá kaumbo-kánáá
kesé'a taméraawana tómbó maimaé tiyáamba taí'áísa'a
sirumbá uwátinkaumne. Ti'máráanasa miwítí naaó'-nao'a
kónááfo aampa'ó wíyamba táái táínasa púwófainiye súwasa
33 wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'a sáwífa'-waasin-
ofo nááfaken-tona maimáíya timénaumno suwaná
34 Ísu tísai ena séna nóraumai-tona wéraiyo súwasa
afakaeté-tomba wéraisana sesimái-mofaa'wara'a wéraiye
suwaná
35 minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna
36 afakaeté-tone mófáá'e maisoréna Maníkóntáféna súwiyo
séna mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi timúwasa
minkwáásísómbá tímúwasa
37-38 seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi
4,000 waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi
nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo
túwómba afakaeté-unampimba fáítuwana ówitowana
39 Ísu misáwífá'-wáási ti'maréna wení kísau-waasiye'a
nompín-táómpimba íyátesa Mágátani-aempa'a kuráawe.

16

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aai.
Mááka 8:11-13, Rúku 12:54-56

1 Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-
amaan-kawaa-waasiye Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa
Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo
awánáúnda-kisau máínata awánaano suwaná
2 Ísu séna fénáímpinka'o awánaamba aafáúmá naaerírí'a
isa'á sé'a aafáyáa aa'á káíníye sé'a
3 aafáyáara'a awánaamba ainánkó aafáúmá
káátasuwaisa'a sé'a káfé'a aa'á tíníye wésewe. Wíyómpa'o
awáné'o ombá sé'a aa'á káíníye. Aa'á tíníye wésemba
miyán-tántáákóní áwáuma awánaambanifo Maníkómó káfé'o
wéin-tantaakoni áwáuma ímba awánaraawe.
4 Káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a
ímba imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo
e ímba awánáúnda-kisau máínata awánaanomo wésemba
naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínífo
mináái imáyáan-oro. Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo
nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba

kemá kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráiye.

Ímba kaumbo-kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásí-iˈa orómó siyáin-aai.
Mááka 8:14-21

5 Tiyuwéna kúmba Ísu wení kísau-waasiye nonkwaaúnkóní menáípáˈó kumbá marapáˈá kuméśa wení kísau-waasi péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná

6 Ísu ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye kaumbo-kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásí owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráín-tantaaˈa kári-tantaaˈa moórá-tonkon-awiˈa péréti mimpímbá márááwanamo intoréna óraaˈo intembá ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafeˈa imáyáa éˈa kentúma káráwiyoro súwasa

7 keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba maimaéta túnanasa miyá wésiye suwaná

8 Ísu keáímbó wésun-aai iséna nóra séra tómbá ímba wéraiye-aai wéseo. Kári-timankunkumban-ifo kentáféˈa timankúnkúmba oro.

9 Kanaaˈá tómbá timénaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímba tááko péé wésiye. Séfataase-tombo tafántafan-úmaimo sáwífaˈa 5,000 waasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe.

10 Afakaeté-tombo tafántafan-úmaimo sáwífaˈa 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe.

11 Ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafeˈa imáyáa éˈa pérétimo intóráín-tantaatafeˈa kentúma káráwiyoro-aaimo súnda ímba péréti-tontafeˈa wésumpo nóra séra ímba ísaraao súwana

12 tááko péé súwasa minááígóní áwáuma ísówana péréti-tontafena ímba siyáifo ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye tááisafena séna káráwiyeˈa méraaro siyáiye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.
Mááka 8:27-30, Rúku 9:18-21

13 Ísu Sísáárí́ya Fírípái-naoˈ-aempaˈo kúmba wení kísau-waasi tísai ena séna seyaafáˈnánká kembá waási úrankontafesa nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa

14 miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófáˈá Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awiˈa Íráiyaa óne sewasá tuwímbai naaófáˈá Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awiˈa Yérémaya óne sewasá tuwímbai sésa naaófáˈá Maníkón-aai simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná

15 Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana
16 Sáímoni Pítaa séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne. Maníkó fasi'aénkwáráwín-ááninko óne Pítaa súwana
17 Ísu séna Sáímoni Yónaan-ááninko ónana Maníkó kawe'á wéuwankaiye. Kesí ááinkoni áwáumo sénda waási ímba simáméfo kesifo wíyómpakewi minááí embá simámísa isáánda póna Maníkó embá kawe'á wéuwankaiye.
18 Simátime'a súne. Enáwí'a Pítaawemo wésemba mináwíkóní áwáuma óntamban-iye. Óraa'-ontanka'a kesí naankáámbá ondá mindánkáámbá kesí waási-i'a owaná púwó-fasi'aenko ímba íyáákainiye.
19 Maníkó wení waásimo wégarawi-fasi'aemba áména marapá'ó méraanda sáwí'o ombá aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wíyómpa'a ména é'a aambá fásí'makaiye. Kawe'ó ombá ímbo aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wíyómpa'a ména é'a miyá uráiye simásuwena
20 wení kísau-waasisafena óraaka séna Maníkómó íyáfasisinkaiwai Yúndaa-waasi wésimu'maraawi úne-aai ímba simátíméro Ísu siyáiye.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aai.
Mááka 8:31–9:1, Rúku 9:22-27

21 Minkánáá Ísu wemó puwínda-aai ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sen-kwáásíyé sí'o índa-i'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá maisúwáanana Maníkó íyáfasisinkainiye súwana
22 Pítaa áí'maena weyááfa'a máankena séna Fasi'aénkóo miyán-ááí sénafo Maníkó ímba ewé sínasa séndantemba ímba uwánkanaawe súwana
23 Ísu waeréna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóní imáyáafinkemba wésempo kesí aambá ímba faiyuwó Ísu siyáiye.

24 Ísu minááí simámena wení kísau-waasi simátimena séna kembó siráááíwaenae síyawi tiráááímo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó siráááíwaiyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbáí-tántáá'á úwoi maimaésa siráááíwaenaawe.
25 Tiráááímo táínda-i'o ésa ímba kawe'-úmai méranaafo kentáfésa ísámaimo tiráááímo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe.

26 Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyanamo éna
mintántáákó ímba túwa'nai íníye. Puwíyamba marapá'ó
makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á
ayáátááka méranaawe.
27 Kemá waási úranko kesí kísau-waasi wíyómpakewiye
kesifoní fasi'aénkwárá'á kumé'a seyaafá'-wáásímó miyámó
úmae wéiyomba imáyáa é'a miwítí méyámbá timénaumne.
28 Érai'a simátime súne. Tuwímbai maanká'ó méraan-
kwaasi ímba aifa'á pukénka'a kemá waási úranko kesí
waásimo kawáánúnda suwáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu
siyáiye.

17

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.
Mááka 9:2-13, Rúku 9:28-36

1 Ísu minááí simátimena afa'mórae-no'waamba waéna
Pítaane Yémísine wenáfáko Yónine tí'maena omápa'o iyúmba
miwí aantemba imésa
2 miwí túranka'a Ísu fí'on-auma faufúwana óipakemba
aafáúgómó inten-úwana wení unáánkwátóiyakemba sán-
kena waéní'a kówasa
3 awánomba kae'-wáásíyáí wíyómpakemba paápé
ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi
tíwá'nárai Ísuwe'a aaí wésuyana
4 Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo maanká'ó méraundasa
kawe'á imbá póta emó sinatáámó éta wáau-namba kaum-
bosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta
moórá Íráiyaande éta miyásá onó siyáiye.

5 Miyá wésunka'a ainánkó sán-kámaena waéní'a kámae
kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aaigó aantemba
séna miwá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wée'a óraa'-aamoi
uwánkaumne. Wenáái ísáaro súwasa
6 wení kísau-waasiyau mináái isésa táátafesa ésa marapá'á
kífaesa tinekembá tata'á úwana
7 Ísu miwímó méropa'a téna tine'á ta'ótorena séna táá'a ifó
íyáfasinaaro súwasa
8 awánomba mindárai wíyómpa'a íyúyana Ísu aantemba
méraiye.

9 Úwasa omápakemba kúmúmba Ísu óraaka simátimena
séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko
púwóndafinkembo íyáfasinaandara'a awánaamba kanaará'á
simátíma'mae íyóro súwasa

10 wení kísau-waasiyau Ísumba áísai esa sésa ámáámba sen-
kwáási Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó íyáfasinankaiwai
Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé
íníyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná
11 Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa íníye-aai érai'-
aain-iye.
12 Simátime'a súne. Íráiyaa é'a paápé úwasa ímba Íráiyaan-
iye sésa sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkesa miyá
uráantemba kembá waási úrankomba sáwí'a uwásinkanaawe
súwana
13 tááko péé súwasa Íráiyaa siyáimba Yóni nombó
maitínkaraiwaintafena siyáiye siyáawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.
Mááka 9:14-29, Rúku 9:37-42

14 Simátimesa omápakembo kúmúmba sáwífa'-waasi
túwaandu urówasa awánomba moóráwigo Ísumpa'a téna
aísamaifimba kífaena séna
15 óraakoo kesáánimba arumbá uwánkaao. Sáwí'a
uwáwéna ména tanaambá fágufagu isaná aigaregó
nonkáání'a isaná aíyayaamba ku'wisaná nompíné iyafíné
tanaambá wéfamaena wénisa'a
16 ení kísau-waasi méraapa'a máankaunasa ímba kanaa'á
kawe'á uwánkaraawe súwana
17 Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-ímáyáá isa'á kentáfé'a
ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbaí wétaifo nóraumai-
kanaarara kesé'a ménaumno. Enáánimba áí'mae tiyó súwana
áí'mae túwana
18 Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana
arumpinkémbá auwéna kóúwana miníyámpói kawe'á
uwánkowana kawe'á úmai méraiye.

19 Kawe'á uwánkowasa ánaaembo Ísu weyáámo méronka'a
wení kísau-waasi tésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá
ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná
20 Ísu séna Maníkóntáfé'o maiyauwáíníyemo sé'o
timankúnkúmbo onkakaa maiyaúwáísino. Érai'a simátime'a
súne. Moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba íyáísana
áruma wíkéna óraa-tainambo wéintemba kentáfé'a
timankúnkúmba kárika'a uré'a ánaaemba óraaka'a
timankúnkúmba é'a omátafe'o sé'o faiwí'mae fí'on-aempa'a
kóuwomo síyanamo éna miyá íníye.
21 Maníkómpá'á inaí síyantafesa tómbá aawentamó ombá
minánkó aantemba miyá-sáwí-ámútámbá maisuwáíníye
siyáiye.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.
Mááka 9:30-32, Rúku 9:44-45

22 Ísu wení kísau-waasi Káríri-aempa'a túwaandu uwaná
Ísu simátimena séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi
timíyasa
23 sínkamiya puwé'a kaumbo-kánáá maisúwáanana
íyáfasisinkainiye simátimuwana miwí tirunkó umbaí taráiye.

Taakisi-óntámbó tukáan-aai.

24 Tirunkó umbaí tówasa Ísu wení kísau-waasiye
Kápaneamu-naopa'a kumbá óraa'-amaan-dankontafesa
taakisi-óntámbá wémauwai Pítaampa'a tésa sésa ení óraako
óraa'-amaan-dankontafena taakisi-óntámbá wétuwai ína
wétuwaiyo suwaná
25 Pítaa séna wétuwaiye simátimena naaúmpa'a iyúwana
taakisi-ááímó siyónka'a Ísu Pítaamba áísai ena séna
Sáímoniyo marapákén-óráá'-wáásí timááraawifakemba
taakisi-óntámbá maésa fí'onkaafakemba maésawa wéompo
nóran-imayaamo wéemo e simásimiyo súwana
26 Pítaa séna taakisi-óntámbá fí'onkaafakemba wémaewe
súwana Ísu séna miyáumai Maníkóní waásisa póta óraa'-
amaan-dankoni taakisi-óntámbá ínta tuwánáúmpo
27 aaisambá sefáímpóta úwoi tuwánáúmpo
nonkwaaúmpá'á kuré ándá túwénana kumína aifa'ó
tawáínda-mofaa'a maiyé óipimbo óntambo wéraina maimaé
minóntántámbá esáféwe kendéwe taakisi máuwo Ísu súwana
miyá uráiye.

18

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aai.
Mááka 9:33-37, Rúku 9:46-48

1 Minkánáá Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa
sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba nááwa
íyáákesawa óraa'-waasi-i'a wéiyo suwaná
2 Ísu moórá-iyampoi áántowana túwana afufumpimbá
íyáfasinankena
3 séna érai'a simátime'a súne. Sen-ímáyáámó ímbo tuwé'o
iyámpóímo ímbo íyáákanae-imayaamo ontembó kembiwí
miyán-ímáyáámó ímbo íyanamo éna Maníkó kenká'á ímba
kawáání́níye.
4 Miníyámpóígómó tísamaifimbo máíntemba miyámó
wéowi Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba
wéiyaakaawe.
5 Kentáfésa imáyáa ésa iyámpóímo áwa'nai onten-úmai
wésuwa'nai-owe Ísu siyáiye.

Sáwí'o on-aai.
Mááka 9:42-48, Rúku 17:1-2

6 Ísu minááí simátimena séna iyámpóímo kesááisafesamo timankúnkúmbo onten-úmai tuwímbai timankúnkúmba wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesamo érai'emo wésewi karo'-ááí tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóíyasa Maníkó karo'ó síyawi sáwí-meyamba óraa'a timínífo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontambo fárí'wimaresamo nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-ááí ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-iye.

7 Marapá'ó méraanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a wíyantafena fí'o-fi'on-tantaako wétafisiye. Miyá-sáwí-tántáákó waé'wae'a wéimba pósa sáwí-ambo fí'owimo aráátíméwi sáwí-meyamba maénááwe.

8 Tiyáánkowa'i tísamaigowa'i sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaana'i moórá-tisamaiya'i kambísásúwáaro. Kae-tíyááná'i kae-tísámáíyá'i wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawe'án-iye.

9 Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawe'án-iye Ísu siyáiye.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aai.
Rúku 15:3-7

10 Ísu séna úwoi-waasisafe'a sáwísamban-owe ímba síyamba káráwiyoro. Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi miwíyá'á káráwiyaawai kesifo wíyómpakewini ewaa'á mésa miwí táái wésimamefo káráwiyoro Ísu siyáiye.

11 Ísu minááí simátimena séna kemá waási úranko Maníkóní aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafe'a saafá úmai sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métínkáandasafe'a kunkáumne.

12 Sipisípiya'a káráwiyowi on-ááí ísáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisipiya'a káráwiyaisana moórá-sipisipi áwiyo'wisana misáwífá-sípísípímó umó wénaamba tiyuwéna moórámo áwiyo'wimba kosaafá émena

13 awánénamo imbá aamoí éna séna kesí sipisípimo áwiyo'wimba áíkaumne séna mimbóráwígóntáféna óraa'-aamoi éna sáwífa-sipisipimo ímbo áwiyokombo úwoimo méraawiti aamoí kárika'a wéiye.

14 Sipisípiyaˈo káráwiyowimo áwiyoˈwi-sipisipisafenamo arunkómó umbaimó taintembá kentifo wíyómpakewi wení aampaˈó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafena arunkó umbaí wétaiye Ísu siyáiye.

Kentí waási sáwíˈo uwátínkáán-aai.

15 Ísu mináái simátimena séna ení waási Maníkóní waásigomo embó sáwíˈo uwánkainamo e wempáˈá mináíísáfé kosimámínana we aantemba méraindaraˈa kosimámínana enáái isénamo arupísemo uwánkainamo ékai wesé eséˈa kaweˈá úmai méraakaiyo.

16 Enáái ímbo isáínamo e moóráwigonaˈi kaekónáˈi kotíˈmai weséˈa mé simámuwo. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna moóráwigomba aaifimbá maenkánae séna mináíímó ísaraawi kaeráˈi kaumbowáˈi tíˈmaena mátinkena áísai úmai isáíníye siyáimba mindásafena ení waási enáái isáíndasafena moóráwigonaˈi kaekónáˈi kotíˈmai wenkáˈá méˈa simámiyana kentáái isáíno.

17 Énifo ímbo isáínamo e Maníkóní waási torupátinke enáái simátímínasa mésa simámiyana wemó miwí tááimo ímbo isáínamo e imáyáa e sé Maníkóní aambó ímbo aráááíwáén-kwaasiyaamba éna taakisi-úmén-kwáásíyáámbá wéiye siyó Ísu siyáiye.

18 Ísu séna éraiˈa simátimeˈa súne. Marapáˈó méraankaˈa sáwíˈo ombá aambó faíyónten-úmai Maníkó wíyómpaˈa ména éˈa aambá fáíˈmakaiye. Kaweˈó ombá ímbo aambó faíyónten-úmai Maníkó wíyómpaˈa ména éˈa miyá uráiye Ísu siyáiye.

19 Ísu mináái simátimena séna moórá-aai simátíménda ísáaro. Marapáˈó méraankaˈa kaeˈ-wáásígóráímó moóráaaisafesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesifo wíyómpakewimo áísai íyanamo éna miyá uwátinkainiye.

20 Kaumbo-kaeˈ-wáásí kentáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá túwaˈnai ondasáféˈa miwíséˈa ménaumne Ísu siyáiye.

21 Ísu mináái súwana Pítaa Ísumpaˈa téna séna Fasiˈaénkóo kesí waásimo sáwíˈo uwásínkáfaˈo wéiyomba mindásafeˈa nóraumai-kanaawa ímba aaifimbá maenkéra ímba imáyáa éra ifátuwanaumno. Afakaeté-kanaa sáwíˈa uwásínkáímba ímba aaifimbá maenkéˈa ímba imáyáa éˈa ifátuwaunda póˈa moóráˈ-kanaamo sáwíˈo uwásinkaindaraˈa aaifimbá ína maenkéra ína imáyáa éra ifátuwanaumno súwana

22 Ísu séna ímba afakaeté-kanaa aantembanifo úwoi miyá úmae iyuwó Ísu siyáiye.

Óntambo ámakaintafena ímba ifátuwaaomo siyáin-aai.

23 Ísu séna sáwí'o uwátínkáámba ímba imáyáa é'a
ifátúwáaromo súnda maarásáfé'a súne. Maníkó wení
waásimo kawáámó in-ááí maarán-ááín-iye. Moórá óraa'-
waasigo wení kísau-waasi óntamba wááu tímakena
24 tísai ónae wéimba óraa'-ontamba 10,000,000 ontamba
wááumo ámakaiwaimba moóráwigo áí'maena móaminkwae
séna íyísana
25 ímba móamintafena óntan-anafo wení kísau-
waasisafena séna wembá aiyé'a awaaininkómbá aiyé'a wení
iyámpóíye wení póíye wení óntawe maimaé'a fí'on-kwaasiti
kísaumo maíndasafe'a miwí wétime'a óntamba maimaé'a
kemó tukáunda-ontankaamba úmai másíméro sisaná
26 wení kísau-waasigo aísamaifimba kífaena séna arumbá
uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a seyaafá'á
áméno sisaná
27 wení óraa'-waasigo arumbá uwánkena séna kanaán-
ifo wááumo ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo
ifátuwaao sisaná
28 kísau-waasigo máápa'a kuména moórá kísau-
waasigomba awánéna kári'-ontamba 100 ontamba
ámakaiwaimba awánéna amóísáúmba kuntaraména óraaka
séna wááumo ámakaunda-ontamba minúwóíyáámbá simiyó
sisaná
29 wenaísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema
simu'makéna'a óntamba saafá é'a áméno sisaná
30 ímba iséna áí'maena ándáfa'a móankena séna wááumo
ámakaunda-ontamba símínasa faútúwáaro sisasá
31 kísau-waasisomba awánésa tirumbá uwánkesa miwítí
óraa'-waasigomba kosimáméwana
32 óraa'-waasigo iséna wení kísau-waasigo sáwífa'-
ontamba 10,000,000 ontamba maiyáiwaimba áántaisana
tisaná séna sáwí-kisau-waasi óne. Kentáfé arumbá
uwásinkaao séndasafe'a miyá é'a óraa'-ontamba wááu
ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwe ímba
simiyó sé'a
33 sirumbó uwánkaraundantemba moórá-kisau-
waasigomba arumbá uwánkááraamba sáwí'a óne séna
34 arumbá óraa-sawi'a uwánkena ándáfa'o
káráwiyaiwaika'a móankena séna wááumo ámakaunda-
ontamba seyaafá'á simína faú'auwaao sisaná ándáfa'a
ánkaraiye
35 Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kentí
waásimo sáwí'o uwátínkáámbo ímbo ifátuwe'o imáyáamo
úmae'o wéiyiyanamo éna kesifo wíyómpakewi kentí sáwí-
imayaa ímba maitiyuwáíníye. Óntan-anafomo intembá kesifo
miyá uwátinkainiye Ísu siyáiye.

19

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aai.
Mááka 10:1-12, Rúku 16:18

1 Ísu mináyáátáá'-ááí simátimena Káríri-aempa'a tuwéna
Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáípá'-áémpá'á
komérowasa
2 sáwífa'-waasi tóso uwaná tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.
3 Asófatinkowasa ámáán-kawaa-waasi sésa Ísumo sáwí-
aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo
maanááísáfénawa'i fí'o-fi'on-aaisafenawa'i awaaainínkómbá
kanaará auwáíníyo. Miyámó énamo éna ámáán-aai taraisíni
ína taraisíníyo suwaná
4 Ísu séna naaófá'ó Mósesemo agaimakáin-aai toráumai
awánaraawe. Maarán-ááí agaimaréna séna Maníkó wíyóne
marawémó úmaronka'a aarewárá waaiwárá'á úmakaiye.
5 Úmarena séna aarewárá waaiwárá'á úmakaundasafesa
tinófoi tiyuwésa awaaikóe awaainínkóe'a tagáááísamai
mimbórá-túmá ma'mái méranaawe Maníkó siyáiye.
6 Mindásafesa awaaikóe awaainínkóe'a ímba kae'-
wáásíyáámbá ésa mimbóráí'a wéowe. Maníkó aare-waaí
mimbóráí'a uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu súwasa
7 miwí sésa naaófá'á Mósese maará siyáiye. Moóráwigo
awaainínkómbá ai'mátuwaindawi aúfáífimba agaimaréna
séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno
siyáiye. Nóra sénawa miyán-ááí siyáiyo suwaná
8 Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Maníkón-
aai ímbo ísóntafena mindásafena Mósese minámáámbá
siyáimbanifo Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba
miyá siyáiye.
9 Simátime'a súne. Moóráwigomo awaainínkó ímba
moórá-waasigoe'a wénisana awaaikó fí'on-aaisafena
ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wémaiye
Ísu siyáiye.
10 Ísu mináái simátimena mérowasa wení kísau-waasi sésa
aaremó máémba sénda-aai wérainka'a pósa miyá wéofo ímbo
aaremó maésamo úwoimo máémba kawe'á wéowe suwaná
11 Ísu séna sen-ááí seyaafá'nánká ímba kawe'á úmai
ísááwasa aaremó ímbo maíyantafesa Maníkó fasi'aémbá
tímakaiwai mináái wéisaawe.
12 Tuwímbai moórá-mora-aaisafesa ímba aaré máéwasa
tuwímbai tinófoi uwó-wáási matínkaraawi aaré ímba
máéwasa tuwímbai túmo sáwí'o uwátínkaraawi aaré ímba
máéwasa tuwímbai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai
isésa Maníkóntáfésa imáyáa ésa aaré ímba wémaewe.
Kanaa'á miyá ónaumnemo sewí mináái isánááwe

Ísu siyáiye.

Ísu iyámpóímo ayááfúmbo tátínkarain-aai.
Mááka 10:13-16, Rúku 18:15-17

13 Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawe'á
uwátinkena Maníkómpá'á inaí sínkwae sésa iyámpói tí'mae
tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná
14 Ísu simátimena séna ímba kóro síyamba tiyuwáíyasa
kempá'á iyámpói úwoi teró. Miníyámpóímó kempá'ó ten-
tembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyáráán-úmai
wégawaanimba iyámpóímo kempá'ó tíyan-amba ímba aambá
faíyóro séna
15 miníyámpói ta'ótokena ayááfúmba tátinkena tíyukaiye.

Óntawara'-waasigon-aai.
Mááka 10:17-31, Rúku 18:18-30

16 Tiyuwówana moóráwigo ifó'-wáásígó Ísumpa'a téna séna
óraakoo nóran-kawera éra aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a
ónaumno súwana
17 Ísu séna nóra séwa kawe-kísáúsáfé sísai ónó.
Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iye. Aúí'a úmai
maé'mae'a ónaemo sémo e Maníkóní ámáámba kawe'á úmai
aráááíwauwo súwana
18 miwá áísai ena séna nóin-amaana aráááíwaenaumno
súwana Ísu séna ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-
úmémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Karo'-ááí ímba
simátínkáaro.
19 Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro. Kesáfé-ímáyáámó
onten-úmai kentí waási-imayaawara'a oro. Miyáumai-
amaamba aráááíwauwo Ísu súwana
20 miwá séna minámáámbá aráááíwa'mae'a wéiyumpo
nóran-amaankona ímba kawe'á wéuno súwana
21 Ísu séna seyaafá-tántáá'ó kanaa'ó émo e ení
moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo
makéwi tímínana ení kawe'-méyámbá Maníkó wíyómpa'a
ankáíníye. Tímatuwemo e kembá siráááíwainone súwana
22 mináááí iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-
imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráiye.

23 Kúwana Ísu wení kísau-waasisafena séna érai'a
simátime'a súne. Sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó
wení waásimo kawáánipa'o wíyamba umbaí táíníye.
24 Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní
afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo
waigóní afaapimbó kóféráínkakaa sáwífa'-ontamo makén-
kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó Ísu súwasa
25 wení kísau-waasi mináááí isésa táátafesa ésa sésa um-
baí taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a ménaao
suwaná

26 Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba
méyámbaresa kónááfo Maníkó seyaafá-tántáá'á úwoi
kanaa'á wéiye súwana
27 Pítaa séna isaaó. Kentáási seyaafá-tántáá'á tuwéta entá
wéaraaiwaumpo
nóram-beyana maénaumno súwana
28 Ísu séna érai'a simátime súne. Maníkó seyaafá-tántáá'á
aúí'a úmaraindara'a kemá waási úranko fasi'aénkwáráwí
mé'a káráwiyona'a kembiwí sísamaifakemba kae'á kum-
baimái-waasi kembó wésiraaiwaewi Ísareri-waasi méraan-
aaisafe'a tísai ónááwe. Ísareri sísamaifakemba kae'á kum-
baimái matínkaraiwain-andafakewi méraan-aaisafe'a tísai
ónááwe.
29 Kentáfésa imáyáa ésa Maníkón-aai kosimátimiyantafesa
naaópa'a tuwésa tuwaaísáiye tífá'e tímánaa'e tinófoiye
táánine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-
anondaa túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa
aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe.
30 Ánaaemba aifarááwífínkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa
tínaaenkewifinkemba tuwímbai aifarí'a ónááwe
Ísu siyáiye.

20

Ándá-aran-kisaufa'o kísaumo máéwi-taai.

1 Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo
kawáámó in-ááí maarán-iye. Moóráwigo ándá-aran-
kisaugoni afowá kesí kísau máíwae séna áááma íyáfasinkena
waási saafá úmai tuwánéna
2 séna kesí kísau wémaiya'a moórá-kanaa-kisaugoni
óntamba tíméno sisasá ewé sewaná tí'maena wení ándá-
aran-kisaufa'a mótinkaisasa kísau wémaewana
3 aafáyáara fí'onkwara'a kísau máíwae séna kísaumo
maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwánéna
4 séna kesí kísau wémaiya'a kanaará'-óntámbá tíméno
sisasá
5 ewé sésa minkísáú wémaewana wááwái miyáumai
fí'onkwara'a wétiyena fénáímpinka'a fí'onkwara'a wétiyena
6 kísau taí'én-kanaa kárika'a tisaná kísaumo maénae
sésamo túwaandu opa'á wéna tuwímbai tuwánéna séna nóra
séra úwoi méra'o sisasá
7 sésa ímba moóráwigo kesí kísau máéro siyáawata
méraumne sewaná tiyé'a kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau
máéro sisasá miyá uráawe.

8 Miyá owaná fénáímpinka'a kísaugon-afowá kísau-
waasiya'o káráwiyaiwaintafena séna kísau-waasi táántare

miwítí méyámbá timé ánaaembo tiyáawi aifa'á timé aifa'ó tiyáawi ánaaemba timiyó sisaná
9 iséna miyá éna kísau tai'áíníye wéinka'o tiyáawi moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tiména miyáumai tímatuwena
10 áéma aafáyáara'o tiyáawiti méyámbá timíne wéisasa miwí imáyáa ésa kentáási méyámbá óraa'an-iye wésewana moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tímísasa
11 maimaésa kísaugoni afowámbá í'ai simánkesa
12 sésa ánaaembo tiyáan-kwaasi kári-kisau maiyáafo kesáá aifa'ó tiyáundawisa óraa'-a'a wégaisata umu'náán-araa'a méta óraa-kisau maiyáundasa mimbóráí'a úmaisa méyámbá símakaandasa nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sewaná
13 kísaugon-afowá miwífínkémbá moóráwigontafena séna kesí waásiyo kemá sé'a kesí kísau wémaewa'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno súna'a ewé sé'a kísau maiyáawa'a mindásafe'a ímba sáwí-meyamba wétimumpo
14 kentí méyámbá maimaé'a koró. Kembó timúndantem-beyamba ánaaembo tiyáawi miyám-béyámbá timénae'a wéune.
15 Kesí óntambo tuwímbare'o timúnda mindá kendén-iye. Kári-kisaumo maiyáawi óraa'-ontamba timúna'a ímbo kaórááraamba wégaoraawe kísaugon-afowá siyáiye Ísu siyáiye.
16 Ísu mináái simátimena séna miyáráán-úmai Maníkó wení waásimo kawáánipa'a aifa'ó kowí íyasa ánaaembo kowísé'a mimbóráí'a úmai aasiyaasí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiye.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.
Mááka 10:32-34, Rúku 18:31-33

17 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna aampa'á wéwena wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena
18 simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a ko-nanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sen-kwáásíyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aai símai kárá'umaresa
19 sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáá'a sinkésa súwiyonku'-nésa aaraa-táíyá'á sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu siyáiye.

Kae'nárai tinówamo Ísumbo áísai uráin-aai.
Mááka 10:35-45

20 Minkánáá Sépétin-ááninkai tinówama tí'maena Ísumpa'a
téna moórá-tantaatafenamo áísai índasafena óraakon-iye
séna takífauwana
21 Ísu séna nóintafewa sísai íníyewa wéono súwana
tinówa séna emó kawáánindafa'a kesááninkai íyáfasintinke
séfasefa'-arausampa'a tinkáínone súwana
22 Ísu séna sénda-aaigoni áwáuma ímba ísaraiye. Sáwí-
nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índa-
i'a uwásinkaiyantena keráí kanaará kemó naanda-
ánáfeumpinkemba náyááyo súwasarai keráí kanaámpókai
náyauye suyaná
23 Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba
náyááfo kesí séfasefa-sirausampa'a kemá ímba
íyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba
póna íyáfasintinkainiye súwasa
24 Ísuni kísau-waasi siyáánkai-waasi minááí isésa
mináfáráwái aaisambá tíyúwana
25 Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-
óráá'-wáásísómbá íyáákamai-fasi'aen-aai simáti-simati
uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe.
26 Óraa'-waasimo ontembá kembiwí ímba miyán-
oro. Kempínkémbó íyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á
maénááwe.
27 Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí
kísau túwa'nai oro.
28 Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo
kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-
imayaafinkembo faútínkáandasafe'a puwónaumne Ísu
siyáiye.

Ísu túrambo kafíkóndarai kawe'ó uwátínkarain-aai.
Mááka 10:46-52, Rúku 18:35-43

29 Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopakemba kumbá
sáwífa'-waasi tínaaemba kumbá
30 kae'nárai túramba kafíkóndarai aanawáísára'a mésarai
Ísu wétiye-aai isésarai óraaka sésarai Téfítin-andafakewi
ómpo arunkáí uwásinkaao suyasá
31 misáwífá'-wáásí aaisambá tiyésa sésa aaí séyafo
suwasaráí minááí ifátuwesarai aneka'á óraaka sésarai
óraakoo Téfítin-andafakewi ómpo arunkáí uwásinkaao
wésuyana
32 Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísai ena séna
nóin-tantaara tirááímo táínda-tantaa'a uwátinkanaumno
súwasarai
33 óraakoo súramba kawe'á uwásinkaao suyaná

34 Ísu arumbá uwátinkena ayáámba túranka'a
ta'ótorowasarai minúwóíyáámbá túramba kawe'á úmai
awánésarai Ísumba arááíwa'mae kurááye.

21

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.
Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

1 Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-
ampa'a kumbá Órífi-omaka'-ewaa'-nao'-awi'a Pétífasi-nao'a
ewaa'á wésa wení kísau-waasi kae'á máti'marena
2 séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigon-
awi'a tónki ándá fárí'wimaraawana áráá'wara'a méraifo
koawánékai ándáma faútuwekai áí'mae tekaiyó.
3 Moóráwigo tuwánénamo tísai ínakai óraako ayáá'mae
kónae siyé kosimámiyana séna énifo áí'maekai kokaiyó síníye

Ísu siyáiye.

4 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyáintemba Ísu
miyá uráiye. Maníkón-aai simátímakowi séna

5 Sáíyóni-naopaken-kwaasisafe simátime sé kentí kawáágó
kentópa'a wempa'á témena tónki-poigo ayáá'maena
téna tónki-poigon-araako ayáá'maena wétiye
simátimiyo siyáiye

agaimaréna Sáíyóni-naopa'emo siyáimba Yérúsaremu-
naopatafena siyáiye. Minááímó paápé índasafena Ísu
kae'nárai ti'marówasarai
6 Ísumo súntemba miyá ésarai

7 tónki-poi áráá'wara'a áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení
kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-
arósááunka'a wandaaí uwí'márówana Ísumba ayáá'mae
wéguwasa
8 sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa tuwímbai
paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáímai
aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiya'e
mintáénárafane támae wéguwasa

9 aifa'ó tun-kwáásíyé Ísun-ánaaembo tun-kwáásíyé
óraaka'-oraaka'a sésa Téfítin-andafakewin-awi'a mósá
wémaraumne. Fasi'aénkó ai'máráísana kunkáiwaimba
Maníkó kawe'á uwánkáíye. Wíyómpakewin-awi'a mósá
maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná
10 Ísu Yérúsaremufa'a kúwasa tuwaantantésa tóso wéesa
nááwawa wétiyo suwasá

11 tuwímbai sésa Ísu Maníkón-aaimo simátímíwai Káríri-
aempakemba Násareti-naopakewin-iye siyáawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.
Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

12 Suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóní naaúmpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwena óntambo wéwaeron-kwaasiti taaremá tawísísuwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-dumama méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena
13 simátimena séna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-iye wésewe agaimaréna siyáiye. Énifo umén-dáúmpá'ó on-tenkáámbá uráawe Ísu siyáiye.

14 Ísu minááí simátimena óraa'-amaan-daumpa'a mérowasa túrambo kafíkówiye tíyayaambo táúnkowiye wempá'á tuwaná asófatinkowasa
15 iyámpói mésa óraaka'-óraaka'a sésa Téfítin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne sumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé isésa Ísumo fí'oran-kawe-kisaumo maúmba awánésa tirumbá sáwí'a uwánkesa
16 Ísuntafesa sésa iyámpóímo sáwí-aaimo wésemba ína wéisaano suwaná Ísu séna é'a wéisaunda Maníkón-aai aúfáífimba agaimakáin-aai awánaraawe. Maarán-ááí siyáiye. Túwa'nai óndasafesa pósa iyámpóíye umarané enáwí'a mósá wémaraawe agaimaréna siyáiye Ísu simátimena
17 tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a wéna mindó'wáámbá kowaiyáiye.

Taaigómó aáénkarain-aai.
Mááka 11:12-14,20-24

18 Pétáni-naopa'a kowáúmba íyáfasinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba ááí tówana
19 moórá-taigon-awi'a fíkima aankón-awáísáfa'a wérowana mintáéramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómba áná aantemba wérowana mintáígóntáféna séna emá ímba arambá iyáínone súwana mintáímá aáénkaraiye.
20 Mintáí aáénkówasa Ísuni kísau-waasi awánésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba faafésa sésa fíki-tai ááéma aáénkaraiye suwaná
21 Ísu séna éraí'a simátime súne. Maníkóntáfé'o ímbo kae'-ímáyáámó é'o fasi'aén-ímáyáámó é'o é'a fíki-taigontafe'o súnanamo aáénkaintemba kanaa'á miyá é'a ímba miyá aantemba é'a maanómátáfé'o sé'o faiwí'wé nompá'á ku-muwómó síyanamo éna miyá íníye.

22 Maníkómpá'á inaí sé'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a áísai e'a timankúnkúmba ombá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásinkainiyemo sembá kanaa'á wétuwa'nai-iye Ísu siyáiye.

Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-aai.
Mááka 11:27-33, Rúku 20:1-8

23 Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-aai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye tésa sésa nááwawa ai'máráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná

24 Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'o é'a sísai on-ááí simátimenaumne.

25 Áááma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye.

26 Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa Maníkón-aaimo simásímakaiwai uráiye wésemba pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa

27 Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáiye.

Moóráwigon-áániníkai-taai.

28 Ísu mináái simátimena séna simátíménda-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-íyámpóíwáráwí aifarááwíntáféna séna kesáániníkoo kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau komauwó sisaná

29 aifarááwí séna ímba siráái taiyé séna ména moórá-imayaa éna kísau komáísana

30 áfákontafena séna kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau ko-mauwó sisaná ewé símai ifátuwena ímba kísau maiyáiye

31 Ísu simátimena tísai ena séna nááwa tifowán-ááí wéisaiyo súwasa aifarááwí afowán-ááí wéisaiye suwaná Ísu séna mináái imáyáa é'a simátíménda-aai ísáaro. Taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'o nón-inine sáwí'o on-kwáásín-owe sembánifo miwí Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a áááma wégofo kembiwíndo.

32 Yóni nombó maitínkaraiwai téna kawe'-ámbá aráátimuwa'a wenááisafe'a ímba érai'e siyáafo taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'o nón-inine Yónin-aaisafesa érai'e suwa'á kembiwí miwí tuwáné'a Yónin-aaisafe'a ímba érai'e

sé'a kentí sáwí-imayaa ímba tuwé'a Maníkómpá'á tiyáawe
Ísu siyáiye.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.
Mááka 12:1-12, Rúku 20:9-19

33 Ísu minááí simátimena séna moórá waé'mai-aai
simátíménda ísáaro. Moóráwigo óraa'-marawarawi ména
óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-
arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo
anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba kísaura'o
káráwiyan-damba úmarena ayáátááka fí'om-barafa'a
koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a
tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro
simátimena fí'om-barafa'a koméraisana
34 arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-
aramba komáéro séna wení kísau-waasi ti'máráísasa
minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tewasá
35 ta'óto'mai moóráwigomba tufuwésa moóráwigomba
tufú'márááwana púwísasa moóráwigomba óntantamba tu-
fuwésa ándá-aramba ímbo tímémba ti'mátuwaawasa kowaná
36 aanáfó aifa'á wení kísau-waasi tuwímbai ti'maréna
ánaaemba sáwífa'nanka ti'máráísasa tewasá minkísáúrá'ó
káráwiyowi ta'óto'mai aifa'ó uráantemba miyá ésa sáwí'a
uwátinkesa ándá-aramba ímba tímémba ti'mátuwaawasa
kowaná
37 aanáfó ména ánaaemba séna kesáániníkomba
ai'máráanana wínasa wenáái isánááwe séna ai'máráísana
tisasá
38 minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa
aanáfón-áániníko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú
ímba maínata kesáá maénae sésa
39 ta'óto'mai ándá-aran-kisaufakemba famétuwesa
tufúwówana pukáiye.
40 Ísu minááí simátimena séna minkísáúgóní aanáfó tínda
kísaura'o káráwiyowi nóra síníyo súwasa
41 miwí sésa misáwí-wáási tínkaminasa puwíyana fí'on-
kwaasi kesí kísaura'a káráwiyoro sínasa minkísáúrá'á
káráwiyesa arambó áfumo kain-kánáá tíndantemba
aanáfómbá minárámbá aménááwe siyáawe.

42 Suwaná Ísu simátimena séna Maníkón-aai aúfáífimba
awánaraawe. Maarán-ááí agaimaréna séna
óntan-dambo on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye
sésa maisukáawe. Ánaaemba
minóntánkó áfonkaaamba uráiye. Mindá Fasi'aénkó isatá
awánéta séta
fí'oran-kawe'a uráiye súne
agaimaréna siyáiye.

43 Minááí imáyáa é'a simátime'a súne. Maníkó
kembiwí Yúndaa-waasisafena maará siyé. Kenká'á ímba
kawáánónaumne séna tiyuwéna fí'onkaa-waasisafena
kenká'á kawáánónaumne sínasa wení kísau maénááwe.
44 Minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a úmai ménaafo
minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu séna
wenááisafesamo ímbo érai'emo síyawi imáyáa éna minááí
siyáiye.

45 Ísu súwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-
kawaa-waasiye isésa tááko péé súwasa sésa moóráwigon-
ááninkai aaimó simbá kentáásáféna siyé sésa ándá-aran-
kisaura'o káráwiyowisafenamo simbá kentáásáféna siyé sésa
óntankowemo simbá kentáásáféna siyé sésa
46 ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáási
Ísuntafesa sésa Maníkón-aai simásímíwain-iye sun-kwáási
táároi inkaisésa Ísumba ímba ta'ótoresa ifátukaawe.

22

Óraa-tanombo kauráin-aai.
Rúku 14:16-24

1 Aneka'á Ísu aaí simátimindasafena waé'mai-aai
simátimena séna
2 Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iye.
Moóráwigo káráwiyaiwain-ááninko aaré maíndasafena óraa-
tanomba kaufónae séna
3 sáwífa'-waasi táántena séna aáno úmai tanómba taman-
daaró séna ména tanómba kaumaréna wení kísau-waasi
ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá miyá owasá
ifátuwesa ímba tewaná
4 aneka'á kísau-waasi ti'maréna séna táántaraundawi
kosimátime'a sé'a tómbó nembá wéto'mayaan-e'a
purumakawé óraa-poiye tufú'mai wégaufumpo tamandaaró.
Kesááninkomo aaremó maíndara'a tamandaaró.
Kosimátíméro séna ti'máráísasa miyá kosewasá
5 ifátuwesa ímba tembá moóráwigo wení kísaufa'a kóísana
moóráwigo óntambo maínda-kisaufa'a kóísasa
6 tuwímbai káráwiyaiwaini kísau-waasisomba ta'óto'mai
tínkamowasa púwówana
7 káráwiyaiwai aaisambá séna wení i-wáási ti'máráísasa
miwí tínkamowasa púwówasa miwítí naampimpá'á iyamá
agáéwana káwisana
8 káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena séna tanómba
kaufé'a táántaraundawi kesááninkoni tanómbo tamandáíyawi
sáwí'an-owe.

9 Aampaká'ó waásimo túwaandu opa'á kosaafá úmai fí'o-
fi'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró
sisasá
10 wení kísau-waasi isésa aampa'á wénesa waási saafá
úmai tuwánésa sáwí-waasiye kawe'-wáásíyé torupátinkesa
tí'maesa tésa tómbó
naan-dáúmpá'á sisipáá uráawe.

11 Yúndaa-waasi aaremó máénka'o ombá tanómbo
nánaesamo ten-kwáási ontará'ó tewasá kísau-waasi
kawe'-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á imésa
tómbá wénaafo minúnánkwátóimo ímbo urésamo ésa
ímba tómbá imandánááwe. Tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá
owaná káráwiyaiwai tuwánaimba moóráwigo ímba kawe'-
únánkwátói uréna méraisana awánéna
12 séna nóra séwa kawe'-únánkwátói ímba uréwa iyáano
sisaná ímba aaí sisaná
13 káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena simátimena
séna aíyayaanka'a kará'umai máápa'a kumeu'ó in-
áémpá'á aúwéwana ifi'á téna áí'o índasafena áwááyaamba
umpufuwíníye siyáiye Ísu siyáiye.

14 Ísu minááí simátimena séna Maníkó sáwífa'-waasi
táántain-kwaasifinkemba tuwímbai aantemba wení waási-i'a
wéuwatinkaiye siyáiye.

Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aai.
Mááka 12:13-17, Rúku 20:20-26

15 Ísu súwasa ámáán-kawaa-waasi máápa'a kumbésa
keáímbá sésa nóran-aaisaawa áísai onanasááwá sáwí-aaimo
sínata aaifintá maenkánaumno sésa
16 miwí tínaaenka'o tiráááíwáún-kwaasiye Éroti amááraawe
ti'mároówasa Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po
Maníkóní aambó aráááíwáén-aai arupíse úmai simátimendasa
ísaraumne. Waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-
waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aai ímbo sénda
arupíse úmai simátimendasa ísaraumne.
17 Simáménda-aaisa isaaó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá
Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Tíméndasa
Yúndaa-waasisa kentáási ámáámba taraisónaum íntaawa
taraisónaumno. Nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná
18 Ísu miwíti sáwí-imayaa iséna séna kaumbo-kae'-
ááíwárá'-wáási pó'a kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a
wésisai-owe.
19 Taakisi-óntámbá moórá maimaé máaraasimero súwasa
maimaé máaraanamuwana
20 séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa

21 miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná
áwí'a wéraiye suwaná Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde
wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa
22 mináái ísówana táá'a úwasa ímba aaí sésa
auwésa kuráawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.
Mááka 12:18-27, Rúku 20:27-40

23 Kuwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba
ímba íyáfasinanaawe sun-kwáási pósa minkánáá Ísumpa'a
tésa
24 sésa óraakoo naaófá'á Mósese séna moóráwigo
aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba puwínana
áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói
ma'ankáíníye siyáiye.
25 Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa maanká'á afakaeté-
afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo
ma'ánkáímba púwísana
26 wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo
ma'ánkáímba púwísana wenánaaenkewi ware'á maimakéna
iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana miyá émesa afakaeté-
waasi putásaawana
27 mininínkó ánaaemba pukáiye simámesa
28 Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási
puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa mininímbá afakaeté-
waasi tuwaainímbá éna nááwa máíníyo suwaná
29 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimbo agaimakón-aai ímba
kawe'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a
miyáumai sáwísáwí-aai wésewe.
30 Pukémpinkemba íyáfasinesa wíyómpa'o imaíyan-kanaa
aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ésa Maníkóní kísau-
waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá mininínákwá'á
miyáumai aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe.
31 Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba simátíménda
ísáaro. Maníkó simátímakomba aúfáífimba agaimakón-aai
toráumai awánaraawe.
32 Maníkó Mósesentafena maarán-ááí siyáiye. Maníkó úne.
Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó
úne siyáiye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáási
é'a púwúwasa utaráambanifo mináái siyáimba pósa miwí
úwoi méraawe Ísu súwasa
33 wesé'o méron-kwaasi isésa táátafesa ésa sésa aaigóní
áwáuma wésimasimiye siyáawe.

Aifaráán-ámáánkón-aai.
Mááka 12:28-31, Rúku 10:25-28

34 Suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-amaan-kawaa-waasi-taai
íyáákomba ámáán-kawaa-waasi isésa túwaandu ésa
35 miwífínkémbá moóráwigo ámáámbo kawe'ó úmaimo
ísarowi Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae séna áísai ena séna
36 óraakoo Maníkóní ámáámpinkemba nóran-amaana ai-
faráámbán-iyo súwana
37 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá kentiruné
kentí imáyáawe kentimané áméro
agaimaréna siyáiye.
38 Minámáámbá aifaráán-ámáámbá isaná
39 miwán-ánaaenken-amaamba óraa'-amaamba maarán-
ámáámbán-iye. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
waási-imayaawara'a oro
agaimaréna siyáiye.
40 Minkáé'-ámáánkó áfonkaamba uráisana Mósesemo fí'on-
amaambo siyáine Maníkón-aaimo simátímakowi siyáan-
amaane me'wi-me'wiyáámbá éna kae'-ámáánkó áfonkaamba
uráinka'a tawéaraapaiye Ísu siyáiye.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aai.
Mááka 12:35-37, Rúku 20:41-44

41 Súwasa ámáán-kawaa-waasi túwaandu uwaná Ísu miwí
tísai ena séna
42 Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísiti nááwan-
andafaken-kwaasiya'iyo súwasa kentáásíwá'ná Téfítin-
andafaken-kwaasin-iye suwaná
43 Ísu séna naaófá'á Maníkóní ámútanko Téfítimba imáyáa
amúwana Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye
siyáimba
44 Imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séna
kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a
fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáásí
íyáákaanasa miwí tai'ánááwe
Maníkómó siyáin-aai Téfíti siyáiye.
45 Miyáumai Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-
iye siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfítin-andafaken-
kwaasin-iyo Ísu súmba
46 Káráísiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-andafaken-
kwaasigon-iye súmbanifo miwí ímba kanaa'á aaí sésa
táátafesa ésa minkákémbá ímba áísai úmaesa iyáawe.

23

Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé miwí táái.
Mááka 12:38-40, Rúku 11:39-44,47-52, Rúku 20:45-47

1 Ísu túwaandu urón-kwaasiye wení kísau-waasiye
simátimena séna
2 Maníkó íyáfasintinkaraisasa ámáámbo sen-kwáásíyé
ámáán-kawaa-waasiye Mósese agaimakáin-aai toráumaimo
wésimatimemba
3 isé'a aráááíwáéro. Mósese siyáin-amaamba miwí tóikaken-
aantemba sésa ímba wéaraaiwaefo miwímó ontembá ímba
oró.
4 Umbai-tántáá'ó asááúmakesamo túwaata'mae'a korómó
sésamo ímbo túwa'nai ontembá miwí umbai-ááí simátimesa
ímba túwa'nai ombá úwoi aráááíwáéro wésewe.
5 Miwí sésa waási suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sésa
Mósese siyáin-amaamba agaimái anaféúmpímbá makésa
túwayaanka'e tiyáánka'e kárá'umaresa miwítí wátói-
araiya'a ayáátááka'a tafétafe úmakesa naaópa'a afufumpa'á
wénesa
6 tanómbo kaúfópa'o ombá kawe'-áémpá'á mésa ámáán-
daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa
7 waási suwánésa sésa óraa'-waasi ámáán-aai
simátíméwin-owe síwae sésa naaópa'a maru'-afufumpa'á
wénesa miyámó ontáfésa aamoí wéowe.

8 Miwí miyá wéombanifo ímba miyán-oro. Kembiwísáfésa
óraa'-waasi ámáán-aai simátíméwi owémó síyambo é'a
kímborawigo óraa'-waasi isatá wení waásisa mimbóráí'a
úmaisa méraumne seró.
9 Kempínkémbá moóráwigontafe'a óraa'-waasi kesifón-iye
sefó. Kentifo wíyómpa'a méraiye.
10 Kempínkémbá moóráwigontafe'a kentáárá'á
káráwiyaiwain-iye sefó. Maníkómó íyáfasisinkaraiwai keyáá
kenká'á káráwiyaundawi kemá úne.
11 Kempínkémbá íyáákanae síyawi kentí wayó'á máéro.
12 Kentúwí'o mósá maráíyawi Maníkó úwoi kentúwí'a
múratinkainifo kentúwí'o ímbo mósá maráíyawi Maníkó
mósá tinkáíníye Ísu siyáiye.

13 Ísu mináái simátimena séna ámáámbo sen-kwáásíyé
ámáán-kawaa-waasiye simátíménda ísáaro. Kaumbo-kae'-
ááíwárá'-wáásímó é'a káráwiyoro. Maníkó wení waásimo
kawáánin-amba wéfaitinkaawe. Maníkó wení waásimo
kawáánin-ampa'a ímba kónae sembá kónaesamo owítí
aambá wéfaitinkaawe.

14 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-
kae'-ááíwárá'-wáási é'a keto'-íníntí óntawara naankwará'á
umémbá wémae'a waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae
sé'a tafisímai-inai karo'á wésewe. Mindásafe'a káráwiyoro.

15 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye
kaumbo-kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásí éˈa simátimunda ámáán-
aai aráááíwaiwae séˈa saafá úmaeˈa óraaˈ-nomba kofatéˈa
némpaˈa wéneˈa tuwánéˈa kentí sáwí-kisau aráátíméwasa
miwítí sáwí-kisaugo kentí sáwí-kisaugomba íyáákaraimba
póˈa mindásafeˈa káráwiyoro.

16 Aambó ímbo kaweˈ-úmaimo awánaraawi karoˈá séˈa
maarán-ámbá aráááíwáéromo sewí káráwiyoro. Kembiwímó
ámáán-aaimo sembá karoˈá simátimeˈa séˈa óraaˈ-amaan-
dankon-aai tikaˈ-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá
minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaaˈá íníye. Énifo
kaweˈ-óntánkón-áwíˈa korí-óntánkón-aai tikaˈ-marésa sésa
miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna
sáwíˈa íníye wésewe.
17 Minkórí-óntánkó óraaˈ-amaan-dankomba ímba
íyáákaraifo mindáúmpáˈó wérainda mindá kaweˈán-iye.
Kembiwí ámáán-aaisafena tááko ímba péé sisaˈá wéisaawe.
Sáwí-imayaawaraˈ-waasi simátímén-aai karoˈ-ááín-iye.
18 Kembiwímó
ámáán-aaimo sembá karoˈá simátimeˈa séˈa
Maníkóntáfésamo póímo tufúˈmaimo agáén-taaregon-aai
tikaˈ-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó
ifátuwaiyanamo éna kanaaˈá íníye. Énifo mintáárérá'ó
Maníkómbó wéamem-poigon-aai tikaˈ-marésa sésa miyá
ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwíˈa
íníye wésewe.
19 Maníkómbó ámém-poigo mintáárégómbá ímba
wéiyaakaifo mintáárégó íyáákarena ámém-poi kaweˈá wéiye.
Kembiwí ámáán-aaisafena tááko ímba péé sisaˈá wéisaawe.
Sáwí-imayaawaraˈ-waasi simátíménaai karoˈ-ááín-iye.
20 Fasiˈaén-ááímó sembá Maníkóntáfésamo póímo
tufúˈmaimo agáén-taaregon-aaimo tikaˈó marésamo sésamo
ésa mintáárégón-aaiwaraˈa Maníkómbó wéamem-poigon-
aaiwaraˈa wésewe.
21 Fasiˈaén-ááímó sembá óraaˈ-amaan-dankon-aaimo
tikaˈ-marésamo sésamo ésa mindánkón-ááiwara Maníkó
mindáúmpáˈá méraiwain-aaiwaraˈa wésewe.
22 Wíyómpaˈe simásuwesamo tikaˈó marésamo sésamo ésa
Maníkó mifáˈá káráwiyaiwain-aaiwaraˈa wésewe.

23 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-
kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásímó éˈa káráwiyoro. Naaófáˈó Mósesemo
siyáintemba kentí kísaufakemba kári-tonkwaraˈa tuwínkaaˈ-
úmai siyáánkai makéˈa moórá Maníkómbá améˈa kaweˈá
wéeˈa miyán-ámáámbá ísámae wéiyofo Mósesemo siyáin-
amaamba óraaˈ-amaamba ifáˈá tuwéˈa póˈa waási ímba

arupíse uwátinkeˈa tirumbá ímba uwátinkeˈa ímba
Maníkóntáféˈa timankúnkúmba éˈa miyámó ontáféˈa póˈa
minórááˈ-ámáántómbá ifáˈá tukáawe.
24 Aambá ímba kaweˈ-úmai awánaraawi karoˈá séˈa
maarán-ámbá aráááíwáéro wésemba káriˈ-amaamba
aráááíwaeˈa óraaˈ-amaamba tukáawe. Miyámó ombá
tóipinkaambo wénaawiyaan-kwaasin-owe.

25 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-
kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásímó éˈa káráwiyoro. Anaféúné táúfaˈe
paákáˈ-aantembo wénonkwiyofo andáámpáˈá sáwíˈa uráisaˈa
póˈa kempímbá sáwífa-tantaaˈa óraaˈa wéraiye.
26 Ámáán-kawaa-waasisono. Ámáán-aaisafena tááko ímba
péé sisaˈá wéisaawe. Anaféúné táúfaˈe andáámpáˈó non-
kwíyówanamo andáámpáˈé paákáˈé kaweˈó intembá kentí
sáwí-imayaa tuwéˈa kaweˈ-ímáyáá úmai méraaro.
27-28 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye
kaumbo-kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásímó éˈa káráwiyoro. Waásimo
maipímbó utámakaawanamo kawááˈisasamo waási ímbo
awánaantemba kentirumpimbá miyá isaˈá sáwíˈa wéowasa
waási ímba wétuwanaawe. Waásimo maipímbó utámakesamo
kawe-tóˈwááímó owasamó awánésamo sésa kaweˈá
wéowemo sentembá kembiwí tuwánésa kaweˈ-wáásín-owe
sembánifo kentirumpimbá miyá-sáwí-tántááˈá wéraisaˈa
kaumbo-kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásín-owe.

29 Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-
kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásímó éˈa káráwiyoro. Kentíwáˈná
Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa púwúwaˈa
utámakaapaˈa toˈwaaí wéowe. Arupíse úmai méron-kwaasi
tínkamuwasa púwúwaˈa utámakaapaˈa toˈwaaí wéeˈa
30 séˈa miwí tísaafitantambo uráawi séˈa minkánáámó
mérekaa kentáá síwáˈnámo uráantemba ímba miyásá
uráusino wésewe.
31 Miyámó sembá maarán-ááí wéseˈa Maníkón-aai
simátímakowi tínkamesa miyá-sáwíˈá uráawi tírááta úne
wéseˈa miwímó uráantemba miyá wéowe.
32 Kentíwáˈnámo uráantembo miyámó wéeˈa taiˈánááwe.

33 Taiˈáíyamba iyánkó póígon-araaˈan-owe. Maníkó kembá
aaifimbá matinkáína ˈa sáwí-meyambo maíyapaˈa ónkaifaˈa
koméśa wété íyan-amba ímba wéraiye.
34 Miyáumai kesáái simátimiyawiye aráátimiyawiye kaweˈ-
ímáyááwáráˈ-wáásíyé tiˈmáráanasa kempímbá wéniyaˈa
tuwímbai tínkamiyasa puwíyaˈa tuwímbai aaraa-táíyáˈá
tínkamiyasa puwíyaˈa tuwímbai kentí ámáán-daumpimpaˈa

taántámbá tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o wéniya'o é'a ti'mátu'mae'a nónááwe.
35 Miyámó íyana arupíse-waasimo tínkamom-beyamba seyaafá'-wáásití méyámbá kentópa'a tíníye. Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwigo Pérékáíyaan-ááninkon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésamo ísámaimo póímo tufú'maimo agáún-ontan-taaremo wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantemba iyún-ontama wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáiye.
36 Minkáé'-wáásití afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'o méraan-kwaasi maénááwe Ísu siyáiye.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.
Rúku 13:34-35

37 Ísu minááí simátimena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae núwasa pukáawe. Maníkó ti'marówasa kuwáí óntantamba tínkambae núwasa pukáawe. Kokórigo áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasimewe.
38 Ísáaro. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe.
39 Simátime'a súne. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó kawe'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáiye.

24

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.
Mááka 13:1-2, Rúku 21:5-6

1 Ísu minááí simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasi sésa óraa'-amaan-damba kawe'-námbán-ifo awánaao suwaná
2 Ísu séna káfé'o awánaan-dantafe'a simátime'a súne. Ánaaemba waási tésa mindámbá seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwárá'é tawísísuwanaawe Ísu siyáiye.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.
Mááka 13:3-13, Rúku 21:7-19

3 Ísu minááí simátimena Órífi-omapa'a imérowasa wení kísau-waasi weyáá méropa'a tésa áísai esa sésa emó sénda nóin-kanaawa paápé íníyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á emá kúmínana káfé'o wérain-tantaa'a tai'áíníyesa sénaumno suwaná

4 Ísu séna karoˈ-ááí iséˈa éraiˈe sefó káráwiyoro.
5 Sáwífaˈ-waasi tésa kesúwíˈa máwatesa sésa Maníkómó
íyáfasisinkaraiwai úne síyasa sáwífaˈnanka minkáróˈ-
ááísáfésa éraiˈe sénááwe.
6 Tíyááwemo síyan-aai némpakenaˈi ewaakénáˈi isáíyana
ímba tááˈa íno. Miyán-kánáámó tínda mindá ímba seyaafá-
tántááˈó taiˈáínda-waameˈan-iye.
7 Fíˈo-fiˈon-aempaˈ-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-
waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena
íyáfasine tíyáaromo sínasa íyáfasinesa tiyánááwe. Fíˈo-
fiˈom-barafaˈa aawaí táíníye. Fíˈo-fiˈom-barafaˈa óraaˈ-mari
táíníye.
8 Miyán-tántááˈó paápé ínaˈa séˈa seyaafá-tántááˈó
taiˈáínda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóímo matinkánae
owanamó óraa-tiˈo intembá umbai-kánáámó tínda
minkánáá paápé iye seró.
9 Miyán-ááímó síyasa minkákémbá kembiwí taˈóto ˈmai
fíˈowi timíyasa sáwíˈa uwátinkesa tínkamiyaˈa puwónááwe.
Kentáfésamo fasiˈámaimo méraiyantafesa fíˈo-fiˈon-kwaasi
seyaafáˈnánká tíyámba uwátinkanaawe.
10 Kesááisafesa éraiˈemo wésiyawifinkemba sáwífaˈnanka
kesááí tínaaemba uwámesa miwítí namuro-wáásí moóra-
morawigo aráátimesa tíyámba uwátinkanaawe.
11 Sáwífaˈnanka paápé ésa karoˈá sésa Maníkón-
aai simátimundawi úne sésa sáwífaˈnanka karoˈá
simátimenaawe.
12 Miyáumai sáwí-kisaugo wété éna óraaˈa ínasa fíˈowi-
imayaamo émémba ifátuwesa kentáfé-ímáyáá aantemba
ónááfo
13 ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasiˈámaimo méraiyawi
taiˈáínda-kanaaraˈa Maníkó tíˈmai kawepáˈá métinkainiye.
14 Seyaafáˈ-máráfákén-kwáásí isáíyantafeˈa ásé-aai
Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátímaˈmae iyíyana
ánaaemba seyaafá-tántááˈá taiˈáínda-kanaa tíníye Ísu
siyáiye.

Sáwí-kanaagon-aai.
Mááka 13:14-23, Rúku 21:20-24

15 Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwíˈa
íyan-tantaako paápé íníye. Naaófáˈá Maníkón-aaimo
simátímakowin-awiˈa Tánieri mintántáátáféna siyáiye Ísu
siyáiye. Kemá Mátíyu súne. Maanáúfáímó torausíyawi táako
péé sínaˈa ísáaro wésune. Ísu séna Maníkóní kaweˈ-náópaˈa
misáwí-tántááˈá paápé ínasa awánáíyamba
16 Yúndiyaa-marafaˈo méraiyan-kwaasi omápata tuwaan-
tantésa iyónááwe.

17 Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba
óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe.
18 Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tíyamba
unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe.
19 Tímúka'nine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a
ónááwe.
20 Tuwaantambó iyíyamba táwi'o índa-kanaa iyé'a
saagaan-kánáá iyé'a únafo sé'a Maníkómpá'á inaí seró.
21 Minkánáámó tínda óraa'-umbai táíníye. Naaófá'á
Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbáí-
tántáá'á ímba tiyáiye. Ánaaenkwara'a miyán-úmbáí-tántáá'á
ímba tíníye.
22 Miyán-úmbáí-tántáá'ó wéin-kanaa Maníkó ampáásé
úmakaiye. Miyán-úmbáí-kánáámó ayáátááka'o wérainkakaa
seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó
wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbáí-
tántáá'á ampáásé uráiye.

23 Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó
íyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba
ísáaro.
24 Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó
íyáfasisinkaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-
aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo
awánen-kisau maésa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi
karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe.
25 Miwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímba
paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro.
26 Súnda-aai imáyáa é'a ánaaembo moóráwigomo
kentáfénamo sénamo paápé uréna máásai-marafa'a
méraiyemo sína'o é'a ímba koró. Moóráwigomo kentáfénamo
aúpá'á méraiyemo sína'o é'a ímba
érai'e seró.
27 Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awánaantemba
kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne.
28 Póímo sawaímó kawáá'ipa'o náíndasafenamo
embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana
súnda-aai
paápé íníye Ísu siyáiye.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.
Mááka 13:24-31, Rúku 21:25-33

29 Ísu minááí simátimena séna miyán-úmbáí-tántáá'ó
tínda-kanaa tai'áínana aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko ímba
sán-káínana o'á wíyómpakemba kaisínana wíyónko úwaauwa
ínasa

30 seyaafá'-máráfákén-kwáásí wíyómpa'a awánemba
fí'onka'ma'mai-tantaa'a awánésa kentáfésa sésa kumínena
to'mayaa wéiye sésa táátafesa wéesa ifi'á wétesa
suwánemba kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwara
sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánááwe.
31 Uwíyemba wétufuwe'a wíyómpaken-kisau-waasi
ti'máráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi
seyaafá'-máráfákémbá tí'maesa moóráfimba túwaandu
ónááwe Ísu siyáiye.

32 Ísu minááí simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a
fíki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné
sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíníye sénááwe.
33 Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a
kárika'a kumíníye sénááwe.
34 Érai'a simátime súne. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai
ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé íníye.
35 Wíyóne marawé tai'áínífo kesáái ímbo tai'áínda
úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáiye.

Kúmónda-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aai.
Mááka 13:32-37, Rúku 17:26-30,34-36

36 Ísu minááí simátimena séna kúmónda-kanaa aafáúmá
waási ímba ísááwasa wíyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba
ísááwa'a kemá Maníkón-áániko ímba wéisaumpo kesifo
weyáá ísaraiye.
37 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaamo méronka'a waási
ímbo Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá
waási úranko kúmónda miyá ónááwe.
38 Piri'-nónkómó ímbo tínkankonka'a noné tóné wénesa
tiyáámúmba wéto'waai-esa aaré máúwasa waaí máúwasa
wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowasa
39 piri'-nónkó táínda-aai ísaresa ímba imáyáa ésa
mérowana óraa'-a'a téna piri'-nónkó seyaafá'-wáási
tínkamuwasa putásaraawe. Miyámó uráantemba kemá waási
úranko aneka'ó kúmóndara'a kentáfésamo ímbo imáyáamo
íyawi miyá ónááwe.
40 Minkánáá maará ónááwe. Kae'-wáási kísaufa'a
méreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba
aiyáíníye.
41 Minkánáá kae'-íníníkái tómbá wéto'mayaan-íyana
Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíníye.
42 Kemá kentí Fasi'aénkómó kúmónda-kanaa ímba ísaraafo
káráwiyoro.
43 Simátíménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó
umén-kwáásímó tínda-kanaamo ísarenaraa umén-kwáásímó

timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino.
44 Miyáumai kemá waási úranko kafífímbá kumónaumpo kembiwí wéto'mayaan-e'a simu'máráaro Ísu siyáiye.

Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.
Rúku 12:42-46

45 Ísu mináái simátimena séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-ímáyááwárá'-wáásísáfé'a súne. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye.
46 Wení óraako téna wení kísaumo kawe'-úmaimo maínda taawánáínana kísaumo maíndawi arunkó kawe'á ínana
47 minóráákó séna kesí seyaafá'-mópáráwínká'á káráwiyuwo síníye.
48 Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáamo énamo kesí óraako ayáátááka'a ímba tíníye sénamo
49 kísau-waasi tínkamenamo tómbó nénamo uwói'-nombo wénaan-kwaasiye uwói'o énamo
50 wení óraakomo tínda-kanaa ímbo ísarainanamo kafífímbó téna
51 óraaka'a tatufú'mai ai'mátuwena séna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásímó mésamo tí'o wéisasamo ifi'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a kóuwo síníye Ísu siyáiye.

25

Siyáánkai-inaamaru-taai.

1 Ísu mináái simátimena aaremó máéwini áwáuma imáyáa éna séna ánaaen-kanaamo tínda Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iye. Aaremó maíndawi tómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru ómbá kúra'maesa aampakémbá koáíkaawe.
2 Minárásísómbá séfataase sáwí-imayaawara'a owasá séfataase kawe'-ímáyááwárá'á owasá
3 sáwí-imayaawara'-arasi ómbá kurarésa fí'on-anafeumpimba iyamó káínda-nomba ímba fatíyowasa
4 kawe'-ímáyááwárá'-árási ómbá kurarésa fí'on-anafeumpinkwara'a iyamó káínda-nomba fatiyésa
5 aaremó maíndawimba koamu'makáawana ímba ááéma tisasá túgáfaa'a isasá tún-kwaiguráawe.

6 Tún-kwéraawana nó'waan-afufuntamba moóráwigo táántena séna wétifo koaiyánáísaiye sisasá
7 misíyáánkái-árási íyáfasinesa ómbá to'maésa kombá
8 sáwí-imayaawara'-arasi kawe'-ímáyááwárá'-árásísáfésa sésa kentáási iyamá pisináínífo nombá fatísimero sewasá

9 miwí sésa kesááwárá'á miyáumai wétai'aifo nombó
fatíyón-daumpakemba koméyámbáráaro sewasá
10 wégowana aaremó maíndawi tisasá séfataase-arasi
to'mayaa úmaimo méraawi wesé'o tómbó náíyanesa
naaúmpa'a íyówana
11 ontá wisúwáísasa miséfátáásé-árási nombó
fatiyónaesamo kówai tésa óraaka'a sésa óraakoo ontá
tisinkaaó sewaná
12 ímba awánáúnda-arasi ombá pó'a ímba ontá
titinkánaumne siyáiye.
13 Ísu simátimena séna miyáumai kemó kúmónda-kanaa
ímba ísarenka'a kumónaumpo káráwiye'a méraaro Ísu
siyáiye.

Kaumbo-kísáú-wáási táái.
Rúku 19:11-27

14 Ísu mináái simátimena séna ánaaen-kanaamo tínda
Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iye. Moóra-
oraako némpa'a wááu koménae séna wení kísau-waasi
táántena séna kesí óntanka'a káráwiyoro séna
15 moóráwigo wení kísau kawe-kísáúmó máísanamo
awánaiwaintafena séna kesí óntamba séfataase-unamba
káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísaumo kárika'o
kawe-kísáúmó máíwaintafena séna kesí óntamba kae'-
únámbá káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísaumo
kári-kisaumo máíwaintafena séna kesí óntamba moóra-
unamba káráwiyuwo séna aména tiyuwéna némpa'-marafa'a
kóísana
16 séfataase-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá
kísau maimaéna wéwena fí'omba séfataase-unan-ontamba
máísana
17 moóráwigo kae'-únán-óntámbó maiyáiwai
minóntántámbá kísau wémaena fí'omba kae'-únámbá
máísana
18 moóráwigo moóra-unan-ontambo maiyáiwai
minóntántámbá ímba kísau maéna úwoi marafímbá
utámakaiye.

19 Utámakaisasa miyá wéowana miwítí óraako ayáátááka'a
kuróm-bapa'a mifá'á ména ánaaemba téna wááumo
tímakaunda-ontamba torupámai awánánae séna táántaisasa
20 tésa séfataase-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna
máaraanamena séna séfataase-unan-ontambo
símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba séfataase-unan-
ontamba maiyáumne sisaná
21 óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne.
Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo
káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone.

Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná
22 kae'-únán-óntámbó maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna kae'-únán-óntámbó símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba kae'-únán-óntámbá maiyáumne sisaná
23 óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná
24 moórá-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna emá fasi'aén-kwáásí éma fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a
25 enáároi inkaisé'a ení óntantamba kísau ímba maúnda úwoi aúpá'á makáumpo ení óntamba máínone sisaná
26 óraako séna sáwí-kisau-waasigo kafóná-waasi po kentáfémo sémo fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a óne sénda po
27 kesí óntambo seyaafá'-wáásítí óntambo máráán-daumpa'o makáandarakaa té'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna
28 wení kísau-waasisafena séna minóntámbá maiyé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro.
29 Sáwífa-tantaaka'o kawe'-úmaimo káráwisinkaiwaimba moórá-mora-tantaa'a áménana káráwisinkainifo ímbo kawe'-úmaimo káráwisinkaindawimpakemba makáimba méraana'a
30 misáwí-kísáú-wáásígómbá áí'mae'a máápa'a múra auwáíyana kumeu'-áémpá'á tí'o wéisasamo ifi'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a wíníye siyáiye Ísu siyáiye.

Ísu méraawini áwáusafenamo tísai índa-aai.
31 Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko ánaaembo kúmóndara'a ságaenkwara wíyómpaken-kisau-waasiwara'a káráwiyaundawi pó'a kúmónasa
32 seyaafá'-máráfákén-kwáásí kesúranka'a túwaandu íya'a sipisípi-poiye méme-poiya'emo káráwiyaiwaimo tuwímbaraintemba minkwáásísómbá miyáumai tuwímbake'a
33 tuwímbai siyáánúrapa'a mótinke'a tuwímbai siyáánaepa'a métinke'a
34 káráwiyaundawi siyáánúrapa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kesifo kawe'ó uwátínkáíwain-owe. Maníkó maramó úmakonka'a ken-ímáyáá éna kentí maru'á to'mayaa úmakaifo mifá'á taméraaro.
35 Kawe'á uwásinke'a kembó sááimo tówa'o méraawanda tómbá simé'a nombá simé'a fí'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a mósá wésinke'a

36 unáánkwátói-iyaimbo ówánda wésimeˈa síˈo úmba
wégarawiyeˈa ándáfaˈo maéwánda wésuwaˈnai-eˈa miyá
uwásínkaraawe. Miyán-ááí senasá
37 arupíse úmaimo méraawi sísai esa sésa Fasiˈaénkóo
nóˈwaiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné amétaawa
38 nóin-kanaawa fíˈom-bapaken-kwaasiyaambo undá
aamoí uwánketa kentáási naaúmpaˈa mósá ankétaawa
nóˈwaiya unáánkwátói-iyaimbo undá amétaawa
39 nóˈwaiya áíˈo úmba áwaˈnai étaawa nóˈwaiya ándáfaˈo
maúnda áwaˈnai uráumno síyaˈa
40 káráwiyaundawi séˈa éraiˈa simátime súne. Kesí
waásimo úwoi-waasimo miyáumaimo túwaˈnai uráamba
mindá kembán-iye simátimenaumne.

41 Miyá simátimeˈa siyáánaepaˈo méraiyan-kwaasisafeˈa
séˈa Maníkó sáwíˈa uwátinkaindawin-ofo siyuwéˈa kóro.
Maníkó waántáwankone wení kísau-waasiye imáyáa éna
óraaˈ-iyama toˈmayaa uwátínkaraisana kámakamaˈa wéena
ímba pisínáípaˈa mifáˈá koméraaro.
42 Kembó sááimo tówaˈo méraawanda tóné noné ímba
simé'a
43 fíˈom-bapaken-kwaasimo ówánda ímba aamoí
uwásinkeˈa kentí naaúmpaˈa ímba mósá sinkéˈa
unáánkwátói-iyaimbo ówánda ímba simé'a síˈo úmba ímba
súwaˈnai eˈa ándáfaˈo maéwánda ímba súwaˈnai eˈa miyá
uwásínkaraawe. Miyán-ááí senasá
44 sísai esa sésa Fasiˈaénkóo nóˈwaiya embó ááimo
tówamo méronda tóné noné ímba amétaawa nóˈwaiya
fíˈom-bapaken-kwaasiyaambo undá ímba aamoí uwánketa
kentáási naaúmpaˈa ímba mósá ankétaawa nóˈwaiya
unáánkwátói-iyaimbo undá ímba amétaawa nóˈwaiya áíˈo
úmba ímba áwaˈnai étaawa nóˈwaiya ándáfaˈo maúnda ímba
áwaˈnai uráumno síyaˈa
45 kemá séˈa éraiˈa simátime súne. Kesí waásimo
úwoi-waasimo ímbo túwaˈnai uráamba mindá kembán-iye
simátimenaumne.

46 Miyán-ááí simátimeˈa aaí senasá miwítí sáwí-meyambo
ímbo taiˈáínanamo waéˈwaeˈo índa-aempaˈa komaéˈmaeˈa
ónááfo arupíse úmaimo méraawi aúíˈa úmai maéˈmaeˈa
ónááwe Ísu siyáiye.

26

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.
Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

1-2 Ísu mifíˈó-fíˈón-ááí wení kísau-waasisafena simátímakaiye. Naaófáˈó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá imáyáa éna séna kaeˈ-nóˈwáámbá waésa tíyótaimo í-tánón-kánáá tínda kembá taˈótoˈmai aaraa-táíyáˈá sínkamiyaˈa puwónaumne Ísu wení kísau-waasisafena simátímakaiye.

3 Simátimuwasa óraaˈ-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraaˈ-waasiye aifaˈ-ámáán-káwáágón-áwíˈa Káyafaasini naaúmpaˈa túwaandu urésa
4 sésa nóraumaisaawa aúpáˈá Ísumba taˈótoˈmaisaawa tu-fuwónaumno.
5 Seyaafáˈ-wáásí tíyááfainifo tanómbo kaufíyan-kanaaraˈa ínta tufuwónaumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó aˈánkarain-aai.
Mááka 14:3-9, Yóni 12:1-8

6 Suwaná Ísu Pétáni-naopaˈa koména moóráwigon-awiˈa Sáímonini naaúmpaˈa áúmo námombo kón-kwaasigoni naaúmpaˈa ména tómbá wénowana
7 moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraaˈ-ontankakemba méyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu aˈnómpímbá fatímarowasa
8 wení kísau-waasi awánésa aaisambá sésa nóra sénawa mimbásáwémbá úwoi fatíyankaiyo.
9 Mimbásáwémbó fíˈowi timénamo óraaˈ-ontambo maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná
10 Ísu iséna séna ifátuweˈa ímba aaisambá aééro. Kaweˈá asínkáíye.
11 Ímbo óntamo máráán-kwaasi keséˈa maéˈmaeˈa wéiyaˈa túwaˈnai ónae séˈa túwaˈnai ónááfo kemá keséˈa marapáˈá ímba maéˈmaeˈa ónaumne.
12 Púwóndaraˈa masawémba asinkésa utánáafo mininínkó éˈa masawémba asínkáíye.
13 Éraiˈa súmpo ísáaro. Kesí ásé-aai seyaafáˈ-mápáˈá simátimesa mininínkómó uwásínkáín-aai simátimiyasa tááka'a maránááwe Ísu siyáiye.

Yúndasi Ísuni pintaruˈó maiyáin-aai.
Mááka 14:10-11, Rúku 22:3-6

14 Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kaeˈá kum-baimái-waasifinkemba moóráwigon-awiˈa Yúndasi moóráawiˈa Ísakerioti óraaˈ-amaan-kisau-waasifaˈa wéna
15 séna Ísumbo taˈótoraimo aráátíménaˈo éˈa nóraumai-meyana siménaao súwasa moórá-waai úmai siyáánkai-ontamba 30 ontamba toráumai ámúwana Yúndasi maimaéna

16 wéna nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-
imayaa ómbarena úmaena kuráiye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.
Mááka 14:12-21, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

17 Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-
kanaa aifa-kánáá túntemba wení kísau-waasi Ísumba taáísai
esa sésa nááfara tíyótaimo í-tánómbá kogaufónaumno
suwaná
18 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wékai moórá-waasigontafe
sékai kentáásí óraako séna kesí kanaamá tisatá kesí kísau-
waasise'a ení naaúmpa'a tíyótaimo í-tánómbá nánaumne
wésiye kosimámékaiyo súwasarai
19 Ísumo súntemba miyá ésarai minká'á tanómba
kauwánkaraaye.
20 Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-
waasi wésa mindáúmpá'á iméśa
21 tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá
moóráwigo kembá namuro-wáásí aráátiminiye súwana
22 tirunkó umbaí tówasa moórá-mora áísai esa sésa
Fasi'aénkóo kewá'íyo símaesa kuwaná
23 Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o
moórá-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó
namuro-wáásímó aráátimindawin-iye.
24 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
waási úranko puwíníye siyáintemba pó'a púwónana namuro-
wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíníye. Wembó
ímbo ma'ánkaraankakaa kawe'á isinó Ísu súwana
25 Yúndasi wembó aráátimindawi séna óraakoo kentáféwa
sénó súwana Ísu séna é'a séne siyáiye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.
Mááka 14:22-26, Rúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

26 Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna
Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai wení kísau-waasi tiména
séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna
27 ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna
Maníkómpá'á súwiyo séna tiména séna seyaafá'á naaró.
28 Mindá kesí naaén-iye. Kesí naaemá sáwífa'-waasisafena
kumínda póna Maníkó sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé'a
kááísamai méraiwae séna mináú-ááí símai kááísamakaiye.
29 Simátime súne. Fí'onkwara'a ándá-aran-domba
ímba nánaumpo kesifo wení waásimo kawáánipa'a kesé'o
méraiyamba ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu
súwasa
30 Maníkóntáfésa ísámai imá simásuwesa mindáúmpá'á
tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.
Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

31 Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátimena séna Maníkón-
aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna
sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa
sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáiye
siyáimba póna káfé'-no'waamba táá'a ína'a siyuwé'a wété
ónááwe.
32 Énifo púwónasa utámaraiya íyáfasine'a kentí aifa'á
Káríri-aempa kona'á kesínaaemba kónááwe Ísu súwana
33 Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá
ímba miyá ónaumne súwana
34 Ísu séna érai'a simáme súne. Káfé'-no'waamba kokórigo
ímba ááimo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo
awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena súwana
35 Pítaa séna enté'o sínkamonae íya'o é'a ímba auwé'a
kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá
simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aai.
Mááka 14:32-42, Rúku 22:39-46

36 Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye
taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátimena
séna maanká'-méraiya'a Maníkómpá inaí kosenó séna
37 Pítaane Sépétin-ááninkaiye tí'maena komérowana
umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana
38 simátimena séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a
púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a kesé'a káráwiyoro
séna
39 tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iye séna mara'á
kumbéna inaifínkémbá séna kesifóo emó kanaán-iye sémo e
maanúmbáí-tántáá'ó kempá'ó tínda maisiyuwé énifo ímba
kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááíwáéno Ísu siyáiye.
40 Ísu inaí simásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna
tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna
ímba kanaará'á kárika'a kesé'a káráwimai méraane.
41 Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kempá'á sifáínifo
Maníkómpá'á inaí seró. Imáyáago ewé sisaná áúgo umbaimó
wétaimba mindá aúgáfaa'a wéiye simátimena
42 aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkómpá'á in-
aifínkémbá séna minúmbáí-tántáá'á empá'á úwoi tíníyemo
sina'ó é'a emó sindantembá miyá ónaumne siyáiye.
43 Ísu inaí kosimásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna
tatuwánómba tún-kwaigurésa túgáfaate'a wéuwana

44 aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba aneka'á inaí
kosimásuwena kouweréna
45 minkáúmbónárausafena séna túmó waiguré'o méraamba
kembá waási úrankomba sáwí'o on-kwáási aráátiminasa
ta'ótoraiyan-kanaa wétifo
46 íyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi
wétiye Ísu siyáiye.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.
Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

47 Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba
kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yúndasi
túmba wesé'a sáwífa'-waasi taánáínkwara paepáé'wara'a
maimaé tumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-
waasiye miwí ti'márówasa tumbá
48 ááéma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena
séna aaweyáámó uwánkáandawimba ta'ótóráaro siyónka'a
49 póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano
wésena aaweyáá wéuwankowana
50 Ísu séna kesí waásiyo emó ónaemo sinda-í'a uwó súwasa
wesé'o tuwái Ísumba ta'ótórówana
51 Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a
awáúfínkémbá mósá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní
kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowana
52 Ísu wentáféna séna ení paepáé'a awáúfá'á
wiyuwó. Paepáétambo tínkamiyan-kwaasi anondáámo ésa
paepáétamba tínkamiyasa puwónááwe.
53 Maarásáfé'a imáyáan-oro. Kesifontáfé'o sé'o súwa'nai
uwómó senanamó éna wíyómpaken-kisau-waasisomba
sáwífa'nanka ímbo kanaamó torausónááwi minúwóíyáámbá
ti'maráínasa súwa'nai ónááwe.
54 Miyámó súndarakaa Maníkón-aai aúfáífimba
agaimakáin-umbai-tantaa'a kempá'á ímba tisinó. Énifo
siyáintemba miyáumai paápé íníye
Ísu siyáiye.

55 Ísu mináái simátimena tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a
umén-kwáásín-iye sé'a pó'a taánáínkwara paepáé'wara'a
maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. Sáwífa-kanaa
óraa'-amaan-daumpa'a kesááimo wésimatimundara'a ímba
kembá ta'ótokaawe.
56 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi aúfáífimbo
agaimakáan-aai kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe
súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété
uráawe.

Óraa'-waasi Ísumba aaifimbó ánkaraan-aai.
Mááka 14:53-65, Rúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

57 Wení kísau-waasi inkaisésa auwésa kóuwasa
Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a
Káyafaasini naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á ámáámbo
sun-kwáásíyé Yúndaa-oraa'-waasiye túwaandu urón-
daumpa'a móankowana
58 Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-
káwáágóní máápa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa ména
Ísun-ane'ó paápé índamo awánáíndasafena i-wáásísé
méraiye.

59 Pítaa mérowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-
oraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwíníye-
aaigoni áwáuma saafá uwaná
60 ímba wérowasa Ísuntafesa mósimesi-aai sésa ímba
moórá-aai suwasá kae'-wáásígóráí íyáfasinesarai
61 karo'á sésarai wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-
damba Maníkóní naambá kanaa tawísísuwe'a kaumbo-
kánáá maisuwé'a ónaumne siyáiye suyaná
62 aifa'-ámáán-káwáágó íyáfasinena Ísumba áísai ena séna
mindáraimo simánkaayan-aai anondáá ína sínono súwana
63 Ísu iséna ímba aaí súwana aifa'-ámáán-káwáágó séna
Maníkó fasi'aénkwáráwín-aúranka'a emá méma áísai
onda-ááí érai'-aai aantemba simásimiyo. Maníkómó
íyáfasinankaraiwai Káráísiti Maníkón-ááninkowa'onompo
simásimiyo súwana
64 Ísu séna é'a sémpo simátime'a súne. Ánaaemba
suwánáíya'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-
ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne
Ísu súwana
65 aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení
unáánkwátói tafétuwena séna Maníkómbá karaánáá'a
ankéna wesáféna sifó minááísáféta aaifimbá maenkéta
fí'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwéta
Maníkómbó símaimo sáwí'o uwánkáíntafeta
66 nórasaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana
puwíno sésa
67 Ísumba tuwiyáái wi'ankésa tufuwésa tiyáántambo
tufúwún-kwaasi
68 karaánáá'a sésa esáfé sé Maníkó íyáfasisinkaraiwai
únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo
siyáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.
Mááka 14:66-72, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

69 Pítaa naamaáífa mérowana aifa'-ámáán-káwáágóní
kísaumo maún-arasigo awánéna wempá'á téna séna Káríri-
aempakewise'o maéndawi óne súwana
70 Pítaa seyaafá'-wáásí túranka'a séna emó sénda-aai sááko
ímba kawe'án-iye simásuwena
71 máápa'-ontafimba komérowana aneka'á moórá kísaumo
maún-inaamarugo awánéna méron-kwaasisafena séna
minkwáásígó Ísu Násareti-naopakewiye'o máíwain-iye
súwana
72 Pítaa aika'á maréna séna ímbo awánáúnda-waasin-iye
simásuwena mérowasa
73 kárika'a mésa Pítaampa'a tésa sésa Ísuni kísau-waasi
miyán-kwáásí méraawataamo awánemaundantenkaan-
kwaasiyaamba éma mináémpákén-kwáásí tááiyaamba wésene
suwaná
74 Pítaa séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó
sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-iye súwana
kokórigo ááí súwana
75 Pítaa Ísumo simámakon-aai ááka'-maréna miyá
siyónka'a kokórigo ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-
íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iye sínone siyónka'a
mináái ááka'-maréna máápa'a kuména áfááraumai
ifi'á taráiye.

27

Ísumba Páíratimpa'o áí'mae kuráan-aai.
Mááka 15:1, Rúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

1 Úwasa aafáúmó íyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye
Yúndaa-oraa'-waasiye Ísumbo tufuwíyanamo puwínda-aai
símai tarímaresa
2 Ísumba ayáánka'a kárá'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-
kawaagon-awi'a Páíratimpa'a kuráawe.

Yúndasi pukáin-aai.
Aantá-waasi 1:18-19

3 Páíratimpa'a kuwaná Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyówi Ísu
puwíníyemo sun-ááí iséna ímbo miyá oráámbá kemá sáwí'a
uráumne séna pintaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 on-
tamba maimaéna óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-
waasiye miwífá'á wéna séna
4 ímba sáwí'a uráin-kwaasi aráátimuna'a tufuwónae'a
wéomba kemá mindá sáwí'a uráumne súwasa miwí sésa ímba
kentáánén-ifo endén-iye suwaná
5 Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwéna
tiyuwéna ándá maimaéna waanda'á faráiye.

6 Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a
metuwówasa óraa'-amaan-kisau-waasi maésa sésa
maanóntámbá pintaru'-óntámbá póta seyaafá'-wáásímó
Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo máráán-ontampimbo
máráandasa kentáási ámáámba taraisónaumne simásuwesa
7 minóntánkón-aai sésa mimbórá-ááí sésa minóntántámbá
moórá-marama sawemó om-bárámá méyámbakaanasasa
mimbáráfímbá fí'om-barafaken-kwaasi puwíyan-kwaasi
utánááwe siyáawe.

8 Miyá uráantafesa mimbárásáfésa sésa pintaru'-
márámán-iye siyáawasa káfé'wara'a miyá wésewe.

9 Óraa'-amaan-kisau-waasi miyán-ááí wésesa mimbárámá
méyámbakaamba Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a
Yérémayaamo siyáin-aai

paápé uráiye. Yérémaya séna

Ísarerin-aísaafitantambo uráawi tuwímbai mimbórá-ááí sésa
moóráwigombo pintaru'ó

íyan-ontamba 30 ontamba maimaésa
10 sawemó wéom-barama méyámbakaamba Fasi'aénkómó
simásímakaintemba miyá ónááwe

Yérémayaamo siyáintemba pósa miyá uráawe.

Páírati Ísumbo áísai uráin-aai.
Mááka 15:2-5, Rúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

11 Ísu Rómu-kamani-kawaagon-aúranka'a mérowana áísai
ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a
séne súwasa
12 óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye fí'o-
fi'on-aaisafesa aaifimbá maénkówana Ísu iséna ímba aaí
súwana
13 Páírati Ísumba áísai ena séna sáwífa'-aai wésimankaafo
ína wéisaano súwana
14 Ísu iséna seyaafá'-ááísáféna ímba anondáá súwana
kámáni-kawaago Páírati sáwífa'-imayaa uráimbaniye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aai.
Mááka 15:6-15, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39–19:16

15 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai í-tánón-kánáá
túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká
túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awi'a
síya'a faútuwanaumne séna minkánáá miyáumai ándá-waasi
faútínkáíye.
16 minkánáá moóráwigon-awi'a Párápási seyaafá'nánká
wenáái ísarowi ándáfa'a mérowasa

17 sáwífa'-waasi túwaandu urówana Páírati tísai ena
séna ándáfa'o méraan-kwaasifinkemba moóráwigon-
awi'a síya'a faú'auwaano. Párápásiya'i Ísu Maníkómó
íyáfasinankaraiwaiye wésewina'iyo séna
18 Páírati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi
Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwae sésa ta'óto'maesa
ke maúndafa'a áí'maesa tiyáawe séna mináái tísai uráiye.
19 Páírati mináái tísai ena aaimó ísón-daumpa'a mérowana
awaaainínkó moóráwigomba ai'marówana wempá'á téna
séna enawaaainínkó séna nó'waamba kaaimbá awánáúnda
minkwáásígó ímba sáwí'a uráisana sirunkó umbaí wétaifo
ímba aaifimbá maenkaaó enawaaainínkó siyé kosimámakaiye.

20 Awaaainínkón-áái kosimámuwasa óraa'-amaan-kisau-
waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye úwoi-waasi sáwífa'nanka
wa'wisésa sésa Páíratintafe'a sé'a Párápásimba
faú'áúwénasa Ísumba tufíyana puwíno simáméro
simátímúwana
21 Páírati aneka'á tísai ena séna minkáé'-wáásífínkémbá
nááwana faú'auwanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba
faú'auwaao suwaná
22 Páírati séna Ísumba Maníkómó íyáfasinankaraiwainemo
sewímbá nóra ónaumno súwasa seyaafá sésa aaraa-táíyá'á
tufíyana puwíno suwaná
23 Páírati séna nóra-sawira uráiyo súwasa óraaka sésa
aaraa-táíyá'á tufíyana puwíno aantemba siyáawe.

24 Miyá aantemba suwaná Páírati miwí táái ímba kanaa'á
taraisónaumne-imayaa éna seyaafá'-wáásí tíyáafo séna
táúfapimba nombá fatímarena seyaafá'-wáásí túranka'a
aiyowáí'a éna ayáámba non-kwiyéna séna miwámó
puwínda-umbai-tantaako kesiyáámpimba ímba wéraifo
kentiyáámpimba wéraiye súwasa
25 seyaafá sésa puwínata mimbéyámbá ken-
táásísaafitantambo íyawiseta maénaumne suwaná
26 Páírati Párápásimba faú'auwena i-wáásí simátimuwasa
Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nowana Páírati séna
áí'mae aaraa-táíyá'á tufuwíyana puwíno séna Ísumba i-
wáásí tímakaiye.

I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-aai.
Mááka 15:16-20, Yóni 19:2-3

27 Páírati Ísumba wení i-wáásí timúwasa áí'maesa kámáni-
waasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-í-wáásí táántowasa
tamésa
28 wení unáánkwátói faútuwesa naae-únánkwátói óraa'-
waasiti unáánkwátóin-iye sésa Ísumba uwánkesa

29 óraa'-waasiti kámo'an-iye sésa áwíyandama owepámai
Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa táúmba ayáánúrapa'a to'ankésa
karaánáá'a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti
kawáágó óne sésa
30 tuwiyáái wi'ankésa ayáámpimbo to'ánkón-taumba
maiyésa a'nómbá wétufamesa
31 karaánáá'a ánkásuwesa naae-únánkwátói faútuwesa
wení unáánkwátói uwánkesa tufíyanamo puwíndafa'a
áí'maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-aai.
Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

32 I-wáási Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-
naopakewin-awi'a Sáímoni aampa'á túwasa i-wáási
ta'ótoresa Ísumbo tufíyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa
áwa'nai úmai tiyó suwaná miyá úwasa
33 marésa moórá-maragon-awi'a Kórígótaafa'a wésa
mináwíkóní áwáuma a'nónayaantapa'emo supa'á wésa
34 ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áínkwae sésa ikamó
fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámúwana óika'a
ma'mái awánéna ímba naráiye.

35 Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táíyá'á aíyayaampimba
tufúsúmaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa
wétiyaananasa nááwa íyáákaindawiya máíníyo sésa miyá
ésa
36 mara'á mésa Ísunka'a káráwiyesa
37 Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáuma aúfáífimba
agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iye
agaimarésa a'nónká'-áráá-táíyá'á mósá marésa
38 uménté'o uyan-kwáásíyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-
aempa'a aaraa-táíyá'á tufúsúmaresa mara'á mésa
minkwáásíyá'á káráwiyowasa
39 tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba faafésa timántákáí
fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa
40 úwé emá séma óraa'-amaan-damba tawísísuwe'a
kaumbo-kánáá maisuwé'a aneka'á ónaumne siyáampo
Maníkón-ááninkomo émo e esáfé enáú áwa'nai ema
eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwó
siyáawe.

41 Suwasá miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo
sun-kwáásíyé Yúndaa-oraa'-waasiye karaánáá'a ankésa
42 sésa fí'owi túwa'nai ena wesáféna wenáúma ímba kanaa
áwa'nai iye. Ísareri-waasiti kawáágó únemo sémáímba
póna érai'o sémaindamo éna weyáárika'a aaraa-táíyákémbá

kumínata awánéta séta érai'a Maníkón-áánimban-iyesa sénaumne.
43 Maníkóntáfé'a fasi'ámai méraunda Maníkón-áánimba úne sémáímba Maníkómó áwa'nai ónaemo sénaraa káfé'a áwa'nai isinó suwasá
44 miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásíyáí séfasefa'-aempa-taiya'o tufúsúmarowiyai

karaánáá'a Ísumba ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aai.
Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

45 Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba
46 Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taaifinkemba séna eri eri rama sapakataniyemo súmba maarán-iye. Maníkó kesí Maníkóo nóra séwa siyuwááno súwasa
47 minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná
48 moóráwigo awaantanténa faru-táénáma maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náínkwae séna Ísun-óika'a mósá marówasa
49 tuwímbai sésa Íráiyaama kuména áwa'nai íni ína áwa'nai íníyo séta amu'maréta méraumne suwaná
50 Ísu aneka'á óraaka séna afowan-ayáámpimba wení ámútamba to'maréna pukáiye.

51 Ísu puwúwana óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáíyákémbá itafáá'maena marapá'á mútafaatena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana óraa'-marima tówana óraa'-ontantomba tufánkaa'a wéuwana
52 utámárón-ontan-aifimba awáááúmaron-ontamba fawákúwasa Maníkóní waási sáwífa'nanka'o pukómpinkemba íyáfasinesa
53 utámakon-ontan-aifinkemba íyáfasinesa mésa Ísu pukéna íyáfasinon-kanaa Yérúsaremu-naopa'a paápé úwasa sáwífa'nanka awánaraawe.

54 Ísu puwúmba i-wáásítí kawáágówé wení i-wáásíyé Ísunka'o káráwisuwesamo mérowi marímo tówanamo seyaafá-tántáá'ó paápé úmba awánésa áfááraumai táátafesa ésa sésa érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iye siyáawe.

55 Minááímó sumbá sáwífa'-inimba awánánae sésa
tumbá nénka'a tamésa awánaraawe. Mininintómbá Káríri-
aempakembo Ísumbo aráááíwa'maesamo áwa'nai úmaesamo
Yérúsaremufa'o tiyáan-inintompinkemba
56 moórá-inimba Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a
Máríyaa úwana moórá-inimba Yémísinte Yósepinte tinówan-
awi'a Máríyaa úwana moórá-inimba Sépétin-áániniknai tinówa
úwasa tuwímbai-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.
Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

57 Mininintómbá tamérowana fenómpinka'a moóráwigo
óntawarawin-awi'a Yósepi Árímátíyaa-naopakewi Ísun-
aaisafena érai'e súwai
58 Páíratimpa'a téna séna Ísun-áúma utánáifo simiyó
súwana wení

i-wáásísáféna séna Ísun-áúma mai-áméro súwasa miyá
uwaná
59 Yósepi Ísun-áúma tamaimái aú-ampantafimba
asááúmaena
60 maimaéna kemó púwónasamo utáíyane sénamo
aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-
ontantamba awááúwasuwena kóúwasa
61 Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáóe'a
mara'á mésarai Ísumbo utámárón-ontan-aifimba
karátuwesarai méraaye.

Páírati utámáráápa káráwiyoromo siyáin-aai.

62 Minininkáí kará'matuwesarai méroyasa aafáyáara'a
sambaatiyá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-kawaa-
waasiye Páíratimpa'a túwaandu ésa
63 sésa óraakoo úwoimo aúmó arónka'a karo'-ááísé'o
siwái séna kaumbo-kánáá maisuwé'a púwóndafinkemba
íyáfasinanaumne súwataamo ísaraundasa sáákata maráúmpo
64 i-wáásí ti'márénasa kaumbo-kánáá utámáráán-ontan-
aifimba kogáráwiyesa awánaaro. Wení kísau-waasi wenáúma
fasímbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba
íyáfasinkaiye sefáínifo. Miyán-ááímó síyanamo éna minkáró'-
ááígó ááémo siyáin-karo'-aaigomba íyáákaifainiye suwaná
65 Páírati séna kentí i-wáásí ti'máréwasa sentembá
minóntán-aifimba kawe'-úmai káráwiyoro súwasa
66 wésa waási óntan-aifimba íyáféráafo sésa torú
maimaésa mókaaisamaranae sésa kurésa miyá araénáémba
úmaresa i-wáásí mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai.
Mááka 16:1-10, Rúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

1 Yúndaa-waasimo saagon-kánáá taiˈówasarai sondaaráˈá
aafáyáaraˈa aafáúmó íyáúsunkaˈa Máríyaa Mágátáraa-
naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai Ísumbo
utámakopaˈa koawánánae sésarai kuyambá
2-3 óraaˈ-marima tówana Fasiˈaénkóní kísau-waasigo
wíyómpakemba kuména wenóikakemba aafáúmó íyáúsenamo
intembá wéuwana wení unáánkwátóiyakemba ainánkómó
intembá waéníˈa kówana kuména óntambo óikaˈo makón-
ontamba kufankwátuwena minóntánkáˈá maraˈá mérowana
4 utámakopaˈo káráwiyuwai áfááraumai tááˈa úwasa
tinekembá tataˈá úwana tímááfomba waékuraiye.

5 Káráwiyuwai miyá úwasarai minkáéˈ-ínímbá kuyaná
wíyómpakewi mininínkáí simátimena séna ímba tááˈa
íno Ísumba aaraa-táíyáˈó tufúwówanamo pukáiwaimba
taawánáyae sékaimo téyamba ísaraumne.
6 Wemó siyáintemba pukáimpinkemba íyáfasinena kówéna
ímba maankáˈá méraifo utaráampimba iawánékai
7 tuwaantantékai wení kísau-waasi kosimátimekai
sékai Ísu pukáimpinkemba íyáfasinena kentí aifaˈá Káríri-
aempaˈa wínaˈa koawánánááwe. Minááí kosimátímékaiyo
siyáiye.
8 Súwasarai mininínkáí minúwóíyáámbá utarópaˈa
tuwésarai táátafesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai wení
kísau-waasi kosimátimiyantafesarai aampaˈá kuyambá
9 Ísu mininínkáí tuwánéna séna nááfara maémayaayanaˈo
súwasarai óraako iyé-ímáyáá ésarai wenaísamaifimba
tamésarai aísamaiyaˈa taˈótoresarai wen-ímáyáá mósá
máróyana
10 Ísu simátimena séna kesífáˈawaawi kosimátimiyasa
Káríri-aempaˈa komésa suwánaaro Ísu siyáiye.

Utámakopaˈo káráwiyaawi-taai.

11 Ísu minááí súwasarai wemó súntemba mininínkáí
aampaˈá kuyambá utámárópaˈo káráwiyun-i-waasi tuwímbai
Yérúsaremu-naopaˈa wésa óraaˈ-amaan-kisau-waasi paápé
ún-tantaaˈa kosimátímúwasa
12 óraaˈ-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraaˈ-waasiye
túwaandu urésa aaí símai mimbórá-ááí tarímaresa
utámárópaˈo káráwiyun-i-waasi óraaˈ-ontamba timésa

13 simátimesa sésa maarán-ááí simátíméro. Nó'waamba
súsá kwaiguráunasa Ísuni kísau-waasi tésa wenáúma
umémbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nóro.
14 Páíratimo minááímó isáínataamo éta moórá-aaiwara'a
simáménanasa kembiwí ímba aaifimbá maitinkáíníye
suwasá
15 miní-wáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-ááí
aantemba kosimátíma'maesa núwana minááígó wété úwasa
ísaraamba káfé'wara'a Yúndaa-waasi wéisaawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.
Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

16 Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-
waasi Káríri-aempa'a Ísumo minómáká'ó koméraaromo
siyón-omaka'a komérowana
17 miwí túranka'a paápé úwasa awánésa wen-ímáyáá
mósá márówasa tuwímbai kae'-ímáyáá ésa sésa Ísu
pukáimpinkemba íyáfasinkai fí'owawa'iyo suwaná
18 Ísu miwí timándára'a taména séna Maníkó fasi'aémbá
siména séna wíyómpa'e marapá'é káráwiyuwo simbá
19 pó'a mindásafe'a seyaafá'-máráfá'á kesáái
simátíma'mae'a níyasa kesí waási-i'a ésa kesifowé kemá
wenáániníkoe Ufaen-ámútánkóe'a kááísamai méraiya'a
kentáásúwíka'a nombá maitinké'a
20 simátímakaunda-aai aráááíwaesa fasi'ámai ta'ótoraiwae
sé'a simátíma'mae'a íyóro. Maramá wéraindara'a kem-
biwísé'a mé'a káfé'o wérain-tantaa'o tai'áíndara'a kem-
biwísé'a méraandasafe'a imáyáa úmae'a íyóro Ísu siyáiye.
Kemá Mátíyu súnda-aai taí'áiye.

Mááka

Ísu wíyómpa'a iyówana Mááka moórá-waai úmai siyáánkai-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Ísu Maníkón-áániniko-aai agaimakáiye. Mááka moórá-awi'a Yóni-Mááka Yérúsaremufa'a wení naaópa'a ména óraa'a éna Pítaante Póronte'a kísau túwa'nai uráiye. Rómu-waasi Ísun-aai isáíwae séna maanáúfáí agaimakáiye. Rómu-waasi fasi'aénkó tiráái tain-kwáásín-owe séna maarán-áái agaiyáiye. Ísu fasi'aémbá tokéna tí'o ún-kwaasi asófatinkena waántáwambo tirunturómba maitiyuwéna sáwí-imayaagomo ta'ótokompinkemba faútínkaraiye. Miyán-áái Mááka agaimakáiye. Mááka agaiyáin-aaigoni ayáiyá'á maarán-táúntámpímbo wérain-aai moórá-waasigo agaimakáiye.

Yóni nombó maitinkówimo simátímakain-aai.
Mátíyu 3:1-12, Rúku 3:1-9, Yóni 1:19-28

1 Maníkón-áániniko Ísu Káráísiti wení ásé-aai maarán-iye.
2 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Yóni ímbo méronka'a
Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya Yónin-aai símai
agaimaréna séna
Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'máráanana kesáái
maimaéna ení aifa'á wéna ení aambá wi'ankéna
3 máásai-marafa'a ména aaemáíyakemba séna Fasi'aénkóní
aambó wi'ankáíyamba wení aambá arupíse úmai
wi'ankáíyana minámpá'á wíno Maníkó siyáiye
Áísáya agaimaréna siyónka'a Yóni paápé úwana mináái
paápé uráiye.

4-5 Yóni nombó maitinkówi máásai-marafa'a komérowasa
Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopaken-kwaasi
seyaafá'á Yónimpa'a tuwaná simátimena séna kentí
sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana sáwí-imayaa
maitiyuwáína'a nombá maitínkáano súwasa miwítí
sáwí-awau kufíyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá
maitínkaraiye.

6 Yóni káámeri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisandena
á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámíkóní aúwé mintón-
aantemba wénena
7 simátimena séna moóráwigo kesínaaembo tíndawi wemá
óraako kembá íyáákaraifo wemó aaí síndara'o kemó sendá
sáwí'an-iye.

8 Kemá nombá maitinkánaumpo wemá Ufaen-
ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a
uwátinkainiye siyáiye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.
Mátíyu 3:13-17, Rúku 3:21-22

9 Minkánáá Káríri-aempa'a Násareti-naopakemba
Ísu túwana Yóndani-nompimba Yóni wembá nombá
maiyankówana
10 Ísu nompínkémbá íyáfasinowana kampúaran-tawaai
tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Maníkóní ámútanko
mááufu'-numaraamba úmaena Ísun-ane'á kumbaúwana
11 wíyómpakemba aaigó aantemba séna emá kesáániniko
óna'a en-ímáyáá
é'a óraa'-aamoi uwánkaumne siyáiye.

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aai.
Mátíyu 4:1-11, Rúku 4:1-13

12 Súwana Maníkóní ámútanko Ísumba simámuwana
máásai-marafa'a komérowana
13 ayáátááka'a 40 no'waamba komérowana waántáwanko
Ísu sáwí'o índa awánánae séna fí'o-fi'on-aai súwana Ísu
ímba sáwí'o úmba afáá'-wáí-wáánkó íyáise'a mérowasa
wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasisomba kuméśa áwa'nai
uwánkaraawe.

Ísu éíyain-kwaasimo táántarain-aai.
Mátíyu 4:12-22, Rúku 4:14-15

14 Ánaaemba Yóni Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a
Érotintafena séna sáwí'a uráiye siyóntafena Yónimba
ándáfa'a máankowana mérowana Ísu Káríri-aempa'a wéna
Maníkóní ásé-aai simátimena séna
15 miwání áwáu paápé isaná Maníkóní nombaragó ewaa'á
tifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkóní ásé-aaisafe'a
timankúnkúmba oro siyáiye.

16 Minááí simátimena Káríri-waaunkoni áwáífakafambo
kúmba kae'-wáásíyáí awaaón-áwí'a Sáímoni úwana áfákon-
awi'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a
to'mái tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí
tukésarai méroyana
17 Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to-tímapa'o
nóyantemba aú-kisau tíménakai wénekai kesáái simátímapa'a
wéniyasa kempá'á teró súwasarai
18 mimbáré'máré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

19 Wesé'a kuyaná Ísu kárika'a kúmba kae'-wáásíyáí
Sépétin-áániníkai awaaón-áwí'a Yémísi úwana áfákon-awi'a
Yóniye'a nompín-táómpimba mésarai mare'mare'-únámbá
to'mayaa wéuyana
20 Ísu tuwánéna táántowasarai mindómpín-táómpimba
tifowáné wení kísau-waasiye tiyuwésarai Ísuwe'a kurááye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aai.
Rúku 4:31-37

21 Kápaneamu-naopa'a komérowasa Yúndaa-waasi ámáán-
aaimo ísón-kanaa túwana Ísu ámáán-daumpa'a iména wenáái
simátimuwasa
22 isésa óraaka súntafesa sésa ámáámbo sentenkáámbá
ímba wésifo óraa'-waasigoraamba wésiye sésa táátafesa
uráawe.

23 Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo we-
narumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasigo ména
24 óraaka séna Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa
ínewa tasínkambaisaawa tai'áínono. Embá awánáúndawi
Manikóní kawe-kísáú-wáási óne súwana
25 Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré
minkwáásígómbá auwé kóuwo súwana
26 misáwí-ámútánkó minkwáási famétuwowana
aíyayaanko
tata úwana wáá'a túmaena arumpinkémbá kóúwasa
27 awánésa táátafe ésa keáímbá sésa mindórawa'iyo.
Aúí'an-iye. Wemá sáwí-amutantafena óraaka sisasá sin-
tembá wéowe suwaná
28 miyá úwasa Káríri-aempa'a Ísun-aai wété úwasa
ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mátíyu 8:14-17, Rúku 4:38-41

29 Ísówasa ámáán-daumpa'a tuwésa Sáímoninte
Éndurunteti naaúmpa'o íyúmba Yémísiye Yóniye Ísuwe úmai
íyúmba
30 Sáímonin-áráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba
simámúwana
31 iséna wempá'á téna ayáánka'a ta'óto'mai
íyáfasinankowana mináúíyá tai'ówana íyáfasinkwena tómbá
agaimái tímakaiye.
32 Úwasa fenómpinka'a tí'o ún-kwaasisonkwara sáwí-
amutamba tirumpimbó méron-kwaasisonkwara'a tí'maesa
Ísumpa'a tuwasá
33 mindáópaken-kwaasisomba seyaafá ontará'á túwaandu
uwaná

34 Ísu fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasisomba asófatinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa misáwí-ámútántómbá Ísuntafesa Maníkón-áániníkon-iye sésa wembá awánontafena aséráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Kárírífa'o simátímakain-aai.
Rúku 4:42-44

35 Kóuwana siyataró'á Ísu íyáfasinena mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a koména inaí wésena mérowana
36 Sáímoni wení waásise'a Ísumba ayaafáí úmai
37 awánésa sésa seyaafá'-wáási embá wéayaafai-owe suwaná
38 Ísu séna fí'on-daopimpa'warata wéneta kesáái simátímapa'a kónaumne. Miyámó ondasáfé'a túne séna
39 Káríri-aempa'a ámáán-daumpimpa kosimátímapa'a wénena tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwówasa kóuraawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-aai.
Mátíyu 8:1-4, Rúku 5:12-16

40 Moórá-kanaa Ísumpa'a námombo kón-kwaasigo téna óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainono súwana
41 Ísun-arumbá úwana ayáántamba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana
42 minúwóíyáámbá kawáúguwana
43-44 Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwimba po Mósesemo siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póíma tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaíyasa seyaafá'nánká awánésa áúrakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'o uwánkaunda-aai simátimunafo sé waaó Ísu súwana
45 minkwáásígó ifátuwena kawe'ó uwánkon-aai simátíma'mae iyúwana minááígó wété úwasa sáwífa'nanka Ísu tíníye sésa kentí naaópimpa'a túwaandu urówana mindásafena Ísu ímba naaó'-nao'o kúmba waási ímbo méronkafamba mérowasa naaó'-naoken-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

2

Ísu aísamaimo pukówimba kawe'ó uwánkarain-aai.
Mátíyu 9:1-8, Rúku 5:17-26

1 Tuwímbai-no'waamba waéna Ísu Kápaneamu-naopa'o kúmba wení naaúmpa'a mérowasa sáwífa'-waasi isésa

2 túwaandu ésa mindáúmpá sisipáá ésa pááimpa'wara'a
sisipáá uwásowana Ísu wenáái wésimatimuwasa
3 éíyain-kwaasi aísamaimo pukówimba taawiya'maésa
tumbá
4 mindáúmpá sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó
íyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maésa imésa afaa'á
aúsámaresa ándára ta'ótoresa túwówana kumémena Ísumo
méronka aúranka'a kumúwana
5 Ísu taawiya'maé

tun-kwáásímó érai'a kawe'á uwánkainiye-imayaamo umbá
Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí
waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa
6 ámáámbo sun-kwáásí mésa
7 imáyáa ésa sésa nóra sénawa miyá síyó. Maníkó
weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo waási ímba miyá ónááfo
Maníkómbá karaánáá'a ánkáíye-imayaa ésa suwaná
8 Ísu minímáyáámó umbá iséna simátimena séna nóra séra
miyán-ímáyáá wéoo.
9 Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna
ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira
sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamai
pukáindawintafenamo séna eyáárika'a íyáfasine ení wandaaí
maimaé waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa
awánánááwe.
10 Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti
sáwí-imayaamo maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo
aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-
kwaasigontafena séna
11 isaaó. Íyáfasinke ení wandaaí maimaé naaópa'a waaó
súwana
12 seyaafá'-wáási túranka'a íyáfasinkwena wení wandaaí
maimaéna kúwasa seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-
áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánaraunda-i'a isatá
awánáúmne sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu Rífáimbo áántarain-aai.
Mátíyu 9:9-13, Rúku 5:27-32

13 Ísu tuwéna Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'a kúwasa
sáwífa'-waasi wempá'á túwaandu uwaná wenáái simátimena
14 wéna awánómba Áráfíásin-ąáninkon-awi'a Rífái taak-
isimó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna íyáfasine
kesé'a tiyó súwana íyáfasinena wembá arááíwa'maena
kuráiye.

15 Kúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye Rífáini naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé sáwífa'a Ísumba arááíwa'maesa Rífáini naaúmpa'a imésa wénowasa
16 ámáán-kawaa-waasifinkemba ámáámbo sun-kwáásí Ísu taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé tómbó wénomba tuwánésa Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a Ísu tómbá wénaiyo suwaná
17 Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawe'-úmaimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ofo tí'o
in-kwáásí wétuwa'nai-owe. Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne Ísu siyáiye.

Tómbó aawentamó on-áái.
Mátíyu 9:14-17, Rúku 5:33-39

18 Moórá-kanaa Yóni nombó maitínkáíwaini kísau-waasiye ámáán-kawaa-waasiye Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo nombá inaí aantemba wésuwasa tuwímbai Ísumba taáísai esa sésa Yónini kísau-waasiye ámáán-kawaa-waasiti kísau-waasiye moórá-mora-kanaa Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo naambá inaí aantemba wésefo ení kísau-waasi ímba miyámó ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná
19 Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómba kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe.
20 Ánaaemba minkwáásígómbá aí'mae kóíyasa minkánáá amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena minááí siyáiye.

21 Ísu minááí simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye.
22 Aú-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawe Ísu siyáiye.

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aai.
Mátíyu 12:1-8, Rúku 6:1-5

23 Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáárá'á Ísuwe
wení kísau-waasiye wíti-ton-kisaufa'a wéwesa wení kísau-
waasi wíti-aramba kútúmai ásima pítuwesa nowasá
24 ámáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa isaaó. Ení
kísau-waasi saagaan-kánáámá aambá fáí'makaawasa miyá
wéowe suwaná
25-26 Ísu séna naaófá'á Téfítimo uráimba aúfáífimbo
agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Aifa'-ámáán-
káwáágón-áwí'a Ápáyata méronka'a Téfítiye wení waásiye
táái tówana Téfíti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna Maníkón-
aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási
timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo
ámáán-kisaumo máún-kwaasi aantembo né'ómbaniye.
Téfíti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo
aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá
ímbo seráámbá wésewe.
27 Maníkó waásisafena imáyáa éna túwa'nai índasafena
saagaan-kánáá maréna waási aifa-tántáá'á maréna saagaan-
kánáá ánaaen-tantaa'a póna túwa'nai índasafena makáiye.
28 Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáárá'ó
káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáámó waási kísaumo
máémba kendén-iye Ísu siyáiye.

3

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.
Mátíyu 12:9-14, Rúku 6:6-11

1 Moórá-kanaa Ísu ámáán-daumpa'o iyúmba moóráwigo
ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa
2 aaifimbá maenkánae suwáí mésa Ísuntafesa sésa
saagaanká póna minkwáási kawe'ó uwánkainataamo éta
ta'óto'maisa aaifintá maenkánaumne sésa Ísumba awánomba
3 Ísu ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna kemó
méraundara tiyó súwana miyá úwana
4 Ísu miwísáféna séna kentáási ámáán-aaifimba nóin-aaiya
wéraiyo. Saagaan-kánáárá póta kawe-kísáúsááwá máúm
sáwí-kisausaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá
kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa
ímba aaí suwaná
5 Ísu mótuwana-metuwana éna aaisambá títuwena
waásisafesa ímbo imáyáamo ontáféna arumbá úwana
ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáámba
fárútuwaao súwana ayáámba fárútuwowana kawe'á
uwánkowasa

6 ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a tuwésa
minúwóíyáán-úmai Érotini waási túwaandu ésa Ísumba
nóraumaisaawa tufuwónaumno sésa tufuwíyanamo
puwínda-aai siyáawe.

Sáwífa'nanka nonkwaaúnkóní áwáífa'o kuráan-aai.

7 Ísu tiyuwéna wení kísau-waasi tí'maena Káríri-
nonkwaaunkoni áwáífa'o kúmba sáwífa'-waasisomba
Káríri faken-kwaasiye Yúndiyaafaken-kwaasiye

8 Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Ítúmiyaa-aempaken-
kwaasiye Yóndani-nonkoni menáípákén-kwáásíyé Táyaa-nao'-
aempaken-kwaasiye Sáíndóni-nao'-aempaken-kwaasiye
miyáumaifaken-kwaasisomba Ísuni kísau-aai isésa Ísumpa'a
tóso uwaná

9-12 sáwífa'-waasi asófatinkowasa mindásafesa tí'o
ún-kwaasisomba asófasinkainkwae sésa Ísun-ane'ó
ta'ótoraiyanesa famé'mae íyúwasa tirumpimbó sáwí-
amutambo méron-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kífaesa
óraaka sésa emá Maníkón-ááninko óne suwaná Ísu óraaka
séna Maníkón-ááninko óne sé'a ímba símai paápé oro
séna wení kísau-waasi simátimena séna sáwífa'-waasi
famé'maesa famésiyuwaafo nompín-táómba maimaé ewaa'á
másínkáaro siyáiye.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.
Mátíyu 10:1-4, Rúku 6:12-16

13 Ísu omápa'a iména tuwímbai íyáfasintinkanae séna
táántowasa wempá'á íyúwana

14 minkwáásífínkémbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi íyáfasintinkena séna kesí aantá-waasi é'a mé'a kesáái
kosimátímapa'o wíyantafe ti'maré'a

15 tirumpinkémbó sáwí-amutambo komaitiyuwáíya-
fasi'aembo timúnda miyásáfé'a íyáfasintinkaumne siyáiye.

16 Miwí túwí'a Sáímoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena

17 Sépétin-ááninkorai túwí'a Yémísini Yóni aú-awi'a
Póánésiye súwaiyai mináwíkóní áwáu wíyónaaimo siwáíní
áráákoraiye súwaiyaisafena séna

18 moóráwigo Énduruni moóráwigo Fírípini moóráwigo
Pátóromiyuni moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini
moóráwigo Áráfíásin-ááninko Yémísini moóráwigo
Tándiyasini moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi
ti'mátuwanaemo siyáiwaini

19 moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba
wení namuro-wáásímó aráátímakaiwai miyáumai-waasi Ísu
íyáfasintinkena naaópa'a kouwékáiye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.
Mátíyu 12:24-32, Rúku 11:14-23, 12:10

20 Ísu naaúmpa'o iyúmba aneká sáwífa'-waasi túwaandu
ésa sisipáá untáfésa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá ímba
kanaa'á naráátámba uwasá
21 Ísun-amáára isésa uwói'a úmae wéniye sésa taaiyánae
sésa tiyáawe.
22 Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Maníkóní ámáámbo
sun-kwáásí tésa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a
Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna sáwí-amutamba
wémaitiyuwaiye suwaná
23 Ísu táántowasa tuwaná waé'mai-aai simátimena séna
waántáwankomo éna ímba waántáwamba maisuwáíníye.
24 Moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'a urésa ímba
fasi'ámai méranaawe.
25 Moórá-akumba aaimó tuwíntáán-akumba pósa
tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe.
26 Waántáwankoni waási tiyésamo tuwínkaa'-ésamo
ésa ímba fasi'ámai méranaawe.

27 Moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo moórá-nankoni
afowámó fasi'aéwí mérainanamo éna mindáúmpákén-
úmémbó maíndasafenamo éna ímba úwoi íyáferainifo
miwámá mindánkóní afowámbá ándá kárá'umakenamo
éna kanaa'á íyáfekena wení moparáwímbá umémbá máíníye
Ísu siyáiye.

28 Ísu simátimena séna ísáaro. Waási sáwí-kisau wémaesa
símai sáwí'o uwátínkáámba mindá Maníkó maitiyuwáínífo
29 Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba
mindá Maníkó ímba maitiyuwáínana waé'wae'a íníye Ísu
siyáiye.
30 Ísuntafesa sésa
sáwí-amutanko wenarumpimbá méraiyemo suntáféna Ísu
mináái simátímakaiye.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Mátíyu 12:46-50, Rúku 8:19-21

31 Mináái simátimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye
tésa máápa'a taméśa sésa Ísuntafesa tiyó kosimáméro
suwasá
32 naaúmpa'o méron-kwaasi sésa enanówe enáfárawaisaiye
máápa'a taméśa wéaantaawe suwaná
33 Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o
séna

34 naaúmpa'o méron-kwaasi tuwánéna séna kesinó
kesífárawaawi méraawe.
35 Maníkómó sintembó owí kesinówe kesúnafaraawinen-
owe Ísu siyáiye.

4

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.
Mátíyu 13:1-23, Rúku 8:4-15

1 Aneka'á Ísu Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'a
koména aaí wésimatimuwasa sáwífa'nanka tóso ésa
ewaa'á tamérontafena nompín-táómpimba íyátena
mérowana nompín-táómba waaún-afofora'a wérowasa
minkwáásísómbá nonkwaaúnkóní áwáífa'a mérowana
2 fí'o-fi'on-aai waé'mai simátimena séna
3 ísáaro. Moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísaufa'a
wéwena
4 mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á
kunkwéraisana numagó fái'nasukaiye.
5 Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba
kunkwéna paáká'-máráfímbá éna minúwóíyáán-úmai óraa'a
isaná
6 aa'á kaisaná ánú'a ayáátááka'a ímba kunkéna
aáénkaguraiye.
7 Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kunkwéna
kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásúwáísana ímba
arambá wéiyaiye.
8 Tuwímbai-anauntumba kawe'-máráfímbá kunkwéna
kárúrena óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna
tuwímbai íyáákamai-aramba íyáísana tuwímbai imaimái-
aramba wéiyaiye.
9 Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

10 Ísu súwasa ánaaemba wení kísau-waasiye tuwímbai-
waasiye mésa Ísuntafesa sésa minkwáé'máí-ááígóní áwáuma
sinatá ísáano suwaná
11 Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaigoni
áwáumo wésimatimunda Maníkó kembiwí imáyáa
tímísa'a wéisaafo fí'on-kwaasi waé'mai-aai aantemba
wésimatimumpo
12 ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe.
Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe.
Isékaa Maníkómpá'á tewaná Maníkó miwítí
sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

Mindásafe'a waé'mai-aai simátimune Ísu siyáiye.

13 Ísu simátimena séna maankwáé'máí-ááímó simátimunda
ímba ísáafo fí'o-fi'on-kwaemai-aaimo sendá ímba isánááwe.

14 Minááígóní áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigomo
ánáuntumbo tu'máráínten-úmai Maníkón-aai simátímísana
15 tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmímba waási tirump-
intá kúmísasa Maníkón-aai ísááwana waántáwanko téna
tirumpinkémbá maimái úwoifa'a wétiyuwaiye.
16 Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo
kúmímba waási tirumpintá kúmísasa minúwóíyáámbá
Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo
17 ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á owasá Maníkón-
aaisafesa umbai-taiyé sésa Maníkón-aai ifá'á wétuwaawe.
18 Tuwímbai-anauntumbo karaampa'ó kúmímba waási
tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísáámbanifo
19 marapá'-úmbáí-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-
imayaa úmae wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae
nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-aai faráátasuwaisasa ímba
Maníkóní kísau wémaewe.
20 Tuwímbai-anauntumbo kawe'-máráfímbó kúmímba
waási tirumpimbá kúmísasa Maníkón-aai isésa tirumpimbá
ta'óto'mai kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau
maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbai íyáákamai-kisau maésa
wétuwa'nai-owe Ísu siyáiye.

Ómbó kúrakain-aai.
Rúku 8:16-18

21 Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á
marésa ímba taare-améndaampa'a wémaraafo afora'á mósá
wémaraawe.
22 Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá
afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-
tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe.
23 Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro.
24 Tíménten-úmai Maníkó miyáumai tiména aneka'á
timíníye. Mindásafe'a ísáán-aai imáyáa úmai kawe'án-oro.
25 Maníkón-aai ísámaimo kawe'ó owí Maníkó túwa'nai
ínasa moóra-aaiwara'a isánááwe. Maníkón-aai ímbo ísámai
kawe'ó owí tirumpinkémbá maimaínana ímba wéíniye.
Mindásafe'a ísáán-aai imáyáa úmai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

Ánáuntumba tukáisana arambó iyáin-aai.

26 Ísu simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-
aai maarán-iye. Moóráwigo ánáuntumba tu'maréna
27 ímbo áwa'nai imbá waéna siyaréna wéisana ánáuntunko
weyááríka'a wéanon-iye.
28 Maragó ánáuntunkomba áwa'nai isaná áruma wíkéna
óraa'a éna arambá iyéna
29 áfuma kaisaná fáká'naiyan-kanaa tisasá fáká'mai
wénaawe Ísu siyáiye.

Taaérankon-aai.
Mátíyu 13:31-35, Rúku 13:18-19

30 Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara
kawáániyómpo maarán-áái simátíména'a ísáaro.
31 Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iye.
Kári-taerankon-awi'a másítáti mintáígón-aramba ímbo
ane'ó awánaraan-taeramba marafímbá u'makáawana
mimpínkémbá wíkéna
32 óraa'a éna óraa'-amaima mófarena wété uráisana nu-
magó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiye.

33-34 Ísu waásisomba aaí simátimenae sénamo úmba ímba
aforá siyáifo waé'mai-aai aantemba simátimuwasa tuwímbai
súntemba móisasuwowana mináyáíyákémbá simátimuwasa
móisowana miyáumai simátimena énifo wení kísau-waasi
wesé'o méronka'a minááígóní áwáu simátíma'maena iyáiye.

Óraa-fiyunda torówana Ísu mafaimakáin-aai.
Mátíyu 8:23-27, Rúku 8:22-25

35 Minkánáá fenómpinka Ísu wení waásisafena séna
nonkwaaúnkóní menáípátá kónae súwasa
36 fí'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba áí'maesa nompín-
táómpimba íyáte kuwasá tuwímbai-nompin-taonkwara'o
kumbá
37-38 Ísu mintáónkoni ayáífá'á aún-kwaigurówana
óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-
táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa inkaisésa Ísumba
koaúsésa sésa óraakoo ken-ímáyáá ímba inatá puwúnafosa
súwa'nai uwo suwaná
39 íyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka'a séna
mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe mafáúyana nonkó
kará'náguwana
40 Ísu simátimena séna nóintafera wéinkaisoo. Kentáfé
nóra séra ímba timankúnkúmba wéoo súwana
41 táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá
fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa
táátafesa ésa siyáawe.

5

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maiyáúkain-aai.
Mátíyu 8:28-34, Rúku 8:26-39

1 Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-
marama tínaaempa wérowana Kégésaa-marama túrampa'a
wérowasa mimbáráfá'ó kumbá
2-4 Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbáráfá'á kumúwana
moóráwigo sáwí-amutamba arumpimbó méron-kwaasigo

utátínkón-ontan-aifaˈo maúmpakemba Ísumpaˈa tiyái. Minkwáási káráˈumarontemba taraˈnaaraˈó úwaima éna ímba waási mésa ímba káráˈumakowana
5 wááwáiye nóˈwaane omápaˈo utátínkón-ontan-aifaˈa wénena wááˈa wétena óntantamba wenáúma wékambisena
6-8 nénkakemba Ísumba awánéna awaantanténa Ísun-amándáraˈa taména wen-ímáyáá éna áwíˈa mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútánkóntáféna séna emá sáwí-amutamba ómpo minkwáásígómbá auwé kóuwo súwana óraaka séna Ísuwo íyáákamai-FasiˈaenkonáániniKo ómpo Maníkóntáfé ísámai sínkamonafainifo nóra uwásinkainono súwana
9 Ísu séna enáwíˈa nááwaˈono súwana séna sáwífaˈa méraumpo kesúwíˈa sáwífakoma úne séna mérowasa
10-13 omápaˈa sáwífa-poima mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa fíˈopaˈa ímba siˈmaraaó. Mimpói tirumpintá siˈmaraaó suwaná miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafáˈá ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpíntáámó kúwáférómba putásowasa
14 póíyaˈo tafíkówi miyámó úmba awánésa minúwóíyáámbá naaópaˈa wésa kísaufimpaˈo méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá isésa koawánánae sésamo kumbá
15 Ísumpaˈa kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutantombo arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena kaweˈ-úmai mérowasa koawánésa tááteˈa úwasa
16 Ísu minkwáásígómbó kaweˈó uwánkowasamo awánon-aaiye póígomo ún-aaiye simátímúwasa
17 isésa Ísuntafesa sésa maambáráfáˈá ifá siyuwésa kóuwo suwaná
18 nompín-táómpimba íyátowana sáwí-amutambo maiyauwón-kwaasigo Ísuntafena óraakaˈa séna eséˈa kónae súwana
19 ímbanifo ení naaópaˈa kuré FasiˈaénkómÓ arumbá uwánkenamo kaweˈó uwánkáín-aai enamááraasomba kosimátimiyo súwana
20 Tékáporisi-aempaˈa mindáópata Ísumo uwánkon-aai simátímaˈmae kúwasa seyaafáˈ-wáási sáwífaˈ-imayaa uráawe.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.
Mátíyu 9:18-26, Rúku 8:40-56

21 Ísu Káríri-waaunkoni menáípákémbá nompín-táómpimba
kouweréna túmba aneká waaúnkón-áwáífa'a mérowasa
sáwífa'-waasi túwaandu uwaná
22 moóráwigo ámáán-danka'o káráwiyowin-awi'a Yáírási
téna Ísumba taawánéna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba
kífaena
23 óraaka séna kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyéma
ane'á kota'ótorenana asóféna kawe'-úmai méraino súwana
24 Ísu wesé'o kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa
aráááíwa'mae kuwaná
25 moórá-ininkomba áí'o ún-ininkowara'a aráááíwa'mae
kúmba wembá naaeyámba ankówana sísamaifakemba kae'á
kumbaimái-aatai maisuwéna mináí'á ímba é'ankowasa
26 sáwífa'-ika tíyofaan-kwaasi áwa'nai uwaná óntamba
tíma'mai taí'ásuwowana mináí'á ímbo é'ankomba óraa'-ai'a
uwágúwana
27-28 mininínkó Ísumo kawe'ó uwátínkaron-aai iséna séna
Ísuni unáánkwátóiya'a kota'ótóráánana sí'a ésinkainiye séna
sáwífa'-waasimo aráááíwa'mae kumpímbá mininínkó maréna
ánaaempakemba unáánkwátóiya'a ta'ótorowana
29 mindááéyánko é'ankowana asófasinkaiye-imayaa úwana
30 Ísu imáyáa éna séna kempínké-fásí'áénkó
moóráwigomba kawe'á uwánkáíye séna waé'mai tuwánéna
séna nááwawa kesí unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo súwasa
31 wení kísau-waasi Ísumba simámesa sésa úwé sáwífa'-
waasimo famé'mae íyómpimba ta'ótokaafo nááwawa kesí
unáánkwátóiya'a ta'ótóráína'iyo nóra séwa wéseno suwaná
32 ta'ótorowintafena móawana-meawana úwana
33 mininínkó asófasinkaiye-imayaa úwana anekembá
tata'á úwana Ísun-aísamaifimba kífaena asófankon-aai
simámuwana
34 Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-
iye sénda póna áí'a é'ánkáífo kawe'-úmai waaó Ísu siyáiye.

35 Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'o káráwiyowini
naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko
pukáifo óraakontafe ténafo siyó suwaná
36 Ísu mináái iséna ifátuwena Yáírásintafena séna
mináásáfé ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba
uwo séna
37 aráááíwa'mae kun-kwáásísóntáféna maanká'-méraaro
séna Pítaane Yémísine wenáfákon-awi'a Yónine tí'maena
kúmba
38 sáwífa'-waasi ámáán-danka'o káráwiyowini naaúmpa'a
túwaandu urésa óraa'-ifi'a wétowana Ísu iséna
39 naaúmpa'a íyáferena séna ímba ifi'á taaró. Minárásígó
ímba pukáifo úwoi aúmá wéraiye súwasa

40 Ísun-awíyáái uwaná ti'mátuwowasa máápa'a
kúwákárúwowana minárásígón-anófoiye wení kísau-
waasiyauwe tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna
41 ayáánka'a ta'ótorena wenááifinkemba simámena séna
tarita kumi miyámó súmba waé'mai séna inaamarúgóo
íyáfasinaao súwana
42 íyáfasinkwena sífákémba kae'á kumbaimái-aataimo
maisukáin-inaamaru íyáfasinowasa awánésa táátafesa
uwaná
43 Ísu óraaka séna kemó únda-aai ímba simátíméro séna
minárásígómbá tómbá áméro siyáiye.

6

Násaretifakewi Ísumba tínaaeni'o uwánkaraan-aai.
Mátíyu 13:53-58, Rúku 4:16-30

1 Minkákémbá Ísu wenamáápa'a wéena wení kísau-
waasise'o kúmba
2 Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a ámáán-
daumpa'a iyéna aaí simátimuwasa sáwífa'-waasi isésa
táátafesa ésa sésa nááfakena kawe'-ímáyáá maiyénawa
kawe'-áái wésimasimenasaawa nááwawa fasi'aémbá
ámísanawa kawe-kísáú ímbo awánáúnda-kisau wémaiyo.
3 Wentáámó awánáúnda wení kísau taaisambó
tuwímbai-tantaa'o wéiwain-iye. Máríyaan-ááninko éna
Yémísiye Yósisiye Yúndasiye Sáímoni-iyai tuwaaón-iye.
Wenáúnafaraawimba maanká'á méraawe. Maankákéwí éna
úwoi-waasin-ifo nááfakena minááí isénawa mifásí'áémbá
maiyénawa wésiyo sésa kaorésa tínaaemba uwámúwana
4 Ísu simátimena séna Maníkón-aaimo simátímíwai fí'o-
fi'on-daopa'a
wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o
koméraimba wenamáára sésa kesáámó úndanten-kwaasin-
iye sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiye.

5 Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íníyemo
suntáféna ímbo awánon-kisau moórá-mora-kisau aantemba
maiyáiye. Moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáántamba
ta'ótorena asófatinkena
6 wenamáápaken-kwaasi sésa ínta súwa'nai íníye
sun-ááísáféna imáyáa uwááena naaó'-nao'a
Maníkón-aai simátímapa'a kuráiye.

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.
Mátíyu 10:5-15, Rúku 9:1-6

7 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-
amutamba maitíyu'mae nóro-fasi'aemba tiména séna kaesá
uwásuwe'a nóro séna
8 óraaka simátimena séna aampa'ó wíyamba ímba moórá-
tantaa'a maimaé'a koró. Tómbá ímba maimaé wé'a tón-
únámbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé'a koró.
Táúmba faimaé'a
9 tísamai ánáamba wimaé'a moórá-mora unáánkwátói
timantentén-úmai kufé'mae'a koró.
10 Maníkón-aaimo simátimiyantafe moórá-naopa'o
wíyasamo naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a
kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a
koró.
11 Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo timésamo ken-
táái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba
aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo
uwáéntemba uwá'mare koró Ísu simátimuwasa
12 wení kísau-waasi isésa naaó'-nao'a wénesa
kosimátimesa sésa sáwí-imayaa tínaaemba uwáme'a
Maníkómpá teró sésa
13 sáwí-amutantomba waási tirumpinkémbá ko-
maitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba
atínkáfa'a kuwasá asófaraawe.

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aai.
Mátíyu 14:1-12, Rúku 3:19-20, 9:7-9

14 Ísuni kísaugon-aai símae íyúwana Káríri-marafaken-
kawaagon-awi'a Éroti mináái ísaraiye. Ísuntafesa
tuwímbai sésa Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba
íyáfasinkena póna wempímbá fasi'aémbá wéraisana miyán-
kísáú wémaiye suwasá
15 tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátímakowin-
awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba íyáfasinena méraiye
suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Maníkón-aaimo
simátímakowiyaamba méraiye suwaná
16 Éroti iséna séna wemá Yóni nombó maitínkaraiwain-
iye. Kemó séwánasamo Yónin-anuwarambó kambísówanamo
pukáimba íyáfasinankaraisana méraiye Éroti siyáiye.

17-19 Áááma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a
Érótíyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba
aambá fái'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti
ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana
Érótíyasi Yónin-aaisafena aaisambá séna tufuwónae súwana
20 Éroti séna ímbaniye séna Yóni kawe'-ímáyááwárá'-wáási
úntafena Éroti wenáárói inkaiséna wenká'á káráwiyena

Érótíyasi tufífo séna wenká'á káráwiyena wenáái iséna sáwífa'-imayaa uwánkena aasiyaasí koísaraiye.

21 Énifo ánaaemba Érótíyasini kanaamó túmba Éroti óraa-tanomba kaumái wení kawáá-wáásíyé i-wáásíyé Káríri-aempaken-oraa'-waasiye tímúwasa nowaná

22 Érótíyasin-ayaamunko téna araimá marówasa Érotiye tómbó non-kwáásíyé aamoí uwánkówana Éroti minárásígóntáféna séna nóin-tantaatafenawa aráái taiyó. Simásímína áméno.

23 Érai'a súmpo sísai ina'á áméno. Kesí maragó aráái táínamo e sísai ina'á tuwín-ameno súwana

24 anówamba koáísai ena séna nóin-tantaara komaénaumno súwana séna Yóni nombó maitínkaraiwaini a'nómbá koáísai e mauwó súwana

25 minúwóíyáámbá Érotimpa'a téna taáísai ena séna káfé'a Yóni nombó maitínkaraiwai anuwarambá kambísámai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana

26 iséna arumbá úmbanifo aifa'á fasi'aén-ááímó siyáin-aai imáyáa éna tómbó non-kwáásíwárá'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna

27 moórá-i-waasi ai'marówana ándáfakemba Yónin-anuwarambá kambísámai a'nómbá

28 táúfapimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa

29 Yónini kísau-waasi isésa wenáúma komaimái utaráawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kísaugon-aai iséna séna minkwáásí Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba íyáfasinankaisana méraiye

Éroti siyáiye.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 14:13-21, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

30 Ísu kísaura'o ti'mákain-kwaasi minkísáú maisuwésa Ísumpa'a tésa seyaafá-kísáúmó máún-aaiye aaimó sun-ááíyé simámúwasa

31 Ísumpa'a sáwífa'-waasi kuré-tiyesa untáfésa tómbá ímba kawe'-úmai nowaná mindásafena wení kísau-waasisafena séna waásimo ímbo mérepata kométa saagaanó súwasa

32 nompín-táómpimba íyátesa waási ímbo mérepataawe sésa kuwasá

33 sáwífa'-waasi tuwánésa embí miwín-owe sésa naaó'-naokembo marapá'á tóso uwasá Ísu-iyai nompín-táómpimbo kumbá

34 marapá'á kuména misáwífá'-wáásí tuwánéna arumbá uwátinkena sipisípi-poimo miwímó káráyiyon-kwaasi ímba

mérowasa keyáá aantemba mérontafena Ísu arumbá uwátinkena ayáátáá'-aai wésimatimuwasa
35 fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara
36 ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná
37 Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa timúsina. Óntamba ímba wéraiye suwaná
38 nóraumai-tona makáawai koawánaaro súwasa koawáné tésa sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á wéraiye suwaná
39 Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái mara'á méraaro súwasa
40 moórafa'a 50 waasi máúwasa moórafa'a 100 waasi máúwasa miyáumai-waasi túwaandu urówana
41 Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wíyómpa'a kararéna Manikóntáféna súwiyo simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi timúwasa misáwífá'-wáásí tímúwasa mófáá'a tafántafan-úmai timúwasa misáwífá'-wáásí tímúwasa
42-44 seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.
Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:16-21

45 Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna aifa'á nompín-táómpimba íyáte'a menáípá'-náópa'a Pétésáítafa koró. Misáwífá'-wáásí ti'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna
46 misáwífá'-wáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Manikómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana
47 nó'waamba túnkúwana Ísu weyáá marapá'á mérowasa wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana
48 Ísu awánómba óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'marowasa nombó tuwíntámae kun-táámbá nonkó maimaúwasa ímbo kumbá siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a táyáákaguwasa
49-50 awánésa táátafesa ésa tinekembá tata'á uwasá sésa waántágo wéniye suwaná Ísu minúwóíyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne séna
51 nompín-táómpimba íyátena wewárá'á imérowana óraa-fiyundago mafaúwasa áfááraumai táátafesa uráawe.

52 Kári-tombo sáwífaˈ-waasimo tafámbai timúwasamo
nowíní áwáu ímba mindásafesa imáyáa unkákémbá táátafesa
uráawe.

Ísu Kénésárétifaˈa tíˈo ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mátíyu 14:34-36

53 Táátafesa áfááraumai ésa waaúnkóní menáípáˈá
Kénésáréti-marafaˈo kumbá nonáwáífaˈa nompín-táómba
ándá káráˈumaresa
54 marapátá kúmúwasa mimpápákén-kwáásí Ísumba
awíyésa Ísun-iye sésa
55 naaóˈ-naoˈa simátimesa Ísumo tamaún-aai isésa tíˈo ún-
kwaasi taarerá'á taawiyaˈmaé tóso uwaná
56 Ísu káriˈ-naoˈe óraaˈ-naoˈe wénuwasa tíˈo úwai
tíˈmai marupáˈá marésa sésa ení unáánkwátói áráíyaˈa
taˈótoraiyana tíˈa étinkainkwae suwasá taˈótórówana tíˈa
étínkaraiye.

7

Tíwáˈnáti ámáámbo siyáan-aai.
Mátíyu 15:1-9

1 Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropaˈa tésa
2 tuwánomba Ísuni kísau-waasi tuwímbai tiyáámba ímba
non-kwisuwésa tómbá nowasá
3 Yúndaa-waasi ámáán-kawaa-waasiye úwoi-waasiye
tíwáˈnáti ámáámbo arááíwáúntafesa tiyáámba non-
kwisukésa tómbá nésa
4 maaketifákémbá naaópaˈa iyésa tiyáámba non-kwisukésa
tómbá nésa tíwáˈnáti ámáámba fíˈo-fiˈon-amaamba
arááíwaesa táúfaˈe nonánáwé anaféúné non-kwiyáawe.
5 Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé Ísumpaˈa
túwaandu ésa sésa ení kísau-waasi nóra sésawa kentáá
síwáˈnáti ámáámba ímba arááíwaesawa tiyáámba ímbo non-
kwíyómba tómbá wénaao suwaná
6 Ísu séna kaumbo-kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásín-owe. Naaófáˈá
Maníkón-aaimo simátímakowin-awiˈa Áísáya kembiwísáféna
éraiˈ-aai agaimaréna
séna Maníkó séna
maawí kesúwíˈa tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba
tirumpimbá wéraiye.
7 Waásiti ámáámba símai paápé ombánifo Maníkóní
ámáámban-iye karoˈó sembá miyáráán-úmai ken-ímáyáá
karoˈ-ímáyáá mósá wémaraawe
Maníkómó siyáimba aúfáífimba agaimakáiye.

8 Maníkóní ámáámba tuwé'a tíwá'náti ámáámba
wétoraawe.
9 Maníkón-aai túwáántafe'a miwán-ánóndáá kentááisafe'a
aamoí wéowe.
10 Naaófá'á Mósese séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro.
Énifo tinófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwíyana
puwíníye Mósese siyáifo
11 kembiwímó siyáamba tinófoisafesa simátimesa sésa
moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímba kanaa'á timénaumne
siyésa
12 tinófoi ímba wétuwa'nai-owe. Miyámó ontáfé'a kanaán-
iye wésewe.
13 Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aai tuwé'a kentíwá'náti
ámáámba wéaraaiwae'a kentáái wésimatimewe. Miyáráámbá
wéowe Ísu siyáiye.

Waásimo sáwí'o uwátínkáín-tantaakon-aai.
Mátíyu 15:10-20

14 Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa
wempá'á tuwaná séna simátíménda isé'a kawe'án-oro.
15 Máápaken-tantaa'o naawí ímba waási sáwí'a
wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a
wéuwatinkaiye.
16 Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

17 Ísu simásuwena minkwáásísómbá tiyuwéna naaúmpa'a
imérowasa wení kísau-waasi sésa minááígóní áwáusa
simásimiyo suwaná
18 Ísu séna kenkwárá'á ímba tááko péé wésisa'a
ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á uráawe. Máápaken-tantaa'o
naawí waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye.
19 Mindá ímba imáyáa kuwérainifo tindáámpá'á
kúwátúsúwinifo
20 aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá
waási sáwí'a wéuwatinkaiye.
21 Tirumpin-ímáyááfínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasa
puwíyasamo ésa aare-úméné waai-úméné ésa seyaafá-
tántáá'á umémbá ésa
22 túraniyamba ésa miyá-miya- sawi'a ésa karo'-ááí sésa
aoisaambá wimaé nésa kawe-kísáúmó máéntafesa tirunkó
símai sáwí'a wéuwatinkesa tuwesarai-í'a ésa uwó-ímáyáá ésa
23 miyá-sáwí'ó ombá tirumpinkén-ímáyáágó waási
sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwíyómbo tómbó
wénaamba miwá waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu
siyáiye. Énifo Ísu wemó siyáimba seyaafá-tómbá kawe'-úmai
wénaawe siyáiye.

Kénaani-marafaken-ininkon-aai.
Mátíyu 15:21-28

24 Ísu minááí simátimena wení kísau-waasise'a mifá'á
tuwéna Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó
kúmba moórá-naumpa'a iména séna kemó tamaúnda
ímba simátíméro súwasa énifo tuwímbai-waasi tamaún-aai
ísówana
25 moórá-ininkon-ayáámúnko arumpimbá sáwí-amutamba
mérowana mininínkó Ísumo tamaún-aai iséna minúwóíyáán-
úmai wempá'á iyéna mara'á kífaena
26 wemá ímba Yúndaa-inimba póna Síriyaa-marafa'a
Fínísiyaa-naopaken-ininko Ísumpa'a iyéna mara'á kífaena
óraaka séna kesiyáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba
maiyauwaaó súwana
27 Ísu simámena séna aifa'á iyámpói tómbá timénaumne.
Iyámpóíti tómbá maimái iyámbá timúnafo miyáumai Ísareri-
waasimo túwa'nai úndantemba emá fí'onkaa-inimba ónda
pó'a áwa'nai únafo súne súwana
28 mininínkó séna óraako érai'a sémpo iyámpóíti tón-ayai
iyánkó tamandáíníye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-iye sinaná
kanaán-ína súwa'nai ínono súwana
29 Ísu séna kawe'-ááímó séndasafe'a enayáámúnkon-
arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwáúmpo ení naaópa'a
waaó súwana
30 wení naaópa'a wénamo koawánómba sáwí-amutamba
kóúrowana ayáámúnko kawe'-úmai taarerá'á méraiye.

Ísu sáwífa'nanka'o asófatinkarain-aai.

31 Ísu Táyaa-naopa'-aempakemba Sáíndóni-naopa'-
aempa'a táyáákena Tékáporisi-aempa'a táyáákena Káríri-
nonkwaaumpa'o kúmba
32 tuwímbai uwó-wáásígómbá áí'mae tésa sésa
enayáántamba ta'óto'mai asófankaao suwaná
33 waásifinkemba áí'mai weyááfa'a ankéna ayáánaufitamba
áápimba wimaréna awiyáái wi'maréna anááfíya'a ta'ótorena
34 wíyómpa'a awánéna sirumbá iyé séna wenááifinkemba
séna epaata mináái waé'mai séna áá'o káúnkaimba
intísuwaumne súwana
35 ááko kawe'á úwana anááfígo fetói úwana aaí kawe'-úmai
súwana
36 Ísu óraaka séna ímba simátíméro súwasa ímbo
ísónkakemba simátímapa'a kuwasá
37 ísówana áfááraumai táá'a úwasa sésa seyaafá-tántáá'á
kawe'á úmai wéiyena táá'o káúnkain-kwaasi kawe'á
wéuwatinkena aaimó ímbo kawe'-úmaimo sen-kwáási kawe'á
wéuwatinkaiye siyáawe.

8

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 15:32-39

1 Moórá-kanaa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná miwítí
tómbá tai'ówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná
2 séna kaumbo-kánáá kesé'a taméraawana tómbó maimaé
tiyáamba taí'áísa'a sirumbá uwátinkaumne.
3 Ti'máráanasa kentí naaó'-nao'a kónááfo némpaken-
kwaasi aampa'ó wíyamba tááimo táínka'a pósa púwófainifo
súwasa
4 wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'an-ifo
nááfakentaawa tómbá maimáísaawa timénaumno suwaná
5 tísai ena séna nóraumai-tona makáao súwasa afakaeté-
tomba makáawe suwaná
6 minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna
afakaeté-tomba maisoréna Maníkóntáféna súwiyo séna
tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi timúwasa
minkwáásísómbá tímúwana
7 sesimáí-mofaa'a wérowana Ísu maisoréna Maníkóntáféna
súwiyo séna wení kísau-waasi timúwasa minkwáásísómbá
tímúwasa
8-9 nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waasi
nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo
túwómba afakaeté-unampimba fáítumai ówitowana
10 Ísu misáwífá'-wáási ti'maréna wení kísau-waasise'a
nompín-táómpimba íyátesa Tárímánúta-aempa'a kuráawe.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aai.
Mátíyu 16:1-4, Rúku 12:54-56

11 Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasi sáwí-aaimo
sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkómpákéná
kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano
suwaná
12 Ísun-arunko umbaí wétopakemba séna káfé'o méraan-
kwaasi nóra séra ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano
wéseo. Érai'a simátime súne. Káfé'o méraan-kwaasi ímba
aráátimenaumne séna
13 ifátiyuwena nompín-táómpimba íyátena nonkwaaúnkóní
menáípá'á kuráiye.

Ímba kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáási orómó siyáin-aai.
Mátíyu 16:5-12

14 Ísu wení kísau-waasise'a nonkwaaúnkóní menáípá'ó
kumbá wení waási péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa
kuwaná kímbora-tomba nompín-táómpimba wérowana
15 Ísu ámáán-kawaa-waasiye Érotiye kaumbo-kae'-
ááíwárá'-wáási owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi

simátimena séna intóráín-tantaa'a kári-tantaa'a moóra-tonkon-awi'a péréti mimpímbá márááwanamo intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiye Érotiye miwí tááisafe'a kentúra'a káráwiyoro súwasa

16 keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba makáunanasa miyá wésiye suwaná

17 Ísu keáímbó wésun-aai iséna nóra séra tómbá ímba wéraiye-aai wéseo. Kanaa'á tómbá timénaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímba tááko péé wésiye. Kentí imáyáagowe kentirunkówé faráátaraisa'a wéowe.

18 Túramba wéraimbanifo ímba awánamai kawe'á wéowe. Táá'a wéraimbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe.

19 Séfataase-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaao séna tísai úwasa sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampinta ówitaraumne suwaná

20 afakaeté-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáíturaao séna tísai úwasa afakaeté-unampinta ówitaraumne suwaná

21 Ísu séna nóra sénawa ímba tááko péé sisa'á ísaraao Ísu siyáiye.

Ísu aúrambo kafíkówimba kawe'ó uwánkarain-aai.

22 Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Pétésáíta-naopa'o kumbá tuwímbai aúrambo kafíkówimba áí'maesa Ísumpa'a tésa sésa ta'óto'mai asófankaao suwaná

23 Ísu ayáán-to'maena mindáókoni ayáífá'á wéna aúrampimba awiyáái wi'ankéna aúranka'a ta'ótorena séna éra awánááno súwana

24 awánéna séna wéawanaumne. Taaiyaán-kwáási marapá'á wénowa'a awánáúmne súwana

25 aneka'á Ísu aúranka'a ta'ótorena kawe'á uwánkowana aúramba kararéna kawe'-úmai awánówana

26 Ísu séna mindáópa'a kónafo ení naaópa'a tauweré waaó siyáiye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.
Mátíyu 16:13-20, Rúku 9:18-21

27 Ísu simámena wení kísau-waasise'a Sísááríya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba aampa'á wéwena wení waási tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasin-iyewa wéseo súwasa

28 miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Manikón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai

sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná
29 Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Sáímoni Pítaa séna Maníkó íyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana
30 minááí ímba simátíméro Ísu óraaka siyáiye.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aai.
Mátíyu 16:21-28, Rúku 9:22-27

31 Ísu wemó puwínda-aai ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna sí'o índa-i'a uwásinkesa Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sen-kwáásíyé tínaaeni'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáá tai'áína'a púwóndafinkemba íyáfasinanaumne séna
32 miyáumai afora'á simátimuwana Pítaa Ísumba ái'maena weyáafa'a máankena séna miyán-ááí sénafo súwana
33 Ísu waeréna wení kísau-waasi tuwánéna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Maníkóní imáyáafinkemba wésene Ísu siyáiye.

34 Ísu minááí simámena waásisone wení kísau-waasiye táántena séna kembó siráááíwaenae síyawi tiráááímo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemá púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó siráááíwaiyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbáí-tántáá'á úwoi maimaésa siráááíwaenaawe.
35 Tiráááímo táínda-i'o ésa ímba kawe'-úmai méranaafo kentáfésa ísámai Maníkóní ásé-aaisafesa ísámai tiráááímo táínda-tantaa'o tuwésa puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe.
36 Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai íníye.
37 Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á ayáátááka méranaawe.
38 Káfé'a Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa méraanka'a kenkwárá kesááiwara'o tigaemó uwásínkáámba pó'a ánaaemba kemó marapá'ó kúmónda miwí sigaé uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóní kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmónda miwí sigaé uwátinkanaumne.

9

1 Érai'a simátime súne. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á puwé'a Maníkó wení fasi'aéntámbó wégawaanimba awáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáiye.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.
Mátíyu 17:1-13, Rúku 9:28-36

2 Ísu mináái simátimena afa'mórae-no'waamba waéna
Pítaane Yémísine Yónine tí'maena óraa'-omapa'o iyúmba
miwí aantemba iméśa miwí túranka Ísu fí'oran-auma
faufúwana
3 wení unáánkwátóiyakemba sán-kena aafáúmó
íyáúsenamo intembá úwasa
4 awánomba kae'-wáásíyáí wíyómpakemba paápé
ésarai mindárai-tuwi'a Íráiyaae Mósesee'a Yúndaa-waasi
tíwá'nárai Ísuwe'a aaí wésuyana
5 Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa
kawe'á imbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá
moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande
miyáumaisa onó súwana
6 áfááraumai táá'a úwana nóin-aaiya
sínenawa íyómpo miyán-ááí Pítaa siyáiye.

7 Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwana
mináínámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáánimba
isa'á wen-ímáyáá wéune. Wenáái ísáaro súwasa
8 wení kísau-waasiyau awánomba mindárai wíyómpa'a
íyúyana Ísu aantemba méraiye.

9 Úwasa omápakembo kúmúmba Ísu óraaka simátimena
séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko
púwóndafinkembo íyáfasinaandara'a maami awíyaamba
kanaará'á simátíma'mae íyóro súwasa
10 isésa ímba simátimesa mináái úwoi faráátesa keáímbá
sésa púwóndafinkemba íyáfasinanaumne simbá nóran-
aaiya'iyo siyáawe.

11 Simásuwesa Ísumba áísai esa sésa ámáámbo sen-kwáási
sésa Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó íyáfasinankaraiwai
Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé
íníyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná
12 Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa íníye-aai érai'-
aain-iye. Moórá-aai waási úranko kumpaápé uráiwaintafena
agaimaréna séna wembá áí'o índa-i'a uwánkesa tínaaeni'a
uwánkanaawe agaimaréna siyáiye.
13 Simátime'a súne. Íráiyaa é'a tiyáiye. Agaimakóntemba
úmai wembá sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkaraawe.
Miyán-ááí wentáfésa agaimakóntemba kemá waási
úrankontafesa agaimakáawe Ísu siyáiye.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.
Mátíyu 17:14-21, Rúku 9:37-43

14 Ísu simátimena omápakembo kúmúmba wení kísau-waasifa'a kúmúwasa sáwífa'-waasi túwaandu ésa ámáámbo sun-kwáásíyé Ísuni kísau-waasiye iyafákén-ááí sésa

15 Ísu túntafesa ifátuwesa aaweyáá uwánkówana

16 Ísu séna nóintafera iyafákén-ááí wéseo séna tísai úwana

17 miwífínkémbá moóráwigo séna óraakoo kesáánimba áí'mae túne. Wenarumpimbá sáwí-amutamba méraisana ímba aaí wésisana

18 misáwí-ámútánkó ta'óto'mai fame'naame'-isaná tanaambá fágufagu wéena áwááyaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aíyayaamba ku'wisaná miyá úmae wéiyisa'a ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpinkémbá maiyaúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana

19 Ísu séna kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirumbá umbaí wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a méranaumno simásuwena séna énifo enáánimba áí'mae tiyó súwasa

20 áí'maesa tuwaná misáwí-ámútánkó Ísumba awánéna miníyámpói famé'auwowana tanaambá féna wárere'-úwana aigaregó nonkáánúwana

21 Ísu afowántáféna séna nóin-kanaawa ánkaraiyo súwana umaranká'á ánkaraiye.

22 Tufuwíndasafena póna sáwífa'-i'a famé'mai iyafíné nompínémó túwááraantamba wéiye. Emó kanaamó e aruntá uwásinkesa súwa'nai uwo súwana

23 Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'nai uwo wéseno. Maníkómpá timankúnkúmbo íyawimo ésa seyaafá-tántáá'á kanaa'á ónááwe súwana

24 miníyámpóígón-afowá minúwóíyáán-úmai óraaka séna kemá Maníkómpá'á simankúnkúmba úmpo kemá Maníkómpá'á ímba fasi'aráumpo súwa'nai uwo súwana

25 Ísu awánómba sáwífa'-waasi sisipáá uwaná sáwí-amutankontafena séna uwó-sáwí-ámútánkóo auwé kóuwo. Ímbo kouwérénda éka'a kóuwo súwana

26 wáá'a téna miníyámpói famé'auwowana tanaambá fówana arumpinkémbá kóúwana miníyámpói púwóraantan-éna mérowasa tuwímbai sésa é'a púwíye suwaná

27 Ísu ayáánkwanda to'mái íyáfasinakowana koku'á méraiye.

28 Koku'á mérowana Ísu naaúmpa'a imérowasa Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi imésa sésa nóra

sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná
29 séna inaigó aantemba miyáumai miyá-sáwí-ámútámbá
maiyauwáínífo fí'on-tantaako ímba kanaa'á maiyauwáíníye
Ísu siyáiye.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 17:22-23, Rúku 9:43-45

30-31 Ísu simátimena tuwéna Káríri-aempa'-aampa'a
wéwena sáwífa'-waasi túwaandu ofó séna kesí kísau-waasi
aantemba aaí simátimenae séna aampa'á wéwena séna
kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa sínkamiya
puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne súwasa
32 wemó sún-aaigoni áwáuma ímba isésa áísai ónae sésamo
umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aai.
Mátíyu 18:1-5, Rúku 9:46-48

33 Ímba áísai esa Kápaneamu-naopa'o kumbá naaúmpa'a
imáúwana Ísu tísai ena séna aampa'-wéte'a nóin-aaiya
siyáao súwasa
34 aampa'-wéwesa sésa kentááfínkémbá nááwa íyáákaiyo
sésa keáímbá símae wéwesa pósa ímba aaí suwaná
35 Ísu mara'-maéna wení waási sísamaifakemba kae'á
kumbaimái-waasisafena séna ísáaro. Íyáákanaemo síyawi
tínaaeni'a ésa seyaafá'-wáásítí wayó'á máéro simásuwena
36 moórá-iyampoi áí'mai afufumpimbá isáúwankena
taparéna simátimena séna
37 kentáfésa imáyáa wéesa iyámpóímo túwa'nai onten-
úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Maníkó
si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe Ísu siyáiye.

Kentí kísaugomba ímba sáwí'o on-aai.
Rúku 9:49-50

38 Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena
sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe
auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá
kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfínkén-kwáási ómpo
ímba miyámó indá étuwaaosa siyáumne Yóni súwana
39 Ísu séna ímba tufínankaaro. Ímbo awánaan-kisaumo
wémaewi úwoi kesúwí'a ímba sáwí'a uwásinkanaawe.
40 Kentáási kísaugomba ímba sáwí'o owí úwoi wésuwa'nai-
owe.
41 Érai'a simátime súne. Kembiwí tuwánésa sésa Ísu
Káráísitini waási ombá pósa túwa'nai ónae sésa kári-
tantaa'a nombó timíyawi Maníkó kawe'-méyámbá timíníye
Ísu siyáiye.

Sáwí'o on-aai.
Mátíyu 18:6-9, Rúku 17:1-2

42 Ísu minááí simátimena séna iyámpóímo kesááisafesa timankúnkúmbo ontenkáán-úmai tuwímbai timankúnkúmba wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesa timankúnkúmbo owímá karo'-ááí tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóíyasa Maníkó karo'ó síyawi sáwí-meyamba óraa'a timínífo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fárí'wimaresa nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-ááí ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-iye.

43 Tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba kambísásúwáaro. Kae-tíyáámbó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawe'án-iye.

44 (-)

45 Tísamaigomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tisamai kambísásúwáaro. Kae-tísámáímó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawe'án-iye.

46 (-)

47 Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iye. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba Maníkó wení waásimo kawáánipa'o méraiyamba mindá kawe'án-iye.

48 Ónkaifa'a marinkómó éna waé'wae'a wéinana iyamó éna ímbo pisínáímba kámakama'a wéiye Ísu siyáiye.

49 Ísu simátimena séna uwímó tónká'ó to'márááwanamo kawe'ó intembá Maníkó waásiya'a iyamó kaintenkáán-úmai maráínasa kawe'-úmai méranaawe.

50 Uwímá kawe-tántáá'án-ifo óraa'a taí'áísana ayáántámba wéraifo ímba aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránááwe. Uwígó ásémo intenkáámbá wée'a aáno úmai méranaawe Ísu siyáiye.

10

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 19:1-12, Rúku 16:18

1 Ísu minká'á tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáípá'á komérowasa aneka'á sáwífa'-waasi túwaandu úwana sún-aai wésimatimuwasa

2 ámáán-kawaa-waasi sésa sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo awaaininkómbá kanaará

auwáíníyo. Miyámó énamo éna ámáán-aai taraisíni ína taraisíníyo suwaná
3 séna naaófá'á Mósese nóra-amaana simátímakaiyo séna tísai úwasa
4 miwí sésa Mósese maará siyáiye. Moóráwigo awaainínkómbó ai'mátuwaindawi aúfáífimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáiye suwaná
5 Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Maníkón-aai ímbo ísóntafena mindásafena Mósese minámáámbá siyáimbanifo
6 Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáifo Maníkó aarewárá waaiwárá'á úmakaiye.
7 Miyámó uráintafesa tinófoi tiyuwésa awaaikóe awaainínkóe'a takáááísamai
8 mimbórá-túmá ma'mái méraawe. Mindásafesa awaaikóe awaainínkóe'a ímba kae'-wáásíyáámbó ombá mimbóráí'a wéowe
9 Maníkó aare-waaí moórá-i'o uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu siyáiye.

10 Ísu simátimena naaúmpa'a imésa wení kísau-waasi Ísumo sún-aaisafesa áísai uwaná
11 séna moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wéiye.
12 Moórá-ininko awaaikómbá auwénamo fí'onkwambo wémaimba umémbá wéiye Ísu siyáiye.

Ísu iyámpóímo ayááfúmbo tátínkarain-aai.
Mátíyu 19:13-15, Rúku 18:15-17

13 Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena ayááfúmba tátinkainkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná
14 Ísu tuwánéna aaisambá tiyéna séna ímba kóro síyamba tiyuwáíyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miníyámpóí kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyáráán-úmai wégawaanimba iyámpói kempá'ó tíyan-amba ímba faítinkaaro.
15 Érai'a simátime súne. Maníkóntáfésamo sésa iyámpóíyaan-úmai kenkátá wégawaanonemo síyanamo éna miwíyá'á kawáání́nífo ímbo miyámó síyawimo éna ímba kawáání́níye Ísu séna
16 miníyámpóísómbá taparéna tine'á ta'ótorena ayááfúmba tátínkaraiye.

Óntawara'-waasigon-aai.
Mátíyu 19:16-30, Rúku 18:18-30

17 Ísu simátimena kúwana moóráwigo awaantanténa Ísu
óraakon-iye séna takífaena séna kawekó óne. Nóra úmaiya
aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana
18 Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno.
Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iye.
19 Maníkóní ámáámba é'a ísaraane. Minámáámbá
aúfáífimba agaimaréna séna waási ímba tínkamiyasa púwóro.
Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Ímba karo'-
ááí simátínkáaro. Ímba karo'á sé'a fí'owiti moparáwímbá
máéro. Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro siyáiye súwana
20 miwá séna minámáámbá kemá iyámpóíyakemba ísare'a
kawe'á úmae wéiyune súwana
21 Ísu awánéna aamoí éna séna kawe'á éma moóra-
tantaa'a ímba kawe'á uráampo ení moparáwímbá fí'on-
kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tuwín-timinana
ení kawe'-méyámbá Maníkó wíyómpa'a ankáíníye. Tuwín-
timemo e kembá siráááwainone súwana
22 minááí iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena ai'á
kaoréna óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráiye.

23 Kúwana Ísu waeréna wení kísau-waasisafena séna
sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkó wení waásimo
kawáánipa'o wíyamba umbaí táíníye súwana
24 wení kísau-waasi mináásáféna táá'a úwana séna
kesí iyámpóísono. Ónta-imayaamo émaiyawi Maníkómó
kawáánipa'o wíyamba umbaí táíníye.
25 Moóra-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní
afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo
waigóní afaapimbó kóféráínkakaa sáwífa'-ontamo makáan-
kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa
26 minááí isésa táátafesa ésa sésa umbaí taifó nóran-
kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná
27 Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba
méyámbaresa kónááfo Maníkó seyaafá-tántáá'á úwoi
kanaa'á wéiye súwana
28 Pítaa séna isaaó. Kentáási seyaafá-tántáá'á tuwéta entá
wéaraaiwaumne súwana
29 Ísu séna érai'a simátime súne. Kentáfésa imáyáa
ésa Maníkóní ásé-aaimo kosimátimiyantafesa naaópa'a
tuwésa tuwaaísáiye tífátone tímánaatone tinófoiye táánine
tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anondaa
30 marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á
sáwífa'a maésa tuwaaísái-i'a ésa tímánaari'a ésa tinóisai-
i'a ésa kentí iyámpói-i'a ésa naané marawémó maíyamba
miwífímbá umbaimó tátinkaiyambo ésa ánaaen-kanaa aúí'a
úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe.

31 Ánaaemba aifarááwífínkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa
tínaaenkewifinkemba tuwímbai aifarí'a ónááwe
Ísu siyáiye.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.
Mátíyu 20:17-19, Rúku 18:31-34

32 Ísu simásuwena Yérúsaremu-naopa'a kónae sésa
aampa'á wéwesa Ísu aifa'á kúwasa wení kísau-waasi
táátafesa uwasá tínaaembo kun-kwáásíwárá'á táátafesa
uwaná Ísu wení waási sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena wempá'ó tínda-
tantaakontafena mósimatimena
33 séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo
kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye
ámáámbo sen-kwáásíyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-
aai símaresa sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa
34 karaánáá'a sinkésa tuwiyáái wisinkésa súwiyonku'-
wénesa sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá
maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu siyáiye.

Yémísiye Yóniye'a Ísumbo áísai urááyan-aai.
Mátíyu 20:20-28

35 Minkánáá Sépétin-ááninkorai Yémísiye Yóniye'a Ísumpa'a
tésarai sésa óraakoo áísai oyantembá uwásinkaao suyaná
36 nóintafenawa wétinkaina uwátinkanaumno súwasarai
37 Sésarai ení sámo kaim-bárúpá'ó imémo e kenkáí
íyáfasisinke séfasefa'-arausampa'a sinkaaó suyaná
38 Ísu séna séyan-aaigoni áwáu ímba ísaraaye. Sáwí-
nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índa-
i'o uwásinkaiyamba kerái kanaará kemó naanda-
ánáfeumpinkemba náyááyo. Sí'o índa-i'o uwásinkaiyantemba
kanaará kenkáí miyá uwátinkanaao súwasarai
39 Sésarai kerái kanaa'á pókai máéyauye suwaná Ísu séna
érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááye. Sí'o
índa-i'o uwásinkaiyantemba kenkáí miyá uwátinkanaafo
40 kesí séfasefa-sirausampa'a kemá ímba
íyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba
póna íyáfasintinkainiye súwasa
41 Ísuni kísau-waasi siyáánkainarau minááí isésa Yémísinte
Yóninte aaisambá tíyúwana
42 Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-
óráá'-wáásísómbá íyáákamai-fasi'aen-aai simáti-simati
uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe.

43 Óraa'-waasimo ontembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. Kempínkémbó íyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á ónááwe.
44 Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro.
45 Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútínkáandasafe puwónaumne Ísu siyáiye.

Ísu aúrambo kafíkówimba kawe'ó uwánkarain-aai.
Mátíyu 20:29-34, Rúku 18:35-43

46 Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopa'o kumbá sáwífa'-waasiwara'a mindáópa tuwésa aampa'á kuwaná Tímiyasin-áániníkon-awi'a Páátímiyasi aúrambo kafíkówi óntamba inaí símai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai súwasa
47 tuwímbai sésa Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná iséna óraaka séna Ísuwo Téfítin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaao súwasa
48 sáwífa'nanka aaisambá aéésa sésa aseraaó suwaná mináái ifátuwena aneka'á óraaka séna Ísuwo Téfítin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaao súwana
49 Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koíyáfasinena séna áántaaro súwasa aúrambo kafíkówimba áántesa sésa enarunkó kawe'á íno. Wéaantaifo íyáfasinaao suwaná
50 atuwénamo méron-ampanta faúmarena íyáfasinena Ísuni ewaa'á túwana
51 Ísu séna nóina embó arááímo táínda-i'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawe'á uwásinkainkwae'a úne súwana
52 Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-iye sémpo kawe'á uwánkaumpo waaó súwana minúwóíyáámbá aúramba awánéna Ísun-ánaaemba kuráiye.

11

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.
Mátíyu 21:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

1 Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'o kumbá Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétéfasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náókoni ewaa'ó kumbá wení kísau-waasi kae'á máti'marena
2 séna epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awi'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá faútuwekai áí'mae tekaiyó.
3 Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a konasá áí'maesa kouweránááwe siyé simámékaiyo súwasarai

4 kuyaná mimpói ontará'á ándá anuwarampimbá
fárí'wimarowana mérowasa koawánésarai minándá
kofaútúwóyana
5 minká'ó méron-kwaasi sésa nóra sékaiya mimpóígóní
ándá wéfautuwaayo suwasaráí
6 Ísumo sún-aai simátímúyasa kanaán-ifo miyá okaiyó
suwasaráí
7 áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-
únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósááunka'a wandaaí
uwí'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa
8 sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa tuwímbai
paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáímai
aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiya'e
mintáénárafane támae wéguwasa
9 aifa'ó tun-kwáásíyé Ísun-ánaaembo
tun-kwáásíyé óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó
ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó kawe'á uwánkáíye.
10 Kentáá síwá'ná Téfítimo kawáán-uráintemba
miyáráámbá íníye. Wenáwí'a mósá maráúmne óraaka'-
oraaka'a suwaná
11 Ísu Yérúsaremufa'o kúmba óraa'-amaan-daumpa'a
iména seyaafá-tántáá'á awánéna fenómpinka'a wení kísau-
waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena
Pétáni-naopa'a kuráiye.

Taaigón-aai.
Mátíyu 21:18-19

12 Pétáni-naopa'a kowaiyómba aafáyáara'a mindáópa'a
tuwésa aampa'ó kumbá Ísumba ááí tówana
13 moórá-taigon-awi'a fíkima wérowana mintáéramba
nánae séna áwáufa'a wéna awánómba arambó iyáí-kánáámó
ímbo túmba ímba iyéna áná aantemba wérowana saafá
uwááena
14 mintáígóntáféna séna emá arambá ímba iyáínone.
Aneka'á waási ení arambá ímba nánááwe súwasa wení
kísau-waasi minááí ísaraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.
Mátíyu 21:12-17, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

15 Ísumo sún-aai isésa Yérúsaremu-naopa'o kumbá Ísu
óraa'-amaan-daumpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó
wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwena ámáán-dankoni
óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena
Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-
dumamo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena
16 simátimena séna aneka'á ímba ámáán-daumpa'a miyán-
tántáá'á maimaé'a iyé-kunke oro.

17 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbá isasá fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi tésa inaí wésewe agaimaréna siyáiye. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiye.

18 Ísu súwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé Ísumbo tufuwíyan-aai wésesa sáwífa'-waasi Ísun-aaimo ísámae wéiyuntafesa táátafe ésa Ísumbo tufíyan-amba wésaafa-uwasa
19 fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasise'a Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

Taaigómó aáénkarain-aai.
Mátíyu 21:20-22

20 Ísu wení kísau-waasise'a kowaiyómba íyáfasinesa aampa'ó kumbá fíki-taimo awánomba ánúka to'mái seyaafá'á móaenkagurowana
21 Pítaa Ísumo séwiyon-aai ááka'a maréna séna awánaao. Aaimó séwiyaanda-taima é'a aáénkaraiye súwana
22 Ísu séna Maníkómpá'á timankúnkúmba oro.
23 Érai'a simátime súne. Maanómátáfé sé'o iyé faiwí'wé nompá'á kumuwómó síyawi ímbo kae'-ímáyáá tokésamo súndantemba érai'a íníye síyanamo éna érai'a miyá íníye.
24 Mindásafe'a Maníkómpá'á inaí sé'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a áísai e'o sembá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásínkáíye sembá kanaa'á wétuwa'nai-iye.
25 Maníkómpá'á inaimó sembá sáwí'o uwátinkaiyamba anondáá sáwí'a ónaumne-imayaa ímbo íyamba ifátúwáaro. Miyámó íyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwí sáwí'o ombá maitiyuwáíníye.
26 Énifo sáwí'o uwátinkaiyamba úwoimo imáyáamo úmae wéiye'o ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi sáwí'o ombá ímba maitiyuwáíníye Ísu siyáiye.

Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-aai.
Mátíyu 21:23-27, Rúku 20:1-8

27 Ísu wení kísau-waasise'a aneka'á Yérúsaremu-naopa'o kumbá óraa'-amaan-daumpa'a wénuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé Ísumpa'a tésa
28 sésa nááwawa ai'máráísa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná
29 Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'o é'a sísai on-ááí simátimenaumne.

30 Áááma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá
simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya
simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa
31 miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó
simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra
séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye.
32 Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye
senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi
sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aai simásímakaiwai
uráiye wésemba pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa
33 Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne
suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra
fasi'aén-kísáúmó wémaunda-aai ímba simátimenaumne Ísu
siyáiye.

12

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.
Mátíyu 21:33-46, Rúku 20:9-19

1 Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo óntan-kusai
úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'a
úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-
taufa'a úmarena óntan-damba kísaura'o káráwiyiyan-
damba úmarena ayáátááka fí'om-barafa'a koménae séna
maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba
wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-
barafa'a koméraisana
2 arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-
aramba komáéro séna wení kísau-waasi ai'máráísana
minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tisasá
3 ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba
ai'mátuwaawana kóísana
4 aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tisasá minkísáúrá'ó
káráwiyowi ta'óto'mai a'nómbá tufámbai sáwí'a
uwánkááwana kóísana
5 aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tisasá ta'óto'mai
tufú'máráawana púwísana aanáfó moórá-mora
ti'máráintemba tewasá tínkamba tinkamba wéowasa
tuwímbai púwówasa tuwímbai tauwéráawana
6 aanáfó kímborama wenáániníkomba póna wen-ímáyáámó
wéuwaimba ayáátááka'a imáyáa émena kesáániníkon-aai
isánááwe séna ai'máráísana
7 tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa
aanáfón-ááníníko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú
ímba maínata kesáá maénae sésa
8 ta'óto'mai tufúwówana púwísasa maimái aumépa'a
métukaawe.

9 Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íníye.
Téna kísaura'o káráwiyowi tínkaminasa puwíyana fí'onkaa-
waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye.
10 Maníkón-aai aúfái toráumai awánaraawe. Maarán-ááí
agaimaréna séna
óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye
sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba
uráiye.
11 Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta séta
fí'oran-kawe'a uráiye súne
agaimaréna siyáiye Ísu súwasa
12 Yúndaa-kawaa-waasi mináái isésa kentáásáféna
siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-
wáásísáféna táá'a úwasa ifátuwesa kuráawe.

Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aai.
Mátíyu 22:15-22, Rúku 20:20-26

13 Óraa'-amaan-kisau-waasi wésa Ísumba áísai íyana
sáwí-aaimo sínasa aaifimbó maiyankáíyantafesa ámáán-
kawaa-waasifinkemba tuwímbaiye Éroti amááraawifinkemba
tuwímbaiye ti'mároówasa
14 Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po waási
táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba
inkaisé tirumbó faiyá'mai-aai ímbo sénda Maníkóní aambó
aráááwáén-aai arupíse úmai simátimendasa wéisaumne.
Emá nóra séwa wéisaano. Kanaasááwá taakisi-óntámbá
Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Tíméndasa
Yúndaa-waasisa kentáási ámáána taraisónaum íntaawa
taraisónaumno.
15 Timénaum íntaawa timénaumno suwaná Ísu miwíti
imáyáa iséna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-owe séna
kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a wésisai-owe. Moóra-
ontamba maimaé máaraasimero súwasa
16 maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana
uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa miwí sésa Rómu-kamani-
kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná
17 Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro.
Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa mináái ísówana táá'a
úwasa ímba aaí siyáawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.
Mátíyu 22:23-33, Rúku 20:27-40

18 Suwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba
ímba íyáfasinanaawemo sun-kwáásí pósa Ísumpa'a tésa sésa
19 óraakoo naaófá'á Mósese séna moóráwigo aaré
maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba puwínana
áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói
ma'ankáíníye siyáiye.

20 Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda
mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba
púwísana
21 wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo
ma'ánkáímba púwísana wenánaaenkewi ware'á maimakéna
iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana miyá émesa
22 afakaeté-waasi putásaawana mininínkó ánaaemba
pukáiye simámesa
23 Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási
puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa mininímbá afakaeté-
waasi tuwaainímbá éna nááwa máíniyo suwaná
24 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimbo agaimakón-aai ímba
kawe'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a pó'a
miyáumai sáwísáwí-aai wésewe.
25 Pukémpinkemba íyáfasinesa wíyómpa'o imaíyan-kanaa
aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ésa Maníkóní kísau-
waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá mininínákwá'á
miyáumai aaré ímba
maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe.
26 Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Mósese
minááísáféna agaimakáiye. Aúfáífimba agaimaréna
séna kári-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintáí káwisana
mintáífínkémbá Maníkó Mósesentafena séna Maníkó úne.
Enaíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe miwítí Maníkó
úne siyáiye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáási
é'a púwúwasa utaráambanifo
27 minááí siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Énifo kentáái
sáwísáwí-aai siyáawe Ísu siyáiye.

Aifaráán-ámáánkón-aai.
Mátíyu 22:34-40

28 Súwana ámáámbo sún-kwaasigo ména seyaafá'-wáásímó
sumbá iséna Ísuni íyáákamai-aai iséna Ísumba áísai ena séna
Maníkóní ámáámpinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyo
súwana
29 Ísu séna aifaráán-ámáámbá sénaumne. Maníkón-aai
aúfáífimba agaimaréna séna
Ísareri-waasi ísáaro. Maníkó kentáási Fasi'aénkó éna
mimbórá-Fási'áénkón-iye.
30 Maníkómpá'á
kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kentimané
kentí fasi'aéné áméro
agaimaréna siyáiye.
31 Miwán-ánaaenken-amaamba sénaumpo ísáaro.
Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
waási-imayaawara'a oro
agaimaréna siyáiye. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-ámáámbá
íyáákaraiye Ísu simámuwana
32 minkwáásígó séna óraakoo érai'a sénda Maníkó weyáá
Fasi'aénkón-ifo fí'o-fi'o-fasi'aemba ímba méraawe.
33 Kesáámá Maníkómpátá kesiruné imáyáawe kesí
fasi'aénésá wempá'á tuwéta miyásá onó. Kesáfé-ímáyáámó
úndantenta kesí waási-imayaawarata onó. Minkáé'-ámáánkó
seyaafá'-ámáámbá íyáákaraiye. Tóné sipisípiye iyafímbá
agaimái Maníkómbá amúndanifo mindáwara'a íyáákaraiye
séna
34 miwámó súmba kawe'-ímáyááfínkémbá súwana póna Ísu
iséna séna Maníkómó kawáánimba wení ewaa'á méraane
súwasa ísómba Ísun-aaisafesa táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aai.
Mátíyu 22:41-46, Rúku 20:41-44

35 Ímba áísai uwaná Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména
simátimena séna ámáámbo sen-kwáásí sésa Káráísiti Téfítin-
andafaken-kwaasin-iye wésefo
36 naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó Téfítimba imáyáa
amúwana Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye
siyáimba imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séna
kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a
fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáásí
íyáákaanasa miwí tai'ánááwe Maníkómó siyáin-aai
Téfíti siyáiye.
37 Miyáumai Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye
siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfítin-andafaken-kwaasin-
iye Ísu súmba Káráísiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-
andafaken-kwaasigon-iye. Úwoi-waasi seyaafá'á
Ísun-aai isésa aamoí uráawe.

Ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááíwáéfomo siyáin-aai.
Mátíyu 23:1-36, Rúku 11:37-54, Rúku 20:45-47

38 Úwoi-waasi seyaafá'á Ísun-aai isésa aamoí wéuwana Ísu
simátimena séna tuwímbaimo ámáámbo sen-kwáásítí aambá
arááíwáéfo. Minkwáásí ayáátáá-kuferai wiyésa naaópa'a
afufumpa'á wénowasa pósa waási tuwánésa sésa óraa'-
waasin-owe wésewe.
39 Minkwáásí ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo
máén-aempa'a imésa tanómbo kaúfópa'o ombá kawe'-
áémpá'á mésa kawe-tómbá wénaawe.

40 Minkwáási keto'-ínínti óntawara naankwará'á umémbá
wémaesa waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae sésa karo'-
ááí tafisímai inai wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai
maénááwe Ísu siyáiye.

Keto'-ínínkó Maníkómpá'á óntambo tukáin-aai.
Rúku 21:1-4

41 Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména óntambo
túwón-anafeunkoni ewaa'á ména tuwánómba waásisomba
tésa óntambo túwómba sáwífa'-ontawara'-waasi sáwífa'-
ontamba túwówana
42 moórá-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna
kári'-ontamba kae-tóyáráámbá tuwówana
43 Ísu wení kísau-waasi táántena séna érai'a simátime
súne. Minkétó'-ínínkómó túwáín-ontanko seyaafá'-wáásímó
túwáán-ontamba íyáákaiye.
44 Miwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá
kári'-ontafinkemba mútú'a túwáímba póna ónta-iyaimba
méíniye Ísu siyáiye.

13

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 24:1-2, Rúku 21:5-6

1 Ísu minááí simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba
kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasifinkemba moóráwigo
óraa'-amaan-dantafena séna úwé awánaao. Maanóntán-
dámbá kawe'á uráisana minóntámbá óraa'-ontamba wéraiye
súwana
2 Ísu séna maanóráá'-námbá awánaaro. Ánaaemba
waási tésa mindámbá seyaafá'á tawísísuwesa seyaafá'-
óntánkwárá'á tawísísuwanaawe Ísu siyáiye.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.
Mátíyu 24:3-14, Rúku 21:7-19

3 Ísu minááí simátimena Órífi-omapa'a iména óraa'-
amaan-damba awánómba Pítaawe Yémísiye Yóniye Énduruwe
miyáumai-waasi Ísumo weyáá mérompa'a tésa áísai esa sésa
4 emó sénda nóin-kanaawa paápé íníyo. Nóran-kwaamera
ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íníyesa
sénaumno suwaná
5 Ísu séna karo'-ááí isé'a érai'e sefó káráwiyoro.
6 Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a másesa sésa Maníkómó
íyáfasisinkaraiwai úne síyasa sáwífa'nanka minkáró'-
ááísáfésa érai'e sénááwe.
7 Tíyááwemo siyáan-aai némpakena'i ewaakéná'i isáíyana
ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tínda mindá ímba seyaafá-
tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iye.

8 Fíˈo-fiˈon-aempaˈ-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-
waasimo ésa moórá-kawaa-waasi timááraasafesa íyáfasine
tíyáaro síyasamo ésa íyáfasinesa tiyánááwe. Fíˈo-fiˈom-
barafaˈa óraaˈ-marima táíníye. Fíˈo-fiˈom-barafaˈa aawaí
táíníye. Miyán-tántááˈó paápé ínaˈa séˈa seyaafá-tántááˈó
taiˈáínda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóímo matinkánae
owanamó óraa-tiˈo intembá umbai-kánáámó tínda
minkánáá paápé iye seró.

9 Miyán-ááísáféˈa káráwiyoro. Kawáá-wáási kembiwí
tíˈmaesa óraaˈ-waasifaˈa mótinkesa aaifimbá maitinkésa
ámáán-daumpaˈa mótinkamesa kentáfésamo fasiˈámaimo
méraiyantafesa taˈótoˈmai tíˈmaesa kámáni-oraaˈ-waasifaˈe
kawáá-wáásífáˈé mótinkesa aaí simátinkaiyaˈa minórááˈ-
wáási kesáái simátimenaawe.
10 Aifaˈá ásé-aai seyaafáˈ-máráfákén-kwáási simátímapaˈa
wéniyana ánaaemba seyaafá-tántááˈó taiˈáínda-kanaa tíníye.
11 Taˈótoˈmai aaimó simátínkénkaˈa nóran-aaiya
sénaumno-imayaa ímba óraaˈa éˈa ímba kentí imáyáafinken-
aai sénááfo Maníkóní Ufaen-ámútánkó síyan-aai tááka
tinkáínaˈa minááí sénááwe.

12 Tuwímbai tífárawaawi tíˈmai fíˈowi timíyasa tínkamiyasa
puwónááwe. Tifoísáímo ésa tíráámarimba tíˈmai fíˈowi
timíyasa tínkamiyasa puwónááwe. Iyámpóísombo ésa tinófoi
tíˈmai fíˈowi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe.
13 Kentáféˈo fasiˈámaimo méraiyantafesa seyaafáˈnánká
tíyámba uwátinkanaawe. Ímbo ifátuwesamo kentáfésa
fasiˈámaimo méraiyawi taiˈáínda-kanaaraˈa Maníkó tíˈmai
kawepáˈá métinkainiye.

Sáwí-kanaagon-aai.
Mátíyu 24:15-28, Rúku 21:20-24

14 Ísu minááí simátimena séna ánaaemba sáwíˈo íyan-
tantaako uwófíˈa íyam-barukaˈa paápé íníye Ísu siyáiye.
Kemá Mááka súne. Maanáúfáímó torausíyawi tááko péé
sínaˈa ísáaro súne. Ísu séna uwófíˈo
í-márúkáˈá paápé ínasa awánáíyamba Yúndiyaa-marafaˈo
méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe.
15 Ontaráˈó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpaˈo iyíyamba
óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe.
16 Kísaufaˈo méraiyan-kwaasi ímba naaópaˈo tíyamba
unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe.
17 Tímúkaˈ-inine umaran-íyámpóíwáráˈ-íníné minkánáá
sáwíˈa ónááwe.

18 Tuwaantanté'o iyíyamba táwi'o índa-kanaa miyá únafo sé'a Maníkómpá'á inaí seró.
19 Minkánáámó tínda óraa'-umbai táíníye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbáí-tántáá'á ímba tiyáiye. Ánaaenkwara'a miyán-úmbáí-tántáá'á ímba tíníye.
20 Miyán-úmbáí-tántáá'ó índa-kanaa Fasi'aénkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbáí-kánáámó ayáátááka'o ínínkakaa seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbáí-tántáá'á ampáásé uráiye.
21 Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro.
22 Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó íyáfasisinkaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe.
23 Miwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímbo paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro Ísu siyáiye.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.
Mátíyu 24:29-35, Rúku 21:25-33

24 Ísu minááí simátimena séna miyán-úmbáí-tántáá'ó tínda-kanaa tai'áínana aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko ímba sán-káínana
25 o'á wíyómpakemba kuntínana wíyónko tora'náára'a ína'a
26 kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwara sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánááwe.
27 Wíyómpaken-kisau-waasi ti'máráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-máráfákémbá tí'maesa moóráfimba túwaandu ónááwe Ísu siyáiye.
28 Ísu minááí simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a fíki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíníye sénááwe.
29 Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a kárika'a kumíníye sénááwe.
30 Érai'a simátime súne. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé íníye.
31 Wíyóne marawé tai'áínana kesáái ímbo tai'áínda úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáiye.

Kúmónda-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aai.
Mátíyu 24:36-44, Rúku 17:26-30,34-36

32 Ísu minááí simátimena séna kúmónda-kanaa aafáúmá
waási ímba ísááwasa wíyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba
ísááwa'a kemá Maníkón-áániniko ímba isáúnana kesifo weyáá
ísaraiye.
33 Kemó kúmónda-kanaa ímbo ísaraiyanka'a kumónaumpo
káráwiyoro.
34 Miyámó intenkáán-úmai maarán-ááín-iye. Moóra-
oraako némpa'a wááu koméranae séna wení kísau-
waasisafena kísau máéro séna ti'má'mae wéwena ontará'ó
kawáániwaintafena séna káráwiyuwo séna kóuraiye.
35 Naankóní aanáfómó tínda-kanaa ímbo ísáántemba kemó
kúmónda-kanaama ímba ísaraafo káráwiyoro. Siyatarórá'í
wááwáiya'i fenáíndarara'i nó'waana'i kumónaumno
minkánáá ímba ísaraafo
36 kentáfé'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo
wéto'mayaan-e'a simu'máráaro.
37 Kemó simátimunda seyaafá'-wáásísáfé'a súmpo
káráwiye'a méraaro

Ísu siyáiye.

14

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.
Mátíyu 26:1-5, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

1 Ísu minááí simátimena naaófá'ó Maníkó Yúndaa-
waasi tíyótaimo í-tánómbá ímbo intóráín-tantaa'wara-
pereti agáún-kanaa aúnkáraamba úwasa kae-kánáá úwoi
mésa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
sésa nóraumaisaawa Ísumba aúpá'á ta'óto'maisaawa
tufuwónaumno.
2 Seyaafá'-wáásí tíyááfainifo tanómbo kaufíyan-kanaarata
ímba tufuwónaumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aai.
Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

3 Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwigon-
awi'a Sáímonini naaúmpa'a áúmo námombo kón-
kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana moóra-
ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-
ontankakembo méyámbakaim-basawemba maimaéna
iyúmba minánáféúmbá tafántuwena Ísu a'nómpímbá
fatímarowasa
4 tuwímbai keáímbá sésa aaisambá aéésa nóra sénawa
mimbásáwémbá úwoi fatíyankaiyo.
5 Mimbásáwémbó fí'owi timénamo óraa'-ontamba
maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye
sésa mininínkómbá aaisambá áúwana

6 Ísu séna ifátuwe'a ímba aaisambá aééro. Kawe'á
asínkáíye.
7 Ímbo óntamo máráán-kwaasi kesé'a maé'mae'a íya'a
túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á
ímba maé'mae'a ónaumne.
8 Minininkó wení imáyáafinkemba kawe'á asínkáíye.
Púwóndara'a masawémba asinkésa utánáafo minininkó
é'a masawémba asínkáíye.
9 Érai'a súmpo ísáaro. Kesí ásé-aai seyaafá'-mápá'á
simátimesa minininkómó uwásínkáín-aai simátimiyasa
tááka'a maránááwe Ísu siyáiye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.
Mátíyu 26:14-16, Rúku 22:3-6

10 Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kum-
baimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yúndasi moóra-
awi'a Ísakerioti óraa'-amaan-kisau-waasifa'a wéna séna
túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa
11 isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta
aménaumne suwaná nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa
ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráiye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.
Mátíyu 26:17-25, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

12 Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-
kanaa túntemba tíyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a
tufú'mai káúfúnka'a wení kísau-waasi Ísumba taáísai esa
sésa tíyótaimo í-tánómbá nááfataawa kaufónaumno suwaná
13 kae'á ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana
moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba aráááwáékaiyo.
14 Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o naankón-afowámó
mérainakai kosimámekai óraako áísai ena séna kesí kísau-
waasise'a náán-aempara tíyótaimo í-tánómbá nánaumno
wésiye kosimámékaiyo.
15 Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a
aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyan-tantaa'a mimpímbá
wéraiye. Seyaafá-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á
kausínkáakaiyo súwasarai
16 mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai
Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba
kauwánkaraaye.
17 Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-
waasise mindáúmpá'á imésa
18 tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá
moóráwigo kesé'a tómbó wénaiwai kembá namuro-wáási
aráátiminiye súwana

19 tirunkó umbaí tówasa moórá-mora áísai esa sésa
kewá'íyo símaesa kuwaná
20 Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o
moórá-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó
namuro-wáásímó aráátimindawin-iye.
21 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
waási úranko puwíníye siyáintemba pó'a púwónana namuro-
wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíníye. Wembó
ímbo ma'ánkaraankakaa kawe'á isinó Ísu siyáiye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25

22 Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna
Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai tiména séna mindá
kesún-ifo maimái naaró séna
23 ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna
Maníkómpá'á súwiyo séna timúwasa seyaafá'á nowaná
séna mindá kesí naaén-iye.
24 Kesí naaemá sáwí-waasisafena kumínda póna
Maníkó kesé'a kááísamai méraiwae séna mináú-ááí símai
kááísamakaiye.
25 Simátime'a súne. Aneka'á ándá-aran-domba ímba
nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a ándá-
aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa
26 Maníkóntáfésa ísámai imá simásuwesa
mindáúmpá'á tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.
Mátíyu 26:31-35, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

27 Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátimena séna Maníkón-
aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna
sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa
sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáiye
siyáimba póna táá'a ína'a siyuwé'a wété ónááwe.
28 Énifo púwónasa utámaraiya íyáfasine'a kentí aifa'á
Káríri-aemapa kona'á kesínaaemba kónááwe Ísu súwana
29 Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá
ímba miyá ónaumne súwana
30 Ísu séna érai'a simáme súne. Káfé'-no'waamba kokórigo
ímba kae'-í'a ááimo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé
sé ímbo awánáúnda-waasin-iye sínone Ísu Pítaantafena
súwana
31 Pítaa óraaka'a séna enté'o sínkamonae íya'o é'a ímba
auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá
simásaraawe.

Ísu Kétésémánifɑ'ɑ inaimó siyáin-ɑɑi.
Mátíyu 26:36-46, Rúku 22:39-46

32 Seyaafá'á miyá simásuwesɑ Ísuwe wení kísɑu-wɑɑsiye
taaiyámófɑ'ɑ áwí'ɑ Kétésémánifɑ'ɑ komésɑ Ísu simátimenɑ
sénɑ maanká'-méraiyɑ'ɑ Maníkómpá inaí kosenó sénɑ
33 Pítɑane Yémísine Yónine tí'maena komérowanɑ umbai-
tántáákó arumbá sáwí'ɑ úwanɑ
34 simátimenɑ sénɑ kesirunkó umbaisé'ɑ taisá pó'ɑ
púwóraantambɑ wéune. Maanká'-mé'ɑ káráwiyoro sénɑ
35-36 tiyuwénɑ ewaa'á wénɑ Maníkó óraakon-iye sénɑ
mara'á kumbénɑ inaifínkémbá sénɑ kesifóo seyaafá-tántáá'á
kanaa'á wéondɑ po kanaán-iye. Ewé sémo e maanúmbáí-
tántáá'ó kempá'ó tíndɑ maisiyuwé énifo ímbɑ kesí imáyáan-
ifo ení imáyáɑ aráááíwáéno Ísu siyáiye.

37 Ísu inaí simásuwenɑ wení kísɑu-wɑɑsiyɑufɑ'ɑ ténɑ
tatuwánómbɑ tún-kwaigurówanɑ tatúsénɑ Pítɑantafenɑ sénɑ
Sáímoniyo aún-kwaiguré ímbɑ kanaa kárika'ɑ káráwiye
méraane.
38 Waántáwanko tísɑi úmɑi isánɑe-ɑɑi kempá'á sifónifo
Maníkómpá'á inaí seró. Imáyáago ewé sisaná áúgo umbaimó
wétaimbɑ mindá aúgáfɑɑ'ɑ wéiye simátimenɑ
39 aneka'á tiyuwénɑ ewaa'á wénɑ súntembɑ Maníkómpá'á
inaí kosimásuwenɑ
40 wení kísɑu-wɑɑsifɑ'ɑ ténɑ tatuwánómbɑ tún-
kwaigurówanɑ tatúsúwanɑ túgáfɑate'ɑ úwɑsɑ nóran-ɑɑiyɑ
anondáá ímbɑ simámuwanɑ
41 tiyuwénɑ inaí kosimásuwenɑ kouweréna
minkáúmbóráúsáfénɑ sénɑ túmó waiguráambɑ é'anifo
kembá waási úrankombɑ sáwí'o on-kwáási aráátiminɑsɑ
ta'ótoraiyan-kanɑɑ wétifo
42 íyáfasinewɑtɑ wétiyɑpɑtɑ konó. Kembó aráátimindawi
wétiye Ísu siyáiye.

Ísumbo ta'ótokaan-ɑɑi.
Mátíyu 26:47-56, Rúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

43 Ísu mináái wésuwanɑ wení kísɑu-wɑɑsi sísamaifakembɑ
kae'á kumbaimái-wɑɑsifinkembɑ moóráwigon-awi'ɑ Yúndasi
túmbɑ wesé'ɑ sáwífɑ'-waasi taánáínkwɑrɑ paepáénkwɑrɑ'ɑ
maimaé tumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-
kwáásíyé Yúndaa-oraa'-waasiye miwí ti'márówasɑ tumbá
44 áááma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafenɑ simátimenɑ
sénɑ aaweyáámó uwánkáandawimbɑ ta'óto'mae'ɑ
káráwimae'ɑ koró siyónka'ɑ
45 pónɑ Yúndasi Ísumpɑ'ɑ ténɑ sénɑ óraakoo méraano
wésenɑ aaweyáá wéuwankowasɑ

46 wesé'o tuwáí Ísumba ta'ótórówana
47 Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a
maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a
fagáúsuwowana
48 tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iye
sé'a pó'a taánáínkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá
ta'ótoranae sé'a wétewe.
49 Sáwifa-kanaa óraa'-amaan-daumpa kesé'a mé'a
kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe.
Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimbo agaimakáan-aai kembó
miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa
50 wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété
uwasá tun-kwáásí Ísumba áí'maesa kuwaná
51 moórá-ifo'-waasigo ampanta aantemba kárá'umaena
Ísun-ánaaemba wéguwasa wembá ta'ótórówana
52 ampantá awátuwena wátói-iyaimba kóuraiye.

Óraa'-waasi Ísumba aaifimbó ánkaraan-aai.
Mátíyu 26:57-68, Rúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

53 Kóúwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-
káwáágóní naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á óraa'-
amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye ámáámbo sun-
kwáásíyé túwaandu urón-daumpa'a móankowana
54 Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-
káwáágóní máápa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa iména
i-wáásísé iyará'á koména iyá wégaufiye.

55 Pítaa iyá wégaufuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye
Yúndaa-oraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana
puwínda-aaigoni áwáu saafá uwaná ímba wérowasa
56 Ísuntafesa mósimesi-aai sésa ímba moórá-aai suwasá
57 tuwímbai íyáfasinesa karo'á sésa
58 wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba
waásimo uráan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá
maisuwé'a waásimo ímbo íyan-damba ónaumne siyáiye
suwasá
59 minkwáásí ímba moórá-aai suwaná
60 aifa'-ámáán-káwáágó íyáfasinena Ísumba áísai ena séna
simánkáán-aai anondáá ína sínono súwana
61 Ísu iséna ímba aaí súwana aifa'-ámáán-káwáágó áísai ena
séna kesáámó áwí'o mósá maráúndawin-ááninko e Maníkómó
íyáfasinankaraiwai Káráísitiya'onai simásimiyo súwana
62 Ísu séna kemá úne. Suwánena'a kemá waási úranko
Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a
ainánká'á kumónaumne Ísu súwana
63 aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení
unáánkwátói tafétuwena séna Maníkómbá karaánáá'a

ankéna wesáféna simbá póta mináááísáféta aaifimbá maenkéta fí'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwéta
64 Maníkómbó símaimo sáwí'o uwánkáíntafeta nórasaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa
65 Ísumba tuwiyáái wi'ankésa aúranka'a ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkó íyáfasisinkaraiwai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo suwasá i-wáási áí'mai tiyáántamba tufúkáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.
Mátíyu 26:69-75, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

66-67 Pítaa naamaáífa ména iyá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágóní kísaumo maún-arasigo téna Pítaamba taawánéna séna Ísu Násaretifakewiye'o maéndawi óne súwana
68 emó sénda-aai sáako ímba kawe'án-iye simásuwena máápa'-ontafimba komérowana
69 minárásígó aneka'á awánéna méron-kwaasisafena séna efíwáni waásifinkewin-iye súwana
70 aneka'á Pítaa séna ímbaniye simásuwena mérowasa kárika'a maémómba Pítaantafesa sésa éraita súne. Kárírifakewi po wení kísau-waasifinkewi óne suwaná
71 Pítaa aika'-maréna séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-iye súwana
72 kokórigo aneka'á ááí súwana Pítaa Ísumo simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a kokórigomo kae'-í'o ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iye sínone siyónka'a mináááí
ááka'-maréna áfááraumai ifi'á taráiye.

15

Ísumba Páíratimpa'o áí'mae kuráan-aai.
Mátíyu 27:1-2,11-14, Rúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

1 Úwasa aafáúmó íyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé mimbórá-ááí símai tarímaresa Ísumba ayáánka'a kárá'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páíratimpa'a kuwaná
2 Páírati Ísumba áísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne súwasa
3 óraa'-amaan-kisau-waasi fí'o-fi'on-aaisafesa aaifimbá maénkówana
4 Páírati Ísumba áísai ena séna sáwífa'-aai wésimankaafo anondáá ína moórá-aai sínono súwana
5 Ísu iséna ímba anondáá súwana Páírati sáwífa'-imayaa uráiye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aai.
Mátíyu 27:15-26, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39–19:16

6 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-
kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká
túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awi'a
síya'a faú'auwaano séna minkánáá miyáumai ándáfaken-
kwaasi faútínkáíye.
7 Minkánáá moóráwigon-awi'a Párápási ándáfa'o
maúmba áááma tuwímbai kámáni-waasise tíyónka'a wemá
moóráwigomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkarowana
mérowasa
8 sáwífa'-waasi túwaandu urésa Páíratintafesa sésa
moóráwigomba faú'ankaao suwaná
9-10 Páírati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi
Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwae sésa ta'óto'maesa
kempá'á tiyáawe séna tísai ena séna Yúndaa-waasiti
kawáágóná faú'ankanaumno súwasa
11 óraa'-amaan-kisau-waasi úwoi-waasi sáwífa'nanka
wa'wisésa sésa Ísumba ímba faú'ankainompo Párápásimba
faú'ankaao simáméro suwasá isésa mináái simámúwana
12 Páírati séna Ísumba Yúndaa-waasiti kawáágó iyémó
sewímbá nóra ónaumno súwasa
13 óraaka sésa aaraa-táíyá'á tufíyana puwíno suwaná
14 Páírati séna nóra-sawira uráiyo súwasa óraaka'-oraaka'a
sésa aaraa-táíyá'á tufíyana puwíno aantemba suwaná
15 Páírati miwí táái ewé senasá aamoí uwásinkaiwae séna
Párápásimba faú'ankena

i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-
nowana Páírati séna áí'mae aaraa-táíyá'á mátufiyana
puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-aai.
Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3

16 Ísumba i-wáásí timúwasa áí'maesa kámáni-waasiti
naaúmpa'a móankesa seyaafá'-í-wáásí táántowasa tamésa
17 naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iye sésa
Ísumba uwánkesa óraa'-waasiti kámo'an-iye sésa áwíyanda
owepámai Ísu a'nómpímbá wiyankésa
18-19 karaánáá'a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-
waasiti kawáágó óne sésa táúntamba a'nómbá wétufamesa
tuwiyáái wi'ankésa
20 karaánáá'a ánkásuwesa naae-únánkwátói faútuwesa
wení unáánkwátói uwánkesa tufíyanamo puwíndafa'a
áí'maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-aai.
Mátíyu 27:32-44, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

21 I-wáásí Ísumbo áíˈmae kumbá moóráwigo Sáíríni-
naopakewin-awiˈa Sáímoni wemá Árékísándaae Rúfaasinteti
tifowá Yérúsaremu-naoˈ-ampaˈa túwasa

i-wáásí taˈótoresa Ísumbo tufíyan-aaraa-tai
áúwaataˈankesa sésa áwaˈnai úmae tiyó suwaná miyá úwasa
22 marésa moórá-maragon-awiˈa Kórígótaafaˈa wésa
mináwíkóní áwáu aˈnónayaantapaˈemo supaˈá wésa
23 ándá-aran-domba maiyésa áíˈa taiˈáínkwae sésa ikamó
fain-tántááˈá mimpímbá marésa Ísumba ámúwana ímba
naráiye.

24 Ísu ímba nówasa áíˈmaesa aaraa-táíyáˈá aíyayaampimba
mátufusumaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa
tíyáananasa nááwamo íyáákaindawi máíníye sésa miyá ésa
25 aafáúgómó áyanaˈo kain-kánááráˈá tufúmba
26 Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáu aúfáífimba
agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iye
agaimarésa aaraa-táíyáˈá mósá marésa
27 uménté'o uyan-kwáásíyáí tíˈmaesa Ísuni séfasefaˈ-
arausampaˈa aaraa-táíyáˈá tufúsúmarowana
28 naaófáˈá Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
wemá sáwíˈo on-kwáásímo máépaˈa méraisasa awánaraawe
agaimaréna siyónka pósa miyá uráawe.
29 Aaraa-táíyáˈá tufúsúmarowasa tuwímbai tésa tiyáámba
tóipimba fáákesa timántákáí faˈankésa karaánááˈa ankésa
sésa úwé emá séma óraaˈ-amaan-damba tawísísuweˈa
kaumbo-kánáá maisuwé anekaˈá ónaumne siyáampo
30 esáfé enáú áwaˈnai ema eyááríkaˈa taaiyakémbá taútuwe
marapáˈá kumuwó suwasá
31 miyáumai óraaˈ-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-
kwáásíyé sésa fíˈowi túwaˈnai ena wesáféna wenáú ímba
kanaaˈá áwaˈnai íníye.
32 Maníkómó íyáfasisinkaraiwai éˈa Ísareri-waasiti
kawáágó únemo séˈéímba póna éraiˈo séˈéíndamo éna
weyáárikaˈa taaiyakémbá kumínata awáné séta éraiˈa
Maníkón-áánimban-iye sénaumne suwasá miwímó suntembá
uménté'o uyan-kwáásíyáí séfasefaˈ-arausampaˈo aaraa-
táíyáˈó tufúsúmarowiyai Ísumba karaánááˈa ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aai.
Mátíyu 27:45-56, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

33 Ísumba karaánááˈa ánkówana wááwái seyaafáˈ-áémpáˈá
túnkwéna aafáúmó taenónkaˈa túnkúmba

34 Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taaifinkemba séna eri eri rama
sapakataniyemo súmba maará siyáiye. Maníkó kesí Maníkóo
nóra séwa siyuwááno súwasa
35 minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'ó
Maníkón-aaimo simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye
suwaná
36 moóráwigo awaantanténa faru-táéná maimaéna ándá-
aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-táemopimba
sinúfaimaena náínkwae séna Ísun-óika'a mósá maréna séna
Íráiyaa kuména taaiyakémbá kutaútuwaini ína taútuwainiyo
séta amu'maréta méraumne súwana
37 Ísu óraaka séna puwúwana
38 óraa'-amaan-daumpa'o ampanta-óntámó úmakomba
sanaan-áyáíyákémbá itafé'maena marapá'á mútafetena
kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba
wi'makáiye.
39 Ísu óraaka'o sénamo puwúmba i-wáásítí kawáágó
awánéna séna érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iye siyáiye.

40 Minááímó súmba sáwífa'-inimba awánánae sésa
tumbá némpa'a tamésa awánaraawe. Mininintómpínkémbá
moórá-inimba Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máríyaa
úwana moórá-inimba ifó'-Yémísinte Yósisinte tinówan-awi'a
Máríyaa úwana moórá-ininkon-awi'a Sárómi
41 miyáumai-inimba Ísumo Káríri-aempa'a núpa'o wembó
arááíwa'maesamo áwa'nai úmae kuráan-inimba Ísu
Yérúsaremufa'o túmba mininintómbá tésa aaraa-táíyá'ó
tufúsúmaronka némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.
Mátíyu 27:57-61, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

42 Mininintómbá tamérowana Yúndaa-waasi ámáán-aaimo
ísón-kanaa aafáyáaraamba úwana káfékaamba fenómpinka'a
moóráwigon-awi'a Yósepi Árímátíyaa-naopakewi
43 wemá óraa'-waasi éna kawe'-wáásí éna Maníkó wení
waási kawáání́níye séna amu'makówi ímba áátafena úmba
Páíratimpa'a téna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana
44 Páírati imáyáa éna éra pukáiyo séna i-wáásítí
kawáágómbá áántena séna Ísu éra pukáiyo súwana
45 ewé é'a pukáiye simámuwana Páírati séna kanaámpó
Ísun-áúma máínone súwana
46 Yósepi aú-ampanta komaimaé tiyéna Ísun-áúma aaraa-
táíyákémbá tataú'mai minámpántáfímbá asááúmaena
maimaéna aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-
ontantamba awááúwasuwena kúwana

47 Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáó
Yósisin-anówae'a mésarai Ísumbo utámaromba taawánésarai
kurááye.

16

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai.
Mátíyu 28:1-8, Rúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

1 Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasa kaumbo-
ínímbá Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáó
Yémísin-anówa úwana Sárómi úwasa miyáumai-inimba Ísun-
áúra'a asaa-wiyúm-básáwémbá máa'ankanae sésa
2 ááéma aafáúmó íyáúsunka'a mimbásáwémbá maimaésa
Ísumbo utámakopa'a kumbá
3-4 aampa'á wéwesa sésa óika'o awááúwasukaan-ontamba
óraa'-ontamba póna nááwa súwa'nai énasaawa óikaken-
ontamba waétuwainiyo sésa awánomba minóntámbá é'a
fawátukowasa awánésa
5 minóntán-aifimbo íyúmba moórá-ifo'-waasi waén-
únánkwátóiwara'-waasigo minká'á mérowasa awánomba
táá'a úwana
6 simátimena séna ímba táá'a íno. Ísumba
Násaretifakewimba aaraa-táíyá'á tufúwówanamo
pukáiwaimba taawánánae sé'o wétemba pukáimpinkemba
íyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo
utámakaampimba iawáné'a
7 wení kísau-waasiye Pítaane kosimátime sé'a Ísu
siyáintemba pukáimpinkemba íyáfasinena kentí aifa'á Káríri-
aempa'a wína'a koawánánááwe. Minááí kosimátíméro
súwasa
8 minóntán-aima tuwésa táá'a éna tinekembá tata'á
úwasa tuwaantantésa wésa táá'a úntafesa minááí ímba
kosimátímakaawe.
Mááka kemó súnda-aai tai'áiye.

Ísu paápé úwana Máríyaamo awánarain-aai.
Yóni 20:11-18

9 Sondaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba íyáfasinena aifa'á
Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininkon-aúranka'o paápé
úmba ááéma Ísu mininínkón-arumpinkemba afakaeté-sawi-
amutambo maiyáúkain-ininkon-aúranka'a paápé úwana
10 awánéna wení waási ifi'ó wétopa'a kosimátimuwasa
11 Ísumo aúnarowana mininínkómó awánón-aai
simátimumba isésa ímba ísámai kawe'á uráawe.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.
Rúku 24:13-35

12 Minkákémbá kaeˈ-wáási némpaˈ-ampaˈa wéguyana Ísu
fíˈon-kwaasiyaamba úmaena minkáéˈnárai túrankaˈa paápé
úwasarai awánésarai
13 kouwerésarai Ísuni waási tasimátímúwasa ímba ísámai
kaweˈá uráawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.
Mátíyu 28:16-20, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

14 Minkákémbá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba
moórá kumbaimái-waasi tómbá wénowana Ísu
paápé úwasa awánowana Ísu aaisambá tiyéna séna
kemá pukáundafinkembo íyáfasinkaunda suwánaresa
simátíméwaˈa iséˈa sirumbá wéfaiyaraawe séˈa
tuwarónaawaro wéowe. Simátímén-aaisafeˈa éraiˈemo
seráámbá ímba éraiˈe siyáawe simásuwena
15 séna kesí ásé-aai seyaafáˈ-máráfáˈá simátímapaˈa koró.
16 Kesááisafesa éraiˈe sésa kenkáˈá timankúnkúmba
ésa nombó maíyana Maníkó miwí sáwíˈo úmaimo
mérempinkemba faútinkainifo kesááisafesa ímba éraiˈe sésa
timankúnkúmbo íyawi Maníkó aaifimbá maitinkáíníye.
17 Kesááisafesa éraiˈe sésa kenkáˈá timankúnkúmbo
íyawi ímbo awánaan-kisau maésa kesí fasiˈaéntámbá
waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwésa fíˈon-
aaifinkemba sésa
18 waaifaimbó taˈótoraiyana unkutíndamo ésa ímba
puwésa puwíyan-dombo náíyambo ésa ímba puwésa tíˈo
índa-waasimo tiyáámbo taˈótoraiyamba asófatinkanaawe Ísu
siyáiye.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-aai.
Rúku 24:50-53, Aantá-waasi 1:9-11

19 Fasiˈaénkó Ísu mináái simásuwowana Maníkó Ísumba
áiˈmaena wíyómpaˈa móankowana Maníkón-ayáánúrapaˈa
fasiˈaén-áémpáˈá mérowasa
20 Ísuni kísau-waasi seyaafáˈ-máráfáˈá ásé-aai
simátímapaˈa kuwaná Fasiˈaénkó túwaˈnai úwasa waási
ímbo awánaraan-kisau maúwasa awánésa sésa maanááimó
simásíménta éraiˈ-aain-iye siyáawe.
Mináái taíˈáiye.

Rúku

Ísu wíyómpa'a iyówana Rúku tuwímbai-aatai maisuwéna Ísun-aai agaimakáiye. Rúku ímba Yúndaa-waasin-ifo fí'onkaa-waasigo éna tíyofaan-kisau maiyáiye. Kíríki-waasi Ísun-aai isáíwae séna maanáúfáí agaiyáiye. Kíríki-waasi arupíse úmaimo méraamba tiráái tain-kwáásín-owe séna maanáái agaiyáiye. Ísu érai'a arupíse-waasi póna arumbó wéuwatinkaiwain-iye. Maníkómpá'á inaimó sen-ááíyé Maníkóní ámútankon-aaiye sáwí'o um-béyámbá Maníkó maisíyúwáín-aaiye miyán-ááí Rúku agaimakáiye.

1-4 Óraako Tíofíráasiyo moórá-aai sénaumpo isaaó. Maníkó kentááfímbá paápé uráimba aifa'ó awánaraan-kwaasi mintántáákón-aai simátíma'maesa iyáamba isasá kentáá wésimasimewe. Sáwífa'nanka mináái érai'-aai agaimakáamba minááígóní áwáu kawe'-úmai isé'a aifakén-ááíyé afufumpinkén-ááíyé ánaaenken-aaiye agai-amúne. Ísaraanda-aai érai'-aaiya'i karo'-ááíyá'iyompo mindásafe'a maanáúfáí agai-amúmpo toráumai isaaó.

Yónimbo ma'ankáínda-aaimo simámakain-aai.

5 Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba moóráwigon-awi'a Sékáráíya Ápáísaani akún-ándáfákén-kwáásí ména Maníkóní ámáán-daumpa'a kísaumo maúwai mérowana awaainínkón-áwí'a Írísápéti Éronini akún-ándáfákén-ínínkó Maníkóní ámáán-daumpa'a kísaumo máún-kwaasiti akún-ándáfákén-ínínkó úwasarai

6 Maníkón-aúranka'a minákwá'á kawe'-úmai mésarai Fasi'aénkón-aráái waésarai wení ámáámba kawe'-úmai isésarai

7 age-ínímbá ména iyámpói-íyaimba mésarai wauránáráámba káguraaye.

8-9 Wauránáráámba káguyasa Sékáráíyaani akúmbá Maníkóní ámáán-daumpa'a kísau maésa miyá úmae iyésa miwítí kísau tuwínkaa'-ésa Sékáráíyaamba íyáfasinankowana asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agaíndasafena Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwasa

10 asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agáí-kánáá seyaafá'á Yúndaa-waasi máápa'a mésa Maníkómpá'á inaí wésuwana

11 Sékáráíya Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana asaa-wiyúmbó í-tántáá'ó agáí-táárégóní ayáánúrapa'a wíyómpaken-kisau-waasigo paápé úwana

12 Sékáráíya awánéna kantúmba maréna inkaisúwana

13 wíyómpakewi séna Sékáráíyaao ímba inkaisuwó. Maníkómpá'ó inaimó sénda ísáíntafena enawaaininkó
Írísápéti iyámpói máínífo miníyámpóígón-áwí'a Yóniye siyó.
14 Ma'ankáínana enarunkó aamoí ínasa fí'on-kwaasiwara'a aamoí ónááwe.
15 Ma'ankáíndara'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó miníyámpóígón-arumpimba óraa'a ínana ándá-aran-done uwói'o on-dóné ímba náíno. Maníkón-aúranka'a wenáwí'a óraa'a íníye.
16 Wemá óraa'a éna Ísareri-waasisomba tafisínasa miwítí Fasi'aénkó Maníkómpá'á aneka'á ténááwe.
17 Wemá Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Íráiyaa uráintemba fasi'ámai ména Fasi'aénkóní aifa'á wéna tifoísáíye tíráámarine tafisínasa taankarotámai méranaawe. Aaimó ímbo isáíyan-kwaasi tafisínasa arupísemo on-kwáásímó íyantemba ésa kawe'-ímáyáá ónááwe. Miyáumai Fasi'aénkómó kumíndasafena wení waási to'mayaa uwátinkainiye wíyómpakewi súwana
18 Sékáráíya séna kesuwaaininkóekai wauránáráámba káguraufo nóra séra minááísáfé'a érai'e sénaumno súwana
19 wíyómpakewi séna kemá Képarieri mé'a Maníkón-aúranka'a méraunana kawe'-ááí siména si'máráísa'a músimamundasafe
20 ímba érai'e sémpo emá ímba aaimó sindá mérenana ánaaen-kanaa kemó súnda-tantaa'a paápé ína kawe'-úmai aaí sínone súwasa
21 máápa'o méron-kwaasi Sékáráíyaamba amu'matuwé mésa sésa óraa'-amaan-daumpa'a nóintafenawa ayáátááka'a méraiyo wésuwana
22 máápa'a kuména ímba aaí súwasa óraa'-amaan-daumpa'a kaainkáámbá awánaraiye suwaná ayáán-kwaame'naame'a wéena ímba aaimó súmba ména
23 wení kísau-kanaa tai'ówana wení naaópa'a kuráiye.

24 Komérowana awaaininkó Írísápéti ámú'a paápé éna aúpá'á séfataase-wiyomba maéna
25 séna Fasi'aénkó kawe'á uwásinkena miyámó uráintafe'a aamoí é'a ayáátááka'a iyámpói ímbo matinkáúnda misígáémó imbá taí'áiye Írísápéti siyáiye.

Ísumbo ma'ankáínda-aaimo simámakain-aai.

26 Írísápéti ámúka'a ména afa'mórae-wiyomba maisuwówana Maníkó wení kísau-waasigon-awi'a Képarierimba wíyómpakemba ai'marówana Káríri-marafa'a Násareti-naopa'a kuména

27 moórá-arasigon-awi'a Máríyaambo simámindasafena
kunkáiye. Minárásígó ímba waaí maiyón-arasigo Téfítin-
andafaken-kwaasiya'a áwí'a Yósepinka'a aaí tarímarowana
28 wíyómpakewi Máríyaampa'a kuména séna méwa'ono.
Maníkó aamoí uwánkena esé'a méraiye simámuwana
29 óraa'-imayaa éna séna minááígóní áwáu nóran-
aaisafenawa síyó súwana
30 miwá séna Máríyaao Maníkó aamoí uwánkáífo ímba áá'a
íno.
31 Ámú'o kaumáímo iyámpóímo ma'anké áwí'a Ísuwe
simánkainone.
32 Wemá óraa'a éna óraa'-waasi-i'a ínasa íyáákamai-
Fasi'aenkon-áániníkon-iye sénááwe. Aíwá'nágon-awi'a
Téfítimo kawáá-kísáúmó maiyáintemba Maníkó kawáá-kísáú
amínana
33 Yékopun-andafaken-kwaasi kawáá-kísáú waé'wae'a
ínana minkáwáá-áwí'á ímbo tai'áínda waé'wae'a íníye
Képarieri súwana
34 Máríyaa séna nóra séwa sénó. Kemá ímba waaí maiyé'a
úwoi méraumne súwana
35 wíyómpakewi séna Maníkóní Ufaen-ámútánkó esé'a
mérainana íyáákamai-Fasi'aenkoni fasi'aémbá embá amína
po ma'ánkénasa áfááran-iyampoi Maníkón-áánimban-iye
sénááwe.
36 Enamáára-ininkon-awi'a Írísápéti áráamba kéna ámú'a
kauráiye. Age-ínímbán-iye wésewana ámú'a kauréna
afa'mórae-wiyomba maisúwáíye.
37 Maníkó seyaafá-tántáá'á fetói wéena wenkwárá'á miyá
wéuwankaiye súwana
38 Máríyaa séna Maníkóní kísau-arasi úmpo
simásimendantemba Maníkó kembá miyá íníye súwana
Maníkó ai'mákowi auwéna iyáiye.

Máríyaa Írísápétini namu'ó kuráin-aai.

39 Iyúwana kárika'a Máríyaa ména íyáfasinena
minúwóíyáán-úmai Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a
moórá-naopa'a wéna
40 Sékáráíyaani naaúmpa'a iyéna Írísápétin-awi'a mó
tówana
41 Írísápéti Máríyaa amóísáúmba isówana iyámpóígo
anówan-arumpimba ména úwaauwa úwana Maníkóní Ufaen-
ámútánkó Írísápéti arumpimbá óraa'a úwana
42 óraaka séna Maníkó kawe'á uwánkena fí'on-
inimba kárika kawe'á uwátinkena embá óraaka kawe'á
uwánkaraiye. Ma'ánkénda-iyampoigonkwara'a kawe'á
wéuwankaiye.

43 Ímba súwí'wara'-inimba úndanifo kesí Fasi'aénkómbá ma'ánkénda-ininko éma kesí namu'á wétene.
44 Enamóísáúmba isáúnana sirumpimbó mérain-iyampoigo aamoí éna úwaauwa uráiye.
45 Maníkó simámakain-aai érai'a paápé íníye séndasafena Maníkó kawe'á uwánkáíye Írísápéti siyáiye.

Máríyaa Maníkón-áámói éna imó siyáin-aai.

46 Súwana Máríyaa séna kesí imáyáago Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraisa'a
47-49 Maníkóní kísau-arasi úwoi-arasi únana ken-ímáyáá isaná sirunkó kawe'á isa'á Maníkó kawe'-ámpá'ó mésínkáíwaimba aamoí uwánkaumne. Maníkó óraa-fasi'aenkwarawi óraa'a uwásínkáímba pósa kentáfésa sésa Maníkó kawe'á uwánkaraiye sénááwe. Káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye minááí símaesa kónááwe. Maníkó áfáá'orawi éna
50 wenaísamaifimbo méraan-kwaasisafena ááémo maé'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye arumbá uwátínkámaena iyíníye.
51 Maníkó fasi'aréna fasi'aén-kísáú maéna kentúwí'o mósá máráán-kwaasi ti'mátu'makaiye.
52 Maníkó túwí'o wérain-kwaasi kárika'a múra tinkéna ímbo túwí'o wérain-kwaasi óraaka'a mósá wétinkaiye.
53 Tááimo wétain-kwaasi kawe-tántáá'á tiména sáwífa-tantaa'o makáan-kwaasi ímba tiména ti'mátukaiye.
54-55 Maníkó kentáá síwá'náwara Émbaramuntafenawara'a óraaka séna enkwárá enaísaafitantambo íyawiwara'a sirumbá uwátínkámae'a iyónaumne siyáin-aai ááka'a makéna kentáá Ísareri-waasisa wení kísau-waasisa wésuwa'nai-iye Máríyaa séna
56 Írísápétiye ména kaumbo-wíyómbá maisuwéna wení naaópa'a kunkáiye.

Írísápéti Yónimbo ma'ánkarain-aai.

57 Kumúwana Írísápétini kanaa túwana iyámpói ma'ankówasa
58 Fasi'aénkó arumbó uwánkarain-aai isésa we-namááraawe wení naaópakewiye isésa anówankwara'a aamoí uwánkaraawe.

59 Aamoí uwaná miníyámpóígó afakaumboé-no'waamba waúwasa áúma kárámai araénáémba ónae sésa afowán-áwí'a Sékáráíyaawe simánkanae uwaná
60 anówa séna ímbanifo wenáwí'a Yóniye seró súwasa
61 miwí sésa ímba ení waásifa'a miyán-áwí'á wéraiye suwaná
62 afowámbá áá'a káúnkowasa tiyáán-kwaame'naame'-esa nóran-awira simánkainono suwaná

63 afowá aúfái-wandaai síméro séna waamé'naame úwasa
máámúwana agaimaréna wenáwí'a Yóniye séna timúwasa
awánésa óraa'-imayaa uwaná
64 Sékáráíya agaimaréna ói'a fetói úwana aaí séna
Maníkón-áwí'a mósá marówasa
65 mindáópaken-kwaasi táá'a úwana Yúndiyaa-marafa'a
omápa'-aempa'a mináái wété úwasa
66 ísówi óraa'-imayaa ésa sésa miníyámpóígó ánaaemba
nóran-kwaasiya mérainiyo sésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá
wesé'a méraiye siyáawe.

Sékáráíyaamo siyáin-aai.

67 Miníyámpóígó afowámbá Sékáráíyaamba Maníkóní
Ufaen-ámútánkó óraa'a uwánkowana Maníkón-aai
simátimena séna
68 Maníkó kentáási Fasi'aénkó éna wení waásisa Ísareri-
waasisa súwa'nai ena sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba
faúsinkaindasafenasa wéimba póta wenáwíta mósá
maránaumne.
69 Maníkó wení kísau-waasi Téfítin-andafakewimba
fasi'aén-kwáási íyáfasinankaraimba póna sáwí'o úmaisaamo
méraundafinkemba kawe'-ámpátá mésinkainiye.
70 Naaófá'á Maníkó mináái wení kawe'-wáási
simátimuwasa agaimakáawe.
71 Naaófá'á Maníkó kentáásáféna óraaka séna tíyámbo
kembó uwátínkén-kwaasi namuro-wáási ta'ótokempinkemba
métiyanaumne siyáiye.
72 Ááéma Maníkó kentáá síwá'násafena arumbó
uwátinkainda-aai séna wení fasi'aén-ááí ááka'o maráínda-
aai siyáiye.
73-74 Maníkó Émbaramu kentáá síwá'násafena kentáási
namuro-wáásífákémbá mésinkainata ímba sáá'a ínata wení
kísau maéta
75 wenaúranka'a kawe'-úmai arupíse úmai maé'mae'o
onda-ááísá óraaka'a siyáiye. Sékáráíya simásuwena séna
76 kesááninkoo entáfésa íyáákarai-Fasi'aenkon-aaimo
simátímíndawi óne sénááwe. Aifa'á emá Fasi'aénkóní aambá
wiyínone.
77 Fasi'aénkó wení waásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna
kawe'-ámpá'ó métinkainda-aai wésimatime Fasi'aénkóní
aambá wiyínone.
78 Kentáási Fasi'aénkó áfááraumai arumbá uwásinkenasa
aafáúmó íyáúsenamo sámo kaintembá kawe'-ámpátá
mésinkenasa sása kásinkainiye.
79 Kumeu'ó in-áémpá'ó méraawi puwíyantafena táá'o
iwáí sáma kátinkena kawe'-ámpá'á métinkainiye Sékáráíya
siyáiye.

80 Súwana miníyámpóígó óraa'a éna kawe'-ímáyáá wéena máásai-marafa'a ména Ísareri-waasi túranka'a paápé índa-kanaa túwana máásai-marafa'a méraiye.

2

Máríyaa Ísumbo ma'ánkarain-aai.
Mátíyu 1:18-25

1 Minkánááfímbá Rómu-kamani-oraakon-awi'a Ógásitasi simátimena séna seyaafá'-máráfákén-kwáásí túwí'a agaénááwe siyáiye.
2 Aifa'á túwí'o agáún-kanaafimba Sáíriniyasi Síriyaa-waasiti kawáágómó méron-kanaafimba
3 namupa'ó maifá'o kuráawi kouwerésa kentí akúmbó méropa'a túwí'o agáíyantafesa tiyáawe.
4 Yósepi Téfítin-andafaken-kwaasi póna Káríri-marafa'a Násareti-naopa'a tuwéna Yúndiyaa-marafa'a Téfítini naaópa'a téna mindáópa'-awi'a Pétaremufa'a túwana
5 awaainín-árásígó Máríyaa ámú'a kaufúwana áwí'o maíndasafena áí'maena túwana
6 mindáópa'a ména iyámpóímo ma'ankáí-kánáá túwana
7 aifaráán-íyámpói ma'ankéna iyámpóígoni unáánkwátói úsúrena purumakagóní táúfapimba ánkaraiye. Túwí'a wéagauwasa sáwífa'-waasi wíyómpimba waásimo wááumo wáén-daumpa'a ówi'a tarówana purumakagóní naaúmpa'a mérena ma'ánkaraiye.

Sipisípiya'o káráwiyowi simátímakain-aai.

8 Mináémpá'ó sipisípiya'o káráwiyowi nó'waamba ufá'á wégawaanuwana
9 Fasi'aénkó wení kísau-waasi wíyómpakemba ai'marówana sipisípiya'o káráwiyowifa'a paápé úwana Maníkóní sáma tuwówana kumúwasa awánésa áfááraumai táátafesa uwaná
10 wíyómpakewi séna ímba táá'a íno. Ásé-aai kusimátimunda pósa sáwífa'-waasi isésa áfááraumai aamoí uwánkanaawe.
11 Káfé'a Téfítini naaópa'a iyámpói ma'ánkáísana miníyámpóígóntáfésa Maníkó íyáfasinankaraiwai Fasi'aénkón-iye sénááwe. Miníyámpóígó kenkwárá'é fí'on-kwaasiye sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye.
12 Miníyámpói ampantasámbá úsúmai purumakagóní táúfapimba máráísa'a koawáné sé'a simásímakain-aai érai'-aai kentáá kawe'-ámpá'á mésinkaindawimba ma'ánkaraiye sénááwe súwasa

13 minúwóíyáámbá wíyómpakewi sáwífaˈa paápé ésa
Maníkón-áwíˈa mósá marésa sésa
14 wíyómpaˈa Maníkón-áwíˈa mósá maráúmne. Marapáˈá
Maníkó aamoimó uwátínkáín-kwaasi aaweyáá úmai
méraawe siyáawe.

Sipisípiyaˈo káráwiyowi Ísumbo koawánaraan-aai.

15 Wíyómpaken-kisau-waasi wíyómpaˈa kunuwerésa
íyúwasa sipisípiyaˈo káráwiyowi sésa Fasiˈaénkómó
simásímakain-aaisafeta Pétaremufaˈa koawánanaisaiye sésa
16 minúwóíyáán-úmai kumbá Máríyaae Yósepiye mésarai
purumakagóní táúfapimba Ísumba ánkaroyasa taawánésa
17 wíyómpakewimo siyón-aai miníyámpóígón-áái
tasimátimesa
18-20 kouwerésa simásímakain-aaisa érai-aaiye sésa
ísaron-aaisafesa koawánontafesa Maníkón-áwíˈa mósá
makáawe. Sipisípiyaˈo káráwiyowi simátimun-aai ísówi
imáyáa uwaná Máríyaa minááí áákaraakaˈa éna imáyáa
uráiye.

Ísun-awiˈo simánkarain-aai.

21 Iyámpói maˈankéna afakaumboé-noˈwaamba waúwasa
miníyámpóígón-áúma kárámai araénáémba uwaná
áwíˈa simánkena anówamo ímbo ámúˈo kaurónkaˈa
wíyómpakewimo siyón-awiˈa simánkena Ísuwe siyáiye.

Símiyoniye Ánaaeˈa Ísumbo awánaraayan-aai.

22 Naaófáˈó Mósese aaremó iyámpóímo matinkésa
nombó pétuwesa miwítí naaópaˈo iyíyan-aaimo siyáin-
kanaa túwasarai Yósepiye Máríyaaeˈa Ísumba áíˈmesarai
Fasiˈaénkómbó amíyanesarai Yérúsaremu-naopaˈa kurááye.
23 Fasiˈaénkóní ámáámba Mósese agaimaréna séna
Fasiˈaénkó séna kentí iyámpói aifaˈá waai-iyámpóísómbá
tíˈmaeˈa kempáˈá mátinkeˈa ení iyámpóíye sénááwe
Fasiˈaénkó siyáiye Mósese agaimaréna siyáiye.
24 Moóráfaˈa Fasiˈaénkóní ámáámba agaimaréna séna
Maníkóntáfékai ísámai mááufuˈ-numa kaeˈá fámai agáékaiyo.
Ímbo mááufuˈo makékai mááufukaan-dumagon-árááˈa kaeˈá
maimái agáékaiyo siyáiye. Minááí miyá íyantafesarai Ísumba
áíˈmesarai Yérúsaremu-naopaˈa kurááye.
25 Kuyaná moóráwigon-awiˈa Símiyoni Yérúsaremufaˈa
ména kaweˈ-wáásí éna Maníkón-aaisafena fasiˈámai ména
Ísareri-waasi kaweˈó uwátinkaindawimba amuˈmaréna
mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó weséˈa ména
26 ááéma simámena séna ímba ááéma puwínompo
Fasiˈaénkóní Káráísitimba awáné puwínone simámakaimba

27 Maníkóní ámútanko imáyáa amúwana óraa'-amaan-daumpa'a imérowasarai Ísun-anófoiyai ámáámba miyá siyóntafesarai Ísumba áí'maesarai óraa'-amaan-daumpa'a íyúyana
28 Símiyoni miníyámpói tapéna Maníkóntáféna súwi simásuwena séna
29 Fasi'aénkóo simásímakaanda-aai káfé'a paápé isaná sirunkó kawe'á wéimba pó'a úwoi puwónaumne.
30-31 Seyaafá'-wáásísáféna ísámai kawe'-ámpá'ó métinkaindawimbo íyáfasinankaandawimba é'a awánáúmne.
32 Fí'onkaa-waasi sáma kátinkena kawe'-ámbá aráátiminana póna Ísareri-waasi súwíta sanaambá iyíníye Símiyoni
siyáiye.

33 Símiyoni miníyámpóígóntáféna súwasarai anófoiyai isésarai óraa'-imayaa uyaná
34 Símiyoni séna Maníkó kawe'á uwátinkainiye simásuwena miníyámpóígón-anówantafena séna Maníkó maaníyámpói íyáfasinankaiye. Wentáfésa Ísareri-waasi tuwímbai Maníkóntáfésa kawe'-úmai méwasa tuwímbai tínaaemba uwámenaawe. Maníkó wembá waamékáámbá uwánkáísasa sáwí-aaimo simánkaiyawiti
35 sáwí-imayaa seyaafá'-wáásí túranka'a paápé íníye. Ááiwara-tantaako faiyáráísanamo áí'o intenkáámbá umbai-tántáákó enarumpimbá tíníye Símiyoni Máríyaantafena siyáiye.
36-37 Moórá-ininkon-awi'a Ánaa Maníkón-aaimo simátimun-ininko ména Ásan-andafaken-inimba Fániyuerin-ayáámúnko éna waaí maiyéna afakaeté-aatai maisuwówana awaaikó puwúwana ayáátááka'a 84 aatai maisuwéna áráamba kéna aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iména aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane Maníkón-áwí'a mósá wémarena inaí aantembo síndasafena ímba tómbá wénena
38 Símiyoni sún-kanaa wewárá'á ewaa'á taména Maníkóntáféna súwi séna miníyámpóígón-aai simátimena Maníkó Yérúsaremufaken-kwaasi sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa siyáíndawimba wéamu'maraundawintafena miníyámpóígón-aai simátímakaiye.

Yósepiye Máríyaae'a Násareti-naopa'o kurááyan-aai.

39 Yósepiye Máríyaae'a Fasi'aénkómó siyáin-amaamba taí'ásuwesarai Káríri-marafa'a mindáraiti naaópa'a Násaretifa'a koméroyana

40 mindáraiti iyámpóígo óraa'a uwáwéna fasi'ámai ména
kawe'-ímáyáá úwana Maníkó kawe'á uwánkaraiye.

Ísu iyámpóíya'a óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.

41 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá
túntemba Ísun-anófoi Yérúsaremu-naopa'a kógo urááye.
42 Ísu sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai
maisukónka'a Yúndaa-waasiti áwáu aráááíwaesarai
mintánómbó náíyantafesarai Ísumba áí'maesarai
Yérúsaremufa'a koméroyana
43 mintánón-kánáá tai'ówasa miwítí naaópa'a wété uwaná
Ísu Yérúsaremufa'a mérowasarai anófoi ímba awánésarai
44 imáyáa ésarai wenamááraase'a aampa'á wéwiye-imayaa
ésarai aampa'á wéwesarai fenómpinka'a wétoso uwasaráí
mindárai miwítí naaóraafine timááraafinemo tíndawe sésarai
ayaafáí uyambá
45 ímba awánésarai ayaafáí uwááesarai aneka'á tauw-
erésarai Yérúsaremufa'a koayaafáí úmaesarai kuyambá
46 kaumbo-kánáá maisúwóyana óraa'-amaan-daumpa'a
mérowasarai anófoiyai awánaraaye. Yúndaa-waasi aaimó
simátímún-kwaasiti afufumpimbá Ísu ména miwí táái
wéisena mináááísáféna tísai úwasa
47 anondáá wembá áísai uwaná wení kawe'-
ímáyááfínkémbá simátimuwasa isésa táátafesa uwasá
48 anófoi taawánésarai táátafesarai ésarai tiyáámba
píkinesarai anówa séna kesááninkoo enafoékai ayaafáí
úmaekai wénuyana sirunkó umbaí wétaifo nóra séwa miyá
wéono súwana
49 Ísu séna nóra sékaiya siyaafáí wéoyo. Kesifoní
naaúmpa'a méraumpo nóra sékaiya ímba ísaraayo súwasarai
50 mináááígóní áwáu ímba kawe'-úmai ísaraaye.

51 Ímba ísóyana Ísu anófoise'a Yérúsaremufakemba
Násareti-naopa'a téna miwí tááisafena ewé símaena wéiyena
tamérowana anówa Ísumo urómba imáyáa wéena mérowana
52 Ísu óraa'a uwáwéna kawe'-ímáyáá wéuwasa Maníkówé
waásiye aamoí uwánkaraawe.

3

Yónimo simátímakain-aai.
Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:2-8, Yóni 1:19-28

1 Rómu-waasiti óraakon-awi'a Táípíríyasi ména
kawáá-kísáú maiyéna sísamaifakemba séfataase-aatai
maisuwónka'a Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a

Póntiyasi-Páírati maúwana Káríri-marafaken-kawaagon-
awi'a Éroti maúwana áfákon-awi'a Fírípi wemá Ítúríya-
marafa'e Térékónaitisi-marafa'e káráwiyuwana Ráíseniyaasi
Ápíríni-marafa'a káráwiyuwasa

2 miyáumai-waasi káráwiyonka'a Ánásiye Káyafaasiye aifa'-
ámáán-káwáágóráí méroyanka'a Sékáráíyaan-áániniko-
awi'a Yóni máásai-marafa'a mérowana Maníkó aaí
simámuwana
3 Yóni Yóndani-nonkoni arúfá'á wénena simátimena
séna sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíya'a nombá
maitínkáanana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye
Yóni siyáiye.
4 Miyá súntafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-
awi'a Áísáya agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména aaemáíyakemba séna
Fasi'aénkóní aambó wi'ankáíyamba wení aambá
arupíse íyana minámpá'á wíno.
5 Omá'a kárámai ukwítu'mae koró. Kaentaén-ámbá arupíse
oro. Kumpékaape'o uráin-amba maimái kawe'án-oro.
6 Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba

kawe'-ámpá'ó métinkaindawimba ai'maráínana kumínda
seyaafá'nánká awánánááwe

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yónintafena mináái
siyáiye.

7 Súwasa Yóni nombá maisinkáínkwae sésa sáwífa'-waasi
wempá'á tóso uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póígon-
araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínífo nááwa
sisará iséra inkaisé wéteo.
8 Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawe-
kísáú maíya'a tuwánánaumne. Émbaramu kentáá síwá'ná
imbá póta Maníkóní kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá
ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwemo
sénaraa maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro
sisa'á úráawisino. Émbaramun-aísaafitantambo uráundawi
póta kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro.
9 Ímbo kawe'-árámbó íyáín-taimo áwáufimbo ayáímai
iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-
meyamba timíníye Yóni siyáiye.

10 Súwasa isésa sésa simásimenda-aaisa nórasaawa
ónaumno suwaná
11 Yóni séna kae'-únánkwátóimo makéwi ímbo makéwi
moórá-mora tíméro. Tómbá makéwi ímbo makéwi moórá-
mora tíméro Yóni súwasa

12 taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasi Yóni nombá
maisinkáínkwae sésa wempá'á tésa sésa óraako ómpo
nórasaawa ónaumno suwaná
13 Yóni séna ímba karo'á símai óraa'-ontambo maíyamba
taakisi-óntán-aantemba máéro súwasa
14 i-wáási sésa kesáá nórasaawa ónaumno suwaná Yóni
séna tínkantuke'a miwítí óntama maénae ímba seró. Karo'-
ááí simátime'a miwítí óntama maénae ímba seró. Kentí
kísaugoni méyántáfé'a ímbo kaórémba tirunkó kawe'á ína'a
méraaro Yóni siyáiye.

15 Yúndaa-waasi Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba
amu'marésa mésa Yónin-aai isésa óraa'-imayaa ésa sésa
Maníkómó íyáfasinankaraiwai wemá Yóniya'i fí'owawa'iyo
suwaná
16 Yóni séna kesínaaembo tíndawi wemá óraako kembá
íyáákaraifo wemó aaí síndara'o kemó sendá sáwí'an-iye.
Kemá nombá maitinkánaumpo wemá Maníkóní Ufaen-
ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a
uwátinkena iyamó agáéntemba íníye.
17 Aawinkwínaumo sipetifímbó mósá makésamo
mentúwááwanamo anómba marapá'ó kúmísanamo ásimo
fiyúndágo aútúwáísasamo kámakama'o in-íyáfímbó
wiyú'maimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá
máráántemba waási miyáráámbá íníye Yóni séna
18 Maníkóní ásé-aai ísámai kawe'á íwae séna miyán-ááí
simátíma'maena iyáiye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.
Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

19-22 Yóni simátíma'mae wéiyena sáwífa'-waasi nombá
maitinkéna ánaaemba Ísumba maiyankówana inaí
súwana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Maníkóní
Ufaen-ámútánkó mááufu'-numaraamba úmaena ane'á
kumbérowana aaigó aantemba wíyómpakemba séna emá
kesáániniko óna'a en-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoí
uwánkaumne siyáiye.

Yóni Maníkóní ásé-aai simátimumbanifo Káríri-
marafaken-kawaagon-awi'a Éroti áfákon-awaaininkón-áwí'a
Érótíyasimba maiyówana mindásafena fí'o-fi'on-tantaa'o
sáwí'o úntafena Yóni séna sáwí'a óne súwana Éroti Yónimba
áí'mai ándáfa'a ankéna mindásafena sáwí-kisau maimaéna
iyáiye.

Ísun-aíwá'náti túwíkon-aai.
Mátíyu 1:1-17

23 Ísu marapá'á kumbéna moórá-waai úmai siyáánkai-aatai
maisuwéna wénena Maníkón-aaimo simátiminda ómbarena
úwasa waási imáyáa ésa sésa Yósepin-ááninkon-iye siyáawe.
Yósepi afowán-áwí'a Írai úwana
24 Írai afowán-áwí'a Mátáti úwana
Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana
Rífái afowán-áwí'a Méríkai úwana
Méríkai afowán-áwí'a Yánai úwana
Yánai afowán-áwí'a Yósepi úwana
25 Yósepi afowán-áwí'a Mátátayasi úwana
Mátátayasi afowán-áwí'a Émósi úwana
Émósi afowán-áwí'a Néamu úwana
Néamu afowán-áwí'a Ésírai úwana
Ésírai afowán-áwí'a Nágai úwana
26 Nágai afowán-áwí'a Méati úwana
Méati afowán-áwí'a Mátátayasi úwana
Mátátayasi afowán-áwí'a Sémeni úwana
Sémeni afowán-áwí'a Yóséki úwana
Yóséki afowán-áwí'a Yónda úwana
27 Yónda afowán-áwí'a Yóánani úwana
Yóánani afowán-áwí'a Résa úwana
Résa afowán-áwí'a Sérápáperi úwana
Sérápáperi afowán-áwí'a Síáritiyeri úwana
Síáritiyeri afowán-áwí'a Nérai úwana
28 Nérai afowán-áwí'a Méríkai úwana
Méríkai afowán-áwí'a Éndai úwana
Éndai afowán-áwí'a Kósamu úwana
Kósamu afowán-áwí'a Érímendamu úwana
Érímendamu afowán-áwí'a Éya úwana
29 Éya afowán-áwí'a Yósúwa úwana
Yósúwa afowán-áwí'a Éríyesa úwana
Éríyesa afowán-áwí'a Yórimu úwana
Yórimu afowán-áwí'a Mátáti úwana
Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana
30 Rífái afowán-áwí'a Símiyoni úwana
Símiyoni afowán-áwí'a Yúndaa úwana
Yúndaa afowán-áwí'a Yósepi úwana
Yósepi afowán-áwí'a Yónamu úwana
Yónamu afowán-áwí'a Éráyakimu úwana
31 Éráyakimu afowán-áwí'a Méríya úwana
Méríya afowán-áwí'a Ména úwana
Ména afowán-áwí'a Mátáta úwana
Mátáta afowán-áwí'a Nétáani úwana
Nétáani afowán-áwí'a Téfíti úwana
32 Téfíti afowán-áwí'a Yési úwana
Yési afowán-áwí'a Ópéti úwana
Ópéti afowán-áwí'a Póási úwana

Póási afowán-áwí'a Sárimoni úwana
Sárimoni afowán-áwí'a Násoni úwana
33 Násoni afowán-áwí'a Ámínándapu úwana
Ámínándapu afowán-áwí'a Ándimini úwana
Ándimini afowán-áwí'a Ánái úwana
Ánái afowán-áwí'a Ésíroni úwana
Ésíroni afowán-áwí'a Pérési úwana
Pérési afowán-áwí'a Yúndaa úwana
34 Yúndaa afowán-áwí'a Yékopu úwana
Yékopu afowán-áwí'a Áísáaki úwana
Áísáaki afowán-áwí'a Émbaramu úwana
Émbaramu afowán-áwí'a Téra úwana
Téra afowán-áwí'a Né'o úwana
35 Né'o afowán-áwí'a Séráki úwana
Séráki afowán-áwí'a Ríyu úwana
Ríyu afowán-áwí'a Péréki úwana
Péréki afowán-áwí'a Ípa úwana
Ípa afowán-áwí'a Síra úwana
36 Síra afowán-áwí'a Kénaani úwana
Kénaani afowán-áwí'a Áfákisati úwana
Áfákisati afowán-áwí'a Sému úwana
Sému afowán-áwí'a Nówaa úwana
Nówaa afowán-áwí'a Rémeki úwana
37 Rémeki afowán-áwí'a Métúsara úwana
Métúsara afowán-áwí'a Ínóki úwana
Ínóki afowán-áwí'a Yéréti úwana
Yéréti afowán-áwí'a Má'árariri úwana
Má'árariri afowán-áwí'a Kénaani úwana
38 Kénaani afowán-áwí'a Ínosi úwana
Ínosi afowán-áwí'a Séti úwana
Séti afowán-áwí'a Ándámu wemá
Maníkón-áánimban-iye.

Miwí Ísun-aíwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

4

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aai.
Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13

1 Yóni Ísumba nombá maiyankónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba óraa'a uwánkena simámuwana Ísu Yóndani-nomba tuwéna máásai-marafa'a komérowana
2 waántáwanko Ísu sáwí'o índa awánánae súwana Ísu ímba tómbó nómba ména ayáátááka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-aai tówana
3 waántáwanko séna emá Maníkón-áániniko úne wésempo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana
4 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna

tómbó náíyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo
Maníkómó siyáintemba
seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye
siyáimba pó'a emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
5 waántáwanko Ísumba áí'maena iyéna minúwóíyáán-úmai
seyaafá'-máráfá'ó káráwiyon-kwaasi aráánamena
6 séna seyaafá'-máráfá'á káráwiyuwo sénamo símakaimba
moóráwigomba kesí imáyáafinkemba kanaa'á tíménda isa'á
embá áménana enáwíko iyíníye.
7 Ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a káráwiyi-kisau áména
káráwiyuwo waántáwanko súwana
8 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba séna
kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa
é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení
kísau aantemba máéro
siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
9-11 waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a
wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena séna
Maníkón-aai aúfáífinkemba séna
Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba
ti'maráínasa enká'á káráwiyonaawe.
Moóráfimba séna
óntanka'a aísamai turaráanafo
sésa tiyáántandesa faramónááwe
siyáiye. Mindásafe emá Maníkón-áániniko úne wésempo
maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi farámbaesa
marapá'á múankaaro waántáwanko súwana
12 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífinkemba é'a miyá siyéna
moórá-aaiwara'a séna
kentí Fasi'aénkó Maníkómbá
áísai úmai isánae ímba seró
siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá
áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá
ónaumne Ísu súwana
13 waántáwanko seyaafá-tántáátáféna Ísumba áísai
uwásuwena séna kárika aneka'á taáísai ónaumne séna
auwéna kóuraiye.

Ísu wení kísaumo ómbakain-aai.
Mátíyu 4:12-17, Mááka 1:14-15

14 Kúwana Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkó
Ísumpimba wérowana Ísu máásai-marafa'a tuwéna Káríri-
marafa'a komérowana wenááigo seyaafá'-máráfá'á wété
úwana
15 miwítí ámáán-daumpimpa'a
Ísu simátimuwasa seyaafá'nánká wenáwí'a mósá
makáawe.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aai.
Mátíyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

16 Minkákémbá Ísu kárikomo maé'éún-daopa'a Násaretifa'a koména Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpa'a imáéntemba miyáumai iména Maníkón-aai aúfáífinkembo simátimindasafena íyáfasinowasa

17 naaófá'á Maníkón-aaimo siyówi Áísáya agaimakón-kwandaai ámúwana maiyéna fariyéna moórá-aai awánéna séna

18 Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Úwoi-waasisafe kesí ásé-aai kosimátimiyo séna si'mákaifo Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Ta'ótokaan-kwaasisafe'a kemá faútínkáana'a méraaro siyé-ááí kosimátimiyo. Túrambo kafíkáin-kwaasisafe aneka'á túrambo awánáíyan-aai kosimátimiyo. Tirumbó umbaimó táínda-waasisafena minúmbáí-tántáá'á tai'áíníye siyé-ááí kosimátimiyo.

19 Fasi'aénkó wení waási
kawe'ó uwátinkainda-kanaagon-aai kosimátimiyo séna si'mákaiye

agaimaréna siyáiye Ísu simásuwena

20 mináúfáí-wándááí owepámai káráwiyowimba aména aaí simátimindasafena mara'á mérowasa mindáúmpá'ó méron-kwaasi aaí sínena úwasa aúrampimba karákówana

21 Ísu séna minááímó súna'o isérón-aai afora'á paápé iye súwasa

22 isésa aifa'á kawe'-ááí siyé sésa aamoí uwánkesa ánaaemba óraa'-imayaa ésa sésa Yósepin-ááninko éna maankákéwí éna kesáámó úndanten-kwaasin-ifo nóra sénawa miyán-ááí síyó suwaná

23 Ísu séna waási wae'mai-aai sésa emá tíyofaan-waasi ómpo enáúra'a eyáárika kawe'án-uwo wésewe. Mináái kentáfé'a simásuwe sé'a Kápaneamu-naopa'a kawe-kísáú maiyáanata ísaraumpo maanká'á ení naaópa'wara'a miyán-kísáú mauwó kentáfé'a síyambanifo

24 érai'a simátime súne. Maníkón-aaimo simátímíwai wení waásifa'a Maníkón-aai kosimátiminenamo wimbá wenamáára sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iye sésa wenáwí'a ímba mósá wémaraawe.

25 Érai'-aai sénaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Íráiyaa méronka'a kaumbo-áátáí úmai afa'mórae-wiyomba maisuwéna ímba aa'á téna aawaí tówana minkánáá Ísareri-waasiti marafá'á keto'-ínímbá sáwífa'a mérowana

26 Maníkó ímba minkétó'-ínímbá kotúwa'nai ínone séna
fí'om-barafaken-keto'-inimba Sáíndóni-marafa'a Sáréfati-
naopaken-ininkomba koáwa'nai uwó séna Maníkó Íráiyaamba
ai'marówana kuráiye.
27 Naaófá'á moóráwigo Maníkón-aaimo simátímakowin-
awi'a Íráisa méronka'a Ísareri-waasiti marafá'á túmo
námombo kón-kwaasi sáwífa'a mérowana Maníkó
minkwáásísómbá ímbo asófatinkaraimbanifo fí'om-barafa'a
Síriyaa-marafaken-kwaasi áúmo námombo kón-kwaasigon-
awi'a Néamanimba asófankaraiye Ísu súwasa
28 minámáán-dáúmpá'ó mérowi isésa imáyáa ésa ken-
táásáféna Maníkó ímba túwa'nai íníye Ísu wésiye sésa tirunkó
ika fówasa
29 íyáfasinesa Ísumba ta'ótokesa tafisímaesa máápa'a
kúwákárúwesa miwítí naaó'-omapa ámémpa'a
famétuwanaesa uwaná
30 énifo Ísu tufíntuwena kóuraiye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aai.
Mááka 1:21-28

31 Ísu Káríri-marafa'a Kápaneamu-naopa'a koména
Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a ámáán-
daumpa'a iména aaí simátimuwasa
32 isésa óraaka'o súntafesa óraa'-waasigoraamba siyé sésa
táátafesa uráawe.
33 Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo sáwí-
amutamba wenarumpimbó méron-kwaasigo óraaka séna
34 Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa ínewa'ono
tasínkambaisaawa tai'áínono. Embá awánáúndawi Maníkóní
kawe-kísáú-wáásígó óne súwana
35 Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásí
auwé kóuwo súwana misáwí-ámútánkó minkwáásí
famé'auwowana túranka'a tanaa fówana ímba sáwí'o
uwánkomba úwoi kóúwasa
36 awánésa táátafesa ésa keáímbá sésa nóran-aaiya wésiyo.
Fasi'aén-ááí sáwí-amutantafena óraaka simátímísasa
tirumpinkémbá wégowe suwaná
37 miyán-ááí Ísun-aai mináémpá'á wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aai.
Mátíyu 8:14-17, Mááka 1:29-34

38 Ísówana Ísu minámáán-dáúmpá'á tuwéna Sáímonini
naaúmpa'o iyúmba Sáímonin-áráandaomba áuiya kówana
mérowasa Ísumba simámúwana
39 iséna wempá'á téna áuiyagontafena séna tai'aaó súwana
mináúíyá tai'ówana íyáfasinkwena tómbá agaimái tímakaiye.

40 Úwasa fenómpinkaˈa fíˈo-fiˈon-tiˈo ún-kwaasi tíˈmaesa
Ísumpaˈa tuwaná ayáámba taˈótorowasa asófaraawe.
41 Miyá úwasa sáwí-amutantomba sáwífaˈ-waasi
tirumpinkémbá tiyuwésa óraaka sésa Maníkón-ááninko
óne simásuwesa kóuraawe. Sáwí-amutamba imáyáa
ésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai iyé-ímáyáá
untáféna Ísu aséráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

Yúndiyaa-aempaˈo Ísu simátímakain-aai.
Mááka 1:35-39

42 Kóuwana aafáúmó íyáúsunkaˈa Ísu mindáópaˈa tuwéna
Maníkómpáˈá inaimó síndasafena ímba waásimo méropaˈa
komérowasa ayaafáí úmai awánésa sésa kónafo keséta
méraao suwaná
43 Ísu séna fíˈon-daopimpaˈwaraˈa ásé-aai Maníkó wení
waásimo kawáánin-aai kosimátimenaumne. Miyámó on-
dasáféna Maníkó siˈmákaisaˈa kunkáumne séna
44 tiyuwéna Yúndiyaa-aempaˈa koména ámáán-
daumpimpaˈa simátímaˈmaena iyáiye.

5

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.
Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20

1 Moórá-kanaa Ísu nonkwaaúnkóní áwáífaˈ-awiˈa
Kénésárétifaˈa mérowasa Maníkón-aai isánae sésa tóso
ésa famé'maesa tuwaná
2-3 kaeˈá káriˈ-nompin-taomba nonáámááífaˈa wérowana
moórá Sáímoninde wérowana awánówasa mófááˈo tóróyan-
kwaasi mindómpín-táómba tuwésa mareˈmareˈ-únámbá
wénonkwiyuwana mintáómba úwoi wérowana awánéna
Sáímonini nompín-táómpimba íyátena Sáímonintafena
séna ewaaˈá maimaé waaó súwana ewaaˈá fafúsúmaena
nonáwáífaˈa kúwana Ísu mimpímbá maraˈ-ména seyaafáˈ-
wáási simátímakaiye.

4 Simátimena Sáímonintafena séna nompín-táómba
fafúsúmae nonafufumpáˈá kuré ewé ení waásiye
mareˈmareˈ-únámbá túwéwana nompímbá kumínaˈa
mófááˈa fasínáaro súwana
5 Sáímoni séna óraakoo káféˈ-noˈwaamba miyámó úmae
iyúndasa ínta mófááta toráúndasa úwoisa méraumpo emó
séndantemba ónaumne séna
6 nonafufumpáˈá wésa mareˈmareˈ-únámbá túwówana
nompímbá kumúwana sáwífaˈ-mofaaˈa minúnámpímbá
ówitena taráráárráántamba úwasa

7 moórá-nompin-taompimba miwítí waási mérowasa
awánésa tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'nai oro suwasá tésa
minkáé-táómpimba mófáá'a mósá márówana ówitena umbaí
téna nompímbó kúwáférááraantamba úwana
8 Sáímoni Pítaa miyámó úmba awánéna Ísu óraakon-iye
séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo
siyuwé waaó siyáiye.
9 Sáwífa'-mofaa'o tóróntafena Pítaawe wesé'o méron-
kwaasiye táátafesa uwasá
10 Sáímoniye mófáá'o to'maésarai núyawi Sépétin-
áániniinkai-tuwi'a moóráwigo Yémísi úwana moóráwigo Yóni
mindáraiye táátafesarai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntafena
séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó súwana Ísu
séna ímba áá'a íno. Mófáá'o to'maé wénomba minkísáú
ifátuwe'a káfé'a waási tafisíyasa kesiráái wáéro súwasa
11 mindómpín-táómba tafisímaesa nonáámááífa'a
mámaresa miwítí kísau ifátuwesa Ísumba arááíwakaawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-aai.
Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45

12 Moórá-kanaa Ísu moórá-naopa'a mérowana moóráwigo
seyaafá'-áúfá'ó námombo kón-kwaasi Ísumba awánéna
óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo
ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana
13 Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo
enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóíyáámbá
kawáúguwana
14 Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo
siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáú máaraatime
póíma tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaíyasa
seyaafá'nánká awánésa áúrakemba kawáúwiye sénááwe.
Énifo enáúra'o uwánkaunda-aai simátimunafo sé waaó Ísu
súwana
15 ifátuwena kawe'ó uwánkon-aai simátíma'maena
iyúwana minááígó naaó'-nao'a wété úwasa sáwífa'nanka
tóso ésa wenáái wéise'a onaná tí'o
in-kwáási asófatinkainkwae sésa tóso uwaná
16 énifo Ísu Maníkómpá'á inaimó síndasafena máásai-
marafa'a kógo uráiye.

Ísu aísamaimo pukówaimba kawe'ó uwánkarain-aai.
Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12

17 Moórá-kanaa tuwímbai ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo
sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakene Káríri-aempakene
Yúndiyaa-aempakene tóso ésa Ísu moórá-naumpa'a aaimó

wésimatimumba taísaraawe. Maníkó Ísumba asófatinkainda-
fasi'aemba amúwana mérowasa
18 tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifímbá marésa
taawiya'maé tésa Ísumpa'a máánkáananasa kawe'á ínkwae
sésa tumbá
19 mindáúmpá'á sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba
kanaa'ó íyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maé imésa
afaa'á aúsámaresa ándára ta'ótoresa túwówana kumémena
waásifimbo Ísumo mérompimba aúranka'a kumúwana
20 Ísu taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawe'á
uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo
pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa
maiyauwáúmne súwasa
21 ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé keáímbá
sésa Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo waási ímba
miyá ónááfo Maníkómbá karaánáá'a ánkáíye suwaná
22 Ísu minímáyáámó umbá iséna séna nóra séra miyán-
ímáyáá wéoo.
23 Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo
ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí
karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo
pukáindawintafena sénamo eyááríka'a íyáfasine waaó
sínasamo ésa éraira sí karorá síyó awánánááwe.
24 Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-
imayaa maitiyúwáanda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda
awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna
isaaó. Íyáfasine ení wandaaí maimaé ení naaópa'a waaó
súwana
25 túranka'a íyáfasinkwena wení wandaaí wémaena
Maníkón-áwí'a mósá maréna wení naaópa'a kúwasa
26 seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá
marésa sésa ímbo awánáúnda-i'a isatá awánáúmne sésa
táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu Rífáimbo áántarain-aai.
Mátíyu 9:9-13, Mááka 2:13-17

27 Ánaaemba Ísu aampa'á wéwena awánómba taakisi-
kísáúmó maúwain-awi'a Rífái taakisimó máún-daumpa'a
mérowana Ísu awánéna séna íyáfasine kesé'a tiyó súwana
28 íyáfasinena seyaafá-tántáá'á tuwéna wembá
arááíwa'mae wéna
29 Ísuwe'o náíndasafena wení naaúmpa'a óraa-
tomba agaúwasa taakisimó máún-kwaasiye fí'o-fi'on-
kwaasiye Rífáini naaúmpa'a tamésa mindáraise'a tamésa
tawémandowasa

30 ámáán-kawaa-waasiye miwítí ámáámbo sun-kwáásíyé
Ísuni kísau-waasisafesa aaisambá tiyésa tísai esa sésa taak-
isimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a tómbá
wénaao suwaná
31 Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawe'-úmaimo méraan-
kwaasi ímba wétuwa'nai-ofo tí'o in-kwáásí wétuwa'nai-owe.
32 Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi
táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo
sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á
tíwae sé'a kunkáumne
Ísu siyáiye.

Tómbó aawentamó on-ááí.
Mátíyu 9:14-17, Mááka 2:18-22

33 Suwasá tuwímbai Ísuntafesa sésa Yóni nombó
maitínkáíwaini kísau-waasi moórá-mora-kanaa
Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímba wénesa inaí
aantemba wésewasa ámáán-kawaa-waasiti kísau-
waasiwara'a miyá wéofo ení kísau-waasi ímba miyá ombá
tóné noné úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná
34 Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba
tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa
mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe.
35 Ánaaemba minkwáásígómbá áí'mae kóíyana minkánáá
amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe
Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena minááí
siyáiye.

36 Ísu minááí simátimena maarán-ááí waé'mai-aai séna
ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta
ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyana aú-ampantago
sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba
íníye.
37 Aú-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-asi-anafeumpimba
ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-
donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana
mindómbá úwoifa'a fatíwiniye.
38 Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-
anafeumpimba wéfatimaraawe.
39 Ááéraan-anda-aran-dombo naawímó ombá sésa
ááéraan-anda-aran-donko ásé wéiye sésa aú-anda-aran-
domba ímba sínkáíye wésewe.

6

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aai.
Mátíyu 12:1-8, Mááka 2:23-28

1 Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáárá'á Ísuwe
wení kísau-waasiye kísaufa'a wíti-ton-kisaufa'a wéwesa
wení kísau-waasi wíti-aramba kútúmai ási pítuwesa nowasá
2 ámáán-kawaa-waasi tuwímbai tuwánésa sésa saagaan-
kánáá aambá fái'makaawa'a nóra séra miyá wéoo suwaná
3 Ísu séna naaófá'á Téfítimo uráimba aúfáífimbo
agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfítiye wení
waásiye táái tówana
4 Téfíti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna Maníkón-
aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási
timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo
ámáán-kisau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfíti mintómbá
imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá
siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá
wésewe.
5 Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáárá'ó
káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáárá'ó waásimo kísau
máémba kendén-iye Ísu siyáiye.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.
Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6

6 Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáárá'á Ísu
ámáán-daumpa'a iyéna wésimatimuwana moóráwigo
ayáánúrapa'-ayaambo kemporarón-kwaasi mérowasa
7 ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
mésa Ísuntafesa saagáíyá póna minkwáásímó kawe'ó
uwánkainataamo éta ta'óto'maisa aaifintá maiyankánaumne
sésa Ísumba awánomba
8 Ísu minímáyáámó umbá iséna ayáámbo kemporarón-
kwaasisafena séna íyáfasine kemó méraundara'a imauwó
súwana íyáfasinena Ísumpa'a túranka imaúwana
9 Ísu miwísáféna séna moórá-aaisafe'a tísai ónae'a súne.
Kentáási ámáán-aaifimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-
kánáárá póta kawe-kísáúsááwá máúm sáwí-kisausaawa
wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá óna
tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aaí
suwaná
10 Ísu mótuwana-metuwana éna ayáámbo kemporarón-
kwaasisafena séna enayáámba fárútuwaao súwana ayáámba
fárútuwowana kawe'á uwánkowana
11 miwí tirumbá áfááraumai sáwí'a úwasa nóra úmaisaawa
tufuwónaumno sésa kemó mérompimba keáímbá siyáawe.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.
Mátíyu 10:1-4, Mááka 3:13-19

12 Minkánáárá'á Ísu fenómpinka omápa'a iména ímba aúmá
waéna Maníkómpá'á inaí símae wéiyuwana
13 siyarówana Ísumbo arááíwa'mae kun-kwáási
táántowasa íyúwana minkwáásífínkémbá sísamaifakemba
kae'á kumbaimái-waasi toráumai séna kesí aantá-waasin-
owe séna túwí'a siyáiye.

14 Miwí túwí'a séna moóráwigo Sáímoniye séna
aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko
Énduruni moóráwigo Yémísini moóráwigo Yónini moóráwigo
Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni
15 moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo
Áráfíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-
kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini
16 moóráwigo Yémísin-ááninko Yúndasini moóráwigo
Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-
wáásímó aráátímakaiwai miyáumai-waasi Ísu táántaraiye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísaumo maiyáin-aai.
Mátíyu 4:23-25

17 Omápakemba Ísu miwísé'a arúfá'á kumbérowasa
wembó arááíwáún-kwaasi sáwífa'nanka Yúndiyaa-
aempakene Yérúsaremu-naopakene Táyaa-naopa'e Sáíndóni-
naopa'-non-awaifakene sáwífa'-waasisomba tamésa
18 Ísun-aai isánae sésa tí'o ún-kwaasiwara'a
asófatinkainkwae sésa tóso ésa sáwí-amutamba tirumpimbó
méron-kwaasiwara'a tóso uwaná Ísu sáwí-amutamba
tirumpinkémbá maitiyuwówasa
19 tí'o ún-kwaasi Ísun-ane'á ta'ótoraanana sí'a tai'áínkwae
sésa miyá uwaná fasi'aémbá tokéna póna mintí'á
asófatinkaraiye.

Tirunkó kawe'á éna sáwí'a énamo índa-aai.
Mátíyu 5:1-12

20 Ísu miyá uwátinkena wení kísau-waasi tuwánéna séna
kembiwí Maníkó súwa'nai ínkwaemo sewí Maníkó miwí
kawe'á uwátinkena miwíyá'á wégawaaniye.
21 Káfé'a tááimo wétaiwai tirunkó fetóí ína'a méraaro.
Maníkó kanaá uwátinkainiye. Káfé'a tirunkó sáwí'a isa'á ifi'ó
wétaawi tirunkó fetóí ína'a méraaro. Tirunkó kawe'á ína'a
wíyáái ónááwe.
22 Kembiwí kemá waási úranko kumpaápé
uráundawintafe'a fasi'ámaimo méraawi waási tínaaembo
uwátinkesa tíyámbo uwátinkesa sáwí-aaimo simátinkesa
sáwí-waasin-owemo síyamba tirunkó fetóí ína'a méraaro.

23 Miyá íya'a tirunkó kawe'á ína'a imá wéte'a
wíyómpakemba kentí kawe'-méyámbá maénááwe. Naaófá'á
miwí tíwá'ná miyá ésa Maníkón-aaimo simátímakaawi sáwí'a
uwátínkaraawe.
24 Énifo marapákén-tántáá'ó makáawi káráwiyoro.
Tirunkó kawe'ó wéin-tantaa'a é'a makáamba pó'a ímba
moórá kawe'-méyámbá maénááwe.
25 Káfé'a tímú'o faiwáí káráwiyoro. Ánaaemba táái táíníye.
Káfé'a wíyááímo owí káráwiyoro. Ánaaemba ifi'á tánááwe.
26 Naaófá'á kentíwá'ná karo'-ááímó simátímakaawi-tuwi'a
mósá makáamba pósa miyámó sésamo kentúwí'o mósá
máréwa'o é'a káráwiyoro Ísu siyáiye.

Namuro-wáási kawe'á uwátínkáaro-aai.
Mátíyu 5:38-48

27 Ísu simátimena séna kemó simátíménda-aai ísáaro.
Kesááimo isé'o é'a kentí namuro-wáási tirumbá kawe'á
uwátinke'a tíyámbo uwátínkéwi kawe'á uwátínkáaro.
28 Sáwí-aaimo simátínkéwi kawe'á uwátínkáaro. Sáwí'o
uwátínkéwimo é'a Maníkómpá'á inaí símai miwí túwa'nai
oro.
29 Táá'o tuwaumíya'o é'a ímba anondáá tínkame'a aneka'á
waé-tíméro. Kentí unáánkwátói maiyésa sésa aneka'á
maénae síya'o é'a ímba a'áo seró.
30 Moórá-tantaa'a simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. Kendémó
moórá-tantaa'o maíya'o é'a ímba fuwafí sé'a síméro seró.
31 Kembó tiráááimo táínda-i'o úmaimo túwa'nai íya'a miwí
miyáumai túwa'nai oro Ísu siyáiye.

32 Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kentí waási-
imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe.
Sáwí'o on-kwáási ímba kawe'-wáási ombánifo miwítí
waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá
wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo
éna Maníkó ímba kawe'-méyámbá timínífo kentí namuro-
wáásíwárá'á imáyáa tíméro.
33 Seyaafá'nánká kawe'ó uwátínkáán-kwaasi kawe'á
wéuwatinkaawe. Sáwí-waasiwara'a miyá wéowe. Miyámó
onten-úmai kawe'ó uwátínkáán-kwaasi aantembo kawe'ó
uwátínkéwanamo éna Maníkó ímba kawe'án-owe síníye.
Kentí namuro-wáásíwárá kawe'á uwátínkáaro.
34 Sáwí-waasi ánaaemba siménááwe-imayaa ésa wétimewe.
Ánaaembo timíyan-kwaasi aantembo timíyanamo éna
Maníkó ímba kawe'án-owe síníye. Ánaaemba siménááwe-
imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro.

35 Kentí namuro-wáásí kawe'á uwátinke'a imáyáa tíméro.
Anondáá simíwae-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. Miyámó
íyambo é'a Maníkómpákémbá kawe'-méyámbá maénááwe.
Maníkó wentáfésа ímba súwimo sen-kwáásí úwoi túwa'nai
ena sáwí-waasiwara'a miyá isasá pósa waási kembiwí
miyámó ombá tuwánésa sésa Maníkó wíyómpakewin-
áánintomban-owe sénááwe.
36 Kentifo arumbó uwátínkáíntemba miyán-oro Ísu siyáiye.

Ímba sáwí-aai simátíméromo siyáin-aai.
Mátíyu 7:1-5

37 Tuwáné'o é'a sáwí-waasiye síyanamo éna Maníkó
kentáfénawara'a miyá sínífo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye
sefó. Umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kenkwárá'á
miyá ínífo umbai-tántáá'á tíméfo. Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a
mintántáá'á ímba imáyáamo íyamba ifátúwáaro. Miyámó
íyanamo éna Maníkó kemó sáwí'o ombá maitiyuwáíníye.
38 Timíyantemba Maníkó anondáá kembá timíníye. Tómbó
tíméwasamo nawááesa aráá'o máráántemba Maníkó miyá
úmai sáwífa-tantaa'a timíníye. Miyáumaimo tíméntemba
Maníkó miyá íníye Ísu siyáiye.
39 Ísu simátimena waé'mai-aai séna moórá aúgafitawi
moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á
kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá tanaambá
fáyááye.
40 Iyámpóímo ésa uwáítáí'-on-kwáásí ímba íyáákanaafo
miwí táái ísámaesa íyantemba ónááwe Ísu siyáiye.
41 Ísu simátimena séna kentúrampimba iya-arumbó
wéraisa'o ombá ímbo awánaamba kentí waási tuwáné'a
enaúrampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró.
42 Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba
nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá
maitiyuwánae wéseo. Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-
ofo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a
kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á
maitiyuwánááwe Ísu siyáiye.

Taaigó arambó íyáín-aai.
Mátíyu 7:16-20, Mátíyu 12:33-35

43 Ísu simátimena séna kawe-táígó ímba sáwí-aramba
íyáísana sáwí-taigo ímba kawe'-árámbá wéiyaifo
44 mintáígón-aramba awánésa sáwí-taiye
kawe-táíyé wésewe. Fekómó éna ímba áwíyanda-
arankaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíníye. Antirígó afo'afáá'-
arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba iyáíníye.

45 Miyáumai kawe'-wáási kawe'-ímáyááfínkémbá kawe-
kísáú máéwasa sáwí-waasi
sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaewe. Tirumpin-
ímáyááfínkémbá wésewe Ísu siyáiye.

Naambó urááyawi-taai.
Mátíyu 7:24-27

46 Ísu simátimena séna kentáfésa óraako óne sembánifo
kemó simátimunda-aai ímba arááíwa'mai kawe'á wéowe.
47 Kempá'ó tésa kesáái isésa
kawe'-úmaimo arááíwaiyawi miyán-kwáásímó
simátíméndara'a ísáaro.
48 Naambá ónae sésa marafímbá mai'á u'maé kumémesa
óntamba kusaafá ésa minká'á naamayáámba múfaimai
naambá úmaraiyana aa'á téna óraa'-nomba fínana
mindámbá ímbo tawisínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba
póna úwoi wéíniye. Miyáráán-úmai waásimo kempá'ó tésa
kesáái isésa kawe'-úmaimo arááíwáéwi fasi'ámai ménaawe.
49 Énifo kesáái isésamo ímbo kawe'-úmaimo isáíyawi miyán-
kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Naambá ónae sésa
ímba mai'ó ukésamo íyamba paáká'á úmakaiyana óraa'-a'a
téna nombá fiyéna mindámbá tawísísuwainana sáwí'a íníye.
Miyáráán-úmai ímbo kesáái ísámaimo kawe'ó íyawi ímba
fasi'ámai ménaawe Ísu siyáiye.

7

Rómu-i-waasigon-aai.
Mátíyu 8:5-13

1 Ísu mináyáátáá'-ááí simátimena Kápaneamu-naopa'a
kúwana
2 Rómu-i-waasiti kawáágó wení kísau-waasi arááí tówimba
áí'a úwana puwíndasafena wéuwana
3 minkáwáágó Ísumo taméron-aai iséna Yúndaa-oraa'-
waasisafena séna Ísumba koáí'mae tíyana taasófankaino séna
ti'marówasa
4-5 Ísumpa'a óraaka kosésa minkáwáágó Yúndaa-waasisa
súwa'nai ena kentáási ámáán-damba úmakaifo kawe'-wáási
po kawe'-úmai koáwa'nai ínone suwaná
6 Ísu iséna miwísé'a wéna minkáwáágóní naambá ewaa'ó
wéronka'a kúwana minkáwáágó wení waási simátimena séna
Ísumba kosimáme'a maará seró. Óraakoo kentáási kawáágó
séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo ifátuwe
kesí naaúmpa'a ímba iyínone.
7 Mindásafe'a ímba empá'á kosimámakaumpo ímba kesí
naaúmpa'o íyínda úwoi aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi
asófáíno.

8 Kewárá'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánáúnda kesí
kawáágó sisa'á wení kísau maé'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa
kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe sé'a waaó súnana
wisa'á moóráwigontafe sé'a tiyó súnana tisa'á kesí kísau-
waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéiye siyé.
Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówi tésa tasimámúwana
9 Ísu mináái iséna áátafena éna kowaeréna wembó
arááíwa'mae kun-kwáásísóntáféna séna simátime sé'a
minkwáási Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai índa-
fasi'aemba tokáiye wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene
fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-ááí wésewe Ísu súwasa
10 ti'marón-kwaasi kouweré tésa taawánomba kísau-
waasigo kawe'-úmai mérowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwigombo íyáfasinankarain-aai.

11 Ísu kárika'a ména tiyuwéna wení kísau-waasiye sáwífa'-
waasiye kúmba Néni-naopa'a wéna
12 mindáókoni óntan-kusaigoni ontará'ó kúnka'a moóra-
keto'-ininkon-ááninko puwúwasa taawiya'maésa sáwífa'-
waasi anówae wétuwana
13 Fasi'aénkó anówambo awánómba arumbá uwánkena
séna ímba ifi'á taaó séna
14 makón-taarera'a kota'ótorowasa taawiya'maé tun-
kwáási tamáúwana Ísu séna ifó'-wáásígóo íyáfasinaao
súwana
15 pukómpinkemba íyáfasinena aaí súwana Ísu
anówantafena áí'mae waaó súwasa
16 seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá
marésa sésa káfé'a Maníkón-aaimo sin-kwáási óraa'-
waasi kentááfímbá paápé iye. Maníkó ai'máráísana wení
waásisaamo súwa'nai índa-waasisa kúmíye suwaná
17 mináái Ísuntafesamo sun-ááígó Yúndiyaa-aempa'a
seyaafá'-áémpá wété uráiye.

Yóni nombó maitínkáíwain-aai.
Mátíyu 11:2-19

18 Minááígó wété úwasa Yónini kísau-waasi isésa Yónimba
kosimámúwana wení kísau-waasiyai táántowasarai tuyaná
19 simátimena séna Ísumba maanáái koáísai okaiyó.
Emá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá
kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Kosekaiyó Yóni
súwasarai isésarai
20 Ísumpa'a tasimámesarai Yóni nombó maitínkáíwai
si'máráísakai empá'á túye. Yónimo simbá kumínonemo
siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba
amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana

21 minkánááfímbá Ísu sáwífaˈ-waasi fíˈo-fiˈon-tiˈa ún-
kwaasi kaweˈá uwátinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá
wémaitiyuwena túrambo kafíkón-kwaasi túramba awánamai
kaweˈá uwaná
22 Ísu Yónimo tiˈmarón-kwaasisafena séna tauwerékai
awánááyane isááyane Yónimba kosimáme sékai túrambo
kafíkáiwai túramba awánamai kaweˈá owaná tááˈo
káúnkaiwai tááˈa ísááwana tísamaimo pukáiwai kaweˈ-úmai
tín-taawaná námombo kaiwáí kaweˈá uwátinkena pukáan-
kwaasi íyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna
23 kentáfésa ímba kaeˈ-ímáyáá íyawi tirunkó kaweˈá wéiye
siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

24 Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-
aai seyaafáˈ-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafaˈa
méraisaˈa koawáné nóran-imayaawa wéera koawánaraao.
Fiyúndá toréna umó mómaˈmemaˈo intenkáán-kwáásí Yóni
iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo
fasiˈaén-kwáásín-iye.
25 Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kaweˈ-
únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao.
Ímbanifo miyán-kwáásí kaweˈ-únánkwátóiwara óntawaraˈ-
waasi óraaˈ-waasiti naaúmpaˈa méraawe.
26 Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo
siwáí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-
iye. Éraiˈa simátime súne. Wemá Maníkón-aaimo siyáawi
íyáákaraiye.
27 Maníkón-aai aúfáífimba Yónin-aai símai agaimaréna séna
Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba aiˈmáráanana kesáái
maimaéna ení aifaˈá
wéna ení aambá wiyíníye siyáiye
agaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiye.
28 Simátime séˈa Yónini kísaugo seyaafáˈ-wáásítí
kísaugomba íyáákaisana Maníkó kaweˈá uwánkaraifo Maníkó
wení waásiyaˈo kawáánin-kwaasi óraaˈ-waasiye úwoi-
waasiye óraa-kaweˈa uwátinkainiye Ísu siyáiye.

29 Taakisimó máún-kwaasiye úwoi-waasiye minááí isésa
Maníkómó siyáin-aai éraiˈ-aai póta konanasá nombá
maisinkáínkwae sésa Yónimpaˈa kuráawe.
30 Énifo Yóni Maníkóní aambó aráátímakaimba ámáán-
kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé minámbá tínaaemba
uwámesa ímba nombó máúmba kóuraawe.

31 Ísu moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno.
32 Miyán-kwáásíyáámbán-owe. Iyámpóísomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miníyámpóímó uráantemba maaméraan-kwaasi miyá wéowe.
33 Yóni nombó maitínkáíwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna tónkwárá'á ímba wénaisa'a wentáfé sé'a sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iye wésewe.
34 Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwárá'á náúna'a kentáfé sé'a ándá-aran-done tónté'o námae íyíwai póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iye wésewe.
35 Énifo Maníkó simátímakaintembo owí sésa Maníkó kawe'-ímáyááwáráwín-iye wésewe Ísu siyáiye.

Ísun-aísamaiya'a masawémbo fatíyain-aai.

36 Moórá-kanaa ámáán-kawaa-waasigon-awi'a Sáímoni Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá tamandaaó súwana wení naaúmpa'a iyéna tómbá iwénowana
37 mindáópaken-aankaro'-ininko Ísu ámáán-kawaa-waasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénaiye-aai mininínkó iséna óntan-anafeumpimba asaa-wiyúmbó úm-basawembo wéromba maimaéna
38 mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaaempa'a aísamaifimba iména ifi'á wétowana a'ní ka'maéna Ísun-aísamaiya'a kumúwana mininínkó ayáátáá'-a'nontausamba aísamaiyakemba wéuwaena aísamai wéamo'nena asaa-wiyúmbó úm-basawemba aísamaiya'a fatímarowana
39 ámáán-kawaa-waasigo Ísumbo áántowi awánéna imáyáa éna séna minkwáásígó Maníkón-aaimo siwáímó inkakaa aísamaiya'o ita'ótokain-ininko aankaró'-ínínkó
iyé-ímáyáá isinó séna miyán-ímáyáá úwana
40 Ísu minkwáásígóntáféna séna Sáímoniyo moórá-aai simámenae súwana minkwáásígó séna óraako siyó súwana
41 Ísu séna moóráwigo óntambo tímíwai ména moóráwigomba sáwífa'-ontamba siyáánkai-taemo'-ontamba aména moóráwigomba kári'-ontamba moórá-taemo'-ontamba ámísana
42 aanáfómbó amí-kánáá tisasaráí óntamba ímba wéraisasarai saafá uwááesarai wempá'á tíyana séna kanaán-ifo ímba méyámbá maénaumpo kenkáítí méyán-túwí'a tuwígaufatuwaumpo kokaiyó siyáiye-aai Ísu Sáímonimba

simámena séna mindásafena miyámó sintáféna minkáé'-
wáásígóráí tirunkó aamoí wéuwankaaye. Moóráwigo
áfááraumai aamoí wéuwankaimba nááwa'iyo Ísu áísai ena
súwana
43 Sáímoni séna sáwífa'-ontambo maiyénamo aanáfómbó
ímbo máamisanamo méyán-áwí'a tuwígáúfatuwaiwai óraa'-
aamoi wéuwankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindásafe'o
súnda é'a séne simásuwena
44 koutauséna minininkómbá awánéna Sáímonintafena
séna minininkómbá awánaao. Ení naaúmpa'o iyúnda ken-
táásí áwáu sísamaimo non-kwiyí-nómbá ímba siménana
minininkó ifi'á taisaná a'nimá sísamaiya'a kúmísana wení
a'nóntáusamba uwákáiye.
45 Ímba aaweyáá uwásinkaanana minininkó sísamai
taamó'na-amo'na uráiye.
46 Kentáásí áwáu ímba si'nómpá'á masawémba
asinkáánana minininkó sísamaiya'a asaa-wiyúmbó im-
básáwémbá fatímai asínkáiye.
47 Minááí simáme súne. Minininkóní seyaafá-sáwí-ímáyáá
maisuwáúnda póna kembá óraa'-aamoi uwásinkena miyán-
tántáá'á kawe'á uwásínkáiye. Énifo moóráwigombo kári-
sawi-tantaa'o maisuwáúnda kári'-aamoi uwásínkáiye Ísu
Sáímonintafena simásuwena
48 minininkóntáféna séna ení sáwí-imayaa maisuwáúmne
súwasa
49 wesé'o tómbó wénon-kwaasi keáímbá sésa waásiti sáwí-
imayaa wémaitiyuwaiwai mindá nóran-kwaasiya'iyo suwaná
50 Ísu minininkóntáféna séna kentáfé amankúnkúmba
óna'a ení sáwí-imayaa maisuwé'a kawe'á uwánkaumpo aáno
úmai enarunkó kawe'á ína waaó Ísu siyáiye.

8

Tuwímbai-inimba Ísumbo aráááwakaan-aai.

1 Minkákémbá Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopimpa'e kári'-
naopimpa'e wénena Maníkó wení waásimo kawáánin-aai
ásé-aai simátíma'maena iyáiye. Ísuwe wení kísau-waasi
sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi wénuwasa
2 tuwímbai-ininte wénesa minínintómbá tuwímbai tí'a
úwana Ísu kawe'ó uwátínkaron-inimba uwasá tuwímbai
tirumpinkémbá sáwí-amutambo maitíyukain-inimba uwaná
moórá-inimba Mágátáraa-naopakemba áwí'a Máríyaa Ísu
wenarumpinkémbá afakaeté-sawi-amutambo maiyáúkon-
ininko úwana
3 moórá-ininkon-awi'a Yóána awaaikón-áwí'a Súsa wemá
Érotini naanka'ó káráwiyowi úwana moórá-ininkon-awi'a

Súsáana úwasa tuwímbai-ininkwara'a uwasá miyáumai-inimba ésa kentí moparáwímpínkémbá Ísune wení kísau-waasiye túwa'nai úmaesa kuráawe.

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.
Mátíyu 13:1-23, Mááka 4:1-20

4 Naaó'-naoken-kwaasi sáwífa'a Ísumpa'a tóso uwaná Ísu simátimena séna
5 moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísaufa'a wéwena mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisasa waási tasasámpasukaawana numagó fáí'nasukaiye.
6 Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna karuwéna anoníyaim-barafa'a póna aáénkaraiye.
7 Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásukaiye.
8 Tuwímbai-anauntumba kawe'-máráfímbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyáiye. Ísáán-kwaasi ísámai
kawe'án-oro Ísu siyáiye.

9 Súwasa Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa minkwáé'máí-ááígóní áwáu sinatá ísáano suwaná
10 Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafo fí'on-kwaasi waé'mai-aai aantemba wésimatimumpo ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe Ísu siyáiye.

11 Ísu simátimena séna minááígóní áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigo ánáuntumbo tu'máráínten-úmai Maníkón-aai simátímísana
12 tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísááwana waántáwanko imáyáa éna Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyana sáwí-ampakemba kawe'-ámpá'á métínkáífo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye.
13 Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isésa aamoí ombánifo ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ontáfésa kárika'a timankúnkúmba owaná fí'o-fi'on-tantaako tisasá miwán-ímáyáá ésa Maníkón-aai ifátukaawe.
14 Tuwímbai-anauntumbo karaampimbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai ísáámbanifo marapá'-úmbáí-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae

wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-aai faráátasuwaisasa ímba Maníkóní kísau wémaewe.
15 Tuwímbai-anauntumbo kawe'-máráfímbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aai isésa kawe'-ímáyááwárá'-wáási isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa fí'owi wétuwa'nai-owe Ísu siyáiye.

Ómbó kúrakain-aai.
Mááka 4:21-25

16 Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a maránááfo afora'á mósá makéwasa seyaafá'nánká naaúmpa'o iyíyamba awánánááwe.
17 Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á aforá paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a aforá paápé ínasa awánánááwe.
18 Ísáán-aai imáyáa úmai kawe'án-oro. Maníkón-aaimo ísámaimo kawe'ó owí Maníkó túwa'nai ínasa moóra-aaiwara'a isánááwe. Maníkón-aaimo ímbo ísámai kawe'ó ésa karo'á sésa kawe'-úmai wéisaumne sewí tirumpinkémbá maimaínana ímba wéíniye. Mindásafe'a ísáán-aai imáyáa úmai kawe'án-oro Ísu siyáiye.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.
Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35

19 Súwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa sáwífa'-waasi Ísuwe mésa sisipáá uróntafesa ímba naaúmpa'o íyúmba máápata tamérowasa
20 mindáúmpá'ó méron-kwaasi Ísuntafesa sésa enanówe enáfárawaisaiye embá awánánae sésa máápa'a taméraawe suwaná
21 Ísu seyaafá'-wáásísáféna séna Maníkón-aaimo isésa kawe'ó íyawi kesinówe kesífárawaawin-owe Ísu siyáiye.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aai.
Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

22 Moórá-kanaa Ísu wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba íyátena nonkwaaúnkóní menáípá'á kónae séna miwísé'a kúmba
23 Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa
24 inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo puwúnafosaawe suwaná Ísu íyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó étuwowana

25 Ísu simátimena séna kentáfé'a nóra séra ímba
timankúnkúmbo onkákéná wéseo súwasa táátafesa ésa
keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a
wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maisukáin-aai.
Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20

26 Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-
marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a
wérowasa
27 mimbáráfá'ó kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba
mimbáráfá'á kumúwana moóráwigo mindáópakewi
Ísumpa'a téna wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana
póna ayáátááka'a unáánkwátói-iyaimba ména ímba wení
naaúmpa'o maúmba waásimo utátínkón-ontan-aifa'a
mérowana
28-29 sáwífa-kanaa misáwí-ámútánkó sáwí'a uwánkowasa
waási káráwiyesa aíyayaanka'a kárá'umarowana minándá
tarátuwena misáwí-ámútánkó áí'maena máásai-marafa'a
máánkarowana Ísumo túmba awánéna wáá'a túwana
Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana Ísu
óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna Ísuwo
íyáákamai-Fasi'aenkon-áániniko ómpo sínkamonafonifo nóra
uwásinkainono súwana
30 Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó
sáwífa-sawi-amutamba wenarumpimbó mérontafena séna
kesúwí'a sáwífa'nanka úne séna mérowasa
31-32 omápa'a sáwífa-poi mésa umá wénowasa
minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa
óraaka sésa waántáfa'a ímba si'maraaó. Mimpói tirumpintá
si'maraaó suwaná miyán-oro súwasa
33 sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba
kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá
seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpímbó
kúwáférómba putásowasa
34 póíya'o káráwiyowi awánésa minúwóíyáán-úmai
naaópa'a wésa kísaufaka'o méron-kwaasi mósimatim-
besimati uwasá
35 isésa koawánánae sésamo kumbá Ísumpa'a kotúwaandu
ésa awánomba sáwí-amutamba arumpinkémbó kóun-
kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísun-aísamaifimba kawe'-
úmai mérowasa koawánésa táátafesa uwasá
36 Ísu minkwáásígómbó kawe'ó uwánkowasamo awánon-
aai simátímúwasa

37 isésa áfááraumai táátafesa ésa pósa Kégésaa-marafaken-kwaasi seyaafáˈnánká Ísuntafesa sésa maambáráfáˈá ifá siyuwésa kóuwo suwaná nompín-táómpimba íyátowana

38 sáwí-amutambo maisuwón-kwaasigo Ísuntafena óraaka séna eséˈa kónae súwana ímbanifo

39 ení naaópaˈa kuré Maníkómó embó kaweˈó uwánkáín-aai kosimátimiyo súwana Ísumo uwánkon-aai mindáópaˈa simátímaˈmaena kuráiye.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.
Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43

40 Ísu Káríri-waaunkoni menáípákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba sáwífaˈ-waasi amuˈmakówana túwasa aamoí uwaná

41-42 moóráwigo ámáán-dankaˈo káráwiyowin-awiˈa Yáírási téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna kímbora kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyé aneˈá kotaˈótorenana asófáíno súwana mininááámárúgó sísamaifakemba kaeˈá kumbaimái-aatai maisukáín-arasigontafena afowá tasúwana Ísu weséˈo kúmba sáwífaˈ-waasi Ísumba úkúresa aráááíwaˈmae kuwaná

43 moórá-ininkomba áíˈa ún-ininko sísamaifakemba kaeˈá kumbaimái-aatai naaeyámba ankówasa ímba kanaaˈá asófankowana mináíˈá úwoi wérowana

44 mininínkó sáwífaˈ-waasifimba Ísumba aráááíwaˈmae wéwena wení unáánkwátói-araiyaˈa kotaˈótorowana mindáááéyánko éˈankowana

45 Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóiyaˈa taˈótóráínaˈiyo súwasa seyaafáˈnánká sésa ímbaniye suwaná Pítaa séna óraakoo sáwífaˈ-waasi faméˈmaesamo íyómpimba taˈótokaawe súwana

46 Ísu séna kempínké-fásíˈáénkó moóráwigomba kaweˈó uwánkáímba awánéˈa séˈa moóráwigo kesí unáánkwátóiyaˈa taˈótokaiye súne súwana

47 mininínkó imáyáa éna ímba aúpáˈá úmpo éˈa suwánaraiye-imayaa éna anekembá tataˈá úwana Ísun-aísamaifimba kífaena seyaafáˈ-wáásí túrankaˈa wení unáánkwátóiyaˈo taˈótorowanamo asófankon-aai simátimuwana

48 Ísu séna kesímánaako kentáfé sé éraiˈa súwaˈnai índawin-iye sénda póna ááˈa

éˈánkáífo kaweˈ-úmai waaó Ísu siyáiye.

49 Ísu mináái wésuwasa ámáán-dankaˈo káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáifo óraakontafe ténafo simámuwo suwaná

50 Ísu mináái iséna Yáírásintafena séna minááísáfé
ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba inaná
enayáámúnko kawe'-úmai méíniye Ísu séna kúmba
51 Yáírásini naankóní ewaa'á wéna arááíwa'mae kun-
kwáásísóntáféna maanká'-méwaro séna Pítaane Yónine
Yémísine minárásígón-anófoiye tí'maena naaúmpa'o iyúmba
52 mindáúmpá'ó méron-kwaasi óraa'-ifi'a wétowana Ísu
séna ímba ifi'á taaró. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúmá
wéraiye súwasa
53 minkwáásísómbá é'a pukuráiye-imayaa ésa Ísun-awíyáái
uwaná
54 Ísu minárásígón-ayáánka'a ta'ótorena séna
inaamarúgóo íyáfasinaao súwana
55 minárásígón-amanko arupimbá túwana minúwóíyáámbá
íyáfasinowana Ísu séna tómbá amíyana náíno súwasarai
56 anófoi táátafesarai uyaná Ísu óraaka séna kemó únda-aai
ímba simátímékaiyo siyáiye.

9

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.
Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

1 Ánaaemba Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á
kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá
sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména tí'o
índa-waasi asófatinkai-fasi'aemba tiména
2 séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai
kowésimatime'a tí'o índa-waasi wéasofatinke'a oro séna
3 aampa'ó wíyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró.
Táúmba ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a
tómbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé koró.
Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae koró.
4 Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o
wíyamba naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a
kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a
koró.
5 Moórá-naopa'o wíyasamo ímbo naambó timíyana Maníkó
mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a
é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare'a koró Ísu
simátimuwasa
6 wení kísau-waasi tuwésa naaó'-nao'a wénesa Maníkóní
ásé-aai simátíma'mae wéwesa tí'o ún-kwaasi asófatinkafa'a
kuráawe.

Éroti Ísun-aaimo ísarain-aai.
Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

7 Ísuni kísaugon-aai símae íyúwana Káríri-marafaken-
kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna óraa'-imayaa uráiye.

Ísuntafesa tuwímbai sésa wemá Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba íyáfasinkaiye suwasá
8 tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátímakaiwain-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba íyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo pukáimpinkemba íyáfasinkaiye suwaná
9 Éroti miséyááfá'-ááí iséna séna kemá séwánasamo Yónimba anuwarambá kambísówanamo pukáimbanifo minááímó wésemba nááwa'iyompo awánánaumne Éroti símae iyáiye.

Sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13

10 Ísuni aantá-waasi Ísumo timún-kisau maisuwésa wempá'á tésa seyaafá-kísáúmó máún-aai simámúwana Ísu miwí aantemba tí'maena Pétésáíta-naopa'a komérowasa
11 énifo sáwífa'-waasi isésa arááíwa'mae kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátimena tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

12 Asófatinkowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi Ísumpa'a tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara'a ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tóné naané saafá oro suwaná
13 Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa miwí sésa kári-tomba séfataasewara kae'-mófáá'wárá'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaan-ínífo tómbá koméyánorowa wéseno áísai esa suwasá
14 sáwífa'-waasi 5,000 waai uwasá aarewé iyámpóíye mérowana Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái tuwínkaa tuwinkaa'-úmai 50 50 mara'á méraaro simátíméro súwasa
15 isésa miyá uwátínkówana
16 Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wíyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi timúwasa misáwífá'-wáási tímúwasa
17 seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aai.
Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

18 Moórá-kanaa Ísuwe wení kísau-waasiye mérowana Ísu aantemba Maníkómpá'á inaí simásuwena tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa

19 miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi
óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo
simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai
sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawi
pukáandafinkembo íyáfasinkaandawi óne wésewe suwaná
20 Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo
súwana Pítaa séna Maníkó íyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-
waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana minááí ímba
simátíméro Ísu óraaka siyáiye.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aai.
Mátíyu 16:21-28, Mááka 8:31–9:1

21 Ísu séna minááí ímba simátíméro simásuwena
22 séna kembá waási úrankomba sí'o índa-i'a
uwásinkesa Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-
waasiye ámáámbo sen-kwáásíyé tínaaemba uwásimesa
sínkamiya'a púwóndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna Maníkó
íyáfasisinkainiye Ísu siyáiye.

23 Ísu seyaafá'nánká simátimena séna kembó siráááíwaenae
síyawi tiráááímo táínda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó
púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae'o kondantembá kembó
siráááíwaiyawi umbai-tántáá'á aasiyaasi-kánáá timíyasa
minúmbáí-tántáá'á úwoi maimaésa siráááíwaenaawe.
24 Tiráááímo táínda-i'o ésa ímba kawe'-úmai ménaafo
kentáfésa ísámai tiráááímo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa
aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe.
25 Mararáké-séyááfá-tántáá'ó wémaesamo puwíyambo éna
mintántáákó ímba túwa'nai íníye.
26 Kesááiwara kenkwárá'ó tigaemó uwásínkáámba
pó'a ánaaemba kemó marapá'ó kúmónda miwí sigaé
uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesí sáwara
kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóní kísau-waasiti
sáwara'o marapá'ó kúmónda miwí sigaé uwátinkanaumne.
27 Érai'a simátime'a súne. Tuwímbai maanká'ó
méraan-kwaasi ímbo pukénka'a Maníkó wení waásimo
kawáánimba awáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáiye.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.
Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

28 Ísu simátimena afakaumboé-no'waana'i miyáumai
waéna Pítaane Yónine Yémísine tí'maena inaimó síndasafena
omápa'a iména
29 inaí wésuwana ói'a fí'on-oi'a faufúwana wení
unáánkwátóiyakemba waéní'a kéna túgáyáagaya úwasa

30-31 awánomba kae'-wáásíyáí wíyómpakemba paápé
ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-
waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aaí wésuyana wíyómpake-
sawara'a wérowarasarai naaófá'á Maníkó Ísuntafena séna
Yérúsaremufa'a puwíníye siyáimba ampáánká'á miyá íníye-
aai wésuyasa
32 Pítaae'o méroyan-kwaasi tún-kwaémomba íyáfasinesa
Ísuni sámo kaimbá Ísuwe'a méroyan-kwaasi tuwánomba
33 mindárai Ísumba ímba auwésarai iyóyanka'a Pítaa
Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawe'á imbá
póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta
moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá ónaumne
Pítaa ímba imáyáamo úmba úwoi siyáiye.

34 Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátafesa
uwaná
35 ainámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáánimba
éna kemó íyáfasinankaundawin-ifo wenáái ísáaro
36 súwasa awánomba mindárai wíyómpa'a íyúyana Ísu
aantemba mérowasa awánomba minkánáá ímba simátimesa
minááí úwoi ta'ótokaawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.
Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29

37 Aafáyáaraamba omápakembo kúmúmba Ísumpa'a
sáwífa'nanka tóso uwaná
38 miwífínkémbá moóráwigo óraaka séna óraakoo maawá
kímbora kesáánimban-ifo arumbá uwánkaao.
39 Sáwí-amutanko arumpimbá taména wáá'a téna
fame'naame'á isaná tanaambá fágufagu wéena áwááyaamba
umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aíyayaamba ku'wisaná
miyá úmae wéiyena sáwí'a wéuwankaisa'a
40 ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpinkémbá
maiyaúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana
41 Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-ímáyáá isa'á kentáfé'a
ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbaí wétaifo nóraumai-
kanaarara kesé'a ménaumno simátimena miníyámpóígón-
afowantafena séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana
42 áí'mae túwana misáwí-ámútánkó miníyámpói
famé'auwowana tanaambá fówana aíyayaamba
ku'wisaná aigaregó nonkáánúwana Ísu awánéna misáwí-
ámútánkóntáféna séna auwé kóuwo séna miníyámpói kawe'á
uwánkena afowántáféna séna áí'mae waaó súwasa
43 Ísumo miyámó úmba Maníkóní óraa-fasi'aemba awánésa
seyaafá'nánká táátafesa

ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 17:22-23, Mááka 9:30-32

44 Ísu seyaafá-kísáúmó maúmba awánésa táátafesa uwaná
wení kísau-waasisafena séna simátíménda tááka'a máráaro.
Kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa sínkamiya
puwónaumne súwasa
45 wemó sún-aaigoni áwáu ímba isésa miwítí imáyáa um-
baí tówana minááígóní áwáu aúpá'á wérowasa ímba ísámai
kawe'á ésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai
uráawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aai.
Mátíyu 18:1-5, Mááka 9:33-37

46 Ísuni kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfínkémbá
nááwa íyáákaiyo sésa keáímbá símae kuwaná
47 Ísu miwítí imáyáa iséna moórá-iyampoi áí'mai
amándára'a ankéna
48 simátimena séna kentáfésa imáyáa ésa iyámpóímo
áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai
Maníkó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe. Kempínkémbá
tuwímbai sé'a kemá kári'-waasi únemo síyawi Maníkó
minkwáásísáféna wéiyaakaawe wésiye Ísu siyáiye.

Kentí kísaugomba ímba sáwí'o on-aai.
Mááka 9:38-40

49 Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena
sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe
auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá
kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfínkén-kwáásín-ifo
ímba miyámó indá étuwaaosa siyáumne Yóni súwana
50 Ísu séna ímba tufínankaaro. Kentáási kísaugomba ímba
sáwí'o owí úwoisa wésuwa'nai-owe Ísu siyáiye.

Sáméríyaa-waasi Ísumba ímba naambó ámakaan-aai.

51 Maníkó Ísumba aiyáínana wíyómpa'o iyínda-kanaa am-
páánká tínena úwana Ísu wenarumpin-ímáyáá éna óraaka
séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna wéna
52 wení waásisafena kowaíyan-damba kosaafá wéiyaro
séna ti'marówasa aifa'á Sáméríyaa-waasiti naaópa'a kuwasá
53 Ísu Yérúsaremu-naopa'o wínda-aai isésa tirunkó sáwí'a
úwasa ímba naambá tímúwasarai
54 wení kísau-waasifinkemba kae'-wáásíyáí Yémísiye
Yóniye'a minááí isésarai sésarai Fasi'aénkóo Maníkó
wíyómpakemba iyamá tuwáínana kuména minkwáási
kafúkoro-aaimo suyambá wéankaiyo suyaná

55 Ísu méfaerena óraaka séna ímba miyá sekaiyó súwasa
56 mindáópa'a tuwésa fí'on-daopa'a kuráawe.

Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aai.
Mátíyu 8:19-22

57 Aampa'á wéguwana moóráwigo Ísuntafena séna seyaafá'-náópa'o níndafa'a esé'a nónaumne súwana
58 Ísu minkwáásígómbá simámena séna waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko kumpaápé uráundawi ímba naambá úmake'a wéwaumne séna
59 minkákémbá moóráwigontafena séna siráááíwa'mae tiyó súwana séna óraakoo kemá méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana
60 Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaambo owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá Maníkómó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'mae wínone súwana
61 moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo embá arááíwaenaumpo aifa'á kesimáára siyáámba timé'a embó taarááíwaenda kanaawá'íyo súwana
62 Ísu séna Maníkóní kísaumo ómbaresa maiyésamo ifátuwesa fí'on-imayaamo owí Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ímba kanaa'á kísau maénááwe Ísu siyáiye.

10

Ísu 70 waasi kísaumo tímakain-aai.

1 Ánaaemba Fasi'aénkó sáwífa'-waasi 70 waasi íyáfasintinkena kaekae'á uwásuwe wemó wínda-naopimpa'a aifa'á kónááwe séna
2 Maníkómpá'ó tíyantafesa wenáái kosimátíma'mae koró-ááí simátimena séna kísaufa'a sáwífa-tomba áfu karáisasa mintómbó fakaráíyan-kwaasi sesimáí-waasi méraafo kísaugoni afowámpá'á inaí síyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaránááfo koró.
3 Sipisípi-araa'a wínana áwáífiyaamo in-íyánkómó in-tenkáámbó on-kwáásífá'á ti'maránaumne.
4 Óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a aampa'ó wéwe'a ayáátááka'a ímba úwoi-aai símae wé'a
5 moórá-naumpa'o iyé sé'a faru úmai méraiyataao seró.
6 Síyana faru úmaimo méraindawimo éna mifárú-ááí wempímbá wéínifo ímba faru úmai méraindawimo éna mifárú-ááígó kouweréna kembiwífá'á tíníye.

7 Kísaumo maíyawi méyámbó máéntafe'a timínda-
naumpa'a imé'a timíyan-tomba nánááwe. Ímba fí'on-
daumpimpa'o níyamba timíyan-daumpa'-aantemba
iméraaro.
8 Moórá-naopa'o wíyamba naambá timésa tómbá timésa
íya'o wéne'a
9 mindáópa'o tí'o índa-waasi asófatinke'a simátime sé'a
Maníkó wení waásimo kawáánínda-kanaa kempá'á kárika'a
tíníye simátíméro.
10 Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo timíya'a aampa'á
wéwe'a afora'á simátime sé'a
11 kentí naaópakem-bara sísamaifakenta uwátuwaundasa
Maníkó kembiwí ímba aamoí uwátínkáíntafeta aiyowáí'a
úmai aráátimune. Ísáaro. Maníkó wení waási kawáámó
índa-kanaa ampáánká'á tínena isa'á tínaaemba uwámewe
simátíméro.
12 Simátime súne. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena
tísai índa-kanaa tínda naaófá'á Sóndómu-naopa'o méron-
kwaasi sáwí-waasi sáwí-meyamba timínífo kembiwímó
tínaaembo uwátimiyan-kwaasi sáwí-meyamba áfááraumai
timíníye Ísu siyáiye.

Ímba aaimó ísaraan-aai.
Mátíyu 11:20-24

13 Ísu simátimena séna Kórási-naopaken-kwaasiye
Pétésáíta-naopaken-kwaasiye káráwiyoro. Naaófá'á Táyaa-
naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-
aaimo ímbo ísaraawifimbo fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-
kisaumo maéwándamo awánarekaa kentí sáwí-awau
tukáawisino. Sáwí-awau tuwésamo úwoi-unankwatoimo
úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino.
14 Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá
wée'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-
kanaamo tínda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-
naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imayaa
wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-
meyankomba íyáákamai-sawi-meyamba timíníye.
15 Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá
maré sé'a wíyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a
kónááwe Ísu simásuwena
16 wení kísau-waasisafena simátimena séna kentáái
ísámai kawe'ó owí miyámó ombá kesáái ísámai kawe'á
wéofo tínaaembo uwátínkááwi kenkwárá'á miyá wéowe.
Tínaaembo uwásínkááwi miyámó ombá si'mákaiwainkwara'a
miyá wéowe Ísu siyáiye.

70 waasimo kouwékáan-aai.

17 Ísu súwasa minkwáásí 70 waasi isésa wété urésa
Ísumpa'a tóso ésa aamoí tauwánkesa sésa Fasi'aénkóo
sáwí-amutantontafe séta Ísun-awika'a súmpo tiyuwé kóro
súnasasa isésa kóuraawe suwaná
18 Ísu séna miyá owaná wíyómpakembo aafáyáumo
tóráíntemba wíyómpakemba waántáwankombo maisukáimba
awánaraumne.
19 Simátíménda ísáaro. Fasi'aémbá timúna pó'a
waaifainkómó fáíndamo é'a ímba puwíyana áwáífiyaamo
índa-ufonkwankomo fáíndamo é'a ímba puwónááwe.
Tímakaunda-fasi'aenko waántáwankoni fasi'aénkómbá
íyáákaimba póna ímba seyaafá-tántáákó sáwí'a
uwátinkainiye.
20 Sáwí-amutantomba kentáái isésa kóuraantafe'a ímba
aamoín-ofo Maníkó wíyómpa'a aúfáífimba kentúwí'o
agaimakáintafe'a aamoín-oro Ísu siyáiye.

Ísu Maníkón-áwí'o mósá makáin-aai.
Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17

21 Minkánáá Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba imáyáa
amúwana arunkó kawe'á úwana séna kesifóo wíyómpa'wara
marará'wárá'ó káráwiyaandawi óne. Seyaafá-tántáá'á
isáúmne sen-kwáásí ímba simátime úwoi-waasi simátime
miyámó íyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne
Ísu Maníkóntáféna simásuwena
22 simátimena séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo
séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáu ímba suwánaraafo
kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáu suwánaraiye.
Seyaafá'nánká kesifoní áwáu ímba awánaraafo kesifombá
pó'a keyáá wení áwáu awánaraumne. Kesifoní áwáumo
aráátimundawi wéawanaawe Ísu siyáiye.

23 Ísu simátimena méwaerena wení kísau-waasisafena aan-
temba séna awánaafo tirunkó kawe'á ína'a méraaro.
24 Simátime súne. Naaófá'á Maníkón-aaimo
simátímakowiye óraa'-waasiye kembiwímó wéunda-kisau
awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe.
Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba
ísaraawe Ísu wení kísau-waasisafena siyáiye.

Sáméríyaafakewi namuro-wáásímó áwa'nai uráin-aai.

25 Moórá-kanaa Ísu wenáái wésimatimuwana moóráwigo
ámáámbo kawe'-úmaimo isówi Ísumpa'a téna áísai úmai
Ísumba isánae séna óraakoo nóra úmaiya aúí'a úmai
wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana
26 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimbo awánáánda minááísáfé
nóran-imayaawa ónó súwana

27 minkwáásígó séna Maníkón-aai aúfáífinken-aaigo séna
kentiruné kentí imáyáawe kentí fasi'aéné Maníkómpá'á kentí
Fasi'aénkómbá áméro séna kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
waási-imayaawara'a oro siyáiye súwana
28 Ísu séna érai'a sémpo miyámó é aúí'a úmai wíyómpa'a
maé'mae'a ínone Ísu siyáiye.

29 Súwana minkwáásígó imáyáa éna fí'on-kwaasi
suwánésa kawe'-wáásín-iye síwae séna Ísuntafena séna
kesí waási nááwa'iyo súwana
30 Ísu séna simátíménda isaaó. Moóráwigo Yúndaa-
waasi Yérúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónae séna
aampa'ó wimbá umén-kwáási ta'ótokesa wení unáánkwátói
awá'maesa tufú'máráawana puwíndasafena aampa'á
méraisana
31 moóráwigo Maníkóntáfénamo ísámai póímo tufú'mai
agáíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana
kóawanena moórá-aanawaisafa'a kóyáákaisana
32 moóráwigo Rífáin-anaankakewi ámáán-daumpa'a
kísaumo máíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a
méraisana wení ewaa'á wéna kóawanena moóra-
aanawaisafa'a úwoi kóyáákaisana
33 moóráwigo Sáméríyaafaken-kwaasi miwí Yúndaa-waasiti
namuro-wáásífínkémbá moóráwigo minámpá'ó wimbá
koawánéna arumbá uwánkena
34 wení ewaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwara
úmai afifimbá a'ankéna asáá uwánkena mósá farámbai
wení tónki-poifimba ankéna áí'maena wááumo ten-kwáásímó
wáén-daumpa'a móankarena káráwiyena
35 íyáfasinena aafáyáara'a mindánkón-afowámbá kae-
kánáá-kísáúgóní óntamba aména séna kawe'-úmai káráwiye
wenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondáá embá
máméno simásuwena kóuraiye Ísu simásuwena
36-37 nóra úmaisaawa aúí'a úmaisa maé'mae'a ónaumno
súwaintafena Ísu áísai ena séna umén-kwáásímó tufúkáan-
kwaasigoni waási minkáúmbó-wáásífínkémbá nááwa'iyo Ísu
súwana minkwáásígó séna arumbá uwánkena áwa'nai
uráiwai wení waásin-iye súwana Ísu séna wemó intembá
komé miyá ínone Ísu siyáiye.

Máátaante Máríyaante-taai.

38 Ísu wení kísau-waasise'a aampa'ó kúmba moóra-
ininkon-awi'a Máátaamo méron-daopa'a kúwana Ísuntafena
séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana

39 iména aaí wésuwana mininínkón-áúnkon-awi'a Máríyaa
Ísuntafena óraa'-waasin-iye-imayaa éna aísamaifimba
taména wenáái wéisowana
40 Mááta seyaafá-tómbá wéagaena óraa-kisau wémaena
óraa'-imayaa éna Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesúnko
ímba súwa'nai isa'á keyáá óraa-kisau wémaumpo kentáfé ína
imáyáa ónó. Simámínana tasúwa'nai íno súwana
41 Ísu arumbá uwánkena séna Máátaao sáwífa-tantaa'a
óraa'-imayaa ónana enarunkó umbaí wétaifo
42 kesááimo ísáámba mindá óraa-tantaa'a póna
mindásafena Máríyaa méraifo ímba ifátuwe'a ai'máráanana
wíníye Ísu siyáiye.

11

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.
Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

1 Ísu moórá-kanaa Maníkómpá'á inaí wésuwasa
wení kísau-waasi mérowana Ísu simásuwowana wení
waásifinkemba moóráwigo séna Fasi'aénkóo Yóni nombó
maitínkáíwai wení kísau-waasi simátímísasa Maníkómpá'ó
inaimó sentembá kentáá simásímínata Maníkómpátá inaí
senó súwana
2 Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba maará seró.
Kentáásifowao enáwí'o íyáákarain-awita mósá maráúmne.
Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi
tirumpimbá kumíno.
3 Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó.
4 Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá
uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwáana miyáumaisa
kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó.
Sáwí-yantaapinkembo kentáá ma'máímo
awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó.
Miyán-áái Maníkómpá'á seró Ísu siyáiye.

5-6 Ísu simásuwena simátimena séna moórá ení waásigo
némpakemba nó'waan-afufumba tína ímba tómbá maké ení
waásigoni ontafá'á wée áísai e sé kesí waásigo némpakembo
timbá ímba tómbá makáunana úwoi méraifo tómbá símína'a
mááméno sínana
7 wení naaúmpakemba séna ontá wisuwéta kesí aare-
iyámpóíseta súsá waiguráumpo ímba íyáfasine'a aména umpo
kóuwo síníye.
8 Kesí waási pó'a aména umne-imayaamo ímbo ínanamo
éna ayáátááka'a mináái wésinana ímba aigaé ínana mináái
wésindasafena íyáfasinena amíníye.

9 Miyáráán-úmai simátime súne. Maníkómpá'ó inaimó
sembá áísai úmae iyíyana timíníye. Áántamae iyíyana ken-
táái isáíníye. Saafá úmae iyíyana Maníkó aráátiminiye.
10 Áísai íyanamo éna Maníkó timíníye. Áántewanamo
éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafá íyanamo éna Maníkó
aráátiminiye.
11 Kembiwí iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo mófáá'a
simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe.
12 Kokóri-auma simiyómó síya'o é'a ímba íyoiyoimba
timénááwe.
13 Énifo sáwí-waasin-ofo kentáánintomba kawe-tántáá'á
wétimefo wíyómpakemba kentáásifowa kawe'-aantembo
iwáí póna ení Ufaen-ámútámbá simiyómó síyawi Maníkó
wení Ufaen-ámútámbá timíníye Ísu siyáiye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.
Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

14 Moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana
póna minkwáásígó ímba aaí wésuwana Ísu maiyauwówana
kóúwana minkwáásígó aaí súwasa sáwífa'nanka awánésa
táátafesa uwasá
15 tuwímbai sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a
Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba
wémaitiyuwaiye suwasá
16 tuwímbai Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa éraira
Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau maínata
awánaano suwaná
17 Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moóra-
andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai
méranaawe. Moóra-akumba aaimó tuwíntáán-akumba pósa
tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe.
18 Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'-ésamo
ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá
Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba
wémaitiyuwaiyemo sembá
19 énifo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo
wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Píyésepurini
fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó
síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe.
20 Énifo kemá Maníkóní fasi'aénká'á sáwí-amutambo
maitiyuwáúndasafena Maníkóní fasi'aémbá kempímbá
paápé isa'á wéawanaawe.
21 Moóra-aai imáyáan-oro. Fasi'aén-kwáásígó
paroí tokéna wení naaka'á káráwiyaisana wení
moparáwímbá kawe'-úmai wéraifo

22 moóráwigo wení fasi'aémbó íyáákaraiwai téna tatufú'mai wení paroí fasi'ámaimo ta'ótokaim-paroi tatafiyéna wení moparáwímbá tatafíyena tuwín-timakaiye.

23 Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásíyáámbá owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba wété uwáguraawe
Ísu siyáiye.

Sáwí-amutanko kouwékáin-aai.
Mátíyu 12:43-45

24 Ísu simátimena moórá-aai séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena
25 téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawe'á uwásukaisana taawánéna
26 tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'o uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawi-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawi-amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye Ísu siyáiye.

Érai'a tirunkó kawe'á wéin-aai.

27 Ísu mináái simátimuwana sáwífa'-waasifinkemba moórá-ininko Ísuntafena óraaka séna enanó embá ma'ánkarena náámbo ámakaiwaimba Maníkó kawe'á uwánkaraiye súwana
28 Ísu séna érai'a sémpo Maníkó wenáái ísámai kawe'ó owímá óraa-kawe'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwó siyáan-aai.
Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

29 Súwasa sáwífa'-waasi Ísumpa'a tóso uwaná simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasin-owe kentáfé'a wésemba Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínífo mináái imáyáan-oro.
30 Naaófá'á Nínéfa-naopaken-kwaasi Yónaa uráintafesa Maníkó ai'mákaiyemo siyáantemba kemó ondá awáné'a Maníkó ai'mákaiye sénááwe.
31 Naaófá'á Yúndaa-waasiya'a káráwiyowin-awi'a Soromoní kawe'-ímáyááfínkémbá aaí wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái koisánae séna wémena kuráiye. Káfé'a kemá Soromonimbó

íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tínda mininínkó kembiwí aaifimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taísaraumpo Soromonimbó íyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenááimo ísááraamba ímba ísaraawe síníye.

32 Naaófá'á Yónaa Nínéfa-naopa'a Maníkón-aai kosimátimuwasa isésa sáwí-awau tuwésa Maníkón-aai ísaraawe. Káfé'a Yónaambo íyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tínda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aaifimbá maitinkésa sésa Yónaa-aai iséta sáwí-awausa tukáundasaanifo Yónaambo íyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái isé'o sáwí-awau túwááraamba ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe Ísu siyáiye.

Túranko kentí imáyáafimbo sámo kain-áái.
Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23

33 Ómbó kúra'maresa ímba aúpá'ó maráíyamba afora'á makéwasa naaúmpa'o iyíyawi awánánááwe.

34 Miyáumai túranko kentí imáyáafimbo sámo kain-tántáá'án-iye. Túrankomo kawe'-úmaimo awánáínanamo éna seyaafá'-ímáyáá sáma káínífo túrankomo ímbo kawe'-úmaimo awánáínanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíníye.

35 Kentí sámo kain-tántáá'á túnkwifainifo kentúra'a káráwimai kawe'án-oro.

36 Kentí imáyáago ímba kumeu'ó índa seyaafá'á sámo wégaimba ónkómó sámo kátínkáíntemba póna kentí imáyáago kentúra'a sáma kátinkainiye

Ísu siyáiye.

Ámáán-kawaa-waasi sáwí'a owémó siyáin-aai.
Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 20:45-47

37 Ísu mináái simátimuwana moóráwigo ámáán-kawaa-waasigo Ísumpa'a téna séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana tómbó náíndasafena iména

38 ímba ayáámba non-kwiyéna tómbá nówana minkwáásígó awánéna áátafena éna imáyáa úwana

39 Fasi'aénkó awánéna simámena séna kemá ámáán-kawaa-waasi anaféúné táúfa'e paáká'-aantemba wénon-kwiyofo andáámpá'á sáwí'a uráisa'a túraniyamba é'a sáwí'a wéowe.

40 Sáwí-imayaawara'-waasi méraawe. Maníkó paáká-tántáá'á éna andáámpá-tántáá'é imáyáawe mindáwara'a uráiye.

41 Kentí imáyáamo arupíse é'o kemó makén-tantaa'o ímbo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáago

kawe'á íníye.

42 Kemá ámáán-kawaa-waasi kentí kísaufakemba kári-
tonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moórá
Maníkómbá amé'a kawe'á é'a miyán-ámáámbá ísámae
wéiyofo óraa'-amaamba ifá'á tuwé pó'a Maníkómbá
ímba imáyáa wéame'a óntan-iyain-kwaasi sáwí'o
uwátínkáántafe'a káráwiyoro.
43 Kemá ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a imé'a
kawe'-áémpá'á waási túranka'o iméraamba tiráái wétaiye.
Marupá'ó iméraawasa waási tuwánésa kawe'-ááímó sembá
tiráái wétaifo kentúra'a káráwiyoro.
44 Waásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo
waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a
owasá waási ímba wétuwanaafo káráwiyoro Ísu siyáiye.

45 Ísu simátimuwana moóráwigo ámáámbo sún-kwaasigo
Ísuntafena séna miyámó sénda kentááwárá'á símai sáwíta
uwásinkaane súwana
46 Ísu séna kemá ámáámbo sen-kwáási kemó ámáámbo
simátímén-aaigo umbaí tíyáísa'a mináái ímba wétuwa'nai-
ofo káráwiyoro.
47-48 Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátímakowi
tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe.
Naaófá'á kentíwá'námo uráantafe'a kawe'á uráawe sé'a
utámakaapa'a to'waaí wéofo káráwiyoro.
49 Naaófá'á Maníkó kawe'-ímáyáafínkémbá séna kesááimo
simátimiyawiye aráátimiyawiye ti'máráanasa miwífímbá
wéniyasa tuwímbai sáwí'a uwátinkesa tuwímbai tínkamiyasa
puwónááwe Maníkómó siyáimba mináái paápé uráiye.
50 Naaófá'wárá afufumpinkwárá ánaaenkwara'a Maníkón-
aaimo simátímakowi tínkamuwasa pukáantafena póna
misáwí'ó uráawin-anondaa-meyamba káfé'o méraan-
kwaasifa'a tíníye.
51 Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi
ánaaemba moóráwigon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-
daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésa
ísámaimo pói tufú'maimo agáún-ontan-taare wérowana
moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantembo iyún-onta
wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana
pukáiye. Minkáé'-wáásití afufumpimbó kárúraan-kwaasi
tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'o
méraan-kwaasi maénááwe.
52 Kemó ámáámbo sen-kwáási érai'-aai ímbo aúpá'ó
tukáankakaa mináái ísámai kawe'á owisinó. Kemá

ímba ísámai kawe'á ombá fí'on-kwaasiti aambá fáíkaafo káráwiyoro Ísu siyáiye.

53 Ísu mináái simátimena máápa'a kumúwasa ámáámbo sun-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye tirumpimbá aaisambá aéésa fí'o-fi'on-tantaatafesa
áísai úmai ísáananamo
54 aaimó kaentaén-ááímó sína'o é'a aaifimbá maenkánae sésa áísai uráawe.

12

Ímba kaumbo-kae'-ááí serómó siyáin-aai.
Mátíyu 10:26-27

1 Minkánáá áfááraumai sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá uwaná Ísu wení kísau-waasi simátimena séna ámáán-kawaa-waasi kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásíyáámbá ofó ímba miyáumai méraaro. Intóráín-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímbá márááwana intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiti sáwí-aai miyá wéifo kempímbá misáwí-ááígó óraa'a tifáínifo kentúra'a káráwiyoro.
2 Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe.
3 Nó'waambo siyáan-aai sán-káíndara'a síyasa isánááwe. Aúpá'ó siyáan-aai seyaafá'-wáásí túranka'a síyasa isánááwe Ísu siyáiye.

Moóráwigon-aaroi inkáísóromo siyáin-aai.
Mátíyu 10:28-31

4 Ísu simátimena séna kesí waási simátíménda ísáaro. Tuwímbai tínkamiya'a puwónááfo moórá sáwí'o uwátinkai-tantaa'a ímba wéraifo ímba miwísáfé'a inkáísóro.
5 Kemá simátime súne. Maníkó méraifo wenáároi inkáísóro. Wemó tínkamina'o puwíyambo éna kanaa'á ónkaifa'a mátiyuwainiye. Mináái Maníkóntáfé'a inkáísóro-aai súne Ísu siyáiye.

6 Ísu simátimena séna kári'a téntémpaaran-dumama séfataase-numama kári'-ontankakemba kae-tóyáráán-óntánkákémbá wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama ímbo awinkaiwái póna awánaraiye.
7 Numamá kári-tantaa'o awánaiwai póna waási óraa-tantaa'an-ofo ímba táá'a íno. Kenti'nóntáu toráúsíwain-ifo ímba táá'a íno Ísu siyáiye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.
Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

8 Ísu simátimena séna simátime súne. Seyaafá'-wáásí túranka'a kentáfésa sésa Maníkó ai'máráísana kunkáiwai kesí óraakon-iye síyawisafe'a kemá waási úranko Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi túranka sé'a kesí waásin-owe sénaumne.
9 Énifo waási túranka'a kembá tínaaembo uwásimiyawisafe'a kemá Maníkóní kísau-waasi túranka'a sínaaemba uwátimenaumne.
10 Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáínana miwísé'a waé'wae'a íníye.
11 Kesí waási-i'o ontáfésa ta'óto'mai tí'maesamo óraa'-waasiye ámáán-kawaa-waasiye túranka'o mátínkaresamo aaifimbá maitínkéwa'o é'a nóran-aaimo síyamba ímba táá'a ínana
12 Maníkóní ámútanko síyan-aai úwoi tááka tinkáína'a sénááwe Ísu siyáiye.

Óntawara'-waasigo sáwí-imayaamo uráin-aai.

13 Súwana sáwífa'-waasifinkemba moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo kesifo púwísana kesuwaá seyaafá-tántáá'á maiyéna ímba tuwímbai wésimifo emá sinaná tuwímbai násimino súwana
14 Ísu séna kesí waásiyo minááí ímba kosénaumpo keáfáráwáíti moparáwímbá ímba tuwín-timenaumne simámena
15 seyaafá'-wáásísáféna séna waási kawe'-úmaimo méraawiti áwáu ímba sáwífa'-moparawimba makáafo moparáwímbá maénae séme'a máéfainifo kentúra'a káráwiyoro Ísu siyáiye.

16 Simásuwena moórá-aai simátimena séna moóráwigo sáwífa'-moparawimbo makáindawi wení kísaufa'a sáwífa-tomba wéraisana
17 wenarumpin-ímáyáá éna sáwífa-tombo fáká'maimo máráanda-namba ímba wéraifo nóra ónaumno.
18 Miyámó é'a tómbó makáunda-namba tawísíye'a óraa'-namba úmare'a mimpímbá seyaafá-tómbá fáká'mare'a kesí moparáwínkwárá'á maránaumne.
19 Miyámó é'o é'a kesáfé sé'a seyaafá-tántáá'á ímbo aáfáán-túwáanda tóné noné námae iyé'a ayáátááka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawe'á ína'a ménaumne sisaná

20 Maníkó simámena séna sáwí'o úmaemo iyónda-waasigo
óne. Káfé'-no'waamba puwéma esáfémo makáanda-
moparawimba túwénana nááwa máíníyo Maníkó siyáiye.
21 Marapá'á kesáfé-mópáráwín-aantembo makáiyawi
miyán-kwáásín-ofo marapá-tántáá'-aantemba marésa
Maníkómpákén-tántáá'á ímba makáawe Ísu siyáiye.

Maníkómpá'á imáyáa áméron-aai.
Mátíyu 6:25-34

22 Ísu mináái simátimena wení kísau-waasisafena séna
simátime'a súne. Miyáráán-úmai méraamba ímba óraa'-
imayaa é'a tómbó náíyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a
kentúra'o unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-
oro.
23 Tómbó náíyamba úwoisambanifo waásimo méraamba
óraa-tantaa'an-iye. Unáánkwátóimo íyamba úwoisambanifo
waási túma óraa-tantaa'an-iye.
24 Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna
tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo Maníkó miwítí
tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a numamá kári-
tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a póna kentí tómbó éna
timíníye.
25 Kembiwímó óraa'-imayaamo é'o é'a kemó maíyan-kanaa
ímba kanaa'á ayáátááka'a méranaawe.
26 Mindá kári-tantaa'a isa'á ímba kanaa'ó íyamba pó'a fí'o-
fi'on-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaan-oro.
27 Waiwandáánká'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba
kísau éna ímba wení unáánkwátói makáifo simátime'a súne.
Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-
unankwatoiye ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa
kawe'án-iye sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-
kawe'an-iye wésewe.
28 Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó
makáiye. Umá ímba waé'wae'a ínífo káfé'a ínasa aafáyáa
waási agaisuwáíyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna
ko'naarirí-tántáá'á makáiye. Miyáumai Maníkó waásisafena
imáyáa éna kentí unáánkwátói timínífo kembiwí maarán-ááí
ímbo seráámbá Maníkó ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iye
wésewe.
29 Maníkó wétuwa'nai-imba pó'a tóné nonémó
náíyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro.
30 Moórá-mora-marafaken-kwaasi Maníkón-aai ímbo ísáán-
kwaasi tóné nonémó náíyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tóné
nonémó ímbo né'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna
wétimifo ímba óraa'-imayaa é'a
31 Maníkó wení waásimo kawáánintafe'a imáyáa íyana
mintántáá'á timíníye Ísu siyáiye.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-aai.
Mátíyu 6:19-21

32 Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kembó sirááíwáéwi káráwiyaumne. Kentáásifowamo simbá kesí waásimo kawáánonda kembiwíwárá'á kawáánónááwe. Miyá íyana kesirunkó kawe'á íníye simbá póna ímba táá'a íno.
33 Kentí moparáwímbá wétime'a méyámbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi tíméro. Miyámó íyana kentí kawe'-méyámbá wíyómpa'a wérainasa waási ímba umémbá íyana ímba ufóíyaraamba ínana kawe'-úmai aasiyaasí waé'wae'a ína'a minkáwé'-méyántáfé'a imáyáa é'a
34 marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínífo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáíníye Ísu siyáiye.

Kísau-waasimo to'mayaa on-áái.

35-36 Ísu simátimena séna óraa'-waasigo aaremó to'waai on-tánómbá komandánae séna wínasa wení kísau-waasi unáánkwátói úmaresa ómbá kúra'makesa amu'matuwé mérewana téna táántainasa minúwóíyáámbá ontá tiyankánááwe. Miwí to'mayaambó ontembá kembiwíwárá'á to'mayaa é'a amu'maré'a méraaro.
37 Minóráá'-wáásígómó tínda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínasa aamoí ónááwe. Érai'a simátime'a súne. Minóráá'-wáásígó kísaumo maíndasafena unáánkwátói faú'mai múra maréna minkwáásísóntáféna maanká'-méwa'a tómbá tíméro síníye.
38 Minóráá'-wáásígó nó'waan-afufuna'i siyatarórá'íyo tínda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínana tirunkó kawe'á íníye.
39 Simátíménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tínda-kanaamo isénaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino.
40 Miyáumai kemá waási úranko kúmóndasafe'a kembiwíwárá'á ímba imáyáa íyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'maré méraaro Ísu siyáiye.

Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.
Mátíyu 24:45-51

41 Súwana Pítaa séna Fasi'aénkóo emó sénda-aai kentáásáfé aantena wése seyaafá'-wáásísáféwarara wéseno súwana
42 Fasi'aénkó séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-ímáyááwárá'-wáásísáfé'a súne. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye.

43 Wení óraako téna kísaumo kawe'-úmaimo maínda
taawánáínana kísaumo maíndawi arunkó kawe'á ínana
44 minóráákó séna kesí moparáwíné seyaafá-tántááká'é
káráwiyuwo síníye.
45 Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáa énamo kesí
óraako ayáátááka'a ímba tíníye sénamo kísau-ininakwa'o
tínkamenamo tóné uwói'-none wénenamo uwói'o énamo
46 wení óraakomo tínda-kanaa ímbo ísarenamo ímbo imáyáa
wéindara'a téna óraaka'a tatufú'mai Maníkón-aai ímbo
wéisaan-kwaasimo méraapa'a móankainiye Ísu siyáiye.

47 Ísu simátimena séna kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-
aai isésa wemó síndantemba ímbo íyamba mérewana óraa'-
waasigo téna óraaka'a tatínkaminiye.
48 Énifo kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai ímba
isésamo ombá sáwí'a ésa méraawana óraa'-waasigo téna
kárika'a tatínkaminiye. Maníkó kawe'-ímáyáá óraa'o
tímakaiyawi óraa-kisau máéro. Kawe'-ímáyáá óraa'o
tokáiyawi waási túwa'nai oro Ísu siyáiye.

Ísu waásimo tuwináínda-aai.
Mátíyu 10:34-36

49 Ísu simátimena séna iyamó kaintembá kísaumo
máéndasafe'a marapá'á kumbéraunda minkísáú tai'áínana
kawe'á íníye-imayaa wéune.
50 Kárika'a kembá sí'o índa-i'a íyantafena sirunkó umbaí
taisaná sí'o índa-i'o íyamba tai'áínana sirunkó kawe'á íníye.
51 Kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á
aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáiye. Ímbanifo
marapá'ó kunkáunda maarán-iye. Waási tuwínkaa'-ésa
tuwímbai kesáái isáíyasa tuwímbai ímba isánááwe.
52 Káfé'wara ánaaenkwara'a moórá-naumpa'a séfataase-
waasi mésa kesááisafesa miwítí imáyáa tuwínkaa'-urésa
kaumbonárau moórá-imayaa íyasa kae'nárai fí'on-imayaa
óyááye.
53 Afowá moórá-imayaa ínana áániniko fí'on-imayaa
íníye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa
íníye. Anááfúkowe fí'o-fi'on-imayaa óyááye. Kesááisafesa
miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiye.

Tuwímbai-tantaakoni áwáumo ísáán-aai.
Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13

54 Ísu sáwífa'-waasisafena séna ainámbó wéraina'o é'a sé'a
aa'á tíníye síyana aa'á tíníye.
55 Fiyúndá to'mái tai'áína'o é'a sé'a aa'á káíníye síyana aa'á
káíníye.

56 Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káíníye. Aa'á
tíníyemo sembá mintántáá'á awánaraawe. Kaumbo-kae'-
ááíwárá'-wáási pó'a miyán-tántáákóní áwáu awánaambanifo
Maníkó káfé'o wéin-tantaakoni áwáu ímba awánaraawe Ísu
siyáiye.

Aaimó arupísemo íyan-aai.
Mátíyu 5:25-26

57 Ísu séna simátíménda-aai ísásuwe'a minkáé'-ámpá'á
tuwínkaa'a uré'a moórá-ampa'-aantemba koró.
58 Moórá-aai ísáaro. Aaimó simátinkanae síyawimo tí'mae
wíyasa aampa'á mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-
waasimo mátimiyasamo ésa i-wáási timíyasa ándá-naumpa'a
tinkánááwe.
59 Ímbo miyá íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa
ímba ááéma tai'ánaumne sésa seyaafá'-méyámbá
tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiye.

13

Sáwí-imayaa ímbo tuwáíyawimo puwíyan-aai.

1 Ísu wésimatimuwasa tuwímbai tasimámesa sésa Káríri-
marafaken-kwaasi tuwímbai Maníkóntáfésa ísámai póímo
tufú'maimo agáémba kámáni-waasiti óraakon-awi'a Páírati
tuwímbai ti'máráísasa tínkamisasa pukáawe suwaná
2 Ísu séna minKárírífákémbá pukáan-kwaasisafe'o sembá
miwítí sáwí-awaugo Kárírífakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-
awaugomba íyáákaraintafesa pukáawewa wéseo.
3 Ímba miyá wéofo simátime'a súne. Kentí sáwí-
awaumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwárá'á
puwónááwe.
4 Imáyáan-oro. Síróámufa'a ayáátáá'-namba tawiséna
sáwífa'-waasi 18 waasi tínkamisasa pukáawe. Mindásafe'o
sembá miwítí sáwí-awaugo Yérúsaremufakemba seyaafá'-
wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafena pukáawewa
wéseo.
5 Ímba miyá wéofo simátime'a súne. Kentí sáwí-awaumo
ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwárá'á puwónááwe
Ísu siyáiye.

Taaigó ímba arambó iyáin-aai.

6 Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo wení ándá-
aran-kisaufa'a arambó naan-táímá áwí'a fígi u'makáisana
áruma wíkáísana arambá komaénae séna koawánaimba ímba
iyáisana
7 minkísáúrá'ó

káráwiyain-kwaasisafena séna kaumborá'á áú'o simbá mintáéramba komaénae'a koawánáúnda ímba arambá íyáísa'a úmpo mintái ayáísuwaao. Maragóní anombá nasúwáífainifo ayáísuwaao sisaná
8 miwá séna
óraakoo ímbanifo mintái áwáufa'a ó'á túmake'a
agamo'á maké'a
9 moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawe'á ínífo miyámó ímbo ína'a ayáísuwanaumne siyáiye Ísu siyáiye.

Ísu sambaatiyá'á moórá-inimbo asófamankarain-aai.

10 Moórá-kanaa Yúndaa-waasi ámáán-aaimo
ísón-kanaara'a Ísu ámáán-daumpa'a iména aaí wésimatimuwana
11 moórá-ininko sáwí-amutamba arumpimbó méron-ininko ayáátááka'a sáwí'a úmai ména 18 aatai maisuwéna miyáumai sáwí'a úmai mérowana arósááumba kaénkówana ímba kanaa'á koku'á mérowana
12 Ísu mininínkómbá awánéna séna enáí'a tai'áíno séna
13 ane'á ta'ótorowana minúwóíyáámbá arósááumba arupíse úwana koku'á íyáfasinena Maníkón-áwí'a mósá marówana
14 Ísu saagon-kánáárá'á mininínkómbá asófankontafena ámáán-danka'o káráwiyowin-arunko sáwí'a úwana sáwífa'-waasisafena séna afa'mórae-kanaa kísaumo máénka'a sí'a asófasinkainkwae sé'o é'a té'a saagaan-kánáámó é'a ímba teró súwana
15 Fasi'aénkó séna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-owe. Saagaan-kánáárá'á kentí purumakawárá'á tónki-poiwara'a naaúmpakemba faú'anke'a áí'mae nompá'á kowaná nombá wénaiye.
16 Mininínkó Émbaramun-aísaafitantambo uráin-inimba isaná waántáwanko ayáátááka'a 18 aatai ta'ótokaisa'a saagaan-kánáárá'á faú'ankauna'a sáwí'a óne wésewe Ísu súwasa
17 símaimo sáwí'o uwánkówi mináái isésa tigaemá uwaná kawe-kísáú wémauntafesa úwoi-waasi aamoí uráawe.

Taaérankon-aai.
Mátíyu 13:31-33, Mááka 4:30-32

18 Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawáániyómpo maarán-ááí simátíména'a ísáaro.
19 Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iye. Kári-taerankon-awi'a másítáti mintáéramba moóráwigo kísaufa'a u'makáisana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráisana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiye.

20 Simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánimba
nóinkara kawáániyómpo maarán-ááí simátíména'a ísáaro.
21 Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-
tántáákón-áwí'a páráwaa'a maimaéna intoráínda-tantaa'a
kári-tantaa'a káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye Ísu
siyáiye.

Kári'-ontagon-aai.
Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

22 Ísu mináái simátimena Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba
naaó'-nao'a wenáái simátíma'mae kúwana
23 moóráwigo séna óraakoo Maníkó moórá-mora-waasi
aantena kawe'-ámpá'á métinkainiyo súwana Ísu séna
24 tiyáántán-kwiyé'a kári'-ontafimba íyáféráaro.
Simátime'a súne. Sáwífa'nanka íyáferanae sésa íyambanifo
ímba kanaa'á íyáferanaawe.
25 Naankón-afowá íyáfasinena ontá úmaraina'a ontará'á
imé'a áánte sé'a óraakoo ontasá tisinkaaó síyana séna ímbo
tuwánáúnda-waasi nááfakewiya'o sína'a
26 kentáási naaópa'a té enáái tasimásimenata eséta tóné
nonésá naráumne síyana
27 wemá séna nááfakewiya'o. Ímbo tuwánáúnda-waasin-
ofo kóro naankón-afowá síníye Ísu simásuwena séna
28 Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ti'maráína'a
máápakembo awánáíyamba kentíwá'ná Émbaramuwe
Áísáakiye Yékopuwe Maníkón-aaimo simátímakaawiye
Maníkómó kawáánipa'a méwa'a tuwáné tíyántafe'a é'a
ifi'á tánááwe.
29 Seyaafá'-áémpákén-kwáási Maníkómó kawáánipa'a tésa
tamésa tómbá nánááwe.
30 Minkánáárá'á ánaaemba aifarááwí tínaaeni'a
íyasa tínaaenkewi aifarí'a ónááwe Ísu Maníkómó
kawáánintafena mináái siyáiye.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.
Mátíyu 23:37-39

31 Minkánáá ámáán-kawaa-waasi tuwímbai Ísumpa'a tésa
sésa óraa'-waasigon-awi'a Éroti séna Ísumba tufúwónana
puwíníye wésifo maanká'á tuwé fí'on-daopa'a kóuwo
suwaná
32 Ísu séna Érotimba áwáífiyaamo in-áfá'-íyánkáán-kwáási
kosimáme sé'a sáwí-amutamba waási tirumpinkémbá
wémaitiyuwe'a tí'a on-wáási asófatinkaunda-kisau káfé'e
aafáyáawe maé'a aúnká kesí kísau tai'ánaumne.
33 Maníkón-aaimo simátímakaawi Yérúsaremu-naopa'-
aantemba tínkamowasa wépuwontafe'a káfé'e aafáyáawe

aúnkáwe aampa'á wéwe'a kísau maifá kónaumne siyé
Érotimba kosimáméro Ísu simásuwena
34 Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena
séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Maníkón-aaimo
simátímakaawi tínkambae íyúwasa pukáawe. Maníkó
ti'marówasa kuwáí óntantamba tínkambae íyúwasa
pukáawe. Kokórigo áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo
káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne
súndanifo tínaaemba wéuwasimewe.
35 Ísáaro. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe.
Simátime'a súne. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo
sé'o Maníkó ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó kawe'á
uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáiye.

14

Ísu aíyayaambo intorón-kwaasimo asófankarain-aai.

1 Moórá-kanaa saagon-kánáárá'á Ísu ámáán-kawaa-waasi
óraa'-waasigoni naaúmpa'a tómbó náíndasafena imérowasa
saagaan-kánáárá'ó Ísu nóramo índa awánánae sésa imésa
awánowana
2 moóráwigo aíyayaambo intorón-kwaasigo wení ewaa'á
mérowana
3 Ísu minkwáásígómbá awánéna ámáán-kawaa-waasiye
ámáámbo sun-kwáásíyé tísai ena séna saagaan-kánáárá'á
kanaará áí'o in-kwáásí asófankanaumno súwasa
4 isésa ímba aaí suwaná minkwáásígómbá áíkena kawe'á
uwánkena séna énifo waaó súwana kóúwana
5 tísai ena séna kempínkémbá kentí iyámpóíya'i kentí
póráára'iyo maipímbó kúwáfekaina'o é'a saagaan-kánáárá'á
ááéwa mósá fasinánááo Ísu súwasa
6 mináái ímba kanaa'á
anondáá siyáawe.

Waási ímba kentúmo maimaé iyíyan-aai.

7 Aaí ímba anondáá suwasá tómbó nánaesamo
tun-kwáásí aifa'á iménaemo sumbá Ísu tuwánéna
waé'mai-aai séna
8 moóráwigo séna aaremó to'waai on-tánómbá taman-
daaó sína ímba aifa'á imauwó. Aifa'ó iménanamo enáwí'o
íyáákaraindawimo tínanamo éna
9 táántaindawi entáféna séna íyáfasinenana maankwáásígó
maanká'á tamáíno sínana aigaé uwásuwe tínaaempa'a kum-
béínone.
10 Énifo táántainamo tínaaempa'o iménanamo táántainda-
waasigomo weyáárika'o entáféna séna kesí waásiyo íyáfasine
aifa'á imauwó sínamo iménasa awánésa enáwí'a mósá
maránááwe.

11 Óraa'-waasi úne síyawi Maníkó miwí túwí'a múra tiyuwáínífo kári'-waasi únemo síyawi Maníkó miwí túwí'a maimaé iyíníye Ísu siyáiye.

12 Ísu simátimena áántarowaisafena séna óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa óntawara'-waasiye enamááraawe ení akúné ení waási aantemba ímba táántao. Miyámó inasamó ésa ánaaemba áántewa tómbó komandendá mindá ení tónkóní anondáán-iye.

13 Énifo óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa ímbo óntamo makén-kwaasiye tíyayaamba sáwí'o urén-kwaasiye túgafitan-kwaasiye táántenasa tamandáíyambanifo

14 ení tónkón-ánóndáá ímba amíyambanifo enarunkó kawe'á ínana Maníkó ení tónkón-ánóndáá amíníye. Ánaaemba arupíse úmai mén-kwaasi pukémpinkembo íyáfasinaiyan-kanaa Maníkó amíníye Ísu siyáiye.

Óraa-tanombo kauráin-aai.
Mátíyu 22:1-10

15 Mináái súwasa Ísuwe tómbó wénowi isésa uwaná moóráwigo séna Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tómbó náíyawi tirunkó aamoí íníye súwana

16 Ísu séna érai'a simbánifo simátíménda imáyáan-oro. Moóráwigo óraa-tanomba kaufónae séna sáwífa'-waasi táántarena méraisana

17 mintánómbó náíyan-kanaa kárika'a tínana wení kísau-waasigomba ai'máráísana táántaraiwaisafena séna tómbó nembá wéto'mayaan-ifo teró sisasá

18 miwí ímbo tíyan-aai sewaná moóráwigo séna maramá méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbo kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná

19 moóráwigo séna siyáánkai-poima méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbo kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná

20 moóráwigo séna káfé'a aaré maiyáunda pó'a tanómbo kaúfópa'a ímba kónaumne siyé kosimámuwo sisaná

21 minkísáú-wáásígó wení óraakompa'a téna miyá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna minúwóíyáámbá naaó'-nao'a wéne tíyayaamba sáwí'o uráinda-waasiye túrambo kafíkáinda-waasiye óntama ímbo makén-kwaasiye tiyaafáí úmai tí'mae tiyó séna ai'máráísana

22 minkísáú-wáásígó miyá kosímai kouweréna taséna simásimendantemba kosímai tí'mae'o túnda ení naaúmpa'a paaí tu'ma'á wéraiye sisaná

23 wení óraako séna seyaafá'-wáási kesí naaúmpata sisipáá oro. Seyaafá'-ámpá'á wéne waásimo tiyaafáí e óraaka'a símai tí'mae tiyó siyáiye.

24 Ísu séna simátime sé'a aifa'ó táántaraiwai ímba
tésa wení tómbá ímba tamandánááwe Ísu mináái
waé'mai-aai siyáiye.

Imáyáa kawe'á urésa Ísu-ánaaembo arááíwaiyan-aai.
Mátíyu 10:37-38

25 Súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná méwaerena simátimena
séna
26 kembó siráááíwaenae síyawi aifa'á kembá imáyáa siméssa
ánaaemba tinófoiye tuwaainíné iyámpóíye tífárawaawiye
túnafaraawine kesáfésawe imáyáan-oro. Ímbo miyámó
íyamba uwófí'a ónááfo miyámó ésamo ésa kembá
siráááíwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe.
27 Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae
kondantembá kembó siráááíwaiyawi umbai-tántáá'á timíyasa
minúmbáí-tántáá'ó ímbo maimaésamo siráááíwáémba
uwófí'a ombá pósa ímba kesí kísau-waasi-i'a ónááwe.
28 Moórá-aai ísáaro. Ayáátáá'-nambo ónae síyawi aifa'á
óntambo tuwésamo íyan-imayaa ésa óntamba toráumai
awánáíyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-námbá
ónááwe.
29-30 Ímbo toráumai awánaresamo mindámbó íyamba
minóntámbá taí'áwinana mindámbá úwoi wérainasa waási
awánésa ímba ásawimai uwásukaawe sésa tuwíyáái ónááwe.
31 Moórá-aai ísáaro. Moórá tiyáífín-óráá'-wáásígó tiyánae
séna aifa'á wení i-wáásímó torausínda sáwífa'-waasi
10,000 waasi ínana fí'on-i-waasiti óraako wení i-wáásímó
torausínda áfááraumai sáwífa'-waasi 20,000 waasi ínana
imáyáa éna kembá íyáákanaa ína íyáákanaao séna
32 ímba kanaa'á íyáákanaumne-imayaa énamo éna óraa'-
waasi némpa'a mérainana aantá-waasi ti'maréna séna
mintíyáísá ifátá tuwánae siyé kosimáméro síníye.
33 Ísu mináái simásuwena séna aifa'á íyan-imayaa
urésa ánaaemba síyantemba ónááwe. Miyáumai kembá
siráááíwaenae síyawi aifa'á makáan-tantaatafesa imáyáa
urésa ímba mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá
ímba siráááíwaenaafo mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa
kembá siráááíwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe Ísu siyáiye.

Uwígón-áái.
Mátíyu 5:13, Mááka 9:50

34 Ísu simátimena séna uwímá kawe-tántáá'án-ifo óraa'a
taí'áísana ayáántámba wéraifo ímba aneka'á uwímó káína'o
é'a to'maránááwe.
35 Ayáántámba ímba agamopá'á maráíyana kawe'á ínífo
úwoifa'a tuwánááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro
Ísu siyáiye.

15

Sipisípi-poimo áwiyokain-aai.
Mátíyu 18:12-14

1 Taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasiye sáwí'o un-
kwáásíyé Ísumpa'a wenáái isánae sésa tuwasá
2 ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé tuwánésa
tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa sáwí-waasise'a tómbá
wénena aaimó simbá sáwí'a wéiye suwaná
3 Ísu mináái iséna waé'mai-aai séna
4 sipisípiya'o káráwiyowimo on-áái ísáaro. Moóráwigo
sáwífa'a 100 sipisipiya'a káráwiyaisana moórá-sipisipi
áwiyo'wisasa misáwífá-sípísípí ufá'á méraawana moórámo
áwiyo'wimba kosaafá émena awánéna
5 aamoí éna áúwaata'maena
6 naaópa'a téna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye
táántaisasa túwaandu owaná séna kesí sipisípi áwiyo'wisa'a
kosaafá éme'a áí'mae túmpo aamoisá ónae sisasá aamoí
uráawe.
7 Simátime súne. Miyáumai wíyómpa'o méraawi marapá'ó
tuwánaamba arupíse úmaimo méraan-kwaasi kawe'-
úmaimo méraamba tuwánésa aamoí owasá sáwí'a úmaimo
méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa
Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoi
wéowe Ísu siyáiye.

Óntambo áwiyokain-aai.

8 Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moórá-ininko
siyáánkai-ontan-arumba makáisana moórá
áwiyowisana ómbá kúra'makena wení naaúmpa'a
kankambá wéwiyufena kawe'á uwámai saafá éna
9 awánéna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye
táántaisasa túwaandu owaná simátimena séna kesí óntamba
áwiyowisa'a saafá éme'a maiyáumpo aamoí íyataao sisasá
aamoí uráawe.
10 Simátime'a súne. Miyáumai sáwí'o úmaimo
méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa
Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoi
wéowe Ísu siyáiye.

Moórá-ifoko afowámbá auwénamo kóurain-aai.

11 Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-
íyámpóíwáráwí méraisana
12 ánaaenkewi afowántáféna séna ení seyaafá-tántáá'á
ímbo pukéndara káfé'a tuwí-simiyo sisaná tuwímbai ááninkai
tímísana

13 ánaaenkewi kárika'a ména wembó ámakaim-
boparawimba tiména óntan-aantemba maimaéna némpa'-
marafa'a koména sáwí'a úmaena wéiyena wení óntamba
tu'mái
14 taí'ásuwaisana

óraa'-aawaima taisaná tóntáféna saafá uwááena
15 mimbáráfákén-kwáásígómpá'á wéna kísau maénae
kosimámísana kesí marafá'á komé kesí póíya'a káráwiyuwo
sisaná
16 póíya'a káráwiyena ááisafena úmae wéiyena póíti
tómpínkémbá nánae séna sisasá ímba áméwana
17 ánaaemba kawe'-ímáyáá éna séna kesifoní kísau-waasi
sáwífa-tomba wénesa tímú'a faisasá aráá'wara'a wémaraafo
maanká'á mé'a sáái táína'a puwúnafaimpo'a
18 maanká'á tuwé'a kesifompá'á wé'a sé'a kesifóo
Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a úmpo
19 kentáfé kesáániniinkowe sénda uwófí'a ómpo kesí kísau-
waasiye siyó kosénaumne séna
20 mifá'á tuwéna témena aampa'á tisaná némpakemba
afowá awánéna aruntaféna uwánkena aínténa kotaparéna
ifi'á wétaisana
21 ááninko séna kesifóo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e
sáwí'a uráumpo kentáfé kesáániniinkowe sénda uwófí'a óne
sisaná
22 afowá minááí ifátuwena wení kísau-waasi táántaisasa
tewaná séna minúwóíyáámbá kawe'-únánkwátói maimaé
máuwanke'a kesáánimba intáfé'a waiyambá wéuwanke'a
aísamai ánáamba wéuwanke'a
23 ánóíwara-purumaka-araa'a maimaé'a mátufu'mai
aamoi-tánómbá kaufíyata wéneta aamoisá uwánkáano.
24 Kesáániniko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména timbá
póta aamoisá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

25 Aamoí owaná aifakéwí kísaufakembo timbá naankóní
ewaa'á ténna aamoimó on-ááí taiséna
26 kísau-waasigomba áántena séna nóinka'-aamoiya wéoo
sisaná
27 enáfá'a kawe'-úmai tiyáisana enafo séna ánóíwara-
purumaka-araa'a tufú'mai kaúfóro sisasá miyá wéesa
méraawe sisaná
28 minááí ísáísana arunkó sáwí'a isaná kaoréna ímba
naaúmpa'a íyísana afowá máápa'a kuména aifakéwín-
arumbá kusímai íyáísana
29 afowántáféna séna ayáátááka'a esé mé'a sáwífa'-aatai
wémaisuwe'a enááí ímbo taraisúnda emó séndantemba
miyá wéuna óraa-poiye kári-poiye méme-araa'e ímba tufú-
simena'a kesí waásise'a naráumne.

30 Enááninko ení óraaˈ-ontamba maimaé koména aare tineˈá minóntámbá mátuˈmai taíˈásuwena tisá ánóíwara-purumaka-araaˈa tufúˈmai kau-améne sisaná
31 afowá séna ayáátáákaˈa keséˈo méraanda kesí seyaafá-tántááˈá endén-iye.
32 Enáfáko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména tintáféta aamoisá uwánkaumne siyáiye Ísu siyáiye.

16

Moóráwigo kísau sáwíˈo uráin-aai.

1 Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aai ísáaro. Moóráwigo moparáwínkwáráˈ-wáásígó kísau-waasisafena séna kesí moparáwínkáˈá káráwiyuwo sisaná miyá isasá tuwímbai tésa sésa ení moparáwínkáˈá ímba kaweˈ-úmai káráwiyaisana ení óntamba áwiyokaiye sewaná
2 miwá iséna káráwiyaiwaimba áántaisana tisaná séna enáái sewaˈá isáúmpo kesí moparáwínkáˈá ímba káráwinompo kesí moparáwínkáˈá káráwinda-aufai agai-símínaˈa ení kísaugoni áwáu awánaano sisaná
3 wéwena imáyáa éna kesí óraakomo siˈmátuwainaˈa nóra ónaumno. Kemá ímba fasiˈaénkó póˈa maramó ufí-kísáú ímba kanaaˈá maénaumpo inaimó sísáféna sigaé ínífo
4 miyá éˈa aasásóíˈá úmae wénonana siˈmátuwainasa miwítí naaúmpaˈa sínkaresa tómbá siménááwe-imayaa uwásuwena
5 wení óraakompakembo ánaaemba méyánónaumne sésa úwoimo maiyáan-kwaasi táántaisana moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná
6 séna sáwífaˈ-masawemba 100 masawemba ówitamai aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 50 iye símai agai-simiyó sisaná miyá isaná
7 moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná séna sáwífa-ton-unamba 100 un-amba aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 80 iye símai agauwó sisaná
8 minááímó simbá óraakomba simáméwana iséna wení moparáwínká sáwíˈa úmai káráwiyaiwaintafena séna kaweˈ-ímáyááwáráˈ-wáásímó ontembá miyá óne siyáiye. Marapáˈ-wáási kentí imáyáarakemba ásawimai miyámó ondawí kaweˈá íníye símai wémaefo sámo kain-áémpáˈó méraan-kwaasi ímba miyá wéowe. Miyáumai óraako wení moparáwínkáˈó káráwiyaiwaintafena séna kaweˈ-ímáyááwáráˈ-wáásímó ontembá miyá óne siyáiye Ísu siyáiye.

9 Ísu simásuwena mináááísáféna séna ísáaro. Marapá'á
kentí óntantamba túwa'nai íyasa kentí waási-i'a íya'a
kentí óntambo tai'áíndara'a wíyómpa'o ésa iyíyan-kanaa
wíyómpa'a minkwáási tuwánésa aamoí uwátinkanaawe.
10 Kári-tantaaka'a kawe'-úmaimo káráwiyowi óraa-
tantaaka'wara'a kawe'-úmai káráwiyonaawe. Kári-
tantaaka'a sáwí'a úmaimo káráwiyowi óraa-tantaaka'a sáwí'a
úmai káráwiyonaawe.
11 Marapá-tántááká'ó ímbo kawe'-úmaimo
káráwiyaiyawimo éna Maníkó wíyómpaken-tantaa'a ímba
tiména káráwiyoro síníye.
12 Marapá'ó Maníkómpákén-tántááká'ó ímbo kawe'-
úmaimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wíyómpaken-tantaa'a
ímba tiména kendén-iye síníye.
13 Ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásití kísau wémaewe.
Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba
ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni
kísau kawe'-úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí
ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísaumo maé'o é'a sáwífa'-
ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-
ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba
maénááwe Ísu siyáiye.

14 Ísu mináái súwasa ámáán-kawaa-waasi isésa
óntantafesa aamoí wéesa pósa Ísun-awíyáái uwaná
15 Ísu simátimena séna kembiwí waási túranka'a kawe-
kísáú wémaewasa tuwánésa sésa kawe'-wáásín-owe wésefo
Maníkó kentí imáyáa wétuwanaiye. Seyaafá-tántáákón-
áúmo mósá máráán-tantaatafena Maníkó sáwísamban-iye
wésiye Ísu siyáiye.

16 Ísu simátimena séna Mósese Maníkóní ámáámbo
simátímakain-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaawimo
agaimakáan-aaiye mindá aambó usukáín-ááímó éna Yónimo
nombó maitínkarainka'a mináái tiyáiye. Káfé'a ásé-aai
Maníkó wení waásimo kawáánin-aai wésimatimemba pósa
waási Maníkómó kawáánipa'a tiyáántámba fasi'ámaesa
wéiyaferaawe.
17 Marawé wíyóne tai'áínífo Maníkóní ámáámba kári'-
amaane óraa'-amaane ímbo tai'áínda aasiyaasí waé'wae'a
íníye.

18 Moóráwigo awaainímbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo
máímba umémbá wémaiye. Moórá-waasigo ai'mátukain-
inimbo máímba wewárá'á umémbá wémaiye Ísu siyáiye.

Óntawara'-waasigoe Rásarasite-taai.

19 Ísu séna moórá-aai ísáaro. Óntawara'-waasigo
ména kawe'-únánkwátói sáwífa'a makéna kawe-tómbá
náma'nama'-isaná
20-21 moóráwigon-awi'a Rásarasi ímba óntamo makáiwai
óraa'-namomba kaisaná méraisasa ayái-tómbá amínana
náíníye sésa óntawara'-waasigoni ontará'á móankaraawana
méraisana iyánkó téna mindámómbá tauwá'naraiye.
22 Ánaaemba ímbo óntamo makáin-kwaasigo púwísasa
Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi kunái'maesa
Émbaramumo kawe'-mápá'ó méraipa'a móankaraawana
óntawara'-waasigo púwísasa utámakaawana
23 púwón-aempa'o iyamó wégaipa'a óraa'-ai'a isaná
ména mósá awánaimba némpa'a Émbaramuwe Rásarasiye'a
méraayana tuwánéna
24 aaemáífinkemba séna kesifóo Émbaramuwo iyamó
wégaipa'a óraa-si'a isa'á méraumpo arumbá uwásinke
Rásarasimba ai'márénana kunkéna ayáámba nompí támai
sinááfíya'a maráínana tasíyasi íno sisaná
25 Émbaramu séna kesáániniko marapá'ó méraandara'a
seyaafá-káwé-tántáá'á makáampo Rásarasi sáwí'a úmai
méraifo mindásafe imáyáan-uwo. Káfé'a wemá kawe'-úmai
méraifo embá áí'o ipa'á méraane.
26 Senda-ááíwárá'á imáyáan-uwo. Afufumpimbá óraa-
tunai wéraifo ímba wété ónááfo sisaná
27 óntawara'-waasigo séna kesifó Émbaramuwo emó sénda-
aaisafe'a simáme'úne. Rásarasimba ai'márénana kesifoní
naaópa'a
28 séfataase kesífárawaisai méraafo kusimátimena sáwí-
marupa'o iyamó kaipa'á tefó simátimino sisaná
29 Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-aaimo
simátímakaawi siyáan-aaiye aúfáífimbo agaimakáamba pósa
toráumai isánááwe sisaná
30 kesifó Émbaramuwo ímbanifo moóráwigo
pukáimpinkemba íyáfasinena kusimátiminasa sáwí-imayaa
tuwésa Maníkómpá'á kónááwe sisaná
31 Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Maníkón-
aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye ímbo isésamo ésa
pukáimpinkembo íyáfasinkaiwain-aai ímba isánááwe
Émbaramu siyáiye Ísu siyáiye.

17

Sáwí'o on-aai.
Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Mááka 9:42-48

1 Ísu wení kísau-waasisafena séna fí'o-fi'on-tantaa'a
waásifa'a tínasa kesáái tuwánááwe. Tuwímbai tésa kesáái mo
wéisaawi karo'-ááí tasimátimiyasa kesáái tuwésa kóíyasa
karo'ó síyawifa'a sáwí-meyamba tíníye.
2 Miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba
fárí'wimaresamo nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa
karo'-ááí ímba simátíméwasa kesáái mo ísaraan-iyampoi
kesáái ímba tuwésa sáwí'a owisinó.
3 Mindásafe'a kentúra'a káráwiyoro.

Kentí waásimo kembó sáwí'o uwátinkaiya'o é'a kem-
biwífá'á mindásafe simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a
ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro.
4 Kentí waásigomo kembó sáwí'o uwántínkáfa'o iyésamo
kempá'ó tésamo sáwí'a únemo símae iyíya'o é'a ímba aneka'á
imáyáa é'a ifá'á túwáaro. Mimbórá-kánáámó afakaetéra'o
miyámó íya'o é'a ímba imáyáa é'a ifá'á túwáaro Ísu siyáiye.

Ísumpa'o timankúnkúmbo on-ááí.

5 Suwasá Fasi'aénkóní aantá-waasi wentáfésa sésa
entáféta simankúnkúntaamo úndasa súwa'nai inatá entáféta
simankúnkúntaamo úndasa fasi'ámaisa méraano suwaná
6 Fasi'aénkó séna moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-
aramba tu'makáawana áruma wíkéna óraa-tainambo
intembá miyáumai kentáfé'a timankúnkúmba íyambo é'a
óraa-taisafe sé'o taawí'wé óraa'-nompimba kunkaruwuwó
síyanamo éna miyá íníye Ísu siyaíye.

Kísau-waasiti kísaugon-aai.

7 Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aai ísáaro.
Kísau-waasigomba ai'máráawana kísau wémaena
kísaufakena'i póíya'o káráwiyaindafakena'i timbá ení tómbá
emá agaimái naaó ímbo síyamba
8 kafegafé úmai kawe'-únánkwátói uré tómbá agai-símína'a
nasúwáana ánaaemba ení tómbá agaimái náínone miyán-ááí
wésewe.
9 Sintembá kísau-waasi miyá ésa úwoi miwítí kísau isasá
miyá ombá pósa ímba túwí'a mósá wémaraawe.
10 Miyáumai kembiwí miyá é'a simátíméndantemba é'a
tai'áíyanka'a sé'a úwoi wení kísau-waasisa úndasa póta úwoi
kentáásí kísausa maiyáumne sé'a ímba kentú maimaé'a íyóro
Ísu siyáiye.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwátínkarain-aai.

11 Ísu Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba Sáméríyaa-marawe
Káríri-marawe afufumpin-ámpá'á wéna

12 moórá-naopa'a kúwasa námombo kón-kwaasi siyáánkai-
waasi wétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa
13 aaemái sésa óraako Ísuwo kentáá arumbá uwásinkaao
suwaná
14 Ísu tuwánéna séna ámáán-kisau-waasifa'a wé'a kentú
máaraatimiyasa tuwánésa námomba kawáúwiye sénááwe
súwasa aampa'ó kumbá túma kawe'á uwátinkowana
15 miwífínkémbá moóráwigo áúma kawe'ó uwánkomba
awánéna kouweréna óraaka tasiyéna Maníkón-áwí'a mósá
maréna
16 Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena súwi séna
minkwáásí ímba Yúndaa-waasin-ifo Sáméríyaa-marafaken-
kwaasigo súwi súwana
17 Ísu séna siyáánkai-waasi túma kawe'ó uwátinkaunda
afa'éíyain-kwaasi ímba kouwérááwana
18 kímborawigo fí'om-barafaken-kwaasigo kouweréna
Maníkón-áwí'a mósá máráíye simásuwena
19 minkwáásígóntáféna séna kentáfé súwa'nai índawin-iye
sénda póna enáú kawe'án-ifo waaó Ísu siyáiye.

Maníkó wení waásimo kawáánin-aai.
Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

20 Súwasa ámáán-kawaa-waasi Ísumba áísai esa sésa
Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa nóin-kanaawa tíníyo
suwaná Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba ímba
kanaa'á túrantamba awánánááfo
21 Maníkó wení waásimo kawáánimba waási túra'a
ómbaraimba pósa mifárá'i maafá káráwiyaiye ímba kanaa'á
sénááwe Ísu siyáiye.

22 Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna ánaaemba
kemá waási úranko kúmónda-kanaa awánánae síyambanifo
ímba miyán-kánáá suwánánááwe.
23 Tuwímbai sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síyasa
fí'owi sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síya'o é'a ímba
éraí'e sé'a wété oro.
24 Wíyómpa'o aafáyáumo tóráísasamo awánaantemba
kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne.
25 Misúnda-aai ímba paápé uráinasa aifa'á káfé'o méraan-
kwaasi tínaaemba uwásinkesa sí'o índa-i'a uwásinkanaawe.
26 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaamo méronka'a waási
ímba Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá
waási úranko kúmónda miyá ónááwe.
27 Nówaamo méronka'a noné tóné wénesa tiyáámúmba
wéto'waai-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana
Nówaa nompín-táómpimba imérowana piri'-nónkó seyaafá'-
wáásí tínkamuwasa putásaraawe.

28 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Rótimo méronka'a ímba
Maníkón-ímáyáá ésa noné tóné wénesa méyánúmae wénesa
kísauwe naané úmae né'ómba
29 Róti Sóndómu-naopa'o tiyuwónka'a Maníkó óntankwara
iyaronkwárá'á wíyómpakemba tuwówana kuména
tínkamuwasa putásaraawe.
30 Rótimo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo
maé'óntemba kemá waási úranko aneka'ó kumpaápé on-
dará'á miyá ónááwe.

31 Aneka'ó kúmóndara'a ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba
naaúmpa'o iyíyamba moparáwímbá ifátuwanaawe. Kísaufa'o
méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o tíyamba moparáwímbá
ifátuwanaawe.
32 Róti awaainínkón-áái imáyáan-oro. Wení
moparáwímbó tuwón-imayaa éna mówaerowana óntankwara
iyaronkwárá'á kuména tufúwana pukáiye.
33 Tirááímo táínda-i'o ésa ímba kawe'-úmai ménaafo
kentáfésa imáyáa ésa tirááímo táínda-tantaa'o tuwésamo
puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe.
34 Simátime'a súne. Aneka'ó kúmóndara'a mindó'wáámbá
kae'-wáási mimbóráfá'á túmá wéreyana Maníkó
moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáíníye.
35 Minkánáá kae'-ínínkái tómbó wéto'mayaan-íyana
Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíníye.
36 Kae'-wáási kísaufa'o méreyana Maníkó moóráwigomba
auwéna moóráwigomba aiyáíníye Ísu súwasa
37 wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo emó sénda-aai
nááfatafewa sénó suwaná póíye sawaíyémó kawáá'ipa'o
náíndasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba
Maníkó sínana súnda-aai
paápé íníye Ísu siyáiye.

18

Moóráwigo keto'-ínínkón-aaimo ísarain-aai.

1 Ísu séna aasiyaasí Maníkómpá'á inaí wésesa túwáafo séna
waé'mai-aai simátimena séna
2 moórá-naopa'a aaimó ísáín-kwaasigo ména ímba
Maníkón-áároi inkaiséna ímba waási-imayaa éna méraisana
3 mindáópa'a keto'-ínínkó ména aasiyaasí aaimó ísáín-
kwaasigompa'a tóso éna séna sáwí'a uwásinkanaesa wéofo
aaí súwa'nai uwásinkaao sisaná
4 ayáátááka'a wenáái ímba ísarena ánaaemba imáyáa éna
séna Maníkón-áároi ímba inkaisé'a waási-imayaa ímba é'a
wéumpo

5 mininínkó kempá'ó timbá suwesaraí ifáímpó'a áwa'nai
ónaumne siyáiye.
6 Fasi'aénkó simásuwena séna aaimó ísái-sawi-waasigon-
aai imáyáan-oro.
7 Maníkóní waási wempá'ó inaimó símae íyómba túwáafo
séna ímba ayáátááka'a úwoi ména miwí táái iséna
8 sáwí'o uwátínkénka'a ááéma túwa'nai íníye. Ánaaemba
kemá waási úranko aneka'ó kúmóndara'a méraiyan-
kwaasifinkemba kesááisafesa timankúnkúmba ónaa ína ónaao
tuwánánaumne Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó símae íyómba
túwáafo séna mináái siyáiye.

*Ámáán-kawaa-waasigonte taakisimó maún-kwaasigonte-
taai.*
9 Tuwímbai kawe'-wáási úne sésa kentúma maimaé iyésa
fí'on-kwaasi túma símai sáwí'o uwátínkén-kwaasisafena
waé'mai-aai Ísu simátimena séna
10 kae'-wáásígóráí moóráwigo ámáán-kawaa-waasigon-ifo
moóráwigo taakisi-óntámbó máín-kwaasigo ésarai óraa'-
amaan-daumpa'a inaí séyae sésarai iyóyamba
11 ámáán-kawaa-waasigo koku'á ména wenáú maimaé
iyéna séna Maníkóo kemá tuwímbaimo ontembá ímba
wéumpo entáfé'a súwi súne. Umémbó maésamo karo'ó
sésamo aare-úmémbá ésamo ontembá kemá ímba miyá
wéune. Maaméraiwai taakisimó máín-umen-kwaasigomo
intembá kemá ímba miyá wéune.
12 Aasiyaasi-sóndáárá'á kae-kae-kánáá ámáántafe'a
imáyáa é'a ímba tómbá wénaumne. Aasiyaasi-kísáúgóní
sondaará'ó maúnda-tantaa'a tuwínke'a kemá afa'éíyaimba
maé'a moórá embá áma'mae'a wéiyune sisaná
13 taakisimó máín-kwaasigo moóráfa koku'á ména aigaé
éna kífaena séna Maníkóo kempímbá sáwí-imayaa wéraifo
arumbá uwásinkaao siyáiye.
14 Ísu mináái simátimena séna ísáaro. Maníkó
taakisimó máíwaini sáwí-imayaa maiyaúwáísana Maníkóe
taankarotámai maéna wení naaópa'a wisaná ámáán-kawaa-
waasigo wempímbá sáwí-imayaa úwoi wéraisana wení
naaópa'a kuráiye. Óraa'-waasi únemo síyawi Maníkó túwí'a
múra tuwáínífo Maníkón-aísamaifimbo méraawi Maníkó
túwí'a maimaé iyíníye Ísu siyáiye.

Ísu iyámpóímo ayááfúmbo tátínkarain-aai.
Mátíyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

15 Simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawe'á
uwátinkainkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-
waasi tuwánésa kóro suwaná

16 Ísu miníyámpóísáféna táántena séna teró. Ímba
kóro síyamba tiyuwáíyasa kempá'á iyámpói úwoi teró.
Miníyámpóímó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo
kawáánimba miyáráán-úmai wégawaanimba iyámpóímo
kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro.
17 Érai'a simátime súne. Maníkóntáfésa sésamo
iyámpóíyaan-úmai kenká'á wégawaanonemo síyanamo
éna miwíyá'á kawáání́ífo ímbo miyá síyawimo éna ímba
kawáání́íye Ísu siyáiye.

Óntawara'-waasigon-aai.
Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

18 Súwana moóráwigo Yúndaa-waasiti óraako Ísumpa'a
téna séna óraakoo kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai
wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana
19 Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno.
Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iye.
20 Maníkóní ámáámba é'a ísaraane. Minámáámbá
aúfáífimba agaimaréna séna ímba aare-úmémbán-oro. Ímba
waási tínkamiyasa púwóro. Ímba umémbá máéro. Ímba
karo'-ááí simátínkáaro. Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro
siyáiye súwana
21 miwá séna minámáámbá kemá iyámpóíyakemba ísare'a
kawe'á úmae wéiyune súwana
22 Ísu iséna séna kawe'á éma moórá-tantaa'a ímba kawe'á
uráampoení moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba
maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawe'-méyámbá Maníkó
wíyómpa'a ankáíníye. Tímatuwemo e kembá sirááíwainone
súwana
23 minááí iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-
imayaa úwana arunkó sáwí'a uráiye.

24 Arunkó sáwí'a úwana Ísu awánéna séna sáwífa'-ontamo
makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o
wíyamba umbaí táíníye.
25 Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní
afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo
waigóní afaapimbó kóféráínkakaa sáwífa'-ontamo makáan-
kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa
26 minááí isésa áísai esa sésa umbaí taifó nóran-kwaasiya
Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná
27 Ísu séna waási miwíti kísausamba ímba méyámbaresa
kónááfo Maníkó úwoi kanaa'á wéiye súwana
28 Pítaa séna isaaó. Kentáásí naaópa'a tuwéta entá
wéaraaiwaumne súwana

29 Ísu séna érai'a simátime súne. Maníkó wení
waásimo kawáánintafesa imáyáa ombá naaópa'a tuwésa
tuwaainíné tuwaaísáiye tinófoiye táánine tiyáámúne
tiyuwésa miyáumaimo túwááwin-anondaa
30 marapá'ó méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á
sáwífa'a mémaesa ánaaen-kanaa aúí'a úmai wíyómpa'a
maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiye.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.
Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

31 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena simátimena séna
ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá naaófá'ó Maníkón-
aaimo simátímakowimo waási úrankon-aai agaimakáan-aai
paápé íníye.
32 Kembá sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáá'a
sinkésa símai sáwí'a uwásinkesa tuwiyáái wisinkésa
33 súwiyonku'-nésa sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a
kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu súwasa
34 wení kísau-waasi nóin-aaisafenawa síyó sésa mináááígóní
áwáumo aúpá'ó wérontafesa ímba ísámai kawe'á ésa
Yérúsaremu-nao'-ampa'a kuráawe.

Ísu aúrambo kafíkówimba kawe'ó uwánkarain-aai.
Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

35 Ísu aampa'ó kúmba Yéríko-nao'-ewaa'a kúwana
moóráwigo aúrambo kafíkówi óntamba inaí símai maénae
séna aanawáísára'a kumbéna wéinai séna
36 sáwífa'-waasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna
nááwiya'o súwasa
37 Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná
38 óraaka séna Ísuwo Téfítin-andafakewi ómpo arumbá
uwásinkaao súwasa
39 aifa'ó tun-kwáási aaisambá aéésa sésa aseraaó suwaná
mináái ifátuwena aneka'á óraaka séna Ísuwo Téfítin-
andafakewi ómpo arumbá uwásinkaao súwana
40 Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koíyáfasinena séna
ái'mae teró súwasa ái'maesa ewaa'á tuwaná Ísu áísai ena
séna
41 nóin-tantaara embá arááímo táínda-tantaa'a
uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawe'á
uwásinkaao súwana
42 Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-iye sémpo
aúramba kawe'á íno súwana
43 minúwóíyáámbá aúramba kawe'-úmai awánéna Ísumba
arááíwa'mae wéwena Maníkón-áwí'a mósá marówasa
sáwífa'-waasi awánésa Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

19

Sákíyasin-aai.

1 Maníkón-áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a
kóyáákanae séna kúmba
2 moóráwigon-awi'a Sákíyasi taakisi-óntámbó máún-
kwaasiti óraa'-waasigo éna sáwífa'-ontamba makéna
3 Ísumba awánánae séna úmba sáwífa'-waasi fáítukowana
ampáán-kwáásígó éna ímba kanaa'á awánéna
4 maanámpá'á tíníye séna minkwáásí tínaaempakemba
aifa'á íyáákena moórá-taifa'a íyátena mérowana
5 Ísu mintáígóní áwáufa'a wéna mósá awánéna séna
Sákíyasiyo ení naaúmpa'a kónaumpo minúwóíyáámbá
marapá'á kumuwó súwana
6 aamoí uwásuwena minúwóíyáámbá marapá'á múra
tuwéna kúwáái'maena wení naaúmpa'a kúwasa
7 minkwáásísómbá awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa
sáwí'o in-kwáásígóní naaúmpa'a wéwiye suwaná
8 Sákíyasi wení naaúmpa'a mósá ankéna Fasi'aénkóntáféna
séna óraakoo kesí ónta afufuntambá tuwínke'a tuwímbai
ímbo makén-kwaasi timé'a tuwímbai karo'á simátinke'a
óntamba umémbó maiyáunda pó'a éíyain-eiyain-úmai
tíma'mae'a kónaumne súwana
9 Ísu séna káfé'a maandáúmpá'ó méraan-kwaasi kawe'-
ámpá'á métinkaumne. Émbaramun-aísaafitantambo
uráandasafe'a miyá úne.
10 Kemá waási úranko kumpaápé uráundawi enkáán-
kwáásí saafá úmai sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-
ámpá'ó métínkáandasafe'a kunkáumne Ísu siyáiye.

Siyáánkai-waasi-taai.

11 Minááí ísówana Ísu Yérúsaremu-naokoni ewaa'á kúwasa
wesé'o kun-kwáásí imáyáa ésa sésa Maníkó wení waásimo
kawáánimba kárika'a paápé íníye suntáféna waé'mai-aai
simátimena
12 séna moórá-oraakon-aai ísáaro. Kámáni-waasi némpa'-
marafa'a méraawana kotísai onasamó kanaán-iyemo síya'o
é'a kesí waásiya'a takáráwiyonae séna
13 wení kísau-waasi siyáánkai-waasi táántaisasa tewaná
óntamba kae-táémo kae-táémo'a tiména séna koméraana'a
minóntánkákémbá kísau wémaiya'a té'a tuwímbai-
ontankwara'a tamáéno séna kóísasa
14 wenamáára tíyántafesa uwánkesa kámáni-
waasi kosimátime sé'a kentáárá'á ímba takáráwiyiniye
kosimátíméro sewasá kuráawe.
15 Énifo minóráákómbá káráwiyi-kisau áméwana kouweré
téna ááémo óntambo tímakain-kwaasi táántaisasa tewaná

séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana maiyáao sisaná
16 aifaˈó ámakaiwai téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémaeˈa moórá kae-táémoˈa maiyáumne sisaná
17 óraako séna kesí kísau-waasigo kaweˈá óne. Kári-tantaakaˈa kaweˈ-úmai káráwiyaampo siyáánkai-naoraaraˈa káráwiyuwo sisaná
18 moórá-kisau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémaeˈa siyáánkai-taemoˈ-ontamba maiyáumne sisaná
19 énifo séfataase-naoraaraˈa káráwiyuwo sisaná
20 moórá-kisau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontamba ampantafímbá múˈmúmai aúpáˈá makáumpo máínone.
21 Emá fasiˈaén-kwáásí éma ímbo makáanda-tantaaˈa wémae úwoi wéne fíˈowiti kísaufaken-tomba wénaana póˈa enáároi inkaiséˈa úwoi aúpáˈá makáumpo máínone sisaná
22 óraako séna sáwí-kisau-waasigo ónda póˈa kentáfémo séndantemba aaí simánkanaumne. Kentáfé sé fasiˈaén-kwáásí éma ímbo makáanda-tantaaˈa wémae úwoi wéne fíˈowiti kísaufaken-tomba wénaane sémpo
23 kesí óntamba seyaafáˈ-wáásítí óntambo máráán-daumpaˈo makáandarakaa tiyéˈa kesí óntankwara aˈwáá-ontankwaraˈa máúsino séna
24 méraan-kwaasisafena séna maanóntámbá maiyéˈa kae-táémoˈ-ontambo tokáiwaimba áméro sisasá
25 miwí sésa ímbanifo kae-táémoˈ-ontamba éˈa tokáiye sewaná
26 óraako séna simátime súne. Sáwífa-tantaakaˈo kaweˈ-úmaimo káráwisinkaawi moórá-mora-tantaaˈa tíménasa káráwisinkanaafo ímbo kaweˈ-úmaimo káráwisinkaawifinkemba makáan-tantaaˈa máénaˈa
27 kesí namuro-wáásí kentááráˈá ímba káráwinone siyáawi tíˈmaeˈa kempáˈá tiyéˈa tínkamiyasa

púwóro siyáiye Ísu siyáiye.

Ísu Yérúsaremufaˈo kuráin-aai.
Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

28 Ísu minááí simátimena aifaˈá Yérúsaremu-naoˈ-ampaˈo kúmba
29 Órífi-omapaˈ-ewaaˈ-naokai moórá Pétífasi-naoˈa úwana moórá Pétáni-naoˈa úwana minkáéˈ-náóˈ-ewaaˈa wéna wení kísau-waasiyai kaeˈá mátiˈmarena séna
30 epín-dáópaˈa kurékai moórá-poigon-awiˈa tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá awátuwekai áíˈmae tekaiyó.

31 Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai
óraako ayáá'mae'a kónae siyé simámékaiyo súwasarai
32 kuyaná súntemba mimpói mérowasarai koawánésarai
33 ándá koawátúwóyana mimpóígón-afowá awánéna séna
nóra sékaiya mimpóígóní ándá wéawaaeyo súwasarai
34 mindárai sésarai óraako ayáá'maena wínkwae
simásuwesarai
35 áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi
paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósááunka'a
wandaaí uwí'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa
36 sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iye sésa paákákén-
únánkwátói faú'mai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana
minúnánkwátóiya'a auwétamaena wéwena
37 Órífi-omapaken-ampa'o kumúmba Yérúsaremu-
nao'-ewaa'a kúwasa Ísumba sáwífa'-waasi aráááíwa'mae
wéwesa aamoí ésa fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáú maúmba
awánontafesa Maníkón-áwí'a mósá marésa óraaka'-
oraaka'a sésa
38 Fasi'aénkó ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó
minkáwáágómbá kawe'á wéuwankaiye. Maníkó
kentáásáféna séna aáno úmai méraaro wésimba póna
wenáwí'a óraa'a wéiye óraaka'a suwasá
39 misáwífá'-wáásífínkémbá tuwímbai ámáán-kawaa-waasi
sésa óraakoo embó aráááíwa'mae wénon-kwaasisafe sé
aséráaro siyó suwaná
40 Ísu séna simátime súne. Miwí ímba aaimó senkakaa
maanóntánkó kentáfénawe séna aaí sisinó Ísu siyáiye.

Ísun-arumbó uwátínkarain-aai.

41 Ísu Yérúsaremu-nao'-ewaa'a wéna awánéna waási tífi'a
téna séna
42 aáno úmaimo máéwini áwáu ímba ísámai kawe'á uráawe.
Isékaa aáno úmai méraawisino. Káfé'a ímba kanaa'á
wéisaawe.
43 Kentí namuro-wáási tésa kentí naaópa'a taúkúresa
maramá u'mái ontafímbá agari'á tásuwesa
44 kentí aare-iyámpóíwara'a tínkamesa kentí naambá
tawísísuwanaawe. Maníkó kawe'-ámpá'á métinkanae séna
tisa'á tínaaemba uwánkáámba pósa kentí namuro-wáási tésa
miyá ónááwe Ísu siyáiye.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.
Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22

45 Ísu minááí simásuwena Yérúsaremu-naopa'a óraa'-
amaan-daumpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó un-
kwáási iti'mátuwena

46 simátimena séna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna
séna mindá kesí naambá Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-
iye agaimaréna siyáiye. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá
uráawe Ísu siyáiye.

47 Aasiyaasí óraa'-amaan-daumpa'a Ísu simátíma'maena
iyúwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
óraa'-waasiye Ísumbo tufíyan-aai suwasá
48 úwoi-waasi sáwífa'a Ísun-aai ísámae wéiyuwasa tu-
fuwíyan-amba ímba kanaa'á saafá uráawe.

20

Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-aai.
Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

1 Moórá-kanaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména
Maníkóní ásé-aai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye
ámáámbo sun-kwáásíyé Yúndaa-oraa'-waasiye tésa
2 sésa nááwawa ai'máráísawa tiyéwa nááwampinkena
maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná
3 Ísu séna aifa'á moórá-aai tísai ona'á simásíméro.
4 Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá
simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya
simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa
5 miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó
simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra
séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye.
6 Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye
senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-
waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aaimo
simásímakaiwai uráiye wésemba pósa óntamba maiyésa
sínkamonaawe.
7 Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaisa ímba isáúmne
suwaná
8 Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra
fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu
siyáiye.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.
Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

9 Ísu waé'mai-aai simátimena séna moóráwigo ándá-
aran-kisau úmarena ayáátááka fí'om-barafa'a koménae
séna maankísáúrá'ó káráwiyaawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-
aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena
fí'om-barafa'a koméraisana
10 arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí

ándá-aramba komauwó séna wení kísau-waasigomba
ai'máráísana minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tisasá ta'óto'mai
tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana
kóísana
11 aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tisasá minkísáúrá'ó
káráwiyowi ta'óto'mai tufú'maresa sáwí'a uwánkesa ándá-
aramba ímba ámémba ai'mátuwaawana kóísana
12 aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tisasá ta'óto'mai
tufú'márááwana naaemá kúmísasa famétuwaawana kóísana
13 aanáfó séna nóra ónaumno. Kesááninko imáyáamo
ámakaundawimba ai'máráanana wínasa wenáái isánááwe
séna ai'máráísana tisasá
14 minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa
aanáfón-áániniko tifo tufúwónanasa puwéna maankísáú
ímba maínata kesáá maénae sésa
15 ta'óto'mai ándá-aran-kisaufakemba famétuwesa
tufúwówana pukáiye. Ísu mináái simátimena séna minkísáú-
áánáfó miyá íníye.
16 Téna kísaura'o káráwiyowi tínkaminasa puwíyana
fí'onkaa-waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye Ísu súwasa
mináái isésa sésa ímba miyán-oro suwaná
17 Ísu árimba tuwánéna tísai úmai isánae séna imáyáan-oro
séna Maníkón-aai aúfáífimba maarán-áái agaimaréna séna
óntan-dambo on-kwáási moóra-ontantafesa sáwí'a wéiye
sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba
uráiye
agaimaréna siyáimba minááísáfé'a imáyáan-oro.
18 Wíyamba minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a ónááfo
minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu súwasa
19 óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
simbá kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo
umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ifátukaawe.

Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aai.
Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17

20 Ifátuwesa ta'ótoraiyan-kanaa káráwiyesa tuwímbai
ti'marésa sésa Ísun-aaimo ísáán-kwaasimo ontembá té'a áísai
íyana sáwí-aaimo sínata ta'óto'mai kámáni-kawaagompa'a
móankanaumne sésa ti'márówasa Ísumpa'a tésa
21 sésa óraakoo érai'-aai wése waási táároi ímba inkaisé
óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó
faiyá'mai-aai ímbo sénda Maníkóní aambó aráááíwáén-aai
arupíse úmai simátimendasa ísaraumne.
22 Emá nóran-imayaawa ónó. Kanaasááwá taakisi-
óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno.
Tíméndasa Yúndaa-waasisa kentáási ámáána taraisónaum

íntaawa taraisónaumno. Timénaum íntaawa timénaumno suwaná
23 Ísu miwítí imáyáa iséna séna
24 moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná
25 Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa
26 minááí ísówana táá'a úwasa ímba aaí siyáawe. Ísu waási túranka'a ména ímba sáwí-aai súwasa pósa ímba aaí sésa ta'ótokaawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.
Mátíyu 22:23-33, Mááka 12:18-27

27 Ímba ta'ótórówasa Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáási pósa Ísumpa'a tésa
28 sésa óraakoo naaófá'á Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáíníye siyáiye.
29 Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana
30 wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana
31 wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáímba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana
32 mininínkó ánaaemba pukáiye simámesa
33 Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa mininímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa máíníyo suwaná
34 Ísu séna marapá'ó méraan-kwaasi aaré maíyasa waaí maíyasa tiyáámúmba to'waaí ésa wéowe.
35 Maníkó táántena séna pukémpinkemba íyáfasine'a wíyómpa'a iménaawe siyáimba mininínákwá'á wíyómpa'o iméraiyamba aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe.
36 Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o mésamo ímbo púwóntemba minkwáási miyá ésa ímba aneka'á puwónááwe. Pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Maníkóní waásin-owe.
37 Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Mósese minááísáféna agaimakáiye. Aúfáífimba agaimaréna séna áru-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintáí káwisana

mintáífínkémbá Maníkó Mósesentafena séna Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwíti Maníkó úne siyáiye. Maníkó mináááimó siyáimba minkáúmbó-wáási é'a púwúwasa utaráambanifo
38 mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká méraawe Ísu súwasa
39 ámáámbo sun-kwáási sésa óraakoo kawe'-áái simásímakaane suwaná
40 Ísun-aaigo táá'a úntafesa ímba áísai uráawe.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aai.
Mátíyu 22:41-46, Mááka 12:35-37

41 Ímba áísai uwaná Ísu séna Káráísiti Téfítin-andafaken-kwaasin-iye wésefo
42 naaófá'á Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye siyáimba imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séna kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á
43 mara'-ména'a ení namuro-wáási íyáákaanasa miwí tai'ánááwe
Maníkómó siyáin-aai Téfíti siyáiye.
44 Miyáumai Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfítin-andafaken-kwaasin-iye Ísu súmba Káráísiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-andafaken-kwaasigon-iye.

Ámáámbo sen-kwáásití aambá arááíwáéfomo siyáin-aai.
Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 11:37-54

45 Sáwífa'-waasi mináái ísówana Ísu wení kísau-waasisafena séna
46 ámáámbo sen-kwáásití aambá arááíwáéfo. Minkwáási ayáátáá-kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'á nówasa pósa waási tuwánésa sésa óraa'-waasin-owe wésewe. Minkwáási ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa tanómbo kaúfópa'o ombá kawe'-áémpá'á mésa kawe-tómbá wénaawe.
47 Minkwáási keto'-íníntí óntawara naankwará'á umémbá maésa waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae sésa karokómbá tafisímai inaí wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maénááwe Ísu siyáiye.

21

Keto'-ínínkó Maníkómpá'á óntambo tukáin-aai.
Mááka 12:41-44

1 Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anafeumpimba sáwífa'-ontawara'-waasi sáwífa'-ontamba túwówana

2 moórá-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-
ontamba kae-tóyáráámbá tuwómba Ísu awánéna
3 wení kísau-waasisafena séna érai'a simátime súne.
Minkétó'-ínínkómó túwáín-ontanko seyaafá'-wáásímó
túwáán-ontamba íyáákaiye.
4 Miwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá
kári'-ontafinkemba mútú'a túwáímba póna ónta-iyaimba
méíniye Ísu siyáiye.

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.
Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

5 Súwasa tuwímbai óraa'-amaan-dantafesa sésa kawe'-
óntánkákémbá úmakaawe. Maníkómbá ámakaan-tantaa'a
ko'naaririí úmakaawata awánéta aamoisá úne suwaná
6 Ísu séna ánaaemba waási tésa awánaan-tantaa'a seyaafá
tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwárá'é tawísísuwanaawe Ísu
siyáiye.

Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.
Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

7 Ísu mináái súwasa áísai esa sésa óraakoo emó sénda
nóin-kanaawa paápé íníyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta
ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íníyesa sénaumno suwaná
8 Ísu séna karo'-ááí isé'a érai'e sefó káráwiyoro.
Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Maníkómó
íyáfasisinkaraiwai únda póna minkánáá ampáánká'á tíníye
sénááwe. Miyán-ááí síyawi ímba tiráááíwáéro.
9 Tíyááwemo síyan-aai némpakena'i ewaakéná'i isáíyana
ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tínda mindá ímba seyaafá-
tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iye.
10 Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-
waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena
íyáfasine tíyáaromo sínasa íyáfasinesa tiyánááwe.
11 Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíníye. Fí'o-fi'om-
barafa'a aawaí táíníye. Sáwífa'-waasi tí'a íníye. Wíyómpa'a
fí'o-fi'on-tantaa'a paápé ína'a awáné táátafe'a ónááwe.
12 Mintántáá'ó ímbo paápé ínasa kembiwí ta'óto'mai
sáwí'a uwátinkesa ámáán-daumpa'a kawáá-wáásí aaifimbá
maitinkésa ándáfa'a mótinkanaawe. Kentáfé'o fasi'ámaimo
méraiyantafesa ta'óto'mai óraa'-waasifa'e kámáni-kawaa-
waasifa'e mótinkesa aaí simátinkaiya'a
13 minóráá'-wáásí kesáái simátimenaawe.
14 Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa
ímba óraa'a íyana tirunkó umbaí táíno.
15 Minkánáá kawe'-ímáyáá timé'a aaí tááka tínkáana'a
síyasa kentí namuro-wáásí ímba kanaa'á kentáái taraisésa
íyáákanaawe.

16 Kentinófoiye kentífá'awaawiye kentimááraawe kentí
waásiye tí'maesa óraa'-waasiya'a iyésa aaí simátinkaiyasa
kempínkémbá tuwímbai tínkamiya'a puwónááwe.
17 Kentáfé fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká
tíyámba uwátinkanaawe.
18 Miyá ésa ímba timambá tínkambai tai'ánááwe.
19 Fasi'ámaimo mé'o é'a kawe'-úmai méranaawe Ísu
siyáiye.

Sáwí-kanaagon-aai.
Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

20 Ísu minááí simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a
namuro-wáási taúkúmaraiya sé'a seyaafá-tántáá'á
tawísísuwaiyan-kanaa tiyé sénááwe.
21 Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaan-
tantésa iyónááwe. Naaópa'o méraiyan-kwaasi mindáópa'a
tuwésa wété ónááwe. Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba
naaópa'a iyónááwe.
22 Minkánáá Maníkó sáwí-meyamba timínana Maníkón-aai
aúfáífinken-aai paápé íníye.
23 Tímúka'-inine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá
sáwí'a ónááwe. Maníkó maankwáásísáféna aaisambá
tiyínana óraa'-umbai táíníye.
24 Fí'om-barafakewi tuwímbai paepáétamba tínkamesa
tuwímbai tí'maesa fí'o-fi'on-kwaasiti marafá'á mótinkesa
fí'onkaa-waasi Yérúsaremu-naopa'a káráwiyesa sáwí'a íyana
Maníkó séna kentí kanaa taí'áiye síníye Ísu siyáiye.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.
Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

25 Ísu minááí simátimena séna aafáúrá'é wíyónka'e
oká'é fí'o-fi'on-tantaa'a paápé íníye. Marapá'á fí'o-fi'om-
barafaken-kwaasi tirunkó umbaí táíníye. Uwí-nónkó
óraaka'a ááí wésena tufántááfan-ínasa waási inkaisónááwe.
26 Wíyónko tora'náára'a ínasa waási sésa nórawa'iyo sésa
tinekembá tata'á ínasa táátafesa ésa óraa'-imayaa ónááwe.
27 Kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwara sámo
kainkwárá'á ainánká kúmóna'a suwánánááwe.
28 Kemó súnda-tantaa'a áwáu ómbarena paápé ína'a mósá
awánánááwe. Maníkó kawe'-ámpá'á métinkainda-kanaa
kárika'o tínda pó'a to'mayaa é'a mósá awánaaro Ísu siyáiye.

29 Ísu minááí simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a
fíki mindáwara fí'on-taiwara'a imáyáan-oro.
30 Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a
tíníye sénááwe.

31 Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a
Maníkó wení waási kawáánimba kárika'a tíníye sénááwe.
32 Érai'a simátime súne. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai
ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé íníye.
33 Wíyóne marawé tai'áínífo kesáái ímbo tai'áínda
úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáiye.

34 Ísu simátimena séna kentúra'a káráwiyoro. Uwóí'o
on-dómbá né'a kafóná mé'a marapá-tántáá'á óraa'-
imayaa ofáínifo. Miyá é'o é'a ímba imáyáamo wéiyanka'a
kumúnafainifo káráwiyoro.
35 Kífo'o aumakáawanamo waígo ímbo imáyáa imbó
tafááfíntemba fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi ímbo wéisenka'a
kumúnafainifo
36 káráwiyoro. Inaí símae wéiyiyana kemó súnda-tantaa'a
kempá'ó tína'o é'a fasi'ámai mé'a waási úranko súranka'a
méranaawe Ísu siyáiye.

37 Minkánááfímbá aasiyaasi-kánáá Ísu óraa'-amaan-
daumpa'a iména wenáái simátíma'mae wéiyena fenómpinka
máápa'a kumbéna Órífi-omapa'a nó'waamba imaé'mae
úwasa
38 sáwífa'-waasi aafáyáara'a áááma Ísun-aai isánae sésa
óraa'-amaan-daumpa'a imaé'mae'a úmae iyáawe.

22

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.
Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

1 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo
í-tánómbá ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa
kárika'a túwasa
2 óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
Ísumbo tufíyan-aai suwaná úwoi-waasisafena táá'a úwasa
ímba aforatá ta'ótoranaumne siyáawe.
3 Suwaná Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kum-
baimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yúndasi moóra-
awi'a Ísakerioti éna waántáwanko wenarumpimbá koména
imáyáa amúwana
4 óraa'-amaan-kisau-waasifa'e ámáán-daka'o
káráwirowifa'e wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba
ta'ótoranaawe súwasa
5 isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta
aménaumne suwaná
6 Yúndasi ewé séna ímbo waásimo mépa'o é'a nóraumaiya
Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena

úmae kuráiye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.
Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

7 Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-
kanaa túntemba tíyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a
tufú'mai káúfúnka'a
8 Ísu Pítaante Yóninte'a ti'maréna séna tíyótaimo í-tánómbá
kowégaufiyata komandaanó súwasarai
9 mindárai sésarai nááfara kogaufóyauyo suyaná
10 Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana moóráwigo
nonánámó maimaé wíndawimba aráááwáékaiyo. Wemó
naaúmpa'o iyíndafa'o
11 naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áísai
ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempara tíyótaimo í-
tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo.
12 Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a
aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyan-tantaa'a mimpímbá
wéraiye. Seyaafá-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á
kausínkáakaiyo súwasarai
13 mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai
Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba
kauwánkaraaye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

14 Tanómbo náíyan-kanaa túwasa Ísuwe wení aantá-
waasiye tómbó náíyapa'a komérowana
15 Ísu simátimena séna kárika'a sí'o índa-i'a uwásinkaiyan-
kanaa ímbo tiyáina'a áááma tíyótaimo í-tánómbá kem-
biwísé'a nánaumne-imayaa úmae iyáunda káfé'a minkánáá
paápé imbá póta nánaumne.
16 Simátime súne. Marapá'á maantánómbá ímba
aneka'á nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a
maantánónkóní áwáuma afora'á wéraina'a nánaumne séna
17 ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna
Maníkómpá súwiyo séna maimái moórá-mora úmai naaró.
18 Simátime súne. Ándá-aran-domba ímba nánaumpo
Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a aneka'á nánaumne
séna
19 péréti maisoréna Maníkómpá súwiyo séna tafánkena
tiména séna mindá kesún-ifo kembiwísáfé'a ísámai kesú
tuwánáúmne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae íyóro
súwasa
20 tómbá násúwówana ándá-aran-dombo wéron-anafeumba
maisoréna pérétimo timúntemba miyáumai ándá-aran-
domba tiména séna mindá kesí naaén-iye kesí naaemá

kembiwísáféna kumínda póna Maníkó séna kesé'a kááísamai méraiwae séna mináú-ááí símai kááísamakaisa'a miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae íyóro.
21 Kembá namuro-wáásímó aráátimindawi keséta ména tómbá wénaiye.
22 Naaófá'á Maníkó séna waási úranko puwíníyemo siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíníye Ísu súwasa
23 wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa miyá ínísanawa síyó siyáawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aai.

24 Ísuni kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfínkémbá nááwa wéiyaakaiyo suwaná
25 Ísu séna marapá'-óráá'-wáásísómbá íyáákamai fasi'aén-ááí simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka ésa sésa kentáási óraa'-waasi kawe'á wéowe siyáawe.
26 Kembiwí miyáumaimo óraa'-waasimo ontembá ímba miyán-oro. Kempínkémbá óraa'o ménae síyawi seyaafá'-wáásíti kísau túwa'nai oro. Íyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á maénááwe.
27 Marapá'-wáásífínkémbá tómbó ménamo wénaiwai óraa'-waasin-ifo kúfu'o uwámíwai kári'-waasi imbánifo kemá kentí óraako ímba miyá é'a kentí wayókóráámbá wéune.

28 Miyá úna'a kembó sáwí'o uwásínkáanka kesé'a mé'a ímba síyukaawe.
29 Kesifo kentáféna séna waási kawáánuwo siyáintemba kembiwísáfé'a miyán-ááí simátimenaumne.
30 Waási kawáámó ondará'á mé'a tómbá wéne'a kawáámó ondará'á mé'a Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aanintonti minándáfákén-kwáásí-taai isé'a
tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiye.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.
Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Yóni 13:36-38

31 Ísu Sáímonimba arumbá uwánkena séna Sáímoniyo isaaó. Owái to'máímo tufimpí owanamó arú'ó marapá kúmísasamo anónka'o mósá máéntemba kawe-tántáá'á mósá maé'a sáwí-tantaa'a úwoimo wéraindasafena waántáwanko tísai úmai isánae sína'a
32 mindásafe Maníkómpá'á inaí sé'a kesé'o kááísamaimo méraanda siyuwáánafo sé'a inaí siyáumne. Emá siyuwé kouweré kesí waási fasi'átinkaao Ísu súwana
33 Pítaa séna Fasi'aénkóo ándáfa'o áí'mae wíya'o é'a kesé'a kóyauye. Tufuwíyamo puwína'o é'a kesé'a puwóyauye Pítaa súwana

34 Ísu séna Pítaao simáme súne. Káfé'a kokórigo ímbo áái
siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-
waasiye sínone Ísu Pítaantafena siyáiye.

35 Ísu simásuwena wení kísau-waasisafena séna áááéma
ti'maré sé'a óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maé'a tón-
únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé
koró. Minááí áááéma sé'a ti'mákaunda moórá-tantaatafe'a
aáfáán-tukáana'iyo súwasa miwí sésa ímbaniye suwaná
36 Ísu séna káfé'a óntan-unambo makáiyawi minúnámbá
maimaésa koró. Tón-únámbó makáiyawi minúnámbá
maimaésa koró. Paepáé'a ímbo makáiyawi miwítí paákákén-
únánkwátói fí'owi timésa óntamba maiyésa paepáé'a
méyánuresa koró.
37 Simátime súne. Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba Áísáya
agaimaréna séna
áí'maesa sáwí'a uráan-kwaasimo
mépa'a móankaraawe agaimaréna siyáimba kentáfénamo
siyáimba póna paápé íníye Ísu súwasa
38 wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo kae-páépáé'a
makáumne suwaná wemó sún-aaigoni áwáu ímba ísóntafena
séna é'aniye
Ísu siyáiye.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aai.
Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42

39 Ísu simátimena máápa'a kuména Órífi-omapa'a
imaé'mae úntemba iyúwasa wení kísau-waasi
arááíwa'maesa
40 íyúwana Ísu simátimena séna waántáwanko tísai úmai
isánae-aai kempá'á sifáínifo Maníkómpá inaí seró séna
41 tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iye séna mara'á
kumbéna inaifínkémbá
42 séna kesifóo emó kanaán-iye sémo e maanúmbáí-
tántáá'ó kempá'ó tínda maisiyuwé énifo ímba kesí imáyáan-
ifo ení imáyáa arááíwáéno súwana
43 Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi paápé éna
fasi'ánkowana
44 arunkó óraa'-umbai tówana Maníkómpá'á inaí fasi'ámai
súwana umu'náámba naaeráámbá marapá'á kumúwana
45 inaí simásuwena íyáfasinena wení kísau-waasiyaufa'a
téna tatuwánómba tirunkó umbaí tówasa tún-kwaigurówana
46 tatuséna tasimátimena séna túmó wéraamba íyáfasine'a
inaí seró. Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kempá'á
sifáínifo Maníkómpá'á inaí seró Ísu siyáiye.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.
Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12

47 Ísu minááí wésuwana sáwífa'-waasi wétuwana
Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kum-
baimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yúndasi
misáwífá'-wáásífímbá aifa'á téna Ísumba aaweyáámó
uwánkaindasafena Ísuni ewaa'á téna
48 aasásóí'á úntafena Ísu séna Yúndasiyo kemá waási
úrankomba kesí namuro-wáásímó aráátímíndasafe aaweyáá
uwásinkaane súwasa
49 Ísuwe'o mérowi moórá-tantaa'o paápé índa-imayaa ésa
sésa Fasi'aénkóo paepáétanta karánaumno suwaná
50 Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a
maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a
fagáúsuwowana
51 Ísu étuwaao séna minkwáásígón-ááka'a ta'ótorena áá'a
kawe'á uwánkaraiye.

52 Kawe'á uwánkowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye
ámáán-danka-kawaa-waasiye óraa'-waasiye Ísumbo
ta'ótoraiyanesa tamérowana Ísu simátimena séna kentáfé'a
umén-kwáásín-iye sé'a pó'a taánáínkwara paepáé'wara'a
maimaé kembá ta'ótoranae sé'a wétewe.
53 Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesé'o
méraundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Káfé'a kentí
kanaamá isa'á kumeukóní fasi'aémbá íyáákaisa'a kembá
ta'ótórááwe Ísu siyáiye.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.
Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

54 Súwasa Ísumba ta'óto'maesa aifa'-ámáán-káwáágóní
naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaaemba nénka'o témomba
55 mindánkóní naamaáífa iyamá agaimarésa mérowana
Pítaa miwísé mara'á tamérowana
56 iyamó wégonka'a moórá-kisau-arasigo téna Pítaamba
takarákéna séna minkwáásígó wesé'o máíwain-iye súwana
57 Pítaa séna ímbanifo kemá ímbo awánáúnda-waasin-iye
súwana
58 kárika'a moóráwigo Pítaamba taawánéna séna wení
waásifinkewi óne súwana Pítaa séna kemá ímbaniye súwana
59 kárika'a moóráwigo Pítaantafena óraaka séna érai'a
súne. Kárírifakewi éna wení kísau-waasifinkewin-iye súwana
60 Pítaa séna emó sénda-aai ímba isáúmne súwana kokórigo
ááí súwana

61 Fasiˈaénkó waeréna Pítaamba awánówana Pítaa
Fasiˈaénkó simámakon-aai áákaˈ-maréna miyá siyónkaˈa
káféˈo kokórigo ááimo ímbo siyáindaraˈa emá kaumbo-íkáˈá
kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iye sínone siyónkaˈa
mináái áákaˈ-maréna
62 máápaˈa kuména áfááraumai ifiˈá taráiye.

Ísumba karaánááˈo ánkaraan-aai.
Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

63 Pítaa ifiˈá tówasa Ísunkaˈo káráwirowi karaánááˈa ankésa
tufuwésa
64 aúrampaˈa ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa
sésa esáfé sé Maníkómó íyáfasisinkaraiwai únemo séndawi
ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo wésesa
65 fíˈo-fiˈon-aai símai
sáwíˈa uwánkaraawe.

Ámáán-oraaˈ-waasifaˈa Ísumbo áíˈmae kuráan-aai.
Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

66 Aafáúmó íyáúsunkaˈa Yúndaa-waasiti óraaˈ-waasiye
óraaˈ-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé
túwaandu urówasa Ísumba áíˈmaesa íyúwasa
67 sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitiyaˈonai
simásimiyo suwaná séna simátíménaˈo éˈa ímba kaweˈ-úmai
isánááwe.
68 Moórá-aaimo tísai onaˈó éˈa ímba simásimenaawe.
69 Kemá waási úranko Maníkó fasiˈaénkón-ayáánúrapaˈa
fasiˈaén-áémpáˈá iménaumne súwasa
70 seyaafáˈnánká sésa ewá séwa Maníkón-ááninko úne sénó
suwaná Ísu séna éˈa sewé súwasa
71 miwí sésa wesáféna sifó minááísáféta aaifintá maenkéta
fíˈon-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwánáúmne
siyáawe.

23

Ísumba Páíratimpaˈo áíˈmae kuráan-aai.
Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-38

1 Mináááísáfésa misáwífáˈá íyáfasinesa Ísumba áíˈmaesa
Rómu-kamani-kawaagon-awiˈa Páíratimpaˈa wésa
2 aaí simánkesa sésa minkwáásígó Yúndaa-waasi karoˈ-
ááí simátimena miwítí imáyáa símai sáwíˈa éna séna Rómu-
kamani-aifa-kawaagomba taakisi-óntámbá ímba áméro séna
wesáféna séna Yúndaa-waasiti kawáágó éˈa Maníkómó
íyáfasisinkaraiwai úne siyáiye suwaná
3 Páírati Ísumba áísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá
ónó súwana Ísu séna éˈa séne súwana

4 Páírati óraa'-amaan-kisau-waasisafenawe úwoi-waasisafenawe séna minkwáásígó ímba sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa
5 óraaka sésa Káríri-aempaken-kwaasi tirumbá totuwéna minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a taména miyá wéiye siyáawe.

Ísumba Érotimpa'a áí'mae kuráan-aai.

6 Suwaná Páírati minááí iséna séna Káríri-aempakewiya'iyo súwasa
7 ewé mináémpákéwín-iye suwaná imáyáa éna séna Éroti mináémpákén-káwáágó káfé'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a taméraifo ai'máráanana wempá'á wínana wemá isáíníye Páírati simásuwena ai'marówasa áí'maesa Érotimpa'a kuráawe.
8 Ayáátááka'a Éroti Ísuntafesamo sun-ááí iséna Ísumba awánaanana ímbo awánáúnda-kisau maína'a awánánae súwasa Ísumba Érotimpa'a kuwaná awánéna aamoí éna
9 fí'o-fi'on-tantaatafena áísai úwana Ísu iséna ímba aaimó súmba úwoi mérowasa
10 óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé mésa Ísumbo simánkón-aai óraaka suwasá
11 Érotiye wení i-wáásíyé Ísumba símai sáwí'a uwánkesa karaánáá'a ankésa óraa'-waasiti unáánkwátói uwánkesa áí'maesa Páíratimpa'a aneká kuráawe.
12 Ááéma Érotiye Páíratiye aaisambó siyááyamba pósarai minkánáá kawe'-úmai méroyasa Ísumba áí'maesa aneká Páíratimpa'a kuráawe.

Ísumba tufíyana puwínomo siyáin-aai.
Mátíyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39–19:16

13 Kuwaná Páírati óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye táántena
14 séna minkwáásí kempá'á té'a sé'a waásiti imáyáa símai sáwí'a wéiye wésewe. Kentúranka'a áísai únana simánkáán-aaigoni áwáu ímba wéraisa'a awánáúmne.
15 Érotiye áísai úyamba minááígóní áwáu saafá uwááekai úyana ai'máráísasa áí'maesa kempá'á tiyáawe. Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo
16 i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a faú'ankanaumne súwasa
17 Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tóso úntemba moórá-waasi táántowana Páírati minkwáásí faú'ankowana miwífá'á kúwana Páírati séna Ísumba faú'ankanae súwasa
18 seyaafá'-wáásí óraaka sésa ímbanifo tufíyana puwínífo Párápásimba faú'ankaao siyáawe.

19 Ááéma tuwímbai kámáni-waasiye tíyómba moóráwigon-
awi'a Párápási moóráwigomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a
ánkarowasa sésa Párápásimba faú'ankaao suwaná
20 Páírati Ísumba faú'ankanae-imayaa éna
simátimuwasanifo
21 óraaka'-oraaka sésa aaraa-táíyá'á tufíyana puwíno
suwaná
22 Páírati aneka'á séna nóra-sawira uráiyo. Tufíyanamo
puwínda-i'a ímba uráifo i-wáásí senasá áwiyonku'-
násúwéwa'a faú'ankanaumne súwasa
23 óraaka sésa aaraa-táíyá'á tufíyana puwíno símae íyún-
aaigo Páíratin-aaigomba íyáákowana
24 Páírati miwí táái iséna ewé séna kemó sentembá oro
séna
25 moóráwigomba faú'ankena kámáni-waasi tíyómbo
moóráwigomba tufuwúwana puwúwasa ándáfa'o
ánkarowaimba táántowaimba Páírati faú'ankena aaraa-
táíyá'á tufíyana puwíníye-imayaa untáféna Ísumba i-wáásí
tímakaiye.

Ísumba aaraa-táíyá'ó tufúkáan-aai.
Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

26 Timúwasa i-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo
Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáímoni Yérúsaremu-nao'-ampa'a
túwasa i-wáásí ta'ótoresa Ísumbo tufíyan-aaraa-tai
áúwaata'ankesa sésa Ísun-ánaaemba tiyó suwaná miyá
úwasa
27 sáwífa'-waasi Ísumba aráááwa'mae wéguwasa
aaresómbá tirumbá uwánkesa imá siyésa ifi'á támaesa
aráááwa'mae kuwaná
28 Ísu waeréna séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. Ímba
kesífi'o tembá kentí iyámpóísafe'e kesáfé-ífí'á taaró.
29 Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaamo tínda age-íníné ímbo
iyámpóímo matinkésamo náámbo tímakaan-inine aamoí ésa
iyámpói-íyaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí wéowe
sénááwe.
30 Minkánáámó tínda kári'-omakowe óraa'-
omakontafesawe sésa ááéma pukónáífo faiwí'mae
kufaráátaao sénááwe.
31 Kemá aú-taiyaamba únda pósa sáwí'a wéuwasinkaafo
kembiwí aáénkaen-taiyaamba ombá pósa óraa-sawi'a
uwátinkanaawe Ísu siyáiye.

32 Ísu súwasa kae'-wáásí sáwí'o urááyan-kwaasiwara'a
tí'maesa Ísunkwara'-úmai tínkamonae sésa tí'maesa

33 mimbárágón-áwí'a a'nónayaantapa'emo supa'á kurésa
Ísumba aaraa-táíyá'á tufusésa séfasefa'-arausampa'a kae'-
wáási aaraa-táíyá'á tufúsúmarowana
34 Ísu séna kesifóo maami owíní áwáu ímba awánaresa
kembá sáwí'o uwásínkáámba ímba imáyáa e sáwí-meyamba
ímbo tímínda sáwí-imayaa maitiyuwaaó súwasa i-wáási sésa
wení unáánkwátói maénae sésa ááfé tíyáananasa nááwamo
íyáákaindawi máíníye sésa miyá uwasá
35 waásisomba káá'a karátuwesa mésa Yúndaa-oraa'-waasi
karaánáá'a ankésa sésa fí'owi túwa'nai ena Maníkómó
íyáfasinankaraiwaimo énamo éna wesáféna wenáú áwa'nai
íníye suwasá
36 i-wáásíyé karaánáá'a ankésa ikamó fón-domba
maimaésa wempá'á tésa sésa naaó.
37 Yúndaa-waasiti kawáágómó émo e
esáfé enáúma áwa'nai uwo suwasá
38 ááéma aúfái agaimakésa sésa Yúndaa-waasiti
kawáágón-iye sésa agaimái Ísun-a'nónká-táíyá'á mósá
makáawe.

39 Mósá mároWana sáwí'o uyan-kwáásímó tufúsúmaroyan-
kwaasigorai moóráwigo Ísumba karaánáá'a ankéna séna
Maníkómó íyáfasinankaraiwaimo émo e enáú áwa'nai e
kenkáíwárá'á súwa'nai uwo súwana
40 moóráwigo
séna ímba miyá siyó. Maníkón-áároimo inkaiséra
miyá ímba sésino. Wembó sáwí-meyambo áméntemba
kenkáíwárá'á miyá wéowe.
41 Wemá ímba sáwí'o uráiwaimba sáwí-meyamba wéamefo
keráí sáwí'o uráuyawinkai sáwí-meyamba uwásínkááwe séna
42 Ísuntafena séna Ísuwo ení waásimo kawáá indará'á ken-
ímáyááwárá'á uwo súwana
43 Ísu séna érai'a simáme súne. Káfé'a kesé'a kawe'-mápá'á
iméínone Ísu siyáiye.

Ísumo pukáin-aai.
Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30
44 Súwana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó
taenónka'a túnkúmba
45 óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba
tafááténa kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba
wi'maróWana
46 Ísu óraaka séna kesifóo kesimambá enayáámpimba
to'maráúmne simásuwena puwúwana
47 i-wáásítí kawáágó Ísumo puwúmba awánéna Maníkón-
áwí'a mósá maréna séna érai'a arupíse-waasin-iye súwasa

48 sáwífa'-waasi koawánanaumne sésa túwaandu urón-
kwaasi Ísumo puwúmba awánésa tirunkó umbaí tówasa
miwítí naaópa'a wété uwasá
49 Ísuwe'o nún-kwaasiye Káríri-aemapakemba Ísumba
aráááíwa'maesa Yérúsaremufa'o tiyón-inine nénka'a tamésa
seyaafá-tántáá'á awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aai.
Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

50-51 Awánowana moóráwigon-awi'a Yósepi Yúndiyaa-
marafa'a Árímátíyaa-naopakewi kawe'-wáási arupíse
úmaimo mérowi Maníkó wení waási kawáániníye séna
amu'maréna póna Ísumbo tufuwónae sun-kwáási tááisafena
ímba ewé siyáiwai wemá
52 Páíratimpa'a téna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana
ewé súwana
53 Ísun-áúma aaraa-táíyákémbá tamaimái aú-
ampantafimba asááúmaena maimaéna waásimo aúsámakon-
ontan-aifimba mámarena waási ímbo makón-aifimba
mámarena
54 tómbó fáká'maimo to'mayaa un-kánáá Yúndaa-waasi
saagon-kánáá kárika'a tíne úntafesa Ísumba utámarowasa
55 Káririfakembo Ísumbo aráááíwa'mae tiyón-inimba
Yósepimba aráááíwa'mae tésa Ísumbo utámárómba taawánésa
56 tauwerésa áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-
básáwémbá to'mayaa unká'á saagon-kánáá túwana ámáámbo
sunten-úmai úwoi méraawe.

24

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai.
Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

1 Saagon-kánáá úwoi mérowana tai'ówasa aafáúmó
íyáúsunka'a áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-
básáwémbá to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa
Ísumbo utámaropa'a wésa
2 awánomba óraa'-ontamba óikakemba é'a fawátukowasa
awánésa
3 minóntán-aifa'o íyúmba Fasi'aénkó Ísun-áúma ímba
wérowasa awánésa
4 óraa'-imayaa ésa awánomba kae'-wáásíyái
túgáyáagayaamo ún-unankwatoi urésarai ewaa'á méroyasa
tuwánésa
5-6 táátafesa ésa kífaiyowasarai sésarai púwísa'o
máánkaraan-ontan-aifimba ímba méraifo íyáfasinena

kóuraifo ímba maampímbá ayaafáí oro. Wemá Kárírifa'a
úwoimo méronka'a simátímakain-aai imáyáan-oro.
7 Maará siyáiye. Kembá waási úrankomba sáwí-waasi
timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a
íyáfasinanaumne siyáiye suyasá
8 isésa simátímakain-aai tááka'a marésa
9 minóntán-aima tuwésa wésa Ísuni kísau-waasi
sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye
mináái kosimátimesa
10 minínímbá moórá Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a
Máríyaa úwana moórá araámáó Yémísin-anówa úwana
moórá Yóána úwasa miwísé'o méron-inimba Ísuni aantá-
waasi mináái kosimátímúwasa
11 isésa sésa úwoi karo'-áái sewé simásuwesa úwoi
mérowananifo
12 Pítaa íyáfasinena awaantanténa utámakon-ontan-
aifimba kogífaena awánómba ampantasámbó kárá'umae
máutamankon-ampanta aantemba wérowana awánéna
kouweréna mindásafena óraa'-imayaa uráiye.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aai.
Mááka 16:12-13

13 Minkánáá Ísuni waásifinkemba kae'nárai Éméyási-
naopa'a kóyae siyááye. Mindáópa Yérúsaremufa'a
ayáátáákakaamba wérowasarai Éméyási-naopa'a kóyae
sésarai Yérúsaremufa'a tuwésarai aampa'á wéwesarai
14 Ísumbo éwiyon-aai símaesarai wéguyana
15 Ísu ewaa'á ténа minkáé'náraise'a kúwasarai
16 awánoyana Maníkó túramba kumeu'á uwátinkowasarai
ímba awíyéraaseraamba uyaná
17 Ísu séna nóin-aaiya aampa'á símae wégoyo súwasarai
minká'á koméSarai tirunkó sáwí'a úwasarai
18 moóráwigon-awi'a Kíríyópási séna káfé-kanaa
Yérúsaremu-naopa'a tóso ésa paápé uráin-tantaa'a
awánaraafo eyáá ína awánaraano áísai ena súwana
19 Ísu séna nóina'iyo súwasarai mindárai sésarai Ísu
Násaretifakewintafekai súye. Maníkón-aai siyáiwai Maníkón-
aúranka'a fasi'aén-kísáú maéna fasi'aén-ááí simásímísata
ísaraumne.
20 Kentáási
óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye Ísumba
tufuwíyanesa Rómu-kamani-waasigomba ámáwana ewé
sisasá aaraa-táíyá'á tufúwówana pukáiye.
21 Kesáá Ísareri-waasisa séta kentáási kawáá-í'a éna Rómu-
kamani-waasi íyáákainiye siyáundasa tufúwówana pukáiye.
Moórá-aaiwara'a wéraiye. Tufúwówana pukáimba kaumbo-
kánáá maisukáiye.

22 Tuwímbai-inimbo simásímén-aaisa sáátafeta úne. Káfé'-
aafayaara'a áááma utaráapa'o kombá
23 wenáú ímba wéraisasa koawánésa kouweré tésa sésa
wíyómpakendarai tuwánáúnasarai sésarai pukáimpinkemba
íyáfasinkaiye séye tasewatá
24 kentááfínkémbá tuwímbai utámakaapa koawánaawana
mininímbó sentembá miyá éna ímba wéraisasa awánaawe
suyaná
25 Ísu séna sáwí-imayaawara'a óye. Naaófá'á Maníkón-
aaimo simátímakaawi agaimarésa siyáan-aaisafekai ímba
áááma érai'e séye.
26 Maníkó íyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a
uwánkaiyambanifo sámo kain-áémpá'á iméíniye miyám-
biyan-aai Maníkó siyáiye.
27 Maníkón-aai aúfáífinkemba wentáfésa siyáan-aaigoni
áwáu simátímakaiye. Minááí Mósese agaimaréna
siyáin-aaiwara minkákémbá Maníkón-aaimo siyón-kwaasi
agaimarésa siyáan-aaiwara'a simátímakaiye.
28 Simátimuwasarai kuyan-dáókoni ewaa'á kuyaná Ísu
kóyáákowasarai
29 mindárai ta'ótoresarai óraaka sésarai kumeupá
nó'waamban-ifo kesékai méraao suyaná mindáraise'a
naaúmpa'a iména
30 tómbá náíyanesa uwaná tómbá maisoréna Maníkómpá
súwi séna tafámbai timúwasarai
31 awánésarai Ísumba awíyéraase uyaná áwiyokuwasarai
32 sésarai aampa'ó túyanamo Maníkón-aai aúfáífinkemba
simásímísanarai sirunkó óraa'-aamoin-iye siyááye.

33 Minááí simásuwesarai íyáfasinesarai kouwerésarai
Yérúsaremu-naopa'o tuyambá Ísuni kísau-waasi
sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye
túwaandu urómba tuwánoyasa
34 miwí sésa érai'a Fasi'aénkó pukáimpinkemba íyáfasinena
Sáímonimpa'a paápé isaná awánaraiye suwasaráí
35 mindárai aampa'ó kuyan-ááí simátimesarai sésarai
tómbá tafámbai símísakai Fasi'aénkómbá awíyéraase uráuye
siyááye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.
Mátíyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23

36 Minááí suyaná Ísu paápé éna miwítí afufumpimbá ména
aáno úmai méraaro súwasa
37 inkaisésa waántá sewé sésa táátafesa uwaná
38 Ísu séna ímba táá'a íno. Ímba kae'-ímáyáámó íyamba

39 siyáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye awáné'a kentáfé'a
wén-iye seró. Waántá-waasi ama'wárá ayáántánkwara'a
ímba wéraifo kembá úwoi wéraifo suwáné'a sine'á
ta'ótóráaro
40 Ísu simásuwena ayáánarumpin-afiye aísamaifin-afiye
aráátimuwasa
41 óraa'-aamoi ésa táátafesa ésa óraa'-imayaa uwaná
waántán-iye sefó séna Ísu náíyan-tomba makáao tísai ena
súwasa
42 agaimakóm-bofaa'a ámúwana
43 maimái túranka'a naráiye.
44 Násuwena simátimena séna kesé'o úwoimo
maéwándara'a maará siyáumne. Kentáféna Mósese
agaimaréna siyáin-aaiye Maníkón-aaimo siyón-kwaasi
agaimarésa siyáan-aaiye imá agaimarésa siyáan-aaiye érai'a
paápé íníye simátímakaumne.
45 Maníkón-aai aúfáífinkemba kawe'-úmaimo isáíyantafena
miwítí imáyáa kawe'á uwátínkaraiye.
46 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó
íyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a uwánkaiyana
puwíndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna íyáfasinainasa
47 wení fasi'aénkwárá'á mésa aifa'á Yérúsaremu-naopa'a
simátimesa minkákémbá fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi
mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwí-imayaa tuwé'a
Maníkómpá tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye
agaimaréna siyáiye.
48 Awánaan-aai simátíma'mae koró.
49 Kesifo óraaka'a séna tíméndawimba ai'máráanana
kembiwísé'a kumbéíniye. Yérúsaremu-naopa'a méraiyana
kempímbá kumbéna wíyómpake-fasi'aemba timína'a
awánaan-aai simátíma'mae koró Ísu siyáiye.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-aai.
Mááka 16:19-20, Aantá-waasi 1:9-12

50 Simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremufa'a tuwéna
Pétáni-nao'-ewaa'a koména ayáántamba aasumí'a
uwátínkaraiye.
51 Uwátinkowana Maníkó aiyówana wíyómpa'a iyúwasa
52 Ísun-imayaa ésa áwí'a mósá marésa tirunkó óraa'-aamoi
úwasa kouwerésa Yérúsaremu-naopa'a tésa
53 aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iyésa Maníkón-
áwí'a mósá makáawe.
Rúku kemó súnda-aai taí'áiye.

Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna Yóni Ísun-aai agaimakái. Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yóni séna Ísun-aaisafesa érai'e síwae séna maarán-áái agaimakáiye. Maníkón-ímáyáámá aráátimindawi marapá'á ma'ánkaraimba wemá Ísun-iye. Yóni séna wemá Maníkón-aaigon-iye siyái. Ísu Maníkón-áániniko sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba awásiyukaiwain-iye síyantafena Ísu kawe-kísáú ímbo awánaron-kisau maiyái. Tuwímbai wenááisafesa érai'e sésa wení aampa'á aráááwáéwasa tuwímbai karo'é sésa símai sáwí'a uwánkaraawe. Ísu Maníkómpá'ó iyíyan-amba éna éraikoni áwáuma éna maé'mae'o íyawini áwáuman-iye-aaisafesa érai'e sewí Ísu aúí'a úmai maé'mae'a íyani'a wéuwatinkaiye. Aúí'a úmai maé'mae'o wéowini áwáuma ísáaro. Miyán-áái Yóni agaimakáiye.

1 Áwáura'a maramá ímbo wéronka'a Maníkóní imáyáama aráátímíwaima wenáwí'a Maníkón-aaigon-iye. Maníkón-aaigo aasiyaasí ména Maníkóe ména wemá Maníkó póna
2 áwáura'a Maníkón-aaigo Maníkóe ména
3 seyaafá-tántáá'á úmarowana Maníkó imáyáa amúwana seyaafá-tántáá'á minkánáá paápé uráin-tantaa'a úmakaiye.
4 Maníkón-aaigo waásimo maé'mae'o íyawini áwáuman-iye. Miyáumai wemá waásifimba sáma kátinkena
5 kumeu'ó in-áémpá'á sáma kaisaná kumeu'ó í-tántáákómá sámo kain-tántáákómbá ímba íyáákena kumeu'á uwánkaraiye.
6 Moóráwigon-awi'a Yóni mérowana Maníkó ai'maréna
7 sámo kain-ááí maimaé seyaafá'-wáásífá'á winasá minááí isésa sésa érai'a Ísu Káráísitima waási sáma kátínkáíwain-iye síwae súwana
8 Yóni wemá ímba sámo kátínkáíwai póna sámo kátinkaindawin-aai maimaéna kuráiye.
9 Maníkón-aaigoma seyaafá'-wáásífímbá sáma kátínkáíwain-iye. Yóni simátímakonka'a Maníkón-aaigo marapá'-wáásífímbá kumpaápé uráiye.

10 Maníkón-aaigo maramá úmakena marapá'á kumbérowasa marapá'-wáási wení áwáuma ímba kawe'-úmai awánaraawe.

11 Wenamáápa'a kumbérowasa wenamáára ímba aaweyáá uwánkówasa
12 tuwímbai aaweyáá uwánkesa wenáái safesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiye suwaná póna miwísáféna séna Maníkóní iyámpóísomban-owe siyáiye.
13 Waási kentí imáyáafinkeni'a úmai wématinkaafo Maníkóní iyámpói ímba miyáumai Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe. Maníkó wení imáyáafinkembo uwátínkáímba pósa Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe.

14 Maníkón-aaigo waási úkéna marapá'á ména kentááfímbá mérowata awánaraumne. Farumó
í-tántáá'wárá arupísemo í-tántáá'wárá'á wempímbá sáwífa'a wéron-kwaasi póna sámo kainkwárá'-wáási úwata awánaraumne. Afowámá ááninkomba kímborawigomba póna sáma amúwana misáwárá'á mérowata awánaraumne.
15 Yóni wentáféna seyaafá'-wáási simátimena séna kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tíndawi wenónkáámbá paápé uréna ména póna kembá íyáákaraiye siyáunda-aai minkwáásísáfé'a
siyáumne siyáiye.

16 Farumó í-tántáá'á wempímbá sáwífa'o wéraiwai póna kentáá kawe'á wéuwasinkamaena wéwiye.
17 Naaófá'á Maníkó Mósesemba ai'maréna séna kesí ámáámba simátimiyo siyéna ánaaemba Ísu Káráísitimba ai'maréna séna farumó í-tántáá'é arupísemo í-tántáá'é mútimiyo siyáiye.
18 Naaófá'-naofa'e káfé'e marapá'-wáási Maníkón-ane'á ímba awánaraambanifo kímborawigo ááninkoma wesé'a ména mimbóráí'a úmai ména póna kentáá wéaraasimiye.

Yóni nombó maitínkaraiwain-aai.
Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Rúku 3:15-17

19 Yérúsaremu-naopakemba Yúndaa-kawaa-waasi ámáán-kisau-waasiye Rífáin-andafaken-kwaasiye ti'márówasa Yónimpa'a tésa áísai esa sésa emá nááwa'ono suwaná
20 Yóni ímba umémpa'a tuwómba afora'á séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísiti ímba kemá úne súwasa
21 sésa emá nááwa'o. Íráiyaa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa miwí sésa naaófá'á Maníkó séna kesáái simátimindawi Móseseraan-kwaasi ai'máráanana kumíníyemo siyáimba wemá ewá'ónó suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa
22 miwí sésa nááwa'ono simásimiyo. Simásímínda-aai si'mákaawisa kosimátimeno suwaná

23 Yóni simátimena séna Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Áísáya naaófá'á agaimaréna séna
máásai-marafa'a moóráwigo ména aaemáíyakemba séna Fasi'aénkóní aambá wi'ankáíyamba wení aambá arupíse
íyana minámpá'á wíno
siyáimba mindá kemá úne Yóni súwasa
24 taáísai-un-kwaasifinkemba tuwímbai ámáán-kawaa-waasi miwí
25 Yónimba áísai esa sésa emó sémo Maníkómó íyáfasinankaiwai ímba kemá úne. Ímba kemá Íráiyaa úne. Maníkón-aaimo simátimindawi Móseseraan-kwaasi ímba kemá úne. Emó siyáandanifo nóintafewa nombá wémaitinkaano suwaná
26 Yóni séna kemá non-aantemba wémaitinkaunana kentí afufumpimbó moóráwigomo méraimba ímba wéawanaamba póna
27 ánaaembo kesínaaenka'o tíndawi wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iye. Wení kísaumo wémaundasafe'a kemá úwoi-waasi úne Yóni siyáiye.
28 Yóndani-nonkoni menáípá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá wémaitinkowasa áísai uwaná Yóni mináái simátímakaiye.

Ísun-aai Yóni simátímakain-aai.

29 Simátimena aafáyáaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o tufú'maimo Maníkómbó áméntemba wétin-kwaasi seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai maitiyuwáíndasafena póna puwíníye. Mindásafena Maníkó ai'máráísana kúmímba póna puwíníye.
30 Kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tíndawi wendónkáámbá ména kembá íyáákaraiyemo siyáunda-aai minkwáásísáfé'a siyáumne.
31 Maníkómó íyáfasinankaiwain-aai isé'a nááwantafesawa séo siyáunda isa'á nombá wémaitinkaunda pósa Ísareri-waasi wembá
kawe'-úmai awánánááwe Yóni siyáiye.

32-34 Yóni awánaron-aai simátimena séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaintafe'a sé'a nááwa'iyomo siyáunda wíyómpakemba Maníkóní ámútanko mááufu'-numagoraamba úmaena wenane'á kumbéraisa'a awáné'a sááka'a makáunda póna Maníkó si'mákaiwai séna nombá wémaitinkenana kesí ámútanko moórá-waasigon-ane'á kumbaína emá awáné sé Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'o uwátinkaindawin-iye siyáin-aai sááka'o makáundara'a póna miyámó

imbá awáné'a simátime'a súne. Wemá
Maníkón-áániniko-iye Yóni siyáiye.

Énduruwe Pítaae'a Ísumbo aráááíwakaayan-aai.

35 Simátimena aafáyáaraamba Yóniye wení kísau-
waasiyaiye méresa
36 Ísumo kúmba awánésa uwaná Yóni séna minkwáásí
Maníkó ai'mákain-kwaasi póna seyaafá'-wáásítí sáwí-
imayaasafena ísámai puwíníye. Kentí sáwí-imayaasafesa
ísámai sipisípi-araa'o tufú'maimo Maníkómbó áméntemba
seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíníye
súwasarai
37 mindárai isésarai Ísun-ánaaemba aráááíwáúyana
38 Ísu faé'mai métuwanena séna nóintafekaiya'oyo
súwasarai miwí tááifinkemba sésarai Raapaiyo nááfara
méraano waé'mai sésarai óraakoo nááfara méraano suyaná
39 Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai wesé'a kuyambá
mindáúmpá'á koméresa aafáúmó taenónka'a koméraawe.
40 Yónimo siyáin-aai iséna Ísumbo aráááíwakon-kwaasi
moóráwigon-awi'a Énduru wemá Sáímoni Pítaan-áfáko
41 aifa'á awaaó ayaafáí úmai awánéna séna Maníkómó
íyáfasinankaraiwai Mésíyaa méraisa'a awánaraumne
siyáiye. Mésíyaawe-awi'a waé'mai Kíríki-waasi-taaifinkemba
Káráísitiye sembá mináwíkóní áwáuma Maníkómó
íyáfasinankaraiwain-iye wésewe.
42 Sáímonimba áí'maena Ísumpa'a tuyaná Ísu awánéna séna
Yónin-áániniko óne. Enáwí'a Sáímoniye. Moórá-awi'a Pítaawe
simánkaumne Ísu siyáiye. Miwí tááifinkemba Pítaawemo
sembá óraa'-ontankowe wésewe.

Fírípiye Nátániyeriye Ísumbo aráááíwakaayan-aai.

43 Aafáyáaraamba Ísu séna Káríri-aempa'a kónae séna
Fírípimba ayaafáí úmai awánéna séna kembá siráááíwauwo
siyáiye.
44 Wemá Pétésáítafakemba Éndurunte Pítaanteti
naaópaken-kwaasin-iye.
45 Fírípi Nátániyerimba ayaafáí éna séna Mósese
Maníkón-aai aúfáífimba agaimarówasa Maníkón-aai
simátímakowiye aúfáífimba agaimarésamo siyáan-
kwaasigonta awánaraumne. Wemá Násareti-naopakemba
Yósepin-áániniko-awi'a Ísun-iye súwana
46 Nátániyeri séna kesáámó súndasa Násareti-naopakemba
ímba kawe'-wáásín-iye wésune súwana Fírípi séna
taawánaao súwasarai

47 kuyambá Ísu Nátániyerimba awánéna séna maandá
érai'a Ísareri-waasigo éna ímbo karo'-ímáyáámó wéraiwai
wétiye súwana
48 Nátániyeri áísai ena séna nóra úmaiya kesí imáyáa
suwánéwa sénó súwana Ísu séna Fírípi ímbo áántarainka'a
ení naaópa'a piyáí-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba
awánaraumne súwana
49 Nátániyeri séna óraakoo emá Maníkón-ááninko e Ísareri-
waasi kentáási kawáágó óne súwana
50 Ísu séna piyáí-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba
awánaraumne súndasafe kentáfé sé érai'e Maníkón-ááninko
óne wésene. Ení naaópa'a méraana'a imáyáafinkembo
awánaraundasafe sénda po mintántáákómbó íyáákainda-
tantaa'a ánaaemba awánáínone.
51 Érai'a simátime'a súne. Wíyómpa'a kampúaran-tawaai
tuwínkaa'a ínasa wíyómpakemba waási úranko kumpaápé
uráundawifa'a wíyómpaken-kisau-waasi iyé-kunke íya'a
tuwánánááwe Ísu siyáiye.

2

Ísu non-úramba wáíni-nombo waé'makain-aai.

1 Aúnkáraamba Káríri-aempa'a Kéna-naopa'a túwaandu
urésa aaré wéto'waai-esa Ísun-anówa komérowasa
2 Ísune wení kísau-waasiye táántowasa komérowasa
3 ándá-aran-domba nowaná tai'ówana Ísun-anówa
Ísuntafena séna ándá-aran-domba taí'áiye súwana
4 Ísu séna kesí kísausafe ímba simásimiyo. Seyaafá'nánká'ó
kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáiye súwana
5 Ísun-anówa kísau-waasisafena séna
simátimindantemban-oro siyáiye.
6 Yúndaa-waasi tiyáámbo non-kwíyúmba mindásafena
afa'móráe óraa-sawema wérowana
7 Ísu kísau-waasisafena séna misáwéfímbá nombá fatímai
ówitaaro súwasa fatímai ówitamarowana
8 Ísu séna tuwímbai-nomba umaé'a tónká'ó
káráwiyaiwaimba máámero súwasa miyá uwaná
9 mindómbá ándá-aran-domba urówana tónká'ó
káráwiyowi néna séna nááfaken-dona'iyomo súmba kísau-
waasi Ísun-aai isésa awánaraawe. Nááfaken-dona'iyo séna
aaremó maún-kwaasigomba áántowana túwana séna
10 seyaafá'-wáási aifa'á kawe'-ándá-árán-dómbá tíméwasa
násúwááwasa úwoi-anda-aran-domba wétimewe. Emá
ímba miyá óndarakemba ánaaemba kawe'-ándá-árán-dómbá
wésimene siyáiye.

11 Káríri-aempa'a Kéna-naopa'a Ísu minkísáú-wáámé'á
úmba wení fasi'aémbá aráátimuwasa wení kísau-waasi
awánésa timankúnkúmba ésa sésa Maníkómpákémbá
kunkáiye siyáawe.
12 Minkákémbá Ísuwe anówawe mináfáráwáínóndaawe
wení kísau-waasiye miyáumai-waasi Kápaneamu-naopa'a
kárika'a kumbéraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aai.
Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-46

13 Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá
tóso ún-kanaama ampáámbá wéunka'a Ísu Yérúsaremu-
naopa'a wéna
14 óraa'-amaan-daumpa'a iyúmba mifá'á waásisomba
mésa Maníkómbó amíyantafesa purumakawé sipisípiye
mááufu'-numawe wémeyambaresa ámáán-dankoni óntamba
wémeyanesa mérowana Ísu tuwánéna
15 ándásamba ufántuwena mindásamba purumakawé
sipisípiye tusú uwásuwena ámáán-dankoni óntambo
méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena
16 mááufu'-numamo méyámbárón-kwaasisafena séna
maimaé'a kóro. Kesifoní naaúmpa'a ímba maaketí márémba
maimaé'a kóro Ísu súwasa
17 wení kísau-waasi awánésa sésa naaófá'á Maníkón-aai
aúfáífimba agaimaréna séna Maníkóo ení naambá sáwí'a ofó
sé'a óraa'-imayaa wéune agaimaréna siyónka'a pósa mináái
wení
kísau-waasi tááka'a makáawe.

18 Yúndaa-kawaa-waasi Ísuntafesa sésa nóin-kwaamera
inatááwá awánéta séta Maníkó fasi'aémbá ámakaintafema
óraa'-amaan-daumpa'a miyá ónesa sénaumne suwaná
19 Ísu séna maanámáán-dámbá tawísísuwewa'a kaumbo-
kánáárá'á úmaranaumne súwasa
20 sésa maanámáán-dámbá ayáátááka'a 46 aatai
maisuwésa úmakaan-damba isamá emá sé kaumbo-kánáá
úmaranaumne wésene sumbánifo
21 mindá ámáán-dantafenamo siyáimba wení áúsafena
siyáiye.
22 Ánaaemba pukáimpinkemba Maníkó Ísumba
íyáfasinankonka'a wení kísau-waasi mináái tááka'a marésa
sésa Ísu siyáin-aai érai'-aai siyáimbaniye sésa Maníkón-aai
aúfáífinken-aai érai'-aain-iye siyáawe.

23 Naaófá'ó Maníkómó Yúndaa-waasi tíyótaimo

í-tánón-kánáárá'á Yérúsaremufa'a Ísu fí'o-fi'on-kisau
kawe-kísáú maúwasa waásisomba awánésa Ísuntafesa sésa
érai'a Maníkómpákémbá kunkáiye sumbánifo
24 Ísu waási tirumpimbá awánéna séna mináái
kentáfésa ímba tirumpinkémbá wésefo tuwesaraí kembá
uwásinkanaawe séna
25 waási ímba simámun-aaifinkenban-ifo wemá waási
tirumpimbá awánarontafena Ísu mináái siyáiye.

3

Níkótímási Ísumbo áísai uráin-aai.
1 Moóráwigo ámáán-kawaa-waasi Yúndaa-waasiti
kawáágón-áwí'a Níkótímási
2 moóra-no'waamba Ísumpa'a téna séna óraakoo
Maníkón-aai simásímíndasafena embá ai'máráísama
taméraanata awánaraumne. Maníkómó embó fasi'aémbó
ímbo ámakainkakaa fí'o-fi'on-kawe-kisau ímba kanaa'á
maésino súwana
3 Ísu séna érai'a simáme'a súne. Ímbo aneka'ó aúraan-
úmaimo matinkáíyawimo ésa Maníkóní nombara ímba
maénááwe súwana
4 Níkótímási séna óraa'a uwáguraafo nóraumaiya
aúí'a ónaao séna tinóisai tirumpimbá ímba aneká ko-
maíyasa matinkánááwe súwana
5-6 Ísu séna érai'a simáme'a súne. Waásimo matínkáámba
mindá waásin-ofo Maníkóní ámútankomo uwátínkáímba
mindá Maníkóní ámútankowara'a aúí'a wéowe. Ímbo
nonkwárá Maníkóní ámútankowara'o aúraani'o úmaimo
méraiyani'o uwátínkááwi Maníkómó kawáánipa'a ímba
méranaawe.
7 Aneka'á aúraan-úmai matinkáíníyemo súnda-aaisafena
ímba áá'a íno.
8 Maarán-ááí imáyáan-uwo. Fiyúndágo wení
imáyáafinkemba wéwisasa ane'á ímba wéawanesa sésa
nááfakena nááfara wéwiyo wésewe. Miyámó intembá
Maníkóní ámútanko miyáráán-úmai waási wéuwatinkaiye
súwana
9 Níkótímási séna nóra énawa miyá íníyo súwana
10 Ísu séna Ísareri-waasifimba aaí wésimatimendawi
óndanifo mináái ímba isááne.
11 Érai'a simáme'a súne. Kesáámó awánaraunda-tantaa'e
ísaraunda-tantaatafeta wésimatimunda isa'á ímba wéisaawe.
12 Miyá wéon-tantaa'e marapá'ó wéon-tantaatafe'o
wésimamunda ímba érai'e séndanifo wíyómpaken-
tantaatafe'o simáméndamo e nóra séwa érai'e sínono.
13 Ímba wíyómpa'a iyésa kunkáafo keyáá wíyómpakemba
kunké'a kumpaápé uráundawi wíyómpaken-tantaa'a
kanaa'á aráátimune.

14 Naaófá'á Mósese óntamba iyaankafayaambá úmai
taaiya'ó mósá marówasa puwónaesamo un-kwáásí awánésa
ímba pukáawe. Miyámó uráintemba kembá waási úranko
kumpaápé uráundawimba sínkambai aaraa-táíyá'á mósá
maráíyamba pósa
15 kesááisafesamo timankúnkúmbo íyawimo ésa aúí'a úmai
aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiye.

16 Maníkó marapá'ó méraan-kwaasisafena áfááraumai
aruntaféna éna póna wenáánimba kímborawigomba
ai'marówana kunkáimba pósa wenááisafesamo
timankúnkúmbo íyawi waásimo méraawini áwáuma Maníkóní
némpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wení ewaa'á aúí'a úmai
maé'mae'a ónááwe.
17 Marapá'-wáásí aaifimbá maitinkaaó séna Maníkó
áániníkomba ímba ai'marówana kunkáifo marapá'-wáásí
sáwí-imayaafimbo méraawi kuntí'mai kawe'-ámpá'á
métinkaao séna Maníkó áániníkomba ai'marówana kunkáiye.
18 Maníkó áániníkon-aaisafesa timankúnkúmbo íyawi
ímba aaifimbá maitinkáínífo ímbo timankúnkúmbo íyawi
é'a aaifimbá maitínkaraiye. Maníkóní kímbora-aaniníkon-
aaisafesa ímbo timankúnkúmbo wéiyawisafena é'a aaifimbá
maitínkaraiye.
19 Sámo kátínkáíwai marapá'á kunkáimbanifo waási sáwí'a
wéesa pósa kumeu'ó
in-áémpátáfésa imáyáa ésa sámo kátínkáíwaifa'o ímbo
tentáféna aaifimbá maitinkáíníye.
20 Sáwí'o wéowi sámo kátínkáíwaintafesa ímba
wétinkaisasa kesí kísau paápé ifo sésa ímba sámo
kátínkáíwaifa'a tawémaewe. Sáwí'o owí miyá wéofo
21 arupísemo owí sámo kátínkáíwaifa'a taméraamba pósa
Maníkómó sintembó ombá wétuwanaawe.

Yóni Ísun-aaimo simátímakain-aai.
22 Minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a Ísuwe wení
kísau-waasiye koméśa nombá wémaitinkowana
23-24 minkánáárá'á Yónimba ándáfa'a ímba máánkaronka'a
Ínóni-aempa'a Sérími-naokoni ewaa'-nónaumpa'a Yóni ména
sáwífa'-nomba wéropa'a mérowasa waásisomba tóso uwaná
Yóni nombá wémaitinkowasa
25 Yónini kísau-waasisonte moórá Yúndaa-waasigo-iyaise
mésa nombó maitínkón-aaisafesa wesimán-kwesiman-esa
26 Yónini kísau-waasisomba wembá tasimámesa sésa
óraakoo Yóndani-nonkoni menáípá'ó esé'o máíwaimba
wenáwí'o mósá maráándawimba wemá nombá
wémaitinkaisasa sáwífa'-waasi wétoso owe suwaná

27 Yóni séna Maníkómó tímísasamo ombá mindá miwínén-
iye.
28 Kemó siyáunda Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba kemá
úmpo si'marówa'a wení aifa'á tiyáumnemo siyáunda-aai
ísaraawe.
29 Maarán-ááí imáyáan-oro. Aú-ininkomo awaaikómpá'ó
tisanamá awaaikó amááraasombo aamoimó onten-úmai
Ísumpa'a tewa'á aamoí wéune.
30 Wemá óraa'-waasi imbá póna wenáwíko íyáákainifo
kemá kári'-waasi únda póna kesúwíko kumíníye Yóni siyáiye.

31 Wíyómpakewi seyaafá'nánká íyáákaraiye. Maankákén-
kwáásí marapá'-wáásí pósa marapá'ó wéon-tantaatafesa
wésefo wíyómpaken-kwaasi íyáákarain-kwaasi póna
32 awánarain-tantaa ísarain-tantaatafena sisasá ímba
ísáámbanifo
33 wenááisafesa érai'e sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni
áwáun-iye sisasá tuwánésa sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-
iye wésewe.
34 Maníkó ai'mákaiwaimba wení ámútamba ámakaimba
póna Maníkón-aai wésisasa minááísáfésamo érai'emo sewí
sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iye wésewe.
35 Maníkó afowámá éna ááninkomba arumbá aména séna
seyaafá-tántáá'á kawáánúmai káráwiyuwo siyáiye.
36 Ááninkon-aaisafesamo timankúnkúmbo ésamo wesé'o
kááísamaimo méraiyawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo
wenááimo ímbo ísámaimo kawe'ó íyawi ímba aúí'a úmai
mérewana Maníkóní áyánko miwísé'a aasiyaasí waé'wae'a
isasá méraawe.

4

Sáméríyaafaken-ininkon-aai.

1-3 Yóni nombó maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáíwai
kóyáákaraiye. Énifo Ísu ímba maitínkaraifo wení kísau-
waasi maitínkaraawe. Yónimo maitínkáín-kwaasi Ísumo
maitínkáímba kóyáákamai-waasi maitínkáín-aai ámáán-
kawaa-waasimo ísón-aai Ísu iséna Yúndiyaa-aempa'a tuwéna
aneka'á Káríri-aempa'a kónae séna
4 Sáméríyaa-ampa'a kónae séna
5 kúmba Sáméríyaa-aempa'a Sáíkaa-naopa'a naaófá'ó
Yékopumo ááninko Yósepimbo ámakom-barama ewaa'á
wéron-daopa'a kúmba
6 Yékopu nombó uwínenamo u'makóm-bai'a wérowana
aampa'á kúwana Ísumba awesaraí úwana mimbáíká'á
wááwái komérowasa

7-8 wení kísau-waasi tómbá méyánónae sésa naaópa'a
kuwaná Sáméríyaa-ininko nombá uwínena túwana Ísu séna
nombá usimiyó súwana

9 mininínkó séna emá Yúndaa-waasi ómpo kemá
Sáméríyaa-inimba úmpo ímba nombá usimiyó siyó
siyáiye. Yúndaa-waasiye Sáméríyaa-waasiye ímba moóra-
anafinkemba wénaafo ímba nombá usimiyó siyó súwana

10 Ísu séna Maníkómó kanaán-úmaimo amínda-tantaa'a
ímba awánaraane. Nombá usimiyómó súnda-waasigosi
áwáuma ímba suwánáánda-waasi úne. Kesí áwáumo
suwánáándawiyaantasi aasiyaasimó maé'mae'o on-dómbá
simiyó séna'a amúsino súwana

11 mininínkó séna maandómbá káúnkáúmpá'ó
kunkwéraimba náán-anafina aasiyaasimó maé'mae'o on-
dómbá uwínono.

12 Kentáá síwá'nágo Yékopu maandóm-báí'á u'maréna
wení sipisípiye wení akúnté'o tímakaimba isasá maandómbá
wénaawe. Kemó súnda emá tímínda-nonko Yékopumo
tímakain-donkomba ímba íyáákainiye wésune súwana

13 Ísu séna maandómbó wénaiyawimo éna aneka'á
nontáféna tinkáínífo

14 kemó tíménda-nombo náíyawimo éna ímba aneka'á
nontáféna tinkáíníye. Kemó tíménda-nombo náíyawimo éna
tirumpimbá nonaumpinkémbó íyáúsenamo intenkáámbá
ínasa pósa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwana

15 mininínkó séna emó sénda-nomba símína'a naananá
nontáféna ímba sinkáína'a ímba maampínkémbá tauwóno
súwana

16 Ísu séna enawaaikómbá koáántamae tiyó súwana

17 séna kesuwaai'íyaimba úne súwana Ísu séna emá érai'a
séndamanifo

18 séfataase-wamba maiyé miwísé'o maénda isamá káfé'o
minkwáásígóe'o emó méraanda ímba enawaai'á isamá pó
érai'-aai simásimene súwana

19 mininínkó séna kemó imáyáamo únda Maníkón-aai
simátimendawi óne.

20 Sáméríyaa-waasi kentáá síwá'ná sésa maanómáká'á
Maníkón-ímáyáá mósá máráaro siyáawa'a kembiwí Yúndaa-
waasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Maníkón-ímáyáá mósá
máráaro wésewe súwana

21 Ísu séna kemó sendamá érai'e siyó. Moóra-kanaamo
tínda ímba maanómáká'wárá Yérúsaremu-naopa'wara'-
aantembanifo seyaafá'-náópá'wárá'á kesifon-ímáyáá mósá
maránááwe.

22 Kembiwí Sáméríyaa-waasi wen-ímáyáá máráámbanifo
wení áwáuma ímba awánare'a wéowe. Yúndaa-waasisa wen-

ímáyáá mósá maréta wení áwáusa awánaraumne. Maníkó
séna moóráwigo sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-
ámpá'á métinkanae síndawi Yúndaa-waasifinkemba paápé
íníye siyáiye.
23 Kesifo séna ken-ímáyáámó mósá maráíyamba ímba
tóikakemba sé'a éraí'a tirumpinkémbá ken-ímáyáá mósá
máráaro siyáimba miyáumai moórá-kanaa wétisasamo
éraí'o kesifon-ímáyáámó mósá wémaraiyawi tirumpinkémbá
arupíse úmai kesifon-ímáyáá mósá maránááwe.
24 Maníkómbá áúma ímba wéraisana ámútanko méraisasa
pósa ímba túrantamba ane'á wéawanaafo miyáráán-úmai
Maníkón-ímáyáámó mósá máráámbo ombá wení ámútanko
túwa'nai isasá tirumpinkémbá wen-ímáyáá mósá máráaro
súwana
25 mininínkó séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai
Káráísitiyemo sewí kumíníye. Kumíndara'a seyaafá-
tántáátáféna simátiminiye sewa'á ísaraumne súwana
26 Ísu séna minááímó séndawi maandá kemá úne Ísu
siyáiye.
27 Ísu mináái wésuwasa wení kísau-waasi kouwerésa
Ísumo Sáméríyaa-ininkontafenamo súmba Yúndaa-waasiti
namuro-ínínkóntáféna wésuwana póna táá'a úwasa
tirumpin-ímáyáá ésa mininínkóntáféna nóintafenawa
wéankaisanawa íyó-imayaa ésa Ísuntafesa nóra sénawa
mininínkóe'a wésiyo-imayaa ésa ímba taáísai uwaná
28 mininínkó wení sawe-kúrámá tuwéna naaópa'a wéna
simátimena séna
29 seyaafá'ó uráunda-tantaa'a wépaape in-kwaasi méraiye.
Maníkómó íyáfasinankaiwaiya'iyo taawánaaro súwasa
30 naaópa'a tuwésa Ísumpa'a tumbá
31 Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa sésa óraakoo tómbá naaó
suwaná
32 Ísu séna kemá ímbo awánaan-tomba makáumne súwasa
33 wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa tómbá
maimaénawa máámakaiyo suwaná
34 Ísu séna tóntáfénamo tááimo taintembá si'mákaiwain-aai
isé'a wení kísau maimaé wéwe'a taí'áandasafena wésinkaiye.
35 Kísaufa'a wérain-tontafe'a éíyain-kwiyomba kóínana
áfuma káínata fáká'mai túwaandu ónaumne wésefo kemá
súne. Awánaaro. Káfé'a maankánáá tómbó áfumo
kaintembá miyáráán-úmai waásisomba tí'mai Maníkómpá'á
túwaandu ónááwe.
36-37 Waásisombo tí'mai Maníkómpá'ó túwaandu
uwátinkaiyan-kwaasimo ésa miwí kawe'-méyámbá maíyasa
Maníkómpá'ó tíyan-kwaasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe
súne. Tuwímbai kísau úmaraiyasa fí'owi fakaránááwe

wésewe. Miyáumai kísau íyawiwara'e fakaráíyawiwara'e
aamoí ónááwe.
38 Fí'owi kísaumo úmakaamba isa'á kemá ti'maráúna'a
fí'owiti kísaufaken-tomba wéfakaraawe Ísu waé'mai-aai
simátímakaiye.

39 Énifo minínínkó séna seyaafá'ó uráunda-tantaa'a paápé
uráiye siyáin-aai isésa pósa Sáméríyaa-waasi mindáópaken-
kwaasi Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómó íyáfasinankaraiwain-
iye sésa
40 Ísumpa'a tésa sésa kentáási naaópa'a taméraao suwaná
Ísu kae-kánáá koména
41 aaí simátimuwasa isésa sáwífa'-waasiwara'a sésa
érai'a sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawe'-ámpátáámó
mésinkaindawin-iye sésa
42 minínínkómbá simámesa sésa ímba enááisafeta aantem-
banifo wenááimo ísaraundasafeta séta marapá'-wáási sáwí'o
úmaimo méraundafinkemba kawe'-ámpátá mésinkaindawin-
iye siyáawe.

Ísu moórá-iyampoimo asófankarain-aai.

43 Ísu kae'-nó'wáámbá waéna mindáópa'a tuwéna Káríri-
aempa'a kónae séna wéna
44 séna Maníkón-aai simátímíwain-awi'a wenamáára
ímba mósá máráafo fí'on-daopaken-kwaasi wenáwí'a mósá
wémaraawe súwana
45 miyáumai Káríri-aempa'a kúwasa mináémpákén-
kwáási aamoí uwánkaraawe. Ááéma tíyótaimo í-tánón-
kánáárá'á miwí Yérúsaremu-naopa'a koméśa Ísumo kísaumo
maiyáimba awánaraamba pósa aamoí uwánkaraawe.

46 Aamoí uwánkówana Ísu Káríri-aempa'a wénena Kéna-
naopa'a non-úranko ándá-aran-dombo úkáin-daopa'o kúmba
kámáni-waasi Kápaneamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba
áí'a wéuwana
47 Ísu Yúndiyaa-aempakemba Káríri-aempa'a tiyáin-aai
iséna Ísumpa'a téna séna kesáániniko puwíndasafena wéisa'a
úmpo kesí naaópa'a kuré koasófankainono súwana
48 Ísu séna ímbo fí'o-fi'on-kisau-waame'o awáné'o é'a
ímba kesááisafe'a timankúnkúmba ónááwe súwana
49 óraakoo kesáánimba puwíndasafena wéimba
minúwóíyáán-úmai tiyó súwana
50 Ísu séna enáánimba asófawifo waaó súwana Ísun-
aaisafena érai'e séna kúmba
51 aampa'á kúmba wení kísau-waasi tésa sésa enáánimba
áí'a é'ánkaraiye suwaná

52 tísai ena séna kesáánimba nóin-kanaarara áí'a
é'ánkaraiyo súwasa miwí sésa fénáímba wááwái áúiyamo
kaimbá é'ánkaraiye suwaná
53 afowámá imáyáa éna séna minkánáá enáánimba
asófawiyemo siyáimba érai'a siyáiye súwasa
wení akúmpákén-kwáási seyaafá'á Ísun-aaisafesa
timankúnkúmba uráawe.
54 Yúndiyaa-aempakemba Káríri-aempa'a koména
moóráma kawe-kísáú-wáámé'á uréna minká'á
miníyámpóígómbá asófankowasa wení akúmbá
timankúnkúmba uráawe.

5

Nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwigombo asófankarain-aai.

1 Ánaaemba Yúndaa-waasi ámáántafesa tanómba kau-
makónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái.
2 Yérúsaremu-naokoni óntan-kusaifa'a ontamá wéromba
áwí'a sipisípigoni ontamá miwání ewaa'á nonkwaaúnkón-
áwí'a Pétésíta-nonkwaaumba wérowana
3 mindónkón-áwáífa'a wááu-namba séfataase-namba
wérowasa mindáúmpátá tí'o ún-kwaasisomba tuwímbai
túgafitan-kwaasisone tíyayaambo kararón-kwaasisone mésa
nonkómó úwaauwaamo índa amu'makówana
4 moórá-mora-kanaa wíyómpakewi nompímbá kumúwana
nonkó úwaauwa úwana aifa'ó nompímbó kumúwaimba áí'a
é'ánkaraiye.
5 Tí'o ún-kwaasisompimba moóráwigo ména ayáátááka'a 38
aatai áí'a ún-kwaasi mérowana
6 Ísu awánéna ayáátááka'a áí'a wéiye-imayaa éna áísai ena
séna embá asófendasafena wéankaiyo súwana
7 we séna nonkómó úwaauwaamo índara'o sí'maenamo
nompímbó sinkáíndawi ímba méraiye. Kemá kumónae'o
úndanifo moóráwigo kembá kúwáákena nompímbá aifa'á
kúmísana kesí'a úwoi wéraiye súwana
8 Ísu séna íyáfasinaao. Ení tuwaai'á maimaé waaó súwana
9 minúwóíyáán-úmai áí'a é'ankowana wení tuwaai'á
maimaéna kuráiye.

Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a miyá úwasa
10 Yúndaa-kawaa-waasi asófankon-kwaasisafesa sésa
káfé'a saagaan-kánáá isa ení tuwaai'á maimaé wégonda
aaraamá makáawe suwaná
11 we séna asófasinkaraiwai séna ení tuwaai'á maimaé
waaó siyáiye súwasa
12 miwí áísai esa sésa ení tuwaai'á maimaé waaómó
siyáiwai nááwa'iyo suwaná

13 sáwífa'-waasifimba Ísu áwiyokuwana póna asófankowi
séna áwí'a ímbo isáúnda-waasin-iye siyáiye.

14 Simásuwena ánaaemba óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana
Ísu ayaafáí úmai awánéna séna áí'a é'ánkaraimba po
sáwíyamba sínkáífo sé sáwí-imayaa aneka'á ímba uwó
súwana
15 iséna Yúndaa-kawaa-waasi kosimátimena séna
asófasinkaraiwai Ísun-iye súwasa
16 Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a Ísu
asófankarontafesa Yúndaa-kawaa-waasi Ísumba sáwí'a
uwánkámae íyúwana
17 Ísu séna kesifo aasiyaasi-kánáá kísau wémaimba pó'a
miyáráán-úmai kísau maénaumne súwasa
18 saagon-kánáárá'á asófankarontafenawara Maníkó kesi-
fomán-iyemo siyóntafenawara'a pósa Yúndaa-kawaa-waasi
sésa tufuwónae símasima'a umbá Maníkó kesifomán-iyemo
siyónten-úmai Maníkóe kesé'a mimbóráí'a úmai mérauye
siyóntafesa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae siyáawe.

Afowán-ááimo Ísumo siyáin-aai.

19 Suwaná Ísu simátimena séna érai'a simátime'a súne.
Ááninko pó'a ímba kesí imáyáafinkemba únda kesifomó imbá
awáné'a miyá wéune. Kesifomó intembá ááninko wéune.
20 Kesifo ááninkomba arumbá siména seyaafá-tántáá'ó
wéimba wéaraasimiye. Íyáákainda-kisaumo aráásimina'a
minkísáú máéna'a táátafe'a ónááwe.
21 Kesifomá pukáampinkembo íyáfasintinkaintemba
ááninko kesí imáyáafinkemba íyáfasintinkanae'a wéune.
22 Kesifo séna ímba aaifimbá maitinkánaumpo aaifimbó
maitinkáínda-kisau kesááninkomba ámakaumne siyáiye.
23 Aaifimbó maitínkáanda-kisau símakaimba pósa kesifon-
áwí'o mósá máráántemba ááninko súwí'a mósá maránááwe.
Kesúwí'o ímbo mósá maráíyawimo ésa kesifo si'mákaiwain-
awi'wara'a ímba mósá maránááwe.

24 Érai'a simátime'a súne. Kesááimo isésamo érai'a
ai'mákaiwai Maníkómá iyémó síyawi é'a áwáuma ómbaresa
aúí'a úmai maé'mae'a owe. Waási méraawini áwáuma
Maníkóní némpa'o maé'ómbanifo Maníkóní ewaa'á
taméraamba pó'a ímba aaifimbá maitinkánaumne.
25 Érai'a simátime'a súne. Moórá-kanaa tínasa pukáiyan-
kwaasi Maníkón-ááninko-saai isánááwe. Isáíyawi íyáfasinesa
maé'mae'a ónááwe.

26 Kesifomá waásimo méraawini áwáun-iye. Fasiˈaémbá
siména séna miyámó úndantemba waásimo méraawini
áwáuma óne siyáiye.
27 Kemá wíyómpakemba waási úranko kumpaápé
uráundawi únana póna kesifo kentáféna séna aaifimbó
maitínkénda-kisau amúne siyáiye.
28 Minááísáféna ímba tááˈa íno. Moórá-kanaamo tínda
utaráan-kwaasi seyaafáˈá kesáái isésa
29 utarémpinkemba íyáfasinanaawe. Kaweˈó uréwimo
íyáfasinesa aúíˈa úmai maéˈmaeˈa ónááfo sáwíˈo uréwimo
íyáfasinaiyaˈa aaifimbá maitinkánaumne. Minááísáféna
ímba tááˈa íno Ísu siyáiye.

Ísu wení áwáumo siyáin-aai.

30 Ísu simátimena séna ímba kesí imáyáafinkemba wéumpo
siˈmákaiwai simásímakaintemba miyá wéune. Ímba
kesí imáyáafinkembo ondasáféˈa arupíse úmai aaifimbá
maitinkánaumpo kesifo simásímakainten-úmai aaifimbá
maitinkánaumne.
31 Kemó kesáféˈo súndarakaa karoˈé sewaisinó.
32 Moóráwigowaraˈo kentáfénamo simbá éraiˈa wésiye.
33 Kembiwí tuwímbai tiˈmárówasa Yóni nombó
maitínkáíwaimba koáísai uwaná Yóni kentáféna séna éraiˈ-
waasin-iye. Kosimátíméro siyáiye.
34 Kesí áwáumo síyantafeˈa ímba óraaˈ-imayaa úndanifo
Yóni kentáfénamo siyáin-aaisafeˈa éraiˈe síyaˈa sáwíˈo
úmaimo méraampinkemba kaweˈ-ámpáˈá métinkanae-imayaa
wéeˈa minááí simátimune.
35 Ómbó aampaˈó kúraˈmae konten-úmai Yóni kentí
aampaˈó kúratinkowaˈa kárikaˈa aamoí uráawe.
36 Moórá-tantaako Yóni kentáféna siyáin-aaigomba
íyáákaraiye. Kesifomó simásímakain-kisau wémaunana
minkísáúgó kesí áwáuma wépaape-iye. Kesifomó siménamo
siˈmákain-kisau wémaunasa kesí áwáuma wéawanaawe.
Mintántáákó Yóni kentáfénamo siyáin-aaigomba íyáákaraiye.
37 Kesifo siˈmákaiwai wewárá'á kentáféna simbánifo
wenáái ísámai ímba kaweˈá éˈa wenaneˈá ímba awánaraawe.
38 Siˈmarówaˈo kunkáundasafeˈa ímba timankúnkúmba
ombá póna Maníkón-aai ímba tirumpimbá wéraiye.
39 Kembiwí séˈa aúíˈa úmai maéˈmaeˈa ónaumne séˈa
Maníkón-aai aúfáífimba toráumai awána-awana wéowe.
Mináúfáífímbá kesí áwáuma agaimárówaˈanifo ímba kaweˈ-
úmai ísaraawe.
40 Kaweˈó úmaimo iséˈo kempáˈó tenkakaa aúíˈa úmai
maéˈmaeˈa owaisinó.

41 Waási kesúwí'a óraa'a uwásinkanaawe-imayaa ímba
wéune.
42 Maníkómbó ímbo tirumbó áménka'a wétuwanaumne.
43 Kesifomá simásímakaintafe'a kunkáundanifo ímba
kawe'á wéuwasinkaawe. Énifo moóráwigombo kesifomó
ímbo simámakaindawimo tína'o é'a kawe'á uwánkanaawe.
44 Kembiwí sé'a waási kentáá súwí'a óraa'a
uwásinkanaawe sé'a pó'a kesáái ímba érai'e wésewe.
Maníkómá kentáá súwí'a óraa'a uwásinkainiye senkakaa
kentáfé'a érai'e sewaisinó.
45 Kesifon-aúranka'a ímba aaifimbá maitinkánaumpo
Mósese naaófá'ó ámáán-aaimo agaimakáiwai aaifimbá
maitinkáíníye. Mósese súwa'nai iyémó sewímó éna wemá
aaifimbá maitinkáíníye.
46 Mósese kesáái agaimakáimba pó'a Mósesen-aaisafe'o
timankúnkúmbo onkakaa kesááisafe'a timankúnkúmba ow-
isinó.
47 Mósesemo agaimakáin-aaisafe'a ímba érai'e sembá pó'a
kesááisafe'a ímba érai'e sewé Ísu siyáiye.

6

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.
Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Rúku 9:10-17

1-4 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo
í-tánón-kánáá ampáámbá úwana Káríri-waaunkoni
menáípá'á Ísu nompín-táómpimba wéna minkwaaúnkóní
moórá-awi'a Táípíriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasisomba
asófatinkowasa awánésa pósa wenánaaemba aráááwáúwasa
Ísuwe wení kísau-waasiye nompín-táómpinkemba marapá'á
kumésa omápa'a imérowasa
5-6 sáwífa'-waasi Ísumpa'a íyúwana tuwánéna imáyáa éna
séna ánaaemba miyá ónaumpo aifa'á Fírípimba áísai úmai
isánae séna áísai ena séna nááfakena tómbá méyámba'maiya
tíménara nánaao súwana
7 Fírípi séna sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba
méyámba'maisa timúnasasa naawaisinó súwana
8 moórá-kisau-waasigo Sáímoni Pítaan-áfákon-awi'a
Énduru
9 séna moórá-iyampoigo séfataase-tonkwara kae'-
mófáá'wárá'á makáifo sáwífa'-waasi méraawe súwana
10 Ísu wení kísau-waasisafena séna mara'á méraaro
simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á mérowana
minkwáásísómbá sáwífa'a 5,000 waaima mérowana
11 Ísu mintómbá maisoréna Maníkóntáféna súwiyo
simásuwena tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi
timúwasa miwí tímúwana tómbó nontenkáán-úmai mófáá'a

miyáumai nowaná tímú'a fówasa miwítí imáyáagomo úni'a uwaná
12 wení kísau-waasisafena séna mintón-ayai ímba úwoifa'a túwáaro súwasa
13 séfataase-tompinkemba nésamo túwón-ayaisomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitowasa
14 Ísumo úmba awánésa sésa Maníkón-aaimo simátímíwai íntaamo awánáúnda-waame'a isatá awánáúmne sésa amu'maráúndawin-iye sésa
15 kentáásí kawáá-íta íníyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó un-ímáyáá iséna ímba miyá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iyáiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.
Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

16 Ísu omápa'a imérowasa fenómpinka'a wení
kísau-waasi nonkwaaúnkóní áwáífa'a kumésa
17 Kápaneamufa'a kónae sésa nompín-táómpimba íyátesa kuwaná Ísu ímba túwana nó'waamba fénkúwana
18 óraa-fiyunda toréna nonkó tufántááfan-úwasa
19 taántámbá nombá tuwíntámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-afófora'a maréna nompín-táónkoni ewaa'á túwasa awánésa táátafesa uwaná
20 Ísu séna kemá úmpo ímba táátafe oro. Aáno'a méraaro súwasa
21 aamoí ésa sésa nompín-táómpimba íyátaao suwaná minúwóíyáámbá nompín-táónko nonáwáífa'a kúpa'a kuráiye.

Ísumba ayaafáí uráan-aai.

22 Aafáyáama menáípá'ó koméron-kwaasi sésa fénáímba nompín-táómba kímbora wéraisana Ísu ímba mimpímbá wisasá wení kísau-waasi miwí aantemba kuráafo Ísu náafara méraiyo siyáawe.
23 Tuwímbai-waasi nompín-táómpimba Táípíriyasifakemba tóso ésa fénáínkaambo Ísumo Maníkóntáfénamo súwiyo súwasamo waásisombo tómbó néwiyopa'a tésa
24 Ísuwe wení kísau-waasiye ímba mérontafesa
tiyaafáí ónae sésa mindómpín-táómpimba íyátesa Kápaneamufa'a kuráawe.

Ísu maé'mae'o íyan-tomba únemo siyáin-aai.

25 Kápaneamu-naopa'o kumbá Ísumba awánésa sésa kesí óraakoo emá nóin-kanaawa maafá'á tiyáano suwaná
26 Ísu séna ísáaro. Ímba kawe'-wáámé'ó aráátimundasafe'a wésiyaafai-ofo tómbó naráantafe'a wésiyaafai-owe.

27 Tómbó ímbo aasiyaasimó waé'wae'o índa-tontafe'o é'a
ímba kísau maé'a waásimo aasiyaasimó maé'mae'o íyan-
tontafe'o é'a kísau máéro. Mintómbó tíménda kemá waási
úranko mintómbá timénaumne. Maníkó kesifomá kentáféna
séna aamoí uwánkaumne. Kesí kísau mauwó simbá pó'a
mintómbá timénaumne súwasa
28 áísai esa sésa nóraumaisaawa Maníkóní kísau
maénaumno suwaná
29 Ísu séna kentáfé'o sé'o érai'a Maníkó ai'mákaisana
kunkáiwai iyémó sembá mindá Maníkóní kísau maé'a sewé
súwasa
30 nóran-kwaamera'ini ímbo awánáúnda-waame'o
inatáámó éta awánéta séta érai'a Maníkó embá
ai'máráísama kunkáandawi ónesa sénaumne. Nóin-kisau-
waamera ínono sésa
31 kentáá síwá'ná máásai-marafa'a mésa wíyómpaken-
tonkon-awi'a máána-tomba né'ómbanifo emó uráandawimo
éna ímba mindá íyáákaraiye. Naaófá'á Maníkón-aai
aúfáífimba agaimaréna séna wíyómpaken-tomba timúwasa
naráawe agaimaréna siyáiye suwaná
32 Ísu séna ísáaro. Mósesemo tímakain-tomba ímba
wíyómpaken-tomban-ifo kesifomá wíyómpaken-tomba kawe-
tómbá wétimiye.
33 Wíyómpakembo marapá'ó kunkáiwai wemá Maníkómó
tímín-tomban-iye. Wentáfé'o wée'a maé'mae'a ónááwe
súwasa
34 miwí sésa sénda-tomba aasiyaasi-kánáá simiyó suwaná
35 Ísu séna kemá aasiyaasí maé'mae'o íyan-tomba
úne. Kempá'ó wétiyawi ímba tááima táíníye. Kenká'ó
timankúnkúmbo wéiyawi ímba nontáféna tinkáíníye.
36 É'a simátímakaumne. Kesí kísau-waame'a
awánaambanifo kesááisafe'a ímba érai'e sésa ímba kenká'á
timankúnkúmba wéowe.
37 Énifo kesifomó símín-kwaasimo é'a kempá'á ténááwe.
Kempá'ó tíyan-kwaasisafe'o é'a ímba kóro sénaumne.
38 Kesí imáyáamo aráááwáéndasafe'a wíyómpakemba ímba
kunkáumpo si'mákaiwaini imáyáamo aráááwáéndasafe'a
kunkáumne.
39 Si'mákaiwai simásimena séna amúnda-waasi sáwí-
ampa'a aráááwáéfo sé kawáánuwo. Ánaaen-kanaa
pukémpinkemba íyáfasintinkaano.
40 Kesifomá simásimena séna kesááninkoo embá
awánésa sésa Maníkón-ááninkoman-iyemo síyawi aúí'a
úmai maé'mae'a ónááwe siyáiye. Ánaaen-kanaama
pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne Ísu siyáiye.

41 Kemá wíyómpaken-tomba úne Ísu súntafesa Yúndaa-
oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa

42 miwí sésa wemá Ísuma Yósepin-áániniko man-iye. Anófoi
étaamo tuwánáúndanifo nóra sénawa wíyómpakemba
kunkáumne wésiyo suwaná
43 Ísu simátimena séna ímba miyá mósimesin-oro séna
44 kesópa'a ímba úwoima ténááfo kesifo kembá
si'mákaiwaima táántaina'a kesópa'a tíya'a ánaaen-kanaama
pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne.
45 Mindásafesa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi
agaimarésa sésa Maníkó seyaafá'-wáási símai aráátiminiye
siyáawe. Kesifon-aaimo ísámai kawe'ó íyawi kesópa'a
ténááwe.
46 Kesifombá ímba awánaraafo kemá Maníkónópakemba
kunkáundawi keyááma kesifombá awánaraumpo kesifon-
aaimo ísámai kawe'ó íyawi kesópa'a ténááwe.
47 Érai'a simátime'a súne. Kesááisafesa érai'e sésa
kenká'á timankúnkúmbo íyawi áwáuma ómbaresa aúí'a úmai
maé'mae'a wéowe.
48 Kemá maé'mae'o íyan-tomba úne.
49 Kentíwá'náma máásai-marafa'a mésa máána-tomba
némesa úwoi putáráawe.
50 Énifo wíyómpaken-tomba miyán-tómbó náíyawima úwoi
maé'mae'a ónááwe.
51 Kemá wíyómpaken-tomba maé'mae'o íyan-tomba úne.
Mintómbó nésamo ésa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. Kesúma
timúna'o naantafé'a pó'a aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu
siyáiye.

52 Ísu súwasa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa
keáímbá sésa nóra sénawa miwá wenáúma simínataawa
nánaumno suwaná
53 Ísu simátimena séna érai'a súne. Kemá waási úranko
pó'a kesúmo ímbo né'o kesí naaemó ímbo né'o é'a ímba
maé'mae'a ónááwe.
54 Énifo kesúwe kesí naaewémó naawí áwáuma ómbaresa
aúí'a úmai maé'mae'a ombá pó'a ánaaen-kanaama
pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne.
55 Kesúma kawe-tómbán-iye. Kesí naaemá kawe'-nómbán-
iye.
56 Kesúwe kesí naaewémó naawí kesé'a kááísamai
méraawa'a kemá miwísé'a kááísamai méraumne.
57 Kesifo si'mákaiwai aasiyaasí maé'mae'a iwáí isa'á pó'a
kewárá'á aasiyaasí maé'mae'a wéune. Kemá maé'mae'a
úndasafe'a pó'a kesúmo newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe.
58 Kentíwá'ná tómbá némesa úwoi putáráawe. Kemó
súnda-tomba wíyómpaken-tomba ímba miyán-tómbán-iye.
Kemó súnda-tomba mintómbó newí aasiyaasí maé'mae'a
ónááwe Ísu miyámá

59 Kápaneamu-naopa'a ámáán-daumpa'a simátímakaiye.

60-61 Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasi tirunkó
sáwí'a úwasa imáyáa ésa sésa wemó sin-ááígó ínta sínkáín-
aai póna umbaí wétaiye suwaná Ísu arumpin-ímáyáá éna
simátimena séna minááísáfé'a wégaoraawe.
62 Kemó wíyómpaken-waasi úrankomo kumpaápé
uráundawimo kunuweré'o íyóna'o suwáné'o é'a nóran-
imayaawa ónaao.
63 Waásiti fasi'aénkó ímba túwa'nai ínífo Maníkóní
ámútankoni fasi'aénkó túwa'nai ína'a aúí'a úmai maé'mae'a
ónááwe. Miyámó intembá kemó súnda-aai mindá
ámútankon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-ifo
64 tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu súmba
Ísu karo'á siyémó sun-kwáásíyé wení pintaru'ó índawiwara'a
naaófá'á ísaronka'a póna séna tuwímbai kentáfé'a sé'a
karo'á siyé wésewe Ísu simátimena
65 séna mindásafe'a é'a simátime'a súne. Kempá'á
ímba úwoi ténááfo kesifomó táántaina'o é'a ténááwe
simátímakaiye.

66 Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasisomba
Ísumba ifá'auwesa wesé'a ímba wénuwana
67 Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasisafena tísai ena séna kewárárá kembá siyuwaaó séna
tísai úwana
68 Sáímoni Pítaa séna óraakoo kesáá nááfataawa
kónaunawa sénó. Enááigo aúí'a uwátinkainasa aasiyaasí
maé'mae'a ónááwe wésendawi óne.
69 Káfé'a entáféta simankúnkúmba éta séta
Maníkómpákémbá kawekó ónesa wésune súwana
70 Ísu simátimena séna kemá sísamaifakemba kae'á
kumbaimái-waasimo kemparí'a uráundanifo kempínkémbá
moórá sáwí-waasigo paápé íníye súmba
71 Sáímoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasintafena séna
Yúndasi wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasifinkemba Ísuni pintaru'á maíndawin-iye. Wentáféna
minááí siyáiye.

7

Ísun-áfárawaisai-taai.

1 Minkákémbá Yúndiyaa-aempaken-kwaasi Ísumba
tufuwónae suntáféna Ísu Yúndiyaa-aempa'a ímba númba
Káríri-aempa'a wénuwana
2 Yúndaa-waasimo wááu-nambo ésamo tanómbo kaúfún-
kanaa ampáámbá úwasa

3 Ísun-áfárawaisai karaánáá'a ankésa sésa maanáémpá'á
tuwéma Yúndiyaa-aempa'a waásimo túwaandu íyapa'a ení
kísau komáínasa pósa ení waási ení kawe-kísáú awánaaro.
4 Seyaafá'-wáási suwánáíwae síyawi ímba aúpá'á kísau
maénááfo seyaafá'-wáási túranka'a kísau komauwó sésa
5 Ísun-áfárawaisai wentáfésa ímba imáyáa ésa sésa
Maníkómpákémbá kunkáiye sumbá mináái simámúwana
6 Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kesí áwáumo
suwánáíyan-kanaa ímba tiyáifo kembiwí úwoi wíyasa
tuwánésa
7 marapá'-wáási kembá ímba aaisambá tíkaafo miwímó on-
áwáúsáfé'o súndasafesa kembá aaisambá síkaawe.
8 Tanómbo opa'á ke koró. Seyaafá'nánká kesí áwáumo
suwánáíyan-kanaa ímba tiyáifo káfé'a ímba tanómbo opa'á
kúmpo kemá koró séna
9 Káríri-aempa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

10 Ísu mérowasa áfárawaisai tanómbo upa'á kuwaná
ánaaemba wemá aúpá'á kúwasa
11 Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba ayaafáí ésa sésa náafara
méraiyo sésa tísai uwasá
12 Ísuntafesa úwoi-waasi sáwífa'-aai sésa tuwímbai sésa
kawe'-wáásín-iye suwasá tuwímbai sésa ímbanifo karo'-
wáásín-iye sésa
13 Yúndaa-oraa'-waasi sáwí'a uwásínkáafo sésa ímba
afora'á sumbá umémpa'a tukáawe.

14 Yúndaa-waasimo wááu-nambo úmakesamo tanómbo
kaúfún-kanaa séfasefa úwana afufuntan-kánáá Ísu óraa'-
amaan-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa
15 Yúndaa-oraa'-waasi isésa táátafesa ésa tóipimba
tiyáámba faafésa sésa ámáán-aaimo uwáítáí'-opa'á ímba
koména ísaraimbanifo nááfakena ísaraiyo suwaná
16 Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáafinkemba
ímba simátimumpo Maníkó si'mákaiwaini imáyáafinkemba
simátimune.
17 Kembiwí imáyáama é'a sé'a náafaken-aaiya
simásímakaiyo. Wení imáyáafinkena'i Maníkóní
imáyáafinkena'iyo-imayaa wéowe. Maníkómó siyáintemba
ónaemo síyawi miwímó ésa simátimunda-aaigoni áwáuma
isánááwe.
18 Kentí imáyáafinken-aaimo síyawi kesúwí'a mósá
maráíwae sésa kentí imáyáafinkemba wésefo ti'mákaiwain-
awi'a mósá maránae síyawi ímba
karo'á sembá érai'-aai wésewe.

19 Mósese ámáámba simátímakombanifo ímba ísámai
kawe'á uré'e sembá sínkamonae wésewe súwasa
20 úwoi-waasisomba sésa ímba tufuwónae-imayaasa
wéumpo enarumpimbá sáwí-amutamba méraisa miyán-ááí
séne suwaná
21 Ísu séna ámáán-aai ísáán-kanaara'a ímba awánaraan-
kwaame'a uráunda pó'a kemá sáwífa'-imayaan-owe.
22 Kentíwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa
afakaumboé-no'waamba waésa túma kárámai araénáémba
ónááwe suwaná ánaaemba Mósese minááí agaimakómba
pósa tuwímbai-kanaa ámáán-aai ísáán-kanaara'a miyá
wéowe.
23 Móseseni ámáámba ímba taráíyaamba pó'a saagaan-
kánáárá'á miyán-kísáú iyámpói túra'a wéowe. Énifo
saagaan-kánáárá'á moóráwigomba asófankaraunda pó'a
kísau maénafo sé'a aaisambá wésiyowe.
24 Ímba awánéraase aaisáfé'a ímba simátínkáaro. Érai'a
awánáíyan-aaisafe'a simátínkáaro Ísu siyáiye.

25 Ísu simátimuwasa tuwímbai Yérúsaremu-naopaken-
kwaasi sésa minkwáásísáfésawa tufuwónae wéseo sésa
26 wemá afora'á wenáái simátímísa'anifo ímba aaifimbá
maiyánkaraawe. Óraa'-waasisomba sésawa wemá
Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-iye miyáwá wése
ína wéseo.
27 Maankwáásígóní naaópa'a awánáúndanifo Maníkómó
íyáfasinankaraiwaini naaópa'a ímbo awánáúndafakemba
tíníye siyáawe.
28 Minkákémbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a simátimena
séna kembá éra suwánéra kesi máápa'a éra awánéra miyáwá
uráao. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo moóráwigo
si'máráísa'a kunkáumne. Wemá éraite'o siwáín-iye. Wembá
ímba awánaraafo
29 kemá é'a awánáúndawi si'mákaisa'a wempákémbá
kunkáumne súwasa
30 minááímó súnkakemba wembá ta'ótoranae sésa
umbánifo wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótorowasa
31 úwoi-waasifinkemba tuwímbai sésa Maníkómó
íyáfasinankaraiwaimo tíndara'a wení kísau-waameko
seyaafá-kísáúgómbá íyáákainiye-imayaa wéeta Ísuni kísaugo
miyán-kísáúgó póna Ísu Maníkómó íyáfasinankaraiwain-iye
wésune siyáawe.

Ísumba kota'ótoraaro sésamo ti'mákaan-aai.

32 Úwoi-waasisomba minááí sumbá ámáán-kawaa-waasi
isésa miwíyé óraa'-amaan-kisau-waasiye

i-wáásísáfésa sésa Ísumba kota'ótoraaro sésa ti'márówasa kuwạná
33 Ísu séna kárika'a kembiwísé'a mé'a si'mákaiwaimpa'a íyóna'a
34 siyaafáí uwááe'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa
35 Yúndaa-oraa'-waasi keáímbá sésa nááfara wíndasafenawa síyómpo ayaafáí uwááeta ínta awánánaumne. Kíríki-aempara Yúndaa-waasimo méraapara wénawa wenáái simátiminiyo sésa
36 wemá séna siyaafáí uwááe'o é'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba iyónááwemo simbá minááígóní áwáuma ínta ísaraumne siyáawe.

Maé'mae'o íyan-donkon-aai.

37 Yúndaa-waasi wááu-nambo úmakesamo tanómbo kaúfún-kanaara'a tai'ón-kanaa óraa-kanaa úwana minkánáárá'á Ísu íyáfasinena óraaka séna nontáfénamo tinkáíndawi kempákémbá tamandaaró.
38 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna siyáintemba nonaumpinkémbó íyáúsenamo intenkáámbá kesááisafesa timankúnkúmbo íyawi tirumpinkémbá nonaumpinkémbó intembá íníye Ísu súmba
39 Maníkóní ámútankontafena siyáiye. Ísu ímba wíyómpa'o kunuwékáintafena Maníkóní ámútanko ímba kunkáiye. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndafinkemba íyáfasine'o kesifompá'ó iyé'a Maníkóní ámútankomba ai'máráanana kuména kesááisafesa timankúnkúmbo íyawi tirumpimbá kumbéíniye-imayaa éna Ísu mináái simátímakaiye.

Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'o uráan-aai.

40 Ísumo simátimumba waásisomba isésa tuwímbai sésa érai'a wemá Maníkón-aaimo simátímíwain-iye suwasá
41 tuwímbai sésa wemá Maníkómó íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iye suwasá tuwímbai sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai ímba Kárírifakemba paápé íníye.
42 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankaiwai Téfítin-andafakemba Téfítini naaópa'a Pétaremufa'a ma'ankáíníye agaimaréna siyáiye sésa umbá
43 Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'a ésa
44 tuwímbai sésa ta'ótoranae sumbánifo ímba Ísumba ta'ótokaawe.

45 Ímba ta'ótoresa i-wáásí óraa'-amaan-kisau-waasifa'e ámáán-kawaa-waasifa'e kouwérówasa nóra séra ímba ta'óto'mai áí'mae'a téo suwasá

46 i-wáásí sésa wenááigo seyaafá'-wáásí tááigomba
íyáákaraiye suwasá
47 ámáán-kawaa-waasi tísai esa sésa kenkwárárá karo'á
simátínkáísara wéseo.
48 Óraa'-waasiye kesáá ámáán-kawaa-waasisaawe ímba
érai'a wíyómpakemba kunkáiyesa wésumpo kewárá'á miyá
seró.
49 Úwoi-waasi aantemba érai'e wésewe. Miwí Móseseni
ámáámba ímba wéisaamba póna Maníkó tínkaminiye suwaná
50 ámáán-kawaa-waasifinkemba moóráwigon-awi'a
Níkótímási ááéma Ísumpa'a iyáiwai simátimena séna
51 kentáási ámáánko séna ímba úwoi sé'a sáwí'a uráiye
síyamba wenáái ísare'a wení kísau awáné'a aaifimbá
maénkáaro kentáási ámáánko siyáiye súwasa
52 Níkótímásimba karaánáá'a ankésa sésa Kárírifakewimba
aráááíwaino. Maníkón-aai aúfáífimba toráumai awánamai
kawe'á uréo. Maníkón-aai simátímíwai ímba Kárírifakewin-
ifo wemá ímba Maníkón-aai simátímíwain-iye sésa
53 kentí naaó'-nao'a wété uwaná Ísu Órífi-ompa'a iyáiye.

8

Moórá-ininko fí'on-kwaasise'o nín-aai.

1 Órífi-omapa'a Ísu iména
2 aafáyáara'a kuména óraa'-amaan-daumpa'a imérowasa
waásisomba wempá'á túwaandu uwaná mara'á ména
wenáái simátimuwasa
3 ámáámbo sun-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye
aaregómbá áí'maesa minínínkó fí'on-kwaasise'o nímba
pósa áí'mai seyaafá'-wáásítí túranka'a ankésa
4 Ísuntafesa sésa óraakoo minínímbá fí'on-kwaasise'a
nísata awánéta ta'óto'maeta áí'maeta túne.
5 Ámáán-aufaifimba Mósese agaimaréna séna miyámó
índawimba óntantamba tufúwónanasa puwíníye agaimaréna
siyáiye. Nóran-imayaawa ónó sésa
6 Ísumba ma'mái awánánae sésa miyá senanasá paápé
ínata wembá aaifimbá maiyankánae sésa suwaná Ísu
kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa
7 áísai aisai uwaná íyáfasinena simátimena séna ímbo
aoisaambó uráindawi aifarí'ena óntamba maiyé tufuwó
simátimena
8 aneka'á kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái
agaimarówasa
9 isésa moórá-mora-waasi kúwákárúwasowana óraa'-
waasi aifa'á kumúwasa miwán-ánaaemba aráááwa'maesa
kúmúwana minínínkó aantemba Ísuwe'a mérowana

10 íyáfasinena áísai ena séna nááfara seyaafá'á méraao.
Seyaafá'nánká ína aaifimbá maenkánaao súwana
11 séna ewé ímba aaifimbá maisinkánááwe súwana we séna
kewárá'á ímba aaifimbá maiyankáúna kómpo aneka'á ímba
aoisaambá
uwó Ísu siyáiye.

Waási sáma kátínkáandawi únemo Ísu siyáin-aai.

12 Aneka'á Ísu wenáái simátimena séna waási sámo
kátínkáandawi úne. Kembó siráááíwaiyawi ímba kumeu'á
ínífo sáma kátinkaina'a maé'mae'a ónááwe súwasa
13 ámáán-kawaa-waasi sésa eyáárika'a ení áwáuma
séndamanifo ímba érai'a wésene suwaná
14 Ísu séna ímbanifo kesááigoni áwáuma érai'a súne. É'a
awánáúndafakemba kunkáundasafe'a é'a awánáúndafa'a
íyónda pó'a kemó súnda-aai érai'a súne. Kesí áwáuma ímba
suwánaraawe.
15 Marapá'-wáásí kentí imáyáafinkemba aaimá
maisínkáafo kemá ímba aaimá wémaitinkaumne.
16 Kemó aaimó maitinkáúndarakaa arupíse úsino. Ímba ke
aantemba aaifimbá maitinkánaumpo kesé kesifoé'a aaifinkáí
maitinkáyauye. Miyáumai kemó aaimó maitinkáúndarakaa
arupíse úsino.
17 Kentí ámáán-aufaifimba agaimaréna séna kae'-wáásíyáí
moórá-aaimo séyambo ékai mináái érai'a wéseye agaimaréna
siyáiye.
18 Miyáumai kemá kesáfé'a simátimunana kesifoé kesé'a
mimbórá-ááí wésimatimuyamba póna érai'-aain-iye súwasa
19 enafomá nááfara méraiyo áísai esa suwaná séna kesí
áwáumo ímbo suwánaantafe'a kesifombá ímba awánaraawe.
Kesí áwáumo suwánaankakaa kesifombá awánaawaisino Ísu
súmba
20 óraa'-amaan-daumpa'a óntambo túwón-daumpa'a
mináái simátimuwasa ta'ótoranae sésa uwááesa wení
kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótokaawe.

21 Minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'o íyóna'a
siyaafáí uwááe'a ímba suwánánááwe. Puwíyamba kentí
sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Íyóndafa'a ímba
kanaa'á iyónááwe súwasa
22 Yúndaa-oraa'-waasi sésa wemó séna íyóndafa'a
ímba kanaa'á iyónááwe simbá póna weyáárikara
puwíndasafenawa síyó suwaná
23 Ísu séna kembiwí maankákén-kwáásín-ofo kemá
sanaankéwí úne. Kembiwí marapákén-kwáásín-ofo kemá
wíyómpakewi úne.

24 Simátime'a súne. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa
wéraina'a puwónááwe. Kemá wíyómpakewi úmpo kentáfé'o
ímbo timankúnkúmbo é'o é'a kentí sáwí-imayaa wéraina'a
puwónááwe súwasa
25 mináááígóní áwáuma ímba isésa sésa emá nááwawa ónó
suwaná Ísu séna aasiyaasi-kánáá é'a simátímakaumne.
26 Kembiwísáfé'a sáwífa'-aai kanaa'á sé'a aaifimbá
maitínkáandanifo si'mákaiwain-aai aantemba seyaafá'-
wáásísáfé'a wésimatimune. Wemó arupísemo iwáín-áái
wésimatimune súwasa
27 Maníkón-aai súmbanifo ímba ísówana
28 mindásafena Ísu séna kemá waási úranko kumpaápé
uráundawimba sí'mae'a aaraa-táíyá'á mósinkamiyamba
suwáné sé'a wemó siwáí wení imáyáafinkemba ímba sifó
afowamá simámakain-aaifinkemba siyáiye miyá sénááwe.
29 Si'mákaiwai aamoí ínkwae-i'a úmae'a wéiyunda póna
ímba siyuwéna kesé'a mérainiye súwasa
30 sáwífa'-waasi isésa wentáfésa timankúnkúmba ésa
wíyómpakewin-iye siyáawe.

Ta'ótokaawanamo Ísu awátínkáín-aai.

31 Ísu Yúndaa-oraa'-waasi wentáfésa timankúnkúmba ésa
wíyómpakewi iyémó siyówisafena séna kesááimo ísámaimo
kawe'ó é'o é'a kesí waási-i'a úmai méranaawe.
32 Érai'-aai íséwana ta'ótokaiyampinkemba minéráí'-ááígó
awátinkainasa méranaawe súwasa
33 Émbaramun-andafaken-kwaasi únda póta ímba fí'on-
kwaasi ta'ótokaawe. Nóra séwa awátinkainiye sénó suwaná
34 Ísu séna érai'a simátime'a súne. Aoisaambó owí
mináóísáámbó owí kembá wéta'otoraiye. Kesí kísau úwoi
máíwae sésa méyámba'mai tíkaantenkaan-kwaasin-owe.
35 Miyán-kwáási kawáágóní naaúmpa'a ímba maé'mae'a
ónááfo wenáánintomba maé'mae'a ónááwe.
36 Kemó Maníkón-ááninkomo awátínkáana'o é'a
awátuwe'a méranaawe.
37 Émbaramun-andafaken-kwaasi ombánifo kesáái ímba
tirumpimbá wéraintafe'a tufuwónae wésewe.
38 Kesifomó aráásímín-aai wésumpo kentifomó simátímín-
aai wésewe súwasa
39 Émbaramu kentáásifowan-iye suwaná Émbaramun-
andafakewimo ékaa Émbaramumo uráintemba miyá
owaisinó.
40 Maníkó érai'-aaimo simásímakaimba simátimuna'a tu-
fuwónae wésewe. Émbaramu ímba miyá uráifo
41 kentifomó uráintemba miyá wéowe súwasa miwí sésa
ímba kesinó aankaró'ó únkakemba kentáá masínkaraiye.
Kentáásifowa mimbóráwígó Maníkón-iye suwaná Ísu séna

42 Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a Maníkón-áráá'o
ékaa kentirumbá síméwaisino. Ímba kesí imáyáafinkemba
kunkáumpo Maníkó si'máráísa'a kunkáumne.
43 Kemó súnda nóra séra ímba wéisaao. Kesáaigo umbaí
wétiyaiye.
44 Kemá waántáwankon-araa'a pó'a wenaráááima waénae
wésewe. Wemá áwáurakemba tínkamisasa waási puwé'ówin-
iye. Érai'o sí-tántáá'á ímba wempímbá wéraisana karokaro'-
ááígóní afowáí'a wéiwain-iye.
45 Miyáumai érai'-aaimo simátimundasafe'a érai'-aain-iye
ímba wésewe.
46 Kemá ímba sáwí'a uráunda wéisaawe. Arupíse-aai
simátimuna'a ímba érai'e wésewe.
47 Maníkón-áráá'a pósa wenáái isésa méraafo kem-
biwí ímba Maníkón-áráá'maarini'a uré'a pó'a wenáái ímba
ísaraawe Ísu siyáiye.

48 Ísu simátimuwasa Yúndaa-oraa'-waasi karaánáá'a
ankésa sésa éraita súne. Sáméríyaa-waasi ónana sáwí-
amutanko enarumpimbá méraisampo mináái siyáane
suwaná
49 Ísu séna sáwí-amutanko ímba kesirumpimbá méraiye.
Kesifon-áwí'a óraa'a úndanifo kesúwí'a sáwí'a uwásínkááwe.
50 Kesúwí'a ímba óraa'-i'a ónae. Maníkó kentáféna
séna kawe-kísáú máénda pó'a enáwí'a mósá óraa'a
uwánkanaumne siyáiye.
51 Érai'o senda-ááí kesáái ísámai kawe'ó íyawi ímba
puwónááwe súwasa
52 Yúndaa-oraa'-waasi sésa sénda-aai sáwí-amutambo
enarumpimbó méraimba éta ísaraumne. Émbaramu
puwúwasa Maníkón-aai simátímakowi púwúmbanifo emá
sé kesáái ísámai kawe'á íyawi ímba puwónááwe wésene.
53 Kentáásifowa Émbaramu puwúwasa Maníkón-aai
simátímakowi pukáambanifo miwí íyáákainono. Emó sénda
nááfakewiya'ono suwaná
54 Ísu séna kesúwí'o mósá maráúndarakaa úwoisambanifo
kesúwí'o mósá maráínda kesifomán-iye. Wentáfé'a sé'a
kentáási Fasi'aénkón-iye wésewe.
55 Kemá wembá wéawanaumpo kembiwí ímba
wéawanaawe. Kemó sé'o ímba wéawanaumnemo súndarakaa
kembiwímó ontembá karo'-wáási mérausino. É'a wéawane'a
pó'a wenáái mósá wémaraumne.
56 Kentifo Émbaramu kemó marapá'ó kúmónda-aai iséna
aamoí éna kembá suwánéna wenarunkó kawe'á uráiye
súwasa

57 Yúndaa-oraa'-waasi sésa emá ifó'-wáásígó éma ímba
kae'-wáái úmai siyáánkai-aatai maisukáampo emá séma
Émbaramumba awánaraumne wésene suwaná
58 Ísu séna érai'a simátime'a súne. Émbaramumbo ímbo
ma'ánkaronka'a kemá maé'éúndaniye súwasa
59 mináááísáfésa tufuwónae sésa óntamba máúwana Ísu
aúpá'á óraa'-amaan-daumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kafíkówimba kawe'ó uwánkarain-aai.

1 Ísu kúmba moóráwigomba anówama aúgafitamba
ma'ánkarowimba awánésa
2 wení kísau-waasi áísai esa sésa óraakoo nááwani
aoisaankóní anondááwa aúramba kafíkáiyo. Wendégówá'í
anófoinegowa'iyo suwaná
3 Ísu séna ímba wení aoisaankówé anófoiti aoisaankówén-
ifo Maníkóní kawe-kísáú wenane'á paápé ínasa
awánáíyantafena aúramba kafíkáiye.
4 Si'mákaiwaini kísausa máéno. Sámo kainká'ó kísaumo
wémaewanamo nó'waambo isanamó kísaumo máén-
kanaamo taí'áíntemba miyáumai kísau maúnda-kanaa
tai'áínda póta káfé'a Maníkóní kísausa maénaumne.
5 Marapá'ó méraunda waási sáma kátinkaundawi úne séna
6 marará'á awiyááíma wi'maréna mindásamba toiyaambá
úmarena aúranka'a a'maréna
7 simámena séna nonkwaaúnkón-áwí'a Síróámu-
waaumpimba máperaao súwana miyá uráiye. Síróámuwemo
súmba wenááifinkemba waé'mai séna ai'máráín-kwaune
súwana mápetuwena aúramba awánamai kawe'á éna túwasa
8 wení naaópaken-kwaasiye fí'on-kwaasiye awánésa sésa
wemá aampa'ó ménamo óntantafenamo inaimó símasima'o
iwáíyá'iyo suwasá
9 tuwímbai sésa ewé wemán-iye suwasá tuwímbai sésa
ímbanifo wen-ói'maisan-kwaasin-iye suwaná wemá séna
ímbanifo kemá úne súwasa
10 áísai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawe'á uráiyo
suwaná
11 moóráwigon-awi'a Ísu wemá awiyáái wi'maréna
mindásamba toiyaan-úmarena súranka'a a'maréna
simásimena séna Síróámu-waaumpimba máperaao sisa'á
isé'a koperáúnana súramba kawe'án-iye súwasa
12 áísai esa sésa nááfara kuráiyo suwaná ímba
awánaraumne siyáiye.

13-14 Simátimuwasa áí'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a
máánkówana Ísu toimá aúranka'a a'maréna aúrambo

kawe'ó uwánkon-kanaa Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa kísau aaraamó makón-kanaa úwasa aúramba kawe'ó uwánkarowimba áí'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a máánkówasa
15 áísai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawe'á uráiyo suwaná séna toimá súranka'a asínkáísa'a máperaunana súramba kawe'á uwásínkaraiye súwasa
16 ámáán-kawaa-waasi tuwímbai sésa saagaan-kánáárá'ó miyámó uráimba ímba Maníkómpákémbá kunkáiye suwasá tuwímbai sésa sáwí-imayaawara'-waasigomo énaraantasi ímba kanaa'á kawe-kísáú-wáámé'á isinó suwasá imáyáa tuwínkaa'a ésa
17 sésa enaúramba kawe'á uwánkaraifo wentáfé nóin-imayaawa ónó áísai esa suwaná Maníkón-aai simátímíwain-iye súwasa
18 énifo minYúndáá-óráá'-wáásí aúrambo kawe'ó uwánkontafesa ímba imáyáa umbá anófoi táántowasa
19 tuyasá tísai esa sésa kenkáítí táánina'iyo. Énifo aúgafitana ma'ánkaraayana'iyo. Nóra énawa aúramba wéawanaiyo suwasaráí
20 sésarai kesáánimban-iye. Ma'ankááwayamba aúgafitamban-iye.
21 Énifo káfé'a nóra isanawá aúramba kawe'-úmai awánáíyómpo wemá óraakon-ifo áísai íyana weyáárika'a simátimino siyááye.
22 Ááéma Yúndaa-oraa'-waasi sésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iye síyawi ámáán-daumpa'a ímba iyónááwe sumbá póna minánófói Yúndaa-oraa'-waasisafena táá'a úwasarai
23 sésarai óraakon-ifo wembá áísai oro siyááye.

24 Simátímúyasa aneka'á aúramba kawe'ó uwánkarowimba áántowana túwasa sésa minkwáásígó sáwí-imayaa wéiye sewatá ísaraunda po Maníkón-aúranka'a arupíse úmaisa simásimiyo suwaná
25 séna sáwí-waasiya'i kawe'-wáásíyá'íyo kemá ímba isáúmne. Moórá-tantaatafe'a isáúnda súramba kafíkuraimbanifo káfé'a súramba wéawanaumne súwasa
26 nóraumaiya aúramba kawe'á uwánkaraiyo áísai esa suwaná
27 séna é'a simátímakaumpo ímba ísaraawe. Anekará simátimenara isánááo. Wenaráái waénaemo sé'a wení kísau-waasi-i'a ónááwe súwasa
28 karaánáá'a ankésa sésa emá wenaráái wéwaempo kesáá Mósese arááísa wéwaraumne.
29 Maníkó Mósesemba aaí simámakaifo minkwáásí nááfaken-kwaasiya'iyo suwaná

30 miwá séna fí'onka'ma'mai-tantaa'an-iye. Súramba
kawe'á uwásínkaraifo kembiwí sé'a nááfaken-kwaasiya'iyo
wésewe. Mindá fí'onka'ma'mai-tantaa'an-iye wésune.
31-33 Wemó ímbo Maníkómpákémbó kunkénaraa ímba miyá
uráisino. Maníkó sáwí-imayaamo owí táái ímba wéisaifo
wení kísaumo wémaewi-taai wéisaiye. Maníkón-áwí'o mósá
márááwi-taai wéisaiye. Maambárámó úmaronkakemba ímba
moórá aúgafitan-kwaasi méraisana kawe'á uwánkaraiye
sewa'á ísaraumne súwasa
34 enanó aampa'á ma'ánkaraisa po úwoifaken-kwaasi éma
enáái kentáá kawe'-wáásísá wésimasimendasaanifo ámáán-
daumpakemba kárúwaao suwaná kárúwaguraiye.

35 Minkákémbá ai'mátukon-aai Ísu iséna ayaafáí úmai
awánéna áísai ena séna wíyómpakemba waási úrankonka'a
amankúnkúmba wéono súwana
36 Ísuntafena séna óraakoo emó sénda nááwawa'iyo.
Simásímína'a simankúnkúmba onó súwana
37 Ísu séna é'o suwánáánda kemá úne súwana we séna
38 Fasi'aénkóo enká'á simankúnkúmba úne
séna kífaena wen-ímáyáá mósá makáiye.

39 Wen-ímáyáá mósá marówana Ísu séna marapá'á
kunkáunda pósa waási afufuntambá tuwínkaa'a ónááwe.
Túrambo kafíkáindawi túramba kawe'-úmai awánáíyasa
túrambo awánaawi túramba kafiyíníye súwasa
40 ámáán-kawaa-waasi tuwímbaimo mérowi isésa áísai esa
sésa ewá kentáásáféwa túramba kafíkáiwai owéwá wéseno
suwaná
41 Ísu séna túrambo kafíkáiwaimo méraankakaa kentí sáwí-
imayaagoni méyámbá ímba máéwaisino. Éta awánáúmnemo
sentáféna kentí sáwí-imayaagoni méyámbá wéraiye
Ísu siyáiye.

10

Sipisípigoni kusaifá'ó káráwiyaan-aai.

1 Ísu séna érai'a simátime'a súmpo ísáaro. Sipisípi kusaifá'ó
kónae síyawi ímbo sipisípigoni ontafímbó íyáférémbo
kusaiyákémbó íyámaatesamo ésa miwí umén-kwáásíyé
sénááwe.
2 Sipisípiya'o káráwiyaiwai ontafímbá wéiyaferaiye.
3 Miyáumai ontarákén-káwáágó ontá tiyánkáísana
íyáferena wení sipisípi túwí'a itáántaisasa wenáái isésa
wempá'á kowaná
4 sipisípi kusaifákémbá tí'maena aifa'á wisasá wenáái isésa
wéaraaiwaewe.

5 Énifo fí'on-kwaasi-taai ímba isésa arááíwaiyamba
inkaisésa wété wéowe
6 Ísu miyá simátimuwasa mináááígóní áwáuma ímba
ísaraawe.

Ísu sipisípiya'o káráwiyain-aai.

7 Mináááígóní áwáuma ímba ísóntafena Ísu séna érai'a
simátime'a súne. Sipisípigoni ontamá kemá úne.
8 Ímbo kunkáundara'o tuwímbaimo tiyáawi umén-kwáásín-
owe. Miwí táái sipisípisonko ímba ísaraawe.
9 Kemá ontamá úne. Kempá'ó tíya'o é'a íyáféráaro senasá
íyáferaiya'a káráwiyonaumne. Tómbó náíyantafesamo ésa
kúwákárúwaresa násuwesa aneka'á íyáferanaawe.
10 Umén-kwáásímó tíyawimo ésa waási tínkambai sáwí'a
uwátinkaiyambanifo kemá kunkáunda pósa fí'onka'ma'mai
kawe'á úmai maé'mae'a ónááwe.
11 Sipisípiya'a kawe'-úmaimo káráwiyaundawi úne.
Sipisípiya'o kawe'-úmaimo káráwiyaiwai séna kesí sipisípi
túwa'nai ónaumne séna puwíníye.
12 Énifo óntantafesawe sésa sipisípiya'a káráwiyaawi
áwáífiyaa in-íyánkómbá awánésa sipisípi ifátiyuwesa kówana
sipisípisomba fámai watúwáísasa kóítawaa'a uwáguraawe.
13 Miwí sipisípiya'o káráwiyi-imayaa tuwésa óntamo
maíyan-imayaa wéowe.
14-15 Sipisípiya'a kawe'-úmaimo káráwiyaundawi úne.
Kesifo kembá suwíyaisa'a kemá kesifombá awíyáúnana
miyámó úndantemba kesí sipisípi seyaafá'á tuwíyáúnasa
kembá wésuwiyaawe. Kesí sipisípi túwa'nai ondasáfé'a pó'a
kemá puwónaumne.
16 Kesí sipisípi tuwímbai fí'on-kusaifa'a méraamba pó'a
kotíyáanasa kesáái isésa tésa mimbóráí'a úmai méraiya'a
seyaafá-sípísípíyá'á káráwiyonaumne.
17-18 Púwóndafinkemba íyáfasinaanda-imayaa kesifomá
símísa'a kemá ewé súndasafena wenarumbá wésimiye.
Kemó ímbo ewémó súndarakaa ímba kanaa'á sínkamowisino.
Kesí imáyáafinkemba pó'a kanaa'á puwónaumne.
Púwóndafinkemba kanaa'á íyáfasinanaumne. Kesifomá
simásimena séna miyán-uwo séna miyámó onda-fásí'áémbá
símakaiye Ísu siyáiye.

19 Ísu mináááímó súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi imáyáa ésa
tuwínkaa'-uwasá
20 tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbá
méraintafena uwó-í'a wéena siyé. Ke nóra séra wenáái
wéisaao suwasá

21 tuwímbai sésa sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaa
ímba miyán-ááí sisinó. Sáwí-amutambo arumpimbó
mérainkakaa ímba aúgafitan-kwaasi aúramba
kawe'-úmai awánéna méraisino siyáawe.

Yúndaa-oraa'-waasi tínaaembo uwánkaraan-aai.

22 Yúndaa-waasi óraa'-amaan-dambo uráan-kanaamo
túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kaúfúnka'a
minkánáá táwi-kanaa póna túwana
23 Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména Soromoní áúwimai
úmakopa'a kúwasa
24 Yúndaa-oraa'-waasi túwaandu ésa taúkúmaresa áísai
esa sésa entáféta sáwífa'-imayaasa wéune. Maníkómó
íyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawisaama ewá ónómpo
arupíse úmai sinatá ísáano suwaná
25 Ísu séna simátimuna'anifo ímba ísaraawe. Kesifo
simásímakain-kisau wémaunda póna kesí áwáuma afora'á
wépaa'iye.
26 Kembiwí ímba kesí sipisípisomba pó'a kesáái sáfe'a ímba
timankúnkúmba wéowe.
27 Kesí sipisípi tuwíyáúnasa kesáái isésa wésiraaiwaewa'a
28 imáyáa timúnasa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pósa
ímba tai'ánááwe. Kawáánúndafinkemba ímba kanaa'á
tatafisénááwe.
29 Kesifomá símakaimba wení fasi'aénkó seyaafá-
fásí'áénkómbá íyáákaisasa kesifomá kawáánimpakemba
ímba kanaa'á tatafisénááwe.
30 Kesé kesifoé'a mimbóráí'a wéuye Ísu siyáiye.

31 Súwasa Ísumo sún-aaisafesa Yúndaa-oraa'-waasi
aneka'á tufuwónae sésa óntamba máúwana
32 Ísu simátimena séna kesifomá simásímakain-kisau kawe-
kísáú wémauna'a wéawanaafo nóin-kisauwa maúndasafera
sínkamonaao súwasa
33 ímba kawe-kísáúsáféta tufumónaeta wéumpo
Maníkómbá karaánáá'o ankáándasafeta tufuwónaumne.
Marapá'-wáásígó séma Maníkó únemo séndasafeta
tufuwónaumne suwaná
34-35 Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimba ímbo karo'-ááímó
wérain-aufai agaimaréna séna Maníkó séna kembiwí
maníkón-owe siyáiye moóráwigo agaimaréna siyáiye.
Maníkón-aai simátímakowisafena séna maníkón-owe siyáiye.
36 Kesifomá simásinkena si'mákaisa'a marapá'á
kunkáumpo Maníkón-ááninko úne súndasafe'a Maníkómbá
ímba karaánáá'a wéankaumne.
37 Kesifoní kísaumo ímbo wémaundarakaa kentáfé'a
wíyómpakemba ímba kunkáiye sewaisinó.

38 Kesifoní kísau wémaumpo kentáfé'a wíyómpakemba
ímba kunkáiye sé'a ímba timankúnkúmba ombánifo kesí
kísausafe'a Maníkóní kísau wémaiye sé'o é'a mindásafe'a
sé'a wesé afowáe'a mimbóráí'a wéoye sénááwe Ísu súwasa
39 aneka'á ta'ótoranae sésa umbá ta'óto'mai
tofíyántuwowana kóuraiye.
40 Ísu miwí tiyuwéna Yóndani-nomba kofaténa áááma
Yónimo nombó maitínkaropa'a komérowasa
41 waásisomba túwaandu ésa sésa Yóni ímbo awánáúnda-
kisau maiyáimbanifo minkwáásísáféna simásímakain-aai
érai'-aai siyáiye suwasá
42 sáwífa'-waasi Ísuntafesa timankúnkúmba ésa
Maníkómpákémbá kunkáiye siyáawe.

11

Rásarasimo pukáin-aai.

1 Moóráwigon-awi'a Rásarasi Pétáni-naopa'a mérowana
áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a Máríyaae Máátaae'a
mimbóráfá'á mésa
2 Máríyaa ááéma ásé-wiyumbo úm-basawemba Ísun-
aísamaiya'a fatíyena wena'nóntáusamba uwátukain-ininko
éna tuwaawisáwágómbá áí'a wéuwasarai
3 minámánáákáí moóráwigontafesarai sésarai Ísumba
kosimáme sé óraakoo emó arumbó ámakaandawimba áí'a
wéiye kosimámuwo suyaná kosimámuwana
4 Ísu iséna séna Rásarasimbo áí'o wéimba ímba éka'a
puwíndasafena áí'a wéifo Maníkón-áwí'wara ááninko
súwí'wara'o mósá maráíyantafena áí'a wéiye Ísu súmba
5 Máátaane Máríyaane Rásarasine wenarumbá tímakomba
póna
6 áí'o wéun-aai iséna kae-kánáá aáno'a maéna
7 minká'á wení kísau-waasisafena séna aneka'á Yúndiyaa-
aempata kónaumne súwasa
8 sésa óraakoo Yúndaa-oraa'-waasi óntantamba tufuwónae
sésa wéopa'a isa aneka'á mináémpá'á kónae wésene suwaná
9-10 Ísu miwí simátimena séna kumeu'ó isasamó kombá
ímba sáma kaisasá pósa tanaambá wéfaafo sámo kaisasamó
kombá ímba tanaambá wéfaawe. Miyámó ontembá isa'á
káfé-kanaa kawe'-úmai kísau maénaumne Ísu simátimena
séna
11 kentáási waásigo Rásarasi aúmá wéraimba pó'a
íyáfasinankaandasafe'a kónaumne súmba
12-13 Rásarasi pukóntafena Ísu súmbanifo wení kísau-waasi
imáyáa ésa aún-kwéraimba póna íyáfasinainiye-imayaa ésa
sésa óraakoo kawe'á imbá póna áí'a é'ankainiye suwaná

14 Ísu afora'á séna Rásarasi pukáiye.
15 Áí'o ipa'á ímba wesé'o méraunda kawe'á imbá póta
wempátáámó kondá suwáné'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a
Maníkómpákémbá kunkáiye simásinkanaawe súwana
16 wení kísau-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Tómaasi
moórá-awi'a Títímási mináwíkóní áwáuma amáántágae'a
wemá simátimena séna Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba tu-
fuwónáámba póta weséta puwónaeta mifátá kónaumne
Tómaasi siyáiye.

Ísu puwíyampinkemba íyáfasinaiyawini áwáuma únemo siyáin-aai.

17 Súwana Ísu Pétáni-naopa'o kúmba Rásarasi puwúwasa
utámárówana éíyaimba waúnka'a Ísu koísaraiye.
18 Pétáni-nao'a Yérúsaremufa'a ewaa'á pósa
19 Máátaante Máríyaante tuwaawisáwágó pukóntafesa
Yúndaa-waasisomba ifi'á kowétesa mérowana
20 Ísu wétiyemo sumbá Mááta iséna wétupa'a kúwana
Máríyaa naaúmpa'a mérowana
21 Mááta Ísuntafena koséna óraakoo emó maanká'ó
méraandarakaa kesuwaawisáwágó ímba púwísino.
22 Káfé'o Maníkómpá'ó inaimó sinanamó éna miyá íníye-
imayaa wéune súwana
23 Ísu séna enawaawisáwágó pukáimpinkemba
íyáfasinainiye súwana
24 Mááta séna ánaaen-kanaa tínda pukáindafinkemba
íyáfasinainiye-imayaa wéune súwana
25 Ísu séna puwíyampinkembo wéiyafasinaawemo sewíní
áwáuma kemá úne. Aúí'a úmai maé'mae'o íyawini
áwáuma kemá úne. Kesááisafesamo érai'emo sésa
kenká'á timankúnkúmbo íyawimo ésa puwíyambanifo
íyáfasinanaawe.
26 Mésa kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo
íyawimo ésa ímba puwónááwe. Mindásafe emá érai'ewa
wéseno Ísu Máátaantafena súwana
27 séna Fasi'aénkóo emá Maníkómó íyáfasinankaraiwai
wéamu'maraundawi óne. Maníkón-ááninko óne. Marapá'á
kúmíndawi emá óne Mááta siyáiye.
28 Mááta simásuwena wéna áúnkontafena ukutóípínkémbá
simámena séna óraako wétena wéaantaiye súwana
29 Máríyaa iséna minúwóíyáán-úmai íyáfasinena wétupa'a
kúmba
30 Ísu Máátaamo taawánónka'a ména ímba naaópa'o túmba
31 Máríyaa íyáfasinenamo kúmba Yúndaa-waasi ifi'ó
wéton-kwaasi awánésa imáyáa ésa sésa Rásarasimbo

utámakaapa'o ifi'ó táíndasafena wiyé sésa aráááíwa'maesa kumbá
32 Ísumo méronka'a Máríyaa wéna óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo emó maanká'ó méraandarakaa kesuwaawisáwágó ímba púwísino súwasa
33 Máríyaawe wenánaaenka'o aráááíwáún-kwaasiye ifi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana
34 tísai ena séna náánkara utámakaao súwasa óraakoo taawánaao suwaná
35 Ísu ifi'á tówasa
36 Yúndaa-waasi awánésa sésa pukáiwaimba aruntaféna uwánkáíye suwasá
37 tuwímbai sésa aúgafitan-kwaasi aúramba kawe'ó uwánkaraimbanifo nóra sénawa ímba asófankaisanawa pukáiyo siyáawe.

Ísu Rásarasimbo pukómpinkembo íyáfasinankarain-aai.

38 Suwaná Ísu áfááraumai arumbá úwana utánkaropa'a kúmba óntan-aifimba mámakesa óika'a óntantamba awáá uwásukowana Ísu koawánéna
39 séna óntamba maisúwáaro súwana Mááta pukówin-ámánaako séna Fasi'aénkóo éíyain-kanaara'o wáímba póna ánkúte'a íníye súwana
40 Ísu séna é'a simámakaumne. Kesááisafemo érai'emo sémo kenká'ó amankúnkúmbo émo e Maníkóní kawe-kísáú awánáínone súwasa
41 óntamba maisúwówana Ísu wíyómpa'a awánéna séna kesifóo kesáái isáándasafe'a súwiyo súne.
42 Kesáái isáámpo maanááí súnda pósa maanká'ó méraan-kwaasi kentáfésa érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiye sénááwe simásuwena
43 óraaka'a séna Rásarasiyo tiyó súwana
44 pukówi íyáfasinenamo túmba ampantasámbá úsúmai ánáan-kwisuwesa aíyayaanka'a kárá'umaresa óika'a káátamaresa miyá úmakon-ampantawara'a túwana

Ísu séna awátúwéwana méraino siyáiye.

Óraa'-waasi Ísumba tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.
Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2

45 Yúndaa-waasisomba Máríyaampa'o kun-kwáásí Ísumo úmba awánésa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiye suwasá
46 tuwímbai ímbaniye sésa ámáán-kawaa-waasifa'a kosésa Ísumo ún-aai simátímúwasa

47 mináái isésa ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye aaimó ísón-kwaasi táántesa sésa ímbo awánáúnda-kisau wémaimba póta nórasaawa ónaumno.

48 Úwoimo túwáananasaamo éna miyán-kísáú wémainasa pósa seyaafá'nánká wenááisafesa timankúnkúmba ónááwe. Minká'á Rómu-kamani-waasi tésa óraa'-amaan-damba tatawísísuwesa kentáá seyaafá'nánká sáwí'a uwásínkáafonifo nórasaawa ónaumno suwaná

49 moóráwigon-awi'a Káyafaasi minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó póna wemá séna ímba kawe'-úmai wéisaawe.

50 Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye

Káyafaasi siyáiye.

51 Minááímó súmba ímba wení imáyáafinkemba siyáifo minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó mérontafena póna Maníkó imáyáa amúwana paápé úmai séna Yúndaa-waasi seyaafá'-wáásísáféna ísámai Ísu puwíníye.

52 Ímba Yúndaa-waasi aantemba Maníkón-áráá'an-ofo fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi mimbóráí'a úmai méraiwae séna Ísu puwíníye.

53 Káyafaasi mináái súwasa minkákémbá Yúndaa-oraa'-waasi Ísumbo tufuwíyan-aai suwaná

54 mindásafena Ísu ímba Yúndaa-oraa'-waasi túranka'o númba tiyuwéna máásai-maragoni awáífá'á Éfáráímu-naopa'a kúmba

wení kísau-waasise'a koméraawe.

55 Komérowana tíyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwasa pósa tirumbó kawe'ó íyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a kotúwaandu ésa

56 Ísuntafesa móawana-meawana ésa óraa'-amaan-daumpa'a túwaandu ésa sésa tanómbo opa'á tíní ína tíníyo siyáawe.

57 Óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-kawaa-waasiye sésa Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata ta'ótóráano sumbá mindásafesa úwoi-waasi sésa tanómbo opa'á tíní ína tíníyo siyáawe.

12

Máríyaa Ísun-aísamaiya'a asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

1 Tíyótaimo í-tánón-kánáá kárika'a túwana afa'móráe-kanaa úwoi wérowana Ísu Pétáni-naopa'a wéna

pukómpinkemba íyáfasinankaraiwain-awi'a Rásarasini naaópa'a kúwasa

2 Ísuni tómbá kúfu'umarowana Ísuwe Rásarasiye'a tómbó náíyapa'a méroyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana

3 Máríyaa asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakena Ísun-aísamaiya'a sáwífa'a fatímarena wena'nóntáusamba uwátuwowana mimbásáwén-kwíyúnkó óraa'-wiyumba naaúmpa'a iyúwana

4-5 moóráwigon-awi'a Yúndasi-Ísakerioti séna nóra sénawa mimbásáwémbá timénamo óraa'-ontamba 300 kina maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwín-timeraane séna minááímó siyáimba Ísuni pintaru'ó maíndawi siyáiye.

6 Ímba ónta-iyain-kwaasi-imayaa éna siyáifo wemá Ísuni waásiti óntanka'a káráwiyowi uménté'o úwai póna minóntámpínkémbá maénae séna minááí súwana

7 Ísu séna mininínkómbá étúwéwana úwoi miyá íno. Púwónanamo asinkáíndasafena miyá wéiye.

8 Ímbo óntamo makáan-kwaasi kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íya'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne Ísu siyáiye.

Rásarasimba tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

9 Súwasa Pétáni-naopa'a Ísu méraiye sumbá sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi isésa Rásarasi pukówana íyáfasinankarowinte'a kotuwánánae sésa kuráa.

10-11 Rásarasimba íyáfasinankarontafesa pósa Yúndaa-waasi miwítí óraa'-waasi tiyuwésa Maníkómpákémbá kunkáiwaimpata kónae sésa suntáfésa óraa'-amaan-kisau-waasi Rásarasimba tufuwíyan-aaiwara'a siyáawe.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.
Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40

12 Fénáíkaamba ásé-masawemba a'ánkaraifo káfékaamba Yérúsaremufa'a Ísu tíníye sumbá waásisomba minááí isésa

13 taaénáma tará'maesa aampakémbá koaiyésa óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó kawe'á wéuwankaiye. Wení Ísareri-waasiti kawáágón-iye wenáwíta mósá maráúmne suwaná

14 moórá-poigon-awi'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba

15 naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Sáíyóni-naopaken-kwaasi táá'a ifó
kentí kawáágó wétiye. Tónki-araako
ayáá'maena wétiye

agaimarénamo siyóntemba miyáumai Ísu tiyáiye.

16 Minkánáá wení kísau-waasi ímba imáyáa úmai táákaˈa
makónkaˈa pósa Ísu pukómpinkemba wíyómpaˈo iyúnkaˈa
táákaˈa marésa sésa aúfáífimba wérainkaˈa póna miyán-iye
siyáawe.
17 Ísuma Rásarasi pukómpinkembo íyáfasinankomba
awánésa tuwímbai-waasi simátímúwasa
18 isésa mindásafesa pósa aampakémbá koaíyówasa
19 óraaˈ-amaan-kisau-waasi keáímbá sésa seyaafáˈnánká
kentáá siyuwésa wenaráái-aantemba wéwaefo nórasaawa
ónaumno siyáawe.

Kíríki-aempaken-kwaasi Ísumba awánánaemo siyáan-aai.

20 Yérúsaremu-naopaˈa ámáán-aai isánae sésa Yúndaa-
waasi kuwasá Kíríki-waasiseˈa wésa
21 Fírípi Káríri-aempaˈa Pétésáíta-naopaken-
kwaasigompaˈa tésa sésa Ísumba awánánaeta wétune suwaná
22 Fírípi Éndurumba kosimámena áíˈmaesarai Ísumba
kosimámúyana
23 Ísu séna kemá waási úrankomba kesúwíko óraaˈo
índasafena káféˈa wépaaˈiye.
24 Éraiˈa simátimeˈa súne. Ánáuntumbo úwoimo wérenamo
éna ímba arambá iyáínífo ánáuntumba uˈmárááwana
aáénkarena áruma wiyéna sáwífaˈ-aramba imái áfu káíníye.
25 Miyámó ontembá tiráááimo táínda-iˈo ésa ímba kaweˈ-
úmai méranaafo maambárárákén-ímáyáámó tuwáíyawi aúíˈa
úmai maéˈmaeˈa ónááwe.
26 Kentáfésa ení kísaumo maénae síyawi kembá
siráááíwáéro. Miyámó íyawi keséˈa méranaawe. Kesí kísaumo
maíyawi kesifo kentúwíˈa mósá maráíníye

Ísu siyáiye.

Ísu wemó puwíndasafena siyáin-aai.

27 Ísu simátimena séna kesirunkó umbaiséˈa wétaimba
póˈa nóra sénaumno. Kesifóo maanúmbái-tántááˈó kempáˈó
tínda maisiyuwaaó ímba miyá sénaumpo kemá mindásafeˈa
kunkáumne.
28 Kesifóo enáwíko óraaˈa íníye súwana wíyómpakemba aaí
séna éˈa kesúwíˈa óraaˈa uráunda póˈa anekaˈá ónaumne
súwasa
29 méron-kwaasisomba isésa tuwímbai sésa wíyónaai siyé
suwasá tuwímbai sésa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi
aaí wésimamiye suwaná
30 Ísu simátimena séna minááímó ísáámba ímba kembó
súwaˈnai índanifo kembó túwaˈnai índaniye.

31 Marapá'-wáásímó aaifimbó maitinkáínda-kanaa wétiye.
Marapá'-wáásítí sáwí-kawaagombo watiyuwáínda-kanaa
wétiye.
32 Aaraa-táíyá'ó mó tufusíyan-kanaa seyaafá'á imáyáa
tíménasa kempátá ténááwe Ísu siyáiye.
33 Miyámó siyáimba aaraa-táíyá'á tufíyana puwíndasafena
súwasa
34 waásisomba isésa sésa Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai aasiyaasí
maé'mae'a íníye siyáifo emó sénda kemá waási úrankomba
aaraa-táíyá'á mó tufusíya'a puwónaumne wésempo emá
nááwawa sé ewá sénó suwaná
35 Ísu séna waási sáma kátinkaundawi úndanifo kárika'a
kesé'a méranaumne. Waásimo kumeu'ó in-áémpá'ó kombá
nááfara'i wégowasa pósa ímba wéawanaawe. Kumeu'ó in-
tántáákó kempá'á tifó sé'a sámo kátínkáípa'a méraaro.
36 Sáma kaimbá pó'a kentáfé'a sé'a kentáási ságoma óne
sembá pó'a ságoni áráá'marimba ú'mai méranaawe Ísu
siyáiye.

Yúndaa-oraa'-waasi Ísuntafesa ímba timankúnkúmbo uráan-aai.

Ísu simátimena tiyuwéna aúpá'á méraiye.
37 Túranka'a kawe-kísáú ímba awánaraan-kwaame'o
uráimbanifo wentáfésa ímba timankúnkúmba ésa
Maníkómpákémbá kunkáiye siyáawe.
38 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-
awi'a Áísáya siyáin-aai érai'a siyáiye.
Fasi'aénkóo kawe'-ááí kosimátimunasa mináááísáfésa ímba
érai'e wésewe. Ení fasi'aémbá aráátimendanifo ímba
awánaraawe
Áísáya agaimaréna siyáiye.
39 Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna naaófá'á
Áísáya agaimaréna séna
40 Maníkó túramba kafítúwáísasa pósa túramba ímba
awánaraawe. Maníkó táá'a káúntuwaisasa pósa
ímba ísaraawe. Maníkómó simbá miyá uráunda pósa
kempá'á ímba tíya'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á
uwátinkanaumne
Maníkó siyáiye Áísáya agaimaréna séna
41 Ísuni sáma awánaraimba póna mináái agaimaréna
siyáiye.

42 Yúndaa-oraa'-waasi tuwímbai Ísuntafesa
timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiye sésa
ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a íyófo sésa aambá
fái'maraafoniye sésa ímba afora'á sumbá

43 Maníkó kesúwí'a mósá maráínkwae-imayaa ímbanofo
waási tuwímbai kesúwíta mósá maráíwae-imayaa ésa miyán-
ímáyáá umbá pósa Ísuntafesa érai'e ímba afora'á siyáawe.

Ísu simátimuwasa tuwínkaa'o uráan-aai.

44 Ímba afora'á suwaná Ísu óraaka séna kesááisafesa
érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo íyawi ímba kentáfésa
aantemba ofo si'mákaiwaintafesawara'a timankúnkúmba
wéowe.
45 Kesí áwáumo suwánaawimo ombá ímba ken-aantemba
wésuwanaafo si'mákaiwainkwara'a wéawanaawe.
46 Marapá'ó kumúnda waási sáma kátinkaundawi únda
pósa kenká'á timankúnkúmbo íyawi ímba kumeu'ó in-
áémpá'á méranaawe.
47 Kesááimo ímbo ísámai kawe'ó owí aaifimbó
maitinkái ímba kemá úne. Marapá'-wáási ímba
aaifimbó maitínkáandasafe'a kumúndanifo sáwí'o úmaimo
méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkanae'a kunkáumne.
48 Ánaaen-kanaara'a kesáái isésa tínaaembo uwásinkaiyawi
sésa kawe'-ááí sínaaemba uwámakaundaniye sénááwe.
49 Ímba kesí imáyáafinkemba súmpo kesifo si'mákaiwai
simásímakain-aai súnda pó'a ánaaen-kanaa tínasa sésa
kawe'-ááí sínaaemba uwámakaunda ímbo oráámbá
uráundaniye sénááwe.
50 Kesifon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-iye. Súnda-
aai kesifo simásímakain-aai simátimune Ísu siyáiye.

13

Ísu wení waási tísamaimo non-kwitínkarain-aai.

1 Tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana
káfékaamba Ísu imáyáa éna séna marapá'á tuwé'a
kesifompá'ó kunuweré'o íyónda-kanaa tiyé séna marapá'-
wáási wenááimo ísón-kwaasi áfááraumai imáyáa tiména
miwísáfénawe séna puwíníye súwana
2 waántáwanko Sáímonin-áániníkomba áwí'a Yúndasi-
Ísakeriotimba Ísuni pintaru'á uwó-ímáyáá ámakowasa Ísuwe
wení kísau-waasiye tómbá wénowana
3 afowámá seyaafá-fásí'áémbá ámakowana póna
Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a kunuweré'a iyónaumne-
imayaa Ísu éna póna
4 tómbá wénowana íyáfasinena paákákén-únánkwátói
faú'marena táúri kárá'umaena
5 táúfapimba nombá fatímarena wení kísau-waasi tísamai
non-kwitinkéna táúrisamba uwátuwena
6 Ísuma Sáímoni Pítaampa'a túwana séna Fasi'aénkóo ímba
kesísamai non-kwisinkaaó súwana

7 Ísu séna kemó úndama káfé'a ímba wéisaanda po
ánaaemba isáínone súwana
8 Pítaa séna kesísamaimo non-kwisínkéndasafe'a a'áo
símasima'a ónaumne súwana Ísu séna enaísamaimo ímbo non-
kwiyánkáanamo éma kesí waási-i'a ímba ínone súwana
9 Pítaa séna Fasi'aénkóo ení waási-i'a ónae súmpo ímbo
sísamai aantemba non-kwínda síyayaankwara si'nónkwárá'á
non-kwiyuwó súwana
10 Ísu séna nombó pékáawimo ésa ímba seyaafá-túfá'á non-
kwiyónááfo tísamai aantemba non-kwiyónááwe. Kembiwí
non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyemo súmba
11 Ísu wení pintaru'-wáásígómbá ísarontafena séna
kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiye
siyáiye.

12 Ísu simátimena tísamai non-kwitiyuwéna paákákén-
únánkwátóimo faú'maromba maimái úmaena ménamo
tómbó némopa'a wéna tísai ena séna kemó úndawini áwáuma
éra isaaó.
13 Kentáfé'a sé'a uwáítáí'-iwáí Fasi'aénkó ónemo sembá
érai'a miyán-kwáásí úne.
14 Kemá kembó uwáítáí'-úndawi kentí Fasi'aénkó pó'a
tísamaimo non-kwitinkáúndasafe'a kemá moórá-mora non-
kwitínkáaro.
15 Kemó kembó aráátimundantemba kembiwíwárá'á
miyán-oro.
16 Érai'a simátime'a súne. Kísau-waasimo ésa miwítí óraa'-
waasigomba ímba íyáákanaawe. Ti'mákaiwain-aai maimaésa
kosimátímakaawimo ésa ti'mákaiwaimba ímba íyáákanaawe.
17 Miyáumai kemó únda é'a awánaafo miyámó íyambo
íyana tirunkó kawe'á íníye.
18 Kempínkémbá ímba seyaafátáfé'a súmpo kendé-í'o
uwátinkaunda-waasi é'a tuwánaraumne. Maníkón-aai
aúfáífimba agaimaréna séna kesé'a moórafinkembo tómbó
naráiwai kesí pintaru'-wáásín-iye agaimarénamo siyáimba
érai'a siyáiye.
19 Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna ánaaemba
paápé ína'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá
kunkáiye sénááwe.
20 Érai'a simátime'a súne. Ti'máráanasa wíyawi-taai
ísámai kawe'ó íyanten-úmai kesáái ísámai kawe'á ónááwe.
Kesááimo isáíyanten-úmai si'mákaiwain-aai isánááwe Ísu
siyáiye.

Moóráwigo kesí pintaru'á máíníyemo Ísu siyáin-aai.
Mátíyu 26:20-25, Mááka 14:17-21, Rúku 22:21-23

21 Ísu simátimena wenarunkó umbaí tówana séna érai'a
simátime'a súne. Kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-
wáásímá aráátiminiye súwata
22 wení kísau-waasi moórá-mora wenaúfínayaafimba éta
nááwantafenawa síyó séta
23 wení kísau-waasigo Ísu kembá arumbá símakowi Ísuni
ewaa'á méraawanana
24 Sáímoni Pítaa kentáféna aúwá'nááin-kwaame'a éna séna
nááwantafewa sénó sé áísai uwo súwa'a
25 wení ewaa'á kífae'a áísai e'a sé'a Fasi'aénkóo emó sénda
nááwa'iyo séwánana
26 Ísu séna kemó tómbó nompín-tu'maimo áménda-waasi
wemán-iye séna tómbá maimaéna nompín-tu'mai miwámbá
Sáímoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasimba amúwana
27 mintómbá maúwana waántáwanko wenarumpimbá
iyúwana Ísu simámena séna emó ónae sinda-í'a maaránka'a
uwó Ísu súwasa
28 tómbó wénesamo méron-kwaasi Ísumo sún-aaigoni
áwáuma ímba ísámai kawe'á umbá
29 sésa Yúndasi óntanka'o káráwiyowintafena Ísu séna ímbo
óntamo makáan-kwaasi tuwímbai timiyó Ísu siyémá sésa
tanómbo káúfón-kanaaratafesa sésa tómbá méyánuwo Ísu
siyémá suwaná
30 Yúndasi Ísumo amún-tomba maimaéna minúwóíyáán-
úmai máápa'a kumúwana kumeu'á uráiye.

Aú-amaambo simátímakain-aai.

31 Yúndasi máápa'a kumúwana Ísu séna káfé'a waási
úranko súwí'a óraa'a isaná kesí kísaugo Maníkón-áwí'a
óraa'a íníye.
32 Kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'o intembá káfé'a
Maníkó kesúwí'a óraa'a uwásinkainiye.
33 Kesí iyámpóísono. Kárika'a kesé'a mé'a tiyúwáana'a
siyaafáí ónááwe. Yúndaa-waasisafe'o é'o simátime'o
súndantemba kentáfé'a sé'a íyóndara'a ímba kanaa'á
iyónááwe.
34 Aú-amaamba simátíména'a kesirumbó timúndanten-
úmai moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro.
35 Moórá-mora kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa
Ísuni kísau-waasin-owe sénááwe Ísu siyáiye.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aai.
Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34

36 Ísu simátimuwana Sáímoni Pítaa áísai ena séna
Fasi'aénkóo nááfara iyínono súwana séna íyóndara'a káfé'a
ímba siráááwainompo ánaaemba siráááwainone súwana

37 Pítaa séna Fasi'aénkóo nóra séra káfé'a ímba embá
aráááíwaenaumno. Ímba pó'a áwa'nai e'a púwónana kawe'á
íníye súwana
38 Ísu séna áwa'nai e'a puwónaumnemo sénda kemá
érai'a simáme'a súne. Kokórigomo ímbo ááimo siyáindara'a
kaumbo-íká'á kentáfé séma ímba awánáúnda-waasin-iye
sínone Ísu siyáiye.

14

Maníkómpá'ó íyan-amba kemá únemo Ísu siyáin-aai.

1 Ísu simátimena séna kentirunkó ímba sáwí'a ína'a
ímba óraa'-imayaan-oro. Maníkómbá timankúnkúmba é'a
kenkwárá'á miyán-oro.
2 Kesifoní naaópa'a sáwífa'-maru'a wéraiye. Ímbo miyámó
uráinkakaa ímba simátimusino.
3 Kemó iyúnda kentí maru'á ito'mayaa uwátinkanae'a
iyúne. Iyuweré'o kuntí'mae'o íyónda kemó méraundara'a
iméranaawe. Miyá ona'á kesé'a méranaawe.
4 Kemó iyúnda-amba é'a awánaraawe súwana
5 Tómaasi simámena séna óraakoo emó iyónda-naopa'a ínta
awánaraumne. Nóraumaisaawa aantá awíyánaumno súwana
6 Ísu séna Maníkómpá'ó iyíyan-amba kemá úne. Kemá
éraikoni áwáuma úne. Kemá maé'mae'o íyawini áwáuma úne.
Kesifoní naaópa'a ímba úwoi iyónááfo kemá minámbá únda
pósa iyónááwe.
7 Kesí áwáumo suwánékaa kesifombá awíyaawisino. Káfé'a
wéawanaawe súwana
8 Fírípi séna óraakoo enafombá aráásímínanasa kentáá
kanaa'á íno súwana
9 Ísu séna ayáátááka'a kesé'a méraundanifo emá kesí
áwáuma ímba suwánaraane. Kesí áwáumo suwánaawi ke-
sifombá é'a wéawanaafo nóra isawá enafombá aráásimiyo
wéseno.
10 Kemá kesifoé'a kááísamai méraunana kesifomá kesé'a
kááísamai méraiye. Minááísáfé'a érai'e seró. Ímba kesí
imáyáafinkemba súmpo kesifomá kesé'a ména wení kísau
isa'á súne.
11 Kemá kesifoé'a kááísamai méraunana kesifomá
kesé'a kááísamai méraimba pó'a minááísáfé'a érai'e seró.
Ímbo miyámó sé'o é'a kesí kísau awáné'a sé'a érai'a
wíyómpakemba Maníkómpákémbá kunkáiye seró.
12 Érai'a simátime'a súne. Kentáfé'a timankúnkúmba
é'a Maníkómpákémbá kunkáiye síyawi kemó úndanten-
kisau miwíwárá'á maénááwe. Kesifompá'á iyé'a Maníkóní

ámútankomba ai'máráandasafena miwítí kísaugo kesí kísaugomba íyáákainiye.
13 Ken-ímáyáámó é'o sísai íya'o é'a miyá ónaumpo kentáfé'a ísámai kesifon-áwí'a mósá maránááwe.
14 Ken-ímáyáámó é'o sísai íya'o é'a
kemá miyá ónaumne Ísu siyáiye.

Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'máráanana kumíníyemo siyáin-aai.

15 Ísu mináái simátimena séna kentirumbó simé'o é'a kesáái ísámai kawe'á ónááwe.
16 Kesifombá áísai onaná karáá'á tutinkáíndawimba ai'maráínana kumbéna kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íníye. Wemá éraikoni áwáun-iye.
17 Marapá'-wáásí wembá ímba awánésa wenáái ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á sésa kesé'a tamauwó wésefo kesé'a ména kentirumpimbá maé'mae'a imbá pó'a wembá wéawanaawe.
18 Kárika'a tiyúwáandanifo ímba áwíyaraa'-iyampoimo on-tembá ónááfo iyuweránaumne.
19 Kári-kanaa marapá'-wáásí kembá ímba suwánánááfo kembiwí aneka'á suwánánááwe. Kesé'a méraunda pó'a kemá aúí'a úmai méranaawe.
20 Minkánáá tína'a sé'a éraí'a afowáe'a ména keséta méraisata weséta méraumne miyá sénááwe.
21 Kesááimo taawiyafésamo kawe'ó owí tirumbá siménááwe. Tirumbó simíyawi kesifoé kesé'a sirunkáí timéyauye. Kesirumbó timúndawisafe'a símai afora'á paápé úmai méranaumne súwana
22 Yúndasi-Ísakerioti araámáón-awi'a Yúndasi séna Fasi'aénkóo nóintafewe séwa úwoi-waasisafemase símai ímba afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó. Kentáásáfémase símai afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó súwana
23 Ísu séna tirumbá simíyawi kesáái ísámai kawe'á íyana kesifomá arumbá miwí timínakai kewé kesifoé miwísé'a kumbéyauye.
24 Kesáái ísámai ímba kawe'ó owí tirumbá ímba símakaawe. Súnda-aai ímba kesí imáyáafinken-aain-ifo kesifo si'mákaiwaini imáyáafinken-aain-iye.

25 Kesé'o méraundara'a mináái simátimune.
26 Énifo kesifomá wení Ufaen-ámútánkómbá kentí karáákómbá ai'maráínana kumbéna ken-ánóndáá éna seyaafá-tántáá'á aráátimena súnda-aai timína'a tááka'a maránááwe.
27 Tiyuwé'a faru uwátinke'a kentirumbó aáno'o uwátínkáandate úmai méraaro. Marapá'-wáásí ímba miyá wéuwatinkaafo kesirumbó aáno'o maráúndantemba

miyáumai timúne. Mindásafena kentirunkó ímba sáwí'a éna
ímba táá'a íno.
28 Tiyúwáandanifo kentópa'a iyuweránaumnemo súnda é'a
wéisaawe. Kentirumbó simé'o é'a kesifompá'á íyóndasafe'a
aamoí ónááwe. Kesifomá kembá íyáákaraintafe'a símai
aamoí ónááwe.
29 Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna paápé ína'a
kentáfé'a sé'a érai'a siyáiye sénááwe.
30 Waántáwanko maambáráráké-sáwí-káwáágó wétimba
pó'a ímba aaimá ayáátááka'a simátimumpo wení fasi'aénkó
ímba kembá ta'ótorainiye.
31 Kesifomó simásímakaimba miyámó únda suwánésa sésa
afowámbá arumbá ámakaiye sénááwe. Íyáfasinaiyata konó
Ísu siyáiye.

15

Érai'a ándáma kemá únemo Ísu siyáin-aai.

1-5 Ísu simátimena séna érai'a ándáma kemá úne. Kesi-
fomá minándárá'ó káráwiyaiwain-iye. Ándáma kemá úne.
Ándágoni amaimá kemán-owe. Ímbo arambó iyáínda-
amaimo éna ayááisuwainiye. Arambó iyáínda-amaimo
éna ayááimarainana arágásáó agaimái arambá iyáíníye.
Ayááímáráíntemba simátímakaunda-aaigo miyá éna tirunkó
arupíse wéiye. Kesé'a kááísamai méraiya'a kemá kempá'á
kááísamai méraano. Amai aantenkomo éna ímba arambá
iyáíníye. Miyámó intembá kesé'o ímbo kááísamaimo
méraiyanamo éna ímba arambá iyáíníye. Kemá kesé'a
kááísamai méwa'a pó'a kesé'o kááísamaimo méraiyawimo é'a
sáwífa'-aramba imái méranaawe. Kembó ifá'ó siyuwésamo
ésa ímba arambá imái méranaawe.
6 Amaimó ayááisuwainda-amaimo aáénkáíndamo éna
ayáímai agaisuwáíníye. Kesé'o ímbo kááísaiyawi miyá íníye.
7 Kesé'o kááísamaimo méraiyawi kesááimo kentirumpimbó
ta'óto'maraiyawi áísai íyana póna miyá uwátinkainiye.
8 Sáwífa'-arambo imáímo méraiyan-kwaasimo tuwánésamo
ésa sésa Ísumbo aráááwáén-kwaasin-owe síyana kesifon-
áwíkomo éna óraa'a íníye.
9 Kesifomó arumbó símakainten-úmai kesirumbá kembá
timúne. Kemó é'a misirúntáfé'e símai méraaro.
10 Kesifoní ámáámba ísámai wenaruntafé'o símaimo
méraundantemba kesí ámáámbo isé'o é'a kesiruntafé'a símai
méranaawe.
11 Minááí simátímakaunda pó'a kesí aamoigó
kentirumpimbá óraa'a wéraina'a aamoí é'a méraaro.
12 Kesirumbó timúndantemba moórá-mora-waasi tirumbá
tíméro. Mindá kesí ámáámba timúne.

13 Kentí waásisafesawe símai wétuwaˈnai-eˈo puwónae
sésamo puwíyamba ímba moórá-aai símai íyáákamai tirumbá
timénááwe.
14 Kesááimo isémaiyawimo éˈa kesí waási-iˈa ónááwe.
15 Óraaˈ-waasigoni kísau-waasi óraakoni kísau
ímba awánaraambanifo wenáfárawaisai wení kísau
wéawanaraawe. Miyámó ontáféˈa póˈa kesifomó seyaafáˈ-
ááímó simásímakaimba simátimunda póˈa ímba kesí kísau-
waasiye sendá kesífárawaisaiye sénaumne.
16 Kembiwí ímba kembá kendé-íˈa uwásínkááwaˈa kemá
kembiwí kendé-íˈa uwátinkaunda póˈa wéˈa fasiˈaén-árámbá
koimái sáwífase úmai méraaro. Ken-ímáyáámó éˈo kesi-
fompáˈó áísai íyanamo éna miyá uwátinkainiye.
17 Moórá-mora-waasi tirumbá tíméro séˈa miyán-ámáámbá
simátimune Ísu siyáiye.

Marapáˈ-wáási tíyámbo uwátínkaraan-aai.

18 Ísu mináái simátimena séna marapáˈ-wáásímó kem-
biwísáfésamo tíyámbo uwátinkaiyaˈo éˈa táákaˈa maréˈa
séˈa aifaˈá kentáási Fasiˈaénkómbá tíyámba uwánkaraawe
sénááwe.
19 Kemá marapáˈ-wáásífínkémbá kembá kendé-íˈa
uwátinkaunda pósa marapáˈ-wáási tíyámba wéuwatinkaawe.
Kembó úwoimo marapáˈ-wáásímó onkakaa kentáfésa sésa
kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tíméwisino.
20 Kísau-waasi miwítí óraaˈ-waasigomba ímba
íyáákaraawemo súnda imáyáan-oro. Kentí óraako únasa pósa
marapáˈ-wáási karaánááˈa sinkésa sáwíˈo uwásínkáanten-
úmai kembiwí karaánááˈa tinkésa sáwíˈa uwátinkanaafo
kesááimo ísámaimo kaweˈó íyawi kentáái isánááwe.
21 Kembiwí kesí waási-iˈa ombá pósa marapáˈ-wáási
karaánááˈa tinkésa sáwíˈa uwátinkanaawe. Siˈmákaiwaimba
ímba awánaraamba pósa sáwíˈa ésa miyá ónááwe.
22 Kemó ímbo kusimátimundarakaa marapáˈ-wáásíti sáwí-
imayaa úwoi aúpáˈá wéraisino. Kusimátimunasa miwítí
sáwí-imayaa ifáˈó túwááraamba ímba ifáˈá túwááwana úwoi
wéraiye.
23 Tíyámbo uwásinkewi kesifonkwáráˈá tíyámba
wéuwankaawe.
24 Kemó fíˈowimo íyáákamaimo ímbo fíˈo-fiˈon-kisaumo
maúndarakaa marapáˈ-wáásíti sáwí-imayaa úwoi aúpáˈá
wéraisino. Kesí kísau awánésa kené kesifoné tíyánkai
wéuwasinkaawe.
25 Manikón-aai aúfáífimba agaimaréna séna úwoisafesa
kembá tíyámba wéuwasinkaawe siyáinkaˈa póna mináái
káféˈa wépaape-iye.

26 Kesifompá'á iyé'a kentí karáá'ó tutinkáíndawimba
ai'máráanana kesifompákémbá wenámútanko kembiwísé'a
kumbéna wemá éraikoni áwáugo póna kentáféna seyaafá-
tántáá'á kusimátiminiye.
27 Kemó kísaumo ómbaraawandarakemba é'a
suwánaraamba pó'a kentáfé'wara kesí kísausafe'wara'a
simátímapa'a kónááwe.

16

1 Ánaaemba kesááisafe'a ímba fasi'ámai mé'a siyúwáafo
sé'a mináái simátimunda imáyáan-oro.
2 Ánaaemba marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo ámáán-
daumpakemba watuwánaemo síyamba mindásafesa sésa
Ísuni kísau-waasi tínkamiyawi Maníkóní kísau wémaewe
karo'á sénááwe.
3 Kenté kesifonté'a ímba suwánaraamba pósa miyáumai
sáwí'a uwátinkanaawe.
4 Káfé'a mináái simátimunda póna mindá paápé ína'a
imáyáa é'a sé'a simásímakaimba wépaape-iye sénááwe.
Mindásafe'a simátimune Ísu siyáiye.

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kísaumo wémain-aai.

Ísu simátimena séna kesé'a méraunda pó'a mináái ímba
simátímake'a
5 si'mákaiwaimpa'o íyóndasafe'a káfé'a simátímakaana'a
nááfara iyónó sé'a ímba sísai owe.
6 Iyónaumne súnda-aai ísááwana tirunkó umbaí taisa'á
pó'a nááfara iyónó sé'a ímba sísai owe.
7 Érai'a simátime'a súne. Ímbo iyúndarakaa kentí karáá'ó
tutinkáíndawi ímba kúmísino. Iyé'a wembá ai'máráanana
kembiwísé'a kumbéna kawe'á uwátinkainiye.
8 Kumbéna marapá'ó méraan-kwaasi kentí sáwí-
imayaagoni áwáuma aráátiminiye. Arupísemo úmaimo
méraiyawini áwáuma aráátiminiye. Maníkómó aaifimbó
maitinkáíndawini áwáuma aráátiminiye.
9 Kesááisafesamo ímbo timankúnkúmbo íyawisafena
simátimena séna kentí sáwí-imayaa úwoi wéraiye síníye.
10 Kesifompá'ó iyúnda ímba suwánánááfo kentí karáá'ó
tutinkáíndawi arupíse úmaimo méraiyamba kunaráátiminiye.
11 Maambáráráké-sáwí-káwáágómbá é'a aaifimbá
maiyánkaraimba póna Maníkó aaifimbá maitinkáíníyema
simátiminiye.
12 Sáwífa'-aai simátimusina umbai-ááí pó'a káfé'a ímba
kanaa'á isánááfo ánaaemba isánááwe.
13 Maníkóní ámútanko kumbéna érai'-amba kawe'-ámbá
aráátiminiye. Ímba wení imáyáafinkemba simátiminifo

simámakain-aai simátimena aáno'o paápé índa-tantaa'a simátiminiye.
14 Súnda-aai simátiminana kesúwíko óraa'a íníye.
15 Seyaafá'-ááísómbá kesifondé mindá kendén-iye. Miyáumai sé'a simámakaunda-aai Maníkóní ámútanko simátiminiye Ísu siyáiye.

Tirunkó umbaí taréna ánaaemba kawe'á íníyemo siyáin-aai.

16 Ísu simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawe súwasa
17 wení kísau-waasifinkemba tuwímbai sésa kesifompá'á iyúnda pó'a kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo simbá nóintafenawa síyó.
18 Kárika'emo simbá mináááígóní áwáuma ínta isáúmne. Nóintafenawa síyó suwaná
19 Ísu áísai ónaesamo umbá iséna simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo súnda-aaisafe'a kembiwí áfááraumai kemó súnda-aaisafe'a símae wénowe.
20 Érai'a simátime'a súne. Kembiwí ifi'á táíyasa marapá'-wáási aamoí íyambanifo kentirunkó umbaí taréna ánaaemba kentirunkó fetói íníye.
21 Moórá-ininkomo iyámpóímo ma'ankáínda-kanaa tínanamo éna áí'a ínana arunkó umbaí táínana ánaaemba miníyámpói ma'ankéna áíkomba ímba imáyáa éna aamoí íníye.
22 Miyámó ontembá kentirunkó umbaí táína'a ánaaemba suwáné'a aamoí ónááwe. Aamoimó í-tántáá'á ímba maitiyuwánááwe.
23 Minkánáámó tína'a ímba sísai ónááfo kesifompá'ó in-aimó síyamba kentáfé'a ísámai áísai íyantafena póna miyá uwátinkainiye.
24 Kesifompá'á ímba inaí siyáafo káfé'a kentáfé'a ísámai inaimó síyamba miyá uwátinkainana kentirunkó óraa'-aamoi ína'a méraaro Ísu siyáiye.

Marapá-tántáá'á Ísu íyáákaraiyemo siyáin-aai.

25 Ísu simátimena séna waé'mai-aai simátimunda pó'a ánaaen-kanaa tína'a kesifon-aai afora'á simátimenaumne.
26 Minkánáámó tína'a ken-ímáyáámó ontáfé'a kesifompá'á inaí síya'a kemá ímba inaí senaná
27 wemá úwoi tiména wenarumbó tímakaintafena póna úwoi timíníye. Kentáfé'a
sé'a Maníkómpákémbá kunkáiye sé'a tirumbá símakaantafena kesifomá arumbá tímakaiye.
28 Kesifompákémbá marapá'á kumbéraunda pó'a káfé'a marapá'á tuwé'a kesifompá'á iyónaumne Ísu súwasa

29 wení kísau-waasi sésa káfé'a ímba waé'mai-aaifinkemba
sémpo aforatá simásimene.
30 Kesáá séta áísai ónáísaiye ímba súnasaama
emá ísaraandawi po afora'á wésene. Miyásá séta
Maníkómpákémbá kunkáanesa súne suwaná
31 Ísu séna kentáfé'a Maníkómpákémbá kunkáiye
sembánifo
32 kárika'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a wété owa'á keyáá
mérausina kesifomá kesé'a méraiye.
33 Minááí simátimunda pó'a kesé'a kááísamai mé'a aáno
úmai wempa'á méraaro. Marapá'-wáási karaánáá'a tinkésa
sáwí'a uwátinkanaafo marapá-tántáá'wárá waásiwara'a
íyáákaraunda pó'a kentirunkó aamoí ína'a méranaawe Ísu
siyáiye.

17

*Ísu wení waásisafena ísámai Maníkómpá'á inaimó siyáin-
aai.*

1 Ísu simátimena wíyómpa'a awánéna séna kesifóo
minkánáá wétiye. Kesúwí'a óraa'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a
uwánkáano.
2 Seyaafá'-wáási káráwiyaundasafe fasi'aémbá símakaanda
pó'a símakaanda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a uwátinkaunda
mindásafe kesúwí'a óraa'-i'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a
uwánkáano.
3 Eyáá érai-Fasi'aenko óne. Kembá si'mákaandawi úne.
Empá'é kempá'é tésa kenkáísááimo ísááwi aúí'a úmai
maé'mae'a wéowe.
4 Marapá'á enáwí'a óraa'a úmai símakaanda-kisau
tai'áúmne.
5 Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a esé'a méraawanana
kesúwíko óraa'-i'o uráinka'a po aneka'á miyá ínkwae'a súne.
6 Marapá'-wáásífínkémbá ení waási-i'a uwátinke
símakaana'a entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé
uwátinkaunasa enáái wéisaawe.
7 Símakaandasafesa sésa mintántáá'á Maníkómó ámakain-
tantaa'e wésewe.
8 Símakaanda-aaimo simátimunda wéisaawe. Empákémbá
kunkáunda-aai isésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiye
wésewe.
9 Miwísáfé'a ísámai inaí súne. Marapákén-úwói-
wáásísáfé'a ímba inaí súmpo símakaanda-waasi ení
waásisafe'a ísámai inaí súne.
10 Ení waási kesí waásin-owe. Kesí waási ení waási ésa
kesúwí'a óraa'-i'a wéowe.
11 Marapá'ó ímbo méraanda empá'á iyónaumpo miwí
marapá'á méranaawe. Kawe-késífóo miwíyá'á emá

káráwiyinasa pósa Maníkómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai méranaawe. Esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí kááísamai méranaawe.
12 Miwísé'a mé'a káráwiyaunasa Maníkómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai mésa ímba sáwí-amba arááíwakaawe. Énifo moórawigo sáwí-amba arááíwainda póna minááí Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna siyáin-aai paápé íníye.
13 Empá'á ímbo iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoigó óraa'o intáfé'a minááí simátimune.
14 Enááí simátímakaumne. Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásí ombá pósa marapá'-wáásí úwoi-waasi tíyámba wéuwatinkaawe.
15 Ímba sé'a miwí marapákémbá kuntiyaaó súmpo waántáwanko sáwí'a uwátínkáífo séma káráwiyuwo súne.
16 Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásín-owe.
17 Enááí érai'-aai póna tirumpimbá wérainasa ení waási-i'a úmai méranaawe.
18 Kembó si'maróna'o marapá'ó kunkáundantemba miwí ti'máráanasa marapá'-wáásífímbá méranaawe.
19 Miwísáfé'e sé'a enaráái aantemba wáúnda pósa enaráái aantemba waránááwe.

20 Ímba maankwáásísáfé'-aantemba inaí súmpo miwí táái isésa kentáfésa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiye síyawisafe'wara'a inaí súne.
21 Kesifóo inaí sé'a esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí enté kenká'é kááísamai méranaawe. Miwí kááísamai méraamba pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'a Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiye sénááwe. Mindásafe'a in-aifínkémbá simámune.
22 Esé kesé'o mimbóráí'o úmaimo mérauyantemba símakaanda-fasi'aemba tímakaunda pósa mimbóráí'a úmai méranaawe.
23 Emá kesé'a kááísamai méraana'a kemá miwísé'a kááísamai méraunda pósa miwí kááísamai méranaawe. Marapá'-wáásí mindá tuwánésa sésa Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiye sénááwe. Enarumbó símakaandantemba miwíwárá'á tímakaanda pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'e sénááwe.
24 Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a enarumbá siméma fasi'aémbá símakaane. Símakaanda-waasi kesé'a méraiwae sé'a súnda pósa kesí fasi'aémbá awánánááwe.
25 Kesifóo usukáéwi óne. Marapá'-wáásí embá ímba wéawanaafo kemó awánáúnda símakaanda-waasi kentáfésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiwaiye wésewe.

26 Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátimunasa
enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a
miwísé'a méranaumne. Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai
paápé uwátínkare'a paápé úmai kónaumne Ísu inaifínkémbá
miyá siyáiye.

18

Ísumbo ta'ótokaan-aai.
Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-53

1 Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Kíndáróni-nomba
kofatésa taai-kanáágúnéfímbá komérowana
2 Ísu wení kísau-waasise'a mintáí-kánáágúnéfá'á kógo
upa'á Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó mintáí-kánáágúnéfá'á
awánópa'a
3 mifá'á kúmba ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-
kisau-waasiye i-wáásíwárá ámáán-danka'-i-waasiwara'a
ti'márówana Yúndasi tí'maena taánáínkwara paepáé'wara'a
maimaésa ómbá to'maésa mintáí-kánáágúnéfá'á kumbá
4 Ísu wempá'ó tínda-tantaakomba iséna wení
waásifinkemba íyáfasinena miwí túranka'a koména tísai
ena séna nááwani ayaafáíya wéoo súwasa sésa
5 Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná séna
miwántáfé'o sembá kemá úne súwasa Yúndasi Ísuni pintaru'-
wáásígó póna miwísé'a méraiye.
6 Kemá úne Ísu súwasa miwí tauwérópa'a tanaambá
fowaná
7 Ísu aneka'á tísai ena séna nááwani ayaafáíya wéoo
súwasa Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná
8 Ísu séna é'a simátímakaumne. Maandá kemá úne. Kembó
siyaafáí ontáfé'a maankwáási étinkaiyasa koró Ísu súmba
9 Maníkóntáféna siyáimba símakaanda-waasi ímba sáwí-
amba aráááwakaawe siyónka'a póna paápé úmai mináái
súwana
10 Sáímoni Pítaa paepáé'a awáúfínkémbá taútuwena aifa'-
ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwomba
minkísáú-wáásígón-áwí'a Márákáasi wenáá'a
fagáúsuwowana
11 Ísu Pítaantafena séna ení paepáé'a awáúfímbá wiyuwó.
Sí'o índa-i'a uwásinkaiyambanifo
kesifoní kísau ímba tuwánáúmpo miyá ónaumne Ísu
siyáiye.

Ísumba áí'maesa Ánásimpa'o kuráan-aai.

12 Ísu súwasa i-wáásíyé miwítí óraa'-waasiye

ámáán-dankaˈ-i-waasiye Ísumba taˈótoˈmai ayáánkaˈa
káráˈumaesa
13 áíˈmaesa aifaˈá moórá-kawaagon-awiˈa Ánásimpaˈa
tuwaná wemá Káyafaasin-ásáánko éna minkánáá Káyafaasi
aifaˈ-ámáán-káwáágó póna
14 ááéma simátimena séna Yúndaa-waasi seyaafáˈá púwófo
séna moóráwigo puwíníye siyáiwain-ásáánkompaˈa kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

15 Kuwasaráí Ísuni kísau-waasiyai moóráwigo Sáímoni
Pítaae moóráwigoeˈa Ísumba aráááíwaˈmaesarai kuyambá
aifaˈ-ámáán-káwáágó moóráwigomba awánasuwowana
aaimó ísópaˈa Ísumbo máánkaropaˈa imérowana
16 Pítaa máápaˈ-ontafimba mérowana aifaˈ-ámáán-
káwáágó awánówi iyuweréna ontaráˈó káráwiyon-
arasigomba simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba
áíˈmaena íyáferowana
17 minárásígó Pítaamba awánéna áísai ena séna
minkwáásígóní kísau-waasiyaˈono súwana Pítaa séna
ímbanifo kemá fíˈon-kwaasi úne súwasa
18 táwitafesa ésa kísau-waasiye i-wáásíyé iyamá
agaimakésa tiyáámba wégaufuwana Pítaa mináái
simásuwena iyaráˈá koména ayáámba kauráiye.

Aifaˈ-ámáán-káwáágó Ísumbo áísai uráin-aai.
Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Rúku 22:66-71

19 Pítaa iyamá wégaufuwana aifaˈ-ámáán-káwáágó
Ísuntafena séna simátímakaanda-aai simásimiyo. Ení kísau-
waasisafewaraˈa simásimiyo súwana
20 Ísu séna Yúndaa-waasiti óraaˈ-amaan-daumpaˈe káriˈ-
amaan-daumpaˈe simáti-simatimbo émaunda aforaˈó
sémaunda ímba aúpáˈá simátímakaumpo
21 nóintafewa wésisai-ono. Kesááimo ísaraawi tísai inasá
simátímakaunda-aai ísaraamba pósa sénááwe súwana
22 ámáán-dankaˈ-i-waasigo Ísumba tufuwéna séna aifaˈ-
ámáán-káwáágómó sinkáˈá ímba miyá siyó súwana
23 Ísu séna sáwí-aaimo súndarakaa misáwí-ááí ááéma
aforaˈá isinó. Kaweˈ-ááímó súndasafe nóintafewa sínkamono
súwana
24 Ánási aiˈmarówasa ayáámpinken- anda ímba
awátuwesa minándáwáráˈá áíˈmaesa Káyafaasi aifaˈ-ámáán-
káwáágómpáˈá kuráawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.
Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Rúku 22:58-62

25 Aifa'-ámáán-káwáágómpá'á Ísumba kuwaná Pítaa
iyará'á ména ayáámba wégaufuwasa iyará'ó máún-kwaasi
áísai esa sésa ewárárá minkwáásígóní kísau-waasiya'ono
suwaná mináái umémpa'a tuwéna séna ken-ímbaniye
súwana
26 aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigo Pítaantafena
séna emá minkwáásígóe'a taai-kanáágúnéfá'á méraaya'a
tuwánérúnda éraira súno séna Pítaamo áá'o fagáúsuwowini
akún-ándáfákéwí súwana
27 Pítaa aneka'á séna ken-ímbaniye súwana kokórigo áái
siyáiye.

Ísumba Páíratimpa'o áí'mae kuráan-aai.
Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Rúku 23:1-5

28 Kokórigo áái súwasa siyarónka'a Káyafaasini
naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámáni-oraakoni pááimpa'a
máankesa sésa ímba Yúndaa-waasiti naaúmpa'an-ifo fí'on-
kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótaimo í-tánómbá ínta náúnafo
sésa ímba íyúwana
29 Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páírati kúwákárúwena
kuntísai ena séna minkwáásí nóra inkakena aaifimbá
maenkánaera séo súwasa
30 sésa ímbo sáwí'o uráinkakaa ínta áí'maeta túsino suwaná
31 Páírati séna keyáárika'a áí'mae'a kentí ámáámbo
makénten-úmai simánkáaro súwasa minYúndáá-óráá'-
wáási sésa Rómu-kamani-waasi moóráwigombo tufú'maimo
utáíyantafesa aambá fáí'makaawe sumbá
32 ááéma Ísu simátimena séna aaraa-táíyá'á sínkamiya'a
uwónaumne siyáin-aai paápé úwasa áí'maesamo kumbá
mináááísáfésa uwaná
33 Páírati naaúmpa'a kunuweréna iyéna Ísumba áántena
séna emá Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana
34 Ísu séna ení imáyáafinkena sísai ó waásiya
simámakaawawa sísai ónó súwana
35 Páírati séna kemá ímba Yúndaa-waasi úne. Ení waásiye
óraa'-amaan-kisau-waasiye áí'maesa kempá'á tiyáafo nóra
ónasawa'iyo súwana
36 Ísu séna kemó kawáá-í'o úndama ímba marapá'á
wéraiye. Kemó kawáá-í'o úndamo marapá'ó wérainkakaa
kesí kísau-waasi tíyááwaisino. Yúndaa-waasi kembá
ta'ótoraafo sésa tíyááwaisino sésa ta'ótokaawe. Kemó
kawáá-í'o úndama ímba marapá'á wéraiye súwana
37 Páírati áísai ena séna kawáágówá ónó súwana Ísu séna
é'a séne. Mindásafe'a marapá'á kumúnana masínkaraimba
pó'a arupíse-aai wésimatimune. Arupíse-aaisafesamo
aamoimó owí kesááima wéisaawe súwana

38 Páírati séna nóin-aaiya arupíse-aain-iyo siyáiye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aai.
Mátíyu 27:15-31, Mááka 15:6-20, Rúku 23:13-25

Páírati simásuwena kúwákárúwena Yúndaa-waasisafena séna wemó sáwí'o uráimbo simásímakaamba saafá únana ímbanifo
39 tíyótaimo
í-tánón-kánáá tintembá moórá-waasi áántaawa'a ándáfakembo awá'ankaundantemba minkánáámó tinká'á Yúndaa-waasiti kawáágóná awá'ankanaumno tísai ena súwasa
40 óraaka sésa ímbanifo wembá ímba awá'ánkénda Párápásimba awá'ankaao suwaná Párápási tiyéna uménté'a in-kwáásín-iye sésa
wembá awá'ankaao siyáawe.

19

1 Suwaná Páírati i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nésa
2 óraa'-waasiti kámo'an-iye sésa áwíyandama owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iye sésa uwánkesa
3 karaánáá'a ankésa moórá-mora wempá'á tésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa tiyáántamba
tufúto'naamai uráawe.

4 Tufúto'naamai uwaná aneka'á Páírati kúwákárúwena seyaafá'-wáásísáféna séna ísáaro. Ímba sáwí'o uráintafe'a áí'mae'a túranka'a máánkaraana'a awánaaro. Ímba sáwí'a uráiye súwana
5 Ísu kúwákárúwena a'nómpímbá áwíyandawara naae-únánkwátóiwara'a kúwákárúwowana Páírati simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa
6 óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-danka'-i-waasiye awánésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táíyá'á tufíyana puwíno suwaná Páírati séna wemá ímba sáwí'a uráimba pó'a kemá ímba tufuwónaumpo kembiwí áí'mae'a aaraa-táíyá'á mátufuworo súwasa
7 Yúndaa-waasi sésa wemá séna Maníkón-áánimba úne sémáyáímbanifo kentáási ámáánko séna miyámó síndawimba tufuwíyana puwíno símakaampimba póta tufuwónaumne suwaná
8 Maníkón-áániko úne siyáin-aai Páírati isówana áfááraumai áá'a úwana
9 naaúmpa'a kunuweréna imaéna Ísumba áísai ena séna nááfakewiya'ono súwana Ísu iséna ímba aaí súwana

10 Páirati séna kemó áísai únda nóra séwa ímba aaí
wéseno. Kemó aaimó senasamó ésa awá'ankanaawe.
Kemó senasamó ésa aaraa-táíyá'á tufuwíyama puwínone.
Mifásí'áémbá tokáumne súwana
11 Ísu séna Maníkómó mifásí'áémbó ímbo ámakainkakaa
ímba toráásino. Maníkó ámakaifo sí'maenamo enká'ó
másinkaiwaini sáwí-kisaugo ení sáwí-kisaugomba íyáákaraiye
siyáiye.

12 Ísu súwana Páírati mináái iséna séna nóra'iyo ke
minkwáásí awá'ankanae'a wéune súwasa Yúndaa-waasi
óraaka sésa emó awá'ankemo éma ímba Rómu-kamani-aifa-
kawaagoni waási-i'a wéone. Ísu séna kemá kawáágó úne
siyáintafena Rómu-kamani-aifa-kawaagomba íyáákanaemo
siyáintafe mindásafewe séma ímba awá'ankaao suwaná
13-14 Páírati mináái iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-
arumbo akwítukom-barupa'a Yúndaa-waasi-taaifinken-awi'a
Kápata-marupa'a kumbéna aaifimbó maitínkáám-barupa'a
kumbéna Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iye
súwana tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana
káfékaamba wááwái kárika'a tínena úwana Páírati Yúndaa-
waasisafena séna kentí kawáágón-iye súwasa
15 ímbaniye sésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táíyá'á tu-
fuwíyana puwíno suwaná Páírati tísai ena séna kentí
kawáágómbá aaraa-táíyá'á tufuwónaumno. Mindá tirááíya
taíyó súwasa óraa'-amaan-kisau-waasi sésa Rómu-kamani-
aifa-kawaago weyáá kentáási kawáágón-iye suwaná
16 Yúndaa-waasi-taaigo íyáákontafena Páírati séna Ísumba
aaraa-táíyá'á tufúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aaraa-táíyá'ó tufúkáan-aai.
Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43

17 Páírati timúwasa i-wáási Ísumba áí'maesa tufuwíyan-
aaraa-taima wembá ámúwana áúwaata'maena tufuwíyan-
aempa'o kúmba mináémpá'-áwí'a a'nónayaantapa Yúndaa-
waasi-taaifinkemba Kórígótaafa mináémpá'á kuwasá
18 aaraa-táíyá'á aíyayaanka'a tufúsúmaresa kae'-wáásíyáí
Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táíyá'á tufúsúmaresa
Ísumba afufumpimbá tufúsúmarowana
19 Páírati wení kísau-waasisafena séna Ísu Násaretifakewi
Yúndaa-waasiti kawáágón-iye sé'a agaimái a'nónká-táíyá'á
máráaro súwasa
20 kaumbo-wáási tááifinkemba Yúndaa-waasi-
taaifinkene Rómu-waasi-taaifinkene Kíríki-waasi-taaifinkene
agaimárówasa sáwífa'-waasi awánomba tufúwún-aempa'a
óraa'-naopa'a ewaa'á wérowasa sáwífa'-waasi mináúfáímá
awánésa toráumai ísówasa

21 Yúndaa-oraa'-amaan-kisau-waasi Páíratintafesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iye
ímba miyá símai agáínda wemá séna Yúndaa-waasiti kawáágó úne miyá símai agauwó suwaná
22 Páírati séna é'a agaimakáumne siyáiye.

23 I-wáásí Ísumba aaraa-táíyá'á aíyayaanka'a tufúsúmaresa wení unáánkwátói maimaésa éíyainka'a tuwímbaresa moórá-mora-i-waasi éíyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moórá-ampanta paákákén-únánkwátói ímbo farúmakon-ampanta maimaésa sésa
24 ínta tafeónaumpo sésa ááfésa tíyáananasa nááwa íyáákenawa máíníyo sumbá Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
kesí unáánkwátói tuwímbai maimaésa moórá
kesí ampantarátáfésa ááféma tiyaráawe
siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.
25 I-wáásí miyá uwasá Ísuni waási aaraa-táíyá'ó tufún-taigoni áwáufimba mésa Ísun-anówa úwana wenáúnko Kórópasi awaainínkón-áwí'a Máríyaa úwana Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máríyaa úwasa miyáumai-inimba aaraa-táígóní áwáufimba mérowana
26 Ísu wenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantafena séna miwá enáánimban-iye séna
27 kentáféna séna miwá enanón-iye súwa'a
isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a káráwiyaumne.

Ísumo pukáin-aai.
Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49

28 Minkákémbá Ísu imáyáa éna séna seyaafá-kísáú tai'áúmne súmba sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba awátinkaunda-kisau seyaafá-kísáú taí'ásuwaumne séna Ísun-aai Maníkóní aúfáífinkemba paápé índasafena Ísu séna nontáféna sínkáíye súwana
29 ándá-aran-domba ika-nómbá anaféúmpímbá wérowasa faru-táénáma mindómpímbá tu'maésa ofiyen-táemopimba sinúfaimaesa náínkwae sésa Ísun-óika'a mósá márówana
30 Ísu néna séna seyaafá-kísáú taí'ásuwaumne séna a'nómbá kífaena afowan-ayáámpimba wenámútamba to'maréna pukáiye.

Ísuni awáúfímbá waantáámbó faiyáin-aai.

31 Ísu weyááríka'a puwúwasa Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwasa pósa sésa saagaan-kánáárá'á puwíyan-kwaasi aaraa-táíyá'á

máéfo sésa Páíratimpa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi ímba úwoi tiyúwéwasa aaraa-táíyá'á méraaro. Tísamai ankaisíyasa áááma puwíyasa taaiyakémbá marapá'á múratuwaaro suwaná

32 Páírati ewé súwasa i-wáásí Ísuni séfasefa'-arausampa'o tufúsúmaron-kwaasi tísamai koankaisésa

33 Ísumba taawánomba é'a pukóntafesa wenaísamai ímba ankáísúwana

34 moórá-i-waasigo Ísuni awáúfímbá waantáántámbá faúwana naaewárá nonkwárá'á kunkáiye.

35 Mindámo awánáúndawi simátímakaumne. Awáné'a érai'-aai súnda pó'a isé'a sé'a érai'e sénááwe.

36 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna wenayáátámba ímba ankaisónááwe agaimaréna siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.

37 Moórafa'a agaimaréna séna waantáántámbó fáíyamba afuwónááwe agaimaréna siyónka'a póna paápé uráiye.

Ísumbo utaráan-aai.
Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-56

38 Yósepi Árímátíyaa-naopakewi Ísun-aai isówi éna Yúndaa-oraa'-waasi táároi inkaiséna wenáwí'a áwiyotuwena Ísumo puwúnka'a Páíratimpa'a téna séna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana Páírati séna kanaámpó máínone súwana Yósepi Ísun-áúma komaúwana

39 Níkótímási áááma Ísumpa'o nó'waambo tiyáiwai asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-masawemba kae'á maimaéna Yósepimba kóáí'maesarai

40 Ísun-áúma komaimaésarai ampantafímbá minásáá-wíyúm-básáwénkwárá'á kárá'umaesarai tésarai Yúndaa-waasi miyáumaimo utaantembá pósarai miyáumai utarááye.

41 Ísumbo tufúkáan-aempa'a taai-kisáú wérowana utaráan-ontan-aima ímbo waási utarón-ontan-aima wérowasarai

42 saagaan-kánáámá ampáámbán-iye sésarai minóntán-aima ewaa'á wérontafesarai Ísumba mimpímbá máutaraaye.

20

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai.
Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Rúku 24:1-12

1 Sondaará'á siyarónka'a ímba sán-karowana Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininko utámakopa'a wéna koawánómba óntan-aigoni óikaken-ontamba maisukówana koawánéna

2 awaantanténa Sáímoni Pítaante kenté'a tasimásimena
séna kentáási óraakon-áúma óntan-aifinkemba maimaésa
nááfara makáao súwakai
3 Pítaae kesé'a utámakon-ontan-aifa'a kónae sékai
4 suwaantantékai kówáyamba kemá Pítaamba kóyááke'a
aifa'á óntan-aifimba kówánda
5 kífae'a ampanta aantemba wéromba awáné'a ímba
óntan-aifimba íyáferaawanana
6 Sáímoni Pítaa téna óntan-aifimba íyáferena awánómba
ampanta aantemba wérowana
7 Ísun-a'nónkákén-ámpántá moórá-aempa'a wérowana
awánówa'a
8 óntan-aifimba aifa'ó kówándawi íyáfere'a awáné'a sé'a
érai'a pukáimpinkemba íyáfasinkaiye séwándanifo
9 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
pukáindafinkemba íyáfasinainiye siyáimba ímba ísámai
kawe'á ówáyamba
10 kenkáísí naaópakai kuráuye.

Ísu paápé úwana Máríyaamo awánarain-aai.
Mááka 16:9-11

11 Naaópa'a kówáyana Máríyaa óntan-aigoni óika'a ména
ifi'á wétena kífaena óntan-aifimba awánómba
12 kae'-wáási waén-únánkwátóiwara'a Ísumbo utámakom-
barupimba mésarai moóráwigo a'nómpá'á maúwana
moóráwigo aísamaifa'a méroyana Máríyaa tuwánówasarai
13 sésarai menínínkóo nóintafewa ifi'á wétaano suyaná
Máríyaa séna kesí Fasi'aénkómbá maimaésa nááfara makáao
sé'a ímba wéraisa'a wéawanaumne
14 simásuwena waeréna awánómba Ísu úmbanifo ímba
awánéraase úwana
15 Ísu séna menínínkóo nóin-ifira wétewa nááwan-
ayaafaawa wéono súwana Máríyaa séna taai-kisáúrá'ó
káráwiyaiwai iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááfa'o
maké simásimiyo. Komaénae súwana
16 Ísu séna Máríyaao súwana méwaerena wenááifinkemba
séna Raaponai súmba maanááífínkémbá waé'mai séna kesí
Fasi'aénkóo súwana
17 Ísu séna kesifompá'ó íyóndasafe'a úmpo ímba ta'ótoraao.
Kesífárawaisai kosimátime sé kesifoné kentifompá'á iyúne.
Kesí Maníkóné kentí Maníkómpá'á iyúne súwana
18 Máríyaa Mágátáraa-naopaken-ininko Ísuni kísau-
waasi kosimátimena séna Fasi'aénkómbá awánáúmne séna
Fasi'aénkómó sún-aai simátímakaiye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.
Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49

19 Misóndáágóní fenómpinkaˈa Ísuni kísau-waasi Yúndaa-
oraaˈ-waasisafena tááˈa úwasa naaúmpaˈa imésa ontá
wisukówana Ísu túrankaˈa paápé éna séna aáno úmai méraaro
séna
20 ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfíwáráˈá aráátimuwasa
miwítí Fasiˈaénkómbá awánésa pósa áfááran-aamoi
uwánkówana
21 Ísu anekaˈá séna aáno úmai méraaro. Kesifomó
siˈmákaintemba miyáumai kembiwí tiˈmáráanaˈa kesí kísau
komáéro séna
22 wenááma áútimena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá
tíménana keséˈa mérainiye.
23 Sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá
taiˈáíníye. Ímbo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá úwoi
waéˈwaeˈa íníye Ísu siyáiye.

Tómaasi Ísumbo awánarain-aai.

24 Ísu paápé úwasa wení kísau-waasi awánasuwonkaˈa
Tómaasi moórá-awiˈa Títímási mináwíkóní áwáuma
amáántágaeˈa wemá fíˈopaˈo maémomba
25 túwasa simámesa sésa Fasiˈaénkó paápé isatá
awánáúmne suwaná Tómaasi séna ayáánarumpin-
afiwara awáúfín-áfíwáráˈó awánéˈo taˈótorekaa séˈa
pukáimpinkemba íyáfasinkaiye súsino súwasa
26 afakaeté-noˈwaamba maisuwésa Tómaasiwaraˈ-úmai
anekaˈá wení kísau-waasiye naaúmpaˈa imésa ontá
wisukówana Ísu túrankaˈa paápé éna séna aáno úmai méraaro
séna
27 Tómaasintafena séna siyáánarumpimba taˈótoˈmai
awáné suwáúfímbá taˈótoˈmai awáné sé kentáfé karoˈé
sénafainifo éraiˈe siyó súwana
28 Tómaasi séna kesí Fasiˈaénkóo emá kesí Maníkó óne
súwana
29 Ísu séna áááma ímba suwánarempo karoˈé siyáandaniye.
Káféˈa suwánáánda po éraiˈe wésene. Ímbo suwánaawimo
ésa éraiˈemo sésamo timankúnkúmbo ésa aamoí isaná
tirunkó kaweˈá íníye Ísu siyáiye.

30 Ísu wení kísau-waasi súrankata fíˈo-fiˈon-kisau-
waameˈa aráásimuwata tuwímbai maankwándááífímbá
ímba agaimakáundanifo tuwímbai agaimakáumne.
31 Ísu Maníkón-áániniko póna wemó íyáfasinankaraiwain-
iye séˈa maanáúfáí agaimakáumpo Ísun-aaisafesa
timankúnkúmba ónááwe. Miyámó timankúnkúmbo ésa
Ísuweˈa kááísamai maéˈmaeˈa ónááwe séˈa maanáúfáí
agaimaráúmne.

21

Afakaeté-waasi Ísumbo awánaraan-aai.

1 Ánaaemba Táípíriyasi-waaunkoni áwáífa'a Ísu miyáumai
paápé úwasa wení kísau-waasi awánaraawe.
2 Wení kísau-waasi túwaandu uwáí miwí túwí'a Sáímoni
Pítaawe Tómaasi moórá-awi'a Títímásiye moóráwigo Káríri-
aempakemba Kéna-naopaken-kwaasigon-awi'a Nátániyeriye
Sépétin-ááninkaiye fí'on-kae'-waasiye miyáumai-waasi
túwaandu uwaná
3 Sáímoni Pítaa simátimena séna mófáá'a kotoránae'a
kúne súwasa kesááwárá'á montá kónáisaiye sésa nompín-
táómpimba íyátesa kumbá nó'waamba mófáá'amai
wima'wima'-umbá ímba mófáá'a torówana
4 siyarónka'a Ísu nonáwáífa'a mérowasa ímba awánéraase
uwaná
5 Ísu séna iyámpóísono. Mófáá'a tokáao súwasa ímbaniye
suwaná
6 Ísu séna mare'mare'-únámbá tiyáánúrapa'-aempa'a
nompímbá túwéwana kumína'a mófáá'a tóráaro súwasa
wemó súnten-umba sáwífa'-mofaa'a tórówana mindómpín-
táómpimba ímba kanaa'á máráára antamba éna ówitowa'a
7 kemá Pítaantafe'a sé'a epínda Fasi'aénkón-iye séwánana
Pítaa minááí iséna kísaumo maíndasafena paákákén-
únánkwátóimo faú'maromba minúnánkwátói maimái
úmaena nompín-táómba tuwéna nompímbá ásáfena
nonáwáífa'a kúwana
8 nonáwáí ewaa'á wérowata fí'on-kwaasisa mindómpín-
táómba maimaéta mare'mare'-únámbá tafisímaeta
kówándasa
9 nonáwáífa'o ásáfaawandasa iyamá wégowana
mófáá'wara tónkwárá'á wéagauwata awánááwánanasa
10 Ísu séna tóráám-bofaa'a tuwímbai maimaé'a teró súwana
11 Sáímoni Pítaa nompín-táómpimba íyátena mare'mare'-
únámbá tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana óraa'-
mofaa'a 153 mofaa'a wéna sáwífa'-mofaa'a wérombanifo
mare'mare'-únámbá ímba tararówana tafisímaena
nonáwáífa'a mámarowana
12 Ísu simásimenasa séna tamandaaró súwata nááwa'ono
séta áísai ónae séta ówándasa ímba áísai eta Fasi'aénkó iyé-
ímáyáá ówánanasa
13 Ísu mófáá'wara tónkwárá'á maimáísa símakaiye.
14 Ísu pukáimpinkemba íyáfasinkena kae'-í'a paápé uréna
kaumbogóntá aneká awánaraumne.

Ísu Pítaantafena kesí waásiya'a káráwiyuwomo siyáin-aai.

15 Tómbá násúwówana Ísuma Sáímoni Pítaantafena
séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Miwí íyáákewa enarumbá

wésimeno súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a káráwiyuwo séna
16 aneka'á Ísu áísai ena séna Yónin-áániniko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo séna
17 kaumbo-í'a Ísu
áísai ena séna Yónin-áániniko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana kaumbo-í'a áísai ena súntafena Pítaan-arunko umbaí tówana séna Fasi'aénkóo seyaafá-tántáá'á é'a awánaraandasafe en-ímáyáámó úndawara'a é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo.
18 Érai'a simáme'a súne. Emá aú-waasi méraanda po ení unáánkwátói ane'maké ení imáyáafinkemba úwoi wénompo waurámbó kéma enayáámba fárútuwenasa ímbo embó arááímo táíndafa'a máankanaawe Ísu séna
19 minááímó súmba Pítaamo miyáumai puwéna mindá Maníkón-áwí'a mósá maráínone séna Pítaantafena séna ke-siráááma wauwó siyáiye.

Ísunte Yóninte-taai.
20 Ísu Pítaantafena súwana Pítaa kowaeréna moóráwigomba awánarai. Ááéma tómbó nopa'á Ísuni ewaa'á ména séna Fasi'aénkóo nááwa ení pintaru'-wáásí íníyo siyáiwaimba
21 Pítaa kowaeréna awánéna Ísumba áísai ena séna Fasi'aénkóo minkwáásíndó súwana
22 Ísu séna kemó sé'o wemá úwoi maambárárá'á méraina'a kemá kumónaumnemo sendamá ímba endén-ifo kendén-iye. Emá kesiráááma wauwó Ísu súwasa
23 wení kísau-waasi ímba kawe'-úmai ísónkakemba sésa wemá ímba puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná Ísu miyán-ááí ímba siyáimbanifo wemá úwoi méraina'a kemó kumónaumnemo sendamá ímba endén-iye Ísu siyáiye.

24 Ímba puwíníyemo siyáan-kwaasi kemá Yóni úne. Mináái simátime'a aúfáífimba agaisuwaúnda mináái érai'-aain-iye.
25 Ísumo maiyáin-kisau tuwímbai agaé'a tuwímbai ímba agaiyáunda pó'a seyaafá'ó agaisuwé'o é'a seyaafá'-márámá faráátasuwaunafo sé'a súne.
Kemá Yóni súnda-aai taí'áiye.

Aantá-waasi

Ísu wíyómpa'a iyówana Rúku kae'-wáái-áátáíyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimakáiye. Maníkómpá'ó iyíyan-amba Yúndaa-waasiti ámáán-aai isaná Ísuma marapá'ó kunkáinka'a wenááisafesa timankúnkúmba ésa wenká'á kááísamai méraan-ambaniye. Maníkóní ámútanko Ísuni kísau-waasiye wení aampa'ó kun-kwáásíyé fasi'aémbá timúwasa Ísun-aai aifa'á Yúndaa-waasi Yérúsaremufa'o mérowi simátímúwasa mináááísáfésa timankúnkúmba ésa wenká'á kááísamai mérowi Yúndaa-waasiti marafá'á fí'on-daopimpa'a kosimátímakaawe. Minkákémbá tuwímbai fí'om-barafaka'a Yúndaa-waasiye fí'o-fi'on-kwaasiye kosimátin-tasimatin-uraawe. Rúku miyán-áái agaimakáiye.

Aantá-waasiti kísaumo maiyáan-aai.

1 Tíófíráasiyo maankwándááífímbá moórá-aai sénaumpo isaaó. Aifa'-wándááífímbá Maníkó Ísumba ai'marówana marapá'ó kunkáin-aaiwara kísau kumbaiyáin-aaiwara aaimó siyáin-aaiwara afufumpimbá seyaafá-kísáúmó maiyáinkwara'a komaé tamae úmai wení kísau marapá'á tai'ówana

2 Maníkó kunaiyówana wíyómpa'o iyáin-aaiwara'a aifa'-wándááífímbó agaimakáunda isa'á maankwándááífínkwárá'a agaimaráúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-waasiye séna wemparí'a úmakaiye. Ísu ímba wíyómpa'o iyónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkwárá'á ména aantá-waasi wení ámáámba simátímakaiye.

3 Ísu pukómpinkemba íyáfasinena kae'-wáái-kánáá 40 kanaa moórá-mora-kanaa paápé uréna wenáúma kawe'-úmai aráátimuwasa awánésa sésa érai'a Ísu pukáimpinkemba íyáfasinena méraiye suwaná paápé urónka'a Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'maena iyáiye.

4 Moórá-kanaa túwaandu urésa tómbá wénowana Ísu paápé éna séna maanká'á Yérúsaremufa'a ímbo túwémba aáno mé'a kesifo kesí ámútamba timénaumnemo óraaka siyáimba wéamu'mare'o méraanana úwoi timíno. Mináái é'a simátime'a súne.

5 Yóni nombá maitínkaraimbanifo kárika'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumbéna óraa'a uwátinkainifo amu'maré'a méraaro Ísu siyáiye.

Maníkó Ísumba kunaiyówana iyáin-aai.

6 Órífi-omapa'a Ísuwe aantá-waasiye túwaandu ésa Ísumba
áísai esa sésa Fasi'aénkóo káféra Rómu-kamani-waasi
ti'mátuwewa Ísareri-waasisa kawáánínono suwaná
7 Ísu séna moórá-kanaamo tínda káféra'i aánora'iyo
Maníkó wení imáyáafinkemba miyá íníye. Kawe-kánááwé
sáwí-kanaawemo paápé índa Maníkó wení imáyáafinkemba
miyá íníye. Miyán-kánáámó tínda kári'-aain-ifo
8 kemó sendá óraa'-aain-ifo ísáaro. Maníkóní Ufaen-
ámútánkó kempá'ó kumínda wení fasi'aénkó tirumpimbá
óraa'a uwátinkaina'a kesááiwara kentáfé'wara'a simátime'a
Yérúsaremu-naopa'e Yúndiyaa-aempa'e Sáméríyaa-aempa'e
seyaafá'-áémpá'á kosimátíma'mae'a nóro
9 Ísu simásuwowasa awánomba Maníkó Ísumba
kunaiyówana ainánkó Ísumba káátaguwasa ímba awánowana
10 Ísumo iyúmba wíyómpa'a karátuwesa mérowasa
minúwóíyáán-úmai kae'-wáási waén-únánkwátói úmaesarai
ewaa'á mésarai
11 sésa Káríri-aempaken-kwaasisono. Ímba wíyómpa'a
karátuwe'a méraaro. Awánaawanamo Maníkó
kunáíyáísanamo wíyómpa'o íyínten-úmai aneka'á miyáumai
kumíníye siyááye.

Yúndasini kísaura'o íyámaiyain-aai.

12 Mindárai simásúwóyasa aantá-waasi Órífi-omapa
Yérúsaremu-nao'-ewaa'-omapa'a tuwésa Yérúsaremu-
naopa'a kouwerésa
13 méron-daumpa'a afófumayaatanaan-daumpa'a imésa
miwí Ísuni aantá-waasi moórá-mora-waasi-tuwi'a Pítaawe
Yóniye Yémísiye Énduruwe Fírípiye Tómaasiye Pátóromiyuwe
Mátíyuwe Áráfíásin-ááninkon-awi'a Yémísiye moóráwigo
wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwain-
awi'a Sáímoniye moóráwigo fí'on-Yemisin-aaninkon-awi'a
Yúndasiye miyáumai-aanta-waasi
14 tatúwaandu untembá inaí sé'ómbani. Minkwáásísóné
tuwímbai-inintone Ísun-anówawe Ísun-áfá'awaawiye
tatúwaandu urésa inaí sé'ómbani.

15 Inaí símasima'a wéesa moórá-kanaa sáwífa'-waasi 120
waasi Ísuni waási tatúwaandu urówana Pítaa íyáfasinena
simátimena séna
16-17 kesí waásisono. Naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó
kentáá síwá'nágon-awi'a Téfítimba simámena Yúndasi-aai
súwana agaimakáimba póna mináái paápé íníye. Ááéma
kentáásáfénawe Yúndasintafenawe Ísu kesí kísau máéro séna
sáántowata aantá-kisausa maiyáumne. Ánaaemba Yúndasi
tí'maena túwasa Ísumba ta'óto'maesa ándáfa'a ánkaraawe.

18 Yúndasi misáwí-kísáúgóní méyámbá óntamba maiyéna
maramá méyánuwasuwena mimbáráfá'á ándáma maiyéna
weyáárika'a waanda'á faréna ámú'a tufánkuwana
ayánaruntomba marapátá kunturáiye.
19 Yérúsaremufaken-kwaasi isésa miwí tááifinkemba
mimbárágón-áwí'a Akendamafa'an-iye sésa waé'mai-awi'a
naae-máráfá'án-iye siyáawe.
20 Énifo imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séna
wení naambá tu'nambá ínasa
mimpímbá ímba waási wéwaewe
agaimaréna séna moórafa'a agaimaréna séna
wení kísaura'a moóráwigo íyámainiye
agaimaréna siyónka'a póta
21-22 moóráwigo Yúndasini kísaura'o íyámaindawimba
saafá úmaisa aiyánaumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkembo
íyáfasinkain-aai weséta táásái úmai simátíma'maeta kondasá
póta Yóni nombá wémaitinkowana Ísu kísaumo ómbarena
maiyówata kuré-tiyeta úmae wénowananasa Maníkó Ísumba
kunaiyówana wíyómpa'a iyúwasa awánaraawifinkemba
moóráwigomba aíyáananasa wemá Yúndasimo tukáin-kisau
íyámainiye Pítaa simásuwowasa
23 isésa kae'-wáási túwí'a tésa moóráwigo kaumbo-áwí'ó
simánkaraawi moórá-awi'a Yósepini moórá-awi'a Pásapasini
moórá-awi'a Yásítasi úwana moóráwigon-awi'a Mátáyáasi
mindárai-tuwi'a tásuwesa
24 inaí sésa Fasi'aénkóo seyaafá'-wáásíti imáyáa awáné
tirumbá tuwáné minkáé'-wáásífínkémbá nááwa Yúndasini
kísau aantá-kisau íyámainiyo aráásímínata awánaano.
25 Yúndasi wení kísau ifátuwena puwéna wení kísaugoni
méyámbá sáwí-marupa'a kunkáiye sésa
26 inaí simásuwesa kae'-wáási túwí'a kae'-wándááífímbá
agaimái anaféúmpímbá ufé'márówana moóráwigo moóra-
wandaai mósá maiyéna awánómba Mátáyáasiye sésa
agaimárówana aantá-waasi sísamaifakemba moóra
kumbaimái-waasifimba kogísau maiyáiye.

2

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kunkáin-aai.

1 Ánaaemba tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai
kaundánae sésa túwaandu un-kánáá túwasa Ísun-aaisafesa
timankúnkúmbo uwái seyaafá'á mimbóra-náúmpá'á
túwaandu urówana
2 minúwóíyáán-úwana wíyómpakemba óraa-
fiyundaraamba torówasa wéisowana méron-daumpa'a
kuména ówitowana

3 iyaronkáán-tántáá'á paápé uréna tafántafan-ena moórá-mora-waasi tinepimpá'á wété úwana
4 Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'a uwátinkowasa mérowana Maníkóní ámútanko fasi'aémbá timúwasa fí'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba siyáawe.

5 Tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu un-kánáá túntafesa Yúndaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márówi fí'o-fi'om-barafakemba Yérúsaremu-naopa'a tatúwaandu urówana
6 fiyúndáraambo torónka'a isésa mindámbó wéropa'a tatúwaandu uwasá miwí tááifinkemba wésuwasa isésa táátafesa ésa
7 áfááraumai imáyáa ésa sésa wésewi seyaafá'á Kárírifakewi mináái wésewin-owe sésa
8 moórá-mora-waasi sésa kesááifinken-aaiye simásaraawe.
9 Kesáámá tuwímbai Páátiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Míndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Írámu-marafakewisa únasa tuwímbai Másépótemiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Kápándósiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Póntási-marafakewisa únasa tuwímbai Ésiyaa-marafakewisa únasa
10 tuwímbai Fírísiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Pámpíriyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Ísípi-marafakewisa únasa tuwímbai Rípíyaa-marafakewisa Sáíríni-maragoni ewaakéwísá únasa tuwímbai Rómu-naopakewisa miyáumai-naopakemba tatúwaandu éta
11 Rómu-naopakewisa tuwímbai Yúndaa-waasisa únasa tuwímbai fí'on-ampa'a tuwéta Yúndaa-amaan-ampata wéaraaiwaeta énifo tuwímbai Kíríti-marafakewisa únasa tuwímbai Árépiyaa-marafakewisa tatúwaandu uráunasasa Maníkó kawe-kísáú maiyáin-aai wésesa moórá-mora-waasi kesááifinkenta sewatá wéisaumne sésa
12 táátafesa ésa áfááran-imayaa ésa isaisa ésa sésa mintántáákóní áwáuma nóra íníyo suwasá
13 tuwímbai wíyáái ésa sésa miwí uwói'o on-dómbá nésa uwói'a ésa fí'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba
wésewe siyáawe.

Pítaamo simátímakain-aai.
14 Simásúwówana aantá-waasi 11 waasi íyáfasinompimba Pítaa íyáfasinena túwaandu urón-kwaasisafena óraaka'a simátimena séna kesí Yúndaa-waasisono. Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye fí'om-barafaken-Yundaa-waasiye ísáaro. Kárírifakewi fí'o-fi'on-kwaasi-taaifinkembo wésewini áwáuma simátimumpo ísáaro.

15 Uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a owémó sembá minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Waási nó'waamba uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a wéofo káfé'a aafáyáara'-aantembanifo minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Mintántáákóní áwáu maarán-iye.

16 Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Yóweri agaimaréna siyáin-aai wépaape-iye. Maarán-ááí agaimaréna séna

17 Maníkó séna ánaaen-kanaa maará ónaumne. Kesí ámútambo seyaafá'-wáásímó tíménda kentáánintone kentiyáámúntone kesáái afora'á simátimenaawe. Kentí ifó'-wáásíyé waurán-kwáásíyé kaaimbá awánánááwe.

18 Érai'a minkánáárá'á kesí ámútamba kesí kísau-ininakwa'o tíménda kesáái afora'á simátimenaawe.

19 Wíyómpa'e marapá'é fí'o-fi'on-kisau-waame'o ondá naaewárá iyawárá óraa'-umunkwara'a paápé íníye.

20 Aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko naaeríri'a ína'a miyámó ondá kesí fí'o-fi'on-kanaa sámo kain-kánáámó paápé índa

21 kentáfésamo Fasi'aénkówémó síyawi sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawe'-ámpá'á

métinkanaumne Maníkó siyáiye

Yóweri agaimaréna siyáiye Pítaa mináái simátimena

22 séna Ísareri-waasisono. Senda-ááí ísáaro. Maníkó Ísumba Násaretifakewimba fasi'aémbá amúwana simámakain-kisau maéna kawe-kísáú fí'o-fi'on-kisau-waame'o uráimba kempímbó úmba awánaraawe.

23 Naaófá'á Maníkó imáyáamo éna miyám-biya ónaumnemo siyáinka'a pósa tuwímbai Ísumba áí'mai kembiwí tímúwa'a tufuwónae sé'a sáwí-waasi tímúwasa áí'maesa aaraa-táíyá'á tufúwana puwúmbanifo

24 Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Pukéna puwí-áwáúgómá ímba kanaa'á ta'ótorowana Maníkó Ísumba faú'ankowana pukómpinkemba íyáfasinkaiye.

25 Mindásafena naaófá'á kentáá síwá'nágon-awi'a Téfíti Ísun-aai agaimaréna séna

aasiyaasí Fasi'aénkó kesé'a méraisa'a awánaraumne. Wemá áfomba faiyáísa'a pó'a ímba sáwí-imayaa wéune.

26-27 Mindásafe'a kesirumbá kawe'á uré'a Maníkón-áwí'a mósá wémaraumne. Púwón-aempa'a kesimambá ímba mósiyuwainone. Kesirumbá ámakaundawi ení kísau-waasi únda po pukémpa'a ímba másiyuwenana súma kawáá'a íníye. Mindásafe'a méraunda pó'a imáyáa é'a púwóndafinkemba íyáfasisinkainiye.

28 Púwíndafinkemba íyáfasine maé'mae'a ínone séma
kesé'a méraanda póna kesirunkó kawe'-úmai óraa'a ína'a
ménaumne
Téfíti agaimaréna siyáiye Pítaa mináái simátimena séna
29 kesí waásisono. Kentáá síwá'nágon-awi'a Téfítin-aai
afora'ó simátimunda wemó agaimakáimba ímba wesáféna
siyáiye. Wemá puwúwasa utámakowa'a wení mararaambá
é'a awánaraamba póna agaimakáimba ímba wesáféna
siyáiye.
30 Naaófá'á Maníkó séna Téfítimo kawáá ménamo
uráintemba moóráwigo minákúmpákéwí anondáára'a
kawáámá méíniye Maníkó siyáimba Téfíti Maníkón-aai
simátímakaiwai póna wemá séna Maníkómó siyáin-aai érai'a
paápé íníye Téfíti siyáiye.
31 Téfíti Maníkómó ánaaembo índa-imayaa éna séna
Maníkómó íyáfasinankaiwai Káráísiti puwíndafinkemba
íyáfasinainiye súntafena séna
pukén-aempa'a ímba móauwainana
áúma kawáá'a íníyemo
Téfíti súmba
32 mindá Ísuntafena siyáiye. Énifo Maníkó Ísumba
pukómpinkemba íyáfasinankowata éta awánaraumne.
33 Maníkó kunáí'maena óraa'-waasi póna ayáánúrapa'a
fasi'aén-áémpá'á móankena wení Ufaen-ámútámbá
ámakaiye. Afowámó séna érai'a kesí ámútamba
aménaumnemo siyáintemba ámakaisana wení ámútamba
kembá símakaimba wéise'a suwáné'a wéowe Pítaa mináái
simátimena séna
34 Téfíti ímba wíyómpa'o iyáiwai séna
kesí Fasi'aénkóntáféna séna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a
fasi'aén-áémpá'á mara'á ména'a
35 ení namuro-wáásí íyáákaanasa miwí tai'ánááwe
Téfíti siyáiye. Wemá ímba wíyómpa'o iyáiwai póna
wesáféna ímba siyáiye.
36 Énifo kembiwí aaraa-táíyá'á tufúkáawintafena Maníkó
séna kemá íyáfasinankaundawi Káráísiti éna Fasi'aénkón-
iyemo Maníkó siyáimba pósa Ísareri-waasi kawe'-úmai ísáaro
Pítaa simátimuwasa
37 ísómba tirunkó umbaí tówasa Pítaane aantá-
waasisafesawe sésa sáwíta uráumpo nóra ondasáfénawa
síyó suwaná
38 Pítaa séna kembiwí misáwí-ímáyáá tínaaemba uwáme'a
Maníkómpá'á té'a Ísu Káráísitintafe'a ísámai nombá máéro.
Mindásafena kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Maníkóní
Ufaen-ámútámbá úwoi timíníye.

39 Maníkó kempá'á terómó sindawí kesí ámútamba
timénaumne Maníkó siyáimba pósa kembiwíyé kentíráátone
fí'o-fi'om-barafakewiye fasi'aén-ááí
siyáiye Pítaa siyáiye.
40 Pítaa simátimena fí'o-fi'on-aai kawe'-ááíwárá'á
simátimena óraaka'a séna káfé'o sáwí-waasi méraawimo
é'a sáwí-meyamba maénááwe. Kemá káfé'a sáwí-ampa'a
tuwé'o é'a ímba sáwí-meyamba maénááwe Pítaa súwasa
41 sáwífa'-waasi isésa wenááisafesa érai'e sésa nombá
wémaesa minkánáá sáwífa'-waasi 3,000 waasi Ísun-aaisafesa
timankúnkúmba uwasá Ísuni waási sáwífa'-waasi-i'a ésa
42 túwaandu uwáfa'a iyésa aantá-waasi Ísun-aai
simátíma'maesa waafán-kwáásí wéiyesa moórá-mora-waasi
wétuwa'nai-esa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa inaí
símae iyáawe.

43 Inaí símaesa wéiyesa miyámó umbá aantá-waasi kawe-
kísáú fí'o-fi'on-kisau máúwasa pósa seyaafá'nánká táátafesa
uwasá
44 Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo uwáí mimbórá-ímáyáá
wéesa túwaandu wéesa imáyáa ésa kentáási moparáwímbá
waafání'an-iye sésa
45 miwítí marawé miwítí moparáwíné fí'on-kwaasi timésa
óntamba maiyésa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi timésa
46 aasiyaasi-kánáá Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-
daumpa'a Maníkóntáfésa ísámai túwaandu wéesa fí'owiti
naaúmpimpa'a komésa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa
tirumbá kawe'-úmai mésa tómbá tuwínkaa'-úmai tíma'mai
wénesa
47 Maníkón-áwí'a mósá mároówasa seyaafá'nánká
tuwánésa miwísáfésa kawe'á wéowe suwaná sáwí'o
urómpinkemba aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkó tuwímbai kawe'-
ámpá'á métinkowasa Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo uwáíyé
túwaandu uráawe.

3

Pítaa aísamai kawe'ó uwánkarain-aai.

1-2 Moórá-waasi anówa ma'ánkarompinkemba aísamai
pukón-kwaasigo mérowasa aasiyaasi-kánáá áí'maesa
óraa'-amaan-dankoni ontará'á áwí'a sásá'-óntárá'á
móankarowana ména óraa'-amaan-daumpa'o íyún-
kwaasisafena óntantafena inaimó
sún-kwaasi méronka'a óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae
Yóniye'a íyúyana aafáúmó andeiyónka'a Maníkómpá'á
inaimó sen-kánáárá'á íyúyana
3 tuwánéna séna óntamba símékaiyo súwasarai

4 túramba afuwésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná
5 siméyááye-imayaa éna tuwánówana
6 Pítaa séna óntamba ímba tokáumpo Ísuni fasi'aéntámbá
kawe'á uwánkanaumne. Ísu Káráísiti Násaretifakewin-
awika'a súne. Íyáfasine aíntaao súne Pítaa simásuwena
7 ayáánúrapa'a ta'óto'mai íyáfasinankowana aísaune
aísarune kawe'á úwana
8 íyáfasinkwena ásáfaraa táúfaraa'a éna aamoí éna
Maníkón-áwí'a mósá wémarena mindáraise'a óraa'-amaan-
daumpa'a
9 weyáaríka'a marapá'á iyéna Maníkón-áwí'a mósá
marówasa seyaafá'-wáásí awánésa
10 sésa miwá aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-dankoni
sásá'-óntárá'á ména óntan-inai símasima'o iwáín-iye sésa
táátafesa ésa weyáaríka'a marapá'ó iyúntafesa tiyáámba
píkinesa táátafesa uráawe.

Pítaa simátímakain-aai.
11 Weyáaríka'a iyéna aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á
ta'ótorowasa seyaafá'-wáásí táátafesa ésa miwífá'á tóso
ésa óraa'-amaan-daumpa'a Soromoní áúwimaimo úmakopa'a
tóso uwaná
12 Pítaa tuwánéna séna Ísareri-waasisono.
Mintántáátáféna ímba táá'a íno. Ímba kenkáí káá'a súfífáero.
Ímba kenkáísí fasi'aénkó kawe'-úmai arupíse úmai mékai
wéufo
13 Maníkóní fasi'aénkó miyá wéisana minkwáásígó
weyáaríka'a wéniye. Miyá uráintafena Maníkó Ísun-
awi'a mósá maréna kentáá síwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye
Yékopuwe miwítí Fasi'aénkó wení kísau-waasigon-awi'a
Ísumba póna mósá makáiye. Énifo Ísumba áí'mae'a Rómu-
kamani-kawaagon-awi'a Páíratimpa'a kuwaná Páírati séna
faú'ankanae súwa'a a'áo siyáawe.
14 Kawe'-wáásí arupíse úmai méron-kwaasigontafe'a a'áo
sé'a moórá-waasi tufúwana puwúwasa ándáfa'a áúkon-
kwaasigontafe'a faú'ankaao siyáawe.
15 Miyá uráantafe'a aúí'a úmai maé'mae'o íyawini
áwáu-waasi kemá tufúwana pukáimpinkemba Maníkó
íyáfasinankowakai awánarauye.
16 Awánarauyawi Ísun-awikoni fasi'aénkó aísamaimo
pukáin-kwaasi fasi'ánkáísa'a wéawaraawe. Ísu kenkáísí
simankúnkúmba wéuwasinkaisana minkwáásí kawe'-úmai
wénisa'a wéawanaawe Pítaa siyáiye.

17 Pítaa mináái simátimena séna kembiwíyé kentí kawáá-
wáásísé ímba awánamai Ísumba kawe'á uré'a tufúkáawe.

18 Naaófá'á Maníkó wenáái simátímakowisafena séna
simátime'a súne. Kemó íyáfasinankaandawimba sáwí'a
uwánkanaawe Maníkó siyónka'a póna kembiwí Ísumbo
uráamba mináái paápé uráiye.
19 Mindásafe'a kentí sáwí-imayaa tínaaemba uwáme'a
Maníkómpá'á tíyana Maníkó kentí sáwí-imayaa
maitiyuwáíníye.
20 Moórá-mora-kanaa Fasi'aénkó wení fasi'aémbá timína'a
wesé'o méraiyantafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a
Maníkómpá'á teró. Maníkó túwa'nai ínkwae séna
íyáfasinankaraiwaimba Ísumba ai'maráínana kumíndasafe'a
kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró.
21 Ísu wíyómpa'a iméraimba póna ánaaen-kanaamo
éna seyaafá-tántáá'á aúí'o índa-kanaa aneka'á marapá'á
kumíníye. Naaófá'á Maníkó mináái simátimuwasa Maníkón-
aaimo ísón-kwaasi kawe'-wáásí isésa simátímakaawe.
22 Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Mósese séna
Maníkó kentí Fasi'aénkó kembá kesí kísau mauwó séna
si'mákainten-úmai Maníkón-aaimo simátimindawimba
keándáfakemba moóráwigomba ai'maráínana wenáái
simátiminasa isánááwe.
23 Ímbo isáíyawimo éna Maníkó wení waásifinkemba
ti'mátuwena tínkaminasa puwónááwe Mósese siyáiye.
24 Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Sámúwéri
simátímakonka'a ánaaen-kwaasi simátime'ontemba maami
kífé-kanaa wépaape-iye.
25 Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'nán-awi'a
Émbaramuntafena séna enándáfákén-kwáásísáféna seyaafá'-
máráfákén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumne Maníkó óraaka
siyáiye. Émbaramun-andafaken-kwaasi owaná póna
kembiwísáféna Maníkó mináái óraaka siyáiye.
26 Miyáumai Maníkó Ísuntafena kesí kísau mauwó séna
ai'marówana kempímbá kunkáiye. Seyaafá'á kentí sáwí-
imayaa tínaaemba uwámiyana aifa'á kembiwí kawe'á
uwátinkaindasafena kempímbá kunkáiye Pítaa Ísareri-
waasisafena siyáiye.

4

Pítaante Yóninte aaifimbó maitínkaraan-aai.

1 Óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae Yóniye wésimatimuyasa
ámáán-kisau-waasiye ámáán-danka'o káráwiyowiye Sátúsi-
amaan-aaimo sun-kwáásíyé tóso ésa
2 miwí táái taisésa aaisambá suwasaráí mindárai Ísu
pukáimpinkembo íyáfasinkain-aai simátímúyasa úwoi-waasi

isésa sésa Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkaintafesa seyaafá'-wáási pukémpinkemba íyáfasinanaawe suwasá mináái isésa karo'é sésa aaisambá sésa
3 mindárai ta'ótoresa sésa fénáímba póta aafáyáarata aaifintá maitinkánaumne sésa kawáá-wáási ándáfa'a tínkómbanifo
4 úwoi-waasi sáwífa'a 5,000 waasi mindárai-taaisafesa timankúnkúmba uráawe.
5 Aafáyáara'a aaifimbá maitinkánaumne sésa waiyómba aafáyáara'a Yérúsaremu-naopa'a Yúndaa-kawaa-waasiye óraa'-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé miyáumai-waasi miwí táái isánae sésa túwaandu ésa
6 aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Ánásiye wení akún-ándá-wáásíyé Káyafaasiye Yóniye Árékísandaawe túwaandu ésa
7 Pítaante Yóninte táántowasarai tuyasá tísai esa sésa aísamaimo pukáin-kwaasi nóra uráayo. Nááwani fasi'aéná kenkáífímbá wéraisakaiya kawe'á uwánkaraayo. Nááwan-awira sékaiya kawe'á uwánkaraayo suwaná
8 Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Pítaa séna Ísareri-kawaa-waasiye óraa'-waasiye ísáaro.
9 Aísamaimo pukáin-kwaasi kawe'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-owe. Nóra séra kawe'ó uwánkaraundasafe'a wésisai-o.
10 Afora'ó simátíménda kembiwíyé seyaafá'-Ísáréri-wáásíyé ísáaro. Ísu Káráísiti Násaretifakewimba
aaraa-táíyá'á tufúwówana Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankaraiwaimba wenáwíka'a súyana wení fasi'aénkó minkwáási kawe'á uwánkáísana kempímbá kawe'-úmai méraisa'a wéawanaawe.
11 Maníkón-aai aúfáífimba Ísun-aai agaimaréna séna
óntan-dambo on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'an-iye sésa
maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiye
mináái Ísuntafena agaimaréna siyáiye.
12 We aantemba sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpátá méwésinkaiye. Maníkó séna wenáwíka'-aantemba wení fasi'aénkó aantemba waási sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye
Pítaa siyáiye.
13 Pítaa mináái simátimena mindárai ímba táá'a úwasarai óraaka simátímúyasa minkáwáá-wáási tuwánésa táátafesa ésa mindárai úwoi-waasiyai ímbo uwáítáí'-uráayan-kwaasin-oye sésa táátafesa ésa sésa Ísuwe'o núyantafesarai miyá wéoye sésa

14 awánomba Pítaante Yónintepa'a aísamai kawe'ó
uwánkaroyan-kwaasi mérowasa awánésa mindáraimo
simátimiyan-aaisafesa saafá uwááesa ifátuwesa
15 sésa máápa'a kúmókaiyo suwasaráí kúmúyasa
minkáwáá-wáásí keáímbá sésa
16 mindárai nórasaawa ónaumno.
Fí'on-kisau kawe-kísáú maiyááyamba pósa
Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á ísáámba póta ímba
karo'ésá sénaumpo
17 fí'o-fi'on-daopaken-kwaasi ímba isáíyantafeta
mindáraisafeta simátimeta séta Ísun-awika'a ímba
simátímékaiyosa sénaumne sésa
18 táántowasarai íyúyasa sésa Ísun-aai ímba simátímékaiyo.
Ísun-awi'a ímba sekaiyó suwasaráí
19 Pítaae Yóniye sésarai kemó miyá simásinkaiyakaimo
Maníkón-aaimo tuwékai Maníkón-aúranka'a kawerá íníyai ke
mináái aneka'á ísáaro.
20 Keráímó awánarauyan-tantaa'e ísarauyan-tantaa'e ímba
tuwáyaufo úwoi simátimeyauye suyasá
21-22 kawáá-wáásí aneka'á óraaka simátimesa sésa énifo
úwoi kárúwaakaiyo siyáawe. Aísamai kawe'ó uwánkaron-
kwaasi kae'-wáái-áátáíyá'á ímba weyáárika'a wénuwasarai
kawe'á uwánkóyasa úwoi-waasi isésa Maníkón-áwí'a
mósá maróntafesa mindárai ímbo tínkamuyamba úwoi
kárúwaakaiyo siyáawe.

Fasi'ámai ménaumne sésa inaimó siyáan-aai.

23 Kárúwaakaiyo suwasaráí Pítaae Yóniye kentí waásifa'a
tésarai óraa'-amaan-kisau-waasiye
óraa'-waasiyemo sun-áái másimátímúyasa
24 isésa Maníkómpá'á inaí sésa Fasi'aénkóo wíyóne
marawé uwí-nóné úmare miwán-arumpimbo úmakaanda-
tantaa'waraka'a wégawaanone.
25 Naaófá'á emá sunaná ení Ufaen-ámútánkó ení kísau-
waasi kentáá síwá'nágomba Téfítimba kusimámuwana
agaimaréna séna
nóintafesawa fí'om-barafakewi aaisambá sésawa
nóintafesawa tufuwíyan-aai siyááesa áúkaawe.
26 Fí'om-barafaken-kawaa-waasi to'mayaa úmae tatúwaandu
ésa Fasi'aénkónté wemó íyáfasinankaiwainte tiyátinkanae
siyáawe
mináái Téfíti agaimaréna siyáiye.
27 Mináái paápé úwasa Yérúsaremu-naopa'a Érotiye
Póntiyasi-Páíratiye fí'onkaa-waasiye Ísareri-waasiye
túwaandu ésa Ísumbo tufuwíyan-aai sésa emó

íyáfasinankaandawimba ení kawe-kísáú-wáási Ísuntafesa tufuwíyan-aai siyáawe.
28 Naaófá'ó emó miyá ónááwemo siyáanda pósa túwaandu ésa miyá uráawe. Emó ímba miyá ónááwemo siyáandarakaa ímba Ísumba tufúkáawisino.
29 Fasi'aénkóo óraa'-amaan-kisau-waasi tááimo símaimo taráíyaamba ísaraanda po súwa'nai ínonda póta ímba inkaiséta enáái úwoi óraakata simátimenaumne.
30 Ení fasi'aémbá símínata tí'o índa-waasisa asófatinkafata konó. Ení kawe-kísáú-wáásígón-áwí'a Ísuwe súnanasa wení fasi'aénkó fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáú paápé íníye
31 inaí simásúwówana túwaandu urón-daumpa'a tora'náára'a úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowasa Maníkón-aai óraaka simátíma'mae kuráawe.

Moparáwímbó moórá-mora uwátímakaan-aai.

32 Ísumpa'a timankúnkúmbo uwáí mimbórá-ímáyáá wéesa mésa kentí moparáwíntáfésa ímba kendé aantembaniye wésesa úwoi moórá-mora tíma'maesa kuwasá
33 aantá-waasi áfááraumai fasi'aénkwárá'á mésa Ísu pukómpinkembo íyáfasinkain-aai óraaka simátíma'mae wéwesa Maníkó aantá-waasi túwa'nai úntafesa kawe-kísáú maimaé wéguwasa
34-35 Ísuni aampa'ó kuwáí marawé naanémó makówi fí'on-kwaasi timésa óntamba maiyésa aantá-waasi tímúwasa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi tímakaafo Ísuni aampa'ó kuwáí seyaafá-tántáá'á ímba aáfáán-túwówana
36-37 moóráwigon-awi'a Yósepiwara'a miyá éna moóra-marama fí'on-kwaasigomba aména óntamba maiyéna aantá-waasi tiména wemá Rífáin-andafakewi Sáíparasi-aempakemba tamérowasa aantá-waasi moórá-awi'a simánkesa Kíríki-taaifinkemba Páánápáasiye sésa waé'mai-awi'a tiráfaiyaiwain-iyemo suwáí minóntámbá tímakaiye.

5

Ánánáyasinte Sáfáíraante-taai.

1 Páánápáasi minóntámbá tímúwasarai moóráwigon-awi'a Ánánáyasi úwana awaaainínkón-áwí'a Sáfáíraae'a mésarai moórá-marama fí'on-kwaasi timésarai óntamba maiyésarai
2 tuwináyauyo awaaainínkómbá simámuwana miyá ínone súwana minóntámbá tuwínkaa'-uréna tuwímbai wesáféna maéna tuwímbai maimaéna aantá-waasi mótimena karo'á séna seyaafá'á timúne súwana

3 Pítaa séna Ánánáyasiyo waántáwanko áísai úmai isánae
sintáfé ewé sé mararákén-óntámbá seyaafá'á timúnemo
sénda Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane.
4 Mimbárámá ení maramá isa tuwé óntamba maiyé ení
óntamba isa tuwímbai timé ímba sáwí'a éma mararákén-
óntámbá tuwímbai timúne ímbo sénda seyaafá'á timúne
séndama sáwí'a ómpo ímba waási aantemba karo'á
simátinkaampo Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá karo'á
simánkaane Pítaa súwana
5 Ánánáyasi iséna pu'maéna kuntúwasa minááímó ísón-
kwaasi áfááraumai táátafesa uwasá
6 ifó'-wáási tésa puwúmba taasááúmaesa maimaésa
máutaraawe.

7 Máwautowana awaaininkó kárika'a ména awaaikómó
puwún-aai ímba ísarena Pítaa-iyaifa'a túwana
8 Pítaa séna kenkáíti mararákén-óntámbá seyaafárá
símakaayo súwana minininkó séna ewé seyaafá'án-iye karo'á
súwana
9 Pítaa séna enawaaikóe esé'a mimbórá-ímáyáá ékai
Fasi'aénkóní ámútankomba karo'á simánkámai awánáyae
siyááye. Enawaai'ó máwautaan-kwaasi tésa embá
tamaimaésa máutanaawe Pítaa súwana
10 pu'maéna Pítaan-aísamaifimba kuntúwasa ifó'-wáási
tésa puwúmba taawánésa maimaésa awaaikómbó utopa'á
máutowasa
11 Fasi'aénkóní waásiye fí'on-kwaasiye isésa
táátafesa uráawe.

Fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáúgón-aai.

12 Aantá-waasi waási túranka'a fí'o-fi'on-kisau
kawe-kísáú maimaésa íyúwasa Ísumpa'a timankúnkúmbo
uwáí óraa'-amaan-damba Soromoní áúwimai úmakopa'a
aasiyaasí túwaandu uwasá
13-14 fí'o-fi'on-akwa'a sáwífa'a Fasi'aénkón-aaisafesa
timankúnkúmba ésa miwísé'a túwaandu é'ómbanifo fí'on-
kwaasi tuwánésa sésa kawe'-wáásín-owe sésa táátafesa ésa
ímba miwísé'a túwaandu uwasá
15 aantá-waasimo uráamba isésa tí'o ún-kwaasi
taawiya'maésa marupá'á mátinkesa sésa Pítaa wéninana
amankókonko taauwétáínasa asófáíwae suwasá
16 fí'o-fi'on-daopakemba tí'o ún-kwaasiwara tirumpimbá
sáwí-amutambo méron-kwaasiwara'a tí'maesa Yérúsaremu-
naopa'a mátínkówana Maníkó Pítaamba áwa'nai úwasa
seyaafá'á asófasaraawe.

Kawáá-wáási aantá-waasi sáwí'o uwátínkaraan-aai.

17 Miyá wéuwana aifa'-ámáán-káwáágóe wení waási
Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásíyé sésa seyaafá'á ímba

kentáásiraaima wáéfo aantá-waasi tiráááima wáéwe sésa tíyántafesa ésa
18 ta'óto'mai ándáfa'a tiyúwówana
19 mindó'wáámbó waúnka'a Fasi'aénkóní kísau-waasigo wíyómpakewi ontamá tisuwéna tí'maena máápa'a mútinkena séna
20 óraa'-amaan-daumpa'a imé'a
aú-amba waási kawe'-úmai maé'mae'o íyan-ankoni áwáuma isimátíméro súwasa
21 isésa siyarónka'a
óraa'-amaan-daumpa'a imésa minááí simátímakaawe.

Óraa'-amaan-daumpa'a moóráfa'a wésimatimuwasa moóráfa'a aifa'-ámáán-káwáágówé wení waásiye tésa ándá-waasi-taai isánae sésa Ísareri-oraa'-waasi táántowasa tésa ámáán-danka'-i-waasisafesa sésa aantá-waasi ándáfa'a méraafo kotí'mae'a teró suwasá
22 kumbá ímba mérowasa kouwerésa tésa sésa
23 ándá-namba ontamá wisuwésa i-wáásí ontará'á méraawata ontá tisuwéta awánáúndasa ímba méraawata úne suwasá
24 ámáán-kawaa-waasiye ámáán-danka'o káráwiyowiye isésa táátafesa ésa sésa mindá nórasaawa ónaumno simásuwesa sáwífa'-imayaa wéuwana
25 moóráwigo ténа séna ándáfa'o mátíyukaan-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a mésa wésimatimewa'a tuwánáúmne súwasa
26 ámáán-danka'o káráwiyowiye wembó áwa'nai un-kwáásíyé kotí'maesa aáno úmai tésa sésa úwoi-waasi miwí tááí isésa sínkamofo sésa aáno úmai
27 tí'maesa aaimó isáí-wáásífá'á mátínkówana aifa'-ámáán-káwáágó
28 séna é'a simátime séta minkwáásígón-aai wenáwíka'a ímba simátíma'mae'a korósá siyáundasa isa'á é'a simátíméwasa Yérúsaremufaken-kwaasi seyaafá'á ísásaraawa'a ke karo-súfímbá sinkéta minkwáási tufúkáawe sewé aifa'-ámáán-káwáágó súwasa
29 Pítaawe aantá-waasiye sésa Maníkón-aai aifaráán-ááígó póna waási-taaigomba íyáákaraimba póta kentááisa ínta iséta Maníkón-aaisa iséta miyásá ónaumne.
30 Kembiwí Ísumba aaraa-táíyá'á tufúwana puwúwana kentáá síwá'náti Maníkó Ísumba pukáimpinkemba íyáfasinankena
31 séna óraa'-waasi póna sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye séna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena Ísareri-waasi kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye

séna Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankena ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankaraiye.
32 Mináái iséta kawe'-úmaisa simátimunanasa Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái kawe'-úmai wésimatimiye. Maníkó wenáái ísámai kawe'ó owí wení ámútamba wétimisana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mináái wésimatimiye aantá-waasi siyáawe.

33 Simásúwówasa aaimó ísáán-kwaasi isésa
tirunkó sáwíte'a úwasa tínkamonae-imayaa uwaná
34 miwífínkémbá moóráwigo íyáfasinena ámáán-kawaa-waasigon-awi'a Kámérieri íyáfasinena miwí táái taráísuwena wemá Maníkón-aai aúfáífinkemba aasiyaasí simátimuwasa wenáwí'a mósá wémarowi íyáfasinena aantá-waasisafena séna kárika'a máápa'a kumónááwe súwasa máápa'a kúmúwana
35 séna Ísareri-waasisono. Maaminkwáásísáfé'a miyá ónaemo síyamba éka'a imáyáa uré'a miyán-oro.
36 Ááéma moóráwigon-awi'a Tíútasi íyáfasinena séna óraa'-waasi únda pó'a kesiráái aantemba waénááwe súwasa sáwífa'-waasi 400 waasi arááíwáúwana moóráwigo Tíútasimba tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi wété ésa wení kísau ifátukaawe.
37 Minkákémbá túwí'o faríyón-kanaa moóráwigo Kárírifakewin-awi'a Yúndasi íyáfasinena táántowasa sáwífa'-waasi wenarááíma wa'maésa wéguwana moóráwigo tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi wété uwáguraawe.
38 Mindásafe'a imáyáa é'a maaminkwáásísómbá ímba ándáfa'a mátiyuwe'a ifátúwéwasa méraaro. Miwítí kísaugoni áwáumo marará'-wáásítí imáyáafinkembo énamo éna tai'áíníye.
39 Miwítí kísaugoni áwáumo Maníkóní imáyáafinkembo ína'o é'a ímba kanaa'á taraisónááfo úwoi waé'wae'a íníye. Maníkómpákémbó ína'o é'a minkwáásí sáwí'o uwátinke'o é'a Maníkónkwárá'á sáwí'a uwánkanaawe Kámérieri súwasa aaimó ísáán-kwaasi isésa wenááisafesa ewé sésa
40 aantá-waasi táántowasa íyúwasa túwiyonku'-nésa óraaka sésa Ísun-aai wení fasi'aémbá ímba simátíméro sésa ti'mákaawe.

41 Ti'márówasa wéesa tigaesáfésa uráawisina Maníkó imáyáa timúwana tirunkó kawe'á úwasa sésa Maníkó fasi'aémbá símakaisata Ísuntafeta fasi'ámaisa méraundasa pósa sí'o índa-i'o uwásínkéntaanifo sirunkó kawe'á ínata méranaumne aantá-waasi simásuwesa

42 aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'e waásiti
naúmpimpa'e Ísuni ásé-aai simátíma'mae wénesa Maníkómó
íyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa
wemá Ísun-iye sésa simátíma'maesa kuráawe.

6

Afakaeté-waasimo túwa'nai uráan-aai.

1 Simátíma'mae kuwasá Ísun-aai isésa sáwífa'-waasi wení
aampa'á wéwesa méronka'a Yúndaa-waasi fí'om-barafaken-
kwaasi Kíríki-taaifinken-aaimo sun-kwáási Yérúsaremufa'a
méron-Yundaa-waasisafesa í'ai tinkésa óntamba tuwínkesa
Kíríki-keto'-inimba ímbo tímúnkakemba í'ai tínkówasa
2 mindásafesa aantá-waasi Ísuni aampa'ó kuwáí
seyaafá'nánká táántowasa tuwasá sésa Maníkón-aaimo
simátimunda-kisau tuwéta óntamba tuwínkaa'-úmai
timúnda-kisau maúnafo sésa
3 kempínkémbá afakaeté-waasi túwí'o síyata óntambo
tuwináí-kísáú timénaumne. Miwí kawe'-ímáyááwárá'-wáási
Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'o uwátínkáín-
kwaasi túwí'a síyata óntambo tuwináí-kísáúsá timéta
4 kesáá Maníkómpátá inaí wéseta Maníkón-aai
simátíma'maeta konó aantá-waasi suwasá
5 ísówana tirunkó kawe'á úwasa afakaeté-waasi túwí'o
sumbá moóráwigon-awi'a Sítífeni wemá Maníkóní Ufaen-
ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Ísuntafena imáyáa
éna fasi'ówi úwana moóráwigo Fírípi úwana moóráwigo
Pórókórasi úwana moóráwigo Náíkéna úwana moóráwigo
Táímóni úwana moóráwigo Páménasi úwana moóráwigo
Níkóráasi wemá Ántíoku-naopaken-kwaasi éna fí'on-
ampakemba Yúndaa-amaan-ampa'a kuréna minkákémbá
Ísuni aampa'ó túwai úwasa
6 miyáumai-waasi tí'maesa aantá-waasifa'a tuwasá
Fasi'aénkóní kísaumo maíyantafesa tine'á ta'ótokesa
Maníkómpá'á
inaí siyáawe.
7 Maníkón-aai simátíma'mae kuwasá Yérúsaremu-
naopaken-kwaasi sáwífa'a Ísuni aampa'á kuwasá Maníkóní
ámáán-daumpa'a kísaumo máún-kwaasi sáwífa'a Ísun-aai
isésa wení aampa'á kuwasá
miyá úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Sítífenimbo ta'ótokaan-aai.

8 Fasi'aénkó Sítífenimba áwa'nai úwana fasi'aénkwárá'á
ména seyaafá'-wáási túranka'a fí'o-fi'on-kisau kawe-kísáú
wémauwasa

9 moórá-kanaa tuwímbai Sítífenimpa'a tésa karo'-
ááíyé-ímáyáá ésa wesimán-kwesiman-esa miwí Yúndaa-
waasi ésa tuwímbai Sáíríni-marafakewi uwasá tuwímbai
Árékísándiriyaa-marafakewi uwasá tuwímbai Sírísiyaa-
marafakewi uwasá tuwímbai Ésiyaa-marafakewi miyáumai-
marafaken-kwaasi mimbórá-ámáán-dáúmpá'á mésa
Sítífenimpa'a tésa karo'-ááíyé-ímáyáá ésa wesimán-
kwesiman-umbanifo
10 Maníkóní ámútanko Sítífenimba kawe'-ímáyáá amúwana
póna Sítífenin-aaigo miwí táái íyáákowasa
11 ifátuwesa wésa aúpá'á óntamba túwaandu úmai
tuwímbai-waasi timésa sésa Sítífeni Mósesemba símai
sáwí'a uwánkena Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaraisata
ísaraumne. Kosimátíméro suwasá
12 minkáró'-áái tasimátímúwasa úwoi-waasiye óraa'-
waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé ísówana tirunkó sáwí'a
úwasa Sítífenimo úpa'a tésa tata'óto'mai áí'maesa ámáán-
oraa'-waasifa'a máankesa
13 karo'-ááímó sun-kwáási kotí'maesa mátínkówasa karo'á
sésa minkwáásígó óraa'-amaan-damba símai sáwí'a úmae
iyéna Móseseni ámáámba símai sáwí'a úmae iyéna
14 séna naaófá'á Mósesemo ámáámbo simátímakain-
amaamba Ísu Násaretifakewi ifátuwena fí'on-
amaamba wésena Yúndaa-waasiti óraa'- amaan-damba
tawísísuwainiye Sítífeni siyáiye. Miyán-káró'-ááí suwasá
15 seyaafá'-wáási Sítífenimbo awánomba wíyómpakemba
Maníkóní kísau-waasi tóikaamba úkówasa awánaraawe.

7

Sítífeni ámáán-oraa'-waasimo simátímakain-aai.

1 Miyá simásúwówana aifa'-ámáán-káwáágó Sítífenimba
áísai ena séna sen-ááí érai'-aaiya'i karo'-ááíyá'iyo súwana
2 Sítífeni séna kesifoísáí kesuwaaísáíyo simátíménda
ísáaro. Naaófá'á kentáá síwá'nágo Émbaramu ímba
Éraanifa'a koméronka'a Mésópótemiyaa-marafa'o méronka'a
Maníkó fasi'aénkwáráwí kuména
3 Émbaramuntafena séna ení marawárá enamááraawara'a
tiyuwé wina'á moórá-maramo aráánáméndafa'a koméínone
súwana
4 iséna mimbárámá Kárindiyaa-waasiti marafá'á tuwéna
témena Éraanifa'a tamérowana afowá puwúwana Maníkó
ai'marówana témena maafá'ó méraundafa'a túwana
5 minkánáá Maníkó ímba maramó amúmba óraaka
séna ánaaemba maambárámá enkwárá enaísaafitantambo
íyawiwara'a timénaumne. Maníkómó súmba Émbaramu
iyámpói ímbo ma'ánkaronka'a mináái simámena

6 moórá-aaiwara'a séna enaísaafitantambo íyawi fí'on-
kwaasiti marafá'á koméwasa umbai-kísáú timésa sáwí'a
uwátínkéwana sáwífa'-aatai 400 aatai tai'áína'a
7 sáwí'o uwátinkaiyawi sáwí-meyamba tíménda pósa
enaísaafitantambo íyawi mimbárámá tuwésa maafá'á tésa
ken-ímáyáá mósá maránááwe séna
8 minááí naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena séna
ánaaemba maambárámá enkwárá enaísaafitantambo
íyawiwara'a timénaumne siyáimba minááí símai
kááísamarena póna túma kárámai araénáémba uwo Maníkó
siyáiye.

Súwana Émbaramu ména Áísáakimba ma'ankéna
afakaumboé-kanaa maisuwéna áúma kárámai araénáémba
uwánkowana Áísáaki óraa'a éna Yékopumba ma'ankéna
áúma kárámai araénáémba uwánkowana Yékopu óraa'a éna
sísamaifakemba kae'á kumbaimái-iyampoi matinkéna túma
kárámai araénáémba uwátínkáfa'a kuráiye.

9 Miyá uwátínkáfa'a kúwasa mináfáráwáínónda tífákon-
awi'a Yósepintafesa sésa sínaaenkewi ímba kentáárá'á
káráwiniye sésa tirumbá sáwí'a uwánkesa áí'maesa fí'on-
kwaasiya'a mátinkesa óntamba máúwasa miwí Yósepimba
áí'maesa wémesa Ísípi-marafa'a máánkówana Maníkó
wesé'a mérowasa
10 umbai-kísáú amésa sáwí'o uwánkómbanifo Maníkó
wesé'a ména áwa'nai ena kawe'-ímáyáá uwánkena wení
umbai-tántáá'á taí'ánkowana mimbárámá Ísípi-marafaken-
kawaago Yósepini kawe'-ímáyáá awánéna séna Ísípi-
marafa'a seyaafá'-wáásíyá'á kawe'-úmai káráwiye kesí
moparáwínká'á miyán-uwo súwana wemó súntemba úwana
11 ánaaemba aawaimá téna Ísípi-marafa'e Kénaani-
marafa'e seyaafá'-áémpá'á aawaimá tówasa tááisafe uwaná
kentáá síwá'násomba tómbá ímba miwífímbá wérowana
12 Yékopu séna Ísípi-marafa'a tómbá wéraiye-aai isáúmpo
koméyánoro séna áánintomba ti'marówasa koméyánúmaesa
13 tifowámpá'á tamérowana mintómbá tai'ówasa aneka'á
kuwaná Yósepi miwísé'a tamaéna séna kemá Yósepi
kentífáko úne súwasa pukáanesa siyáumne suwaná Ísípi-
marafaken-kawaago Yósepini áwáuma iséna awaaísái
tuwánówana
14-15 Yósepi awaaísái simátimena séna kesifombá
kosimámiyana wení akúmbá tí'maena Ísípifa'a tiyó Yósepi
siyé. Kosimáméro Yósepi súwana afowámá iséna wení
akúmbá 75 waasi tí'maena Ísípifa'a kawe'-úmai koméesa
púwúwasa

16 ánaaemba miwí tísaafitomba tiyáántámba maimaésa
témesa Síkémufa'o máutomba naaófá'ó Émbaramu Émon-
anaankaken-kwaasi óntambo tímakom-barafa'a máutaraawe.

17 Énifo kentáá síwá'násomba Ísípi-marafa'a komésa
sáwífa'-waasi agaiyáawe. Maníkó Émbaramuntafena
fasi'aén-ááí séna Kénaani-marama enaísaafitantambo íyawi
timénaumne siyóntemba tímínda-kanaa ampáámbó únka'a
18 moóráwigo Ísípi-marafaken-kawaago Yósepimo naaófá'ó
pukóntafena wení kísau-aai ímba ísarowi póna
19 kentáá síwá'nása umbai-kísáú tiména maimái sáwí'a
wéuwatinkowasa iyámpói máápa'a tiyúwówasa pukáawe.

20 Iyámpóísomba púwúwana minkánááfímbá Mósesemba
kawe'-ói'wárá'-íyámpói ma'ánkarena anówama aúpá'á
naaúmpa'a ánkarowana kaumbo-wíyómbá maisuwéna
21 máápa'a ái'maena múankarowana Ísípifaken-kawaagon-
ayáámúnko awánómba aráái tówana kesáánine séna
káráwiyowana óraa'a úwasa
22 Ísípifaken-kwaasi

miwítí áwáuma simáma'maesa íyúwana Mósese wéisena
óraa'a éna wení kísaugowe wenáái gowe kawe'á uráiye.

23 Mósese miyá éna kae'-wáái-áátái maisuwéna kesí waási
Ísareri-waasi kotuwánánae séna kúmba
24 Ísípi-waasigo Ísareri-waasigomba sáwí'a uwánkowana
Mósese tuwánéna Ísareri-waasi áwa'nai ena Ísípi-
waasigomba tufúwana puwúwana
25 Mósese imáyáa éna séna Maníkó minkísáúrátáféna
íyáfasisinkaraimba pó'a Ísípifakemba Ísareri-waasi tí'mae'o
kondá minkísáúsáfésa ewé sénááwe siyáimbanifo Ísareri-
waasi ímba miyán-ímáyáá uwaná
26 Mósese kowaiyómba íyáfasinena kúmba Ísareri-waasi
kaekó tíyóyana tuwánéna tíyótainda-imayaa éna séna
kae'náraiyo mimbórá-náóraan-ofo tiyááyafo súwana
27 aifa'ó ómbarenamo tiyón-kwaasigo Mósesemba
famétuwena séna nááwa embá íyáfasinankaraisawa kentáási
kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno.
28 Fénáímbo Ísípi-waasimo tufuwónanamo puwéwiyaintena
kembá miyáwá ínono súwana
29 Mósese iséna inkaiséna wéme wémena Míndiyaani-
marafa'a fí'on-kwaasiti marafá'á koména

kae'-íyámpói matínkaraiye.

30 Mósese koména kaeˈ-íyámpói matinkéna ména kaeˈ-wáái-áátái maisuwéna moórá-kanaa máásai-marafaˈa wéwena Sáínai-omapaˈa ewaaˈó wéronkaˈa kúwana kári-taiyakemba iyá kéna ímba mintái kówana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi mimpímbá mérowana mintái ímba kówana
31-32 Mósese awánéna óraaˈ-imayaa éna ewaaˈá koména awánówana Maníkó séna enaíwáˈná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne súwana Mósese mináái iséna aíyayaankakemba tataˈá úwana úwoifaˈa kararówana
33 Fasiˈaénkó séna méraandafaˈa ufaem-bárámá wéraipaˈan-ifo kaweˈ-máráfáˈó méraapaˈan-ifo maambárámá sáwíˈa ónafainifo aísamai ánáamba faútuwaao.
34 Ísípifaˈa kesí waási sáwíˈo wéuwatinkaawasamo ifiˈó wétaamba tuwánáúnda póˈa túwaˈnai ónaumpo íyáfasinenaˈa aiˈmáráana wéme wéme Ísípifaˈa kuré kesí waási Ísareri-waasi kótíˈmae Kénaani-marafaˈa waaó Maníkó Mósesentafena siyáiye.

35 Wembá Mósesemba Ísareri-waasi tínaaemba uwámesa sésa nááwa embá íyáfasinankaraisawa kentáási kawáái'a éwa aaisá wésimasimeno siyáawe. Siyáan-kwaasisafena Maníkó mináái siyáiye. Wembá Mósesentafena Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi kári-taiyakemba aaí simámakaiye. Wembá Mósesemba Maníkó kawáá-kísáú aména aiˈmarówana Ísípifakemba Ísareri-waasi kótíˈmaena Kénaani-marafaˈa kuráiye.

36 Wemá Mósesema Ísípifaˈa ímbo awánon-kisau fíˈon-kisau maúwasa sésa úwoi tíˈmae kóuwo suwaná tíˈmaena kúmba nonkón-áwíˈa naae-nóné supaˈá wéna ímbo awánon-kisau kawe-kísáú komaéna tíˈmaena kúmba máásai-marafaˈa kaeˈ-wáái-áátái komérowana ímbo awánon-kisau kawe-kísáú maimaéna iyáiye.
37 Wemá Mósesema simátimena séna Maníkó kembó íyáfasisinkarainten-úmai ánaaemba moóráwigomba kentísaafitantambo íyawifinkemba íyáfasinankainiye. Maníkón-aaimo simátimindawimba íyáfasinankainiye.
38 Wemá Mósesema máásai-marafaˈo Maníkóní waási Ísareri-waasimo méropaˈa miwíséˈa maéna kentáá síwáˈnásonteˈa maéna Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi weséˈa maéna Sáínai-omapaˈa imérowana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi Maníkóní ámáámba simámuwana ímbo taíˈáín-aai simámuwasa simátímaˈmaesa kuráanta wéisaumne.

39 Mósese aaimó simátimumba kentáá síwáˈná ímba isésa tínaaemba uwámesa Ísípifaˈa tauweránae-imayaa uwaná

40 ánaaemba Maníkó Mósesemba áántowana omápa'a
imérowasa Mósese awaaón-áwí'a Éronintafesa sésa
Mósese Ísípifakembo síkaiwaisa nááfara kóuraiyo. Ímbo
awánáúndafata kóuraifo moórá-manikomba uwámakewata
wenaráása wáéno sésa
41 óntantamba purumaka-áráákaamba úmaresa minkáró'-
máníkóní aamoimá uwánkesa póíma tufú'mai wénesa
úmárón-tantaatafesa aamoí ésa tóní'a úmai wénowana
42 mindásafena Maníkó ánaaemba uwátiyuwowasa wíyóne
aafáúwé otáfésa kesí
maníkón-iye siyáawe. Mindásafena naaófá'á
Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna
Ísareri-waasisono. Máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái mé'a
póíma tufú'mai wéne'a ímba kentáfé'a ísámae
wé'ómbanifo
43 kentí karo'-máníkóntáfé'a ísámai wení ampanta-námbá
maimaé'a wénowe. Minkáró'-máníkón-áwí'a Mórókiye
siyáawe. Okáán-tántáá'á úmake'a áwí'a Réfáániye wése'a
to'maé'a wénowe. Minkáró-káé'-máníkáí úmare'a kesí
maníkówé karo'á sé'a áwí'a maimaé wéiyowe. Miyámó
uráantafe'a kentí marafákémbá ti'máráana'a wéme'a
moórá-marafa'a áwí'a Pépíróni-marafa'a koméranaawe
Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna siyáiye.

44 Naaófá'á máásai-marafa'a Maníkó Mósesemba
aráánamena Maníkóní naambó ampantasámbó íyamba
maará ónááwe séna aráánamuwasa Maníkómó súntemba
miyán-dámbá úmai maimaésa máásai-marafa'a
né'ómbaniye.
45 Ánaaemba miwí táánintomba kentáá síwá'násomba
mindámbá taawiyáfúwana Yósúwa tí'maena Kénaani-
marafa'o kúmba Maníkó túwa'nai ena mimbáráfá'ó méron-
kwaasi watuwówasa kóuwasa kotafíyesa mindámbá minká'á
mámaresa mérowana ánaaemba Tefíti Ísareri-waasiti
kawáámó mérompimba mindámbá úwoi wérowana
46 Tefíti kawe'-úmai mérowana Maníkó aamoí uwánkowana
Tefíti Maníkómbá áísai ena séna ení naambá ónaum ína
ónaumno. Emá Yékopuni Maníkómá po ewé sina'ó é'a ení
naambá ónaumne súwana
47 Maníkó séna emá ímba ínompo enáániniko Soromoní kesí
naambá íníye siyáimbanifo
48 Maníkó wíyómpa'o méraimba waásimo úmakaan-
daumpa'a ímba méraiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-
aaimo simátímakowi agaimaréna séna
49 Fasi'aénkó séna wíyómpa'a káráwiye'a marará'á
káráwiyumpo úmárénda-naumpa'a ímba úwoi
marapá'á kumbénaumne.

50 Kesáfé'a mintántáá'á seyaafá'á
úmakaumne Fasi'aénkó siyáiye
agaimaréna siyáiye Sítífeni siyáiye.

Sítífeni mináái simátimena aaimó ísón-kwaasisafena simátimena séna
51 kembiwí tirunté'a wémare'a pó'a Maníkóní aampa'ó ímbo arááíwáén-kwaasiyaamba é'a Maníkón-aai ísáámbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe. Kentíwá'násomba Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá tínaaembo uwáme'ontemba kemá miyá wéowe.
52 Kentíwá'násomba Maníkón-aai simátíma'maesa wéguwai seyaafá'-wáási sáwí'a uwátinkesa Maníkóní kawe-kísáú-wáási kumíniye-aaimo simátímakowi tínkamuwasa pukáawe. Ánaaemba wemá kumúwa'a pintaru'á úmai tufúwana pukáiye.
53 Énifo wíyómpakewi Maníkóní ámáámba simátímakowa'a kembiwí ísaraambanifo ímba ísámai kawe'á
uráawe Sítífeni siyáiye.

Sítífenimba óntantambo tufúkáan-aai.
54 Sítífeni mináámó simátimumba aaimó ísón-kwaasi áfááraumai tirunkó kási'a úwasa tíyántafesa uwaná
55 Sítífenimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana wíyómpa'o awánómba Maníkóní sámo kaimbá wérowana Ísu Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérowana Sítífeni awánéna
56 séna awánaaro. Wíyómba tuwínkaa'-isaná Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á Ísu waási úranko méraimba wéawiyaumne súwasa
57 miwí wenáái ímba isánae sésa tááka'a awáááésa óraaka'a aaí sésa Sítífenimba tuwaantantésa
58 ta'ótokesa taawiya'maésa naaókoni awáífá'á mátuwesa óntamba maiyésa tufúkáawe. Sítífenintafesa karo'-ááímó siyáawi paákákén-únánkwátói faútúwówana ifó'-wáásígón-áwí'a Sóro minúnánkwátói káráwiyowasa
59 Sítífenimba óntantamba tufúwana Fasi'aénkónká'á in-aifínkémbá séna Ísu Fasi'aénkóo kesimambá kumbáína'a púwóno séna
60 arauntaúmbá faiyéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo sáwí'a wéuwasinkaafo miwí ímba anondáá sáwí'a uwátinkaao Sítífeni simásuwena pukáiye.

8

Sóro Ísuni waási sáwí'o uwátínkarain-aai.
1-3 Sítífenimbo tufúmba Sóron-arunko aamoí uráifo tuwímbai Maníkón-aaisafesa fasi'owí Sítífenin-áúma

maimaésa máutesa óraa'-ifi'a towaná Sóro Ísuni aampa'ó kuwáí tínkantanae séna kúmba naaúmpimpakemba aarakwá'á kotafisímai ándáfa'a tíyupa'a kúwasa Yérúsaremufa'a Ísuni aampa'ó kuwáí aifarí'ena sáwí'a uwátinkowasa wété uwasá aantá-waasi aantemba Yérúsaremufa'a mérowasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí Yúndiyaa-aempa'e Sáméríyaa-aempa'e wété uráawe.

Sáméríyaafa'a ásé-aaimo kosimátímakaan-aai.

4 Ísuni aampa'ó kuwáí wété ésa Ísuni ásé-aai kosimátíma'maesa kuráawe.
5 Fírípi Sáméríyaa-naopa'o kúmba kosimátimena séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai amu'maráúndawisaamo é'o kunkáimba wemá Ísun-iye
6 Fírípi simátimuwasa

kawe'-úmai ísówana ímbo awánaron-kisau maúwasa awánowana
7 sáwí-amutamba tirumpimbó mérowisafena aaí súwasa sáwí-amutamba wáá'a túmaesa kóuwasa waási kawe'-úmai mérowana tíyayaambo pukón-kwaasi asófatinkowasa kawe'-úmai mérowana
8 Sáméríyaafaken-kwaasi áfááraumai tirunkó

kawe'á uráiye.

9 Sáméríyaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Sáímoni óraa'-waasi úne séna aitambá éna fintó úmaena wéiyuwasa táátafesa ésa
10 óraa'-waasiye úwoi-waasiye wemó úmba awánésa we-naráái waésa sésa Maníkóní fasi'aénkóe wení fasi'aénkóe'a awaiyarí'a uráiye karo'á suwaná
11 ayáátááka'a aitambá éna fintó úmaena wéguwasa we-naráái waésa táátafesa uráafo
12 ánaaemba Fírípi Maníkóní ásé-aai kosimátimena Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa kosimátimena Ísu Káráísitin-aai kosimátimuwasa isésa érai'e sésa timankúnkúmba uwaná Fírípi minákwá'á nombá maitinkówana
13 Sáímoniwara'a amankúnkúmba úntafena Fírípi nombá maiyankówana Fírípiye wénuwana ímbo awánón-kisau maúwana awánéna áátafena uráiye.

14 Miyámó Sáméríyaafa'o úmba Yérúsaremufa'a aantá-waasi mésa Sáméríyaafaken-kwaasi Maníkóní ásé-aai isésa minááímó méta'otokaan-aai isésa Pítaante Yóninte ti'mároówasarai wémesarai
15 Sáméríyaafa'a komésarai Ísuni aampa'ó kuwáísáfésarai inaifínkémbá sésarai Maníkóní

Ufaen-ámútámbá maénááwe siyááye.

16 Fírípi nombó maitinkónka'a Fasi'aénkó Ísuntafena ísámai nombá maitinkówana Maníkóní Ufaen-ámútámbá ímbo maiyónka'a pósarai Pítaae Yóniye inaifínkémbá sésarai
17 tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumúwasa maiyáawe.

18 Aantá-waasiyai tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaúwasa máúmba Sáímoni awánéna fasi'aémbá méyámbaranae séna Pítaante Yónintetafena séna óntamba maékai
19 mifásí'áémbá símékaiyo. Kemá fí'on-kwaasi siyáámba ta'ótóráanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaínkwae súwana
20 Pítaa séna Maníkó úwoimo wétimin-tantaatafe óntantamba méyánónae sénda po ení óntankwara ewárá'á iyafímbá tai'áyááye.
21 Maníkón-aúranka'a ení imáyáa ímba arupíse imbá pó maankísáú kenkáísí kísau ímba súwa'nai ínone.
22 Ení sáwí-imayaagomba ánaaemba uwáme Fasi'aénkómbá áísai inaná ení sáwí-imayaagon-anondaa maiyauwáíníye.
23 Maníkó ímba fasi'aémbá ámakaintafe enarumbá sáwí'a uwásinkaanana ení sáwí-imayaago óraa'a éna embá ta'ótokaiye Pítaa súwana
24 Sáímoni Pítaante Yónintetafena séna súwa'nai ekai Fasi'aénkómbá inaifínkémbá áísai íyana emó sénda misáwí-tántáákó ímba kempá'á tíno Sáímoni siyáiye.

25 Súwasarai Pítaae Yóniye Fasi'aénkón-aai simátimesarai Ísuwe'o né'óyan-aai simátimesarai Yérúsaremufa'a kónae sésarai aampa'á wéwesarai Sáméríyaa-aempa'a naaó'-nao'a Maníkóní ásé-aai simátíma'maesarai kurááye.

Fírípinte Ítíópíyaafaken-kwaasigonte-taai.

26-28 Mindárai Yérúsaremufa'a kuyaná Fírípi Sáméríyaafa'a mérowana óraa'-waasigo Ítíópíyaa-marafakewi éna Ítíópíyaa-waasiti kawáá-ínínkón-áwí'a Káándésini óntanka'o káráwiyowi Maníkón-ímáyáá éna Yérúsaremufa'a wémena Maníkón-áwí'a mósá maréna kouweréna wení táómpimba óraa-poigo tafisímaena nún-taompimba kúmba Fasi'aénkóní kísau-waasigo wíyómpakewi Fírípintafena séna íyáfasine Yérúsaremufakemba Késaafa'o kon-ámpá'á waaó súwana iséna íyáfasinena minámpá'á wémena máásai-marafa'o kúmba Ítíópíyaa-marafaken-oraa'-waasi wení táómpimba wéwena aúfáífimba toráumai awánéna naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimakón-aai toráumai awánómba

29 Maníkóní Ufaen-ámútánkó Fírípintafena séna wení
táónkoni ewaa'á waaó súwana
30 awaantanténa kúmba Áísáya agaimakón-aai toráumai
wéawanowana Fírípi iséna áísai ena séna minááígóní áwáuma
ísaraano súwana
31 séna é'a moóráwigo simásimina'a isánaumpo kesí
táómpimba íyátaao súwana Fírípi mintáómpimba íyátena
imaúwana
32 mináúfáífínkén-ááí torauséna séna
sipisípi áyáumo karánae owanamó ímbo wáá'o tintembá
minkwáásígó ímba aaí siyáiye. Sipisípi tufuwónae
owanamó ímbo wáá'o tintembá minkwáásígó ímba aaí
siyáiye.
33 Wenáwí'a múra tuwésa sáwí'a úmai aaifimbá
maiyánkaraawe. Wení waási sáwí-kisau maiyésa
tufúwówana marapá'ó mérain-kanaa taí'áraiye.
Mindásafesa miwítí sáwí-kisau ímba kanaa'á aforá
simátimenaawe
agaimaréna siyáiye.
34 Ítíópíyaafaken-kwaasigo mináái toráusuwena
Fírípimba áísai ena séna Maníkón-aaimo simátímakowi
nááwantafenawa mináái siyáiyo. Wesáfénawa siyái
fí'owantafenawa siyáiyo súwana
35 Fírípi Maníkón-aai aúfáífinkembo toráumaimo
simámakainten-úmai Ísuni ásé-aai wésimamena
36 aampa'á kuyambá nombó wéroka'a wésarai
uyaná Ítíópíyaafaken-kwaasigo séna nombó wérainka'a
maisinkáínkwae sé'a únana nóinkowa aambá fasiyíyo súwana
37 Fírípi séna Ísumpa'o arumbó amé wenááisafe
amankúnkúmbo ina'ó é'a nombá maiyánkáano súwana
séna Ísu Káráísitintafe'a érai'a Maníkón-áánimban-iye súne
séna
38 táómbo to'maé kúwaintafena séna táómba ta'ótoraao
súwana ta'ótorowasarai Fírípiye Ítíópíyaafaken-kwaasigoe
nompímbá kunkésarai Fírípi nombá maiyankéna
39 íyúyana Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba kunái'maena
kóúwana Ítíópíyaafaken-kwaasigo awánómba ímba
mérowana wení naaópa'a wéna aamoí uráiye.
40 Fasi'aénkóní ámútanko Fírípimba kunái'maena Ásítóti-
naopa'a máankowana Fírípi mináémpá'-náópa'a Maníkóní
ásé-aai simátíma'maena Sísááríyaa-naopa'a kuráiye.

9

Sóro Ísun-aaisafena amankúnkúmbo uráin-aai.

1 Minkánáá Sóro Fasiˈaénkóní aampaˈó kuwáísáféna arumbá sáwíˈa éna tínkamonae símasimaˈa éna aifaˈ-ámáán-káwáágómpáˈá
2 koáísai ena séna aúfái agai-símínaˈa maimaéˈa Támásikasi-naopaˈo Yúndaa-amaan-daumpimpaˈo méraan-kwaasiti óraaˈ-waasi mátimeno súwana ewé séna mináái agaimaréna séna Sóro Ísuni aampaˈó wíyawi saafá éna taˈótoˈmaena témena Yérúsaremufaˈa ándáfaˈa mátiyuwainiye séna agaimaréna súwana
3 Sóro mináúfái maimaé wémena Támásikasi-naopaˈa ewaaˈó kúmba wíyómpakemba sámo kaimbá aafáyáuraan-tantaaˈa tuwówana kuména aúgáyáagaya úwana
4 tanaa fówana aaigó aantemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwíˈa wéono súwana
5 séna emá nááwa sénó súwana kemá Ísu súmpo kembá sáwíˈa uwásinkaampo
6 íyáfasine Támásikasi-naopaˈa koménana moóráwigomo síndantemba miyán-uwo súwasa
7 Sóroeˈo kun-kwáásí ímba aaí sumbá mésa ímba waási aneˈá awánésa aaimó sún-aantemba ísówana
8 Sóro íyáfasinomba aúramba ímba kaweˈ-úmai awánówasa waási ayáán-toˈmaesa Támásikasi-naopaˈa máánkarowana
9 kaumbo-nóˈwáámbá waéna ímba aúramba awánéna tóné noné ímba naráiye.

10 Sóro kaumbo waúwana moóráwigo Támásikasifaˈa ména Ísuni aampaˈó kúwain-awiˈa Ánánáyasi aúramba aréna kaainkáámbá awánómba Fasiˈaénkó simámena séna Ánánáyasiyo súwana oó Fasiˈaénkóo kemá úne súwana
11 íyáfasinema aampaˈá waaó. Minánkón-áwíˈa arupísemo uráin-ampaˈa kuré Yúndasini naaúmpaˈa wée moóráwigo Táásási-naopakewin-awiˈa Sóromba koawánaao. We inaí wésiye.
12 Kaainkáámbá awánarainkaˈa moóráwigon-awiˈa Ánánáyasi téna aneˈá taˈótóráísana aúramba kaweˈ-úmai awánaraiye Fasiˈaénkó súwana
13 Ánánáyasi séna Fasiˈaénkóo sáwífaˈ-waasi wenáái simásímakaawe. Yérúsaremufaˈa ení waási sáwíˈo uwátínkarain-aai simásímakaawe.
14 Aifaˈ-ámáán-káwáágó aúfái agaimái ámísana en-ímáyáámó mósá máráán-kwaasi ándáfaˈo tiyuwáíndasafena Támásikasifaˈa tiyáiye súwana
15 Fasiˈaénkó séna kesí kísau áménana kesáái kosimátin-tasimatimba fíˈon-daopaken-kwaasiye kawáá-wáásíyé kesí waási Ísareri-waasiye kosimátin-tasimatimba ínífo íyáfasine wempáˈá winaná

16 kesí kísau Sóro wémainasa waási sáwí'a uwánkanaawe.
Mindásafe'a ke aráánamenaumne Fasi'aénkó siyáiye.

17 Súwana Ánánáyasi iséna wéna sún-daumpa'a iyéna Sóro
ane'á ayáámba ta'ótorena séna Sóroo kesí waásiyo. Aampa'á
wéte Fasi'aénkó Ísumba awánaraandawi si'máráísa'a túne.
Aúramba kawe'-úmai awánenana Maníkóní Ufaen-ámútánkó
arumpimbá óraa'o uwánkaindasafena si'máráísa'a túne
súwana
18 Sóron-aúrampinkemba aerambá tákúwana aúramba
kawe'-úmai awánéna íyáfasinowana Ánánáyasi nombá
maiyankówana
19 tómbá násuwena áúgoma kawe'á uráiye.

Sóro Támásikasifa'o simátímakain-aai.

Sóro Támásikasifa'a tuwímbai-no'waamba waéna Ísuni
aampa'ó kuwáísé'a ména
20 minúwóíyáán-úwana ámáán-daumpa'a iména Ísun-aai
simátimena séna érai'a Ísu Maníkón-áánimban-iye súwasa
21 wenáái ísón-kwaasi táátafesa ésa moórá-mora-waasi
tísai-isai esa sésa Yérúsaremufa'a Ísun-imayaamo mósá
máráán-kwaasi tínkamemayain-kwaasin-iye. Ísun-imayaamo
mósá máráán-kwaasi tí'mae ándáfa'a ámáán-kawaa-
waasiya'o mátinkanae séna maanká'ó tiyáin-kwaasin-iye.
Ísumpa'a téna méraiye sésa táátafesa uráawe.

22 Suwaná Sóro óraaka simátíma'mae iyéna séna érai'a
Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba amu'maráúndawisa Ísun-
iye séna wenááigo iyúwasa Támásikasifaken-Yundaa-waasi
isésa wembá ímba anondáá simámakaawe.

23 Ímba anondáá sumbá sáwífa'-no'waamba
waésa túwaandu ésa Sóromba tufuwónae sésa
24 tufuwíyanesa nó'waane wááwáiye Támásikasi-naokoni
óntan-kusaigoni aumépa'a mésa ontará'á takáráwi-karawi
wéuwana moóráwigo iséna tufuwónae-aaimo sumbá
kosimámuwasa
25 moórá-no'waamba Ísuni aampa'ó kuwáí Sóromba
áí'maesa pofafímbá fáítumaresa óntan-kusaigoni afaapimbá
túsúsuwesa ándára'a ta'ótoresa túwówana kumémena
marapá'á múra tuwéna kóuraiye.

Sóro Yérúsaremufa'o komérain-aai.

26 Sóro Yérúsaremu-naopa'a wémena wéna séna Ísuni
aampa'ó kowísé'a méranae'a túne súwasa miwí sésa Ísun-
aai ímba ísaraiwai karo'á siyé sésa wenáároi inkáísúwana

27 moóráwigon-awi'a Páánápáasi Sóron-aai iséna
kawe'á úwana áí'maena aantá-waasifa'a wéna Sóron-aai
kosimátimena séna Sóro Támásikasi-ampa'o wéwenamo
Fasi'aénkómbó awánówana aaimó simámakain-aai
simátimena Sóro Támásikasi-naopa'o Ísun-aaimo óraaka'o
simátíma'maenamo kuráin-aai simátimuwasa
28 isésa érai'e suwaná Sóro miwísé'a ména Ísuni fasi'aémbá
wérowana Yérúsaremu-naopa'o Ísun-aai óraaka kosimátin-
tasimatin-ena
29 fí'on-Yundaa-waasi Kíríki-waasi-taaifinkembo sun-
kwáásí simátimuwasa aaí wesimán-kwesiman-esa
tufuwónae sésa
30 sumbá Ísuni aampa'ó kuwáí isésa Sóromba áí'maesa
wémesa Sísááríyaa-naopa'a máankesa sésa Táásási-naopa'a
waaó sésa ai'máróWana mindáópa'a kóuraiye.

31 Kóúwasa Ísuni aampa'ó kun-kwáásímó tínkamumba
étínkówasa aáno úmai wempa'á mésa Yúndiyaa-aempa'e
Káríri-aempa'e Sáméríyaa-aempa'e Ísuni aampa'ó kuwáí
aáno úmai wempa'á mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó
túwa'nai úwasa fasi'ámai mésa Ísun-aai simátímúwasa isésa
érai'e sésa sáwífa'-waasi-i'a ésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá
marésa wenaísamaifimba méraawe.

Pítaa Ríndaa-naopa'o kuráin-aai.

32 Pítaa naaó'-nao'a wénena Maníkóní waási
tuwánáíndasafena Ríndaa-naopa'o kúmba
33 moóráwigon-awi'a Íniyasi ímba aíntamai wénena
afakaumboé-aatai naaúmpa'-aantemba maé'mae'a
wéuwana
34 Pítaa awánéna séna Íniyasiyo Ísu Káráísiti asófankaifo
íyáfasinke ení wandaaí fawasaaó súwana íyáfasinkwena
kúwasa
35 Ríndaa-naopaken-kwaasiye Séróni-naopaken-kwaasiye
seyaafá'á awánésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

Pítaa Yópaa-naopa'o kuráin-aai.

36 Yópaa-naopa'a moórá-ininkon-awi'a Tápítaa Kíríki-
waasi-taaifinkemba mináwí'á Tókáasiye wésewe. Wemá
Ísuni aampa'ó kún-inimba aasiyaasí kawe-kísáú wémaena
moparáwímbá ímbo makón-kwaasi túwa'nai úwaimba
37 áí'a úwana puwúwasa wenáúma nombá pé'ankesa
maimaésa afófumayaatanaan-daumpa'a móankaraawe.
38 Yópaa-naopakemba Ríndaa-naopa'a ewaa'á pósa
Yópaafaken-kwaasi Ísuni waási Pítaa Ríndaafa'o taméron-aai
isésa kae'-wáásí ti'máróWasarai Pítaamba kosimámesarai
sésa awaantanté kempátá tiyó sésa si'márááwakai túye
suyaná

39 Pítaa íyáfasinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínímbá puwúwasa matuwé méron-daumpa'a afófumayaatanaan-daumpa'a íyúwasa Pítaampa'a keto'-íníntómbá tatúwaandu urésa ifi'á tésa sésa Tókáasi ímba pukáinka'o farú-simakain-unankwatoiye sésa aráánámúwana
40 awánéna séna máápa kárúwaaro súwasa kúmúwana Pítaa kífaena Fasi'aénkómpá'á inaí simásuwena méwae'mai minínímbá awánéna séna Tápítaao íyáfasinaao súwana aúramba éna Pítaamba awánéna íyáfasinena mérowana
41 Pítaa koisáúwankena Ísuni aampa'ó kun-kwáásíyé keto'-íníné táántowasa aúmó arómba iawánésa
42 Yópaa-naopa'a kosimátíma'maesa kuwasá isésa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba uwaná
43 Pítaa Yópaa-naopa'a sáwífa'-no'waamba waéna moóráwigon-awi'a Sáímoni wení naaúmpa'a mérowana minkwáásígó waan-ásisambo wení kísaumo maún-kwaasigoni naaúmpa'a méraiye.

10

Pítaa Kóníríyasini naaúmpa'o iyáin-aai.

1 Sísááríyaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Kóníríyasi ména Rómufakemba sáwífa'a 100 i-waasiya'o káráwiyowi mérowasa miní-wáási túwí'a Ítáári-i-waasiye sésa uwaná
2 Kóníríyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména wení akúnté'a Maníkón-ímáyáá éna áwí'a mósá maréna Yúndaa-waasimo ímbo moparáwímbó makón-kwaasi túwa'nai ena Maníkómpá'á inaí símaena iyúmba
3 moóra-kanaa fenómpinka'a inaí wésuwana Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi aúranka'a paápé úwana kawe'-úmai awánówana séna Kóníríyasiyo súwana
4 áá'a úwana aúramba afuwéna séna Fasi'aénkóo nóran-aaiya simásiminewa sénó súwana emó inaimó séndawiye waásimo túwa'nai óndawiye Maníkón-aúranka'a kawe'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá imbá pó
5 ení waási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Sáímoni Pítaamba koaíyáaro.
6 Wení araámáó Sáímonini naaúmpa'a ména minkwáásígó waan-ási-kisaumo máín-kwaasigoni naaúmpa'a uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba koaíyáaro
7 simásuwena áwiyokuwana Kóníríyasi wení kísaumo máún-kwaasifinkemba kae'-wáásíyáíyé moóra-i-waasi Maníkón-ímáyáá mósá marówinte'a miyáumai-waasiyau táántowasa
8 tuwaná wíyómpakewimo simámakon-aai simátimena séna miyáumai Yópaa-naopakemba koaíyáaro séna ti'mákaiye.

9 Ti'marówasa aampa'á kówaesa wémesa Yópaa-naopa'a
ewaa'ó kumbá wááwái Pítaa naan-afófora'a iména
Maníkómpá'á inaí wésuwana
10 áái tówana tómbá nánae súwasa tómbá wéagauwana
kaainkáámbá awánómba
11 wíyómba tuwínkaa'-úwana mimpínkémbá óraa'-
ampanta éíyain-araiya'a ta'ótoresa túwówana kuménama
marapá'á kumúwana awánómba
12 minámpántáfímbá waí-waane póíye iyaankafayaané nu-
mawé fí'o-fi'on-kwai-waane mérowana
13 aaigó aantemba séna Pítaao íyáfasinke tufú'mai agan-
daaó súwana
14 Pítaa séna Fasi'aénkóo ímbanifo kentáási ámáámba
Yúndaa-waasisa miyán-tántáá'á aambá fái'makaawata póta
ínta wénaumne súwana
15 minááígó aantemba aneka'á séna Maníkó kawe-
tántáá'émó siyáin-tantaatafe ímba aambá fái'makaawe
siyó súwana
16 kaumbo-í'a kaainkáámbá awánówana wíyómpa'a
minámpántá iyáiye.

17 Iyúwana Pítaa minkááínkáán-ááígóní áwáuma
nórawa'iyo súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáímonini
naambá taawánésa ontará'á taméśa
18 táántesa sésa Sáímoni Pítaa maandáúmpárá méraiyo
suwaná
19 Pítaa minkááínkáán-ááígóní áwáuma saafá úwana
Maníkóní ámútanko séna kaumbo-wáási embá ayaafáí
úmaesa tefo
20 íyáfasine kumuwó. Kemá ti'maráúnasa tefo ímba kae'-
ímáyáán-uwo. Úwoi miwísé'a waaó súwana
21 Pítaa kuména minkwáásísáféna séna wésiyaafaa-on-
kwaasi úmpo nóintafera wésiyaafaao súwasa
22 kentáási kawáágón-áwí'a Kóníríyasi si'máráísata
empátá túne. Wemá kawe'-wáási Maníkón-ímáyáá éna áwí'a
mósá máráísasa pósa Yúndaa-waasi seyaafá'á wentáfésa
kawe'-wáásíyé wésewe. Moóráwigo Maníkóní kísau-waasigo
wíyómpakewi kusimámena séna ti'márénasa Pítaamba
Yópaa-naopakemba koaíyéwana empá'á téna aaí tasína isaaó
sisatá túne suwaná
23 Pítaa tí'maena naaúmpa'a tinkówasa wáúmba
aafáyáara'a Pítaa íyáfasinena miwísé'a kuráiye.

Miwísé'a kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuni aampa'ó kun-
kwáási tuwímbai awíyo'maesa

24 aampa'á kówaesa wémesa Sísááríyaa-naopa'o kumbá
Kóníríyasi wenamááraawe wení waásiye táántowasa
tatúwaandu urésa Pítaamba amu'makówana
25 Pítaa Kóníríyasini naambó wéronka'a ontará'á kúwana
Kóníríyasi aamoí éna óraakon-iye séna aísamaifimba
kífauwana
26 Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo íyáfasinaao séna
íyáfasinakena
27 aaí simáma'maena Kóníríyasiye'a naaúmpa'o iyúmba
sáwífa'-waasi túwaandu urómba ituwánéna
28 séna kentáási ámáámba ísaraawe. Yúndaa-waasisa
fí'onkaa-waasise ímba moórárata taankarotámaisa
wémaumne. Miwítí naaúmpata ínta wégundarata Maníkó
aráásimena seyaafá'-wáási ímba sáwí-waasin-owe siyáisa'a
awánaraunda póta ímba sáwí-waasiyemo sendá úwoi kawe'-
úmai ménaumne.
29 Mindásafesa sáántaamba ímba a'áo súnda túmpo
nóintafera sáántaraao Pítaa súwana
30 Kóníríyasi séna éíyain-do'waamba waé'a káfékaamba
fénáímpinka'a kesí naaúmpa'a inaí súnana minúwóíyáámbá
moóráwigo sámo kain-únánkwátói uréna súranka'a kumbéna
31 séna Kóníríyasiyo emó inaimó sémo waási túwa'nai ema
Maníkón-aúranka'a kawe'ó óndasafena Maníkó en-ímáyáá
imbá pó
32 ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwigon-awi'a
Sáímoni Pítaamba koaíyáaro. Araámáó Sáímonini
naaúmpa'a méraiye. Waan-ási-kisaumo máín-kwaasigoni
naaúmpakemba uwí-nónkóní áwáífa'-naumpakemba
koaíyáaro súwa'a
33 minúwóíyáán-úmai ti'maráúnasa embá koaíyáawa
kawe'-úmai téne. Kesáá Maníkón-aúranka'a túwaandu
éta Fasi'aénkó simámakain-aai simásiminkwae séta
amu'makáunasa téne Kóníríyasi siyáiye.

Pítaamo simátímakain-aai.

34 Kóníríyasi súwana Pítaa séna káfé'a wéisaumne. Érai'a
Maníkó ímba Yúndaa-waasi aantemba wégarawifo
35 seyaafá'-áémpákén-kwáási Maníkón-aúranka'a
arupíse úmai kawe'-úmai méraawi Maníkó miwí aamoí
wéuwatinkaiye.
36 Maníkó Ísu Káráísitimba ai'marówana Ísareri-
waasisafena ásé-aai simátímakaimba é'a ísaraawe. Ísu
Káráísiti seyaafá'-wáásítí Fasi'aénkón-iye. Minásé-ááísáfésa
érai'emo síyawi tirumbá kawe'-úmai wempa'ó méraiyamba
37 kemá ísaraawe. Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa
tuwé'a Maníkómpá'á té'a nombá maénááwe siyáimba Ísun-

aai aifaˈá Káríri-aempakemba tiyéna Yúndiyaa-marafaˈa wété uráiye.
38 Ísu Násaretifakewin-aai ísaraawe. Maníkó wení Ufaen-ámútámbá Ísumba ámakowana wempímbá óraaˈa uwánkowana Maníkó fasiˈaémbá aména weséˈa mérontafena naaóˈ-naoˈa kawe-kísáú wété éna waántáwankomo taˈótoron-kwaasi kaweˈá uwátínkáfaˈa kuráiye.
39 Yúndiyaa-marafaˈa Yérúsaremu-naopaˈa kísau maiyáimba awánaraumne. Wembá aaraa-táíyáˈá aíyayaampimba tufúsúmarowana puwéna
40 kaumbo-kánáá maisuwówana Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankowana paápé únta kesúrandesa awáraumpo
41 ímba seyaafáˈ-wáási awánaraawe. Maníkó simátíméromo siyáinta Ísunta awánéta pukómpinkembo íyáfasinonkaˈa tóné noné weséta naráumne.
42 Ísu óraakaˈa simásimena séna Maníkó imáyáa siména pukén-kwaasiye túmó arén-kwaasiye aaifimbá maitinkáínone siyé simátíméro Ísu siyáiye.
43 Naaófáˈá Maníkón-aaimo simátímakowi Ísun-aai simátimesa sésa wenááisafesa timankúnkúmbo íyawi Ísuni fasiˈaénkáˈá Maníkó miwítí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye naaófáˈá siyáawe Pítaa siyáiye.

44 Pítaa mináái simátimuwana wéison-kwaasifimba Maníkóní Ufaen-ámútánkó miséyáafápímbá kumbéna
45-46 Maníkóní Ufaen-ámútánkó kumúwasa fíˈo-fiˈon-aaifinkemba Maníkón-áwíˈa mósá márówasa Yúndaa-waasi Ísuni aampaˈó kun-kwáási Pítaa-iyaiseˈa Yópaafakembo tuwáíyé táátafesa ésa sésa Maníkó fíˈonkaa-waasiwaraˈa wení ámútamba úwoi wétimiye sésa táátafesa uwaná Pítaa séna
47 Maníkó wení Ufaen-ámútántáámó símakaintenta miwíwáráˈá wétimimba póta nombó maíyamba ímba aambá faiyónaumpo úwoi nombá maénááfo
48 maitínkáaro súwasa Ísu Káráísitintafesa ísámai nombá maitínkówasa Pítaantafesa sésa tuwímbai-noˈwaamba keséta waínone suwaná miyá uráiye.

11

Yérúsaremufaˈa Pítaamo simátímakain-aai.
1 Fíˈonkaa-waasi Ísun-aai isésa taˈótokaawemo sumbá aantá-waasiye Ísuni aampaˈó kuwáí Yúndiyaa-marafaken-kwaasiye mináái isésa mérowana
2 Pítaa Yérúsaremu-naopaˈa kúwasa tuwímbai-waasi aaisambá aéésa Yúndaa-waasi túma kárámai araénáémbo

wéontemba fí'onkaa-waasiwara'a miyá orómó siyón-kwaasi Pítaamba aaisambá aéésa
3 sésa emá fí'onkaa-waasiti naaúmpa'a iwaé ímbo túmo kárámai araénáémbo úmakaan-kwaasiti naaúmpakemba tómbá imandaráane suwaná
4 Pítaa seyaafá-tántáá'ó uráimba simátimena
5 séna Yópaa-naopa'a mé'a Maníkómpá'á inaimó séwándara'a kaainkáámbá awánááwánana wíyómpakemba óraa'-ampanta éíyain-araiya'a ta'ótoresa túwówana kuména méraawandara'a kumúwa'a
6 mimpímbá afuwé'a awánááwánda póíye waí-waane iyaankafayaané numawé mérowa'a awánááwánana
7 aaigó aantemba séna Pítaao íyáfasinke tufú'mai agandaaó súwa'a isé'a
8 sé'a Fasi'aénkóo ímbanifo kentáási ámáámba miyántántáá'á aambá fáí'makaawata póta ímba wénaumne séwánana
9 minááígó aantemba aneka'á séna Maníkó kawe-tántáá'é siyáin-tantaatafe ímba aambá fáí'makaawe siyó súwa'a
10 kaumbo-í'a kaainkáámbá awánááwánana wíyómpa'a minámpántá iyáiye.
11 Minúwóíyáámbá Sísááríyaafakemba kaumbo-wáási kentáá'a ti'marówi tumbá
12 Maníkóní ámútanko simásimena séna ímba kae'-ímáyáá indá miwísé'a waaó súwa'a kówánasa Yópaafakemba maankwáási afa'mórae-waasi Ísun-aaimo ísááwi suwíyórówata Sísááríyaa-naopata Kóníríyasini naaúmpata kówánana
13 simásimena séna Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi kesí naaúmpa'a kumbéraisa'a awánáúnana séna ti'márénasa Yópaa-naopakemba moóráwigon-awi'a Sáímoni Pítaamba koaíyéwana
14 téna aaí tawésimatimina'a ewárá ení akúnkwárá'á seyaafá'á wéisewana Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye wíyómpakewi siyáiye Kóníríyasi súwa'a
15 aaí wésewanana Maníkóní Ufaen-ámútánkó aifa'ó kentááfímbó kunkáintemba miwífímbá miyá úwa'a
16 awáné'a moórá-aai sááka'a makáumne. Ááéma Fasi'aénkó séna Yóni nombó maitínkaraimbanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye Fasi'aénkó siyáin-aai sááka'a makáumne.
17 Énifo kesáá Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúnta ówánanasa Maníkó wení ámútambo símakaintenta fí'onkaa-waasi miwí miyá owa'á awánaraumpo kemá Ísuni kísau-waasi pó'a nombó máúmba

ímba aambá faiyówánasa úwoi nombá maiyáawe Pítaa súwasa
18 mináái isésa aaisambó áúmba ifátuwesa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó miyá éna ímba Yúndaa-waasi aantemba aaisá wésimasimifo fí'onkaa-waasiwara'a wésimatimisasawara'a miwítí sáwí-imayaa tínaaemba uwámesa Maníkómpá'á tésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáawe.

Ántíokufakemba Ísuni waási-taai.

19 Ááéma Sítífenimba tufúwana puwúwasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási sáwí'a uwátínkówasa wété uráamba tuwímbai Fínísiyaa-marafa'a kuwasá tuwímbai Sáíparasi-marafa'a kuwasá tuwímbai Ántíoku-naopa'a kuwasá miwí minkáúmbó-máráfá'ó méron-kwaasi Yúndaa-waasi aantemba Ísun-aai kosimátimesa
20 miwífínkémbá tuwímbai Sáíparasi-marafakewi tuwímbai Sáíríni-marafakewi miwí Ántíoku-naopa'o koméronka'a Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiyewara'a Fasi'aénkó Ísuni ásé-aai kosimátimuwana
21 Fasi'aénkóní fasi'aémbá miwísé'a wérowasa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'á tiyáawe.

22 Ántíokufaken-kwaasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'ó tiyáan-aai suwasá Fasi'aénkóní waási Yérúsaremufa'o méron-kwaasi mináái isésa Páánápáasimba ai'márówana Ántíoku-naopa'a wémena
23 koména Maníkó kawe'ó uwátínkaromba tuwánéna aamoí éna óraaka simátimena séna kentirumbá fasi'ámai Fasi'aénkóntáfé'a méraaro séna
24 Páánápáasi kawe'-wáási úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmba fasi'ámai éna aaí simátíma'maena iyúwasa sáwífa'-waasi isésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

25 Uwaná Páánápáasi Sóromba ayaafáí úmaena Táásási-naopa'o kúmba
26 koawánéna koái'maena Ántíokufa'a tésarai moórá-aatai tamaisuwésarai Fasi'aénkóní waásise'a mésarai sáwífa'-waasi tatúwaandu untembá Ísun-aai simátíma'maesarai íyúyasa Ísuni aampa'ó kuwáísáfésa sésa Káráísitini waásiye suwaná aifa'á Ántíokufa'a mináái paápé uráiye.

27 Mináái paápé úwana minkánáá tuwímbai Maníkón-aaimo simátímakowi Yérúsaremufa'a tuwésa wémesa Ántíokufa'a kuwaná

28 miwífínkémbá moóráwigon-awi'a Ákápáasi íyáfasinena
Maníkóní ámútanko wesé'a mérowana séna óraa'-aawai
seyaafá'-áémpá'á táíníye siyónka'a póna ánaaemba Rómu-
kamaniti kawáágón-áwí'a Kíróndíyasi méronka'a minááwáí
paápé uráiye. Ákápáasi mináái súwasa
29 isésa Ísuni aampa'ó kuwái moórá-mora sésa óntamba
túwaandu úmai Ísun-aaimo ísááwi Yúndiyaa-marafa'o
méraan-kwaasi timénae sésa
30 miyá ésa minóntámbá Páánápáasinte Sóronte
tímúwasarai maimaésarai wémesarai Fasi'aénkóní waásiti
óraa'-waasi mátímakaaye.

12

Aneka'á sáwí'o uwátínkaraan-aai.

1 Minkánáá Érotin-anáwainko araámáó Éroti Yúndaa-
waasiti kawáágó ména Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai sáwí'a
uwátinkena
2 moóráwigomba ai'marówana Yóni awaaón-áwí'a
Yémísimba kota'ótokena anuwarambá kambísásuwowana
puwúwasa
3 Yúndaa-waasi aamoí uwaná Éroti awánéna aamoí
uwásinkaiwae séna moóráwigomba ai'marówana Pítaamba
kota'ótokaiye. Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-
pereti agáún-kanaa Pítaamba kota'óto'maena
4 ándáfa'a máánkowasa siyáánkain-úmai afa'móráe-
i-waasi wenká'á káráwiyowasa éíyain-eiyain-kwaasi
kóyááka-tayaaka úmai káráwiyuwasa Éroti séna Maníkó
Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tai'áína'a Pítaamba
áí'mae'a Yúndaa-waasi túranka'a aaifimbá maenké'a
tufuwónaumnemo súmba
5 Pítaa ándáfa'a mérowasa Fasi'aénkóní waási
Fasi'aénkómpá'á inaí símai Pítaamba áwa'nai uráawe.

Pítaamba ándáfakembo faú'ánkarain-aai.

6 Inaí sésa Pítaantafesa ísámai áísai uwaná aafáyáaraamba
Éroti Yúndaa-waasi túranka'a Pítaamba aaifimbá
maiyankánaumne súwana káfé'-no'waankaamba Pítaamba
aíyayaanka'a kárá'umakesa kae'-í-wáási séfasefa'a
méroyana Pítaa aún-kwaigúwasarai kae'-í-wáási ontará'á
káráwiyoyana
7 minúwóíyáámbá Fasi'aénkóní kísau-waasigo
wíyómpakewi kumúwana ándá-naumpa'a sán-kówana
Pítaan-ayóíyá'á tufuwéna aúsúwana íyáfasinowana séna
úwoiya íyáfasinaao súwana Pítaa ayáámpinken-anda
weyááríka'a faú'wena marapá'á kumúwana

8 wíyómpakewi séna ení á'wáánkau uré enaísamai ánáamba
maimái uwó súwana miyá úwana ení paákákén-únánkwátói
kuférénakai kesékai koyó súwana
9 Pítaa ándá-naumpakemba wenánaaemba kuména ímba
waásin-iye-imayaa uráifo kaaimbá awánáúmne-imayaa éna
10 i-wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémbá
moórá-ontara'a i-wáásímó méron-ontara'a kúwáákesarai
minkákémbá ándáfakembo naaópa'o kónae owasamó
titinkáán-ontara'a fasi'aén-óntárá'á kúmúyana weyáárika'a
tigúwasarai kuwákárúwesarai aampa'á kuyaná
minúwóíyáámbá wíyómpakewi Pítaamba auwéna
áwiyokuwana
11 Pítaa imáyáa éna séna ímba kaaimbá awánáúmpo érai'a
Fasi'aénkó wení kísau-waasigomba ai'máráísana kuména
Éroti sínkamine isaná ayáámpinkemba kuntafísuwaisa'a
túne. Yúndaa-waasiwara'a sínkamonaesamo ombá
kuntafísuwaisa'a túne Pítaa siyáiye.

12 Pítaa minímáyáá uwásuwena Máríyaani naambó
wéropa'a wéna Yóni-Máákaani anówani naambó wéropa'a
kúwasa sáwífa'-waasi mindáúmpá'á túwaandu ésa
Pítaantafesa ísámai Fasi'aénkómpá'á inaí wésuwana
13 mindánkóní ontamá paupau súwana moórá-arasi
mindáúmpá'ó kísaumo maún-arasigon-awi'a Róta ontará'á
kuména
14 séna nááwa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana
Pítaan-amóísáúmba iséna kunaamoí éna ímbo ontamó
tiyankómba awaantanténa sáwífa'-waasi isimátimena séna
Pítaa ontará'á méraiye súwasa
15 miwí sésa emá uwóí'a éma karo'á séne suwaná
minárásígó aneka'á séna érai'a Pítaa ontará'á méraiye
súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iye
16 suwaná Pítaa ontamá óraaka'a paupau súwasa isésa
ontá kuntiyésa awánomba wemá Pítaa úwasa táátafesa
uwaná
17 káíkarewa'a simátíméno simásuwena séna Fasi'aénkó
ándáfakemba kembá sí'maena aampa'á másiyuwaifo
Yémísine Ísun-aaimo ísáán-kwaasiye kosimátíméro Pítaa
simátimena tiyuwéna fí'on-daopa'a kuráiye.

18 Kúwasa aafáyáara'a i-wáásí Pítaambo káráwiyowi
awánomba ímba mérowasa kantúmba marésa Pítaa nááfara
kóuraiyo suwaná
19 Éroti iséna Pítaamba ayaafáí oró súwasa ayaafáí
uwááesa ifátuwowana Éroti miní-wáásí aaifimbá maitinkéna
séna tínkamoro séna tuwímbai ti'marówasa tínkamuwasa

púwúwana Éroti miyá uwásuwena Yúndiyaa-marafa'a tuwéna kumémena Sísááríyaa-naopa'a kumbéraiye.

Érotimo pukáin-aai.

20 Éroti Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopaken-kwaasiye áfááraumai aaisambá tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tatúwaandu ésa sésa Érotimo káráwiyai-marafakemba kentáási tómbá wémaumne sésa mináái símai kawe'á ónae sésa Érotimpa'o tumbá wení naaka'ó káráwiyowin-awi'a Párásitasimba másimamuwana isówasa minááísámbá másimai tukáawe.

21 Minkákémbá Éroti óraa-kanaa úwana wenká'ó káráwiyowini unáánkwátói úmaena káráwiyowi maé'mae'o úpa'a iména ayáátáá'-aai wésuwasa

22 Érotimba símai arumbá torésa sésa ímba waásigo sifó maníkó siyé óraaka suwaná

23 Éroti minááísáféna ímba Fasi'aénkó úmpo úwoi-waasi úne séna aúpá'á tuwówana maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi tufúwana ufónkwanko arumbá unkutúwana pukáiye.

24 Puwúwasa Fasi'aénkóní waási Maníkón-aai kosimátin-tasimatin-uwasá isésa érai'e sésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

25 Ántíokufaken-kwaasi Yérúsaremufaken-kwaasisafesa óntamba timénaumne siyómba pósarai Páánápáasiye Sóroe wétimuyana minkísáú tai'ówasarai ifó'-wáásígón-áwí'a Yóni-Máákaamba áí'maesarai Yérúsaremufa'a tuwésarai wémesarai Ántíokufa'a kurááye.

13

Maníkó Páánápáasinte Sóronte kísaumo tímakain-aai.

1 Ántíoku-naopa'a Fasi'aénkóní waásifinkemba Maníkón-aai wésimatimen-kwaasiye uwáítáí'o un-kwáásíyé mésa moóráwigon-awi'a Páánápáasi úwana moóráwigo fafután-kwáásígón-áwí'a Símiyoni úwana moóráwigo Sáíríni-marafaken-kwaasigon-awi'a Rúsiyasi úwana moóráwigon-awi'a Mánéyeni wemá Éroti kawáágóní naaúmpa'o maé'éíwai úwana moóráwigo Sóro úwana úmai mésa

2 moórá-kanaa Fasi'aénkóní waási Maníkón-ímáyáá mósá marésa tómbá ímba nésa inaí aantembo sunká'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó simátimena séna Páánápáasinte Sóronte kesí kísaura'a íyáfasintinkaraumpo mindárai tiyúwáaro súwasa

3 tómbá ímbo nombá inaí aantemba sésa Maníkóní kísaurai
máíwae sésa tineˈá tiyáántamba taˈótoresa tiˈmárówasarai
kurááye.

Sáíparasi-marafaˈo kosimátímakaayan-aai.

4 Maníkóní Ufaen-ámútánkó Páánápáasinte Sóronte
tiˈmarówasarai Yóni-Máákaamba áíˈmaesarai Ántíoku-
naopaˈa tuwésarai Sérúsiyaa-naopaˈa kumésarai uwí-
nónkóní afufumpim-báráfáˈá áwíˈa Sáíparasi-marafaˈa kónae
sésarai nompín-táómba taˈótoresarai íyátesarai wémesarai

5 Sáíparasi-marafaˈa Sárámisi-naopaˈa mindómpín-
táómpinkemba kumésarai Yúndaa-waasiti ámáán-
daumpimpaˈa Maníkón-aai simátímaˈmaesarai kuyaná Yóni-
Mááka túwaˈnai úmaena kúwasarai

6 kaweˈ-ááí simátímaˈmaesa marapáˈá wémesa Péfosi-
naopaˈa kuwaná moóráwigo mindáópaˈa Yúndaa-waasigo
ména wenáwíˈa Pááyísási Kíríki-taafinken-awiˈa Érímasi aita-
mbá éna fintómó ún-kwaasi póna karoˈá séna Maníkón-aai
simátimundawi úne súwana

7 moóráwigo kámáni-kawaagon-awiˈa Sésiasi-Porasi ména
kaweˈ-ímáyááwáráˈ-wáási póna Maníkón-aai isánae séna
Páánápáasinte Sóronte táántowana Érímasi aitambá éna
fintómó ún-kwaasigo kámáni-kawaagoe aasiyaasí maéˈmaeˈo
úwai mérowana kámáni-kawaago Páánápáasinte Sóronte
táántowasarai tuyaná Érímasiwaraˈa téna

8 mindárai-taai tasímai taráísuwena kámáni-kawaago Ísun-
aaisafena amankúnkúmba ifó séna mindárai-taai tasímai
taráísuwowana

9 Sóro moórá-awiˈa Póro Maníkóní Ufaen-ámútánkó
wempímbá óraaˈa uwánkowana Póro fintómó ún-
kwaasigomba kááˈa afuwéna

10 séna waántáwankon-árááˈa po kaweˈ-ánkóní namuro-
wáási éma seyaafá-sáwí-ímáyáágó empímbá óraaˈa
uwánkáímba po Fasiˈaénkóní kaweˈ-ámbá sáwíˈo úmae
iyóndasafena

11 káféˈa Fasiˈaénkó ení méyámbá amína aúramba
kafíˈwína tuwímbai-kanaa sámo káínda ímba awánáínone
Póro súwana minúwóíyáámbá Érímasin-aúrampaˈa kumeuˈá
uwágúwana siyáán-toˈmaesamo níyane séna waási tiyaafáí
úmae wénuwana

12 kámáni-kawaago Fasiˈaénkón-aai iséna áátafena éna
Fasiˈaénkómó úmba awánéna séna Fasiˈaénkón-aai éraiˈ-aain-
iye séna amankúnkúmba uráiye.

Písíndiyaa-marafaˈa Ántíoku-naopaˈo kurááyan-aai.

13 Póro weséˈo wénuwaise Péfosi-naopaˈa tuwésa nompín-
táómba taˈótoresa íyátesa wémesa Pámpíriyaa-marafaˈa

Pékaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kúmúwana Yóni-Mááka tiyuwéna Yérúsaremufa'a kóúwasarai
14 mindárai marapá'á wémesarai Písíndiyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a wésarai Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaara'a Yúndaa-amaan-daumpa'a mara'á iméroyasa
15 aúfáífinkemba Maníkóní ámáámba Mósese agaimakómba simátimesa Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakón-aai simátímúwasa Yúndaa-amaan-kawaa-waasi moóráwigomba ai'mórówana mindáraifa'a téna séna kentáási waásiyaiyo aaimó wérainakaimo ékai kentáási imáyáa símai asésinkaakaiyo súwana
16 Póro íyáfasinena séna ísáaro. Kesí Ísareri-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá márááwiye ísáaro.
17 Naaófá'á Ísareri-waasiti Maníkó kentáá síwá'násafena séna kesí waásin-owe súwasa fí'on-kwaasiti marafá'á Ísípi-marafa'a mésa sáwífa'-waasi agáúwana Maníkó wení óraa-fasi'aemba wérontafena Ísípifakemba tí'maena
18 máásai-marafa'a mátinkowasa sáwífa'-aatai 40 aatai wénesa aasiyaasí Maníkóntáfésa sáwí-imayaa umbánifo Maníkó miwíyá'á káráwiyena ímba tiyuwówasa
19 Kénaani-marafa'a afakaeté-marafaken-kwaasi moóra-mora úmai mérowana Maníkó tínkambaena wéiyuwasa tuwímbai putásowana miwítí maramá maimaéna wení waási Ísareri-waasi mátimuwasa
20 mimbáráfá'á
mésa sáwífa'-aatai 450 aatai maiyáawe.

450 aatai máúwana Maníkó moóra-mora-waasi kawáá-kísáúrá'á íyáfasintinkafa'a kúwana Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Sámúwéri íyámauwasa miyán-káwáá-wáási taí'ásowasa
21 Ísareri-waasi Maníkó ímba kentáárá'á káráwiyinkwae sésa kentááfínkémbá moóráwigomo éna kentáárá'á káráwiniye suwaná Maníkó séna Pénisaminin-andafakewi Kísin-áániniko-awi'a Sóro káráwiyi-kisau máíníye súwana minkísáú wémaena 40 aatai maisuwówana
22 Maníkó minkísáú Sórompakemba Yésin-áániniko-awi'a Téfítimba amúwana maúwana séna Téfíti kemó súndantemba wéifo aamoí uwánkaumne Maníkó siyáiye.
23 Naaófá'á Maníkó séna Téfítin-andafakembo ánaaembo íyáfasinankaandawi wemó éna Ísareri-waasi sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye siyáimba Ísuntafena minéráí'-áái siyáiye.
24 Ísu ímba seyaafá'-wáási túranka'o paápé urónka'a Yóni nombó maitinkówi seyaafá'-Ísáréri-wáásísáféna simátimena

séna kentí sáwí-imayaa tínaaembo uwáme'o Maníkómpá'ó tíya'o é'a nombá maitinkánaumne súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna
25 wení kísau ampáánká'á tai'áíne úwana simátimena séna kentí imáyáagomo kentáfé'o nááwa'iyomo sembá wéamu'maraawi ímba kemá úmpo kesínaaembo tíndawi wemá óraako kembá íyáákaraifo wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iye Yóni siyáiye

Póro siyáiye.

26 Póro simátimena séna kesí waási Émbaramun-andafaken-kwaasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márááwiye ísáaro. Sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'ó métínkáímba kentáásáféna Maníkó siyáiye.
27 Yérúsaremufaken-kwaasiye miwítí kawáá-wáásíyé sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiyemo siyáin-aai Ísuntafesamo siyáamba ímba imáyáa uráawe. Aasiyaasi-kánáá ámáán-aaimo ísón-kanaa Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakón-aai aúfáífinkemba toráumai suwasá isésa Ísuntafesamo siyáamba ímba imáyáa uráafo tufúwana pukáifo mináúfáífínkén-ááí paápé uráiye.
28 Tufuwíyan-ambo saafá umbá ímba sáwí'a uróntafesa Páíratintafesa úwoi sésa tufuwínone siyáawe.
29 Maníkón-aai aúfáífimba Ísun-aai agaimakómba seyaafá'á miyá uwasá aaraa-táíyákémbá maimái óntan-aifimba máutamakowana
30 Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankowana
31 ayáátááka'a moórá-mora-kanaa wení waási túranka'a paápé uráiye. Ímbo tufúkónka'a Kárírifakemba Yérúsaremufa'a wesé'o kuráawi pukómpinkemba íyáfasinenamo moórá-mora-kanaamo paápé urómba minkwáásí awánésa sésa awánáúndasaawe isáúndasaawe Ísareri-waasi kosimátíma'maeta kónae sésa kuráamba minkísáú paaí wémaewe.
32-33 Páánápáasiyekai minásé-ááí simátíméyanekai túye. Maníkó kentáá síwá'násafena miyá ónaumnemo siyáimba kesáámó méraunda-kanaafinta miyá éna Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Minááí imó agaimakón-aufaifimba kaepímbá agaimaréna séna

emá kesáánimba óna'a
kesí kísaura'a ánkaraumne

agaimaréna siyáiye.
34 Maníkó wembá pukómpinkemba íyáfasinankaraimba póna ímba aneka'á puwínana áúma kawáá'índasafena Maníkó séna

Téfítintafe sé'a érai'a kawe'á uwánkanaumne siyáundantemba embá kawe'á uwánkanaumne
Maníkó siyáiye.
35 Moóráfa'a imó agaimakón-aufaifimba agaimaréna séna
Maníkó wení kawe-kísáú-wáásígómbá
ímba auwáínana áúma kawáá'íníye
agaimaréna siyáiye.
36 Minááí ímba Téfítintafena siyáifo Téfíti Maníkóní kísau
wémaena puwúwasa maimaésa aíwá'námo utámakompimba
máutamarowana áúma kawáá'uraifo
37 Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankarowimba
wenáúma ímba kawáá'uraiye Póro siyáiye.

38 Póro simátimena séna kesí waásisono.
Ísámai kawe'án-oro. Ísu pukómpinkemba
íyáfasinankaraiwaintafena waásiti aoisaambá
maitiyuwáíníye Maníkó siyáiye. Minááímó simátimunda
ísámai kawe'án-oro.
39 Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo
arááíwáéwimo ombá minámáánkó kentí aoisaambá ímba
maitiyuwáínana arupíse úmai méraawin-owe Maníkó ímba
sínífo Ísumo éna wenááisafesa timankúnkúmbo íyawiti
aoisaambá maitiyuwáínana miwísáféna arupíse úmai
méraawin-owe Maníkó síníye.
40 Miyáumai Maníkón-aaimo simátímakowi siyáan-aaigo
kempá'á tifó sé'a káráwimai kawe'án-oro.
41 Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi agaimarésa sésa
érai'-aaisafe'a símai sáwí'o on-kwáási ísáaro.
Kembiwímó méraiyan-kanaa kísau máénda minkísáúmó
awáné'o ímbo kempá'ó té'o
é'a úwoi puwónááwe. Minkísáúsáfésamo simátimiya'a
minááísáfésa ímba
timankúnkúmba ónááwe
sésa agaimarésa siyáawe. Minááí kempá'á tifó sé'a
káráwimai kawe'án-oro Póro siyáiye.

42 Minááí simátimena Póroe Páánápáasiye ámáán-
daumpakemba máápa'a kumónae uyasá waási sésa aneka'á
ámáán-aaimo ísáán-kanaa tínakai minááí másíyata ísáano
43 simásuwesa máápa'a kúmúwasa sáwífa'-waasi Yúndaa-
waasiye fí'onkaa-waasi Yúndaa-amaan-ampa'o kuwáíyé
Póronte Páánápáasinte tirááíwa'maesa kuwasaráí sésarai
Maníkó úwoi kawe'á uwátinkainifo fasi'ámai wení aampa'á
koró siyááye.

44 Suyaná Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa túwasa
mindáópaken-kwaasi seyaafá'á Fasi'aénkón-aai isánae sésa
Yúndaa-amaan-daumpa'a imérowasa
45 Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa mináái
arááíwáéfo sésa Póronte Páánápáasinte karaánáá'a tinkésa
karo'-ááí séye sésa símai taráísúwasarai
46 miwí táároi ímbo inkáísúyamba óraaka sésarai aifa'á
érai'a Maníkón-aai simátimuyamba mináái tínaaemba
uwáme'a ímba sínkáíye sembá pó'a aúí'o úmaimo maé'mae'o
ondá uwófí'a ónaumne-imayaa ombá pókai tauwerékai
fí'onkaa-waasi Maníkón-aai kosimátimeyauye.
47 Áéma Fasi'aénkó simásimenasa séna
emá fí'onkaa-waasi sáma kátinke kesáái simátímínasa kesí
aambá awánáíya'a
seyaafá'-máráfákén-kwáásí sáwí'o úmaimo méraampinkemba
kawe'-ámpá'á métinkanaumne
Maníkó mináái simásímakaimba pókai fí'onkaa-waasi
wenáái kosimátimeyauye Póro siyáiye.

48 Póro súwasa fí'onkaa-waasi isésa Fasi'aénkón-aaisafesa
aamoí ésa tirunkó kawe'á úwana Maníkó séna kesí waási
é'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwasa miwí Fasi'aénkón-
aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

49 Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmba ésa mimbáráfá'á
Fasi'aénkón-aai kosimátin-tasimatin-uwasá sáwífa'-waasi
ísówasa
50 Yúndaa-waasi Póronte Páánápáasinte tirumbá sáwí'a
uwátinkesa aare túwí'o wéron-inimba Yúndaa-amaan-
aaimo fasi'ámaimo méron-inine mindáópaken-oraa'-waasiye
tirumbá tórówasa Póronte Páánápáasinte sáwí'a uwátinkesa
aaisambá tiyésa miwítí marafákémbá ti'mátuwowasarai
51 Maníkó minkwáási ímba aamoí uwátinkainiye-aiyowai'a
ésarai tísamaifakem-barama uwá'maresarai Ántíoku-
naopa'a tuwésarai Áíkóníyamu-naopa'a kuyasá
52 Ántíoku-naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáási mérowana
Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowana
tirunkó kawe'á uráiye.

14

Póroe Páánápáasiye Áíkóníyamu-naopa'o kuráayan-aai.

1 Póroe Páánápáasiye Áíkóníyamu-naopa'a wésarai ááémo
uráayantemba Yúndaa-amaan-daumpa'a imésarai ásé-aai
óraaka simátímúyasa isésa sáwífa'-waasi Yúndaa-waasiye
fí'onkaa-waasiye Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá

2 tuwímbai-Yundaa-waasi Ísun-aaisafesa tínaaemba
uwámesa ímbo timankúnkúmbo uwáí Póronte Páánápáasinte
sáwí-aai simátínkówasa fí'onkaa-waasi isésa mindáraiye
Ísun-aaimo ísówiye tirumbá sáwí'a uwátínkówasa
3 mindárai ayáátááka'a mindáópa'a mésarai miwí táároi
ímbo inkáísúyamba Fasi'aénkón-aai óraaka simátímúyana
Fasi'aénkó waási úwoi kawe'ó uwátínkáímba awánáíwae
séna mindárai wení fasi'aémbá timúwasarai ímbo awánaron-
kisau kawe-kísáú máúyasa
4 mindáópakewi kaeká tuwínkaa'-ésa tuwímbai Yúndaa-
waasi-taaisafesa érai'e suwasá tuwímbai aantá-waasi-
taaisafesa érai'e siyáawe.

5 Suwasá fí'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye miwítí óraa'-
waasiye túwaandu ésa tínkamonae-aai sésa óntantamba
Póronte Páánápáasinte tínkamonae suwasaráí
6 mináái isésarai kawe'ó íyapa'e sésarai Ríkióniyaa-
marafa'a wésarai Rísítara-naopa'e Tépi-naopa'e fí'o-fi'on-
daopa'e
7 ásé-aai simátíma'maesarai kurááye.

Rísítarafa'e Tépifa'emo kurááyan-aai.

8 Moóráwigo Rísítara-naopa'a anówan-arumpinkemba
aísamai sáwí'o uwáguromba ma'ánkarowana ímba aíntómba
ááémo maúnka'a ména
9 Póro wésimatimun-aai iséna érai'-aai wésimba póna
kawe'á uwásinkainiye-imayaa úwana Póro minímáyáámó
úmba awánéna aráá'a afuwéna
10 óraaka séna koku'á íyáfasinaao súwana íyáfasinkwena
aamoí éna weyáárika'a marapá'ó kúmba
11 sáwífa'-waasi Póromo úmba awánésa miwí tááifinkemba
Ríkióniyaa-taaifinkemba sésa kentáási maníkórái waásiyaan-
úmai marapá'á kentááfímbá kumbéraaye sésa
12 miwítí maníkón-áwí'a mindárai simátinkesa sésa
Páánápáasintafesa Súsiye sésa Pórontafesa aaisé'o
simátímíwaiye sésa Émísiye siyáawe.
13 Marukón-awáífá'á minkáró'-máníkón-áwí'a Súsi wení
ámáán-damba wérowana minkáró'-máníkóntáféna ísámai
póí'o uwándon-kwaasigo purumakamá wémaena mowáán-
aramba wétarare úmaena mindáókoni kusai-óntárá'á mó
marówasa sáwífa'-waasi miwítí maníkóntáfésamo póí'o
uwándaantemba miyáumai Ísuni aantá-waasiyaiya'a póí'a
uwándánaemo
14 sun-ááí isésarai sáwí'an-iye sésarai kentí unáánkwátói
tafétuwesarai tuwaantantésarai sáwífa'-waasifimba
komésarai óraaka sésarai
15 kenkáí nóra ónaera wéoo. Keráí kemó onten-kwáásí
úye. Ásé-aai tasimátimuyamba miyán-káró'ó ombá tuwé'a

érai'-Manikompa'a teró. Érai'-Maniko wíyóne marawé uwí-
nóné mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena fasi'aénkwáráwí
méraiye.
16 Ááéma Maníkó úwoi tíyukowa'a kentí imáyáafinkemba
seyaafá'-áémpákén-kwáási wénesa
17 miyá é'éímbanifo Maníkó méraiye síwae séna aaí sisaná
aa'á téna tónkó kawe'á isa'á wéne'a tirumpin-áámói wéowe.
Miyáumai awáné'a miyámó im-báníkó méraiye síwae séna
Maníkó kawe'-í'a wéiye
18 mindárai mináái suyasá seyaafá'-wáási fasiyésa
mindáraiya'a pói'a uwándánae suwasaráí ímba miyán-oro
símai tufímbaesarai íyúyasa ifátukaawe.

19 Ifátuwowasa tuwímbai-Yundaa-waasi Písíndiyaa-
marafa'a Ántíoku-naopakene tuwímbai Áíkóníyamu-
naopakene tésa seyaafá'-wáási tirumbá tórówasa isésa
Póromba óntantamba tufuwésa é'a púwíye-imayaa ésa
tafisímaesa mindáókoni awáífá'á mátúwówasa
20 Ísuni aampa'ó kuwái taúkúresa awánowana íyáfasinena
mindáópa'a wéna kowaúmba aafáyáara'a íyáfasinesarai
Póroe Páápápáasiye mindáópa'a tuwésarai Tépi-naopa'a
kurááye.

Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneka'ó kurááyan-aai.

21 Póroe Páánápáasiye Tépi-naopa'a ásé-aai
kosimátímúyasa isésa érai'e sésa Ísuni aampa'á kuwasaráí
mindárai Rísítara-naopa'a aneka'á kurésarai minkákémbá
Áíkóníyamu-naopa'a kurésarai minkákémbá Písíndiyaa-
marafa'a Ántíoku-naopa'a aneka'á kurésarai
22 miyá úmae wénesarai Fasi'aénkón-aaisafesa
timankúnkúmbo uwáí miwítí imáyáa fasi'átinkesarai sésarai
Ísuni aampa'á fasi'ámai koró sésarai Maníkó wení waásimo
kawáánipa'o kónae sé'o é'a minámpá'á umbaimó tain-
ámpá'á kónááwe sésarai
23 miyáumai mindáópaka'a wénesarai Fasi'aénkóní
waásifinkemba miwítí óraa'-waasi íyáfasintinkafa'a kuyasá
Maníkón-ímáyáá ésa ímba tómbá nésa inaí aantemba wésesa
mindárai Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmbo uwáísáfésarai
Fasi'aénkó káráwitinkamae iyíníye simátímakaaye.

24 Simátimesarai Písíndiyaa-marafa'a kóyáákesarai
Pámpíriyaa-marafa'a wésarai
25 Pékaa-naopa'a komésarai ásé-aai kosimátimesarai
minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai

26 nompín-táómba ta'ótoresarai íyátesarai témesarai
Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a aneká tiyááye. Ááéma
mindáópa'a Fasi'aénkóní waási mindáraisafesa Maníkó
túwa'nai úmaena iyínífo wení kísau komáékaiyo siyówasarai
minkísáú komaisuwésarai tiyááye.

27 Ántíokufa'a tuyasá Fasi'aénkóní waási tatúwaandu
uwasaráí Maníkómó simátimuntembo urááyan-aai sésarai
Ísuni aampa'ó fí'onkaa-waasi aráátímúyasa mináááísáfésa
timankúnkúmba ésa minámpá'á kowé-ááí tasimátimesarai
28 mindáópa'a Ísun-aaimo ísówi ayáátááka'a méraaye.

15

Yérúsaremufa'a túwaandu ésamo siyáan-aai.

1 Ántíoku-naopa'a méroyasa tuwímbai Yúndiyaa-
marafakemba Ántíoku-naopa'a komésa Ísun-aaimo
ísówisafesa sésa Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo
ímbo isé'o túmo kárámai araénáémbo íyanamo éna Fasi'aénkó
sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á ímba
métinkainiye suwasaráí
2 Póroe Páánápáasiye mináááísáfésarai aaisambá tiyésarai
wesimán-kwesiman-esa Ántíokufakewi Ísun-aaimo ísówi sésa
Yérúsaremufa'a aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-
waasiye mináááísáfé'a kotísai oro sésa Póroe Páánápáasiye
tuwímbai-waasiye ti'márówasa kuráawe.

3 Fasi'aénkóní waási ti'márówasa wémesa Fínísiyaa-
marafa'e Sáméríyaa-marafa'e naaó'-nao'a komérowasa Ísun-
aaimo ísówi túwaandu urówi simátimesa sésa fí'onkaa-waasi
Ísun-aai isésa timankúnkúmba ésa méraawe suwasá isésa
tirunkó kawe'á úwasa
4 naaó'-nao'a simátimesa wémesa Yérúsaremu-naopa'a
komérowasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiye miwítí
óraa'-waasiye tiyáámba timésa aamoí uwasá Maníkó
kísaumo tímakain-kisaumo maiyáan-aai másimatimuwasa
5 isésa tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo umbánifo
ámáán-kawaa-waasiti aampa'ó kuwáí íyáfasinesa sésa
fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owí Mósese
simátímakon-amaamba isésa túma kárámai araénáémba
orómá kosimátíméro suwasá
6 aantá-waasiye óraa'-waasiye sésa mináái túwaandu uréta
imáyáa úmaisa senó siyáawe.

7 Uwasá túwaandu urésa ayáátááka'a mináái suwaná
Pítaa íyáfasinena séna kesí waásisono. Fí'onkaa-waasi

ásé-aai isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba íwae séna
ááéma Maníkó kempínkémbá íyáfasisinkena si'marówa'a
kosimátimewanasa isésa érai'e siyáawe. Kemá mináái é'a
ísaraawe.
8 Maníkó seyaafá'-wáásítí imáyáa tuwánéna fí'onkaa-
waasisafena séna kesí waásin-owe séna Ufaen-ámútámbó
símakainten-úmai miwíwárá'ó tímakaimba awánaraumne.
9 Maníkó Yúndaa-waasisa fí'on-amba ímba aráásimenasa
fí'onkaa-waasi ínta fí'on-amba aráátimena wéifo Maníkó
seyaafá'-wáásísá mimbórá-ántá wéaraasimiye. Miwí Ísun-
aaisafesa timankúnkúmbo ontáféna miwítí sáwí-imayaa
maitiyuwéna kawe'-ímáyáá uwátínkaraiye.
10 Mósesen-aaigo kentáá síwá'nása umbaí tiyówasa ímba
kanaa'á aráááíwakaawe. Kentááwárá'á miyá isatá ínta
kanaatá wéaraaiwaumne. Mindásafesa fí'onkaa-waasi Ísuni
aampa'ó kowísáfésamo Mósesen-aai aráááíwáéro síyasamo
ésa umbai-ámbá aráááíwaenaawe. Miyámó íyanamo éna
Maníkó aaisambá sína'a ímba miyá ónááwe.
11 Fasi'aénkó Ísu úwoi súwa'nai enasa
sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawe'-ámpátá
méwésinkaiye. Mináááísáféta érai'esa sénáísaiye miyámó
wéintenta fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéiye Pítaa siyáiye.

12 Pítaa súwasa isésa seyaafá'nánká érai'a siyé sésa ímba
aaí suwasaráí Póroe Páánápáasiye Maníkó tímakain-kisau
fí'onkaa-waasifimbo minkísáú maiyááyan-aai simátimesarai
Maníkóní kísau ímbo awánaraan-kisau kawe-kísáúmó
maiyááyan-aai
13 simátímúyana Yémísi séna kesí waásisono. Kesáái ísáaro.
14 Ááéma Maníkó fí'onkaa-waasisafena imáyáa éna
minkwáásífínkémbá tuwímbai íyáfasintinkena séna kesí
waásin-owemo siyáin-aai Pítaa káfé'a simásímakaiye.
15 Maníkón-aai simátímakowi mináái aúfáífimba
agaimarésa sésa
16 Fasi'aénkó séna ánaaemba kumé'a Téfítini naambó
tawísísukaamba kunuwásuwanaumne. Sáwí-
tantaa'wara'a kawe'ó kunuwásúwáanda pósa
17 fí'onkaa-waasi kempá'á ténááwe. Kesí waásin-owe
sendawí kempá'á ténááwe séna
18 Fasi'aénkó mináái naaófá'á siyáimba isaná káfé'wara'a
miyá wésiye Yémísi siyáiye.

19 Yémísi simátimena séna Fasi'aénkó siyáin-aaisafe'a
imáyáa é'a sé'a fí'onkaa-waasi Maníkómpá'ó ten-kwáásí
umbai-kísáú ímba timénaumpo
20 aúfái agaimái timéta séta karo'-mánikóntáfésa imáyáa
ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba naaró. Aare-úméné

waai-úméné ímba oró. Póíma tufú'newana wení naaemá ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpói ímba naaró. Naaewárá'á ímba naaró. Minááí aúfáífimba agaimaráúmpo toráumai ísáaro.
21 Ááémo maé'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ayáátááka'a aasiyaasí ámáán-aaimo ísáán-kanaa minááí Mósesen-aai simátíma'maesa kuráawe. Mindásafeta aúfáífimba agaimaráúmpo toráumai ísáaro Yémísi siyáiye.

Aúfái agaimái fí'onkaa-waasimo tímakaan-aai.

22 Súwasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiye miwítí óraa'-waasiye sésa kanaámpóta kentááfímbá tuwímbai ti'máráanasasa Póroe Páánápáasiye Ántíokufa'o wíyapa'a miwísé'a wíwae sésa miwífínkémbá kae'-wáásí túwí'a mósá makáan-kwaasiyai-tuwi'o sumbá moóráwigo Sáírási úwana moóráwigo kae'-áwí'á Yúndasi Pásapasiye úmai
23 aúfái timésa ti'márówasa kuráawe. Mináúfáífímbá agaimarésa maará siyáawe. Kesáá kentí waásisa úne. Aantá-waasiye óraa'-waasiye moórá-aai sénaumpo kentáásí waási ísáaro. Fí'onkaa-waasi Ántíoku-naopa'e Síriyaa-marafa'e Sírísiyaa-marafa'o méraan-kwaasi ísáaro.
24 Kentááfínkémbá tuwímbai kempá'á wésa ímbo simátímakaunda-aai miwítí imáyáafinkemba kosimátímúwa'a isé'a tirunkó sáwí'a úwa'a umbaimó taráanta iséta
25-26 túwaandu uréta imáyáa éta mimbórá-ááí símai kae'-wáásí íyáfasintinketa ti'maráúnasasa Páánápáasiye Póroe'a migóye. Mindárai kesí waásisa siruntá tímakaundanaraiye sínkamiyakai puwúyafo-imayaa ímba ésarai Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau wémauye-imayaa ésarai fasi'ámai wémaeye.
27 Yúndasinte Sáírásinte ti'maráúnasarai migóyamba pósarai aúfáífinken-aaiwara simátimiyan-aaiwara'a mimbórá-ááí pósarai kosimátimeyaaye.
28 Maníkóní Ufaen-ámútánkówé kesááwé mimbórá-ááí símaisa ímba umbai-ááísá simátimumpo maanáúfáífínkén-ááí simátimundasa ísáaro.
29 Karo'-mánikóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póímo tufú'newana wení naaemó ímbo kumíndamo úwoimo wéraina'a mimpói ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Kesáámó súnda-aaimo isé'o é'a kawe'á ónááwe. Minááí taí'áiye. Aúfái agaimái timésa siyáawe.

30 Suwasá mináúfái timésa ti'márówasa maimaé wémesa Ántíoku-naopa'a kuwasá Fasi'aénkóní waási túwaandu urówasa mátímúwasa

31 mináúfáífínkémbá toráumai simátímúwasa kawe'-ááí
isésa tirunkó kawe'á úwasarai
32 Yúndasiye Sáírásiye Maníkón-aai simátímakoyan-kwaasi
ésa ayáátááka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupíse
uwátímúyasa isésa fasi'owasaráí
33 tuwímbai-no'waamba miwísé'a méroyasa Ísun-aaimo
ísówi sésa é'a kanaán-ifo ti'mákaan-kwaasifa'a kawe'-ááí
kosimátímékaiyo suwaná
34 Sáírási fí'on-imayaa éna mindáópa'a mérowasarai
35 Póroe Páánápáasiye ayáátááka'a Ántíokufa mésarai
mindáraise'a tuwímbai-waasi mésa Fasi'aénkón-aai
simátíma'maesa kuráawe.

Póroe Páánápáasiye'a tuwínkaa'o urááyan-aai.

36 Ánaaemba Póro Páánápáasintafena séna naaó'-nao'a
Fasi'aénkón-aaimo simátímakauyamba Ísun-aaimo ísaraawi
kawerá úmaiya méraawai tuwánamaekai kóyae Póro súwana
37 Páánápáasi séna Yóni-Máákaamba áí'mekai kóyae
súwana
38 Póro séna weséta téwáyana Pámpíriyaa-marafa'a
kenkáí másiyuwena wení naaópa'a tauwékáimba pókai ímba
áí'mekai kóyauye Póro súwana
39 minááísáféna kaorésarai aaisa simásuwesarai mindárai
tuwínkaa'-uyaná Páánápáasi Yóni-Máákaamba áí'maena
nompín-táómba ta'ótoresarai íyátesarai wémesarai
Sáíparasi-marafa'a kuyaná
40 Póro Sáírásimba aiyówasa Ísun-aaimo ísówi inaí
simásuwesa sésa Fasi'aénkó úwoi kawe'á uwátinkainifo
kokaiyó suwaná Sáírásimba áí'maena kúmba
41 Síriyaa-marafa'e Sírísiyaa-marafa'e naaó'-nao'a
wénesarai Fasi'aénkóní waási túwa'nai úmaesarai kuyasá
kawe'á uráawe.

16

Tímóti mindáraise'o kuráin-aai.

1 Póroe Sáírásiye miyá úmaesa Tépi-naopa'e Rísítara-
naopa'e kuyaná moóráwigon-awi'a Tímóti mindáópa'a ména
Ísuni aampa'ó kúwai úwana anówa Ísuni aampa'ó kún-ininko
Yúndaa-ininko úwana afowá Kíríki-waasi úwasa
2 Rísítara-naopakene Áíkóníyamu-naopakene Ísun-aaimo
ísówi Tímótin-awi'a mósá makáawe.
3 Afowá Kíríki-waasi éna áúma ímba kárámai araénáémba
urómba pósa Yúndaa-waasi mináémpá'ó méraan-kwaasi
miyán-ááí ísówana Póro séna Fasi'aénkóní kísaura'a
Tímótimba aiyánae séna Yúndaa-waasi aamoí íwae séna
Tímótimba áúma karéna

4 áiˈmaena naaóˈ-naoˈa wénesa aantá-waasiye
Fasiˈaénkóní waásiti óraaˈ-waasiye Yérúsaremufaˈo siyáan-
aai Fasiˈaénkóní waásisafesa simátímaˈmae wésa sésa
mináái ísáaro suwasá
5 Fasiˈaénkóní waási Ísumpaˈa fasiˈámai mésa fíˈon-kwaasi
simátímaˈmaesa kuwasá isésa aasiyaasi-kánáá tuwímbai
Ísun-aaisafesa timankúnkúmba úmae wéwesa sáwífaˈ-waasi-
iˈa uráawe.

Póro kaainkáámbó awánarain-aai.

6 Pórowe Sáírásiye Tímótiye Fírísiyaa-marafaˈe Kárésíyaa-
marafaˈe wénesa Ésiyaa-marafaˈa ásé-aai kosimátimenae
sumbá Maníkóní Ufaen-ámútánkó ímba kónáawe súwasa
7 isésa wémesa Mísiyaa-maragoni ófímbá kurésa Pítíníyaa-
marafaˈa kónae sésa uwaná Ísuni ámútanko ímba kónáawe
súwasa
8 isésa wémesa Mísiyaa-marafaˈa kóyáákesa wémesa
Tóróasi-naopaˈa kúmúwana
9 nóˈwaamba Póro kaainkáámbá awánówana
Máséndóniyaa-marafaken-kwaasigo kokuˈá taména séna
Máséndóniyaafaˈa tasúwaˈnai uwo óraaka súwana
10 Póro awánéna simásimuwata íyáfasineta séta
Máséndóniyaa-waasisa ásé-aaisa kosimátíméndasafena
Maníkó wésaantaisata Máséndóniyaafaˈa kónaesa siyáumne.

Ríndíyaa Ísumpaˈo tiyáin-aai.

11 Miyá séta Tóróasi-naopaˈa nompín-táómba taˈótoreta
íyáteta kówánanasa mindómpín-táónko arupíyaˈa kúwata
Sámóteresi-marafaˈa kowaéwándasa aafáyáaraˈa wémeta
Níápórisi-naopaˈa marapá kúwateta
12 minkákémbá Fírípái-naopaˈa marapátá kuráumne.
Mindá Máséndóniyaa-marafaˈa óraaˈ-naopaˈa Rómu-kamani-
waasimo káráwiyon-daopaˈa tuwímbai-noˈwaamba kówaeta
13 Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa úwata imáyáa
éta Yúndaa-waasi nonáwáífaˈa túwaandu ésa inaí wésesa
owé séta naaópaˈa tuwéta nonáwáífaˈo kumówándasa
aaresómbá túwaandu urópata kumbéta simátimewanasasa
14 isésa uwaná moórá-ininko Táyátáira-naopaken-ininkon-
awiˈa Ríndíyaa wení
kísau óraan-tantaaˈa ampantaráˈá tásuwena wétimena
óntamba wémaena wemá Maníkón-ímáyáá éna wenáwíˈo
mósá marón-ininko Fasiˈaénkó imáyáa amúwana Póron-aai
kaweˈ-úmai isówana
15 mininínkówárá wení akúnkwárá'á nombá maitinkówana
mininínkó séna kentáfé séˈa Fasiˈaénkón-aaisafena
amankúnkúmba éna Ísumpaˈa fasiˈámai mérain-ininkon-
iye séˈa kesí naaúmpaˈa taméranaawe óraaka súwata wení
naaúmpata kuráumne.

Póroe Sáírásiye ándáfa'o méraayan-aai.

16 Moórá-arasi kísaumo maún-arasigomba tuwímbai-waasi óntamba tuwésa méyánuraan-arasigomba sáwí-amutanko wenarumpimbá mérowana tuwímbai-waasifa'o ánaaembo paápé índa-aai simátimuwasa óntambo ámúmba wembó méyámbakaan-kwaasi timúwasa maé'ómbaniye. Moórá-kanaa inaí wésupa'a kumówánanasa minárásígó suwánénasa
17 Póronte kenté siráááíwa'mae wéwena óraaka séna Maníkó wíyómpa'o méraiwaini kísaumo máén-kwaasin-owe. Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métínkáín-aaimo simátíméwin-owe minárásígó séna
18 sáwífa-kanaa arááíwa'mae wénena miyá súwana Póron-arunko umbaí tówana méutausena wenarumpimbó méro-sawi-amutankontafena séna Ísu Káráísitini fasi'aémbó wéraintafe'a óraaka súne. Minárási auwé kóuwo súwana minúwóíyáámbá auwéna kóúwasa
19 minárásímó méyánuraawi awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa ímba óraa'-ontamba maénaumne sésa Póronte Sáírásinte tiyáánkwanda tafisímaesa marupá'á kawáá-wáásíyá'á tiyésa
20 Rómu-kamani-waasiya'a tésa sésa maandárai Yúndaa-waasiyai kentáási naaópa'a sáwí-kisau wémaeye.
21 Kentáási ámáámba taraisésarai fí'on-ampa'-amaamba wéseye. Maandáraimo séyan-amaamba ínta arááíwaenaumpo Rómu-waasiti ámáánta arááíwaenaumne suwasá
22 sáwífa'-waasi taúkúresa óraaka sésa érai'e suwasá kawáá-wáási mindáraiti unáánkwátói tafétuwesa sésa kunánaantamba tínkamoro suwasá
23 áfááraumai tínkambaresa tafisímaesa ándáfa'a fafúsúsuwesa ándáfa'o káráwiyon-kwaasigontafesa sésa ontará'á káráwimai mindárai kawe'án-uwo suwaná
24 afufumpin-dáúmpá'á mófafusususuwena tísamaiyai taaí imaiyéna faráátamai ándásamba kárá'umarowasarai méraaye.

25 Mésarai nó'waan-afufuntamba Póroe Sáírásiye inaí wésesarai Maníkómpá'á imá wésuyasa ándáfa'o méron-kwaasi ísówana
26 minúwóíyáámbá óraa'-marima tówana naamayáámba korekááre uwágúwana seyaafá'-óntá tigúwana ándáfa'o méron-kwaasi tíyayaampimpaken-anda weyáárika'a awákúwasa
27 ándá-naumpa'o káráwiyowi aúmá waiguréna íyáfasinena awánómba ontá tigurówana íyáawanena séna ándá-waasi kóuraawe-imayaa éna óraa'-waasigon-aaroi inkaiséna wení

paepáé'a mósá taúkéna wenáúfimba fagaifáíndasafena úwana
28 Póro awánéna óraaka séna ímba miyán-uwo. Kesáá seyaafátá úwoisa méraumne súwana
29 ándá-naumpa'o káráwiyowi wení waásisafena séna ómbá kúra-simero súwasa kúra'-amuwana minúwóíyáán-úmai ándá-naumpa'o iyúmba aíyayaankakemba tata'á úwana óraakorai óye séna Póronte Sáírásinte tísamaifimba kífaena
30 íyáfasinena tí'maena máápa'a kumbéna séna nóra onanawá sáwí'o úmaimo méraundafinkemba Maníkó kawe'-ámpá'á mésinkainiyo súwasarai
31 mindárai sésarai Fasi'aénkó Ísu Maníkómpákémbó kunkáiwaintafe amankúnkúmba inaná ewé ení akúné sáwí'o úmaimo mérempinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye simámesarai
32 minkwáásísómbá Fasi'aénkón-aai simátímúyasa isésa
33 mindó'wáán-afufuntamba ándá-naumpa'o káráwiyowi tí'maena tirósááumpa'-afima wénon-kwitiyuwena minkánáá wewé wení waásiye nombá maiyáawe.

34 Nombá maéna Póronte Sáírásinte tí'maena wení naaúmpa'a mátínkarena tómbá timúwasarai wénoyasa wewé wení akúné Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwaná tirunkó kawe'á uráiye.

35 Mérowasa aafáyáara'a Rómu-kawaa-waasi i-wáásí ti'márówasa ándá-naumpa'a wésa sésa mindárai faútínkénasarai kókaiyo suwaná
36 ándá-naumpa'o káráwiyowi Pórontafena séna Rómu-kawaa-waasi
i-wáásí ti'márááwasa tésa sésa Póronte Sáírásinte faútinkaao sefó faútínkáanakai tirunkó kawe'á ínakai kokaiyó súwana
37 Póro i-wáásísáféna séna ímba kawe'-ááí sésa kempímbá ímba wérain-aai símai kunánaantamba sínkamesa ándáfa'a fafúsúsukaawe. Rómu-waasiti aúfái tokáuyan-kwaasi úyasa sínkamomba sáwí'a ésa minámáámbá taráíyaawe. Káfé'a aúpá'á faúsínkéyan-imayaa owakáí ímba miyá óyauye-imayaa ékai Rómu-kawaa-waasi kempá'á tésa ontá tatisúwéwakai kóyauye Póro súwasa
38 i-wáásí isésa kouwerésa Póron-aai tasimátimesa Rómu-waasiti aúfái tokááyan-kwaasin-oye simátímúwasa isésa táátafesa ésa
39 ándá-naumpa'a komésa sésa keráí Rómu-waasiti aúfáíma tokááyan-kwaasi óyata ímba ísareta úwoisa tínkankaunda mindá sáwíta éta tínkankaumne sésa tí'maesa máápa'a

kumésa aáno úmai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kokaiyó suwasaráí
40 Póroe Sáírásiye ándáfa'a tuwésarai Rítiyaani naaúmpa'a kuyasá Ísun-aaimo ísówi túwaandu urówasarai miwítí imáyáa kawe'á uwátinkesarai tiyuwésarai kurááye.

17

Tésáróníkaa-naopa'o koméraayan-aai.

1 Póroe Sáírásiye wésarai Ámpíporisi-naopa'e Ápóróniyaa-naopa'e kóyáákesarai Tésáróníkaa-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yúndaa-waasiti ámáán-damba wérowana
2 Póro úntemba Yúndaa-waasi ámáán-aaimo sunká'á ámáán-daumpa'a iména Maníkón-aai aúfáífinken-aai simátimumba ámáán-aaimo ísón-kanaara'a kaumbo-íká simátimena
3 séna aúfáífinkemba séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a uwánkaiyana puwéna íyáfasinainiye siyáimba mináááígóní áwáuma afora'á simátimune. Mináááí Ísuntafesa siyáawe Póro súwasa
4 isésa Yúndaa-waasi tuwímbai mináááísáfésa timankúnkúmba ésa Póronte Sáírásinte tiráááíwaesa Kíríki-waasi Maníkón-ímáyáá mósá márówiye sáwífa'-inimba túwí'o wéron-ininte miyáumai-sawifa'-waasi arááíwakaawe.

5 Arááíwáúwasa Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa mináááí arááíwáéfo sésa sáwí-waasi kafóná-waasi táántowasa tamésa tiyánae-aai simátímúwasa Yésónini naambá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tata'óto'maeta seyaafá'-wáásí túranka'a aaifintá maitinkánae sésa tiyaafáí umbá
6 ímba méroyasa Yésóniye Ísun-aaimo ísówi tuwímbai tafisímaesa mindáópaken-kawaa-waasiya'a mátinkesa óraaka sésa Póroe Sáírásiye sáwí-aai wémaresarai seyaafá'-máráfá'á wétesarai káfé'a maanká'wárá'á kentáásí naaópa'a taméraayana
7 Yésóni wení naaúmpa'a mátínkaraiye. Rómu-aifa-kawaagoni ámáámba taraisésa sésa kentáárá'ó káráwiyaiwai Ísun-iye wésewe suwasá
8 seyaafá'-wáásíyé kámáni-kawaa-waasiye isésa tirunkó sáwí'a úwasa tiyáí-ímáyáá uwasá
9 kawáá-wáásí Yésónimpin-kwimái tuwímbai-waasisafesa sésa óntamba simíyata faútínkáana'a ti'mátuwaaro suwasá óntamba tímúwasa faútínkówasarai kurááye.

Périya-naopa'o kuráan-aai.

10 Faútínkówasarai kuyasá mindó'wáámbá Ísun-aaimo ísówi Póronte Sáírásinte tínkamofo sésa ti'márówasarai

Périya-naopa'a wémesarai kuyambá Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a imésarai Ísun-aai simátímúyasa
11 minkwáásísómbá ímba Tésróníkaa-waasiyaamba ésa kawe'-ímáyáá ésa Póron-aai kawe'-úmai isésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáífimba toráumai isésa sésa Póro éraira wési karorá síyó sésa aasiyaasi-kánáá Maníkón-aai aúfáífimba toráumai awánomba
12 Yúndaa-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa éraiʼe sésa timankúnkúmba uwasá Kíríki-inimba túwíʼo wéron-inimba sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá Kíríki-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwasá
13 Póro Périya-naopa'a Maníkón-aai simátímíyemo sun-áái Yúndaa-waasi Tésróníkaafaken-kwaasi isésa Périya-naopa'a tésa miwí tirumbá torésa suwasá isésa Póromba aaisambá aéésa tufuwónae suwasá
14 minúwóíyáámbá Ísun-aaimo ísówi Pórontafesa tufúwófo sésa uwí-nómpá'á kumuwó suwaná kumúwasarainifo Sáírásiye Tímótiye mindáópa'a méroyasa
15 Póromba áí'maesa kumémesa Áténisi-naopa'a múauwesa kunuwerésa miwítí naaópa'a iyésa Sáírásinte Tímótinte isimátimesa
sésa minúwóíyáán-úmai kúmókaiyo Póro siyé isimátímakaawe.

Póro Áténisi-naopa'o mérain-aai.

16 Póro Áténisi-naopa'a kuména Sáírásinte Tímótinte wétimu'marena awánómba mindáópaken-kwaasi sáwífa'a karo'-máníkómbá úmakesa miwán-áwí'a mósá wémarowana Póro tuwánéna arunkó umbaí tówana
17 Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iména Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasi Maníkón-ímáyáámó mósá márówiye isimátimena Maníkóní ásé-aai isimátimena aasiyaasi-kánáá mimbárúpá'ó méron-kwaasi Maníkón-aai simátíma'maena iyúwasa
18 Épíkúriyaan-aai ísámaesa kuwáíyé Sítóikin-aai ísámaesa kuwáíyé Pórompa'a tésa wesimán-kwesiman-esa tuwímbai sésa aaisé'o símae nín-kwaasi nóintafenawa síyó suwasá tuwímbai sésa fí'om-barafakem-banikontafena siyé sumbá Póro Ísun-aai séna pukáimpinkemba íyáfasinkaiye simátímakaintafesa mináái suwasá
19 Póromba áí'maesa kawáá-wáásímó túwaandu ésamo tuwímbai-aaimo símaimo kawe'-un-áémpá'á áwí'a Áríópagasi-aempa'a Póromba áí'maesa máankesa sésa aú-aaimo simátimenda-aai simásímínata ísáano.
20 Kesáá minááísá isáúnda minááígó fí'oran-ifo aneka'á minááígóní áwáuma simásímínata ísáano sésa

21 Áténisi-naopaken-kwaasiye fí'om-barafaken-kwaasi
mindáópa'o taméron-kwaasiye aasiyaasi-kánáá túwaandu
ésa aú-aai aantemba wésewe. Mindásafesa mináááígóní
áwáuma simásímínata ísáano siyáawe.

22 Suwaná Póro íyáfasinena Áríópagasifa'a túwaandu
un-kwáásísáféna séna Áténisi-naopaken- kwaasi ísáaro.
Monotáfé'o fasi'ámaimo méraawi é'a tuwánaraumne.
23 Kentí naaópa'a wéne'a tuwánáúna'a tuwímbai-tantaa'a
úmake'a miwán-áwí'o mósá wémaraamba tuwánaraumne.
Óntan-taarera'a aúfái agaimaréna séna ímbo awánáúnda-
manikontafe'a maanóntán-tááré úmakaumne agaimarénamo
siyáimba úwa'a awánaraumne. Mimbáníkómbá ímbo
awánaam-banikon-aai simátimune.
24 Wemá wíyóne marawé mimpímbó wérain-tantaa'e
úmarena seyaafá-tántááká'á káráwiyena ímba waásimo
úmakaan-daumpa'a méraiye.
25 Weyáá waásimo méraawini áwáugo éna tááma tiména
seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena wempímbá ímbo aawaimó
taiwáí éna ímbo waási wembá áwa'nai owín-iye.
26 Maníkó aifa'á moórá-waasi úmakowasa wempínkémbá
fí'o-fi'on-kwaasi sáwífa'a paápé urésa seyaafá'-máráfá'á
wété uráawe. Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá'-
márámá tuwín-timena seyaafá'-wáásítí kanaamá makáiye.
27 Kembá siyaafáí úmai suwánáíwae séna Maníkó miyá
uráiye. Wemá ímba némpa'a méraifo ewaa'á méraimba póta
awánánaumne.
28 Moóráwigo séna wemá méraisata póta kesáá méraumne
siyáiye. Kempínkémbá moóráwigo agaimaréna séna érai'a
wení iyámpóísa úne agaimaréna siyáiye.
29 Maníkóní iyámpóísa póta waásimo kentí imáyáafinkembo
óntambo úmaken-tantaatafetaamo éta kesifowésá ímba
sénaumne.
30 Ááémo miwí mésamo sáwí'o umbá Maníkó miwísáféna
ímba sáwífa'-aai siyáifo káfé'a seyaafá'-máráfákén-
kwáásísáféna séna sáwí-amba tuwé'a kempá'á teró Maníkó
wésiye.
31 Wení imáyáafinkemba seyaafá'-wáási aaifimbó
maitinkáínda-kanaa tíníye. Aaifimbó maisinkáínda-waasisa
é'a íyáfasinankaraiye. Pukáimpinkemba íyáfasinankaraimba
pósa érai'a wemá aaifimbá maisinkáíníye sénááwe Póro
siyáiye.

32 Pukáimpinkemba íyáfasinankaraiye súmba isésa
tuwímbai karaánáá'a suwasá tuwímbai sésa moórá-kanaamo
índa simásímínata ísáano suwaná
33 Póro tiyuwéna kóúwasa

34 tuwímbai arááíwaˈmaesa wésa wenáái isésa
Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo umbá miwífínkémbá
moóráwigon-awiˈa Táyónisiyasi Áríópagasi kánísórugo úwana
moórá-ininkon-awiˈa Támárisi-iyai minkáéˈnáraise úmai
tuwímbaifin-kwimái Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

18

Póro Kórinti-naopaˈo komérain-aai.

1 Póro Áténisi-naopaˈa simátimena tiyuwéna Kórinti-
naopaˈa komérowana
2 moórá Yúndaa-waasigon-awiˈa Ákwíra mérowana wembá
anówa Póntási-marafaˈa ména maˈánkarowana ména óraaˈa
éna Ítáári-marafaˈa Rómu-naopaˈa koména awaaininkón-
áwíˈa Pírísiraae méroyana mimbáráfáˈó káráwiyon-
kawaagon-awiˈa Kóróndíyasi Yúndaa-waasi aaisambá tíˈmai
Rómufakemba tiˈmátuwowasa kuwasaráí Ákwíraae Pírísiraae
Kórinti-naopaˈa koméroyana Póro mindáraifaˈa wéna
3 wení moórá-kisau-waasifaˈa póna mindáraise koména
ampanta-námbá ésa óntamba wémaesa
4 Yúndaa-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa túntemba Póro
Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa iména Yúndaa-waasiye
Kíríki-waasiye Ísun-aaisafesa éraiˈe sésa wempáˈá tíwae
séna
Ísun-aai simátímaˈmaena iyáiye.

5 Simátimunkaˈa Sáírásiye Tímótiye Máséndóniyaa-
marafaˈa tuwésarai Kórinti-naopaˈa kúmúyana Póro
aasiyaasi-kánáá kaweˈ-ááí simátímaˈmae wéiyena Yúndaa-
waasisafena séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-
waasisa amuˈmaráúndawisa wemá Ísun-iye súwasa
6 wenáái taraisésa sáwí-aai simánkówana wení
unáánkwátóiyakemba kankambá fapifí éna séna Maníkó
sáwíˈo íyampinkembo kaweˈ-ámpáˈó ímbo métinkainda
kentí áwáugo ínaˈa sáwíˈa ónááwe. Kemá ímba sáwíˈa
uwátinkaumpo keyáárík a ˈa sáwíˈo ontáfé tiyuwéˈa fíˈonkaa-
waasifaˈa kosimátímaˈmaeˈa kónaumne Póro simátimena
7 tiyuwéna moórá-waasigoni naaúmpaˈa komérowana
mindáúmpákén-kwáásígón-áwíˈa Tísíyasi-Yásítasi wemá
fíˈonkaa-waasigo éna Maníkón-ímáyáá mósá marówi
úwana wení naambá Yúndaa-waasiti ámáán-dankoni
ewaaˈá wérowana Póro mindáúmpáˈá koména kaweˈ-ááí
kosimátímaˈmaena iyúwana
8 moóráwigon-awiˈa Kírísipasi Yúndaa-waasiti ámáán-
dankaˈ-oraaˈ-waasigo Fasiˈaénkón-aaisafena amankúnkúmba

úwasa wení akúnkwárá'á timankúnkúmba uwasá Kórinti-naopaken-kwaasi sáwífa'nanka Póron-aai isésa Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa nombá maiyáawe.
9-10 Nombá máúwana moórá-no'waamba Póro kaainkáámbá awánówana Fasi'aénkó séna ímba áá'a íno. Kemá esé'a méraumpo ímbo ifátúwénda kesáái úwoi simátíma'mae waaó. Mindáópakemba sáwífa'nanka kesáái isésa kesí waási-i'a íyamba
pósa ímba sáwí'a uwánkanaawe Fasi'aénkó súwana
11 Póro mindáópa moórá-aatai úmai afa'mórae-wiyomba ména Maníkón-aai simátíma'maena iyáiye.

12 Simátimuwana ánaaemba Rómu-kamanigon-awi'a Káriyo Ákáyaa-marafa'o káráwiyonka'a Yúndaa-waasi Póromba ta'óto'maesa Káriyompa'a wésa
13 sésa maankwáásígó tuwímbai-aai simátimena Maníkómpá'ó iyíyan-amba moórá-ankwara'a wéaraatimiye. Minááígó kentáási ámáámba wétaraisiye suwaná
14 Póro sénae súwana Káriyo Yúndaa-waasisafena séna minkwáásígó kámáni-waasi-taaimo sáwí'o énamo sáwí-kisaumo máínkakaa kentáái káfé'a kawe'-úmai isáúsina.
15 Énifo kentááiye kentúwí'e kentí ámáán-aantentafe'a tasísai ontáfé'a ifátuwe'a keyáárika minááí másimai kawe'án-oro. Kemá ímba miyán-ááí isánaumne séna
16 aaimó sí-náúmpákémbá ti'mátuwowasa
17 moóráwigon-awi'a Sósíténisi Yúndaa-waasiti ámáán-danka'-oraa'-waasigomba ta'ótokesa aaimó ísón-dankoni ewaa'á tufúwana Káriyo mindásafena ímbo imáyáamo úmba ifátukaiye.

Póro Ántíokufa'a aneka'ó kuráin-aai.
18 Póro Kórinti-naopa'a ayáátááka'a Ísun-aaimo ísówise'a ména tiyuwéna séna Pírísiraante Ákwíraante'a tí'maena Síriyaa-marafa'a kónae séna Sénkíriyaa-naopa'a kumbéna Maníkóntáféna érai'-aai séna a'nóntáu seyaafá'á kárásuwena mindárai tí'maena nompín-táómba ta'ótoresa íyátesa wémesa
19 Éfésási-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kuméśa Póro Pírísiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iména aaí wesimán-kwesiman-uwasa
20 miwí sésa ayáátááka'a keséta mérainone suwaná a'áo kanaán-ifo méwaro
21 séna Maníkómó ewé sénamo si'maráína'o é'a kouw-eránaumne séna nompín-táómba ta'ótorena íyátena Éfésási-naopa'a tuwéna wémena

22 Sísááríyaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba
marapá'á kunkéna Yérúsaremufa'a marapá'á iyéna
Fasi'aénkóní waásisafena kawe'-ááí simátimena Síriyaa-
marafa'a Ántíoku-naopa'a koména
23 tuwímbai-no'waamba waitinkéna tiyuwéna Kárésíyaa-
aempa'a Fírísiyaa-aempa'a naaó'-nao'a wénena Ísun-aaimo
ísówisafena simátíma'maena iyúwasa fasi'ámai méraawe.

Moóráwigon-awi'a Ápórósin-aai.

24 Moórá Yúndaa-waasigon-awi'a Ápórósi wemá
Árékísándiriyaafaken-kwaasi Éfésási-naopa'a taméraiye.
Wemá Maníkón-aai kawe'-úmai iséna aúfáífinken-aai kawe'-
úmai simátíma'maena iyúwana
25 moóráwigo Fasi'aénkóní aampa'ó kun-ááí
simámakowana aamoí éna óraaka simátimena Ísun-aai
arupíse úmai simátíma'mae iyéna Yóni nombó maitinkón-
aai aantemba iséna Ísuni waási nombó maitínkón-aai ímbo
isómba
26 Éfésási-naopa'a taména Yúndaa-waasiti ámáán-
daumpa'a óraaka simátimuwasarai Pírísiraae Ákwíraae'a
isésarai áí'maesarai kentí naaúmpa'a máankesarai Maníkóní
aampa'ó kun-ááí seyaafá'-ááí kawe'-úmai simámakaaye.

27 Simámuyana Ápórósi iséna séna Ákáyaa-marafa'a kónae
súwasa Éfésási-naopaken-kwaasi Ísun-aaimo ísówi áwa'nai
ónaumne sésa aúfái agai-áménasa Ísun-aaimo ísááwi Ákáyaa-
marafa'o méraawi mátímínasa kawe'á uwánkáaro suwaná
mináúfáí maimaéna wémena kúmba Maníkó úwoi áwa'nai
úwana Ísuni aampa'ó kuwáí túwa'nai ena
28 afora'á Yúndaa-waasise aaí wesimán-kwesiman-ena
Maníkón-aai aúfáífinken-aai simátimena séna Maníkómó
íyáfasinankaraiwaimba wéamu'maraundawisa wemá Ísun-
iye súmba wenááigo miwí tááigomba íyáákowana miyáumai
Ísuni aampa'ó kuwáí túwa'nai uráiye.

19

Póro Éfésási-naopa'o kuráin-aai.

1 Ápórósi Kórinti-naopa'a mérowana Póro afufumpim-
báráfá'á wémena Éfésási-naopa'o kúmba Ísuni aampa'ó kun-
kwáásí mérowana
2 Póro tuwánéna tísai ena séna Ísun-aaisafe'a
timankúnkúmbo uráan-kanaa éra Maníkóní Ufaen-ámútánkó
kentirumpimbá kumbéraiyo súwasa miwí sésa ímbaniye.
Maníkóní Ufaen-ámútánkón-aaisa ínta ísaraumne suwaná

3 Póro séna nóran-aaiya wésesawa nombá maitínkaraao
súwasa miwí sésa Yónimo simátímakain-aai simásimesasa
nombá maisínkaraawe suwaná
4 Póro séna Yóni séna sáwí-imayaa tínaaemba
uwásuwe'a Maníkómpá'á teró súwasa miyá uwaná nombá
maitinkéna séna moóráwigo kesínaaembo tíndawin-aaisafe'a
timankúnkúmba oro Yóni siyáiye. Miwántáféna Ísuwe siyáiye
Póro súwasa
5 miwí isésa Fasi'aénkó Ísuntafesa ísámai nombá máúwana
6 Póro tine'á ayáámba ta'ótorowana Maníkóní Ufaen-
ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowasa fí'o-fi'on-kwaasi-
taaifinkemba sésa Maníkón-aai simátimesa
7 sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi miyá uráawe.

8 Miyá uwaná Póro miwísé'a ména kaumbo-wíyónká'á
Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iyéna Maníkó wení
waásimo kawáánin-aai óraaka simátíma'maena iyúwasa
9 tuwímbai tirunté'a marésa minááísáfésa ímba érai'e sésa
seyaafá'-wáási túranka'a Fasi'aénkóní aantafésa símai sáwí'a
uwaná Póro tiyuwéna Ísuni aampa'ó kun-kwáási tí'maena
moóráwigon-awi'a Tíránasi túwaandu un-dámbó úmakopa'a
mótínkarena aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkón-aai simátíma'mae
iyéna
10 kae'-áátái maisuwówasa Yúndaa-waasiye fí'onkaa-
waasiye Ésiyaa-marafa'o méron-kwaasi seyaafá'á
Fasi'aénkón-aai ísaraawe.

Sífan-áániniton-taai.

11 Fasi'aénkón-aai ísówana Maníkó Póromba fasi'aémbá
amúwana ímbo awáron-kisau fí'on-kisau maúwasa
12 tuwímbai-waasisomba ampantasámbá Póron-ane'á
to'maésa miwítí waásimo tí'o úwai tine'á máto'marowasa
asófowasa miwítí waási tirumpimbó sáwí-amutambo mérowi
miyá máuwatinkowasa sáwí-amutamba kóuwasa
13 tuwímbai-Yundaa-waasi wénesa waási tirumpinkémbá
sáwí-amutamba maitíyu'mae wénesa sáwí-amutantafeta
óraaka séta Ísun-awika'o Póro sin-áwíká'á kórosa súne
suwaná
14 moóráwigon-awi'a Sífa Yúndaa-amaan-kawaa-waasigon-
áánintomba afakaeté mésa miyán-kísáú wémauwana
15 sáwí-amutanko simátimena séna kemá Ísune Pórone
wétuwanaumpo kemá nááwiya'o súwana
16 sáwí-amutanko arumpimbó méron-kwaasigo
tínkamuwana naaemá kumúwana unáánkwátói tarátiyuwena
mináfákáété-waasi íyáákena famétuwowasa unáánkwátói-
iyaimba máápa'a kúmúwasa

17 Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'á Éfésási-naopaken-kwaasi minááí isésa táátafesa ésa Fasi'aénkó
Ísun-awi'a mósá makáawe.

18 Sáwífa'-waasi méronka'a Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo uwáí tésa waási túranka'a paápé ésa sésa sáwí'a uráumne sésa
19 miwífínkémbá titambá ésa fintómó non-kwáási miwítí aúfáí-wandaai tamaiyésa titambá ésa fintómó non-ááí wérontafesa tamaimái iyafímbá agaisuwésa mináúfáí-wándááímó méyánuraamba sáwífa'-waasi tíyayaamba faikámai minóntámbá 50,000 kina tuwésa
20 miyá óraa-fasi'aembo umbá pósa Fasi'aénkón-aai simátíma'maesa kuwaná wété éna íyáákaraiye.

Éfésásifa'a óraaka'-oraaka'o siyáan-aai.

21 Miyá uwaná Póro séna Máséndóniyaa-marafa'e Ákáyaa-marafa'e wéne'a Fasi'aénkón-aai simátíma'mae nónae'e séna minkákémbá Yérúsaremufa'a kuré'a Rómu-naopa'a kónaumne séna
22 Tímótinte Érásítasinte áwa'nai íyan-kwaasiyai ti'marówasarai Máséndóniyaa-marafa'a kuyaná Ésiyaa-marafa'a weyáá méraiye.

23 Mérowasa minkánáá Éfésási-naopaken-kwaasi Fasi'aénkóní aampa'ó kuwáísáfésa tirumbá sáwí'a uwátinkesa mindáópakemba óraaka'-oraaka'a suwaná
24 moóráwigon-awi'a Témítiriyasi minkwáásígó óntantamba úmakena miwítí karo'-mánikóní kári'-amaan-dane séna minkáró'-máni-ínínkón-áwí'a Átémísiye sésa wení kísau-waasisomba úmakowasa sáwífa'-waasi óntamba mátimesa minkáró'-mánikóní naambá méyánuwana
25 Témítiriyasi mimbórá-kísáú wémaun-kwaasi táántowasa tatúwaandu uwaná simátimena séna kesáá óraa'-ontamba minkísáúrákéntá wémaumne.
26 Énifo Póro séna waásimo úmáráámba karo'-máni'á wéumaraawemo sin-ááí Ésiyaa-marafa'a Éfésási-naopaken-kwaasiye fí'o-fi'on-daopaken-kwaasiye isésa érai'e wésewe. Kemá Póron-aai é'a ísaraawe.
27 Póron-aaigo kentáási kísaumo sáwí'o índasafena wéiye. Ímba miyá aantembanifo Ésiyaa-marafaken-kwaasiye seyaafá'-máráfákén-kwáásíyé kentáási maní'-ínínkón-áwí'a Átémísi mósá wémaraamba Póron-aaigo Átémísini ámáán-damba sáwísankaamba símai uwásukaimba póna wenáwíko kumíníye siyáiye.

28 Súwasa mináái isésa tirunkó sáwíˈa úwasa aaisambá
sésa óraakaˈ-oraakaˈa sésa Éfésási-naopaken-kwaasi ken-
táási Átémísin-awiˈa óraaˈa
wéiye sésa
29 aaemái suwasá mindáópaˈa tésa óraakaˈ-oraakaˈa
sésa Póroeˈo núyan-kwaasi Máséndóniyaafaken-kwaasiyai
moóráwigon-awiˈa Káyási úwana moóráwigon-awiˈa
Árísítakasi mindárai tafisímaesa túwaandu urópaˈa
mátínkówana
30 Póro seyaafáˈ-wáásímó túwaandu íyapaˈa iyónae súwasa
Ísuni aampaˈó kuwái ímba waaó sésa taˈótórówasa
31 mimbáráfákén-órááˈ-wáási tuwímbai Póroni waási pósa
aaí tuwésa sáwífaˈ-waasimo túwaandu íyapaˈa ímba iyuwó
Pórontafesa siyáawe.
32 Suwasá túwaandu un-kwáásísómbá miwítí imáyáa
aupiri ésa fíˈo-fiˈon-aai sésa tuwímbai sésa nóran-
aaisafetaawa tatúwaandu uráumno-imayaa uwasá
33 Yúndaa-waasi miwífínkémbá moóráwigon-awiˈa
Árékísandaamba túrankaˈa máánkówasa tuwímbai óraaka
sésa emá aaí siyó suwaná miwí táái taraisónae séna ayáámba
mósá tuwówasa
34 awánomba Yúndaa-waasi úntafesa mimbórá-ááí
ayáátáákaˈa tafisímai óraaka sésa Éfésási-
naopaken-kwaasi kentáási Átémísin-awiˈa óraaˈa wéiye
siyáawe.

35 Óraaka suwaná mindáópaken-oraaˈ-waasigo
aúfáímo agaúwai tuwááwí éna séna Éfésási-waasisono.
Seyaafáˈnánkátá awánáúnda Átémísini ámáán-damba
kawáánéta fíˈonkaˈmaˈmai-ontambo wíyómpakemba
marapáˈó kunkáin-ontamba kawáánúne.
36 Mináái ímba kanaaˈá taraisónááfo seyaafá aseréˈa ímba
sáwíˈan-oro.
37 Mindárai ámáán-daumpakemba ímba umémbá ésarai
kentáási maníˈ-ínintáfésarai ímba símai sáwíˈa urááyaˈa úwoi
tíˈmaeˈa maankáˈá tiyáawe.
38 Témítiriyasiye wení kísau-waasiye aaí simátinkanae
sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa úwoi wéraiye. Óraaˈ-
waasi méraamba pósa aaí símai kaweˈá uwátinkanaawe.
39 Énifo kembiwímó fíˈon-aaimo wérainaˈo éˈa seyaafáˈ-
wáásímó túwaandu ompímbá símai kaweˈá uwásuwanaawe.
40 Kesáámó aaifintáámó méraandasa káféˈo
tíyáananasaamo Rómu-kamani-waasi tésamo tasísai
ésasaamo nóin-aaiyakena tiyááomo síyata kesáámó senda-
ááísá ímba wéraiye.

41 Aúfáímo agaún-kwaasigo simátimena túwaandu urón-
kwaasi ti'mátuwowasa kóuraawe.

20

Póro Máséndóniyaa-marafa'e Kíríki-marafa'emo kuráin-aai.

1 Miwí táái tai'ówana Póro Ísuni aampa'ó kun-kwáásí
táántowasa tuwaná miwítí imáyáa símai kawe'á uwátinkena
séna Ísun-aai aantemba maimái tirumpimbá máráaro
séna énifo méwaro séna tiyuwéna Máséndóniyaa-marafa'a
wémena
2 mifá'á naaó'-nao'a wénena Ísuni aampa'ó kun-
kwáásísáféna áfááraumai simátíma'maena núwasa tirunkó
kawe'á úwana tiyuwéna Kíríki-marafa'a wémena
3 koména kaumbo-wíyómbá maisuwéna nompín-
táómpimba Síriyaa-marafa'a kónae séna úwasa Yúndaa-waasi
wembó tufuwónae sumbá iséna ifátuwena Máséndóniyaa-
marafa'a marapá'á kónaumne súwasa
4 maaráumai-waasi moóráwigo Périya-naopakewi Pírasin-
áániniko-awi'a Sópata úwana Tésáróníkaa-naopakendarai
túwí'a Árísítakasiye Sékandasiye uyaná Tépi-naopakewin-
awi'a Káyási úwana Ésiyaa-marafakendarai túwí'a Tíkíkaasiye
Tárófímasiye uyaná Tímóti úwasa úmai Póroe'a wésa
5 aifa'á Tóróasi-naopa'a komésa kentáásimu'a makówata
6 Yúndaa-waasimo ímbo intóráín-tantaa'wara-peretimo
agáún-kanaamo tai'ónka'a Fírípái-naopakemba nompín-
táómba ta'ótoreta íyáteta wémeta séfataase-no'waamba
mindómpín-táómpimba kówaeta Tóróasi-naopa'a marapá
kúwateta aifa'ó komésamo kentáásimu'o makón-kwaasiseta
kométa
moórá-sondaasa maiyáumne.

Yútíkásimba pukáimpinkembo íyáfasinankarain-aai.

7 Sondaará'á Ísuntafeta ísámai tómbá néta aráá-tombo
naandasáféta túwaandu uráawananasa Póro aafáyáa kónae
séna simátíma'maena nó'waan-afufuntambo iyúmba
8 afófumayaatanaan-daumpa'a méta sáwífa'-omba
kúra'maketa méraawananasa
9 moórá-ifokon-awi'a Yútíkási naan-afaapimbá imérowana
Póro Ísun-aai simátíma'mae wéiyuwana Yútíkásimba
aúgáfaa'a úwana aún-kwéna meminkákémbá tanaa féna
marapá'á kuntufamúwasa kunkésa awánomba puwúwasa
uwaná
10 Póro kuména kunkífaena tapéna awánéna séna ímba
imáyáan-oro. Pukéna aúnaraiye simátimena

11 mindáúmpá'á iyéna Ísuntafena ísámai tómbá tafámbai timúwasa nowaná Póro simátíma'mae wéiyuwana siyarówana tiyuwéna kúwasa
12 puwúwanamo íyáfasinankon-kwaasigomba áí'maesa wení naaúmpa'a máankesa tirunkó kawe'á uráiye.

Póro Máíritasi-naopa'o kuráin-aai.

13 Úwana Póro simásimenasa séna kembiwí nompín-táómpimba Ásosi-naopa'a wéwiya'a kemá marapá'á wéme'a Ásosi-naopakemba nompín-táómba ta'ótore'a íyáte'a konó súwata aifa'á kunkéta nompín-táómba ta'ótoreta íyáteta wémeta Ásosi-naopa'a kówánanasa
14 Póro marapá'á wémena Ásosi-naopa'a kuréna nompín-táómba ta'ótorowata kóai'maeta wémeta Mítíríni-naopa'a kówaeta
15 siyarówata wémeta Káyosi-marafa'a kóyáákaawananasa fenówata kówaeta aafáyáarata wémeta Sémósi-marafa'a kóyáákaawananasa fenówata kówaeta aafáyáara'a wémeta Máíritasi-naopa'a kówánanasa
16 tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésamo túwaandu un-kánáá ampáánká'á tíne úwana Póro séna minúwóíyáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánae séna nompín-táómpimba Éfésási-naopa'a kóyáákanaumpo Ésiyaa-marafa'a ímba ayáátááka'a ménaumne súwata Máíritasi-naopata kuráumne.

Póro Éfésásifaken-kwaasisafena méwaromo siyáin-aai.

17 Máíritasi-naopata kówánanasa Póro moóráwigomba ai'marówana Éfésási-naopa'a wémena Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi kosimátimena séna Póro wétaantaifo teró siyáiye súwasa
18 tuwaná simátimena séna kesáái ísáaro. Kesí aifa-kánáá Ésiyaa-marafa'a kesé'a komé'a kemó ówánda suwánaraawe.
19 Yúndaa-waasi sínkamiyanesa suwaná sirunkó umbaí tówa'a ímba imáyáa é'a Fasi'aénkóní kísau-waasigo úne sé'a wenaísamaifimba mé'a wení kísau maiyáumne.
20 Ímba aúpá'á tuwé'a seyaafá'-áái úwoi simátime'a kembó túwa'nai í-áái túwaandu umpíné kentí naaúmpa'e simátíma'mae'o iyáunda é'a ísaraawe.
21 Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye áfááraumai simátime sé'a sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á té'a Fasi'aénkó Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba oro simátíma'mae'a iyáumne.
22 Énifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó Yérúsaremufa'a waaó simásímakaimba pó'a miyá ónaumne. Kesine'ó paápé índasafe'a ímbo isáúnda úwoi kúne.

23 Seyaafá'-náópa'o kúnda Maníkóní Ufaen-ámútánkó
óraaka simásimena séna umbai-tántáá'á uwánkesa ándáfa'a
máankanaawemo simásímímba mindá aantemba ísaraumne.
24 Sínkamiya'o púwóndara'a ímba káráwiyaumpo Fasi'aénkó
Ísumo símakain-kisau maimái taí'ásuwanaumne. Maníkó
úwoi súwa'nai
in-áái ásé-aai simátíma'mae'o iyúnda-kisau maimái
taí'ásuwanaumne.
25 Minkísáúmó maiyáunda kembiwífímbá wéne'a Maníkó
wení waásimo kawáánin-aai simátímakaumpo ánaaembo é'a
kembó ímbo suwánáíyamba ken-ísaraumne.
26-27 Ímbo inkaisówánda Maníkón-aai seyaafá'-áái
simátímakaunda pósa kembíwífínkémbó tuwímbaimo
kesááimo ímbo isésamo Maníkómpá'ó ímbo tésamo ombá
ímba kesí áwáugon-ifo kentí áwáugo ína'a miyá íyantafe'a
mináái káfé'a óraaka simátimune.
28 Maníkó ááninkomba ai'marówana kuména kumpuwéna
wení naaesámbó méyánuwasukaimba Fasi'aénkóní
waásin-ofo káráwiyoro. Maníkóní Ufaen-ámútánkó
kembá íyáfasintinkaraifo kentúwawaa'wara Fasi'aénkóní
waásiya'wara'a kawe'-úmai káráwiyoro. Sipisípiya'o
káráwiyonten-úmai káráwiyoro.
29 Áwáífiyaamo índa-iyamba téna sipisípi tafámaimo
wáráíntemba kemá kónasa waási tésa tasáwí'a ónááwe.
30 Moórá-kanaa tínasa kembiwífínkémbá tuwímbai
íyáfasinesa Ísuni aampa'ó kon-kwáásítí imáyáa tafisénae
sésa karo'-áái síyasa tuwímbai érai'e sésa arááíwaenaawe.
31 Mindásafe'a káráwimai kawe'án-oro. Kaumbo-áátáí
kesé'a mére'a moórá-mora sirumbá uwátinke'a aafáyáara'e
fenómpinka'e nó'waane aasiyaasí simátínkáfa'a iyáumne.
Mináááísáfé'a imáyáa
úmai kawe'án-oro.

32 Kawe'á íyana Maníkó káráwitinkamae iyína'a méraaro.
Wenááigo fasi'átinkainiye. Wení waásimo kawe'ó
uwátínkáíntemba kembiwíwárá'á kawe'á uwátinkainiye.
33 Óntantafe'e unáánkwátóisafe'e
fí'owiti moparáwíntáfé'e ímba súraniyamba úne.
34 Kísau wémae'a minóntántámbá ímbo makáunda-
tantaa'a méwémae'a kembó súwa'nai on-kwáásítí tóné
unáánkwátóiye maitimé'a úne. Miyámó ówánda é'a
suwánaraawe.
35 Fasi'aén-kísáúmó maéwánda suwánaraafo miyá é'a
aamoisaén-kwáásí túwa'nai ónááwe. Fasi'aénkó Ísumo
siyáin-aai imáyáan-oro. Wemá séna wémaewi tirunkó
kawe'á imbánifo tímatuwaawi tirunkó kaweté'a wéiye Ísu
siyáin-aai Póro siyáiye.

36 Póro simásuwena kífaena minóráá'-wáásíyé
Fasi'aénkómpá'á inaí simásuwowasa
37 seyaafá'-wáásí áfááran-ifi'a tésa Póromba tataparésa
aaweyáá uwánkesa uwaná
38 Póro séna ánaaembo é'a ímba suwánánááwe sún-
aaisafena tirunkó umbaí tówasa nompín-táómpimba
múaukaawe.

21

Póro Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

1 Múauwowata minkwáásísáféta méwaro séta tiyuwéta
nompín-táómpimba íyáteta arupíse úmaisa wémeta Kósi-
naopa'a kóyááketa wémeta kówaeta aafáyáara'a Rósi-
naopa'a kóyááketa wémeta Pátaraa-naopa'a kuréta
marapá'á kuméta
2 awánááwándasa Fínísiyaa-marafa'o wínda-nompin-
taomba wérowata mimpímbá íyáteta wémeta
3 Sáíparasi-marama siyáánaepa'a wérowata kóyááketa
wémeta Síriyaa-marafa'o kówándasa Táyaa-naopa'a
moparáwímbá mówétuwowata marapá'á kumówánasasa
4 Ísuni aampa'ó kuwáí mérowata tuwánéta moóra-
sondaa miwísé'a méraawanasasa sésa Maníkóní ámútanko
simátímakain-aai Póromba simámesa sésa tufúwófo
Yérúsaremufa'a ímba waaó simáma'mae íyúwata
5 miwísé'o méraawanda-kanaa tai'ówata mindáópa'a
tuwéta kówánasasa minkwáásísómbá miwítí aare-
iyámpóise'a sí'maesasa naaópa'a tuwésa uwí-nómpá'á
kúmúwata kífaeta Maníkómpá'á inaí simásuweta ówánasasa
6 kentáásáfésa énifo koró suwatá miwísáféta énifo
méwataao simásuweta nompín-táómpimba íyátaawanasasa
miwí kunuwerésa miwítí
naaópa'a iyáawe.

7 Miwítí naaópa'a íyúwata nompín-táómpimba Táyaa-
naopata tuwéta Tórémesi-naopata marapá'ó kondasáféta
Ísun-aaimo ísówi tuwánéta siyáánta timéta moóra-
no'waamba miwísé'a waéta
8 íyáfasineta marapá'á wémeta Sísááríyaa-naopa'o
kówándasa ááéma aantá-waasi afakaeté-waasi Ísuni kísaumo
tímakowifinkemba moóráwigon-awi'a Fírípini naaúmpata
iméraawananasa wemá Ísun-aaimo simátimuwai mérowasa
9 éíyain-ayaamumba mésa ímba waaí maiyésa úwoi mésa
Maníkón-aai wésimatimesa tifowáe'a mérowata
10 tuwímbai-no'waamba mindáúmpátá waéwánanasa
moóráwigo Maníkón-aaimo simátimuwain-awi'a Ákápáasi
Yúndiyaa-marafakemba

11 kuména Póroni á'wáánkau kumbaiyéna wení
aíyayaanka'a kárá'umai aiyowáí'a úmai aráánamena séna
Maníkóní Ufaen-ámútánkó séna maaná'wáánkáúgóní
afowámó Yérúsaremufa'o iyínasamo ésa Yúndaa-waasi
ta'óto'mai miyáumai kárá'uwankesa áí'maesa fí'onkaa-
waasi mátimenaawe Maníkóní Ufaen-ámútánkó siyáiye
Ákápáasi kusúwata
12 iséta kesétaamo méron-kwaasise'a Pórontafeta séta
Yérúsaremufa'a ímba iyuwó óraaka séwánanasa
13 Póro séna nóintafera ifi'á téra kae'-ímáyáá
uwásínkááwanawa kesirunkó umbaí wétaiyo.
Yérúsaremufa'o íyónasamo kembó ta'ótoraiyamba ímba
sáá'a wéiye. Fasi'aénkó Ísun-aai simátimudasafesamo
sínkamonaesamo ésa úwoi sínkamonaawe Póro súwata
14 wenááisa ímba kanaasá taraisónaumne séta ifátuweta
séta Fasi'aénkóní imáyáara'a miyá ónááwe siyáumne.

15 Miyá simásuweta tuwímbai-no'waamba miwíséta
waéta kentáási moparáwímbá to'mayaa úmaeta mindáópa'a
tuwéta Yérúsaremufa'a iyówánasasa
16 Sísááríyaafaken-kwaasi Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai
keséta Yérúsaremufa'a iyésa moóráwigon-awi'a Nésonini
naaúmpata mósinkowana minkwáásígó Sáíparasi-
marafaken-kwaasigo ayáátááka'a Ísuni aampa'ó kúwai
séna kesí naaúmpa'a méranaawe súwasa wení naaúmpata
mósinkaraawe.

Póroe Yémísiye aaimó simátímakaayan-aai.

17 Mósinkesasa kentí naaópa'a kúmúwata Yérúsaremufa'a
méraawanasasa Ísun-aaimo ísówi aamoí umpínkémbá
siyówata
18 iwaéwándasa aafáyáara'a Fasi'aénkóní waásiti óraa'-
waasi Yémísi túwaandu uwátinkowasa méropata Póro sí'mae
kúwata koméraawananasa
19 Póro ayáámba tíma'mai aaweyáá éna séna Maníkó
ámakain-kisaumo fí'onkaa-waasifimbo maiyáin-aai seyaafá'-
ááí simátimuwasa
20 isésa Maníkón-áwí'a mósá marésa Fasi'aénkóntáfésa
sésa kesí waásiyo. Sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi Ísun-
aaisafesa timankúnkúmba ésa Móseseni ámáámba ímba
tuwésa fasi'ámai isésamo méraamba é'a ísaraane.
21 Tuwímbai miwísáfésa sésa Póro fí'onkaa-waasiti naaó'-
nao'a wénena Yúndaa-waasi mindáópaka'o méraan-kwaasi
simátimena séna Móseseni ámáámba ifátuwe'a kentí iyámpói
túma ímba kárámai araénáémba uwátinke'a Yúndaa-waasiti
aambá ímba arááíwáéro Póro wésiye sewasá isésa
22 emó tiyáanda-aai isésa aaisambá wésefo

23 simáméndantenta uwo. Maanká'á éíyain-kwaasi mésa
Maníkómpá'á érai'-aai símakaamba po
24 ewárá'á miyán-uwo. Yúndaa-waasiti ámáámba
ísámai kawe'ó í-tántáá'á e minéíyáín-kwáásítí pói'o
méyánuwatiyuwe ámáán-kawaa-waasi timé miwísé'a
a'nóntáu kárásuwenasa awánésa Yúndaa-waasi Ísun-
aaisafesa timankúnkúmbo owí sésa emá Móseseni ámáámba
isé méraanasa entáfésa karo'-áái simánkaraawe seró.
25 Énifo fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo
uráawisafeta áááma moórá-aai séta agaimaréta séta karo'-
máníkóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpói ímba
naaró. Naaemá ímba naaró. Póímo tufú'newana wení
naaemá ímbo kumínda úwoimo wéraina'a mimpói ímba
naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Áááma minááí
agaimaréta tukáumne suwaná Póro iséna
26 aafáyáara'a minkwáásí tí'maena Yúndaa-waasiti
ámáámba ísámai kawe'ó í-tántáá'á uwásuwena Póro
óraa'-amaan-daumpa'a iyéna ámáán-kawaa-waasisafena
séna afakaeté-no'waamba maisuwéta Yúndaa-waasiti
ámáámba ísámai kawe'ó í-tántáá'á úmai taí'ásuweta moórá-
mora-waasi pói'a úmaeta Maníkómpá'á máamenaumne
simátímakaiye.

Óraa'-amaan-daumpa'a Pórombo ta'ótokaan-aai.

27 Simátimena mérowana mináfákáété-no'waamba
tai'ówana Póro óraa'-amaan-daumpa'o iméromba tuwímbai
Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafakewi iawánésa Pórontafesa
sáwí-aai simánkesa tufuwíyan-imayaa ésa ta'ótokesa óraaka
sésa
28 Ísareri-waasi súwa'nai oro. Maankwáásígó naaó'-
nao'a wénena Ísareri-waasisafena sáwí-aai simátinkena
Móseseni ámáámba símai sáwí'a uwánkena maanóráá'-
ámáán-dámbá símai sáwí'a wéiye. Káfé'a fí'onkaa-waasi
tí'maena maanóráá'-ámáán-dáúmpá'á Yúndaa-waasi aan-
tembo íyón-daumpa'a mótinkaisana póna maankáwé'-námbá
sáwí'a wéiye sumbá
29 Éfésási-naopaken-kwaasigon-awi'a Tárófímasi Póroe'a
Yérúsaremufa'a núwasa awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro
áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraiye-imayaa
karo'-ímáyáá ésa mindásafesa minááí siyáawe.

30 Minááí óraaka simátimuwasa mindáópaken-kwaasi
mimbóráfímbá tawiyésa Póromba tata'óto'mai ámáán-
daumpakemba tafisímaesa máá'arifa'a múra auwésa ámáán-
dankoni ontá wimarésa

31 sáwífaˈ-waasi Póromba tufúˈnaafuˈ-uwaná moóráwigo
Rómu-i-waasiti óraakomba isimámena séna Yérúsaremufaˈa
seyaafáˈ-wáási wétiyaawe súwana
32 minúwóíyáán-úmai i-wáásíyé miwítí kawáá-wáásíyé
tíˈmaena awaantanténa kuménа waási túwaandu urómpimba
tafákáraaˈa úmaena kumúwasa i-wáásíyé miwítí óraakone
tuwánésa tufuwémómba úwoi mérowana
33 óraako Póromba tataˈótorena i-wáásísáféna séna kaeˈ-
ándásámbá káráˈoro simásuwena tísai ena séna maankwáási
nááwaˈiyo. We nóra uráiyo súwasa
34 tuwímbai fíˈo-fiˈon-aaisafesa suwasá tuwímbai miyá
suwasá uwaná óraako minááígóní áwáu ímba iséna
i-wáásísáféna séna miwámbá áíˈmaeˈa i-wáásítí
naaúmpaˈa íyóro súwasa
35 áíˈmaesa ontafín-káráákáˈó íyúmba tufuwónaesa
untáfésa i-wáási tiyáánkaˈa farámbaesa íyúwasa
36 tínaaemba tirááíwaˈmae iyésa tufuwíyana puwíno
símaesa óraakaˈa iyáawe.

Póromo simátímakain-aai.
37 I-wáási Póromba áíˈmaesa miwítí naaúmpaˈa iyónae
suwaná Póro miwítí óraakomba simámena séna moórá-aai
simámenae súwana óraako séna Kíríki-waasi-taaifinkemba
wésempo
38 emá ímba Ísípi-marafaken-kwaasi óne. Minkwáásígó
Rómu-kamani-waasisafena aaisambá tiyéna sáwífaˈ-waasi
4,000 waasi símai tíˈmaena tiyáí-tántááˈá maimaésa máásai-
marafaˈo kuráamba ímba wemá óne súwana
39 Póro séna Yúndaa-waasi úne. Kesinó kembá Sírísiyaa-
marafaˈa Táásási-naopaˈa óraaˈ-naopaˈa masínkaraiye
simásuwena séna moórá-aai simátimenae súwana
40 óraako séna énifo miyán-uwo súwana Póro ontará-
káráákáˈá ména aseráíyantafena ayáámba mósá tuwéna séna
kemó senda-ááí ísáaro súwasa asérówana Yúndaa-waasi-
taaifinkemba
Ípúru-taaifinkemba simátímakaiye.

22

1 Póro simátimena séna kesífárawaisai kesifoísáíyo
maanááímó simásínkáámba anondáá sénaumpo ísáaro séna
2 Ípúru-taaifinkemba súwasa miwí tááifinken-aai pósa isésa
asékésa wenáái kaweˈ-úmai ísówana Póro séna
3 kemá Yúndaa-waasi úne. Kesinó Sírísiyaa-marafaˈa
Táásási-naopaˈa masinkówaˈa óraaˈa éˈa Yérúsaremufaˈa
Kámérierimo úpaˈa taméraawanana kentáá síwáˈnáti
ámáámba fasiˈámai simásímaˈmaena iyáiye. Maankáˈó
méraan-kwaasimo Maníkóntáfésamo fasiˈámai méraantemba
Maníkón-aai fasiˈámai métaˈotokaumne.

4 Ísuni aampaˈó kun-kwáási sáwíˈa uwátinkeˈa tafisímaeˈa
ándáfaˈa aare-waaí mátínkaraumne.
5 Áááma aifaˈ-ámáán-káwáágówé ámáán-oraaˈ-waasiye
aúfái siméśa Támásikasi-naopaˈa Yúndaa-waasi maimaé
mátimuwo suwaˈá Ísuni aampaˈó kun-kwáási kotíˈmaeˈa
Yérúsaremufa ándáfaˈa mátinkanae séˈa Támásikasi-naopaˈa
kuráumne. Áááémo mináúfáímó símakaan-kwaasi kotísai eˈo
éˈa kentáfésa éraiˈa siyé seró.

6 Énifo aampaˈá wémeˈa Támásikasi-naopaˈa ewaaˈá
kówánana wááwái wíyómpakemba sáma aafáyáuraan-
tantaaˈa tuwówana kuména súgáyáagaya úwaˈa
7 marapáˈá tanaa fááwánana aaigó aantemba isááwánana
sáántena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwíˈa ónó súwaˈa
8 emá nááwa sénó séwánana kemá Násaretifakewi Ísu
únama sáwíˈa wéuwasinkaane súwasa
9 keséˈo méron-kwaasi sáma awánésa simásimun-aai ímba
kaweˈ-úmai ísówaˈa
10 áísai eˈa séˈa Fasiˈaénkóo kemá nóra ónaumno séwánana
Fasiˈaénkó séna íyáfasine Támásikasi-naopaˈa winaná
moóráwigo Maníkómó embó ámakain-kisau-aai simámino
súwana
11 ságo súgáyáagaya úwaˈa ímba awánááwánasa keséˈo
nún-kwaasi siyáán-toˈmaesa Támásikasi-naopaˈa kuráawe.

12 Kuwaná moóráwigon-awiˈa Ánánáyasi Maníkón-
aaisafena fasiˈámai ména kentáási ámáámba isówasa
Yúndaa-waasi Támásikasi-naopakewi wenáwíˈo mósá márówi
13 kempáˈá téna ewaaˈá taména séna Sóroo kesí
waásiyo. Anekaˈá kaweˈ-úmai aúramba awánáínone súwaˈa
minúwóíyáámbá súramba awánamai kaweˈá ówánana
14 séna kentáá síwáˈnási Fasiˈaénkó embó
íyáfasinankaintafe wení imáyáa aráááíwáínone. Wení
kawe-kísáú-wáási awáné wenáái iséma ónda po wenáái
aráááíwáínone.
15 Awánáánda-tantaaˈe isáándawe seyaafáˈ-wáási
simátímaˈmae nínone.
16 Ímba úwoimo máínda íyáfasine Fasiˈaénkó Ísumba
áántenana ení sáwí-imayaa maiyauwáína Ísuntafe ísámai
nombá mauwó Ánánáyasi simásimuwaˈa miyá uráumne.

17 Miyá éˈa kouweréˈa Yérúsaremufa tamé'a
óraaˈ-amaan-daumpaˈa Maníkómpáˈá inaí wéseˈa
kaainkáámbá awánááwánana
18 Fasiˈaénkó simásimena séna Yérúsaremufaˈo méraan-
kwaasi kesáái simátímínasa ímba kaweˈ-úmai isánááfo

minúwóíyáámbá íyáfasine maanká'á tuwaaó Fasi'aénkó súwa'a
19 Fasi'aénkóo ámáán-daumpimpa'a wéne'a enááisafesa timankúnkúmbo on-kwáási ta'óto'mai tínkambai tafisímae'a ándáfa'o mátíyukaunda é'a suwánaraawe.
20 Sítífeni enááimo simátímakaiwaimba tufúnka'a kemá mé'a sirunkó kawe'á úwa'a tufún-kwaasiti paákákén-únánkwátóiya'a káráwiyaawanasa tufúwana pukáiye séwánana
21 Fasi'aénkó séna ai'máráana íyáfasine némpa'a fí'onkaa-waasi kesáái simátíma'mae núwo
Fasi'aénkó siyáiye Póro siyáiye.

22 Póro súwasa ánaaembo sún-aaisafesa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa tufuwíyana puwíno. Miyán-kwáási ímba maambáráfá'á mérainiye
23 óraaka'-oraaka'a sésa miwítí unáánkwátói faúkésa oférófé ésa ofaí káúresa óipa'a tuwésa uwaná
24 Rómu-oraako
i-wáásísáféna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a íyóro súwasa miyá uwaná séna Póromba áwiyonku'-newana Yúndaa-waasi-taaigoni áwáu sínata ísáano súwasa
25 Póromba ándásamba kará'uwankesa áwiyonku'-nánae sésa uwaná i-wáásítí kawáágó mérowana Póro wentáféna séna kemá Rómu-waasiti aúfáí-wandaai tokáundawi úmpo ímbo sísai ombá aaifimbó maisinkésamo súwiyonku'-nánae-imayaamo ombá ámáámba taraisésa uwófí'a ónááfo ímba úwoi súwiyonku'-nánááwe Póro súwana
26 iséna wení óraakomba kosimámena séna minkwáásígó Rómu-waasiti aúfáí-wandaai tokáiwaimban-ifo nóra ónaumno súwana
27 óraako iséna Pórompa'a téna séna Rómu-waasiti aúfáí-wandaai tokáano súwana ewé súwana
28 óraako séna kemá óraa'-ontamba tuwé'a mináúfáí-wándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesifo tokáimba pó'a kewárá'á úwoi tokáumne súwasa
29 áwiyonku'-nánaemo sun-kwáási mináái isésa némpa'a kuwaná óraakowara'a áátafena éna séna Rómu-waasiti aúfáí-wandaai tokáiwaimbo kará'umankaunda sáwí'a úne séna áátafena uráiye.

Póromba áí'maena ámáán-oraa'-waasifa'o kuráin-aai.

30 Áátafena éna aafáyáara'a óraako séna Yúndaa-waasi Pórombo simánkáán-aaigoni áwáu síya'a isánae séna óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-oraa'-waasisafena séna túwaandu oro séna i-wáásísáféna Póro ayáámpinken-anda faútúwáaro súwasa faútúwówana áí'maena túwaandu urónka'a máánkaraiye.

23

1 Máankowana Póro ámáán-oraa'-waasi káá'a túfífaena séna kesí waásisono. Kemá ááéwara káfé'wara'a Maníkón-aúranka'a kawe'-úmai mé'a moórá-tantaa'a sirunkó ímba umbaí wétaiye súwana

2 aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Ánánáyasi wemá Póroni ewaa'ó mérowisafena séna ói'a turáráaro súwasa miyá uwaná

3 Póro wentáféna séna empímbá sáwí-imayaa wéraimba póna Maníkó embá tufuwíníye. Emá méma imáyáa éma ámáámba aráááíwa'mai aaifimbá ankáúmne sémpo minámáámbá taraisé ói'a turáráaro sénasa sói'o turáráámba ámáámba taraisóne Póro súwasa

4 wení ewaa'ó mérowi sésa Maníkóní aifa'-ámáán-káwáágómbá símai sáwí'a wéuwankaane suwaná

5 Póro séna aifa'-ámáán-káwáágó iyémó sewa'ó isékaa ímba mináái súsino. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna kentí waásiya'o káráwiyewi ímba símai sáwí'a uwánkáaro agaimaréna siyáimba isa'á sáwí'a úne Póro siyáiye.

6 Póro simásuwena ámáán-oraa'-waasi tuwánéna imáyáa éna tuwímbai Sátúsi-amaamba sésa púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe-aai sen-kwáási owasá tuwímbai ámáán-kawaa-waasi owé-ímáyáá éna óraaka séna kesí waásisono. Kesifomá ámáán-kawaa-waasigo éna kembó masínkaraimba kemá ámáán-kawaa-waasi úne. Maníkó pukén-kwaasi íyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafe'a káfé'a aaifimbá maisínkááwe Póro simátimuwasa

7 isésa ámáán-kawaa-waasi Sátúsi-amaambo sun-kwáási keíyái aaisambá símai tuwínkaa'-uráawe.

8 Sátúsi-amaambo sun-kwáási Maníkó pukén-kwaasimo íyáfasintinkainda-aaisafesa karo'-ááín-iye sésa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi ímba méraawe sésa waási timambá ímba wéraiye suwasá ámáán-kawaa-waasi sésa Maníkó pukén-kwaasi íyáfasintinkainiye. Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi méraawe. Waási timambá wéraiye suwasá mináásáféśa tuwínkaa'-ésa

9 aaisambá sésa ámáán-kawaa-waasifinkemba ámáámbo sun-kwáási íyáfasinesa óraaka sésa kesáámó awánáúndasa Póro ímba sáwí'a wéifo Maníkóní kísau-waasigowa wembá simámakai moóráwigo wíyómpakewiya wembá simámakaiyo. Ínta isáúmne suwasá

10 aaisambá óraaka'-oraaka'a siyáawe.

Aaisambá óraaka'a suwaná i-wáásítí óraako séna Póromba aaisambá aéésa tafisíyapa'a aíyayaamba tawíyófainifo i-wáásísáféna séna waásiti afufumpimbá komé'a koái'mae'a

kentí naaúmpa'a íyóro súwasa miwítí naaúmpa'a
móankaraawe.

11 Móankowana mindó'wáámbá Fasi'aénkó Póroni ewaa'á
kumbaéna séna fasi'ámai mé kentáfé Yérúsaremufa'a
simátímakaantemba Rómu-naopa'a kosimátiminone
Fasi'aénkó siyáiye.

Póromba tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

12 Súwasa aafáyáara'a Yúndaa-waasi tuwímbai túwaandu
ésa Póromba tufuwíyan-aai sésa tufútuweta tóné nonésá
nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumnemo
óraaka'o
13 sun-kwáásí kae'-wáái-wáásí mésa sésa
14 óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye
kosimátimesa sésa túwaandu éta óraaka séta Póromba
tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné
nonésá ínta nánaumne.
15 Miyáumai ámáán-oraa'-waasiye Rómu-oraakontafe'a
karo'á kosimáme sé'a Póromba áí'mae kempátá tinatá áísai
úmai mináíígóní áwáusa isánae sewé kosimáme'a seró.
Mináái isésamo aampa'ó áí'maesamo tíyata tufuwónáísaiye
siyáawe.

16 Suwaná Póroni ámánaakon-áániko tufuwíyan-aaimo
sumbá iséna awaantanténa i-wáásítí naaúmpa'a iyéna
Póromba mináái isimámuwana
17 iséna i-wáásítí kawáágómbá áántena séna miwámbá
áí'mae óraakompa'a winaná moórá-aai kosimámino súwana
18 áí'maena óraakompa'a wéna séna ándáfa'o imérain-
kwaasigon-awi'a Póro sáántena séna minífó'á áí'mae
óraakompa'a winaná moórá-aai simámino sisa'á empá'á
áí'mae túne súwana
19 óraako miwámbá ayáán-to'maena ímbo waásimo méron-
aempa'a ánkarena áísai ena séna nóran-aaiya'iyo sina'á
ísáano súwana
20 miwá simámena séna Yúndaa-oraa'-waasiye ámáán-
oraa'-waasiye moórá-aai sésa aafáyáara'a empá'á iyésa
karo'á isésa Póromba áí'mae kempátá kumínata áísai úmai
mináíígóní áwáusa isánae karo'á isénááwe.
21 Miwí táái ímba isaaó. Kae'-wáái-wáásí óraaka sésa
Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta
tóné nonésá ínta nánaumne sésa aúpá'á aampa'á káráwiyesa
miwí tááisafe ewé sínono sésa káráwiyaawe. Mindásafe miwí
táái ímba isaaó. Minífókó óraakomba miyá simámuwana
22 iséna séna simásimenda-aai ímba fí'on-kwaasi simátime
óraakomba simámakaumne ímba siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áiˈmaesa óraakompaˈo kunkáan-aai.

23-24 Minífókómbá aiˈmaréna i-wáásití kawáágónkáí
táántowasarai tuyaná séna káféˈ-noˈwaamba Póromba
áiˈmaekai Sísááríyaa-naopaˈo kámáni-oraakompaˈa
múauwaakaiyo. Sáwífaˈ-i-waasi 200 i-waasi toˈmayaa íyasa
tuwímbai-waasi ósifinkaˈo nón-kwaasi 70 waasi toˈmayaa
íyasa sáwífaˈa 200 waasi paepáéˈo tokáan-kwaasi toˈmayaa
íyaˈa Pórombo ayááˈmaenamo wínda-osi toˈmayaa uwánkeˈa
káféˈ-noˈwaamba Póromba kaweˈ-úmai káráwimai áiˈmaeˈa
kámáni-oraakon-awiˈa Fíríkísimpaˈa múauwaaro séna
25 aúfái agaéna maará simámena séna
26 kentáási óraaˈ-waasi Fíríkísiyo isaaó. Kemá Kóróndíyasi-
Rísíyaasi káriˈ-aai simámenaumpo isaaó. Kaweˈ-úmaiya
méraano.
27 Yúndaa-waasi minkwáásígón-áwíˈa Pórombа taˈótokesa
tufuwíyanesa owaˈá Rómu-waasiti aúfáímo tokáin-kwaasigo
isaˈá iséˈa Yúndaa-waasi tiyáámpinkemba tafisímai kesí
i-wáási tiyáámpimba tinkáúnasa áiˈmaesa migowé.
28 Minkwáásígómbó simánkén-aai isánae séˈa áiˈmaeˈa
miwítí óraaˈ-waasifaˈa kunkáumne.
29 Ímba sáwíˈa uráifo miwítí ámáán-aaigomo intáfésa
simánkaraawe. Kemó ándáfaˈo auwéˈo tufúwónanamo
puwínda ímba moórá-tantaaˈa uráiye.
30 Yúndaa-waasi tuwímbai tufuwíyan-aai sewaˈá
iséˈa empáˈá aiˈmáráanasa áiˈmaesa kumónááwe.
Wembó simánkaraan-kwaasisafeˈa simátime séˈa wembó
aaifimbó maénkáán-aai enaúrankaˈa símai kaweˈán-oro.
Mináúfáífímbá agaimaréna siyáiye.
31 Agaimaréna súwasa i-wáási simátimuntemba miyá
ésa mindóˈwáámbá Pórombа áiˈmaesa wémesa Ántípátirisi-
naopaˈa kunkwaésa
32 aafáyáaraˈa i-wáási marapáˈó kun-kwáási kunuwerésa
miwítí naaópaˈa íyúwasa ósifimbo nún-kwaasi Pórombа
áiˈmaesa
33 wémesa Sísááríyaa-naopaˈa ósifinkemba marapáˈá kum-
baésa mináúfái óraakomba múamesa Pórombа aúrankaˈa
múankowana
34 mináúfái toráumai iséna Pórontafena séna emá náám-
barafaken-kwaasiyaˈono súwana Póro séna kemá Sírísiyaa-
marafaken-kwaasi úne súwana iséna
35 énifo aaimó simánkaraan-kwaasi kumíyaˈa isánaumne
séna wení waásisafena séna Érotimo uráin-daumpa
máánkareˈa kaweˈ-úmai káráwiyoro súwasa miyá uráawe.

24

Yúndaa-waasi Pórombo simánkaraan-aai.

1 Káráwiyuwasa séfataase-noˈwaamba waésa aifaˈ-ámáán-
káwáágón-áwíˈa Ánánáyasiye óraaˈ-waasiye Póromba aaimó
simánkénesa Sísááríyaa-naopaˈa Fíríkísimpaˈo kúmúmba
moóráwigo ámáámba kaweˈ-úmaimo isón-kwaasigon-awiˈa
Tétárasi weséˈa Fíríkísimpaˈa kumbésa
2 Póromba áántowana túwana Tétárasi aaí simánkena
óraakomba símai arumbá faiyaréna séna kentáási óraakoo
kaweˈ-ímáyááwáráˈ-wáási po kaweˈ-úmai káráwiyonata
ayáátáákaˈa aáno úmaisa méraumne. Ení imáyáafinkemba
kaweˈ-úmai súwaˈnai ónata maéˈéúndasaaniye.
3 Kesáá naaóˈ-naoˈo méraunda-waasisa aasiyaasi-kánáá
entáféta aamoisá wéune.
4 Ímba ayáátááˈ-aai sénaumpo embá awesaraí ifáínifo am-
páán-ááí sénaumpo usúkáˈmai isaaó.
5 Maankwáásígó aoisaambá wimái seyaafáˈ-máráfáˈá
wénena Yúndaa-waasi símai tirumbá faiyáráísasa
Násaretifakewini aampaˈá aráááíwaesa owaná miyámó on-
kwáásítí aifarááwí éna miyá wéiye.
6 Miyá éna fíˈonkaa-waasi áíˈmaena óraaˈ-amaan-
daumpaˈa móankaraisana ména sáwíˈo uráintafeta
maankwáásísá taˈótoketa kentáási ámáán-oraaˈ-waasifaˈa
aaí simánkanae únansa
7 i-wáásítí óraakon-awiˈa Rísíya kuména kusínkambaisa
siyáámpinkemba Póromba kunáíˈmaena iména
8 simásimenasa séna empáˈá máséná́awe sisatá
wégumune. Maankwáásígómbó áísai inanamó éna aaifimbó
maénkaraunda-aai wemá sína seyaafáˈ-ááí isaaó Tétárasi
súwasa
9 Yúndaa-waasi wembá áwaˈnai esa minááímó simbá éraiˈ-
aai siyé siyáawe.

Póro Fíríkísimbo mósimamakain-aai.

10 Suwaná kámáni-oraako aúwáámé'a éna Pórontafena e
siyó súwana Póro séna emó káráwiyonda ayáátáákaˈa aatáí
maisuˈmaé iyáanda póˈa enaúrankaˈa anondáá ke aaimó
sendasáféna sirunkó aamoí wéiye.
11 Maníkóntáféˈa imáyáa éˈa wenáwíˈo mósá
maráúndasafeˈa Yérúsaremufa iméˈa siyáánkai úmai kaeˈ-
nóˈwáámbá taíˈáraifo tuwímbaimo tísai inasá éraiˈa siyé
sénááwe.
12 Óraaˈ-amaan-daumpaˈe káriˈ-amaan-daumpimpaˈe
máápaˈe ímba aaisankáámbá séˈa ímba waási símai tiyáí-
ááímó siyáunda Yúndaa-waasi suwánaraawe.
13 Kembó simásínkáámba karoˈá sefó minááígóní áwáu
ímba wéraiye.
14 Aforaˈá ke simámenaumne. Ísuni aampaˈá wéweˈa
kentáá síwáˈnáti Maníkón-ímáyáá éˈa áwíˈa mósá maráúnasa

Ísuni aantafésa maankwáásísómbá sésa karoˈ-ámbán-iye wésewe. Móseseni ámáámba iséˈa Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aai iséˈa éraiˈe súne.
15 Miwí sésa Maníkó seyaafáˈnánká sáwí-waasiye kaweˈ-wáásíyé pukémpinkemba íyáfasintinkainiye sésamo amuˈmáráántemba kemá miyá wéune.
16 Mindásafeˈa kesí imáyáafimba sáwíˈan-ifo séˈa Maníkón-aúrankaˈe waási túrankaˈe kaweˈ-úmai méraumne.

17 Énifo fíˈo-fiˈom-barafaˈa wéneˈa tuwímbai-aatai maisuwéˈa Yérúsaremufaˈa kesí waási ímbo tómbó makáan-kwaasi óntamba timéˈa Maníkóntáféˈa ísámai póíˈo ondasáféˈa iyáumne.
18 Minkísáú wémaeˈa Yúndaa-waasiti ámáámba ísámai kaweˈó í-tántááˈá uwásuweˈa Maníkóntáféˈa ísámai póíˈo ondasáféˈa óraaˈ-amaan-daumpaˈa iméraawanasa kempáˈá sáwífaˈ-waasi ímba taméresa aaimó símae kumbá Yúndaa-waasi suwánowasa
19 tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafaken-kwaasi mésa suwánaraawe. Sáwíˈo uráanasamo suwánaresa enaúrankaˈa simásínkáaro.
20 Ámáán-oraaˈ-waasifaˈo méraawandaraˈo sáwíˈo uráanasamo suwánaresaraa moórá-aai aantemba sewisinó. Moórá-aai aantembo senkakaa isáásino.
21 Ámáán-oraaˈ-waasifaˈo méraawandaraˈa óraaka séˈa Maníkó pukén-kwaasimo íyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafesa káféˈa aaifimbá maisínkááwe séwánasa kemó siyáunda-aaisafesa simásínkááwe
Póro siyáiye.

22 Súwana Fíríkísi Ísuni aampaˈó kun-ááí éˈa ísarena séna i-wáásítí óraakon-awiˈa Rísíya kumínaˈa maanááí ísámai kaweˈá ónáífo koró simásuwena
23 Póromba káráwiyowintafena séna ándáfaˈa kaweˈ-úmai káráwiye ímba aíyayaankaˈo káráˈumarenda ímbo wemó makáinda-tantaaˈa wení waásimo áwaˈnai ónae síyamo e úwoi ewé sinasá áwaˈnai oro
Fíríkísi siyáiye.

Póro Fíríkísinte Túrúsíraanteˈo simátímakain-aai.
24 Fíríkísi simásuwena ména tuwímbai-kanaa maisuwéna awaainímbá Yúndaa-ininkon-awiˈa Túrúsíraamba ááˈmaena taména Póromba áántowana téna séna Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo un-ááígóní áwáu simátimuwasarai ísóyana
25 Póro kaweˈ-ááígóní áwáu séna miwí túraˈo káráwiyiyan-aai séna Maníkó waásimo méraawini áwáumo tísai índa-aai súwana Fíríkísi ááˈa úwana séna énifo waaó. Ánaaemba ímbo kísaumo wéraindaraˈa áántanaiye séna

26 imáyáa éna Póro ándáfa'a méyán-onaná faúsinkainkwae
séna óntamba simína'a faú'ankanae-imayaa éna
mindásafena aasiyaasi-kánáá Póromba áántowana túwasarai
aaí símaesarai iyáaye.

27 Aaí símae íyúyana kae'-áátáí maisuwéna moóráwigon-
awi'a Pósíyasi-Fésítasi Fíríkísin-anondaa kámáni-kisau
íyámainda ampáámbá úwana Fíríkísi Yúndaa-waasi tirunkó
kawe'á ínkwae séna Póromba ímba faú'ánkaraifo úwoi
ándáfa'a méraiye.

25

Póro aifa-káwáágómpá'á kónaumnemo siyáin-aai.

1 Póro ándáfa'a mérowana Fésítasi mináémpá'á
Sísááríyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbó tawaúmba
minkákémbá Yérúsaremufa'a imérowasa
2 Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye
wempá'á tésa sésa Pórombo simánkaraundantenta anekatá
simánkanae sésa
3 súwa'nai esa Póromba kuai'márénana Yérúsaremufa'a
iyíno. Minááímó sumbá tuwímbai aampa'á káráwiyesa
tufíyan-imayaa ésa mináái suwaná
4 Fésítasi séna Póro Sísááríyaa-naopa ándáfa'a méraiye.
Kemá ampáánká'á kumónaumpo
5 kempínkémbá óraa'-waasi kesé'a kuméśa Póro sáwí'o
uráinda-aai síya'a ísáano simásuwena Fésítasi
6 afakaumboé-no'waana'i siyáánkai-no'waana'iyo waéna
Sísááríyaa-naopa'a kumbéna aafáyáara'a aaimó ísón-
daumpa'a iména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa
tuwasá
7 Yúndaa-waasi Yérúsaremufakembo kúmúwai Póromba
úkúresa mésa áúiyain-aai simánkówana
8 Póro miwí táái anondáá simátimena séna kemá ímba
Yúndaa-waasiti ámáámba taráíye'a óraa'-amaan-damba
ímba sáwí'a é'a Rómu-kamani-waasiti ámáámba ímba
taráíyaumne Póro súwana
9 Fésítasi Yúndaa-waasi tirunkó kawe'á ínkwae
séna Póromba áísai ena séna Yérúsaremufara íyínara
simánkaraan-aai ísámai kawe'á ónaumno súwana
10 Póro séna ímbaniye. Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási
ómpo kesáái ísámai kawe'án-uwo. Yúndaa-waasiti ámáámba
ímbo taráíyaunda é'a suwánaraane.
11 Ámáámbo taráíye'o sáwí'o úndarakaa tufuwónaemo
sembá ímba a'áo súsino. Úwoi sínkamowisino. Simásínkáán-
aai ímba érai'-aai pó'a ímba iyónaumpo Rómu-kamani-aifa-
kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawe'á íníye Póro
súwana

12 Fésítasi iséna wení kawe'-ímáyááwárá'-wáásíyé
aaí simásuwena Pórontafena séna Rómu-kamani-aifa-
kawaagompa'a kónae sénda pó'a ai'máráana wínone Fésítasi
siyáiye.

Póro Ágírípaante Pénáisinte'o simátímakain-aai.

13 Fésítasi simásuwena mérowana ánaaemba moóráwigo
Yúndaa-oraa'-waasigon-awi'a Ágírípa úwana ámánaankon-
awi'a Pénáisiye'a mindárai Sísááríyaa-naopa'a kumésarai
Fésítasi kámáni-kawaa-kisau maiyóntafesarai wempá'á
kumésarai ayáámba amésarai
14 tuwímbai-no'waamba wáúyana Fésítasi Ágírípaamba
Póron-aai simámena séna Fíríkísi moóráwigomba ímbo
faú'ánkáímba úwoi ándáfa'a ánkáísana méraiye.
15 Yérúsaremufa'o iméraawandara'a Yúndaa-waasiti óraa'-
waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye kempá'á tésa wembó
simánkaraan-aai sésa tufuwó suwa'á
16 simátime sé'a Rómu-waasi ímba úwoisa tínkamonaumne.
Aoisaankwárá'-wáásímó éna wemá aaimó simánkéwise'a
mérainata éfo simánkén-aai anondáá siyómó senaná síníye.
Rómu-waasiti áwáuma miyán-iye. Simátimewanasa
17 kúmúwa'a ímba úwoi maéwánda aafáyáara'a aaimó sen-
dáúmpá'á imé'a Póromba áántaawanasa áí'mae íyúwasa
18 wembó simánkaraan-kwaasi íyáfasinowa'a sáwí'o
uráinda-aai sénááwe-imayaa ówánasa
19 kentáái aantemba sésa moóráwigon-awi'a Ísu
pukáiwaintafesa sésa Póro séna wemá íyáfasinena úwoi
méraiye siyáin-aaisafesa aaisambá siyáawe.
20 Kemá sé'a nóraumaiya minááígóní áwáu isánaumno sé'a
Póromba áísai e'a sé'a Yérúsaremufara íyínara simánkaraan-
aai ísámai kawe'á ónaumno séwánana
21 Póro séna ímbaniye. Ándáfa'a méraunasa káráwiyaamba
pó'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai
kawe'á íníye súwa'a káráwiyaan-kwaasisafe sé'a káráwimai
kawe'á uréwana aambá paápé ína'a ai'máráanana wíníye
siyáumne
22 Fésítasi súwana Ágírípa séna miwán-ááí isánae súwana
séna énifo aafáyáa isaaó Fésítasi siyáiye.

23 Úwasarai Ágírípaae Pénáisiye waiyóyamba aafáyáara'a
íyáfasinesarai kawe'-únánkwátói úmaesarai i-wáásítí óraa'-
waasiye mindáópaken-oraa'-waasiye aáno úmai íyúyasa
seyaafá'nánká tuwánowasarai aaimó sí-náúmpá'á íyúyana
Fésítasi Póromba áántowasa áí'mae íyúwana

24 Fésítasi séna óraako Ágírípaae'o méraan-kwaasiye
ísáaro. Yérúsaremu-naopakewiye maafákéwíyé Yúndaa-
waasi aaimó maankwáásímó simánkaraamba awánaaro. Tu-
fuwíyana puwínomo óraaka'o símae'o iyáamba
25 saafá úmae'o iyúnda ímba sáwí'a uráifo ímba puwíníye.
Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumne siyáintafe'a
ai'máráanana wínda
26 kemó aúfái agaimáímo áménda ímba wéraiye. Mindásafe
maaméraan-kwaasifimba Ágírípaan-aúranka'a máankaunda
po wemó sínda-aai isé simásímína'a aúfái agaénaumne.
27 Ándáfa'o mérain-kwaasi úwoimo ai'maré'o
simánkaraan-aaimo ímbo aúfáífimbo agaimáímo áménda
uwófí'a ónaumne Fésítasi siyáiye.

26

Póro anondáámo simátímakain-aai.

1 Súwana Ágírípa Pórontafena séna énifo simánkaraan-aai
anondáá simátimiyo súwana Póro ayáámba mósá tuwéna
simánkaron-aaigomba anondáámo síndasafena séna
2 kentáásí óraako Ágírípaao Yúndaa-waasi simásínkaraan-
aai enaúranka'a anondáámo sendasáféna sirunkó aamoí
wéiye.
3 Yúndaa-waasiti áwáuwara ámáánkwara'a kawe'-úmai
isáándasafena sirunkó kawe'á intáféna ímba suwesaraí iyé
sé kesáái kawe'-úmai isáínone.
4 Kemá iyámpóíyakemba kesí Yúndaa-waasifimba mé'a
Yérúsaremufa'a komé'a kemó ówándawini áwáu Yúndaa-
waasi seyaafá'á suwánaraawe.
5 Ámáán-kawaa-waasiti aampa'á arupíse úmae kuráumne.
Ámáán-kawaa-waasi Maníkón-ímáyáásá éta fasi'aén-ámpátá
arááíwaeta minámpá'á arupíse úmae kuráumne. Yúndaa-
waasi ayáátááka suwánaraamba pósa sésáínasamo ésa
kentáfésa érai'a siyé sénááwe.
6 Naaófá'á Maníkó kentáá síwá'násafena érai'-aai
simátímakomba paápé índasafe'a amu'makáumnemo
siyáunda-aaisafesa aaifimbá maisínkaraawe.
7 Kentáá síwá'ná sísamaifakemba kae'á kumbaimái-
waasifinkemba Yúndaa-waasi aafáyáara'e fénáímpinka'e
nó'waane Maníkón-ímáyáá mósá marésa minéráí'-
ááí amu'máráántemba miyámó úndasafesa aaifimbá
maisínkaraawe.
8 Yúndaa-waasisono. Maníkó waási pukémpinkemba
kanaa'ó íyáfasintinkainda-aaisafe'a nóra isará ímba
érai'e wéseo.

9 Áááma kemá imáyáa é'a Ísu Násaretifakewini aampa'ó kuwáí sáwí'o uwátínkáanda-imayaa uráumne.
10 Yérúsaremufa'a miyá ówánana óraa'-amaan-kisau-waasi si'mároówa'a Maníkóní waási sáwífa'nanka tí'mai ándáfa'a tinkááwánasa tínkamiyasa púwóro sumbá kewárá'á miyán-oro siyáumne.
11 Aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpimpa'a wéne'a Ísun-aai símai sáwí'a íwae sé'a tínkambae iyáumne. Sirunkó ika fówa'a némpa'-naopa'wara'a wéne'a tínkambae kuráumne.

12 Óraako Ágírípaao mindásafesa óraa'-amaan-kisau-waasi aúfái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimaé'o kówánda
13 wááwái sáma aafáúgóní sáwara'o íyáákaro-sama tuwówana wíyómpakemba kuména kesinepakéné kesé'o kun-kwáásí tinepakéné sán-kówata
14 marapátá tanaa fááwánanasa aaigó aantemba súwa'a isááwánana simásimena Yúndaa-waasi-taaifinkemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéono. Póímo ándámo wímakaawanamo ayáámbo naráráíntemba emá miyá wéone súwa'a
15 Fasi'aénkóo nááwa'ono séwánana Fasi'aénkó séna kembá Ísumba sáwí'o wéuwasinkaandawi úne.
16 Íyáfasinaao. Kesí kísau maínkwae sé'a íyáfasinanke'a enaúranka'o paápé únda káfé'o suwánáándarakemba aráánáménda-aai simátíma'mae iyínone.
17 Ai'máráana Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye simátímínasa tuwímbai aaisambó aíya'a miwí tiyáámpinkemba aiyánaumne.
18 Simátímínasa kumeu'ó índa-ampa'a ifátuwesa sámo káínda-ampa'a teró. Waántáwankoni fasi'aémbá tuwésa Maníkóní fasi'aémbá tamáéro. Simátímínasa kesááisafesa timankúnkúmba íya'a miwítí sáwí-imayaa maitiyuwé'a Maníkóndé-i'o uwátínkaraunda-waasifimba mótínkáano Ísu simásímakaiye.

19 Óraako Ágírípaao wíyómpakembo simásímakain-aai ímbo tuwáúnda úwoi miyá wéune.
20 Aifa'á Támásikasi-naopa simátime'a ánaaemba Yérúsaremufa simátime'a minkákémbá Yúndaa-waasiti marafá simátime'a fí'onkaa-waasiti marafá simátime sé'a

kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá té'a kawe-kísáú maíyasa tuwánésa sésa Maníkómpá'ó tiyáawin-owe síwae sé'a simátíma'mae'a kuráumne.
21 Mindásafe'a óraa'-amaan-daumpa méraawandara'a Yúndaa-waasi kembá ta'ótokesa sínkamonae siyáambanifo

22 Maníkó súwa'nai úmaena káfé'wara'a íyísa'a
maankká'á mé'a óraa'-waasiye úwoi-waasiye kesáái
simátime'a Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-
aai Mósese agaimakáin-aai simátimunda-aai mimbórá-ááí
wésimatimune.
23 Maará siyáawe. Maníkómó íyáfasinankaiwaintafesa
agaimarésa sésa áí'o índa-i'a íyana aifarááwí
pukáimpinkemba íyáfasinankainda-aai agaimakáamba
pósa Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye pukáimpinkembo
íyáfasinkain-aai isésa sámo kain-ámpá'á wíwae sésa
agaimarésamo siyáan-aai kemá wésimatimune Póro siyáiye.

24 Pórombo simánkaraan-aai anondáá simátimuwana
Fésítasi óraaka séna Póroo uwói'a wéone. Aúfáífinkemba
sáwífa'-imayaa uwáítáí'-uráanana ení imáyáago embá
uwói'a wéiye Fésítasi súwana
25 Póro séna óraakoo ímba uwói'a úmpo súnda-aai érai'-aai
arupíse-aain-iye.
26 Súnda-tantaa'a ímba aúpá'á uráafo seyaafá'-wáási
tááka'o siyáamba ewárá'á mináái ísaraampo kemá ímbo
inkaisúnda úwoi wésimamune.
27 Maníkón-aaimo simátímakowi-taaisafe érai'e wéseno.
Érai'emo sembá é'a ísaraumne Póro súwana
28 Ágírípa séna kári'-aaimo simásimenda-imayaa e Ísuni
waási-i'a úne-imayaa ónó súwana
29 Póro séna ímba kári'-aaisafe'a ímba ayáátáá'-aaisafe'a
súne. Maníkómpá'á maará súne. Kemó úndantemba
kesááimo Ísáán-kwaasiye ewé miyá íwae súmpo kembó
kárá'uraan-andagoma ímba kempímbá wérainkwae súne
Póro siyáiye.
30 Súwasa Ágírípaawe Fésítasiye Pénáisiye seyaafá'-
wáásíyé íyáfasinesa
31 máápa'a kumbésa keáímbá sésa ímba sáwí'o uráintafesa
ándáfa'a ankésa tufuwíyana puwíno siyáawe suwaná
32 Ágírípa Fésítasintafena séna Rómu-kamani-aifa-
kawaagompa'a kónaumne ímbo siyáinkakaa faú'áúwáanana
kóísina mináái siyáimba po ai'márénana Rómu-kamani-aifa-
kawaagompa'a wíno Ágírípa siyáiye.

27

Póro Rómu-naopa'o kuráin-aai.

1 Súwana Fésítasi to'mayaa éna séna Ítáári-marafa
Rómu-naopa'a nompín-táómpimba wíwae séna Póronkwara
tuwímbai-anda-waasiwara'a moórá-waasigontafena
káráwimae wínkwae séna méankowana minkwáásígón-áwí'a

Yúríyasi wemá Rómu-aifaˈ-waasigoni i-wáásítí kawáágómbá
méankowana
2 moórá-nompin-taomba Ándámítiyamufakemba wérowana
Ésiyaa-maragoni awáífáká'-náópaˈa kónae súwata
mindómpín-táómpimba íyáteta Máséndóniyaa-marafaˈa
Tésáróníkaa-naopaken-kwaasigon-awiˈa Árísítakasi weséta
íyáteta wémeta
3 aafáyáaraˈa Sáíndóni-naopa marapáˈá kúwátaawananasa
Yúríyasi Póromba arumbá uwánkena séna úwoi ení waási
kotuwánenasa ímbo tokénda-tantaaˈa áméro súwana miyá
úwata kouweréta
4 mindómpín-táómpimba íyáteta kówánanasa fiyúndá
toréna nompín-táómba taˈóto'marowana ímba kúwata
nonafufumpaˈó wérom-baragon-awiˈa Sáíparasi-marama
wéropaˈa mináémpáˈá fiyúndá ímba torówata mifátá wémeta
5 Sírísiyaa-marafaˈa Pámpíriyaa-marafaˈa kóyááketa
Rísíyaa-marafaˈa Máíraa-naopaˈa marapá kúwátaawananasa
6 moórá-nompin-taonko Árékísándiriyaafaken-taonko
Ítáári-marafaˈa kónae sún-taonko wérowana i-wáásítí
kawáágó awánéna mindómpín-táómpinta mósinkaraiye.

7 Mósinkowata kówándasa kári-fiyunda toréna mindómpín-
táónko ímba aíntówata tuwímbai-noˈwaamba waéta miyá
úmaeta Náíndási-naoˈ-ewaata kówándasa óraa-fiyunda
toréna nompín-táómba aiˈá tosétuwowata sínaaempakenta
kouweréta nonafufumpaˈ-márágón-áwíˈa Kíríti-marafaˈa
fiyúndá ímbo torópaˈa wémeta ayáífáˈ-márágón-áwíˈa
Sárímoni-marafaˈa kóyááketa
8 uwí-nónáwáífakafamba suwesaraisáféta úmaeta wémeta
Rásíya-naokoni ewaaˈá kaweˈ-wáúné supaˈá
9 ayáátáákaˈa koméraawananasa aifaˈ-ámáán-káwáágó
Yúndaa-waasiti óraaˈ-amaan-daumpaˈa afufumpin-
dáúmpáˈó iyún-kanaa taiˈówana minkánáá fiyúndá torón-
kanaa uwí-nónkó tufántááfan-úwasa inkaisésa ímba
nompín-táómpimbo nún-kanaa túwana Póro imáyáa éna
simátimena séna
10 káfétaamo nompín-táómpimbo kondasá sáwí-tantaaˈa
kesinetá paápé íníye. Ímba moparáwín-aantembanifo
nompín-táóne waásiye áwiyoranaawe. Mináái kemá éˈa
ísaraunda póta aánota ménaumne Póro súwana
11 i-wáásítí kawáágó Póron-aai ímba iséna nompín-táómbo
toˈmaé núwain-aaiye mintáónkoni afowán-áái aantemba
iséna Póron-aaisafena ímba éraiˈe-imayaamo úmba
12 mintáómbo wérompaˈa fiyúndámo tóráín-kanaa ímba
kaweˈó ún-aempaˈa mésa sáwífaˈ-waasi sésa tuwéta

Fíníkisi-naopata koméraananasa fiyúndámo toráínda-kanaa tai'áínata kónaumne sumbá Fíníkisi-naopa'a Kíríti-marafa'o wéron-daopa'a kawe'-nónkwaaumpa'a ímbo fiyúndámo torón-kwaumba wérowasa minááí siyáawe.

Óraa-fiyunda torówana uwí-nónkó tufántááfambo uráin-aai.

13 Suwaná tiyáánaepakemba kári-fiyunda torówasa awánésa sésa Fíníkisi-naopata kónae sésa nompímbó túwówanamo ta'ótokon-anda mósá tafisímai márówata Kíríti-maragoni uwí-nónáwáífata kówándasa

14 Kíríti-marafakemba óraa-fiyunda toréna

15 mindómpín-táómba ta'ótorowana ímba aíntówana tuwíntámae nún-taamba tuwówana fiyúndágo weyáárika'a fafúsúmaena kúwana

16 nonafufumpa'á kári'-maragon-awi'a Kónda-mara wérowana ímba fiyúndá wétoropata kówándasa tínaaempa'o kárá'umakesamo tafisímae íyún-taomba tafisímai

17 óraa-taompimba marésa óraa-taomba tawísífo sésa ándásamba kárá'umai kawe'á úmárówana Rípíyaa-marafa'-aempa'a uwí-nómpímbá nonáámááí-oma'a wérowasa minómáká'á aikó tawífo sésa fiyúndágo fafúsúmaenamo kún-ampanta awá'mai múra márówana wempa'á kúwana

18 aafáyáara'a mifíyúndá paaí wétorowasa moparáwímbá tuwímbai uwí-nómpá'á tuwésa

19 aafáyáara'a mintáómpimbo kísaumo máún-kwaasi kísaumo máún-tantaa'a nompá'á túwówana

20 óraa-fiyunda paaí wétorowata ayáátááka'a aafáúwé o'é ímba awánéta táónkomo wínda-amba ímba awánéta imáyáa éta kentáási marasá ímbo awánaandasa maafátá tai'ánaumne-imayaasa uráumne.

21 Imáyáa ówándasa ayáátááka'a tómbá ímba wénowana Póro túranka'a taména séna Kíríti-marafa'a téta séwánda ímba kesáái ísaraawe. Isékaa sáwí'o
í-tántáá'ó moparáwímbó tuwái ínta úsino.

22 Énifo tirumbá fasi'ámai méraaro. Nompín-táón-aantemba sáwí'a ínífo waási ínta puwónaumne.

23 Maníkón-ímáyáámó mósá maráúnda káfé'-no'waamba wemá wení kísau-waasigomba ai'máráísana wíyómpakemba kempá'á kuména

24 séna Póroo fasi'ámai méraao. Emá Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a winaná enáái isáíníye. Maníkó embá kawe'á uwánkáímba póna esé'o wégon-kwaasi káráwiyinasa ímba puwónááwe siyáiye.

25 Mindásafe'a fasi'ámai méraaro. Simásímíntemba Maníkó miyámó índa é'a isáúmne.

26 Fiyúndágo nompín-táómba fafúsúsuwainata nonafu-
fumpa'á maragóní awáífátá kónaumne
Póro siyáiye.

27 Súwana uwí-nónkón-áwí'a Éndíriyaa-nompimba
sísamaifakemba éíyaimba kumbaimái-no'waamba fiyúndá
toréna fafúsúmaena kúwasa nó'waan-afufuntamba
táómpinken-kisau-waasi sésa maragóní ewaatá kúne sésa
28 ándá-ayaiya'a umbaimó tón-tantaa'a fárí'wiyesa
nompímbá tu'mái tafisímai awánomba mindónkwááúmbá
ayáátááka'a 120-ya'a úwasa wéwesa aneka'á mótu'mai
awánomba kárika'a 90-ya'a úwasa
29 maragóní awáífá'á óntambo wéraindara'a tanaa fáúnafo
sésa táátafesa ésa
éíyain-anda faútúwówana ánaaempakemba nompímbá
kuména ta'ótorowasa minúwóíyáámbá siyaráínata nóin-
tantaara wéraiya awánánae sésa
30 nompín-táómpinken-kisau-waasi imáyáa ésa aúpá'á
kónaumne-imayaa ésa karo'á sésa aikakén-ándá faútuwanae
sésa kári-taomba nompá'á múra túwówana
31 Póro
i-wáásíyé miwítí kawáágóntáfénawe séna táómpinken-
kisau-waasimo ímbo óraa-taompimbo méresamo ésa
seyaafá'á tai'ánááwe Póro súwasa
32 i-wáásí
kári-taonkoni ándá kárásuwowana kóuraiye.
33 Kóúwana siyarónka'a Póro séna sísamaifakemba
éíyaimba kumbaimái-no'waamba úwoi mé'a ímba tómbá
náráafo káfé'a tómbá naaró.
34 Kemá óraaka simátime sé'a tómbá newaná túgo kawe'á
ína'a mé'a ímba tai'ánááwe
35 Póro simásuwena seyaafá'-wáásí túranka'a tómbá
maiyéna Maníkóntáféna súwi séna tómbá tafámbai nówasa
36 awánowana tirunkó kawe'á úwata tómbá nááwándasa
37 mindómpín-táómpimba sáwífa'-waasi 276 waasi
méraawanda-waasisa tómbá nááwánanasa
38 símú'a fówanasa mintáómba umbaí tówasa mimpímbó
wéron-tonkon-awi'a wíti nompímbá maisu'márówana fetói
uráiye.

Nonkó tufántááfan-éna mintáómbo tawísísukain-aai.

39 Úwasa siyarónka'a awánomba ímba awánom-barama
wérowasa awánomba mifá'á nonkó iyówana kawe'-áámáái
wérowasa awánésa sésa mefátá íyónanasa kawe'-áámááífá'á
póna táónko úwoi iyíníye sésa
40 táómbo ta'ótóráín-anda kárásuwowana nompá'á
kumúwasa fafúsúmaesa nún-taanka'o kárá'umaron-anda

awátuwesa aipa'á ampantá fárí'wimaresa fiyúndágo
weyáárika'a fafusínata áámááifa'a kónae sésa
41 kuwaná nompímbá nonáámááí-oma'a wérowana
mimpímbá mintáónkon-ai'a tawiyúwana nonkó ayámifa'a
tufántáafan-émena tawísísukaiye.

42 Tawísísuwowasa i-wáásí sésa ándá-waasi nombá
tufámbaesa kófainifo tínkamonae suwaná
43 i-wáásítí kawáágó Póromba áwa'nai ena séna ímba
tínkamoro simásuwena séna nombó tufámbaimo kawe'ó íyawi
nompímbá ásáfe'a tufámbae'a aápá'á koró.
44 Tuwímbai ímbo nombó tufámbaimo awánewi nompín-
táónkoni taaimá maiyé'a minká ta'ótoke'a fafúsúmae aápá'á
koró súwata miyá éta seyaafá'-wáásísá kawe'á úmaisa
aápátá kógosa uráumne.

28

Mórita-marafata kógo uráunda-aai.

1 Aápátá kawe'á úmaisa koméraawanasasa
mindónáfúfúmpá'-márágón-áwí'a Mórita-marawe suwatá
ísaraumne.
2 Aa'á téna táwi'a wéuwasa mimbáráfákén-kwáásí
kawe'á uwásinkesasa iyamá agaisínkówata siyáánta
wégaufowananasa
3 Póro iyáárí'a komaimaéna mimpímbá máagaimarowana
koko'á úwana waaifainkó téna Póron-ayáámba
taunkutúwasa
4 waási awánésa keáímbá sésa moórá-waasi tufúwísana
púwísana nompín-táómpimbo timbá nonkómá ímba
tufúkáimba póna káfé'a wen-ánóndáá maéna waaifainkó
fáínana puwíníye keáímbá suwaná
5 Póron-ayáámba tufimpín-úwana minkwáífáínkó
tará'maena iyafímbá ánkúfowana ímba Póromba áí'a úwasa
6 minkwáásí Pórontafesa imáyáa ésa intoráínana
puwíníyo. Marapá'á kunténa puwíníyo-imayaa ésa
ayáátááka'a aúrampimba karákésa amu'matuwésa
mérowana ímba ááéma puwúwasa imáyáa ésa sésa
minkwáásí maníkón-iye siyáawe.

7 Suwaná mimbáráfákén-óráá'-wáásígón-áwí'a Pápíríyasi
wení maramá ewaa'á wérowi kawe'á uwásinkenasa
másinkowata wení naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá
kowaéwánanasa
8 Pápíríyasi afowámbá áúiyankena ayánómbá naaewárá'á
wéuwana mérowana Póro wempá'á wéna awánéna

Maníkómpá'á inaí séna ayáántamba ane'á ta'ótorowana
minái'á tai'águwasa
9 awánésa tí'o
ún-kwaasi tí'maesa Pórompa'a tuwaná miyáumai
asófatinkafa'a kúwasa
10 aamoí ésa tuwímbai-tantaa'a símúwata méraawanasasa
nompín-táómpimba kónae séwánda-kanaasa ímbo
makáawanda-tantaa'a símúwata kuráumne.

Rómu-naopa'o kuráunda-aai.

11 Árékísándiriyaafakemba moórá-nompin-taonkon-awi'a
keáfáráwái-káró'-máníkó éna fiyúndámo torái-kánáá
mimbárágóní nonkwaaúmpímbá wérowata kaumbo-
wíyómbá maisuwéta mindómpín-táómpimba íyáteta wémeta
12 Sísari-marafa'a Sáírákiusi-naopa'a wéta marapátá
kuméta kaumbo-nó'wáámbá waéta
13 nompín-táómpimba íyáteta wéta Rísíyamu-naopa'a
kówaeta aafáyáara'a sínaaempakenta fiyúndá toréna
fafúsúmaenasa kúwata kae'-nó'wáámbá kówaeta Ítáári-
marafa'a Píútíyorai-naopa'a marapá'á kumówánasasa
14 Ísun-aaimo ísówi mérowata kotuwánááwánasasa
simásimesasa sésa moórá-sondaa keséta méranaawe suwatá
miyáumaisa moórá-sondaa miwíséta maéta Rómu-naopata
marapátá kówándasa
15 Rómu-naopakemba Ísun-aaimo ísówi kówánda-aaisa
isésa aampakémbá kotiyánae sésa Ápíyasi-naopa'a maaketi-
márúpá'á seyaafá'-wáásí wááumo waí-námbá kaumbo
wéropa'a tuwaná Póro tuwánéna Maníkómpá'á aamoí úwana
arunkó kawe'á uráiye.

Póro Rómu-naopa'o mérain-aai.

16 Póron-arunko kawe'á úwata Rómu-naopa'a kówánanasa
mindáópaken-kamani-waasigo Pórontafena séna ímba ándá-
naumpa'o máínda úwoi-naumpa'a ménana i-wáásígó enká'á
káráwiyiniye súwana
17 kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba
Yúndaa-waasiti óraa'-waasi táántowasa wení naaúmpa'a
tuwaná simátimena séna kesí waásisono. Yúndaa-waasi
ímba símai sáwí'a uráumpo kentáá síwá'náti ámáámba
ímba taráíyaundanifo Yérúsaremu-naopa'a kembá ta'óto'mai
Rómu-kamani-i-waasi tíméwasa ándáfa'a sínkaraawe.
18 Sínkaresa sínkamiyanesa kesí áwáumo saafá ombá ímba
isasá faú'ankanae sewasá
19 Yúndaa-waasi mináái taráísúwa'a kesí áwáuma ímba
sáwí'a uróntafe sé'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a
konaná kesáái isáíníye. Kesí Yúndaa-waasi aaí simátinkanae
ímbo súnda kesáái isáínkwae sé'a Rómu-kamani-aifa-
kawaagompa'a tiyáumne.

20 Yúndaa-waasisa Maníkómó íyáfasinankaraiwaimbo
amu'makáundawin-aai séwánasa ta'ótokesa siyáánka'a
kárá'uraamba pó'a táántamai tuwáné'a simátimenae Póro
súwasa
21 isésa miwí sésa Yúndiyaafakemba Yúndaa-waasi ímba
entáfésa aúfái agaimái túwááwana tiyáiye. Ímba tuwímbai
aaí másimasimesasa entáfésa sáwí-aai ímba wésimankaawe
siyáawe.
22 Seyaafá'-áémpá'á Ísuni aampa'ó kontáfésa sáwí'o
uwátínkáámba wéisaumpo mináái simásímínata ísáano
siyáawe.

23 Simásuwesa moórá-kanaa Póro simátiminda-kanaa
marésa komésa minkánáá túwasa sáwífa'-waasi Póromo
méropa'a tuwaná aafáyáarakemba ómbakena Maníkó wení
waásimo kawáámó in-ááí simátíma'maena nó'waamba
taí'áraiye. Naaófá'á Mósesemo agaimakáin-aaifinkene
Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aaifinkene Ísun-
aaimo simátíma'maena tirumbá toréna iyéna Ísun-aaisafesa
timankúnkúmba íwae séna simátimuwasa
24 isésa tuwímbai sésa érai'-aaiye suwasá tuwímbai sésa
karo'-ááíyé suwasá
25 miyáumai aaisankáámbá sésa tuwínkaa'-uwaná Póro
séna naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó moóráwigomba
Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáyaamba
simámuwana kentíwá'násomba simátímakomba mináái érai'-
aain-iye.
26 Áísáya agaimaréna séna
Maníkó séna minkwáásísáfé kosimátime sé ísáámbanifo
ímba ísámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba
awánamai kawe'á wéowe.
27 Miwítí imáyáago umbaí taisaná tááko aaimó isáísáféna
tuwesaraí isaná túranko awánaisafena túgáfaa'a wéifo ímbo
miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo
kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó
tenkakaa sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á uwátinkausino
Maníkó siyáiye
Áísáya agaimaréna siyáiye. Póro simásuwena
28 séna kemá miyá owa'á pó'a simátime sé'a Maníkó sáwí'o
úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métínkáín-aai
fí'onkaa-waasi kosimátímakaundasa Maníkón-aai wéisaawe
29 Póro mináái simásuwowasa Yúndaa-waasi wesimán-
kwesiman-esa aaisambá símaesa kóuraawe.

30 kóuwana Póro mindáópa'a ména kae'-áátáí maisuwéna
wení óntamba naanka'á wétuwena méromba sáwífa'-waasi
wempá'á tuwaná aamoí éna

31 Maníkó wení waásimo kawáámó in-ááí Fasi'aénkó
Ísu Káráísitin-aai simátíma'maena iyáiye. Kámáni-
waasi minááísáfésa ímba aambá faiyúwana óraaka
simátíma'maena iyáiye.

Kemá Rúku súnda-aai taí'áiye.

Rómu

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afakaeté-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Kórinti-naopa'a ména maanááí agaimái Rómu-naopa'o méron-kwaasi agaimái moórá-ininkon-awi'a Fípimba amúwana mátímakaiye. Rómu-naopa'a kámáni-waasiti aifa'-náópa'a Ítáári-marafa'a wéron-daopa'an-iye. Póro Rómu-naopa'a wínena póna Ísuni aampa'ó kun-kwáásífímbá kísau máínena póna miwí túwa'nai e'a to'mayaa uwátinkanae séna maarán-ááí agaimái Fípimba amúwana mátímakaiye. Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'nánká sáwí'o úmaesamo

nú-fasi'aenko ta'ótokowana Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owí aantentafena arupíse úmai méraawe Maníkó siyáiye. Sáwí'o úmaesamo nú-fasi'aenko ta'ótokaimpinkemba Maníkóní ámútankoma faútínkáísasa Ísuwe'a kááísamai aúí'a úmai méraawe. Maníkóní ámáánkoni kísau-aaiwara'a agaimái amúwana mátímakaiye.

1 Kemá Póro Ísu Káráísitini kísau-waasigo é'a maanááí
agai-timúmpo ísáaro. Maníkó kembá aantá-waasi sí'marena
séna kesí ásé-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye.
2 Naaófá'á Maníkó wenáái simátímakowisafena minásé-
ááí símai fasi'ámakain-aai súwasa aúfái-wandaaifimba
agaimakáawe.
3 Minásé-ááí Maníkón-ááninko kentáási Fasi'aénkó Ísu
Káráísitintafesa símai agaimakáawe. Wemá waásimo
kunúkáimba óraakon-awi'a Téfítin-aísaafitantambo
uráiwain-iye.
4 Wení ámútanko Maníkómpákémbá póna Maníkó wembá
pukáimpinkemba íyáfasinankaraintafeta minóráá-fásí'áémbá
awánéta séta Maníkón-ááninkon-iye súne.
5 Fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi wenááisafesa
timankúnkúmba ésa taawiyafíyantafena Maníkó
Káráísitimba imáyáa amúwana kentáféna séna kesáái
kosimátíma'mae núwo séna kawe-kísáú símakaiye.
6 Ísu Káráísitini waási-i'a íyantafena Maníkó táántena kem-
biwí Rómu-naopa'o méraawiwara'a táántaraiye.
7 Minááísáfé'a imáyáa é'a maanáúfái agaimaráúmpo
ísáaro. Kembiwí Rómu-naopa'o méraawi Maníkó we-
narumbá tiména wení waási-i'a íyantafena táántaraiwai
ísáaro. Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye
úwoi túwa'nai esarai farumó uwátinkaayantafe'a inaí súne.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-aai.

8 Kembiwí Ísu Káráísitimpa'a timankúnkúmbo on-ááígó
seyaafá'-áémpá'-wáásífá'á wété isasá ísááwa'a Ísu Káráísitini
kísausafe'a imáyáa é'a Maníkómpá'á súwi súne.
9 Maníkóní kísau fasi'ámai maé'a ááninkoni ásé-aai
simátime'a kembiwísáfé'a inaí símae'o iyúnda Maníkó
wéisaiye.
10 Kempá'ó ímbo kúndasafe'a sé'a Maníkómpá'á áísai úmae
iyé'a aráááimo táínamo e aambá wisínkéna'a Rómu-naopaken-
kwaasise'a koméraano súne.
11 Maníkóní ámútanko súwa'nai isa'á kotúwa'nai ona'á
wenááisafe'a fasi'ámai imáyáa íyantafe'a kempá'á kónae
sé'a úne.
12 Miyámó ína'o é'a kembiwí túwa'nai ona'á kembá
súwa'nai ónááwe. Ísu Káráísitintafe'a imáyáa é'a túwa'nai
ona'á kembá miyá ónááwe.
13 Kesí waásisono. Kempá'ó ímbo kúndasafe'a sáwí-
imayaa ofáínifo maanááí ísáaro. Sáwífa-kanaa kónae
sé'o únda moórá-tantaako ta'ótóráísa'a méraumne.
Fí'onkaa-waasifimbo Maníkóní aambó aráátimewanasamo
aráááíwáéntemba kembiwí fí'onkaa-waasi owa'á miyá ónae
sé'a úne.
14 Maníkó súwa'nai uráintafe'a sáwífa'-waasi óraa'-
naopa'e kári'-naopa'e seyaafá'-ááímó ísaraawiye ímbo
ísaraawiye túwa'nai onó.
15 Miyámó únda Rómu-naopa'o méraan-kwaasi ásé-aai
kosimátimenae sé'a úne.

Ásé-aaigoni fasi'aén-ááí.

16 Ásé-aaisafe'o ímbo sigaesáfé'o únda maarán-ááín-
iye. Ásé-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó wení
fasi'aéntámbá miwítí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba
wéfautinkaiye. Aifa'á Yúndaa-waasi ísaraawasa ánaaemba
fí'onkaa-waasi wéisaawe.
17 Ísu Káráísitin-aaisafetaamo érai'emo séta
simankúnkúmbo úndasafenasa mindásafena aantemba
Maníkó séna arupíse úmai méraawe sisatá wenaúranka'a
arupíse úmaisa méraumne. Ásé-aaifinkemba miyán-ááísá
ísaraumne. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
Maníkón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo
owísáféna Maníkó séna
arupíse úmai méraawe simbá pósa
aúí'a úmai méranaawe
agaimaréna siyáiye.

Maníkómbá tínaaembo uwámakaan-aai.

18 Maníkó maanááí aráásímakaiye. Marapákén-kwáásí
sáwí-imayaa ésa sáwí'a ésa miyámó ombá Maníkóní érai'-
aaigoni aambá fáí'makaamba póna Maníkó áyámba éna
wíyómpakemba sáwí-meyamba timíníye.
19 Maníkóní áwáuma ímba aúpá'á wéraifo afora'á
aráátímakaimba marapákén-kwáásí awánésa ímba imáyáa
uráamba póna sáwí-meyamba timíníye.
20 Maníkó maramó úmaron-kanaarakemba kífé'wara'a
Maníkóní áwáuma awánésa wení fasi'aémbó waé'wae'o i-
fási'áémbá kawe'-úmai awánésa Maníkón-ane'á túrantamba
ímba wéawanaafo wení áwáuma é'a wéisaawe. Maníkó
úmakain-tantaa'a awánésa pósa wemó mérain-aai kanaa'á
wéisaawe. Mindásafesa sáwí'o ombá miwítí áwáugo isasá
sáwí'a wéowe.
21 Maníkó mérain-aai ísaraambanifo ifátuwesa wenáwí'o
mósá marésamo érai'a méraiyemo seráámbá ímba mósá
marésa súwi ímba sésa ifátuwesa kaentaén-ímáyáá ésa
kumeu'ó in-áémpá'-ímáyáá ésa
22 karo'á sésa kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá úne sembánifo
sáwí-imayaawara'-waasi ésa
23 Maníkó maé'mae'o iwáín-ímáyáá ímba mósá
marésa waási áúwawaakaamba numamá waí-waamba
iyaankafayaambá úmakesa mintántáákóntáfésa imáyáa
mósá wémaraawe.

24 Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Maníkó ánaaemba
uwátimena séna sáwí-imayaasafe'o tiráááísafe'o íyamba úwoi
miyán-oro siyáisasa miwí keyáárika'a miwí túma sáwí'a
wéowe.
25 Maníkón-aai érai'-aai taraisésa
karo'-ááí aráááíwaesa Maníkó seyaafá-tántáá'ó
úmakaiwaintafesa ímba imáyáa mósá marésa wení kísau
ímbo máémba wemó uráin-tantaakontafesa imáyáa mósá
marésa mintántáákóní kísau wémaewe. Maníkón-áwí'-
aantembo mósá máráára amba érai'a mindá ímba mósá
wémaraawe.
26 Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Maníkó ánaaeni'a
uwátimena séna sáwí-imayaasafe'o tiráááísafe'o íyamba úwoi
miyán-oro siyáisasa aaré tuwaai'waimbá tiyuwésa keíyái
kesuwaainíné sisaná kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa
27 waaí miyáumai tuwaainintómbá tiyuwésa keíyái ke-
suwaainí kesuwaainíné símaesa wénesa miyá-sáwí'á úmae
wénontafena Maníkó miwí túra'a sáwí-meyamba arupíse
úmai wétimiye.

28 Maníkó wenáái érai'-aai taráísóntafenawe séna
ánaaemba uwátímísana miwítí sáwí-imayaago táái téna
isasá kentí imáyáafinkeni'o ombá uwófí'a wéowe.

29 Fíˈo-fiˈo-sawi-imayaago miwífímbá óraaˈa isasá sáwíˈo
ombá ímba saagésa túraniyamba ésa sáwíˈa uwátinkesa
kawe-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwíˈa uwátinkesa
tínkamowasa púwówasa aaisambá sésa karoˈá simátiyuwesa
símai sáwíˈa uwátinkesa tíyo-aai símae nésa
30 túwíˈa kumínkwae sésa karoˈ-ááí sésa Maníkómbá
tíyámba uwánkesa sáwí-aai simátinkesa karoˈá séˈa óraaˈ-
waasisa úne sésa túma maimaé iyésa aú-sawi-kisau maénae
sésa miyá ésa tinófoi-taai taraisésa
31 tirumpimbá kaweˈ-ááí ímba wéraisasa símaimo
fasiˈámakainiˈa ímba ésa miwítí waási-imayaa ímba ésa
tirumbá ímba uwátinkesa miyámó ombá
32 Maníkó ámáámba símarena séna miyá-sáwíˈó owí
puwónááwe siyáimba isésa ímba ifátúwáámba miyá úmae
iyésa ímba saagésa miyámó owísáfésa aamoín-owe.

2

Maníkó aaifimbó wémaitinkain-aai.

1 Tuwímbai tuwánésa sésa sáwíˈo owí sáwí-meyamba
maénááwe sewí simátíménda ísáaro. Miyámó sembá kem-
biwíwáráˈá miyá-sáwíˈó ombá póna aaifimbá maitinkáínaˈa
sáwí-meyamba maénááwe.
2 Miyá-sáwíˈó owí Maníkó aaifimbá maitinkéna sáwí-
meyamba tímímba wemó arupíse úmaimo miyámó in-ááísá
ísaraumne.
3 Tuwímbai tuwánéˈa séˈa sáwíˈo owí sáwí-meyamba
maénááwe sembá miyá-sáwíˈá ombá póˈa Maníkó aaifimbá
ímba maisinkéna sáwí-meyamba simíníye ímba seró.
4 Sáwíˈa owaná Maníkó arumbá uwátinkena ímba
ááéma sáwí-meyamba tímímba timuˈmaréna méraiye.
Mindásafeˈa sáwísamban-iye ímba seró. Sáwíˈo ombá tuwéˈa
Maníkómpáˈá tíyantafena arumbá uwátinkena timuˈmaréna
méraiye.
5 Énifo kemá tiruntéˈa maréˈa sáwíˈo ombá ímba tuwéˈa
Maníkómpáˈá ímba wétewe. Miyá-sáwíˈó úmae íyóntafena
Maníkómó aaisambó sénamo arupíse-sawi-meyambo
timínda-kanaa tínana Maníkó áfááraumai sáwí-meyamba
timínana óraaˈa íníye.
6 Minkánáá tínana seyaafáˈnánká miwítí kísausafena
kaweˈ-méyáné sáwí-meyane anondáá timíníye.
7 Kaweˈá úmae iyésa sésa Maníkó kentáá súwíˈa mósá
maréna sánkasinkenasa maéˈmaeˈo onda-íta uwásinkainiye
sewí Maníkó aúíˈa úmai maéˈmaeˈo íyaniˈa uwátinkainiye.
8 Kesáfé-ímáyáá aantemba ésa kaweˈ-ááí tínaaeniˈa
uwámesa sáwí-aai arááíwáéwi Maníkó áfááraumai aaisambá
tiyéna sáwí-meyamba timíníye.

9 Sáwí'o owí Maníkó tí'a índa-i'a uwátinkena umbai-
tántáá'á tiména Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá éna
10 kawe'ó owí Maníkó sánkatinkena túwí'a mósá maréna
aáno uwátinkena Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá
éna
11 ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínífo arupíse úmai-
meyamba timíníye.
12 Fí'onkaa-waasi Maníkó naaófá'ó Mósesembo
simámakain-amaamba ímba isésa sáwí'o ontáféna méraawini
áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a ónááwe. Yúndaa-
waasi Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo isésamo
taráísóntafena Maníkó minámáánkóní áwáuwara'a aaifimbá
maitinkáíníye.
13 Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo isésamo ímbo
arááíwaiyanamo éna Maníkó arupíse úmai méraawe ímba
síníye.
14 Maníkó fí'onkaa-waasi
wení ámáámba ímba simátímakowasa miwítí
imáyáafinkembo minámáámbó arááíwaesamo ombá
minámáámbó ísaraan-kwaasiyaamba wéowe.
15 Miyámó ombá Maníkóní ámáámba miwítí imáyáafimba
wéraisasaraamba méraawana tirumpimbá aaí wéna kawe'ó
ontáféna minááígó séna kawe'án-owe séna sáwí'o ontáféna
sáwí'an-owe wésiye.
16 Moórá-kanaamo tínanamo éna Maníkó Ísu
Káráísitintafena sínana wemá waásiti imáyáa aúpá'-
ímáyáá tuwímbarena aaifimbá maitinkáíníye. Ásé-aaimo
simátimunda minááíwárá'á simátimune.

Yúndaa-waasi Maníkóní ámáámba tokáundasa póna súwa'nai iyemo siyáan-aai.

17 Yúndaa-waasisa únemo sewí ísáaro. Maníkó Mósesembo
simámakain-amaamba ísaraundasa póta kawe'-úmaisaamo
méraundasa Maníkóní waásisa úne sé'a kentúma mósá
wémaraawe.
18 Minámáámbá ísaraantafe'a Maníkómbó arááímo tainí'o
on-ááí isé'a kawe'ó on-tántáá'é sáwí'o on-tántáá'é kanaa'á
tuwímbare'a
19 óraaka sé'a kawe'-ámbó ímbo awánaraan-kwaasi
kanaa'á arááátimeta kumeu'-áémpá'ó méraan-kwaasi
kanaa'á sáma kátinketa
20 táá'o ímbo ísáán-kwaasi arááátimeta iyámpóíyaambo
on-kwáásí arááátimune wésewe. Maníkó Mósesembo
simámakain-amaamba ísaraantafe'a imáyáa é'a sé'a
seyaafá'-ááí iséta érai'-aaisa súne-imayaa é'a pó'a miyán-ááí
wésewe.

21 Tuwímbaimo arááátimemba kembiwíwárá'á minááí
arááíwáéro. Umémbá ímba orómó sembá kembiwíwárá'á
ímba miyán-oro.

22 Aare-úméné waai-úméné ímba orómó sembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. Karo'-máníkó sáwí-tantaa'a iyémó sembá kembiwíwárá'á sáwí'a é'a minkáró'-máníkóní naaúmpa'o sáwí'o ombá mindá ifá'á túwáaro.
23 Maníkó Mósesembo simámakain-amaanta ísaraumne sé'a kentúma mósá máráámbanifo minámáámbá taraisé'a sáwí'o ombá waási tuwánésa sésa Maníkón-áwí'a sáwí'a uwánkááwe wésewe.
24 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Yúndaa-waasi sáwí'o ontáfésa
fí'onkaa-waasi tuwánésa Maníkómbá
símai sáwí'a wéuwankaawe
agaimaréna siyáiye.

25 Yúndaa-waasi ontáfé'a túma kárámai araénáémba wée'a sé'a Maníkóní waásisa únemo sewí Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba aráááíwáémba Yúndaa-waasi ombá mindá kawe'á uwátínkáífo minámáámbá ímba aráááíwáémba Yúndaa-waasi é'a túma kárámai araénáémba uráamba mindá ímba kawe'á uwátínkáísa'a úwoi-waasiyaamban-owe.
26 Fí'onkaa-waasi ímba túma kárámai araénáémbo
owí Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba aráááíwáéwanamo imbá Maníkó séna Yúndaa-waasiyaamba é'a túmo kárámaimo araénáémbo owíyáámbá é'a kesí waásiyaamban-owe wésiye.
27 Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba agaimarówa'a Yúndaa-waasi isé'a túma kárámai araénáémba uráambanifo minámáámbá taráíyaamba pósa fí'onkaa-waasi ímba túmo kárámaimo araénáémbo owí minámáámbá aráááíwáéwimo ésa aaifimbá maitinkánááwe.
28-29 Túmo kárámaimo araénáémbo owí mindásafena aantemba ímba Yúndaa-waasi Maníkóní waási-úramban-ofo Maníkóní ámútanko miwítí sáwí-imayaa maitíyukaiwai Yúndaa-waasi Maníkóní waási-úramban-owe. Agaimakáin-amaanko ímba miyá uwátínkáífo Maníkóní ámútanko miyá wéuwatinkaiye. Miyámó on-kwáásísáfésa fí'on-kwaasi ímba aamoí wéuwatinkaafo Maníkó aantemba aamoí wéuwatinkaiye.

3

1 Ímba fí'onkaafimban-ifo Yúndaa-waasifimba nóran-kawe-tantaara paápé uráiyo. Túmo kárámaimo araénáémbo uráamba mindá nóran-kawe-tantaara paápé uráiyo sembó
2 sísai íya'o é'a anondáá sé'a kawe-tántáá'á paápé éna aifa'á Yúndaa-waasi Maníkón-aaimo ta'ótoraiyantafena simátímakaiye sénaumne.
3 Simátímakaimbanifo tuwímbai Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa wenáái ímba wétaawiyafowe. Miyán-ofo

Maníkó ímba miyá éna wemó siyáintemba éna símai fasi'ámakaintemba wéiye.
4 Waási karo'-ááí wésefo Maníkó érai'-aai aantemba wésiye. Maníkóntáféna símai aúfáífimba agaimaréna séna
enááigo érai'-aai aantemba isasá waási ísaraawe. Ímba kanaa'á aaifimbá maenkánááfo enááigo seyaafá'-wáásí táái wéiyaakaiye
agaimaréna siyáiye.
5 Kesáámó sáwítaamo úndafinkemba Maníkóní kawe-kísáú afora'á wéraintafeta sáwíta únanasa Maníkó sáwí-meyamba símímba sáwí'a iyésá ímba senó. Miyán-ááí waásiti imáyáafinkemban-ifo ímba miyásá senó.
6 Maníkómó ímbo arupíse úmaimo mérainkakaa ánaaemba seyaafá'nánká'ó méraawini áwáusafena ímba tísai isinó.

7 Moórá-aai ísáaro. Kesáámó karo'-ááímó súndafinkemba Maníkóní érai'-aai afora'á paápé isaná wenáwí'a mósá óraa'o intáféta kesáámó sáwí'o úndasafenasa Maníkó aaifimbá maisínkáímba sáwí'a iyésá ímba senó.
8 Miyán-káró'-ááímó sembá mimpínkémbá sésa kesáámó sáwí'o úndasa mimpínkémbá kawe-tántáá'á paápé ínana Maníkón-áwí'a iyíníye ímba miyán-ááí seró. Tuwímbai kesúwí'a sáwí'a uwásinkaiyantafesa kentáfésa karo'á sésa miyán-ááí siyé wésefo Maníkó miwí aaifimbá maitinkéna arupíse úmai sáwí-meyamba timíníye.

Seyaafá'-wáásí ímba arupíse úmaimo méraan-aai.
9 Kemá Póro mináái imáyáa é'a súne. Maníkón-aúranka'a ímba maarán-iye. Yúndaa-waasiya kawe'-wáásísá únasasa fí'onkaa-waasi sáwí-waasi owémá ímba miyán-ifo é'a siyáumne. Sáwí-imayaago seyaafá'nánká ta'ótokaiye súne.
10 Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká ímba arupíse úmai méraawe.
11 Énifo seyaafá'nánká'ó arupísemo í-tántáá'á ímba kawe'-úmai
awánésa Maníkóe'a méranae ímba wésewe.
12 Seyaafá'nánká Maníkómbá tínaaemba uwámesa sáwí-amba aráááíwaesa kosaambaí ésa
ímba kawe'á wéowe.
13 Waási puwésamo kawáá'o ontembá miwí tááigo miyá isasá karo'á simátiyuwaawana miwí tááigo waaifainkómó waásimo ukútíntemba isasá
14 óraa'a símai sáwí'a uwátinkesa
15 áááma tínkamowasa púwówi mésa
16 nópa'o tí'o úni'a úmai

umbai-tántáá'á timésa
17 ímba faru uwátinkesa
18 Maníkón-áároi ímba inkaisésa ifátuwesa méraawe
agaimaréna siyáiye.

19 Maníkó seyaafá'-máráfákén-kwáásísáféna ámáámba
séna minááí arááíwáéro siyáimbanifo taraiséta
seyaafá'nánká Maníkón-aúranka'a sáwí'a éta súnda arupíse
úmaisa méraumnesa ímba érai'a súne.
20 Maníkómó siyáin-amaamba wéraisata seyaafá'nánká
ímba érai'e séta seyaafá'-ámáámbá arááíwaundasa póna
Maníkó kentáásáféna séna arupíse úmai méraawe síníye
súndasa karo'-ááísá súne.
Ámáámba iséta sáwí'a uráumnesa súne.

Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó arupísemo uwátínkáín-aai.

21 Maníkó aú-amba arááásimenasa Maníkón-aúranka'o
waásimo arupísemo uwátínkáín-amba arááásimenasa
wemó siyáin-amaamba ímba imáyáa éna minámbá
arááásímakaiye. Minááísáfésa naaófá'á Mósesee Maníkón-
aai simátímakowiye minámbá paápé índa-aai simátimesa
agaimakáawe.
22 Waási Ísu Káráísitafesa sésa érai'a kentáásí sáwí-
imayaafinkemba awásíyukaiye sewaná miwísáféna Maníkó
séna arupíse úmai méraawe wésiye. Ísu Káráísitin-aaisafesa
timankúnkúmbo owí Maníkó arupíse uwátínkáímba
mimbórá-ámbá wéraiye.
23 Seyaafá'nánká sáwí'a ésa Maníkómbó arááímo táínda-i'o
úmaimo ménaesamo ombá káfé'a ímba miyáumai méraawana
póna
24 Maníkó úwoi túwa'nai ena arumbá uwátínkáísana
Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo
awátinkena Maníkón-aúranka'a arupíse uwátinkaindasafena
pukáiye.
25 Maníkó séna sáwí'o om-béyámbá maitiyuwáíndasafena
Ísu Káráísiti puwínana wení naaemá kumíníye siyáimba
minááísáféta séta érai'a miyán-iye súndasafenasa kentáásí
sáwí-meyamba wémaisiyuwaiye. Ááémo sáwí'o uráamba
Maníkó ímba ááéma sáwí-meyamba tiména wemá arupíse
imbá awánáíyantafena séna ánaaemba Ísu Káráísiti puwéna
miwítí sáwí-meyamba maitiyuwáíníye siyáiye.
26 Káfé'a Maníkó arupísemo imbá awánáíyantafena
waásimo sáwí'o ontáféna imáyáa éna maará wéiye. Ísu
Káráísiti miwítí sáwí-meyamba maitiyúwáín-aaisafesa

timankúnkúmbo owí Maníkó wenaúranka'a arupíse wéuwatinkaiye.

27 Miyáumai kesúsa maimaétaamo íyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye. Ímba kentáási kawe-kísáúsáfénan-ifo Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúnta úndasafena mindásafena aantemba Maníkó wenaúranka'a arupíse wéuwasinkaiye. Miyáumai kesúsa maimaétaamo íyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye.
28 Simátimunda érai'-aain-iye. Maníkóní ámáánta ímba arááíwaundasafenasaan-ifo wenááisafeta simankúnkúnta úndasafenasa Maníkó wenaúranka'a arupísesa wéuwasinkaiye.
29 Ímba Yúndaa-waasi aantembanifo fí'onkaa-waasiwara'o túwa'nai índasafena Maníkó méraiye.
30 Mimbóráwígó Maníkó ména Yúndaa-waasisa wenaúranka'a arupíse uwásinkenasa fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéuwatinkaiye.
31 Wenááisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa Maníkó arupíse uwásínkáísata miyáumai Maníkóní ámáámba ímba tuwéta minámáánkóní áwáuma awánéta wéaraaiwaumne.

4

Émbaramu Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úntafena arupíse úmai méraanemo Maníkó siyáin-aai.

1 Émbaramu Yúndaa-waasisa síwá'náma wenááimo simátíménda ísáaro.
2-3 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiye

agaimaréna siyáiye. Émbaramuni kawe-kísáúsáfénamo Maníkómó sénamo arupíse úmai méraane siyáinkakaa Émbaramumo wení kísausafenamo áúma maimaéna iyúmba wéraisino. Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e siyóntafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáimba mindásafena Maníkón-aúranka'a Émbaramu áúma maimaéna iyúmba ímba wérombaniye.

4 Moórá-aai ísáaro. Moóráwigoni kísau wémaewana méyámbó tímímba ímba úwoi wétimifo miwítí kísau awánéna méyámbá wétimiye.
5 Maarán-ááí érai'-aain-iye. Kawe-kísáúmó maúndasafena arupíse úmai méraawe-aai Maníkó ímba wésifo Maníkón-aaisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa Maníkó séna

arupíse úmai méraawe wésiye. Sáwí'o uráundasaamo arupísemo uwásínkáinta Maníkón-iye.

6 Kawe-kísáúmó máéntafena Maníkó ímba imáyáa wéifo Maníkón-aaisafesamo érai'emo sentáféna imáyáa éna arupísemo uwátínkáíwain-iye Maníkó sisaná miwí tirunkó kawe'á wéiye. Minááísáféna naaófá'á Téfíti aúfáífimba agaimaréna séna

7 Maníkó sáwí'o owítí sáwí-imayaa maitiyuwéna ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawe'á wéiye.

8 Sáwí'o owí Maníkó ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawe'á wéiye agaimaréna siyáiye.

9 Minááí túmo kárámaimo araénáémbo uráawi Yúndaa-waasisafena aantemba ímba siyáifo ímbo túmo kárámaimo araénáémbo uráawisafenawara'a Téfíti séna miwítí sáwí-imayaawara'a maitiyúwáísana tirunkó kawe'á wéiye-aai siyáiye. Fí'omba minááí sé'a Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiye agaimaréna siyáiye.

10 Émbaramu áúma ímba kárámai araénáémbo urónka'a Maníkó wentáféna séna arupíse úmai méraane séna

11 Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena arupíse úmai méraandawi ómpo enáúma kárámai araénáémba uwó súwana miyá uráiye. Miyáumai túmo ímbo kárámaimo araénáémbo uráawiwara'a Maníkón-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba ontáféna Maníkó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Miwí Émbaramumo miyámó uráintemba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa pósa Émbaramuntafesa kentáá síwá'náraamban-iye wésewe.

12 Súmo kárámaimo araénáémbo úndawisa wemá kentáá síwá'náma iyésá súne. Ímbo súmo kárámaimo araénáémbo úndasafeta aantembanifo Émbaramumo miyámó uráintemba Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba úndasafetaawe Émbaramuntafeta kentáá síwá'náma iyésá súne. Émbaramu áúmo ímbo kárámaimo araénáémbo urónka'a Maníkón-aaisafena amankúnkúmba éna ména póna Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí tíwá'nán-iye.

Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí Maníkó símai fasi'ámakaimbo timínda-aai.

13 Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakon-aai séna ewé enaísaafitantambo íyawiye seyaafá'-márámá

kentí maramá wéraiye siyáiye. Ímba Émbaramu Maníkóní ámáámba aráááíwakontafenan-ifo amankúnkúmbo úntafena aantemba Maníkó séna arupíse úmai méraane súmbanifo Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakon-aai siyáiye.

14 Maníkó símai fasi'ámakon-aai Mósesembo simámakain-amaambo aráááíwáéwisafena ímba siyáifo Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owísáféna siyáiye. Miyámó ímbo uráinkakaa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí úwoisafesa owisinó. Maníkó símai fasi'ámakaimba úwoisafena sisinó.

15 Ámáán-aai wéraisasa taráíyaantafena moórá-amba Maníkómó aaisambó sénamo sáwí-meyambo timínda-amba paápé uráiye. Ámáán-aaimo ímbo wérainkakaa ímba taráísísina ámáán-aai wéraiye.

16 Émbaramu Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úntafena símai fasi'ámakon-aai siyáiye. Miyáumai Émbaramun-aísaafitantambo íyawi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyawi Maníkó úwoi túwa'nai ena símai fasi'átínkáímba timíníye. Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo ísaraawi aantembanifo Émbaramumo amankúnkúmbo uráintemba timankúnkúmbo owí wemá úwoi túwa'nai iye. Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba úndawisa Émbaramu kentáá síwá'náraamban-iye.

17 Maníkón-aúranka'a Émbaramu mérowana maarán-ááí símai agaimaréna séna

fí'o-fi'on-kwaasi tíwá'náma

óne Maníkó siyáiye

agaimaréna siyáiye. Maníkó púwómpinkembo íyáfasintinkaiwai éna wemó aaimó sisanamó ímbo wérain-tantaakomo paápé iwáín-ááisafena Émbaramu amankúnkúmba uráiye.

18 Waási ímbo paápé íyan-tantaatafena Maníkó Émbaramuntafena súwana Émbaramu érai'a miyá ínena siyé siyáimba póna fí'o-fi'on-kwaasi tíwá'nán-iye. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

enaísaafitantambo íyawi

sáwífa'-waasi paápé ónááwe

agaimaréna siyáinka'a pósa paápé uráawe.

19 Ááéma Émbaramu waurámbá kéna sáwífa'-aatai 100 aatai maisuwéna mérowana awaaininkó Séraa age-ínímbá mérowana póna ímba imáyáa éna Maníkóntáféna fasi'ámai imáyáa éna

20 Maníkó símaimo fasi'ámakon-aaisafena érai'e séna ímba kae'-ímáyáá éna fasi'ámai ména Maníkón-áwí'a mósá maréna

21 séna Maníkómó símaimo fasi'ámakainten-úmai kanaa'á
iyámpói simíníye séna
22 miyáumai Maníkón-aaisafena érai'e séna
amankúnkúmba úntafena séna arupíse úmai méraane
siyáiye.

23 Arupíse úmai méraane siyáimba ímba Émbaramuntafena
aantemba siyáifo
24 kentáásáfénawara'a miyán-ááí siyáiye. Fasi'aénkó
Ísumba pukáimpinkemba Maníkó íyáfasinankaraiwain-
aaisafeta érai'e séta simankúnkúmbo úndasafenasa séna
arupíse úmai méraawe wésiye.
25 Kesáámó sáwí'o uráundasafenasa kentáási sáwí-
meyambo maisiyuwáíndasafenasa Maníkó Ísu Káráísitimba
ai'marówana kuména kumpuwúwana Maníkó wenaúranka'a
arupíse uwásinkaindasafenasa pukáimpinkemba
íyáfasinankaraiye.

5

Maníkó arupísesaamo uwásínkáín-aai.

1 Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa
Maníkó wenaúranka'a arupísesa uwásínkarenasa Fasi'aénkó
Ísu Káráísitini kísau-imayaa éna faru uwásínkáísata
mimbóráí'a úmaisa méraumne.
2 Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmbo úndasafenasa
Maníkó úwoi wésuwa'nai-ipata mósinkaraisata méta
Maníkóe'a sámo kain-áémpátá méraandasafeta amu'maréta
méraunanasa sirunkósá aamoí wéiye.
3 Umbai-tántáá'ó kempátáámó wéraimba sirunkósá aamoí
isatá minúmbáí-tántáá'ó wéraintafeta fasi'ámai méta ímba
suwesaraí ínta
4 mindásafena Maníkó séna kawe'-úmai méraawe
sisatá mindásafeta weséta méraandasafeta amu'maréta
méraunana sirunkósá aamoí wéiye.
5 Weséta méraandasafeta amu'marétaamo méraundasa
kentáásáféna ímba awinkáínda póna ímba sigaesá íníye.
Maníkó wení Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana keséta
kumbéna Maníkómó kentáásáfénamo óraa'-imayaamo imbá
aráásímímba póta wesé'o méraandasafeta amu'maréta
méraunanasa póna ímba sigaesá wéiye.

6 Kesáá ímba fasi'ámai méraawananasa Maníkómó
siyáin-kanaamo tiyáimba kesáámó sáwí'o úmaisaamo
méraundafinkembo kusúwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti
kumpukáiye.

7 Arupíse-waasigombo áwa'nai ondasáfé'a puwónaemo
senkakaa umbaí taisinó. Kawe'-wáásígómbó áwa'nai
ondasáfé'a wen-ánóndáá puwónae sésa púwówaisi ína
púwówaisino ímba isáúmne.
8 Énifo kesáámó sáwítaamo úmaisaamo méraundasa
súwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáiye. Ísu
Káráísiti pukáimpinkemba Maníkó arumbó símínta mindása
wéaraasimiye.
9 Ísu Káráísiti kentáá-ímáyáá énamo pukáintafena
Maníkón-aúranka'a arupíse uwásínkarainta pónasa Káráísiti
érai'a kentáásí sáwí-meyamba maisíyukaintafenasa Maníkó
ímba aaisambá síníye.
10 Kesáá Maníkómbó síyámba uwánkaraundasa
wenáániniko kentáá-ímáyáá éna pukáimba póta Maníkóe'a
mimbórá-ímáyáárátá méraundasa miyáumai Ísu Káráísiti
úwoi ména póna érai'a kawe'-ámpá'ó kúndasafenasa
wégarawiyiye.
11 Ímba mináái aantembanifo maarán-ááíwárá'án-
iye. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti Maníkónté mimbórái'a
uwásínkáísanasa póna Maníkóntáféna kesirunkósá aamoí
wéiye.

Ándámunte Ísunte-taai.
12 Maarán-ááí ísáaro. Aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai
taráíyaimba póna sáwí'o on-ámbá paápé uráiye. Sáwí'a
uráimba póna púwón-amba paápé uráiye. Seyaafá'nánká
sáwí'a ombá pósa púwón-ampa'a wégowe.
13 Maníkómó Mósesembo ámáámbo ímbo simámakonka'a
waási sáwí'a uráamba isaná Maníkó misáwí'ó uráan-aai ímba
agaimakáiye.
14 Aifa'á Ándámu mérowasa matinka-matinka úmaesa
tunka'á Mósesemo íyámaunka'-waasisomba pukáawe.
Ándámu Maníkón-aai taráíyowasa wempákén-kwáásí
tuwímbai ímba miyá umbá sáwí'a ésa pósa pukáawe.

Ándámu ánaaembo paápé índawimo índanteni'a éna
Káráísitimo tuwímbai-tantaa'o índanteni'a ímba uráifo
15 sáwí'a uráimbanifo Maníkó úwoisa wésuwa'nai-iye.
Ándámu Maníkón-aai taráíyaimba pósa seyaafá'nánká
pu'maésamo íyómba érai'-aain-ifo Maníkó seyaafá'nánká
úwoi túwa'nai índasafena moóráwigomba Ísu Káráísitimba
ai'marówana kuména kawe'á uwátínkáfa'a íyímba minánkó
íyáákaraiye.
16 Ándámu aifaráán-kwáásígó sáwí'o uráinkakemba
seyaafá'nánkátá sáwí'a úmaeta iyúnanasa Maníkó ímba

miyámó imbá kawetá uwásínkáíye. Aifa-kánáá aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráíyowana Maníkó séna sáwí'a ónda po puwínone séna ánaaemba sáwífa'-waasi sáwí'a uwaná séna úwoi túwa'nai e'a kesúranka'a arupíse uwátinkanaumne siyáiye.

17 Ándámu aifaráán-kwáásígó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánká puwí-ámpá'á aráááíwáéwana minánkó ta'ótokaifo moóráwigo Ísu Káráísiti maarán-óráá-káwé-kísáú maiyáiye. Maníkóntáfésa súwa'nai uwómó sewí úwoi kawe'-úmai túwa'nai ena wenaúranka'a arupíse uwátínkáísana Káráísiti túwa'nai isasá fasi'ámai mésa sáwí-kisaugomba wéiyaakaawe.

18 Énifo minááígóní áwáuma maarán-ááín-iye. Aifaráán-kwáásígó sáwí'o urónkakemba Maníkó seyaafá'nánkátáféna séna sáwí'a ésa puwónááwe siyáimba póna moóráwigo Ísu Káráísiti kawe'á urónkakemba sáwí'o uráampinkemba faútinkena aúí'o úmaimo maé'mae'o íyani'a wéuwatinkaiye.

19 Aifaráán-kwáásígó Maníkón-aai taráíyonkakemba seyaafá'nánká sáwí'a uráambanifo moóráwigo Ísu Káráísiti Maníkó siyáintemba urónkakemba Maníkó wenaúranka'a sáwífa'nanka arupíse wéuwatinkaiye.

20 Sáwí'o umbá Maníkó wení ámáámba Mósesemba simámakomba mindásafena miwítí sáwí-imayaago óraa'a uráiye. Miyá umbánifo Maníkó arumbá uwátínkámaena iyúwana óraa'a uráiye.

21 Ááéma sáwí'o urón-imayaago ta'ótokowasa pósa puwí-ámbá aráááíwakaawe. Miyá uráambanifo káfé'a Maníkómó arumbó uwásínkáíwaisa ta'ótóráísata wenaúranka'a arupíse úmaisaamo méraundasa kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti aúítaamo úmaisa maé'mae'o onda-íta wéuwasinkaiye.

6

Ísuwe'a kááísamaisaamo méraunda-aai.

1 Simátíménda ísáaro. Maarán-ááí ímba seró. Maníkó úwoi súwa'nai úmae iyínana óraa'a índasafeta sáwí'a úmae iyéta méranae ímba seró.

2 Púwón-kwaasimo miwítí sáwí-imayaagomo ímbo aneka'ó ta'ótotuwenamo wéraintemba kentááfímbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisata póta ímba sáwíta úmaeta iyéta ménaumne.

3 Maarán-ááí é'a ísaraawe. Nombó maisínkáanta Ísu Káráísiti weséta kááísasinkaisata weséta pukétaaraamba

úmaisa méraunanasa kentáási sáwí-imayaago ímba ta'óto'maena íyísata méraumne.
4 Nombó maisínkáanta kesáá Ísu Káráísitiyeta puwúnasasa utarááwataaraa únanasa kentáási sáwí-imayaago ímba ta'óto'maena wéiyiye. Maníkó kentáásifowa fí'onka'ma'mai-fasi'aentambo pukáimpinkembo íyáfasinankaraintemba kentáá íyáfasisinkenaaraamba uráisata aúí'a úmaisa méraumne.
5 Ísu Káráísiti pukáimba wemó waásiti sáwí-imayaagomba íyáákaraintemba weséta kááísamai méraundasafenasa sáwí-imayaago kentáá ímba ta'ótokaiye. Miyáumai Ísu Káráísitimo pukáimpinkembo íyáfasinankaraintemba weséta kááísamai méraundasafeta aúí'a úmaisa méraumne.
6-7 Maarán-ááí ísaraawe. Púwówanamo imbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisana kentáási sáwí-imayaagoni fasi'aémbá tai'áínana kesáámó sáwí'o úmae iyúndawisa ímba ta'óto'mae iyíndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táíyá'á pukáisana kentáási sáwí-imayaago kentáá ímba ta'ótokaiye.
8 Ísu Káráísitiye'a pukétaaraanta úmaisa méraundasa póta mináái érai'-aai isatá weséta méraumne.
9 Maarán-ááísá ísaraumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba íyáfasinkaisana puwí-fási'áénkó ímba ta'ótoraisana aneka'á ímba wépuwiye.
10 Aoisaambó ombó tai'áíndasafena mimbórá-kánáá pukáimba póna mindásafena ímba aneka'á puwéna íyáfasinena ména Maníkóntáféna imáyáa éna méraiye.
11 Miyáumai imáyáa é'a sé'a pukétaaraanta úmaisa méraunanasa sáwí'o úndawisa ímba ta'ótotuwena wéraisata méta Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasa Maníkó aamoí ínkwae-i'a úmaisa méraumne.

12 Kentí sáwí-imayaasafe'a tiráááísafe'a ofáínifo sáwí'o owí kembiwí ímba ta'ótoraino.
13 Kentúsane kentiyáánamaisane ímba ewé símai sáwí'a é'a pukékaan-úmai méraawanamo íyáfasintinkaisa'o méraawi Maníkómpá'á kentúwawaa'a amé'a wentáfé'a ewé é'a kentúsane kentiyáánamaisane wení kawe-kísáú aantemba máéro.
14 Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko ímba káráwiyisana Maníkó úwoimo túwa'nai iwái káráwiyisana póna kentí
sáwí-imayaago kentúma ímba ta'ótoraino.

Maníkó wení kísau-waasi-i'o uwátínkáín-aai.
15 Mináái imáyáa é'a simátíménda ísáaro. Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko kentáárá'á ímba

káráwiyisana Maníkó úwoimo súwaˈnai iwáísá káráwiyisata mindásafeta ímba úwoi sáwíˈa úmaeta íyóno.
16 Wení kísau maénaumnemo sembá wemá káráwiyisasa wení kísau-waasi méraawe-aai ísaraawe. Miyáumai sáwíˈo íyanamo éna misáwí-ímáyáágó taˈótokainaˈa misáwí-kísáú maimaé iyéˈa méraawini áwáuma Maníkóní némpaˈa maéˈmaeˈa ónááfo Maníkón-aaimo isáíyanamo éna wemá káráwiyainaˈa wení kísau maimaéˈa iyíyana wenaúrankaˈa arupíse uwátinkainiye.
17 Ááémo sáwíˈo uráawi taˈótokowasa ánaaemba éraiˈ-aai simátímaˈmaesa íyówaˈa iséˈa kentirumpimbá fasiˈámai taˈótokaawaˈa mindásafeˈa Maníkómpáˈá súwi súne.
18 Sáwíˈo uwái taˈótokompinkemba Maníkó faútinkowaˈa arupíse-imayaa uwaná minárúpísé-ímáyáágó taˈótokaiye.
19 Ímba fasiˈámai méraantafeˈa kesáái isáíyan-aai simátimune. Ááéma sáwíˈa ónae séˈa fíˈo-fiˈon-tantaaˈwaraˈa sáwíˈa uwaná taˈótokaimbanifo káféˈa kaweˈá ónae séˈa kawe-ímáyáá aantemba éˈa Maníkóndé-iˈa oro.

20 Ááémo sáwíˈo uwái taˈótokonkaˈa kaweˈ-ímáyáá ímbo umbá
21 sáwíˈo uráamba káféˈa tigaemá wéiye. Sáwíˈo untáféna ímba kawe-tántááˈá kentópaˈa tiyáiye. Miyá-sáwíˈó úmae íyómpinkemba méraawini áwáuma Maníkóní némpaˈa maéˈmaeˈa wéowe.
22 Maníkó sáwíˈo umpínkémbá faútinkena wení kísau-waasi-iˈa uwátínkaraimba póˈa Maníkóndé-iˈa úmai méˈa aúíˈa úmai maéˈmaeˈa ónááwe.
23 Sáwíˈo owí-ánóndáá puwíyambanifo Maníkó kentáásí Fasiˈaénkó Ísu Káráísitini kísau-imayaa éna aúítaamo úmaisaamo maéˈmaeˈo onda-íta wéuwasinkaiye.

7

Maníkóní ámútanko aráásímakain-antaamo arááíwaunda-aai.
1 Kesí waásisono. Seyaafáˈnánká ámáán-aai ísaraafo simátíménda ísáaro. Úwoimo méraankaˈa ámáán-aaigo káráwiyaimba póna puwíyamba minááígó ímba káráwiyiniye.
2 Ámáánkomo siyáintemba aarakwáˈó ombá awaaikómó aúmó aráínkaˈa awaaininkó weséˈa kááísamai méraisana awaaikómó púwísanamo imbá kááísamaimo méreyamba wétaiˈaiye.
3 Awaaikómó mérainkaˈo aaregómó fíˈon-kwaasigonkaˈo wimbá mindá sáwí-inimban-iye sefó awaaikómó puwínanamo éna ámáánkomo sintembá fíˈon-kwaasimo maíndamo éna kanaán-iye.

4 Kesí waásisono. Miyáumai kentáfénawe séna

Ísu Káráísiti pukáimba Maníkómó Mósesembo simámakain-amaamba imáyáa é'a Ísu Káráísitiye'a kááísamaimo méraantafe'a pukékaambo úmaimo méraamba minámáánkó ímba ta'ótokaifo Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawe. Maníkó Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba íyáfasinankaraiwai Ísunde-i'a uré'a pó'a Maníkóní kísau wémaewe.

5 Áááma sáwí-imayaasafeta siráááísafetaamo uráundarata ímba miyán-oro siyáin-amaamba iséta imáyáa éta ifátuweta sáwí-imayaasafeta siráááísafeta éta sáwí'a

éta púwónda-amba arááíwaeta

6 miyásáámó uráunda káfé'a Maníkó sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkenta faúsínkáísanasa Maníkómó Mósesembo simámakain-amaanko ímba ta'ótokaisata ááéraan-amba Mósesemo agaimakáin-amaankoni aambá ímba arááíwaeta

aú-amba Maníkóní ámútanko aráásímakain-anta wéaraaiwaumne.

Maníkóní ámáámbo ímbo wérainkakaa sáwí-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino siyáin-aai.

7 Minááímó imáyáamo é'a simátíménda ísáaro. Maníkómó Mósesembo simámakain-amaantafe'a sáwí-amaamban-iye ímba seró. Minámáán-ááímó ímbo wérainkakaa sáwí-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino. Túraniyamba ímba oro. Minámáánkómó ímbo miyámó siyáinkakaa súraniyambo úndasafe'a sáwí'a úne ímba súsino.

8 Minámáánkó séna túraniyamba ímba orómó siyáimba kempímbá sáwí-imayaa wéraimba pó'a minámáámbá taraisónae sé'a súraniyamba áfááraumai uráumne. Minámáánkómó ímbo wérainkakaa sáwí'o únda ímba imáyáa é'a sáwí'a úne súsino.

9 Ámáánko ímba miyán-oro siyáimba ímba isé'a kawe'-úmai méraumne-imayaa é'a mé'a ánaaemba minámáámbá ísaraunda taraisónae sé'a taráíyaunda

10 mindá púwóndawi úne. Minámáámbó arááíwakaundarakaa kawe'-úmai mérausino. Minámáámbó taráíyaundawi pó'a púwóndawi úne-aai ísaraumne.

11 Minámáánkó séna ímba miyán-oromo siyáimba kempímbá sáwí-imayaago wéna póna karo'á simásínkáísa'a minááí taraisónae sé'a taráíyaunda pó'a púwóndawi úne.

12 Miyáumai Maníkómó Mósesembo simámakain-amaan-aai ímba miyá oró-ááí Maníkón-aai arupíse-aai kawe'-ááín-iye.

13 Minkáwé'-ááígó ímba púwónda-i'a uwásínkaraifo kesí
sáwí-imayaago aantemba púwónda-i'a uwásínkaraiye. Sáwí-
imayaasafe'a siráái wétaifo minámáámbó taraisónae sé'o
taráíyaunda púwóndawi é'a kesí sáwí-imayaagoni áwáuma
áfááraumai sáwí'a úwa'a awánaraumne. Minámáánkó séna
ímba sáwí'an-oro siyáifo kemó sáwí'o uráunda kesí sáwí-
imayaago aantemba óraa-sawi'a úwa'a awánaraumne.

Sáwí'o úndawisaamo ta'ótokain-aai.

14 Ámáámba Maníkómpákémbá kunkáifo kemá marapáién-
kwáási únana sáwí'o úndawi ta'ótokaisa'a minímáyáágóní
kísau wémaumne.
15 Kawe'ó úndasafena siráái taisa'á miyá ónae súndanifo
ímba miyá wéune. Sáwí'o úndasafena ímba siráái taisa'á ímba
miyá ónae súndanifo miyá wéune. Miyámó únda ímba kawe'-
ímáyáá wéune.
16 Ímba sáwí'a ónae súndanifo miyá-sáwí'ó úndasafe'a sé'a
Maníkó siyáin-amaamba kawe'-ámáámbán-iye súne.
17 Sáwí'o únda ímba kemá miyá úmpo sáwí-imayaago
kempímbá wéraisa'a sáwí'a wéune.
18 Marapáién-kwáási únda kanaa'ó kawe'ó únda
kempímbá ímba wéraisa'a awánaraumne. Kawe'ó
úndasafena siráái taisa'á ímba kanaa'á kawe'á wéune.
19 Kawe'á ónae sé'a úndanifo ímba miyá é'a ímba sáwí'a
ónae sé'a úndanifo úwoi sáwí'a wéune.
20 Ímba sáwí'a ónae súndanifo miyá-sáwí'ó únda ímba
kemá miyá úmpo sáwí-imayaago kempímbá wéraisa'a sáwí'a
wéune.

21 Áwáuma maarán-iye. Kawe'á ónae sé'o úndanifo sáwí-
imayaago tafisímaena íyísa'a
22 kesirumpimbá Maníkóní ámáántafe'a aamoí úndanifo
23 moórá-awauma kempímbá wéraisana sáwí'o ónae
súndawi kembá tafisisaná Maníkóní ámáámba kawe'-
ámáámbá pó'a aráááíwaenae súndawi tafisisaná sáwí'o
ónaemo súndawi tafisímai ta'ótokaiye.
24 Sésé'á únana sirunkó sáwí'a isa'á méraundasafe'a sé'a
sáwí'a é'a púwóraantambo úndafinkemba nááwa siyáíniyo
súnana
25 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti síyáísa'a Maníkóntáfé'a súwi
súne.

Miyáumai kesirumpin-ímáyáá é'a sé'a Maníkóní ámáámba
aráááíwaenae súndanifo kesúgoma sáwí-imayaafinkemba
sáwí'a wéiye.

8

Maníkóní ámútankomba arááímo tainí'o on-ááí.

1 Miyáumai Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi miwítí
sáwí-meyamba maitíyukaintafena Maníkó ímba aaifimbá
maitinkéna sáwí-meyamba ímba timíníye.
2 Ááéma sáwítaamo uráundawi ta'ótokowata
púwóndasafeta ówánanasa Ísu Káráísiti faúsínkaraisata
weséta aúí'a úmaisa méraunanasa Maníkóní ámútanko
káráwiyisana Maníkó aaifimbá ímba maisinkénasa ímba
sáwí-meyanta simíníye.
3 Maníkó wení ámáámba siyáimbanifo sáwí'a ónae
séta minámáámbá ímba kanaatá arááíwakaunda
póna minámáánkó sáwíta úmaisa méraundafinkemba
ímba síkaisata méraunanasa ánaaemba Maníkó
wenáániníkontafena séna sáwí'a ombá po miwísáféwe
sé kumpuwínone séna ai'marówana kesáámó sáwí'o
úndawisaamo úndanten-auwarawi maimaéna kentáási sáwí-
imayaamo maisiyuwáíndasafenasa kumpukáiye.
4 Maníkó miyá uráimba póta sáwí-imayaasafetaamo
siráááísafetaamo úndasa ímbo miyá étaamo Maníkóní
ámútankomo siyáintembo étaamo éta Maníkóní ámáánko
siyáintemba miyásá úmaisa arupísesa ónaumne.
5 Sáwí-imayaasafesamo tiráááísafesamo owí miwítí sáwí-
imayaago ta'ótokaifo Maníkóní ámútankombo arááímo
táínda-i'o owí wení kawe'-ímáyáágó wégarawiyiye.
6 Miwítí sáwí-imayaasafesamo tiráááímo tain-ímáyáá aan-
tembo owí méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a maé'mae'a
ónááfo Maníkóní ámútankombo arááímo tain-ímáyáá aan-
tembo owí aáno úmai aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe.
7 Sáwí-imayaasafesa tiráááísafesa on-ímáyáá aantembo owí
Maníkóní ámáámba ímba kanaa'á taawiyafésa Maníkóní
namuro-wáásíyáámbán-owe.
8 Sáwí-imayaasafesamo tiráááímo táínda-i'o íyawi Maníkó
ímba aamoí wéuwatinkaiye.

9 Maníkóní ámútankomo kentirumpimbó méraimbo é'a
sáwí-imayaasafe'o tiráááímo táínda-i'a ímba é'a Maníkóní
ámútankomo siyáintemba é'a méraawe. Ísu Káráísitini
ámútanko tirumpimbó ímbo méraiwai ímba wení waásin-
owe.
10 Ísu Káráísitini ámútanko kentirumpimbó méraimbo
éna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkaraimba pó'a
kentí ámútanko maé'mae'a índawi é'a sáwí'o uráantafe'a
kentúgoma puwíndawin-owe.
11 Maníkó Ísumba pukáimpinkemba íyáfasinankowana wení
ámútankomo kentirumpimbó méraimbo éna kenkwárá'ó éna

puwíyampinkemba íyáfasintinkainiye. Wení ámútanko kentirumpimbá méraintafena Maníkó miyá íníye.

12 Kesí waásisono. Minááí imáyáa íyata ímba kentáásí imáyáafinkeni'a éta Maníkóní ámútankombo aráááimo táíndaita úmaisa méraano.
13 Sáwí-imayaasafe'o tiráááísafe'o ombó éna Maníkó séna méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a méraaro siyáifo Maníkóní ámútankomo túwa'nai ína'o sáwí-imayaamo tuwé'o é'a aúí'a úmai ménaawe.
14 Maníkóní ámútankomo sintembó owí Maníkón-áánintomban-owe.
15 Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá méraiwai ímba inkáítinkaisana inkaisí-ímáyáágó ímba ta'ótokaisa'a méraafo Maníkó wenáánintoni'a uwátínkáísa'a Maníkómbá áánte'a sé'a kesifóo sé'a méraawe.
16 Kesáá séta Maníkón-áánintonta únesaamo súnda Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáásirumpimba ména séna mindá érai'-aain-iye wésiye.
17 Maníkón-áráá'a úndasa póta Maníkómó kentáásáfénawe sénamo to'mayaa úmakaimba maimaéta Ísu Káráísitimo maíndanten-úmaisa maénaumne. Umbai-tántáákómó wembó uráintemba kentááfímbá umbai-tántáá'á wéraimba póta ánaaemba weséta sámo kain-áémpátá ménaumne.

Maníkó wení fí'onka'ma'mai-sasaamo aráásiminda-aai.

18 Maarán-ááí imáyáa é'a sé'a érai'a Maníkó wení fí'onka'ma'mai-sama aráásiminata mindásafeta imáyáa éta kentááfímbó wérain-umbai-tantaatafeta ímba óraa'-imayaasa wéune.
19 Maníkón-áánintone ayáámúntonesa únasasa Maníkómó úmakain-tantaako waí-waankowe taaigówé seyaafá-káráán-tántáákówé kentáámó suwánáíyantafesa mósá titaawiyésa simu'marésasa méraawe.
20 Naaófá'á Maníkó uwámakain-tantaatafena séna kawáá'a uwáwíníye wení imáyáafinkemba séna ímba miwítí imáyáafinkemba siyáimba maarán-ímáyáá éna séna
21 ánaaemba kawáá'índa-tantaa'a aambá fáítinkaanana uwámakaunda-tantaa'a aneka'á ímba kawáá'a íníye. Kesí iyámpóímo faútínkáanasamo kawe'ó úmaimo méraiyantemba mintántáákó miyáumai kawe'-úmai wéíniye Maníkó minímáyáá uráiye.
22 Maarán-ááísá ísaraumne. Aaremó iyámpóímo matinkánaesamo sésé'ó ontembá Maníkómó seyaafá-tántáá'ó úmakain-tantaako sésé'á éna Maníkómó úmakain-tantaa'a paápé ínana awánánae séna amu'maréna méraiye.

23 Ímba Maníkómó úmakain-tantaako aantembanifo
kesááwárá'á miyásá éta Maníkómó to'mayaa úmakain-
tantaa'o simíndasafeta imáyáa ondasáfénasa Maníkó
wení ámútankomba ai'marówana kesirumpintá
kumbéraisata sésétá éta amu'maréta méraunanasa Maníkó
wenayáámúntone wenáánintone síkenasa aú-suwawaa'a
uwásinkaindasafeta amu'maréta méraumne.
24 Maníkó kawe'-ámpá'ó mésinkonkata séta érai'a
Maníkóní iyámpóíya éta weséta méraumne séta amu'maréta
méraumne. Awánasuwaunda-tantaatafeta ínta amu'maréta
ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta ménaumpo
25 ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta méta séta
érai'a paápé íníye séta ímba suwesaraí ínata fasi'ámai
amu'maréta ménaumne.

26 Ímba fasi'ámai-waasi méta kawe'-ámpátá kúnanasa
umbai-tántáákó ta'ótóráísana póna Maníkóní ámútanko
súwa'nai isatá nóraumaisaawa Maníkómbá áísai onanasááwá
súwa'nai íníyo séta sirumpintá sésé'-aantemba éta ímba
kanaa'á aaí súnanasa Maníkóní ámútanko kentáásáféna
imáyáa éna Maníkómpá'á áísai isaná
27 Maníkóní ámútanko Maníkómbó aráááimo tain-ááí séna
wení waási-imayaa éna miyán-ááí simbá póna Maníkó ken-
táási imáyáa awánaiwai póna wení ámútankomo sin-ááí
wéisaiye.

28 Maarán-ááí isáúmne. Wení waási-i'a ondasáfénasa
wemparí'a úmakaisata wen-ímáyáá éta méraunanasa
sáwí-tantaa'e kawe-tántáá'é kempátáámó timbá Maníkó
mintántáá'á kawe'á wéuwasinkaiye.
29 Naaófá'á Maníkó wendé-í'a úmai wemparí'a
úmakowaisafena séna kesáánink*aamba* ónááwe
siyáimba póna wenáánink*o* Ísu kentáásuwaao-i'a isatá
wenáúnafaraawinta úne.
30 Naaófá'á wemparí'a úmakowisafenasa sáántenasa
wenaúranka'a arupíse uwásinkenasa wenáánink*aani*'a
wéuwasinkaiye.

Maníkó arumbá siménasa Ísumba ai'marówanamo kumpukáin-aai.

31 Maníkó miyáumai súwa'nai uráifo imáyáa é'a
simátíménda ísáaro. Sáwí'a uwátinkanae sésamo miyámó
íyamba ímba kanaa'á kentáá íyáákanaawe.
32 Maníkó wenáánink*o*mba ímba ta'ótorena kentáási sáwí-
imayaa maisiyuwáínkwae sénasa ai'marówana kumpukáiye.
Miyá uráifo súwa'nai índa-tantaa'a úwoisa simíníye.

33 Maníkó kentáá wemparíˈa úmakaiwaisa wenaúrankaˈa
arupísesa uwásínkarainta pósa tuwímbai-waasi ímba
kanaaˈá aaifintá maisinkánááwe.
34 Tuwímbai-waasi kentáásáfésa puwíwae sésa ímba
aaifimbá maisinkánááwe. Ísu Káráísiti kentáásáfénasaawe
séna puwéna íyáfasinena Maníkón-ayáánúrapaˈa fasiˈaén-
áémpáˈá ména kentáá súwaˈnai ena Maníkómpáˈá inaí
wésiye.
35 Miyá intáfésa tuwímbai-waasi ímba kanaaˈá
Káráísitiyetaamo méraundafakenta síyááwanasa Káráísiti
kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáá ímba
wétuwaiye. Umbai-tántááˈó kempátáámó tíndawe
aoisaambó wisínkétaawe sáwíˈo uwásínkéntaawe
sááimo táíndasaawe unáánkwátói-iyaintaamo on-
dasááwé tuwímbaimo sínkamiyantaawe púwóndasaawe
miyán-tántááˈó kempátáámó tínda Káráísitiyetaamo
méraundafakenta ímba kanaatá síyááwanasa Káráísiti
kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáá ímba
wétuwaiye.
36 Naaófáˈá Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
ení waási-ita úndarakemba tuwímbai-waasi kentáásáfésa
sésa tínkamonasa puwíwae-imayaa úmaesa wéiyowe.
Sipisípimo tufúwówanamo púwíntemba kentáásáfésa
tínkamonasa
puwíwae símae íyówe
agaimaréna siyáiye.
37 Miyá-sáwíˈó uwásínkáanta ímba imáyáa únanasa Ísu
Káráísiti arumbá símímba póna fasiˈásínkáísata miwísá
wéiyaakaumne.
38-39 Maarán-ááí érai-aai isaˈá ísaraumne. Maníkó
arumbá siménasa Fasiˈaénkó Ísu Káráísitimba aiˈmarówana
kentáásáfénawe séna kumpukáimba pósa Maníkómpáˈó
méraundafakenta ímba kanaatá siyánááwe. Púwóndasaawe
úwoimo méraundasaawe Maníkómpáˈó méraundafakenta
ímba kanaatá siyánááwe. Wíyómpaken-kisau-waasiye
sáwí-amutane ífeˈo wérain-tantaaˈe ánaaembo paápé índa-
tantaaˈe wíyómpakewiye waántá-waasiti marupákéwíyé
Maníkómó úmakain-tantaaˈe miyán-tántáátónkó ímba
kanaatá Maníkómpáˈó méraundafakenta síyááwanasa
Maníkó kentáásáfénasa ímba awinkéna kentáá-ímáyáá ímba
wétuwaiye.

9

Póro Ísareri-waasi arumbó uwátínkarain-aai.

1 Kemá Póro Ísu Káráísitini waási é'a érai'-aai aantemba súnana Maníkóní Ufaen-ámútánkó kesirumpimbá ména káráwiyisa'a maarán-ááí érai'-aai wésimatimune.

2 Kesí waási Ísareri-waasifinkembo kemá tiyáunda isa'á imáyáa únana sirumbá isaná sirunkó umbaí támae íyíye.

3 Miwí Ísu Káráísitin-aaisafesa ímba érai'e sembá pósa érai'emo sésamo ken-ánóndáámó íyámaiyanamo Maníkómó siyuwáínanamo Ísu Káráísitimo ánaaembo uwásiyuwainda mindá kanaán-iye súne.

4 Miwí kesí waási Ísarerin-andafakewi Maníkó wenáánintoni'a úmai wemparí'a úmakena wení sáma aráátimena aaimá símai kááísatinkena wení ámáámba simátimena símai fasi'ámakain-aai simátimena Maníkón-ímáyáámó mósá máráán-amba aráátimuwasa

5 ááéraan-oraa'-waasi miwí tíwá'náma uwaná Ísu Káráísiti iyámpói ú'mai minándáfá'á kumbéna seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyisata wenáwíta mósá ma'maéta iyúnda mindá érai'-aain-iye.

6 Maníkó Ísarerin-andafaken-kwaasifinkemba ímba seyaafá'á wemparí'a úmakaifo tuwímbai wemparí'a úmakaimba Maníkó fasi'ámakain-aai taráíyaiye ímba sénáísaiye.

7 Émbaramun-aísaafitantambo uráawi ímba seyaafá'án-ofo tuwímbai Maníkóní iyámpói owaná naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena séna enáánínkon-awi'a Áísáaki wenaísaafitantambo íyawi aantentafena séna enaísaafitantamba wéowe sénááwe Maníkó siyáiye.

8 Minááígóní áwáuma maarán-iye. Émbaramun-aísaafitantambo uráawifinkemba ímba seyaafá'án-ofo Maníkó kesí waásin-owemo óraaka'o siyáiwai aantemba Maníkóní waásin-owe.

9 Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakain-aai séna súnda-kanaa tína'a méraanana Séraa waaíyámpói ma'ankáíníye siyómba

10 mináái kentáá síwá'náma Áísáakintafena siyáiye. Wemá óraa'a éna aaré maiyówana awaaainínkón-áwí'a Répéka amáántágae'-iyampoi

11 ímba matínkaroyasarai miníyámpóíyái ímba kísau maiyóyanka'a

12 Maníkó mininínkóntáféna séna ení iyámpóíyaimo ésarai aifarááwí ánaaenkewini kísau máíníye siyáiye. Maníkó wení imáyáafinkemba wení waási-i'a úmai wemparí'a úmarena táántaraifo miwítí kísau ímba awánarena táántaraiye.

Miyáumai naaófá'á séna ení iyámpóíyaimo ésarai aifarááwí ánaaenkewini kísau máíníye siyáiye.
13 Maníkón-aai aúfáífimba míníyámpóíyáísáféna agaimaréna séna
Yékopumba kemparí'a úmare'a Ísomba
sínaaeni'a úmaraune Maníkó siyáiye
agaimaréna siyáiye.

14 Tuwímbai mindásafesa imáyáa ésa karo'á sésa Maníkó ímba arupíse iyémó sembá mindá karo'-ááín-iye.
15 Naaófá'á Maníkó Mósesentafena séna
sirumbó uwátinkanae súndawisafe'a
sirumbá uwátinkaumne. Kawe'ó
uwátinkanae súndawisafe'a miyá wéune
siyáiye.
16 Miyáumai ímba waási tirááímo taintáfénawe waási kawe-kísáúmó maíyantafenawenifo Maníkó wení imáyáafinkemba séna sirumbá uwátinkanae siyáintafena wení waási-i'a úmakaiye.
17 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Mósese méronka'a Ísípi-marafa'o káráwiyowi wentáféna Maníkó séna seyaafá'-máráfákén-kwáási kesí fasi'aéntámbó enane'ó úndama awánésa kesúwí'a isáíwae sé'a embá káráwiyi-kisaura'a íyáfasinankaraumne Maníkó siyáiye
agaimaréna siyáiye.
18 Miyáumai Maníkó wení imáyáafinkemba wembó arááímo tainí'o énamo sirumbá uwátinkanaemo simbá arumbá uwátinkena wembó arááímo tainí'o énamo tirumbó máráántembo imbá tirumbá máráántemba wéuwatinkaiye.

Maníkó aaisambá tiyéna arumbá uwátinkenamo in-ááí.

19 Mindásafe'a imáyáa é'a maarán-ááí ímba seró. Sáwítaamo úndasa nóra sénawa Maníkó aaifintá maisinkáíyo. Maníkó imáyáa éna séna sáwí'a ónááwemo siyáimba mindása sáwíta wéune. Miyáumai aaifimbó maisínkáínta mindá sáwí'an-iye mináái ímba seró.
20 Kembiwí úwoi-waasi méraafo Maníkómó siyáin-aai anondáá ímba seró. Maarán-ááí imáyáan-oro. Sawe-ánáfeumbo ombá agari'-márámá maiyésa sawe-ánáfeumba úmárááwana misáwé-ánáfeunko ímba maarán-ááí wésiye. Nóra séra kembá miyá uwásinkaao ímba wésiye.
21 Sawe-ánáfeumbo ombá mimbórá-ágárí'-márámá maiyésa kae'-ánáfeumba úmaresa moóráfimba úwoi-kisau maésa moóráfimba kawe-kísáúmó máémba mindá miwínén-iye.

22 Maníkó miyáráámbá wéiye. Maníkóní fasi'aéné
aaisambó siné awánáíyantafena sáwí'o uráan-kwaasimo
tínkaminda miwítí méyámbá póna áááema ímbo tínkamimba
timu'maréna ména ánaaemba tínkaminiye.
23 Kentáá wemparí'a úmarenasa arumbá uwásínkáínta
póta weséta sámo kaipatá méta wení fí'oran-kawe-kisau
awánaandasafenasa Maníkó sáwí'o uráan-kwaasi ímba
áááema tínkamimba timu'maréna méraiye.
24 Ímba Yúndaa-waasifinken-aantenta sáántaraifo fí'onkaa-
waasiwara'a táántaraiye.
25 Miyáumai naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-
awi'a Ósíya agaimaréna séna
Maníkó séna ímba kesí waási-i'a uráan-kwaasisafe'a kesí
waásin-owe sé'a ímbo sirumbó tímakaundasafe'a
sirumbá timúne sénaumne.
26 Ímba kesí waásin-owe siyáundafa'o méraawisafe'a
ánaaemba kesáánintomban-owe sénaumne Maníkó
fasi'aénkwáráwí síníye
Ósíya agaimaréna siyáiye.
27 Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya
agaimaréna séna
Ísarerin-andafaken-kwaasi sáwífa'a ésa nonáámááíyaamba
úmai sáwífa'-waasi ménaafo Maníkó ímba seyaafá'á
tiyáínífo tuwímbai sáwí'o úmaimo méraampinkemba
tiyáíníye.
28 Fasi'aénkó seyaafá'nánká minúwóíyáán-úmai aaifimbá
maitinkéna sáwí-meyamba timíníye
agaimaréna siyáiye.
29 Moóráfa'a Áísáya agaimaréna séna
Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwaimo sénamo
tuwímbai ímba tínkamonda tiyúwáanasa mésa
iyámpói matinkánááwe siyáinkakaa Sóndómu-
naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiyemo
putásaraantemba kesááwárá'á miyásá úsino
agaimaréna siyáiye.

Ísareri-waasi Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmbo uráan-aai.

30 Minááígóní áwáuma maarán-iye. Fí'onkaa-waasi
Maníkón-aúranka'a arupíse úmaimo méraan-ambo ímbo
saafá uráawi Ísu Káráísitin-aai isésa timankúnkúmba ombá
póna Maníkó wenaúranka'a arupíse uwátínkaraiye.
31 Miwí miyá uráafo Yúndaa-waasi Maníkó wemparí'o
úmakaiwai sésa Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba
arááíwáénanasa wenaúranka'a arupísesa uwásinkainiye

siyáafo Maníkó Mósesembo simámakain-amaankoni áwáuma
ímba isésa wenaúranka'a ímba arupíse úmai méraawe.
32-33 Maníkóní ámáámba arááíwáénanasa wenaúranka'a
arupísesa uwásinkainiye siyáafo wenááisafesa ímba
timankúnkúmbo uráantafena ímba arupíse uwátínkaraiye
Maníkón-aai aúfáífimba Ísuntafena
símai agaimaréna séna
Maníkó séna ísáaro. Sáíyóni-naopa'a moórá-ontamba
maráúnda pósa minóntánká'á tísamaima turarésa
tanaambá fánááwe. Óntantafenamo siyáintembo
índawimpa'o timankúnkúmbo íyawi ímba tigaesáfésa
ónááwe siyáiye
minááí agaimaréna siyáiye. Óntanemo siyáimba
Ísuntafena siyáiye. Óntanka'o tanaambó faantembá
Ísu Káráísitin-aaimo taraisésa miyáumai tanaankáámbá
fánááwe.

10

1 Maanááímó simátíménda ísáaro. Kesí waási
Yúndaa-waasi sáwí'o úmaimo méraampinkemba Maníkó
faútinkaindasafena áfááraumai siráááima wétaisa'a
Maníkómpá'á inaí símae'a iyúne.
2 Yúndaa-waasi Maníkóní kísau maénae sésa
fasi'aambánifo Maníkón-aaigoni áwáuma ímba ísaraamba
tuwánaraumne.
3 Maníkómó wenaúranka'o arupísemo uwátínkáín-amba
ímba awánésa karo'-ántáfésa érai'-amban-iye sésa pósa
Maníkóní érai'-amba ímba wéaraaiwaewe.
4 Ámáámba arááíwaundasafena Maníkó wenaúranka'a
arupíse uwásinkainiye sésa Yúndaa-waasi arááíwáén-
amba Ísu Káráísiti séna minámbá taí'áífo kesááisafesa
timankúnkúmba owísáféna Maníkó wenaúranka'a
arupíse uwátínkáímbanifo Yúndaa-waasi minámbá ímba
wéaraaiwaewe.
5 Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba
arááíwáénanasa Maníkó arupísesa uwásinkainiye
sen-ááísáféna naaófá'á Mósese agaimaréna séna
minámáámbó seyaafá'ó arááíwaiyawi
kawe'-úmai ménaawe
siyáiye.
6 Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owímó arupíse
uwátínkáín-aaisafena agaimaréna séna
maarán-ááí ímba seró. Nááwa wíyómpa'a iyénawa
Káráísitimba áí'maenawa kumíníyo.
7 Nááwa pukáan-kwaasimo méraapa'a kuréwa Káráísitimba
áí'maenawa tíníyo. Miyán-ááí
ímba seró.

8 Maníkón-aai kentirumpimbá
ewaa'á wéraisa'a wésewe
agaimaréna siyáiye. Ísu Káráísitin-aaisafe'a
timankúnkúmba oró-ááí simátimunda
9 mináái maarán-iye. Ísu kentáási Fasi'aénkón-iye afora'ó
simátime'o kentirumpinkémbó sé'o Ísu pukáimpinkemba
Maníkó íyáfasinankaraiyemo síyanamo éna sáwí'o úmaimo
méraampinkemba Maníkó faútinkainiye.
10 Maníkón-aaisafeta kesirumpintá simankúnkúnta
úndasa wenaúranka'a arupísesa uwásínkáísata
afora'ó minááímó simátimundasa sáwí'o úmaisaamo
méraundafinkenta wéfausinkaiye.
11 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
siyáintembo índawimpa'o timankúnkúmbo
íyawi ímba tigaesáfésa ónááwe siyáiye.
12 Mináái seyaafá'-wáási Yúndaa-waasiye fí'onkaa-
waasiye Maníkón-aúranka'a mimbóráí'a ontáféna siyáiye.
Maníkó seyaafá'nánká'ó káráwiyaiwai éna súwa'nai ínkwae
sésamo simámén-kwaasi óraa-kawe'a wéuwatinkaiye.
13 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Fasi'aénkóntáfésa sésa sáwí'o úmaimo
méraundafinkemba siyáínonemo sewí seyaafá'nánká miyá
íníye
agaimaréna siyáiye.
14 Maníkó ímba méraiye-aaimo sewímó ombá súwa'nai
uwo ímba kanaa'á wésewe. Maníkón-aaimo ímbo ísááwimo
ombá mináááísáfésa timankúnkúmba ímba kanaa'á wéowe.
Maníkón-aaimo ímbo kosimátíméwasamo ombá mináái ímba
kanaa'á ísááwe.
15 Ímbo ti'márááwasamo ombá ímba kanaa'á
kowásimatimewe. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
ásé-aaimo kosimátíméwi
aamoí wéuwatinkaawe
agaimaréna siyáiye.
16 Minásé-ááí isésamanifo tuwímbai taráíyaawe.
Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai simátímakowin-awi'a
Áísáya agaimaréna séna
Fasi'aénkóo kawe'-ááí kosimátimunasasa
mináááísáfésa ímba timankúnkúmba owe
agaimaréna siyáiye.
17 Ísu Káráísitin-aaimo simátíméwasamo isésamo ombá
kanaa'á timankúnkúmba wéowe.
18 Yúndaa-waasi Ísu Káráísitin-aai érai'a é'a ísaraawe súne.
Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna
séna
seyaafá'-máráfá'á wénesa simátímúwana
minááígó wété uráiye

agaimaréna siyáiye.
19 Yúndaa-waasi mindá Ísareri-waasi minááígóní áwáuma
é'a ísaraamba mindá érai'-aain-iye. Naaófá'á Mósese
Maníkómó siyáin-aai agaimaréna séna
Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasisafe'a sé'a
úwoi-waasin-owe siyáamba miwísáfé'a kesí
waásin-owe sendasáfé'a aaisambá tiyé'a
tirunkó sáwí'a uwátinkainiye
Maníkó siyáiye Mósese agaimaréna siyówana
20 ánaaemba Áísáya ímba áá'a úwana agaimaréna
séna Maníkó séna
nóra símaisaawa Maníkómpá'á ténaumno-aai ímba sewífá'á
paápé uráumne. Maníkómbá aráásíméro-aai ímba
sewífá'á paápé uráumne séna
21 Ísareri-waasisafena séna túwa'nai ónaumne sé'a kempá'á
teró símae'a iyúnasa kesáái taraisésa kembá tínaaeni'a
wéowe
Maníkó siyáiye Áísáya agaimaréna siyáiye.

11

Maníkó Ísareri-waasi arumbó uwátínkáín-aai.

1 Simátíménda ísáaro. Érai'a Maníkó wení waási
Yúndaa-waasi ímba ánaaemba tímakaiye. Kemá
Yúndaa-waasifinkemba é'a Ísareri-waasi é'a Émbaramun-
aísaafitantambo úndawi é'a Pénisaminin-andafakewi úne.
2 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi wemparí'a úmarena
ánaaemba ímba ti'mátukaiye. Íráiyaan-aai agaimakáimba
ísaraawe. Naaófá'á Íráiyaa Ísareri-waasisafena í'ai séna
Maníkóntáféna séna
3 Fasi'aénkóo enáái simátímakaawifinkemba sáwífa'nanka
tínkamuwasa púwúwasa óntan-taarema tawísísuwesa
entáfésamo imáyáamo ésamo póímo tufú'maimo
agaimáráán-taarema tawísísukaawe. Enááimo
simátímakaawifinkemba keyáá méraunda pósa
kenkwárá'á sínkamonaawe
Íráiyaa súwana
4 Maníkó simámena séna
ímbanifo kesí waási méraiyantafena sáwífa'nanka 7,000
waasi ta'ótokaunasa
karo'-máníkón-áwí'o Péárimba wenáwí'a
ímba mósá makáawe Maníkó simámakaiye.
5 Miyámó uráintemba kífé'wara'a Maníkó arumbá
uwátínkáíwaisafena Yúndaa-waasifinkemba tuwímbai
wemparí'a úmakaisasa méraawe.

6 Miwítí kísausafena ímba wemparíˈa úmakaifo arumbá
uwátinkenasafena wemparíˈa úmakaiye. Miwímó kawe-
kísáúmó maiyáawin-anondaa ímba wemparíˈa úmakaifo
wemá arumbá uwátinkenasafena wemparíˈa úmakaiye.

7 Miyáumai Ísareri-waasi Yúndaa-waasi Maníkómó
wenaúrankaˈo arupísemo uwátínkáín-amba saafá uwááesa
owasá seyaafáˈnánká ímba awánaraafo Maníkómó
wemparíˈo úmakaiwai tuwímbai awánaraawe. Maníkó
táántaraimba táá-kautan-kwaasiyaamba ésa ímba ísááwasa
tuwímbai ísaraawe.
8 Naaófáˈá Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkó séna tuwesaraí uwátinkaumne súwana tuwesaraí
úwasa ímba kanaaˈá aaí ísaraamba miyámó
uráantemba ífeˈwaraˈa miyá wéowe
agaimaréna siyáisana
9 Téfíti agaimaréna séna
tóntáfésa aantemba óraaˈ-imayaa ésa sésa kaweˈ-
úmaisa méraumne síyambanifo minímáyáágó karoˈá
simátinkainasa sáwíˈa úmai mésa sáwí-meyamba
maénááwe.
10 Miwí túramba kafíkurainasaraamba ímba awánánááwe.
Miwítí umbai-tántáákó waéˈwaeˈa éna ímba taiˈáíníye
Téfíti siyáiye.
11 Minááí imáyáa éˈa simátíménda ísáaro. Yúndaa-
waasi karoˈ-ámbá aráááíwáémbanifo ánaaemba ímba miyá
ónááwe. Yúndaa-waasi Maníkón-aai taráíyaankaˈa fíˈonkaa-
waasi Maníkómó sáwíˈo úmaimo méraampinkemba kaweˈ-
ámpáˈó métínkáín-aai isésa éraiˈe sembá Yúndaa-waasi
isésa tirunkó sáwíˈa ínasa kewárátá miyáumai aráááíwaenae
sénááwe.
12 Yúndaa-waasi sáwíˈa ésa sáwí-amba aráááíwáémba
mindásafesa fíˈonkaa-waasi kaweˈ-ámbá aráááíwaesa kaweˈ-
úmai méraawe. Miyáumai ánaaemba Yúndaa-waasi Ísu
Káráísitin-aaisafesa éraiˈe sésa kaweˈ-ámbó aráááíwaiyamba
sáwífaˈnanka tuwánésa áfááraumai kaweˈ-úmai ménaawe.

Fíˈonkaa-waasi kaweˈ-ámpáˈó métínkáín-aai.

13 Ímba Yúndaa-waasin-ofo fíˈonkaa-waasisafeˈa imáyáa
éˈo simátíménda ísáaro. Maníkó kentáféna séna fíˈonkaa-
waasi kesáái kosimátímaˈmae núwo séna siˈmákaimba
minkísáú óraa-kisaun-iye súne.
14 Fíˈonkaa-waasi simátimunda imáyáa éˈa kesí waási
Yúndaa-waasi isáíyana tirunkó sáwíˈa ínasa kewárátá
miyáumai aráááíwaenae sénááwe-imayaa úne. Yúndaa-
waasi miyá íyana Maníkó kaweˈ-ámpáˈá métinkaindasafeˈa
fíˈonkaa-waasi simátímaˈmaeˈa iyúne.

15 Maníkó Yúndaa-waasi ánaaemba uwátímakainka'a
fí'onkaa-waasi sáwífa'nanka wení waási-i'a
uwátínkaraisasa miyáumai ánaaemba Yúndaa-waasi
Maníkómpá'á tíyana Ísu Káráísitini waási-i'a uwátinkainda
pukésa íyáfasinesaraamba ónááwe.

16 Yúndaa-waasisafe'a imáyáa é'o simátíménda ísáaro.
Tuwímbaimo tómbó ayááímó tafámbaimo Maníkómbó
ámémba mintómbá mútú'a Maníkóndén-iye. Tuwímbaimo
sésa mintáí-ánú'á Maníkóndén-iye sembá mintáímá
seyaafá'á wendén-iye.
17 Moórá-taigon-awi'a órífima kísaufa'a wérain-taima
mintáíyáámbá Yúndaa-waasin-owe. Maníkó minóríf-
táígó ayáánamai anai'uwásuwena amo'náfakemba afáá'-
órífé-táígó ayáánamai anai'úmai máafusu'maraisana
áfóíyaken-anomba tafiséna óraa'a uráiye. Afáá'-órífí-táígó
ayáánamaiyaamba kemá fí'onkaa-waasin-owe.
18 Mindásafe'a kentúwí'a ímba maimaé iyé'a
anai'uwásukain-ayaanamaisafe'a sáwísamba owatá kesáá
óraa'a úne ímba seró. Mintáígó fasi'aémbá wétimifo kembiwí
mintáígómbá ímba fasi'aémbá wéamefo kentúwí'a ímba
maimaé íyóro.

19 Kentúwí'a ímba mósá maré'a sé'a Maníkó kentáá
máafusu'maraindasafena ayáánamai anai'uwásukaiye ímba
seró.
20 Maarán-ááí érai'-aain-iye. Yúndaa-waasi Ísu Káráísitin-
aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna anai'uwásukaisa'a
kembiwí timankúnkúmba uráantafena miwí-tínóndáá
méraawe. Mindásafe'a ímba kentúwí'a mósá máréwana
táá'a ína'a káráwiyoro.
21 Yúndaa-waasi ayáánamai-úramban-ofo Ísu
Káráísitin-aaisafesa ímba timankúnkúmba ontáféna
anai'uwásúwáísasa méraamba pó'a kembiwímó miyámó
íyanamo éna Maníkó miyá íníye.
22 Maníkó tuwímbai arumbá uwátinkena tuwímbai sáwí-
meyambo timínda imáyáan-oro. Sáwí'o uráawi sáwí-
meyamba tiména kembá kawe'á uwátínkáíye. Kawe'ó
uwátínkáípa'o ímbo maé'mae'o íyanamo éna ayáánamaimo
anai'uwásukaintemba kembiwí miyá íníye.
23 Yúndaa-waasimo sáwí-ambo tuwésamo Ísu Káráísitin-
aaisafesa timankúnkúmba íyanamo éna Maníkó fasi'aémbó
tokáiwai tiyéna ááémo maé'ópa'a mótinkainiye.
24 Fí'onkaa-waasi afáá'-órífí-táígó ayáánamaiyaamba
owaná Maníkó anai'uwásuwena kawe'-órífí-táífímbá
máafusu'makaimba mindá umbaí taráiye. Yúndaa-waasi
kawe'-órífí-táíyáámbá owaná Maníkó minkáwé-táígó

ayáánamai anai'uwásukaifo aneka'á maimái Yúndaa-waasi máafusu'marainda mindá ímba umbaí táínda kanaa'á íníye.

Maníkó seyaafá'nánká arumbó uwátínkáín-aai.

25 Kesí waásisono. Kesáá óraa'-waasisa úne súnafo sé'a afora'ó simátíménda ísáaro. Ísareri-waasi Ísu Káráísitin-aaisafesa ímba timankúnkúmba ombánifo ímba miyá úmae iyésa ánaaembo fí'onkaa-waasimo Maníkómó wemparí'o úmakaiwaimo Maníkómpá'ó tíyanka'a Ísareri-waasi Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe.

26 Miyáumai Maníkó Ísareri-waasi sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'ó métínkáíwai Sáíyóni-naopa'a paápé éna Yékopun-aísaafitantamba uráawiti sáwí-imayaa maitiyuwáíníye.

27 Sáwí-imayaa maitiyúwáandara'a símaimo kááísamakaunda-aai paápé íníye Maníkó siyáiye agaimaréna Ísareri-waasi Yékopun-aísaafitantambo uráawisafenawe miwítí óraa'-naopa'-awi'a Sáíyóni-naopatafenawe agaimaréna siyáiye.

28 Yúndaa-waasifinkemba sáwífa'nanka Ísu Káráísitin-aai taráíyaamba pósa Maníkóní namuro-wáásíyáámbá ompínkémbá fí'onkaa-waasi wenáái isé'a érai'e siyáawe. Yúndaa-waasi tíwá'náma Maníkó símai kááísamakaintafena miwí tísaafitantambo uráawi wení waási-i'a úmakaiye.

29 Maníkó wení waási-i'a úmakena kawe'á uwátínkaraimba ímba ifátuwena fí'on-imayaa íníye.

30 Ááéma kemá fí'onkaa-waasi Maníkón-aai taráíyaawasa ánaaemba Yúndaa-waasi miyá uráamba póna káfé'a Maníkó kembiwí arumbá wéuwatinkaiye.

31 Yúndaa-waasi Maníkón-aai taráíyaawana kembiwímó arumbó uwátínkáíntemba ánaaemba miwí arumbá uwátinkainiye.

32 Seyaafá'nánká Maníkón-aai taráísúwana Maníkó séna sáwí'o ombá miwá ta'ótokaiye séna arumbó uwátinkaindasafena minááí siyáiye.

Maníkón-áwí'a óraataamo úmae iyúnda-aai.

33 Maníkó áfááraumai arumbá uwátinkena kawe'-ímáyáá éna seyaafá-tántáátáféna imáyáa isaná miyám-baaran-aaimo Maníkómpá'ó wéraimba ímba kanaatá isáúnanasa miyám-baaran-kisaumo máímba ímba kanaatá wéawanaumne.

34 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Fasiˈaénkómó imáyáamo imbá ímba kanaaˈá wéisaawe.
Fasiˈaénkómó máín-kisau ímba kanaaˈá táísáí úmai wémaewe.
35 Moórá-tantaaˈa simíyaˈa kemá anondáá tíménoma ímbo siwáí póna wemá ísarena tímíwain-iye
agaimaréna siyáiye.
36 Maníkó seyaafá-tántááˈá úmáráísana wení fasiˈaémbá wéraintafena seyaafá-tántááˈá wéraimba pósa wenáwíˈo mósá maráíyantafena seyaafá-tántááˈá wéraiye. Mindásafeta Maníkómó kísaumo máímba ímba kanaatá seyaafáˈá wéawanaumpo kárikata wéawanaumne. Wenáwíˈo óraaˈo úmae íyímba éraiˈ-aain-iye.

12

Maníkóní kísaumo máén-aai.
1 Kesí waásisono. Maníkó áfááraumai arumbó uwátínkáíntafeˈa maarán-ááí óraaka simátimune. Kembiwí kentúma Maníkómbá améˈa wentáféˈa imáyáa éˈa wení kísau aantemba maíyana aamoí uwátinkaino. Miyámó éˈo éˈa wen-ímáyáá éraiˈa mósá maránááwe.
2 Marapáˈ-wáásímó sáwíˈo ontembá ímba miyámó íyamba Maníkómó sin-ááísáféˈa ewé síyana kentí imáyáa aúíˈa uwátinkainaˈa aú-waasiyaamba ónááwe. Miyámó éˈo éˈa Maníkómbó aráááimo tain-ááí iséˈa Maníkómó aamoimó in-ááí iséˈa kawe-kísáú-ááí iséˈa wení sásáˈ-ímáyáámó imbá isánááwe.

3 Maníkó úwoimo súwaˈnai uráintafeˈa maarán-ááí simátimune. Kentúma ímba maimaé iyéˈa óraaˈ-waasisa úne ímba seró. Maníkó túwaˈnai isaˈá ímba waásiti fasiˈaénkáˈán-ifo Maníkóní fasiˈaénkáˈá wení kísaumo máémba mindásafeˈa imáyáa éˈa kentúma ímba maimaé íyóro.
4 Kentúwawaaˈa imáyáan-oro. Tíyayaanko wení kísau máísana moórá-mora-tantaako miyá isatá
5 miyáumai kesáá sáwífaˈ-waasi méta Ísu Káráísitiyeta kááísamaisa mimbórá-súwawaaˈa maˈmáísa méraunanasa
6 Maníkó úwoi súwaˈnai isatá moórá-mora-waasisa kentáási kísausa máéndasafenasa Maníkó fasiˈaémbá siménasa Maníkó fasiˈaémbó timénamo kesáái simátímaˈmae nóromo siyáinda éraiˈ-aain-iye séˈa miyán-oro.
7 Fasiˈaémbó timénamo túwaˈnai orómó siyáindawi miyán-oro. Fasiˈaémbó timénamo kesí aambó aráátíméromo siyáindawi miyán-oro.
8 Fasiˈaémbó timénamo fasiˈátínkáaromo siyáindawi miyán-oro. Kentí óntamo tuwímbaimo tíméwi kaweˈán-ofo miyán-oro. Káráwiyaawi kaweˈán-ofo miyán-oro. Kaweˈó uwátínkááwi aamoimó íyapakemba miyán-oro.

9 Moórá-moramo tirumbó tímémba ímba karoˈó síyamba
éraikaˈa tirumbá tíméro. Sáwí-kisau tínaaemba uwámeˈa
kawe-kísáú taˈótóráaro.
10 Ísu Káráísitini waási ontáféˈa mimbórá-ákúnkáániˈa éˈa
póˈa moórá-mora-waasi tirumbá timéˈa moórá-mora-waasi
túwíˈa mósá máráámba aamoí éˈa méraaro.
11 Fasiˈaénkómpáˈá imáyáa éˈa ímba tuwesaraí ínaˈa
tiyáántán-kwimái Fasiˈaénkóní kísau kaweˈán-oro.
12 Ísu Káráísitimo kumíndasafeˈo amuˈmaréˈo méraamba
tirunkó aamoí ínana umbai-tántááˈó kentópaˈo wéraimba
ímba imáyáamo íyamba fasiˈámai méˈa Maníkómpáˈá inaí
símae iyéˈa ímba saagaaró.
13 Maníkóní waási ímbo tómbó makéwi túwaˈnai eˈa namuˈ-
waasímó tíyaˈo éˈa tóné naané tíméro.
14 Sáwíˈo uwátínkááwisafeˈa Maníkóntáféˈa sáwíˈa
uwátinkaao ímba síyamba kaweˈá uwátinkaao seró.
15 Aamoimó owíséˈa kewáráˈá aamoín-oro. Ifiˈó taawíséˈa
kewáráˈá ifiˈá taaró.
16 Mimbórá-ímáyáá éˈa óraaˈ-waasisa úne ímba síyamba
moórá-mora-waasi túwaˈnai eˈa úwoi-kisauwaraˈa máéro.
Kesáfé-ímáyáámó ombá keyáása kaweˈ-ímáyááwáráˈ-
wáásísá úne ímba seró.

17 Sáwíˈo uwátínkarewaˈo éˈa anondáá ímba miyá
uwátínkáaro. Waási túrankaˈa kaweˈ-aantemba úmai
méraaro.
18 Seyaafáˈ-wáásífímbá faru úmai ménae séˈa tiyáántán-
kwimái miyáumai méraaro.
19 Sáwíˈo uwátinkaiyaˈo éˈa anondáá ímba miyá íyamba
méwana Maníkó anondáá sáwí-meyamba timíníye.
Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Fasiˈaénkó séna sáwíˈo íyawini anondáá-meyambo tíménda
mindá kendén-iye. Sáwí-kisausafeˈa méyámbá
timénaumne siyáiye
agaimaréna siyáiye.
20 Mináái imáyáa éˈa maarán-oro. Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
namuro-wáásímó tááimo taimbó éˈa tómbá tíméro. Namuro-
wáásímó nontáfénamo tínkáímbo éˈa tíméro. Miyámó
íyasamo ésa sáwíˈo uwátínkáántafesa tigaemá íníye
agaimaréna siyáiye.
21 Sáwíˈo owíní áwáuma ímba íyáákainifo kentí kawe-
kísáúgó sáwí-kisaugomba íyáákaino.

13

Káráwiyaan-kwaasi tísamaifimba kífaero-aai.

1 Seyaafáˈnánká marapáˈó káráwiyaan-oraaˈ-waasi
tísamaifimba kífaero. Maníkómó fasiˈaémbó ímbo
tímakainkakaa ímba káráwiyon-kisau máéwaisino. Maníkó
miyáumaimo káráwiyaawi íyáfasintinkaraiye.
2 Marapáˈó káráwiyaan-oraaˈ-waasi Maníkó
íyáfasintinkaimba póˈa miwí táái iséˈa ímba taráísóro.
Taraisíyambo éˈa Maníkón-aúrankaˈa sáwíˈa éˈa sáwí-
meyamba maénááwe.
3 Kaweˈó owí káráwiyaan-oraaˈ-waasisafena ímba
tááˈa wéifo sáwíˈo owí káráwiyaan-oraaˈ-waasi táároi
wéinkaisowe. Káráwiyaan-oraaˈ-waasi táároi ímba
inkaisónaemo séˈo éˈa kaweˈ-aantemba íyasa aamoí
uwátinkanaawe.
4 Káráwiyaan-oraaˈ-waasi túwaˈnai íyaˈa kaweˈ-úmaimo
méraiyantafena Maníkó miwí íyáfasintinkaraiye. Sáwíˈo
éˈo éˈa miwí táároi inkáísóro. Fasiˈaémbá tokáamba
pósa sáwíˈo íyawi sáwí-meyamba timénááfo inkáísóro.
Maníkó íyáfasintinkaraimba pósa sáwíˈo owí sáwí-meyamba
timénááwe.
5 Mindásafeˈa marapáˈó káráwiyaan-oraaˈ-waasi
tísamaifimba kífaero. Maníkó aaisambá sífo séˈa káráwiyaan-
oraaˈ-waasi tísamaifimba kífaero. Ímba mindásafe
aantembanifo kentirumpinkén-árúpísé-ímáyáásáféˈa
káráwiyaan-oraaˈ-waasi tísamaifimba kífaero.
6 Miwí miyán-kísáúmó máémba miyán-kísáú maíyantafena
Maníkó íyáfasintinkaraimba póˈa taakisí
7 fíˈo-fiˈon-takisi
orómó síyaˈa arupíse úmai miyá éˈa óraaˈ-waasi-tuwiˈa
mósá máráaro.

Moórá-mora-waasifimba tirumbó tímén-aai.

8 Óntambo tímakaiyaˈa ayáátáákaˈa ímba méˈa áááéma
tíméro. Moórá-mora-waasi tirumbá timéˈa miyámó ombá
Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe.
9 Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko séna aare-
úméné waai-úméné fíˈo-fiˈon-tantaaˈe ímba oró. Ímba
tínkamiyasa púwóro. Túraniyamba ímba oró. Miyám-baaran-
amaankoni áwáuma maarán-iye.
Kesáfé-ímáyáámó ontembá
kentí waási-imayaawaraˈa oró.
10 Miwítí waási-imayaamo owí ímba sáwíˈa
uwátinkanaawe. Miwítí waásifimba tirumbó tíméwi Maníkó
Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe.

11 Ísu Káráísitimo kumínda-kanaa kárikaˈa tínaˈa
Ísumo kumínda-kanaamo ímbo imáyáamo ontembá ímba
éˈa káráwiyoro. Ísu Káráísitin-aaisafeta éraiˈe séta

simankúnkúmba uráundarata Maníkómó siyáínda-kanaa
kárika'a tínda póta méraundasa káfé'a minkánáá kárika'a
tíníye.
12 Marapá'ó kumeu'-áémpá'ó méraamba taí'áímba pó'a
kárika'a wíyómpa'o sámo kaipa'á ménaafo mindásafe'a
sáwí-kisau tínaaemba uwáme'a tiyáántán-kwimái kawe-kísáú
maé'a méraaro.
13 Sámo kain-áémpátáámó méraunda-waasisaamo
úndantenta miyá é'a kawe'-úmai méraaro. Ímba túwaandu
uré'a uwóí'o on-dómbá wéne'a uwóí'a oró. Aare-úméné
waai-úméné ímba é'a aaisané ímba sé'a kawe-kísáúmó
maíyantafe'a kentirunkó ímba símai sáwí'a uwátínkáaro.
14 Sáwí-imayaasafe'o tirááísafe'o ombá ímba ewé síyamba
tínaaemba uwáme'a Fasi'aénkó Ísu Káráísitintafe'a sé'a ken-
táárá'á káráwiyuwo seró.

14

Waásiti kísaugomba ímba símai sáwí'a oró-áái.

1 Ísáaro. Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba ésamo
ímbo fasi'ámaimo aráááwáéwisafe'a ímba tiyuwé'a keséta
méraaro síyamba miwítí fí'o-fi'on-imayaasafe'a ímba
aaisambá símai tuwínáaro.
2 Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba owífínkémbá
tuwímbai sésa seyaafá-tómbó náúndasa kanaán-iye
sewasá tuwímbai Maníkóní aampa'ó ímbo fasi'ámaimo
aráááwáéwi sésa kísaufaken-ton-aantemba néta pói-ama'a
ínta nánaumne sewasá
3 seyaafá-tómbó naawí pói-ama'o ímbo naawísáfésa ímba
símai sáwí'a uwátínkáaro. Wenááisafesa timankúnkúmba
ésa pói-ama'o naawísáféna Maníkó séna kesí waásin-owe
siyáimba pósa kísaufaken-ton-aantembo naawí pói-ama'o
naawísáfésa sáwí'a wéowe ímba seró.
4 Moóráwigoni kísau-waasigontafe'a sáwí'a óne ímba seró.
Ímba kendén-ifo wení óraa'-waasigonde póna weyáárika'a
séna kawe-kísáú maé sáwí-kisau maé óne wení óraa'-
waasigo wésiye. Fasi'aénkó kanaa'á áwa'nai índa póna
kawe-kísáú maéna fasi'ámai méíniye.

5 Tuwímbai moórá-mora-kanaasafesa sésa óraa-kanaan-
ifo seyaafá-kánáá úwoi-kanaan-iye sewasá tuwímbai
sésa seyaafá-kánáá mimbórá-kánáárááníl'an-iye wésewe.
Seyaafá'nánká imáyáa ésa moórá-aaimo arupíse-aaimo
sésamo ésa mináááí miyán-oro. Tuwímbai moórá-aaimo
arupíse-aaimo sésamo ésa mináááí miyán-oro.
6 Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa moórá-
kanaasafesa óraa-kanaan-iye sewasá tuwímbai Fasi'aénkón-
áwí'a mósá maránae sésa tómbá Maníkómpá'á súwi sésa

wénaawe. Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tuwímbai-tontafesa ímba nánaumne sésa naan-tóntáfésa Maníkómpá'á súwi wésewe.

7 Métaamo púwóndasaawe ímba kendésáánifo Maníkóndén-iye.

8 Méraundasa Fasi'aénkóntáféta imáyáa éta méraunda póta púwóndasa Fasi'aénkóntáféta imáyáa éta puwónaumne. Méraundasaawe púwóndasaawe Fasi'aénkóndé-ita wéune.

9 Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiya'e úwoimo túmó aráan-kwaasiya'e káráwiyindasafena pukéna íyáfasinkaiye.

10 Mindásafe'a imáyáa é'a Ísu Káráísitini waási ontáfé'a moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwiné'a sáwí'a uwátínkáaro. Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáuma tísai índara'a Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánkátá méraundasafenasa póna sísai índasafe'a mindásafe'a waásiti kísaugomba ímba símai sáwí'an-oro.

11 Minááísáféna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna méraundasafe'a sé'a kesúranka'a seyaafá'nánká kífaesa ken-ímáyáá mósá marésa afora'á sésa érai'a emá Maníkó óne sénááwe Maníkó siyáiye

agaimaréna siyáiye.

12 Miyáumai minkánáámó tínda Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánkátá kesáámó méraundawini áwáusa simámenaumne.

Kentáási kísaugoni aambá kawe'-án-aantemba awánésa ímba sáwí-ambo arááíwaiwae siyáin-aai.

13 Mindásafeta imáyáa éta moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwinéta sáwí'a uwátínkáafo maarán-ímáyáá éta séta kesí waási kesí kísau awánésa sáwí'a óne sefáínifo kawe'-aantemba ónae séta miyásá ónaumne.

14 Fasi'aénkó Ísuwe'a kááísamai méraunda pó'a maarán-ááí érai'-aain-iye ísaraumne. Seyaafá-tómbá wéraimba ímba sáwí'a isasá náíyanamo éna ímba sáwí'a uwátinkainifo karo'ó sésamo naananá sáwí'a uwásinkainiye sésamo náíyanamo éna sáwí'a uwátinkainiye.

15 Tuwímbaimo mintómbá ímba nánaumnemo sen-tómbó náíyasamo ésa minááímó sewí tuwánésa mintómbó náíyantafesa sáwí-amba arááíwaenaawe. Miyámó ombá sáwí'a é'a tirumbá ímba wétimewe. Miyán-tómbó naambá miwísáfénawe séna Káráísiti pukáiwai tuwánésa sáwí-amba arááíwáéfo sé'a káráwiyoro.

16 Kawe-tántáá'án-iye sé'o ombá tuwímbai tuwánésa símai sáwí'a uwásínkááfo sé'a káráwiyoro.

17 Miyám-baaran-tone noné naawasá ímba naawasamó
ombá ímba Maníkó kentáárá'ó káráwiyain-awaun-ifo Maníkó
kentáárá'ó káráwiyaimba maarán-iye. Wenaúranka'a
arupíse úmai aáno úmai méraunanasa Maníkóní Ufaen-
ámútánkó súwa'nai isaná sirunkósá aamoí wéiye.
18 Miyámó ombá Ísu Káráísitini kísau máéwana Maníkó
aamoí uwátínkáísasa tuwánésa sésa kawe'án-owe wésewe.

19 Mindásafeta imáyáa éta aáno úmaisa méta moórá-mora-
waasi fasi'aémbá timénae séta siyáántán-kwimáísa kísausa
máéno.
20 Tuwímbaimo karo'ó sésamo mintómbá naananasá sáwí'a
uwásinkainiye sewa'ó ombá mintómbá nánae sé'o né'o
ombá tuwánésa sáwí-amba arááíwáéfainifo káráwiyoro.
Maníkómó kentirumpimbó máín-kisaugomba sáwí'a ifáínifo
káráwiyoro. Seyaafá-tómbó naambá mindá kanaán-ifo
tuwímbai-tombo naambó tuwánésa sáwí-amba arááíwáémba
sáwí'a uwátínkáámba mindá sáwí'an-iye.
21 Pói-ama'e ándá-aran-done fí'o-fi'on-tone náúndamo
suwánésa sáwí-amba arááíwáéfo sé'a miwísáfé'a imáyáa é'a
mintómbó naambá ifátiyuwe'a miyámó ombá kawe'án-owe.
22 Mintántáátáfé'o imáyáamo ombá Maníkó aantemba
simáméro. Kentirumpinkén-ímáyáásámbó ombá ímba sáwí'a
úne sefó kentirunkó kawe'ó iní'a wéowe.
23 Tuwímbai-tontafe'a kae'-ímáyáá toké'a nánaum
ína nánaumno sewí kentirumpinkén-ímáyáágó ímba
naaó sína'o né'o é'a Maníkón-aúranka'a sáwí'a ónááwe.
Kentirumpinkén-ímáyáágó kawe'án-iye ímbo
sisasamó miyámó ombá sáwí'a wéowe.

15

Ísumo ímbo wesáfé-ímáyáámó uráintemba miyán-oro-aai.

1 Kesáá Maníkómpá'ó simankúnkúmbo fasi'ámaisaamo
úndawisa Maníkómpá'ó timankúnkúmbo ímbo fasi'ámaimo
owí túwa'naisa onó. Siráámo taintembó úndasa aantemba
ímba imáyáa éta
2 kentáásí ewaa'ó méraawi Maníkómpá'á timankúnkúmba
fasi'ámae íyantafeta miwísáfé'wárá'á imáyáa éta túwa'naisa
onó.
3 Ísu Káráísiti ímba wesáfé-ímáyáá úmba waásisafena
imáyáa uráiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai
aúfáífimba agaimaréna séna Káráísiti Maníkóntáféna séna
símai sáwí'o uwánkaraawi pósa kembá
sáwí'a uwásínkaraawe siyáiye
agaimaréna siyáiye.

4 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimbo agaimakáamba
maarán-ááísáfésa agaimakáawe. Súwa'nai ínanasa ímba
áááéma suwesaraí ínata Maníkón-aaisafeta fasi'ámai imáyáa
éta wesé'a ménaandasafeta amu'maréta méraumne.
Mindásafesa aúfái agaimakáawe.

5 Ímba tuwesaraí ína'a fasi'ámai méraaro séna Maníkó
túwa'nai iye. Ísu Káráísitimo méraintemba miyáumai mé'a
kempímbá mimbórá-ímáyáán-oro séna Maníkó túwa'nai
isa'á
6 pó'a mimbórá-ímáyáá é'a mimbórá-ááí sé'a Maníkón-
áwí'a Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-afowán-áwí'a mósá
máráámba mindásafe'a inaí súne.

Ísu Ísareri-waasiye fí'onkaa-waasiyemo túwa'nai uráin-aai.

7 Ísu Káráísitimo kentáfénamo aamoimó intembá
kempímbá moórá-mora-waasisafe'a aamoí é'a miyá owaná
Maníkón-áwí'a óraa'a wéiye.
8 Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasisa síwá'násafenasa
símai fasi'ámarowana Maníkómó siyáintembo índasafena
mifásí'áén-ááímó paápé índasafena Ísu Káráísiti kumbéna
Yúndaa-waasi túwa'nai úwasa
9 fí'onkaa-waasi sésa Maníkó arumbá uwásínkáísata
wenáwí'a mósá maráúmne síyantafena Ísu Káráísiti
kunkáiye. Mináááísáféna Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
fí'onkaa-waasifimbo méraunda enáwí'a mósá maré'a imó
súnda enáwí'a mósá maráúmne
agaimaréna súwana
10 moóráfa'a agaimaréna séna
fí'onkaa-waasisono. Maníkómó wemparí'o úmakaiwai
tirunkó aamoí ína'a
kentirunkówárá'á aamoí íno
agaimaréna súwana
11 moóráfa'a agaimaréna séna
fí'onkaa-waasisono. Fasi'aénkón-áwí'a
mósá máráaro. Seyaafá'-wáásísé'a
wenáwí'a mósá máráaro
agaimaréna súwana
12 Maníkón-aai simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna
séna
Téfítin-afowan-awi'a Yési wenándáfakemba moóráwigo
paápé ínana fí'onkaa-waasiya'o káráwiyindasafena
Maníkó íyáfasinankainasa wembá amu'marésa
ménaawe
agaimaréna Ísu Káráísitintafena siyáiye.

13 Wesé'o méraiyamba amu'maré'a méraaro séna Maníkó
wétuwa'nai-iye. Wesé'a kááísamai méraantafena aáno
uwátinkena tirumbá kawe'á uwátínkáísana wení Ufaen-
ámútánkó fasi'átínkáfa'a íyísa'a wesé'o méraiyamba
amu'maré'a méraamba mindásafe'a inaí súne.

Maníkóní kísaumo maúndasafe'a aamoí únemo siyáin-aai.

14 Kesí waásisono. Imáyáamo únda-aaimo simátíménda
ísáaro. Kawe'-wáásí-úramba pó'a kawe'-ámbó aráááíwáén-
aai seyaafá'nánká isé'a kanaa'á wéaraatimewe. Kentáfé'a
miyán-ímáyáá úne.
15-16 Maanáúfáífímbá tuwímbai-aai fasi'ámaimo
simátimunda minááí imáyáa íyantafena ímba sáá'a
isa'á súne. Fí'onkaa-waasifimba Ísu Káráísitini kísau
máéndasafena Maníkó si'mákaimba póna ímba sáá'a isa'á
fasi'ámai maanáúfáífímbá simátimune. Maníkóntáfé'a sé'a
maafí'ónkáá-wáásí ení waási owaná ení Ufaen-ámútánkó ení
waási-i'a uwátínkaraiye senaná Maníkó aamoimó índasafe'a
wení ásé-aai simátimune.
17 Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé'a Maníkóní kísau
maúndasafe'a aamoí úne.
18 Ísu Káráísiti fasi'aén-ímáyáá símísa'a fí'onkaa-waasi
Maníkón-aaisafesa érai'e síyantafe'a kísau miwífímbá
maiyáunda minááí ímba sáá'a ína'a pó'a simátíménda ísáaro.
Aaí simátime'a kísaumo maiyáunda
19 Maníkóní ámútanko fasi'aémbá símísa'a fí'o-fi'on-kisau
ímbo awánaraan-kisau maimaé'a kuráumne. Yérúsaremu-
naopakemba fí'o-fi'on-daopa'a wéne'a Káráísitini ásé-aai
simátíma'mae'a iyé'a Íririkamu-marafa'a kuráumne.
20 Kemá sé'a naaó'-nao'a Ísu Káráísitin-aaimo ímbo
ísaraan-daopa'a ásé-aai kosimátimenae. Kosimátímakaan-
kwaasifimba ímba kosimátimenaumpo fí'on-daopimpa'a
kosimátíma'mae'a nónaumne sé'a minásé-ááí ímbo ísaraan-
kwaasifimba kosimátímakaumne.
21 Naaófá'á Maníkón-aai
aúfáífimba miyán-ááí agaimaréna séna
ímbo simátímúwasamo ísaraawi ánaaemba Maníkóní aambá
awánánááwe. Ímbo ísaraawi ánaaemba Maníkón-aai
isánááwe
agaimaréna siyáimba pó'a Ísu Káráísitin-aaimo ímbo
ísaraan-kwaasifimba kosimátímakaumne.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-aai.

22 Ímbo ísaraan-kwaasi ásé-aai simátimundara'a kempá'á
kónae sé'a únda simátimunda-kisaugo sáwífa-kanaa kembá
ta'ótokaiye.

23 Kempá'á kónae sé'a únda sáwífa'-aatai maisuwé'a ímba
kanaa'á kúndasafe'a káfé'a maandáópimpa'a kesí kísau
taí'ásuwe'a
24 kempá'á kónae-imayaa úne. Sípéni-marafa'e sé'a
wéme'a kentí naaópa'a kotuwáné'a koméraana'a súwa'nai
íya'a Sípéni-marafa'a kónaumne.
25 Aifa'á Yérúsaremu-naopa'a Maníkóní waási kotúwa'nai
ónaumne.
26 Maníkóní waási Máséndóniyaa-marafakewiye Ákáyaa-
marafakewiye sésa aawaí taisasá Maníkóní waási
Yérúsaremu-naopakewi tómbá ímbo makáawi túwa'nai
ónae sésa miwítí óntamba torupámakaamba pósa simíya'a
maimaé'a Yérúsaremufa'a wé'a mátimenaumne.
27 Miwítí imáyáafinkembo miyámó ombá mindá kawe'án-
iye. Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasi Ísu Káráísitin-aai
kosimátímakaamba pósa imáyáa ésa miwítí óntamba
Yúndaa-waasi tómbá ímbo makáawimo tímémba mindá
kawe'án-ofo miyán-oro.
28 Torupámakaan-ontamba maimaé'a wéme'a
seyaafá'nánká mátime'a Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí
naaó'a kómé'a minkákémbá Sípéni-marafa'a kónaumne.
29 Kentí naaópa'a koméraanana Ísu Káráísiti áfááraumai
kawe'á uwátinkainiye-imayaa úne.

30 Kesí waásisono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitintafe'a
imáyáa é'a Maníkóní ámútanko arumbá uwásínkáíntafe'a
imáyáa é'a óraaka simátime'a súne. Maníkómpá'á inaí súmpo
kewárá'á súwa'nai úmai fasi'ámai inaí seró súne.
31 Yérúsaremu-naopa'o kondá Yúndiyaa-aempaken-
Yundaa-waasi Ísu Káráísitin-aaisafesa ímba érai'emo sewí
sínkamofo sé'a súwa'nai úmai inaí seró. Mifá'á Maníkóní
waásimo méraawi túwa'nai on-óntántáfésa aamoí íyantafe'a
inaí seró.
32 Minkísáú taí'ásuwaanana Maníkómó ewémó sína'o
é'a aamoí é'a kentópa'a wéme'a kotuwáné'a aúí'a úmai
ménaumne.
33 Maníkó aáno'o uwásínkáíwaisa kesé'a méraiye sé'a inaí
súnda érai'-aain-iye.

16

Kawe'-úmai méraaromo siyáin-aai.

1 Moórá-ininkon-awi'a Fípi kesímánaakaanta éna Maníkóní
waási Sénkíriyaa-naopakewi túwa'nai isa'á wenáái
simátimune.
2 Kesé wesé'a Fasi'aénkóní waási ontáfé'a kentópa'o wínda
aamoí uwánke'a keséta méraao sé'a tuwímbai-tantaa'o

wempímbó ímbo wérainda áwa'nai oro. Sáwífa'nanka
túwa'nai ena kenkwárá'ó súwa'nai intáfé'a pó'a áwa'nai oro.

3 Moórá-ininkon-awi'a Pírísiraawe awaaikón-áwí'a
Ákwíraante'a kawe'-úmai méraakaiyo súne. Mindáraiye
kewé Ísu Káráísitini kísausa wémaumne.
4 Ááéma sínkamiyakai puwúyafo-imayaa ímba ésarai
súwa'nai uráaya'a aamoí uwátinkaumne. Ímba ke aantemba
aamoí uwátinkaumpo fí'onkaa-waasi fí'o-fi'om-barafakewi
Maníkóní waásiwara'a aamoí wéuwatinkaawe.
5 Mindáraiti naaúmpa'a Maníkón-ímáyáá ésa túwaandu
owísáfé'a kawe'-úmai méraaro súne.

Moóráwigon-awi'a Épinitasi kesí waási-i'a intáfé'a kawe'-
úmai méraao súne. Wemá Ésiyaa-marafakewi aifa'á Ísu
Káráísitin-aaisafena amankúnkúmba uráiwain-iye.
6 Moórá-ininkon-awi'a Máríyaantafe'a kawe'-úmai méraao
súne. Wemá kentáféna imáyáa éna óraa-kisau wémaiye.
7 Kae'-Yúndáá-wáásí túwí'a Ándónaikasiye
Yúníyasintetafe'a kawe'-úmai méraakaiyo súne. Kemá Ísu
Káráísitiye'a ímba kááísamai méraawandara'a mindárai-
nonkaamba kááísamai maé'óyambani. Ísuni aantá-
waasisomba minkáé'nárai tuwánaraan-kwaasiyai ésarai
ááéma kesé'a ándáfa'a kuráaye.

8 Moóráwigo Ámpíríyetasintafe'a kawe'-úmai méraao súne.
Wemá kesí waási-i'a éna Fasi'aénkóe'a kááísamai méraiye.
9 Moórá Épáanintafe'a kawe'-úmai méraao súne. Wemá
kesé'a Ísu Káráísitini kísaurai wémauye. Moóráwigo kesí
waási-i'a iwáín-áwí'a Sítékisintafe'a kawe'-úmai méraao
súne.
10 Moóráwigo Ápérísi Ísu Káráísitini aampa'á fasi'ámai
arááíwáíwaintafe'a kawe'-úmai méraao súne. Árísítopurasini
akúntáfé'a kawe'-úmai méraaro súne.
11 Moórá Yúndaa-waasigon-awi'a Érotiyonintafe'a
Násísáasini akúmbá Ísu Káráísitini waásisafe'a
kawe'-úmai méraaro súne.

12 Moóráwigo Táráífinae moóráwigo Táráífosaye mindárai
Fasi'aénkóní kísau wémaeyawisafe'a kawe'- úmai méraakaiyo
súne. Moóráwigo Pésísi Fasi'aénkó Ísuntafena imáyáa éna
óraa-kisau wémaiwaintafe'a kawe'-úmai méraao súne.
13 Moóráwigo Rúfaasi Ísu Káráísitini kísaumo maénamo
íyáákaraiwainte anówa kesinóraamba uráin-ininkontafe'a
kawe'-úmai méraakaiyo súne.

14 Tuwímbai-tuwi'a Ásínkiritasiye Fírígoniye Émísiye
Pátáropasiye Émásiye miwísé'a Fasi'aénkóní waási
méraawisafe'a kawe'-úmai méraaro súne.
15 Tuwímbai-tuwi'a Fíróróga siye Yúriyaawe Néríyasiye
wenámáánaakowe Órímpasiye miwísé'a Maníkóní waási
méraawisafe'a kawe'-úmai méraaro súne.

16 Kempínkémbá moórá-mora-waasi imáyáa é'a tiyáámba
tíméro. Ísu Káráísitini waási seyaafá'nánká kentáfésa sésa
kawe'-úmai méraaro sewé.

17 Kesí waásisono. Maarán-ááí óraaka simátimune.
Tuwímbai simátímakaunda-aai ímba aráááíwaesa sésa karo'-
ááí simátíméwasa isésa tuwínkaa'-ésa tuwímbai kawe'-ámbá
tuwésa sáwí-ampa'a wégowe. Káráwiye'a miyán-kwáási
tínaaemba uwátíméro.
18 Miyán-kwáási kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau
ímba maésa sáwí-imayaasafesa tiráááísafesamo on-kísáú
maésa karo'á simátinkanae sésa aaí simátimesa símai
tirumbá faiyárááwasa ímbo kawe'ó úmaimo aaimó ísááwi
minkáró'-ááísáfésa érai'e wésewe.
19 Kembiwímó ásé-aaimo fasi'ámaimo taawiyáfón-aai
seyaafá'nánká ísáántafe'a imáyáa é'a aamoí uwátinkaumne.
Kawe-kísáúsáfé'a imáyáa úmae iyé'a sáwí-kisausafe'a ímba
imáyáa ombá mindá siráááíma wétaiye.
20 Maníkó aáno'o uwásínkáíwaisa túwa'nai ína'a kárika'a
waántáwankomba íyáákanaawe. Kentáási Fasi'aénkó Ísu
úwoi túwa'nai úmae íyíntafe'a inaí súne.

21 Kesé'a kísaumo máíwain-awi'a Tímóti kawe'-úmai
méraaro siyé. Tuwímbai-Yundaa-waasi-tuwi'a Rúsiyasiye
Yésóniye Sósipataawe kawe'-úmai
méraaro sewé.

22 Kemá Tétíyasi Póro sin-ááí maanáúfáí agaé'a kembiwísé
kesé'a Fasi'aénkóní waási úndasafe'a kawe'-úmai méraaro
súne.

23 Moóráwigon-awi'a Káyási kawe'-úmai méraaro siyé.
Wení naaúmpa'a wéwaunasa Maníkóntáfésa imáyáa on-
kwáási mindáúmpá'á túwaandu wéowe. Moóráwigon-awi'a
Érásítasi wení naaópakewiti óntanka'a káráwiyaiwai kawe'-
úmai méraaro siyé. Moóráwigon-awi'a Kótasi Maníkóní
waásigo kawe'-úmai méraaro siyé.

24 Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai úmaena
íyímba érai'-aain-iye sé'a inaí súne.

25 Maníkón-áwí'a óraa'a úmae íyóno. Ísu Káráísitin-
aai ásé-aai simátimun-aai ísare'a érai'e sembá póna
Maníkó kanaa'á fasi'átínkáímba pó'a wenáái safe'a fasi'aén-
ímáyáá wéowe. Naaófá'á Maníkó minásé-ááísá aúpá'á
makówasa kentáá síwá'náwe miwí tísaafitantamba uráawiye
minááígóní áwáuma ímba ísaraawe.
26 Maníkón-aai simátímakaawi minááí agaimakáawe.
Maníkó maé'mae'o iwáí káfé'a paápé íníye simbá pósa
seyaafá'-máráfákén-kwáásí minááígóní áwáuma isánááwe.
Minááísáfésa timankúnkúmba ésa taawiyafíyantafena
minááígóní áwáuma paápé uráiye.
27 Ísu Káráísitimo uráintafeta Maníkón-áwí'a óraa'a
úmaeta wéiyune. Maníkó mimbórá-Máníkó ména weyáá
seyaafá-tántáátáféna ísaraiwai wenáwí'a óraa'a úmaeta
iyúndasa
érai'-aain-iye.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

1 Kórinti

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afa'móráe-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Éfésási-naopa'a ména maanáái agaimái Kórinti-naoraa-waasi mátímakaiye. Kórinti-naopa'a óraa'-naopa'a Ákáyaa-marafa'a wéron-daopa'a Kíríki-waasi sáwífa'a mérowasa tuwímbai-Yundaa-waasiwara'a máúpa'an-iye. Áááma Póro Ísun-aai kosimátíma'maena iyúwasa Ísuni aampa'á wéwesa ánaaemba tuwínkaa'a ésa sáwí'a urówana Póro minááí iséna maanáái agaimái tuwówasa mátímakaawe.

1 Kemá Póro maanáái agai-timúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kembá aantá-waasi-i'a uwásinkena séna Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Kentáási waásigon-awi'a Sósénisintafe'a súnana maanáúfái wéagaiye.

2 Maníkóní waási Kórinti-naopa'o méraawi ísáaro. Maníkó wendé-í'a uwátínkaraisa'a Ísu Káráísitiye kááísamaimo méraawi ísáaro. Seyaafá'-máráfákéwí Fasi'aénkó Ísu Káráísitimpa'a inaimó sewíyé kembiwíyé Maníkó wemparí'a uwátínkaraiye. Káráísiti miwíyá'á káráwiyaiwai éna kentáárá'wárá'á káráwiyaiye.

3 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inaí súne.

4 Kembiwísáfé'a ísámai aasiyaasí Maníkómpá'á súwi súne. Maníkó Ísu Káráísitini kísausafena imáyáa éna wétuwa'nai-imba mindásafe'a Maníkómpá'á súwi súne.

5 Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraantafena Maníkó kawe'ó uwátínkáímba kempímbá óraa'o uráintafe'a pó'a wenáái isé'a kawe'-úmai wésimatimewe.

6 Ísu Káráísitin-aai simátímakaunata tirumpimbá ta'ótoke'a fasi'ámai mé'a pó'a wenáái kawe'-úmai simátime'a

7 Fasi'aénkó Ísu Káráísitimo marapá'ó kumínda amu'maré'o méraamba Ufaen-ámútánkó tímí-fasi'aemba maimái ta'ótokaawe.

8 Fasi'átínkáfa'a iyínana póna ánaaen-kanaamo Fasi'aénkó Ísu Káráísitimo kumínda-kanaa kempímbá sáwí-aai ímba wéíniye.

9 Maníkó sintembó wéena wenáániko kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitinte'o kááísatinkaindasafena táántaraimba sintení'o
iwái póna miyá íníye.

Tuwín-tuwimbo uráan-aai.

10 Kesí waásisono. Kentáásí Fasiˈaénkó Ísu Káráísitini
fasiˈaémbá símakaintafeˈa óraaka wésimatimune. Mimbóráááí wéseˈa ímba tuwínkaaˈ-éˈa mimbóráfímbá méˈa
mimbóra-ímáyáá wéeˈa mimbóra-kísáú máéro.
11 Kempínkémbá moóra-ininkon-awiˈa Kórówini
akúmpákén-kwáási tuwímbai tasimásimesa sésa keíyái
aaisambá sésa tuwínkaaˈ-úmai méraawe tasimásímakaawe.
12 Mináísánkóní áwáuma maarán-iye. Tuwímbai séˈa Póro
kentáási óraakon-iye sewaˈá tuwímbai séˈa Ápórosi kentáási
óraakon-iye sewaˈá tuwímbai séˈa Pítaa kentáási óraakon-
iye sewaˈá tuwímbai séˈa Ísu Káráísiti kentáási óraakon-iye
wésewe.
13 Ísu Káráísiti mimbóráwígó óraako méraifo ímba
tuwínáaro. Kemá Póro ímba kembiwísáféˈa imáyáa éˈa
aaraa-táíyáˈá pukáumne. Ímba kentáféˈa ísámai nombá
maiyáafo Ísuntafeˈa ísámai nombá maiyáawe.
14-15 Tuwímbai séˈa Póro kentáási óraaˈ-iˈo índasafena
nombá maisínkaraiye sefó séˈa sáwífaˈnanka ímba nombá
maitínkaraunda mindásafeˈa Maníkómpáˈá súwi súne.
Kempínkémbá ímba sáwífaˈan-ofo kaeˈ-wáási túwíˈa
Kírísipasinte Káyásinte minkáéˈnárai aantemba nombá
maitinkéˈa sáwífaˈ-waasi ímbo nombó maitínkaraundasafeˈa
Maníkómpáˈá súwi súne.
16 Énifo moóráwigon-awiˈa Sétefanasiye wení
akúné nombá maitinkéˈa imáyáa éˈa fíˈowima ímba
maitínkaraumne.
17 Ísu Káráísiti ímba simásimena séna nombá maitínkámae
núwo simásímakaifo ásé-aai simátímaˈmae núwo séna
siˈmákaiye. Ísu Káráísiti aaraa-táíyáˈó pukáin-aaigoni
áwáuma ímba ísáafo séˈa Káráísitin-aai aforaˈá simátimeˈa
waásiti kaweˈ-ímáyááfínkén-ááí ímba séˈa tafisúnda-aai ímba
simátimumpo aforaˈá Káráísitin-aai wésimatimune.

Ísumo pukáimba Maníkóní fasiˈaénkón-iye-aai.

18 Sáwíˈo úmaimo méraawini aambó arááíwáéwi Ísu
Káráísiti waásisafenamo imáyáa énamo aaraa-táíyáˈó
pukáin-aaisafesa sésa úwoi-aain-iye wésefo Maníkómpáˈó
kon-ámbó arááíwaundawisa mináááísáféta séta Maníkó
súwaˈnai í-fásíˈáémbá iyésá wésune.
19 Sáwíˈo úmaimo méraawini aambó wéaraaiwaewisafena
Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
marapáˈ-wáási kaweˈ-ímáyáán-iye sen-ímáyáá taíˈásuweˈa
fíˈo-fiˈon-imayaawaraˈ-waasiti
imáyáa maitiyuwánaumne
agaimaréna siyáiye.

20 Marapá-tántáátáfésa kawe'-ímáyáámó owísáféna
Maníkó séna minímáyáá sáwísamban-iye siyáiye. Kawe'-
ímáyááwáráwí ímba aifa'á wíyasa pósa ámáámbo ísaraawi
ímba aifa'á wíyasa pósa marapá-tántáátáfésamo aaimó
símae wénowi ímba aifa'á kónááwe.

21 Maníkó kawe'-ímáyáá éna séna marapá'-wáási
miwíti kawe'-ímáyááfínkémbá ímba kanaa'á kesí áwáuma
suwánánááwe súmbanifo imáyáa éna séna kesáái sa fesa
timankúnkúmbo íyawi sáwí'o úmaimo méraampinkemba
faútinkanaumne Maníkó súwata minásé-ááí simátimunasasa
tuwímbai úwoi-aain-iye wésewe.
22 Yúndaa-waasi sésa ímbo awánaanda-i'o inatá Ísu
Káráísitin-aaisafeta éraí'esa sénaumne sewasá Kíríki-waasi
kawe'-ímáyáán-iye sen-ímáyáá saafá ombánifo
23 kesáá Ísu Káráísitimo kentáásáféna imáyáa énamo
pukáin-aaisa simátimunasasa Yúndaa-waasi minááí isésa Ísu
Káráísitin-aai tínaaemba uwámévasa Kíríki-waasi minááí
Maníkóní kawe'-ímáyááfínkén-ááí isésa úwoi-aain-iye se-
watá
24 Yúndaa-waasifinkene fí'onkaa-waasifinkene Maníkó
wemparí'o uwásinkaraiwaisa séta Maníkóní kawe'-
ímáyááfínkémbá Ísu Káráísiti pukáisana Maníkóní fasi'aénkó
sáwí'o úmaisaamo méraundafinkenta wéfausinkaiye.
25 Marapá'-wáási sésa Maníkóní imáyáa úwoi-imayaan-
iye sen-ímáyáágó kawe'-ímáyáágó póna waásiti kawe'-
ímáyáágómbá íyáákaraiye. Waási sésa Maníkó aamoisaémbá
iyémó sen-áámóísáénkó waásiti fasi'aémbá íyáákaraiye.

26 Kesí waásisono. Maníkómó wení waási-i'o
uwátinkonka'o máúwaini áwáuma imáyáan-oro. Kempímbá
marapá'-wáási túranka'a kawe'-ímáyááwárá'-wáási ímba
sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'-wáási
túranka'a fasi'aén-kwáási ímba sáwífa'a méraafo moórá-
mora mé'a marapá'-wáási túranka'a túwí'o wéron-kwaasi
sáwífa'a ímba méraafo moórá-mora méraawe.
27 Marapá'-wáási sésa úwoi-waasin-owe sen-
kwáásífínkémbá Maníkó wení waási-i'a uwátinkena
marapákén-káwé'-ímáyááwárá'-wáási Maníkóní waási
tuwánésa sésa kentáási kawe'-ímáyáá sáwísamban-
iye síyantafena Maníkó miyán-kwáási wemparí'a
uwátinkaraiye. Marapá'-wáási sésa aamoisaén-kwáásín-
owe sen-kwáásífínkémbá Maníkó wení waási-i'a uwátinkena
marapáké-fási'áénkwárá'-wáási Maníkóní waási tuwánésa
sésa kentáási fasi'aémbá sáwísamban-iye síyantafena Maníkó
miyán-kwáási wemparí'a uwátinkaraiye.

28 Marapá'-wáásí sésa úwoi-waasin-owe sésa símai sáwí'o
uwátínkááwiye ímbo méraawiye Maníkó wení waási-i'a
uwátinkaraiye. Marapá'-wáásí sésa óraa'-waasin-owe sen-
kwáásí tai'áíyantafena úwoi-waasifinkemba Maníkó wem-
parí'a uwátinkaraiye.
29 Maníkón-aúranka'a miwí kentúwí'a ímba mósá
maráíyantafena úwoi-waasifinkemba Maníkó wemparí'a
uwátinkaraiye.
30 Maníkó Ísu Káráísitinte'a kááísatinkaraisa'a méraawana
póna Ísu Káráísiti kentáási kawe'-ímáyáágóní áwáu-ita
Maníkó uwánkaraiye. Ísu Káráísiti pukáintafena Maníkó
wenaúranka'a arupísesa uwásinkenasa wení waási-
i'a uwásinkenasa sáwí'o úmaisaamo méraundafinkenta
maisiyuwéna siyáisata méraumne.
31 Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
moóráwigomo kesúwí'o mósá maránae sénamo éna ímba
miyá éna Fasi'aénkón-áwí'a mósá maráíno
agaimaréna siyáiye.

2

Ísu aaraa-táíyá'ó pukáin-aai.

1 Kesí waásisono. Kentópa'o komaéwánda Maníkón-aai
paápé uráin-aai kosimátimewandara'a kesúwí'a maimaé
iyíwae-aai ímbo simátimewanda Maníkón-aai afora'á
simátímakaumne.
2 Ááéma imáyáa é'a sé'a kentópa'o komáénda ímba
miyám-baaran-tantaakoni imáyáa é'a simátíménda Ísu
Káráísitintafe'a imáyáa é'a kentáásáfénawe séna aaraa-
táíyá'ó pukáin-aai aantemba imáyáa é'a kosimátimenaumne
sé'a
3 kentópa'o komaéwándara'a sáá'a úwana tata'á úwa'a
aamoisaén-kwáásí mé'a
4-5 aaimó simátimewandara'a Maníkón-aaisafesamo
érai'emo síyawini áwáuma ímba waásiti kawe'-
ímáyááfínkémbán-ifo Maníkóní fasi'aémpínkémbán-iye
sé'a simátime'a Ufaen-ámúntánkóní kísauwe fasi'aéné
aráátimewana'a awánaraawe.

Maníkóní kawe'-ímáyáágón-aai.

6 Maníkóntáfé'o fasi'ámaimo méraawisafe'a kawe'-
ímáyááfínkémbá kawe'-ááí simátimune. Minkáwé'-ímáyáágó
ímba marapá'-wáásífínkéné marapá'ó káráwiyaawimo
tai'áíyawifinkemban-ifo
7 minkáwé'-ímáyáágó Maníkómpákémbán-iye. Maníkó
maramó ímbo úmakonka'a séna to'mayaa é'a ánaaemba

paápé onaná miwá kawe'á uwátinkainasa ságaen-aempa'a
ménaawemo siyáimba kentáásáféna séna minkáwé'-ímáyáá
aúpá'á makáimba póna wérowasa
8 marapá'ó káráwiyaawi ímba kawe'-úmai ísaraawe.
Ísaresaraa Fasi'aénkó fí'ora-fasi'aenkwarawimba aaraa-
táiyá'á ímba tufúwana pukáisino.
9 Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
Maníkó to'mayaa úmai wembó tirumbó ámén-
kwaasi timíníye. Túrantamba ímba awánésa táá'a ímba isésa
ímba imáyáa uráan-tantaa'a Maníkómó to'mayaa
úmakaimba timíníye
agaimaréna siyáiye.
10 Énifo Maníkó wení ámútankomba ai'marówana keséta
ména Maníkómó to'mayaa úmakainta aráásímakaiye.
Maníkóní ámútanko seyaafá-tántáá'á awánéna Maníkómó
wenarumpin-ímáyáá énamo to'mayaa úmakaimba
awánaraiye.
11 Waásimo ombá moóráwigoni imáyáa ímba wéawanaafo
wení ámútanko aantemba wéawanaiye. Miyáumai Maníkóní
imáyáa ímba wéawanaafo wení ámútanko aantemba
wéawanaiye.
12 Maníkó marapáké-fásí'áémbá ímba siménasa wení
ámútankomba ai'marówana keséta ména fasi'aéntá
símakaiye. Maníkómó to'mayaa úmaimo símínta
awánáúndasafenasa wení ámútankomba ai'marówana
keséta kumbéraiye.

13 Minááísáámó wésimatimunda ímba waásiti
kawe'-ímáyááfínkén-ááín-ifo Maníkóní ámútanko
simásímakain-aaisa wésimatimune. Maníkóní ámútankomo
tirumpimbó mérain-kwaasisafeta Maníkóní érai'-aaisa
wésimatimune.
14 Maníkóní ámútankomo tirumpimbó ímbo
méraiwai wemó wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á maésa
mintántáátáfésa sésa sáwísamban-iye sésa marapá'-wáási
Maníkóní ámútankomo wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á
wéisaafo Maníkóní ámútankomo tirumpimbó méraiwai
aantemba mintántáá'á isésa kawe-tántáá'án-iye wésewe.
15 Maníkóní ámútankomo tirumpimbó méraiwai kanaa'á
seyaafá-tántáákóní áwáuma tuwínkaa'-úmai sáwí-aaiye
kawe'-ááíyé wéisaafo marapá'-wáási Maníkóní ámútankomo
tirumpimbó méraiwai tuwánésa miwíti kísaugoni áwáuma
ímba wéawanaawe.
16 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Fasi'aénkómó imáyáamo wéimba ímba wéisaamba pósa ímba
kanaa'á wení

imáyáa arupíse wéuwankaawe
agaimaréna siyáimbanifo Maníkóní ámútankomo sirumpimbó méraiwaisa Ísu Káráísitini imáyáasa wéisaumpo marapá'-wáásí kentáásí kísaugoni
áwáuma ímba wéawanaawe.

3

Maníkóní kísau-waasi-taai.

1 Kesí waásisono. Maníkóní ámútanko tirumpimbó óraa'o úmaimo mérain-kwaasimo simátimundantemba kentópa'o koméraawandara'a kembiwí ímba miyá simátime'a Ísu Káráísitintafe'o ímbo fasi'ámaimo méron-kwaasi untáfé'a tuwíntuwe-tuwintuwe'a simátímakaumne.
2 Umarambó fasi'aén-tómbá ímba timé'o náámbo tíméntemba Káráísitin-aai ímba fasi'aén-ááífímbán-ifo fetóímó in-ááífínkémbá simátímakaumne. Ááéma ímba kanaa'á ísáántafe'a miyán-ááífínkémbá Káráísitin-aai simátímakaumne. Káfé'wara'a miyá uré'a mé'a pó'a ímba kanaa'á wéisaawe.
3 Ísu Káráísitintafe'a ímba fasi'ámai imáyáa é'a marapá-tántáátáfé'a imáyáa é'a mé'a tirumbó sáwí'o wéuwatinke'o aaisambó sembá marapá-tántáátáfé'a imáyáa é'a marapá'-wáásímó méraanten-úmai miyá uráawe.
4 Tuwímbai Póro kentáásí óraakon-iye sewasá tuwímbai Ápórosi kentáásí óraakon-iye sembá marapá'-wáásímó méraanten-úmai miyá uráawe.

5 Kenkáí súwí'a mósá maré'a tuwínkaa'-úmai méraambanifo Maníkóní kísau-waasiyai aantemba úye. Fasi'aénkó Ápórosintafena séna kesí kísau mauwó séna kentáféna kesí kísau mauwó súwakai wení kísau maéwáya'a Fasi'aénkón-aaisafe'a timankúnkúmbo uráamba wení kísau-waasiyai úye.
6 Kísaufa'o ánáuntumbo ontembá Fasi'aénkón-aai simátimewanana námáimo úmaimo fiyútúwáantemba Ápórosi miyáumai túwa'nai úwana Maníkómó ánáuntumbo óraa'o uwátínkáíntemba wemá imáyáa timúwa'a wenáái tirumpimbá ta'ótokaawe.
7 Ánáuntumbo kísau fiwáíyé námáimo uwátínkáíwaiye mindárai ímba óraa'-waasiyai ofo Maníkó óraa'o uwátínkáíwai wemá óraakon-iye.
8 Ánáuntumbo kísau fiwáíyé námáimo iwáíyé mimbóráí'a úmai méraayamba póna Maníkó miwítí kísaugoni méyámbá timíníye.
9 Kesé Ápórosiye'a Maníkóní kísau-waasi úya'a kem-biwí Maníkóní kísauraamba owatá miyásáámó úndasa

Maníkóndésa úmpo miyán-ímáyáá kenkáísáfé'a ímba ombá kembiwí wétuwinaawe. Ímbo tuwínkaa'-oráámbá isa'á wétuwinaawe. Ísáaro. Kembiwí Maníkómó
in-dánkáání'a wéowe.

10 Maníkó súwa'nai úwa'a kempímbá kísau maiyáumne. Naambó on-kwáásíyá'ó káráwiyaiwaimo kawe'-ímáyáámó énamo áfombo fáíntemba Ísu Káráísitin-aaimo simátímakaunda áfonkaamba faitínkáfa'a kówánasa mináfónká'ó naambó owí minkísáú káráwiyoro.
11 Fí'on-afomba ímba faénááfo mimbórá-áfómbó Maníkómó é'o faimakáimba mináfómbá Ísu Káráísitin-iye.
12 Mináfónká'á naambá ónááfo tuwímbaimo ésa Ísuntafesa ímbo fasi'ámaimo imáyáamo owí wááu-tantaa'a taaisané owáísáné íyasa tuwímbaimo ésa Maníkóntáfésa fasi'ámaimo imáyáamo owí fasi'ámaimo waé'wae'o índa-tantaa'a korí-óntántané fí'o-fi'on-ontantamba ónááwe.
13 Waásiti kísau ánaaemba paápé índara'a iyamó tuwímbai-tantaa'o kénamo tuwímbaimo ímbo kaintembá Ísu Káráísitimo kumíndara'a waásiti kísau paápé ínana tuwímbai-kisau tai'áínana tuwímbai-kisau úwoi wéíniye.
14 Mináfónká'ó naambó ombá fasi'ámaimo waé'wae'o índa-tantaatamba owí miwítí kísau wérainasa miwítí kawe'-méyámbá maénááfo
15 wááu-tantaatambo owí miwítí kísau tai'áínasa minkísáúgóní méyámbá ímba maésa miwí aantemba kawe'-úmai ménaawe. Waásiti moparáwímbó káwisasamo miwí aantembo kawe'-úmaimo méraantemba miwí miyá ónááwe.

16 Kembiwí ímbo tuwínkaa'-oráámbá tuwínkaa'-uráafo Maníkóní ámúntanko kentirumpimbá méraimba Maníkóní ámáán-dankaamba ombá imáyáan-oro.
17 Maníkóní ámáán-damba ufaen-dámbá isa'á kembiwí mindánkáámbá owasá tuwímbaimo kembó sáwí'o uwátínkááwa'o méraambo éna Maníkó miwí taí'ásuwainifo ímbo tuwínkaa'-oráámbá
wétuwinkaa'-owe.

18 Kentí imáyáago karo'á simátínkáífo sé'a káráwiyoro súne. Marapá'-wáásí túranka'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá únemo sewí Maníkón-aúranka'a kawe'-ímáyáá íyantafesa marapákén-káwé'-ímáyáá ímba aifaráámbán-iye seró súne.
19 Marapá'-wáásí kawe'-ímáyááwémó sen-ímáyáásáféna Maníkó séna sáwí-imayaan-iye wésiye. Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
marapá'-wáásí miwítí imáyáa mósá
márááwana Maníkó sisaná miwítí
imáyáago karo'á wésimatinkaiye

agaimaréna súwana
20 moóráfa'a agaimaréna séna
kawe'-ímáyááwémó sen-ímáyáásáféna
úwoi-imayaawe Fasi'aénkó siyáiye
agaimaréna siyáimba
21 mindásafe'a ímba waási-tuwi'a sanaambá ma'maé
íyóro. Seyaafá-tántáá'ó túwa'nai índa wéraiye.
22 Kemá Pórowe Ápórosiye Pítaawe túwa'nai ondawísá
méraumne. Marawé seyaafá-tántáá'ó wéraine puwíyana'i
úwoimo méraiyana'i mindámo túwa'nai índa wéraiye. Káfé'o
wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índa-tantaa'wara'e mindá
túwa'nai índa wéraiye.
23 Kembiwí Káráísitini waási owaná Káráísiti Maníkóndén-
iye.

4

Fasi'aénkóní aantá-waasi-taai.

1 Kembiwí kentáásáfé'a imáyáa é'a sé'a Káráísitini kísau-
waasi ésa Maníkómó aúpá'ó makáimba aráátimena séna
mináái simátíma'mae nóro. Minkísáúrá'á káráwiyoro
siyáiwai owé-ímáyáán-oro.
2 Moóráwigoni kísaura'o káráwiyaiwaimo sisasamó on-
tembá miyán-oro.
3 Maníkóní kísaura'a káráwiyaundawisafe'a kembiwíyá'ó
fí'owiya'o sé'a kawe-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyo sé'o sembá
ímba óraa'-imayaa é'a kesí kísausafe'a ímba awáné'a kawe-
kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyo súne.
4 Kesirumpinkén-ímáyáágómó séna kawe'-aantemba
uráanemo sínda kawe-kísáúwá'i sáwí-kisauwa'iyo-aai ímba
kendén-ifo Fasi'aénkóndé póna wésuwanaiye.
5 Mindásafe'a Fasi'aénkómó siyáin-kanaamo ímbo
tiyáindara'a ímba tuwínáaro. Fasi'aénkómbó amu'makéwana
kumíndara'a kumeupá'ó áwiyokaimba sára'a maréna waásiti
imáyáa afora'á makéna seyaafá'-wáásí miwítí kísausafena
tuwinéna túwí'a mósá maráíníye.
6 Kesí waásisono. Arupíse íyantafe'a simátímakaunda-
aai Ápórosiye kesé'o siyáunda ímba keráí aantembanifo
seyaafá'-wáásísáfé'wara'a siyáumne. Maníkón-aai aúfáí-
wandaaifimba agaimarésa siyáantemba miyán-oro. Moóra-
oraakon-awi'a maimaé iyé'a moóra-oraakon-awi'a símai
sáwí'a ombá kentúma maimaé'o wéiyomba miyá ímbo
oráámbá wéowe.
7 Kembiwí ímbo íyáákaraawin-ofo miyámó

on-kwáási-í'a Maníkó uwátínkaraiye. Maníkó miyán-kwáási-í'a uwátínkaraifo kentúma ímba maimaé iyé'a sé'a kesáá keyááríkata miyán-kwáásísá méraumne ímba seró.

8 Kembiwímó maarán-ááímó sembá karo'á sé'a kawe'-wáási-í'a úmaisa méraumne. Ímba Ápórosiye Póroe'a simásímakaayan-imayaafinkemban-ifo kentáási imáyáafinkenta Maníkóní imáyáa iséta mindáraisa íyáákaraumne karo'á wésewe. Kembiwímó íyáákaraankakaa keráíwárá'á miyáumaiyai íyáákauyaisino. Sáwí-tantaakomba íyáákaiwae sé'o súnda ímba íyáákaraawe.

9 Imáyáamo únda Maníkó wení aantá-waasisa seyaafá'-wáási tínaaempata sínkarainta tínkamowasamo púwón-kwaasimo waási túranka'o mótinkesamo tínkamontemba wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e waási túranka'e Maníkó kentáá miyá uwásínkaraiye-imayaa wéune.

10 Ísu Káráísitin-aaimo simátimundasafesasa sésa sáwí-imayaawara'-waasin-owe wésefo kembiwí kesáfé'a sé'a Ísu Káráísitiye kááísamaisa méta kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá úne wésewe. Kesáá aamoisaén-kwáásísá úna'a kembiwí kesáfé sé'a fasi'aén-kwáásísá úne-imayaa owí pó'a kentúwí'a maimaé iyé'a kesúwíta wétuwaawe.

11 Maníkóní kísau maimaéta wénundasa ááéwe káfé'e nontáfénawe tóntáfénawe sáái taisatá ímba naambá makéta ímba kawe'-únánkwátói makáunasasa sínkamowata

12 tómbá ímba úwoi máéndasafeta óraa-kisau maéta óntamba máúnasasa símaimo sáwí'o uwásínkáanta Maníkó kawe'á uwátinkainiye-aai simátimunasasa sáwí'o uwásínkáanta fasi'ámai méta ímba ifátuwaunasasa

13 kentáá súwí'a kumínkwae sésa karo'-ááímó sembá anondáá kawe'-ááí simátimunasasa ááéwe káfé'e kentáásáfésa sésa ofaiyáán-kwáásín-ofo miwí táái ímba ísáaro wésewe.

14 Kesí iyámpóísone sé'o imáyáamo úndawi tááko péé sína'a isé'a kawe'ó íyantafe'a maanáúfái wéagaumne.

15 Káráísitini waási owasá sáwífa'nanka Ísu Káráísintin-aai simátímémba ímba sáwífa'nanka kentifoísái méraafo aifa'á Káráísitin-aai simátimewana'a Káráísitiye'o kááísamai méraantafe'a keyáá kentifomá úne.

16 Mindásafe'a wa'wisé sé'a kemó úndantemba miyán-oro súne.

17 Mindásafe'a moóráwigomba Tímótimba ai'máráanana kentópa'a wémena wíníye. Wemá Fasi'aénkóe'a kááísamai méraiwai ímba siyuwéna fasi'ámai ména kesáánink aambo uráiwai wen-ímáyáá úndawi kempá'á wéna Ísu Káráísitin-aúranka'o méraunda-aaiye Maníkóní waási naaó'-

nao'o méraawi simátimunda-aaiye kosimátimena kemó méraundanten-úmai méraaro-aai kosimátiminiye.

18 Kempínkémbá tuwímbai sésa Póro úwoi aúfáífinken-aai
wésifo kentáá aaimó simásimindasafenasa ímba tíníye sembá
kentúma maimaé wéiyowe.
19 Énifo Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a kárika'a
kentópa'a wé'a túmo maimaé íyówi siyáan-aai aantentafe'a
ímba kónaumpo miwítí fasi'aémbá Maníkómpákéná'íyo
awánaandasafe'a kónaumne.
20 Maníkómó kentáárá'ó káráwiyaimba maarán-iye. Ímba
aaisáféna aantemba káráwiyaifo Maníkóní fasi'aénká'ó
méraawi miwíyá'á káráwiyaiye. Mindásafe'a Maníkóní
fasi'aénkárá méraa ína Maníkóní fasi'aénká'á méraao sé'a
kotuwánánaumne.
21 Imáyáan-oro. Kembiwífá'ó ímbo kuráandara'o sáwí-
imayaamo tuwé'o kawe'-úmaimo méwa'a ken-ímáyáá é'a faru
úmaisa koménaumne. Ímbo miyámó uréwa'o é'a fasi'ámai
arupíse kouwátinkanaumne. Mindásafe'a imáyáan-oro.

5

Afowán-awaainimbo maiyáin-aai.

1 Kempínkémbá moóráwigo óraa-sawi'a éna afowán-
awaainimba maiyáiye sewa'á isáúmne. Kembiwí Maníkóní
waási miyá-sáwí'ó uráiwaintafe'a étuwaao ímba sewaná
úwoi miyá imbánifo waántáwankoni aambó aráááwáéwi
ímba miyá ésa miyámó owísáfésa sáwí-meyamba maénááwe
wésewe.
2 Kempímbá moóráwigo ména óraa-sawi'a wéisa'a kawe'á
úmaisa méraumne karo'á sé'a kentúma maimaé wéiyofo
sáwí'o uráin-kwaasisafena kentirunkómó umbaimó táína'a
minkwáási ai'mátuwaaro.
3 Kemó kentópa'o komékaa minóráá-sáwí'ó uráiwaimba
aaifimbá maenké'a sáwí'a wéiye súsina. Kemá némpa'a mé'a
kesí imáyáago kentópa'a wéraisa'a misáwí'ó uráiwaimba é'a
aaifimbá maiyánkaraumne.
4 Túwaandu íyampimba kesí imáyáago kentópa'a wérainana
Fasi'aénkó Ísuni fasi'aémbá kembiwísé'o wéraintafe'a
misáwí'ó uráiwaimba aaifimbá maénkáaro.
5 Maníkóní waási káráwiyaampinkemba ai'mátuwenana
waántáwanko umbai-tántáá'á amínana sáwí-amba
tuwáínana Fasi'aénkó Ísumo kumíndara'a wembá
aiyáíndasafe'a miyá é'a aaifimbá maenké'a aúwáaro.

6 Kawe'á úmaisa méraumne sé'a makáawanamo moóra-
kisaamo kawáá'énamo imbá seyaafá-kísááfá'ó wété intembá

kempímbá moóráwigo miyáumai sáwí'o índawi kempímbá tifó sé'a ai'mátuwaaro.
7 Tíyótaimo
í-tánón-kánáámó tóso ésa Yúndaa-waasi tómbó intóráín-tantaa'a tuwésa aú-tomba marésa sipisípi-araa'a tufú'mai wénaawe. Miyáumai Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáimba pó'a aúí'a úmai mé'a mindásafe'a misáwí'ó uráimba tuwé'a kawe'-úmai méraaro.
8 Sáwí'o é'a sáwí-tantaatafe'a ímba aamoí é'a kawe-tántáátáfé'a érai'-aaisafe aantemba
aamoín-oro.

9 Ááéma moórá-aufai agaimái simátime'a sé'a
aare-úméné waai-úménémó owísé'a ímba méraaro siyáunda
10 minááímó siyáunda Maníkóní waásifinkembo miyámó owísé'a ímba méraaro siyáumne. Waántáwankon-imayaamo on-kwáásí aare-úméné waai-úméné fí'o-fi'on-tantaa'-umene túrande-urande ésa marapá-tántáátáfésa aamoí ésa ímba Maníkóntáfésa aamoí ésa miyámó on-kwáásísáfé'a ímba sé'a Maníkóní waásifakewimo miyámó ísáfé'a siyáumne. Waántáwankon-imayaamo on-kwáásí seyaafá'-máráfá'ó méraamba ímba tiyuwé'a miwísé'a úwoi méraaro.
11 Énifo agaimakáunda-aaigoni áwáuma maarán-iye. Moóráwigo Ísuni waási úne siwáí aare-úméné fí'o-fi'on-tantaa'-umene aúrande-urande éna marapá-tántáátáféna aamoí éna Maníkóntáféna ímba aamoí éna símai túwí'a sáwí'o uwátinkena uwóí'o on-dómbá néna uwóí'o owísé'a ímba mé'a wesé'a ímba tómbá naaró. Agaimakáunda-aaigoni áwáuma miyán-ááísáfé'a siyáumne.
12-13 Ímbo Maníkómpá'ó tiyáawi kemá ímba aaifimbá maitinkánaumpo Maníkó aaifimbó maitinkáínda mindá wendén-iye. Kempínkémbá Maníkóní waási sáwí'o uráawi aaifimbá maitínkáaro. Kempínkémbá moóráwigo misáwí'ó uráindawimba ai'mátuwaaro.

6

Fasi'aénkóní waásifimbo umbai-tántáá'ó wérainda arupíse uwátínkáaromo siyáin-aai.

1 Moórá-aaimo sáwí'o ombá simátíménda ísáaro. Kempínkémbá tuwímbai sáwí'o ombá ímbo waántáwankon-imayaamo on-kwáásífá'á mátinkare'a aaifimbó maitínkáámba sáwí'a wéofo Maníkóní waásiti óraa'-waasiya'a mátinkare'a símai arupíse oro.
2 Ánaaemba Maníkóní waási óraa'-waasi-i'a ésa seyaafá'-máráfákén-kwáási táái isésa kawe-kísáúwé sáwí-kisauwe

sésa tuwínkaa'-ésa ánaaemba miyá ónááfo káfé'a kári'-aai kanaa'á símai arupíse oro.

3 Ánaaemba wíyómpaken-kisau-waasi-taaimo isáíyamba mindá óraa-tantaa'an-ifo marapá'ó méraan-kwaasi-taaimo arupísemo íyamba mindá kári-tantaa'an-iye.

4 Moórá-tantaa'o arupísemo ónae sé'o é'a Maníkóní waásifimbo túwí'o ímbo wérainda-waasisafe'a arupíse uwásínkáaro ímba sé'a túwí'o wéraindawisafe'a arupíse uwásínkáaro seró.

5 Sáwí'a úne sé'a misáwí'ó ombá ifátuwe'a kawe'ó íyantafe'a maanáái agáúmne. Kembiwí sé'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá úne sembánifo ímba aaí ísámai arupíse wéuwatinkaafo

6 Ísu Káráísitin-aaisafesamo ímbo timankúnkúmbo íyawiya'a mátinke'a sé'a moórá-aai arupíse uwásínkáaro sé'o ombá mindá sáwí'an-iye.

7 Waántáwankon-imayaamo on-kwáásíyá'ó mátinke'a aaifimbá maitínkáámba sáwí'a é'a Maníkóní aambá ímba kawe'-úmai wéaraaiwaewe súne. Kentí óraa'-waasimo ísátinkaiyan-aaigomo éna ayááímó úwoimo wéínda mindá kárika'a sáwí'an-ifo Maníkó waántáwankon-imayaamo on-kwáásífá'ó aaifimbó maitínkáámba mindá óraa-sawi'an-iye.

8 Miyámó ombá Maníkóní waási kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a kentúwí'wara'a sáwí'a wéowe.

9 Sáwí'o owímó Maníkómó káráwiyaipa'o ímbo wíyantemba wéowe. Karo'-ímáyáá ímba é'a simátimunda-aai ísáaro. Aare-úméné waai-úméné ésa marapá-tántáátáfésa aamoí wéesa Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa waaí keíyái ke-suwaainíné sewasá kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa aaré miyáumai keíyái sáwí'a úmae wénesa

10 umémbó ombá túraniyamba ésa uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a ésa símai túwí'a sáwí'a uwátinkesa wétinkamesa umémbá ésa miyámó on-kwáásí Maníkómó káráwiyaipa'a ímba kónááwe.

11 Kempínkémbá tuwímbai miyámó uráan-kwaasiyaani'a wéofo kentáásí Maníkóní ámútanko Fasi'aénkó Ísu Káráísitini fasi'aéntámbá misáwí-tántáá'á maitiyuwéna Maníkóndé-i'a uwátinkena wenaúranka'a arupíse uwátínkaraiye.

Túsamba Fasi'aénkóní kísaumo maíyan-aai.

12 Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-iye sefó kemá sé'a tuwímbai-tantaa'o ombá ímba kawe'á wéuwatinkaiye sé'a moórá-aai seyaafá-tántáá'ó únda kanaán-ifo tuwímbai-tantaa'o únda miwá kembá ta'ótoraindasafe'a a'áo súne.

13 Tónkó tirumpimbó kumíndasafena isaná tirunkó tómbó náíndasafena imbá póna Maníkó minkáé-tántáá'á

taí'ásuwainiye. Miyá ínífo túwawaatafesamo imáyáamo ombá maarán-iye. Túwawaatamba ímba aare-úmémbó íyambanifo mintúwáwáátámbá Fasi'aénkóní kísau máéro. Miyámó íyantafena Fasi'aénkó túwawaaka'a wétuwa'nai-iye.
14 Maníkó Ísumbo pukáimpinkembo íyáfasinankaraintemba
wení fasi'aéntámbá kentáá súwawaa'a íyáfasisinkainiye.

15 Kentúwawaa'a Káráísiti aíyayaankaamba imbá pó'a
sáwí-anka'o nínda-inimba ímba maiyé'a mimbórá-túmá
ma'mái méraaro.
16 Moóráwigo sáwí-anka'o nínda-ininkoe'a méraimba
mimbórá-túmá ma'mái méraaye. Mindásafena naaófá'á
Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
minkáé'nárai mimbórá-túmá
ma'mái méraaye
agaimaréna siyáiye.
17 Énifo Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraiwai wení
ámútanko wesé'a méraisana mimbóráí'a úmai méraiye.

18 Aare-úméné waai-úménémó ombá tínaaemba uwáméro.
Fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o wéomba túgo ímba sáwí'a wéifo
aare-úmémbó wéomba túgo sáwí'a wéiye.
19 Maníkó wení ámútankomba ai'marówana
kentirumpimbá kumbéraimba póna kentúma Ufaen-
ámútánkóní naambó wéraimba é'a ísaraawe. Kentúma
Maníkóndé isa'á kesúma kendésáámá póta sirááímo táínda-
i'a úwoi ónaumne ímba seró.
20 Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe sénamo pukáimba
mimbéyámbá kembiwí wendén-ofo marapá'ó méraamba
Maníkón-áwí'a óraa'a úmae íyóro.

7

Aaremó máén-aai.
1 Tuwímbai-aaimo agaimáímo sísai uráan-aaisafe'a
simátimune. Awá'-wáásí aaré ímba maésa úwoimo
méraiyamba mindá kawe'án-iye.
2 Énifo kembiwí úwoi waásifimbo méraawi aare-úméné
waai-úméné óraa'o ompímbá méraantafe'a umémbá únafo
sé'a aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba mindá kawe'án-
iye.
3 Waaigó wenáúma ímba ta'ótorainifo mindá
awaaainínkóndé isaná awaaainínkó wenáúma ímba
ta'ótorainifo awaaikóndé isaná miyáumai wenawá'nai
wenawá'nai úmai méyaaye.
4 Awaaainínkó wenáúma ímba we káráwiyaifo awaaikó
káráwisana awaaikó wenáúma awaaainínkó káráwiyaiye.

5 Ímba aambá faiyésarai énifo kanaán-iye sésarai
Maníkóntáfésarai imáyáa ésarai inaí símaesarai
íyantafesarai kári-kanaa saagáyááye. Minkánáá
tai'áínasarai mimbóráfímbá kouwé'mai méyaaye.
Ímba kanaa'á kentúra'a káráwiyewana ayáátááka'a
nénka'a méyana kawe'ó úmaimo méraiya-fasi'aemba
tai'áínana waántáwanko sáwí'a íwae séna tafisifó sé'a
simátimundantemba miyán-oro.

6 Minááísáfé'a ímba fasi'ámai simátime'a sé'a miyán-oro
sé'a miyán-ááísáfé'o sísai omba simátime'a sé'a miyámó
íyamba kawe'án-iye súne.
7 Kemó aaré ímbo makáundantemba seyaafá'nánká
miyámó íyamba siráái wétaiye. Énifo ímbo miyámó íyamba
Maníkó miyám-baaran-tantaakoni fasi'aémbá wétimiye.

8 Simátíménda awá'-wáásíyé keto'-íníné ísáaro. Kemó
úndantemba miyámó íyamba kawe'án-iye.
9 Énifo ímbo kanaa'ó kentúra'o káráwiye'o é'a aaré
maíyasa waaí maíyamba ónááwe. Aaré maíyasa waaí
maíyambo íyamba mindá ímba sáwí'an-ifo úwoimo mésamo
aaré maénae-imayaamo óraa'a únafo sé'a aaré maíyasa waaí
maíyambo íyamba kanaán-iye.

10 Aaré máéwasa waaí máémbo owí simátime'a súne.
Ímba kesí imáyáafinkemban-ifo Fasi'aénkóní imáyáafinkemba
simátimune. Aaregó awaaikómbá ímba auwéna kóíno.
11 Énifo awaaikómbó auwénamo éna fí'omba ímba waaí
máíno. Ímbo miyámó énamo éna kouweréna awaaikómpá'á
tíno. Waaí ímba kentuwaainíntómbá ti'mátuwaaro.

12 Moórá-aaimo simátíménda Fasi'aénkó simátimiyo ímba
siyáifo kemá simátimune. Keákwákómó ékai awaaikó
Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaainíníkó ímba
miyá in-íníníkó awaaikóntáféna esé'a mérayae sínanamo éna
ímba ai'mátuwaino.
13 Énifo awaainíníkó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba
isaná awaaikó ímba miyá iwáí awaainíníkóntáféna esé'a
mérayae sínanamo éna ímba ai'mátuwaino.
14 Waaigó Maníkón-aaisafena ímba amankúnkúmba iwáí
awaainíníkó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba in-íníníkóe'a
taankarotámai méraintafena Maníkó séna awaaikó isaná
póna kanaán-iye wésiye. Aaregó Maníkón-aaisafena ímba
amankúnkúmba in-íníníkó awaaikó Maníkón-aaisafena
amankúnkúmbo iwáíye'a taankarotámai méraintafena
Maníkó séna awaainíníkó isaná póna kanaán-iye wésiye.

Ímbo miyámó inkakaa miwítí iyámpói Maníkóní waásiti iyámpóíyaamba ímba owaisinó. Énifo miwísáféna Maníkó séna kesí waásiti iyámpóíyaamban-owe séna kanaán-iye wésiye.

15 Keákwákómó ombá awaaikó Maníkón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaaininkó ímba miyá isaná awaaininkó amankúnkúmba isaná awaaikó ímba miyámó ombá auwé'a kónae sésa miyá íyamba kanaa'á wété ónááwe. Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owí owasá ímba miyámó owíyé ímba kááísamai méraamba pósa wété íyamba kanaán-iye. Maníkó faru úmai méraiyantafena táántaraimba pósa auwé'a kónae sésamo ésa kanaán-iye.

16 Aaré ísáaro. Enawaaikómbá áwa'nai inanawá Maníkón-aaisafena amankúnkúna íni ína íníyo. Minááí ímba ísaraawe. Énifo waaí ísáaro. Enawaaininkómbá áwa'nai inanawá Maníkón-aaisafena amankúnkúna íni ína íníyo. Ímba ísaraawe. Mindásafe'a ímba ááéma tuwé'a wété oro.

Maníkó wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai méraaromo siyáin-aai.

17 Maníkó seyaafá'-wáásí tínkámae kuráimba wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-úmai miyáumai méraaro. Maníkóní waási naaó'-nao'a méraan-kwaasi minááí simátimune.

18 Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'o mé'o Yúndaa-waasi kentúmo kárámai araénáémbo owasamó fí'onkaa-waasi kentúmo ímbo kárámai araénáémbo owasamó ombá mindá kanaán-ifo úwoi miyá é'a fí'on-kwaasi-i'a ónae ímba sé'a méraaro.

19 Túmo kárámaimo araénáémbo owasá ímbo túmo kárámaimo araénáémbo owasá ombá ímba óraa-tantaa'an-ifo Maníkón-aaimo taawiyafésamo méraamba óraa-tantaa'an-iye.

20 Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a méraanten-úmai miyáumai méraaro.

21 Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a kembiwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo ombá ímba óraa'-imayaa ombánifo minkísáúmó túwén-ambo wéraina'o é'a tuwánááwe.

22 Fasi'aénkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a kembiwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo é'a Fasi'aénkóe'a kááísamai mére'a tu'makákáámbá méraawe. Énifo Fasi'aénkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'a úwoimo tu'maká'ó méraawimo é'a Ísu Káráísiti méyámbakaisa'a wení wayó'-wáásín-owe.

23 Ísu Káráísiti pukáimba kentáféna mimbéyámbá uráisa'a wení waási-i'a uráamba pó'a kentí imáyáa ta'ótoranae síya'o é'a a'áo seró.

24 Maníkómó wení waási-i'o uwátínkarainka'o méraanten-
úmai Maníkóe'a kááísamai méraaro.

Awá'-wáási táái.
25 Awá'-wáásísáféna Fasi'aénkó ímba fasi'aén-ááí
simásímakaisa'a kesí imáyáafinkemba súne. Fasi'aénkó
arumbá uwásínkáíntafe'a súnda-aai pó'a kawe'-ááíyémó
síyantafe'a simátimune.
26 Umbai-tántáá'ó wéraintafe'a imáyáa é'a súmpo
méraantemba miyáumai méraaro. Miyámó íyamba kawe'án-
iye.
27 Aaremó makáawi ti'mátuwanae ímba síyasa aaremó
ímbo makáawi aaré maénae ímba seró.
28 Énifo aaremó maíyambo é'a ímba aoisaambá ónááwe. In-
aamarúmó waaimó maíyambo é'a ímba aoisaambá ónááwe.
Aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba marapá'ó méraan-
umbai-tantaa'a wéraimba mindá imáyáa é'a miyán-ofo sé'a
aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyambo íyamba kawe'án-iye
súne.

29 Kesí waásisono ísáaro. Maníkómó siyáin-kanaa
ampáánká'á tai'áínífo aaremó makáawi miwítí umbai-
tántáátáfésa ímba óraa'-imayaa ésa aaremó ímbo
makáawimo mésamo Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo
méraantemba miyán-oro.
30 Tirunkómó umbaimó taiwáí mindásafe aantemba ímba
imáyáa ésa tirunkómó ímbo umbaimó taiwáí mésamo
Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba
miyán-oro. Tirunkómó aamoimó iwáí mindásafe aantemba
ímba imáyáa ésa tirunkómó ímbo aamoimó iwáí mésamo
Maníkóní kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba
miyán-oro. Óntamo méyánowi mindásafe aantemba ímba
imáyáa ésa óntamo ímbo méyánowi mésamo Maníkóní
kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro.
31 Marapá-tántáá'ó méyánowi mindásafe aantemba ímba
imáyáa ésa miyán-kísáúmó ímbo máéwi mésamo Maníkóní
kísausafesamo imáyáa ésamo méraantemba miyán-oro.
Marapá'ó méraan-kwaasimo máén-kisau tai'áínda pó'a
súnda-aai marapá'ó wérain-tantaatafena ímba aifaráán-
tántáá'án-iye seró.

32 Marapá-tántáátáfé'o ímbo óraa'-imayaamo ombá siráái
wétaiye. Awá'-wáási Fasi'aénkóní kísausafesa imáyáa ésa
Fasi'aénkómó aamoimó intembá wéofo
33 aarewáráwí marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa
tuwaainíntómbó aamoimó íyan-kisau máéwana

34 kaeˈ-ímáyáágó wétafisiye. Ímbo waaimó maiyéwiye
awáˈ-ínáámárúwé Fasiˈaénkóní kísausafesa imáyáa ésa
sésa súwawaaˈe imáyáawe Fasiˈaénkómbá aména e sefó
waaiwáráˈ-ínímbá marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa
tuwaaiˈwaimbá aamoí íwae sésa miyán-kísáú wémaewe.

35 Aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba oró-ááí
ímba súmpo túwaˈnai onda-ááí simátimeˈa kaweˈ-úmai
méraiyantafeˈa minááí simátimeˈa Fasiˈaénkóntáféˈa
imáyáa éˈa wení kísau aantembo maíyantafeˈa minááí
wésimatimune.
36 Moóráwigomo aaré maénae sénamo aaimó tarímakenamo
éna ánaaemba wentáfénamo maénae-imayaa óraaˈa énamo
séna ímba kaweˈ-úmai méraumpo maénaemo síndamo
seyaafá-tántááˈó kanaamó ínanamo éna úwoi máíníye.
Maíndamo éna kanaán-iye.
37 Moóráwigomo aaremó maénae sénamo aaimó
tarímakenamo éna wení imáyáamo fasiˈámaimo énamo
wenáúraˈo káráwiyenamo séna ímba maénaumpo úwoi
méíniye sínanamo seyaafá-tántááˈó kanaamó ínanamo éna
miyámó énamo ímbo maínda kaweˈán-iye.
38 Miyáumai moóráwigo aaremó aaí tarímakaindawimo
maínda kaweˈán-ifo moóráwigomo aaremó aaí tarímakenamo
ímbo maínda áfááraumai kaweˈán-iye.

39 Ámáánko séna keákwákómó ésarai awaaikómó
méraindaraˈa kááísamai méraiyana awaaikó puwínana
waaisáfénamo ankáínana Fasiˈaénkóní waásiyaˈ-aantemba
wíno.
40 Énifo imáyáa éˈa ímbo waaimó maénamo úwoimo
mérainda arunkó kaweˈá ínana mérainiye. Maníkóní
ámúntanko minááísáféna mimbórá-ááí wésiye-imayaa úne.

8

Pói tufúˈmai karo-fásíˈáénkómbó ámén-aai.

1 Agaimái sísai eˈa séˈa póímo wétufuˈnesamo tuwímbai-
amaˈo kárámaimo waántá-taarera o marésamo tuwímbaimo
maaketimó máráámba minámáˈá méyámbaˈmaimo naan-
dasá kanaawáˈíyó-aaimo sísai eˈo sen-ááí simátíménda
ísáaro.
Miyám-baarankoni áwáuma awánasaraundasa póta miyásá
ónae-aai ááéma ímba seró. Miyámó ombó éˈa kentúma
maimaé íyófo waásimo tirumbó tímémbo wétuwaˈnai-omba
mindá kaweˈán-iye.

2 Tuwímbaimo moórá-tantaatafesa imáyáamo ésamo
sésamo é'a awánasaraumnemo síyawi ímba kanaa'á
awánasaraafo
3 Maníkómbó tirumbó ámévwanamo imbá Maníkó miwí
tuwánasaraiye.

4 Minááí imáyáa é'a aneka'-ááí póímo tufú'nésamo
tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo
tuwímbaimo maaketimó wémaraamba minámá'á
méyámba'maimo náíyan-aaimo sendá ísáaro. Waántá-
waasi ímba fasi'aénkwárá'-wáásín-ofo mimbórávígó
fasi'aénkwáráwí Maníkó iyé-ááísá ísaraumne.
5 Wíyómpa'e marapá'é sáwífa-tantaa'a wéraisasa
tuwímbai sésa kentáásí fasi'aénkwáráwí ména kenká'á
káráwiyaiye sewaná miyámó sen-tántáá'á sáwífa'a wéraifo
6 kesáá mimbórávígóntáféta séta kentáásí Maníkó éna
kentáásifowa iyésá súne. Seyaafá-tántáá'á úmakaimba
póta wenáwí'a mósá maréta wení waási-i'o úndasafeta
méraumne. Mimbórá-Fásí'áénkó méraimba Ísu Káráísiti
póna Maníkómó siyáintemba seyaafá-tántáá'ó uráimba wení
fasi'aénkátá méraumne. Miyáumai waántá-waasi ímba
fasi'aénkwárá'-wáásí owé-ááí ísaraumne.

7 Minááísá ísaraumpo seyaafá'nánká ímba ísaraawe.
Tuwímbai pói tufú'mai wénesa waántá-waasi-imayaa ésa
timé'ómbanifo Maníkómpá'ó tiyáanka'a ááéraan-imayaa
paaí ésa waántá-waasi tímém-poiman-iye sésa mimpóímó
wénaamba tirumpin-ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá
ésa sésa mimpóímá ímbo naaráámbá náúmne wésewe.
8 Mintómbó ímbo néta nétaamo úndasa Maníkó ímba
imáyáa éna náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímbo
náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímba miyá wéiye.
9 Waántá-waasi tímém-poimo né'o ímbo né'o ombá mindá
kanaán-ifo Maníkóntáfésa ímbo fasi'ámaimo méraawi
tuwánésa kembiwímó ontembá miyá ésa miwí tirumpin-
ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá miyá ofó sé'a
káráwiyoro.
10 Kembiwí sé'a waántá-waasi ímba fasi'aénkwáráwí ombá
pó'a tímém-poimo úwoimo wénaunda kanaán-iyemo sen-
kwáásí waántá-waasiti ámáán-daumpa'o tómbó naambó
ésa Maníkóntáfésamo ímbo fasi'aawí tuwánésa sésa keséta
mintómbá nánaumnemo sésamo wénaamba tirumpinkén-
ímáyáágómó sáwí'a owémó sintembá wéowe.
11 Miyáumai mintómbó náúnda kanaán-iye wésemba
mindá Maníkóntáfésamo ímbo fasi'ámaimo méraawi
sáwí'a wéuwatinkaawe. Ísu Káráísiti miwísáfénawe séna

pukáiwai kentífá'awaawi sáwí'a uwátínkááwasa sáwí-amba wéaraaiwaewe.
12 Kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a miwímó ímbo fasi'ámaimo méraan-imayaa sáwí'o uwátínkáámba Káráísitimba sáwí'a wéuwankaawe.
13 Kemá Póro súne. Waántá-waasi tímém-poimo naanasá kesífá'awaisai suwánésa sáwí-amba aráááwáéfo sé'o ama'ó ímbo naanasá suwánésa misáwí-ámbá ímba aráááwaenaawe.

9

Póro aantá-kisau wémaena méyámbá ímbo maiyáin-aai.

1 Waási kembá ímba wéta'otoraafo Maníkó kesáái simátiminkwae séna aantá-waasi-i'a uwásínkaraiwai é'a súrantamba kentáásí Fasi'aénkó Ísumba awáné'a wení kísau kempímbá komaéwánda suwáné'a Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba uráamba mindá kesí kísaugoni áwáuma paápé uráiye.
2 Tuwímbai kentáfésa sésa ímba Fasi'aénkóní aantá-waasin-ifo úwoi-waasin-iye sewa'á kembiwí ímba kanaa'á miyán-ááí wésewe. Fasi'aénkó si'marówa'a kembiwí wenáái kosimátimewana'a timankúnkúmba uráafo mindásafe'a imáyáa é'a kentáfé'a sé'a

érai'a Fasi'aénkóní aantá-waasin-iye seró.

3 Tuwímbai kempínkémbá kentáfé'a sé'a Fasi'aénkón-aai simátiminkwae séna ímba ai'mákaiwain-iye sembá maarán-ááí anondáá simátimune.
4 Ásé-aai kosimátimewandara'a tómbó ímbo méyámbare'o úwoimo naráundarakaa kanaán-uráisino.
5 Fasi'aénkóní aantá-waasiye Fasi'aénkón-áfá'awaawiye Pítaawe tuwaainíntómbó tí'maesamo ásé-aaimo kosimátíma'mae nóntemba kemó kesuwaainíimbó áí'mae'o ásé-aaimo kosimátime'o kentí tómbó úwoimo naráundarakaa kanaán-uráisino.
6 Tuwímbai ásé-aai kosimátímakaamba tómbó méyámba'mai náíyantafesa ímba kísau wémauwa'a tómbá úwoi tímúwasa naráafo Páánápáasiye kenkáísáfé aantemba imáyáa é'a sé'a tómbó náíyantafesarai kísau wémaesarai óntamba maiyésarai tómbá wémandaaye-imayaamo ombá mindá sáwí-imayaa wéowe.

7 Maarán-ááí imáyáan-oro. I-wáási miwímó kísaumo máénkakemba ímba tómbá méyámba'mai wénaafo miwítí óraakomo tímín-tomba wénaawe. Kísaumo owí minkísáúfákén-tómbá wénaawe. Póímo awíyówi mimpóímá tufú'mai úwoi wénaawe. Miyáumai kísaumo wémaewi méyámbá wémaewe.

8 Minááí waásiti imáyáafinken-aai simátimumpo Maníkón-
aai aúfái-wandaaifimba miyán-ááímó wéraimba simátíménda
ísáaro.
9 Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba agaimaréna
séna
waásiti tómbá wíti-aramba ásima piyíndasafena
purumakagón-aísamai támai mapándáampa úmai
ásima fitúwáínka'a purumakagón-óika'a ímba
kárá'umakewana úwoi ména tuwímbai náíníye
siyáimba minkísáúgóní méyámbá póna mintómbá
tuwímbai úwoi náíníye. Maníkó ímba purumakasáfénawe
séna minááí agauwó siyáifo
10 kentáásáfénawara'a minááí siyáiye. Kísaumo owí
mifákén-tómbá nánaumne-imayaa ésa wémaewe. Námáimo
owí minkísáúfákén-tómbá nánaumne-imayaa ésa wéowe.
11 Miyáumai kempímbá Maníkón-aai kosimátímakaundasa
pó'a tóné tuwímbai-tantaa'emo úwoimo simíyanta kawe'án-
iye.
12 Kentáásínaaemba tuwímbai kempímbá Maníkóní
kísau kowémaesa sésa tómbá síméro suwa'á úwoi
tímúwasa naráawe. Miwímó tóné tuwímbai-tantaa'e
úwoimo maiyáantemba kesááwárá'ó úwoimo méraandasa
kanaán-iye. Kentópakemba tóné tuwímbai-tantaa'e
máénda-amba wéraifo kemó simíyan-tomba siyáán-umai
máénata Ísu Káráísitin-aai ímba ísáafo séta kemó kísaumo
maúndarakemba óntamba maimái tómbá méyámba'mai néta
óraa-kisau wémaeta ímba
ifátuweta óraa-kisau maiyáumne.

13 Maarán-ááísáfé'a imáyáan-oro. Yérúsaremu-naopa'a
óraa'-amaan-daumpa'a kísaumo máéwi mindáúmpákén-
tómbá úwoi wénaawasa óntan-taarera'o Maníkóntáfésa pói
tufú'mai wéagaewi mimpínkén-tómbá úwoi wénaan-aai
ísaraawe.
14 Miyáumai Fasi'aénkó Ísu óraaka séna ásé-aai
kosimátimiyawifakemba tómbá úwoi timíyasa
nánááwe siyáiye.

15 Kempímbá komé'a Ísu Káráísitini ásé-aai
kosimátimewandara'a kentópakemba tóné tuwímbai-
tantaa'e máénda-amba wérombanifo tómbá síméro ímba
siyé'a maéta káfé'wara'a simíwae sé'a ímba maanáúfái
agáúmne. Áfááraumaimo sááimo táína'o puwónae'o é'a
tómbá síméro ímba sénaumne. Miyáumai kesí kísauraken-
tombo wénaandasafe'o é'a ímba aambá fáísinkaaro.

16 Maníkó óraaka simásímakaisa'a ásé-aai simátime'a
minásé-ááímó ímbo wésimatimekaa kesópa'a umbai-tántáá'á
paápé isinó. Mindásafe'a minásé-ááí wésimatimundasafe'a
ímba kesúma maimaé wéiyune.
17 Kesí imáyáafinkembo ásé-aaimo wésimatimekaa
méyámbá maénae súsina. Ímba miyá é'a Maníkó
simásímakaintafe'a wésimatimune.
18 Mindá érai'-aai póna kesí méyámbá maarám-béyámbán-
iye. Ásé-aai wésimatimunda tómbó úwoimo wémaundarakaa
kanaán-isinó. Tómbá ímba úwoi maiyáunda pósa ímba
maarán-ááí sénááwe. Ásé-aaimo ísaraundarata tóntá
ámakaumne ímba seró. Ásé-aaimo úwoimo wésimatime'o
aamoimó wéunda mindá kesí méyámbániye.

19 Kembiwí kembá ímba ta'óto'makaawa'a kemó sen-
tembá ímba únana tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-amba
wéraifo ímba maéta miyán-tántáá'ó maiyáundarakaa ses-
imái-waasi Maníkómpá'á tewaisinó. Ímba maiyáundasafe'a
sáwífa'nanka túwa'nai únasa Maníkómpá'á wétewe.
20 Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo íyantafe'a
Yúndaa-waasifimba mé'a miwímó onten-kísáú wémaunana
Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko ímba kembá
ta'ótokaifo minámáánkómó ta'ótokain-kwaasifimba mé'a
miwímó ontembá miyáumai mé'a Ísu Káráísitin-aaisafesa
timankúnkúmbo íyantafe'a miyá uráumne.
21 Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo íyantafe'a
fí'onkaa-waasi Maníkóní ámáámbo ímbo ísaraan-
kwaasifimba mé'a miwímó onten-kísáú maé'a Maníkóní
ámáámba Ísu Káráísiti siyáin-amaamba ímba taraisé'a úwoi
wétaawiyafune.
22 Tuwímbai-tomba aawentamó on-kwáásí túwa'nai
únasa Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo íyantafe'a
miyán-tómbá ímba né'a méraumne. Tuwímbai Ísu
Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo íyana sáwí'o úmaimo
méraampinkemba Maníkó faútinkaindasafe'a miyám-baaran-
kwaasifimba mé'a miwímó ontembá wéune.
23 Ásé-aai wété ínana Maníkó kawe'á uwátinkena
kenkwárá'á miyámó uwásinkaindasafe'a miyá wéune.

24 Maarán-ááí imáyáan-oro. Seyaafá'nánká
tuwaantantésa kowaná moóráwigo kóyáákena méyámbá
kowémaena aamoí uráiye sen-ááí wéisaawe. Miyáumai
Maníkómó aamoimó uwátinkaindasafe'a imáyáa é'a
Maníkóní aampa'á miyáumai koró.
25 Kesúma fasi'áínkwae sésa tuwaantantésamo nómba
tiyáántán-kwimái wéwesa miwí túra'a wégarawiyesa

tai'áínda-meyambo maíyantafesa miyá wéofo waé'wae'o
índa-meyambo máéndasafeta Maníkóní aampatá wégune.
26 Miyáumai ímba úwoi wégumpo némpa'o wéraim-
beyantafe'a imáyáa é'a Maníkóní aampa'á wégune.
27 Ímba kesúra'o sirááímo taintembánifo Maníkómbó
arááímo taintembá arááíwáéndasafe'a kesúra'a káráwiye'a
ásé-aai simátimunana ánaaemba Maníkó ímba aamoí
uwásínkáífo sé'a kesúma wégarawiyune.

10

Waántá-waasi-imayaa ímba mósá máráaromo siyáin-aai.

1 Kesí waásisono. Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófá'á
Yúndaa-waasi síwá'nása Ísípi-marafa'a ándáfakemba Maníkó
faútinkowasa miwí túma ímba káráwiyesa sáwí'o uráamba
imáyáan-oro. Maníkó faútinkowasa Ísípi-marafa'a tuwésa
wéguwana aambá aráátimena ainámbá seyaafá'-wáásí
túrampa'a makówasa mináínánkó kún-aempa'a wéguwana
Maníkó óraa'-nomba tuwínkaa'a úmarowasa seyaafá'nánká
mimpímbá kofatésa máásai-marafa'a wéwesa
2 miwítí óraako Mósesee'a kááísamai mérowana Mósese
mináínámbá arááíwa'maena wéguwasa kentáá síwá'náma
miyá uwaná Maníkó nombá tuwínkaa'a úmarowana
mimpímbá Mósese kofatowasá miwíwárá'á mimpímbá
kofatésa
3-4 noné tóné ímbo wéropa'a wéguwana Maníkó tóné noné
timúwasa seyaafá'nánká nowaná Maníkó óraa'-ontamba
faimarówana minóntámpínkémbá nombá kumúwasa nésa
wénuwana minóntámbá miwítí ewaa'á wérowasa naráawe.
Minóntántáféta séta Ísu Káráísitin-iye súne.
5 Máásai-marafa'a wéme wémesa Maníkón-aaimo
arááíwáéraamba sáwífa'nanka ímba arááíwaesa sáwí'a
uwaná mindásafena Maníkó ímba aamoí uwátinkena
máásai-marafa'a tínkámaena wénuwasa pukáawe.

6 Sáwí-imayaa aantemba ésa sáwí'o untáfésa aamoí uráafo
kesáá miyásá únafo séta miwímó uráantafeta imáyáa éta
kentáásúra'a káráwiyono.
7 Miwífínkémbá tuwímbai karo'-máníkómbá úmakesa
wen-ímáyáá mósá makáafo kesáá ímba miyá ónáisaiye.
Mináááísáféna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
waási mara'á mésa tóné noné
násuwesa íyáfasinesa tiraimá makáawe.
Karo'-máníkóntáfésa imáyáa ésa miyá uráawe agaimaréna
siyáiye.
8 Miwífínkémbá tuwímbai

aare-úméné waai-úméné uráafo kesáá ímba miyá
ónáisaiye. Miyámó untáféna mimbórá-kánááfímbá Maníkó
sáwífa'-waasi 23,000 waasi tínkamuwasa pukáawe.
9 Miwífínkémbá tuwímbai Fasi'aénkómbá ma'mái awánésa
sésa Maníkó kentáárá'á ímba kawe'-úmai káráwiyaiye karo'á
sésa sáwí'a uráafo kesáá ínta miyá ónáisaiye. Miyá untáféna
Maníkó iyaankafayaantómbá ti'marówasa fowasá pukáawe.
10 Miwífínkémbá tuwímbai Maníkómbá í'ai ánkaraafo
kesáá ímba miyá síyataao. Miyámó untáféna Maníkómó
wíyómpakembo ai'marówai tínkamuwasa pukáawe.

11 Miwífímbá miyán-tántáá'á paápé úwana Maníkón-
aai aúfáífimbo agaimakáimba kesáá tai'áínda-kanaafinta
méraundawisa minááí iséta imáyáa éta ímba miyá éta
káráwiyono.

12 Miyáumai kesáfé'a sé'a fasi'ámai méraundawi únemo
sewí moórá-tantaako tafisína'a sáwí'a únafo sé'a káráwiyoro.
13 Sáwí'o íyan-umbai-tantaa'o kempá'ó tiyáimba mindá
seyaafá'-wáásífá'á tiyáiye. Maníkó áfombo faiyáíwai séna
sáwí-fasi'aen-tantaako kempá'á téna tafisína'a sáwí'a
ofó séna miyán-tántáá'ó tuwáíyan-amba áámáá-ontama
aráátimina'a kanaa fasi'ámai mé'a ímba sáwí'a ónááwe.

14 Kesí waásisono. Yúndaa-waasisa síwá'námo uráantemba
miyá únafo sé'a karo-fásí'áénkwáráwí-ímáyáámó mósá
máráámba tínaaemba uwáméro.
15 Kawe'-ímáyáámó on-kwáásí owa'á óraaka simátime sé'a
simátimunda-aai kawe'-úmai imáyáan-oro.
16 Ísu Káráísitimo kentáásáfénawe sénamo wení naaemó
kumúwanamo pukáintafeta imáyáa éta aráá-tombo
náúndasa ándá-aran-domba Maníkómpá'á súwi séta
mindómbó náúndasa maará séta Ísu Káráísitini naaemá
isatá kááísamaisa méraumne. Mináráá-tómbá tafámbaisa
náúndasa maará séta Ísu Káráísiti áúma isatá kááísamaisa
méraundasa
17 mináráá-tómbá mimbórá-tómbá wéraisata
mimpínkéntáámó seyaafá'nánkátá náúndasafeta mimbórá-
wáásí-í'a úmaisa méta sáwífa'nankata úndanifo mimbórá-
wáásíyáántá úmaisa méraumne.

18 Ísarerin-andafakewi Yúndaa-waasimo ombá imáyáan-
oro. Maníkóntáfésa imáyáa ésa óntan-taarera'a pói tufú'mai
agaimái amésamo ombá Maníkóe'a kááísamai méraawe.
19-20 Súnda-aaigoni áwáumo simátíménda ísáaro. Waántá-
waasimo tómbó tímémba ímba túwa'nai índa-tantaa'an-
iye. Waántá-waasimo tímén-tomba ímba túwa'nai índa-

tantaa'an-iye. Súnda-aaigoni áwáuma maarán-iye. Póímo tufú'nésamo tuwímbai-ama'o waántá-waasimo timésamo méraamba ímba Maníkómbá amésa méraawe. Waántá-waasi timé'o miwísé'o kááísamaimo méraamba miyáumai méraantafena ímba siráái wétaiye.

21 Fasi'aénkóe'a kááísamai mésa waántá-waasise'a kááísamai mésamo ombá ímba kawe'á uwásuwesa méraawe. Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a ándá-aran-done tóné wénaafo waántá-waasisafesamo imáyáa ésamo mintómbó naapa'á ímba komé'a naaró.

22 Miyámó é'o sé'o Fasi'aénkó ímba aifarááwín-iye síyanamo éna aaisambá tiyíníye. Maníkóní fasi'aénkó kentáásí fasi'aémbá íyáákaraifo ímba miyán-oro.

23 Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-iye sefó kemá Póro súne. Tuwímbai-tantaa'o ombá ímba kawe'á uwátínkáísana tuwímbai-tantaa'o ombá ímba túwa'nai iye súne.

24 Miyáumai kesáfé'o túwa'nai íyan-kisau aantemba ímbo maíyamba fí'owiwara'o túwa'nai íyan-kisauwara'a máéro.

25-26 Maarán-ááí imáyáan-oro. Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

marawé minká'ó wérain-tantaa'e

seyaafá'á Fasi'aénkóndén-iye

agaimaréna siyáimba Maníkó kentáásáféna imáyáa éna makáimba pó'a maaketiyákém-pói-ámá'á úwoi méyánure'a ímba óraa'-imayaa é'a sé'a sáwíra'u kawerá'únó ímba sé'a úwoi naaró.

27 Moóráwigomo Maníkón-aaisafenamo ímbo amankúnkúmbo índawi táántena séna kesí naaúmpa'a tómbá naarómó sína'o ewémó sé'o é'a komé'a ímba áísai e'a nááfaken-tona'iyo ímba síyamba úwoi né'a sáwíra'u kawerá'únó ímba síyamba úwoi naaró.

28-29 Énifo moóráwigomo sénamo waántá-waasimo tímén-tomba iyémó síndamo é'a kanaámpó úwoi nánaumne-imayaa ombánifo minááímó sin-kwáásígó imáyáa éna séna Ísu Káráísitini waási waántá-waasimo póímo tímémba kanaán-iye sifó ímba naaró.

Kempínkémbá tuwímbai sé'a waántá-waasimo tímén-tombo náúndasa mindá kanaán-iye. Énifo moóráwigomo wesáfénamo séna waántá-waasimo tímén-tomba náúnafo siwái wemá kentáásáféna naafó ímba sisinó.

30 Tóntáféta Maníkómpá'á súwi séta náúnanasa moóráwigo séna ímba naaró ímbo seráámbá wésiye kembiwí sentáfé'a

31 kemá Póro súne. Maníkón-áwíˈa mósá máráán-
kisau aantemba maéˈa tóné noné néˈa kísaumo máémba
Maníkóntáféˈa imáyáa éˈa wenáwíˈa mósá máráaro.
32 Yúndaa-waasisafeˈe fíˈonkaa-waasisafeˈe Maníkóní
waásisafeˈe imáyáa éˈa kaweˈán-oro. Tuwánésa aoisaan-
ámbá aráááíwáéfo séˈa káráwiyoro súne.
33 Imáyáa éˈa séˈa suwánésa aamoí uwásinkaiwae
séˈa méraumne. Kesáfé aantemba kaweˈó í-kísáú ímba
wémaumpo seyaafáˈ-wáásíwáráˈó kaweˈó uwátínkáín-kisau
wémaunda póna Maníkó sáwíˈo úmaimo méraampinkemba
tiyáínasa kaweˈ-úmaimo

11

méraiyan-kisau wémaumne.

1 Ísu Káráísitimo uráintemba miyá wéumpo kemó
úndantemba kewáráˈá miyán-oro.

*Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare tiˈnónkáˈó
káátaraan-aai.*
2 Kentáféˈa imáyáa úmae iyéˈa simásímakain-
aaimo simátímakaunda-aaimo taawiyáfóntafeˈa aamoí
uwátinkaumne.
3 Simátíménda ísáaro. Káráísiti seyaafákáˈá káráwisasa
waaimó ombá tuwaainíntónkáˈá káráwiyowana Maníkó
Káráísitinkaˈa káráwiyaiye.
4 Miyáumai Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá
waaimá inaí wésesa Maníkón-aai simátímémba tiˈnónkáˈó
káátaresamo ésa Káráísitin-awiˈa sáwíˈa ónááwe.
5 Túwaandu ombá aaremá inaí sésa Maníkón-aaimo
simátímémba tiˈnónkáˈó ímbo káátaresamo ésa tuwaaiˈwai
túwíˈa sáwíˈa ónááfo aare tiˈnónkáˈó káátaraamba tuwánésa
tuwaaiˈwaimbá káráwiyaawe sembá mindásafesa tiˈnónkáˈó
ímbo káátaresamo ésa tuwaaiˈwai túwíˈa sáwíˈa ónááwe.
Sáwíˈo on-ínímbó tigaesáfésa íwae sésamo tiˈnóntáumo
kárásuwaantemba tiˈnónkáˈá ímba káátaraan-inimba sáwí-
ininkaamba ésa pósa tigaesáfésa wéowe.
6 Aaremó tiˈnónkáˈó ímbo káátaresamo ésa tiˈnóntáu
kárásuwaaro súne. Énifo tiˈnóntáumo kárásuwaamba
tigaesáfésa ésa pósa tiˈnónkáˈá káátaaro.
7 Maníkó fasiˈaénkwáráwí seyaafá-tántááká'ó
káráwiyaiwaimo intembá waaí miyá ésa pósa túwaandu
ombá tiˈnónkáˈá ímba káátaraawe. Maníkó tuwaaiˈwainkáˈá
káráwiyaisasa tuwaaiˈwaimbó ontembá aaré ésa pósa
túwaandu ombá tiˈnónkáˈá káátaraawe.
8 Maníkó aifaráán-ínímbá awaaikó arausantámbá úmakaifo
waaí ímba aaregó arausantámbá úmakaiye.
9 Waaigó aaregónkáˈó méraindasafena ímba úmakaifo
aaregómá waaigónkáˈó méraindasafena Maníkó úmakaiye.

10 Mindásafesawe wíyómpaken-kisau-waasi túranka'a
méraantafesawe aare ti'nónká'á káátaaro. Tuwánésa sésa
tuwaai'waimbá káráwiyaawe sénááwe.
11 Énifo Fasi'aénkón-aúranka'o méraamba aaré waaí
áfomba faiyááwasa pósa ímba keyáá méraawe.
12 Maníkó aifaráán-ínímbá waaigó arausantámbá
úmakaisasa aaré mésa waaí matínkááwasa méraamba
Maníkó seyaafá-tántáákóní áwáugon-iye.

13 Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare
ti'nónká'ó ímbo káátaresa inaimó sembá kanaawá'i ína
kanaán-iyo imáyáan-oro.
14 Waásiti áwáuma imáyáa é'a sé'a waaí miwí ti'nóntáu
ayáátááka'o wéraintafesa tigaesáfésa owasá
15 aaré kentí ayáátáá-ti'nontausafesa aamoimó ombá
Maníkó tímakaisana ti'nóntáugo ti'nónká'á káátaraiye
wésewe.
16 Kempínkémbó tuwímbai ti'nónká'ó
káátamakaantafesamo narú'nárú'-ááímó síya'o é'a sé'a
kesáá Maníkóní waásisa túwaandu uráunasasa fí'o-fi'on-
daopa'a Maníkóní waási túwaandu ombá miyá úndasaanifo
fí'on-awauma ímba wéraiye sénaumne.

Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tombo naan-ááí.

17 Sáwí'o on-ááísáfé'a simátíménda ísáaro. Maníkóntáfé'a
imáyáa é'a túwaandu ombá moórá-mora ímba kawe'á
umátinke'a sáwí'a wéuwatinkaawe.
18 Túwaandu ompínkémbó tuwínkaa'-úmaimo méraan-
aaimo sewa'ó isáúnda érai'-aain-iye.
19 Tuwínkaa'-úmai mé'a tuwímbai fí'on-imayaa owasá
tuwímbai fí'on-imayaa owa'á érai'-aaimo sen-kwáásí
wéisaawe.
20 Túwaandu ombá sé'a aráá-tomba nánaumne sembánifo
Fasi'aénkóntáfé'a ímba imáyáa é'a
aráá-tomba né'a
21 tuwímbai kentí naaúmpakembo maimaé'o tiyáan-
tontafe'a imáyáa é'a naawasá tómbó ímbo makáawi táái
taisasá tuwímbai uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a owa'á
miyámó ombá aráá-tomba sáwí'a úmai wénaawe.
22 Miyámó ombá tómbá ímba tuwínkaa'-é'a tómbó
ímbo makáawi timé'a sáwí'a uwátínkááwasa tigaesáfésa
ombá mindásafe'a ímba aamoí uwátinkaumpo sáwí'an-
owe. Kentí naaúmpa'a tóné noné násuwe'a túwaandu é'a
Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tomba naaró.

23 Fasi'aénkó simásímakaimbo simátímakaunda maarán-
ááín-iye. Moóráwigo Yúndasi Fasi'aénkó Ísumba wení

namuro-wáási ímbo aráátímakonka'a mindó'wáámbá Ísu
Káráísiti péréti maisoréna
24 Maníkómpá'á súwi séna tafaména séna mindá kesúman-
ifo kembiwísáfé'a ísámai kesúma tinkánaumne. Miyáumai
kentáfé'a imáyáa é'a námae íyóro súwasa
25 tómbá násúwówana pérétimo maúntemba ándá-aran-
dombo wéron-anafeumba maisoréna séna mindá kesí
naaemán-iye. Kesí naaemá kembiwísáféna kumínda póna
Maníkó kesé'a kááísamai méraawe séna mináú-áái símai
kááísamakaiye. Maandómbó naambá kentáfé'a imáyáa é'a
námae íyóro Ísu Káráísiti siyáiye.
26 Mimpérétíyé mindónémó naambá kentáásáféna
Fasi'aénkó pukáiye-aai wésimatimewe. Miyá úmae iyíyana
Fasi'aénkó marapá'á kumíníye.
27 Miyáumai Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tomba
nánae sésamo ombá aifa'ó ímbo kawe'-ímáyáámó ésamo
úwoimo aráá-tone ándá-aran-done nésamo imáyáa ésamo
sáwísamba iyémó sésamo ésa Fasi'aénkón-áúwe naaewé
sáwí'a íyana sáwí-meyamba tinkáíníye.
28 Mindásafesa méraawini áwáuma kawe'-ímáyáá ésa
tuwímbai ísásuwesa sáwí'o úmaimo méraamba kawe'-ímáyáá
ésa aráá-tomba nánááwe.
29 Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáin-aaigoni
áwáumo ímbo imáyáa urésamo úwoimo mintóné mindóné
naambó é'a kesáfésa aaifimbá wíyana Maníkó sáwí-
meyamba timíníye.
30 Kempínkémbá tuwímbai miyámó é'a Ísu Káráísiti ken-
táásáfénawe séna pukáimba ímba imáyáa é'a aráá-tomba
sáwísamba iyé-ímáyáá ombá pó'a tuwímbai aamoisaén-
kwáási méraawasa tuwímbai tí'o iwáí méraawasa tuwímbai
pukáawe.
31 Énifo méraundawini áwáumo imáyáa kawe'ó étaamo
tuwinétaamo sáwí'o únda arupíse úndarakaanta Fasi'aénkó
sáwí-meyamba ínta símísino.
32 Énifo Fasi'aénkó arupíse uwásinkaindasafenasa sáwí-
meyamba símínta póna marapá'-wáásímó sáwí-meyambo
waé'wae'o índa-meyambo timíndara'a miwísé'a sáwí-
meyanta ínta simíníye.

33 Kesí waásisono. Mináááísáfé'a imáyáa é'a tómbá
né'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tombo náíyantafe'a
túwaandu uráamba timu'maré'a mé'a seyaafá té'a aráá-
tomba naaró.
34 Tááímo táína'o
é'a kentí naaúmpa'a tómbá násuwe'a túwaandu uré'a
tómbá nánááwe. Miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí-meyamba

ímba timíníye. Fí'on-aaisafe'wara'o agaimáímo sísai uráan-aai kempá'á wéme'a kosimátimenaumne.

12

Maníkóní ámútanko fasi'aémbó wétimin-aai.

1 Kesí waásisono. Fí'o-fi'on-kisaumo maíyantafena Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímímba ímba ísámai usúkáafo sé'a simátíménda ísáaro.
2 Waántáwankoni aambó aráááíwáúnka'a waántáwanko ta'ótorena tafisúwa'a sáwí-amba aráááíwae'a waántá-waasi karo-fási'áénkwáráwí ímba aaí sewí-ímáyáá mósá makáamba ísaraawe.
3 Maníkóní ámútanko kesé'a ímba mérowa'a sáwí-ambo aráááíwakaantafe'a imáyáa é'a maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Tuwímbai sésamo Ísu káráwiyaiwai iyémó sembá Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbó méraiwai wésefo tuwímbai sésamo Maníkó Ísumba sáwí'a uwánkainiyemo sembá
Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbá ímba méraiye.

4 Maníkóní waási-i'o owí wení kísaumo máéntafena Maníkóní ámútankoma fí'o-fi'o-fasi'aembo tímímba mimbóráwígómá wétimiye.
5 Maníkóní kísau fí'o-fi'on-kisaumo máéntafesa Fasi'aénkó Ísuntafesa ísámai minkísáú wémaewe.
6 Maníkóní kísaumo máéntafena wemá fí'o-fi'o-fasi'aemba tímísasa minkísáú wémaewe.
7 Seyaafá'nánká kawe'á uwátinkaiyantafena Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi tirumpimbá ména Maníkóní fasi'aémbá wéaraatimiye.
8 Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi kawe'-ímáyáá tímísasa minááí wésimatimewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi ímbo ísaraan-aai simátímísasa wésimatimewe.
9 Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Maníkóntáfésa timankúnkúmba ésa sésa érai'a Maníkó siyáintemba íníye wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa tí'o imbá wéasofatinkaawe.
10 Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa
ímbo awánaraan-kisauwara'a kawe'-úmai wémaewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Maníkó simátímakain-aai wésimatimewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa fasi'aénkómbá tuwinésa sésa moórá Maníkóní ámútankompinke-fasi'aemban-iye sésa moórá waántá-waasiti fasi'aémbán-iye wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa ímbo ísáán-aaifinkemba wésewe. Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa miwímó

siyáan-aai miwíwárá'á ímbo ísáán-aaifinkemba pósa waé'mai
wésewe.
11 Maníkóní ámútanko weyáá wení imáyáafinkemba miyá
éna moórá-mora-waasi
fí'o-fi'o-fasi'aemba wétimiye.

Fasi'aénkón-áúraantaamo uráunda-aai.
12 Moórá-aai sénaumpo ísáaro. Waási túfimba sáwífa-
tantaa'o wéraimba mimbórá-áúmán-iye. Miyámó intembá
kesáá Ísu Káráísitini waásisa sáwífa'-waasimo méraundasa
weséta kááísamai mimbórá-wáásíyáántá uráumne.
13 Tuwímbaisa Yúndaa-waasisa únasasa tuwímbai
fí'onkaa-waasi owasá tuwímbai wayó-kísáúmó máén-
kwaasi owasá tuwímbai úwoimo tu'maká'ó méraan-
kwaasi owaná Maníkó wení ámútamba ai'marówana
kentáásirumpimba kumbéna kááísasinkenasa mimbórá-
wáásíyáántá uwásínkaraiye.

14 Kesáá mimbórá-wáásíyáántá úndasa imáyáa
éta maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Mimbórá
súwawaapimba sáwífa-tantaa'a wéraimba
15 aísamaigomo séna kemá ímba ayáámba úmpo ímba
mimbórá áúrakemba úne sínífo mimbórá áúra'a wéraiye.
16 Áákomo séna kemá ímba aúramba úmpo ímba mimbórá
áúrakemba úne sínífo mimbórá áúra'a wéraiye.
17 Seyaafá'-áúfá'ó aúran-aantembo wérainkakaa ímba áá'a
ísáísino. Seyaafá'-áúfá'ó
áá'-aantembo wérainkakaa seyaafá'-wíyúmbá ímba
ísáísino.
18 Énifo Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá'-áúwawaa'a
úmakena seyaafá-tántáá'á wenamáá'-aantemba ma'maéna
kuráiye.
19 Áúwawaapinkembo mimbórá-tántáá'ó wérainkakaa
áúwawaa'a ímba wéraisino.
20 Seyaafá-tántáá'á wéraimbanifo mimbórá kúwawaa'a
wéraiye.

21 Miyáumai aúranko ayáánkontafena ímba kanaa séna emó
ímbo méraandarakaa úwoi mérausino ímba sínana a'nónkó
aísamaigontafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandarakaa
úwoi mérausino ímba síníye.
22 Miyáumai túwawaapinken-tantaatafeta séta
aamoisaémbán-iyemo súndasa ímbo wérainkakaa áúwawaa'a
ímba kawe'-úmai wéraisino.
23 Túwawaapinken-tantaatafetaamo séta sáwísamban-
iyemo súndasa kawe'-úmaisa wégarawiyune. Afora'á ímbo
aráátíménda-tantaa'a aúpá'á makéta wégarawiyune.

24-25 Afora'ó wérain-tantaa'a ímba wégarawiyune.
Áúwawaapinken-tantaako seyaafá'á kawe'-úmai kísau
maéna moórá-mora-tantaako wenáúra'-wenaura'a
káráwiyaintafena Maníkó wenamáá'amaa'a maréna
sáwísamban-iye súnda-tantaa'a wégarawiyiye.
26 Áúwawaapinkembo moórá-tantaakomo áí'o
ínana seyaafá'-áúfínkénkwárá'á áí'a uwásáíníye.
Áúwawaapinkembo moórá-tantaako kawe'ó ínana seyaafá'-
áúfínkénkwárá'á kawe'á uwásáíníye.

27 Túwawaatafe'o súnda-aaigoni áwáuma maarán-iye.
Kembiwí Ísu Káráísiti áúwawaakaamba uré'a moórá-mora-
waasigo wenaíyayaankaane wenaúrankaane miyáráámbá
uráawe.
28 Maníkó wení waási moórá-mora-waasigomba kísau
tiména miyán-kísáúmó maíyantafena fasi'aémbá wétimena
wení aantá-waasi aifa'á íyáfasintinkena miwí tínaaemba
simátímakain-aaimo simátimiyawi íyáfasintinkena miwí
tínaaemba uwáítáí'-íyawi íyáfasintinkena miwí tínaaemba
ímbo awánaraan-kisaumo maíyawi íyáfasintinkena tí'o índa-
waasimo asófatinkaiyawi íyáfasintinkena miwí tínaaemba
túwa'nai íyawi íyáfasintinkena miwí tínaaemba fí'o-fi'on-
kisaura'o káráwiyiyawi íyáfasintinkena miwí tínaaemba fí'o-
fi'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyawi íyáfasintinkena
miyámó íyawi íyáfasintinkafa'a kuráiye.

29 Maníkó aantá-kisaumo tímakaimba seyaafá'nánká
ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Maníkó
simátímakain-aaimo simátímémba seyaafá'nánká ímba
miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe. Uwáítáí'o
ombá seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai
wémaewe. Ímbo awánaraan-kisaumo máémba seyaafá'nánká
ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai wémaewe.
30 Maníkóní fasi'aéntámbá tí'o imbó asófatinkaamba
seyaafá'nánká ímba miyán-kísáú máéwasa tuwímbai
wémaewe. Fí'o-fi'on-aai ímbo ísáán-aaifinkembo sembá
seyaafá'nánká ímba miyá sewasá tuwímbai wésewe.
Minááígóní áwáumo waé'maimo sembá seyaafá'nánká ímba
miyá owasá tuwímbai wéofo Maníkó wení imáyáafinkemba
miyá-fásí'áémbá wétimiye.
31 Maníkómó tímí-fasi'aemba maénaemo sembá imáyáa
é'a sé'a Maníkóní kísau íyáákamai-kisau maénaemo sé'a
tiyáántán-kwiyé'a kísau máéro.

Minááí kemá imáyáa é'a sé'a kawe'-ááín-ifo waásimo
tirumbó tímémba minánkó seyaafá'-ánkómbá íyáákaraimba

minánkóní áwáumo simátíménda ísáaro.

13

Waásimo tirumbó tímẽwini áwáuman-iyemo siyáin-aai.

1 Maníkóní ámútankomo fasi'aémbá simínataamo fí'o-fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo séta wíyómpaken-kisau-waasi-taaifinkenkwara'o sétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éta mináái úwoi-aai séta kámene peró'emo úwoimo tufúwóntemba miyá ondasáánifo waási-imayaamo étaamo éta kawe'á uwátinkanaumne.

2 Maníkó fasi'aémbó simínata simásímakain-aaimo simátimetaamo Maníkó aúpá'ó makáin-aai isétaamo ímbo ísaraunda-aai Maníkó simásímakain-aai isétaamo Maníkóntáféta fasi'ámaimo métaamo séta érai'a Maníkó siyáintemba íníye sétaamo Maníkómó siyáintemba umbai-kísáúmó maétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo éta úwoi-waasisa úne.

3 Makáunda-tantaa'o seyaafá'ó tuwín-timetaamo Maníkóní kísau wémaundasafesasa sáwí'o uwásínkénta aamoí éta kanaán-iye sétaamo miyámó éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éna siyáunda-aaigo ínta súwa'nai íníye.

4 Waásimo tirumbó tímẽwini áwáuma maarán-iye. Waásimo tirumbó tímẽwi sáwí'o wéuwatinkaamba anondáá ímba miyámó ombá túwa'nai esa waásimo tirumbó tímẽwi túwí'o wérain-kwaasisafesa tirumbá ímba sáwí'a uwátinkesa waásimo tirumbó tímẽwi miwí túwí'a ímba maimaé iyésa

5 waásimo tirumbó tímẽwi kesáfésa seyaafá-tántáá'á kawe'á wéune ímba sésa sáwí-aai ímba sésa waásimo tirumbó tímẽwi kesáái íyáákainkwae ímba sésa waásimo tirumbó tímẽwi ímba úwoiyaamba aaisambá sésa waásimo tirumbó tímẽwi sáwí'o uwátínkáámba ímba imáyáa úmae iyésa

6 waásimo tirumbó tímẽwi sáwí'o ontáfésa ímba aamoí ésa kawe'ó ontáfésa aamoí ésa

7 waásimo tirumbó tímẽwi umbai-tántáá'ó ombá úwoi wémaesa waásimo tirumbó tímẽwi seyaafá'-wáásísáfésa ímba inkaisíyan-imayaa ésa seyaafá'nánkátá kawe'ó íyantafesa timu'marésa mésa waásimo tirumbó tímẽwi seyaafá'-úmbái-tántáápímbá fasi'ámai mésa ímbo ifá'ó túwáámba miyáumai méraawe.

8 Waásimo tirumbó tímén-anko waé'wae'a éna ímba tai'áínana Maníkó simátímakain-aaimo simátímén-kisau tai'áínana fí'o-fi'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo

sen-kísáú tai'áínana ímbo ísaraan-aaimo Maníkó simátímakain-aai simátímén-kisau tai'áíníye.

9 Ímbo isáúnda-aaimo Maníkó simásímakain-aai ínta
kanaatá ísásaraumne. Maníkómó simásímakain-aaimo
simátímakaunda ínta kanaatá simátímataraumne.
10 Maníkó kawe'-úramba ónaumnemo siyáimba ánaaemba
paápé índa póta ímbo ísásaraunda-aaiwarata tai'áwinata
seyaafá'á áwáusa awánánaumne.

11 Iyámpóímo méraawandara'a iyámpóímo sentembá
miyán-ááí wése'a iyámpóímo ontembá miyá wée'a
iyámpóímo ontembá miyán-ímáyáá uráumpo waási-úramba
íyáé'a iyámpóíya'o uráunda-tantaa'a tukáumne.
12 Iyámpóímo ímbo kawe'-úmaimo ísáántemba
Maníkóní waásisa ímba kawe'-úmaisa Maníkóní áwáuma
wéawanaumne. Nompímbó waási tói'o ímbo awánamaimo
kawe'ó úndantenta káfé'a miyáráántá wéundasa Maníkóní
áwáuma ímba kawe'-úmaisa wéawanaumpo waási tói'o
aforatáámó awánáúndantemba ánaaemba miyásáámó
ondasá Maníkóní áwáuma kawe'-úmaisa awánánaumne.
Káfé'a ímba awánasaraundasa Maníkó kentáámó
suwánasaraintemba ánaaemba Maníkóní áwáusa
awánánaumne.
13 Miyá ínífo káfé'a Maníkómpá'á simankúnkúnta únda-
amba isaná érai'a Maníkóeta maé'mae'a ónaumnemo
súnda-amba isaná Maníkómbó tirumbó áméne waásimo
tirumbó tímén-amba isaná úmai minkáúmbó-ámbá wéraifo
íyáákarain-amba Maníkómbó tirumbó áméne waásimo
tirumbó tímén-amban-iye.

14

Maníkómó simátímakain-aaimo wésimatimen-aai.
1 Waásimo tirumbó tímén-amba fasi'ámai aráááíwae'a
Maníkómó wétuwin-timi-fasi'aemba maénae sé'o Maníkómó
simátímakain-aaimo simátímémba óraa-tantaa'an-ifo
mifási'áémbá maénae seró.
2 Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímísasamo fí'on-aaimo
ímbo ísáán-aaifinkembo sembá ímba waásisafesa wésefo
Maníkóntáfésa sésa waásimo mináááígóní áwáumo ímbo
ísáántafesa waásisafesa ímba wésewe. Maníkóní ámútanko
fasi'aémbá tímísasa aúpá'-ááí wésefo
3 tuwímbai Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba
fasi'ámai arupíse úmai kawe'ó uwátínkáámba mindásafe'a
sé'a Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba óraa-
tantaa'an-ifo mifási'áémbá maénae seró wésune.
4 Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí kesáfésa símai
wéfasi'aafo Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwi
Maníkóní waási seyaafá'á fasi'aémbá wétimewe.

5 Maníkóní ámútanko fasi'aémbó tímísa'o fí'on-
aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyamba siráái wétaifo
Maníkómó simátímakain-aaimo simátímé-fasi'aemba maé'a

simátimiyamba áfááraumai siráái wétaiye. Túwaandu ombá
fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá minááímó
waé'mai síndawi ímbo ménamo simátiminasamo ésa
minááígóní áwáuma ímba kawe'-úmai ísewana minááígó
ímba túwa'nai íníye. Miwí tááigo ímba túwa'nai índasafesa
Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwasa afora'á
simátíméntafesa miwí fí'on-aaimo ímbo
ísáán-aaifinkembo sewí íyáákaraawe.

6 Kesí waásisono. Kentópa komé'a fí'on-aaimo ímbo
isáúnda-aaifinkembo sendamó é'a ímba isáíyana kesááigo
ímba túwa'nai ínífo Maníkómó paápé uráin-aaiya'i ímbo
isáúnda-aaimo Maníkó simásímakain-aaiya'i Maníkómó
simásímakain-aaiya'i Maníkóní aambó aráááíwáén-aaiya'i
miyán-áwáúmó afora'ó simátíméndamo é'a isáíyana kesááigo
túwa'nai íníye.
7 Fontóímó ímbo kawe'-úmaimo áái sínasamo ésa ímba
ísámai kawe'á ónááfo kawe'-úmaimo sínasamo ésa ísámai
kawe'á ónááwe.
8 Moóráwigo ímbo kawe'-úmaimo aaemáímo sínasamo ésa
ímba isésa tatúwaandu ónááwe.
9 Miyáumai túwaandu uráiyampimba fí'on-aaimo ímbo
ísáán-aaifinkembo síya'o é'a minááígóní áwáuma ímba
isáíyamba keáínkáámbá sénááwe.
10 Seyaafá'-máráfá'á sáwífa'-waasi mésa fí'o-fi'on-aaimo
sembá minááígóní áwáuma wéraifo
11 moóráwigo wenááifinken-aaimo sína'a sé'a imáyáa
é'a fí'on-daopaken-kwaasiye senaná kentáféna imáyáa éna
fí'on-daopaken-kwaasiye síníye. Miyámó sen-ááígó ímba
túwa'nai íníye. Miyáumai túwaandu uráamba fí'on-aaimo
ímbo ísáán-aaifinkembo sembá minááígó ímba túwa'nai íníye.
12 Maníkóní ámútankomo tuwín-timi-fasi'aembo maíyamba
aamoí é'a pó'a Maníkóní waási kawe'ó uwátínkáí-
fasi'aemba tiráái wétaina'a maiyé'a
Maníkóní waási kawe'á uwátínkáaro.

13 Mindásafe'a fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo
sewí Maníkómpá'á áísai íyana minááímó waé'maimo
simátimiyantafena fasi'aémbá timíníye.
14 Maníkóní ámútankomo fasi'aéntáámó símakaisataamo
fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo Maníkóntáféta
inaimó súndasa sóikakenta súmpo kentáási imáyáago
sáwísankaamba uráiye.
15 Mindásafeta maarásá ónaumne. Maníkóní ámútankomo
fasi'aéntáámó símakaimba fí'on-aaimo ímbo isáúnda-
aaifinkenta Maníkómpátá inaí séta kentáá sááifinkenkwarata
sénaumne. Fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinken-ima séta
kentáá sááifinken-iwarata sénaumne.

16 Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo Maníkómpá'á inaí
sé'a wenáwí'a mósá máráámba moóráwigomo úwoi-waasimo
minááígóní áwáumo ímbo ísaraiwaimo kembiwímó túwaandu
uráampimbo ménamo éna sen-ááígóní áwáuma ímba ísarena
póna ímba kanaa'á érai'e síníye.
17 Fío'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo Maníkómpá'ó
inaimó sembá kawe'án-ifo minááígóní áwáuma ímbo
ísaraindawimba minááígó ímba áwa'nai íníye.
18 Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá tuwímbai-
kanaa wésefo kemá fí'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo
súnda sáwífa-kanaa mindásafe'a Maníkómpá'á súwi súne.
19 Énifo Maníkóní waási túwaandu uráamba fí'on-aaimo
ímbo isáúnda-aaifinkembo ayáátáá'-aaimo súnda kári-
tantaa'an-ifo ísáán-aaifinkembo fasi'aémbá timínda-aaimo
ampáán-ááímó súnda mindá óraa-tantaa'an-iye.

20 Kesí waásisono. Iyámpóímo ímbo kawe'-ímáyáámó on-
tembá ímba miyá é'a táákaefaen-kwaasimo onten-ímáyáán-
oro. Umarambó ímbo sáwí-imayaamo ontembá miyán-oro.
21 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Fasi'aénkó séna kesí waási kesáái ímba
ísáafo simátimenaumne. Fí'on-aaimo sewí simátíménasa
miwí tááifinkemba simátimesa sáwí'a uwátinkaiyasa
pósa kentáfésa ímba imáyáa ésa kesáái ímba isánááwe
agaimaréna siyáiye.
22 Naaófá'á Maníkó miyá éna
wení waási wenáái ímbo ísarowi wení fasi'aémbá
aráátimumba awánaraantemba Maníkón-aaisafesa ímba
timankúnkúmba íyawi fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo
sen-ááí isésa sésa Maníkóní fasi'aémpínkémbá wésewe
sénááwe. Énifo Maníkó simátímakain-aai simátímémba
Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyawi isésa sésa
Maníkóní fasi'aémpínkémbá miyá wésewe sénááwe. Énifo
Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmba íyawi isésa ímba
miyán-ááí wésewe.

23 Maníkóní waási túwaandu urémpimba seyaafá'nánká'ó
fí'o-fi'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyasamo úwoi-
waasimo Maníkón-aaisafesa ímbo timankúnkúmba íyan-
kwaasimo íyáferesamo isésamo ésa maawí uwó-waasin-owe
sénááwe.
24 Énifo seyaafá'nánká'ó Maníkómó simátímakain-aaimo
afora'ó síyasamo úwoi-waasimo Maníkón-aaisafesa ímbo
timankúnkúmba íyan-kwaasimo íyáferesamo isáíyanamo éna
minááígó tirumbá faiyaráínasa sáwí-waasi úne sésa

25 miwítí aúpá-sáwí-ímáyáá afora'á mégufiyesa Maníkón-
aúranka'a kífaesa wen-ímáyáá mósá marésa sésa érai'a
kempímbá Maníkó méraiye sénááwe.

Maníkóntáfésa imáyáa ésa túwaandu urénka'a arupíse úmai méraaromo siyáin-aai.

26 Kesí waásisono. Kemó súnda-aaigoni áwáuma maarán-
iye. Maníkóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu urénka'a
moóráwigo maarán-ímá sénaumne sínana moóráwigo
Maníkón-aaifinken-aai simátiminana moóráwigo Maníkómó
aráánaminda simátiminana moóráwigo fí'on-aaimo ímbo
ísáán-aaifinkemba sínana moóráwigo mináái waé'mai sína'a
miyáumai Maníkóní waási fasi'aémbó tíméntafe'a miyá
úmae'a íyóro.

27 Fí'on-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo síyambo é'a
kaumbo-kae'-wáásí aantemba sé'a aifa'á moóráwigo sínda
waé'mai simásuwainana wenánaaemba moóráwigomo sínda
waé'mai simásuwainana wenánaaemba moóráwigomo sínda
waé'mai simásuwaina'a miyá sénááfo

28 minááímó waé'mai síndawimo ímbo méraina'o é'o fí'on-
aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sewí seyaafá'-wáásí túranka'a
ímbo síyamba imáyáafinkemba Maníkóntáfé'a seró.

29 Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba kaumbo-
kae'-wáásímó íyáfasinkesamo simátímémba tuwímbai isé'a
mináái tuwímbai ísáaro.

30 Minááímó ísáán-kwaasifinkembo Maníkó moóráwigombo
simáminanamo éna simátiminda-waasigo wenáái tai'áínana
moóráwigo íyáfasinena simátiminiye.

31 Maníkómó aaimó simátímakaiwai seyaafá sé'a moóra-
morawigo moóra-mora-kanaa símae iyé'a pó'a seyaafá'nánká
isé'a fasi'aémbá maénááwe.

32 Maníkómó simátímakain-aaimo simátíméwi sembá kentí
imáyáara'-aantemba káráwiyaafo miyán-oro.

33 Kawe'-ímáyáámó é'o faru úmaimo méraamba
Maníkómbá aráái taifó simátímén-aai káráwiyoro.

Maníkóní waási seyaafá'-náópa'o túwaandu uráamba
maarán-owe.

34 Túwaandu urémpinkemba aaré ímba aaí seró. Maníkón-
aai aúfáífinkembo siyáintemba aaré ímba káráwiyonaawe.

35 Mindásafe'a túwaandu urémpinkemba aaré aaí sefó
sésa moóra-aaigoni áwáumo tísai ónae sésamo ésa miwítí
naaúmpa'a tuwaai'waimbá tísai ónááwe.

36 Kentí imáyáafinkembo miyámó ombá Maníkón-aai
kempínkén-aantemba ímba paápé isa'á ímba kembiwí
aantembanifo fí'o-fi'om-barafaken-kwaasiwara'a ísaraafo
miwímó túwaandu urésamo ontembá

miyán-oro.

37 Kempínkémbá tuwímbai kesáfésa sésa Maníkómó siyáin-aai ísaraundawi únemo síyawiye tuwímbai kesáfésa sésa Maníkó fasiˈaémbá símakaiwai únemo síyawiye miyámó sewí maanáúfáímó agaimáímo timúndafimba toráumai awáněˈa séˈa minááí Fasiˈaénkó ámáámba siyáin-aain-iye sénááfo

38 maanáúfáímó agai-timúndamo ímbo íséwaˈo éˈa miwísáféˈa séˈa ímba Maníkóní ámáánko kentirumpimbá wéraiye seró.

39 Kesí waásisono. Maníkómó simátímakain-aaimo simátímémba fasiˈaén-ímáyáá éˈa simátímaˈmaeˈa iyéˈa fíˈo-fiˈon-aaimo ímbo ísáán-aaifinkembo sembá ímba aiyowáiˈa úmáráaro.

40 Énifo seyaafáˈ-ááímó sembá ímba sáwífaˈ-aaimo síyamba aáno úmai arupíse úmai méraaro.

15

Ísumba pukómpinkembo íyáfasinankarain-aai.

1 Kesí waásisono. Ásé-aai kosimátímakaunda-aai anekaˈó simátíménda ísáaro. Minásé-ááísáféˈa éraiˈe séˈa taˈótokeˈa fasiˈámai méraawe.

2 Fasiˈámaimo taˈótoˈmae iyéˈo éˈa kaweˈ-ámbá arááíwaˈmae iyónááfo tóikaken-aantemba éraiˈemo síyambo éˈa kaweˈ-ámbá ímba arááíwaˈmae iyónááwe.

3 Aifaˈá Maníkó minááí simásimuwaˈa kembó simátímakaunda óraaˈ-aai póna Maníkón-aai aúfáífimba agaimarésa siyáantemba sáwí-imayaasa maisiyuwáíndasafena Ísu Káráísiti puwúwasa

4 utámárówana kaumbo-kánáá maisuwówana Maníkó pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Minááí Maníkón-aai aúfáífimba agaimarésa siyáawe.

5 Ísu Káráísiti pukómpinkemba íyáfasinena Pítaan-aúrankaˈa paápé éna wení kísau-waasi túrankaˈa paápé éna

6 moórá-kanaa sáwífaˈ-waasi weséˈo núwai 500 waasi túrankaˈa paápé uráiye. Minkwáásífínkémbá sáwífaˈnanka úwoi túnaraawasa tuwímbai pukáamba minkwáásí túrankaˈa paápé éna

7 Yémísin-aúrankaˈa paápé éna wení aantá-waasisonti túrankaˈa paápé éna

8 ánaaemba kemá Póro súrankaˈa paápé éna Ísu Káráísiti wení waási-iˈa uwásinkainkwae-imayaa ímba uráunda kembá wení waási-iˈo uwásínkaraiwai súrankaˈa paápé uráiye.

9 Áááma Ísu Káráísitini waási sáwí'a uwátínkaraumpo
Fasi'aénkóní aantá-waasifinkemba kemá kári'-waasi úne.
Ímba kanaán-uráunda pósa kentáfé'a Fasi'aénkóní aantá-
waasi ónemo sembá uwó-ááí sewé-ímáyáá wéune.
10 Énifo Maníkó úwoi súwa'nai uráimba pó'a Maníkómó
kesáái simátiminkwae séna si'mákaiwai ówánana wemá
úwoi súwa'nai úwa'a ímba úwoi mé'a fasi'aén-kísáú
wémaewanana kesí kísaugo fí'owiti kísaugomba íyáákaraifo
keyáá minkísáú ímba maéwánana Maníkó súwa'nai ena
kesé'a mérowa'a minkísáú maiyáumne.
11 Kemó ásé-aaimo simátimewanda-aai isé'a miwímó
simátímún-aai mimbórá-ááí pó'a isé'a timankúnkúmba
uráawe.

Púwón-kwaasimo íyáfasinaiyan-aai.

12 Maníkó Ísu Káráísitimba pukómpinkemba
íyáfasinankarain-aaisa simátimundasa kempínkémbá
tuwímbai sé'a púwón-kwaasi ímba íyáfasinanaawe sembá
nóra séra wéseo.
13 Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó Ísu
Káráísitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino.
14 Maníkó Káráísitimbo pukómpinkembo ímbo
íyáfasinankarainkakaa simátimunda-aaisa sáwísankaamba
uwáwisa'a misáwísánkáán-ááísáfé'a timankúnkúmba
owisinó.
15 Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó
Káráísitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino.
Maníkó Káráísitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraiyemo
simátimundasa énifo minááímó karo'-ááímó inkakaa
Maníkómó uráintafeta karo'-ááíyésá simátimusino.
16 Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa Maníkó
Káráísitimba pukómpinkemba ímba íyáfasinankaraisino.
17 Maníkómó Káráísitimbo pukómpinkembo ímbo
íyáfasinankarainkakaa úwoi-aaisafe'a timankúnkúmba
owaná aoisaambá kempímbá úwoi wéraisino.

18 Moórá-aaiwara'a simátimenaumne.
Maníkómó Káráísitimba pukómpinkembo ímbo
íyáfasinankarainkakaa Káráísitinka'o timankúnkúmba ésamo
pukáawi pukáampinkemba ímba íyáfasinesa Maníkóní ewaa'á
ímba mésa sáwí-aempa'a méraawisino.
19 Marapá'ó méraundara'a séta púwóndafinkemba
íyáfasineta wíyómpa'a Ísu Káráísitiye'a méraandasa
amu'maréta méraumne-aaimo karo'-ááímó súndarakaata
marapá'-wáásí kentáá suwíyáái ésa tirumbá
uwásínkááwisino.

20 Érai'-aai maarán-ááín-iye. Maníkó Ísu
Káráísitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Púwón-kwaasifinkemba aifa'á wemá íyáfasinkaimba pósa ánaaembo puwíyan-kwaasi íyáfasinanaawe.
21 Aifa'-wáásígón-áwí'a Ándámu sáwí'a uráimba pósa púwón-amba seyaafá'nánká wéaraaiwaefo moórá-waasigon-awi'a Káráísiti kawe'á uráimba póna seyaafá'nánká puwíyampinkemba íyáfasintinkainiye.
22 Seyaafá'nánká Ándámun-aísaafitantambo uráundawi póta púwóndasaanifo Ísu Káráísitini waásisa póta púwóndafinkenta íyáfasinanaumne.
23 Maníkó siyáin-kanaa tínata púwóndafinkenta íyáfasinanaumne.
Aifa'á Maníkó Káráísitimba pukómpinkemba íyáfasinankaraimba póna Káráísiti marapá'ó kumíndara'a Maníkó Káráísitini waásisa púwóndafinkenta íyáfasisinkainanasa
24-26 mindá tai'áínda-kanaa Ísu Káráísiti káráwiyinana Maníkó sínana Káráísiti wení namuro-wáásí íyáákena fí'owimo sáwí-kisaura'o káráwiyaan-kisauwe fí'o-fi'o-sawi-fasi'aene taí'ásuwena puwíyan-amba taí'ásuwena miyámó índa wení namuro-wáásítí fasi'aémbá taí'ásuwena Maníkóntáféna séna kesifóo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo síníye.
27 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkó wembá seyaafá-tántáá'á
íyáákamai-i'a uwánkaraiye
agaimaréna siyáifo Káráísiti Maníkómbá ímba íyáákainiye. Maníkó sínana Káráísiti seyaafá-tántáá'á íyáákainiye.
28 Maníkó Káráísitimba seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'o uwánkaraindara'a Káráísiti Maníkón-ááninko Maníkóntáféna séna emá seyaafá-tántáá'á íyáákamai-i'a uwásinkaandawi po kenká'á káráwiyinone sínana Maníkó seyaafá-tántáá'á káráwiyiniye.

29 Tuwímbai sésa puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe sembánifo pukáan-kwaasisafesa imáyáa ésa nombá maiyáawe. Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-aaimo érai'-aaimo inkakaa pukáan-kwaasisafesa ímba imáyáa ésa nombá máéwaisino.
30 Púwóndafinkembo íntaamo íyáfasinanaetara moórá-mora-naopa'a sínkamonae wéopa'a ásé-aai ímba kosimátíma'mae'a núsino.
31 Kesí waásisono. Kembiwíyé kewé kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a kááísamai méta kentáfé'a aamoimó únda

miyámó érai'o úndantemba aasiyaasi-kánáá imáyáa é'a sé'a
káfékaamba sínkamiya'a púwóno-imayaa únda mindáwara'a
érai'-aain-iye.
32 Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa kemá úwoi-
waasi é'a kesí imáyáafinkemba súne. Afáá-póígómó waási
fándaifo sésamo aráááíwáéntemba kembá miyáráámbó
uwásínkáámba maankká'á Éfésási-naopa'o méraunda
óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tisa'á óraa-kisaumo
maúnda úwoisafe'a wéune súsino. Púwómpinkembo ímbo
íyáfasinanaankakaa waásiti imáyáafinkembo sentembá
miyá séta aafáyáasa puwónaumpo káfé'a kawe-tómbá néta
siráááímo taintentá ónaumnesa súsino.

33 Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawemo sembá
minkáró'-ááísáfé'a érai'e sefó sé'a simátíménda-aai
isé'a káráwiyoro. Tuwímbai érai'a sésa sáwí'o on-
kwáásísé'o méraambo é'a kawe'-ámbá ifátuwe'a sáwí-amba
aráááíwaenaawe sefó
34 puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe minkáró'-
ááísáfé'a sáwí-imayaawe

sáwí-awauwe ifátuwe'a kawe'-ímáyáán-oro. Miyámó
íyantafe'a sé'a kempínkémbá tuwímbai Maníkómpá'á ímba
tiyáawe súne.

*Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba wíyómpa'o méraiyan-
tuman-iye-aai.*

35 Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-imayaa é'a sísai
e'a sé'a púwón-kwaasi nóra úmaiya íyáfasinesawa nóran-
tuwa ma'máíya íyáfasinanaao-aaimo
36 sísai omba sáwí-imayaafinken-aain-iye.
Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maaráráámbá uráifo
isé'a kísau-anauntunka'a imáyáan-oro. Ánáuntumba
u'márááwana minánáúntúnkó ímba úwoi áruma wéwiyaifo
u'márááwana ánaaemba mapánkena áruma wéwiyaiye.
37 Tómbá fákákesamo nempínkémbá ímba aneka'á
wéu'maraafo ánáuntumba maiyésa kísau fúmáráawana
aneka'á áruma wíkéna wéanon-iye.
38 Maníkó sisaná moórá-mora-anauntumpinkemba áruma
wíkéna óraa'o imbá Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá-
tómbá fí'o-fi'on-auwara-tomba makáifo
39 seyaafá'ó méraamba mimbórá túwawaa'a ímba maréna
waási fí'on-tuwawaa'wara'a tinkéna waí-waamba fí'on-
tuwawaa'wara'a maréna numamá fí'on-tuwawaa'wara'a
maréna mófáá'a fí'on-tuwawaa'wara'a makáiye.

40 Wíyómpaˈa fíˈon-tantaaˈa wéraisana marapáˈá fíˈon-tantaaˈa wéraiye. Wíyómpaˈo wéraimpimba fíˈon-toˈwaai wéraisana marapáˈó wérainkaˈa fíˈon-toˈwaai wéraiye.
41 Aafáúfímbá fíˈo-sama wéraisana wíyómpimba fíˈo-sama wéraisana okómpímbá fíˈo-fiˈo-sama wéraisana miyá uwásaraiye.

42 Miyámó intembá puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maará ónááwe. Púwómbo utámáráán-tuwawaaˈa taiˈáínífo mimpínkémbó íyáfasinaiyan-tuwawaaˈa waéˈwaeˈa íníye.
43 Utámáráán-tuwawaaˈa aamoisaén-túwawaaˈa sáwí-tuwawaaˈan-ifo puwíyampinkemba íyáfasinaiyan-tuwawaaˈa fasiˈaén-túwawaaˈa kawe-túwawaaˈan-ifo
44 utámáráán-tuwawaaˈa marapáˈó méraan-tuwawaaˈan-ifo púwómpinkembo íyáfasinaiyamba wíyómpaˈo méraiyan-tuwawaaˈan-iye. Marapáˈó méraan-tuwawaaˈo intembá wíyómpaˈo méraiyan-tuwawaaˈa wéraiye.
45 Mindásafena naaófáˈá Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkó aifaráán-kwáásígón-áwíˈa Ándámumbo úmakaimba úwaauwa éna waásin-iye
agaimaréna siyáiye. Ánaaen-kwaasigon-awiˈa Ísu Káráísiti waásimo aúíˈo úmaimo maéˈmaeˈo íyan-amba wikáiwai paápé uráiye.
46 Wíyómpaˈo méraiyan-tuwawaaˈa ímba aifaˈá paápé uráifo marapáˈó méraan-tuwawaaˈa aifaˈá paápé uráiye.
47 Maníkó
aifaˈ-wáásígómbá marasámbá úmakaifo ánaaen-kwaasigo Ísu Káráísiti wíyómpakemba kunkáiye.
48 Ándámumbo marasámbó úmakain-auwawaaˈo wéraintemba seyaafáˈ-wáási miyán-túwawaaˈa wéraifo Káráísiti wíyómpaken-auwawaaˈo wéraintemba wení waási miyán-túwawaaˈa wéíniye.
49 Maníkómó marasámbó úmakain-kwaasiyaambo úndantenta Káráísiti wíyómpakewimo intentá ónaumne.

50 Kesí waásisono. Simátimeˈa súne. Maníkómó wíyómpaˈo káráwiyaipaˈa marapákén-túwawaawaraˈa ímba méraiyana waéˈwaeˈo índa-tantaaˈo wéraindafaˈa taiˈáínda-tantaako ímba mimpímbá wéíniye súne.

51 Maníkómó aúpáˈ-makénamo aráátímakain-aaimo simátíménda ísáaro. Seyaafá ímba puwéta úwoi méta súwawaata fíˈo-suwawaata faufínata
52 mimbórá-kánáá wíyómpakemba uwíyemba sínana minúwóíyáámbó aafáyáumo tawáíntemba minúwóíyáámbá

pukén-kwaasi íyáfasintinkainasa maé'mae'a íyata
súwawaata fí'o-suwawaata faufíníye.
53 Marapá'ó méraunda-suwawaata púwónda-suwawaatan-
ifo wíyómpa'o méraanda-suwawaata ímba púwónda-
suwawaata faufíníye.
54 Marapá'ó méraan-tuwawaa'a púwón-tuwawaa'an-ifo
wíyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a ímba puwí-túwawaa'o
faufíndara'a Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna siyáin-aai
paápé íníye. Maará siyáiye.
Púwón-amba tai'áínana maé'mae'o íyan-anko
púwón-ankomba íyáákainiye
agaimaréna súwana
55 moóráwigo séna
púwón-anko ímba íyáákaraimba póna púwón-ambo sáwí'o
uwátinkainda-fasi'aenko tai'áíníye
agaimaréna siyáiye.
56 Maníkóní ámáámbo ísámaimo túwáán-imayaago
ta'ótokaiye. Miyámó ontáféna púwón-ambo sáwí'o
uwátinkainda-fasi'aenko ta'ótokaifo
57 Maníkó púwón-amba kentáá íyáákamai-ita
wéuwasinkaiye. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti púwón-
ankoni fasi'aémbá tai'éna íyáákaraimba póna Maníkó miyá
wéuwasinkaisata súwisa súne.

58 Mindásafe'a kesí waási fasi'ámai mé'a ímba tuwesaraí
ína'a Fasi'aénkóní kísau maimaé wéiye'a ímba ifátúwáaro.
Fasi'aénkóní kísaumo wémaemba ímba úwoi-kisaun-ifo
áúwara-kisau wémaefo maimaé íyóro.

16

Fasi'aénkóní waási túwa'nai on-óntánkón-aai.
1 Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'a méraawi tómbá
ímbo makáawi túwa'nai íyamba óntamba torupé'a maarán-
oro. Kárésíyaa-marafa'a Maníkóní waásimo méraawi
simátímakaundantemba miyán-ááí simátimumpo miyán-oro.
2 Moórá-mora-sondaara'a moórá-kisaufin-ontamba
tuwímbai Maníkóní waási túwa'nai íyapa'a maré'a kentí
naaúmpimpa'o maráíyamba óraa'a ína'a ánaaemba kempá'á
komáéna'a Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi
timíyan-ontamba ímbo saafá íyamba úwoi maitiménááwe.
3 Kempínkémbá tuwímbai íyáfasintewa'a kempá'á
komé'a aúfái agaimái timé'a ti'máráanasa Maníkóní waási
Yérúsaremu-naopa'o méraawi mináúfáíyé torupámaraiyan-
ontane maimaésa mátimenaawe.
4 Minkánáá kemó komáénda-kisaumo wéraina'o é'a konasá
miwí kesé'a kónááwe.

Kórinti-naopa'a kónae siyáin-aai.

5 Máséndóniyaa-marafa'a Maníkóní ásé-aai simátíma'mae'a nónae únda pó'a miyá kósimatime'a kempá'ó kondá
6 ampáánkárá koménaum ayáátáákara koménaumno. Ímbo aampa'ó wénon-kanaa uwí-nómpáké-fíyúndámó mafaiyáíndarara fí'on-daopa'a kónaumno. Fí'on-daopa'o kónae ona'ó é'a súwa'nai íya'a kónaumne.
7 Kempá'ó ayáátááka'o koménae'o súnda Maníkómó ewé sína'o é'a ayáátááka'a koménaumne.

8-9 Maankká'á Éfésási-naopa'a ásé-aaimo simátíménda-waasi sáwífa'a méraamba pósa isésa érai'e sésa fasi'ámai ménaawi máéwasa kesí kísausafesa aambó faiyíyan-kwaasi sáwífa'a méraawe. Minkísáúmó maúnda tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu ombá minkánáá ímba tiyáisa'a mé'a minkísáú maúnda póna
mintánón-kánáá tai'áína'a kónaumne.

10 Moóráwigo Tímótimo kentópa'o komérainda aamoí é'a áwa'nai oro. Kemó úndantemba Fasi'aénkóní kísau wémaifo
11 wentáfé'a úwoi-waasin-iye ímba sé'a tínaaemba uwáméro. Kembiwí tiyuwénamo kempá'ó tínda áwa'nai íyana kempá'á kawe'-úmai tíno. Wesé'o Maníkóní waási kentáási waási kempá'ó tíyantafe'a timu'maré'a méraumne.

12 Kentáási waásigon-awi'a Ápórosimba óraaka simáme'a sé'a Kórinti-naopa'a kentáási waásimo wíyan-kanaa esé'a waaó súnda póna káfé'a ímba kanaa'á wínífo aambó wérainanamo éna wíníye.

13 Kentúra'a káráwiye'a Maníkómpá'á timankúnkúmba úmae iyé'a ímba táá'a ína'a fasi'ámai méraaro.
14 Kísaumo máémba waási-imayaa úmai kísau máéro.

15 Kesí waási ísáaro. Ákáyaa-marafaken-kwaasi Sétefanasini akúmbá aifa'á Maníkómpá'ó tiyáawi Maníkóní waási fasi'ámaimo túwa'nai on-áái ísaraawe. Óraaka simátime'a sé'a
16 miyán-kwáásímó sen-áái taawiyafé'a miwísé'a Maníkóní kísau fasi'aén-kísáúmó wémaewi-taai ísáaro.

17 Kempínkémbá kaumboráú-tuwi'a Sétefanasiye Fótíyúnetasiye Ákáíkasiye mindárau kempá'á tewa'á aamoí úmpo kembiwí ímba seyaafá'nánká kanaa'á kempá'á tewasá mindárau kempá'ó tembá aamoí úne.

18 Mindárau kesí imáyáa aúí'a uwásinkesa kentí imáyáawara'a miyá uráawe. Miyán-kwáási túwí'a
mósá máráaro.

19 Ésiyaa-marafa'a naaó'-naokemba Maníkóní waási kentáfésa kawe'-úmai méraaro wésewe. Moóráwigon-awi'a Ákwíra awaaainínkó Párísiraawe mindáraiti naaúmpa'a túwaandu owí Fasi'aénkóe'o kááísamai méraawi aamoí ésa kentáfésa kawe'-úmai méraaro wésewe.
20 Maanká'ó méraawi Maníkóní waási seyaafá'nánká kentáfésa kawe'-úmai méraaro
wésewe. Moórá-mora tiyáámba tíméro.

21 Ayáíyá'á kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a wenayáánaufi'a isaná wenááin-iye sé'a ísáaro.
Kemá Póro súne. Kawe'-úmai méraaro súne.
22 Fasi'aénkómpá'ó ímbo tirumbó ámówi Maníkó sáwí'a uwátinkainiye. Kentáási Fasi'aénkó kumíníye súne.
23 Fasi'aénkó Ísu úwoi wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
24 Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawa'a kembá sirumbá timúne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

2 Kórinti

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afakaeté-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Kórinti-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási tímakaiye. Póro Máséndóniyaa-marafa'a mérowana Táítási Kórinti-nao'a tuwéna Pórompa'a wémena Kórinti-waasi-taai kosimámuwana Póro iséna séna aúfáíma agaimái tímakaunda isasá isésa tuwímbai sáwí'o ombá tínaaemba uwásukaawasa tuwímbai ímba miyá ésa kentáfésa sésa ímba érai'a Ísuni aantá-waasin-iye wésewe séna érai'a Ísuni aantá-waasin-iye síwae séna maanáúfái agaimarówasa mátímakaawe.

1 Kemá Póro maanáái agai-timúmpo ísáaro. Moóráwigon-awi'a Tímóti kentáási waásigo kesé'a méraisa'a agaimaráúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaifo ísáaro. Kórinti-naopakewi Maníkón-aaisafe'a érai'emo sewí ísáaro. Ákáyaa-marafa'a Kórinti-naopakewiye fí'o-fi'on-daopakewiye méraawi Fasi'aénkóní waási ísáaro.

2 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai aáno'o uwátinkaayantafe'a inaí súne.

3 Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-afowa Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Wemá kentáásifowama arumbó uwásínkáíwai siráfaenasa súwa'nai iwáín-áwíta mósá maráúmne.
4 Fí'o-fi'on-umbai-tantaa'a seyaafá'á kentááfá'ó timbá Maníkó siráfaiyaimba póna fí'o-fi'on-umbai-tantaa'o tuwímbaifa'o tínda Maníkómó siráfaiyaintenta úmai kesáá miwí kanaa'á arásáfaitinkanaumne.
5 Káráísitimba áí'o úni'a uwánkówasa Káráísitini waási-i'o úndarakemba sí'a índa-i'o uwásínkáámba miyáumai Maníkómó Káráísitimbo aráfaiyaintemba miyáumaisa óraata siráfaiyaiye.
6 Kembiwísé'a méta túwa'nai ówánanasa sáwí'o urómpinkemba Maníkó tí'maena kawepá'á métínkaraiye. Miyá ówándarakemba sí'o únita uwásínkónta Maníkó siráfaiyaiye. Keséta méraawanasasa sí'o únita uwásínkónta ímba ifátuwaundasa fasi'ámaisa méraumne. Miyáumai tí'a índa-i'o uwátinkaiyamba kesáámó uráundantembo miyá é'o ímbo ifátuwe'o fasi'ámaimo méraiyambo éna Maníkó kenkwárá'á tiráfaitinkainiye.

7 Sí'o úni'o uwásínkaraantenta tí'a índa-i'o uwátínkáámba
miyáumai Maníkómó siráfaiyaintemba tiráfaitinkaiyamba
séta mindásafe'a fasi'ámai
ménaawe óraaka séta timu'maréta méraumne.

8 Kesí waásisono. Ésiyaa-marafataamo maéwánda fí'o-
fi'on-umbai-tantaa'a kentááfá'ó túmba mináái isáíwae séta
simátimumpo ísáaro. Minúmbái-tántáá'ó fí'oran-oraa'-
umbai-tantaa'a úwata kentááfá'ó túmba póta puwónaumne
séta súnareta
9 sínkamiyata púwónda-kanaan-iye séta súnareta ímba
kentáási fasi'aéntámbán-ifo Maníkóní fasi'aéntámbá
kísausa wémaeta méraumne. Maníkó pukáampinkembo
íyáfasintinkaiwaini fasi'aéntámbá kísausa wémaeta
méraumne súndasafenasa minóráá'-úmbái-tántáá'á
kentááfá'á tiyáiye.
10 Umbai-tántáápímbá puwónae ówándafinkemba Maníkó
síyótaisa uwásinkowata súnaraundasa póna miyámó
uráintemba íníye. Sáwísampinkemba síyótaisa úmaena
iyíníye séta méraumne.
11 Kewárá'á kentáásáfé'a Maníkómpá'á súwa'nai e'a inaí
seró. Sáwífa'nanka inaí síyana Maníkó súwa'nai índa
mindásafesa Maníkómpá'á súwi sénááwe.

Póro karo'-ááí ímbo simátímakain-aai.
12 Waási túranka'o méraundasafeta imáyáa úndasa
sirumpinkén-ímáyáágó séna kawe'-úmaisa méraumne sisatá
aamoisá wéune. Marapá'-ááígóní áwáuma ímba imáyáa éta
Maníkó úwoisaamo súwa'nai intáféta imáyáa éta Maníkóní
kísau aantemba maéta ímba kae'-ááíwárá'-wáásíyáán-
úmaisa méraundantemba kentúranka'a érai'a miyá úmaisa
méraumne.
13-14 Agaimái timúnda-aufaifimba ímba kaumbo-kae'-ááí
simátimumpo toráumaimo awáné'o ísaraan-aai aantemba
tafisímai súne. Kentáási áwáuma kárika'a suwánaafo
suwánamai kawe'á íwae sé'a únda miyámó é'o é'a Fasi'aénkó
Ísu kumíndara'a kentáfétaamo aamoimó ondantembá ken-
táásáfé'a aamoí ónááwe.

15-16 Kembiwí kentáásáfé'a aamoí uwásínkááwe-aai
imáyáa uráundasafe'a sé'a kae-kánáá kentópa'a kómé'a
Máséndóniyaa-marafa'a kónae únda kentópa'a kuré'a
tiyuwé'a wéme'a Máséndóniyaa-marafa'a kuré'a kouweré'a
aneka'á kentópa'a tiyé'a tiyuwé'a Yúndiyaa-marafa'a
ténaumne siyáumne. Kae-kánáámó kawe'ó uwátínkáana'a
súwa'nai íya'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne-imayaamo
uráundasafe'a mináái siyáumne.

17 Miyámó ónae uráunda ímba miyá uráundasafesa
kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa kaeˈ-ááíwáráˈ-
wáásín-iye siyáafo kentópaˈa kónaumne siyáunda marapáˈ-
wáásímó ontembá ímba miyámó únda mimbórá-ímáyáá
úmai mimbórá-ááí aforaˈá simátímakaumne.
18 Maníkó éraiˈ-aai aantembo siyáintemba
simátímakaunda-aai ímba kaeˈ-ímáyááfínkémbán-
ifo mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-ááí aforaˈá
simátímakaumne.
19 Sáírásiye Tímótiye kewé kentópaˈo maéwánda Maníkón-
áániniko Ísu Káráísitin-aaisa simátímakaunda wemá
moórá-aai aforaˈá séna moórá-aai aúpáˈá tuwéna miyá
ímbo iwáí póna seyaafáˈ-ááí aforaˈ-aantemba siwáín-aai
simátímakaumne.
20 Maníkó seyaafáˈ-ááí símai fasiˈámakaimba Ísu
Káráísitintafena siyáimba póna paápé uráiye. Ísu Káráísiti
miyá-séyááfá-kísáúmó maiyáintafeta Maníkó siyáin-
aaisafeta éraiˈ-aaiye súnanasa Maníkón-áwíˈa óraaˈa
wéraiye.
21 Maníkó Ísu Káráísitimba kentááwé kembiwíyé
kááísasinkaraisata fasiˈámaisa méraumne. Kentáá
wemparíˈa úmarena
22 kesí waásin-owe séna éraiˈa wení waásisa úne
sendasáfénasa wení ámútankomba aiˈmarówana
kentáásirumpimba kumbéraimba mindásafeta séta toˈmayaa
uwásínkarainta miyá íníyesa súne. Miyámó uráintafeˈa ímba
kaeˈ-ááíwáráˈ-wáásíyáámbá úne.

23 Maníkó kesí kísaugomba awánaraiwain-aúrankaˈo
simátimunda-aai éraiˈ-aain-iye. Kórinti-naopaˈa kentópaˈa
kónae séwánda óraaka simátíménana tirunkó umbaí taifó
séˈa ifátuweˈa ímba kuráumne.
24 Maníkón-aaisafeˈa éraiˈe fasiˈámai séˈa wempáˈá
timankúnkúmbo uráamba póta kentópaˈo kondasá Maníkón-
aaisafeˈa timankúnkúmba oró-ááísá ímba anekaˈá sénaumpo
tirunkó aamoí índasafeta kempímbá taankarotámai méta
kísausa komaénaumne.

2

1 Imáyáa éˈa séˈa aneká kentópaˈa wéˈa sáwíˈo ontáféˈa
óraaka simátíménana tirunkó umbaí taifó séˈa káféˈa ímba
kónaumne siyáumne.
2 Kentirumbó umbaí tátínkáanasamo ésa kesirumbó
kaweˈó uwásinkaiyawi ímba ménaawe.
3 Kentópaˈa ímbo kuráundaraˈa séˈa aúfáífimba toráumai
awánéˈa sáwíˈo ombá kaweˈá uwátinkaiwae séˈa kentópaˈo
kondá ímba sirunkó umbaí táíníye séˈa mináúfáí agai-timéˈa

kawe'-úmaimo méraantafena kesirunkó kawe'ó índawi
mináúfáí agai-tímakaumne. Kesirunkómó kawe'ó ínanamo
éna kentirunkówárá'á kawe'ó índa mindá érai'-aain-iye.
4 Mináúfáí agai-timéwánda sirunkó umbaí tówa'a
kentáfé'a óraa'-imayaa é'a áfááraumai ifi'á tátinke'a tirunkó
umbaí táíndasafe'a ímba mináúfáí agai-tímakaumpo Póro
wenaruntá áfááraumai símakaiye síyantafe'a mináúfáí agai-
tímakaumne.

Sáwí'o uráin-kwaasisafe'a enáái taí'áiye serómó siyáin-aai.

5 Kempínkémbá moórá-waasigo sáwí'o uráintafena ímba
kempín-aantembanifo kembiwífínkémbá tuwímbaifimba
umbai-tántáá'á wéraiye. Seyaafápímbá umbai-tántáá'á
wéraiye-aai miyán-óráá'-áái ímba sénae sé'a tuwímbaifimba
umbai-tántáá'á wéraiye-aai súne.
6 Tímakaunda-aufai toráumai awáné'a símai moórá-aaiya'-
maré'a fasi'aén-áái minkwáásígómbá simánke'a wení
ewaa'á ímba mé'a sáwí'o uráintafe'a mimbéyámbá amé'a
ímba fí'om-beyamba áméro.
7 Káfé'a wentáfé sé'a enáái taí'áiye sé'a ímba aneka'á
imáyáa úmae iyé'a aráfáéro. Kemó ámé-sawi-meyamba
waé'wae'a ínana séna ímba kanaa kawe'-ámpá'á kónaumne
séna ifátúwáífainifo
8 wentáfé sé'a embá siruntá amúmpo kawe'-úmai méraao
seró-ááí óraaka súne.
9 Áááma kentáfé sé'a simátimunda-aai isánaa Ína isánááo
sé'a kentópa'a ímba wé'a mináúfáífímbá agai-tímake'a
timu'makáumne.
10 Sáwí'o uráin-kwaasigontafe sé'a wenáái taí'áiye sé'a
ímbo aneka'ó imáyáamo ontembá kewárá'á miyá úne. Sáwí'o
uráintafe sé'a wenáái taí'áiye sé'a ímba aneka'á imáyáa é'a
Ísu Káráísitin-aúranka'a kentáfé'a imáyáa é'a miyá úne.
11 Waántáwankoni sáwí-kisaugoni áwáuma awánéta kentáá
íyáákaifo séta sáwí'o uráintafeta aneka'á ímba imáyáa úmae
iyéta séta wenááima taí'áiye súne.

Tóróasifa'a ména Póro óraa'-imayaamo uráin-aai.

12 Ísu Káráísitin-aai ásé-aai kosimátimenae sé'a Tóróasi-
naopa'a komaéwánda minááímó isáíyantafena Fasi'aénkómó
to'mayaa úmba awáné'a ásé-aai simátimenae sé'o ówánda
13 kesí waásigon-awi'a Táítási kentí naaópakemba Tóróasi-
naopa'a ímba téna kentáái tasimásímíntafe'a ayaafáí
uwááe'a ímba awáné'a óraa'-imayaa é'a sé'a tiyuwé'a
kónaumne sé'a Máséndóniyaa-marafa'a tiyáumne.

Ísuni fasi'aéntámbá siyáántán-kwimái áfontaamo fáúnda-aai.

14 Maarán-ááísáféta Maníkómpá'á súwisa súne.

Ísu Káráísiti íyáákaraintafena Maníkó wentéta kááísasinkenasa óraaka sisatá siyáántán-kwimái áfonta fáúne. Maníkó si'marówata Káráísitin-aai seyaafá'-máráfá'á kosimátimunasasa ísááwana wenááigo asaa-wiyúnkáámbá úmaena seyaafá'-máráfá'á wété wéiye.

15 Maníkó séna Ísu Káráísiti kentáféna imáyáa éna kesí kísaumo máímba asaa-wiyún-kánámó agáéntemba wéiye simbá miyámó intembá Ísu Káráísitin-aai simátimunanasa Maníkó kentáásáféna séna Ísu Káráísitimo intembá asaa-wiyún-kánámó agáéntemba owé wésiye. Maníkón-arááímo wáéwi minkwíyúmbá ísááwasa waántáwankon-arááímo wáéwi minkwíyúmbá ísáámba wéowe.

16 Waántáwankon-arááímo wáéwi puwésa Maníkóní némpa'a maé'mae'o íyawi Ísu Káráísitin-aai simátimunda-aaisafesa ánkúkaamban-iye sewasá Maníkón-arááímo wáéwi minááísáfésa sésa asaa-wiyúnkáámbá wéiye sésa maé'mae'a ónááwe. Maníkón-aai simátímén-aai óraa-kisaun-ifo waási aantemba ímba kanaa'á wémaewe.

17 Maníkó si'marówata Káráísitini kísau-waasi méta wenaúranka'a Maníkón-aai érai'-aai simátimeta ímba kae'-ááíwárá'-wáásíyáántá únasasa méyámbáréwa'a óraa'-ontamba maénae sésamo ontembá tuwímbai Maníkón-aai simátíménasasa méyámbá simíwae sésamo ontembá kesáá ímba miyásá éta Káráísitini kísau-waasi

méta Maníkón-aai érai'-aaisa simátimune.

3

Aú-aai símaimo kááísamakain-aai.

1 Minááímó simátimundasafeta ímba kentáá súwí'a maéta wéiyune. Tuwímbai aúfái agai-tímúwasa maimaésa mátímúwa'a toráumai awáné'a kawe'án-owe siyáafo kesáá ímba miyá éta kentáásí kísaura'-aufai agai-tíménata toráumai awáné'a aamoí uwásinkaiwae-ita ímba éta ímba kentáásí kísaura'-aufai agáéro súmpo Maníkó si'máráísata wení kísausa wémaumne.

2-3 Tuwímbaimo fí'owiti kísaugoni aúfái awánésamo aamoimó uwátínkáántemba tuwímbai-waasi kembiwí tuwánésa sésa érai'a Ísu Káráísiti Póroe'a kísau máén-kwaasiye wenté'a ti'marówasa wenááí tasimátímúwasa isésa érai'e suwaná Káráísiti wení waási-i'a uwátinkowana Maníkó fasi'aénkwáráwíní ámútanko miwítirumpimba méraisasa méraawe wésewe. Mindásafe'a kembiwí Káráísiti agaiyáin-aufaiyaamba owe. Ísu Káráísitini kísaugoni aúfái ímba óntanka'o agaiyáin-aufaiyaan-ifo kempá'á wérain-kisau tuwánaantafeta aamoisá uwátinkaumne.

4 Ísu Káráísiti kentáá fasi'aémbá símísata Maníkón-
aúranka'a fasi'ámai méta minááísá súne.
5 Kentááfímbá fasi'aémbá ímba wéraisata minkísáúsá
wémaumpo Maníkóní fasi'aéntántá minkísáúsá wémaumne.
6 Maníkó aú-aai símaimo kááísamakain-aai
kosimátimewananasa wenaúranka'a arupíse uwátinkainasa
méraiyantafena fasi'aéntá símakaiye. Mináú-ááí símaimo
kááísamakain-aai maarán-iye.

Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaamban-ifo
Maníkóní ámútanko kentáásirumpimba méraisata wemó
siyáintenta únda-aain-iye. Maníkó Mósesembo simámakain-
amaamba ímba kanaa'á aráááwáéntafesa Maníkón-aúranka'a
ímba arupíse úmai mésa puwí-ámpá'á wégofo Maníkóní
ámútanko imáyáasa símísata Káráísitin-aaisafeta érai'e séta
aúí'a úmaisa maé'maeta wéune.

7 Naaófá'á Maníkó Mósesemba óntan-kwandaaiya'a
siyáánkai-amaamba agai-ámakaimba minámáámbá
aráááwaenae sésa umbá ímba kanaa'á aráááwaesa taráímae
iyésa mindásafesa puwí-ámpá'á wégowe. Maníkó
Mósesembo ámáámbo simámakonka'a Maníkómpákémbá
sáma paápé éna Mósesen-óika'a sáma paápé úwana óntan-
kwandaaiya'o siyáánkai-amaambo agaimarómba maimaéna
Ísareri-waasifa'a kumúwasa Mósesen-óika'a sáma wéna
póna túgáyáagaya úwasa ímba kanaa'á awánowana
ánaaemba uwákuraiye.
8 Naaófá'á Maníkó Mósesemba siyáánkai-amaambo
simámakonka'a Maníkóní sáma paápé uráifo káfé'a Maníkó
wení ámútankomba ai'máráísana wení waási tirumpimbá
méraiye-aai paápé imbá póna Maníkóní sáma óraa'an-iye.
9 Maníkó Mósesemba siyáánkai-amaamba simámakaimba
pósa ímba kanaa'ó aráááwáéntafesa puwí-ámpá'á wégowe.
Maníkó minámáán-ááímó paápé únka'a wení sáma
wérowana káfé'a Maníkó wení ámútanko wenaúranka'o
arupíse uwátínkáín-aai paápé isaná póna wení ságoni
fasi'aémbá óraa'a wéraiye.
10 Káfé'a aú-aai símaimo kááísamakain-aai wéraisana
íyáákarai-sagoni fasi'aémbá wéraimba póta séta Maníkó
Mósesembo siyáánkai-amaambo simámakai-sagoni
fasi'aémbá sáwísamba iyésá súne.
11 Maníkó Mósesembo simámakain-aai wááu-aain-ifo aú-
aai símaimo kááísamakain-aai waé'wae'o índa óraa'-aain-iye.
Wááu-aai simámakonka'a ságoni fasi'aémbá wérombanifo
káfé'a waé'wae'a índa-aai paápé isaná póna óraa-sama
fasi'aémbá wéraiye.

12 Mináái fasi'aén-ááí waé'wae'o índa-aai

ísaraunda póta ímba sáá'a isatá óraaka'a minááísá wésimatimune.
13 Mósesemo uráintemba ímba miyásá wéune. Mósese Ísareri-waasisafena séna kesóipa'o wérai-sama uwá'wimba awánaafo séna ampantasámbá óika'a káátaraiye.
14 Ísareri-waasi táá'-aantemba
isésa tirunté'a marésa maé'ómba pósa káfé'o méraan-kwaasi Maníkó símaimo kááísamakon-aai aúfáífinkemba toráumai isésa minááígóní áwáuma ímba kawe'-úmai wéisaawe. Mósesemo óipa'o ampantasámbá káátamakowasa sámo ímbo awánaraantemba káfé'a Maníkón-aai aúfáífimbo toráúsómba miwítí imáyáago fáíkuraisana kumeu'á isasá pósa mináúfáígóní áwáuma ímba awánamai kawe'á wéowe. Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawi Maníkón-aai-aufai torausésa minááígóní áwáuma kawe'-úmai wéisaawe.
15 Káfé'o méraan-Isareri-waasiwara'a Maníkón-aai Mósesemo agaimakáin-aaimo toráúsómba miwítí imáyáago fáíkuraisana kumeu'á isasá pósa minááígóní áwáuma ímba ísáafo
16 Fasi'aénkó Ísu Káráísitimpa'o tembá minkúméú'á taí'áínkakemba minááígóní áwáuma kawe'-úmai wéisaawe.
17 Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o súnda wení ámútankontafe'a súne. Fasi'aénkóní ámútanko tirumpimbó méraiwai sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkáísasa kawe'-úmai méraawe.
18 Ísareri-waasiti imáyáago ímbo kawe'-úmaimo ísaraantemba kentáási imáyáago ímba miyá isanasá Fasi'aénkóní ságo kentáá sása wégasinkaiye. Fasi'aénkó Ísu Káráísitini ámútanko kentáásirumpimba ména wenkáání'a uwásinkenasa wení sáma siménasa miyá úmae wéiyiye.

4

Sawefímbó wímakaawanamo ááémo kará'wintemba miyáráántáámó únda-aai.

1 Maníkó aruntá uwásinkenasa mindásafena kesí kísau máéro séna símakaisata wenáái simátimundasa ímba suwe-saraín-iye séta wétuwaumpo
2 wenáái simátíméndasafeta aúpá'ó tigaesáfésamo ombá sínaaemba uwámeta ímba karo'á simátiyuweta Maníkón-aaigomba waé'mai-aai ímba simátimeta Maníkón-aúranka afora'á érai'-aai simátimunasasa suwánésasa érai'-aai aantemba wésewe tirumpinkémbó síyantafeta Maníkón-aúranka'a miyásá súne.
3 Ásé-aai afora'ó simátimundasa minááígóní áwáu ímbo isésamo ésa miwí Maníkóní némpa'a mésa puwí-ámpá'ó wégowin-owe.

4 Waántáwanko marapá'ó káráwiyaiwai miwítí imáyáa
kumeu'á uwátínkáísasa Ísu Káráísitin-aaisafesa ímba
timankúnkúmba wéowe. Waántáwanko séna Káráísitin-aaigo
sáma kátínkáífo séna miwítí imáyáa kumeu'á uwátínkáísasa
Káráísitini sáma ímba wéawanaawe. Maníkómó méraintemba
Káráísiti miyá isaná waántáwanko séna Káráísiti sáma
kátínkáífo séna miwítí imáyáa kumeu'á wéuwatinkaiye.
5 Kesáá ímba óraa'-waasi úmpo Ísu Káráísitintafe'a ken-
táási óraakon-iye síyantafeta wenáái kosimátimeta wení
kísau-waasisa méraunda póta wétuwa'nai-une.
6 Áwáura'a kumeu'á úwana Maníkó sáma kaaó súwana
sámo karáimba wemá sámo kásínkáíwaisaan-iye. Ísu
Káráísiti ói'-imayaa úndasa Maníkóní fí'oran-awaumo
awánaandasafena sása wégasinkaiye.

7 Kesáá ímba fasi'aréta ásé-aaisa ta'ótokaumpo sawefímbó
wímakaawanamo ááémo kará'wintemba miyá éta ásé-
aaisa ta'ótokaumne. Suwánésa mináááigómó íyáákarai-
fasi'aenkomba awánésa sésa ímba miwífínkémbán-ifo
Maníkómpáké-fási'áémbán-iye síyantafeta ímba fasi'éta
mifási'áéntá ta'ótokaumne.
8 Namuro-wáásímó tínkamiyantafesamo úkóntemba
fí'o-fi'on-umbai-tantaako kentáá úkúraa isatá tu'ma'ó
wéraimpinkenta mótuweta wégune. Tuwímbai-kanaa séta
nóra sétaawa Maníkóní kísau wémaumno séta ímba ifátá
tukáumne.
9 Sáwíta uwásínkáámbanifo Maníkó ímba siyúwáísata
méraumne. Sínkamomba ímba taí'ásuwaawata úwoisa
súnaraumne.
10 Ísumbo sáwí'o uwánkesamo tufúwanamo pukáin-ampata
kúndasa pósa Ísu maé'mae'a isaná wení fasi'aémbá ken-
tááfímbó wérain-aai wéisaawe.
11 Méraundasa aasiyaasi-kánáá séta Ísuni waási-i'a
úndarakemba káféra sínkamiyata puwónaumno súndasa
pósa kesáá méraundawini áwáuma Ísu póna kentáá súma
tai'áínda-sufimba méraiye-aai wéisaawe.
12 Ásé-aai simátimundasa sáwíta uwásinkesa sínkamiyata
púwónda-ampata kúndasa mindásafe'a ásé-aai isé'a aúí'a
úmai méraan-ampa'a wégowe.

13 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkón-aaisafe'a simankúnkúmba
é'a pó'a wenáái wésimatimune
siyáintemba Maníkón-aaisafeta simankúnkúmba éta
wésimatimune.

14 Fasi'aénkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankaraiwai
Ísunte'a kááísasinkenasa púwóndafinkenta íyáfasisinkenasa
kentááwé kembiwíyé sí'maisa wenaúrankata sinkáíníye.
15 Kísausa wémaundasa sáwíta uwásínkáámbanifo túwa'nai
eta ímba ifátuwaunasasa fí'o-fi'on-kwaasi Maníkó úwoimo
túwa'nai in-ááí isésa sáwífa'nanka Maníkómpá'á súwi símae
iyésa wenáwí'a óraa'a úmae wéiyowe.

Maníkóní fasi'aénkátáámó méraunda-aai.

16 Mináái imáyáa úndasa ímba suwesaraín-iye séta
ifátukaumne. Kentáá súma sáwí'a úmae íyísana Maníkó
kentáási imáyáa aúíta wéuwasinkaiye.
17 Kentááfá'ó wérain-umbai-tantaatafeta séta kári'-
umbai-tantaa'a wááu wéraiye súnanasa ánaaemba
minúmbáífínkémbá fí'oran-kawe-tantaa'a íyáákaimba
waé'wae'o índa-kawe-tantaa'a paápé íníye.
18 Mindásafeta marapá'ó awánáúnda-tantaa'a ímba óraa'-
imayaasa éta wíyómpa'o ímbo awánáúnda-tantaatafeta
imáyáa úmae wéiyune. Awánáúnda-tantaa'a wááu-
tantaa'an-ifo wíyómpa'a ímbo awánáúnda-tantaa'a
waé'wae'a íníye. Mindásafeta umbai-tántáátáféta séta
sáwísamban-iye súne.

5

1 Kentáásúma wááu-nankaanta isatá misúwawaa'warata
marapátá méta maarán-ááí súne. Maankwááú-námbá taw-
isínata Maníkómó wíyómpa'o úmakain-daumpata ménaumne.
Mindámbá waási ímbo úmakaan-damban-ifo Maníkó wení
imáyáafinkemba úmakaimba waé'wae'o índa-namba mindá
wíyómpa'o méraanda-suwawaa'an-iye.
2 Marapá'ó méraundasa óraa'-imayaa éta wíyómpa'o
méraanda-suwawaata simínkwaesa séta
3 maarán-ááí ínta séta puwéta súwawaa'-íyainkaanta
úmaisa méraumne ímba súmpo maarán-ááí séta wíyómpa'o
méraanda-suwawaata naankáántá ónaesa súne.
4 Kentáá súma wááu-nankaamba isatá méraundasa
umbai-tántáá'ó wéraintafeta óraa'-imayaa éta marapáké-
súwawaataamo túwáanda-aai ímba séta wíyómpa'o
méraanda-suwawaata máénda-aaisa súne. Miyásáámó ondá
marapáké-súwawaakaanta faú'wínata maé'maeta ónaumne.
5 Miyásáámó ondasáfénasa Maníkó kentáá to'mayaa
éna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana kentáásirumpimba
kumbéraisata mindásafeta to'mayaa uwásínkarainta miyá
íníyesa súne.

6 Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpinta
kumbéraintafeta kentáási imáyáa fasi'ámaisa méraumne.

Marapá'ó méraundasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitiyeta ímba wíyómpakaani'a úmaisa méraumne.
7 Káféta marapá'ó méraundasa wenane'á ímba awánéta wenááisafeta simankúnkúmba éta
8 kentáási imáyáasa fasi'éta puwétaamo wíyómpa'o Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o métaara aamoí úsino.
9 Maanká'ó méraundasaawe wíyómpa'o iméraandasaawe Maníkómbó aráááimo tainí'a
ónae súndasa póna aamoisá uwásinkainiye.
10 Seyaafá'nánkátá Ísu Káráísitin-aúranka'a méraananasa kesáámó méraundawini áwáusafena sísai ena marapá'ó méraamba kawe'ó owí kawe'-méyámbá tiména sáwí'o owí sáwí-meyambo timínda póta wembó aráááimo wétaini'a ónaesa súne.

Ísuwe kááísamaimo méraundasa aúí'a úmaisaamo méraunda-aai.
11 Fasi'aénkó méraundawini áwáuma sísai índasafeta wentáféna sáá'a wéisata wempá'á tíwae séta waásisa wétafisune. Maníkó méraundawini áwáusa suwánaisa'a kembiwísé'o méraundawini áwáusa suwánaamba kawe'á wéiye súne.
12 Kentáá súwí'a ímba maimaé wéiyumpo méraundawini áwáusafe'a aamoí íyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Aamoí é'a kentáásáfésamo sáwí-aaimo sen-kwáási táái kanaa'á anondáá simátimiyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Minkwáási paáká-túwawaa'-aantemba tuwánésa kawe'-wáásín-owe sésa tirumpin-ímáyáá ímba awáresa kawe'-wáásín-owe wésewe.
13 Tuwímbai kentáásáfésa uwói'a wéowe sewatá kanaán-iye séta Maníkóntáféta imáyáa éta miyásá únasasa tuwímbai kentáásáfésa kawe'-ímáyááwárá'-wáásín-owe sewatá kanaán-iye séta kembiwísáféta imáyáa éta miyásá wéune.
14 Seyaafá'nánká sáwí'o ombá mimbéyámbá maésa púwófo séna Ísu Káráísiti mimbóráwígó kentáásáfénawe séna pukáimba póta Káráísiti
arumbó símíwaini kísau aantenta wémaumne.
15 Seyaafá'nánkátá sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáimba póta
kentáá siráááimo táínda-i'a ímba éta wembó aráááimo táínda-i'a éta méraano. Miyámó ondasáfénasa kentáásáfénawe séna puwúwana Maníkó íyáfasinankaraiye.

16 Ááéma marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma aráááíwaeta tuwímbaisafeta kawe'-wáásín-owe séta tuwímbaisafeta sáwí-waasin-owe siyáumpo káfé'a ímba miyásá séta ááéma marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma aráááíwakaunda

Káráísitintafeta úwoi-waasin-iye siyáundasa káfé'a ímba miyásá súne.

17 Mindásafeta Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraundasa aúí'a úmaisa méta ááémo uráundanten-imayaa ímba éta káfé'a aú-imayaa úmaisa méraano.

18 Maníkó miyá wéifo áááma Maníkóní namuro-wáásíyáámbá úmaisa méraawananasa Maníkó kesí waási-i'a íwae séna Ísu Káráísitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpuwúwana wení waási-i'a uwásinkenasa séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata minkísáúsá wémaumne.

19 Minááígóní áwáuma maarán-iye. Ísu Káráísiti seyaafá'-wáásísáfénasa imáyáa éna pukáimba mindásafena Maníkó imáyáa éna waásimo sáwí'o ombá ímba aaifimbá wémaitinkaifo wení waási-i'a uwátinkena kentáásáfénawe séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata wésimatimune.

20 Kesáá Ísu Káráísitini aantá-waasisa únanasa simásímísata kembiwísá wésimatimune. Maníkó kembiwísáféna óraaka siyáisata siyáin-aaisa wésimatimune. Káráísiti pukáintafena Maníkóní namuro-wáásíyáámbá uráampinkemba wení waási-i'a wéuwatinkaifo wenááisafe'a ewé seró.

21 Ísu Káráísitimpimba sáwí'o í-ááí ímba wérowana

Maníkó kesáámó sáwí'o únda-aai wembá ámakaiye. Káráísitiye'a kááísamai méta Maníkón-aúranka'a arupíse ondasáfénasa Maníkó miyá úwana Káráísiti kesáámó sáwí'o únda-aai maimaéna mindánankwara'a pukáimba póna Maníkó wení namuro-wáásíyáání'a uráundawi wení waási-i'a wéuwasinkaiye.

6

1 Maníkóe'a taankarotámai méta kísau wémaeta óraaka simátime séta Maníkó úwoi wétuwa'nai-ifo ímba úwoi mé'a wembó arááímo tainí'a oro súne.

2 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba Maníkómó siyáin-aai agaimaréna séna
úwoi túwa'nai uráunda-kanaa kentáái
isé'a sáwí'o urómpinkembo
tíkaunda-kanaa túwa'nai uráumne

Maníkó siyáiye agaimaréna siyáimba mindásafe'a ísáaro. Káfé'a Maníkó úwoi túwa'nai in-kanaa éna sáwí'o uráampinkemba tíyáín-kanaa imbá pó'a ímba úwoi mé'a wembó arááímo tainí'a oro.

3 Kentáási kísaugomba awánésa sáwí-amba arááíwáéfo séta kawe-kísáú aantembo maúndasa pósa ímba érai'a sésa sáwí-kisau máéwe wésewe.

4 Seyaafá-kísáúmó maúndasafeta séta suwánésasa érai'a
Maníkóní kísau-waasin-owe síwae séta minkísáú wémaeta
méraumne. Umbai-tántáá'ó kentááfá'ó tisasamó sí'o índa-
i'o uwásinkesasa sáwí'o uwásínkáanta ímba ifátuweta
fasi'ámaisa méraumne.
5 Maníkóní kísausa maúndarakemba sínkambai ándáfa'o
mósinkesasaamo úkúresamo sáwí-aai simásinkesa miyámó
ontá óraa-kisau maéta nó'waamba ímba súsá waúnda úwoi
kísau maéta sááimo taintá ímba ifátuwaunda fasi'ámaisa
méraumne.
6 Kentáásáfésa Maníkóní kísau-waasin-owe síyantafeta
kawe-kísáú aantemba maéta kawe'-ímáyáá éta faru úmaisa
méta kawe'á uwátinkaunanasa Maníkóní Ufaen-ámútánkó
keséta méraisata érai'a miwí-ímáyáá éta
7 érai'-aai simátimunanasa Maníkó fasi'aémbá símísata
miyán-kísáú maéta Maníkón-aúranka'a arupíse úndasa
mindá wenónkáámbá faféríyaunanasa sáwí-aaigo
kentááfímbá ímba
tisatá Maníkón-aúranka'a arupíse úndasa mindá
paroiyáámbá uwásoketa umbai-tántáá'ó kempátáámó tintá
wéiyaakaumne.
8 Tuwímbai kentáá súwí'a mósá márááwasa tuwímbai
kentáá súwí'a símai sáwí'a owasá tuwímbai kawe'-ááísá
simásíméwasa tuwímbai sáwí-aaisa simásíméwasa érai'-
aaimo simátimundasafesasa tuwímbai kentáásáfésa karo'á
sewé sewasá
9 tuwímbai kawe'-úmai suwánésasa karo'á sésa úwoi-
waasin-owe sewasá tuwímbai kentáásáfésamo puwónaesa
owémó sembá ímba puwúndasa úwoisa súnaraumpo
suwánaaro. Maníkó arupísesa uwásínkáímba ímba
sínkamisata wépuwune.
10 Sáwífa-tantaako kentáásirumba umbaí wétasinkainta
kentáásirunko kawe'á wéiye. Kesáá óntama ímbo
makáundawisa éta Maníkón-aai sáwífa'-waasisa
simátimunasasa kawe'-úmai méraawe. Óntaiyaiwai éta
Maníkón-aai ta'ótokaundasafeta kawe'-úmaisa méraumne.
11 Kórinti-naopaken-kwaasi ísáaro. Ken-ímáyáá éta ken-
táásirumpinken-aai afora'á simátímakaundasa
12 kembiwísáféta ímba kaoráúna'a kentáásáfé'a kaókaawe.
13 Kesí iyámpóímo simátimundantenkaamba simátimumpo
ken-ímáyáámó úndantemba kentáá-ímáyáá é'a
kentirumpinkén-ááí simásíméro.

Maníkóní naankaantáán-únemo siyáin-aai.

14 Ísáaro. ó'ó tombá moórá óraa-purumakawara moórá
kári-purumakawara'a ímba fátóto úmai wégara'ofo awaiya-
púrúmákáráí tinuwarampimbá kárá'umakaawasarai ó'á
wétoye. Miyámó ontembá kembiwí Maníkón-aaisafe'a
timankúnkúmbo owíyé ímbo timankúnkúmbo owíyé ímba

taankarotaré'a kísau máéro. Arupíse owísé Maníkón-aai taráíyaawise ímba kanaa'á taankarotámai mésa kísau wémaewe. Sáwara kumeu'wárá'á ímba mimbóráfímbá wéraiye.

15 Ísu Káráísitiye waántáwankoe ímba mimbórá-ímáyáá óyasa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owíyé ímbo timankúnkúmbo owíyé ímba mimbórá-ímáyáá wéowe.

16 Maníkóní naaúmpa'a waántá-waasi mimbóráfímbá ímba méranaawe. Maníkó fasi'aénkwáráwí kentáásirumpimba méraisata wení naankaantáán-úne. Minááísáféna naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna
kesí waásise mé'a miwífímbá wéne'a
miwítí Maníkó onasá kesí waási-i'a ónááwe
Maníkó siyáiye.

17 Mindásafena Fasi'aénkó séna
úwoi-waasifinkemba tiyuwé'a moórá-aempa'a
mé'a sáwí-awaugomba tínaaemba uwátimiya'a
tíke'a
18 kentifo-í'a ona'á kesáánintone
kesiyáámúntoni'a ónááwe.

Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai siyáiye agaimaréna siyáiye.

7

1 Kesí waási ísáaro. Maníkó kentáásáféna imáyáa éna minááí símai kááísamakaintafeta kesúrake-sawi-tantaa'e kentáási imáyáafinke-sawi-tantaa'e sínaaemba uwámeta kawe'-úmaisa méta Maníkón-aúranka'a sáá'a isatá Maníkóndé-i'a éta kawe'-aantenta éta miyásá onó.

Póron-arunko aamoimó uráin-aai.

2 Kentáásáfé'a ímba kaórémba kentáá-ímáyáá úwoin-oro. Ímba sáwí'a uwátinkaawanasasa sáwí-amba arááíwakaawe. Ímba karo'á simátinketa miwítí óntasa mémaiyaumne.

3 Minááímó simátimunda ímba aaifimbá maitinké'a súne. Ken-ímáyáámó úndasa simátimeta aneka'á miyásá úne séta úwoimo méraundasa ken-ímáyáá éta púwónda-kanaa tínda úwoi ken-ímáyáásá ónaumne.

4 Érai'a kawe'-úmai méraawe óraaka sé'a kentúwí'a mósá wémaraumne. Óraa'-umbai-tantaa'a kentááfá'ó timbá mindásafe'a ímba imáyáa é'a ken-ímáyáá únana kentáái go fasi'ásínkáísana sirunkó áfááraumai aamoí wéiye.

5 Tóróasi-naopa'a tuwéta Máséndóniyaa-marafa'o tamaéwánda ímba kawe-kánáá úwata méraawanasasa seyaafá'-náópimpa'a kaentónáántón-ésa aaisambá suwaná kentáási kísausafena kentáásirunko umbaí tówana

6 Maníkó tirunkó umbaimó tain-kwáási tiráfayaiwai wesá
siráfaindasafena Táításimba ai'marówana kembiwí tiyuwéna
kentááfá'á téna
7 maafá'ó túntafeta aamoí éta kembiwísé'o maún-
kawe'-aai simásimuntafetaawara'a aamoí ówánanasa
kembiwí kentáá suwánánaemo siyáamba tasimásimenasa
sáwí'o uráantafenamo kentirunkó umbaimó taráímba
tasimásimenasa kentáfésamo karo'-ááímó sen-kwáási táái
anondáá simátímakaamba tasimásimenasa miyán-ááísómbó
tasimásimuwata isááwánanasa kentáásirunko aamoí uráiye.

8 Aúfái agai-timé'a óraaka sé'a aneka'á ímba miyán-oro
siyáunda mináúfái toráúsúwana kárika'a kentirunkó umbaí
tówa'a mináái isé'a mináúfái agaiyáundasafena sirumbá
uwátinke'a káfé'a sirunkó ímba umbaí téna
9 kawe'á wéiye. Kentirunkó umbaí tóntafe'a ímba
aamoí é'a kentirunkó umbaí tówa'a sáwí'o ombó tínaaembo
uwámakaantafe'a aamoí úne. Sáwí'o ontáféna tirunkó
umbaí táíno Maníkó wésiye. Mindásafe'a mináúfái agai-
tímakaunda ímba sáwí'a uwátínkaraumne.
10 Maníkó tirumbá umbaí tátínkáíwai sáwí'o ombá
tínaaemba uwáméwana sáwí'o úmaimo méraampinkemba
Maníkó tiyéna kawepá'á mówétinkaisana mindásafena
tirunkó ímba sáwí'a wéifo marapá'-wáási Maníkóntáfésa
ímba imáyáamo owí tirunkó umbaí tainká'á sáwí'o ombá
ímba tínaaemba uwámesa úwoi sáwí'a ésa Maníkóní némpa'a
maé'mae'a ónááwe.
11 Sáwí'o uráantafena Maníkó kentirumbá umbaí
tátínkaraimba pó'a kawe'ó uráamba imáyáan-oro.
Kembiwífínkémbá moóráwigo sáwí'o uráimba ímba óraaka
simánke'a tímakaunda-aufai isé'a sé'a arupíse uwátinketa
kawe'-ámbá arááíwáéno sé'a sáwí'o uráantafe'a tigaesáfé
é'a sáwí-meyambo kentópa'o tíndasafe'a táátafe é'a sé'a
arupíse uwátínkáanana Póromo ménamo éna súwa'nai
íníye sé'a sáwí'o uráiwaimba áááma sáwí-meyamba amé'a
kembiwífínké-sáwí-ímáyáá arupíse uwátinke'a miyámó
uráamba taí'áraiye-aai ísaraumne.

12 Mináúfái agai-tímakaunda sáwí'o uráin-kwaasigontafe'a
ímba aifa'á imáyáa é'a sáwí'o uwánkarain-ininkontafe'a ímba
aifa'á imáyáa é'a miyá uráumpo Maníkón-aúranka'a ken-
táásáfé'a óraa'-imayaa é'a kentáásáfé'a sé'a miwísáféta
óraa'-imayaasa úne sénááwe sé'a mináúfái agai-tímakaumne.
13 Mináúfáímó tímakaundantembo uráamba kentáási
imáyáa kawe'á uwásínkaraawe.

Táításimba ai'marááwánanasa kempá'á koména
wenarunkó umbaí tówana túwa'nai úwa'a kawe'á uwaná

aamoí éna wenarunkó kawe'á úwana kentááfá'á téna tasimásimuwata iséta mindásafetaawara'a aamoisá úne.
14 Ááéma Táításin-aúranka'a kentúma maimaé iyáunana simátímakaunda-aai érai'-aaimo siyáundantemba Táításimbo kentááimo simámakaunda-aai érai'an-iye. Táítási kembiwísé'a koména kemó kentááimo simámakaunda-aaisafena érai'-aai siyáiye siyáimba mindásafe'a ímba sigaesáfé'a úne.
15 Táítási kembiwísé'a komérowa'a wentáfé'a aamoí é'a táátafe'a é'a tinekembá tata'á é'a wenáái isé'a miyá uwaná mindásafena Táítási imáyáa éna arumbá wétimiye.
16 Kembiwísáfé sé'a seyaafá-kísáúmó ésa kawe'á ónááwe súnana sirunkó kawe'á wéiye.

8

Fasi'aénkóní waásimo túwa'nai uráan-aai.
1 Kesí waásisono. Máséndóniyaa-marafa'o naaó'-nao'o méraawi Maníkóní waási wemó túwa'nai
in-aai simátimenaumpo ísáaro.
2 Óraa'-umbai-tantaa'a miwífá'á téna tafisisasá ímba ifátuwesa Maníkóntáféna tirunkó kawe'á úmae íyísasa miwí kesáfésa óntaiyain-kwaasi méraantafesa ímba imáyáamo ombá Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waási méraawisafesa imáyáa ésa kári'-ontamo makáampinkemba sáwífa-tantaa'a túwaandu úmai túwa'nai uráawe.
3 Érai'-aai simátimune. Miwí sésa maarán-tántáá'á kanaa'á timénaumpo fí'omba túwaandu úmai timénae sésa miwítí imáyáafinkemba miyá ésa sáwífa'a tímakaawe.
4 Kentáásáfésa óraaka símae iyésa sésa Yúndiyaa-marafa'o Fasi'aénkóní waási méraawi timénae sétaamo únda aamoí úne siyáawe.
5 Imáyáa aantembo únda-tantaa'-aantemba ímba tímakaafo fí'o-fi'on-tantaakwara'a timésa aifa'á Fasi'aénkóntáfésa sésa ení waási-i'a éta ení kísausa wémaumne siyésa Maníkón-ímáyáafínkémbá kentáásáfésa sésa Maníkóní kísau simásimiyata kembiwísé'a méraano sésa
6 maanká'á Máséndóniyaa-marafa'o méraawi miyán-ááí siyáamba póta Táításimba simámeta séta Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waási túwa'nai íyan-kisau Kórinti-naopa'a ko-ómbare tauweré kuré túwa'nai inasá túwaandu íyana tai'áíno Táításimba simámakaumne.
7 Fí'o-fi'on-kisau kawe'-úmai maé'a Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai timankúnkúmba é'a wenáái kawe'-úmai simátime'a wenááigoni áwáuma kawe'-úmai isé'a aaweyáá é'a túwa'nai e'a kentirumbá simé'a miyámó on-kwáásí ontáféta simátime séta Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawi túwa'nai íyamba kawe'-úmai timénááwe súne.

8 Maanká'á Máséndóniyaa-marafakewi Yúndiyaa-marafa'a
Fasi'aénkóní waásimo méraawisafesa imáyáa ésa kawe'-úmai
tímakaan-aai tíménda miyán-oro ímba súmpo timénáá ína
timénááo sé'a kentirunkómbá tísai úmai isáúmne.
9 Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai
imbá ísaraawe. Wíyómpa'a fí'oran-kawe'a úmai ména
kembiwísáféna imáyáa éna wíyómpa'a tuwéna kawe'-
úmaimo méraiyantafena úwoi-waasiyaan-úmai marapá'á
kumbaé'éímbaniye.

10 Kesí imáyáafinkemba súmpo ísáaro. Ááéma Maníkóní
waásifinkemba kembiwí aifa sé'a túwaandu úmai timénae
sé'a ómbare'a moórá-aatai maisukáafo káfé'a minkísáú
taí'ásuwaaro.
11 Ááéma aamoí é'a to'mayaa é'a káfé'a miyá é'a
sáwífa-tantaa'o makéwi sáwífa'a maráíyasa kári'o makéwi
miyáumai maráíyasa miyá íyana tai'áíno.
12 Sáwífa-tantaa'o máréne kári'o máréne Maníkó
tuwánáínifo timénaemo síyan-tantaa'a sáwífa-
tantaapinkemba sáwífa'a maré'a káripinkemba kári'a maré'o
timíyamba Maníkó awánéna kanaán-iye síníye.

13 Túwa'nai íyamba ímba seyaafá'ó túwémba kesáfé'a
wémare'a oro.
14 Énifo káfé'a makáan-tantaa'o wéraintafe'a
mimpínkémbá timé'a ánaaembo ímbo makémba miwí kembá
túwa'nai íya'a awaiyarí'a ónááwe.
15 Miyáumai naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna
moórá-tonkon-awi'a máána mintóntáféna séna
tóntáféna séna sáwífa'a tú'maimo nowí tímú'a fówasa ímba
aráá'a márówasa kári'a tú'maimo nowí tímú'a fówana
ímba táái taráiye
agaimaréna siyáiye. Miyáumai káfé'o makén-tantaatafe'a
mimpínkémbá timé'a ánaaembo ímbo maráíyamba miwí
kembá túwa'nai ónááwe.

Táítási Kórinti-naopa'o kuráin-aai.

16 Maníkó Táításimba imáyáa ámísana kemó túwa'nai
úndantemba wewárá'á túwa'nai ónae sisatá mindásafe'a
Maníkómpá'á súwi súne.
17 Táításimba simámeta séta kotúwa'nai inasá Yúndiyaa-
marafaken-kwaasimo túwa'nai íyantafesa tuwímbai-tantaa'a
túwaandu úmai maránááwe súndasafenasa aamoí éna wení
imáyáafinkenkwara'a séna aneka'á miwísé'a koménaumne
Táítási siyáiye.
18 Táításimbo ai'máráandara'a moórá-waasiwara'a
ai'máráanana wesé'a wíníye. Wemá ásé-aai simátíma'mae

nísasa naaó'-naokemba Fasi'aénkóní waási wenáwí'o mósá márááwi wemá Táításiye'a wíníye.
19 Fasi'aénkóní waási naaó'-naokemba wembá íyáfasinankesa sésa esé'a minkísáú mauwó sewaná keséta wénena túwa'nai únda-kisausa máísasa kentáási kísaugomba awánésa sésa tómbá ímbo makáan-kwaasi túwa'nai owe sésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraawe.

20 Minkísáúmó maúndasa sáwí'an-owe sefó séta
21 Fasi'aénkón-aúranka'e waási túranka'e minkísáú kawe'á ónae séta naaó'-nao'a wéneta túwaandu úmáráán-ontantomba maimaéta ímbo makáan-kwaasimo túwa'nai ondasáféta úne.

22 Minkáé'náraimo ti'máráandarata moóráwigonkwara'a ai'máráanana wéna kaumbosé kóínda wembá sáwífa-kanaa áísai úmai awánánae súndasa túwa'nai in-kwáásígó isatá awánaraumne. Kembiwí kawe'ó on-ááí iséna póna kotúwa'nai ónae siyáiye.
23 Táításin-aai súnda kesé'a taankarotámai ména túwa'nai índasafena kesé'a kísau wémaiye. Wesé'o wíyan-kwaasi-taaimo súnda minkísáú maíyantafesa naaó'-naokemba Fasi'aénkóní waási kerái íyáfasintinkaraayasarai Ísu Káráísitin-awi'a mósá wémaraaye.
24 Mindárau kempá'á koméraiya'a tirumbá tíméro. Kentúmo maimaé iyúndasafesamo sésa érai'a kawe'-úmai méraawe sésa ánaaemba naaó'-nao'a Fasi'aénkóní waási kosimátíma'mae níyasa kentáái isánááwe.

9

Fasi'aénkóní waási túwa'nai ónaemo siyáan-aai.

1 Tuwímbai-tantaa'o túwaandu úmaimo Yúndiyaa-marafa'o Fasi'aénkóní waásimo timíyan-aai é'o ísaraantafe'a maanáúfáífímbá ímba ayáátááka'a simátimenaumne.
2 Túwa'nai ónaemo siyáan-aai ísaraumne. Máséndóniyaa-marafaken-kwaasi kentááimo simátimewanda kentúma maimaé iyé'a kembiwísé sé'a Ákáyaa-marafaken-kwaasi minkísáú wéto'mayaan-esa moórá-aatai maisukáawe séwánasa isésa sésa kesááwárá'á túwa'nai ónae sésa tuwímbai-tantaa'a túwaandu uráawe.
3 Kentúma maimaé iyéta séta minkísáú to'mayaa úmakaawesa súnda-aai úwoi-aain-iye sefó séta kaumboráú ti'máráanasa kempá'á kónááwe. Kemó siyáundantemba to'mayaa úmaraiyantafeta minkáúmbóráú ti'máráanasasa kotúwa'nai ónááwe.
4 Ánaaemba kempá'á konasá Máséndóniyaa-marafakembo tuwímbai kesé'o wésamo ésa ímbo to'mayaa úmakembo

kotuwánaiyamba tigaesáfé'a íya'a to'mayaa úmakaawemo
siyáunda-aaisafe'a sigaesáfé'a ónaumne.
5 Mindásafe'a imáyáa é'a mindárausafe'a óraaka simátime
sé'a kemó ímbo kuráandara'a miwífá'á koméwasa símaimo
fasi'ámakaantemba tuwímbai-tantaa'a túwaandu úmáráaro
simátímakaumne. Ánaaemba kempá'á kona'á kentí
imáyáafinkembo túwaandu úmárémba úwoi maisiménááfo
ímba tísai ónaumne.

6 Maarán-ááí imáyáan-oro. Kísaumo ombá moórá kári-
kisau úmakesa kári-tomba fáká'-naawasá moórá óraa-kisau
úmakesa óraa-tomba wéfaka'-naawe. Miyáumaimo tímémba
ánaaemba miyáráán-úmai maénááwe.
7 Miyáumai moórá-mora-waasimo timíyan-tantaatafe'a
imáyáa uré'a miyáumai tíméro. Ímba timénae-imayaa é'a
tíméfainifo. Óraa'-aaimo simásímakaine sé'a tíméfainifo.
Imáyáa úmai kawe'-uré'a tíméro. Timíyantafesamo
aamoimó íyawi miwí Maníkó aamoí uwátínkáífo
timíyantafe'a aamoín-oro.
8 Maníkó kanaa'á áfááraumai kawe'ó uwátínkáímba
seyaafá-tántáátáfé'a kawe'-úmai mé'a fí'o-fi'on-

kawe-kisau maíyantafena Maníkó áfááraumai kawe'á
uwátínkáífo miyán-káwé-kísáú kanaa'á maénááwe.
9 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna

ímbo makáawi túwa'nai esamo tímatuwaawi
miwítí kawe-kísáú waé'wae'a íníye

agaimaréna siyáiye.

10 Maníkó seyaafá'-ánáúntúmbá tímísasa maiyésa
wégisau-fuwandaawe. Maníkó minánáúntúnkómbá óraa'a
úmáráísasa wéfaka'-naawe. Miyáumai Maníkó kawe'á
uwátinkaina'a túwa'nai íyana mimpínkémbá kawe-kísáú
óraa'a paápé íníye.
11 Maníkó kawe'á uwátinkaina'a aasiyaasí kanaa'á
túwa'nai íyasa simíyataamo tíménda-tantaatafesa
Maníkómpá'á súwi sénááwe.
12 Miyáumaimo túwa'nai íyamba Fasi'aénkóní waási ímbo
makáawi túwa'nai íyana sáwífa'-waasi tirunkó kawe'á ínasa
Maníkómpá'á súwi símae iyónááwe.
13 Kembiwísáfésa sésa Ísu Káráísitin-aaisafesa érai'e
sésa fasi'ámai imáyáa ésa pósa súwa'nai uráawe sésa
Maníkón-áwí'a mósá marésa miwíyé seyaafá'-wáásíyé úwoi
timíyantafesa Maníkón-áwí'a mósá marésa

14 Maníkómó kembiwí óraa'o túwa'nai intáfésa kembiwísáfésa imáyáa ésa túwa'nai esa Maníkómpá'á inaí sénááwe.
15 Maníkó seyaafá'-wáásísá fí'oran-kawe'a uwásínkáísata póta wenáwíta mósá wémaraumne.

10

Póro wení kísausafenamo simátímakain-aai.

1 Kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa Póro keséta taména faru úmai aaí siyáifo némpa'o mérainka'a fasi'aénááí simásímíye wésewe. Ísu Káráísiti marapá'ó méronka'a faru úmai ména ímba aaisambó siyáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátimune.
2 Kempá'ó kondá ímba óraaka sénae súmpo imáyáa é'a kempínkémbá tuwímbai kentáásáfésa karo'á sésa marará'-wáásítí áwáuma wéaraaiwaewemo sentáfé'a óraaka simátimenaumpo káráwiyoro.
3 Marapá'ó méraundasa namuro-wáásí íyáákanae sésamo tíyáántemba ímba miyá éta marapá-sáwí-tántáá'á íyáákanae séta Maníkóní kísausa wémaumne.
4 Taáné paroiyé úmakesamo tiyé'a íyáákanae sésamo ontembá ímba miyá éta Maníkó fasi'aémbá símakaisata fí'o-fi'osawi-fasi'aenta wéiyaakaumne.
5 Kentáá sááisafesa karo'-ááíyémó sewí tááigomba kesááigosa wéiyaakaiye. Tuwímbai miwí túwí'a mósá marésa Maníkón-aai ísáafo sésa símai aambá fáí'maraawata aambó fáí'maraan-aai íyááketa kentáásí imáyáago Ísu Káráísitin-aai isáínkwae símaeta wéiyune.
6 Kentáá sáái isáíwae séta timu'maréta mérauna'a miyá íyata tuwánéta kentáá sáái ímbo ísááwi sáwí-meyamba timénaumne.

7 Kembiwímó méraawini áwáuma imáyáan-oro. Kempínkémbá tuwímbai sésa érai'a Ísu Káráísitini waásisa úne sentembá kesááwárá'á Ísu Káráísitini waásisa úmpo mindásafe'a imáyáan-oro.
8 Maníkó fasi'aémbá siménasa kembiwí ímba sáwíta uwátinkanaumpo kentí imáyáa fasi'átínkáándasafenasa mifásí'áéntá símakaiye. Mifásí'áémbó símakaimbo simátíma'mae iyúnda-aai mindá érai'-aai isatá póta mifásí'áémbó símakaimbo simátíma'mae iyúndasa mindásafeta ímba sigaesáféta úne.
9 Aúfáímo agai-timúnda ímba maarán-ímáyáá é'a inkáísóro sénasa maanáúfáí agaimái símíye sefó-ímáyáá é'a agáúmne.

10 Tuwímbai kentáfésa sésa aúfáífimba fasi'aén-ááí
simásimenasa ááéma keséta taména aamoisaén-kwáásí
ména úwoi-aaisa simásímakaiye sewí
11 miwí maarán-ááí imáyáan-oro. Némpa'a méraunda
póta aúfáífimbo simátimunda-aai kempá'ó wéta mimbóra-
ááí póta kosimátimenaumne.

12 Kentáfésa miyán-ááímó sewí miwí túwí'a mósá marésa
óraa'-waasisa úne sewatá ímba mimbórá-wáásíyáántá éta
miwímó méraawini áwáuma awánéta kesáá méraundawini
áwáusa ímba tuwinéta séta kawe'-úmaisa méraumne.
Sáwí'a úmaisa méraumne séta ínta tuwinánaumne. Miwí
moórá-mora-waasimo méraawini áwáu tuwánésa miwítí
imáyáafinkemba sésa méraundawini áwáusa kawe'án-iye
wésewe. Miyámó ombá sáwí-imayaafinkemba wéowe.
13 Kembiwífímbá Maníkómó símakainda-kisau-aai
sénaumpo ímbo símakainda-aai ínta sénaumne.
14 Kembiwímó méraapa'a Maníkó ímba aambá faiyéna
úwoi kesáái kosimátíméro simásímakaisata úwoisa Ísu
Káráísitini ásé-aai kosimátímakaumne. Miyámó uráunda
Maníkó ímba aambá fáíkaisata úwoisa kosimátímakaumne.
15 Maníkómó aambó fáísinkarain-kisausafeta fí'on-
kwaasimo maiyáan-kisausafeta kesáá maiyáumne ímba
séta kentáá súsa maimaé iyúne. Ísu Káráísitin-aaisafe'a
timankúnkúmba é'o fasi'ámai imáyáamo úmae iyíyamba
timu'maréta méraumpo miyámó íyata áfááraumaisa
túwa'nai ónaumne.
16 Miyámó íyata kanaám-póta tiyuwéta fí'o-fi'om-barafa'a
Ísu Káráísitin-aai simátíma'maeta nónaumne. Fí'owimo
Ísu Káráísitin-aaimo simátímaken-aempa'a ímba kométa
karo séta kesáá simátímakaumne séta kentáá súsa maimaé
iyónaumne.
17 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
miwítí kísausafesa ímba túwí'o mósá maráíyamba
Fasi'aénkóní kísausafesa
wenáwí'a mósá máráaro
agaimaréna siyáiye.
18 Waási kesáfésa kawe'-wáásí únemo sembá Maníkón-
aúranka'a ímba kawe'-wáásín-ofo Fasi'aénkó kawe'-wáásín-
owemo siwáí mindá Maníkón-aúranka'a kawe'-wáásín-owe.

11

Karo'-áántá-wáásí táái.
1 Kesúma maimaé iyé'a kári'-aaimo sendá ímba aambá
fáísinkaiya'a úwoi senó.
2 Kembiwí
sáwí-amba aráááwáéfo sénamo Maníkó káráwiyaintemba
miyáumai kenká'á káráwiyaumne. Kawe'-ínáá'árúmó

moórá-waasigonkaˈo símáráantemba miyáumai kembá
tíˈmaeˈa Ísu Káráísitimpaˈa mátínkáanaˈa weséˈa ménaawe
súne.
3 Naaófáˈá iyaankafayaankó moórá-ininkon-awiˈa
Ífimba karoˈá simánkowana minááísáféna érai'e siyáiye.
Miyáumai tuwímbai kentí imáyáa sáwíˈa uwátinkaiyaˈa Ísu
Káráísitintafeˈa fasiˈámai imáyáamo ombá ifátúwááfaiye séˈa
mindásafeˈa óraaˈ-imayaa úne.
4 Áááma aforaˈá Ísu Káráísitin-aai kosimátimewanaˈa
ísówana Maníkóní ámútanko keséˈa mérowasa tuwímbai
kempáˈá wésa Ísu Káráísitin-aaigomba kaentaén-
ááí simátimesa Maníkóní ámútankontafesa karoˈ-ááí
simátímúwaˈa aamoí éˈa minámbá arááíwaenae siyáawe.

5 Minkwáásísáféˈa karo séˈa Maníkóní aantá-waasi pósa
óraaˈ-waasin-owe sembánifo minkwáásí kembá ímba
íyáákaraawe.
6 Aaimó wésimatimunanamo sóiko umbaimó wétaimba
mindá ímba óraa-tantaaˈan-ifo Maníkón-aaigoni áwáuma
kaweˈ-úmai ísaraunda mindá óraa-tantaaˈan-iye. Sáwífa-
kanaa éraiˈ-aai seyaafá simátimewanaˈa ísaraawe.

7 Maníkón-aaimo simátimewanda méyámbá ímba maiyéˈa
simátímakaumne. Miyámó ówánda kentúwíˈa maimaé iyéˈa
kesúwíˈa sáwísankaamba uráumne. Miyámó uráundasafeˈa
kentáfé sáwíˈa uráiye sumbánifo ímba sáwíˈa uráumne.
8 Kempímbá Maníkóní kísaumo maéwánda Maníkóní
waási fíˈo-fiˈon-daopakewi súwaˈnai esa tuwímbai-tantaaˈa
símúwaˈa kempímbá kísau maiyáumne. Miwí sésa ánaaemba
kentáá simíníye ímba sunkákémbá úwoi miwí tuwímbai-
tantaaˈa símúwaˈa kembiwífímbá kísau maiyáumne.
9 Keséˈo komaéwánda kesí óntamba taiˈówaˈa súwaˈnai oró
ímba séwánda méraawanasa Máséndóniyaa-marafakemba
tuwímbai Maníkóní waási tésa ímbo makáawanda-tantaaˈa
másúwaˈnai uráawe. Minkáˈó uráudantemba ánaaemba
miyámó ondá umbai-tántááˈá timúnafo séˈa súwaˈnai oró
ímba sénaumne.
10 Ísu Káráísitini éraiˈ-aaimo simátimundawi úndantemba
Maníkón-aai simátímakaundarakemba kembiwí Ákáyaa-
marafaken-kwaasifinkemba óntamba ímba maiyáumne-aai
símae íyónasa minááísáfésa karoˈ-ááín-iye ímba sénááwe.
11 Miyámó únda sirumbá timú ína wétimuno. Sirumbá éˈo
timúnda Maníkó wésuwanaiye.

12 Maníkóní aantá-waasi owémó kemó sen-kwáási miwí
túma maimaé iyésa sésa Póromo Maníkóní kísau maénamo

kempákémbó óntambo máíntemba miyásá úne sefó sé'a kempákémbá óntamba ímba maé'a miyá ónaumne.
13 Miwí mérowana Maníkó kesí aantá-waasin-owe ímba séna ti'mákaiye. Ísu Káráísitini kísau-waasisa úne karo'á sésa wení kísau máúmne wésewe.
14 Miyán-kísáúmó máémba ímba sáá'a wéiye. Waántáwanko wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasigoni sáraamba wéiye.
15 Wení kísau-waasi wemó intembá ésa arupíse-waasiyaamba ésa waé'mai karo'á wésewe. Mindásafena ímba sáá'a wéifo kembiwí ímba táá'a íno. Miwítí sáwí-kisaurakemba sáwí-meyamba maénááwe.

Ísuni kísaumo maúndarakemba umbai-tántáá'á kempímbó tiyáin-aai.

16 Maarán-ááí aneka'ó súnda kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasi iyé-ááí ímba seró. Énifo miyámó sé'o é'a ímba a'áo sé'a siyuwáíya'a kárika'a kesúma maimaé íyóno.
17 Kesúmo maimaé iyúnda Fasi'aénkó siyáintemba ímba é'a sáwí-imayaafinkeni'a úne.
18 Sáwífa'-waasi marapákén-tántáátáfésa imáyáa ésa miwí túma maimaé wéiyofo kewárá'á kesú maimaé iyónaumne.
19 Kembiwí kesáfé'a karo sé'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásísá únemo sembá sáwí-imayaawara'-waasisafe'a kanaán-iye sé'a aamoí wéowe.
20 Tuwímbai kesé'a koméśa kentí imáyáa tafisewa'á sentembá owasá kentí óntamba karo'á simátinkesa wénesa kentúwí'a símai sáwí'a ésa sáwí-aai simátinkesa miyámó ombá ímba a'áo sembá kanaán-iye wésewe.
21 Sáwí'o uwátínkáántemba kesé'a kométa kesáá ímba kanaa'á miyásá uwátínkaraumpo sirunkó sáwí'a isa'á minááí súne.

Tuwímbai miwí túmo maimaé íyóntemba ímba sáá'a ína'a miyáumai kesú maimaé iyónaumne. Miyámó ondá sáwí-imayaawara'-waasiyaamba ónaumne.
22 Miwí túmo maimaé íyówi sésa Ípúru-aaifinkemba súne sewa'á kewárá'á minááífínkémbó súndawi úne. Miwí sésa Ísarerin-andafaken-kwaasi úne sewa'á kewárá'á minándáfákén-kwáásí úne. Miwí sésa Émbaramun-aísaafitantambo uráundawi úne sewa'á kewárá'á miyáumai wenaísaafitantambo uráundawi úne.
23 Miwí sésa Ísu Káráísitini kísau-waasi úne sewa'á kewárá'á miyáumai Ísu Káráísitini kísau-waasi é'a miwí wéiyaakaumne. Miyán-ááímó súnda sáwí-imayaawarawiyaamba súne-imayaa é'a Ísu Káráísitini kísau wémaunda óraa-kisau wémae'a miwítí kísau wéiyaakaumne.

Maníkón-aaimo simátimundarakemba ándáfaˈo sínkáámba sáwífaˈ-iˈan-ifo miwímó ándáfaˈo tínkáámba ímba sáwífaˈan-iye. Sáwífaˈ-iˈa sínkááwaˈa púwóraantambo úndanifo úwoi súnaraumne. Miyán-tántááˈá kempáˈá sáwífaˈ-iˈa tiyáifo miwífáˈá ímba sáwífaˈ-iˈa tiyáiye.

24 Ísu Káráísitini kísaumo maúndarakemba Yúndaa-waasi séfataase-ikaˈa áwíyandasambo súwiyonkuˈ-nomba sáwífaˈ-iˈa 39-iˈa súwiyonkuˈ-naraawe.

25 Ísu Káráísitini kísaumo maúndarakemba Rómu-kamani-waasi kaumbo-íkáˈá kunánaantamba sínkankaawe. Moórá-kanaa kentáfésa puwínkwae sésa óntantamba sínkamuwaˈa marapáˈá tanaa-faráumne. Kaumbo-íkáˈá nompín-táómpimba nówánana mindómpín-táómba kúwáferombanifo kemá úwoi súnaraumne. Moórá-ikaˈa miyáumai nompín-táómba kúwáferowaˈa mindómpímbá ayáátááka'a moóráˈno'waane moórá-waawaiye méˈa ímbo puwówánda úwoi méraumne.

26 Ísu Káráísitini kísaumo maúnda fíˈo-fiˈom-barafaˈo núnda piriˈ-nónkó maéˈmáéraantamba isaˈá aampaˈá umén-kwáásí sínkamoraantamba owaˈá kesí waási Yúndaa-waasi sínkamoraantamba owaˈá fíˈonkaa-waasiwaraˈa miyá owaˈá fíˈo-fiˈon-oraaˈ-naopimpaˈa núnasa sínkamoraantamba owaˈá aampaˈá fíˈon-daopareˈo kúnda sínkamoraantamba owaˈá óraaˈ-nompaˈo táómpimbo núnda sínkamoraantamba owaˈá tuwímbai kentáfésa karoˈá sésa ení waási úne sésa sínkamoraantamba owaˈá miyámó ombá úwoi súnaraumne.

27 Ísu Káráísitini kísaumo maúnda óraa-kisaumo maúnda suwesaraí isaˈá minkísáú wémaeˈa sáwífaˈ-noˈwaamba ímba sún-kwaéˈa Ísu Káráísitini kísau wémaeˈa sáwífaˈ-iˈa sááimo taimbá noné tón-íyaine méˈa sáwífaˈ-iˈa táwiˈa síyáísaˈa sáwí-unankwatoi uréˈa méraunana

28 ímba miyán-úmbáí-tántááˈ-aantembanifo fíˈo-fiˈon-daopaˈa Fasiˈaénkóní waásiyaˈo káráwiyaunda-umbai-tantaako kempáˈá aasiyaasí wétiye.

29 Fasiˈaénkóní waásifinkembo tuwímbai ímbo fasiˈámaimo aráááíwáémba sirumbá uwátinkaunana minúmbáí-tántááká kempáˈá wétiye. Kaweˈ-ámbó aráááíwáéwanamo moóráwigo tafisisasamó sáwíˈo ombá sirumbá uwátinkaunana minúmbáí-tántááká kempáˈá wétiye.

30 Ímba moórá-amba wéraifo kesúmo maimaé iyúnda tuwímbai-tantaaˈa kempáˈá tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iye sen-ááímó simátíménda ísáaro.

31 Maníkó kentáási Fasiˈaénkó Ísu Káráísitin-afowan-awiˈa mósá maˈmaé iyónaumne. Simátimunda-aai ímba karoˈ-ááín-ifo Maníkó ísaraiye. Tuwímbai-tantaaˈa kempáˈá tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iye sen-ááímó

simátíménda ísáaro.
32 Moórá-oraa'-nao'-awi'a Támásikasifa'a méraawanana
káráwiyowin-awi'a Árétási wení kísau-waasi óraa'-waasigo
kentáféna simátimena séna áí'mae'a ándáfa'a móauwaaro
súwasa mindáókoni sí'-óntárá'á káráwiyowasa
33 tuwímbai súwa'nai esa kunánáan-unampimba fáítumai
sí'-afaapimba máápa'a túsúsinkesa ándára'a ta'ótokowa
kuméme'a
marará'á kumówánasa siyúwówa'a kóuraumne.

12

Fasi'aénkó kaainkáán-úmaimo aráásímakain-aai.

1 Kesúmo maimaé iyúnda miyán-ááígó ímba kentáá
súwa'nai ínífo kentáfé'a Maníkóní aantá-waasin-iye
síyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aaimo simátíménda
ísáaro. Fasi'aénkó kaainkáán-úmaimo aráásímakaimba
simátíménda ísáaro.
2 Ísu Káráísitini waási méraawanana Maníkó kusí'maena
wíyómpa'a sanaan-úrambo iyúmba kesimankóná kunáíkai
mútú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba
ísaraiye. Miyámó uráunda 14 aatai maisukáumne.
3 Maníkó kusí'maena wení kawe'-mápá'ó iyúmba kesi-
mankóná kunáíkai mútú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo
Maníkó aantemba ísaraiye.
4 Kusí'maena wení kawe'-mápá'á mósinkowa'a mifá'-
mé'a tuwímbai-tantaakon-aai ísaraumpo simátíméndamo é'a
sáwí'a ónaumpo ímba kanaa'á simátimenaumne.
5 Miyámó uráintafe'a kesú maimaé iyé'a kesí kísausafe'a
ímba kesú maimaé iyé'a tuwímbai-tantaa'o kempá'ó ti-
sasamó suwánésamo sésa aamoisaén-kwáásín-iyemo sen-
ááísáfé'a kesú maimaé wéiyune.
6 Kesúmo maimaé iyónae sékaa érai'-aaisafe'a kesú
maimaé iyúna'a kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasin-iye
ímba kanaa sewisinó. Énifo kesú ímba maimaé wéiyune.
Aaimó súndarakembo kesúmo maimaé iyúndarakaa minááí
isésa tuwímbai kentáfésa sésa óraa'-waasin-iye sewisinó.
Mindá ímba siráái wétaiye. Kesí kísau awáné'a simátimunda-
aai isé pó'a méraundawini áwáuma suwánaawana siráái
wétaimba mindásafe'a kesú ímba maimaé iyúne.
7 Maníkó siyówa'a fí'oran-kawe-tantaa'a sáwífa'a
awánááwánana Maníkó kentáféna séna wenáú maimaé íyífo
séna moórá-tantaa'a sí'o í-tántáá'á súfimba faimarówana
mindásafena waántáwanko sáwí'a uwásínkáísana kesú ímbo
maimaé íyóndasafena Maníkó miyá uwásínkaraiye.

8 Kaumbo-íká'á Fasi'aénkó Ísu Káráísitimpa'a inaí
sé'a maantántáá'á maisiyúwéna'a kawe'-úmai méraano
séwánana
9 minkáúmbó-íká'á séna ímbanifo miyá uréna'a úwoi
áwa'nai ondá embá kanaán-iye. Ímbo fasi'ámaimo méraanda
kesí fasi'aémbá áménana mifásí'áénkó embá íyáákaina
méínone símaena iyáiye. Ísu Káráísitini fasi'aénkó kenká'á
káráwiyaimba pó'a
ímbo fasi'ámaimo méraundasafe'a aamoí úne.
10 Ísu Káráísitintafe'a imáyáamo ónda ímbo fasi'ámaimo
méraundawe símaimo sáwí'o uwásínkááne sáwí-aaimo
simásínkááne umbai-tántáá'ó wéraine sáwí'o uwásínkááne
miyán-tántáátáfé'a ímbo imáyáa ónda aamoí é'a sé'a ímbo
fasi'ámaimo méraunda Ísu Káráísiti fasi'aémbá símísa'a
fasi'ámai méraumne súne.

Kórinti-naoraa-waasi imáyáa arupísemo uwátínkarain-aai.

11 Miyán-ááímó simátimunda kesúraamba maimaé iyé'a
sáwí-imayaawara'-waasiyaamba úne. Kembiwí karo'á sé'a
Maníkóní aantá-waasin-owe sen-kwáásí miwí kembá ímba
íyáákaraawe. Kemá úwoi-waasi úndanifo miwí kembá ímba
íyáákaraawe. Póro Maníkóní aantá-waasi iyé-ááí kem-
biwí karo'-ááímó sen-kwáásísáfé'a simátíméraamba ímba
simátímakaafo kemá Maníkóní aantá-waasi úne-aai imáyáa
íyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aai maanáúfáífímbá
simátimune.
12 Maníkóní aantá-waasiti kísau maarán-iye.
Fí'oran-kawe-kisau ímbo awánaraan-kisau Maníkóní
fasi'aéntámbá wémaewe. Kempímbá komé'a miyán-kísáú
wémae'a ímba ifá tuwááwána'a suwánaraawe.
13 Nóra séra kentáfé sé'a Maníkóní waási fí'o-
fi'on-daopaken-kwaasiya'a kawe'-úmai káráwiyenawa
kentáárá'á ímba miyáumai wégarawiyo sembá fí'on-
daopakewiya'o káráwiyaundanten-úmai kembiwíyá'á
káráwiyaumne. Fí'o-fi'on-daopa'o Maníkóní waásifimbo
komaéwánda miwí súwa'nai uráafo kempímbó komaéwánda
súwa'nai oró-ááí ímba séwándarakemba miyán-úmbáí-
ááí ímba simátínkaraumne. Miyán-úmbáí-ááímó
simátínkaraundarakaa kawe'á ówána pó'a aamoí
uwásínkaraawisino. Miyán-ímáyáámó ombá ifátúwáaro.

14 Kae'-í'a kentópa'a kuré'a káfé'a wéto'mayaan-e'a
aneká kónae sé'a úmpo kondá umbai-tántáá'á ímba timé'a
kentí óntambo simíyantafena ímba wésinkaifo kentirumbó
simíyantafena wésinkaifo kónaumne. Iyámpói ímba
tinófoiya'a káráwiyesa wétuwa'nai-ofo tinófoi iyámpóíya'o
káráwiyesa túwa'nai ontembá kemá miyá wéumpo

15 túwaˈnai ondasáféˈa makáunda-tantaaˈo túwaˈnai
úmaimo taíˈásuweˈo óraa-kisau maéˈo miyámó ondafímbó
púwóndasafeˈa aamoí úne. Kesirumbá óraaˈa wétimumpo
kentirumbá káriˈo wésimemba mindáwaraˈa taíˈááfainifo
imáyáa úmai kaweˈán-oro.
16 Súwaˈnai oro ímba séwándarakemba umbai-tántááˈá
ímba tímakaunda-aaisafeˈa éraiˈ-aain-iye seró. Kempínkémbá
tuwímbai kentáfésa karoˈá sésa kentáási óntamba maénae
séna karoˈá simásínkaraiye wésewe.
17 Nóra séra miyá uráumno. Tiˈmákaundawiya kentí
óntamba maimaésawa kembá másímakaao.
18 Táításimba fasiˈaén-ááí simámeˈa aiˈmákaunda
moóráwigo Ísu Káráísitini waásiwaraˈa tiˈmákaundarai
mindáraiya karoˈá símai óntamba maimaé másímakaayo.
Táítási ímba miyá-sáwíˈá uráiye-aai ísaraawe. Wesékai
mimbórá-ímáyááfínkémbá kísau wémauye.

19 Kesí waásisono. Maanáúfáímó torausíyamba maarán-
káróˈ-ímáyáá éˈa kentáá súrankaˈa Póro wenáái arupíse
ónae séna maanáúfái agaiyáiye sénááwe-imayaa úne. Ímba
miyán-ááísáféˈa agaéˈa Ísu Káráísitiyeˈa kááísamai méˈa
Maníkón-aúrankaˈa kentí imáyáa túwaˈnai ónaeˈa miyán-ááí
wésimatimune.
20 Kentópaˈo kondamó ímbo kaweˈ-úmaimo méwaˈo ko-
tuwánéˈo ímbo aamoimó ondasáféˈa óraaˈ-imayaa úne.
Kentópaˈo kondamó óraaˈ-aaimo simátíméndamo iséˈa ímba
aamoí íyantafeˈa óraaˈ-imayaa úne. Kentópaˈo kondá
aaisambá séˈa kaoréˈa aaisambá séˈa tuwínkaaˈ-éˈa símai
sáwíˈa uwátinkeˈa tíyo-aai séˈa kentúma maimaé iyéˈa fíˈo-
fiˈon-aai séˈa miyá-sáwíˈá íyaˈa kotuwánáúnafo séˈa minááí
simátimune.
21 Kentópaˈo kondá aare-úméné waai-úménémó on-ímáyáá
ímba tínaaemba uwámakeˈa sáwí-imayaasafeˈa tiráááisafeˈo
owímbá ímba tínaaemba uwámakenkaˈa kotuwánáúnafo séˈa
minááí simátimune. Kentópaˈo kondá miyá-sáwíˈó íyaˈo
éˈa Maníkón-aúrankaˈa kembiwísáféˈa sigaesáféˈa onaná
sirunkó umbaí táíníye.

13

Ísun-aaisafeˈa timankúnkúmbo ombá káráwiyon-aai.

1 Kaeˈ-íˈa kentópaˈa kuráundanifo anekaˈá kónaumne.
Kaumbo-kaeˈ-wáásímó mimbórá-ánkáˈó síyan-aaimo éta
minááígómbá arupísesa ónaumne.
2 Ímba aifa-kánáán-ifo ánaaenkaˈa kentópaˈo komaéwánda
sáwíˈo uráawiye seyaafáˈé fasiˈaén-ááí simátímakaumne.
Káféˈa némpaˈo méraunda minááí simátimeˈa súne.

Kentópa'o kondá sáwí'o uráantafe'a kowésimatime'a ímbo étínkáanda sáwí-meyamba timénaumne súne.

3 Kentáfé sé'a Ísu Káráísiti simámísanawa wési wení imáyáafinkena wésiyo wésewe. Kentópa'o kondá sáwí-meyambo tíméndara'a suwáné sé'a Ísu Káráísitimo simámíntemba simásímíye sénááwe. Wemá Káráísiti kentirumpimbá kísau wémaena ímba aamoisaéwí éna wení fasi'aéntámbá kísau wémaiye.

4 Ááéma wemá fasi'aémbá tuwéna aamoisaén-kwáásíyáámbá úwasa aaraa-táíyá'á tufúwana Maníkó íyáfasinankowana Maníkóní fasi'aénká'á méraiye. Miyáumai kesááwárá'á aamoisaén-kwáási úndanifo Ísu Káráísitiyeta kááíseta Maníkóní fasi'aénká'á méta kembiwí wétuwa'nai-une.

5 Kembiwí Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúna wéeo ína wéeo imáyáan-oro. Ísu Káráísiti kentirumpimbá mérai ína méraiyo imáyáan-oro. Méraina'o é'a Ísu Káráísitini waásisa úne sé'a
6 kentáásáfé'a Maníkón-aai simásíméwin-owe sénááwe-imayaa wéune.
7 Kentáásáfé sé'a Maníkón-aai simásíméwin-owe síyantafeta ímba inaisá súmpo kembiwí kawe'ó íyantafeta Maníkómpá'á inaimó súndasa Maníkóo túwa'nai inasá kawe'án-oro súne. Ímba sáwí'a íyamba póta ímba sáwí-meyamba mátimenasasa tuwímbai kentáásáfésa sésa ímba Maníkón-aai simásíméwin-owe síyamba mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo kembiwí kawe'-úmaimo méraiyamba mindá óraa-tantaa'an-iye.

8 Érai'-aaigo íyáákaino séta kísausa maéta wétuwa'nai-une.
9 Kentópa'o kondasá Maníkóntáfé'o fasi'ámaimo méraiyambo éta aamoisá ónaumne. Miyámó íyambo éta ímba sáwí-meyamba timéta aamoisaén-kwáásíyáámbá éta mindásafetaawara'a aamoí ónaumne. Sáwí'o ompínkémbá kawe'ó íyantafeta Maníkómpá'á inaisá súne.
10 Kentópa'o kondá sáwí'o ontáfé'a fasi'aén-ááí kosimátimunafo sé'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúne. Ímba sáwí'a uwátinke'a kentí imáyáa fasi'átínkáándasafena Fasi'aénkó íyáfasisinkowa'a kenká'á káráwiye'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúmpo torausé'a súndantemba oro.

11 Kesí waásisono. Kawe'-úmai mé'a kawe'-ámbá arááíwae'a súndantemba é'a mimbórá-ímáyáá úmai mé'a faru úmai méraaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó arumbá tiména farumó uwátínkáíwai kembiwísé'a méíniye.

12 Maníkóní akúní'o ontáfé'a moórá-mora tiyáámba tíméro.
13 Maníkóní waási maanká'ó méraawi kembiwísáfésa
kawe'-úmai méraaro wésewe.

14 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai isaná Maníkó
arumbá tímísana wení Ufaen-ámútánkó kembiwísé'a
méraisa'a mimbóráí'a úmai méraantafe'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

Kárésíya

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afa'móráe-aataiya'i afakaeté-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanááí agaimái Kárésíyaa-marafa'-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási agaimái mátímakaiye. Ímba Yúndaa-waasin-ofo fí'onkaa-waasifa'a Ísun-aai simátímapa'a kuwasá timankúnkúmba ésa Ísuni aampa'á kuráawe. Ánaaemba Póron-aai símai sáwí'a uwánkaron-kwaasi Kárésíyaa-marafa'a tésa sésa arupíse úmai méraawin-owe Maníkó sínkwae sésa Móseseni ámáámba arááíwáéro karo'á wésewe. Tuwímbai minkáró'-ááísáfésa éraí'e sésa pósa Ísuni aampa'á ímba kawe'-úmai arááíwakaawe. Póro iséna maarán-ááímá agaimaréna séna Ísun-aaisafesa éraí'e sésa wenká'á timankúnkúmba owí aantentafena Maníkó séna arupíse úmai méraawin-owe síníye. Minááísáfésa éraí'e sésa Ísuni aampa'á kawe'-úmai arááíwáéro séna maanááí agaimái Kárésíyaa-marafa'a méraan-kwaasi mátímakaiye.

1-2 Kemá Póro maanáúfáí agai-timúmpo Fasi'aénkóní waási Kárésíyaa-marafa'a méraawi ísáaro. Kesétaamo Fasi'aénkóní waásimo kesé'o méraawiye kembiwísáféta séta kawe'-úmai méraaro wésune. Ísu Káráísitiye Maníkó kentáásifowama Ísumbo pukáimpinkembo íyáfasinankaraiwaiye kentáfésarai sésarai aantá-waasi-i'a éma kesáái kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákaayamba ímba waási miwítí imáyáafinkemba si'mákaafo Maníkó
wení imáyáafinkemba si'mákaifo ísáaro.

3 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inaimá wésune.
4 Sáwí'o úmaimo méraampinke-fasi'aenko ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasaawe sáwítaamo wéundafinkemba maisiyuwáíndasafenasaawe Fasi'aénkó Ísu Káráísiti pukáiye. Maníkó kentáásifowan-imayaafinkemba miyá uráiye.
5 Maníkón-áwí'o aasiyaasimó óraa'o úmaimo waé'wae'o úmaenamo iyínda éraí'-aain-iye.

Ásé-aai mimbórá-ááímó wérain-aai.
6 Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai úwana Maníkó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántowa'a isé'a ááéma Maníkómbá wéauwe'a fí'on-aaima wéisaantafena mindásafena sáá'a wéiye.

7 Minááímá ímba kawe'-ásé-ááín-iye. Tuwímbai Ísu
Káráísitini ásé-aai waé'mai karo'á wésesa kentí imáyáa
wétafisewe.
8 Kesááwá'i wíyómpaken-kisau-waasiya'i ímbo
simátímakaunda-aaisaamo fí'on-aaimo simátíménanasaamo
éna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba simíníye.
9 Siyáunda-aaima aneka'á sénaumpo ísáaro. Moóráwigomo
ímbo simátímakaunda-aaimo fí'on-aaimo simátiminanamo
éna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba amíníye.

10 Waási aamoí uwásinkaiwae sé'a minááímá ímba
wésumpo Maníkó kembá aamoí uwásinkainkwae sé'a
minááímá wésune. Ááémo waásimo aamoí uwásinkaiwae
sé'o uráundantemba káfé'a ímba miyá wéune. Káfé'o
waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'o miyán-kísáúmó
wémaekaa Ísu Káráísitini kísauma ímba máúsino.

Póromba aantá-waasi-i'a úmaimo íyáfasinankarain-aai.

11 Kesí waási ísáaro. Ásé-aaimo simátímakaunda ímba
waásiti imáyáafinkemban-iye.
12 Ísu Káráísiti paápé éna simásímakaifo ímba waási suwa'á
ísaraumne.

13 Áááma Yúndaa-waasiti áwáuma arááíwaewandara'a
Ísuni aampa'ó wéaraaiwaewi tai'ánááwe sé'a áfááraumai
sáwí'a uwátínkáfa'a kuráunda-aaima ísaraawe.
14 Kentáá síwá'námo uráantemba fasi'ámai arááíwae'a
Yúndaa-waasiti áwáuma arááíwaewanda aaweyáá wée'a kes-
imantoísái íyáákaraumne.

15 Miyá uráumpo ímbo kesinómo masínkaronka'a Maníkó
wemparí'a uwásinkena kendéwé siyáimba póna arumbá
uwásinkena wení kísauma máéndasafena kembá wemparí'a
uwámakaimbaniye.
16 Maníkómó siyáin-kanaamo tiyáimba wenááninko
arááásimena séna fí'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae
núwo súwa'a isé'a minkánáá ímba waási kotísai e'a sé'a
nóran-aaiya simátíma'maera nónaumno ímba sé'a
17 Yérúsaremu-naopa'a ímba wé'a Maníkóní aantá-waasi
ímba kotísai e'a aantá-waasiti kísaura'o kesí aifarí'o uráan-
kwaasiya'a

ímba kotísai uráumpo Árépiyaa-marafa'a waásimo ímbo
méraapa'a komé'a ánaaemba aneka'á Támásikasi-naopa'a
kuráumne.
18 Komé'a kaumbo-áátáí maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a
wé'a Pítaampa'a komé'a sísamaifakemba séfataase-
no'waamba waé'a

19 minkánáá Fasiˈaénkón-áfákon-awiˈa Yémísimba awánéˈa
ímba fíˈon-aanta-waasi tuwánaraumne.
20 Maníkón-aúrankaˈa wéagaunda-aaima ímba karoˈ-ááín-
ifo éraiˈ-aain-iye.
21 Minkánáá ímba fíˈon-aanta-waasi tuwánéˈa Yérúsaremu-
naopaˈa tuwéˈa Síriyaa-marafaˈe Sírísiyaa-marafaˈe
koméraawanasa
22 Ísu Káráísitini waási Yúndiyaa-marafaˈo mérowi ímba
kembá suwánésa
23 kesáái aantemba isówasa tuwímbai sésa Ísuni aampaˈó
wéaraaiwaiyawimo ésa taiˈánááwe séna áfááraumai
tínkambaena kuráiwai káféˈa Ísun-aai simátímaˈmaena
wéniye suwasá isésa
24 kentáfésa aamoí ésa Maníkón-áwíˈa mósá makáawe.

2

Pórowe fíˈon-aanta-waasiye mimbórá-ímáyáámó uráan-aai.

1 Maníkón-áwíˈa mósá márówaˈa sísamaifakemba
éíyain-aatai maisuwéˈa moóráwigo Páánápáasiye keséˈa
Yérúsaremu-naopaˈa wékai moóráwigomba Táításinkwaraˈa
áíˈmaekai wékai
2 Maníkó kentáféna siyáintafeˈa Yérúsaremu-naopaˈa
koméˈa Ísuni waásiti óraaˈ-waasi aantemba túwaandu
éˈa fíˈonkaa-waasimo ásé-aaimo wésimatimundantemba
simátímakaumne. Áámo simátímakaundawe káféˈo
simátimundawe ásé-aai simátimunda-kisaugo áú-iyain-
kisaun-ifo séˈa simátimewanda ísaraawe.
3 Táítási keséˈa ména ímba Yúndaa-waasin-ifo Kíríki-
waasigo keséˈa mérowasa áúma kárámai araénáémba uwó-
ááímá Ísuni óraaˈ-waasi ímba siyáawe.
4 Tuwímbai karoˈá sésa Káráísitini waási úne sésa
miwíséˈa túwaandu uráawanasa mindásafesa Ísuni óraaˈ-
waasi minááímá siyáawe. Yúndaa-waasiti ámáánko
taˈótokaimpinkemba Ísu Káráísitin-aaigo faútínkáín-aai
kotúfífaimai isánae
sésa keséta kotúwaandu ésa sésa Yúndaa-waasiti ámáámba
arááíwaesa túma kárámai araénáémba oro sésa minááígó
taˈótorainkwae sésa Ísu Káráísitin-aaigo ímba faútinkainiye
sumbánifo Ísuni óraaˈ-waasi miwí táái ímba isésa Táítási
áúma kárámai araénáémba uwó-ááímá ímba siyáawe.
5 Miwítí karoˈ-ááímá ímba arááíwaundasa póna ásé-aai
éraiˈ-aaima kempímbá fasiˈámai waéˈwaeˈa íníye.
6 Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa sésa ásé-aaimo
simátímakaanda-aai aantemba simátimiyo siyáawe.
Minóráá'-wáásísáfésa tuwímbai sésa túwíˈwaraˈ-waasin-
owe sewaná Maníkó túwítafena ímba imáyáa wéintafena
kewáráˈá ímba imáyáa éˈa séˈa túwíˈwaraˈ-waasiyaˈo ína

túwí'a wérain-kwaasiya'o wésune. Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa moórá-aaiwara'a simátimiyo ímba sembá
7 maarán-ááímá sésa Maníkó Pítaantafena súwanamo Yúndaa-waasimo ásé-aai wésimatimintemba Maníkó entáféna siyáisa fí'onkaa-waasi ásé-aai wésimatimene kentáfésa siyáawe.
8 Maníkó Pítaamba fasi'aémbá amúwana Yúndaa-waasi ásé-aai wésimatimintemba kewárá'á fasi'aémbá símakaisa'a fí'onkaa-waasi wésimatimune.
9 Yémísiye Pítaawe Yóniye Fasi'aénkó Ísuni waásiya'o káráwiyaawi kentáfésa sésa Maníkómó ámakaini'a uwo sésa Páánápáasinte kenté'a miwí tiyáámba símakaawe. Maarán-ááísáféta mimbórá-ímáyáá éta keráí fí'onkaa-waasi ásé-aai kosimátimeyauye. Miwí Yúndaa-waasi wésimatimewe.
10 Ísuni óraa'-waasisomba mimbórá-ááímá simásimesa sésa óntaiyain-kwaasi túwa'nai oró-ááímá kosimátimiyo suwa'á mindásafe'a kewárá'á é'a
imáyáa wée'a aaweyáá uráumne.

Póro Pítaantafena séna sáwí'a ónemo siyáin-aai.

11 Aaweyáá wée'a Ántíoku-naopa'a koméraawanana ánaaemba Pítaa túwa'a seyaafá'-wáásítí túranka'a Pítaantafe'a sé'a sáwí'a uráane siyáumne.
12 Ááéma Pítaa fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa érai'emo sun-kwáásísé'a tómbá wénowasa tuwímbai-Yundaa-waasi Yémísimpakemba tésa sésa fí'onkaa-waasi túma kárámai araénáémba oro. Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasise'a tómbá ímba naaró suntáféna Pítaa áá'a úwana ifátuwena fí'onkaa-waasise'a ímba tómbá néna
13 póna kae'-ááíwárá'-wáásíyáání'a úwasa fí'on-Yundaa-waasi Ísun-aaisafesa érai'emo sun-kwáási Pítaamo úmba awánésa miwíwárá'á miyá-sáwí'á uwaná miyá-sáwí-áwáúgó Páánápáasini imáyáa tafisúmba wewárá'á miyá uráiye.
14 Miyámó ombá érai'-ase-aaigoni aampa'á ímba arupíse úmai kombá kemá Póro tuwáné'a seyaafá'-wáási túranka'a Pítaantafe'a sé'a emá Yúndaa-waasigo éma fí'onkaa-waasimo ontembá éma mindásafe fí'onkaa-waasisafe Yúndaa-waasimo ontembá oro miyán-ááí sénafo ímba siyó
Pítaantafe'a siyáumne.

Ísumpa'a timankúnkúmbo owí Maníkó séna arupíse úmai méraawin-owemo sin-ááí.

15 Simásuwe'a Pítaantafe'a maarán-ááí
siyáumne. Kentáásinofoisa Yúndaa-waasi pósa kentáá masínkaraawata Yúndaa-waasisa éta ímba fí'onkaa-waasi éta miwímó sáwí'o ontentá ínta wéumpo

16 Yúndaa-waasiti ámáántaamo wéaraaiwaundawisafenasa
Maníkó ímba arupíse úmai méraawin-owe sínífo Ísu
Káráísitin-aaisafeta érai'emo séta simankúnkúmba
úndawisafenasa séna arupíse úmai méraawin-owe sisatá
isáúmne. Maníkó kentáásáféna séna arupíse úmai méraawin-
owe síndasafeta Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúnta
wéune. Kentáási ámáámbo arááíwáénanasaamo éna Maníkó
suwánénasa arupíse úmai méraawin-owe ímba sínífo Ísu
Káráísitin-aaisafeta érai'esaamo wésendawisafenasa Maníkó
arupíse úmai méraawin-owe síníye.
17 Káráísitiyetaamo kááísamaisaamo méraundasa Maníkó
kentáásáféna séna arupíse úmai méraawin-owe sisatá
méraunda fí'onkaa-waasimo sáwí'o ontentá sáwí'a
wéundasa Káráísiti misáwí-ímáyáá símakaisata sáwí'a wéune
ínta sénaumne.
18 Yúndaa-waasiti ámáámba tukáunda pó'a moóra-
imayaamo é'o é'a sé'a Yúndaa-waasiti ámáámba
arááíwaenae. Minámáánkó arupíse uwásinkainkwaemo
sékaa sáwí'a úsino.
19 Púwón-kwaasimo Yúndaa-waasiti ámáámba
arááíwáénanamo éna minámáánkó arupíse uwásinkainkwae-
imayaamo ímbo ontembá miyáumai mé'a Maníkóntáfé'a
imáyáa wée'a wení kísau wémae'a méraumne.
20 Ísu Káráísitimba aaraa-táíyá'á tufúwana puwún-
kanaara'a sáwí'o uráundawini áwáuma taí'áraimba póna
káfé'a Káráísiti kesé'a méraisa'a káfé'o méraunda áááraani'a
ímba úmai méraumne. Marapá'á méraunda ímba úwoi
mé'a Maníkón-áániniko kentáféna imáyáa éna pukáiwain-
aaisafe'a érai'emo sé'a simankúnkúmba úndasafe'a aúí'a
úmai méraumne.
21 Maníkómó símakain-amaambo arááíwáéwisafena
Maníkó séna arupíse úmai méraawin-owemo sinkakaa Ísu
Káráísiti pukáimba úwoisafena pukáisino. Mindásafe'a sé'a
Maníkómó úwoi wétuwa'nai-imba ímba úwoisamban-iye
wésune.

3

Ámáán-aai arááíwaesa timankúnkúmbo owasamó on-ááí.

1 Kárésíyaa-marafaken-kwaasi sáwí-imayaamo owí
ísáaro. Ísu Káráísitimba tufúwana pukáin-aaima afora'á
simátimewana'a ísómba kentúrantankaan-úmai awáné'a
kawe'-úmai ísaraambanifo tuwímbai tésa kentí imáyáa
tafisewa'á uwó-ímáyáá wéowe.
2 Maníkó wení ámútankomba ai'marówana ken-
tirumpimbá kumbéraiye. Moóra-aaima tísai ónaumne.
Ámáámbo arááíwakaantafenawa'i ásé-aai isé'a érai'emo

sentáfénawa'iyo mindásafena Maníkó wení ámútamba tímakaiye súndanifo

3 ímba kawe'-ímáyáá wéowe. Maníkóní ámútanko kentirumpimbá méraisa'a pó'a aúí'o íyawini áwáuma ómbare'a káfé'a imáyáa ombá Yúndaa-waasiti ámáánko arupíse uwásinkainiye-imayaa wée'a ímba kawe'-ímáyáá wéowe.

4 Kawe'-ámbó arááíwakaamba kentópa'a tiyáin-tantaa'a ímba sáwísamban-iye.

5 Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraisana Maníkó kempímbá fí'o-fi'on-kisaumo ímbo awánaraan-kisau maiyáiye. Ámáámbo arááíwakaantafena ímba miyá éna ásé-aai isé'a érai'emo sé'o timankúnkúmbo uráantafena

miyá uráiye.

6 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna

séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmbo uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáimba

7 miyáumai Émbaramu uráintemba Maníkón-aaisafesa érai'emo sewí Émbaramun-araa'marimban-owe.

8 Naaófá'á Maníkó imáyáa éna séna ánaaemba fí'onkaa-waasi kesááisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo íyawisafe'a sé'a arupíse úmai méraawin-owe sénaumne. Maníkómó ímbo miyámó uráinka'a moóráwigo aúfáífimba ásé-aai agaimaréna séna Maníkó Émbaramuntafena séna en-ímáyáá é'a seyaafá'-máráfákén-kwáásí kawe'á uwátinkanaumne Maníkó siyáiye agaimaréna siyáiye.

9 Mindásafena naaófá'á Maníkó Émbaramumba kawe'á uwánkaraintemba wenááisafesamo érai'emo sésamo timankúnkúmbo owí kawe'á wéuwatinkaiye.

10 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

agaimakáin-amaampinkemba seyaafá'-ámáámbá ímbo arááíwa'mae iyíyawi Maníkómpákémbá miwítí sáwí-meyamba maénááwe

agaimaréna siyáiye. Mindásafena ámáámba kawe'-úmai arááíwáénana Maníkó aamoí íníye sewí miwítí sáwí-meyamba wéraiye.

11 Naaófá'á aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkúmbo owísáféna Maníkó séna

arupíse úmai méraawe simbá pósa

aúí'a úmai méranaawe

agaimaréna siyáiye. Mindásafena ámáámbo
aráááíwaenaemo sewísáféna Maníkó ímba arupíse úmai
méraawin-owe séna wenááisafesa érai'emo sewísáféna
arupíse úmai méraawin-owe wésiye.
12 Moóráfa'a agaimaréna séna
ámáámba seyaafá'-ámáámbó
aráááíwaiyawi miwí méranaawe
agaimaréna siyáiye. Mindásafesa ámáámbo aráááíwaesamo
Maníkón-aaisafesa érai'e sésamo timankúnkúmbo ombá
ímba mimbórá-tántáá'án-ifo kae-tántáá'án-iye.

13 Moóráfa'a agaimaréna séna
aaraa-táíyá'ó tínkamowasamo púwón-kwaasi
sáwí-meyamba maésa puwónááwe
agaimaréna siyáiye. Minááísáféna seyaafá'-ámáámbó
ímbo kanaa'á aráááíwakaundasafenasa Maníkómpákémbá
kentááfá'á sáwí-meyamba tifó séna Ísu Káráísiti faúsinkenasa
misáwí-méyámbá we maéna pukáiye.
14 Maníkó Émbaramuntafena séna seyaafá'-máráfákén-
kwáási kawe'á uwátinkanaumnemo siyáintemba
fí'onkaa-waasi kawe'á uwátinkaindasafena Ísu Káráísiti
kentáási sáwí-meyamba maéna pukáiye. Wenááisafeta
simankúnkúmbo úndawisa Maníkómó siyáintemba wení
ámútanko kentáásirumpimba méraindasafena Ísu Káráísiti
faúsinkowana Maníkó kentáási sáwí-meyamba ímba
siménasa Ísumba amúwana pukáiye.

Maníkó símai kááísamakain-aaiye Mósesembo simámakain-amaane minkáé'-ááí.
15 Kesí waásisono. Waásimo wéomba imáyáan-
oro. Kae'nárai mimbórá-ááímá símai tarímaresarai
agaimakááyamba moóráwigo minááímá ímba taraiséna
fí'on-aaima áúwimai síníye.
16 Miyáumai naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai
fasi'ámakain-aaima siyáinka'a Émbaramuntafenawe
aísaafitafenawe éna ánaaembo paápé índawintafenawe
siyáiye. Aúfáífimba agaimaréna séna aísaafitantambo
íyawisafena ímba siyáifo aísaafitantambo índawintafena
siyáiye. Aísaafitantambo íníyemo siyáiwai Ísu Káráísitin-iye.
17 Agaimaráúnda-aaigoni áwáuma maarán-iye. Aifa'á
Maníkó Émbaramuntafena símai kááísamarena séna
fasi'ámakaunda-aaima miyá ónaumne séna sáwífa'-aatai
430 aatai maisuwéna Mósesemba ámáámba ámakaiye. Énifo
miyámó uráinka'a Maníkó Émbaramuntafenamo símaimo
kááísamakain-aaigo ímba tai'éna waé'wae'a wéiye.

18 Maníkómó Mósesembo simámakain-amaambo
arááíwaundasafenasa ímbanifo Maníkó kawe'á
uwátinkanaumnemo ááémo óraaka'o siyáintafena kawetá
wéuwasinkaiye. Maníkó Émbaramuntafena kawe'á
uwánkanaumne óraaka'a siyáintafena kawe'á uwánkarena
póna kentáá kawe'á wéuwasinkaiye.

19 Maarán-ááísáféna Maníkó Mósesemba ámáámba
ámakaiye. Sáwí'o owí Maníkóní ámáámba isésa sésa sáwí'o
wéunda káfé'a isáúmne síyantafena Maníkó Mósesemba
ámáámba ámakaiye. Minámáámbá wérainana Émbaramun-
aísaafiko paápé índawintafenamo Maníkómó símaimo
fasi'ámakaiwai paápé éna minámáámbá taí'ásuwainiye.
Wíyómpaken-kisau-waasi Maníkóní ámáámba afufumpin-
kwáásígón-áwí'a Mósesemba simámúwana simátímakaiye.
20 Énifo Maníkó Émbaramuntafenamo siyáimba
wesáfénamo siyáiye. Kae'náraimo siyáamba
afufumpin-kwáásígó ména wésimatimimbanifo Maníkó
Émbaramuntafenamo siyáimba wesáféna siyáiye.

21 Ááémo Maníkómó símaimo tarímakain-aaima
Maníkóní ámáánko ímba tararáíníye. Maníkó Mósesemba
simámakain-amaankomo fasi'ámaimo wénamo waásimo aúí'o
uwátínkáínkakaa minámáámbá wéaraaiwaewisafena Maníkó
arupíse úmai méraawin-owe sisinó.
22 Énifo Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna sáwí-
imayaago seyaafá'-wáásí ta'ótokaiye siyáiye. Maníkó séna
Ísu Káráísitin-aaisafesamo timankúnkúmbo íyawima kawe'á
uwátinkanaumne símaimo fasi'ámakain-aaima siyáintemba
Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmba éta kentáási sáwí-
imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsínkáíye súndawisa kawe'á
wéuwasinkaiye.

23 Ísu Káráísiti ímbo kunkónka'a ímba simankúnkúmba
uráawandarata Maníkó Mósesembo simámakain-amaanko
kentáá ta'ótokowana Káráísiti kumúnka'a simankúnkúmbo
onda-ámbá Maníkó wéwisinkena ámáánko kentáá ta'ótokain-
amba taí'ásinkaraiye.
24 Ísu Káráísiti ímbo kunkónka'a Maníkó Mósesembo
simámakain-amaanko kentáá ta'ótokaiye. Maníkó séna
miyámó ína'o é'a ánaaemba Ísu Káráísitin-aaisafesamo
timankúnkúmbo íyawisafe'a arupíse úmai méraawin-owe
sénaumne Maníkó siyáiye.
25 Káfé'a Ísu Káráísiti é'a kunkáinka'a wenááisafeta
simankúnkúmba únanasa póna Maníkó Mósesembo
simámakain-amaanko kentáá ímba aneka'á wéta'otoraiye.

26 Ísu Káráísitin-aaisafeˈa timankúnkúmba éˈa weséˈa
kááísamai méraawisafeˈa Maníkóní iyámpóín-owe.
27 Kembiwí nombó máémba Ísu Káráísitiyeˈa kááísamai
méraawi wenkáániˈa wéowe.
28 Ísu Káráísitiyeˈa kááísamai méraawisafeˈa mimbóráiˈa
úmai méraamba póna maarán-ááímá ímba óraaˈ-aain-iye.
Tuwímbai Yúndaa-waasi owaˈá tuwímbai fíˈonkaa-waasi
owaˈá tuwímbai wayó-kísáúmó wémaewi owaˈá tuwímbai
úwoimo méraawi owaˈá waaimá owaˈá aaremá owaˈá wéofo
seyaafáˈnánká mimbóráiˈa úmai méraawe.
29 Ísu Káráísitini waásimo éˈo éˈa Émbaramumo uráintemba
Maníkón-aaisafeˈa éraiˈe wésemba póˈa Émbaramu aísaafiˈa
ombá póna Maníkó Émbaramuwe wení aísaafiˈe kaweˈá
uwátinkainda-aaima símaimo tarímakaintemba
kaweˈá uwátinkainiye.

4

1 Simátíménda-aaima ísáaro. Moóráwigo puwéna
kesáániniko kesí moparáwímbá máíníye sínana wemá aanáfó
póna iyámpói méraindasafena úwoi-waasiyaamba úmai
mérainana
2 afowámó simámakainda-waasigo wení moparáwínkáˈé
miníyámpóíyáˈé káráwiyainana afowámó siyáintemba óraaˈa
éna mimbópáráwímbá máíníye.
3 Áááma kesáá miyáumai iyámpóíyaamba úmai méta
waántá-waasiti aambá wéaraaiwaewananasa minkwáántá-
wáási tááigo kentáá taˈótokowana
4 Maníkómó siyáin-kanaa túwana ááninkomba aiˈmarówana
marapáˈá kumúwana moórá-ininko maˈánkarowana Maníkó
Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaena ména
5 minámáánkó kentáá taˈótokaimpinkemba
faúsinkaindasafenasa Maníkóní iyámpói-ita
uwásinkaindasafenasa marapáˈá kunkáiye.

6 Maníkó kembiwí wení iyámpói-iˈa ontáféna ááninkon-
amutankomba aiˈmarówana kentirumpimbá kumbéraimba
póˈa Maníkóntáféˈa kesifowé wésemba
7 mindásafeˈa waántá-waasi-taaigo ímba taˈótokaiwai éˈa
Maníkón-áániniˈa ombá póna áánintontafenamo toˈmayaa
úmakain-tantaaˈa timíníye.

Póro Kárésíyaa-waasisafena óraaˈ-imayaamo uráin-aai.

8 Áááma ímba Maníkónópaˈa téˈa ísaraamba karo-tántááˈé
waántá-waasi-imayaawe mósá makáawana minímáyáágó
kembiwí taˈótokaimbanifo

9 káfé'a Maníkómpá'á tiyáawana kembiwí wemá
wétuwanaisa'a nóra séra sáwísan-tantaa'e aamoimó tain-
tántáá'é mifá'á tirumbá waeré'a minkwáántá-wáási-ímáyáá
mósá maré'a miwítí kísaumo wémaentafe'a ewé wéseo.
10 Énifo tuwímbai-kanaawe tuwímbai-wiyone
tuwímbai-kanaamo tómbó wénaane tuwímbai-aataiye
mintántáákóntáfé'a karo'á sé'a óraa-kanaawe wése'a óraa'-
imayaa wéomba
11 kempímbá nófí'naafi'a wéowana'a káfé'a Maníkón-
aaiwara sáwí-aaiwara'a wéta'otoraawana póna kempímbá
kesí kísaugo miwání anómba ímba paápé iyé-ímáyáá
wéunana sirunkó umbaí wétaiye.

12 Kesí waásisono. Óraaka'a simátíménda ísáaro. Kembó
ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáámbá úmai méraumpo
kembiwí kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáání'a oro.
Kempímbó komaéwánda ímba sáwí'a uwásínkaraawe.
13 Sí'a úmbanifo ímba tiyuwé'a kówanda mé'a ásé-aai
simátimewana'a ísaraawe.
14 Sáwí-si'o úmba kesúma sáwí'a úwa'a miyá-sí'ó úwain-
aaroi ímba inkaisé'a siyúmómba kawe'-úmai káráwiyaawe.
Wíyómpaken-kisau-waasiya'i Ísu Káráísitiya'iyo komérowa'o
káráwiyaantemba kenká'á miyáumai káráwiye'a
15 áwa'nai ónae sé'a kentí túrambo fi'máímo símakaankakaa
kentí túramba fi'mái símakaawisino. Kawe'-úmai káráwiye'a
aamoí uwásínkaraambanifo káfé'a miyán-áámói-tántáá'á
ímba wéraimba nóintafenawa'iyo.
16 Érai'-aaimo simátímakaundasafe'a kentáfé'a kesí
namuro-wáási iyé-ímáyáá wéowe.

17 Ísu Káráísitini ásé-aaigombo karo'ó waé'wáé'ó owí miwí
sáwí-imayaafinkemba kentirumbá wéfaiyaresa sésa wenáái
ísáafonifo kesááisa isáíwae sésa kentirumbá wéfaiyaraawe.
18 Kawe'-ámpá'á métinkanae sésamo kentirumbó fai-
yaráíyambo éna mindá kawe'án-iye. Kemó kempímbó
maéwándawe moórá-naopa'o tamáúndawemo kawe'-ámpá'á
métinkanaemo síyanamo éna kawe'án-ifo miwí ásé-aaigomba
karo'á waé'wáé'á ésa kentirumbá wéfaiyaraawe.
19 Kesí iyámpóísono. Aaremó iyámpóímo matinkánaesamo
umbaimó máéntemba kembiwísáfé'o imáyáamo únda
sirunkó umbaí wétaifo Káráísitinkaani'o íyamba minúmbáí-
tántáá'á tai'áíníye.
20 Óraa'-imayaa é'a kempímbó komé'o aaimó simátíménda
kawe'-úmai isáíyan-imayaa wéunana sirunkó aamoí wéiye.

Ékaante Séraantetafena waé'mai-aaimo siyáin-aai.

21 Kempínkémbá tuwímbai sé'a Mósese
siyáin-amaamba aráááíwaundasa Maníkó aamoí
uwásinkainiyemo wésewi minámáánkóní áwáuma ímba
kawe'-úmai wéisaafo simátíménda ísáaro.
22 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Émbaramu kae'-íyámpói matinkómba moórá-iyampoi
kísau-ininko ma'ánkarowana moórá-iyampoi aifa'-ínínkó
ma'ankówana
23 kísau-ininkoni iyámpói miwítí imáyáafinkemba
ma'ánkaraifo aifa'-ínínkóntáféna Maníkó séna iyámpói
ma'ankáínone símai fasi'ámakonka'a ma'ánkaraiye.
24-25 Minááígómbó waé'maimo sendá ísáaro. Mindá
kae'-ááí símai tarímakaiye. Moórá-aaima Árépiyaa-
marafa'a Sáínai-omapa'a Maníkó Mósesembo simámakain-
amaamba póna moórá-ininkon-awi'a Éka kísau-inimba póna
wenáráátomba kísau-waasi pósa ámáánko ta'ótokaipa'a
méraawe. Minááígóní áwáuma maarán-iye. Yérúsaremu-
naopa'a marapá'á wérain-daopa'a isasá mindáópaken-
kwaasi ámáánko ta'ótokaipa'a méraawe.
26 Énifo moórá-aaima símai tarímakain-aaima maarán-iye.
Aú-nao'a Yérúsaremufakaan-dao'a wíyómpa'a wéraipa'a
ámáánko waási ímba ta'ótokain-daopa'an-iye. Énifo
minááígóní áwáuma maarán-iye Maníkón-aaisafeta érai'e
súndawisa kentáá sinówaraamba uráiye.
27 Minááísáféna Áísáya
Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
age-ínínkó iyámpóímo ímbo matínkáín-ininkon-arunkó
kawe'á íno. Waaigómó aúkain-ininkon-araatomba
sáwífa'a méraafo waaiwárá'-ínínkón-áráá'a sesimái
méraamba póna ímbo áí'o wéisanamo iyámpóímo
ma'ánkáín-ininkon-arunkó kawe'á isaná aamoí wéiye
agaimaréna siyáiye.

28 Kesí waásisono. Maníkó Áísáakimba ma'ankáínone símai
fasi'ámakonka'a ma'ánkaraintemba kembiwísáféna Maníkó
símai fasi'ámakainka'a pó'a wení iyámpóín-owe.
29 Naaófá'á anófoiti imáyáafinkemba ma'ánkaron-
iyampoigo éna Maníkóní ámútankoni imáyáafinkemba
ma'ánkaron-iyampoigomba sáwí'a uwánkaraimba pósa
miyán-kwáási mésa miyá-sáwí'á wéowe.
30 Naaófá'á aúfáífimba agaimaréna séna
kísau-ininkonte áániniinkonte'a ti'maraaó. Tifowámá puwínda
aifa'-ínínkón-áániniinko
wení moparáwímbá maíndanifo kísau-ininkon-áániniinko ímba
máíníye

agaimaréna siyáiye.
31 Kesí waásisono. Kesáámá ímba kísau-ininkon-
araa'marinta úmpo aifa'-ínínkón-áráá'marinta úne.

5

Ísu sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkaraindafa'a mé'a miyáumai méraaromo siyáin-aai.

1 Ísu Káráísiti séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkanaumne séna faúsínkaraimba pó'a kembiwí faútínkaraindafa'a mé'a aneka'á ta'ótorainda-ampa'a ímba aráááwáéro.

2 Kemá Póro simátimumpo kawe'-úmai ísáaro. Arupíse úmai méraawin-owe Maníkó síndasafe'a túma kárámai araénáémba oro wésemba minááísáfé'o ewémó síyanamo éna Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe sénamo pukáin-anko ímba túwa'nai íníye.
3 Túma kárámai araénáémba orómó wésewisafe'a afora'á súmpo ísáaro. Yúndaa-waasiti ámáámbo arááíwae'o túmo kárámaimo araénáémbo é'o é'a Yúndaa-waasiti ámáámba seyaafá'á arááíwa'mae'a koró.
4 Kempínkémbá tuwímbai sé'a ámáámbo arááíwaunda Maníkó suwánéna arupíse úmai méraawin-owe síníye-imayaa wéowi Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba ifátuwe'a Maníkómó úwoimo wétuwa'nai-imba tínaaeni'a uwámakaawe.
5 Kembiwí miyá wéofo kesáá maará éta Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraunanasa Maníkóní ámútanko súwa'nai imbá pónasa kentáásáféna séna arupíse úmai méraawin-owe sínda amu'maréta méta séta érai'a miyá síníyesa wésune.
6 Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasa moóráwigomo áúmo kárámaimo araénáémbo ínana ímbo áúmo kárámaimo araénáémbo ínanamo índa mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraundasa túwa'nai úmai méraundasa mindá óraa-tantaa'an-iye.

7 Ísu Káráísitini aampa'á aamoí ésa wéaraaiwaemba moóráwigo minámbá fásítuwaisa'a káfé'a Ísu Káráísitini érai'-aaima ímba wéaraaiwaewe.
8 Maníkó wemparí'o índasafena táántaraiwai minámbá ímba fáítukaifo waási fáítukaawa'a ímba wéaraaiwaewe.
9 Waási maarán-ááímá wésewe. Kisaamó moórámo kawáá'isana seyaafá'á wégawaa'iye wésefo kentúra'a káráwiyoro.
10 Kembiwíyé kesááwé Fasi'aénkóe'a kááísamaisa méraundasafeta óraaka'a simátime'a súne. Kemó imáyáamo

úndantemba miyán-ímáyáá íyata mimbórá-ímáyáásá ónaumnesa wésunda póna karo'-ááímá séna kentirumbá wéfaiyaraiwai kemá ímba awánáúnda-waasi wemá sáwí-meyamba máíníye-aaima wéisaumne.

11 Kesí waásisono. Tuwímbai kentáfésamo karo'á sésa arupíse úmai méraawin-owe Maníkó síndasafe'a túma kárámai araénáémba oró-ááímá wésiyemo karo'ó wésemba minááímó paaímó wésundarakaa ímba sáwí'a uwásínkááwisino. Kemá simátime'a súne. Ísu Káráísitimba aaraa-táíyá'á tufúwana kentáásáfénawe séna pukáiye-aaima wésimatimunda-aaisafesa aaisambá wésefo túma kárámai araénáémba oró-ááímó wésundarakaa ímba aaisambá síyówaisino.
12 Karo'-ááímó simátimesamo kentirumbó wéfaiyaraawi miwí túma kárámai sáwí'a uwásuwaaro-imayaa wéune.

13 Kesí waásisono. Sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo faútinkaindasafena Maníkó táántamai miyá uráimba pó'a é'a faútinkaisa'a méraantafe'a sáwí-tantaatafe'o tiráááísafe'o wéomba ímba arááíwae'a wempá'-wempa'a tirumbá timé'a túwa'nai úmai méraaro.
14 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
waási-imayaawara'a oro
agaimaréna siyáiye. Maníkómó siyáin-amaankoni áwáuma miyán-áwáún-iye.
15 Énifo kembiwí keíyái aaisan-aaisambó sé'a íyambo é'a sáwí'a úmai tai'ánááfo káráwiyoro.

Maníkómbó arááímo tainí'a ésa sáwí-imayaagomba tiráááísafesa ésamo on-ááí.
16 Simátíménda ísáaro. Maníkóní ámútanko sintembá miyáumai maé'mae'a é'a Maníkómbó arááímo tainí'o é'o é'a sáwí-tantaatafe'o tiráááísafe'o on-ámbó ímba arááíwaiyamba mindá kanaán-ifo miyán-oro.
17 Sáwí-imayaasafe'o tiráááísafe'o ombá isaná Maníkóní ámútankombo arááímo tainí'o ombá isaná minkáé'-ímáyáágóráí wétiyaifo Maníkóní ámútankomo kentúra'o káráwiyaimbo é'a sáwí-tantaatafe'o tiráááísafe'o on-ámbá ímba arááíwaenaawe.
18 Maníkóní ámútankomo sintembó miyámó é'o é'a sé'a Maníkóní ámútankomba arááímo tainí'a wéunana póna Yúndaa-waasiti ámáánko kembá ímba ta'ótokaiye wésewe.
19 Waási miwítí imáyáafinkemba afora'á maará wéowe. Maa'u-tántáá'-í'a ésa óraa-sawi'a ésa sáwí'o wéon-tantaatafesa ímba tigaesáfésa ésa

20 kísaumo uwándaan-tantaakon-awi'a mósá marésa
waántá-waasison-imayaa mósá marésa úwaa'a wéfesa
fintón-kwénesa tíyámba wéuwatinkesa aaisambá wésesa
tirumbá sáwí'a wéuwatinkesa aaisambá wétiyesa miwí
tááigo íyáákainkwae sésa ímba taankarotámai kawe'-úmai
mésa tuwínkaa'-úmai mésa
21 túrande-urande wéesa uwóí'o on-dómbá wénesa uwóí'a
wéesa uwóí'o on-dómbó náíyantafesa túwaandu urésa
miyán-tántáá'á waásiti imáyáafinkemba wéowa'a símai
wákátime'a aneka'á símai wákátime'a sé'a miyámó wéowi
Maníkóní nombara ímba maénááfo káráwiyoro wésune.

22 Énifo Maníkóní ámútanko tirumpimbá méraiwai maará
uwátínkáísasa méraawe. Tirumbá wétimesa tirunkó kawe'á
ésa faru úmai mésa fasi'ámai mésa ímba tuwesaraí ínasa
mésa túwa'nai úmai kawe'á uwátinkesa miwítí kísau kawe'-
úmai wémaesa
23 miwí túma ímba maimaé iyésa miwí túra'a káráwimai
kawe'á ésa miyámó owíní áwáuma ímba aambá fáíkaiye.
24 Ísu Káráísitini waási sáwí-imayaasafesamo
tiráááísafesamo wéon-imayaago kentáá ta'óto'mai tafisifó
sésa sáwí-imayaasafesamo tiráááísafesamo
on-ámbá tínaaeni'a uwámesa tukáawe.

25 Maníkóní ámútanko aúí'a uwásínkaraisata aúí'a úmai
méraundasa póta wení ámútankomo sintentá úmaisa
aráááíwáéno.
26 Kentúma ímba maimaé'a iyé'a kesááigo íyáákainkwae
ímba sé'a kawe-tántáá'ó índasafe'a ímba símai sáwí'an-oro.

6

Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai orómó siyáin-aai.

1 Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo sáwí'o
wéombo ésa wétuwanaamba pósa kempínkémbó Maníkóní
ámútankomo sintembó miyámó wéowi wempa'á arupíse
uwátinkanaawe. Kembiwíwárá'á miyá-sáwí'á ónááfo
káráwiyoro.
2 Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai oro. Miyámó é'o é'a
Ísu Káráísiti siyáintemba miyá ónááwe.
3 Úwoi-waasimo óraa'-waasi únemo síyamba minímáyáágó
karo'á simátinkainiye.
4 Kentí kísauwe fí'owiti
kísauwe tuwínááfo kentí kísau tuwínke'a kawerá'i
sáwíra'iyompo awánaaro. Kentí kísau kawe'ó ína'o é'a
aamoí ónááwe.
5 Seyaafá'-wáásífá'á umbai-tántáá'á tíndanifo ímba
ifátuwe'a fasi'ámai mé'a moórá-mora-waasi túwa'nai oro.

6 Maníkóní ásé-aai ísámae wéiyowi miwítí kawe-tántáá'á
seyaafá'á tuwínkaa'-úmai tuwímbai-tantaa'a Maníkón-aai
wésimatimewifa'a tíma'mae'a íyóro.

7 Ímba kanaa'á Maníkómbá karo'á simánkanaafo érai'-
aain-ifo ímba moórá-imayaan-oro. Kawe'-ánáúntúmbó
úmárááwimo ombá kawe-tómbá wéfakaraafo sáwí-
anauntumbo úmárááwimo ombá sáwí-tomba wéfakaraawe.
8 Miyámó ombá sáwí-tantaatafesa tirááísafesa úmaesa
wéiyowi miyámó wéowini anondááma puwésa Maníkóní
ewaa'á ímba méranaafo némpa'a méranaawe. Énifo
Maníkóní ámútankombo arááímo tainí'o úmaesamo wéiyowi
miyámó wéowini anondááma aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe.
9 Mindásafeta kesáá kawe'á úmaeta wéiyundasa
ímba suwesaraí ínata ifátúwáano. Kawe'ó úmaetaamo
wéiyundasaamo ímbo suwesaraí ínataamo tuwétaamo éta
ánaaen-kanaamo tínda kawe'-méyántá maéta ménaumne.
10 Mindásafeta túwa'nai onda-ámbó wéraimbo éta
seyaafá'nánká kawe'-úmaisa túwa'nai onó. Maníkón-
aaisafesamo timankúnkúmbo wéowiseta mimbórá-ákúní'a
úmai méta túwa'naisaamo ondasá mindá óraa-tantaa'an-
iye.

11 Ayáíyá'á kemá Póro óraa'-aufaifimba agaimaráúmpo
toráumai awáné'a wenayáánaufi'an-iye seró.
12 Tuwímbai sésa suwánésa óraa'-waasin-owe síwae
sewí kembiwísáfésa sésa túma kárámai araénáémba oro
wésewana miwí tááigo kembiwí wétafisiye. Ísu Káráísiti
kembiwísáfénawe séna aaraa-táíyá'á pukáiye-aai aantembo
senkakaa tuwímbai ísámai sáwí'a uwátínkááwisino. Ímbo
sáwí'o uwátinkaiyantafesa sésa túma kárámai araénáémba
oró-ááíwárá'á wésewe.
13 Túma kárámai araénáémba orómó wésewi Mósesemo
siyáin-amaamba ímba seyaafá'á wéaraaiwaewe. Kentúmo
araénáémbo mósá úmaraiyantafesa túma kárámai
araénáémba íwae wésewe.
14 Miwí miyá wésefo kemá Póro mimbórá-ááímá mósá
maré'a Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna aaraa-
táíyá'á pukáiye-aaima mósá wémaraumne. Ísu Káráísiti
kentáásáfénawe séna pukáintafe'a púwón-kwaasimo
marapá-tántáátáfésamo ímbo imáyáamo ontembá marapá-
tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a sáwísamban-iye wésunda póna
mintántáákó kembá ímba wétafisiye.
15 Moóráwigomo áúmo kárámaimo araénáémba ínanamo
moóráwigomo ímbo kárámaimo araénáémbo índa mindá ímba
óraa-tantaa'an-ifo Maníkó aú-waasiyaani'o uwásínkaraimba
mindá óraa-tantaa'an-iye.

16 Simátimunda-aaimo arááíwa'mae iyíyanamo éna Maníkó
faru úmai arumbá uwátinkena wení waási seyaafá'á miyá
uwátinkainiye.

17 Ísun-aai simátimewandarakemba sínkamuwana afimá
sine'á wéraintafe'a Ísu Káráísitini kísau-waasi óne wésefo
moórá-umbai-tantaa'a ímba síméro.
18 Kesí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kembiwísé'a
ména úwoi wétuwa'nai-isa'a
érai'-aain-iye sé'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

Éfésási

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáíyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanááí agaimái Éfésási-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásífá'á agaimái amúwana Títíkaasi maimaéna mátímakaiye. Maanááí isésa fí'o-fi'on-daoraa tíméro séna agaiyáiye. Ísun-aaimo simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkarowana ména maanááí agaimarówana mátímakaiye.

1 Kemá Póro maanáúfáí agai-timúmpo ísáaro. Maníkó
wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-
i'a éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo séna
si'mákaifo ísáaro. Éfésási-naopakewi Fasi'aénkóní waási Ísu
Káráísitiye'o kááísamai méraawi ímba ifátuwe'a fasi'ámaimo
méraawi ísáaro.
2 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi
túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inaí súne.

Káráísitinte'a kááísasinkenasa wemparí'o úmakain-aai.

3 Maníkó Ísu Káráísitin-afowámá éna Ísu Káráísitinteta
kááísasinkenasa wíyómpa'a wenópakemba fasi'aémbá
siménasa kawe'á uwásínkáísata póta wentáféta súwiyo
súne.
4 Naaófá'á Maníkó maramá ímbo úmakonka'a Ísu
Káráísitinteta kááísamaisa méraandasafenasa wenaúranka'a
wendé-í'a onanasá kentááfímbá ímba sáwí-aaimo
wéraindasafena wemparí'a úmakaiye.
5 Maníkó kentáásáféna imáyáa éna naaófá'á séna Ísu
Káráísitini kísausafe'o é'a kesáánintone kesiyáámúntoni'a
ónááwe séna wení imáyáafinkemba aamoí éna miyán-ááímá
siyáimba póna miyá uráiye.
6 Áánínkomba arumbó ámakaiwainte'a kááísasinkenasa
óraa-kawe'a uwásinkenasa úwoi súwa'nai uwásínkaraimba
póta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

7-8 Pukáintafena sáwí-imayaasa maisiyuwénasa misáwí-
ímáyáágó ta'ótokainta faúsinkenasa kentáásáféna fí'oran-
imayaa wéimba úwoi áfááraumai súwa'nai enasa póna ken-
táásí sáwí-imayaa maisíyukaiye.
9 Naaófá'á wení kawe'-ímáyááfínkémbá aúpá'á to'mayaa
úmakaimba káfé'a wépaape-isata wéawanaumne. Káráísiti
ken-ímáyáá íníye siyáintemba póna

10 Maníkómó siyáin-kanaamo tínda seyaafá-tántáá'ó
úmakaimba wíyómpakene marapákéné komáétamae
úmarainana Káráísiti óraako mindára'a káráwiyiniye.

11 Maníkó wení imáyáafinkembo to'mayaa
úmakaimpinkemba miyá wéiye. Imáyáa éna to'mayaa
úmakaimba póna Yúndaa-waasi wení waási-i'o úndasafenasa
Káráísitinte'a kááísasinkenasa wemparíta uwásínkaraiye.
12 Aifa'á Káráísitimba amu'maréta méraundawisa wení
áwáuma fí'oran-awauma isatá mósá wémaraumne.

13 Miyáumai fí'onkaa-waasi érai'-aaima kawe'-ámpá'á
métinkainiye minásé-ááímá isé'a Ísu Káráísitin-aaisafe'o
timankúnkúmbo ombá Maníkó kesí ámútankomba
timénaumne símai fasi'ámakaintemba miyá uráimba pó'a
wení waási-i'a úmai mé'a ísaraawe.
14 Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta méraintafeta séta
érai'a Maníkó wení waásisafena símai fasi'ámakainta
kesópata tíniye. Érai'a Maníkó wení waásisa
ta'ótokaampinkemba faúsinkainiyesa wéseta mindásafeta
wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

15 Agaúnda érai'-aaima pó'a kembiwí Fasi'aénkó Ísumpa'a
timankúnkúmba é'a Maníkóní waási-imayaa é'a méraawe-
aaima isé'a
16 Maníkómpá'á súwi símae iyé'a kembiwí túwa'nai úmai
inaí súnda
17 Maníkómpá'á maarán-ááísáfé'a áísai une. Fasi'aénkó
Ísu Káráísitin-afowámá kentáásifowama fí'oran-awauma
wéraiwai wemá wení ámútamba timínana kentí imáyáa
kawe'á uwátinkena Maníkóní áwáuma aráátimina'a pó'a
kawe'-úmai awánánááwe.
18 Kentí imáyáa saagátinkena táántaraintafe'a wesé'o
méraiyambo amu'maré'o méraantafe'a mindásafe'a inaí
súne. Wemá wení waási kawe'ó úmaimo méraiyamba
to'mayaa úmarena símai fasi'ámakaimbo awánáíyantafe'a
inaí súne.
19-20 Wenááisafeta simankúnkúmba wéundawifinta
wení fasi'aénkó kísauma wémaimba mifásí'áémbá
íyáákarai-fasi'aenko isa'á awánáíyantafe'a inaí súne.
Maníkó mifásí'áéntámbá Káráísitimba pukómpinkemba
íyáfasinankena wenayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á
wíyómpa'a móankaraiye. Mifásí'áémbá wenááisafeta
simankúnkúmba wéundawisa símakai-fasi'aenta mimbóra-
fásí'áémbán-iye.
21 Káráísiti seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena wíyómpa'o
káráwiyaawiya'e fasi'aénkwáráwíyá'é aifarááwíyá'é káfé'o

túwíˈo wéraiwaiyaˈe ánaaembo túwíˈo wéraindawiyaˈe
káráwiyaiye.
22 Maníkó seyaafákáˈó káráwiyindasafena wembá
íyáfasinankena wení waásisafena imáyáa éna simámena
séna íyáákae-Fasiˈaenko-iˈa uréma seyaafá-tántáákáˈá
káráwiyuwo siyáiye.
23 Aˈnómpínkén-ímáyáágómó seyaafá-túráˈó
káráwiyaintemba Maníkóní waásisa Káráísitin-áúraamba
únanasa wemá siˈnónkáántá éna káráwiyaiye. Aˈnónkó
weyááraˈa ímba méraisana áúwawaako ímba miyá uráifo
mimbórá-túwawaaˈo wéraintemba Káráísiti seyaafá-
túwawaaˈa aaómíyamai-iˈa uwásinkenasa wewáráˈá
aaómíyamai-iˈa úmai méraiye.

2

*Maníkóní némpaˈo méraundafakenta aúíˈo úmaimo
méraunda-ita uwásínkáín-aai.*
1 Áááma sáwí-imayaa wéeˈa sáwíˈo urón-kanaafimba
méraawini áwáuma Maníkóní némpaˈa méˈa póˈa
2 marapákén-kwáásítí sáwí-amba aráááíwaeˈa waántáwanko
waántá-waasiti óraakomba aráááíwaeˈa wemá Maníkón-
aai ímba ísámai kaweˈó wéowiyaˈa káráwiyaiwaimba
aráááíwakaawe.
3 Miyámó ontembá áááma miyásá uráunda
sáwí-tantaatafeta siráááísafeta éta sáwí-imayaa
aráááíwaewananasa Maníkó sáwí-meyamba seyaafáˈnánkáˈó
tímínten-úmai kanaaˈá simíndasafenasa ifátuwenasa
4 arumbá áfááraumai uwásinkenasa kentáásáféna óraaˈ-
imayaa éna póna
5 úwoi súwaˈnai enasa kaweˈ-ámpátá mésínkaraiye.
Sáwítaamo étaamo méraawandawini áwáuraˈa Maníkóní
némpaˈa méraawandarata Ísu Káráísitimbo pukáimpinkembo
íyáfasinankaraintemba aúíˈo úmaimo méraanda-ita
uwásinkenasa
6 Káráísitimba pukáimpinkemba íyáfasinankena wíyómpaˈa
móankarena Ísu Káráísitinteˈa kááísasinkenasa aúíˈa
uwásínkaraisata Káráísitimo wíyómpaˈo ménamo
káráwiyaintemba wíyómpata imáyáa éta méraumne.
7 Maníkó Ísu Káráísitimba aiˈmarówana kumbéna
kentáásáfénawe séna puwéna kentáási sáwí-imayaa
maisiyuwéna miyáumai óraa-kaweˈa uwásinkenasa úwoi
óraaˈa súwaˈnai uráisata póta wení kawe-kísáú awánamae
íyóndasafenasa miyá uráiye.
8 Maníkó úwoi túwaˈnai úwaˈa wenááisafeˈa
timankúnkúmba uwaná sáwí-imayaago taˈótokaimpinkemba
faútinkena kaweˈ-ámpáˈá métínkaraiye. Ímba kentí

imáyáafinkemba wenááisafe'a timankúnkúmba uráafo Maníkó imáyáa timúwa'a timankúnkúmba uráawe.

9 Túma maimaé iyésa sésa kawe'á wéunda póta kawe'-ámpátá wégune sefó séna ímba kawe-kísáúgóní méyámbánifo Maníkó úwoi túwa'nai énasafena sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawe'-ámpá'á métínkaraiye.

10 Maníkó kentáámó uráiwai séna

kawe-kísáú maimaé wéiyesa méranaawe siyáimba póna kawe-kísáú máéndasafenasa úmakena Ísu Káráísitinteta kááísasinkaraiye.

Mimbórá-wáási-ítaamo uwásínkarain-aai.

11 Mindásafe'a imáyáan-oro. Kentinófoi ímba Yúndaa-waasi ofo kembiwíwárá'á ímba Yúndaa-waasi owatá Yúndaa-waasisa Maníkóní waásisa úndasafeta súma kárámai araénáénta wéeta kembiwísáféta úwoi-waasi owé-ímáyáá éta séta ímba túma kárámai araénáémba owí owésá wésumpo mindásafe'a imáyáan-oro.

12 Minkánááfímbá kembiwí Káráísitini némpa'a mé'a fí'owima é'a ímba Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi é'a Maníkó símai fasi'ámarena kááísamakain-kwaasi ímba é'a marapá'á mérowana Maníkó kesé'a ímba mérowa'a wesé'o méraiyantafe'a ímba amu'maré'a mérowana

13 ááéma Maníkóní némpa'o mérowi Ísu Káráísiti kem-biwísáfénawe séna puwéna póna tí'maena wení ewaa'á tínkaraisa'a pó'a wesé'a kááísamai méraawe.

14 Ísu Káráísiti puwúntafena Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye kentáási afufumpimbó wénamo tuwínkaa'-úmaimo namuro-wáási-í'o uwásinkemonta maisiyuwéna mimbóra-wáási-í'a uwásinkenasa

15 Yúndaa-waasisa kentáási ámáámba tuwéna Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye aúí'a úmai mimbórá-wáási-í'a uwásinkenasa wempá'á kááísasinkenasa póna faru uwásinkaindasafena miyá uráiye.

16 Ísu Káráísiti aaraa-táíyá'ó pukáintafena síyámbo wéunda-tantaa'a taí'ásinkenasa Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye mimbórá-wáási-í'a uwásinkenasa sí'maenasa Maníkómpá'á mósinkenasa

17 miyá éna téna ásé-aai faru wéuwasinkain-aaisa simátimena kembiwí fí'onkaa-waasi Maníkóní némpa'o méraawi tasimátimena kesáá Yúndaa-waasi Maníkóní ewaa'ó méraundawisa tasimásimenasa

18 Ísu Káráísiti miyá uráintafena Maníkóní ámútanko súwa'nai isanasá Káráísiti kentáá Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiye sí'maenasa kentáásifowampa'a wéwisata wení ewaatá méraumne.

19 Mindásafe'a áááma wááu-waasiyaamba uré'a káfé'a ímba miyá ombá Maníkóní waásiye kembiwíwárá'á Maníkóní waási-i'a úmai méraamba kesááwé kembiwíyé Maníkóní akún-kwáási-íta úmaisa méraumne.
20 Maníkómó naankáámbó wéumaraimba Ísu Káráísiti áfonkaamba isasá Maníkóní aantá-waasiye Maníkón-aai simátíméwiye naamayáánkaamba owa'á kembiwí naankáámbá wéowe.
21 Áfonkomo seyaafá'-náánámímó kárá'uraintemba kesáá Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraunda Maníkó wení ufaendámbá waási súsanta naankáámbá wéumaraiye.
22 Kembiwíyé kesááwé weséta kááísamaimo méraundasa Maníkóní ámútanko waási súsanta naankáámbá wéumarena mimpímbá méraiye.

3

Póro fí'onkaa-waasifimba kísaumo maiyáin-aai.

1 Mindásafe'a kemá Póro fí'onkaa-waasi Ísu Káráísitin-aai simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a mósínkarowa'a Ísu Káráísitini kísau-waasi é'a kembiwísáfé'a inaí súne.
2 Maníkómó úwoi túwa'nai índasafena minkísáú símakowana minkísáúgó kawe'ó uwátínkáímba é'a ísaraawe.
3 Maníkómó to'mayaa úmaimo aúpá'ó makáimba aráásimuwa'a áááma minááífínkémbá ampáán-ááí aúfáífimba agaimakáumne.
4 Áááma Ísu Káráísitin-aai aúpá'ó makáimba simásimuwa'a ísaraumne. Maanáúfáímó agaúnda ísámai kawe'án-oro.
5 Maníkó naaófá'ó mérowi minááímá ímba simátimena káfé'a Maníkóní ámútanko wení aantá-waasisaawe wenáái simátíméwiye simásímakaiye.
6 Minásé-ááí maarán-ááín-iye. Yúndaa-waasisaamo áséaaimo ísaraundanten-úmai fí'onkaa-waasi ísaraantafena Maníkó kawe'á uwátínkáísasa fí'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye mimbóráí'a úmaisa méraumne. Maníkó séna Ísu Káráísitini kísausafe'a miyá ónaumne símai fasi'ámakaimba póna ímba Yúndaa-waasi aantembanifo fí'onkaa-waasisafenawara'a símai fasi'ámakaiye.

7 Ásé-aaimo simátíméndasafena Maníkó úwoi súwa'nai ena wení fasi'aémbá siména wení kísau-waasi-i'a uwásínkaraiye.

8 Maníkóní waási kembá íyáákaraawa'a kári-waasi
pó'a fí'onkaa-waasi ásé-aai Ísu Káráísitini kísau
fí'on-kisau íyáákarain-kisau-aaimo simátíméndasafena
íyáfasisinkaraiye.
9 Maníkó simásimena séna to'mayaa úmare'o aúpá'ó
tuwé'o miyá ónaumne siyáunda-aaima símai paápé
uwátimiyo Maníkó simásímakaiye. Maníkó seyaafá-tántáá'ó
úmakaiwai aifa'á minááímá aúpá'ó tukáimba waé'wae'o
émáyáímba
10 káfé'a káráwiyaawiye fasi'aénkwáráwíyé wíyómpa'o
méraawi Maníkóní waási tuwánésa sésa Maníkó fí'oran-
kawe'-imayaawarawin-iye wésewe.
11 Áwáura'a Maníkó imáyáa éna to'mayaa éna séna miyá
ónaumne séna Ísu Káráísiti kentáási Fasi'aénkómbá imáyáa
amúwana miyá uráiye.
12 Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasafetaawe
wenááisafeta simankúnkúmbo wéundasafenawe ímba sáá'a
isatá Maníkónópata úwoisa wégune.
13 Mindásafe'a simátime'a súne. Kembiwí ásé-
aaimo simátimewandarakemba aaisambá sésa sí'a úni'a
uwásínkaraafo fasi'ámai mé'a ímba ifátúwáaro.
Umbai-tántáá'ó kesópa'o wéraimba kanaán-ifo úwoi
aamoín-oro.

Káráísiti aruntáámó símín-aai.
14 Minááísáfé'a imáyáa wée'a Maníkó kentáásifowan-
aúranka'a kífae'a inaí súne.
15 Seyaafá'-ákúmbá marapá'ó méraawiye wíyómpa'o
méraawiye miwítí áwáuma Maníkó isa'á wenaúranka'a
kífae'a mé'a maarán-ínái súne.
16 Maníkóní ámútanko kentirumpimbá ména fí'oran-
oraako póna fasi'aémbá timína'a fasi'ámai mé'a
17 Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúmbo ontáféna ken-
tirumpimbá ména wemá tirumbó wétimewini áwáuma isa'á
wentáfé'a fasi'ámai tirumbá wéame'a méraiyantafe'a inaí
súne.
18 Káráísiti seyaafápímbá arumbá wétimimba óraa'a
wétimiye. Káráísiti fasi'aémbá timína'a kembiwíyé
Maníkóní waásiye seyaafá'á sé'a Káráísiti kentááfimba
arumbá wésimimba óraa'a wésimimba póna ímba tai'áíníye
síyantafe'a inaí súne.
19 Ísu Káráísiti seyaafápímbá arumbá wétimimba óraa'a
wétimimba ínta kanaa'á úmaisa awánasaraundasaanifo
káfé'a kárika'a awáné'a ánaaemba awánamai kawe'ó
íyantafe'a inaí súne. Fasi'aémbá Maníkómpímbá óraa'a
wéena kembiwífímbá óraa'a wéintafe'a inaí súne.

20 Imáyáamo wéetaamo Maníkómbó wéaisai-undasa kári-
tantaa'an-ifo wení fasi'aéntámbó wésuwa'nai-enasaamo
wéimba mindá íyáákarain-tantaa'an-iye.
21 Maníkóní waásisa Ísu Káráísitiyeta kááísamaisa méta
káfétaamo méraunda-waasiye ánaaembo paápé íyan-
kwaasiye séta wenáwí'a óraa'a úmae wéiyimba
érai'-aaima iyésá símaeta iyónaumne.

4

Káráísiti áúwawaata únemo siyáin-aai.

1 Fasi'aénkóní kísau wémaundarakemba ándáfa'a
sínkaraawa'a mé'a maanááímá wa'wisé'a simátimune.
Maníkó táántena séna maarán-úmai méraaro siyáifo miyán-
oro.
2 Kentúma ímba maimaé iyé'a aáno úmai mé'a imáyáa
wée'a túwa'nai e'a sáwí'o uwátínkáámbo é'a ímba imáyáamo
íyamba úwoi túwa'nai oro.
3 Maníkóní ámútanko imáyáa tímísa'a mimbóra-
ímáyáárá'á mé'a miyá é'a aáno úmae'o iyíyantafe'a ímba
ifátúwáaro.
4 Maníkóní ámútamba mimbórá méraisata kesáá
mimbórá-súráámbá úmaisa méraunanasa sáántaraimba póta
wesétaamo méraandasafeta amu'maréta méta mimbóra-
tántáátáféta amu'maréta méranaumne.
5 Fasi'aénkó mimbóráwígó méraisana Maníkón-aaisafeta
simankúnkúmbo wéunda-anta mimbórá-ámbá isaná nombó
maúndasa mimbórá-ámbá isaná
6 Maníkó mimbóráwígó ména seyaafá'-wáásísá
kentáásifowama ména seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena
seyaafá'-wáásísá kawe'á uwásinkenasa wení waásifimba
méraiye.

7 Maníkó méraisana Ísu Káráísiti wení imáyáafinkemba
wení kísausaamo máéndasafenasa wení fasi'aémpínkémbá
moórá-mora-waasisa fasi'aéntá símakaiye.
8 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
sanaambó iyúnka'a ta'ótokowi tí'maena
iyéna waási aamoi-tántáá'á tímakaiye
agaimaréna siyáiye.
9 Iyúnka'o siyáin-aaigoni áwáuma maarán-iye. Aifa'á
marapá'á kunkéna mara-aifa'-úramba kunkéna
10 wíyómpa'o iyáimba mimbóráwígómá póna
seyaafápímpá'á wení fasi'aémbá wéraiye.
11 Aamoi-tántáá'á tímakaiye
siyáin-aaigoni áwáuma maarán-iye. Wení kísauma
maíyantafena fasi'aémbá waási timúwasa tuwímbai-waasimo

timú-fasi'aentamba aantá-waasiti kísau máúwasa tuwímbai-waasimo timú-fasi'aentamba Maníkó simátímakain-aaima simátímúwasa tuwímbai-waasimo timú-fasi'aentamba Maníkón-aai ímbo ísaron-kwaasi simátíma'maesa kuwasá tuwímbai-waasimo timú-fasi'aentamba Maníkóní waásiya'a káráwiyuwasa tuwímbai-waasimo timú-fasi'aentamba Maníkón-aai uwáítáí'-uwasá miyáumai Ísu Káráísitini kísauma maiyáawe.

12 Maníkóní waásisa wení kísauma wémaeta moórá-mora-waasisa túwa'nai úmai mimbóráí'a úmaisa méta fasi'átinkaundasafenasa fasi'aéntámbá miyá uráiye.

13 Mindásafeta méta Maníkón-ááninkon-aaisafeta simankúnkúmbo wéundasafetaawe wembá awánamai kawe'á wéundasafetaawe mimbórá-ímáyáá éta kááísamai méta sáá'a kaefaréta Káráísitinkaani'a úmaisa méranaumne.

14 Miyásáámó onasasáámó ésa iyámpóímo karo'ó simátiyuwaantemba kentáá ímba miyán-kárótá simásiyuwanaawe. Miyám-baaran-aai ínta aráááíwaeta waási sáwí-ampa'a métinkanae sésa sáwí-imayaafinkembo wésiyan-aaima ímba iséta miyán-ááí ínta aráááíwaenaumpo

15 érai'-aai aantemba wéseta waási-imayaa wéeta seyaafá-tántáá'á sáákaefamai-waasi-i'a úmai méta Káráísitinkaani'a úmaisa méranaumne. Wemá kentáárá'á káráwiyaisata

16 kesáá Káráísiti áúwawaata únana kentáási'nonkaamba Káráísiti éna seyaafá-súwawaakata káráwiyaiye. Tiyáámba tísamaima tínúnkoma ta'ótokaisana ti'nónkómó imbá seyaafá-túwawaapa'a imáyáa tímísana tiyáánko wení kísau máísana tísamaigo wení kísau máísana miyámó wéenamo óraa'o wéimba miyáumai Káráísiti wení waási imáyáa tímísasa moórá-mora-waasi wétuwa'nai-esa wéfasi'atinkesa méraawe.

Káráísitinte'a kááísatinkena aúí'o uwátínkarain-aai.

17 Fasi'aénkón-aúranka'a fasi'ámai simátimumpo ísáaro. Maníkóní aambó ímbo aráááíwáéwimo méraantemba ímba miyán-oro. Miwí sáwí-imayaafimba mésa

18 ímba ísámai kawe'á ésa Maníkón-aaisafesa tirumbá márááwana ti'nómbá umbaí taisasá méraantafesa miwítí imáyáago kumeu'á isasá Maníkómó aúí'o wéuwatinkain-aempa'a ímba mésa

19 sáwí'o on-ímáyáá aantemba ésa fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o ombá aamoí ésa miyámó ontáfésa ímba tigaesáfésa wéowe.

20 Miwí miyá wéofo kembiwí Ísu Káráísitimpa'a té'a wení aampa'á wéwe'a

21 wenáái isé'a érai'e sumbá Ísumpakemba érai'-aaima simátíma'maesa íyúwa'a ísaraawe.

22 Áááéraan-imayaagomo sáwí-tantaatafeˈo tiráááísafeˈo
uwanamó karoˈó simátíyukaimba ifátuweˈa
23 miyámó íyanamo éna Maníkó kentí imáyáa aúíˈa
uwátinkena
24 wembó aráááímo táínda-iˈo íyantafena aúíˈa
Maníkónkáániˈa uwátinkainaˈa éraiˈa Maníkóntáféˈa imáyáa
éˈa arupíse úmai méranaawe.

25 Mindásafeˈa karoˈ-ááímá tínaaemba uwámeˈa kentí
waásifimba éraiˈ-aai aantemba seró. Ísu Káráísitini akún-
ándá póta mimbóráiˈa úmai méta póta miyásá onó.
26 Aaisambó síyamba ímba sáwíˈa éˈa áááma aáno úmai
méˈa aaisambá waéˈwaeˈa ifó séˈa ifáˈá túwáaro.
27 Waántáwanko tafisínaˈa sáwíˈa únafo séˈa aaisambó
síyamba ifáˈá túwáaro.
28 Umémbó íyawi maarán-oro. Ímba umémbá éˈa tuwímbai-
tantaaˈo maíyantafeˈa kísau wémaeˈa minkákémbá maiyéˈa
ímbo makén-kwaasi túwaˈnai eˈa tíméro.
29 Sáwí-aaima ímba séˈa kaweˈó uwátinkainda-aai aan-
temba seró. Miyámó éˈo éˈa minááímó isáíyan-kwaasi kaweˈá
uwátinkaiyasa fasiˈámai méranaawe.
30 Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumbá umbaí taifáínifo
ímba sáwíˈan-oro. Maníkó seyaafá-tántáápínkémbó
faúsinkainda-kanaamo tínda Maníkóní Ufaen-ámútánkó
kentirumpimbá méraintafeˈa séˈa Maníkóní waási úne
síyantafena Maníkóní Ufaen-ámútánkó arumbá umbaí
taifáínifo ímba sáwíˈan-oro.
31 Kempímpáˈá maarán-tántááˈó éˈa tínaaemba uwáméro.
Kaoráí-tántááˈé tirumbó sáwíˈo íyé aaisambó síyé símaimo
sáwíˈo uwátínkáíye seyaafá-tántááˈó sáwíˈo íyé
32 ímba miyámó íyamba tirumbá uwátinkeˈa túwaˈnai eˈa
Ísu Káráísitimo kentí sáwí-imayaamo maitiyúwáísanamo
Maníkómó ímbo anondáámo sáwí-meyambo tímíntemba
fíˈowimo sáwíˈo uwátínkémba ímba
imáyáa éˈa anondáá sáwí-imayaa uwátínkáaro.

5

Sámo kain-áémpáˈá méraaromo siyáin-aai.

1 Maníkó arumbá wétimisaˈa wení iyámpói ontáféˈa póˈa
wemó intembá miyáumai wéeˈa
2 moórá-mora-waasi kentirumbá wétimeˈa méraaro. Ísu
Káráísitimo kentááfímbó arumbó wésimenasaamo kentáásí
sáwí-imayaamo maisiyuwáíndasafenasaamo puwúwanamo
Maníkómó aamoimó uráintemba moórá-mora-waasi ken-
tirumbá tíméro.

3 Maníkóní waási ontáfé'a maa'u-tántáá'é sáwí'o íyé
túraniyamba únafo sé'a miyán-tántáákón-ááí ímba seró.
4 Sáwí-aaiye uwónao-aaiye karaánáá'-aaiye súnafo sé'o
Maníkómpá'ó súwimo síyamba mindá kawe'án-iye.
5 Érai'a maa'u-tántáá'ó owíyé sáwí'o owíyé túraniyambo
owíyé miyámó on-kwáási Ísu Káráísitiye Maníkóe'o
káráwiyayapa'a ímba mésa túraniyambo owí marapá-
tántáátáfésa aamoí ésa ímba Maníkóntáfésa aamoí owí
Káráísitiye Maníkóe'a káráwiyayapa'a ímba méranaawe.

6 Miyá-sáwí'ó on-tántáátáfésamo síyamba karo'á
simátíyúwáafainifo káráwiyoro. Maníkón-aai ísámai sáwí'o
owí miyá-sáwí-ááímó sembá póna Maníkó aaisambá tiyínífo
káráwiyoro.
7 Miyámó síyawise'a ímba mé'a miwí ímba tiráááwáéro.
8 Ááéma kumeu'-áémpá'ó maé'ómbanifo káfé'a
Fasi'aénkóní waási ontáfé'a sámo kain-áémpá'á méraamba
pó'a sáraan-kwaasiyaamba úmai méraaro.
9 Sámo kain-áémpá'ó mé'o é'a arupíse úmai kawe'-úmai
mé'a érai'-aai wése'a mé'a
10 imáyáa é'a sé'a Fasi'aénkó aamoí ínkwae-i'a úne sé'a
miyán-oro.
11-12 Kumeupá'ó méraawi ímba áúwara-kisau wémaefo
ímba miwísé'a miyámó íyamba afora'á simátime'a súne.
Sáwí'a owé sé'a aúpá'ó ombó sé'o é'a tigaesáfé'a ónááfo
afora'á simátime'a súne. Sáwí'a owé sé'a
13 afora'á aráátimiyasa mintántáákóní áwáuma
awánasuwesa kouwerésa
14 sámo kain-áémpá'á taméranaawe. Mindásafesa sésa
túmó waésamo pukésara úmaimo mémpinkemba
íyáfasinewana Káráísiti sán-kátinkainiye
wésewe.
15 Mindásafe'a káráwiye'a sáwí-imayaamo aráááwáéwimo
ontembá ímba íyamba kawe'-ímáyáá wée'a méraaro.
16 Káfé'a kentááfá'á umbai-tántáá'ó wéraintafe'a
Maníkómpá'á tíyantafe'a úwoi máúnafo sé'a Maníkóní kísau
máéro.
17 Mindásafe'a ímba sáwí-imayaa é'a Fasi'aénkómbó
aráááimo táínda-i'a úmai méraaro.

18 Mindásafe'a sáwí'a ónááfo uwóí'o on-dómbá né'a
uwóí'a únafo sé'a Maníkóní ámútanko kentááfímbá óraa'a
uwásinkainkwae sé'a méraaro.
19 Kempímbá Maníkón-aai aúfáífimba agaimakáan-aaima
sé'a imá wése'a Fasi'aénkóntáfé'a tirumpimbá aamoí wée'a
imá seró.

20 Fasi'aénkó Ísu Káráísitini fasi'aéntáfé'a imáyáa wée'a
seyaafá-tántáátáfé'a Maníkó kentáásifowampa'a súwima
símae'a íyóro.

Aarakwá-táái.

21 Kembiwí Ísu Káráísitin-awi'a mósá wémare'a Ísun-
akúní'a úmai mé'a minákúmpákén-kwáásí táái ísáaro.
22 Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkón-aaimo wéisaanten-úmai
kentuwaai-táái ísáaro.
23 Ísu Káráísitimo wení waásiya'o káráwiyainten-úmai
waaimá kentuwaainíntónká'á káráwiyoro. Káráísiti wení
waási kawe'-ámpá'á métínkaraiye.
24 Ísu Káráísitini waásimo wenááimo ísáánten-úmai
aaremá seyaafá-tántáátáfé'a kentuwaai-táái ísáaro.

25 Ísu Káráísitimo wení waásimo arumbó timénamo
miwísáfénawe sénamo pukáinten-úmai miyáumai waaimá
kentuwaainíntómbá tirumbá tíméro.
26 Ísu Káráísiti wení waási nontámbá kawe'á uwátinkena
wenááisamba Maníkóndé-i'a uwátinkaindasafena
27 wení waási kawe'á ésa miwífímbá sáwí-aaima ímba
wéraínana fí'onka'ma'mai-sasa'o uwátinkaindasafena
pukáiye.
28 Miyáumai Ísu Káráísitimo wení waásimo arumbó
tímíntemba waaimá kentuwaainíntómbá tirumbá
tíméro. Waási kentúsafesamo imáyáamo onten-úmai
kentuwaainíntón-ímáyáá oro. Tuwaainíntón-ímáyáámó
onten-úmai kesáfé-ímáyááwárá'á wéowe.
29-30 Waási kentúwawaatafesa ímba tíyántafesamo ombá
kawe'-úmai káráwiyesa tómbá námaesa wéiyowe. Kesáá
Káráísitini waási-i'a éta wenáúwawaakaamba únanasa póna
wemá miyáumai kentáárá'á kawe'-úmai káráwiyaiye.
31 Naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
mindásafena waaigómó imbá anófowi
tiyuwéna awaainíkóe'a taankarotámai
mimbórá-túwawaa'a ma'maésarai méraaye siyáiye.
32 Minááífímbá moórá óraa'-aaimo wéraimba minááígóní
áwáuma maarán-iye. Ísu Káráísitiye wení waásiye moórái'a
úmai méraawe siyáiye-imayaa wéune.
33 Ímba mindásafena aantemba siyáifo kembiwímó
kesáfé-ímáyáámó ontembá kentuwaainíntón-ímáyáá oro.
Aaresómbá
kentuwaai-táái ísáaro.

6

Tinófoiye tíráá'marin-taai.

1 Iyámpóísomba ísáaro. Fasiˈaénkóní iyámpói-iˈo ontáféˈa
kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó íyamba mindá kaweˈán-iye.
2-3 Naaófáˈá Maníkó ámáámba séna
kentinófoi-tuwiˈa óraaˈan-oro
aifaˈá símai fasiˈámakaintafena séna
miyámó éˈo éˈa kaweˈ-úmai
ayáátáákaˈa marará́ˈá méranaawe
siyáiye.

4 Iyámpói tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóíyaˈa kaweˈ-
úmai káráwiyewana miníyámpói tirunkó ímba sáwíˈa
ínaˈa Fasiˈaénkó Ísun-aai simátímaˈmaeˈa wéiyeˈa arupíse
uwátinkaiyasa óraaˈa ónááwe.

Kísau-waasiye miwítí kawáá-wáásíté-taai.

5 Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Ísu Káráísitin-
aaimo ísáánten-úmai kentí óraaˈ-waasi-taai isé́ˈa táátafeˈa
éˈa tiyákáímó wétaamba kentí óraaˈ-waasiti kísausafeˈa ímba
kaeˈ-ímáyáámó íyamba miwí táái ísáaro.
6 Miwí túrankaˈa aamoí uwásinkaiwae aantentafeˈa ímba
miyán-káwéˈó íyamba úwoi-kanaawaraˈa miyán-káwéˈá
wéeˈa Ísu Káráísitini kísau-waasi ontáféˈa Maníkómbó
arááímo táínda-iˈa úmai kaweˈán-oro.
7 Kesí óraaˈ-waasiti kísau aantemba ímbanifo Fasiˈaénkóní
kísau-waasisa úne séˈa tirunkó kaweˈá wéinaˈa kísau máéro.
8 Maanááímá imáyáan-oro. Wayó-kísáúmó máén-
kwaasiye miwítí óraaˈ-waasiye kawe-kísáúmó wémaentafena
Fasiˈaénkó kaweˈ-méyámbá timíníye.

9 Wayó-kísáúmó máén-kwaasiti óraaˈ-waasi ísáaro.
Kentí wayóˈó wéon-kwaasiyaˈa kaweˈ-úmai káráwiyeˈa
ímba inkaisíyan-aaima wésimatimeˈa maarán-ímáyáán-
oro. Miwítí óraakowe kentí óraakowe mimbóráwígó éna
wíyómpaˈa ména ímba tuwínkaaˈ-úmai-meyamba timínífo
arupíse úmai-meyamba timíníye.

Fasiˈaénkóní fasiˈaénkáˈá méraaromo siyáin-aai.

10 Maanááímó simátíménda ísáaro. Fasiˈaénkóeˈo
kááísamaimo méraamba wení fasiˈaémbá wétimisaˈa
fasiˈámai méraawe.
11 Waántáwanko tafisímai karoˈá simátiyuwaifainifo
fasiˈámai méraiyantafeˈa tiyáí-tántááˈó Maníkómó tímímba
máéro.
12 Ímba marapákén-dámúró-wáásísé́ˈ-aantemba tíyéwata
kumeuˈ-áémpáˈó káráwiyaawiye waántá-waasiye sáwí-
fasiˈaenkwarawiye miyá-sáwíˈó owíséta tíyáano.
13 Mindásafeˈa tiyáí-tántááˈó Maníkómó tímímba
káféˈa maiyéˈa sáwí-kanaamo tínda fasiˈámai méˈa ímba

waántáwankon-aaisafe'a ewé sé'a ímba inkaisé'o kóíyamba fasi'ámai méraaro.

14 Miyáumai to'mayaa uré'a méraaro. Tú'wáánkaumo uráantemba érai'-aaima tirumpimbá ta'ótóráaro. Wenómbó faféríye'o méraantemba arupíse úmai fasi'ásuwe méraaro.
15 Tísamaimo ánáan-kwiye'o nóntemba ásé-aai tasí wéuwatinkain-aaima kosimátíméro.
16 Wenómbó faféríyaawanamo paroigómó túfimbo ímbo táféráíntemba Maníkón-aai ta'ótokewana waántáwankon-aaigo ímba túfimba táferainiye.
17 Ti'nónká'ó kámo'o wimáímo káráwiyaanten-úmai kawe'-ámpá'á métinkena wégarawiyiye. Paepáétambo túfimbo waantáfáénten-úmai Maníkóní ámútanko wenááimo siyáimba kosimátimiyasa minááígó tirumbá faiyaráíníye. Miyáumai Maníkómó tímímba maiyé'a to'mayaa úmai méraaro.
18 Maníkóní ámútankoni fasi'aéntámbá inaifínkémbá Maníkó wétuwa'nai-intafe'a áísai úmae'a íyóro. Miyámó íyantafe'a ímba fí'o-fi'on-imayaa é'a Maníkóní waásisafe'a seyaafá'á inaí símae iyé'a ímba ifátuwe'a
19 kentáfé'wara'a súwa'nai e'a inaí seró. Ásé-aaimo simátíménda Maníkó aaí simínana ímba sáá'a ína'a afora'á simátime'a Maníkómó aúpá'ó makáin-aaima afora'á simátimenaumpo mindásafe'a súwa'nai e'a inaí
seró.
20 Minááímó simátíméndasafena Maníkó íyáfasisinkowa'a simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a másínkaraawe. Ásé-aaimo simátimunda mindá kesí kísauman-ifo mindásafe'a súwa'nai e'a inaí síyana ímba sáá'a ína'a simátíméno.

21 Kemó mé'o wéunda-aaima isáíyantafe'a moóráwigon-awi'a Tíkíkaasi kosimátiminiye. Wemá kentáásí waási Fasi'aénkóní kísau-waasi póna ímba tuwéna kawe'-úmai méraiye.
22 Tíkíkaasimba ai'maráúnana kentópa'a wémena kentáásáái kosimátimena kentí imáyáa kofasi'átinkaina'a
fasi'ámai méranaawe.
23 Kesí waásisono. Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawi tirumbá wétimesarai faruaru wéuwatinkaayantafe'a
inaí súne.
24 Fasi'aénkó Ísu Káráísitimbo tirumbó wéamesamo ímbo aúwáán-kwaasi Maníkó úwoi wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

Fírípái

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáíyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanááí agaimái Fírípái-naoraa-waasifa'a agaimái tuwówana moóráwigo maéna mátímakaiye. Póro ásé-aai kosimátimuwasa isésa éraie sésa Ísumpa'a timankúnkúmba uráawe. Minááí Aantá-waasi-taai-aufaifimba 16:11-40-fimba wéraiye. Póro fí'o-fi'on-daopa'a Ísun-aai simátíma'maena iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkarowana mérowasa Fírípái-naopaken-kwaasi Póromba áwa'nai esa tuwímbai-tantaa'a ámúwana súwiyo séna maanááí agaimarówana mátímakaiye.

1 Kemá Póro maanááí maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Tímóti kesé'a méraisakai Ísu Káráísitini kísau-waasiyai úye. Fírípái-naopakewi Fasi'aénkóní waási Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawiye kembiwíyá'ó káráwiyaawiye wétuwa'nai-owiye maanááímá ísáaro.
2 Maníkó kentáásifowae Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a úwoi túwa'nai esarai
faru uwátinkaayantafe'a inaí súne.

3 Kembiwísáfé'a imáyáa únda-kanaa Maníkómpá'á súwi súne.
4 Kembiwísáfé'a Maníkómpá'á inaimó súnda-kanaa aasiyaasí sirunkó kawe'á wéiye.
5 Aifa'á Maníkóní ásé-aai simátimuna'a isé'a súwa'nai úmai wésimatima'mae wéiye'a káfé'wara'a wésimatimentafe'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi súne.
6 Maníkó kentirumpimbá kawe-kísáúgóní áwáuma ómbarena maimaé iyéna káfé'wara'a wéiyimba póna Ísu Káráísitimo kumínda-kanaara'a minkáwé-kísáú tai'áíníye. Minááímá isáúmne.
7 Ísu Káráísitin-aaimo simátímakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a méraundafakenkwara'a ásé-aai simátime'a miwí táái anondáá simátimunana Maníkó úwoi wésuwa'nai-ena kembiwíwárá'á úwoi wétuwa'nai-isa'a pó'a Maníkó kentirumpimbá kawe-kísáú maimaé wéiyiye-imayaamo únda mindá kawe'án-iye. Ken-ímáyáámó wéundasafe'a miyán-ááí súne.
8 Imáyáamo tímakaunda ímba kesí imáyáafinken-aantembanifo Ísu Káráísitini imáyáafinken-aaima tímakaunda érai'-aai isaná
Maníkó wésuwanaiye.

9 Maanááísáfé'a Maníkómpá'á inaí sénaumne. Imáyáa
tíma'mae wéne'a kawe-tántáá'á awáné'a kawe'-í'a é'a
10 seyaafá-tántáá'á tuwínkaa'-é'a kawe-tántáá'ó awáné'a
kawe'-ámbá aráááíwae'a Ísu Káráísiti kumínda-kanaa kawe'-
úmai méwana kentí sáwí-meyamba ímba wérainana
11 Ísu Káráísiti imáyáa timína'a kawe'-úramba úmai
méwasa tuwánésa miyámó íyamba Maníkón-áwí'a mósá
marésa súwimo síyantafe'a mindásafe'a inaí súne.

12 Kesí waásisono ísáaro. Umbai-tántáá'á kesópa'o
tiyáimba mindásafesa sáwífa'-waasi ásé-aai ísaraawe.
13 Ísu Káráísitin-aaimo simátímakaundarakemba ándáfa'a
sínkaraawasa kenká'ó káráwiyaawiye tuwímbaiye Ísu
Káráísitin-aai ísaraawe.
14 Ándáfa'o méraunda mindásafena Fasi'aénkó kentáási
waási sáwífa'a fasi'aémbá tímísana ímba táá'a isasá Maníkón-
aai fasi'ámai simátíma'maesa wégowe.
15 Súwí'o wéraintafesa tuwímbai tirumbá sáwí'a ésa
kentáfésa wenáwí'a kumíníye sésa Ísu Káráísitin-aai
wésimatimembanifo tuwímbai kawe'-ímáyááfínkémbá
Káráísitin-aai wésimatimewe.
16 Ásé-aai simátime'a
miwí tááí anondáá sendasáféna Maníkó ewé sisasá
ándáfa'a sínkaraawe. Ándáfa'o méraunda-aaima tuwímbai
isésa imáyáa uwásinkesa Ísu Káráísitin-aai wésimatimewe.
17 Tuwímbai ímba kawe'-ímáyááfínkémbán-ifo sáwí-imayaa
tokésa sésa Ísu Káráísitin-aaimo simátíméndamo ésa kesúsa
maimaé iyónááwe sésa Ísu Káráísitin-aai wésimatimewe.
Kentáfésa sésa ándáfa'a ména isáínana arunkó umbaí táíníye
sésa Káráísitin-aai wésimatimewe.
18 Mindásafe'a ímba óraa'-imayaa wéune. Kawe'-
ímáyááfínkémbá Káráísitin-aai wésimatimewana sirunkó
kawe'á wéifo sáwí-imayaa tokáawiwara'a Káráísitin-aai
wésimatimewana úwoi sirunkó kawe'á wéiye.

19 Maníkómpá'á inaí wésewana póna Ísu Káráísitini
ámútanko wésuwa'nai-isasa faúsinkaiyambo isáúnda sirunkó
kawe'á wéiye.
20 Sínkamiyara puwónaum úwoiya méranaumno.
Mindásafe'a timu'maké'a inaí wése'a Ísu Káráísitintafe'a
ímba sigaesáfé'a é'a ímba sáá'a ína'a fasi'ámai Ísu Káráísitin-
awi'a mósá maránaumne. Miyá úmae'o iyúndantemba
Káráísitin-awi'a mósá maránaumne súne.
21 Marapá'ó méraundamo é'a Ísu Káráísitin-awi'a mósá
maránae sé'o méraundanifo puwé'o wíyómpa'o íyónda
mindá marapá'ó mére'o úndawimba íyáákanaumne.

22 Marapá'ó úwoimo mé'o é'a áúwara-kisau maénaumne.
Úwoimo méraandasafena siráái táínana púwóndasafena
siráái táínana miyá ína'a miyámó ondawímbá ímba isáúmne.
23 Minkáé'-ímáyáágó kembá wétafisiye. Puwé'a wíyómpa'a
Káráísitiye'o méraandasafena íyáákarain-tantaa'a póna
siráái wétaifo
24 marapá'ó méraundamo é'a kawe'-úmai kembá túwa'nai
únda póna kawe'á íníye.
25 Minááímá érai'-aaima isa'ó isáúnda pó'a marapá'á
mé'a kembiwísé'o komáénda túwa'nai ona'á Maníkón-
aaisafe'a timankúnkúmba úmae iyíyana tirunkó kawe'ó índa
minááímá isáúmne.
26 Kembiwísé'a aneka'á koméraandasafe'a kentáfé'a
imáyáa é'a
Ísu Káráísitin-awi'a mósá maránááwe.

27 Moórá-aaimo óraaka'o simátíménda ísáaro. Kawe'-
úmai mé'a Ísu Káráísitini ásé-aaima mósá maráíyasa
tuwánááwe. Miyámó wéiya'o é'a kentópa'o komé'o é'a
tuwánánaumne. Énifo maanká'ó mé'o é'a kentáái aantemba
isánaumne. Maarán-ááímó ísáándasafe'a súne. Mimbóra-
ímáyáá wée'a fasi'ámai mé'a tiyáántán-kwiyé'a fasi'ámai
mé'a ásé-aai simátíma'mae'a wíyasa minááísáfésa tuwímbai
timankúnkúmba ónááwe.
28 Kentí namuro-wáási túranka'a ímba moóra-
tantaatafena táá'a índa
pósa kembiwísáfésa sésa Maníkó wení aampa'á
mótínkaraisasa méraawe-imayaa ésa kesáfésa Maníkóní
némpata maé'maeta wéune-imayaa ónááwe.
29 Maníkó imáyáa tímísa'a Ísu Káráísitin-aaisafe'a
timankúnkúmba wéowe. Maníkó ímba tíyótaima isa'á
kembiwí Ísu Káráísitini waási-i'a onkákémbá tí'o
iní'a wéuwatinkaawe.
30 Ááéma Ísu Káráísitini kísau siyáántán-kwimáímo
maéwánda é'o suwánaraamba káfé'wara'a miyámó únda
wéise'a tiyáántán-kwimái méraawe.

2

Káráísiti Maníkón-aísamaifimba mérowana áwí'a óraa'o uwánkarain-aai.

1 Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba wemá áfomba
wéfaiye. Maníkómó wenarumbó tímímba fasi'aémbá
wétimiye. Maníkóní ámútankomo arumbó wétimimba
mimbórafímbá méraawe. Tirumbá uwátínkáfa'a wéne'a
túwa'nai úmai méraawe. Miyámó íya'o é'a

2 mimbórá-ímáyáá úmai mé'a moórá-tirumba ma'mái mé'a
kentirumbó tíma'mae'o níyamba mindá sirunkó óraa-kawe'a
íníye.
3 Kísaumo wémaemba ímba kentúma maimaé iyé'a
kesúwí'a maimaé iyíwae ímba sé'a Maníkón-aísamaifimba
mé'a fí'owisafe'a sé'a kentáá íyáákaraawe seró.
4 Ímba kesáfé aantembo túwa'nai íyamba seyaafá'nánká
túwa'nai oro.
5 Ísu Káráísitimo imáyáamo intembá maarán-ímáyáán-oro.
6 Ísu Káráísiti Maníkóráámbá uréna wení fasi'aénkómó in-
tembá uréna mifásí'áémbá ifátuwena
7 umarankáání'a múra úwana moórá-ininko ma'ankówana
óraa'a éna wayó'-wáásíyáámbá éna
8 waásiyaamba úmai mérowasa awánowana Maníkón-
aísamaifimba kífaena puwínda-aaisafena ewé séna kátúfena
ímba úwoi pukáifo sáwí'a ésa aaraa-táíyá'á tufúwana
pukáiye.
9 Miyámó uráintafena Maníkó pukáimpinkemba
íyáfasinankena sanaan-úramba móankena seyaafá'-wáásí
túwíka'a wenáwí'a óraa'a uwánkowasa
10 pósa Ísun-awi'o síyambo ésa óraa'an-iye sésa
seyaafá'-wáásí kífaesa wíyómpakewiye marapákéwíyé
waántáfakewiye kífaesa
11 afora'á Ísu Káráísitintafesa sésa Fasi'aénkón-iye sésa
Maníkómbá kentáásifowan-awi'a mósá maránááwe.

Waásifimba sáma kátinke'a méraaromo siyáin-aai.

12 Mindásafe'a kesí waási ísáaro. Kembiwísé'o
méraawandara'a kesáái ísámae'o iyáantemba káfé'a ímba
kembiwísé'a méraundara'a kesáái isé'a Maníkómó sáwí-
imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawe'-ámpá'ó
métínkarain-aai imáyáa é'a wentáfé'a wée'a wenáái
tuwáúnafo sé'a táátafe'a wée'a fasi'ámai wení kísau máéro.
13 Maníkó aamoimó wéin-kisau maénae sé'o wéontafena
kentirumpimbá kísau maimaé wéiyisa'a pó'a táátafe'a wée'a
kawe'-ámpá'á arááíwa'mae wégowe.

14 Ímba í'ai tinké'a ímba aaisambá tiyé'a miyáumai
méraaro.
15 Miyámó é'a kawe'-úramba úmai méraiyana póna
kentí sáwí-meyamba ímba wéíniye. Marapá'ó sáwí-ambo
arááíwaesamo kaetónáántó úmae nón-kwaasifimba kembiwí
Maníkóní waási mé'a sáwí-imayaa kempímbá ímba wéraina'a
pó'a sáma kátinke'a
16 maé'mae'o íyan-aaima kentirumpimbá fasi'ámai
ta'ótokewa'a pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a aamoí é'a sé'a
koméraawanda pó'a maé'mae'o íyan-aaima tirumpimbá

fasiˈámai taˈótóráámba póˈa séˈa ímba áú-iyain-kisau wémaeˈa kesí fasiˈaémbá ímba úwoi tukáumne sénaumne.

17 Maníkóní aamoi-tántááˈó áménteniˈa úmai wenkáˈá kááísamai méraawe. Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo ándá-aran-dombo fatímaraanteniˈo úmai kembó sínkamiyanamo kesí naaemó kumínaˈo púwónanamo éna ándá-aran-donkaamba kumíníye. Miyámó ondamó éna kesirunkó kaweˈá ínana póna kentirunkówáráˈá kaweˈá íníye.
18 Miyáumai kesirunkómó kaweˈó índantemba kentirunkówáráˈá miyáumai kaweˈá íníye.

Tímótiye Épafarotaitasinte-taai.
19 Ampáánkáˈá Tímótimba aiˈmáráanana kentópaˈa wíndasafeˈa Ísu Káráísitimpaˈa inaifínkémbá wéaisai-unda póna kentópaˈa kuréna kouweréna kesópaˈo téna kentáái másimasiminaˈa iséˈa aamoí ónaumne.
20 Wesé keráí aantemba kembiwísáfékai óraaˈ-imayaa ékai sékai kawerá úmaiya méraa sáwíra úmaiya méraao wésufo
21 tuwímbai kesáfé-ímáyáá aantemba ésa Ísu Káráísitin-imayaa ímba wéowe.
22 Énifo ááninkomo afowání kísaumo áwaˈnai intembá áséaaisafena Tímóti kembá wésuwaˈnai in-ááí ísaraawe.
23 Kesópaˈo tínda-tantaaˈa amuˈmaˈmái awáněˈa Tímótimba aiˈmáráanana kentópaˈa wínaˈa
24 kemá ampáánkáˈá kentópaˈo kondasáféˈa Fasiˈaénkómpáˈá wéaisai-eˈa wéamuˈmaraumne.

25 Imáyáa éˈa kesí waásigon-awiˈa Épafarotaitasi aiˈmáráanana kentópaˈa wíníye. Miyá ónaumne súne. Aiˈmárówana kesópaˈa téna kentáái másimasimena kesí umbai-kísáú tasúwaˈnai ena keséˈa fasiˈaén-kísáú wémaisana
26 áíˈa isaˈá wenáái ísááwana wemá iséna óraaˈ-imayaa éna síˈo imbá asófasinkain-aaima kosimátimenae simbá póˈa aiˈmáráanana wíníye.
27 Éraiˈa áíˈa isaná puwíndasafena wéisana Maníkó arumbá uwánkena asófankaraiye. Umbai-tántááˈá kempímbó wérainkaˈa póna puwínana fíˈon-umbai-tantaaˈa tifó séna Maníkó arumbá uwásinkena asófankaraiye.
28 Mindásafeˈo aiˈmáráanda aamoí únana kentópaˈa wínaˈo awáněˈa aamoí íyaˈa ímba óraaˈ-imayaa ónaumne.
29 Kentópaˈa wínaˈa awáněˈa aamoí uwánkeˈa Fasiˈaénkómpáˈá súwiyo síyana tirunkó óraa-kaweˈa íníye. Miyán-kwáási táái mósá máráaro.

30 Ímba kanaa'á tasúwa'nai ontáféna kentí anondáá wemá
téna kopuwúnafo ímba simbá úwoi tasúwa'nai ena Ísu
Káráísitini kísau wémaimba puwíndasafena uráifo wembá
awáné'a wenáái mósá máráaro.

3

Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmbo owí arupíse-waasin-owemo siyáin-aai.

1 Kesí waási senda-ááímá ísáaro. Fasi'aénkóntáféna
tirunkó kawe'á íno. Siyáunda-aaimo aneka'ó sendá ímba
suwesaraí ínana mináááígó kembiwí túwa'nai íníye.

2 Tuwímbai sésa túmo kárámaimo araénáémbo é'o é'a
Maníkóní waási-i'a ónááwe wésefo mináááímá ímba ísáaro.
Miwí iyánkáán-kwáási sáwí-kisaumo wémaen-kwaasi-taain-
ifo ímba ísáaro. Miwí túma kárámai araénáémba ésa
Maníkóní waásisa úne sembánifo
3 kesáá ombá érai'a Maníkóní waási-úranta úne. Maníkóní
ámútanko kentáá imáyáa símakaintafeta Maníkón-ímáyáá
éta wenáwíta mósá maréta Ísu Káráísitimba aamoí uwánketa
kentáási kísausafeta ínta aamoí wéeta séta kentáási kísaugo
kentáási sáwí-imayaa ímba kanaa'á taí'ásuwainifo Ísu
Káráísiti kentáási sáwí-imayaa taí'ásuwainiye súne.
4 tuwímbai sésa kentáási kísaugo kentáási sáwí-imayaa
kanaa'á taí'ásuwainiye wésewe. mináááímó érai'-aaimo
inkakaa kemá kawe'á úsina. kesí imáyáafinken-kisau óraa-
kisauman-iye siyáunda
5 kesinó masinkówa'a afakaumboé-no'waamba
maisuwááwánasa súma kárámai araénáémba uráawe.
Kemá Ísarerin-aísaafitantambo uráundawi é'a Pénisaminin-
andafakemba ówánasarai kesinófoi Ípúru-waasi-taaifinkemba
wésuya'a mináááífínkémbá siyáumne. Yúndaa-waasiti
ámáámba ámáán-kawaa-waasi fasi'ámai wéaraaiwaemba
kemá ámáán-kawaa-waasiti aambá aráááíwakaumne.
6 Maníkó aamoí uwásinkainkwae karo'á sé'a Ísuni aampa'ó
kun-kwáási sáwí'a uwátínkaraumne. Seyaafá'-ámáámbó
aráááíwaewanda suwánésa sésa kawe'á wéiye siyáawe.
7 Minkísáúsáfé'a kesí imáyáafinken-kisau óraa-kisaun-
iye siyáundanifo minímáyáá ifátuwe'a sé'a Ísu Káráísitin-
aaisafe'a
érai'e súndasafe'a ááémo maiyáunda-kisausafe'a
sáwísamban-iye súne.
8 Ísu Káráísiti kesí Fasi'aénkóe'a kááísamai méraunda
pó'a sé'a mindá aifaráán-tántáá'á éna seyaafá-tántáákómbá
íyáákaraiye. Fí'on-tantaatafe'a sáwísamban-iye súne. Ísu
Káráísitintafe'a imáyáa é'a sé'a Káráísiti aifarááwí isa'á

wesé'a kááísamai méraunda pó'a áááémo óraa-kisaumo maiyáundasafe'a mindá sáwísamban-iye sé'a ifátukaumne.
9 Maníkómó Mósesembo simámakain-amaamba aráááíwakaundasafe'a sé'a minááígó kawe'á uwásinkainana Maníkó kentáféna arupíse-waasin-iye síníye miyá siyáundanifo káfé'a minímáyáá ifátuwe'a sé'a Ísu Káráísitin-aaisafe'a simankúnkúmbo úndasafena Maníkó kentáféna arupíse-waasin-iye wésiye súne. Miyán-ááígó siráááíma taisa'á méraumne.
10 Ísu Káráísitintafe'a imáyáa únana miyán-ímáyáágó óraa'a isaná siráááíma taisa'á méraumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba íyáfasinena fasi'ámai méraimba pó'a kemá miyá ónaumne-imayaamo únda siráááíma wétaiye. Ísu Káráísitimba áí'o úni'a uwánkaraamba pósa kembó sí'o índa-i'o uwásinkaiya'o é'a wenááigoni áwáuma isánae sé'a wéunana siráááíma wétaiye. Káráísitimo pukáimba kawe'-ímáyáá wéena pukówa'a miyán-ímáyáá ónae sé'a wéunana siráááíma taiyé.
11 Púwóndafinkemba Maníkó íyáfasisinkainiye-imayaa únana siráááíma taisa'á amu'maré'a méraumne.

Póro ayáántán-kwiyéna kísaumo maiyáin-aai.

12 Siráááímo taiyémó súnda-aaima Ísu Káráísitini áwáuma é'a isáúmne-imayaa ímba wéune. Ísu Káráísiti wení waási-i'a uwásinkowa'a kanaa'á uráumne ímba súnda miyán-kwáásímó uráandasafe'a fasi'ámai siyáántán-kwiyé'a kísau wémaumne.
13 Siráááímo taiyémó súnda-aaima é'a isáúmne-imayaa ímba wée'a maará úne. Seyaafá'-wáásímó tuwaantantámae wéwesamo mimbórá-ímáyáámó aráááíwáéntemba kemá miyá wéune. Kesínaaempa'o wérain-tantaa'a ímba imáyáa é'a ánaaembo paápé índa-tantaa'-aantemba wéaraaiwae'a
14 ayáíyá'ó

wéraim-beyamba maénae sé'a suwaantan-kwétaumne. Maníkó Ísu Káráísitini kísausafena imáyáa éna

séna wíyómpa'o maé'mae'o íyamba mindá kentí méyámbániye siyáintafe'a mindásafe'a siyáántán-kwiyé'a kísau wémaumne.

15 Miyán-ímáyáámó úndantemba sáákaefaen-kwaasisa mimbórá-ímáyáá íyataao. Tuwímbai fí'on-imayaa owaná Maníkó afora'á miyámó owíní áwáuma aráátiminiye.
16 Maníkón-aai wéisaamba póna minááígó kentúra'a káráwiyina'a méraaro.

17 Kesí waásisono. Úndantemba miyán-oro. Kesáámó
úndantembo on-kwáási tuwáné'a miyán-oro.
18 Ááémo símae'o iyáunda-aaimo é'a sirunkó umbaí taimbá
pó'a aneka'á simátime'a súne. Ísu Káráísiti aaraa-táíyá'ó
pukáin-aaima tuwímbai isésa ímba aamoí ésa namuroráání'a
wéowe.
19 Tómbó naí-tántáákó áúma mósá marésa tigaemó
í-tántáá'á miwí ímba wéisasa aamoí wéesa marapá-
tántáátáfésa aantemba imáyáa wéiyana Maníkó miwí
taí'ásuwainifo
20 kesáá wíyómpataamo iméraanda-waasi únanasa
Fasi'aénkó Ísu Káráísiti wíyómpakemba kuména
kusiyáíndasafeta mindásafeta amu'makáananasa
21 kuména mararákémbá a'nú-súwawaakomba fí'ora-
suwawaata faúsinkainiye. Fasi'aémbá tokéna seyaafá-
tántáá'á kanaa'ó káráwiyai-fasi'aentamba wení fí'oran-
auwawaakaanta kentáásúwawaa'a faúsinkainiye.

4

Kawe'-ímáyáá aantemba úmae íyóro-aai.

1 Kesí waásisono. Ken-ímáyáá wéunda-waasisomban-owe.
Maníkón-aaimo kosimátímakaundarakemba Maníkónópa'a
tiyáantafena sirunkó kawe'á wéisa'a kotuwánánae sé'a
wéune. Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraamba fasi'ámai
méraaro.

2 Kemá Póro kae'-ínínkáí túwí'a Yúótiyaae Síntikite
óraaka'a simátime'a súne. Fasi'aénkóntáfékai imáyáa ékai
aaisambá ifátuwekai mimbórá-ímáyáá okaiyó súne.
3 Kesé'o mimbórá-kísáúmó wémaindawi simáménda isaaó.
Minkáé'-ínínkóráí ásé-aaisafesarai súwa'nai urááyamba
po mininínkáí túwa'nai inasaráí aaisambá ifátuwesarai
mimbórá-ímáyáá okaiyó súne. Mininínkáíyé moóráwigon-
awi'a Kérémentiye tuwímbaiye ásé-aaisafesa kesé'a fasi'aén-
kísáú wémaesa aúí'a úmai maé'mae'o íyawi-tuwi'a Maníkó
wení aúfáí-wandaaifimba agaimakáiye.
4 Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraamba aasiyaasí tirunkó
aamoí íno. Aneka'á minááímá sé'a tirunkó aamoí íno súne.
5 Aáno úmai mé'o túwa'nai íyamba seyaafá'nánká
tuwánánááwe. Fasi'aénkó ampáánká'á kumíníye.
6 Seyaafá-tántáátáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a
Maníkómpá'á áísai e'a inaí sé'a súwi seró.
7 Miyámó íyanamo éna Maníkó faru uwátinkainiye.
Maníkóní farugómá seyaafá-fárúgómbá íyáákaraiye. Ísu

Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba mifárúgó tirumpiné imáyáafine káráwiyiniye.

8 Kesí waásisono. Senda-ááímá ísáaro. Érai'-aaiye aifa-tántáá'é arupíse-tantaa'e kawe'-aantembo

í-tántáá'é aamoimó wéon-tantaa'e sásá-tántáá'é kawe'-ááímó wésen-tantaa'e áwí'o mósá wémaraan-tantaa'e miyáumai-tantaatafe'a imáyáa úmae'a íyóro.

9 Simátímakaunda-aaima wéise'a ta'óto'mai kawe'á úmae'a íyóro. Kísaumo maiyáunda suwánaraafo miyá úmae'a íyóro. Miyámó íyanamo éna Maníkó faru uwátinkena kembiwísé'a mérainiye.

Súwa'nai owe séna Póro súwiyomo siyáin-aai.

10 Ááéma kentáfé'a imáyáa uráamba súwa'nai íyan-amba ímba waé'éímbanifo káfé'o wésuwa'nai-on-amba wéraisa'a wésuwa'nai-owana sirunkó aamoí wéisa'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo súne.

11 Ímbo makáunda-tantaatafena ímba sirunkó sáwí'a wéiye. Sáwífa-tantaa'o makáunda-kanaa kanaa'án-iye sé'a sáwífa-tantaa'o ímbo makáunda-kanaa úwoima kanaán-iye súne.

12 Ímbo makáunda-tantaakoni aambá é'a awíyé'a makáunda-tantaakoni aambá é'a awíyé'a wéunana Maníkó imáyáa símísana sirunkó kawe'á isa'á méraumne. Seyaafá-tántáá'ó kesópa'o tiyáimba tuwímbai-kanaa tómbá wéne'a tuwímbai-kanaa sáái taisa'á tuwímbai-kanaa sáwífa-tantaa'a maré'a tuwímbai-kanaa ímba sáwífa-tantaa'a maré'a miyáumai mé'a kanaán-iye sé'a méraumne.

13 Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaisa'a seyaafá-tántáá'ó kempá'ó tiyáimba fasi'aénkwárá'á toké'a méraumne.

14 Énifo umbai-tántáá'ó kempá'ó tiyáimba kembiwí súwa'naimo uráamba kawe'á uráawe.

15 Aifa'á ásé-aai kosimátíma'mae'a wéiye'a kentí maramá Máséndóniyaa-marama tuwé'a fí'o-fi'om-barafa'a kosimátíma'mae'a wénowanda-kanaafimba kembiwí Fírípái-naopaken-kwaasi aantemba wésuwa'nai-e'a tuwímbai-tantaa'a násímakaawe. Maníkóní waási fí'on-daopimpakewi ímba násímún-aaima ísaraawe.

16 Tésárónikaa-naopa'o komaéwándara'a tuwímbai-ika'a kembiwífínkémbá tuwímbai timé'a ti'mároówasa mánásímakaawe.

17 Nááwiya mánásimenaa-imayaa ímba wéunda pó'a násimiyawi Maníkó kawe'-méyámbó timínda-meyanko iyíníye-imayaa wéune.

18 Épafarotaitasimba amé'a ai'márówana másímakain-
tantaa'a aráá'a makáumne. Másímakain-tantaa'a
Maníkómbá ámakaamba asaa-wiyúmbá iséna aamoí wéin-
tantaakaamba makáumne.
19 Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraantafena kesí Maníkó
seyaafá-tántáákóní áwáuma póna kembiwísáféna wembó
arááímo tain-tántáá'á timíníye.
20 Maníkó kentáásifowa wení fí'oran-awaumo waé'wae'a
índa érai'-aain-iye.

21 Maníkóní waási Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraan-
kwaasisafe'a sé'a kawe'-úmai méraaro súne. Maníkóní
waási kesé'o méraan-kwaasi kembiwísáfésa sésa kawe'-úmai
méraaro wésewe.
22 Maníkóní waási Rómu-naopa'o méraawiye Rómu-kamani
óraakoni waásiti kísau wémaewi kembiwísáfésa sésa kawe'-
úmai méraaro wésewe.

23 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kembiwísé'a ména úwoi
wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

Kórósi

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanááí agaimakáiye. Póro Ísun-aai simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkarowana méropa'a moóráwigon-awi'a Épáfarasi téna séna Kórósi-naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásífímbá karo'-ááí wésimatimewe siyáiye. Maarán-káró'-ááí sésa Maníkó isasá waási owasá afufumpimbá fasi'aéntómbá méraawi-tuwi'a mósá máráaro sésa Ísuntafesa ímba Fasi'aénkómá póna wíyómpaken-kisau-waasiyaamban-iye sésa tuwímbai-tontafesa ímba naaró sésa kentú-aoisaamba wíyóro símai miyán-ááí wésewe kosúwana Póro iséna miyán-ááí tuwáíwae séna maanáúfáí agaimái tuwówasarai Tíkíkaasiye Ónísímasiye mátímakaaye.

1 Kemá Póro maanááí maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwigon-awi'a Tímóti kentáási waásigo kesé'a méraisa'a agai-timúmpo ísáaro. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaifo ísáaro.
2 Kórósi-naopakewi Maníkóní waási Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi wembá ímba aúwáámba fasi'ámaimo méraawi ísáaro. Maníkó kentáásifowa úwoi túwa'nai ena faru wéuwatinkaintafe'a inaí súne.
3 Kembiwísáfé'o imáyáamo é'o inaimó súnda Maníkó Ísu Káráísitin-afowámpá'á súwi súne.
4 Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúmbo é'o Maníkóní waási seyaafá'-wáásífímbó kentirumbó wétimen-aaima isé'a mindásafe'a Maníkómpá'á súwi súne.
5 Aifa'á moóráwigon-awi'a Épáfarasi érai'-aai ásé-aai simátimuwa'a ísaraanka'a wíyómpa'o Maníkómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'o méraamba pó'a Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúmba é'a Maníkóní waásifimba kentirumbá wétimewe.
6 Aifa'á Maníkó úwoi túwa'nai in-ááímá simátimuwa'a isé'a sé'a érai'-aain-iye suwaná minááígó kawe'ó uwátínkaraintemba minásé-ááígó seyaafá'-máráfá'á wété éna kawe'á wéuwatinkaiye.
7 Épáfarasi minásé-ááímó simátíma'mae iyáiwai wembá sirumbó ámakaundawi keséta kawe-kísáú wémaiwai súwa'nai ena kembiwífímbá Ísu Káráísitini kísau kowémaena ímba ifátuwena

8 tasimásimena séna Maníkóní ámútanko Kórósi-waasi
imáyáa tímísasa waási tirumbá timésa wétuwa'nai-owe
siyáiye.

9 Súwa'a isé'a inaí símae wéiye'a inaifínkémbá maarán-ááí
súne. Maníkó wembó aráááimo wétaisama sáma kátinkaina'a
awánewana Maníkóní ámútanko kawe'-ímáyáá timína'a
10 Fasi'aénkómbó aráááimo wétaintemba íyana tuwánéna
aamoí ína'a miyáumai mémpinkemba fí'o-fi'on-kawe-kisau
wémae'a Maníkómbá kawe'-úmaimo wéawanaantafe'a inaí
súne.
11 Maníkó wení fasi'aémbá fí'onka'ma'mai-fasi'aentamba
fasi'átinkainana umbai-tántáá'ó kempá'ó tínda ímba
mindásafe'a imáyáa é'a fasi'ámai méraiyantafena wení
fasi'aémbá timínana
12 Maníkó wení waásisafena to'mayaa úmai sámo kain-
áémpá'ó káráwiyain-aempa'a makáimba kawe'á uwátinkena
to'mayaa úmakaimba timíníye. Mindásafena kentirunkó
kawe'á ína'a Maníkó kentáásifowampa'a súwi síyantafe'a
inaí súne.

Káráísitini áwáuwe wení kísaugon-aai.

13 Waántáwanko kumeu'ó in-áémpákéwíní fasi'aénkó
ta'ótokaimpinkemba Maníkó siyénasa ááninko wen-ímáyáámó
iwáí káráwiyaipa'a mósinkowanasa
14 ááninko sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta
faúsinkenasa kentáási sáwí-imayaa maisíyukaiye.
15 Maníkón-ane'ó súrantantaamo ímbo awánáúndasa
Maníkómó méraintemba Ísu Káráísiti méraiwaintaamo
awánáúndasa mindá Maníkóntá wéawanaumne. Maníkó
wíyóne marawémó ímbo úmakonka'a Ísu Káráísiti ména
úmakon-tantaakomba seyaafá'á íyáákaraiye.
16 Maníkó súwana Ísu Káráísiti seyaafá-tántáá'á úmarena
wíyómpa'o wérain-tantaa'e marapá'ó wérain-tantaa'e
étaamo awánáúnda-tantaa'e íntaamo awánáúnda-tantaa'e
wíyómpa'o káráwiyaawiye fasi'aénkwáráwíyé óraa'o
méraawiye miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. Ááninkon-
awi'o mósá maráíyantafena Maníkó súwana ááninko miyán-
tántáá'á seyaafá'á úmakaiye.
17 Seyaafá-tántáá'ó ímbo wéronka'a ááninko maé'éímba
isaná seyaafá-tántáá'ó úmakaimba wení fasi'aéntámbá
ta'ótokaisana wenamááramaa'a wéraiye.
18 A'nómpínkén-ímáyáágó seyaafá'-áúrá'ó
káráwiyaintemba Maníkóní waási Káráísitin-áúraamba
owaná wemá ti'nónkáámbá éna káráwiyaiye. Wemá
aifarí'a éna seyaafá'nánká íyáákaindasafena wení waásiya'o
káráwiyaiwai póna wení waási aúí'a úmai méraawini

áwáuma póna Maníkó pukáimpinkemba íyáfasinankaraiye. Mindásafena wemá úmakain-tantaakomba seyaafá'á íyáákaraiye.

19 Maníkóní imáyáafinkemba wení fasi'aémbá seyaafá'á Ísu Káráísitimpimba wéraisana

20 Maníkó imáyáa éna séna kesáániniko aaraa-táíyá'á puwínana wení naaemó kumínda seyaafá'nánká faru uwátínkáanasa wíyómpaken-tantaa'e marapákén-tántáá'é símai kááísatinkaanasa kesópa'a faru úmai ménaawe séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta faúsínkaraiye.

21 Maníkó minááímá kembiwísáfénawara'a siyáiye. Áááéma sáwí'a é'a sáwí-imayaa wée'a pó'a Maníkóní némpa'a mé'a wení namuro-wáásíyáámbá úmai maé'ómbanifo

22 ááninko marapá'á kumbéna pukáimba póna mindásafena símai kááísatinkena Maníkóndé-i'a uwátínkarainana sáwí-aaima kempímbá ímba wérainana aaifimbó maitinkáínda-aai ímba wérainana Maníkómpá'ó mótinkaindasafena pukáiye.

23 Ááninko miyá uráifo aifa'á Ísu Káráísitin-aai áséaai ísaraanka'a timankúnkúmbo é'a Maníkómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a méraamba póna minááímó fasi'ámaimo imáyáamo úmae iyé'o ímbo kae'ímáyáámó é'o wenká'ó timankúnkúmbo íyanamo éna Maníkón-ááninko kembiwí Maníkómpá'á mótinkainana kempímbá sáwí-aaima ímba wérainana aaifimbó maitinkáínda-aaima ímba wéíniye.

Fasi'aénkóní waásimo túwa'nai uráin-aai.

Kemá Póro minásé-ááígóní kísau-waasi únasa seyaafá'máráfá'á simátíma'maesa wété wéowe.

24 Wétuwa'nai-unda sí'o iní'a uwásínkáámbanifo sirunkó kawe'á wéiye. Ísu Káráísiti kentáféna séna kesí waási kesúwawaakaamba úmai méraan-kwaasi wétuwa'nai-indara'a áí'o índa-i'a uwánkanaawe siyáinka'a minúmbáí-tántáá'á kempá'á tiyáisa'a minkísáú maúndanifo wétuwa'nai-unda sí'o iní'a uwásínkáámba sirunkó kawe'á wéiye.

25 Maníkóní waásiya'a kísau maé'a wenáái seyaafá'á simátíma'mae iyé'a kawe'á uwátinke'a túwa'nai ondasáféna Maníkó íyáfasisinkaraiye.

26 Áááéma Maníkó minááímá aúpá'ó makáimba áááémo paápé urón-kwaasiye minká'ó paápé uráan-kwaasiye ímba ísaraawana káfé'a Maníkó wení waási wéaraatimiye.

27 Maníkó to'mayaa úmai aúpá'á makáimba imáyáa éna séna seyaafá'-wáásísáfé'a fí'oran-kawe-tantaa'o to'mayaa

úmakaunda aráátimenaumne siyáiye. Toˈmayaa úmai aúpáˈó makáimba maarán-iye. Káráísiti kempímbá méraimba póˈa weséˈa fíˈora-samo kaipaˈá méranaawe. Maníkó miyán-ááímá isáíwae séna káféˈa wení waásisa wésimasimiye.

28 Mindásafeta seyaafátá Ísu Káráísitin-aaisa wésimatimune. Seyaafáˈá Ísu Káráísitiyeˈo kááísamaimo mésa táákaefaen-kwaasiyaamba úmai mésa Maníkón-aaisafesa fasiˈámai imáyáa wéesa méraiyantafeta Maníkómó símakain-kaweˈ-imayaasanta simátímaˈmaeta wéiyeta séta káráwiyoro súne.

29 Minkísáú áúwara-kisau intáféˈa siyáántán-kwiyéˈa wémaumne. Ísu Káráísiti fíˈora-fasiˈaemba wésimisana mifásíˈáénkó kaweˈá uwásínkáísaˈa siyáántán-kwiyéˈa minkísáú wémaumne.

2

1 Maanáááímó simátíménda ísáaro. Kembiwísé Réóndísiyaa-naopakewiye kembó ímbo suwánaraawiye óraaˈ-imayaa éˈa inaí séˈa kawerá úmaiya méraao-imayaa wéeˈa óraa-kisauraamba úmai wémaeˈa

2 kesé miwíséˈa fasiˈámai méraiyantafena siráááíma wétaiye. Moórá-mora-waasi kentirumbá timéˈa mimbórá-ímáyáá éˈa Maníkón-aai ísámai kaweˈá éˈa ímba kaeˈ-ímáyáá éˈa fasiˈámaimo méraiyantafena siráááíma wétaiye. Maníkómó aúpáˈó makénamo aráátímakaimba mináááígóní áwáuma ísu Káráísiti isaná mináááígómbó kaweˈ-úmaimo isáíyantafena siráááíma wétaiye.

3 Maníkóní kaweˈ-ímáyááwé kaweˈ-ááíyé Káráísitimpimba wéraimba Káráísiti weyáá imáyáasa símísata wéisaumne. Mináááímó isáíyantafeˈa wésimatimune.

Fasiˈaénkóeˈo takááísamaimo méˈa maéˈmaeˈa úmae íyóro-aai.

4 Tuwímbai karoˈ-ááímá kentirumbá faiyaráíyaˈa kaweˈ-ááín-iye séˈa aráááíwáéfo séˈa mináááímá wésimatimune.

5 Kembiwíséˈa ímba méraumpo ándáfaˈa némpaˈa méraundanifo kembiwísáféˈa imáyáa wéune. Ísu Káráísitin-aaisafeˈo fasiˈámai timankúnkúmbo éˈo mimbórá-ímáyáámó éˈo méraantafeˈa kembiwísáféˈa imáyáa únana sirunkó kaweˈá wéiye.

6 Mináááímá isáíyantafeˈa óraa-kisau maiyáunda póˈa Ísu Káráísitiyeˈa taméˈa séˈa kentáásí Fasiˈaénkón-iye sembá póˈa weséˈo takááísamaimo méˈa maéˈmaeˈa úmae íyóro.

7 Taaigó ánúˈo marafímbó kuménamo taaimó taˈótóráísanamo fasiˈámaimo wéraintemba Ísu Káráísiti

kembiwísé'a méraina'a fasi'ámai mé'a wenááisafe'a timankúnkúmba úmae iyíyana kentirumpimbá óraa'a íníye. Moóráwigon-awi'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aai simátimuwa'a isé'a fasi'aén-ímáyáá wée'a aamoí úmae íyóro.

8 Tuwímbai karo'-ááímá simátimesa áááéraan-kwaasiti aambá aráááíwaesa waántá-waasiti aambá aráááíwaesa mindá ímba Ísu Káráísitin-aaifinkemban-ifo waásiti

máyáafinkemba úwoi-aaima pósa karo'á simátinkesa ta'ótóráafo káráwiyoro.

9 Maníkóní fasi'aémbá seyaafá'á Káráísitimpimba wéraisana waási kunúkáisa'a

10 wesé'a kááísamai méraawana fasi'aémbá tímísa'a mifásí'áénkwárá'á sásá'-í'a úmai méraawe. Wemá káráwiyaawiya'e fasi'aénkwáráwíyá'é seyaafáká'é káráwiyena fasi'aémbá tímísa'a sásá'-í'a úmai méraafo tuwímbai karo'á simátinkesa ta'ótóráafo sé'a káráwiyoro.

11 Yúndaa-waasisa Maníkóní waásisa úne séta súsa kárámaisa araénáénta wéumpo kembiwí ímba miyá wéofo kembiwísáféna Ísu Káráísiti maará uráiye.

Kentí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena wenane'á mékááísatinkaimba pó'a Maníkóní waásin-owe.

12 Ísu Káráísiti pukáisasa utámakaafo kembiwí nombó máémba púwówasamo utámáráánteni'a wéowe. Maníkó Káráísitimba pukáimpinkemba íyáfasinankowa'a mindásafe'a sé'a érai'a fasi'aémbá tokéna miyá uráiye sé'a Káráísitiye'a kááísamaimo méraantafe'a íyáfasintinkaanteni'a wéiye.

13-14 Kembiwí fí'onkaa-waasi ombá sáwí'a wée'a sáwí-imayaasafe'o tiráááísafe'o wéon-ambo aráááíwakaantafe'a Maníkóní némpa'o máúmbanifo Maníkó Káráísitinte'a kááísatinkena aúí'a uwátínkaraiye. Kesáá Maníkóní ámáámba ímba ísámai kawetá wéowananasa kesáámó sáwí'o ówándasa aúfáífimba agaimarówana kentáási sáwí-meyamba kentááfá'á ímbo tíndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táíyá'á pukáimba póna kesáámó sáwí'o ówándasaawe sáwí-imayaawe Maníkó maisiyuwénasa Ísu Káráísitimbo pukáimpinkembo íyáfasinankaraintemba íyáfasisinkenasa aúí'a uwásinkenasa kentáási sáwí-imayaasafena ímba imáyáa úmae wéiyiye.

15 Ísu Káráísiti aaraa-táíyá'ó pukáinka'a waántáwankoni fasi'aéné wení kísau-waasiti fasi'aéné maisuwéna íyáákaraimba tiyésamo waásimo tínkankesamo tiyáántámbo taantembá Ísu Káráísiti miyáumai seyaafá'-wáási túranka'a íyáákaraiye.

16 Ísu Káráísitimo kembiwísáfénawe sénamo uráintafe'a
karo'-ááímá simátínkáafo sé'a káráwiyoro. Tuwímbai-
waasi tuwímbai-tomba aambá faiyésa óraa-kanaa aambá
faiyésa wíyómbo taeyain-kánáá aambá faiyésa sambaatiyá'á
aambá faiyésa miyán-tántáá'á aambá fáíkaafo kembiwímó
miyán-tántáákómbó ímbo arááíwaiyasamo aaifimbó
maitinkáíyamba ímba ísáaro.
17 Mintántáá'á ánaaembo paápé índa-tantaakoni waamé'a
úmai aráátímakaimba mintántáákóní áwáuma Ísu Káráísiti
éna é'a paápé uráiye.

18 Tuwímbai karo'á sésa waási sáwísamban-iye sésa
wíyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá maré'a aamoín-oro
karo'ó sembá miwí táái ímba ísáaro. Miwí kaainkáámbó
awánaan-aaima wésimatimesa sésa mindásafeta seyaafá'á
íyáákaraumne sésa miwítí
sáwí-imayaafinkemba karo'-ímáyáá wéesa miwí túma
maimaé iyésa
19 Ísu Káráísiti kentáárá'ó káráwiyaiwaimba ímbo
ta'ótóráámba áúkaawe. A'nónkó seyaafá'-áúwáváká'ó
káráwiyaisanamo ánúnkomo seyaafá'-áúfá'ó ta'ótokaisanamo
óraa'o intembá Káráísiti wení waásiya'a káráwimai
ta'ótokaisasa Maníkóní imáyáafinkemba óraa'a wéofo
minkáró'-wáásí Káráísiti kentáárá'ó káráwiyaiwaimba ímbo
ta'ótóráámba áúkaawe. Mindásafe'a miwí táái ímba ísáaro.

Káráísitinte'a kááísatinkena aúí'o uwátínkarain-aai.

20-21 Ísu Káráísitimo pukáintemba kembiwí wemó
uráintembo uráamba waántá-waasiti aambá arááíwauwana
minánkó ta'ótokompinkemba Káráísiti faútínkaraiye.
Marapákén-kwáásí aambó fáí'makaan-tontafesa sésa ímba
né'a ímba uwá'namai awáné'a ímba ta'óto'mai awánaaro
sen-ááímá nóra séra wéaraaiwaeo.
22 Minááímá waásiti imáyáafinken-aaima marapákén-
tántáá'á póna náíyamba úwoi násuwanaawe.
23 Miyán-ááí sésa wíyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá
marésa karo'á sésa waási sáwísamban-iye sésa kentú-
aoisaamba wíyóro sewasá tuwímbai tuwánésa karo'á
sésa kawe'-ímáyááwáráwín-owe sembánifo miyán-ámbó
arááíwáémba sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ombá
ímba kanaa'á maisuwáínana tai'áínífo úwoi waé'wae'a
íníye. Mindásafe'a ímba kawe'-ímáyááwárá'-wáásín-owe
seró.

3

1 Maníkó kembiwí íyáfasitinkena Ísu Káráísitinka'a
kááísatinkena aúí'a uwátínkaraimba pó'a wíyómpaken-

tantaatafe'a imáyáa é'a aamoí é'a Káráísiti Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérain-aempaken-tantaatafe'a imáyáa é'a aamoín-oro.

2-3 Púwón-kwaasimo imáyáamo ímbo ontembá kembiwí miyáumai marapákén-tántáá'á ímba imáyáan-oro.

Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba Maníkó miyáumai wentáféna fasi'ámai méraiwae séna wégarawiyiye. Mindásafe'a marapákén-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a wíyómpaken-tantaatafe'a imáyáa úmae íyóro.

4 Ísu Káráísiti aúí'a úmai méraawini áwáugoma pó'a kumíndara'a wesé'a mé'a fí'ora-sagaen-aempa'a méranaawe.

Aúí'a uwátínkáfa'a wéiyiyemo siyáin-aai.

5 Mindásafe'a tai'áíndasafe'a sáwí-tantaatafe'o tiráááísafe'o wéowanamo wétafisin-tantaa'a túwáaro. Mindá maarán-tántáá'án-iye. Maa'u-tántáá'ó owíyé tigaesáfé'o owíyé sáwí-tantaatafe'o tiráááísafe'o

owíyé túrande-urandemo owíyé miyámó ombá túwáaro. Túrande-urandemo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa Maníkóntáfésa ímba aamoimó wéomba túwáaro.

6 Maníkón-aai ímba ísámai kawe'ó ombá miyá-sáwí'á wéomba póna Maníkó aaisambá séna sáwí-meyamba timíníye.

7 Ááéma kewárá'á miyá-sáwí-ámbá arááíwae'a miyá uráawe.

8 Miyá umbánifo káfé'a tínaaemba uwáméro. Mindá maarán-iye. Aaisambó sewíyé tíyántafesamo owíyé sáwí-tirumbo márááwiye símaimo sáwí'o uwátínkááwiye sáwí-aaimo sewíyé miyán-tántáá'á tínaaemba uwáméro.

9-10 Sáwí-waasi mére'a miyá-sáwí'á uráambanifo é'a ifátuwe'a aúí'a úmai mé'a Maníkóní áwáumo kawe'-úmaimo awánáíyantafena wenkáání'a úmai aúí'a uwátinkena miyáumai aúí'a uwátínkáfa'a wéiyifo kempínkémbá karo'-ááímá ímba seró.

11 Maníkó miyá uráintafena maarán-ááímá ímba aifaráán-ááín-iye. Tuwímbai Yúndaa-waasi owasá tuwímbai fí'onkaa-waasi owasá túmo kárámaimo araénáémbo owí owasá tuwímbai ímbo túmo kárámaimo araénáémbo owí owasá óraa'-amo'nafaken-kwaasi owasá wayó-kísáúmó máén-kwaasi owasá úwoimo méraan-kwaasi owasá miyá wéofo mináááímá ímba aifaráán-ááín-ifo Ísu Káráísiti aifarí'a éna wení waási seyaafápímpá'á méraiye-aai aifaráán-ááín-iye.

12 Maníkóní waási-i'a owaná arumbá tiména simámarena séna kemparí'a uráamba pó'a maará íyasa tuwánánáawe. Tiruntafé'a é'a kawe'á uwátinke'a kentúma ímba maimaé

iyé'a faru uwátinke'a umbai-tántáá'ó wéraimpimba fasi'ámaimo méraamba ímba ifátuwe'a
13 ímba nóraraamba aaisambá sé'a tuwímbaimo sáwí'o uwátínkémba ímba imáyáa é'a anondáá miyán-oro. Fasi'aénkó kentí sáwí-imayaamo maitiyuwéna ímbo anondáámo sáwí-meyambo tímíntemba kembiwíwárá'á miyán-oro.
14 Miyámó ombá kembiwífímbá seyaafápímpá'á tirumbá wétime'a miyámó é'o é'a mimbórá-ímáyáá wée'a miséyááfá'-ááísáfé'a kawe'-úmai méranaawe.
15 Mimbórá-ákúní'a úmai mé'a aáno úmai méraiyantafena Maníkó simámakaimba pó'a Ísu Káráísitimo farumó uwátínkáímba kentáásirumpimba waé'wae'a ínkwae-imayaa é'a súwiyo seró.
16 Ísu Káráísitini fí'oka'ma'mai-aaigo kentirumpimbá óraa'a íno. Kembiwífímbá kawe'-ímáyááfínkémbá wenáái mósimam-besimamba úmae wéiye'a arupíse uwátinke'a Maníkómpá'á súwiyo wése'a Maníkón-aai aúfáífimbo agaimakáan-aaima sé'a imá sé'a Maníkóní ámútanko simátímakain-ima sé'a Maníkóntáfé'a tirumpin-áámói wée'a imá seró.
17 Kísaumo wémae'o aaimó sembá Fasi'aénkó Ísuni fasi'aéntámbá miyá wée'a wemá kembiwísé'a méraintafe'a Maníkó kentáásifompa'a súwiyo seró.

Aarakwá'é tíráá'marine miwí táái.

18 Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkóndén-ofo kentuwaai-táái ísáaro.
19 Waaimá ísáaro. Kentuwaainíntómbá tirumbá timé'a ímba sáwí'a uwátinke'a kawe'á uwátínkáaro.
20 Iyámpói-inaamaru ísáaro. Seyaafá- tántáátáfé'a kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó íyanamo éna Fasi'aénkó aamoí íníye.
21 Iyámpói tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóímo arupíse uwátinkanaemo sembá kentí iyámpói sáwí'a úmaesa íyófo-imayaamo é'a ímba sáwí-aaifinkemba síyasa miwí tíyámba oro.

22 Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Seyaafá-tántáátáfé'a kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Miwí túranka'a aamoí uwásinkaiwae aantemba ímba miyán-káwé'á wée'a úwoi-kanaawara'a miyán-káwé'á é'a Fasi'aénkóntáfé'a táátafe-imayaa wée'a kentí óraa'-waasiti kísausafe'a ímba kae'-ímáyáá é'a kawe'-úmai máéro.
23 Kísaumo wémae'a sé'a ímba kesí óraa'-waasiti kísau aan-tembanifo Fasi'aénkóní kísau wémaumne sé'a kawe-kísáú wémae'a kawe'án-oro.

24 Miyámó wéomba maarán-ááí imáyáan-oro. Fasi'aénkó
wení waásisafena to'mayaambó úmakaimba mimbéyámbá
timíníye. Fasi'aénkó Káráísiti kentí óraako-úramba ména
kentí méyámbá tiména
25 sáwí'o uráawi sáwí-meyamba timíníye. Ímba tuwínkaa'-
úmai-meyamba timínífo arupíse úmai-meyamba timíníye.

4

1 Wayó'-wáásití óraa'-waasi ísáaro. Kentí wayó-kísáú-
wáásíyá'á arupíse úmai kawe'-úmai káráwiye'a maarán-ááí
imáyáan-oro. Miwítí óraakoe kentí óraakoe mimbóráwígómá
éna wíyómpa'a méraifo arupíse úmai káráwiyoro.

Inaí sésa arupíse ésamo on-ááí.

2 Seyaafá'-wáásí ísáaro. Inaí símae wéiye'a miyámó
wéomba ímba fí'o-fi'on-imayaamo íyamba inaimó sen-
ímáyáá é'a Maníkómpá'á súwiyo seró.
3 Inaimó wésemba kentáásáfé'wara'a súwa'nai e'a
seró. Maníkómbá áísai íyana aambá wiyínata ásé-aaisa
simátimenaumne. Minááímá aúpá'á makéna aráátímakaimba
minááígóní áwáuma Ísu Káráísitin-iye. Aúpá'ó makéna
aráátímakain-aaimo simátimewandarakemba aaisambá
siyésa ándáfa'a mósínkaraawe.
4 Maníkó minkísáú símakowa'a maiyáundanifo wenáái
afora'ó simátíméndasafe'a súwa'nai e'a inaí seró.

5 Maníkómpá'á ímbo taméraan-kwaasifimba
kawe'-ímáyááfínkémbá kawe'-úmai mé'a kanaamó
wéraindara'a miwífímbá Maníkóní kísau maimaé íyóro.
6 Aaimó wésemba sásá-ááíye ásé-aai aantemba wésemba
pósa tísai íyamba anondáámo simátimiyan-aaima ímba saafá
é'a ásé-aai aantemba simátíméro.

7 Kentáási waásigon-awi'a Tíkíkaasi wen-ímáyáá wéundawi
kentópa'a wémena kesáái seyaafá'á kosimátiminiye.
Kesáámó úndantemba Fasi'aénkóní kísau-waasi ména
minkísáú ímba ifátuwena kawe'-úmai wémaena
8 kentáásáái kosimátimena fasi'átinkaindasafe'a
ai'maráúnana kentópa'a wémena wíníye.
9 Moóráwigo kentí naaópakewin-awi'a Ónísímasi wemá
kentáási waásigo éna wen-ímáyáá wéundawi kawe-kísáú
wémaiwai wesé'a wémesarai kentááfímbó paápé uráin-
tantaakon-aai kosimátimeyaaye.

10-11 Moóráwigon-awi'a Árísítakasi kesé'o ándáfa'o
méraiwai kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro sisaná
Páánápáasi anááfáígon-awi'a Mááka kembiwísáféna

séna kawe'-úmai méraaro sisaná moóráwigon-awi'a Yósúwa moórá-awi'a Yásítasi kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro wésiye. Aneka'á maanááímá simátime'a súne. Máákaamo kentópa'o wémenamo wíndamo é'a kawe'á uwánkáaro súne. Yúndaa-waasi Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraampinkemba minkáúmbó-wáásí aantemba kesé'a kísau wémaesa Maníkómó káráwiyaipa'o waásimo méraiyantafesa kesé'a
kísau wémaesa wéfasi'asinkaawe.

12 Moóráwigo kentí naaópakewi-awi'a Épáfarasi kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro séna wemá Ísu Káráísitini kísau-waasi éna kembiwí túwa'nai ena fasi'ámai inaí símae wéiyena Maníkómpá'á maarán-ááímá wésiye. Maníkón-aai fasi'ámai ta'óto'mai kawe'á é'a Maníkómbó aráááimo táínda-i'a seyaafá'á wée'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai fasi'ámai méraiyantafena mindásafena inaí wésiye.
13 Kembiwí Kórósi-naopaken-kwaasiye Réóndísiyaa-naopaken-kwaasiye Írápórisi-naopaken-kwaasiye túwa'nai índasafena óraa-kisaumo wémaimba awáné'a simátimune.
14 Moóráwigon-awi'a Rúku wen-ímáyáá wéundawisa kentáási tíyofain-kwaasi éna kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro sisaná moóráwigon-awi'a Tímasi kembiwísáféna séna
kawe'-úmai méraaro wésiye.

15 Maníkóní waási Réóndísiyaa-naopakewisafeta séta kawe'-úmai méraaro séta Maníkóní waási Nímpaani naaúmpa'o túwaandu owísáféta séta kawe'-úmai méraaro súnda kosimátíméro.
16 Maanáúfáífínkén-ááímá toráumai síya'a seyaafá'á ísásuwe'a ti'maráíyasa maimaésa Maníkóní waási Réóndísiyaa-naopa'o méraawi mátimiyasa toráumai ísáaro. Miwísáfé'o tímakaunda-aufai timíya'a mimpínkén-ááímá ísáaro.
17 Moóráwigo Ákípaasimba simáme'a súne. Fasi'aénkó ámakain-kisau fasi'ámai wémae tai'aaó siyé simáméro.

18 Ayáíyá'á kemá Póro agaimaráúmpo toráumai awíyé'a wenayáánaufi'an-ifo wenááin-iye sé'a ísáaro. Kemá Póro súne. Kawe'-úmai méraaro súne. Kemó ándáfa'o méraunda-imayaa wée'a Maníkómpá'á inaí símae íyóro.
Maníkó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

1 Tésáróníka

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanááímá agaimái Tésáróníkaa-naoraa-waasifa'a agaimái mátímakaiye. Póro ásé-aai kosimátimuwasa isésa érai'e sésa Ísumpa'a timankúnkúmba uráawe. Minááí Aantá-waasi-taai-aufaifimba 17:1-9-fimba wéraiye.

Ísun-aai Póro fí'o-fi'on-daopa'a kosimátimena Kórinti-naopa'a koméronka'a Tímóti Tésáróníkaa-naopaken-kwaasi-taai kosimátimena wéaisai-un-aaima kosimámuwana anondáá-aai agaimái timúwasa mátímakaawe.

1 Kemá Póro maanááí maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwigon-awi'a Sáírásiye moóráwigon-awi'a Tímótiye kesé'o méraayanka'a moórá-aai sénaumpo ísáaro. Tésáróníkaa-naopakewi Maníkóní waási ísáaro. Maníkó kentáásifowae'o kááísamaimo mé'o Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi ísáaro. Maníkó úwoi wétuwa'nai-ena faru wéuwatinkaintafe'a inaí súne.

Tésáróníkaafaken-kwaasi Maníkómpá'á timankúnkúmbo uráan-aai.

2 Inaimó súndarataamo únda kembiwísáféta imáyáama éta Maníkómpá'á aasiyaasí súwiyosa wésune.

3 Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba é'a pó'a wení kísauma kawe'-úmai wémaewe. Maníkómbá tirumbó wéametafe'a pó'a kawe-kísáúmá fasi'ámai wémaewe. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti érai'a kumíníye sentáfé'a pó'a fasi'ámai mé'a wéamu'maraawe. Miyáráán-úmai méraantafeta imáyáama éta Maníkó kentáásifowampa'a súwiyosa súne.

4 Maníkó arumbá tiména wení waási-i'o uwátínkaraimba éta tuwánaraumne.

5 Ímba kentáásí imáyáafinkemba úwoi-aaisa kosimátimewandanifo Maníkóní Ufaen-ámútánkó keséta mérowata Maníkóní fasi'aénkwárá'á ásé-aai kosimátimeta ásé-aaisafeta simankúnkúmba fasi'ámai uráundasa minásé-ááí kosimátimewanata ísaraawe. Ísówata séta Maníkóní waásin-owesa siyáumne. Kesétaamo maéwándarata wétuwa'nai-eta méraawana'a suwánaraawe.

6 Fasi'aénkómó úntenkwara kesáámó ówándantenkwara'a miyá uráawe. Miyámó umbá umbaí tiyómbanifo ímba ifátuwanae sumbá simátímakon-aaima méta'otokaawe. Maníkóní Ufaen-ámútánkó imáyáama timúwa'a tirumbá kawe'-úmai mé'a ásé-aai méta'otokaawe.

7 Miyáumai mérowasa pósa Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo on-kwáásímá Máséndóniyaafakene

Ákáyaafakene miyáumai-naoken-kwaasi kembá tuwánésa kemó untembá miwí uráawe.
8 Fasi'aénkón-aai kentópakemba simátíma'maesa kuráawe. Ímba Máséndóniyaa-waasiwara Ákáyaa-waasiwara aantembanifo seyaafá'-áémpákén-kwáásíwárá'á ísaraawe. Maníkón-aaisafe'o timankúnkúmbo on-ááí seyaafá'-áémpákén-kwáásí ísaraawe. Maníkómpá'ó kááísamai méraan-aai é'a ísáámba póta ímba anekatá simátimenaumne.
9 Kempátáámó komaéwándara'a kawetáámó uwásínkarontafesawe sésa kawe'-ááí wésewe. Waántá-waasiti aambá tuwésa Maníkómpá'á tiyóntafesawe sésa kawe'-ááí wésewe. Maníkó fasi'aénkwáráwí érai-Fasi'aenko wení kísau wémaentafesawe sésa kawe'-ááí wésewe.
10 Aneka'á wíyómpakemba Maníkón-ááninko Ísu kumíníye sé'a wéamu'maraantafesawe sésa kawe'-ááí wésewe. Maníkó Ísumba pukómpinkemba íyáfasinankowana sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawepátá mósinkena séna Maníkó aaifimbó maitinkáíndara'a faútinkaundawi ímba maitinkáíníyemo siyáiwaimba amu'máráantafesawe sésa kawe'-ááí wésewe.

2

Tésáróníkaafa'a Póro kísaumo maiyáin-aai.

1 Kentáási waásisono. Kesé'o komaéwándarata áúwara-kisaumo maéwándasa éta suwánaraawe.
2 Ímbo kentópa'o kówánda-kanaafinta Fírípái-naopa'a komaéwánasasa suwánésa sínkamesasa sáwítaamo uwásínkón-aai é'a ísaraawe. Maníkó wení fasi'aémbá símakowanasa póna ímba sáá'a úwata ímba tiyawembá ówándasa Tésáróníkaafata kentáá Maníkóní ásé-aaisa kosimátímakaumne. Sáwí'o uwásínkówisa umbaisá siyómbanifo ímba tuwááwándasa
3 ímba karo'-ímáyááfínkémbá simátimeta ímba aare-úmén-ímáyááfínkémbá simátimeta ímba waé'wáé-ááífínkémbá simátimewandasaanifo
4 Maníkó kentáásáféna séna kesí waási ontáfé'a ásé-aai kosimátíma'mae'a koró súwata simásímakain-aai kosimátíma'maeta kuráumne. Maníkó wen-ísarena kesiruntá tuwináínda póta kísau wémaeta séta waásimo suwánésasaamo ésa tuwímbai aamoí íyasa tuwímbai ímba aamoí íyamba póna Maníkó suwánénasa aamoí íníye-imayaa éta kísau wémaeta
5 kentópa'a ásé-aai kosimátimeta ímba tirunkáámbá ko-faiyá'mai-aaifinkemba kosimátimewandasa ísaraawe. Ímba símai
fí'owani moparáwíntáféta súraniyamba wéeta kosimátimewandasa Maníkó suwánaraiye.

6 Ímba símaimo kembiwíwárá fí'on-kwaasiwara'a kesúwíta
óraa'a ónae-imayaan-ofo séta kosimátímakaumne. Kesé'o
maéwándarata Ísu Káráísiti si'marón-kwaasisa ówándanifo
ímba óraa'-waasi-ita úmai méta
7 wempatá úmai méta aaregómó wení iyámpóímo
káráwiyintenta uráumne.
8 Kembiwí kesiruntá tímaketa Maníkóní ásé-aai
kosimátimeta sínkamiyata puwúnafo-imayaa ínta ówándasa
Maníkóní ásé-aaisa kosimátímakaumne.

9 Kentáási waásisono. Kesé'o maéwándarataamo fasi'aén-
kísáúmó maéwánda tááka'a makáawe. Maníkóní ásé-
aaimo simátimewandasa aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane
kísausa maiyáumne. Tómbá ímba úwoi simíwae séwándasa
tómbá méyánúmai wéneta maiyáumne.
10 Kembiwí Maníkómpá'á timankúnkúmba uráawise'a
maéwándarata kawe'-úmai arupíse úmai méta ímba
sáwí'a ówándasa maéwána'a suwánontemba Maníkówárátá
suwánaraiye.
11-12 Tifoísáímo kentí iyámpóímo káráwiyonten-úmai
moórá-mora kesáámá káráwiyeta méta faru uwátinketa
Maníkón-aai kawe'-ááímá wésimatimeta séta miyáráámbá
íyantafe'a Maníkómbá aráái wáíyana Maníkó aamoí íníyesa
siyáumne. Maníkó wésimba pó'a wemó kawáánipa'o wení
sámo kaipa'á táméranaawe. Miyámó íyantafe'a Maníkómbá
aráái wáíyana wemá aamoí íníye.

13 Maarán-ááíwárátá Maníkómpá'á aasiyaasí súwisa súne.
Maníkón-aai simátimewandarata kembiwí sé'a waási-taain-
iye ímba sumbá Maníkón-aain-iye sé'a tirumpimbá fasi'ámai
méta'otokaawe. Simátímakaunda-aai érai'a Maníkón-aain-
iye. Simátímakaunda-aaisafeta timankúnkúmba ombá póna
minááígó wétuwa'nai-iye. Mindásafeta iséta Maníkómpá'á
aasiyaasí súwiyosa súne.

14 Kentáási waásisono. Yúndaa-aempaken-kwaasi
Fasi'aénkóní waási Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraan-
kwaasifa'o paápé uráintemba kembiwíwárá'á miyá
uráiye. Yúndaa-aempaken-kwaasimo miwífínkémbá Ísu
Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba wéompinkemba
sáwí'o uwátínkaraantemba kentí waási kembá sáwí'a
uwátínkaraawe.
15 MinYúndáá-wáási tíwá'náma naaófá'á Maníkón-aai
simátímakowi tínkanto'naamai úmae wéiyuwasa putásowasa
maimaé wéiyesa matínkámae íyówasa miwí tísaafitantamba
ésa káfé'o méraawi Fasi'aénkómbá Ísumba tufúwana
puwúwasa kentáámá sáwí'a uwásinkesa arááíwakaawe.

Miyámó untáféna Maníkó ímba aamoí uwátínkaraiye. Miwí seyaafá'-wáásítí namuro-wáásíyáámbán-owe.
16 Maníkó sáwí-ampakemba kawe'-ámpá'ó métinkaindasafeta fí'onkaa-waasisafeta Maníkón-aai simátíma'maeta wégundasa Yúndaa-waasi aambá fáísinkesasa seyaafá'-wáásítí namuro-wáásíyáámbá wéowe. Tíwá'náti sáwí-kisauwara'a káfé'o méraan-kwaasi maimaé wéiyowana káfé'a Maníkó aaisambá wétiyiye.

Póro aneka'á kotuwánánaemo siyáin-aai.

17 Kentáási waásisono. Kembá tiyuwéta maanká'á ampáánká'á taméta kembiwísáféta imáyáa áfááraumai wéeta kembó kotuwánaanda-antafeta wésaafa-eta
18 aneka'á kotuwánánae séta kemá Póro sé'a aneka'á kotuwánánae símasima'a wéunana waántáwanko aambá fáísinkaraiye.
19 Ánaaemba Fasi'aénkó Ísumo kumínda aúranka'a kométa nóintafetaawa amu'maránaum nóintafetaawa aamoisá ónaumno. Kembiwísáféta imáyáa éta aamoisá ona'á
20 kentáá súwí'a mósá maráíyana sirunkósá aamoí íníye.

3

1 Kentáfékai óraa'-imayaa wéekainifo maankákáí maékai kembiwí fí'opa'o méraantafekai Áténisi-naopa'a keráí maékai
2 Tímótimba ai'marááwáyana kentópa'a kuráiye. Tímóti kentáási kawe'-wáási póna wesé keséta Maníkóní kísausa wémaunanasa póna Ísu Káráísitini ásé-aai simátíma'maena wéwiye. Koáfomba faiyáína'a Maníkómpá'á timankúnkúmba fasi'ámai íwae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiye.
3 Maníkón-aai ímbo ísááwi sáwí'a uwátinkaiya'a Maníkómbá aúwáafo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiye. Maníkó séna kesááimo ímbo ísááwi sáwí'a uwátinkanaawe siyáimba pósa kentáá sáwí'o wéuwasinkaamba é'a ísaraawe.
4 Kesé'o maéwándarata séta sáwí'a uwásinkanaawemo siyáundasa káfé'a mápaape-isa'a wéawanaawe.
5 Kemá imáyáa é'a waántáwanko séna Maníkómbá auwésa kesáái isáíwae sintáfé'a miyá uráawe. Maníkómpá'á timankúnkúmba wéoo sé'a kentáái isánae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kentópa'a kuráiye. Kentópa'a kísaumo komaéwánda áúwara-kisauma maiyáunda káfé'a minkísáúgón-áúma áwiyo'wifo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiye.

6 Tímóti kentópa'a koména kouweréna kesópata téna kembiwísáféna séna Maníkómpá'á tirumbá timésa wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai owé séna ásé-aaisa tasimásímakaiye. Kembiwí kentáfé'o sé'o kawe'-áái siyémó

senkwárá'á tasimásímakaiye. Kesáámó sétaamo kembiwí kotuwánánaemo súna'o kentáásáfé'o tatuwánananaemo senkwárátá tasimásímakaiye.
7 Maníkón-aai simátimundarakemba tuwímbai sáwíta uwásínkáánka'a Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba fasi'ámai on-ááí tasimásímakaimba póna áfombo faiyáín-aai tasimásímakaiye.
8 Fasi'aénkómpá'ó kááísamaimo fasi'ámaimo méraan-aai iséta póta kawetá úmai méraumne.
9 Maníkómpá'á fasi'ámai méraawata póta Maníkónópata kentáásirunko kawe'á wéisata Maníkómpátá súwi súne.
10 Kentópataamo konda-ámbá Maníkó wi'maráíndasafeta fénáímpinka'e aafáyáara'e Maníkómpátá fasi'ámai áísai úmae wéiyune. Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo moórá fa'a wétuwaantafeta kotúwa'nai ónae séta Maníkómpá'á fasi'ámaisa súne.

11 Inaí súndasa pósarai Maníkó kentáásifowae Ísu kentáásí Fasi'aénkóe úmai kentópataamo konda-ámbá wisinkáyááye.
12 Inaí súndasa póna kesiruntá áfááraumai tímakaundanten-úmai Fasi'aénkómá imáyáa timína'a moórá-mora kentirumbá timé'a seyaafá'-wáásí kentirumbá timé'a ménaawe.
13 Miyá íyana Maníkó kentirunkómbá fasi'átinkaina'a Ísu kentáásí Fasi'aénkómó wení waásise'o kumíndara'a Maníkó kentáásifowan-aúranka'a kawe'-úmai méraiyana sáwí-aai kempímbá ímba wéraindasafeta inaí súne.

4

Miyásáámó wéunanasaamo Maníkómó aamoisáámó wéuwasinkain-aai.
1 Kentáásí waásisono. Moórá-aaiwara'a ísáaro. Fasi'aénkó Ísuwe'o kááísamaimo méraundasafeta wa'wiséta óraaka'a simátimeta séta Maníkómbó aráááimo taiwáíní áwáumo aráátimundasa aráááiwa'mae'a wéwiyana Maníkó tuwánéna aamoí uwátinkainiye. Minááígóní áwáuma é'a wéaraaiwaefo miyáumai aráááiwa'mae'a koró.
2 Fasi'aénkó Ísu simásímakain-amaanta simátimewanda é'a isé'a wéaraaiwaewe.
3 Maníkó maarámó íyantafena aráái wétaiye. Kembiwí Maníkómpá'á té'a wendé-í'a taúráaro. Aare-úméné inaamaru-úméné aséráaro.
4 Waaimó é'a aaremó maíyamba arupíse úmai máéro. Miyámó íyamba Maníkó miyámó íyantafena aráái wétaiye.
5 Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasimo ontembá ímba miyán-oro. Pói-iyankomo waafán-ínímbó máéntemba ímba miyán-oro.

6 Maníkóní ámáámba miyáumai wéraintafe'a aaremó
maíyamba kentí waási ímba sáwí'a uwátínkáaro. Ááéma
óraaka'a simátimeta séta miyá-sáwí-ámpá'ó wíyanamo éna
Maníkó umbai-méyámbá timíníye.
7 Maníkómó wení waási-i'o uwásínkáinta kawe'ó úmaimo
méraandasafenasa wéuwasinkaiye. Ímbo sáwí'o úmaimo
méraan-ita wéuwasinkaiye.
8 Mindásafesa súnda-aai isésa tínaaeni'o uwátimiyawima
ímba waási aantemba tínaaeni'a uwátimenaafo Maníkó wení
Ufaen-ámútámbó tímiwainkwara'a tínaaeni'a uwámenaawe.

9 Kembiwí kentí waási Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmbo
on-kwáási moórá-mora kentirumbó tímén-aai Maníkó
aráátímakaimba pó'a é'a miyá wéofo moórá-mora
kentirumbó tímén-aai maankwándááífímbá ímba
agaénaumne.
10 Kembiwí Máséndóniyaa-aempaken-kwaasi Maníkóní
waási é'a kentirumbá tímakaawe. Óraaka'a séta moórá-
mora kentirumbá tíma'mae'a íyóro súmpo
11 fasi'ámai imáyáa wée'a faru úmai mé'a kentúra'a
káráwiye'a tómbó maíyantafe'a kísau máéro. Minááímá éta
simátímakaunda
12 miyá é'a kísau maíya'a Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasi
tuwánésa kembiwísáfésa kawe'-wáási owémá sénááwe.
Miyá é'a kísau maíyana ímba táái táíníye.

Fasi'aénkómó kumínda-aai.
13 Kentáási waásisono. Maníkón-aaisafesamo
timankúnkúmbo un-kwáásímó púwówasamo utámakaan-
kwaasisafe'a tirunkó sáwí'an-ifo séta
érai'-aaimo simátíménda ísáaro. Maníkómpá'ó ímbo
kááísamaimo mésamo Ísu kumíndara'o pukáampinkembo
íyáfasinaiyantafesamo ímbo amu'máráan-kwaasi tirunkó
sáwí'a wéifo kembiwí miyán-ofo séta senda-ááísá ísáaro.
14 Ísu pukáimpinkemba íyáfasinkaintafeta érai'esa súmpo
Ísun-aaisafesamo timankúnkúmbo ésamo pukáan-kwaasi
Maníkó miwíwárá Ísunkwara'o tiyáínda-aaisafeta érai'esa
súne.
15 Simátíménda-aaima Fasi'aénkómá siyáin-aain-iye.
Fasi'aénkómó kumíndara'a úwoimo túmó aráan-kwaasi
pukéwi aifa'á ímba íyáákanaawe.
16 Maníkóní kísau-waasigo wíyómpakewi aaí sínana
Maníkóní uwíyenko óraaka'a aaí sínana Fasi'aénkó óraaka'a
wésindafinkemba wíyómpakembo kumínda Ísu Káráísitin-
aaisafesamo timankúnkúmbo ésamo pukáan-kwaasi aifa'á
íyáfasinaiyata

17 Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkúmbo étaamo úwoimo
súmó aráandawisa kufarámbainata ainámpímbá aifa'ó
iyáawise'a itúwaandu éta Fasi'aénkómbá iawánéta miyáumai
aasiyaasí Fasi'aénkóe'a maé'mae'a ónaumne.
18 Mindásafe'a simáti-simati wée'a fasi'átinke'a méraaro.

5

Fasi'aénkó kumíndasafetaamo to'mayaa onda-áái.

1 Kentáási waásisono. Fasi'aénkó Ísumo kumínda-kanaa
ímba ísare'a maankwándááífímbá ímba agaiyáumne.
2 Kemá ísaraawe. Nó'waamba umén-kwáásímó kafífímbó
tentenkáán-úmai Fasi'aénkó Ísumo éna miyáumai kumíníye.
3 Waásimo maarámó sentembá káfé'a kawe-kánááfímbá
aáno úmai méraumne síyambanifo minúwóíyáámbó éna sáwí-
kanaago téna tasáwí'a uwátinkainiye. Aaregóní kanaamó
tisanamó imbá iyámpói wéma'ankaiye. Miyámó ontembá
misáwí-kánáágómó éna ímbo asétinkainda seyaafá'nánká
ta'ótorainiye.
4 Kentáási waásisono. Umén-kwáásígómó kentí
moparáwímbó tamaimaiyáina'o awáné'o é'a táátafe'a
íyambanifo ímba kumeupá'á méraamba póna Fasi'aénkó
Ísumo kumínda ímba táátafe'a ónááwe.
5 Kembiwí sámo kaiwáín-áráátomba owatá kesááwárá'á
ímba kumeukóndésá úmpo sámo kaiwáíndésá úne. Ímba
sáátafeta ónaumne.
6 Tuwímbaimo ombá Ísumo kumínda-imayaa ímbo ombá
káátumo wáéntenkaamba wéofo kesáá ínta miyásá éta
káráwimaisa kawe'-ímáyáásá úmaisa ménaumne.
7 Waási nó'waamba tún-kwáéwasa uwóí'o on-dómbó naan-
kwáási nó'waamba nésa uwóí'a ónááfo
8 kesáá sámo kaiwáín-áráátomba póta ímba miyáráántá
ondasá kawe'-ímáyáá úmaisa ménaumne. Miyáumai
méta wenókáámbó faférimaisaamo méraundantemba
Maníkómpá'á simankúnkúmba éta waásisomba
siruntá wétimeta méraumne. Wenótámbó súsaamo
fáituwaundantemba Ísu Káráísiti kusiyáíndasafeta
amu'maréta méranaumne.
9 Maníkó wení waási-ita uwásínkaraimba kentáási sáwí-
kisaurakemba Maníkó ímba áyánta uwásinkainifo Fasi'aénkó
Ísu Káráísiti kentáási
sáwí-kisaugomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa
kawepátá mósinkaindasafena Maníkó wení waási-ita
uwásínkaraiye.
10 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáimba
póta kumínataamo éta úwoisaamo méraunda-waasiwara
pukáan-kwaasiwara'o éta weséta ménaumne.

11 Mindásafeˈa moórá-mora túwaˈnai eˈa kaweˈ-ááí
símasimaˈo íyamba póˈa fasiˈámai ménaawe. Éˈa wéomba
póˈa miyá úmae iyónááwe.

12 Kentáási waásisono. Moórá-aaimo óraakaˈo
simátíménda ísáaro. Kempímbá kísau maésa kaweˈ-ááí
simátimesa fasiˈámai arupíse uwátinkaiyantafena Fasiˈaénkó
miwí íyáfasintinkarain-kwaasi-taai taawiyáfóro.
13 Kembiwífímbá miwí kísau wémaentafeˈa póˈa miwí táái
mósá maréˈa kentirumbá wétimeˈa méraaro. Kembiwíséˈa
faru úmai méraaro.

14 Kentáási waásisono. Óraakaˈo súndasa kafóná-
waasisafeˈa óraaka séˈa arupíse uwátínkáaro. Táátafesamo
íyan-kwaasi tirumbá fasiˈátínkáaro. Aamoisaén-
kwáásíwáráˈá túwaˈnai oro. Seyaafáˈ-wáási wempaˈá aáno
úmai méraaro.
15 Kembó sáwíˈo uwátínkéwaˈa anondáá miwí sáwíˈa
uwátínkáafo séˈa aambá fáítinkaaro. Aasiyaasí miyáumai
kembiwísé úmai fíˈon-kwaasiwaraˈa kaweˈá uwátínkáaro.

16 Aasiyaasí tirunkó aamoí ínaˈa méˈa
17 Maníkómpáˈá inaí símae wéiyeˈa ímba saagaaró.
18 Kentópaˈa fíˈo-fiˈon-tantaaˈa kawe-tántááˈé umbai-
tántááˈwáráˈó tínda Maníkómpáˈá súwi seró. Miyámó íyamba
Maníkó miyámó íyantafena wéankaiye. Ísu Káráísitiyeˈa
kááísamai méˈa Maníkómpáˈá seyaafá-tántáátáféˈa súwimo
wésemba Maníkó miyámó íyantafena wéankaiye.

19 Maníkóní ámútankomba ímba aambá fáíˈankeˈa
20 Maníkóní ámútankomo simátímakain-aai wésimatimiyaˈa
mináái ímba tínaaemba uwáméro.
21 Seyaafá-tántááˈá tuwíntuweˈa kawe-tántááká'á
fasiˈámai métaˈotoraaro.
22 Seyaafáˈá fíˈo-fiˈo-

sawi-tantaatafeˈa aséráaro.

23 Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iye. Wemá
kembiwí wefáríˈo índasafeta inaí súne. Maníkó kentí
imáyáaraˈe túwawaakaˈe timankaˈé káráwiyinaˈa kaweˈ-úmai
méraiyamba Fasiˈaénkó Ísu Káráísiti kumíndaraˈa ímba sáwí-
aai kempímbá wéraindasafeta inaisá súne.
24 Maníkó éraikoni áwáuma póna wení waási-iˈa
uwátinkaindasafena táántaraiwai wemó siyáintemba miyá
uwátinkainiye.

25 Kentáási waásisono. Maníkómpá'á kentáásáfé'a
súwa'nai e'a inaí seró.
26 Maníkóní akúmbá tiyáámba tíméro súne.
27 Fasi'aénkó simásímakaintafe'a óraaka'a simátime'a
súne. Maankwándááífínkén-ááí toráumai Maníkóní akúmbá
seyaafá'nánká simátíméro.

28 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti aasiyaasí úwoi wétuwa'nai-
intafe'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

2 Tésáróníka

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanááímá agaimái Tésáróníkaa-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásífá'á agaimái tuwówana moóráwigo mátímakaiye.

1 Kemá Póro maanááí maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Moóráwigon-awi'a Sáírásiye moóráwigon-awi'a Tímótiye kesé'a méraayanka'a moórá-aai sénaumpo ísáaro. Tésáróníkaa-naopakewi Fasi'aénkóní waási ísáaro. Maníkó kentáásifowae'a kááísamai Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi ísáaro.
2 Maníkó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a úwoi wétuwa'nai-esarai faru uwátinkaayantafe'a inaí súne.

3 Kentáásí waásisono. Ááéma Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba é'a káfé'a fasi'ámai Maníkóe'a kááísamai méraawe. Ááéma moórá-mora kentirumbá tímakaamba isa'á káfé'a kentirumbá tíma'mae'a wégowe. Miyámó wéomba mindásafeta Maníkómpá'á súwisa símae wéiyeta inaisá súndasa kawetá úne.
4 Ísu Káráísitini waási ontáfésa sáwí'a uwátinkesa tí'a iní'o uwátínkáámba Maníkómpá'á timankúnkúmba é'a ímbo aúwémba wentáfé'a ísámai fasi'ámai méraamba póta Maníkóní waási moórá-mora-naopimpa'o méraanta simátimeta kentúwíta mósá makáumne.
5 Miyáumai fasi'ámai méraamba pósa tí'a iní'o uwátínkáámba iséta séta Maníkó arupíse-meyamba timínda póna kawetóní'a uwátinkena wégarawiyiye súne.
6 Maníkó arupíse úmai méraiwai sáwí'o wéuwatinkaawi sáwí-meyamba tiména
7 kentí umbai-tántáá'é kentáásí umbai-tántáá'ésá taí'ásiyuwainiye. Fasi'aénkó Ísu wíyómpakembo kumíndara'a wení fasi'aén-kísáú-wáásíwárá'á iyaráámbó kúra'mae kumíndara'a kentí umbai-tántáá'é kentáásí umbai-tántáá'é Maníkó taí'ásiyuwenasa
8 Maníkómpá'ó ímbo tésamo nénka'o méraawi sáwí-meyamba tiména Fasi'aénkó Ísuni ásé-aai ímbo taawiyafíyawi sáwí-meyamba timíníye.
9 Miwítí sáwí-meyamba maarán-iye. Sáwí-meyambo waé'wae'o índa-aempa'a aasiyaasí maé'mae'a íyana Fasi'aénkó aambá fáítinkainasa wenópa'a ímbo iyíyamba wení fí'ora-fasi'aemba ímba awánánááwe.

10 Minkánáá kumíndara'a wení waási wenááisafesa timankúnkúmbo owí wenáwí'a óraa'a uwánkesa áwí'a mósá marésa aamoí ónááwe. Ísun-aai simátimewanata kembiwíwárá'á érai'e sé'a wempá'á timankúnkúmba uráamba pó'a miyá ónááwe.

11 Mindásafeta kembiwí túwa'nai eta maarán-ááí inaisá símae wéiyune. Maníkó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántena kawetóní'o uwátinkaindasafeta inaisá súne. Maníkó fasi'aémbá timína'a kentí imáyáafinkemba kawe-kísáú maimaé iyíyantafeta inaisá súne. Maníkó fasi'aémbá timína'a wempá'á timankúnkúmba fasi'ámai íyamba pó'a kawe-kísáú maíyantafeta inaisá súndasa pó'a

12 kembiwífímbá Fasi'aénkó Ísun-awi'a óraa'a íyana Ísu wení waási-i'a ontáféna kentúwí'a maimaéna iyíníye. Kentáási Maníkóe Fasi'aénkó Ísuwe'a úwoi túwa'nai íyamba pó'a Fasi'aénkó Ísun-awi'o mósá maráíyantafeta inaisá súne.

2

Sáwí-kisaugombo afowáí'o owín-ááí.

1 Kentáási waásisono. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kuména kuntúwaandu uwásinkainata weséta méraanda-aaisa aforatá simátimenaumne.

2 Tuwímbai sésa Fasi'aénkó Ísuni kanaamá é'a paápé uráiyemo siyáan-aai ímba óraa'-imayaa íyana tirunkó sáwí'a íno. Minááímó simátímakaawi kentí imáyáafinkena siyáa miyámó sembá Maníkó simásímakaiyewa siyáa kentáfésa aúfáífinkemba simásímakaiyewa siyáa nááfaken-aaiyewa siyáao.

3 Minkáró'-ááí simátíméwa'a érai'a siyé sefáímpó'a maanáááímá afora'á simátimenaumpo ísáaro. Fasi'aénkó Ísu kumínda-kanaa ímba úwoi kumínífo aifa'á sáwífa'nanka Maníkómbá tínaaemba uwámiyana sáwí-kisaugomba afowáí'o uráiwai sáwí-marupa'o iyamó kámakama'o wéipa'o kumbéndawinonkaamba paápé íníye.

4 Tuwímbai-tantaatafesamo waásimo sésa kesí maníkón-iye sésa mintántáákón-ímáyáá mósá wémaraambo éna aambá faiyéna séna sáwísamban-ifo keyáá óraa'a úne séna Maníkóní ámáán-daumpa'a iména karo'á séna kemá Maníkó úne síníye.

5 Kesé'o maéwándara'a mináááí simátímakaunda ímbo tuwinkaráámbá isa'á tuwinkaráawe.

6 Káfé'a sáwí-kisaugomba afowáí'o uráiwaimba aambá fáí'ankaraimba wéisaawe. Maníkó séna sáwí-kisaugomba

afowáí'o uráiwaini kanaamá wétiye sínda-kanaa miwá paápé íníye.
7 Káfé'a sáwísáwí-kisau aúpá'á wémaewana sáwí-kisaugomba afowáí'o uráiwaimba aambá tawísíyankainana paápé índara'a sáwísáwí-kisau afora'á paápé ínana
8 sáwí-kisaugomba afowáí'o uráiwaiwara'a paápé ínana Fasi'aénkó Ísu sámo kainkwárá'á kuména ááma áútinkena tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáíníye.
9 Sáwí-kisaugomba afowáí'o uráiwai paápé índara'a waántáwankoni fasi'aénkwárá'á paápé éna fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisau karo-kísáú wémaena
10 fí'o-fi'on-tantaatafena karo'-ááí simátiminasa sáwí-meyambo waé'wae'o índa-aempa'o koméraiyan-kwaasi minááísáfésa érai'e sénááwe. Érai'-aaisafesa
ímba aamoí íyamba Maníkó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútínkáíwain-aaisafesa ímba aamoí íyamba póna Maníkó ímba kawe'-ámpá'á métinkainiye.
11 Miyá-sáwí-wáási pósa minkáró'-ááísáfésa érai'e sénááwe. Miyá-sáwí-wáási póna Maníkó étinkainana karo'-ááígó miwí fasi'ámai ta'ótorainasa karo'-ááísáfésa érai'-aain-iye sénááwe.
12 Miyáumai érai'-aaisafesa karo'-ááíyé sésa sáwí'o wéontafesa aamoimó íyawi sáwí-meyamba timíníye. Kemá Póro súne. Aifa'á sáwí-kisaugomba afowáí'o uráiwai paápé ínana Fasi'aénkó Ísu kuména tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáíníye.

Fasi'ámaimo méraan-aai.

13 Kentáási waásisono. Fasi'aénkó arumbá wétimiye. Aifa'á Maníkó kembiwísáféna séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinke'a kawe'-ámpá'á métinkanaumne séna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana Maníkóní waási-i'a kunuwátinkowa'a érai'-aaisafe'a timankúnkúmbo uráantafeta
aasiyaasí Maníkómpá'á súwisa súne.
14 Ásé-aai kosimátimewananasa wení waási-i'a uwátinkaina'a Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sámo kainkwárá'ó méraipa'a iméraiyantafena Maníkó táántaraiye.
15 Mindásafe'a fasi'ámai mé'a kosimátímakaunda-aaiye aúfáífimbo agaiyáunda-aaiye tirumpimbá ta'ótóráaro.

16 Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye Maníkó kentáásifowawe kentáá-ímáyáá ésarai úwoi súwa'nai esarai aasiyaasí kentáá-ímáyáá kawe'á wéuwasinkaayata Ísu Káráísitiye'o méraandasafeta wéamu'maraumne.

17 Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye Maníkó kentáásifowawe kentí
imáyáa kawe'á uwátinkesarai fasi'átinkaiyamba póna kentí
kísauwe kentááiye kawe'ó índasafeta inaí súne.

3

Súwa'nai e'a inaí serómó siyáin-aai.

1 Kentáásí waásisono. Moórá-aai simátimenaumpo ísáaro.
Kentáá súwa'nai e'a Maníkómpá'á inaí seró. Fasi'aénkón-aai
simátíménana seyaafá'-áémpá'á minúwóíyáámbá wété ínasa
minááímó ta'ótoraiyantafe'a Maníkómpá'á inaí seró. Kem-
biwífímbá Fasi'aénkón-aaigo é'a miyán-úmai ta'ótokaiye.
2 Moórá-tantaatafe'a Maníkómpá'á inaí seró. Tuwímbai
Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba owasá tuwímbai karo'é
wésesa miwífínkémbá sáwí-waasi sáwí-kisaumo wémaewi
sínkamofainifo kentáá súwa'nai e'a Maníkómpá'á inaí seró.

3 Waántáwanko ta'ótoraifo séna Fasi'aénkó
wemó sintembó miyámó iwáí póna káráwimai
fasi'átinkainiye.
4 Kembiwísáféta óraaka séta Fasi'aénkóe'a kááísamai
méraamba pó'a simátimunda-aaisa taawiyafé'a miyá úmae'a
iyónááwe súne.
5 Fasi'aénkó imáyáa timína'a sé'a Maníkó arumbá
wésimiye sé'a méraiyantafeta inaisá súne. Ísu Káráísiti
imáyáa timína'a wemó fasi'ámaimo méraisanamo ímbo
awesaraimó intembá kemá miyámó íyantafeta inaisá súne.

Kísau máéromo siyáin-aai.

6 Kentáásí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísausa
wémaundasafeta óraaka'a simátimeta séta kembiwífínkémbá
tuwímbai Ísu Káráísitini waási simátímakaunda-aaisa ímba
arááíwaesa kafóná-waasiyaamba úmai méraawata séta
tiyuwé'a miwísé'a ímba méraaro súne.
7 Kesé'o maéwándarata kafóná-waasiyaamba ímba úmai
maéwánata suwánaraamba kesáámó uráundantemba miyán-
oro.
8 Kentí tómbá ímba úwoi nááwándasa méyánuwasuweta
wéneta aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane siyáántán-
kwiyéta kísausa wémaeta minkísáúfínkén-tóntá maiyáumne.
Kembiwí nófí'a uwátinkaunafo séta tómbá síméro ímba
séwándasa kísaufinken-ontantanta maiyáumne.
9 Maníkóní ásé-aai kosimátímakaunda-anondaa tísai
úmaimo tómbó maiyékaa kawe'á éta úsina ímba
tísai ówándasa maiyáumne. Kísaumo fasi'ámaimo
maéwándasa suwáné'a kembiwíwárá'á miyá íyantafeta
kosimátímakaunda-anondaa ínta úwoi maiyáumpo
méyámbakaumne.

10 Kesé'o maéwándarata maarán-ááí simátimeta séta
kafóná-waasi kísaumo ímbo wémaen-kwaasi tómbá ímba
tímérosa simátímakaumne.

11 Kembiwífínkémbá tuwímbai kafóná-waasi kísau ímbo
máémba tíyo-aai símae wénowata ísaraumpo
12 miwísáféta óraaka simátimeta séta Fasi'aénkó Ísu
Káráísitini kísau wémaundasafeta séta ifátuwe'a kawe'-úmai
mé'a kísau wémae'a kentí kísaufinkemba tómbá naarósá
súne.

13 Kentáásí waásisono. Kawe-kísáú wémaemba
ímba tuwesaraí ína'a miyán-káwé-kísáú máéro.
14 Maanáúfáífímbó agaimaráúnda-aaisa tuwímbai ísámai
tínaaembo uwásúwéwi tuwáné'a miwítí nénka'a méwasa
imáyáa ésa tigaesáfésa ésa kouwerésa teró.
15 Namuro-wáásímó ontembá miyá ímbo íyamba kentí
waásimo ontembá minááí símai sáma katíméro.

16 Fasi'aénkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iye. Wemá
kawe-kánááwé sáwí-kanaawe faru uwátínkámaena
iyíndasafe'a inaí súne. Kembiwísé'a Fasi'aénkó
méraindasafe'a inaí súne.
17 Ayáíyá'á
kemá Póro agaimaráúmpo toráumai awáné'a
wenayáánaufi'an-ifo wenááin-iye sé'a ísáaro.
Seyaafá'-áúfáífímbá miyáumai wéagaumne.
18 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi
wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

1 Tímóti

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba afa'mórae-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiye. Ísun-aai simátíma'maena iyúnkakemba ándáfa'a ánkarowana ména Tímóti Éfésási-naopa'o Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimaráwana wenópa'a kuráiye.

1 Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáífímbá
agaimaráúmpo isaaó. Maníkó kentáási sáwí-imayaagomo
ta'ótokaimpinkembo faúsínkáíwaiye Ísu Káráísiti kumíníye
sé'a amu'maráúndawiye kentáfésarai sésarai aantá-waasi-
i'a éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo sésarai
si'mákaaifo
2 Tímótiyo Ísu Káráísitimpa'a amankúnkúmbo óndawi érai'a
kesááninkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu
Káráísiti kentáási Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá
uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inaí súne.

3 Ááéma Máséndóniyaa-marafa'o kónae séwánda-kanaa
entáfé'a óraaka sé'a Éfésási-naopa'a úwoi méraao. Maníkón-
aaigomba waé'wáé'-ááímó wésewisafe ímba miyán-ááí seró
simátimiyo.
4 Aasiyaasí ímba imáyáa úmai maní'-ááíyé tíwá'náwe
tinááfúísáiye túwí'wara'a ímba seró simátimiyo
simámakaumne. Miyán-ááímó sembá waásiti imáyáa
tafiséna ímba túwa'nai ínasa pósa Maníkómpá'á ímba
timankúnkúmba úmaesa iyónááwe.
5 Énifo simámunda-aaimo seyaafá'-wáásímó
arááíwaiyanamo éna miwítí tirunkó kawe'á ínasa aáno
úmai mésa Ísumpa'a timankúnkúmba fasi'ámai ésa miyámó
íyawi tirumbá timénááwe.
6 Tuwímbai minááí ifátuwesa úwoi-aai símae wénesa
7 Maníkóní ámáámba simátimenae sésa ombánifo
minámáámbá ímba kawe'-úmai isésa óraaka'o sen-ááígóní
áwáuma ímba ísááwe.

8 Ámáámba kawe-tántáá'á póna mindámo wéaraaiwaen-
kwaasi ámáánko wétuwa'nai-imba isáúmne.
9 Kesí ámáámba arááíwáéro séna ámáámba tiména
sáwí'o uráan-kwaasi kawe'-ámpá'ó wíyantafena ámáámba

tímakaiye. Ámáámbo taráísón-kwaasiye aaimó ímbo ísáán-kwaasiye Maníkóntáfésamo ímbo imáyáamo on-kwáásíyé sáwí'o on-kwáásíyé Maníkón-aaisafesa kosaambaimó on-kwáásíyé tinófoi tínkamowasamo púwón-kwaasiye tuwímbai tínkamowasamo púwón-kwaasiye

10 aare-úmémbó on-kwáásíyé waai-úmémbó on-íníné umén-ánká'ó nón-kwaasiye iyámpóí-umembo on-kwáásíyé karo'-ááímó sen-kwáásíyé karo'-ááímó simátínkáán-kwaasiye Maníkóní érai'-aaimo taráísón-kwaasiye miyámó

on-kwáásímó kawe'-ámpá'ó wíyantafena ámáámba tímakaisata isáúmne.

11 Minááímá ásé-aaifimba wéna Maníkó kawe'-aantembo iwáí wení áwáuma fí'oran-awauwarawini érai'-aain-iye. Kembá Póromba simásimena séna minááí simátíma'mae núwo

siyáiye.

Maníkó arumbá uwásínkaraiyemo siyáin-aai.

12 Ísu Káráísiti kentáásí Fasi'aénkó simásimena

séna kesí kísau kawe'-úmai maimaé núwo séna minkísáúmó máéndasafena fasi'aémbá símísa'a súwi simánkaumne.

13 Énifo minkísáú ímbo maiyáawandara'a wenáwí'a símai sáwí'a uwánke'a wení kísau-waasi sáwí'a uwátinke'a wembá símai sáwí'a uwánkaraumne. Minkánáárá'á Ísuma Fasi'aénkómá iyé-ááísáfé'a ímba érai'e sé'a ímba ísámai kawe'á é'a pó'a sáwí'o uráunda mindásafena arumbá uwásinkena

14 Fasi'aénkó úwoi súwa'nai úmaena íyísa'a Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé'a wenááisafe'a simankúnkúmba é'a wen-ímáyáá wéune.

15 Sáwí'o on-kwáásí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráísiti faútinkaindasafena marapá'á kunkáiye siyáifo minááí érai'-aain-ifo isé'a tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráaro. Kemó Póromo sáwí'o uráundawi seyaafá'nánká'ó sáwí'o uráamba íyáákaraumne.

16 Miyámó uráundasafena arumbá uwásinkena ayáátááka'a simu'marómba waási mindá awánésa wenááisafesa timankúnkúmba ésa aúí'a úmai maé'mae'o íyantafena ímba sínkamimba simu'maréna ména arumbá uwásínkaraiye.

17 Maníkó káráwiyaiwai maé'mae'a éna ímbo puwíndawi éna wembá ane'á súrantamba ímbo awánáúndawi weyáá Fasi'aénkómá éna wení áwáuma fí'oran-awauma waé'wae'a isaná wenáwí'a óraa'a waé'wae'a wéiye.

18-19 Tímótiyo kesáániniko maanáái óraaka simámenaumpo
isaaó. Ááéma Fasi'aénkóní kísau máínda-aai entá
simámakaundasaama isa'á imáyáa é'a pó'a óraaka simáme'a
súne. Minááísáfé imáyáa úmai arááíwaema Fasi'aénkómpá'á
amankúnkúmba éma arumpinkémbá érai'-aai isé méma i-
wáásímó tiyáántán-kwimáímo fasi'aén-kísáúmó maésamo
máéntemba Maníkón-aaisafe ayáántán-kwimái fasi'aén-
kísáú wémae méraao súne. Tuwímbai tirumpinkémbá érai'-
aai tínaaemba uwámesa pósa Fasi'aénkón-aai tínaaemba
uwámesa méraawe.
20 Miwífínkémbá kae'nárai-tuwi'a moóráwigon-awi'a
Áíméniyasi isaná moóráwigon-awi'a Árékísanda isa'á
ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye. Maníkómpá'á
sáwí-aai símai tuwáyááye sé'a ti'maráúnana waántáwanko
ta'ótokaiye.

2

Maníkómpá'á inaimó sen-ááí.

1 Maarán-ááí simátimiyo sé'a simámune. Maníkómpá'ó in-
aimó sembá óraa-tantaa'an-iye. Mindásafesa inaimó sembá
Maníkó seyaafá'-wáási túwa'nai ínkwae sésa áísai esa súwi
wésewe.
2 Maníkó óraa'-waasiye kenká'ó káráwiyaan-kwaasiye
túwa'nai ínasa inaí síyamba faru úmaisa moóráfinta méta
Maníkóntáféta imáyáa éta arupíse úmaisa méranaumne.
3 Miyán-ínáímó sembá Maníkón-aúranka'a kawe'-úmai
sewaná póna aamoí éna wemá sáwí-imayaafinkembo
faúsínkáiwaisa póna aamoí wéiye.
4 Maníkó seyaafá'nánká sáwí-imayaafinkemba
faútinkainasa wení érai'-aaimo isáíyantafena aráái wétaiye.
Miyásáfésamo seyaafá'-wáásísáfésamo imáyáa ésamo
Maníkómpá'ó inaimó sembá kawe'án-iye.
5 Maníkó mimbóráwígó méraisana Maníkówé wení
waásiseti afufumpimbó méraimba mimbóráwígó ména
minkwáásígón-áwí'a Ísu Káráísiti ména waási Maníkónté'a
kááísatinkena
6 seyaafá'-wáási sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne
séna aaraa-táíyá'á pukáiye. Maníkó seyaafá'-wáási
kentí sáwí-imayaafinkemba faútinkanaumne séna miyán-
kánáá tíníye siyáimba póna Ísu Káráísitimba ai'marówana
kumpukáiye.
7 Miyáumai Maníkó simásimena séna aantá-waasi-i'a éma
fí'onkaa-waasi simátíma'mae núwo séna si'marówa'a wení
érai'-aaisafesa timankúnkúmba íyantafe'a simátíma'mae'a
iyúne. Minááímó súnda ímba karo'-ááí súmpo érai'a súne.

8 Naaó'-naoken-kwaasi túwaandu ésa Maníkóntáfésa imáyáa ésa ímba aaisambá sésa ímba mósimesi-aai síyamba inaimó síyantafe'a miyán-oro súne.

9 Túwaandu ésamo Maníkón-ímáyáámó mósá maráíyamba aaremá maarámó íyantafena siráááíma wétaiye. Ímba túma maimaé iyésa kawe'-úmai unáánkwátói ésa waási súfífáefo sésa ímba to'waaí ésa

10 ímba miyá-sáwí'ó íyamba kawe-kísáú aantemba maíyasa tuwánánááwe. Aaremó kesáfésamo sésa Maníkóntáfé'a imáyáa úne sen-ínímbó kawe-kísáúmó máéntemba miyán-oro.

11 Aaré ímba túma maimaé iyésa aáno úmai mésa Maníkón-aaimo sen-kwáásí táái isánááwe.

12 Aaremá ímba waaiyá'á káráwiyaawi mésa waai túranka'a ímba koméśa aaimó simátimiyamba aáno úmai méranaawe súne.

13 Naaófá'á Maníkó Ándámumba aifa'á úmarena ánaaemba awaaainínkómbá Ífimbo úmakaintafe'a minááí súne.

14 Waántáwanko ímba Ándámuntafena siyáifo Ífintafena karo'-ááí simámuwana érai'e séna aifa'á Maníkón-aai taráíyaiye.

15 Énifo aaremá iyámpóímo matinkáíyambo éna sáwí'a úmai méraampinkemba Maníkó tiyáíníye. Aaremó Maníkómpá'ó timankúnkúmbo ésamo wen-ímáyáámó ésamo arupíse úmaimo aáno úmaimo maé'mae'o úmae iyésamo miyámó íyanamo éna Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba tiyáíníye.

3

Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawi-taai.

1 Tuwímbaimo Maníkóní waásiya'o káráwiyiyan-kisau maénae síyawimo ésa tiráááimo táínda-kisau kawe-kísáún-iye siyáamba minááí érai'-aain-iye.

2 Maníkóní waásiya'o káráwiyowiti kísaumo máéwi maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aaimo wéraiwai ésa kímbora-inimba mapá kuráawi ésa arupíse úmai kawe'-ímáyáá aantembo owí ésa miwí túwí'o mósá maréwi ésa namu'-waasí naambá timésa tómbá timésa owí ésa Maníkón-aai kawe'-úmai simátíma'maesa wéiyowi ésa

3 ímba uwóí'o on-dómbá námae nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambá sésa aáno úmaimo méraawi ésa ímba óntantafesa túrande-urande owí ésa

4 miwítí naaúmpa'o méraan-kwaasiya'a kawe'-úmai káráwiyowi ésa miwítí iyámpói tifoísáísafesa ésa miwí táái wéisaiyawi ésa miyán-kwáásímó ésa Maníkóní waásiya'o káráwiyowiti kísau maénááwe.

5 Aare-iyámpóíya'o ímbo kawe'-úmaimo káráwiyowimo ésa
Maníkóní waásiya'a ímba kanaa'á káráwiyonaawe.
6 Káfé'o Maníkóntáfésamo ísámaimo tíyawimo ésa
Maníkóní waásiya'a káráwiyowiti kísau ímba maénááwe.
Miyán-kwáásímó minkísáúmó maésamo ésa túma maimaésa
iyíyana waántáwankomo sáwí-meyambo maiyáintemba miyá
ónááwe.
7 Símai sáwí'a uwátínkáafo waántáwanko tamaimái
wemparí'a ifáínifo Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasiwara'o
sésamo kawe'-aantemba úmai méraawin-owe síyan-
kwaasimo ésa miyán-kwáásí aantemba Maníkóní waásiya'o
káráwiyowiti kísau maénááwe.
8 Maníkóní waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owi
maarán-kwáásín-owe. Arupíse úmaimo mérewi ésa ímbo
kaumbo-kae'-ímáyáámó tokéwi ésa ímbo uwóí'o on-dómbó
námae níyawi ésa ímbo óntantafesa túrande-urande wéiyawi
ésa
9 tirumpinkémbó érai'-aaimo isésamo ombá Maníkóní
érai'-aaigoni áwáuma ta'ótóráawi ésa
10 miyán-kwáásí ésa Maníkóní waásiya'o káráwiyaawi
wétuwa'nai-owiti kísau maénááfo aifa'á miwítí kísau
tuwánewasamo kawe'ó íya'o é'a minkísáú tíméro.
11 Miyá íyasamo ésa miwí tuwaainintómbá maarán-
ínímbán-owe. Kawe'-úmaimo méraiyawi ésa ímba tíyo-aai
sen-ínímbá pósa arupíse úmai mésa seyaafá-kísáú kawe'-
úmai wémaewe.
12 Maníkóní waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kisau
wémaewi maarán-kwáásín-owe. Kímbora-inimbo ma'maé
kuráawi ésa miwítí iyámpóíya'e miwítí naaúmpa'o méraan-
kwaasiya'e kawe'-úmaimo káráwiyaawi ésa miyán-kwáásímó
Maníkóní waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kisau
maénááwe.
13 Minkísáúmó kawe'ó úmaimo maíyawi ésa Ísu
Káráísitiye'o kááísamaimo méraan-aai fasi'ámai
simátimiyasa isésa miwí túwí'a mósá maránááwe.

Maníkóní áwáu-aaigoni áwáu-aai.

14 Tímótiyo kemá Póro ampáánká'á embá koawánanae sé'a
wée'a maanáúfái agaimái tuwáúmpo toráumai isaaó.
15 Empá'á kónae sé'o onda-ámbó faiyínamo e maanáúfái
toráumai isé sé kesáá Maníkóní akúntá únanasa agaimái
símakaimba póta miyásá ónaumne sínone. Áfonkomo taaimó
farámíntemba kesáá Maníkó méraiwaini waásisa
éta wení érai'-aaisa taawiyafónaumne.
16 Érai'a Maníkóní áwáu-aaigoni áwáuma paápé úwana
óraa'-waasigo éna maarán-iye.

Ísu Káráísiti marapá'á waási-i'a úmai paápé úwana Maníkóní
ámútanko wentáféna séna arupíse úmai méraiwain-
iye súwasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi
awánowasa waási fí'o-fi'om-barafakewi wenáái
simátíma'mae kuwasá wenááisafesa timankúnkúmba
uwaná Maníkó kunáí'maena wíyómpa'a móankaraiye.
Minááí Maníkóní áwáu-aaigoni áwáun-iye.

4

Karo'-ááímó simátimiyan-kwaasimo paápé íyan-aai.

1 Maníkóní ámútanko afora'á séna ánaaen-kanaa
tínasa tuwímbai Ísu Káráísitimba tínaaemba uwámesa
waántáwankowe wení kísau-waasiyemo síyan-aai isésa
karo'-ááímó síyamba aráááwaenaawe siyáiye.
2 minkáró'-wáási miwítí sáwí-tirumpinken-karo'-aai
simátinkesa érai'e síwae sésa miwítí sáwí-awau ímba
awánésa karo'á sésa
3 aarewé waaiyémó maíyamba aaraa matinkésa tuwímbai-
tomba aaraa matinkésa miyán-káró'-ááí síyasa ánaaen-kanaa
tínasa tuwímbai miyán-ámbá aráááwaenaawe. Mintóntáféna
Maníkó wení érai'-aaisafesa timankúnkúmbo íyawisafena
séna miyán-tómbá uwátinkaunda wéne'a súwi síwae sé'a
uwátínkaraumne Maníkó siyáiye.
4 Seyaafá-tántáá'ó Maníkómó úmakaimba kawe-tántáá'án-
ifo aaraa matínkááfonifo úwoi wéne'a Maníkóntáfé'a súwi
seró.
5 Inaisá súndanifo Maníkó kawe'án-iye siyáimba pósa
mintómbá aaraa matínkááfonifo.

Ísuni kawe-kísáú-wáási ónemo siyáin-aai.

6 Tímótiyo simáménda-aaimo Maníkóní waásimo
simátímínda Ísu Káráísitini kísau-waasi-i'a éma po kawe'-
wáási uráínone. Tómbó nésamo fasi'ámaimo méraantemba
Ísu Káráísitini érai'-aai aráááwae kawe'-úmai simátíma'mae
íyínana minááígó fasi'ánkainiye.
7 Úwoimo maní'ó sen-ááí ímba Maníkón-aain-ifo úwoi-aain-
ifo ánaaeni'a uwámuwo. Emá ayáántán-kwiye Maníkóní
áwáuma aráááwae enáúma káráwiyuwo.
8 Súgomo kawe'ó ínkwae-imayaamo ésamo ésa tiyáántán-
kwiyésamo kísaumo maíyamba mindá kawe'án-ifo Maníkóní
áwáuma aráááwaenae sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-
kwiyésa Maníkóní kísaumo maíyamba mindá óraa-kawe'an-
iye. Miyámó ésamo ésa káfé'wara ánaaenkwara'a méraiyan-
aempa'a minkísáúgó túwa'nai iye.
9 Minááí érai'an-ifo ísámai tirumpimbá ta'ótóráaro.
10 Maníkó fasi'aénkwáráwí póna seyaafá'-wáásíyá'ó
káráwiyaiwai éna wenááisafeta simankúnkúmbo úndawisa

sáwí-imayaafinkembo faúsínkáíwaimba amu'maréta póta siyáántán-kwiyéta kísausa maénaumne.

11 Tímótiyo minááí simátime sé miyán-oro siyó.
12 Ifó'-wáási óndasafesa úwoi-waasi óne sésa sáwí'a uwánkáafonifo kawe'-úmai mé kawe'-ááí sé imáyáa timé arupíse úmai mé kawe'-aantemba wéinasa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí awánésa indantembá miyán-oro.
13 Empá'ó ímbo kondará'ó éma waási túranka'a Maníkóní aúfáífinken-aai toráumai simátíma'mae wéiye aráátimiyo.
14 Áááma entáféna Maníkómó siyáin-aai simátímúwasa Maníkóní waásiti óraa'-waasi tiyáámba enane'á ta'ótoresa sésa Maníkóní kísau mauwó suwamá minkísáú maéndasafe ónana Maníkó fasi'aémbá ámakaifo ímbo túwénda fasi'ámai maimaé iyuwó.
15 Simámunda-aai aantemba imáyáa é miyá úmae íyínasa seyaafá'á awánésa sésa Maníkóntáféna fasi'ámai méraimba póna mifásí'áénkó iyíníye sénááwe.
16 Enáúma káráwiye méma simátímínda-aai imáyáa úmai kawe'-úmai simátimiyo. Miyámó ónda kawe'-ámpá'á kónasa enááimo
ísáán-kwaasi kawe'-ámpá'á wégowe.

5

Fasi'aénkóní waásiti imáyáa arupíse uwátinkaaomo siyáin-aai.
1 Tímótiyo waurántómbá iyafákémbá ímbo sindá ena-fontáfémo aáno úmaimo séndantemba miyáumai simátimiyo. Enáfámarimbo óndantemba
ifó'-wáási miyá uwátinkaao.
2 Enanóisaimo óndantemba áráankantomba miyá uwátinkaao. Enáúmbarimbo óndantemba aú-inintomba miyá kawe'-aantemba uwátinkaao.

3 Keto'-íníntí tíráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Énifo keto'-ínímbó timááraamo ímbo méren-inimba túwa'nai uwo.
4 Énifo keto'-íníntí tíráá'maarina'i tinááwaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Miwítí aifaráán-kísáú miwí tinófoi túwa'nai oro. Miyámó íyambo ésa káráwimaesamo iyáam-beyambo timíyamba Maníkó aamoí íníye.
5 Keto'-ínímbá timááraa ímba méraan-inimbo ésa sésa Maníkó kenká'á káráwiyiniye sésa Maníkómpá'á inaí símae wéiyesa súwa'nai ínkwae sésa inaí wésewe.
6 Énifo keto'-ínímbó marapá-tántáátáfésamo tiráááísafesamo ésamo ombá Maníkóní némpa'a méraawe.

7 Ketoˈ-ínintáfésa sésa sáwíˈa úmai méraawe sefáínifo
simámunda-aai simátimiyo.
8 Maníkón-aaisafesamo karoˈémó sembá mindá sáwíˈa
ombánifo tuwímbaimo ésamo miwítí akúnkáˈé miwí
timááraaraˈemo ímbo kaweˈ-úmaimo káráwiyombo ésa
Maníkón-aai tínaaemba uwámakaamba mindá óraa-sawiˈa
wéowe.

9 Ketoˈ-ínímbó Maníkóní kísaumo máén-inimba saafá úmai
túwíˈa agauwó. Mindá maarán-ínímbán-owe. Áráankamba
késa 60 aatai maisukáan-inimba ésa kímbora-wambo maimaé
kuráan-inintomba ésa
10 mininíntóntáfésa kawe-kísáú wémaewe sen-ínímbá ésa
miwí tírááˈmarinkaˈa kaweˈ-úmaimo káráwiyaan-inimba ésa
namuˈ-waasí tómbó tímén-inimba ésa Maníkóní waási kaweˈó
uwátínkáán-inimba ésa umbai-tántááˈó makáan-kwaasi
túwaˈnai on-ínímbá ésa miyán-káwé-kísáúmó wémaen-ketoˈ-
inin-tuwiˈa agauwó.
11 Aú-ketoˈ-inin-tuwiˈa ímba agauwó. Miwí Maníkóní
kísau wémaesa ánaaemba waaí maénae-imayaamo ésa Ísu
Káráísitinkaˈo fasiˈaén-ááímó símaresa ímba imáyáa ésa waaí
maíyasa
12 tuwímbai tuwánésa sésa Ísu Káráísitinkaˈo fasiˈaén-
ááímó símakaan-aaima taraisésa sáwíˈa uráawe sénááwe.
13 Miyáumai maaráwáráˈá ésa ímba kísau maésa nambáˈ-
aantemba nésa ímba kísau wémaesa tíyo-aai símae wénesa
moparáwíntáfésa wendé wenden-iyé-ááí simátímaˈmae
nésa aanáfómó ímbo siyénkaˈa ke simásuwesa sénááwe.
14 Mindásafeˈa simámeˈa súne. Aú-ketoˈ-inimba waaí
maésa iyámpói matinkésa kaweˈ-úmai káráwiyesa miyámó
íyamba kesáámá ímba sáwíˈa úmaisa méraunda pósa
Maníkóntáfésamo ímbo aamoimó íyawi kentáásí áwáumo
saafá ésamo ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe.
15 Tuwímbai-ketoˈ-inimba kaweˈ-ámbá éˈa ifátuwesa
waántáwankoni sáwí-ampaˈo wéaraaiwaentafeˈa súnda-aai
simámune.
16 Maníkón-aaisafesamo timankúnkúmbo on-ínímbá
miwí timááraafinkembo ketoˈ-ínímbó méraamba túwaˈnai
oro. Maníkóní waási ketoˈ-ínímbá timááraamo méraan-
inimba Maníkóní kísauraˈo tukáan-ontantamba túwaˈnai
ofáínifo ketoˈ-ínímbá timááraamo ímbo méren-inimba
minóntántámbá túwaˈnai oro.

17 Maníkóní waási miwítí óraaˈ-waasi kaweˈ-úmai
káráwiyaawisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá
maˈmái tíméro. Minórááˈ-wáásífínkémbá tuwímbai Maníkón-
aai fasiˈámai simátimesa óraa-kisau wémaewisafesa imáyáa
ésa miwítí méyámbá mósá maˈmái óraaˈa tíméro.
18 Minááísáféna naaófáˈá Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna purumakagóní kísauraˈ-meyantafena séna

waásiti tómbá wíti-aramba ásima piyíndasafena purumakagón-aísamai támai tafandaafá úmai ásima ufítúwáínkaˈa purumakagón-óikaˈa ímba káráˈesa ifátúwéwana úwoi ména tuwímbai náíníye
agaimaréna siyáiye. Moóráfaˈa agaimaréna séna
kísaumo máéwi méyámbá máéro
agaimaréna siyáiye. Maníkóní waási minááímá imáyáa ésa miwítí óraaˈ-waasiti méyámbá tíméro.
19 Maníkóní waásiti óraaˈ-waasi tíyoˈo fáíyan-aai ímba isaaó.
Énifo kaumbo-kaeˈ-wáásímó tésamo síyan-aai miwí táái isaaó.
20 Sáwíˈo úmae íyówisafe seyaafáˈ-wáási túrankaˈa fasiˈaén-ááí simátimiyo. Miyámó inasamó ésa seyaafáˈ-wáási táátafesa ésa miwí túma káráwiyonaawe.

21 Maníkón-aúrankaˈe Ísu Káráísitin-aúrankaˈe Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi túrankaˈe óraakaˈa simámeˈa súne. Simámundantemba uwo súne. Aaigóní áwáumo ímbo ísarendarakembo e ímba aaí simátiminone. Aaigóní áwáumo ísarendarakembo e kaweˈ-úmai simátiminone. Ímba waási tuwínkaaˈ-uré sindá seyaafáˈ-ááímá aforaˈ-aantemba simátimiyo.
22 Moóráwigomo Maníkóní kísau maínkwae sémo e ímba ááéma íyáfasinankenda awánasuwe ánaaemba íyáfasinankaao. Sáwíˈo wéiya ímba ewáráˈá tiráái wáínda kaweˈ-úmai káráwimai kaweˈán-uwo.

23 Tímótiyo enarumpinkémbó áíˈo énamo tuwímbai-kanaamo áúfaˈo wínamo e non-úran-aantemba ímba nendá taaérampinken-domba naaó súne.
24 Tuwímbaimo sáwíˈo ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba wémaefo tuwímbaimo sáwíˈo ombá miwítí áwáuma ánaaemba paápé íníye.
25 Miyáumai tuwímbaimo kawe-kísáúmó máémba tuwánaawasa tuwímbaimo kawe-kísáúmó máémba ímba tuwánaamba miyámó owítí áwáuma ánaaemba paápé íníye.

6

1 Wayó-kísáúmó máén-kwaasi Maníkóní waásisafe maanááí simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-tuwiˈa óraaˈa uwátinkeˈa miwítí kísau kaweˈ-úmai máéro simátimiyo. Miyámó íyasamo ésa Maníkón-áwíˈe Maníkón-aaiye ímba símai sáwíˈa ónááwe.
2 Káráwiyaan-kwaasi Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owísáfésa miwítí wayó-kísáú-wáási sésa Ísu Káráísitini

waásimo úndantemba miwíwárá'á Ísu Káráísitini waási póta miwí túwí'a ímba óraa'a uwátinkanaumne sefáínifo maarán-ááí seró. Maníkón-aaisafe'o simankúnkúmbo úndantemba miwíwárá'á Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba wéowa'a sirumbá timé'a pó'a miwítí kísau kawe'-úmaimo máénda minkísáúfínkémbá kawe-tántáá'á maénááwe sé
wayó-kísáú-wáásísáfé minááí simátimiyo.

Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo méraamba óraa-tantaari'o on-ááí.

Tímótiyo simámunda-aai óraaka simátimiyo.

3 Tuwímbaimo fí'on-aaimo simátimesamo kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-aaimo kawe'-ááímó ímbo aráááíwaesamo Maníkóní áwáu-aaimo ímbo wéaraaiwaewi
4 miwí túma maimaé wéiyesa seyaafá-tántáákóní áwáuma ímba ísaraawe. Miwífímbá sáwí-imayaa wéraisasa aaigóní áwáusafesa sáwífa'-aai sésa kesááigo íyáákainkwae-aai se-wasá miyá-sáwí-ááífínkémbá tirumbá sáwí'a uwátinkesa aaisambá sésa túwí'a símai sáwí'a uwátinkesa sáwí-imayaa uwátinkesa
5 aaisambá símae wénowe. Miyámó on-kwáási miwítí imáyáa símai sáwí'a ésa érai'-aai ifátuwesa karo'-ímáyáá ésa sésa sáwífa'-ontama maénae sésa Maníkóní aambá wéaraaiwaewe-karo'-imayaa wéowe.

6 Miyán-káró'-ímáyáámó ombánifo Maníkóní aambó érai'o aráááíwáéwi imáyáa ésa sésa Maníkóntáfé'o imáyáamo é'o méraunda óraa-tantaa'an-ifo makáunda-ontama mindá kanaán-iye wésewe.
7 Kesinóisaisa óntaiyainta masínkaraawe. Púwóndasa ínta óntawarata maimaéta kónaumne.
8 Unáánkwátóiye tóné makétaamo éta mindá kanaán-iyesa sénaumne.
9 Óntasafe-imayaamo owí misáwí-ímáyáágó tafisínana sáwí-tantaatafesamo tiráááísafesamo íyan-tantaako miwí ta'ótorainasa sáwí'a úmai tai'ánááwe.
10 Fí'o-fi'o-sawi-imayaagoni áwáuma óntamba maénae-imayaasafesa aamoí wéowe. Tuwímbai óntamba maénae-imayaa aantemba wéesa Maníkón-aai ifátuwesa umbai-tántáá'á maésa tirunkó umbaí taisasá méraawe.

Maníkón-aúranka'a arupíse úmai méraaomo siyáin-aai.

11 Tímótiyo emá Maníkóní waási éma miyán-tántáákómbá ánaaemba uwáme Maníkón-aúranka'a arupíse úmai mére wentáfé-ímáyáá wéema seyaafá-kísáú kawe'-úmai wémae imáyáa wétime Maníkóntáfé fasi'ámai aáno úmai mére miyán-tántáátáfé ayáántán-kwiye méraao.
12 Waásimo méyámbó maénaesamo tuwaantantésamo kontembá emá Maníkón-aaisafe amankúnkúmba e

ayáántán-kwiye minámbá arááíwa'mae aúí'a úmai maé'mae'o inda-ámbá arááíwa'mae iyuwó. Áááma sáwífa'-waasi túranka'a paápééma séma Maníkón-aai érai'-aai pó'a wenká'á kááísamai méraumne sundará'á Maníkó entáféna aúí'a úmai maé'mae'a wéone siyáiye.

13 Maníkó seyaafá'ó méraawiti áwáugon-iye. Ísu Káráísiti aaimó sí-náúmpá'á óraa'-waasigon-awi'a Póntiyasi-Páíratimba kawe'-ááímó simámakaiwain-iye. Minkáé'nárai túranka'a embá óraaka simáme'a súne.

14 Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti marapá'ó ímbo kunkáindara'a wemó siyáin-aai arááíwa'mae wéiye kawe'-aantemba wéinasa awánésa sésa minááí érai'-aain-iye sénááwe súne.

15 Maníkó Ísu Káráísitintafena séna kumuwómó síndakanaa kumíníye. Maníkó kawe'-aantembo iwái éna weyáá seyaafá'nánká káráwiyaiwai éna seyaafá-fásí'áénkwárá'-wáási wení fasi'aénkó íyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásíyá'á kawáán-uráiwai éna

16 weyáá ímba puwíndawi éna fí'ora-sara'o méraiwai isasá miyá-sárá'á ímba waási kanaa'á koméranaawe. Maníkómbá seyaafá'-wáási ímba túrantamba wéawanesa ímba kanaa'á túrantamba awánánááwe. Wenáwí'a óraa'a waé'wae'a isaná wení fasi'aémbá waé'wae'o imbá mindá érai'-aain-iye.

17 Tímótiyo moparáwínkwárá'-wáásísáfé óraaka simátime sé ímba túma maimaé iyé'a ímba moparáwíntáfé'a aamoín-oro. Mindá tai'áínda-tantaa'an-ifo ímba amu'márémba Maníkó seyaafá-tántáátáámó wésimiwaintafe'a amu'maré'a mé'a aamoín-oro simátimiyo.

18 Moórá-aai moparáwínkwárá'-wáási simátime sé kawe-kísáú wémae'a túwa'nai úmae wéiye'a moparáwímbá tuwínkaa'-úmai tíma'mae íyóro.

19 Miyámó é'o é'a miyámó íyan-tantaatafe'a ánaaemba kembiwímó túwa'nai índa-tantaa'a wéraina'a miyámó é'a kawe'-úmai méranaawe simátimiyo.

20 Tímótiyo Maníkó simámakain-aaiye aráánámakain-aaiye káráwimai kawe'án-uwo. Maníkómbó ímbo arááíwáén-kwaasi úwoi-aai wésefo minááí ánaaemba uwátimiyo. Karo'á sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumnemo mósimesi-aaimo síyamba ánaaemba uwátimiyo.

21 Tuwímbai sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumne sésa pósa Maníkómpá'ó timankúnkúmbo on-ámbá ifátukaawe.

Maníkó seyaafá'-wáási úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.

Kemá Póro súnda-aai taí'áiye.

2 Tímóti

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba afakaeté-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanááí agaimái tuwówana wenópa'a kuráiye. Ísun-aai simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkarowana ména Tímóti Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanááí agaimarówana wenópa'a kuráiye.

1 Tímótiyo kemá Póro maanááí maanáúfáífímbá agaimaráúmpo isaaó. Maníkó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Maníkó óraaka'a séna Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraamba pó'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáin-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye.
2 Tímótiyo kesáánimba óna'a sirumbó wéamundawi ómpo maanááí maanáúfáífímbá agaimaráúmpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráísiti kentáásí Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inaí súne.

3 Kesíwá'námo Maníkómbó arááíwakaantemba kemá miyá únana mindásafena kesirumpimbá ímba aaí wéraiye. Maníkómpá'ó inaimó súnda entáfé'a imáyáa é'a aasiyaasí áísai e'a súwi simánkaumne.
4 Ifi'ó tasínkaraanda imáyáa é'a aneka'á awánánae-imayaa úmae wéiye'a embó awánaanda sirunkó óraa-kawe'a íníye.
5 Ísu Káráísitin-aaisafemo amankúnkúmbo ónda ímbo óikakembo óndamo arumpinkémbó óndasafe'a imáyáa úne. Aifa'á enaráárán-áwí'a Róísi Maníkón-aaisafena amankúnkúmba úwana minkákémbá enanón-áwí'a Yúnísi Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo uráimba ewárá'á miyá wée Maníkómpá'ó amankúnkúmbo ónda érai'a mindá ísaraumne.
6 Mindásafe'a simáme'a súne. Maníkómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó. Maníkóní kísaumo máíndasafe'a siyáámba ane'á ta'ótoraawanana Maníkó fasi'aémbá ámakaiye.
7 Maníkó imáyáasa símakowata fasi'ámaisa méta ínta sáátafeta éta imáyáasa wétimeta kesúrata káráwimai kawe'á uréta úndasa po Maníkómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó.

8 Mindásafe kentáási Fasi'aénkó siyáin-aaimo
simátimendasafena ímba áá'a íno. Fasi'aénkóní
waási-i'o úndarakemba ándáfa'a sínkaraawa'o
méraundasafena ímba áá'a íno. Maníkó fasi'aémbá ámímba
po ásé-aai simátímínasamo áí'o índa-i'o uwánkaiyamba sí'o
úni'o uwásínkaraantembo uwánkaiyamba ímba imáyáamo
indá fasi'ámai méraao.
9 Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba faútínkáana'a kawe'-
aantemba úmai méraaro siyáiye. Kesáá
kawe-kísáúmó maúndasafenasa ímbanifo wení
imáyáafinkemba séna úwoi túwa'nai ónaumne siyáimba póna
kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsinkenasa séna kawe'-
aantemba úmai méraaro siyáiye. Áwáura'a Maníkó maramá
ímbo úmakonka'a Ísu Káráísitini kísausafena imáyáa éna séna
úwoi túwa'nai ónae'a to'mayaa úne siyáiye.
10 Maníkó kentáásáfénawe séna to'mayaa úmakaimba
paápé úwana Ísu Káráísiti marapá'á kuména kentáási
sáwí-imayaafinkemba wéfausinkaiye. Waási púwówini
áwáuma wemá íyáákena taí'ásuwowasa wíyómpa'a aúí'a
úmai maé'mae'a ésa ímba puwónááwe.
Minásé-ááí paápé úwata ísaraumne.

11 Minásé-ááímó simátíméndasafena Maníkó simásimena
séna aantá-waasi-i'a éma ai'máráana maanásé-ááí
simátíma'mae núwo súwa'a
12 miyámó ówándarakemba sí'o úni'a úmai ándáfa'a
sínkaraawa'a mé'a ímba sigaesáfé'a úne. Moóráwigon-
aaisafe'o érai'emo sé'a wenká'ó simankúnkúmbo úndawimba
awáné'a símakain-kisau káráwisa'a minááí érai'-aain-iye
súnda pó'a ímba sigaesáfé'a úne. Maníkó waásimo méraawini
áwáuma tísai índa-kanaa ímbo tiyáindara'a símakain-kisau
wégarawiye.
13 Tímótiyo érai'-aaimo simámakaunda arumpimbá
ta'ótore aráááíwae Ísu Káráísitiye'a kááísamai mé wenááisafe
amankúnkúmba wée wembá arumbá amé miyá úmae iyuwó.
14 Maníkó érai'-aaimo simámakaimba Maníkóní
Ufaen-ámútánkó kentáásirumpimba méraimba po wení
fasi'aéntámbá minéráí'-ááí káráwiyuwo.

15 Ésiyaa-marafaken-kwaasi seyaafá'á tínaaeni'o
uwásiyukaampinkemba kae'-wáási moóráwigon-awi'a
Físérasi isaná moóráwigon-awi'a Émósénisi isamá minááí
ísaraane.
16 Moóráwigon-awi'a Ónésíforasi kesópa'a tóso éna
kawe'-ááí simásimena kesí imáyáa aúí'a uwásinkena
ándáfa'o méraunda ímba aigaesáféna isa'á mindásafe'a

Fasi'aénkómpá'á inaí súnda Ónésíforasi wení naaúmpa'o méraan-kwaasiye kawe'á uwátinkainkwae sé'a inaí súne.
17 Wemá Rómu-naopa'a taména siyaafáí émena ándáfa'o méraunda tasuwánéna kesí imáyáa aúí'a uwásínkaraiye.
18 Ááéma Éfésási-naopa'a koméraawanana sáwífa-kanaa wemá súwa'nai úwa é'a awánaraane. Miyámó uráintafe'a súne. Fasi'aénkó waásimo méraawini áwáumo tísai índa-kanaa tínana Fasi'aénkó wentáféna arumbá uwánkainiye súne.

2

I-wáásímó fasi'ámaimo méraantemba miyáumai fasi'ámai méraaomo siyáin-aai.

1 Kesááninkoo Ísu Káráísiti úwoi wéawa'nai-ifo fasi'ámai méraao.
2 Sáwífa'-waasi túranka'o simátimewanda-aai isé kawe'-ímáyááwárá'-wáási fasi'ámaimo méraawi kawe'-úmaimo simátimiyawi simátímínasa miwíwárá'á ta'ótokesa simátíméro.

3 I-wáásímó umbai-tántáá'ó tímémbo fasi'ámaimo máéntemba Ísu Káráísitini waási-i'a óndarakemba embá umbai-tántáá'á ámémbanifo fasi'ámai méraao.
4 I-wáási miwítí óraako aamoí ínkwae sésa wenáái wéaraaiwaesa ímba fí'o-fi'on-tantaatafesa imáyáamo íyamba óraakoni kísausafesa imáyáa wéowe.
5 Moórá-aai isaaó. Tuwaantantésamo kontembá moóráwigomo wení óraakon-aaimo isénamo awaan-tanténamo iyénamo éna méyámbá máíníye.
6 Moórá-aai isaaó. Kísaumo fasi'ámaimo owímó ombá tómbó fakaráán-kanaamo tisasá aifa'á fáká'mai wénaawe. Minááí imáyáa é Ísu Káráísitiye'a fasi'ámai méraao.
7 Simámunda-aai imáyáa inaná Fasi'aénkó imáyáa amína minááígóní áwáuma isáínone.

8 Ísu Káráísiti Téfítin-aísaafitantambo uráiwai puwénamo íyáfasinkaiwaintafe imáyáan-uwo. Minááí ásé-aai simátímakaunda-aain-iye.
9 Minásé-ááímó simátimewandarakemba ándáfa'a másinkesa sáwí'o owímó tíyayaanka'o kárá'umaesamo mátinkaantemba kembá síyayaanka'a kárá'umaesa sí'o iní'a úmai ándáfa'a másínkaraafo kemá úwoi ménaumpo Maníkón-aaigo wété ínasa ísáaro.
10 Mindásafe'a Maníkómó wemparí'o úmáráín-kwaasisafe'a imáyáa é'a pó'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a méraumne. Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaafinkemba tí'maena kawepá'á métinkainasa sámo

kain-áémpá'á maé'mae'o íyantafe'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáamo únda fasi'ámai méraumne.

11 Maanááí érai'-aain-iye.

Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasa póta puwétaamo éta weséta méranaumne.
12 Umbai-tántáá'ó ímbo imáyáamo éta fasi'ámaimo métaamo éta waásiya'o káráwiyintemba kesááwárá'á miyásá ónaumne. Sínaaembo uwámenanasaamo éna kentááwárá'á miyá íníye.
13 Wenááisafetaamo simankúnkúmbo urétaamo ifátúwáananasaamo éna wemó sintembó miyámó éna ímba kanaa'á tuwéna fí'on-aai síníye.
Minááí érai'-aain-iye.

Maníkóní kísau arupíse úmai maínana aamoí uwánkainomo siyáin-aai.
14 Tímótiyo Maníkón-aúranka'a maanááí símai tááka-tinke óraaka simátíma'mae iyé sé maanááí imáyáan-oro. Úwoi-aaisafe'a sáwífa'-aai sé'a aaisambá wésefo minááí ifátúwáaro. Minááímó isáíyanamo éna minááígó ímba kawe'á uwátinkaina'a sáwí'a ónááfo súnda-aai simátíma'mae iyuwó.
15 Maarán-kwáásí-í'o ónae sé maarán-uwo. Érai'-aaimo arupíse úmai simátímíndawima éma Maníkóní kísau-waasi éma ení kísausafe ímba aigaesáfé indawí éma miyámó émo e Maníkón-aúranka'o ménda simámena séna kawe'-úmai méraane síníye.
16 Úwoi-aai Maníkómbó ímbo arááíwáén-kwaasimo sen-ááí ánaaemba uwámuwo. Miyán-ááímó sen-kwáásí ímba Maníkóntáfésa imáyáa ésa sáwísáwí'a úmae wéiyowe.
17 Sowáéfitambo énamo seyaafá-túfá'ó intembá miwí tááigo wété imbá pósa sáwí'a ónááwe. Miwífínkémbá kae'-wáásí túwí'a moóráwigon-awi'a Ááméniyasi isaná moóráwigon-awi'a Fáírítasi
18 minkáé'nárai érai'-aai ifátuwesarai sésarai pukáundafinkenta é'a íyáfasinkaunda póta ánaaemba aneka'á ínta íyáfasinanaumne séyasa isésa tuwímbai Ísu Káráísitin-aaisafesa kae'-ímáyáá wéowe.
19 Áfombo fasi'ámaimo faimáráántemba Maníkó áfonkaan-tantaa'a fasi'ámai faimaréna minká'á aúfái agaimaréna séna Fasi'aénkó wení waási é'a tuwánaraiye séna moóra-aai agaimaréna séna Fasi'aénkóní waási únemo sewí sáwí'o ombá tínaaemba uwáméro agaimaréna siyáiye.

20 Moóra-aaimo simáménda isaaó. Óraa'-naumpa'a tuwímbai-taufa'a marésa tuwímbai korí-óntántámbó

úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai taaisambó úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai agari'-márásámbó úmakaan-taufa'a marésa óraa-kanaa aantemba korí-táúfápínkémbá nésa úwoi-kanaa taai-taufápínkémbá wénaawe.

21 Simátímakaunda-sawi-kisaugombo tínaaembo uwámesamo kawe'-úmaimo méraawi kawe-táúfákáámbá úmai mésa Maníkóntáfésa imáyáa wéesa Maníkómó kawe-kísáú timíndasafesa to'mayaa úmai méraawe.

22 Ifó'-wáásímó sáwí-tantaatafesamo tiráááísafesamo ombá ánaaeni'a uwátime arupíse úmai mérenda-imayaa é Maníkón-aaisafe amankúnkúmbo úmae iyí-ímáyáá wétime faru úmai mé tirumpimbó kawe'-aantembo imáyáamo ésamo Fasi'aénkómpá'ó áísai esamo súwa'nai ínkwae sésamo ontembá miyán-uwo.

23 Úwoi-aaisafesamo sáwífa'-aaimo sembá mináááiyákémbá aaisambó sembá ísaraampo ánaaeni'a uwátimiyo.

24 Fasi'aénkóní kísau-waasi ímba aaisambá sésa faru uwátinkesa kanaa'á aráátimesa aaisambó sembá tasí uwátinkesa

25 wempa'á mésa miwímó kentááimo taráísón-kwaasiti imáyáa kawe'á uwátinkesa miyámó íyanamo éna Maníkó imáyáa timínasawa Maníkómpá'á tésawa érai'-aaisafesa érai'e sénáá ína sénááo. Mindásafesa Fasi'aénkóní kísau-waasi amu'marésa méranaawe.

26 Waántáwanko ken-ímáyáá íwae séna miwí ta'ótokaiye. Érai'-aaisafesamo érai'emo sésamo ésa kawe'-ímáyáá ésa waántáwankomo ta'ótotuwenamo méraimpinkemba tufíntuwesa Maníkómpá'á ténááwe.

3

Ánaaen-kanaagon-aai.

1 Tímótiyo ánaaen-kanaamo tíndamo umbai-tántáá'ó paápé índasafe imáyáan-uwo.

2 Minkánáárá'á waási maará íyamba kesáfésa aantemba aamoí ésa óntantafesa aamoí ésa kesáfésa kawe'-wáásí úne sésa kentúma maimaé wéiyesa tuwímbai símai sáwí'a uwátinkesa tinófoi-taai taraisésa túwa'nai owísáfésa ímba súwi sésa Maníkóntáfésa ímba imáyáa ésa

3 miwítí waási ímba imáyáa timésa ti'ó kaótuwe méraamba ímba aaweyáá ésa karo'-ááí simátinkesa miwí túra'a ímba káráwiyesa tiyésa kawe-tántáátáfésa tíyántafesa uwátinkesa

4 namuro-wáásísáfésa miwítí waási pintaru'á ésa sáwí'a uwátínkáaro sésa sáwí-amba áááma aráááíwaesa miwí túma mósá marésa sáwí-tantaatafesa tiráááísafesa ésa aamoí ésa Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa

5 waási túranka'a Maníkóní waási úne karo'á sésa
Maníkóní fasi'aémbá tínaaeni'a wéuwamefo miyámó on-
kwáási ánaaemba uwátimiyo.
6 Miwífínkémbá tuwímbai fí'o-fi'on-daumpa'a iyésa ímbo
kawe'-ímáyáámó on-íníntáfésa karo'-ááí sewasá isésa miwí
tááisafesa érai'e wésewe. Minínímbá aoisaambá owaná
óraa'-i'a isasá miyá-sáwí-tántáá'á tiráááisafesa owaná
misáwí-tántáákó minínintómbá ta'ótokaiye.
7 Minínintómbá seyaafá'-wáási táái isésa ímba kanaa'á
tuwímbai isésa érai'-aai ta'ótokaawe. Mindásafesa miyán-
káró'-wáási tááisafesa érai'e wésewe.
8 Naaófá'á Mósesemo méronka'a kae'nárai-tuwi'a
moóráwigon-awi'a Yánísi úwana moóráwigon-awi'a
Yámbírísiye'o Mósesen-aaimo taráíyaayantemba minkáró'-
wáási miyáumai érai'-aai taraisésa imáyáa sáwí'a ésa
tóikakemba Maníkón-aaisafesa érai'e wésefo
9 ímba óraaka'a miyá ónááwe. Miwí karo'-ááí sésa
méraamba tuwánésa sésa karo'-wáásín-owe sésa miwí táái
ímba arááíwaenaawe. Naaófá'ó Yánísiye Yámbírísiye'o
sirááyan-karo'-aaisafesa miyá siyáawe.

Érai'-aai ta'ótore méraaomo siyáin-aai.

10 Miwí miyá wéofo emá ímba miyá uráampo naaó'-
naoken-kwaasi simátimunda-aai isé kemó méraundawini
áwáuma suwáné kemó wénundawini áwáuma suwáné uréma
po mináái wéaraaiwaene. Maníkómpá'á simankúnkúmba
é'a faru úmai mé'a imáyáa timé'a umbai-tántáápímbó
fasi'ámaimo méraunda-aai ísaraane.
11 Ántíoku-naopa'e Áíkóníyamu-naopa'e Rísítara-
naopa'emo maéwándara'a umbai-tántáá'á siméssa sí'o úni'a
uwásínkówa'a ímba imáyáa é'o fasi'ámaimo maéwánda
suwánaraane. Kempímbá óraa'-umbai-tantaa'a úmbanifo
Fasi'aénkó mimpínkémbá síkaiye.
12 Ímba ken-aantemba sáwí'a uwásínkaraafo maarán-
kwáásíwárá'á sáwí'a uwátinkanaawe. Ísu Káráísitiye'o
kááísamai mé'a wentáfé'o imáyáa é'o mé'a miyá ónaemo
sewí umbaí timénááwe.
13 Sáwí-waasi karo'-ááí sésa fí'owiti imáyáa kotafisewí
sáwí'a úmae iyésa tuwímbai karo'á simátinkesa miwí karo'á
simátiyuwanaawe.
14 Emá ímba miyá indá simátímakaunda-aaisafe érai'e
fasi'ámai sé mináái fasi'ámai ta'ótoraao. Minéráí'-ááímó
simátímakaundawisa kawe'-úmai suwánaraanda po mináái
fasi'ámai ta'ótoraao.
15 Emá iyámpói mérondara'a Maníkón-aai aúfáífinken-
aai simátíma'mae íyúmba ísaraanda káfé'wara'a wéisaane.

Maníkón-aai aúfáífinken-aai toráumaimo awánaawi kawe'-ímáyáá ésa Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba owaná Maníkó sáwí-imayaafinkemba wéfautinkaiye.
16 Maníkó imáyáa timúwasa Maníkón-aai aúfáífimba seyaafá'-ááí agaimakáamba pósa mináúfáífínkén-ááísámbá Maníkóní aambá aráátíméwasa aoisaambó uráantafesa óraaka sésa sáwí-imayaa arupíse uwátinkesa kawe'-aantemba úmai méraiyan-amba wéaraatimewe.
17 Maníkóní kísau-waasimo Maníkón-aai aúfáífinken-aaimo ísámaimo kawe'ó íyanamo éna minááígó kawe-kísáú-wáásí-í'a uwátinkainasa Maníkómó kawe-kísáúmó timínda-kisau fasi'ámai kawe'-úmai maénááwe.

4

1 Tímótiyo Maníkón-aúranka'e Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiye túnaraan-kwaasiye miwítí áwáumo tísai índawin-aúranka'e óraaka simáme'a súne. Ísu Káráísiti marapá'ó kumínda-imayaa é'a wení waásiya'o kawáánínda-imayaa é'a óraaka simáme'a súne.
2 Seyaafá-kánáá Maníkón-aai óraaka simátime kawe-kánáámó índa simátime sáwí-kanaamo índa úwoi mindáwara'a simátime wempakémbá simátímínana minááígó tirumbá waeráínasa isáíyamba miwítí imáyáa arupíse úmai fasi'átinke simátíma'mae wéiye ímba ifátuwaao.
3 Ánaaemba moórá-kanaa tínasa érai'-aai ímba ísámae iyónááfo káfé'a érai'-aai simátíma'mae iyuwó. Ánaaemba moórá-kanaa tínasa sáwí-tantaatafesa tiráásafesa ésa aamoí íyan-aai simátimiyan-kwaasisafesa tiyaafáí ésa miwí táái aantemba isésa
4 érai'-aai tínaaemba uwámesa maní'-ááí isáíyambanifo
5 emá fasi'ámai ménana umbai-tántáá'ó empá'ó tínda fasi'ámai méma Maníkón-aai simátíma'mae wéiye wení kísau maimái tai'aaó.

6 Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo nombó fatíyóntemba kárika'a kembá Póromba sínkamiyana kesí naaegó miyáumai kumína'a puwónaumne.
7 Tuwaantantésamo kontembá kawe'-úmai wé'a ayáíyá'á komé'a Maníkóní érai'-aai ta'ótoke'a simátímakaunda
8 Fasi'aénkó kesí méyámbá tokáimba póna arupíse úmaimo méraunda-anondaa simíníye. Ánaaemba Fasi'aénkó arupíse úmai-meyambo timíndawi siména ímba ken-aantemba simínífo kumíndasafesamo aamoimó ésamo amu'makáawiwara'a wétimena simíníye.

9 Tímótiyo úwoiyaambo kesópa'o tinda-ímáyáá

wée méraao.
10 Moóráwigon-awi'a Tímasi marapá-tántáátáféna
aamoí éna póna siyuwéna Tésáróníkaa-naopa'a kóísana
moóráwigon-awi'a Kérésénisi Kárésíyaa-marafa'a kóísana
moóráwigo Táítási Tárímésiyaa-marafa'a kóísana
11 Rúku weyáá kesé'a méraifo Máákaamba koái'mae
tekaiyó. Mááka tasúwa'nai éna Maníkóní kísau tamáíno.
12 Moóráma Tíkíkaasimba ai'maráúnana Éfésási-naopa'a
kóuraiye.
13 Áááma Tóróasi-naopa'a kesí wáá'a tuwááwánana Kápási
káráwiyaifo maimaé téma aúfáí-wandaaiwara'a aifaráán-
tántáá'á kári'-aufaiwara'a maimaé tiyó.

14 Moóráwigon-awi'a Árékísanda wení kísau kópaa-
ontantambo tuwímbai-tantaa'o iwáí óraa-sawi'a
uwásínkáímba póna Fasi'aénkó anondáá sáwí-meyamba
amíníye.
15 Maníkón-aaimo simátimewanda wemá símai taráísukaifo
wembá káráwiyuwo.

16 Aifarí'e'o aaimó simásínkáámbo minááímó sénae'o
únda seyaafá'-wáási ímba sáéfo tésa súwa'nai uwa'á
Maníkóntáfé'a ímba anondáá sáwí'a uwátinkaao súne.
17 Miwí ímba súwa'nai uwaná Fasi'aénkó súwa'nai
ena fasi'aémbá símísa'a Maníkón-aai seyaafá'-ááímó
simátímakaunda ímba Yúndaa-waasin-ifo fí'onkaa-waasi
siyáunda ísaraawe. Áwáífiyaamo in-íyánkón-óipinkembo
maiyauwénamo kawepá'ó móánkáíntemba Fasi'aénkó
aaifimbó maisínkáámpinkemba síkena
18 sáwí'o uwásínkémpinkembo éna sí'mai wíyómpa'o wemó
kawáánipa'a kawe'-úmai mósinkainiye. Wení sámo kaimbó
waé'wae'o índa érai'-aain-iye.

19 Pírísikaante Ákwíraante simátime sé kawe'-úmai
méraakaiyo siyó. Ónésíforasinte wení naaúmpa'o méraan-
kwaasiye simátime sé kawe'-úmai méraaro siyó.
20 Érásítasi Kórinti-naopa'a méraisana Tórófímasi áí'a
úwa'a Máíritasi-naopa'a auwé'a tiyáumne.
21 Áú'o sin-kánáámó ímbo tiyáindara'a imáyáa é
úwoiyaamba tiyó. Yúpíyúrasiye Píyúténisiye Ráínásiye
Kíróndiyawe seyaafá'á Maníkóní waásiye entáfésa sésa
kawe'-úmai méraao sewé.

22 Fasi'aénkó kembiwísé'a ména úwoimo wétuwa'nai-
intafe'a inaí súne.
Kemá Póromo súnda-aai taí'áiye.

Táítási

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba afa'mórae-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna Táításin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiye. Ísun-aai simátíma'mae iyúnkakemba ándáfa'a ánkarowana ména Táítási Kíríti-marafa'o Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiye.

1 Táításiyo kemá Póro moórá-aai sénaumpo isaaó. Kemá Maníkóní kísau-waasi é'a Ísu Káráísitini aantá-waasi-i'a uwásinkena si'mákaiwai úne. Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi timankúnkúmba úmae wéiyesa érai'-aai ísámae wéiyesa Maníkóní aampa'ó wéiyontafena Ísu Káráísiti mináái simátimiyo séna si'mákaiye.

2 Naaófá'á Maníkó ímbo karo'ó siwáí érai'-aai aantembo siwáí óraaka séna kemparí'o úmaraunda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwata érai'-aain-iye séta méraumne.

3 Maníkómó imáyáamo urón-kanaa tínena úwana Ísu Káráísiti wenáái simátimuwana Maníkó simásimena séna kesáái simátíma'mae iyuwó séna kentáási sáwí-imayaafinkentaamo faúsínkáíwaisa mináái siyáiye.

4 Táításiyo maanááímá maanáúfáífímbá agaimaráúmpo isaaó. Ísu Káráísitinka'o simankúnkúntaamo úndantemba emá miyá éma érai'a kesáánínkaamba ómpo isaaó. Maníkó kentáásifowawe Ísu Káráísiti kentáási sáwí-imayaafinkentaamo faúsínkáíwaiye úwoi áwa'nai esarai faru uwánkaayantafe'a inaí súne.

Táítási Kíríti-marafa'a koména kísaumo maiyáin-aai.

5 Esékaima Kíríti-marafa'a komékai embá auwé'a kenkáísí kísau ímba taí'áronka'a embá auwé'a tiyáumne. Minkísáú kawe'ó indasáfé'a embá auwé'a simáme sé'a seyaafá'-náópa'a Maníkóní waásiti óraa'-waasi íyáfasintinkafa'a wínone sé'a auwé'a tiyáumne.

6 Íyáfasintinkaan-kwaasi maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aaimo wéraiwai ésa kímbora-inimba mapá kuráawi owasá miwítí iyámpói maarán-íyámpóín-owe. Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyasa kawe'-íyámpóín-owe sen-íyámpói ésa tinófoi-taai ísááwin-owe.

7 Maníkóní waásiya'o káráwiyowi Maníkóní kísaura'a káráwiyomba pósa maarán-kwáásín-owe. Miwífímbá ímba sáwí-aai wéraiwai ésa kesáái íyáákainkwae ímba sewí ésa

ímba ááéma aaisambó sewí ésa ímba uwóí'o on-dómbá námae
nésa uwóí'a owí ésa ímba aaisambó sewí ésa óntantafesa
ímba túrande-urande owí ésa
8 namu'-waasí naané tóné timésa owí ésa seyaafá-káwé-
tántáátáfésa aamoí owí ésa kawe'-ímáyáá owí ésa arupíse
úmai méraawi ésa Maníkón-aráááimo wéwaewi ésa miwí túma
kawe'-úmai káráwiyowi ésa Maníkóní waásiya'o káráwiyowi
miyán-kwáásín-owe.
9 Maníkóní érai'-aaimo simámakaunda-aai fasi'ámai
ta'óto'maesa íyóro. Miyámó ésamo ésa érai'-aai kanaa'á
simátimesa fasi'átinkanaafo miwí tááisafesa
karo'-ááín-iye sewí-tááigomba íyáákanaawe.
10 Sáwífa'-waasi kawe'-ááí ímba wéaraaiwaesa úwoi
sáwífa'-aai símae wénesa miwífínkémbá Yúndaa-waasi
sáwífa'-waasi miyá ésa karo'á simátinkesa
11 óntamba maénae sésa karo'-ááí simátimesa tuwímbai-
akumba sáwí'a uwátinkesa sáwí'a wéofo mináái aambá
fáítinkaao.
12 Kíríti-waasifinkemba moóráwigo kawe'-ááímó siwái séna
Kíríti-waasi aasiyaasí karo'-ááí sésa afáá'-wái-wáámbó on-
tembá sáwí'a úmai kafóná-í'a úmai mésa sáwífa-tomba
náma'nama'a wéowe siyáiye.
13 Siyáin-aai érai'-aain-iye. Mindásafe miwí-ímáyáá
fasi'ámai arupíse uwátínkénasa Maníkón-aai kawe'-úmai
arááíwaesa
14 Yúndaa-waasiti maní'-ááí ímba isésa érai'-aaimo
taráíyaawi-taai ímbo isáíyamba ifátúwáaro. Miyá íyantafe
miwítí imáyáa arupíse uwátinkaao.
15 Imáyáa kawe'-aantembo owí seyaafá-tántáátáfésa
imáyáa ombá kawe'-ímáyáá aantemba wéofo imáyáamo
sáwí'o owí Maníkón-aaimo taráísón-kwaasi miwítí imáyáago
sáwí'a isaná tirumpimbá karo'-ááí wéraisasa pósa seyaafá-
tántáátáfésamo imáyáamo ombá ímba moórá kawe'-ímáyáá
wéowe.
16 Miwí tóikakemba karo'á sésa Maníkón-aai arááíwaumne
wésefo sáwí'-aantemba ésa kawe'-ááí taraisésa ímba kanaa'á
kawe'ó ombá miyáumai méraawini áwáuma Maníkómbá
tínaaeni'a wéowe.

2

Ásé-aai arupíse úmai simátíma'mae iyuwómó siyáin-aai.

1 Táításiyo ásé-aaigoni áwáuma érai'-aaimo simámakaunda
simátíma'mae iyuwó.
2 Waurántómbá simátime sé ímba uwóí'o on-dómbá námae
wéne'a uwóí'a wée'a arupíse úmai mé'a kentúra'a káráwimai
kawe'á é'a Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba é'a fasi'ámai
mé'a imáyáa timé'a fasi'ámai méraiyana ímba tuwesaraí íno
simátimiyo.

3 Áráankantomba simátime sé Maníkóntáfé'a imáyáa é'a
ímba tíyo-aai wése'a ímba uwóí'o on-dómbá námae wéne'a
uwóí'a é'a aú-inimba kawe'-ámbá aráátíméro simátimiyo.
4 Miyámó íyasamo ésa aú-inimba minkáwé'-ámpá'á wésa
tuwaai'wainé tíráá'marine tirumbá timésa
5 túra'a káráwimai
kawe'á ésa kawe'-aantemba ésa tuwaai'wainká'é
tiráá'marinka'e naanka'é kawe'-úmai káráwiyesa
tuwaai'wain-táái isánááwe. Miyámó íyasamo ésa tuwánésa
sésa Maníkón-aai kawe'-ááín-iye sénááwe.

6 Ifó'-wáásísómbá óraaka simátime sé kentúra'a káráwimai
kawe'án-oro siyó.
7 Seyaafá-tántáá'á kawe'á inasá awánésa emó indan-
tembá miwí miyá íya simátíma'maemo íyínda ímba óikaken-
aantembo simátímínda arumpinkénkwárá'á simátimiyo.
8 Kawe'-ááí aantemba simátímínasa karo'-ááín-iye sésamo
karo'-ááímó saafá íyanamo éna ímba wérainasa tigaesáfésa
ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe.

9 Wayó-kísáúmó máén-kwaasisafe maanááí simátimiyo.
Káráwiyaan-kwaasi-taai isé'a aamoí uwásinkaiwae sé'a
kawe-kísáú wémae'a miwísáfé'a ímba anondáá seró.
10 Miwítí moparáwímbá ímba umémbá é'a kawe'-
aantembo íyamba tuwánánááwe sé miyán-ááí simátimiyo.
Miyámó íyanamo éna Maníkón-aai kentáási sáwí-
imayaafinkembo faúsínkáín-aaigo óraa'a íníye.

11 Maníkó úwoi súwa'nai enasa Ísu Káráísitimba
ai'marówana fí'o-fi'on-kwaasi miwítí sáwí-imayaafinkemba
faútinkaindasafena marapá'á kunkáimba póna
12 Maníkó úwoi súwa'nai enasa kawe'-ámpá'ó konda-ántá
aráásímakaiye. Minánkó maarán-iye. Maníkóntáfésa ímba
imáyáa owí sáwí'o ombá sínaaeni'a uwátimeta marapá-
tántáátáféta siráááisafeta úndasa sínaaeni'a uwámeta
marapátáámó méraundara'a kesúrata káráwiyeta arupíse
úmai méta Maníkóntáféta imáyáa éta méta
13 amu'maréta Maníkó fasi'aénkwáráwíyé Ísu Káráísiti
kentáási sáwí-imayaafinkembo faúsínkáíwaiye sáwara'o
paápé íyantafeta timu'maréta méta paápé íyan-kanaa
sirunkósá kawe'á íníye.
14 Ísu kentáási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba
faúsinkenasa kawe'-wáási-í'a uwásinkenasa wení waási-
i'a uwásínkáíwaisa méta kawe-kísáú maénae séta
méraundasafenasa mindásafenawe séna Ísu Káráísiti
pukáiye.

15 Táításiyo minááí simátime Maníkóní fasiˈaéntámbá miwítí imáyáa kaweˈá uwátínkénana aaí ímbo isáíyawi minááígó tirumbá waeráínasa aaí ísáaro. Sinda-ááí ímba ísáafainifo óraaka simátimiyo.

3

Maníkóntáféˈa imáyáa éˈa arupíse úmai méraaro simátimiyomo siyáin-aai.

1 Táításiyo Fasiˈaénkóní waásiyaˈo káráwiyaandawi ómpo maarán-ááí simátimiyo. Marapá-kísáúráˈó káráwiyaan-oraaˈ-waasi tísamaifimba méˈa miwí táái iséˈa kawe-kísáúsáféˈa toˈmayaa úmai amuˈmaréˈa méˈa

2 ímba karoˈá símai sáwíˈa uwátinkeˈa ímba aaisambá séˈa faru úmai méˈa seyaafáˈ-wáási kaweˈ-ááí aantemba séˈa méraaro.

3 Áááma sáwí-imayaawaraˈ-waasisa méta aaí ímba iséta sáwí-ampaˈa wéweta sáwí-tantaatafeta siráááisafeta éta méraawananasa misáwí-tántáákó taˈótorowata sáwí-imayaasafeta siráááisafeta éta sáwíˈa úmai méta

fíˈowiti moparáwíntáféta súraniyamba éta síyánta uwátinkaawanasa kentáá tíyámba uwásínkaraawe.

4 Énifo Maníkó kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaisa séna sirumbá uwátinkaunda póˈa túwaˈnai ondá aráátimenaumne siyónkaˈa Ísu Káráísitimba aiˈmarówana marapáˈá kumúwana

5 Maníkó kaweˈ-ámpátá mésínkaraiye. Kesáámó kaweˈó úndasafenasa ímba kaweˈ-ámpátá mésínkaraifo arumbá uwásinkenasa kaweˈ-ámpátá mésínkaraiye. Nombá maisinkénasa aúíˈa úmai méraawananasa Maníkóní Ufaen-ámútánkó aúíta uwásinkontafena kaweˈ-ámpátá mésínkaraiye.

6 Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkenta faúsínkáíntafena Maníkó imáyáa éna wení Ufaen-ámútánkó kentááfímbá úwoi óraaˈa uwásínkáínta

7 póna úwoi súwaˈnai uwásinkenasa séna arupíse-waasin-owe. Éraiˈa aúíˈa úmai maéˈmaeˈo íyaniˈa uwátinkanaumne sisatá amuˈmaréta méraumne.

8 Minááí éraiˈ-aain-iye. Miyáumai káráwiyaan-kwaasi-taai isésa kawe-kísáú wémaesa méraaro.

Táításiyo minááímó óraakaˈo simátímínda siráái wétaiye. Miyámó inasamó ésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owí fasiˈaén-ímáyáá ésa kawe-kísáú maénááwe. Minááí kaweˈ-ááígó póna waási túwaˈnai íníye.

9 Énifo úwoi-aaisafesa sáwífaˈ-aai sésa tíwáˈnáwe
tinááfúísái túwíˈwaraˈa sésa aaisambá sésa Mósesemo siyón-
amaantafesa aaisambó sembá miyán-ááí úwoi-aaigoma póna
ímba túwaˈnai ínífo ánaaemba uwátimiyo.
10 Tuwímbaimo sáwí-aaimo símaimo tuwínkaaˈ-
uwátínkááwimba kaumbo-kae-kánáá óraaka
simátímínasamo ímbo isáíyamo e ánaaemba uwátimiyo.
11 Miyán-kwáásí kaéntámaimo méraawi ésa sáwíˈo ombá
kewáráˈá tuwánaawata kesááwáráˈá wétuwanaumne.

12 Moóráwigon-awiˈa Átémásinaˈi moóráwigo
Tíkíkaasinaˈiyo. Moóráwigomba aiˈmáráanana empáˈó
wíndaraˈa imáyáa é Níkópórisi-naopaˈa kempáˈá tiyó. Áúˈo
sínda-kanaa Níkópórisi-naopaˈa méraana tiyó.
13 Moóráwigon-awiˈa Sínási aaimó isáí-wáásígóe
moóráwigo Ápórosiye emá túwaˈnai inasaráí Maníkóní kísau
maimaésarai nóyááye.
14 Maníkóní waási súnda-aai simátímínasa kaweˈ-ímáyáá
ésa kísau wémaesa umbai-tántááˈó wérainda-waasi túwaˈnai
esa pósa ímba úwoi-kisau maésa méranaawe.

15 Seyaafáˈó keséˈo méraawi entáfésa sésa kaweˈ-
úmai méraao wésewe. Kentáási waási Maníkómpáˈó
timankúnkúmbo owí eséˈa méraawi kaweˈ-úmai méraaro
simátimiyo.

Maníkó seyaafáˈ-wáási úwoi wétuwaˈnai-intafeˈa inaí
súne.
Kemá Póro súnda-aai taíˈáiye.

Fírímóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáíyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna Fírímónin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiye. Ááéma Fírímóni kesí kísau maínkwae séna Ónísímasimba méyámba'mai máánkarowana ména minkísáúgón-áároi inkaiséna fí'on-daopa'a koména Ísun-aai ísópa'a téna Póro ándáfa'o méropa'a wéawa'nai-uwana Póro séna Ónísímasi tauweráínana Fírímóni aiyáínkwae sé'a maanáúfái agaimái amúne séna agaimái tuwówana Fírímónimpa'a kuráiye.

1-2 Fírímóniyo kemá Póro maanáúfái agáúmne. Kesí waási po kesé'a ankarotaré kísau wémaendawi isaaó. Fasi'aénkóní waási ení naaúmpa'o túwaandu owí ísáaro. Ápíyaao kentáá símánaakowara'a isaaó. Ákípaasiyo keséta taankarotaré fasi'ámai kísau wémaendawi ewárá'á isaaó. Ísu Káráísitin-aai simátimewandarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanáúfái agai-amúne. Kenkáí sífáko Tímóti kesé'a méraiye.
3 Kentáásifowa Maníkóe kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru uwátinkaayantafe'a inaí súne.

4-5 Fírímóniyo kentáási Fasi'aénkó Ísumpa'a amankúnkúmba e Maníkóní waási arumbá timé méraanda-aai isé'a pó'a Maníkómpá'ó inaimó súnda entáfé'a imáyáa é'a súwi súne.
6 Kenkáísí kísaugo moórá-i'a isatá méta Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasafenasa wemá kawetá uwásínkáísa awánendasafe'a inaifínkémbá Maníkómbá áísai une.
7 Fírímóniyo kesífáko po Fasi'aénkóní waási arumbá timé túwa'nai ónasa aúí'o úmaimo méraan-aai isé'a aamoí uwánkaunana sirunkó kawe'á isa'á áwa'nai e'a inaí súne.

8 Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaimba pó'a ímba inkaisé'a súne. Emá moórá-i'a uwo sé'a súndanifo miyán-ááí ímba sénaumpo
9 aáno úmai wempakémbá áísai e'a súne. Sendan-tembá miyá ínone sénaumne. Emá arumbá siména'a kemá sirumbá wéamunda pó'a aáno úmai wempakémbó simáméndantemba miyá ínone súne. Kemá Póro Ísu Káráísiti wení kísaumo símakaimba wémae'a waurámbá káúnasa ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a

10 moóráwigon-awi'a Ónísímasintafe'a súne. Ándáfa'a mé'a Fasi'aénkón-aai simámunana iséna Fasi'aénkómpá'á tisa'á sé'a kesí iyámpóíyaamba óne sé'a wentáfé'a súne.

11 Ááéma ení kísau ímba kawe'-úmai maúmba kísaugon-áároi inkaiséna kóuraimbanifo káfé'a kesí kísau kawe'-úmai maéna ení kísau kawe'-úmai máíníye.

12 Káfé'a ai'máráanana empá'á wínama kesááninkaan-úmai aiyáínone.

13 Ónísímasimba ta'ótokaanana súwa'nai ínkwae sé'a únda isa'á úwoi miyán-ímáyáá úne. Ísu Káráísitin-aai simátimewandarakemba ándáfa'a mósínkááwa'a méraunda enanondáá Ónísímasi súwa'nai íníye óndanifo

14 némpa'a mémpo ímba ewé sindasáfé'a pó'a ímba úwoi ta'ótóráanda póna kesé'a ména súwa'nai íníye. Ímba súwa'nai ónae sindá súwa'nai ónafainifo ení imáyáafinkemba súwa'nai ínone.

15 Ónísímasi kísaugon-áároi inkaiséna embá auwéna kárika'a fí'on-daopa'a taméraifo empá'á wéna aasiyaasí koméraininye-imayaa úne.

16 Fasi'aénkóní waásigomo óndantemba wemá miyá éna enáfákaamba póna ímba ení kísau wémaiwai aantembanifo enáfákoraamba éna empá'á wíníye. Kemá wembá sirumbó amúndantemba ewárá'á arumbá wembá améma kesífá'an-iye sínone.

17 Fasi'aénkóní kísaugo kenkáísí kísaugo mimbórá-í'a wéimba po kentáfé kesí naaúmpa'a iyuwómó séndantemba Ónísímasintafe miyá siyó.

18 Embó
sáwí'o uwánkenamo moórá-tantaa'o maiyénamo ímbo amínamo e ímba wenópa'a té kesópa'a tina'á kemá méyánónaumne.

19 Kemá Póro kesiyáántamba agaé'a mimbéyámbá aménaumne súne. Ísu Káráísitin-aai simámewana éraí'e siyáanda maé'mae'o inda-méyámbá kempá'á wéraimba po ímba kanaa'á méyáninda-aain-iye.

20 Kesífákoo Fasi'aénkóní waási ómpo áísai úndantemba miyá ina'á Fasi'aénkón-aúranka'a aúí'a úmai méraano.

21 Maanáúfáímó agaúnda imáyáa é'a sé'a kesáái isé áísai úndantemba miyá ínone. Emó indawí kemó áísai úndawimba íyáákainone.

22 Empá'á ke kondasáfé kesí máararu'a to'mayaa uwásinkaao. Ándáfakemba faúsinkaiya'a ení naaúmpa'a

kondasáfé Maníkómpá'á inaí simásinke moórá-maararu'a to'mayaa uwásinkaao.
23 Moóráwigon-awi'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aaimo simátimunkakemba ándáfa'a ánkaraawana kesé'a ména kembiwísáféna séna kawe'-úmai méraaro wésiye.
24 Kesé'a kísaumo máéwi-tuwi'a moóráwigo Máákaani moóráwigo Árísítakasini moóráwigo Tímasini moóráwigo Rúku miwí sésa kawe'-úmai méraaro wésewe.
25 Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kesé'a ména úwoi wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
Kemá Póro minááí símai tai'áúmne.

Ípúru

Ísu wíyómpa'a iyówana moóráwigon-awi'a ímbo agaimakáiwai moórá-waai úmai sísamaifakemba afakaeté-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Yúndaa-waasi moórá-awi'a Ípúru-waasi Ísun-aai isésa wení aampa'ó kuntáfésa tuwíyáái ésa sáwí'a uwátínkówasa minámbá ifátuwesa ááéraan-amaan-amba aneka'á arááíwáéfo séna maarán-áái agaimái mátímakaiye.

Ísu Maníkón-áániníkoma Mósesemba íyáákaraiye. Ísu aifa'-ámáán-káwáágómá ámáán-kisau-waasi íyáákaraiye. Pói tufú'mai Maníkómbá ámakaamba aifa'-ámáán-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáási sáwí-imayaa maisiyuwáíndasafena puwéna wenáúma Maníkómbá ámakaimba póna kentáási ámáán-amba wikáimba pó'a Ísumba ímbo aúwémba fasi'ámai méraaro séna agaimái mátímakaiye.

Maníkón-áániníkon-awikoma wíyómpaken-kisau-waasi-tuwi'o íyáákarain-aai.

1 Naaófá'á moórá-mora-kanaa Maníkó wenáái
simátímakowisafena súwasa miwí Maníkó siyáin-aai miyám-
biyan-aai kentáá síwá'násomba simátíma'maena tiyáimba
isaná
2 káfé'a ánaaen-kanaafimba Maníkón-áániníko Maníkón-
aaisa simásímakaiye. Naaófá'á wíyóne marawé ímbo
wéronka'a Maníkó súwana áániníko wíyóne marawé úmakena
ánaaemba seyaafá-tántááká'á káráwiyiniye.
3 Maníkóní sámo kainkó áániníkompinkemba sáma
kaisaná Maníkómó méraintemba miyáumai ména
miyáumaimo méraiwai kentáá aráásímísana wení fasi'aén-
ááígómó intáféna wíyóne marawé waé'wae'a wéiye.
Wemó pukáintafena kentáási sáwí-imayaa maisiyuwéna
pukáimpinkemba íyáfasinena wíyómpa'a iyéna Maníkó
fasi'aémbó íyáákaraiwain-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á
mara'á ména
4 wenáwí'a Maníkón-áániníkon-awiko Maníkóní
wíyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba íyáákaraiye.

5 Maníkó wení wíyómpaken-kisau-waasisafena
ímba siyáifo áániníkontafena séna
emá kesáánimba óna'a
kesí kísaura'a ankáúmne
Maníkó séna moórá-aaiwara'a séna
kemá afowámá onaná wemá

kesáánimba íníye
séna wíyómpaken-kisau-waasisafena ímba
siyáifo áánínkontafena séna
6 Maníkó wenáánínko íyáákaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a
séna
Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi
wen-ímáyáá mósá maránááwe
wenáánínkontafena siyáimbanifo
7 wení wíyómpaken-kisau-waasisafena súwana Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
kemá súnasa kesí wíyómpaken-kisau-waasi fiyúndáraamba to'maésa wénowe. Kemá súnasa
kesí kísau-waasi iyagómó intenkáán-kísáú wémaewe
siyáifo
8 Maníkó wenáánínkontafena séna
Maníkóo waásiya'o káráwimaemo íyínda ímba tai'áíníye. Káráwiyonda arupíse úmai wégarawiyone.
9 Kawe-tántáátáfé aamoí é sáwí-tantaatafe áyámba wéone. Mindásafena Maníkó ení Fasi'aénkó embá íyáfasinankaraisa
seyaafá'-wáásí íyáákaraanana enarumbá
kawe'á uwánkaraiye
séna
10 áánínkontafena moórá-aai séna
Fasi'aénkóo áwáura'a maramá úmare enayáántamba wíyómbo úmakaanda
11 mintántáá'á tai'áína emá maé'mae'a ínone. Unáánkwátóimo aúsú kénamo taí'áíntemba wíyóne marawé miyáumai tai'áíníye.
12 Wátóimo usisi fámáráántemba wíyóne marawé miyá ínone. Unáánkwátóimo aúmo ontembá wíyóne marawé miyá éma káfé'o méraanten-úmai maé'mae'a éma ímba puwínone
siyáiye.
13 Maníkó maanáái ímba wíyómpaken-kisau-waasisafena siyáifo áánínkontafena séna
kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-iména'a ení namuro-wáásí tínkamona emá íyáákainone
siyáiye.

14 Mináái siyáifo Maníkóní wíyómpaken-kisau-waasi nórawa'iyo. Miwí ímba túma wéraiwai timan-aantembo wéraiwai ésa Maníkómó sintembá miyá owaná Maníkó simátimena séna kawe'-ámpá'ó métinkaunda-waasi kuntúwa'nai oro séna wéti'maraiye. Mindásafena Maníkón-áánínkon-awiko wíyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba íyáákaraiye.

2

Sáwí'o úmaimo méraundafinkenta Ísuma kawe'-ámpátáámó mésínkáíwain-aai.

1 Maníkón-áániniko wíyómpaken-kisau-waasi íyáákaraintafeta érai'-aaisaamo ísaraunda-aai fasi'ámai ta'ótoreta mináái ifátuwaunafosaanifo imáyáasa úmaeta iyónaumne.

2 Maníkóní ámáámba wíyómpaken-kisau-waasi siyáan-amaamba érai'-aai póna taráíyaawiye ímbo arááíwakaawiye sáwí-meyamba arupíse úmai tímakaiye.

3 Énifo Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba kawe'-ámpá'á métinkanae séna minóráá-kísáúsáféna áániniko kentáási Fasi'aénkómbá ai'marówana marapá'á kunkáiye. Minóráá'-ááímó ísámaimo ifátuwetaamo éta érai'a sáwí-meyamba ken-tááfá'ó tínda ínta aseránaumne. Aifa'á Fasi'aénkó minóráá'-ááí simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwata

4 mináái érai'-aain-iye sendasáfénasa póna Maníkó fasi'aémbá timúwasa fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraunda-kisau sáá'o ún-kisau máúwana Maníkó wení imáyáafinkemba wení Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa miyán-kísáú maiyáawe.

5 Méraiyan-kwaasisafe'a súne. Ímba wíyómpaken-kisau-waasin-ifo wenáániniko mba íyáfasinankaraimba póna wemá waásiya'a káráwiyaiye.

6 Mináááísáféná moóráwigo Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkóo waási sáwísamba owá nóra séwa miwísáfé imáyáa
éwa waási sáwísamban-ofo nóra séwa miwíyá'á
wégarawiyono.

7 Wíyómpaken-kisau-waasi tínaaempa'a
waási mótinkaanasa kárika'a mifá'á
méraafo káfé'a óraa'a uwátinkaanana
túwíko óraa'a isá
8 íyáfasintinkaraanasa
seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe
agaimaréna séna Maníkóo íyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe siyáimba ímba moórá-tantaa'a ifátuwesa seyaafá-tántááká'á kanaa'ó wégarawiyonta káféta ínta wétuwanaumne.

9 Énifo Ísuni áwáusa awánaraumne. Maníkó kárika'a wíyómpaken-kisau-waasi tínaaempa'a Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásísáféna imáyáa úwasa áí'o úni'a uwánkówana puwúwana mindásafena Maníkó óraa'-awi'a simánkena áwí'a óraa'a uwánkaraiye. Maníkó úwoi túwa'nai ónae séna Ísumba

aiˈmarówana marapáˈá kumbéna seyaafáˈ-wáásísáféna imáyáa éna pukáiye.

10 Ísumba áíˈo úniˈa uwánkóntafeˈa imáyáa éˈa séˈa Maníkó seyaafá-tántáákóní áwáugoma póna seyaafá-tántááˈá úmarena séna sámo kain-áémpáˈá sáwífaˈ-waasi méraiwae séna sáwí-imayaafinkemba faútinkena sámo kain-áémpáˈá métinkaindawisafena Maníkó kanaán-iye súwasa Ísumba áíˈa úniˈo uwánkómba mindásafena sásáˈ-íˈa uráiye. Maníkó miyámó uráimba kaweˈá uráiye súne.

11 Ísu waásisa Maníkóndé-iˈo uwásínkáíwaisaawe Maníkóndé-iˈa uwásínkáíwaiye Maníkó mimbórá tifowámá intáféna Ísu séna kesúnafaraawimban-owe siyáin-aai ímba sáwí-imayaa éna kaweˈ-ímáyáá wéiye.
12 Mindásafena moóráwigo Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkóo enáái kesúnafaraawimba simátimeˈa túwaandu íyankaˈa imó sendaráˈá
enáwíˈa mósá maránaumne
séna
13 moórófaˈa agaimaréna séna
kewáráˈá Maníkómpáˈá
simankúnkúmba ónaumne
séna moórófaˈa agaimaréna séna
Maníkómó símakain-iyampoi keséˈa méraawe
agaimaréna siyáiye.

14 Maníkómó ámakain-iyampoisafenamo siyáimba mararákén-kwáásímó onten-áúwawaawaraˈa Ísu ména séna waántáwanko waásimo puwíya-fasiˈaembo tokáimba taíˈásuwanaumne.
15 Aasiyaasí puwónaumne-imayaamo ésamo táátafesamo owanamó taˈótokain-imayaa faútinkanaumne séna puwéna íyáfasinena waántáwankomba íyáákaraiye.
16 Éraiˈa ímba wíyómpaken-kisau-waasisafenanifo Émbaramumo Maníkón-aaisafenamo amankúnkúmbo uráintemba kesáámó miyámó úndawisafena súwaˈnai índasafenasa miyáumai pukáiye.
17 Kentáási aifaˈ-ámáán-káwáágó éna kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpáˈá aaí símai kaweˈá éna aruntá uwásinkenasa kentáási sáwí-imayaa maisiyuwénasa miyámó índasafena marapáˈá kuména waási áúwawaawaraˈa ména wenáúnafaraawinte kesáámó úndantenta miyáumai ména súwaˈnai índa-amba mimbórá-ámbó wéraintafena miyá uráiye.

18 Ááémo marapá'ó méronka'a sáwí-aaimo sínda ísare'a
áí'o índa-i'a uwánkanae sésa áísai úmaesa wéiyesa áí'o
úni'a uwánkaraamba ímba sáwí-ampa'a kuráimba pósa ken-
táásáfésa sáwí-aaimo síyamba isánae sésamo ombá kanaa'á
wésuwa'nai-iye.

3

Ísun-awikoma Mósesen-awi'o íyáákarain-aai.

1 Kesí waásisono. Súnda-aaisafe'a Ísumpa'a imáyáa
úmae íyóro. Maníkó kembiwí wendé-í'o uwátínkarain-
kwaasisafena séna wíyómpa'a kesé'a ménaawe súmba
ísaraafo Ísuntafe'a imáyáa úmae íyóro. Maníkó wembá
ai'marówana marapá'á kumbéna érai'-aaisafetaamo
simankúnkúntaamo únda-aaiyata káráwiyaiwai éna aifa'-
ámáán-káwáágó isa'á wentáfé'a imáyáa úmae'a íyóro. Aifa'-
ámáán-kísáúmó
2 maíndasafena Maníkó Ísumba íyáfasinankowana ímba
ifátuwena minkísáú kawe'-úmai wémaiye. Naaófá'ó
Mósesemo Maníkóní waásifimbo kísaumo ímbo tuwénamo
kawe'-úmaimo maiyáintemba Ísu miyá uráiye.
3 Naambá kawe'-námbán-iye siyáafo mindámbó uráin-
kwaasigon-awi'o mósá wémaraantemba Mósese kawe-kísáú-
wáásín-ifo Ísun-awi'o mósá maráúndasa wéiyaakaiye.
4 Seyaafá'-námbó waásimo ombá mindáwara waásiwara
seyaafá-tántáá'wárá'á Maníkó úmakaiye.
5 Mósese Maníkóní kísau-waasigo éna Maníkóní
waásifimba minkísáú ímba tuwéna kawe'-úmai wémaena
Maníkómó sínda-tantaa'o paápé índa simátímakaiye.
6 Mósese miyámó uráimbanifo Ísu Káráísiti ímba kísau-
waasigon-ifo Maníkón-áániniko-úramba póna Maníkóní
waásiya'a káráwiyimba ímba ifá'ó túwáímba kawe'á wéiye.
Maníkón-aaisafetaamo simankúnkúmbo étaamo aamoimó
étaamo fasi'ámaimo amu'marétaamo métaamo éta Maníkóní
waási-ita ónaumne.

Maníkóní waási wenópa'o kosaagáíyan-aai.

7 Mindásafena naaófá'á Maníkóní Ufaen-ámútánkó kentáá
síwá'násontafena siyáin-aai imáyáan-oro.

Maará siyáiye.

Káfé'o Maníkómó simátímín-aai ísáaro.
8 Naaófá'ó Maníkón-aaimo taráísúmbo tirunté'o
makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái ísáaro. Máásai-
marafa'a mésa kentíwá'náma
miyá wéesa Maníkómbá totuwiyésa sáwí-kisau maésa
wenáái taráíyaawe.

9 Ayáátááka'a 40 aatai kentíwá'náma túwa'nai uráunda-
kisau awánaraambanifo kesáái taraisésa totuwiyésa sáwí'o
uwásínkáántafe'a
10 aaisambá tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa
aráátimunda-amba ímba aráááwáéwe sé'a
11 aaisambó tiyúnda óraaka súne. Kesópa'a ímba tésa kesé'a
tasaagánááwe siyáumne Maníkóní
Ufaen-ámútánkó siyáiye.

12 Kesí waásisono. Maníkóní Ufaen-ámútánkó minááímó
siyáintafe'a káráwimai kawe'án-oro. Kempínkémbá
tuwímbai sáwí-imayaa ésa Maníkón-aaisafesa ímba
timankúnkúmba ésa Maníkó fasi'aénkwáráwímbá tínaaemba
uwáméfainifo káráwimai kawe'án-oro.
13 Kempínkémbá tuwímbai sáwí-imayaa íyana
minímáyáágó karo'á simátiyuwainasa Maníkóntáfésa ímba
imáyáa ésa tirunté'a máráafainifo moórá-mora-waasi kentí
imáyáa fasi'átínkáaro. Kentí kanaamó wérainka'a miyán-
oro.
14 Aifa'á Maníkómpátá simankúnkúntaamo ówándara'a
kentáásí imáyáa fasi'ámai miyáumaimo simankúnkúntaamo
étaamo éta Ísu Káráísitiye'a kááísamai méta marapá'ó
méraunda-kanaasaamo tai'áíndara'a fasi'ámaisa
méranaumne.
15 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
káfé'o Maníkómó simátímín-aai ísáaro.
Naaófá'ó Maníkón-aaimo taráísúmbo tirunté'o
makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái ísáaro
agaimaréna siyáiye.
16 Súnda-waasi nááwiya Maníkón-aai wéisesawa
taráíyaana'iyo. Kentáá síwá'náma Ísípi-marafakemba
Mósese faútiyuwena tí'maenamo tiyáiwai miwí Maníkón-
aai wéisesa taráíyaawe.
17 Nááwiya ayáátááka'a 40 aataiya'a Maníkó aaisambá
tíkaiyo. Máásai-marafa'o mésamo sáwí'o ésamo pukáawi
miwísáféna aaisambá tíkaiye.
18 Nááwisafenawa óraaka séna kesópa'a ímba tésa kesé'a
tasaagánááwe siyáiyo. Wenááimo ímbo ísámaimo kawe'ó
uráawisafena siyáiye.
19 Wenááisafesa ímba timankúnkúmba uráamba pósa
ímba kanaa'á wenópa'a wésa wesé'a kosaagaráan-aaisa
ísaraumne.

4

1 Kentáásáféna Maníkó séna kempá'á tasaagánááwe símai
kááísamakain-aai wéraimba pó'a kempínkémbá tuwímbai

sé'a wempá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a
paráfasuwaafainifo káráwimai kawe'án-oro.
2 Maníkóní kawe'-ááímó ísaraundantemba áááma ken-
táá síwá'náma ísaraambanifo úwoi táá'-aantemba isésa
ímba timankúnkúmba ésa tirumpimbá ta'ótórówana póna
mináááigó ímba túwa'nai uráiye. Mindásafe'a kempínkémbá
tuwímbai sé'a Maníkómpá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-
kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawe'án-oro.
3 Naaófá'á Maníkó wíyóne marawé úmai tai'éna saa-
garáin-kanaa wéraifo wenááisafesa ímba timankúnkúmbo
uráawisafena séna
aaisambó tiyúnda óraaka súne. Kempá'á
ímba tésa kesé'a tasaagánááwe
siyáimbanifo wenááisafeta simankúnkúmbo úndawisa
wempá'á wéta weséta kosaagánaumne.
4 Maníkón-aai aúfáífimba wesé'o kosaagaandasáfénasa
agaimaréna séna
Maníkó afa'mórae-kanaa kísau maimái
taí'ásuwena afakaeté-kanaa saagaráiye
agaimaréna siyáimba póna saagaan-kánáá wéraifo
5 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
kempá'á ímba tésa kesé'a tasaagánááwe
siyáimba póna
6 saagaan-kánáá to'mayaa úmakaimba pósa tuwímbai-
waasi wempá'á wésa wesé'a kosaagánááwe. Aifa'á
Maníkón-aaimo ísaraawi ímba timankúnkúmba uráamba
pósa wempá'á ímba wésa wesé'a saagaráawe.
7 Sáwífa'-aatai maisuwéna Maníkó moórá-kanaa maréna
séna minkánáá tíníye séna Téfítimba simámuwana Maníkón-
aai aúfáífimba agaimaréna séna
káfé'o Maníkómó simátímín-aai ísáaro.
Tirumbó makáanteni'a ímba é'a wenááí ísáaro
agaimaréna siyáin-aai kae'-í'a mináááí agaimái
simátimumpo ísáaro.

8 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Yósúwa tí'maena kawe'-
áémpá'ó mátinkomba mináémpá'ó Maníkómpá'ó saagáíyan-
aempa'o wéronkakaa ánaaemba Maníkó ímba moórá-kanaa
maréna séna saagáíyan-kanaa tíníye ímba siyáisino.
9 Maníkó wení kísau taí'ásuwena saagaan-kánáá makáimba
wení waásimo saagaan-kánáá wéraiye.
10 Maníkómó wení kísaumo taí'ásuwenamo saagaráintemba
Maníkómpá'á wésa wesé'a saagaawí miwíwárá'á kísau
taí'ásuwesa saagánááwe.
11 Mindásafeta Maníkómpá'á wéta wesé'o saagaan-
dasáféta siyáántán-kwimáísa kísausa maúndasa miyásá onó.

Kentáá síwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafosaanifo wenáái ísámai kawe'á éta káráwimai kawe'-íyataao.

12 Maníkó méraisana wenáái go kísau wémaiye. Séfasefa'-aempa'a áwáái mo wétaim-paepaetambo póímo tusákaa ontembá Maníkón-aaigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaawe kawe'-ímáyááwé tuwínkaa'-isatá wéawanaumne. Siráái mo tain-tántáá'é súnanasa Maníkón-aaigo tuwínkaa'-úmáráísata sáwí-tantaa'e kawe-tántáá'ésá wéawanaumne.

13 Wíyómpa'e marapá'é seyaafá-tántáá'á Maníkón-aúranka'a ímba áwiyoraifo wíyómpa'e marapá'é seyaafá-tántáá'á afora'á wéraisana wéawanaiye. Wemá miyámó iwáí póna kesáámó méraundawini áwáusa sísai ínata simámenaumne. Maníkón-aai aúfáífimba súnda-aai miyán-ááí wéraintafeta kentáá síwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafaisaanifo wenáái ísámai kawe'á éta káráwimai kawe'-íyataao.

Ísu aifa'-ámáán-káwáágón-aai.

14 Ísu Maníkón-ááninko kentáásí óraako éna aifa'-ámáán-káwáágó póna wíyómpa'a Maníkóe'a iména kentáá súwa'nai enasa áísai imbá póta wenáái safeta simankúnkúmbo uráundasafeta káféta minááísá fasi'ámaisa ta'ótóráano.

15 Kentáásí aifa'-ámáán-káwáágó marapá'ó méronka'a seyaafá-tántáátáfésa sáwí-aaimo sínda isánae sésa áísai úmaesa íyúmbanifo ímba sáwí'a uráimba póna kentáásáfésamo sáwí-aaimo síyambo isánae sésamo ombá kentááfímbá ímba fasi'aémbá wéraisana wemá suwánénasa aruntá wéuwasinkaiye.

16 Mindásafena kentááfímbá umbai-tántáá'á wéraindara'a ímba sáátafeta onanasá Maníkó úwoisa súwa'nai iwáímpá'á konanasá aruntá uwásinkenasa úwoisa súwa'nai íníye.

5

1 Aifa'-ámáán-káwáá-kísáúmó maíyantafesa Yúndaa-waasifinkemba moórá-morawigo íyáfasintinkaawasa wépukowasa fí'omba íyáfasintinkaawasa waásisafesa ísámai Maníkómpá'á áísai esa waásimo sáwí'o ontáfésa pói tufú'mai Maníkómbá amésa tuwímbai-tantaa'wara'a wéamewe.

2 Miwí waási pósa ímba fasi'aénkwáráwí ésa mindásafesa ímbo kawe'-úmaimo isésamo sáwí'o on-kwáásísáfésa kanaa'á kawe'-úmai tirumbá uwátinkesa

3 ímba kawe'-úmai fasi'ámai mésa sáwí'o ontáfésa pói tufú'mai Maníkómbá wéamewe. Seyaafá'-wáásítí sáwí-awausafesa sésa pói tufú'mai Maníkómbá amésa miwítí sáwí-awausafesawara'a wéamewe.

4 Tuwímbai ímba imáyáa ésa sésa óraako pó'a aifa'-ámáán-káwáá-kísáú maénae-imayaa ésa miyán-kísáú

wémaefo naaófáˈó Maníkómó moóráwigon-awiˈo Éronimba íyáfasinankowana miyán-kísáúmó maiyáintemba Maníkó íyáfasintinkaraiwai aantemba minkísáú wémaewe.

5 Miyáumai Ísu Káráísiti ímba imáyáa éna séna óraako póˈa aifaˈ-ámáán-káwáánónae ímba siyáifo Maníkó íyáfasinankena aifaˈ-ámáán-káwáá-kísáú aména séna
emá kesáánimba ónaˈa
kesí kísauraˈa ánkaraumne
séna
6 moórá-aaiwaraˈa súwana agaimaréna séna
moóráwigon-awiˈo Méríkísétekí
óraaˈ-amaan-kawaago uráintemba
emá miyán-kísáú maimaé iyínone
Ísu Káráísitintafena siyáiye.

7 Ísu Káráísiti marapáˈó méronkaˈa sésé'á éna ifiˈá téna inaí séna puwíndasafena Maníkómpáˈá áísai ena puwíndamo kanaaˈó áwaˈnai índawintafena súwaˈnai uwo séna Maníkón-ímáyáá aráááíwakaimba póna áwaˈnai uráiye.
8 Ísu éraiˈa Maníkón-áániníko úwana umbai-tántááˈó wempáˈó túmba ímba mindásafena imáyáa éna Maníkón-ímáyáá éna
9 sásáˈ-íˈa éna wenááisa taawiyafúndawisa sáwí-imayaafinkemba faúsínkáísata aúíˈa úmaisa maéˈmaeta wéune. Ísu mintántáákóní áwáugoma póna
10 Méríkísétekimo ámáán-kawaamo uráintemba aifaˈ-ámáán-káwáámó índasafena Maníkó Ísumba íyáfasinankaraiye.

Ísuni aampaˈá aráááíwaeˈmai ifáˈá túwáafomo siyáin-aai.

11 Simátimunda-aaifimba sáwífaˈ-aai wéraimbanifo ímba ísámai kaweˈá ontáféna aráátimunda-kisaugo umbaí wétaiye.
12 Ááéma Ísu Káráísitin-aai iséˈa ayáátáá-kanaa maisukáafo nóra séra ímba simátímaˈmae wéiyo. Maníkón-aaima aforaˈ-ááí ímba ísámai kaweˈá éˈa moóráwigo anekaˈá simásiminkwae sefó umarambó náámbo nésamo fasiˈaén-tómbó ímbo naantenkáámbá éˈa póˈa Maníkón-aai ímba kanaaˈá simátímakaawe.
13 Umarambó náámbo nésamo ímbo kaweˈ-úmaimo aaimó ísáántemba miyáráán-úmai kaweˈ-úmaimo méraiye sáwíˈo úmaimo méraiye miwání áwáuma ímba ísámai kaweˈá wéowe.
14 Tinón-ésamo fasiˈaén-tómbó naantembá kaweˈ-ímáyáámó owí seyaafáˈ-ímáyáá tuwímbai wéisaawe.

6

1 Mindásafeta Ísu Káráísitin-aai paákákén-ááí aantemba
ímba iséta fasi'aén-ááímó arumpimbó wérain-aaiwarata
iséta sáákaefaen-kwaasiyaanta íyataao. Ísu Káráísitin-
aai paákákén-ááí é'a simátímakaunda pó'a ímba aneka'á
simátíma'mae iyónaumne. Simátímakaunda-aai maarán-
ááín-iye. Úwoi-kisausafe'a tínaaemba uwáme'a Maníkón-
aaisafe'a timankúnkúmba wéowe.
2 Nombó maitínkáán-aai simátime'a Maníkóní kísau
maíwae sésa íyáfasintinkesa tine'á tiyáámba ta'ótóráán-
aai simátime'a waásimo pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai
simátime'a Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai ena
timínana mimbéyámbá waé'wae'a índa-aai simátímakaunda
minááímó é'o simátímakaunda-aai ísaraafo fasi'aén-ááí
arumpimbó wérain-aai ísáaro.
3 Maníkómó súwa'nai ínataamo éta iséta sáákaefaen-
kwaasiyaanta ónaumne.

4 Maníkóní aambá arááíwae'mai ifátukaawi kotafisíyasa
aneka'á kouwerésa kawe'-ámpá'á tíyambanifo ímba ténááwe.
Miwí Maníkó sámo kátínkarain-aempa'a mérowana túwa'nai
ena wení Ufaen-ámútánkó miwísé'a mérowasa
5 miyáumai mésa sésa Maníkón-aai kawe'-ááín-iye sésa
Maníkóní fasi'aémbá tuwímbai awánaraawe. Ánaaemba
Maníkóní fasi'aémbá seyaafá'á paápé ínasa mifásí'áémbá
tuwímbai awánamai
6 ifátuwesa ímba aneka'á kouwerésa Maníkómpá'á
ténááwe. Miyámó on-kwáásí maará wéowe. Maníkón-
ááninkombo aaraa-táíyá'ó tufúwanamo pukáintemba miwí
miyá owasá tuwánésa Ísumba símai sáwí'a uwánkááwasa
miyámó ontáfésa ímba kanaa'á kouwerésa Maníkómpá'á
ténááwe.

7 Miyámó on-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Moórá-mora-
kanaa aa'á tisaná maramá kawe'á isaná kísau óraa'a
isasá waási naawaná Maníkó miyám-bárámá kawe'á
wéuwatinkaiye.
8 Énifo moórá-aempa'-marama karaan-tantáá'é námáiye
wéraim-barama úwoi-marama isaná ampáánká'á Maníkó
iyafímbá agaisuwáíníye. Miyáumai Maníkóní aampa'á
arááíwae'mai ifátukaawi ímba kanaa'á kouwerésa
Maníkómpá'á ténááwe. Mindásafe'a Ísu Káráísitin-aai
paákákén-ááí ímba aneka'á simátimenaumne.

9 Kesí waásisono. Miyán-ááímó súndanifo kembiwí ímba
sáwí-mararaan-kwaasin-ofo kawe'-máráráán-kwáásí owaná
Maníkó kawe'-ámpá'á méwátinkaiye súne.

10 Maníkóntáfé'a imáyáa ontáfé'a wení waási túwa'nai e'a
káfé'wara'a miyá owaná Maníkó arupíse úmaimo méraiwai
minkísáúsáféna ímba wéawinkaiye.
11 Maarásáféna siráááisa wétaiye. Moórá-morawigo
Maníkóntáfé'a imáyáa é'a aaweyáá é'a ímba ifátuwe'a
ánaaembo méraiyambo paápé índasafe'a amu'maré'a mé'a
12 ímba tuwesaraí ína'a ímba ifátuwe'a Maníkómpá'ó
timankúnkúmbo ésamo Maníkómó timénaumne
siyáintafesamo amu'marésamo méraan-kwaasiyaani'a oro.
Miyán-kwáásíyáání'o ombá
siráááisa wétaiye.

Maníkó símaimo kááísamakain-aai.

13 Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena siyáimba símai
kááísamakonka'a póna wembó íyáákaraawai ímba
méraantafena Maníkó séna seyaafá'nánká íyáákaraundawi
mé'a kesúranka'a sé'a kemó súnda-aai érai'a ónaumne séna
símai kááísamarena
14 Émbaramuntafena séna érai'a kawe'á uwánkaumpo
enaísaafitantambo íyamba sáwífa'a paápé ónááwe súwana
15 Émbaramu érai'e séna fasi'ámai ména ímba ifátuwomba
amu'maréna ména Maníkómó símaimo kááísamakaintemba
uráiye.
16 Yúndaa-waasi tiká'ó máráámba maará wéowe.
Tuwímbai miyá ónaumnemo sembó ombá íyáákaraiwain-
aúranka'a sésa miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna
sáwí-meyamba simíníye wésewe. Miyámó sésamo ombá
fí'owi fí'on-aai ímba mimpímbá sembá maará sésa kemó
sentení'a owé sénááwe.
17-18 Miyáumai Maníkó kawe'ó uwátinkaindawisafena
imáyáa éna séna miyá ónaumne símai kááísamakaimba
póna Maníkó séna waási kentáfésa sésa siyáintemba ímba
éna fí'oni'a íníye sefáímpó'a seyaafá'ó íyáákaraundawi é'a
kesúranka'a sé'a miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna
sáwí-tantaa'a paápé íníye Maníkó símai kááísamakaimba
miyáumai aanáfó wenaúranka'a símai kááísamakaimba póna
ímba taraisíníye. Miyámó siyáintafeta kesáá wempátáámó
méraundasa wenónkáámbá faisínkaraisata minándámpá'á
méta óraaka séta siyáinteni'a íníye séta fasi'ámai méta
wéamu'maraumne.
19-20 Naambó ésamo áfombo faimakáawanamo fasi'ámaimo
intembá Maníkómó siyáintemba kawe'á uwátinkanaumnemo
siyáin-aaigo kentáá fasi'ásínkáísata Maníkómó wíyómpa'o
méraiwaintafeta imáyáa éta amu'maréta méraumne.
Ísu kentáási aifa'á wíyómpa'a iyéna ámáán-dankomba
Maníkóní ufaen-dáúmpá'á ontamó uwásukaan-ampantama
tarurúwa'marena iyéna kentáásáféna imáyáa éna miyá

uráimba póta fasi'ámaisa méraumne. Méríkísétekimo uráintemba wíyómpa'a Ísu kentáási aifa'-ámáán-káwáágó éna miyán-kísáú maimaéna wéiyisata fasi'ámaisa méraundasa póta Maníkóntáfé'a imáyáa é'a aaweyáá é'a ímba ifátuwe'a ánaaembo méraiyambo paápé índasafe'a amu'maré'a méraaro.

Ámáán-kawaago Méríkísétekin-aai.

7

1 Minkwáásígó Méríkíséteki wemá Sérémi-naopaken-kwaasiti kawáágó éna Maníkó íyáákaraiwaini ámáán-kawaago úwana naaófá'á Émbaramu namuro-wáásítí óraa'-waasise tiyéna íyáákaron-aempakemba túwana Méríkíséteki Émbaramumba aampa'á awánéna kawe'á uwánkowana

2 Émbaramu namuro-wáásítí moparáwímbó maiyómba siyáánkaiya'a tuwínkena Méríkísétekimba moórá-unkwima ámakaiye. Méríkísétekintafesa mináwíkóní áwáuma kawe-káwáágón-iye sésa waé'mai wésewe. Wemá Sérémi-naopaken-kwaasiti kawáágón-áwíkoni áwáuma faru-káwáágón-iye sésa waé'mai wésewe.

3 Méríkísétekin-aíwá'ná túwí'wara anófoi túwí'wara'a ímba agaimakáamba wéraisana wembó ma'ánkarain-kanaawe pukáin-kanaawe ímba agaimakáamba wéraiye. Wenáái miyán-ááí ímbo wéraintafena Maníkón-áánínkoraamba uréna ámáán-kawaa-i'a úmai maé'mae'a íníye.

4 Maanááí imáyáan-oro. Kentáá síwá'náma Émbaramu óraa'-waasi úmbanifo wemá Méríkísétekimba namuro-wáásítí moparáwímpínkémbá moórá-unkwima ámakaimba póta mindásafeta séta Méríkísétekima Émbaramumba íyáákaraiye súne.

5 Moóráwigo Émbaramun-aísaafitantambo uráiwain-awi'a Rífái wenándáfaken-kwaasifinkemba tuwímbai ámáán-kisaura'a íyáfasintinkaraiye. Maníkóní ámáámpinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-waasisono. Kentí moparáwímbó wémaempinkemba aasiyaasí siyáánkaiya'a tuwímbarempinkemba moórá-unkwima kentí waási Rífáin-andafaken-kwaasi tíméro siyáiye.

6 Méríkísétekimo Rífáin-andafaken-kwaasigomo uráinkakaa séta Émbaramu wembá moórá-unkwima ámakaimba ámáánkomo siyáintemba uráiye súsino. Énifo Méríkíséteki ímba Rífáin-andafaken-kwaasigon-ifo Émbaramumo siyáánkai-unkwimo makáimpinkemba moórá-unkwima úwoi

maimaéna kawe'á uwánkena Maníkómó Émbaramuntafena kawe'á uwánkanaumnemo símaimo kááísamakaiwaimba kawe'á uwánkaraiye.

7 Óraa'-waasigo kári'-waasigomba kawe'ó uwánkáímba mináái iséta póta Méríkíséteki Émbaramumba íyáákaraiye súne.

8 Rífáin-andafaken-kwaasi siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwimo wémaewai wépuwon-kwaasin-ofo Méríkíséteki siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwima maiyáiwaintafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna wemá aúnarena úwoi méraiye sisaná póna wemá Rífáin-andafaken-kwaasi íyáákaraiye.

9 Imáyáa é'a sé'a Émbaramu Méríkísétekimba moórá-unkwi ámakonka'a Rífáiwara'o ámakaintemba éna wemá moórá-unkwima wémaiwai ámakaintenkaamba uráiye.

10 Émbaramu Méríkísétekimba awánéna moórá-unkwimo ámakonka'a Rífái ímba paápé uréna aíwá'nágo arumpimbó méronka'a uráintafe'a mindásafe'a súne. Rífáiwara'a Méríkísétekimba ámakaintemba uráiye súne.

11 Naaófá'á Maníkó ámáámbo simátímakonka'a Rífáin-andafaken-kwaasi ámáán-kisau maésa pói tufú'mai Maníkómbá amíyantafena Maníkó íyáfasintinkena Éronimba aifa'-ámáán-káwáá íyáfasinankaraiye. Rífáin-andafaken-kwaasiti kísaumo arupíse uwátínkáínkakaa Maníkó ímba aneka'á aifa'-ámáán-káwáá íyáfasinankaisino. Ímba Éroninkaan-kwaasin-ifo Méríkísétekinkaan-kwaasi íyáfasinankaraiye.

12 Maníkó séna aú-aifa'-amaan-kawaama íyáfasinankanae súmba póna ááéraan-amaamba ámáán-kisau-waasi Maníkóntáfésa ísámai pói tufú'mai ámén-amaamba ifátuwena aú-amaamba simásimuwata ísaraumne.

13-14 Mináái Fasi'aénkó Ísu Káráísitintafena séna ímba Rífáin-andafakemban-ifo moórá-anda Yúndaan-andafakemba paápé uráiye. Naaófá'á Mósese ámáán-kisau-waasisafena siyónka'a ímba Yúndaan-andafaken-kwaasisafena siyáiye. Ímba Yúndaan-andafaken-kwaasin-ofo Rífáin-andafaken-kwaasi Maníkóntáfésa imáyáa ésa pói tufú'mai óntan-taarera'o agaiyáamba ísaraumne.

Ísu Méríkísétekiyaam-amaan-kawaagon-aai.

15 Minááígóní áwáuma maarán-iye. Maníkó aú-amba aráátimena aú-aifa'-amaan-kawaago Méríkísétekinkaan-kwaasi íyáfasinankaraiye.

16 Ímba Rífáin-andafakemban-ifo fasi'aémpínkémbá
maé'mae'a éna ímba tai'áíndawi aifa'-ámáán-káwáá-í'a
úmai íyáfasinankaraiye.
17 Mindásafena Maníkón-aai aúfáí-wandaaifimba
agaimaréna séna
moóráwigon-awi'a Méríkíséteki
óraa'-amaan-kawaago uráintemba
emá miyán-kísáú maimaé iyínone
Ísu Káráísitintafena siyáiye.
18-19 Ááéraan-amba
Rífáin-andafaken-kwaasiti ámáán-kisaugo ímba fasi'ámai
wérontafena ímba túwa'nai úmai arupíse uwátinkowana
Maníkó ááéraan-amba ifátuwena moórá-amba kawe'-ámbá
aráásimuwata érai'e séta fasi'ámai méta Maníkómpátá
wégune.

20-21 Rífáin-andafakemba ámáán-kisau-waasi
íyáfasintinkonka'a úwoi íyáfasintinkesa ímba aaí símai
kááísamakaambanifo Maníkó Ísu Káráísitimba aifa'-ámáán-
káwáágómbó íyáfasinankonka'a aaí símai kááísamakaiye.
Mindásafena agaimaréna séna
Fasi'aénkó séna emá ámáán-kawaago éma
maé'mae'a ínone séna mináái ímba taraisíníye
Maníkó wenáániníkontafena símai kááísamakaiye.
22 Minááígo ááéraan-aai íyáákowana Maníkó símai
kááísamakontafena Ísu Káráísiti séna mináái
érai'-aai waé'wae'a íníye siyáiye.

23 Moórá-aai ísáaro. Ááéma ámáán-kisau-waasi sáwífa'a
mésa pósa púwúntemba anondáára'a fí'owima minkísáú
maimaésa iyáambanifo
24 Ísu Káráísiti maé'mae'a éna ímbo puwíndawi aifa'-
ámáán-káwáá-kísáú maimaéna iyéna
25 maé'mae'a éna kentáásáféna imáyáa éna Maníkómpá'á
áísai úmae iyéna póna kanaa'á sáwí-imayaafinkenta
wéfausinkaiye. Ísu Káráísitinka'a kááísamaisa méta
Maníkómpátáámó kúnda-waasisa sáwí-imayaafinkenta
wéfausinkaiye.

26 Ísu Káráísiti aifa'-ámáán-káwáágó éna Maníkóntáféna
imáyáa éna sáwí-aai wempímbá ímba wéraisana kawe'-
aantemba úmai ména marapá'á sáwí-waasifimbo maúnka'a
ímba sáwí'a uréna wíyómpa'a fasi'aén-áémpá'á iména
miyán-áífá'-ámáán-káwáágó ména kanaatá seyaafá-tántáá'á
wésuwa'nai-iye.

27 Waásimo sáwí'o untáfésawe miwímó sáwí'o untáfésawe
Rífáin-andafaken-kwaasi aifa'-ámáán-kwáási pói tufú'mai
Maníkómbá áma'mae iyáambanifo Ísu Káráísiti sáwí'o í-
ááí wempímbá ímba wérowana póna miwímó uráantemba
ímba pói tufú'mai Maníkómbá áma'mae iyéna waásimo
sáwí'o ontáfénawe séna mimbórá-kanaa puwéna minkísáú
tai'ásukaiye.
28 Ámáán-aaifinkemba aifa'-ámáán-kwáási
íyáfasintinkowasa mararákén-kwáási pósa sáwí'a
uráambanifo minámáánkó ánaaemba Maníkó símai
kááísamarena séna miyá ónaumne séna wenáánimba
sásákómbá íyáfasinankowana aifa'-ámáán-káwáá-í'a úmai
maé'mae'a wéiye.

8

Ísuma kentáási aifa'-ámáán-káwáágón-aai.

1 Súnda-aaigoni áwáuma maarán-iye. Miyán-áífá'-
ámáán-káwáágó kentáási ámáán-kawaago wíyómpa'a
ména íyáákamaimo kawáán-uráiwai ayáánúrapa'a fasi'aén-
áémpá'á mara'á méraiye.
2 Waásimo naambó ésamo Maníkóntáfésa mindáúmpá'á
imáyáa ombánifo wíyómpa'a Fasi'aénkó naan-úramba
úmakowana Ísu Káráísiti mimpímbá Maníkóní ufaen-
dáúmpá'á iména aifa'-ámáán-káwáá-kísáú wémaiye.

3 Marapá'-áífá'-ámáán-káwáá pói tufuwésa tómbá maésa
úmai Maníkómbó amíyantafesa íyáfasintinkaraafo Ísu
Káráísiti kentáási aifa'-ámáán-káwáágó moórá-tantaa'o
Maníkómbó ámakaimba mindá puwéna wenáúma ámakaiye.
4 Waásimo sáwí'o untáfésa ámáánkomo siyáintemba
póímo tufú'maimo Maníkómbó ámén-kisau wémaen-kwaasi
méraafo Ísu Káráísiti marapá'ó ménaraa ímba pói tufú'mai
Maníkómbá amísino.
5 Wíyómpa'o naan-úrambo úmakaiwaini waé'maiyaan-
damba marapá'á wéraisasa mindáúmpá'á ámáán-kisau
wémaewe. Miyáumai naaófá'á Mósese aifa'-ámáán-dámbó
índasafena úwana Maníkó simámena séna Sáínai-omapa'a
aráánamunda-namba miyán-dámbá uwó súwana Mósese
wíyómpa'o wérain-dankoni waé'maiyaan-damba úmakaiye.
6 Wíyómpa'a Ísu ámáán-kisaumo wémain-kisaugo marapá'ó
ámáán-kisaumo wémaen-kisau íyáákaraiye. Maníkó
séna kawe'á uwátinkanaumne símai kááísamakain-aai
Ísu Káráísitimo aráásímímba minááígó ááémo símaimo
kááísamakain-aaigomba íyáákaraiye.

7 Ááémo símaimo kááísamakain-aaigomo waásimo arupísemo uwátínkarainkakaa Maníkó ímba aú-aai símai kááísamakaisino.

8 Maníkó wení waási tuwánómba sáwí'a uwaná mindásafena aaisambá séna maarán-ááí súwana Maníkón-aai aúfáí-wandaaifimba agaimaréna séna
Fasi'aénkó séna ánaaemba moórá-kanaa tína'a aú-aai símai kááísamare'a Ísareri-waasiye Yúndaa-waasiye aú-aai símai kááísatinkanaumne.
9 Ísípi-marafakemba miwí tíwá'náma faútinke'a tí'mae'o téwándara'a aaí símai kááísamakaundanifo mináááí taráísúwa'a sínaaemba uwátímakaumne. Aú-aai símai kááísamare'a ímba ááéraan-aaiyaamban-ifo aú-aain-iye Fasi'aénkó séna
10 moórá-aaiwara'a séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-waasisafe'a aú-aai símaimo kááísatinkaandara'a kesí ámáámba tirumpiné imáyáafine timé'a miwítí Maníkó méraanasa kesí waási-i'a úmai ménaawe.
11 Minkánáá tínasa miwítí waásiye fí'on-kwaasiye ímba táántesa sésa Maníkómpá'á teró sénááwe. Óraa'-waasiye úwoi-waasiye seyaafá'á é'a tiyáamba pósa ímba aneka'á táántanaawe.
12 Sirumbá uwátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-ímáyáásáfé'a ímba imáyáa úmae iyónaumne Fasi'aénkó siyáiye
agaimaréna siyáiye.
13 Maníkó aú-aai símai kááísamaranaumne siyáimba póna aifa'ó símaimo kááísamakain-aai ááéraan-aai isaná ááéraan-tantaa'a kárika'a wéna tai'áínífo ááéraan-aaimo éna kárika'a tai'áíníye.

9

Naaófá'á aifa'-ámáán-káwáágó purumakagóní naaemá Maníkómbá áma'mae iyúwana Ísu wení naaemá ámakain-aai.

1 Naaófá'á Maníkó aifa'á símai kááísamakain-aaimo wérompinkemba Maníkón-ímáyáá mósá wémaron-aai wérowasa Maníkón-ímáyáámó mósá maráíyan-damba úmakaawe.
2 Ampanta-námbá úmakesa moórá-ampanta afufumpimbá imakésa mósá fáítukopatafesa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'e sésa múra fáítukopatafesa ufaen-dáúmpá'é sésa mimpímbá ómbá kúra'mai marésa taaré úmakesa mintáárérá'á Maníkóní péréti-tomba marésa
3 mósá fáítukon-daumpatafesa Maníkóní ufaen-úran-amaapa'e sésa

4 mimpímbá korí-óntántámbá úmakaan-taare marésa
mintáárérá'á asaa-wiyúmbó ún-kana wéagaesa kawe-
táwáámá úmaresa korí-óntán-kwándááísámbá mintáwáámá
ánáan-kwimaresa mimpímbá korí-óntántámbá úmakaan-
tawaafimba naaófá'á wíyómpakembo marapá'ó kunkáin-
tonkon-awi'a máána-tomba mintáwááfímbá ma'mái
minkáwé-táwááfímbá marésa naaófá'á Maníkó wení
kísaura'a Éronimba íyáfasinankowana wení táúnkakemba
árumo wíkáin-taumba mintáwááfímbá marésa naaófá'á
Maníkómó Mósesembo simámakain-amaambo siyáánkai-
amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimakón-kwandaai kae'-
wándáái mintáwááfímbá marésa
5 kae-tántáá'á ayóíwárá-tántáákáí óraa-kawe'a úmaresa
sésa Maníkóní áwáuma fí'oran-awaugo póna sáma kaiyé
suwaná mintántáákáígó ayóígóráámbá mintáwáámá káátena
Maníkómó miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwón-tawaama
káátaraiye. Mindásafe'a káfé'a ímba ayáátáá'-aai agáúmne.

6 Miyá úmakesa aasiyaasi-kánáá ámáán-kisau-waasi
minámáán-dánkómbá múra fáítukon-aempa'a iyésa kísau
máúmbanifo
7 moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Maníkóní ufaen-
úran-amaapa'a aifa'-ámáán-káwáágó iyéna póígoni naaemá
maimaéna iyéna wemó sáwí'o úntafenawe waásimo
ímbo táá'o isésamo sáwí'o untáfénawe miyá-sáwí'ó ombá
maitiyuwáíndasafena mindááémá Maníkómbá ámakaiye.
8 Miyá éna Maníkóní Ufaen-ámútánkó maarán-úmaisa
wéaraasimiye. Ámáán-dankombo múra fáítukaapa'o
wéromba Maníkóní ufaen-dáúmpá'á wempá'á iyíyan-amba
ímba afora'á wéraiye.
9 Mintántáá'á aiyowáí'a úmai káfétaamo méraunda-
waasisa wéaraasiminta maarán-iye. Maníkón-ímáyáámó
mósá makón-kwaasi pói tufuwésa tómbá fakarésa úmai
Maníkómbá ámakaambanifo miwí tirumpinkén-ímáyáá ímba
sásá'-í'a uwátínkaraiye.
10 Miyáumai minámpá'á tóné noné nésa nombó perésamo
ombá túsafesawe sésa miyá úwana Maníkó aú-amba
aráátimuwana ááéraan-amba taí'áraiye.

11 Miyámó uráambanifo Ísu Káráísiti aifa'-ámáán-káwáágó
káfé'o wérain-amba kawe'-ámbá aráásimena ámáán-kisau
wémain-daumpa'a mindámbá ímba marapá'ó waásimo
úmakaan-damban-ifo íyáákarain-damba sásá'-námbán-iye.
12 Mimbórá-kánáá Ísu Káráísiti Maníkóní ufaen-dáúmpá'á
wíyómpa'a Maníkó méropa'a iyúmba ámáán-kisau-
waasigomo mémegoni naaewé purumaka-áráákoni naaewé

maimaénamo iyáintemba ímba miyá uráifo wení naaemá maimaéna iyéna sáwí'o úmaisaamo méraundafinkenta siyáínata aúí'a úmaisa maé'mae'o ondasáfénasa miyá éna pukáiye.

13 Mémegoni naaewé purumakagóní naaewé anááé-áráá'a purumaka-áráá'o agaisukáampinken-kanawe Maníkón-aúranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinepaká'á tufimpín-kwéesa miwí túma kawe'á uwátínkówana Maníkó tuwánéna séna kawe'án-iye siyáiye.

14 Mémegoni naaesáné purumakagóní naaesáné miyá uráambanifo Ísu Káráísitini naaegómá íyáákaraiye. Wempímbá ímba sáwí-aai wéraiwai Maníkóní ámútanko maé'mae'o iwáí wesé'a méraintafena wení naaemá kumúwana wenáúma Maníkómbá ámakaiye. Sáwí'o wéowini áwáugo ta'ótokaimpinkemba faúsinkainanasa kentáásirumpimba ímba aaí wérainata Maníkóní kísau máéndasafenasa wení naaemá kumúwana wenáúma Maníkómbá ámakaiye.

15 Mindásafena ááéraan-aai símai kááísamakonka'a sáwí'o uráampinkembo faútinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáiye. Mindásafena Ísu Káráísiti aú-aai símai kááísamakaimba póna Maníkómó óraaka'o séna kawe'ó uwátínkáanda waé'wae'a íníyemo siyáimba Maníkómó wétaantain-kwaasi maénááwe.

16-17 Wépuwesamo ombá miwítí moparáwímbá tuwíntinkesa símai kááísamaresa wépuwowe. Moóráwigo puwíndasafena éna wení moparáwímbó maíyan-aai wésifo úwoimo méraindara'a ímba maénááfo puwínasa érai'a púwiye sésa maénááwe.

18 Miyáumai naaófá'á Maníkó aifa'-ááí símai kááísamakonka'a Mósese pói tufúwana mimpóígóní naaemó kunkáintafena Maníkó símai kááísamakonka'a

19 aifa'á Mósese seyaafá'-wáásífímbá Maníkóní ámáámba seyaafá'á simátimena purumaka-áráákoni naaefímbá non-úramba fatímakena méme-ayauma taemóka'a úsúmarena mindááéfímbá tántámai Maníkón-aai agaimái makáan-aufai-wandaaiya'a tufimpín-úmarena waási tinepa'á miyá uwásuwena

20 séna maandááémá aiyowáí'a úmai aráátimumpo Maníkómó símaimo kááísamakain-aai fasi'aén-ááí wéraifo ísámai kawe'án-oro séna

21 miyáumai mindááémá Maníkón-ímáyáámó mósá wémaron-danka'a tufimpín-úmarena mindáúmpá'ó wéron-tantaaka'a miyá úmakaiye.

22 Érai'a Maníkóní ámáánkoni áwáufa'a naaegó seyaafá-
tántáá'á kawe'á uwátínkáísana moóráwigowa'i póíya'i ímbo
púwísanamo wení naaemó ímbo kúmínkakaa Maníkó sáwí-
imayaa ínta maisiyúwáísino. Naaemá kunkáimba póna
Maníkó kentáási sáwí-imayaasa wémaisiyuwaiye.

Ísu sáwí-imayaasa maisiyuwáíndasafenamo pukáin-aai.

23 Maníkón-ímáyáá mósá makáan-dane mindáúmpá'ó
wéron-tantaa'e maarán-iye. Wíyómpa'o wérain-dane
mindáúmpá'ó wérain-tantaa'e miwání waé'maiyaan-
damban-iye. Mintántáá'ó marapá'ó wéron-tantaaka'a
póígoni naaesámbá kawe'á uwátínkówana mindá kawe'á
uráambanifo wíyómpaken-tantaaka'a ímba póígoni
naaesámbán-ifo íyáákaraiwaini naaesámbá kawe'á
wéuwatinkaiye.

24 Miyáumai Ísu Káráísiti wíyómpa'a iyéna Maníkón-
aúranka'a iména kentáásáfénasa imáyáa éna Maníkómbá
wéaisai-iye. Úmakaan-damba naan-úrankoni waé'maiyaan-
damba ímba iméraifo wíyómpa'a iména kentáásáfénasa
imáyáa éna Maníkómbá wéaisai-iye.

25 Moóra-mora-aataiya'a moóra-kanaa Maníkóní ufaen-
dáúmpá'á

aifa'-ámáán-káwáágó póígoni naaemá maimaéna íyóiyo
uráintemba Ísu Káráísiti ímba miyá uráifo mimbóra-kánáá
wení naaemá maimaéna móamakaiye.

26 Ísu Káráísitimo miyáumaimo maimaé íyóiyo urénaraa
wíyóne marawé úmaronkakemba moóra-mora-aataiya'a
moóra-mora-kanaa pu'mapu'ma'á úmaena íyísino. Ímba
miyá éna ááéraan-kanaa kárika'a tai'ónka'a marapá'á
kuména sáwí-imayaasaamo maisiyuwáíndasafenasa
mimbóra-kánáá pukáiye.

27 Kentáási kanaamó tínataamo púwóndasa kesáámó
méraundawini áwáusafenasa sísai íníye.

28 Miyáumai sáwífa'-waasiti sáwí-imayaa
maitiyuwáíndasafena mimbóra-kánáá Ísu Káráísiti puwéna
Maníkómbá wenáúma aména aneka'á kuména ímba sáwí-
imayaamo maitiyuwáíndasafena kumínífo wéamu'maraan-
kwaasimo kuntiyáíndasafena kumíníye.

10

1 Mósesemo siyáin-amaankoni aambá ímba aan-
úramban-ifo Ísu Káráísiti kawe'ó uwátínkáíwaini aankóní
waé'maiyaan-amban-iye. Miyáumai moóra-mora-aataiya'a
ámáán-kisau-waasi pói tufú'mai Maníkómbó ámakaamba

miyán-kísáúgó Maníkómpá'ó tiyáan-kwaasi ímba arupíse
uwátínkaraiye.
2 Póímo tufú'maimo Maníkómbó ámakaan-anko kawe'ó
uwátínkarainkakaa Maníkón-ímáyáámó mósá makáawi
miwífímbá aoisaambá ímba wérowasa sáwí-tantaatafesa
ímba umbaí tésa ímba pói tufú'mai Maníkómbá áma'maesa
íyówisino.
3-4 Énifo maará wéowe. Purumakagóní naaegówé
mémegoni naaegówé ímba kanaa'á sáwí-imayaa
maitíyukaimba pósa moórá-mora-aataiya'a pói tufú'mai
Maníkómbó ámakonka'a miwíti aoisaantáfésa imáyáa
uráawe.
5 Miyáumai Ísu Káráísiti marapá'ó kumíndasafena éna
Maníkóntáféna séna
póímo tufú'maimo embó ámakaane tómbó ámakaane ímba
embá aráááíma wétaifo kemá embá aráááíma táínda-i'o
ondasáfé súma to'mayaa uwásínkaraane.
6 Póímo agaisukáantafe ímba aamoí wéone. Sáwí'o
uráantafesamo póímo tufú'maimo ámakaamba mindásafe
ímba aamoí wéone
7 súnda maará súne. Enáái aúfáí-wandaaifimba kentáféna
símai agaimaréna séna Maníkóo kemá mé'a embá aráááímo
táínda-i'a úmai ménaumne símai agaimakáintemba wéune
súne
Maníkóntáféna Ísu siyáiye.

8 Aifa'á Ísu Káráísiti séna ámáámbo siyáinten-úmai
pói tufú'mai ámakaane tómbá maimái ámakaane pói
agaisukáane sáwí'o uráantafesa pói tufú'mai ámakaambanifo
minánkó ímba aráááíma wétaisa aamoí ímba wéone
9 simásuwena séna Maníkóo kemá mé'a embá aráááímo
táínda-i'a úmai ménaumne siyáiye. Mindásafena Ísu
Káráísiti póímo tufú'maimo Maníkómbó ámakaunda-anta
ifátuwena aú-amba Maníkómbó aráááímo táínda-imayaamo
aráááíwaunda-anta aráásímakaiye.
10 Ísu Káráísiti Maníkón-ímáyáá aráááíwaena Maníkómbá
wenáúma aména mimbórá-kánáá pukáimba póna sáwí-
imayaasa maisiyuwénasa Maníkóndé-ita uwásínkaraiye.

11 Aasiyaasi-kánáá ámáán-kisau-waasi íyáfasinesa
mimbórá-kísáú maésa pói tufú'mai Maníkómbó ámakaamba
minkísáúgó ímba kanaa'á sáwí-imayaa maitíyukaimbanifo
12 Ísu Káráísiti mimbórá-kánáá Maníkómbá wenáúma
aména pukáiye. Sáwí'o uráantafenawe sáwí'o
ondasáfénasaawe puwéna minkísáú taí'ásuwena Maníkón-
ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á iména

13 Maníkómó wení namuro-wáásímó tínkaminanamo wemó
íyáákaindasafena amu'maréna iméraiye.
14 Miyáumai Maníkómbá wenáúma ámakaimba pósa
Maníkóndé-i'o uwátínkáín-kwaasi sásá'-í'a úmae iyónááwe.

15 Minááísáféna Maníkóní Ufaen-ámútánkó aforatá
simásimuwana Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
16 Fasi'aénkó séna moórá-kanaa tína'a aú-aai
símai kááísatinkaandara'a kesí ámáámba tirumpiné
imáyáafine timénaumne siyáiye.
17 Moórá-aaiwara'a séna
miwítí aoisaané ámáánemo taráíyaamba ímba mindásafe'a
imáyáa úmae iyónaumne siyáiye
agaimaréna siyáiye.
18 Maníkó miwítí aoisaambá maitiyuwéna ímba imáyáa
úmae íyísana póna sáwí'o uráantafesamo póímo tufú'maimo
Maníkómbó ámakaan-amba taí'áiye.

Maníkónópata íyónomo siyáin-aai.

19 Miyá isaná kesí waásisono. Ísu Káráísiti puwúwana wení
naaemá kumúwana kentáási aambá wikáimba póta ímba
sáátafeta éta Maníkóní ufaen-dáúmpátá wéiyune.
20 Puwéna Maníkómbá wenáúmo ámakaintafena aú-
amba waé'wae'o índa-amba aráásimena Maníkóní ufaen-
dáúmpá'á mósá fáítukon-ampanta fawásámai aambá
wi'mái Maníkómpátá íyónda-amba aráásímakaimba
mindásafetaawe
21 wemá óraa'-amaan-kisau-waasigo Maníkóní waásiya'a
káráwiyaimba mindásafeta
22 Maníkómpátá íyóno. Kentáási sáwí-imayaasa
maisiyúwáísanasa kentáásirumpinta ímba aaí wéraisata
kawe'-nóntá pésínkáísata wenáái gonta sirumpintá
ta'ótoreta Maníkómpátá simankúnkúmba éta Maníkómpátá
íyóno.
23 Maníkón-aai érai'-aain-iye séta póta fasi'ámaisa
ta'ótoreta ínta ifátuweta Maníkómó kawe'á uwátinkanaumne
siyáintemba miyá índa póta wenáái fasi'ámaisa ta'ótoreta
amu'maréta méta miyásá onó.
24 Kesáá imáyáasa éta moórá-mora-waasi túwa'nai úmai
fasi'aéné imáyáawe timéta kawe-kísáúsá wémaeta miyásá
onó.
25 Maníkóntáféta imáyáa éta túwaandu úmae iyéta
tuwímbaimo túwaandu úmaimo tukáantemba kesáá ímba
miyá éta túwaandu úmae iyéta moórá-mora-waasisa
fasi'átinkanaumne. Ísu Káráísitimo kumínda kári-kanaa
wéraintafeta moórá-mora-waasisa fasi'átinketa miyásá onó.

26 Ísáaro. Maníkóní érai'-aai iséta ta'ótoketa kentáási
imáyáafinkembo wembó sínaaembo uwámetaamo sáwí'o
úmaetaamo íyónanasaamo éna Maníkó sáwí-imayaasaamo
maisiyuwáíndasa fí'on-amba ímba wéraifo
27 sáátafeta onanamó Maníkómbó tínaaembo
uwámiyantafenamo sáwí-meyambo timínasa óraa'-iyafimbo
káwíyantafeta amu'maréta ménaumne.
28 Mósese timún-amaambo taráíyaawi aaifimbá
íyáfasintinkaresa kaumbo-kae'-wáásímó tuwánésamo sésa
érai'a miyá wéowe sésamo ésa ímba tirumbá uwátinkaiyamba
tínkamiyasamo puwíyamba
29 mindá umbai-tántáá'án-ifo Maníkón-áániníkomba
tínaaembo uwámémba mindá óraa'-umbai-tantaa'an-ifo
Maníkó símai kááísamakonka'a Ísu Káráísitini naaemá
kumúwasa sáwí'o umbá maitíyukaimba mindásafesa sésa
sáwísamban-iye síyawi óraa'a sáwí-meyamba maénááwe.
Maníkóní ámútanko úwoimo súwa'nai iwáíntáfésa símai
sáwí'a uwánkaraawi óraa'a sáwí-meyamba maénááwe.
30 Maarán-ááímó siyáimba mindá Maníkó póna maará
siyáiye.
Sáwí'o íyawini anondáá-meyambo tíménda mindá kendén-
iye. Sáwí-kisausafe'a
méyámbá timénaumne
séna moórá-aaiwara'a séna
Fasi'aénkó wení waási tísai úmai iséna
tuwínkaa'a úmai-meyamba timíníye
siyáiye.
31 Maníkó fasi'aénkwáráwí póna tíkena sáwí-meyambo
timínda mindá óraa'a táátafesa ónááfo Maníkóntáfé'a
imáyáa é'a túwaandu úmae iyé'a moórá-mora-waasi
fasi'átinkanaawe.

32 Ááéma Maníkó kembiwísáféna sámo kátinkonka'a
umbai-tántáá'á tímúwa'a ímba ifá'á túwómba fasi'ámai
méraafo mindásafe'a imáyáan-oro.
33 Moórá-mora-kanaa seyaafá'-wáási túranka'a sáwí'a
uwátinkesa símai sáwí'a uwátínkómbanifo fasi'ámai mé'a
moórá-mora-kanaa kentí waásimo sáwí'o uwátínkómba
túwa'nai úmae íyúwasa kembiwíwárá'á sáwí'o uwátínkómba
fasi'aráawe.
34 Maníkóní waási-i'o unkákémbá kempínkémbá tuwímbai
ándáfa'o mótínkómba tiruntafé'a uwátínkówasa kentí
moparáwímbó tafíyúmba ímba imáyáa é'a sé'a íyáákarain-
tantaa'a wíyómpa'a wéraimba póna waé'wae'a íníye suwaná
tirunkó kawe'á uráiye.

35 Miyá uráafo Maníkóntáfé'a fasi'ámai mé'a kawe'-
méyámbá wémaewe.

36 Maníkóní imáyáafinkeni'a é'a wemó miyá
uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'o maíyantafe'a fasi'ámae
iyíyana ímba tuwesaraí íno.
37 Miyáumai naaófá'á Áísáya Ísu Káráísitimo kumínda
amu'maréna ména Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
ampáán-kánáá wéraimba póna
tíndawi ímbo amu'maráínda é'a tíníye
agaimaréna siyáiye. Moóráfa'a agaimaréna séna
38 kesí waásigo arupíse úmai méraiwai kesááisafenamo
érai'emo sénamo amankúnkúmbo imbá póna aúí'a
úmai méraimba póna inkaisénamo siyuwé kóína'o
é'a ímba aamoí uwánkanaumne siyáiye
agaimaréna siyáiye.

39 Minááímó siyáimbanifo kesáámá ímba miyán-kwáásísá
úne. Inkaisésamo auwé kówésamo sáwí-aempa'o méraan-
kwaasiyaanta kesáá ímba úndasa Maníkón-aaisafeta
simankúnkúmba éta kawe'á úmaisa maé'maeta ónaumne.

11

Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo on-áái.

1 Maníkón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmbo
on-ámbá maarán-ámbán-iye. Maníkómó to'mayaa uráin-
tantaatafeta séta éraika-tantaa'an-iye séta amu'maréta
méta súrantantaamo ímbo awánáúnda-tantaatafeta séta
érai'a wéraiye súne.
2 Kentáá síwá'náma Maníkón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á
timankúnkúmbo untáféna Maníkó séna kawe'án-owe siyáiye.
3 Naaófá'á Maníkó séna wíyóne marawé paápé uwó
súwana paápé uráisata minááísáféta érai'e séta wéisaumne.
Ímbo awánáúnda-tantaapinken-tantaatamba awánáúnda-
tantaa'a Maníkó úmakaiye.
4 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Éperi Maníkón-aaisafena
érai'e séna pói tufú'mai agaimái Maníkómbá ámakowana
awaaón-áwí'a Kéni wemá tómbá fáká'mai Maníkómbá
amúwana Éperi Maníkómó siyóntembo úntafena Kénimo
ámakowaimba íyáákaraiye. Éperi Maníkón-aaisafena érai'e
séna wenká'á amankúnkúmbo úntafena Maníkó ámakon-
tantaa'a awánéna kawe'án-iye séna wembá awánéna
arupíse úmai méraandawi óne siyáiye. Naaófá'á Éperi
pukówasa wentáfésa sésa Maníkón-aaisafena érai'e séna
wenká'á amankúnkúmba
ún-kwaasin-iye sewatá wéisaumne.

5 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Ínóki Maníkón-aaisafena
amankúnkúmba úntafena Maníkó púwifo séna kunáí'maena
wíyómpa'a móankarowasa ayaafáí uwááesa túwómbanifo
Maníkómó áíkomba ímba awánaraawe. Ínókimba Maníkómó
ímbo kunáíkonka'a moóráwigo Ínókin-aai aúfáífimba
agaimaréna séna Maníkó aamoí ínkwae-i'a úmae iyáiye
agaimaréna siyáin-aaisafeta séta Ínóki Maníkón-aaisafena
amankúnkúmba uráiye súne.
6 Maníkómpá'ó tewí Maníkó ména wembó saafá íyan-
kwaasi kawe'ó uwátínkáín-aaisafesa aifa'á sésa érai'-aain-
iye
sésa wempá'á wétewe. Ímbo érai'-aain-iyemo sésamo ésa
ímba wempá'á ténááwe. Miyáumai Maníkón-aaisafesamo
ímbo érai'e sésamo wenká'ó ímbo timankúnkúmbo íyawi
Maníkó ímba aamoí uwátinkainiye.

7 Naaófá'á Maníkó Nówaamba simámena séna ánaaemba
nonkó fiyéna waási tínkaminiye simámuwana iséna séna
érai'e séna non-afófora'o nínda-taomba úmarena wení
aare-iyámpóíye wenanááfú'e imérowana nonkó miwí
ímba nawíkaraiye. Nówaa Maníkón-aaisafena érai'e séna
amankúnkúmbo úntafena Maníkó Nówaantafena séna
arupíse úmai méraane súwana Maníkómó marapá'-wáásímó
sáwí-meyambo timínda-aai iséna simátímakaiye.

8 Naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena séna ení maramá
tuwé áménda-marafa'a waaó súwana érai'e séna wení
maramá tuwéna ímbo awánóm-barafa'a Maníkómó amúpa'a
kuréna
9 Maníkómó aménaumne siyóm-barafa'a koména
mináááísáféna érai'e séna fí'om-barafaken-kwaasigoraamba
wááu-namba úmarena maé'éímbaniye. Mimbárá
Émbaramuntafenamo siyóntemba áániko Áísáakinte
anáwainko Yékopuntetafenawara'a timénaumne siyóm-
barafa'a Émbaramu-iyaise mésa wááu-namba úmaresa
méraawe.
10 Émbaramu miyáumai ména moórá-naopatafena imáyáa
éna Maníkómó wíyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a
fasi'aén-áfómbá
waé'wae'o índa-naopatafena imáyáa éna
amu'maréna maé'éímbaniye.

11 Émbaramu awaaainínkón-áwí'a Séraa Maníkón-aaisafena
érai'e siyáiye. Maníkó simámena séna iyámpói ma'ankáínone
súwana érai'a wemó sintembó owín-iye séna iyámpóímo

ma'ánkáánda-kanaa taí'áraiye séna ímba imáyáa úwana fasi'aémbá amúwana ámú'a kauréna iyámpói ma'ánkaraiye.
12 Miyáumai Émbaramu iyámpói ma'ankómba waurámbó kómpinkemba sáwífa'-waasi aísaafitantambo íyawisafena wíyómpa'o o'ó sáwífa'o wéraisanamo nompá'ó nonáámááímo sáwífa'o wéraintemba
miyán-kwáásí uwasá ímba kanaa'á toráúraawe.
13 Maanáúfáífímbó túwí'o agaimaráúnda-waasi Maníkón-aaisafesa érai'e símae iyésa wenká'á timankúnkúmba úmae iyésa pukáawe. Maníkó óraaka séna miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'a ímbo máúmba némpa'a wérowasa úwoi aaí isésa aamoí ésa sésa marapátáámó méraundasa fí'om-barafaken-kwaasiyaamba úmaisa ampáánká'á méranaumne símae iyésa pukáawe.
14 Miyán-ááímó sen-kwáásí miwítí mara-úrapa'a imáyáa uwatá ísaraumne.
15 Miwímó tukóm-barasafesamo imáyáamo urésaraa kouw-eráíyan-amba wérowasa pósa awánaawisino.
16 Ímba miyá ésa wíyómpa'o íyáákarain-aempa'a imáyáa uráawe. Mindásafena Maníkó aamoí éna séna kesí waásin-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráiye.
17-18 Maníkó Émbaramuntafena óraaka séna enáániniko Áísáakimpinkemba enaísaafitantambo íyawi paápé ónááwe siyéna ánaaemba moórá-aai áísai úmai isánae séna enáánimba Áísáakimba tufú-simiyo súwana Émbaramu séna Maníkó simásimena séna enáániniko Áísáakimpinkemba enaísaafitantamba ónááwe siyáimba érai'a miyáumai paápé uwásinkainiye séna Áísáaki mimbórá-íyámpói úwana ímbo ta'ótoromba áí'maena tufuwíndasafena éna
19 imáyáa éna séna Maníkó kanaa'á puwíndafinkemba íyáfasinankainiye séna tufuwíndasafena úwana Maníkó séna étuwaao súwana ifátuwena áániniko mba tufúwana púwóraampinkemba áíkaiye.
20 Áísáaki Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkómó ánaaembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena áániniko Yékopunte Ísonte aasumí'a tímakaiye.
21 Ánaaemba Yékopu waurámbá kéna puwíndasafena éna táúmba faiyéna kífaena Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena Maníkón-ímáyáá mósá maréna ánaaembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena Yósepin-áániniko aa-sumí'a tímakaiye.

22 Ánaaemba Yósepi waurámbá kéna puwíndasafena éna
Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena simátimena
séna Maníkó kentáásí waási Ísareri-waasi Ísípi-marafakemba

faú'mai tí'maena kentáásí marafá'ó mótinkaindara'a ke-
siyáántámba maimaésa máútaaro Yósepi siyáiye.

23 Ánaaemba Mósesen-anófoi wembá ma'ánkaresarai
awánésarai kawe'-íyámpóín-iye sésarai Maníkón-
aaisafesarai timankúnkúmba uyantáfésarai

Ísípi-marafaken-oraa'-waasigo iyámpóísomba
tínkantuwaaromo siyón-aaisafesarai ímba táátafesaraimo
uyambá mináái taraisésarai Mósesemba aúpá'á ánkaroyana
kaumbo-wíyómbá maisuwówana minóráá'-wáásígón-
ayáámúnko ái'maena wení naaúmpa'a móankarowana

24 ánaaemba Mósese óraa'a úwasa awánésa sésa Ísípifaken-
oraa'-waasigon-ayáámúnkon-áániníkon-iye suwaná Mósese
Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena miyámó sun-
áái ánaaemba uwátimena séna kemá ímba wenáánimba úne
siyáiye.

25 Ísípifaken-kwaasi sáwífa'-moparawimba marésa sáwí'o
untáfésa aamoí umbá Mósese mindá ááémo tai'áínda-
tantaatafena ímba aráááma tówana séna umbai-tántáá'ó
simíyambo éna kanaán-iye séna Maníkóní waási wení waási
póna méron-aempa'a koména

26 imáyáa éna séna Maníkó kentáásáféna tiyáíndawiye séna
íyáfasinankaraiwaini kísau máénda póna umbai-tántáá'ó
kempá'ó tínda minánkó Ísípi-waasiti sáwífa'-moparawimbo
máénda-ankomba íyáákaraiye séna Maníkó kawe'-méyámbá
simíníye-imayaa éna miyá uráiye.

27 Ánaaemba Mósese Ísípi-marafa'a tuwé'a kónaumne
siyónka'a óraa'-waasi aaisambá áúwana Maníkón-aaisafena
amankúnkúmbo úntafena wenáároi ímba inkaiséna úwoi
kówéna Maníkómbá ímba túrantamba awánaawimba
imáyáafinkemba awánaantafena úwoi kóuraiye.

28 Ánaaemba Ísípifa'a Maníkóní kísau-waasigo
wíyómpakewi moórá-mora-naumpimpakemba aifaráán-
íyámpói tínkamindasafena úwana Mósese Maníkón-aaisafena
érai'e siyóntafena Ísareri-waasiti aifaráán-íyámpói ímba
tínkaminkwae séna Ísareri-waasisafena pói tufúké'a onta-
táíyá'á naaemá a'maré'a mimpói kemá naaró súwasa miyá
uráawe. Mindásafesa áwí'a sésa paasofa-tánóné siyáamba
mindá tíyótaimo í-tánóné siyáawe.

29 Ánaaemba Ísipi-marafa'a Ísareri-waasi tuwésa tésa óraa'-nonkon-awi'a naae-nóné supa'á tésa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba untáféna mindónkó tuwínkaa'-úwasa nonáámááíyafamba kofatowasá Ísípifaken-kwaasi wa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kúwátawisena minkwáási tínkantasaraiye.

30 Ánaaemba Ísareri-waasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbáráfá'á koménae sésa kumbá Maníkó miyán-oro siyómba érai'e siyóntafesa mindáó'a óntantambo sí'ó úmakopa'a kóukutauku uwááesa tóso émesa afa'móráera'a miyá ésa afakaetégomba komiyá uwaná weyáárika'a misí'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-waasi tínkantuwesa komaé'ómbaniye.

31 Ísareri-waasi Yéríko-naopa'a ímbo kurónka'a kae'nárai ti'mároówasarai mindáópa'a koawánamaranae sésarai kuyambá moórá-ininkon-awi'a Ré'ápi sáwí-anka'o nún-ininkoni naaúmpa'a kuyaná Maníkón-aaisafena érai'e séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tiyááye. Ísareri-waasi Yéríko-naoapaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-waasi Maníkón-aaisafesa ímba timankúnkúmbo urówi tínkamesa Ré'ápi Maníkón-aaisafena amankúnkúmbo ún-inimba ímba tufúkáawe.

32 Seyaafá'-wáási tááimo agáénda ayáátáá'-aai imbá pó'a seyaafá'-wáási táái ímba agaénaumne. Miwí túwí'a Kíndíyoni úwana Péréki úwana Sámúsoni úwana Yépéta úwana Téfíti úwana Sámúwéri úwasa Maníkón-aai simátímakowiye miyáumai-waasi ésa

33 Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo untáfésa pósa miwífínkémbá tuwímbai namuro-wáási íyáákesa arupíse úmai miwíti waásiya'a káráwiyesa Maníkómó óraaka'o séna miyámó ónaumnemo siyóntemba úmai mérowana Maníkó afáá'-íyán-tóika'a awáá urówana ímba unkutúwasa mésa

34 miwífínkémbá tuwímbai óraa'-iya pisíntukowasa miwíti namuro-wáási tínkamonae uwaná Maníkó tíyótai úwasa kawe'-úmai mésa ímba fasi'ámai mérowana Maníkó fasi'átinkowasa mésa miwíti namuro-wáási tínkantuwesa maé'ómbaniye.

35 Tuwímbai-inimba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna miwí timááraamo pukómpinkemba Maníkó íyáfasintinkaraiye.

Namuro-wáási tuwímbai ta'ótoresa sésa Maníkómbó tínaaembo uwámiyataamo éta ínta tínkameta étinkanaumpo Maníkómbó tínaaembo ímbo uwámiyataamo éta tínkamonaumne suwasá Maníkómbá ímba sínaaemba

uwámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Maníkó súwa'nai
ínata wíyómpata maé'maeta ónaumne suwasá tí'o úni'a
uwátínkówasa pukáawe.
36 Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo untáfésa miwítí
namuro-wáási tuwímbaisafesa tuwíyáái ésa tínkambae
iyésa tuwímbai tíyayaanka'a kárá'umai tí'maesa ándáfa'a
máwétiyuwesa
37 tuwímbai óntantamba tínkamuwasa púwúwasa tuwímbai
paepáétamba karánaara uwásuwesa tuwímbai paepáétamba
túfimba faiya'naiya uwasá púwúwasa tuwímbai ímba kawe'-
únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwasá tuwímbai
méme-ayau-unankwatoi urésa ímba kawe'-náúmpímpá'á
waésa úwoifaka'a kowáísáwai ésa ímba tómbá makówasa
sáwí'a uwátinkesa umbai-tántáá'-í'a uwátinkesa
38 kawe'-wáási-í'a úmai mérontafesa ti'mátuwowasa
waásimo ímbo méropa'a nésa omápa'a mésa maipíné
óntan-aifine waésa miyáumai mésa kawe'-wáási pósa sáwí'o
uwátínkówifimba ímbo máúmba keyáára'a maé'ómbaniye.

39 Miyán-kwáási Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo
untáféna Maníkó séna kawe'án-owe siyáifo marapá'ó
méronka'a Maníkómó miyá uwátinkanaumnemo siyáin-
tantaa'a ímba awánowana
40 Maníkó miwísáféna amu'máráaro séna ánaaembo
kesétaamo méraiyan-kwaasisafena imáyáa éna kawe'-ámbá
kentááwé miwíyé sásá'-í'o uwásinkainda-anta wisínkaraiye.
Mindásafesa marapá'ó méronka'a ímba awánaraawe.

12

Maníkó kentáásifowai-i'o wéin-aai.

1 Miwí miyáumai maé'ómbanifo kesáá maarásá
ónaumne. Miwí Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba
uráawi túwaandu ompímbá kesáá afufumpinkáántá
méraunasaraanta Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba on-
ámbá aráásíméwata mindásafeta umbai-tántáá'á ifátuweta
kentáámó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimba ifátuweta waásimo
tuwaantantésamo mimbórá-ímáyáámó arááíwáéntemba
Maníkómó aráásímakain-ampata ímba suwesaraí ínata
fasi'ámaisa kónaumne.
2 Waásimo tuwaantantésamo ayáíyá'ó wéraim-
beyantafesamo imáyáamo ontembá Ísuntafeta aantemba
imáyáasa onó. Ísu imáyáasa símakaisata Maníkón-
aaisafeta simankúnkúnta únanasa imáyáasa símímba póta
Maníkómpátá kááísamai maé'maeta úmaeta iyónaumne.

Ísu ánaaemba arunkó aamoí índa-imayaa éna póna aaraa-táíyá'ó puwíndasafena ímba a'áo séna aaraa-táíyá'ó púwón-antafesamo tigaesáfésamo ombá ímba imáyáa éna póna Maníkó kawáán-uráiwain-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á
mara'á méraiye.

3 Ísuntafe'a imáyáan-oro. Marapá'ó méronka'o sáwí-waasi sáwí'o uwánkáfa'o íyúwanamo fasi'ámaimo maé'éíntemba imáyáa é'a ímba tuwesaraí ína'a ímba ifátuwemba fasi'ámai méraaro.
4 Aoisaambá ayaawaiyé'a fasi'ámai méraampinkemba ímba tínkamowa'a pukáawe.
5-6 Maníkó fasi'átinkaindasafena séna kesiyáámúntone kesáánintone ísáaro súwana agaimaréna siyáin-aai imáyáan-oro. Maarán-áái siyáiye.
Fasi'aénkó arumbó tímakaiwai arupíse uwátinkena kesáánimba owémó siwáísáféna kesáái isáíwae séna wétinkamiye. Mindásafena kesáánínkoo Fasi'aénkó arupíse uwánkáímba ímba sáwísamban-iye-imayaa éma sáwí'o uráanda óraaka'o simámakaimba enarunkó ímba sáwí'a íno
agaimaréna siyáiye.
7 Umbai-tántáá'ó kempá'ó timbá Maníkó kawe'á uwátinkena wení iyámpói owaná póna miyá wéuwatinkaiye. Seyaafá'-íyámpói kawe'ó íyantafesa miwí tinófoi arupíse wéuwatinkaawe.
8 Maníkó seyaafá'á wení iyámpói umbai-tántáápínkémbá arupíse uwátínkáímba umbai-tántáá'ó wéraiwai Maníkóní iyámpóín-ofo umbai-tántáá'ó ímbo wéraiwai megusáí-íyámpóín-owe.
9 Moórá-aaiwara'o súnda ísáaro. Marapákén-késífóisaisa arupíse uwásínkaraawata miwí táái iséta miyáumai wíyómpaken-kentaasifowan-aai iséta kawe'-úmai méta minóráá'-ááísá miyásá onó.
10 Kári-kanaa marapákén-késífóisaisa miwítí imáyáafinkemba arupísesa uwásinkanaafo Maníkó kawe'á uwátinkanae séna kawe'-aantemba úmaisa méraandasafenasa wemó kawe'ó úmaimo méraintemba miyásá ondasáfénasa arupísesa wéuwasinkaiye.
11 Arupíse uwásinkaindarata sirunkó umbaí táínata ínta aamoí éta ánaaemba minúmbáí-tántáákó kawe'ó uwásinkaindarata minúmbáí-tántáákóní anondáá kentáásirunko aáno úmaisa wérainata kawe'-úmaisa méranaumne.

Miyám-baaran-oromo siyáin-aai.
12 Miyáumai káráwiye'a tiyáántán-kwiyé'a

13 arupíse-amba imáyáa úmai aráááíwáéro. Kempínkémbá
tuwímbai tuwánésa sáwí-amba aráááíwáéfo sé'a
kawe'-úmai mé'a arupíse-amba aráááíwáéro.

14 Tiyáántán-kwiyé'a seyaafá'-wáásísé'a faru úmai
méraaro. Ímbo kawe'-aantembo úmaimo méraawi
Fasi'aénkómbá ímba awánánááfo kawe'-aantemba úmai
méraaro.
15 Kempínkémbá tuwímbai Maníkó úwoi túwa'nai iwáímbá
auwáúnafo sé'a káráwiyoro. Kempínkémbá tuwímbai tirunkó
sáwí'o índarakemba misáwí-ímáyáágó seyaafá'-wáásífímbá
wété ifáínifo káráwiyoro.
16 Sáwí-tantaatafe'a tiráááísafe'a ofáínifo káráwiyoro.
Naaófá'á moóráwigon-awi'a Íso Maníkóntáféna ímba imáyáa
éna sáwí'o uráintemba kempínkémbá tuwímbai miyá ofáínifo
káráwiyoro. Wemá Maníkóntáféna ímba imáyáa úwaimba
moórá-kanaa áái tówana áfákontafena séna ení tómbá
nasímínana mintónkón-ánóndáá emá aifaráán-íyámpói
úrénana kenkáísifowa kawe'-áásúmí'á amíníye séna
17 ména ánaaemba moórá-imayaa éna kesifo kawe'-
áásúmí'á simínkwae séna óraa'-ifi'a tówana afowámá
áfákomba kawe'-áásúmí'á aména póna wembá ímba
amúwana ááémo sáwí'o uráin-tantaako afowámá kawe'-
áásúmí'ó amínda-amba fáíkaiye. Kempínkémbá tuwímbai
miyá-sáwí'á ofáínifo káráwiyoro.

18 Naaófá'á Ísareri-waasi Sáínai-oma'-aefempa'a
komérowana óraa'-iyama kéna tinepáí kówasa uwaná óraa'a
kumeu'á úwana óraa-fiyunda torówana
19-20 uwíyemba óraaka'a tufúwana aaigó aantemba
séna waásiye póíye maanómáká'ó tíya'o é'a óntantamba
tínkamiyasa puwónááwe súwasa minááímó ísón-kwaasi
táátafesa ésa sésa aneka'á moórá-aai ímba sínata ísáano
sésa táátafesa ésa
21 awánon-tantaa'a óraa-taatafesa uwaná Mósese séna
sááte'a isa'á tata'á úne siyáiye. Naaófá'á Ísareri-waasi
miyán-tántáá'á koawánaraafo kembiwí miyán-tántáá'á
ímba kowéawanaawe.

22 Ímba miyá é'a Maníkómpá'ó tiyáamba maaráráámbá
wéowe. Moórá-omakon-awi'a Sáíyóni-omapa'a té'a Maníkó
fasi'aénkwáráwíní naaópa'a té'a wíyómpa'a aú-nao'a
Yérúsaremufakaan-daopa'a té'a wíyómpaken-kisau-waasimo
sáwífa'o túwaandu úmaresamo Maníkón-áwí'o mósá
marésamo aamoimó opa'á té'a
23 aifa'ó Maníkómpá'ó tésamo wení waási-i'a úmai
méraapa'a tiyáawe. Wíyómpa'a aúfáífimba miwí túwí'a

agaimakáiye. Maníkó seyaafáˈnánká miwímó méraawini
áwáusafena tísai índawimpaˈa téˈa marapáˈó arupíse
úmaimo méraawanamo Maníkómó sásáˈ-íˈo uwátínkaraiwai
wíyómpaˈo miwí timantómbó méraapaˈa téˈa
24 Ísumpaˈa Maníkó aú-aai símaimo
kááísamakaimba aráásímíwaimpaˈa tiyáawe. Naaófáˈá
Kéni áfákomba Éperimba tufúwana puwúwana wení naaemá
kumúwana mindásafena anondáá sáwí-meyamba amínkwae
siyáimbanifo Ísuni naaemó kunkáimba waási kaweˈá
uwátínkáímba wempáˈá tiyáawe.

25 Maníkó kembiwísáfénamo aaimó sínda-aai ímba
taraiséˈa káráwiyoro. Naaófáˈá Mósese marapáˈá ména
Maníkón-aai simátimuwasa taráíyaawi sáwí-meyamba
maiyáawe. Miyáumaimo wíyómpakewimo simátiminda-
aaimo taraisíyawi éraiˈa sáwí-meyamba maénááfo
káráwiyoro.
26 Naaófáˈá Maníkó Sáínai-omapakemba aaí súwana óraaˈ-
marima taráímbanifo káféˈa óraaka séna moórá-kanaamo
tínda anekaˈá óraaˈ-marima taaó senaná wíyónkowe
maragówé óraaˈ-marima táíníye siyáiye.
27 Anekaˈó óraaˈ-marima taaó sénaumnemo siyáin-aaigoni
áwáuma maarán-iye. Marímo táínda-tantaaˈa naaófáˈó
úmakain-tantaaˈa póna taiˈáínífo maríma ímbo kanaaˈó
táínda-tantaaˈa waéˈwaeˈa íníye.

28 Miyáumai marímo táínda Maníkó kentáárá'á
káráwiyaimba póna ínta siyuwáínda póta sirunkó kaweˈá
ínata aamoí éta wentáféta éta wenáwíˈa mósá maréta wen-
ímáyáá mósá máráandasafenasa aamoí íníye.
29 Kankambó tiyúˈmaimo iyafímbó agaisúwáantemba
Maníkó miyá ínata póta
wen-ímáyáá mósá maréta ménaumne.

13

Maníkó aamoí ínkwae-iˈa orómó siyáin-aai.

1 Ísu Káráísitiyeˈa kááísamaimo méraawi Maníkóní akúníˈa
uráamba póˈa moórá-mora-waasi kentirumbá timéˈa ímba
ifátúwáaro.
2 Namuˈ-waasímó tíyaˈo éˈa tóné naané timéˈa ímba
ifáˈá tiyúwáaro. Tuwímbaimo miyámó uráamba ímba
marapáˈ-wáásí kaweˈá uwátínkaraafo wíyómpaken-kisau-
waasi miyá uwátínkaraafo ímba wíyómpakewi owé-ímáyáá
uráafo marapákén-kwáásí owé-ímáyáá uráawe. Mindásafeˈa
namuˈ-waasí túwaˈnai oro.

3 Maníkóní waásifinkemba wení waási onkákémbá
tuwímbai tí'maesa ándáfa'o mótínkáámba miwísé'a
ándáfakaan-úmai méraafo mindásafe'a imáyáa é'a
túwa'nai oro. Umbai-tántáá'á miwífímbó wérain-kwaasi
kembiwífínkwárá'á miyáumai umbai-tántáákáámbá
wéraiwain-ofo imáyáa é'a túwa'nai oro.

4 Aaremó waaimó máéwasa waaimó aaremó máéwasamo
on-ámbá kawe'-ámbán-ifo aaré ímba sáwí-anka'a níyasa waaí
ímba sáwí-anka'a níyasa miyáumai méraafo aare-úméné
waai-úméné ímba oro. Miyá íyanamo éna Maníkó sáwí-
meyamba timíníye.

5-6 Maníkó séna
ímba tiyuwé'a túwa'nai ónaumne
minááímó siyáintafeta fasi'ámai méta séta
Fasi'aénkó súwa'nai imbá pó'a waásimo
sáwí'o uwásinkaiyamba ímba sáá'a íníye
séna Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna siyáimba pó'a
óntantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a miyán-tántáákó kembá
ta'ótoraina'a sáwí'a ofáínifo
makáan-tantaatafe'a sé'a mindá kanaán-iye seró.

7 Ááémo kentí óraa'-waasi Maníkón-aaimo
simátímakaawisafe'a imáyáan-oro. Miwímó maé'ón-
awauwe pukáan-awauwe imáyáa é'a Maníkóe'o kááísamaimo
maé'mae'o é'óntemba miyán-oro.
8 Ísu Káráísiti naaófá'ó uráintene káfé'wara'o miyámó
wéintene ánaaenkwara'o miyámó índawe. Mindásafe'a
9 tómbá aambó fáí'makaan-amba arááíwaiyamba
ímba túwa'nai ínífo Maníkó úwoi súwa'nai úmaisa
wéfasi'asinkaifo fí'o-fi'on-aai karo'-ááí
isé'a arááíwáéfainifo káráwiyoro.

10 Ísu Káráísitimo puwénamo wenáú Maníkómbó
ámakaintafenasa súwa'nai imbánifo ámáán-daumpa'o
ámáán-kisau-waasimo pói tufú'maimo Maníkómbó ámén-
kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-iye.
11 Aifa'-ámáán-káwáágó waásiti aoisaantáféna pói
tufúkéna naaemá umaéna Maníkóní ufaen-dáúmpá'á iyéna
mindáááémá tufimpín-úmáráísasa mimpói mindáókoni
aumépa'a ímbo nombá agaisukáawe.

12 Miyáumai Ísu Káráísiti kentáásáféna imáyáa éna sáwí-
imayaa maitiyuwánae séna ímba a'áo súwasa áí'maesa
mindáókoni aumépa'a móankesa tufúwana puwúwana wení

naaemá kunkáiye. Miyámó uráimba póímo tufú'maimo
Maníkómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-ifo ken-
táá wésuwa'nai-iye.
13 Ísumba áí'maesa mindáókoni aumépa'a móankaresa
tufúwana pukáimba miyáumai ámáán-daumpa'o pói
tufú'maimo Maníkómbó ámén-amba tuwáúnasasa wembó
símai sáwí'o uwánkaraantemba kentááwárá'á símai sáwí'a
uwásínkáámba póta ínta wentá auwánaumne.
14 Marapá'ó waé'wae'o índa-nao'a ímba wéraintafeta
wíyómpa'o maé'maetaamo onda-náópata imáyáasa éta póta
ínta wentá auwánaumne.

15 Maníkómbó póímo áméntemba Ísu Káráísiti
kentáásáfénawe séna pukáintafeta Maníkóní waási úne
súndawisa aamoí uwánkámae iyéta wenáwí'a mósá maréta
ínta túwáano.
16 Kawe'á uwátinketa túwa'nai eta íntaamo
túwáandasafena Maníkó aamoí íníye.
17 Kentí óraa'-waasi-taai isé'a síyantemba miyán-oro. Kem-
biwíyá'á kawe'-úmai káráwimae iyésa ánaaemba Maníkómbá
minkísáúsáfé'a simámenaawe. Miwí tááimo ísámai kawe'ó
íyasamo ésa aamoí íya'a mindásafe'a kawe'-úmai ménaawe.
Miwí tááimo ímbo ísámai kawe'ó íyasamo ésa miwítí kísau
umbaí táína'a mindásafe'a ímba kawe'-úmai ménaawe.

18 Imáyáa éta kentáásirumpinta ímba aaí wéraisata
seyaafá-tántáátáféta arupísesa ónaesa súmpo kentáásáfé'a
Maníkómpá'á inaí símae íyóro.
19 Óraaka simátime'a súne. Aneka'á kentópa'a kárika'o
konda-ámbá Maníkó paápé índasafe'a inaí seró súne.

Inaimó siyáin-aai.
20 Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáugo éna Fasi'aénkó
Ísu pukáimpinkemba íyáfasinankarowana puwúwanamo
wení naaemó kunkáintafena póna símai kááísamakain-
aai waé'wae'a ínana sipisípiya'o káráwiyaiwaimo intembá
Fasi'aénkó Ísu kentáárá'á wégarawiyiye.
21 Maníkóní imáyáafinkembo íyantafena Maníkó fasi'aémbó
timíndasafe'a inaí súne. Maníkó kentáásirumpinta kísau
wémaimba Ísu Káráísitini fasi'aéntámbá wembó arááímo
tain-kísáú Maníkó maíndasafe'a inaí súne. Ísu Káráísitin-
awi'a aasiyaasí óraa'a waé'wae'o imbá érai'-aai intáfé'a inaí
súne.

22 Kesí waásisono. Óraaka simátime'a súne.
Fasi'átínkáándasafe'a maanáúfái agaimái timúnda ímba
ayáátáá'-aain-ifo aáno mé'a ísáaro.

23 Moórá-aai ísáaro. Moóráwigon-awi'a Tímóti
ándáfakemba faú'ánkáámba póna ááémo tína'o é'a kentópa'o
kondará'á áí'mae'a kónaumne.

24 Kentí óraa'-waasisafetaawe Maníkóní waási seyaafá'-
wáásísáfétaawe simátime'a sé'a kawe'-úmai méraaro súne.
Maníkóní waási Ítáári-marafakewi simátimesa sésa kawe'-
úmai méraaro wésewe.
25 Maníkó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inaí súne.
Kesáái taí'áiye.

Yémísi

Ísu wíyómpa'a iyówana Yémísi Ísun-áfáko éna Yérúsaremufa'a ména Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaiwai moórá-waai-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kuwái agaimái mátímakaiye.

1 Kemá Yémísi maanáúfái agaimái timúne. Maníkóní kísauwe Ísu Káráísitini kísauwe maúndawi maanáúfái agai-timúmpo Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tísaafitantambo uráawi fí'o-fi'om-barafa'a wété úmaimo méraawi ísáaro.

Fasi'átínkáín-aai.

2 Kesí waásisono. Umbai-tántáá'á fí'o-fi'on-tantaa'a kempá'á wétifo tirumbá fetói úmai méraaro.

3 Umbai-tántáá'á kempá'ó timbá Fasi'aénkó Ísuwe kááísamaimo mé'o ímbo auwé'o é'a fasi'ámai ménaawe. Mindásafe'a ísaraamba póna umbai-tántáá'á kempá'á wétifo tirumbá fetói úmai méraaro.

4 Fasi'ámai maé'mae'a úmae'a iyíyana ímba tuwesaraí ína'a miyán-káwé'-ímáyáá úmae iyíyana Maníkóní kawe-tántáátáféna ímba táái táíníye.

5 Kawe'-ímáyáá maénae síyawi Maníkómpá'ó áísai íyanamo éna timíníye. Maníkó nóintafera sísai-oo ímbo sínda ímba ta'ótorainifo úwoi timíníye.

6 Maníkómpá'ó áísai íyamba ímba kae'-ímáyáá é'a úwoi kesáái isáíníye seró. Kaumbo-kae'-ímáyáámó tokáiyawimo ésa kafóná-waasi pósa afufumpin-kwáásí mésa kowaétuwe tawaétuwe-waasiyaamban-owe.

7-8 Miyámó owí kaumbo-kae'-ímáyáá ésa ímba mimbóra-ímáyáá úmai aráááíwaesa kawe-kísáú wémaefo sáwí-imayaa aráááíwaesa miyámó owí Maníkómpá'ó áísai
íyan-tantaa'a simíníye-imayaan-ofo.

Óntaiyain-kwaasiye óntawara'-waasi-taai.

9 Óntaiyain-kwaasi Ísu Káráísitin-aaisafesa
érai'emo sewanamó imbá Maníkó séna kesí waásin-owe simbánifo tirunkó kawe'á wéifo

10 óntawara'-waasi Ísu Káráísitin-aaisafesa érai'emo sewanamó imbá Maníkó séna kentí óntama ímba aifaráán-tántáá'án-iye simbánifo miwíwárá'á tirunkó kawe'á wéiye. Kawe-tántáá'ó mowáán-arambo wénamo aáémbo kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámó on-kwáásí miyáráán-úmai tai'ánááwe.

11 Aafáúmá íyáúsena aa'á kaisaná mowáán-arambo
aáénkénamo minkáwé-tántáá'ó aáénkaambo kaintembá
óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámo on-kwáásí kísaumo
máémba miyáráán-úmai tai'ánááwe.

Sáwí-imayaamo kempá'ó tína'a a'áo seró-ááí.

12 Ísu Káráísitin-aaisafesamo érai'emo sewanamó imbá
miwífá sáwí-tantaa'o tíndamo ésa a'áomo síyanamo éna
tirunkó kawe'á íníye. Miyáumai fasi'ámaimo maé'mae'o
íyanamo éna Maníkó timénaumne siyáin-tantaa'a timíníye.
Ááéma Maníkó séna tirumbó símén-kwaasi aúí'a úmai
maé'mae'a ónááwe siyáintemba miyá uwátinkainiye.
13 Sáwí'o
í-tántáá'ó kentópa'o tína'a sáwí'a ónaumne-imayaamo é'o
é'a Maníkóntáfé'a sáwí-imayaa símakaiye sefó. Maníkó ímba
sáwí'a í-ímáyáá tiména ímba wení imáyáafinkemba sáwí-
imayaa tafisímai mémarainiye.
14 Kentáá sáwí-imayaasafena sinkáínda misáwí-ímáyáágó
kentáá tafisínata aráááíwáénanasa
15 misáwí-ímáyáágó ta'ótorainata sáwíta ónaumne.
Sáwítaamo úmae íyónanasaamo éna misáwí-ímáyáágó
anondáá méraundawini áwáuma Maníkóní némpata
méranaumne. Mindásafe'a Maníkóntáfé'a sáwí-imayaa
símíye sénááfo imáyáa úmai kawe'án-oro.

16 Kesí waásisono. Mindásafe'a karo'-ááísáfé'a érai'e
sefónifo kawe'-úmai ísáaro.
17 Seyaafá'á érai-tantaa kawe-tántáá'á kentááfátá ken-
táásifowama Maníkónópakemba wégumiye. Aafáúwé wíyóne
o'é úmakowana aafáúmá kúwáfekena siyaréna wéifo Maníkó
ímba miyá wéifo aasiyaasí sáma kásinkena ímba fí'o-fi'on-
imayaa wéiye.
18 Maníkó wení imáyáa arááíwaena érai'-aai simásimenasa
minéráí'-ááísáféna aú-waasiyaanta uwásínkáísata aifa'á
wení waási-ita uráanasasa ánaaemba fí'o-fi'on-kwaasi miyá
ónááwe.

Maníkón-aai isésa miyámó on-ááí.

19 Kesí waási ken-ímáyáámó únda-waasi ísáaro. Maníkón-
aai ísámai kawe'á é'a imáyáa uré'a aaí sé'a ímba ááéma
aaisambá seró.
20 Aaisambó sen-ámbá Maníkóní kawe'-ámpá'á ímba
aaisambá sen-ámbán-iye.
21 Mindásafe'a sáwí-imayaawe sáwí'o on-tántáá'é
watuwé'a kumé'a Maníkón-aai tirumpimbó makáan-aai
ísámai kawe'-íyana mináááígó kawe'-ámpá'á métinkainiye.

22 Maníkón-aai táá'-aantembo isé'o Maníkón-aai isáúnda é'a isáúmne sé'o é'a kesáfé'a karo'á sefó Maníkón-aai ímba táá'-aantemba isé'a wemó siyáintemba oro.
23 Maníkón-aai isésa wemó siyáintemba ímbo íyawi
24 nonkwaaúmpímbá tói'a awánasuwesa kówasa miyámó ombá ááéma wétuwinkawimba miyámó owí Maníkón-aai isésa wemó siyáintemba miyá ímba wéowe.
25 Maníkón-aai sásá'-ááígó póna minááígó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Maníkón-aai isésa wemó siyáintembo íyawi isésa ímba tuwinkáínda miyá úmaesa iyíyana minááígó tirumpimbá kawe'á uwátinkainiye.

26 Nom-bái-wáási úne sembánifo sen-ááíyá'ó ímbo káráwiyombo ésa kentí imáyáagomba karo'á simásuwesa tóikaken-aantemba sésa nom-bái-wáási úne wésewe.
27 Keto'-ínínká'é áwíyaraa'-iyampoiya'e umbai-tántáá'ó wéraiwaiya'e káráwiyesa marapá'-wáásítí sáwí-ampa'a tínaaemba uwásúwááwi Maníkón-aai ísámai kawe'á ésa Maníkó kentáásifowan-aúranka'a érai'-nom-bai-waasi mésa Maníkón-aráái aantemba wéwaewe.

2

Mimbórá-ímáyáán-oro-aai.

1 Kesí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti fí'oran-aai wéraiwaini aaisáfé'a érai'e sé'a wenká'á timankúnkúmba ofo túwí'o wérainda-waasi kawe'á uwátinke'a túwí'o ímbo wérainda-waasi tínaaemba uwátímémba mindá sáwí'a ofo
2-3 káráwiyoro. Túwaandu ompímbó moóráwigomo óntawara'-waasigo éna kawe'-únánkwátói úmaena tisanamó óntaiyain-kwaasigo éna sáwí-unankwatoi úmaena tisa'ó kawe'-únánkwátóiwarawintafe'a simándára'a tamauwó sé'o sáwí-unankwatoiwarawintafe'o nénka'a tamauwómó sembá mindá sáwí'a wéowe.
4 Miyámó sembá kempínkémbá tuwímbai túma maimaé'a iyé'a tuwímbai símai sáwí'a é'a sáwí-imayaasamba tuwínkaa'a wéowe.

5 Kesí waási ken-ímáyáámó únda-waasi ísáaro. Marapá'á méraan-kwaasi óntaiyain-kwaasi tuwánésa sésa úwoi-waasin-owe sefó Maníkó óntaiyain-kwaasi wesé'a kááísamai fasi'ámai méraan-kwaasi tuwánéna séna kesí waásin-owe wésiye. Ááéma Maníkó séna tirumbó símén-kwaasi kawáánúndafa'a ménaawe siyáimba
6 óntaiyain-kwaasisafena miyá siyáimba pó'a múra tiyúwáafo. Óntawara'-waasi túma ímba maimaé'a íyóro.

Óntawaraˈ-waasi kembiwí sáwíˈa uwátinkesa aaimá simátinkesa
7 Ísu Káráísitin-awiˈa íyáákarain-awiˈa kentí óraakon-awiˈa
símai sáwíˈa uwánkáámba póˈa miwí túma maimaéˈa íyófo.

8 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
esáfé-ímáyáámó óndantemba
fíˈowi-imayaawaraˈa oro
siyáimba póˈa minkáwéˈ-ámáámbó fasiˈaén-ámáámbó
aráááíwaeˈo éˈa kaweˈá íyambanifo
9 óntawaraˈ-waasi túmo maimaé iyéˈo óntaiyain-kwaasi
tiyuwéˈo éˈa sáwíˈa ónááwe. Miyámó éˈo éˈa kaweˈ-ámáámbá
taraisíyana Maníkó aaimá simátinkainiye.
10 Seyaafáˈ-ámáámbó aráááíwaesamo moórá-amaambo
taraisíyambo éna aaimá simátinkena séna seyaafáˈ-
ámáánkómbá taráísówin-owe síníye.
11 Maníkó séna ímba aare-úméné waai-úméné oro séna
moórá-aaiwaraˈa séna ímba waási tínkamiyasa púwóro
siyáiye. Ímbo aare-úméné waai-úménémó ombánifo waási
tínkamiyasamo puwíyamba ámáámba wétaraisowe.
12 Maníkón-aai sásáˈ-ááígó póna minááígó sáwí-
imayaagomo taˈótokaimpinkemba faútinkainiye. Maníkó
wenáái aráááíwáéwiye taráísówiye tuwánéna tísai índa póˈa
imáyáa éˈa kentóikaˈe kentúraˈe káráwiyoro.
13 Maníkó aaifimbá maitinkáíndaraˈa tirumbó ímbo
uwátínkaraawi Maníkó wenarumbá ímba uwátinkainiye.
Maníkó aaifimbá maitinkáíndaraˈa tirumbó uwátínkaraawi
ímba tááˈa ínana Maníkó aruntaféna uwátinkainiye.

Timankúnkúne kawe-kísáúwémó máén-aai.
14 Kesí waásisono. Ísu Káráísitin-aaisafesa
timankúnkúmbo ésamo ímbo kawe-kísáúmó maésamo ésa
miwí táái úwoi tóikaken-aai wésewe. Minááí tóikaken-
aantemba sembá póna Maníkó ímba kaweˈ-ámpáˈá
métinkainiye.
15 Maníkóní waásifinkembo moóráwigomo ménamo
unáánkwátóiye tóné ímbo makáindawintafeˈo
16 kembiwímó séˈo tómbá nenaná ámúˈa fáínama
unáánkwátói aneˈá márénana kokoˈá ínama waaó séˈo tóné
unáánkwátóiyemo ímbo améˈo éˈa kentáái úwoi tóikaken-aai
wésewe.
17 Mindásafeˈa Ísu Káráísitin-aaisafeˈa timankúnkúmba
ombánifo ímbo kawe-kísáúmó máémbo éˈa timankúnkúmbo
on-ááí tóikaken-aantemba sefó tirumpinkémbá ímba wésewe.

18 Tuwímbaimo sésa Maníkón-aaisafeˈa simankúnkúmba
únda póˈa Maníkóní waási únemo sewasamó tuwímbaimo
sésa kawe-kísáúmó maúnda póˈa Maníkóní waási

únemo sembá kemá Yémísi súne. Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo kawe-kísáú ímba máémba pó'a Maníkóní waásiya'o ímba tuwánáúmne. Kemá kawe-kísáúmó maúnda suwáné sé'a Maníkón-aaisafe'a amankúnkúmba óne sénááwe kemá Yémísi súne.

19 Maníkó kímborawigo méraiye sé'o érai'emo sembá kawe'-ááí sembánifo miyá aantemba sembánifo Maníkó kawe'-ámpá'á ímba métinkainiye. Waántáwankoni kísau-waasiwara'o miyámó sembá kantúmba matuwésa sembá póna Maníkó ímba kawe'-ámpá'á métinkainiye.

20 Ímba kawe'-ímáyááwárá'-wáásín-owe. Ísun-aaisafe'a timankúnkúmbo ombá ímba kawe-kísáúmó máémba úwoi-aaiyaamba sembá pó'a miwání áwáumo simátíménda ísáaro.

21 Naaófá'á kentáá síwá'náma Émbaramu Maníkó simámakaintembo índasafena ááninkon-awi'a Áísáakimba óntan-taarera'a mósá ánkarena tufínena úwana Maníkó séna a'áo siyáiye. Émbaramu miyá uráintafena Maníkó séna arupíse úmai méraane siyáiye.

22 Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba éna ímba miyá aantemba uráifo simámakaintemba uráimba Maníkón-aaisafena fasi'ámai érai'e siyáimba é'a ísaraawe.

23 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Émbaramu Maníkón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena Maníkó séna arupíse úmai méraanemo siyáimba mináááígóní áwáuma Émbaramu Áísáakimba tufuwíndasafena uráinka'a afora'á paápé uráiye. Ánaaemba Émbaramuntafesa sésa Maníkóní waásin-iye siyáawe.

24 Maníkón-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba ésa kawe-kísáú wémaewisafena Maníkó séna arupíse úmai méraawe sifó Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawe-kísáú wémaewisafena arupíse úmai méraawe Maníkó ímba síníye. Mináááí káfé'a wéisaawe.

25 Maníkón-aai aúfáífimba naaófá'á agaimaréna moórá-ininko aankaró'-ánká'ó nún-ininkon-awi'a Ré'api fí'onkaa-ininkon-aai siyáiye. Yósúwa

maramá aúpá'á koawánaakaiyo séna ti'marówasarai mininínkóní naaúmpa'a tuyaná mindárai-taai iséna érai'e séna wenamáára tínkamofo séna moórá-aamba aráátimuwasarai kuráaye. Mininínkó miyá úntafena Maníkó séna arupíse úmai mérain-inimban-iye siyáiye.

26 Timambó kóísasamo waásimo púwóntemba Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawe-kísáú wémaewi miyáráán-úmai ímba tirunkakémbá timankúnkúmba ofo tóikakemba wésewe.

3

Tói-kawaan-oro-aai.

1 Kesí waásisono. Maníkóní kísau uwáítáí'-íyan-kisau ímba sáwífa'nanka maénááfo moórá-morawigo maénááwe. Uwáítáí'-íyan-kisausa maúndawisa Maníkó fasi'ámaisa sísai índarakemba éfo úwoi-waasi miwítí kísausafena aáno úmai tísai íníye. Mindásafe'a ímba sáwífa'nanka sé'a uwáítáí'-íyan-kisau maénae sénááwe.

2 Seyaafá'nánkátá tuwímbai-tantaa'a sáwítaamo úndasaawe. Tói-kawaanesa kawe'-ááí-aantembo sewí érai'a kawe'-wáási mésa túra'a seyaafá-tántááká'á kanaa'á wégarawiyowe.

3 Moórá-aai imáyáan-oro. Óraa-poigon-awi'a ósi waási kentí imáyáagomo win-ámpá'ó kónaesamo ombá óipimba ampáá-fásí'áén-taemo'a fáá'ankesa séfasefa'-ayaiya'a ándáma fárí'wimai tiyáámpimba tokésa kentí imáyáagomo win-ámpá'á moórá-aempa'-anda tafisewaná minóráá-póígó wéwiye.

4 Nompín-táónkwara'a imáyáan-oro. Mindá óraa-tantaa'a isaná fiyúndágoma famé'mai fí'opa'a tuwánae isanánifo fafúsúmaenamo nín-tamba ímba óraa-tamban-ifo kári-tamba wemó kónae sipa'á mintámbá waéráísana minóráá'-nómpín-táónko wéwiye.

5 Maaráwárá'á imáyáan-oro. Waásisa óraa-tantaa'a únanasa sóikoma kári-tantaako sáwífa'-aai séna súsaama maimaéna wéiyimba imáyáan-oro.

Aifa'á kári'-iyama karéna kámaena óraa'-amo'na wégauwiye.

6 Iyamó kénamo óraa'-amo'namo sáwí'o intembá sáwí-aaigo miyá éna seyaafá súwawaata sáwí'a úmaena wéwiye. Sáwí-aaigoni kísaugo seyaafá'-áémpá'á seyaafá-sáwí-kísáúgómbá wéiyaakaiye. Misáwí-tántáákóní áwáuma waántáwankoma éna kentáási kísau tasáwí'a
éna seyaafá'-áémpá'á wété wéiye.

7 Afáá'-wái-wááné numawé iyaankafayaané mófáá'e amí'mí'-úmai káráwiyombanifo

8 sáwí-aaigo íyáákarain-tantaa'a pósa waási ímba kanaa'á wégarawiyowe. Waaifainkómó waásimo unkútísanamo sáwí'o intembá sáwí-aaigo miyá wéiye.

9 Kentáá sááisamba kentáásifowama Fasi'aénkón-áwí'a mósá maréta Maníkó weráání'a úmakain-kwaasi símai sáwíta úne.

10 Mimbórá-sóípínkéntá kawe'-ááí séta sáwí-aai séta
wéune. Kesí waásisono. Miyán-ááígó sáwí'a wéiye.
11 Nonaumpinkémbá ímba kawe'-nóné sáwí-none
wégumiye.
12 Inagómá ímba fe'arambá íyáísana kúsigoma kondóí-
aramba ímba wéiyaiye.
Uwí-nónkó ímba kawe'-nómbá uráínasa waási nánááwe.
Mindásafena mimbórá-wáásígómpínkémbá kawe'-ááíyé
sáwí-aaiye sisaná miyán-ááígó sáwí'a wéiye.

Kawe'-ímáyáá Maníkómpákémbó kúmín-aai.

13 Kempínkémbá tuwímbai kawe'-ímáyáá torésa ísáán-
kwaasi mésa kawe'-ímáyááwárá'-wáási pósa ímba túma
maimaé iyésa kawe-kísáú maésa kawe'-úmai méwa'a
tuwáné'a sé'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásín-owe sefó
14 kempínkémbó tuwímbaimo miwítí waási tirumbá sáwí'a
uwátinkesa sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-
i'a úmai méranaumnemo síyambo ésa miwí túma maimaé
iyésa kesáfé'a karo'á sésa kawe'-ímáyááwárá'-wáási úne
sefónifo.
15 Miyán-ímáyáá ímba Maníkómpákémbán-ifo
marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni
imáyáafinkemba wésewe.
16 Tuwímbaimo miwítí waásimo tirumbó sáwí'o
uwátinkesamo sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-
waasi-i'a úmai méranaumne síyambo ésa ímba moórafa'a
taankarotámai mésa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'a úmae iyíyamba
mindá marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni
imáyáafinkemba ofo
17 Maníkómpákémbá kawe'-ímáyáámó tokáawi kawe'-
aantemba ésa ímba sáwí'wara'a ombá aaweyáá ésa ímba
aaisampínkémbá sésa fí'on-kwaasi-taai kawe'-úmai isésa
tirumbá uwátinkesa umbaimó máén-kwaasi túwa'nai
esa ímba kaumbo-kae'-ááí sésa ímba tuwínkaa'-úmai
kawe'á uwátinkesa sáwí'a uwátinkesa ofo seyaafá'á kawe'-
aantemba wéuwatinkaawe.
18 Aáno úmai méranae síyawi aaweyáá uwátinkaiyasa
tuwánésa miyáumai aaweyáá úmai méranaawe.

4

Marapá-tántáátáfésa imáyáamo on-ááí.

1 Kempínkémbó aaisambó sé'o áwáá'o sé'o miyámó ombá
miwání áwáuma maarán-iye. Sáwí-tantaakomo tirááímo
taintáfé'a imáyáa owaná minímáyáágó ta'ótóráísana
aaisambó síyan-aai wépaa'iye.
2 Tirááímo tain-tántáá'ó makáawa'o ombá tufúwónana
puwína'a kemá maénae-imayaa wéowe. Fí'owiti

moparáwímbá túraniyamba é'a ímba kanaa'á maíyantafe'a aaisambá tiyé'a áwáá'a wésewe. Tirááímo tain-tántáátáfé'a Maníkómpá'á ímba áísai owaná póna ímba wétimiye.

3 Maníkómpá'ó áísai ombá áísai on-tántáá'á ímba wétimiye. Sirááímo tain-tántáá'á kesáfé'a maénae sé'a Maníkómpá'á áísai ombá misáwí-ímáyáá tokáantafena ímba wétimiye.

4 Aaremó waaiyakémbó tiyuwésamo fí'on-kwambo máéntemba Maníkómbó aúwáán-kwaasi ísáaro. Marapá-tántáá'ó imáyáamo éme'o é'a Maníkóní namuro-wáásíyáámbá ofo mináái imáyáan-oro. Marapá-tántáá'á maénae símae'o iyíyawi Maníkóní namuro-wáásíyáámbán-owe.

5 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkó séna kesí ámútamba kempímbá maráúnda sáwí'a ofó sé'a fasi'ámai wégarawiyune siyáiye

agaimaréna siyáimba mináái ímba úwoi-aain-ifo

érai'-aain-ifo imáyáan-oro.

6 Énifo Maníkón-ímáyáá úndasafenasa súwa'nai úmaisa wéfasi'asinkaiye. Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkó kentúmo maimaé íyówi wéfametiyuwaifo wenaísamaifimbo máéwi wétuwa'nai-iye

agaimaréna siyáimba póna Maníkó súwa'nai úmaisa wéfasi'asinkaiye.

7 Mindásafe'a Maníkón-aai isé'a wenaísamaifimba méraambanifo waántáwankon-aaisafe'a a'áo síyanamo éna ááéma tiyuwéna kóína'a

8 Maníkóní ewaa'ó méwanamo éna Maníkó kesé'a mérainiye. Sáwí'o owí kawe'ó úmaimo méraiyantafe'a imáyáa é'a misáwí-tántáá'á túwáaro. Maníkón-ímáyááwé mararákén-ímáyááwémó tokáawi sáwí-imayaa tuwé'a kawe'-ímáyáán-oro.

9 Sáwí'o ontáfé'a ímba aamoí é'a ti'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'o wéontafe'a ímba wíyááima íyamba ti'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'o wéontafe'a tirunkó ímba kawe'á éna sáwí'a ína'a méraaro.

10 Fasi'aénkón-aai isé'a wenaísamaifimba méwana wemá mósá tinkáíníye.

11 Kesí waásisono. Kentí waásisafe'a ímba sáwí-aai simátínkáaro. Maníkó ámáán-aaifimba séna ímba miyán-oro siyáimba pó'a miyámó ombá Maníkóní ámáámba símai sáwí'a uwánke'a sé'a sáwí-amaamban-iye sembá mindá karo'á wésewe. Maníkóní ámáámbo tuwínkaa'-uré'o sé'o kári'-amaane óraa'-amaane sé'a minámáámbá ímba kawe'-úmai arááíwae'a wétaraisuwaawe.

12 Maníkó weyáá ámáámba siménasa waási tuwínkaa'-éna kanaa weyáá kawe'-ámpá'á métinkena weyáá waási taí'ásuwainiye. Mindásafe'a waási keyáárika'a ímba tuwínkaa'-ónááfo Maníkóní kísaun-iye.

Ímbo túmo maimaé iyíyan-aai.

13 Kembiwí imáyáa é'a sé'a káféra'i aafáyáawa'i óraa'-naopa'a komé'a kísau wémae'a moórá-aatai maisuwé'a sáwífa'-ontamba maénaumne. Miyán-ááímó sewí ísáaro.
14 Aafáyáara'o ainámbó kárika'o wénamo ááémo turá'wintemba kembiwímó méraamba miyáráán-úmai ááéma tai'ánááwe. Aafáyáa kentópa'o tínda-tantaa'a ímba ísaraawe.
15 Mindásafe'a sen-ááí ímba aneka'ó síyamba maará seró. Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a miyá ónaumpo ímbo ewémó sína'o é'a ímba miyá ónaumne seró.
16 Miyán-ááí sé'a kentí imáyáafinkemba kentúma maimaé iyé'a óraa'-i'a úmai méranaemo sembá miyán-ímáyáá sáwí-imayaan-iye.
17 Miyáumai ísáaro. Kawe'ó íyawini áwáuma ísámai ifátuwesa miyámó íyamba sáwí'a ónááwe.

5

Óntawara'-waasi-taai.
1 Óntawara'-waasisono. Senda-ááí ísáaro. Kentópa'o umbai-tántáá'ó tínda óraa'-imayaa é'a ti'á kaoré'a méranaawe.
2 Sáwífa'-ontama makáamba taúkaa'a isaná sáwífa'-unankwatoi waígo ánáamba kárásuwaisana
3 óntamba makáamba taúkaa'a isasá waási awánésa sésa ímba túwa'nai ombá makáawana taúkawiye síyamba iyamó ane'ó kainten-úmai sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. Sáwífa'-ontama makáambanifo Maníkó waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaa tíníye.
4 Kentí kísaumo máén-kwaasiti méyámbá ímba kawe'-úmai timé'a sáwí'o ombá Maníkó awánaraiye. Minkwáásí óraaka'-oraaka'a sewaná Maníkó fasi'aénkwáráwí wéisaiye.
5-6 Marapá'ó méraanka'a sáwífa'-ontama maré'a kentí imáyáafinkemba kembó tínkáín-kisau wémaewe. Ímbo sáwí'o uráan-kwaasi aaifimbá maitínkówa'a ímba anondáá aaí suwa'á tínkamuwasa pukáawe. Póímo tómbó tíméwanamo óraa'a isasamó tufú'naantemba kembó tínkáísa'o miyámó ombá Maníkó sáwí-meyamba timíníye.

Fasi'ámai mésa inaí seró-ááí.

7 Mindásafe'a fasi'ámai maimaé iyé'a Fasi'aénkó aneka'ó
kumínda amu'máráaro. Kísaugoni afowámá kísau úmakena
amu'maréna séna kae'-í'a aa'á téna kísau óraa'a ína'a nánae
séna amu'maráíntemba
8 miyáráán-úmai Fasi'aénkómbá amu'makéwana
kumíníye. Fasi'aénkó kárika'a kumínda pó'a fasi'ámai aáno
úmai méraaro.
9 Maníkó aaifimbá maitinkáínífo kentí waási ímba í'ai
tínkáaro. Maníkó aaifimbá maitinkáínda-kanaa kárika'a
tíníye.

10 Kesí waásisono. Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowimo
uráamba imáyáan-oro. Fasi'aénkó simátímakon-aai
simátíma'mae iyúwasa ímba ísówana umbai-tántáá'á
sáwífa'a miwífá'á túwasa Maníkón-aai ímba ifátuwesa
fasi'ámaimo mésamo uráantemba miyáumai méraaro.
11 Naaófá'á Maníkón-ímáyáá ésa fasi'ámai méron-
kwaasisafeta séta Maníkó kawe'á uwátínkarain-kwaasin-owe
wésune. Naaófá'á moórá-waasigon-awi'a Yópuma uráin-aai
imáyáan-oro. Umbai-tántáá'á sáwífa'a wempá'á túwana
Fasi'aénkóntáféna fasi'ámai maé'mae'a úmaena iyúwana
ánaaemba Fasi'aénkó kawe-tántáá'á ámakaiye. Miyáumai
Fasi'aénkó óraa'-arumba uwásinkenasa
wésuwa'nai-iye.

12 Kesí waásisono. Óraa'-aai ísáaro. Wíyómpa'o
méraiwain-aúranka'a érai'a súne ímba sé'a marapá'-wáásí
túranka'a érai'a súne ímba seró. Énifo ewémó sé'o é'a úwoi
ewé sé'a ímba tiká'á maré'a seró. A'áomo sé'o é'a úwoi a'áo
sé'a ímba tiká'á maré'a seró. Miyámó síyanamo éna Maníkó
minááísáféna ímba sáwí-meyamba timíníye.

13 Kempínkémbó umbai-tántáá'ó maíyawi Maníkónká'á
inaí seró. Kempínkémbó tirunkó aamoimó índawi imá sésa
Maníkón-áwí'a mósá máráaro.
14 Kempínkémbó tí'o índawi Fasi'aénkóní waásiti óraa'-
waasi táántaiyasa tésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá imáyáa ésa
masawémba túra'a atinkésa inaí simátínkáaro.
15 Maníkómó siyáintemba íníye
sésa inaí sembá póna Maníkó minkwáásí kawe'á
uwátinkena íyáfasintinkena minkwáásímó sáwí'o
uráiyanamo éna miwífínkémbá maitiyuwáíníye.
16 Mindásafe'a kentí waási sáwí'o ombá afora'á símai
kufímare'a inaí símai túwa'nai oro. Miyámó íyanamo éna
tí'o índamo éna Maníkó asófatinkainiye. Arupíse úmai
méraawimo inaí sembá Maníkó iséna fasi'ámai wétuwa'nai-
iye.

17 Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowin-awi'a
Íráiyaa ména wemá kesáámó úndanten-kwaasigo éna
Maníkómpá'á fasi'ámai inaifínkémbá séna aa'á ímba tíno
súwana ímba aa'á téna kaumbo-áátáí úmai afa'móráe-
wiyomba maisuwówana ímba aa'á túwana
18 minkákémbá ánaaemba inaifínkémbá aa'á tíno súwana
aa'á túwana kísaufa'a seyaafá-tómbá kawe'á uráiye.
Miyáumai arupíse úmai méraawimo inaimó sembá Maníkó
iséna fasi'ámai wétuwa'nai-iye.

19 Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo kawe'-
ámpá'ó tuwáíya'o é'a métafisiyasamo tésamo kawe'-ámpá'ó
tíya'o é'a kawe'á uwátinkanaawe.
20 Sáwí'o uráiyawimo métafisiyasamo sáwí-ampa'o
tuwésamo Maníkómpá'ó tíyanamo éna Maníkó misáwí-
tántáá'á sáwífa'a maitiyuwáínasa Maníkóní némpa'o iyamó
káíndafa'a ímba kónááwe. Mináái imáyáan-oro.
Kemá Yémísimo súnda-aai taí'áiye.

1 Pítaa

Ísu wíyómpa'a iyówana Pítaa Ísuni kísau-waasi moórá-waai úmai sísamaifakemba éíyain-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái mátímakaiye. Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáfésa karaánáá'a símai sáwí'a wéuwatinkomba miwítí imáyáa fasi'átinkanae séna Ísuntafesa ísámai fasi'ámai méraaro séna Pítaa maanáái agaimái mátímakaiye.

1 Kemá Pítaa maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Kemá Ísu Káráísitini aantá-waasi úndanifo Maníkómó séna kesí waási owémó siyáin-kwaasi ísáaro. Watúwówa'o kentí maramá tuwé'o wété é'a Póntási-marafa'e Kárésíyaa-marafa'e Kápátósiyaa-marafa'e Ésiyaa-marafa'e Pítíniyaa-marafa'e miyáumai-marafa'o wété uráawi ísáaro.
2 Naaófá'á Maníkó kentáásifowa kembiwísáféna séna kem-paří'a uwámáráanasa kesí waási-i'a ónááwe súwana Ísu Káráísiti puwúwana wení naaemá kumúwana kembiwí kawe'á uwátinkaina'a wenáái taawiyafíyantafena Maníkóní ámútanko Maníkóndé-i'a uwátínkaraiye. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna aáno uwátínkáfa'a iyína'a méranaawe.

Maníkómó to'mayaa uwásínkarain-aai.

3 Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-afowama Maníkó wenáwíta mósá maráúmne. Kentáásáféna óraa'a arumbá uwásinkenasa Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba íyáfasinankaraintafena aúí'o úmaisamo méraunda-i'a uwásínkaraimba póta ánaaentaamo méraandasafeta amu'maréta méraumne.
4 Wíyómpa'o iméraandasa Maníkó to'mayaa uwásínkarainta ímba sáwí'a éna tai'áínda waé'wae'a íníye.
5 Maníkón-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba íyantafena wení fasi'aéntámbá wenónkáámbá úmai tíyotai uwátinkena Ísu Káráísitimo kumíndara'a
sáwí'o úmaimo méraampinkemba kuntí'mai to'mayaa uwátínkaraimba aráátiminiye.

6 Mindásafena kentirunkó kawe'á íno. Káfé'a fí'o-fi'on-umbai-tantaa'a kentópa'a wénamo umbaimó taimbá kárika'a wéna ánaaemba tai'áínana kentirunkó kawe'á íníye.
7 Umbai-tántáá'á kentópa'o wérainka'a Maníkóe'o fasi'ámaimo méraiyamba tuwánésa sésa érai'a Maníkóe'a kááísamai méraawe sénááwe. Moórá-ontankon-awi'a korí-óntámbá aamoí on-tántáá'á ombánifo kári-tantaa'an-ifo Maníkóe'o kááísamaimo méraamba mindá óraa-tantaa'an-iye. Minóntámbá iyafímbá káwisana sáwí-tantaa'a taí'áísana

korí-óntán-úramba tú'mai wéwaiye. Miyáumai umbai-
tántáá'á kentópa'a tisa'á Maníkóe'a fasi'ámai mé'a wesé'a
kááísamai méwana Ísu Káráísiti kumíndara'a kentúwí'a
óraa'a uwátinkena aamoí uwátinkainiye.

8-9 Ísu Káráísitimba ímba túrantamba awánaraafo úwoi
kentirumbá wéamewe. Ímba túrantamba wéawanaafo
wenááisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba uráawe.
Wenááisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmbo ontáféna sáwí'o
úmaimo méraampinkemba wéfautinkaiye. Mindásafe'a
óraa'-aamoi é'a mindásafe'a aaí símae iyíyana miyán-ááí
ímba tai'áína'a óraa'-aamoi ónááwe.

10 Naaófá'á Maníkón-aai simátímakowi Maníkó kembiwí
úwoi túwa'nai in-ááí siyáawe. Maníkó sáwí'o úmaimo
méraampinkemba faútinkainda-aaisafesa sésa minááígóní
áwáuma nóran-aaiya'iyo sésa Maníkón-aai aúfáí-
wandaaifimba toráumai awánamaesa iyáawe.

11 Káráísitini ámútanko miwífímbá ména Káráísitimbo
áí'o índa-i'o uwánkaiyanamo ánaaembo sámo kaimbó
paápé índa-aai simátímakowasa miwí keáímbá sésa minááí
nááwantafenawa simbá póna nóin-kanaawa paápé íníyo
sésa Maníkón-aai aúfáí-wandaaifimba toráumai awánamaesa
iyáawe.

12 Miwítí kísaugowe simátímakon-aaigowe ímba miwí
túwa'nai ena kembiwí ánaaembo paápé íyan-kwaasi
túwa'nai índa mindá Maníkó aráátímakaiye. Maníkóní
Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana wíyómpakemba kuména
naaófá'ó aráátímakon-aai simátímakowasa minásé-ááí
simátíma'maesa kuwa'á ísaraawe. Wíyómpaken-kisau-
waasi mintántáá'á awánánae sésa ombá miwífímbá ímba
sáwí-tantaa'a wéraisana Maníkó faútínkáísasa pósa ímba
kanaa'á wéawanaawe.

Arupíse úmai méraaro-aai.

13 Mindásafe'a arupíse-imayaa é'a káráwiyoro. Ísu
Káráísiti kumíndara'a kawe'á uwátinkaindasafe'a
amu'maré'a fasi'ámai méraaro.

14 Maníkón-aai ísámai kawe'án-oro. Maníkón-aaimo ímbo
ísaronka'o sáwí-imayaasafe'o tiráááísafe'o uráantemba ímba
miyá é'a Maníkón-aai ísámai kawe'án-oro.

15 Maníkómó táántaraiwaimo kawe'-aantembo intembá
seyaafá-tántáá'á kawe'-aantemba oro.

16 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

kemó kawe'-aantembo úmaimo
méraudantemba miyán-oro

Maníkómó siyáimbanifo kawe'-aantemba oro.

17 Maníkó arupíse úmai sáwí'o uréwi sáwí-meyamba tiména
kawe'ó uréwi kawe'-méyámbá timíndasafe'a inaifínkémbá

sé'a kesifomán-iye sé'a pó'a marapá'ó wááumo méraanka'a óraakon-iye sé'a wen-ímáyáá úmae íyóro.
18 Kentíwá'náma úwoi-kisau-amba aráááíwáúwana Maníkó kembiwísáféna miyán-ámbá aráááíwáéfo séna méyámba'mai faútínkaraiye.
Kentí méyámbá ímba korí-óntámbó tai'áínda-tantaakaambanifo
19 Ísu Káráísitini naaegómá íyáákarain-daaegon-iye. Sáwí'o uráampinkemba ímba sáwí-meyamba maíyantafesa sipisípi-araa'a tufú'mai Maníkómbá ámakaantemba sáwí'o uráundafinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráísiti ímbo sáwí'o urówi puwúwana wení naaemá kunkáiye.
20 Maníkó wíyóne marawémó ímbo úmakonka'a minkísáú maíndasafena Ísu Káráísitimba wemparí'a úmakaimba póna ánaaen-kanaa kembiwí túwa'nai íníye séna marapá'á kumbéna
21 pukáimba pó'a Maníkómpá'á timankúnkúmba wéowe. Maníkóe'a kááísamai mé'a sé'a érai'a wesé'a iménaumne síyantafena Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba íyáfasinankena
ái'maena sámo kain-áémpá'á móankaraiye.

22 Érai'-aaimo taawiyáfóntafena mináááigó kentirumbá kawe'á uwátínkaraisa'a mé'a Maníkóní waási kentí waási owa'á moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a fasi'ámai miyá úmae íyóro.
23 Maníkón-aai waé'wae'a índa-aai ísaraamba mináááigó aúí'a úmai méraani'a uwátínkaraiye. Marapá-kéntínófói matínkaraawa'a méraambanifo Maníkó maé'mae'a iwáí aúí'a uwátínkaraisa'a aúí'a úmai méraawe.
24 Miyán-ááí Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna karaan-tantáá'é kanaagunéwe aáénkamaenamo marapá'ó kúmíntemba waásiye miwítí kawe-kísáúwé miyáumai tai'áínífo
25 Fasi'aénkón-aai waé'wae'a wéiye agaimaréna siyáiye. Mináááí ásé-aai simátímakaan-aai ísaraamba mináááigó aúí'a úmai méraani'a uwátínkaraiye.

2

Ísu áfon-ontankaambo uráiwain-aai.
1 Aúí'a úmai méraamba pó'a sáwí-tantaakomba tínaaemba uwásuwe'a ímba karo'á sé'a ímba kaumbo-kae'-ímáyáá é'a kawe-kísáúmó máéntafena kentirunkó ímba símai sáwí'a uwátinkaina'a túwí'wara'a ímba símai sáwí'a uwátinke'a méraaro.
2 Umarambó náántafenamo tínkáíntemba Maníkóní kawe'-ááísáfésa miyán-úmai tiráái táíno. Maníkón-aai tónkáámbá

né'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai mé'a Maníkóní aambá aráááíwa'mae'a íyóro.
3 Fasi'aénkó kawe'á uwátínkaraina'a miyáumai mé'a
Maníkóní aambá aráááíwa'mae'a íyóro.

4 Naaófá'á óraa'-amaan-damba óntantamba urónka'a
áfonkaan-ontamba awánésa úwoi-ontamban-iye sésa
tukáawe. Miyáumai Maníkó Ísumba kawekón-iye
séna íyáákaraimba awánésa áúkaawe. Wemá áfon-
ontankaamban-ifo wempá'á teró.
5 Óntantambo naambó ontembá Maníkó kembiwí wem-
parí'a uwátinkena wení naankáámbá úmarena kembiwísé'a
mérainiye. Wení kísau-waasi é'a wení kísau aantemba
maíyana Ísu Káráísiti túwa'nai índa póna Maníkó kentí
kísausafena aamoí íníye.
6 Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
Maníkó séna kawe'-óntámbá íyáákare'a naambó fasi'ámaimo
waé'wae'o índasafe'a Sáíyóni-naopa'a áfonkaan-
ontamba makáumne. Óntantafenamo siyáintembo
índawimpa'o kááísamaimo méraiyawi ímba tigaesáfésa
ónááwe siyáiye
minááí Ísu Káráísitintafena símai agaimakáiye.
7 Maníkón-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmbo owí
minóntánkó óraa'an-iye wésefo Maníkón-aaisafesa ímba
érai'e sésa timankúnkúmbo owí minóntánkóntáfésa ímba
miyán-ááí wésewe. Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye
sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba
uráiye
agaimaréna siyáiye.
8 Moóráfa'a agaimaréna séna
minóntánká'á tísamaima
turarésa tanaambá fánááwe
agaimaréna siyáiye. Tanaambó faantembá Maníkón-aai
taraisésa miyáumai tanaambá wéfaawe. Ááéma ímba miyá
urónka'a Maníkó séna miyá ónááwe siyónka'a pósa miyáumai
tanaambá wéfaawe.

9 Miwí Maníkón-aai taráíyaafo ímba miyá é'a mimbóra-
ándá-wáásíyáámbá é'a Maníkó wemparí'a úmakain-
kwaasi é'a óraakoni ámáán-kisau-waasi é'a Maníkóndé-i'a
uwátínkarain-kwaasi owaná Maníkó kumeupákémbá wení
sámo kain-áémpá'á métínkáísa'a fí'oran-kawe-kisau maíyan-
aai kosimátíma'mae'o níyantafena wemparí'a úmakaiye.

10 Ááéma ímba Maníkóní waási-iˈa uráafo káféˈa wení
waási-iˈa owaná ááéma ímba arumbá uwátínkaraifo káféˈa
arumbá wéuwatinkaiye.

Maníkóní kísau-waasi-taai.

11 Kesí waásisono. Fíˈom-barafaken-kwaasi póˈa
marapáˈá wááu méˈa mindásafeˈa marapá-tántáátáfésa
tirááísafesamo ombá tínaaemba uwátimeˈa ímbo tínaaembo
uwátimiyanamo éna mintántáákó tafisímai kentí imáyáa
sáwíˈa uwátinkainiye.

12 Maníkómpáˈó ímbo tiyáan-kwaasifimba méˈa kaweˈ-
aantemba úmae iyíyasa sáwíˈa wéowe sefó kentí kawe-
kísáú tuwánésa pósa Maníkómó marapáˈ-wáásísáfénamo
imáyáamo índa-kanaaraˈa kowaerésa wenáwíˈa mósá
maránááwe.

13 Fasiˈaénkóntáféˈa imáyáa éˈa marapáˈó káráwiyaan-
oraaˈ-waasiti ámáámba iséˈa aifaˈó káráwiyaiwaini ámáámba
iséˈa
14 wemó íyáfasintinkaraiwaiti ámáánkwaraˈa ísáaro. Sáwíˈo
owí sáwí-meyamba timésa kaweˈó owí kaweˈ-áái
simátimiyantafena íyáfasintinkaraiwai mindásafeˈa miwítí
ámáánkwaraˈa ísáaro.

15 Maníkó maarámó íyantafena aráááíma wétaiye.
Tuwímbai sáwí-imayaafinkemba úwoi-aai sewaˈá póˈa
kembiwí kaweˈó íyanamo éna kentááigo miwí táái
íyáákainiye.

16 Kentí sáwí-imayaago taˈótokaimpinkemba Maníkó
faútínkaraisana póna ímba taˈótokaisaˈa méˈa miyáumaimo
méraamba ímba aúpáˈá sáwíˈa éˈa Maníkóní kísau-waasi póˈa
wemó sintembá éˈa

17 seyaafátáféˈa imáyáa éˈa Maníkóní waási kentí
waásifimba kentirumbá timéˈa Maníkón-áároi inkaiséˈa
méˈa marapáˈó káráwiyaiwain-aai mósá máráaro.

Ísumo uráintemba miyán-oro-aai.

18 Kísau-waasisono. Kentí óraaˈ-waasi-taai iséˈa
síyantemba miyán-oro. Ímba kaweˈ-órááˈ-wáásí táái
aantemba iséˈa iyaagagaiséˈo íyan-oraaˈ-waasi-taaiwaraˈa
ísáaro.

19 Kembiwímó ímbo sáwíˈo íyasamo umbai-tántááˈó
úwoimo timíyaˈo Maníkóntáféˈa imáyáa éˈa fasiˈámaimo
méwanamo éna Maníkó kaweˈá uwátinkainiye.

20 Énifo sáwíˈo íyasamo tínkamiyambo aáno úmaimo
méwanamo éna Maníkó kentúwíˈa ímba mósá maráíníye.
Énifo kaweˈó íyasamo tínkamiyaˈo fasiˈámaimo méwanamo
éna Maníkó kaweˈá uwátinkainiye.

21 Ísu Káráísitimba áí'o úni'o uwánkaraamba
kembiwísáféna imáyáa éna fasi'ámai ména miyán-ámbá
aráátímakaimba pó'a miyán-oro. Miyámó íyantafena Maníkó
táántaraiye.
22 Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
ímba karo'-ááí séna ímba
sáwí-aai simbá ísaraawe
Ísuntafena minááí agaimaréna siyáiye.
23 Símai sáwí'a uwánkówana anondáá ímba sáwí'a
uwátinkowasa áí'o úni'a uwánkówana anondáá sáwí-
meyamba maénááwe ímba simátimena arupíse úmai-
meyambo timíndawin-imayaa fasi'ámai uráiye.
24 Ísu Káráísiti sáwítaamo uráunda-meyamba maimaéna
aaraa-táíyá'á pukáiye. Sáwí'o úndasa sínaaemba uwámeta
arupíse úmaisa méraadasafenasa pukáiye. Wenáúmo sáwí'o
uwánkaraantafena póna kentáá kawe'á uwásínkaraiye.
25 Kembiwí uwófáguraawana tí'maena tisa'á kembiwíyá'á
káráwiyaiwaini aampa'á wéaraaiwaewe.

3

Aarakwá-tááí.
1-2 Aaresónó maarán-oro. Kentuwaai-tááí ísáaro.
Kentuwaaipínkémbá tuwímbai Maníkón-aaisafesa ímba
timankúnkúmbo owí kembá tuwánésa Maníkómpá'á
tíyantafe'a kawe'-úmai méwasa tuwánésa Maníkón-
aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. Ímba ayáátáá'-aai sé'a
Maníkóntáfé'a imáyáa é'a kawe'-úmai méwasa tuwánésa
Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe.
3 Waási káá'a súfífáefo sé'a ímba to'waaí é'a kawe'-
únánkwátói to'waaisáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a
4 aáno úmai kentirunkó kawe'ó índa ímba áááéma tai'áínana
mindá Maníkón-aúranka'a kawe'án-iye.
5 Naaófá'á aaré Maníkóntáfésa imáyáa ésa wemó
to'mayaambó uwátinkon-tantaa'a amu'marésa méron-
inimba miwí tuwai-tááí isésa kawe'-úmai maé'ómbaniye.
6 Minínímpínkémbá moórá-ininkon-awi'a Séraa awaaikó
Émbaramun-aai iséna kesí óraakoma óne siyáiye. Kawe'ó é'o
ímbo seyaafá-tántáátáfé'o táátafe'o é'o é'a wenayáámúni'a
ónááwe.

7 Miyáumai waaimó é'a maarán-oro. Kentuwaainíntómbá
kawe'á uwátinke'a miwí túma ímba fasi'aráíntafe'a imáyáa
é'a túwa'nai oro. Kembiwíyé kentuwaainíntóné aúí'a úmai
méraiyantafena Maníkó kawe'á uwátínkáífo mindásafe'a
kawe'á uwátínkáaro. Miyámó íyanamo éna moórá-umbai-
tantaako kentí inai-ámpímbá ímba faiyíníye.

Mimbórá-ímáyáárá'á méraaromo siyáin-aai.

8 Moórá-aai ísáaro. Kentúma ímba maimaé iyé'a mimbóra-
ímáyáá é'a keáfáráwáínóndaamo imáyáamo ontembá moóra-
mora-waasi miyán-imayaa é'a túwa'nai oro.
9 Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a anondáá ímba sáwí'a
uwátínkáaro. Sáwí-aaimo simátinkaiya'o é'a anondáá
ímba sáwí-aai simátínkáaro. Sáwí'o íyawi anondáá kawe'á
uwátínkáaro. Maníkó táántonka'a kawe'á uwátinkaumne
siyáimba pó'a kawe'á uwátínkáaro.
10 Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba
agaimaréna séna
tuwímbai ayáátááka'a sirunkó kawe'á ína'a ménae sésamo
ésa karo'-ááíyé sáwí-aaiye
11 sáwí'o on-tántáá'é tínaaemba uwámesa kawe'á ésa aáno
úmai méraiyantafesa minámbá aráááíwáéro.
12 Fasi'aénkó arupíse úmaimo méraawiya'a káráwiyena
miwítí inaí iséna túwa'nai ena sáwí'o owí ánaaeni'a
wéuwatimiye
agaimaréna siyáiye.

13 Kemá fasi'é'a kawe'á ombá pósa ímba sáwí'a
uwátinkanaafo
14 arupíse úmai méraambo umbai-tántáá'ó timíyanamo éna
Maníkó kawe'á uwátinkainifo minúmbáí-tántáátáfé'a ímba
óraa'-imayaa é'a minúmbáí-tántáá'ó timínda-waasisafe'a
ímba táátafe'a é'a
15 Ísu Káráísitintafe'a kawe'-ímáyáá é'a wentáfé'a sé'a
weyáá Fasi'aénkón-iye síyasa tísai esamo sésa Maníkóntáfé'o
imáyáamo ombá nóra símaiya wéoo síya'o é'a kawe'-ááí
simátimiyantafe'a to'mayaa uré'a
16 kawe'-úmai wempakémbá simátíméro. Kentirunkó
ímba waé'wáé'á índa arupíya wéraina'a Ísu Káráísitimpa'a
kááísamai arupíse úmai méraiyasa tuwímbaimo símaimo
sáwí'o uwátinkaiyambo ésa miwí tááigo tosé'mai tigaemá
íníye. Miyá íyantafe'a káráwiyoro.
17 Kawe'ó ombó Maníkómó ímbo aambó fáí'makainasamo
ésa umbai-tántáá'ó timíyamba mindá Maníkóndén-iye.
Énifo sáwí'o ombó umbai-tántáá'ó timíyamba mindá kentí
áwáugon-iye.
18 Miyáumai ímbo arupíse úmaimo méraawi Maníkómpá'á
wíyantafena Ísu Káráísiti arupíse úmai méraiwai mimbóra-
kánáá puwéna minkísáú taí'áraiye. Wenáúgo pukówana
amankó úwoi méraiye.
19 Wenamankó tuwímbai timankó ándáraambo
kárá'umakomba wenáái kosimátímakaiye.

20 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaa ména non-afófora'o wínda-taomba úmakonka'a Maníkó kesáái ísáaro séna timu'marówasa wenáái taráísúntafesa pukáafo afakaumboé-waasi non-afófora'o wínda-taompa'a imérowana miwí nonkó ímba nawíkowasa ímbo púwúmba kawe'-úmai maé'ómbaniye.

21 Mindónkómó uráinteni'a nombá maitínkááwana Maníkó tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. Nombó maitínkáámba paáká-túrákémbá ímba wéwiyofo Maníkómbá áísai owaná tirumpimbá ímba aaí wéraindasafena sáwí-imayaa maitiyuwáíníye.

Ísu Káráísiti pukáimpinkemba íyáfasinkaintafena

sáwí'o úmaimo méraampinkemba tí'mai kawepá'á méwétinkaiye.

22 Ísu Káráísiti pukáimpinkemba íyáfasinena Maníkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á iména wíyómpaken-kisau-waasiye óraa'-waasiye fasi'aéntóné miséyááfá-tántááká'á káráwiyaiye.

4

Maníkóní imáyáafinkeni'a oró-áái.

1 Ísu Káráísiti áí'o úni'a uwánkówana fasi'ámaimo imáyáamo uráintemba kembiwíwárá'á fasi'ámai imáyáan-oro. Túra'o tí'o úni'o uwátínkówi miwímó sáwí'o íyan-imayaago ímba ta'ótokaiye.

2 Marapá'ó méraamba sáwí-imayaasafe'a tiráááísafe'a ímba é'a Maníkóní imáyáafinkeni'a oro.

3 Maníkómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasimo ontembá kem-biwíwárá'á miyá uráafo káfé'a ímba miyá wéowe. Ááéma maará uráawe. Maa'u-tántáá'á wée'a sáwí-imayaasafe'a tiráááísafe'a wée'a uwóí'o on-dómbá né'a uwóí'a wée'a tómbá námae iyé'a uwóí'o on-dómbó wéne'o uwóí'o íyantafe'a túwaandu uré'a kísau ámi-aimba mósá maré'a waántá-waasi-imayaa mósá maré'a miyá uráambanifo

4 káfé'a ímba miwísé'a túwaandu uré'a miyá-sáwí-tántáá'á ímba owasá tuwánésa sésa káfé'a nóra séra ímba miyá wéoo símai sáwí'a wéuwatinkaawe.

5 Maníkó to'mayaa úmai ména pukén-kwaasiwara túmó arén-kwaasiwara'a miwímó méraawini áwáuma tísai ínasa simámiyana miwítí méyámbá timíníye.

6 Marapá'ó méronka'o uráam-beyamba maiyésamo pukáawi Maníkómó méraintemba miwí timankómó miyámó íyantafena ásé-aai simátímakaiye.

Maníkó kísaugoni fasi'aémbó tímakain-aai.

7 Seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-kanaa kárika'a tínda pó'a inaí
símae'a íyón-aaifimba kawe'-ímáyáá úmai káráwiyoro.
8 Moórá-mora kentirumbá timé'a miyámó é'o é'a sáwí'o
uwátinkaiyamba miyá-sáwí-tántáátáfé'a ímba anondáá
ónae-imayaa é'a
9 namu'-waasímó tíyamba naané tóné timé'a ímba í'ai
simátínkáaro.
10 Kawe'á uwátinkaiyantafena Maníkó moórá-mora-waasi
fí'o-fi'on-kisaugoni fasi'aémbá tímakaimba pó'a ímba úwoi
maé'a mifásí'áéntámbá moórá-mora-waasi túwa'nai oro.
11 Maníkón-aaimo simátíméwi mináái-úramba arupíse
úmai simátíméro. Wétuwa'nai-owi Maníkómó tímí-
fasi'aentamba túwa'nai oro. Ísu Káráísiti túwa'nai isa'á
miyá é'a mindásafe'a seyaafá-tántáátáfé'a Maníkón-áwí'a
mósá wémaraawe. Maníkón-áwí'a óraa'a waé'wae'a isaná
wení fasi'aénkó miyámó wéimba mindá érai'-aain-iye.

Ísumbo uwánkaraantemba kembá tí'a índa-i'o íyan-aai.

12 Kesí waási ken-ímáyáá únda-waasi owaná kentópa'a
óraa'-umbai-tantaa'a timbá minúmbái- tántáápímbá mé'a
mindásafe'a ímba táátafe'a é'a sé'a fí'oran-tantaa'a kesópa'a
tiyáiye ímba seró. Maníkóe'a fasi'ámaiya méraantafenawa'i
ína fasi'ámaiya méraantafenawa'iyo. Minúmbái-tántáá'á
kentópa'a wétiye.
13 Ísu Káráísitimbo ái'o úni'o uwánkóntemba
kembiwíwárá'á tí'a úni'a uwátínkaraamba póna kentirunkó
kawe'á ínana Ísu Káráísiti sámo kainkwárá'ó kumíndara'a
kentirunkó óraa-kawe'a íníye.
14 Ísu Káráísitini waási ontáfésamo símaimo sáwí'o
uwátinkaiyambo é'a ímba imáyáa íyana kentirunkó
kawe'á éna Maníkóní ámútanko fí'onka'ma'mai-amutanko
kembiwísé'a méraintafena kentirunkó kawe'á íníye.
15 Kembiwí ímba waási tínkamowasa púwówasamo ombá
ímba umémbá ésa ímba fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'a ésa ímba
aoisaambá wiyésa miyámó íyawimo ésa sáwí-meyamba
maénááfo
16 Ísu Káráísitini waási-i'o onkákémbó umbai-tántáá'ó
timíya'o é'a ímba táátafe'a oro. Miwí tirunkómó sáwí'o
ínasamo Káráísitini waási owémó síyamba Maníkómpá'á
súwiyo seró.

17 Maníkó seyaafá'-wáásímó méraawini áwáumo tísai índa-
kanaamo tínda aifa'á wení waásisa sísai ena kentáámó
umbai-tántáá'ó siménamo énasa wení ásé-aaimo taráíyaan-
kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a timíníye.
18 Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkó arupíse úmai méraawi sáwí-imayaafinkemba tí'mai
kawepá'á métínkáímba mindá umbai-kísáún-ifo
Maníkóntáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwí'o owí
miwí sáwí'o úmaimo méraampimba miyáumai sáwí'a
úmai méranaawe agaimaréna siyáiye.
19 Miyáumai Maníkó wení imáyáafinkemba séna umbai-
tántáá'á kentópa'a tíníye siyáin-kwaasi kawe'á úmae
wéiye'a Maníkómpá'á kááísamai méraaro. Maníkómó
kentáá úmakaiwai éna sintembó iwái wégarawiyifo wempá'á
kááísamai méraaro.

5

Maníkóní waásiya'a káráwiyoromo siyáin-aai.

1 Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi úna'a
kembiwísé'a Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi simátíménda
ísáaro. Ísu Káráísitimbo áí'o
úni'o uwánkaraamba kesúrantamba awáné'a wemó sámo
kainkwárá'ó kumíndara'a misámó kaimpímbá méranaumpo
2 simátíménda ísáaro. Sipisípiya'o káráwiyaawimo
kawe'ó ontembá miyáráán-úmai Maníkómó wení waásimo
tímakaiwiya'a káráwiyoro. Ímba káráwiyonae síyampinkembo
káráwiye'a Maníkómbá aráááma táínda-i'a úmai káráwiyoro.
Óntamba maénae-imayaa ímba é'a túwa'nai ónae-imayaa é'a
minkísáúrá'á káráwiyoro.
3 Maníkómó tímakain-kwaasiya'a káráwiyomba ímba múra
tiyuwé'a kawe'ó úmaimo méraiyamba tuwánésa kembiwímó
ontembá miyá ónááwe.
4 Aifa'ó káráwiyaiwaimo wíyómpakembo kumíndara'a kem-
biwí íyáákaraawiti fí'oran-kawe'-meyamba timínana ímba
tai'áínda waé'wae'a íníye.

5 Ifó'-wáási kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Kentúma
ímba maimaé iyé'a moórá-mora túwa'nai e'a méraaro.
Mindásafena Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna
Maníkó kentúmo maimaé íyówi wéfametuwaifo
wenaísamaifimbo méraawi wétuwa'nai-iye
agaimaréna siyáiye.
6 Mindásafe'a Maníkó fasi'aéwín-aúranka'a kentúma ímba
maimaé iyíyana wemó imáyáamo índa-kanaa kentúwí'a
mósá maráíníye.
7 Maníkó kembiwí túwa'nai ena káráwiyaifo umbai-
tántáákóní imáyáa wempá'á tuwé'a méraaro.

8 Áwáífiyaamo in-íyánkómó póíye waásiyemo faintembá
waántáwanko waásimo wefárí'o índasafenanifo táátafe'a é'a
káráwiyoro.

9 Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai imáyáa é'a waántáwankon-
aai a'áo seró. Seyaafá'-máráfákéwímó Maníkón-aaisafesamo
timankúnkúmbo owífá'á miyán-úmbáí-tántáá'á wétifo
imáyáa é'a waántáwankon-aai a'áo seró.
10 Umbai-tántáá'á kentópa'a kárika'o wéraimba Maníkó
sásá'-í'a uwátinkena áfomba faitinkáína'a fasi'ámai
méranaawe. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna Káráísitiye'a
kááísatinkena séna kesí sámo kain-áémpá'á sámo kaimbó
ímbo tai'áínda-aempa'a métinkanaumne siyáiwai miyá íníye.
11 Wení fasi'aénkó waé'wae'a
éna ímba tai'áínda mindá érai'-aain-iye.

12 Moóráwigon-awi'a Sírífénesi súwa'nai isa'á kínampaan-
aai agáúmne. Wemá Maníkóní waási éna kesí kísau kawe'-
úmai wémaiye. Fasi'átínkáándasafe'a maanáúfáí agáúmpo
érai'a Maníkó úwoi súwa'nai
in-ááí simátimunda tirumpimbá fasi'ámai ta'ótore'a
méraaro.

13 Maníkóní waási Pépíróni-naopa'a méraawi Maníkómó
kembiwímó wemparí'o úmakaintemba miwí wemparí'a
úmakaiwai kembiwísáfésa sésa kawe'-úmai méraaro sewaná
kesááninkon-awi'a Máákaawara'a séna kawe'-úmai méraaro
wésiye.
14 Ísu Káráísitini waásin-ofo moórá-mora kentirumbá
timé'a tiyáámba tíméro. Káráísiti wení waási aáno'o
uwátínkáíntafe'a inaí súne.
Kemá Pítaamo súnda-aai taí'áwiye.

2 Pítaa

karoˈ-wáásí Ísun-aaigomba waéˈwáéˈ-úmai simátímún-aai Pítaa iséna Ísuni éraiˈ-aai taˈótoraiwae séna maanáái agaimái mátímakaiye. Ísumba awánéta wemó siyón-aai isááwándawi éˈa simátímaˈmae iyówánda-aai taˈótoraiwae séna maanáái agaimái mátímakaiye.

1 Kemá Sáímoni Pítaa maanáái maanáúfáífímbá agai-
timúmpo ísáaro. Kemá Ísu Káráísitini aantá-waasi úndanifo
kesáámó úndantembo Maníkón-aaisafeˈo timankúnkúmbo
owí ísáaro. Kentáási Maníkóe Ísu Káráísiti sáwí-
imayaafinkembo faúsínkáíwaiye arupíse úmai mésarai kaweˈ-
ímáyáá símakaayata mindáraiseˈa kááísamaisa kaweˈ-úmaisa
méraumne.
2 Maníkóe kentáási Fasiˈaénkó Ísuntepaˈa téˈa kaweˈ-
ímáyáá tamaéˈa miyámó úmae íyómba úwoi túwaˈnai úmae
iyésarai aáno uwátínkáfaˈa
iyíyaˈa méranaawe.

Maníkó kentáámá wemparíˈo uwásínkarain-aai.

3-4 Ísu Káráísiti sáántowana wení sámo kainkó wení
fíˈoran-kawe-kisaugo tafisúwata wempátá téta kaweˈ-
ímáyáá taísaraumne. Ísu Káráísiti miyán-kwáásígó póna
wemó kaweˈá uwátinkanaumnemo siyáin-aaimo éna miyá
índa póna wení fasiˈaémbá símísata Maníkóntáféta aamoí
éta arupíse úmai méta wenáái simátímakaundasa póna
marapáké-sáwí-fásíˈáénkómó waásimo sáwíˈo iwáí kembiwí
tineˈá ímba taˈótorainaˈa tufíntuweˈa Maníkóeˈa kááísamai
méranaawe.
5 Mindásafeˈa imáyáa éˈa maarámó íyantafeˈa fasiˈámai
kísau máéro. Maníkón-aaisafeˈa éraiˈe
séˈa timankúnkúmba ombá kaweˈ-áwáúmá maréˈa
minkákémbá kaweˈ-ímáyáá éˈa minkákémbá
6 kentúraˈa káráwiyeˈa minkákémbá fasiˈámai méˈa ímba
tuwesaraí ínaˈa Maníkóntáféˈa aamoí éˈa
7 Maníkóní akúmbó méraantafeˈa túwaˈnai úmae iyéˈa
kentirumbá timéˈa
8 miyán-oro. Miyámó úmae iyéˈo éˈa Fasiˈaénkó Ísu
Káráísitini kaweˈ-ímáyáá iséˈa óraaˈ-iˈa úmai méˈa kentí kísau
áúwara-kisau maénááwe.
9 Miyán-káwé-kísáúmó ímbo máéwi Maníkómó
sáwí-imayaamo maitíyukaimba tuwinkásuwesa tááˈo
káúnkaiwaiyaamba wéowe.

10 Kesí waásisono. Maníkó kembiwí táántamai wemparí'a
úmakaifo imáyáa é'a wesé'a fasi'ámai méraaro. Miyámó é'o
é'a sáwí-amba ímba arááíwaenaawe.
11 Miyáumaimo méwanamo éna kentáási Fasi'aénkó
Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkenta faúsínkáíwai kem-
biwísáfénawe séna tíya'a káráwiyaana'a kempá'á maé'mae'a
úmae iyónááwe síníye.

12 Minéráí'-ááí é'a ísare'a fasi'ámai arááíwáémba pó'a
simátíma'mae íyóna'a imáyáa úmae iyónááwe.
13 Marapá'ó méraundara'a simátíma'mae íyóna'a imáyáa
úmae iyónááwe. Miyámó ondá kawe'-í'a ónaumne.
14 Ááéma kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti simásimena séna
puwínone siyáimba pó'a ampáánká'á puwé'a ímba marapá'á
méranaumpo
15 minááí agaimaré'o púwónda awáné'a minááísáfé'a
imáyáa úmae iyónááwe.

Ísuni sámo kaimbá awánáúmnemo siyáin-aai.

16 Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti fasi'aénkwárá'á
kumíníye-aai ímba úwoi-aaisa simátímakaundanifo
súrantanta wení íyáákai-sagaenta awánaraundasafeta érai'-
aai simátímakaumne.
17-18 Maníkómó imáyáamo makáin-omaka'a Ísuwe'a
méraawananasa Maníkó kentáásifowa Ísun-awi'a óraa'a éna
íyáákai-sagaempinkemba séna kesáánínko ónana áfááraumai
entáféna sínkáísa'a áfááraumai aamoí uwánkaumne
wíyómpakemba súwata ísaraumne.

19 Ísaraundasafeta óraaka séta naaófá'á Maníkón-aai
simátímakon-aai érai'-aain-iye. Súndasa minááí imáyáan-
oro. Kumeu'ó in-áémpá'á sámo kain-ááín-ifo minááí
aúfáífimba awánáíyana aafáúmó íyáúsenamo sámo kain-
tembá kentí imáyáafinkemba miyáumai sáma káínana Ísu
Káráísiti aa'ó siyáráísanamo wérain-okoraamba úmai sáma
kátinkainiye.
20 Simátíménda-aai ísámai kawe'án-oro. Naaófá'á
Maníkón-aai simátímakowi aúfáí-wandaaifimba agaimakón-
aaigoni áwáuma kemá waási kentáási imáyáafinkemba ímba
kanaasá isánaumne.
21 Ímba miwítí imáyáafinkemba símai agaimakáafo
Maníkóní Ufaen-ámútánkó wenááí simátimuwasa
agaimakómba Maníkóní ámútanko minááígóní áwáuma
wésuwa'nai-isata wéisaumne.

2

Maníkón-aai waéˈnáéˈá úmaimo síyan-aai.

1 Naaófáˈá Maníkóní waásifimba Maníkón-aai karoˈá waéˈwáéˈá úmai simátímakowi paápé uráantemba kempímbá miyán-kwáásí paápé ésa karoˈ-ááí simátimesa Maníkóní waásimo sáwíˈo íyan-aai simátimesa óraako sáwí-imayaafinkemba faútínkaraiwaimba tínaaemba uwámiyana ánaaemba Maníkó minúwóíyáámbá tínkaminiye.

2 Sáwífaˈnanka miwítí aambá waásimo sáwíˈo on-ámbá arááíwaesa miyá íyasa tuwánésa sésa Maníkóní waási sáwíˈan-owe minááí símai éraiˈ-amba sáwíˈa ónááwe.

3 Óntamba maénae sésa aamoí ésa kentí imáyáa tafisénae sésa karoˈ-ááí simátimenaawe. Sáwí-meyamba timíndawi naaófáˈá toˈmayaa úmai ména tínkamindasafena timuˈmaréna méraiye.

4 Wíyómpaken-kisau-waasi sáwíˈo untáféna Maníkó ímba étinkomba sáwí-aempaˈa mótinkowasa kumeuˈ-áémpáˈá ándáfaˈa mésa sáwí-meyambo maíyantafesa amuˈmarésa méraawe.

5 Naaófáˈá Nówaa maúnkaˈa Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwíˈa untáféna Maníkó ímba étinkomba nonkóntáféna seyaafáˈ-márámá nawíkaao súwana nawíkowasa putásowana mimpínkémbá Maníkó Nówaawe wení akúmbá afakaeté-waasiye tíyótai uwátinkowasa túnaresa maéˈómbaniye. Nówaa Maníkón-aai arupíse úmaimo méraiyan-aai simátimuwasa ímba ísónkakemba putásaraawe.

6 Naaófáˈá Sóndómu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiye sáwíˈo untáféna Maníkó ímba étinkomba iyá agaisukáifo Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwíˈa owí minááí isésa sésa sáwítaamo úndamo ímbo ifátúwáananasaamo éna kentááwárá'á miyáumai sínkamindasa póta ifátáámó túwáananamo éna ímba sínkaminiye sénááwe.

7 Moóráwigon-awiˈa Róti Maníkó wentáféna púwifo séna ímba auwómba áíkaiye. Wemá arupíse-waasi éna sáwí-waasimo maaˈu-tántááˈó untáféna arunkó umbaí taráiye.

8 Miwífímbá ména aasiyaasi-kánáá miwítí sáwí-aai iséna miwítí sáwí-awau awánówana arunkó áfááraumai umbaí tómbanifo wemá arupíse úmai mérontafena Maníkó ímba auwómba áíkaiye.

9 Miyáumai Maníkóntáfésa aamoí owí umbai-tántáápínkémbá Fasiˈaénkó kaweˈ-úmai tíyótai éna sáwíˈo owítí sáwí-meyamba toréna waásimo méraawini áwáumo tísai índa-kanaamo tíndaraˈa sáwí-meyamba timíníye.

10 Maa'u-tántáárí'o owí Maníkómó kawáánimba tínaaeni'a uwánkááwi óraa-sawi-meyamba timíníye.

Minkáró'-wáásí miwí túma mósá marésa kesááigo íyáákainkwae sésa kawe'-násomba wíyómpakewisafesa sáwí-aai simátínkáántafena ímba táá'a isasá úwoi sáwí-aai simátínkááwe.
11 Wíyómpaken-kisau-waasi miwítí fasi'aénkó minkáró'-wáásíti fasi'aénkómbá íyáákaraimbanifo minkwíyómpákéwí Fasi'aénkón-aúranka'a ímba aaí simátinkesa ímba sáwí-aai wésewe.
12 Waí-waambo tufú'naan-tantaakomo seyaafá'-áwáúmó ímbo awánaantemba minkáró'-wáásí miyá ésa tuwímbai-tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwí-aai simátínkáámba pósa waí-waambo taí'áíntemba miwí miyáumai tai'ánááwe.
13 Miwí umbai-tántáárí'a uwátínkáámba pósa anondáá umbai-tántáá'á maénááwe. Miwí sáwí-imayaasafesa tiráááísafesa afora'á ésa aamoí ésa kembiwísé'o tómbó náíyantafesa túwaandu ésa sáwí'a uwátinkesa kentí imáyáa tafisésa sáwí-ampa'o mówétinkaantafesa aamoí ésa
14 aaresáfésa túraniyamba tuwésa aamoisaén-kwáásí tafisímai sáwí-ampa'a mótinkesa túraniyambo owí tíráá'a póna Maníkó sáwí-meyamba timíníye.
15 Arupíse-amba tuwésa sáwí-amba arááíwáéwe. Naaófá'á Péon-áániníkon-awi'a Péramu wemá Maníkón-aai simátímakowi éna sáwí'o uráimpinkemba óntamba máínenamo aamoí uráintemba miwí miyán-ámbá arááíwáéwe.
16 Énifo Péramu sáwí'a uráintafena Maníkó aaisambá séna wení póígon-awi'a tónkigomba waási amóísáúnkaamba uwánkowana aaí súwana Péramu iséna wení sáwí-amba tukáiye.

17 Minkáró'-wáásí ímba túwa'nai on-kwáásí méraawe. Nonaumpinkémbó nombó ímbo íyáúsenamo kúmíntenkaan-kwaasima owaná póna Maníkó miwísáféna kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe.
18 Miwí sáwí'o úmaimo méraapinkembo kawepá'ó tewí kefárí'a méónae sésa maa'u-tántáákón-áúma mósá marésa karo'-ááí simátimesa
19 kentí imáyáafinkeni'o íyanamo éna misáwí-tántáákó ímba ta'ótorainiye sembánifo miwí sáwí'o on-tántáákó ta'ótokaimba pósa misáwí-tántáápímbá mésa taí'ágonaawe. Moórá-tantaako waásimo íyáákaimba minímáyáágó wefárí'a úmai ta'ótokaisasa wenaráái wéwaewe.

20 Kentáási Fasiˈaénkó Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkemba
faúsínkáíwaimpaˈa tésa sáwíˈo on-kísáú ifátuwesamo
tínaaembo uwásukaawi miwí anekaˈó sáwí-ambo
aráááíwaiyanamo misáwí-kísáúgómó taˈótorainasamo ésa
ááémo sáwíˈo uráamba mindá kárikaˈan-ifo ánaaembo sáwíˈo
íyamba mindá óraa-sawiˈa úmai méranaawe.
21 Arupísemo on-ámbó ímbo aráááíwakesaraa sáwíˈa
uráawaisino. Énifo arupísemo on-ámbá aráááíwakesa
ifátuwesa Maníkóní kaweˈ-ámáámbá tínaaemba
uwáméntafesa pósa áfááraumai sáwíˈa wéowe.
22 Maarámó sen-ááí éraiˈ-aain-iye. Iyánkómó mímó
wiˈmakénamo imbá anekaˈá wénaiye sésa moórá-aai sésa
póígomo nombó pékénamo imbá toifímbá waéˈwáéˈá wéiye
wésewe. Iyánkó póígomo intembá minkáróˈ-wáási miyá-
sáwíˈá wéowe.

3

Ísu anekaˈó kumínda-aai.

1 Kesí waási arupíse-imayaa íwae séˈa moórá-aufai agaimái
tímakeˈa maanáúfáíwáráˈá agáúmne.
2 Naaófáˈá Maníkón-aai simátímakowi siyón-aai iséˈa
Fasiˈaénkó sáwí-imayaafinkemba faúsínkáíwaisa siyáin-aai
wení aantá-waasisa simátímakaunda-aai imáyáan-oro.
3 Simátíménda imáyáan-oro. Ánaaen-kanaamo tínda sáwí-
imayaasafesamo tiráááísafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi tésa
kentuwíyáái ésa
4 Ísumo sénamo marapáˈá kumónaumnemo siyáimba
nááfara méraiyo. Naaófáˈá wíyóne marawémó úmaronkaˈa
wérain-tantaaˈa ímba fíˈon-tantaaˈa paápé isatá awánáúmpo
kesifoísáísa éˈa pukuráawana ímba fíˈon-tantaaˈa paápé iye
sénááwe.
5 Miwí maarán-ímáyáá ónae ímba wésewe. Naaófáˈá
Maníkó súwana wíyóne marawé paápé úwana nompínkémbá
maramá iyéna nonafufuntambá maramá wéraiye.
6 Ánaaemba Maníkó nonkóntáféna súwana marapáˈ-wáási
taiˈásukaiye.
7 Maníkó sisaná wíyóne marawémó wéraimba póna
waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaamo tíndaraˈa
Maníkó wentáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwíˈo owí sáwí-
meyamba tiména wíyóne marawé iyafímbá agaisuwáíníye.

8 Kesí waásisono. Maarán-ímáyáán-oro. Aatáísa
toráumaisa wéawanaumpo Maníkó ímba miyá imbá seyaafá-
kánáá mimbórá-kánáárráámbá aamú-úmarena sáwífaˈ-aatai
1,000 aatai éna mimbórá-kánáárráámbán-iye siyáifo

9 wemó marapá'ó kumónaumnemo siyáin-aai ímba
tukáisasa tuwímbai mináái ifá'á tukáiye-imayaa wéowe.
Fasi'aénkó séna kesí némpa'a maé'mae'a ésa sáwí-aempa'a
kofó séna sáwí-imayaa tuwésa kempá'ó tíyantafenawe séna
timu'maréna mérena ímba áááma marapá'á kunkáiye.
10 Umén-kwáásígómó kafífímbó tintenkáán-úmai
Fasi'aénkó miyáráán-úmai kumíniye. Minkánáá óraaka'a
nonkáánkaamba síndafinkemba wíyómba áwiyo'winana
wíyóne o'é aafáúwé iyá káwínana marapá'ó seyaafá-tántáá'ó
wéraine marawé iyá káwíniye.
11 Miyáumai seyaafá-tántáá'á tai'áíndasafeta kesáámó
méraundasafeta imáyáa éta Maníkóntáféta aamoí éta
arupíse úmai méreta
12 Ísumo marapá'ó kumíndasafena siráái wétainata
amu'maréta méreta áááemo kumíndawe séta fasi'ámai
Maníkóní kísau maúndasa póna minkánáá paápé ínana
wíyómba iyá káwínana o'é wíyóne aafáúwé óraa'-iya
káwínana nonkáámbá uwáwíniye.
13 Énifo Maníkó óraaka séna aú-wiyone
aú-marawe úmáráanana arupísemo í-tántáá'-aantemba
wéíniye siyáinta amu'maréta méraumne.

14 Kesí waásisono. Miyán-kánáásáfé'a amu'maré'a
méraamba Maníkón-aúranka'a kawe'-aantemba úmai
mé'a kempímbá ímba sáwí-aai wéraina'a aáno úmai
méraiyantafe'a fasi'ámai kísau máéro.
15 Kentáási Fasi'aénkó séna sáwí'o úmaimo
méraampinkemba faútinkanaumne séna wempá'ó tíyantafena
timu'maréna ména ímbo kunkáimba imáyáan-oro. Kentáási
waásigon-awi'a Póro Maníkó kawe'-ímáyáá wembá
ámakaimpinkemba kembiwísáféna imáyáa éna mináái
agaimakáiye.
16 Póro minááímó agaimakáimba seyaafá'-áúfáífímbá
miyán-ááímó símaimo agaimakáin-aaisompimba tuwímbai-
aai umbaí taisasá ímbo ísámaimo kawe'ó ésamo ímbo
fasi'ámaimo méraawi minááígóní áwáuma waé'mai karo'-ááí
wésewe. Maníkón-aai aúfáífinkemba seyaafá'-ááísáfésa
miyá ésa miyámó sentáfésa áfááraumai sáwí'a
úmai méranaawe.

17 Miwí miyá wéofo ímbo kunkáinka'a simátimumpo
káráwiyoro. Sáwí'o owí kembiwí Maníkóe'o fasi'ámaimo
méraampinkembo tafisíyanesa ofo káráwiyoro.
18 Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáási sáwí-
imayaafinkemba faúsínkáíwaisa úwoi túwa'nai úmae iyína'a

wempá'á óraa'-imayaa é'a méraaro. Wenáwí'o aasiyaasimó óraa'o úmaimo waé'wae'o úmaenamo iyínda érai'-aain-iye.

Kemá Pítaamo súnda-aai taí'áwiye.

1 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye. Tuwímbai karo'-áái simátimesa sésa Ísu Maníkón-áániniko póna waási-úramba ímba ú'mai méraiye sésa fí'on-karo'-aaiwara'a simátíma'maesa núwana Yóni iséna miwítí imáyáa arupíse uwátinkanae séna maanáái agaimái mátímakaiye.

Maníkóní imáyáamo aráásímíwain-aai.

1 Ísu Káráísiti Maníkóní imáyáa aráásímíwaisaama póna waási aúí'a úmai maé'mae'a íyawini áwáugon-iye. Minááísáfé'a maanáúfáí agaimái kentópa'a tuwáúnana wéwiye. Áwáura'a maramá ímba wéronka'a wemá maé'éímba ánaaenka'a marapá'á kuména keséta mérowata súranta awánamai kawe'á éta wenáái iséta siyáántamba anetá ta'ótokaumne.

2 Aúí'a úmai maé'mae'a íyawini áwáugo afowámpá'á maé'éímba marapá'á kuména keséta mérowata awánareta póta minááísá wésimatimune.

3 Kesáá Maníkóe áániniko Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraumne. Awánaraundawe ísaraundawe kembiwíwárá'á simátimunda póta Maníkóe áániniko e'a kááísamaisa méraundantemba kembiwí miyá ónááwe.

4 Kentáásirumba kawe'-úmai óraa'a uwásinkaindasafe'a maanáúfáí agai-timúne.

Maníkó sámo kaiwáíní áwáugon-aai.

5 Maníkón-áániniko simásímakain-aaisa simátimeta séta Maníkó sámo kaiwáíní áwáuma póna kumeu'ó in-tántáá'á wempímbá ímba wéraiye.

6 Miyáumai kumeu'ó in-áémpá'á méraamba Maníkóe'a kááísamaisa méraumnemo sewí karo'á sésa érai'-aaigoni áwáufimba ímba méraawe.

7 Énifo Maníkó sámo kain-áémpá'ó méraintemba miyáumai sámo kain-áémpá'ó méraundasa wení waásiseta kááísamaisa méraumne. Miyáumai Maníkón-áániniko Ísuma kentáásáféna imáyáa éna kumpuwúwana wení naaegó kuména póna kentáási sáwí-imayaa maisíyu'maenasa wéiyiye.

8 Kempíntá sáwí-imayaa ímba wéraiyesaamo súndasa kesirumpin-káró'-ááísá súnanasa Maníkóní érai'-aaigo kesirumpintá ímba wéraiye.

9 Afora'ó Maníkómpátáámó sáwí-imayaasafetaamo
simáménanasaamo éna Maníkó kentáási sáwí-imayaa
maisiyuwénasa seyaafá-sáwí-ímáyáá arupísesa
uwásinkainiye. Maníkó wemó siyáintemba miyá éna
miyáumai kawe'-aantemba éna póna sáwí-imayaa
maisiyuwénasa arupísesa wéuwasinkaiye.
10 Maníkó séna seyaafá'nánká sáwí'a uráawemo simbánifo
kesáámá séta ímba sáwí'a úne séta Maníkó karo'-ááí siyé
súnana Maníkóní ásé-aaigo ímba sirumpintá wéwaiye.

2

Káráísiti seyaafá'nánká áfombo faisínkáin-aai.

1 Kesí iyámpóísono. Ímba sáwí'a íyantafe'a maanáái
aúfáífimba agai-timúne. Énifo sáwí'o íyanamo éna áfombo
faisínkáíwaisa ména kesifompátá áísai íníye. Wemá Ísu
Káráísiti arupísemo iwáísá kesifompátá áísai íníye.
2 Sáwítaamo uráunda-meyamba kentááfá'á ímba
tíno séna maimaéna pukáiye. Ímba kentáási sáwí-
meyan-aantembanifo seyaafá'-wáásítí sáwí-meyankwara'a
maitiyuwáíndasafena pukáiye.

3 Maníkón-aaimo taawiyafétaamo únda érai'a weséta
kááísamaisa méraumnesa súne.
4 Maníkón-aaimo ímbo taawiyáfónka'o ombá Maníkóe'a
kááísamai méraumnemo sembá karo'á sewaná miwífímbá
Maníkóní érai'-aai ímba wéraiye.
5-6 Énifo Maníkón-aaimo taawiyáfówi Maníkómpá'á
tirumbá áma'mai kawe'á wéowe. Kesáámó Maníkóe'a
kááísamaisa méraumnesaamo súndawisa Ísu Káráísitimo
méraintemba kesáá miyásá úmaisa ménaumne. Miyásáámó
únda érai'a Maníkóe'a kááísamaisa méraumnesa súne.

Áááéraan-amaankoma aúí'o uráin-aai.

7 Kesí waási ísáaro. Kemó agaúnda ímba aú-amaamban-ifo
áááéraan-amaamba agai-timúne. Aifa'ó simátímakaamba é'a
ísaraan-amaamba agai-timúne.
8 Énifo kumeu'ó in-tántáá'á áwiyo'wisana érai'a sámo kain-
tántáá'á wépaape-imba póna áááéraan-amaamba aúí'a úmai
wépaape-iye. Ísu Káráísitini kísaufinkemba minámáámbá
paápé uréna kempínkwárá'á minámáámbá wépaape-iye.

9 Kentí waásimo tíyámbo uwátínkáámbanifo sámo kain-
áémpá'á méraumnemo sembá sámo kain-áémpá'á ímba
méraafo kumeu'ó in-áémpá'á paaí méraawe.

10 Énifo kentí waásimo tirumbó tímewi sámo kain-áémpá'á
méraamba pósa miwífímbá sáwí-tantaa'a ímba wéraimba
pósa fí'owi tuwánésa sáwí-ampa'a ímba wégowe.
11 Énifo kentí waásisafesamo tíyámbo uwátínkááwi miwí
kumeu'ó in-áémpá'á méraawana kumeu'ó in-tántáákó
túrampa'a kumeu'á uwáwisasa múgu'maagu'a úmaesa
wégowe.

12 Kesí iyámpóísono. Kembiwísáféna Ísu Káráísiti
pukáimba póna Maníkó kentí sáwí-imayaa maitíyukaintafe'a
kemá maanáúfáí agai-timúne.
13 Óraa'-waasisono. Áwáura'a maramá ímba wérowana
moóráwigo maé'éímba wemá káfé'wara'a méraisa'a wení
áwáuma ísáántafe'a maanáúfáí agai-timúne. Ifótóno.
Waántáwankomba íyáákaraantafe'a maanáúfáí agai-timúne.
14 Iyámpóísono. Maníkó kentifo isa'á wempá'á
tiyáantafe'a maanáúfáí agai-timúne. Óraa'-waasisono.
Áwáura'a moóráwigo maé'éímba wemá káfé'wara'a
méraisa'a wení áwáuma ísáántafe'a maanáúfáí agai-timúne.
Ifótóno. Fasi'ámai mé'a Maníkón-aai tirumpimbá ta'ótore'a
waántáwankomba íyáákaraantafe'a maanáúfáí agai-timúne.

15 Maníkómpá'ó ímbo tewímó ontembá mindásafe'a ímba
aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfé'a ímba aamoín-oro.
Mararákén-tántáátáfésamo aamoimó owí Maníkóntáfésa
ímba aamoín-owe.
16 Mararákén-kwáásímó owíní áwáuma ímba
Maníkómpákémbá owe. Waási kentí imáyáafinkemba ésa
fí'owiti moparáwímbá túraniyamba tuwésa túwí'a maimaé
iyésamo ombá ímba Maníkómpákémbá ofo mararákén-ámbá
wéaraaiwaewe.
17 Mararákén-tántáá'ó tiráááimo tain-tántáá'á
maambárárá'á tai'áwinasa Maníkómbó aráááimo táínda-i'o
on-kwáásí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe.

Káráísitini namuro-wáásí táái.

18 Kesí iyámpóísono. Ánaaen-kanaa maramó tai'áínda-
kanaa ampáánká'á tíníye. Ánaaemba Ísu Káráísitini namuro-
wáásígó tíníyema suwa'á ísaraawe. Káráísitini namuro-
wáásí sáwífa'a é'a paápé uráamba póta mindásafeta ánaaen-
kanaa ampáánká'á tíníyema súne.
19 Kentááfínkémbá Káráísitini namuro-wáásí moórá-mora
méresa pósa íyáfasinesa paápé ésa siyuwésasa kóuraawe.
Érai'o kentáásí waásimo méronkakaa úwoi méraawaisino.
Siyuwésasa kóuraantafeta ímba kentáásí waásin-owe súne.

20 Ísu Káráísiti Maníkóní ámútankomba ai'marówana kuména kentirumpimbá méraisa'a pó'a érai'-aai wéisaawe.
21 Érai'-aai ímba ísáántafe'a sé'a ímbanifo érai'-aai ísáántafe'a maanáúfái agáúmne. Érai'-aaifinkemba karo'-ááí ímba paápé isa'á ísáántafe'a maanáúfái agai-timúne.

22 Óraa-karo'o sen-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Ísu Káráísitintafesa Maníkó ímba íyáfasinankaraiwain-iye sen-kwáásí ésa Ísu Káráísitini namuro-wáásí-í'a ésa Maníkónté ááninkonte'a tínaaeni'a wéuwatimewe.
23 Maníkón-ááninkomba tínaaeni'a uwámewi afowánkwárá'á miyá ombánifo Ísu Káráísitintafesa Maníkón-ááninkon-iye sewí ááninkonte afowántépa'a kááísamai méraawe.

24 Ísun-aaimo aifa'ó ísaraan-aai tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráámba ímba ifátuwe'a miyáumai Maníkónté ááninkontepa'a kááísamai maé'mae'a oro.
25 Maarán-ááí Ísu Káráísiti óraaka simásimenasa séna aúí'a úmai maé'mae'a íyani'a uwátinkaumnesa simásímakaiye.
26 Karo'-ááí simátínkáafo sé'a maanáúfái agaimái timúne.
27 Karo'-ááí simátiyuwaawi ombánifo Ísu Káráísiti Maníkóní ámútamba tirumpimbá tínkaraimba póna maé'mae'a éna ímba karo'-ááí simátimena érai'-aai wésimatimiye. Miyámó simátímísa'o ombá érai'-aaiye karo'-ááíyé tuwínkaa'a owe. Simátímíntemba miyá é'a Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawe.

28 Kesí iyámpóísono. Wesé'a kááísamai méraamba pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a wenaúranka'a ímba tigaesáfé'a é'a úwoi fasi'ámai ménaawe.
29 Ísu Káráísiti arupíse úmai mérain-aai é'a ísaraawe. Moórá-aaiwara'a ísáaro. Miyáumai arupíse úmai méraawi érai'a Maníkóní iyámpóín-owe.

3

Maníkóní iyámpói-táái.
1 Maníkó arumbá óraaka'á wésimiye. Mindásafe'a imáyáan-oro. Maníkó aruntá siménasaam-pona kentáásáféna kesí iyámpóín-owe wésiye. Kesáá érai'a wení iyámpóísa úne. Maníkómpá'á ímba tiyáawi Maníkóní áwáuma ímba awánésa kentáási áwáuwara'a ímba suwánaawe.
2 Kesí waásisono. Káfé'a Maníkóní iyámpói-i'a úmaisa méraundasa ánaaemba nóra waásisaawa ménaumno. Minááí ímba ísaraundanifo moórá-aaimo ísaraunda simátimenaumne. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawe'-úmai

awánaandasa póta wenkáániťa úmaisa ménaumne. Miyán-
ááí ísaraumne.
3 Minááí isésamo amu'máráawi Káráísiti arupísemo
úmaimo méraintemba arupíse úmai méraafo káráwiyoro.
4 Sáwí-imayaamo ombá isaná ámáámbo taráísómba isaná
minkáé-tántáákó mimbóráí'a iye. Miyáumai
sáwí-imayaamo owí Maníkóní ámáámba tínaaeni'a
uwámesa taráísómba póna miyámó on-ánóndáá miwífímbá
wéíniye.
5 Ísu Káráísiti waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáíndasafena
marapá'á kunkáimba wempímbá sáwí-imayaa ímba wéraiye-
aai é'a ísaraawe.
6 Miyáumai Ísu Káráísitiye'o kááísamai méraawi miwífímbá
ímba sáwí-imayaa waé'wae'a ifo sáwí-imayaa waé'wae'a
iwáí Káráísitimpa'a ímba tésa wenáái ímba ísááwe.

7 Kesí iyámpóísono. Karo'-ááí simátínkáafo sé'a
káráwiyoro. Káráísiti arupíse úmai méraiwai wemó intembó
miyámó úmae'o íyówi arupísemo on-kwáásín-owe.
8 Áwáura'a waántáwanko sáwí'a uréna miyá úmae
iyéna káfé'wara'a miyá wéiye. Sáwí'o úmaesamo íyówi
waántáwankoni waásin-owe. Waántáwankoni kísau
taí'ásuwainkwae séna Maníkó ááninkomba ai'marówana
marapá'á kunkáiye.

9 Maníkóní iyámpói pósa Maníkóní fasi'aénkó miwífímbá
wéraintafesa pósa ímba sáwí'a úmaesa wéiyowe. Maníkóní
fasi'aén-íyámpóísómbá pósa ímba sáwí'a úmaesa wéiyowe.
10 Ímbo arupísemo úmaimo méraawi ímba Maníkóní
iyámpóín-owe. Kentí waásimo tirumbó ímbo tíméwi ímba
Maníkóní iyámpóín-owe. Miyáumaisa Maníkóní waásiye
waántáwankoni waásiye tuwímbaisa ísaraumne.

Moórá-mora tirumbó tímén-aai.
11 Moórá-mora tirumbá tíméro-aai ááéma ísaraawe.
12 Ándámun-ááninkon-awi'a Kénimo uráintemba ímba
miyán-oro. Kéni waántáwankon-áráá'a póna áfákomba
tufúwana pukáimba maarásáféna tufúwana pukáiye. Áfáko
kawe'-ímáyáá mérowana Kéni sáwí-imayaa úmai ména póna
áfákomba tufúwana pukáiye.

13 Miyáráán-úmai Maníkómpá'á ímbo tiyáawi kempímbá
tirumbá sáwí'a uwátinkaiyantafena ímba táá'a íno.
14 Maníkóni akúmbá sirumbá timúndasafeta séta Maníkóní
némpa'a méraandasaawini áwáuma tuwéta kawe'-úmaimo
méraandasaawini áwáura'a taméraumnesa súne. Kentí waási
tirumbá ímbo tíméwi Maníkóní némpa'a paaí méraawe.

15 Kentí waásimo tíyámbo uwátínkáán-kwaasi tínkamiyasa
puwíyan-kwaasin-owe. Miyámó owí aúí'o úmaimo
maé'mae'o owíní áwáura'a ímba méraawe.
16 Ísu Káráísiti arumbá siménasa ímba úwoi méraimba
súwa'nai índasafena kentáásáfénawe séna pukáiye. Miyámó
uráintafeta arumbá símakaiyesa súne. Maníkóní akúmbá
túwa'nai eta puwúnafo ímba sendasá úwoi túwa'naisa
ónaumne.
17 Óntawara'-waasi kentí waási tómbó ímbo makáawi
tuwánésa ímba túwa'nai ombá sésa Maníkómbá sirumbá
amúne sembá karo'á sewé.
18 Kesí iyámpóísono. Sirumbá timúnemo sembá ímba
tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá sé'a
túwa'nai oro.

Maníkómpá'á fasi'ámaisaamo méraunda-aai.

19 Sirumbá timétaamo túwa'nai úndasa miyámó únda-
waasisa arupíse úmaisa méraumne. Miyámó únda Maníkón-
aúrankata fasi'ámaisa méraumne.
20 Énifo kesáá sáwí'o úndasafenasa kentáásirunko um-
baí taifo Maníkó seyaafá-tántáá'á awánéna minúmbáí-
tántáákómbá íyáákaisata Maníkón-aúrankata fasi'ámaisa
méraumne.
21 Kesí waásisono. Mindásafeta imáyáa úndasa
kentáásirunko ímba umbaí taisatá Maníkón-aúrankata
fasi'ámaisa méraumne.
22 Wenáái taawiyafétaawe wemó aamoimó índa-i'a
úndasafetaawe áísai únda-tantaa'a úwoisa wésimiye.
23 Maníkó óraaka séna kesáániniko Ísu Káráísitin-awika'a
timankúnkúmba é'a seyaafá'-wáásífímbá tirumbá timé'a
méraaro siyáimba mináái Ísu Káráísiti óraaka simásímakaiye.
24 Maníkón-aai taawiyáfówi Maníkóe'a kááísamai
méraawana miwísé'a kááísamai méraiye. Maníkó wení
ámútamba ai'marówana sirumpintá kumbéna simásimenasa
séna Maníkó kesé'a kááísamai méraiye sisatá wéisaumne.

4

Érai'-amutankonte karo'-ámútánkónté-taai.

1 Kesí waásisono. Sáwífa'-waasi karo'-ámáámbá
simátíma'maesa nésa Maníkóní ámútanko kesirumpimbá
méraiyemo sembá ímba ááéma érai'e seró. Miyámó sentáfé'a
miwí tirumpimbá mérain-amutamba Maníkóní ámútana'i
fí'owani ámútana'iyo mindá awáné'a mináái ísáaro.
2 Ísu Káráísiti Maníkóe ména marapá'á waási kunúkáiye
sewí miwí tirumpimbá Maníkóní ámútanko méraiye.
Minááímó sewa'ó ísáámba Maníkóní ámútankoma miwífímbá
méraiye seró.

3 Ísu Káráísitintafesa minááímó ímbo sewí miwí
tirumpimbá mérain-amutanko ímba Maníkóní ámútankon-
ifo mindá Káráísitini namuro-wáásígóní ámútankon-iye.
Káráísitini namuro-wáásígó tínda-aai ísaraamba isaná
marapá'á méraiye.

4 Kesí iyámpóísono. Maníkón-áráá'a é'a karo'-
ámáámbó simátímówi íyáákaraawe. Maníkóní ámútanko
kentirumpimbá méraifo Maníkómpá'ó ímbo tiyáawi miwí
tirumpimbá fí'on-amutanko méraiye. Maníkóní ámútanko
minámútánkómbá íyáákaraiye.
5 Karo'-ámáámbó simátímówi Maníkómpá'á ímbo tembá
marapá'ó wérain-aai simátímówasa marapá'-wáási miwí
táái wéisaawe.
6 Kesáá Maníkóní waásisa únasasa Maníkóní waási
kesááisa ísááfo fí'on-kwaasi ímba Maníkóní waási pósa
kesááisa ímba wéisaawe. Miyáumaisa érai'-aaimo sí-
ámútánkó miwífímbá mérain-kwaasiye karo'-ááímó sí-
ámútánkó mérain-kwaasiye tuwínkaa'-úmaeta wéiyune.

Maníkó arumbó tímín-aai.
7 Kesí waásisono. Tirumbó tímówini áwáuma wemá Maníkó
póta Maníkóní akúmbá siruntá tíméno. Tirumbá tímówi
Maníkómpá'á tésa wení waási-i'a wéowe.
8 Maníkó tirumbá tímówini áwáuma pósa tirumbá ímba
tímén-kwaasi Maníkómpá'á ímba wétewe.
9 Maníkó mimbórá-áánínkómbá ai'marówana marapá'á
kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna aúí'a úmai
maé'mae'o ondasáfénasa puwéna arumbá símakainta póna
miyá uráiye.
10 Maníkómbá siruntáámó amúndasa ímba óraata
ámakaumne. Maníkó arumbá siménasa wenáánínkomba
ai'marówana marapá'á kumbéna sáwí-awausaamo únda-
meyamba maisiyuwáínana kentááfá'á ímba tínkwae séna
pukáiye. Miyámó uráimba Maníkó
óraa'-arumba símakaiye.
11 Kesí waásisono. Maníkó miyáumai arumbá símínta póta
kentáásí waási miyáumai siruntá tíméno.
12 Waási Maníkón-ane'á ímba awánaawe. Kentáásí waási
siruntá timúndasa Maníkó keséta méraisata érai'a siruntá
Maníkómbá amúne.
13 Maníkóní ámútanko kentáásirumpimba méraintafeta
séta kesáá Maníkóe'a kááísamai méraunanasa Maníkó keséta
kááísamai méraiyesa súne.
14 Kentáásifowa ááninkomba ai'marówana sáwí'o úmaimo
méraampinkemba faútinkaindasafena marapá'á kumúwata
awánaraundasa simátimune.

15 Ísuntafesamo Maníkón-áániníkon-iyemo sewí Maníkóe'a
kááísamai méraawana Maníkó miwísé'a kááísamai méraiye.
16 Maníkó arumbá símísata mindásafeta érai'esa súne.

Maníkó tirumbó tíméwini áwáuma Maníkó isasá pósa
tirumbó tíméwi Maníkóe'a kááísamai méraawana Maníkó
miwísé'a méraiye.
17 Maníkó kentáá imáyáa símakaisata siruntá Maníkómbá
améta póta méraundawini áwáumo sísai índa-kanaamo
tíndara'a fasi'ámaisa ménaumne. Ísu Káráísiti wenarumbó
símíntenta marapá'ó méraundarata siruntá timúndasa póta
sísai índa-kanaamo tíndara'a fasi'ámaisa ménaumne.
18 Maníkómbó tirumbó ámówi ímba inkáísówe. Érai'a
Maníkómbó tirumbó ámówi miwífínkémbá inkaisí-ímáyáá
ímba wéraiye. Sáwí'o uráam-beyantafesamo inkáísówi
Maníkómbá ímba érai'a tirumbá ámówe.

19 Aifa'á Maníkó arumbó símakaintafeta póta
siruntá amúne.
20 Miwítí waásisafesa tirumbó sáwí'o uwátínkááwa'o
ombá Maníkómbá sirumbá amúnemo sembá karo'á sewé.
Miwítí waási tine'á tuwánésa tirumbá ímba tímakaawi
pósa Maníkón-ane'á ímba awánaawi ímba kanaa'á tirumbá
ámówe.
21 Ísu Káráísiti óraaka séna Maníkómbá tirumbó ámówi
miwítí waásiwara'a tirumbá tíméro siyáiye.

5

Marapá-sáwí-kísáúgómbó íyáákaan-aai.

1 Ísuntafesa sésa Maníkó íyáfasinankaraiwai iyémó sen-
ááísáfésa érai'emo sewí Maníkóní iyámpóín-owe. Afowámbá
tirumbá ámówi ésa wení iyámpóíwara'a tirumbá ámówe.
2 Maníkómbá siruntá améta wenáái taawiyaféta póta miyá
úndasafeta séta Maníkóní iyámpóíwara'a siruntá timúne.
3 Maníkón-aai taawiyafúndasa mindá Maníkómbá siruntá
amúnanasa wenááigosa ínta umbaisá síyáísata póta
taawiyafúne.
4 Ísumpa'a fasi'ámai kááísamai méraundasa póta marapá-
sáwí-ímáyáágóntá íyáákaumne. Maníkóní iyámpói seyaafá'á
kanaa'á marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaamba póna
Maníkón-aaigoma ímba umbaí taiyé.
5 Maarán-kwáási marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaawe.
Ísuntafesa Maníkón-áániníkon-iye sésa timankúnkúmba owí
marapá-sáwí-ímáyáágómbá íyáákaawe.

Maníkó Ísu Káráísitimbo aráátímakain-aai.

6 Ísu Káráísiti marapá'á kumbéna nombá maiyéna
puwúwana wení naaemá kunkáiye. Nombó maíndasafena
aantemba ímba kunkáiye. Nombá maiyéna puwínana wení
naaemá kumíndasafena kunkáiye. Maníkóní ámútanko érai'-
aaigoni áwáugo póna séna érai'e Ísu Maníkón-áániнkon-iye
wésiye.
7-8 Maníkóní ámútanko siyáin-aaisafeta nombó
maiyáintafeta puwúwana wení naaemá kunkáintafeta séta
Ísu Maníkón-áániнkon-iye súne. Minkáúmbó-tántáá'á paápé
uráintafeta mimbórá-ááí séta Ísu Maníkón-áániнkon-iye
súne.
9 Waásimo simátímén-aai sewatá iséta érai'e súndasaanifo
Maníkón-aaigo waási-taai íyáákaraimba póta Maníkó
áániнkontafena siyáin-aaisa ísáano.
10 Maníkón-áániнkontafesa timankúnkúmbo owí sésa
Maníkó siyáintemba érai'e Ísu Maníkón-áániнkon-iyesa
súne. Maníkóntáfésa ímbo timankúnkúmbo owí sésa Maníkó
karo'-ááí siyáiye wésewe. Wemá Maníkó áániнkontafena
siyáin-aaisafesa ímba érai'e senkákémbá Maníkó karo'-ááí
siyáiyema wésewe.
11 Maníkón-áániнkoma aúí'a úmai maé'mae'a owíní
áwáuman-iye. Maníkó imáyáasa símísata aúí'a úmai
maé'mae'a wéune. Minááísá Maníkó simásímakaiye.
12 Maníkón-áániнkoe'a kááísamai méraawi aúí'a úmai
maé'mae'a ofo Maníkón-áániнkoe'o ímbo kááísamai méraawi
ímba aúí'a úmai maé'mae'a wéowe.

Aúí'a úmai maé'mae'o on-ááí.

13 Maníkón-áániнkon-awitafe'a timankúnkúmbo on-kwáásí
kembiwí maanáúfáí agai-timúne. Aúí'a úmai maé'mae'a on-
ááísáfé'a érai'e síwae sé'a maanáúfáí agai-timúne.
14 Maníkómbó aráááimo táínda-i'o étaamo inaifínkémbó
áísai úndasa kesááisa wéisaiye. Mindásafeta wenaúranka'a
fasi'ámaisa méraumne.
15 Inaí súndasa ísáín-aaisafeta érai'-aain-iyemo
súndasa maarán-ááísáfé'wara'a érai'-aai inaifínkémbá
súnda-tantaa'a úwoisa símíyesa súne.

16 Kentí waásimo sáwí'o íya'o tuwáné'o é'a Maníkómpá'á
áísai íyana túwa'nai ínasa Maníkóní némpa'a sáwí-aempa'a
maé'mae'a íyampa'a ímba kónááwe. Tuwímbai-sawi'o
owíní anondáá-meyamba Maníkóní némpa'a sáwí-aempa'a
maé'mae'a íyampa'a wíyamba mindásafe'a Maníkómpá'á
áísai oro ímba súne. Tuwímbai-sawi'o owíní anondáá-
meyamba ímba Maníkóní némpa'a wíyamba mindásafe'a sé'a
Maníkómpá'á áísai oro súne.
17 Seyaafá-sáwí'ó owíní anondáá-meyamba wéraifo
tuwímbai-sawi'o owíní anondáá-meyamba Maníkó

maitiyuwáínasa wení némpa'a sáwí-aempa'a maé'mae'o íyampa'a ímba miyá-sáwí'ó íya'o tuwáné'o é'a Maníkómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Maníkóní némpa'a sáwí-aempa'a maé'mae'o íyampa'a ímba kónááwe.

18 Maníkóní iyámpói ésa ímba sáwí'a úmaesa íyówe. Maníkón-áániniko káráwiyaisana póna waántáwanko ímba ta'ótóráísasa pósa ímba sáwí'a úmae íyówata mináááísá wéisaumne.
19 Waántáwanko marapá'-wáásítí óraakon-ifo
kesáá Maníkóní waási éta mináááísá isáúmne.
20 Maníkón-áániniko kuména imáyáa símísata érai-Fasi'aenko-úramba isatá awánáúmne. Maníkón-áániniko Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasafeta érai-Fasi'aenkonka'a kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenko-úranko éna waásisa aúí'a úmaisa maé'mae'a úndawin-áániniko-iye.
21 Kesí iyámpóísono. Karo'-máníkómbá seyaafá'á tínaaemba uwátíméro.
Kemá Yóni kesááí taí'áiye.

2 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye. Tuwímbai sésa aaresáfé-áúfái agaimái ámakaiye sewasá tuwímbai sésa Fasi'aénkóní waási mimbóráfá'á túwaandu úmaimo máépa'a agaimái tímakaiye wésewe.

1 Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi
é'a maanáúfái agai-timúne. Embá kendé-í'a úne
séna Maníkómó áántarain-ininkoma ómpo ení iyámpóísonte'a awánaaro sé'a maanáúfái agai-timúne. Fasi'aénkóní érai'-aai ísaraundasafe'a sirumbá timúne. Ímba keyáánifo Fasi'aénkóní érai'-aai ísááwiwara'a tirumbá wétimewe.
2 Kentááfímbá érai'-aai waé'wae'a éna ímba tai'áíndasafeta kentáásirumba timúne.

3 Maníkó kentáásifowawe ááninko Ísu Káráísitiye'a úwoi súwa'nai esarai tirumbá uwásinkesarai aáno'a uwásinkaayata póta érai'-aaisa séta kentáásirumba timúndasafe'a Maníkómpá'á inaí súne.

4 Tuwímbai ení iyámpói kentáásifowa simásímakaintemba miyáumai érai'-ampa'o kon-ááí isáúnana sirunkó kawe'á wéiye.
5 Aaregóo embá simáme'a súne. Fasi'aénkóní waási moórá-mora kentirumbá timé'a méraaro. Minááí ímba aú-amaamba simátimumpo ááéwara káfé'wara'a ísaraan-aai simátimune.
6 Maníkón-aaisaamo taawiyafúndasa mindá Maníkómbá sirumbá amúndasafeta wenáái wétaawiyafune. Maníkónkwárá waásiwara'a tirumbá timé'a méraaro Maníkó siyáimba ááéwara káfé'wara'a wéisaawe.

7 Sáwífa'-waasi karo'ó sen-kwáásí marapá'á wénowe. Miwí Ísu Káráísitintafesa sésa ímba waásiyaani'a úmai kunkáiye wésewe. Miwí Káráísitini namuro-wáásí pósa sáwí-ampa'a wíwae sésa minkáró'-ááí sefó káráwiyoro.
8 Maníkóní kísaumo máém-beyamba ímba máéfonifo kawe'-úmai káráwiye'a seyaafá'-méyámbá kawe'-méyámbó maíyantafe'a káráwiyoro.

9 Ísu Káráísitin-aai ímba ta'ótóráámba minááí tuwésa fí'on-ampa'o kowí ímba Maníkóe'a kááísamai méraawe. Ísu

Káráísitin-aai ta'ótokaawi kentáásifowawe wenáánínkoe'a
kááísamai méraawe.
10 Miyáumai kentópa'o tésamo minááímó ímbo
simátimesamo fí'on-aaimo simátimiya'o é'a ímba tiyáámba
timé'a ímba kentí naaúmpa'a mósá tínkáaro.
11 Miyán-kwáásí tiyáámbo timé'o é'a minkwáásítí
sáwí-kisau túwa'nai ónááwe.

12 Ayáátáá'-aai simátimenae'a maanáúfáífímbá
ímba agáúmpo kentópa'a wé'a kentúranka'a komé'a
kosimátíménana kentáásirunkosa áfááraumai kawe'á íníye.
13 Enanaanontáféna kendé-í'a úne séna Maníkó áántarain-
ininkoe wení iyámpóísonte'a kembiwísáfésa sésa kawe'-úmai
méraaro wésewe.
Kemá Yóni kesááí taí'áiye.

3 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái moóráwigon-awi'a Káyásimba ámakaiye.

1 Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfáí agai-amúne. Káyásiyo maanáúfáí toráumai awánaao. Fasi'aénkóní érai'-aai ísaraundasafe'a sirumbá amúne.
2 Kesí waási óna'a sirumbá amúne. Ísu Káráísitini aampa'á kawe'-úmaimo kónda-aai ísaraumne. Miyáumai kawe'-úmai ménana ímba áí'a índasafe'a Maníkómpá'á inaí súne. Ení kísau kawe'á óndasafe'a Maníkómpá'á inaí súne.
3 Fasi'aénkóní waási tuwímbai empákémbá kempá'á tésa entáfésa tasésa enarumpimbá érai'-aai ta'ótore méraane sewa'á isáúnana kesirunkó kawe'án-iye. Miyáumai érai'a arupíse-ampa'a wéwe méraane.
4 Kesí iyámpói érai'a arupíse-ampa'a kowé-ááí isé'a aamoí únda póna mináámóígó tuwímbai-tantaatafe'o aamoimó únda-aamoigomba íyáákaraiye.

5 Kesí waásigompo Fasi'aénkóní waási empá'ó kuráamba túwa'nai ema kawe-kísáú maiyáanasa minkwáásífínkémbá fí'om-bapaken-kwaasi empá'ó kuráamba miwíwárá'á túwa'nai ema kawe-kísáú maiyáane.
6 Miwí maanká'á Fasi'aénkóní waásisa tasimásimesa sésa emá arumbá tímakaandawi tasimásímakaawe. Fí'om-bapa'a Maníkóní kísau komaénae sewí emá aampa'ó wíyan-tantaa'o túwa'nai ónda mindá kawe'á óne.
7 Miwí Ísu Káráísitini kísau maimaé nésa Ísu Káráísitimpa'o ímbo tiyáan-kwaasiyakemba méyámbá ímba wémaewe.
8 Mindásafeta Ísu Káráísitimpa'o tiyáunda-waasisa miwísá túwa'naisa onó. Miyáumai taankarotámaisa méraundasa pósa érai'-aai isánááwe.

9 Ampáán-áúfáí agaimái tuwááwánana Fasi'aénkóní waásifa'a kúwana moóráwigon-awi'a Táyóterefisi kentáfésa óraakon-iye síwae séna mináúfáífínkén-ááí iséna ímba ísámai kawe'á uráimba pó'a
10 empá'á wé'a waási túranka'a Táyóterefisimo uráin-aai kosimátimenaumne. Táyóterefisi kentáá sáwí'a uwásinkenasa karo'-ááísá simásínkaraiye. Ímba mináái aantembanifo Fasi'aénkóní waási wempá'ó kuráamba wení naaúmpa'a ímba mósá tínkaraiye. Tuwímbai kentí

naaúmpa'a mósá tinkánae suwaná ímba miyán-oro séna Maníkóní waásifinkemba ti'mátukaiye.

11 Kesí waásiyo. Sáwí'o ontembá ímba miyá indá kawe'ó ontembá miyán-uwo. Kawe'ó úmae íyówi Maníkómpá'á tésa wení waásin-ofo sáwí'o úmae
íyówi Maníkómpá'á ímba wétewe.

12 Seyaafá'nánká Témítiriyaasintafesa kawekón-iye wésewe. Wení kísau awánésa sésa érai'a kawe-kísáú wémaiye wésewe. Kesááwárá'á miyásá súne. Súnda-aaisa érai'-aai ísaraawe.

13 Ayáátáá'-aai simámenae'a maanáúfáífímbá ímba agáúmpo
14 ampááká'á empá'á wé'a enaúranka'a komé'a kosimámenaumne.
15 Aáno úmai méraantafe'a Maníkómpá'á inaí súne. Ení waási kesé'o méraawi sésa kawe'-úmai ménaro sewé. Kentáási waási esé'a méraantafeta séta kawe'-úmai méraarosa súmpo moórá-mora-waasi simátimiyo.
Kemá Yóni kesáái taí'áiye.

Yúti

Ísu wíyómpa'a iyówana Yúti Ísun-áfáko kae'-wáái-áátáiyá'í kae'-wáái úmai siyáánkai-aataiya'iyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye.

1 Kemá Yúti Ísu Káráísitini kísau-waasi Yémísin-áfáko é'a maanáái maanáúfáífímbá agai-timúmpo ísáaro. Maníkó kentáásifowa arumbá tiména táántaraiwai Ísu Káráísitimo kawáán-uráiwai ísáaro.
2 Maníkó arumbá uwátinkena imáyáa tiména aáno úmai kawe'-aantemba uwátínkáíntafe'a Maníkómpá'á inaí súne.

3 Kesí waásisono. Maníkó kembiwíyé kené sáwí'o úmaimo méraundafinkemba faúsínkáíntafe'a maanáúfáífímbá agaénae únana Maníkó simásimena séna moórá óraa'-aai simáména agauwó simbá pó'a mináái agaénaumne. Ááéma Maníkó wení waási imáyáa timúwasa Ísu Káráísitin-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba on-áái ísare'a mináái fasi'ámai tirumpimbá ta'ótore'o méraamba tuwáúnafo sé'a káráwiyoro. Ísu Káráísitin-aaisafesa sáwí-aaimo sewí tááigon-anondaa Ísu Káráísitini érai'-aai simátíméro.
4 Tuwímbai karo'-ámáámbó sen-kwáási Maníkón-aai ímbo aráááwáéwi kentí imáyáa tafisíyantafesa komésa tirumpin-ímáyáá ésa sésa Maníkó úwoi súwa'nai enasa ímba sínkaminifo kentáási imáyáafinkenita ónaumne sésa sáwísáwí esa Fasi'aénkó Ísu Káráísiti weyáá kentáási óraakomba tínaaeni'a uwámakaawe. Naaófá'á Maníkó miyá-sáwí-kísáúgóní sáwí-meyamba timénaumne siyáiye. Miyán-káró'-wáási kembiwísé'o koméraantafe'a maanáái simátimune.

5 Maanáái é'a simátímúmba ísaraambanifo aneka'á simátimenaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkóní waásisomba Ísípi-marafa'a ta'ótokowana Maníkó faútiyuwena tí'mae téna wenááisafesamo ímbo timankúnkúmbo uwáí Maníkó tínkamuwasa pukáawe.
6 Moórá-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi miwítí kawáá-kísáú tuwésa miwítí kawe'-náópa'a túwówi Maníkó tíyayaanka'a kárá'umarena kumeu'ó in-áémpá'á sáwí-mapa'a tiyuwówasa maé'mae'a ésa ánaaembo Maníkó sáwí-meyambo timínda-kanaa amu'marésa méraawe.
7 Moórá-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Sóndómu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiye mindáó'-ewaa'-naopakewiye sáwí'a úmae iyésa aare-úméné waai-úméné miyá úmaesa íyúwana

Maníkó tínkambai iyamó kaipa'á tínkamuwasa iyamó kámakama'o ipa'á maé'mae'a wéowe. Kentááwárá'á miyá ofó sé'a káráwiyoro.

8 Naaófá'ó miyámó uráantemba káfé'a karo'-ámáámbó sen-kwáási kentí imáyáa tafisénae sewí miyá ésa miwíti sáwí-imayaafinkemba maa'u-tántáá'á ésa Maníkómó kawáánimba tínaaemba uwámesa sáwí'a ésa wíyómpaken-kawe'-waasisafesa sáwí-aai simátínkaraawe.
9 Énifo Mósese pukówana wíyómpaken-kawaagon-awi'a Máíkéri séna Mósesen-auma maénae súwana waántáwanko séna kemá maénae súwasarai miyáumai fasi'ámai suyaná Máíkéri waántáwankontafena ímba sáwí-aai súmba kemá ímba aaí simánkanaumpo Fasi'aénkó aaí simánkainiye siyáiye.
10 Énifo karo'-ámáámbó sen-kwáási kentí imáyáa tafisénae sewí tuwímbai-tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwí-aai simátinkesa waí-waambo seyaafá-tántáákóní áwáumo ímbo awánésamo ontembá miwí miyá owaná miwíti sáwí-imayaago ta'ótorena miwí sáwí'a uwátínkáíye.
11 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Kéni sáwí-amba arááíwakaintemba miwíwárá'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwigon-awi'a Péramu óntan-aamoimo uráintemba miwíwárá'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwigon-awi'a Kóra Maníkón-aai taraiséna kawáá-wáási táái taraisénamo pukáintemba minkáró'-ámáámbó sen-kwáási miyá ombá pósa miwí sáwí-meyamba maénááwe.
12 Kembiwí Maníkóní waási wen-ímáyáá é'a tómbá né'o túwaandu ontembá kesé'a miwí komésa sáwí'a uwátinkesa kesáfé-ímáyáá úmai náma'nama'a ésa ímba tigaén-iye. Miwí karo'-ámáámbó sen-kwáási ésa ímba túwa'nai on-kwáási méraawe. Miwí taaérambo íyáín-kanaamo arambó ímbo íyáín-taeraankaan-kwaasi méraawe. Fiyúndágomo taaimó taawítúwáísanamo aáénkaintenkaan-kwaasi méraawe.
13 Piri'-nómbó kúmísanamo non-awiyááímo afora'ó in-tembá miwíti sáwí-kisau afora'á wéraiye. Miwí kentí imáyáa tafisímai sáwí-ampa'a métinkanae sen-kwáásín-owe. Maníkó miwí kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe.

14 Aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámu ména Sétimba ma'ankówana Sétima Ínósimba ma'ankówana Ínósima Kénaanimba ma'ankówana Kénaanima Má'árareomba ma'ankówana Má'árareoma Yárétimba ma'ankówana Yárétima Ínókimba ma'ankówana Ínóki miyán-káró'-ámáámbó sen-kwáásísáféna imáyáa éna séna ísáaro. Fasi'aénkó wení kawe'-wáási sáwífa'-waasise'a téna

15 sáwí'o uráawimo seyaafá'ó sáwí-meyambo timíndasafena
téna Maníkóntáfésamo aamoimó ímbo ésamo sáwí'o
uráawisafena aaifimbá maitinkáíndasafena téna
Maníkóntáfésamo aamoimó ímbo ésamo símaimo sáwí'o
uwánkaraawisafena aaifimbá maitinkáíndasafena tiyé Ínóki
siyáiye.
16 Kentí imáyáa tafisénae sewí í'ai simátínkáfa'a
iyésa seyaafá-tántáá'ó miwífá'ó tiyáimba tirunkó sáwí'a
isasá sáwí-imayaa aantemba aráááwaesa túma mósá
marésa tiráááimo tain-tántáá'á maénae sésa símai tirumbá
wéfaiyaraawe.

17 Kesí waásisono. Miwí miyá-sáwí'á ombánifo kembiwí
maarán-oro. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitini aantá-waasi
siyáan-aai imáyáan-oro.
18 Miwí simátimesa sésa ánaaen-kanaamo tínda
Maníkóntáfésa ímba aamoí ésa sáwí-imayaasafesamo
tiráááisafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi kentuwíyáái ónááwe
mináántá-wáásí siyáawe.
19 Miwí tirumpimbá Maníkóní ámútanko ímba méraisasa
miwítí marapá'-ímáyáá aráááwaesa karo'-ámáámbá símai
Maníkóní waási wétuwinaawe.

20 Miwí miyá ombánifo kembiwí Maníkóní kawe'-ááí
aasiyaasí sé'a wempá'á timankúnkúmba é'a moórá-mora
fasi'átinke'a Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkóntáfé'a
inaí seró.
21 Maníkó arumbá tímakaimba pó'a arupíse úmai mé'a
Fasi'aénkó Ísu Káráísiti arumbá uwátinkaina'a wíyómpa'a
aúí'a úmai maé'mae'a íyantafe'a amu'máráaro.
22 Maníkón-aaisafesa kae'-ímáyáá tokáawi tirumbá
uwátinke'a fasi'átínkáaro.
23 Iyamó kaipa'á kofáínifo Maníkón-aai simátimiyana
Maníkó tafisímai kawe'-ámpá'á métinkainiye.
Tuwímbaisafe'a tirumbá uwátinkaiyasa minkwáásí tafisíya'a
sáwí'a únafo sé'a miwítí sáwí-awausafena táá'a ína'a
kentúma káráwiyoro.

24 Maníkó kanaa'á túwa'nai ína'a ímba tínaaemba
uwámiyantafe'a érai'-aai súne. Maníkó tí'maena wení sámo
kain-áémpá'á métinkaina'a kentí sáwí-aai ímba wérainana
tirunkó óraa-kawe'a índasafe'a érai'-aai súne.
25 Maníkó fasi'aénkwárawí mimbóráwígó ména kentáásí
Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísausafena imáyáa éna sáwí'o
úmaisaamo méraundafinkemba faúsínkáíntafe'a érai'-aai
súne. Wení fí'onka'ma'mai-awauma wéraisana wenáwí'a
óraa'a isaná wení fasi'aénkó íyáákaisana seyaafá-tántááká'á

káráwiyaiye. Naaófá'á wíyóne marawé ímbo úmakonka'a wemá ménama káfé'wara'a ména maé'mae'a intáféna

érai'-aain-iye súne.

Kemá Yúti súnda-aai taí'áiye.

Paápé uráin-aai

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni kaumbo-wáái-áátáíyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maarán-áái agaimakáiye. Agaimarónka'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáfésа karaánáá'a símai sáwí'a uwátínkaraawe. Ísuntafesa isésa fasi'ámai méraiwae séna maanáái agaimakáiye. Ísu Káráísitini kísausafena Maníkó wení namuro-wáásíyé waántáwankone íyáákena wení waási wembó ímbo auwésamo wéaraaiwaen-kwaasi kawe'á uwátinkainiye. Yóni miyán-áái agaimakáiye.

1 Maníkó Ísu Káráísitintafena séna kárika'o paápé
índa-tantaa'a isáíwae sé'a kesí kísau-waasi simátimuwo
súwana Ísu Káráísiti wíyómpaken-kisau-waasi ai'marówana
kuména Ísu Káráísitini kísau-waasigon-awi'a Yónimba
kusimámakaiye.
2 Yóni Maníkóní ásé-aaiwara Ísu Káráísiti minááísáféna
siyáin-aaiwara seyaafá-tántáá'ó awánarainkwara'a
simátimena maanáúfáífímbá agaimakáiye.
3 Paápé
índa-tantaa'a kárika'a paápé índa póna Maníkó
maanáúfáífínkén-ááímó toráumai awánáíyan-kwaasiye
maanááímó isésamo taawiyafíyan-kwaasiye kawe'á
uwátinkainana tirunkó kawe'á íníye.

4 Kemá Yóni maanáúfáí agáúmpo Ésiyaa-marafa'a
afakaeté-naopa'o Fasi'aénkóní waásimo méraawi ísáaro.
Maníkó ááéma ména kífé'wara'a ména aasiyaasí maé'mae'o
índawi úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro.
Maníkóní ámútanko afakaeté-fasi'aembo tokáiwai
Maníkómó kawáánin-aempa'a ména úwoi túwa'nai ena
faru uwátinkaina'a méraaro.
5 Ísu Káráísiti Maníkón-aai arupíse úmai simátímíwai úwoi
túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. Wemá aifa'á
pukáimpinkembo íyáfasinkaiwai marapá-káwáá-wáásíyá'á
káráwiyaiye. Ísu Káráísiti kentáá-ímáyáá
éna kentáásáféna puwéna kentáási sáwí-imayaa
faúsínkaraiye.
6 Kawáán-uwásínkáísata Ísu afowámá Maníkóní kísausa
wémaumne. Wení fí'oran-awauma waé'wae'a isaná ken-
táárá'á kawáánúmaena iyíníye. Érai'-aain-iye.

7 Ísáaro. Ísu ainánká'á kumínasa seyaafá'-wáási tufúkáan-
kwaasiwara'a awánáíyana aaifimbó maitinkáíndasafena

tirunkó sáwí'a ínana umbaí táíníye. Miyáumai paápé índa mindá érai'-aain-iye.

8 Fasi'aénkó Maníkó séna seyaafá-tántáákóní áwáugo pó'a ánaaembo seyaafá-tántáá'ó tai'áíndara'a kemá úwoi méranaumne. Ááéma mé'a káfé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-fásí'áénkwáráwí úne siyáiye.

Yóni Káráísitimbo awánarain-aai.

9 Kemá Yóni kentuwáámá úne. Kembiwíséta Ísumpa'a kááísamai mé'a kembiwísé'a Maníkó kawáánipa kesé'a mé'a kembiwíséta umbai-tántáápímbá fasi'ámai mé'a wéamu'maraumne. Maníkón-aai simátime'a Ísu siyáin-aaiwara'o simátimundarakemba aaisambá siyésa ta'óto'mai sí'maesa nonafufumpa'-máráfá'-áwí'a Pátimosifa'a másínkówa'a méraawanana
10 sondaará'á Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a Maníkón-ímáyáá aantemba ówánana kesínaaempakemba minúwóíyáámbá aaigó uwíyenkaamba óraaka
11 séna awánenda-tantaa'a aúfái-wandaaifimba agaimaré túwénasa Fasi'aénkóní waási afakaeté-naopa'o méraawi ísáaro. Mindáó'-awi'a Éfésási-naopa'e Séménaa-naopa'e Pégámamu-naopa'e Táyátáiraa-naopa'e Sáándisi-naopa'e Fírándéfiyaa-naopa'e Réóndísiyaa-naopa'e miyáumai-naoken-kwaasi ísáaro siyáiye.

12 Súwa'a nááwa síyó sé'a waé'mai awánááwánda afakaeté-omba óntankon-awi'a korí-óntámbá úmakaampimba minómbá kúra'makowa'o ts wánááwánda
13 minónkóní afufumpimbá moóráwigo waásiyaamba ména ayáátáá'-ampanta uréna áyaafaiya'a uriyon-á'wáánkáú uréna
14 a'nónkóe ayáárankoe'a waéní'a kówana súgáyáagaya úwana ména aúranko iyaráámbá kówana
15 aísamaima óntambo agaimakáawanamo énembo intembá aísamaigo miyáráámbá úwana aaigómá noniyasáúrakenkaamba óraaka séna
16 ayáánúrapa'a afakaeté-o'a toréna óipinkemba paepáé'a séfasefa'-aempa'a áwááima wérowana óikakemba aafáúmó íyáúsenamo intembá uráiye.

17 Úwa'a awáné'a áfáára sáá'a úwa'a wenaísamaifimba kumbé'a púwóraantamba ówánana ayáánúrapaken-ayaantamba sine'á ta'ótorena séna ímba áá'a íno. Aifa'é ánaaenkoni áwáuma kemá úne.

18 Pukáundafinkemba íyáfasine'a aasiyaasí maé'mae'o
úndawi súnare'a méraundawi úne. Púwón-aemapa'e waási
timanka'é káráwiyaundawi úne.
19 Miyáumai awánáánda-tantaa'a aúfáífimba agauwó.
Káfé'o wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índawe aúfáífimba
agauwó.
20 Siyáánúrapa'a afakaeté-o'a toré'a afakaeté-ombo
kúratoraunda awánáánda mintántáákóní áwáu ímbo
paápé uráindara'a simáménda isaaó. Mináfákáété-omba
Fasi'aénkóní waási mináfákáété-naopa'o méraawi owaná
mináfákáété-o'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaawin-owe
Ísu simásímakaiye.

2

Mináái Éfésási-naopa'o simátímakain-aai.

1 Ísu simásimena séna Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóní
waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana
awánáíno. Afakaeté-o'a siyáánúrapa'a toré'a afakaeté-
onkoni afufumpimbó núndawi maanáái simámumpo
Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba
simámuwo.
2 Miyá úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne.
Ímba ifátúwáámba tiyáántán-kwimáímo méraamba
tuwánaraumne. Sáwí'o úmaimo méraan-kwaasiti
kísausafenamo ímbo tirááímo taimbá tuwánaraumne.
Tuwímbai karo'á sésa Maníkóní aantá-waasisa únemo sembá
kembiwí miwí táái isé'a miwítí kísau awáné'a miwísáfé'a
karo'á sewémó sembá tuwánaraumne.
3 Kesí waási onkákémbá umbai-tántáá'ó tímémba kembá
ímba siyuwé'a kentáfé'a ísámai fasi'ámai méraamba
tuwánaraumne.

4 Miyán-káwé'ó ombá tuwánaraumpo moórá-tantaa'o
ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne. Aifa'á kentáfé'a
áfááraumai imáyáa uráambanifo tuwé'a káfé'a ímba miyá
wéofo
5 aifa'ó kawe'ó é'ówini áwáuma imáyáan-oro. Káfé'a ímba
miyáráámbá é'a tuwé'a aifa'ó kawe'ó uráantemba miyán-
oro. Ímbo miyámó é'o kempá'ó tíya'o é'a kentópa'a wé'a
kentí ómbá maisúwáana'a úwoi-waasiyaamba ónááwe.
6 Énifo Níkórási-waasiti kísausafe'a tíyámba
uwátínkááwa'a kewárá'á síyámba uwátinkauna'a mindásafe
kawe'á wéowe.

7 Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní
waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawe'án-oro. Aaí

senasá sáwí-tantaakombo íyáákaawi Maníkóní kawe'-áémpá'ó wérain-taeramba nésa maé'mae'a ónááwe. Minááí aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Minááí Séménaa-naopa'o simátímakain-aai.

8 Ísu simásimena séna Séménaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanááí agaimái túwénana awánáíno. Áifa'é ánaaene miwání áwáuma é'a pukáundafinkemba íyáfasine'a súnaraundawi maanááí simámumpo simámuwo.

9 Umbai-tántáá'á tíméwa'o sáwísan-kwaasiyaambo ombá tuwánaraumne. Sáwísan-kwaasiyaambo ombánifo Maníkómpákémbá sáwífa-tantaa'a maiyáawe. Tuwímbai karo'á sésa Yúndaa-waasisa úne sembánifo waántáwankon-aráái waésa símai sáwí'o uwátínkáámba tuwánaraumne.

10 Tí'a índa-i'o uwátinkaiyamba ímba táá'a íno. Maanááí ísáaro. Waántáwanko imáyáa timínasa kembá tísai úmai isánae sésa tatí'maesa ándáfa'a mátinkesa siyáánkai-i'a sáwí'a uwátinkanaawe. Kentáfé'a fasi'ámai méwasa tuwímbai tínkamonasasa puwíwae síyambanifo kentáfé'a fasi'ámai méwa'a imáyáa tíména'a wíyómpa'a maé'mae'o íyamba mindá kentí kawe'-méyámbániye.

11 Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawe'án-oro. Sáwí-tantaakombo íyáákaawi sáwí-marupa'o iyamó kámakama ipa'á ímba maé'mae'a ónááwe. Minááí aúfáífimba agaimái simátimiyo

Ísu simásímakaiye.

Minááí Pégámamu-naopa'o simátímakain-aai.

12 Ísu simásimena séna Pégámamu-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanááí agaimái túwénana awánáíno. Sóipimba paepáé'a séfasefa'-awaaimo wéraiwai maanááí simámumpo simámuwo.

13 Kemó méraapa'a é'a tuwánaraumne. Waántáwanko káráwiyaipa'a méraafo kentáfé'a imáyáa é'a arupíse úmaimo méraamba tuwánaraumne. Áááma moóráwigon-awi'a Ántípási kentí naaópa'a waántáwanko méraipa'a ména kesáái arupíse úmai simátíma'mae iyúwasa tufúwana puwún-kanaara'a ímba kembó siyúwáámba kesé'a kááísamai méraawe.

14 Miyán-káwé'ó ombá wétuwanaumpo kaumbo-kae-tántáá'ó tokáantafe'a ímba aamoí uwátinkaumne. Naaófá'á moóráwigon-awi'a Péramu sáwí'o uráintemba kempínkémbá tuwímbai miyá wéowe. Péramu moóráwigon-awi'a

Pérékumba aráánamuwana wemá Ísareri-waasi sáwí-amba aráátimuwasa karo'-máníkómpá'á pói tufúkésa kúfu'uwandesa fí'owa fí'owa awaainínkóe awaaikóe'a aoisaambá uráawe. Kempínkémbá tuwímbai miyá-sáwí-ámbá wéaraatimewe.
15 Miyáumai kempínkémbá tuwímbai Níkórási-waasiti sáwí-amba wéaraatimewe.
16 Mindásafe'a misáwí-ámpá tuwé'a kempá'á teró. Ímbo miyámó íya'o é'a kárika'a kempá'á kumé'a paepáétambo káráantemba sóipinkem-paepaetamba minkwáási karánaumne.

17 Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai
ísámai kawe'án-oro. Sáwí-tantaakombo íyáákaawi wíyómpaken-tomba timé'a waén-óntámbá minóntánká'á aú-awi'o agaimakáin-ontamba timénaumne. Maíyawi aantemba mináwí'á awánánááwe. Minááímá aúfáífimba agaimái
simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Minááí Táyátáiraa-naopa'o simátímakain-aai.

18 Ísu simásimena séna Táyátáiraa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanááí agaimái túwénana awánáíno. Maníkón-áániniko súranko iyaráámbá kaisaná sísamai óntambo agaimakáawanamo kaúfíntemba sísamaigo miyáráámbá uráisa'a maanááí simámumpo simámuwo.
19 Kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfé'a imáyáa é'o kesé'a kááísamai mé'o fí'owi túwa'nai e'a ímba kembá siyuwé'o fasi'ámai méraamba tuwánaraumne. Káfé'o máén-kisaugo aifa'ó maiyáan-kisaugombo íyáákaimba tuwánaraumne.
20 Énifo moórá-tantaa'o ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne. Naaófá'á moórá-ininkon-awi'a Yéséperi sáwí'o uráintemba kempínkémbá moórá-ininko karo'á séna Maníkón-aaimo simátimundawi únemo simbá ímba tínaaemba uwáméwana kesí kísau-waasi sáwí-amba aráátimena tí'maena wisasá karo'-máníkómpá'á pói tufúkésa kúfu'uwandesa fí'owa fí'owa awaainínkóe awaaikóe'a aoisaambá owa'á ímba símai aambá fáíkaawe.
21 Minínínkómbá simáme'a tuwáíniyai sé'a amu'makáunana ímba túwáímba úwoi tokáiye.
22 Mindásafe sé'a wenkwárá wesé'a sáwí'o owíwárá'á óraa-ti'o índa-i'a uwátinkanaumne súne. Sáwí'o ombó ímbo tuwésamo kempá'ó tíya'o é'a súndantemba uwátinkanaumne.
23 Wenáráá'marimbo tínkamonasamo puwíyasa Fasi'aénkóní waási seyaafá'-áémpá'ó méraawi mináááí isésa kentáfésa sésa waási sirumpiné imáyáafine suwánaraiwaisa

póna kawe'ó ondawísá kawe'-méyámbá siménasa sáwí'o
íyawi sáwí-meyamba timíníye sénááwe.
24 Kembiwí Táyátáiraa-naopaken-kwaasifinkemba
Yéséperin-aai ímba taawiyafé'a waántáwankoni aúpá'-
ááí ímbo taawiyafíyawi ímba moórá-umbai-tantaa'a
timénaumne.
25 Maníkóní érai'-aai tirumpimbá ta'ótoke'a kúmónda
simu'máráaro.

26 Sáwí-tantaakomba íyáákesa kúmóndara'o
simátímakaundantembo íyawisafe sé'a marapá'-wáásíyá'á
kawáánoro.
27 Kesifo kentáféna séna waásiya'a kawáánuwomo
siyáintemba marapá'-wáásíyá'á kawáánoro sénaumne.
Fasi'aén-tántáátámbó sawemó tufántuwaawanamo
sáwífasemo intembá miyámó ésa fasi'ámai kawáán-urésa
tínkamonaawe.
28 Minkwáásí sáwí-tantaakombo íyáákaawi moóra-
o'a timénaumne. Aafáúmó íyáúsisanamo wérain-o'a
timénaumne Ísumo siyáimba mináái wesáféna siyáiye.
29 Ísu simásimena séna ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní
ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai
kawe'án-oro. Mináái aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu
simásímakaiye.

3

Mináái Sáándisi-naopa'o simátímakain-aai.

1 Ísu simásimena séna Sáándisi-naopa'a Fasi'aénkóní
waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana
awánáíno. Maníkón-amamba afakaeté-fasi'aen-amamba
toré'a afakaeté-o'o tokáundawi maanáái simámumpo
simámuwo. Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a
tuwánaraumne. Kentáfésa sésa Maníkóní waásin-owe
sembánifo méraawini áwáuma tuwánaraumne. Maníkón-
aai tóikaken-aantemba sé'a méraawini áwáuma Maníkóní
némpa'a méraafo
2 kentúra'a káráwiyoro. Maníkón-aai tuwáúnafo sé'a
ta'óto'mai kawe'án-oro. Maníkón-aúranka'a kentí kísau
ímba arupíse-kisaun-ifo kentúra'a káráwiyoro.
3 Maníkón-aai ísámai ta'ótokaan-aai imáyáa é'a kempá'á
té'a mináái taawiyafé'a méraaro. Ímbo miyámó íya'o
é'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumpo umén-kwáásímó
kafífímbó tentenkáán-úmai ímbo ísarenka'a kumé'a sáwí-
meyamba timénaumne.

4 Énifo kembiwí Sáándisi-naopaken-kwaasifinkemba
tuwímbai ímba sáwí'a é'o kawe'-úmaimo méraan-kwaasi
waén-únánkwátóiyaamba ombá pó'a kesé'a ménaawe.
5 Sáwí-tantaakombo íyáákaraiyawi miyáumai waén-
únánkwátói urésa ménaawe. Maníkón-aúranka'e
wíyómpaken-kisau-waasi túranka'e miwí túwí'a sé'a kesí
waásiye sé'a miwí túwí'a ímba tuwígáúfaranaumne. Aúí'a
úmai maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwi'o agaimakáin-aufai-
wandaaifinkemba
ímba tuwígáúfaranaumne.

6 Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní
waási seyaafá'ó simátímín-aai ísámai kawe'án-oro. Minááí
aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Minááí Fírándéfíyaa-naopa'o simátímakain-aai.

7 Ísu simásimena séna Fírándéfíyaa-naopa'a Fasi'aénkóní
waásiya'o káráwiyaindawimba maanááí agaimái túwénana
awánáíno. Ufaen-kwáási é'a érai'-aai aantembo súndawi
úne. Téfítimo káráwiyainten-úmai káráwiye'a ontarákén-
kíyá'á káráwiyaumpo íyáferaaromo senda-wáásímó ésa
íyáferanaawe. Ímba íyáferaaromo sendawímó ésa ímba
íyáferanaawa'a maanááí simámumpo simámuwo.
8 Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne.
Ísáaro. Aambá witinkáúmpo ímba aambá fáítinkanaawe.
Kári-fasi'aemba maiyé'a méraambanifo kesáái ímbo
túwáámba taawiyafé'a waási túranka'o Ísuni waási únemo
sembá tuwánaraumne.
9 Tuwímbai karo'á sésa Yúndaa-waasisa úne sembánifo
waántáwankon-arááímo wáéwi imáyáa tíménasa kempá'á
tésa kífaesa kentáfésa sésa Ísu arumbó tímakaiwain-owe
sénááwe.
10 Kemá sé'a fasi'ámai mé'a simu'máráaro siyáumpo
miyán-owe. Seyaafá'-máráfá'ó méraan-kwaasifa'a
umbai-tántáá'á ténа sáwí'o uwátinkainda fasi'ámai mé'o
simu'máráántafe'a kemá káráwiyonaumne.
11 Kárika'a kumónaumpo kesí imáyáa tafisímai sáwí'o
uwásinkaiyata kawe'-méyámbá ímba máúnafo sé'a kesáái
tirumpimbá ta'óto'mai kawe'án-oro.

12 Naambó ésamo naamayáámbo fáéntemba sáwí-
tantaakombo íyáákaawi kesifo Maníkóní ámáán-daumpa'a
naamayáánkaamba faitínkáánasa aasiyaasí maé'mae'a
ónááwe. Sáwí-tantaakombo íyáákaawi tine'á Maníkón-áwí'a
agaé'a kesí aú-suwi'a agaé'a Maníkóní naaó'-awi'a agaé'a

ónaumne. Mindáóˈa ímba Yérúsaremufakaan-daoˈan-ifo aú-
naoˈa wíyómpakemba Maníkómpákémbá kumínda-naoˈ-awiˈa
tineˈá agaénaumne.
13 Ísáán-kwaasi póˈa Maníkóní ámútanko Fasiˈaénkóní
waási seyaafáˈó simátímín-aai ísámai kaweˈán-oro. Minááí
aúfáífimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Minááí Réóndísiyaa-naopaˈo simátímakain-aai.

14 Ísu simásimena séna Réóndísiyaa-naopaˈa Fasiˈaénkóní
waásiyaˈo káráwiyaindawimba maanááí agaimái túwénana
awánáíno. Érai-aaigoni áwáu kemá éˈa Maníkón-aai arupíse
úmai simátimeˈa Maníkómó úmakain-tantaakoni áwáugo
maanááí simámune.
15 Miyámó úndawi póˈa kemó ombá éˈa tuwánaraumne.
Kesáái ímba síyukaafo tirumpimbá ímba fasiˈámai
taˈótokaawe. Kesááimo tínaaembo uwásiyuwaankakaa
miyán-kwáásín-ofo kanaán-iye súsino. Kesááimo
tirumpimbó fasiˈámaimo taˈótokaankakaa miyán-kwáásín-
ofo kaweˈán-iye súsino.
16 Kesáái ímba siyuwéˈa kárikaˈa taˈótokaafo ímba óraakaˈa
taˈótokaafo kempákémbá tiˈmaránaumne.
17 Kembiwí karoˈá séˈa kaweˈ-úmai méˈa ímba moórá-
tantaaˈa aáfáán-tukáumne sefó kesúrankaˈa sáwíˈa
éˈa óntaiyain-kwaasiyaamba éˈa unáánkwátói-iyain-
kwaasiyaamba éˈa túran-kafitan-kwaasiyaamba éˈa ímba
awánamai kaweˈá owaná sirumbá wéiye.
18 Kaweˈ-ááímó simátíménda ísáaro. Kempáˈá téˈa
kempákén-tántááˈó maíyantafeˈa moórá-ontankon-
awiˈa korí agaimáímo kaweˈó úmakaan-ontamba
méyámbaranaawe. Unáánkwátói-iyain-kwaasi tigaeráámbá
iyé séˈa kempákémbá waén-únánkwátói méyámbaranaawe.
Túramba awánamai kaweˈó íyantafeˈa kempákémbá
túrankoni masawémba méyámbaranaawe.
19 Kesirumbó timúnda-waasi kesáái kaweˈ-úmai isáíwae
séˈa aaisan-tímai arupíse uwátinkanaumne. Mindásafeˈa
sáwí-imayaa tuwéˈa kempáˈá teró.
20 Ísáaro. Kembiwíséˈa ménae séˈa táánteˈa
wétimuˈmaraumne. Kesimóísáúmba iséˈa ontá tisinkéˈa
iyuwómó síyawi kemá keséˈa méˈa tómbá naanaˈá keséˈa
méˈa tómbá nánááwe.
21 Sáwí-tantaakombo íyáákaiyawisafeˈa séˈa keséˈa
waásiyaˈa kawáánónááwe sénaumne. Sáwí-tantaakomba
íyáákareˈa kesifoéˈa waásiyaˈa kawáánúyantemba
íyáákaiyawi keséˈa kawáánónááwe.
22 Ísáán-kwaasi póˈa Maníkóní ámútanko Fasiˈaénkóní
waási seyaafáˈó simátímín-aai ísámai kaweˈán-oro.

Minááí aúfáífimba agaimái simátimiyo afakaeté-onkoni afufumpimbó mérowi minááí simásímakaiye.

4

Maníkón-áwí'o mósá makáan-aai.

1 Ísu simásimuwa'o awánááwánda wíyómpa'a ontá tigurówana aifa'ó uwíyenkaambo óraaka'o súwai simásimena séna kemó méraundafa'a íyína'a ánaaembo paápé índatantaa'a aráánamenaumne.

2 Minúwóíyáámbá Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a awánááwánda wíyómpa'o kawáániwaini ayáí-afama wérowana minká'á moóráwigo mérowa'a awánááwánda

3 anekembá sáma kówana taaéná-wisiyamba úwana naaeráámbá úwana mináfárá'á oisámbá taaéná-wisiyamba úkúraa'-úwana kawáániwaimo mérain-aempa'a afufumpimbá wérowasa

4 moórá-waai úmai éíyain-kwaasi kawáánuwaiti tiyáí-afama úkúrowasa minká'á moórá-waai úmai éíyain-oraa'-waasi mésa waén-únánkwátói urésa mara'-mésa óraa'-waasiti kámo'a óntankon-awi'a korísámbó úmakaan-kamo'a ti'nómpímbá wiyáawe.

5 Afufumpimbá kawáániwaini ayáí-afarakemba aafáyáuma torówana wíyónaai súwana káúgau súwana mináyáí-áfágón-aúrampa'a afakaeté-omba kéna minómbá Maníkóní ámútanko afakaeté-fasi'aen-amutankon-iye.

6 Kawáániwaini ayáí-afagon-aúranka'a waaúmbá sámo kain-dómbá wérowasa éíyain-a'wampa'a éíyaimbo túnarowi mésa tínaaempa'e túrampa'e sáwífa-turambo wérowi mésa

7 moóráwigo seyaafá-fásí'áémbó íyáákarowi óraa'-iyankaamba úwana moóráwigo purumakaráámbá úwana moóráwigo waási óikaamba úwana moóráwigo óraa'-embontaankaamba éna ayóísántámbá túwana

8 minéíyáímbó túnarowi afa'mórae-ayoima wérowana seyaafá-túrá'é ayóí-ándámpá'é túramba wérowasa aasiyaasí aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane

maarán-ímá símae iyésa sésa
Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áénkwáráwí
fí'oran-kawe'an-iye. Aifa'á ména
káfé'wara'a ména maé'mae'a íníye
sésa minímá símaesa iyáawe.

9 Minéíyáímbó túnarowi kawáániwaini ayáí-afara'a ména aasiyaasí maé'mae'o índawin-awi'a mósá marésa súwi sésa fí'oran-awaun-iye sumbá miyá unká'á énifo

10 moórá-waai úmai éíyain-oraa'-waasi kawáániwaini ayáí-afara'a ména aasiyaasí maé'mae'o índawi aísamaifimba

kífaesa áwí'a mósá marésa óraakon-iye sésa ti'nónkákén-
kámó'á faú'mai aísamaifimba marésa
11 maarán-ímá siyáawe.
Kentáási Fasi'aénkó Maníkó kawekó-úramba éma seyaafá-
tántáá'á úmakaane. Imáyáa éma seyaafá-tántáá'ó
úmakaandasafeta kesáá méraunanasa seyaafá-
tántáá'wárá'á wéraiye.
Mindásafeta enáwí'a mósá maréta séta waási ení fí'oran-
awau awánáíyama fasi'aénkwárá'á méínone súne
sésa minímá siyáawe.

5

Owepámakaan-kwandaaigon-aai.

1 Miyá suwa'ó awánááwánda kawáániwaini ayáí-
afara'o mérowin-ayáánúrapa'a owepámakaan-kwandaaima
séfasefa'-aempa'a aúfáímo wéron-kwandaai tokéna ímba
awánáíwae séna afakaeté-senomba minkwándááíyá'á
tásuwena tokówa'a
2 wíyómpaken-kisau-waasi fasi'aéwímbá awánááwánana
óraaka séna nááwa kawe'-wáásígówá misénómbá kanaa'á
tátuwena faríyámai awánáíniyo súwana
3 wíyómpakewiye marapákéwíyé waántá-marupakewiye
seyaafá'nánká misénómbó tátuwesamo awánáíyamba
uwófí'a ónááwe.
4 Kawe'-úmai mésa misénómbá ímba tátuwaiyan-kwaasi
mérontafe'a ifi'á wétasuwaawanana
5 minóráá'-wáásífínkémbá moóráwigo simásimena
séna ifi'á táánafo awánaao. Moóráwigo Yúndaan-
andafakewi íyáákaraiwai Téfítin-aísaafitantambo uráiwai
sáwí-tantaakomba íyáákaraimba póna kanaa'á misénómbá
tátuwena minkwándááí fariyáíníye siyáiye.

6 Súwa'o awánááwánda minéíyáímbó túnarowiye
minóráá'-wáásíyé kawáániwaini ayáí-afara'a úkúrowana
moóráwigo sipisípi-araakaawi kawáániwaini ayáí-afara'a
ména tufúwana puwéna íyáfasinkaiwaiyaamba ména
a'nómpínkémbá afakaeté-taanaimba wérowana afakaeté-
auramba wérowana mináúránkóní áwáuma Maníkóní
ámútanko afakaeté-fasi'aen-amutamba uráisana Maníkó
wembá ai'máráísana seyaafá'-máráfá'á kunkwéniye.
7 Misípísípí-áráákaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai
téna kawáániwaini ayáí-afara'o mérowin-ayáánúrapakemba
tafú úmakaan-kwandaai maiyéna
8 minéíyáímbó túnarowiye moórá-waai úmai éíyain-oraa'-
waasiye sipisípi-araakaawi aísamaifimba kífaesa uwíyemba
tokésa óntankon-awi'a korí-óntántámbó úmakaan-taufa'a

ta'ótorowana mimpímbá asaa-wiyúmbó ún-kanama wérowana minkánágóní áwáu Maníkóní waási wempá'ó inaimó sembá minásáá-wíyúmbó isáíntemba inaimó sembá wéisaiye.

9 Aú-ima maarán-ímá siyáawe.

Embá tufúwa puwémo íyáfasinkaanda mindásafe sáwí'o ompínkémbá tí'mai Maníkóndé-i'a uwátínkaraane. Seyaafá'-ándáfákémbá tuwímbai wétiye fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásífínkémbá tuwímbai wétiye fí'o-fi'on-tuwara'-waasifinkemba tuwímbai wétiye seyaafá'-máráfákémbá tuwímbai wétiye miyámó óndasafe kawekó-úramba po kanaa'á misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáínone.

10 Kawáá-í'a uwátínkaraanasa Maníkó kentáási Fasi'aénkóní kísau maésa marapá'á mésa waásiya'a kawáánónááwe. Mindásafe misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáínone sésa minímá siyáawe.

11 Suwa'ó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasi áfááraumai sáwífa uwa'á ímba kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa kawáániwaini ayái-afara'a minéíyáímbó túnarowiye úkúresa

12 maarán-ímá óraaka siyáawe.

Sipisípi-araakaawimba tufúwana puwéna íyáfasinkaiwai kawekó-úramban-iye. Mindásafena póna wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná kawe-tántáá'á máráísana wení kawe'-ímáyáágó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae íyísana

wenáwíko óraa'a isaná wení fí'oran-awau waé'wae'a isatá wenáwíta mósá maráúmne sésa miyán-ímá suwa'á ísaraumne.

13 Minkákémbá wíyómpakewiye marapákéwíyé waántá-marupakewiye uwí-nómpínkéwíyé maarán-ímá siyáawe.

Kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaine sipisípi-araakaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwaine túwí'a mósá maréta túwí'a óraa'an-iye súnanasa kentí fí'oran-awau waé'wae'a ínana kentí fasi'aémbá waé'wae'a íníye sésa miyán-ímá suwa'á isááwánasa

14 minéíyáímbó túnarowi sésa érai'-aain-iye suwasá minóráá'-wáásísómbá aísamaifimba kífaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá makáawe.

6

Ísu misénómbó tátukain-aai.

1 Wen-ímáyáá mósá márówa'o awánááwánda sipisípi-
araakaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai aifa-sénómbá
tátuwowana minéíyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo
óraaka'a wíyónaaiyaamba séna tiyó súwa'a isé'a
2 awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi waén-ósígó
moóráwigomba ayáá'maena túwana imá ayáámpimba
tokówana moóráwigo íyáákaraiwaini kámo'a ámakowana
íyáákaraiwai namuro-wáási íyáákanae séna kúwa'a
awánaraumne.

3 Minkákémbá kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai
minkáké-sénómbá tátuwowana minéíyáímbó
túnarowifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isááwánana
4 moórá-poigon-awi'a ósi naae-ósígó moóráwigomba
ayáá'maena túwana paepáé'a aména fasi'aémbá amúwana
taumó karáíyan-tantaa'a ifátuwowasa tiyésa tínkankaawe.

5 Minkákémbá kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai
minkáké-sénómbá tátuwowana minéíyáímbó
túnarowifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a
awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi fafután-ósígó
moóráwigomba ayáá'maena túwana tuwináíyan-tantaa'a
tokówana
6 minéíyáímbó túnarowifinkemba moóráwigo aawaí táínana
kári-tomba wéraintafena séna moórá-kanaa-kisaugoni
méyán-tómbá kári-tomba maésa moórá-mora maénááwe.
Masawémbo fatíyón-taeramba mintáímá ímba sáwí'a ínone.
Ándágo arampinkémbá anombó naan-kísáú ímba sáwí'a
ínone siyáiye.

7 Minkákémbá kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai
minkáké-sénómbá tátuwowana minéíyáímbó
túnarowifinkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a
8 awánááwánda moórá-poigon-awi'a ósi uriyon-ósígó
moóráwigomba ayáá'maena túwasa minkwáásígón-áwí'a
puwíyé suwaná wenánaaembo túwain-awi'a puwí-áémpá'é
siyáawe. Seyaafá'-márámá éíyainka'a tuwínkaa'-éna
fasi'aémbá timúwasarai moóráfa'a wéwesarai tínkambae
kuyasá púwúwana aawaí tówana tómbá ímba úwasa
púwúwana tí'a úwasa púwúwana afáá-póísónkó waási
fówasa púwúmba tuwánaraumne.

9 Minkákémbá kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai
minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda Maníkóntáfésa
ísámai póí tufú'maimo agáún-ontan-taaregoni
améndaampa'a waási timankó méraawe. Minkwáásísómbá

Maníkón-aai simátíma'maesa íyúwasa aaisambá tiyésa
tínkamuwasa pukésa
10 óraaka sésa Fasi'aénkóo fasi'aén-úramba mé fí'oran-
kawe'a e érai'-aaigoni áwáugo po marapá'-wáásímó
sínkankaawi nóran-kanaawa anondáá aaí simátinkewa sáwí-
meyamba timínono suwaná
11 moóráwigo waén-únákwátói moórá-mora tiména séna
kárika'a timu'máréwasa kembiwímó Maníkóní kísaumo
maiyáantemba Maníkóní waási miyámó ombá tínkamiyasa
puwíyana tai'áína'a miwítí
sáwí-meyamba timénaumne siyáiye.

12 Minkákémbá kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai
minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda óraa'-marima
tówana aafáú fafuwéna fafután-ámpántáráámbá úwana
wíyómba naaeríri'a úwana
13 óraa-fiyunda torówana taaéramba ímbo áfumo karón-
taeramba kunténa marapá'ó kúmíntenkaamba o'á káísuwena
marapá'á kunkáiye.
14 Wátóimo usisi fámáráántemba sokón-tawaai usisi
fámarena áwiyokuwana seyaafá'-ómá'é nonafufumpa'-
máráwé moóráfa'-morafata uráiye.
15 Marapá'-wáásíyá'ó kawáán-uráawiye óraa'-waasiye
i-wáásítí óraa'-waasiye óntawara'-waasiye fasi'aénkwárá'-
wáásíyé wayó-kísáúmó máéwiye úwoimo nón-kwaasiye
seyaafá'-wáásíyé omápine óntampine óntan-aifine aúpá'á
mésa
16 omákontafesawe óntankontafesawe sésa kawáániwaini
ayáí-afara'o méraiwaiye sipisípi-araakaawiye suwánésarai
tíyámba uwásínkááfainifo faiwí'wé káátaaro.
17 Tíyámbo uwásinkaiyan-kanaa tisatá ínta aseránaumpo
faiwí'wé káátaaro sumbá ísaraumne.

7

Ísareri-waasi 144,000 waasimo méraan-aai.

1 Isé'a minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-
waasi éíyaimba mésa seyaafá'-márágóní éíyain-aempa'a
mésa marará'é taaiya'é uwí-nónká'é fiyúndá toráífo sésa
ta'ótokowa'o
2 awánááwánda wíyómpakemba moórá-kisau-waasigo
aafáúmó íyáúsunkakemba ténа agáén-tantaa'a Maníkó
fasi'aénkwáráwíndé toréna minéíyáíndárau táántena
Maníkómó marawé uwí-nóné sáwí'a íya-fasi'aembo tímakon-
eiyaindarau táántena
3 óraaka séna marawé taaiyé uwí-nóné ímba sáwí'o íyamba
amu'makéwata Maníkóní kísau-waasi túwayaanka'a aúfái

agaimáráanata kembiwí ánaaemba marawé taaiyé uwí-nóné sáwí'an-oro súwa'a isááwánana
4 séna Ísarerin-áánínton-tísaifitantambo uráawi túwayaanka'a Maníkóní aúfái agaimakáawi torauséna séna 144,000 waasin-owe.
5 Minkwáási Yúndaan-andafaken-kwaasi 12,000 uwasá Rúpenin-andafakemba 12,000 uwasá Kátin-andafakemba 12,000 uwasá
6 Ásan-andafakemba 12,000 uwasá Náfatarain-andafakemba 12,000 uwasá Mánásaan-andafakemba 12,000 uwasá
7 Símiyonin-andafakemba 12,000 uwasá Rífáin-andafakemba 12,000 uwasá Ísákaan-andafakemba 12,000 uwasá
8 Sépiyuraanin-andafakemba 12,000 uwasá Yósepin-andafakemba 12,000 uwasá Pénisaminin-andafakemba 12,000 uwasá miyáumai-waasi Maníkóní aúfái túwayaanka'a agaimakáawe súwa'a ísaraumne.

Ísu Káráísitini waási-taai.
9 Isé'a minkákémbó awánááwánda sáwífa'-waasi ímbo kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa seyaafá'-máráfáken-kwáásíyé seyaafá'-ándáfáken-kwáásíyé fí'o- fi'on-tuwara'-waasiye fí'o-fi'on-aaimo sun-kwáásíyé mésa kawáániwaini ayáí-afagon-aúrampa'a mésa kentáási sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'a mésa waén-únánkwátói urésa aamoí untáfésawe sésa písóí-anama tokésa
10 óraaka sésa Maníkó kentáási Fasi'aénkó kawáániwaini ayáí-afara'o méraiwaiye kentáási sáwí-meyambo maiyáiwaiye sáwí'o úndafinkemba kawe'-ámpátá méwésinkaaye suwasá
11 wíyómpaken-kisau-waasi seyaafá'á kawáániwaimo mérain-aempa'e óraa'-waasiye éíyaimbo túnarowiye úkúresa mésa kífaesa Maníkón-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa
12 sésa érai'-aain-iye séta Maníkón-áwí'a mósá maráúnanasa wení fí'oran-awauma waé'wae'a isaná wení kawe'-ímáyáágó waé'wae'a isatá wentáféta súwisa súnana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae íyísata érai'-aai iyésá súne siyáawe.

13 Minkákémbá óraa'-waasifinkemba moóráwigo sísai ena séna waén-únánkwátóimo uráan-kwaasi nááfakena nááwiya'o súwa'a
14 kemá sé'a óraakoo ken-ímba isáúmpo emá ísaraane séwánana wemá séna miwí óraa'-umbaima tíméwasa Maníkómbá ímba auwésa fasi'ámai méraawe. Unáánkwátóimo non-kwíyówanamo kawe'ó intembá miwí kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana naaemó

kunkáimba pósa waén-únánkwátóiyaamba úmaresa kawe'-úmai méraawe.
15 Mindásafesa Maníkó kawáániwaini ayáí-afagon-aúrampa'a mésa aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane wempá'á wení kísau maima'maima'á wéowe. Kawáániwaini ayáí-afara'o méraiwai miwí tapáínana
16 ímba aneka'á tááin-téna nontáfénawara'a ímba tin-káínana miwí tine'á ímba aa'á kéna ímba koko'á ínasa kawe'-úmai méranaawe.
17 Kentáási
sáwí-meyambo maiyáiwai kawáániwaini ayáí-afagoni afufumpimbá méraimba póna miwíyá'á káráwiyena tí'maena kawe'-nómpá'á mótinkainasa minkáwé'-nómbá nésa maé'mae'a ónááwe. Maníkó miwí ti'nimá uwátiyuwainasa ímba ifi'á táíyana moórá-tantaa'a ímbo aáfáán-tuwáíyamba kawe'-úmai méranaawe óraa'-waasifinkemba moóráwigo simásímakaiye.

8

Ánaae-senombo tátukain-aai.
1 Simásimuwana sipisípi-araakaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai ánaae-senomba tátuwowana wíyómpa ampáánká'á ímba aaí sésa ímba káúgau suwa'á
2 awánááwánda Maníkón-aúranka'a wíyómpaken-kisau-waasi afakaeté mérowana moóráwigo afakaeté-uwiyemba timúwasa maisokówana
3 moóráwigo wíyómpaken-kisau-waasi kawáániwaini ayáí-afagoni ewaa'á taména asaa-wiyúmbó ún-kanama agáún-taarera'a taména óntankon-awi'a korí-óntántámbó úmakon-taufa'a torówana asaa-wiyúmbó ún-kanama agáínkwae séna sáwífa-kanama aména séna Maníkóní waási wempá'ó inaimó sen-ááíwárá'á wéisaiye súwana
4 ta'ótokon-taufapimba agaimarówana úmúmba iyúwana Maníkó iséna wení waási inaimó sun-ááíwárá'á isówana
5 minkákémbá mintáúfá'á maiyéna taarerákémbá iyáámba maimái mintáúfápímbá marówana iyamá kówana marapá'á tuwówana wíyónaai súwana káúgau súwana aafáyáuma
torówana óraa'-marima taráiye.

Afakaeté-uwiyenkon-aai.
6 Maríma tówasa minkákémbá mináfákáété-kisau-waasi wíyómpakewi uwíyembo tufíyanesa to'mayaa uwaná
7 aifarááwí uwíyemba tufúwana kaaíyarankwara iyawárá naaewárá'á tuwówana marapá'á kuména moórá-aempa'a marawárá taaiwará seyaafá'á owáíwárá'á iyamá kagúwana kae'-áémpá'á
taaiwará marawárá'á kawe'á uráiye.

8 Úwana miwá ánaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwana
óraa-tantaa'a omákaan-tantaa'a iyamá
kámai kará'maena uwí-nómpímbá kumúwana kae'-áémpá
kawe'á úwana moórá-aempa'-nomba naaeráámbá úwana
9 mináémpá'ó mérowi seyaafá'á púwúwana nompín-
táómba seyaafá'á tawísímai tai'ásukaiye.

10-11 Taí'ásuwowana minkáé'nárai tínaaemba moóráwigo
uwíyemba tufúwana ómbó kúráráántemba óraa'-okon-awi'a
ikamó fain-ó'án-iye suwaná wíyómpakemba káísúmaena
nompá'wárá nonaumpinkwárá'á kumúwana mindómbá
ikamá fówana kae'-áémpá'ó nombá kawe'á úwana moórá-
aempa'o nombá ikamá fówasa sáwífa'-waasi nésa pukáawe.
12 Púwúwana minkáúmbónárau tínaaemba moóráwigo
uwíyemba tufúwana aafáúwé wíyóne o'é kae'-áémpá'á
kawe'á úwana moórá-aempa'a kumeu'á úwana
aafáyáarakemba sán-karéna aafáúmó taenónka'a kumeu'á
éna nó'waan-afufuntamba sán-karéna fénáímpinka'a
kumeu'á éna miyá úwa'o
13 awánááwánda óraa'-embontaanko sanaan-úramba
farafámae wénena óraaka séna kaumbo-sáwí-méyámbá
marapá'-wáásífá'á kuména wíyómpakemba kaumbonárau
úwoi méraamba pósa mindáraumo uwíyembo tufíyana
marapá'-wáásífá'á sáwí-meyamba kumíníye súwa'a
ísaraumne.

9

1 Isááwánana minéíyáíndárau tínaaemba moóráwigo
uwíyemba tufúwa'o awánááwánda wíyómpakemba moóra-
o'a káísúmaena marapá'ó kunkón-okomba moóráwigo kíma
aména maipímbá aféúmbá ímbo wérom-baipinken-kima
amúwana maimaéna
2 mimbáíkóní ontá tisuwówana kísaumo ésamo
agáéwanamo óraa'-umumbo intembá mimbáípínkémbá
iyéna aafáúwárá wíyónkwara'a mófaituwowana
3 minúmúmpínkémbá fa'nóríntónkó marapá'á kuména
taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá mifá'nóríntónkó
miyá-fásí'áémbá torówana
4 mifá'nóríntóntáféna moóráwigo simátimena séna
taaiwará owáíwárá karaan-tantáá'wárá'á ímbo nembá
Maníkóní aúfái túwayaanka'a agaimakáan-kwaasi ímbo
tíyémba Maníkóní aúfái túwayaanka'a ímbo agaimakáan-
kwaasi tíyáaro.
5 Ímba puwíwáífo ímba óraaka'a tiyé'a séfataase-wiyonka'a
tiyáíyana tí'a íno. Taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá
miyán-tí'á íno.

6 Minkánááfímbá títe ínasa puwónaumne síyambanifo
puwíyan-amba saafá uwááesa túnaresa ménaawe siyáiye.

7 Súwa'o awánááwánda mifá'nóríntónkó moórá-poigon-
awi'a ósiyaa-fa'norintomba mésa tiyáíyanesa to'mayaa
ésa waási-toikaan-urésa ti'nómpímpá'á óntankon-awi'a
korísámbó úmakon-kamo'a wiyówana
8 miwí ti'nóntáu ayáátáá'a aare ti'nóntáuraamba
úwana miwí túwááyaamba fasi'aémbá óraa'-iyanti
túwááyaankaamba úwasa
9 tíyaafaiya'a fasi'aén-kwénómbá faféríyesa tiyánaesamo
tiyáántámbo taantembá mifá'nóríntónkó tiyóísántámbá tésa
10 miwí timéraampa'a waifain-áwááyaankaamba ésa
waásimo faawanamó títe'o intembá séfataase-wiyonka'a
miyá-fásí'áémbá tokáawe.
11 Miwíti óraako aféúníyaim-baika'o káráwiyowin-awi'a
Yúndaa-waasi-taaifinkemba Ípúru-aaimpinkemba Ápátoni
suwasá Kíríki-waasi-taaifinkemba Ápóriyoni suwaná
mináwíkóní áwáuma sáwí'o uwásúwáíwain-iye siyáawe.

12 Kemá Yóni awáné sé'a aifa-sáwí-méyámbá taí'áímba póna
kae-sáwí-méyámbá wéraifo paápé

íníye kemá Yóni súne.

13 Wíyómpakewi séfataasenarau uwíyemba tufúkówana
miwí tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwana Maníkón-
aúranka'a korí-óntántámbó úmakon-taarera'a séfasefa'-
ayaiyakemba aaigó aantemba súwa'a isááwánana
14 minkwíyómpákén-kísáú-wáási uwíyembo tokówintafena
séna óraa'-nonkon-awi'a Yúférétísi-nompa'a wíyómpaken-
kisau-waasi éíyaimba ándáfakemba faútinkaao súwasa
15 amu'ma'maésa íyúwana minkánáá túwana faútinkowasa
kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aempa'o
méron-kwaasi tínkamonasasa puwíwae sésa kuwasá
16 tiyáíyan-kwaasi ósifimbo kun-kwáásímó toráúsúmba
sáwífa'a 200,000,000 waasin-owe isé'a
17 kaainkáámbó awánááwánda sáwífa'-osifimbo méron-
kwaasi tíyaafaiya'-wenomba naaewé sokóne uriyoné miyán-
kwénótómbá faféríyowa'a awánááwánasa ósi-ti'nontomba
óraa'-iyan-a'nonkaamba fasi'aén-tí'nóntómbá wérowana
tóipinkemba iyamá kéna úmúmba éna sáwí-wiyumba éna
miyá úwasa
18 kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aempa'o
méron-kwaasi tóipinken-tantaatamba tínkamuwasa pukáawe.

19 Minósísómbá ímba tóipin-aantemba fasi'aémbá tokáafo
timéraanka'wara'a iyaankafayaan-á'nónkáámbá fasi'aémbá
tokésa waási fowasá pukáawe.

20 Fowasá púwúmbanifo túnaron-kwaasi miwítí
sáwí-awau ímbo túwómba waántá-waasi-imayaa
mósá marésa fí'o-fi'on-ontantane taaisanémó úmakon-
tantaatafesa kesí maníkówé sésa ímba aúramba awánéna
ímba aaí iséna ímba wénin-tantaakontafesa kesí maníkówé
sésa imáyáa mósá ma'maé iyésa
21 miwítí sáwí-awau ímba tuwésa tínkamuwasa púwúwasa
fintón-kwénesa úwaa'a wéfesa aare-úméné waai-úméné fí'o-
fi'on-umene ésa miyá úmae iyáawe.

10

Kári'-wandaaigon-aai.

1 Miyá úmae iyúwa'a minkákémbó awánááwánda
wíyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí wíyómpakemba
kuména ainánkó káátarowana a'nónká'á oisámbá tawentóí
úwana aafáúmó kúwáferenamo awairáára'o intembá
óikakemba miyá úwana naamayáánkakembo iyamó
kaintembá miyán-áísámáí úwana
2 kári'-aufai-wandaai faríyámai ayáámpimba tokéna
ayáánúrapa'-aisamai uwí-nómpímbá taréna ayáánáépa'-
aisamai marará taréna
3 waásimo inkáísóraan-kwa'a túwana wíyónaai afakaeté-i'a
súwa'a
4 afakaeté-i'o wíyónaaimo
sún-aai aúfáífimba agaénae ówánana moóráwigo
wíyómpakemba simásimena séna minááí aúpá'á wéraifo
ímba aúfáífimba agauwó súwa'a
5 minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo
moórá-aisamai marará téna moórá-aisamai táá'mai
uwí-nómpímbá ténamo úwai ayáámba mósá tuwéna
6 Maníkó aasiyaasí maé'mae'o índawin-aúranka'a wíyóne
mifá'ó wérain-tantaa'e marawé mifá'ó wérain-tantaa'e
uwí-nóné miwán-arumpimbo wérain-tantaa'e úmakowin-
aúranka'a óraaka séna ímba anekatá amu'máráananasa
paápé índa-kanaa wétiye.
7 Naaófá'á Maníkó wení kísau-waasi wenááimo
simátímakowisafena séna aúpá'ó tukáunda-aai paápé íníye
siyáimba wíyómpakemba afa'móráenarau uwíyemba é'a
tufúmba póna tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufínana
minááí paápé íníye siyáiye.

8 Minkákémbá wíyómpakewi simásímakowi simásimena
séna moórá-aisamai marará téna

moórá-aisamai táá'mai uwí-nómpímbá ténamo iwáí ayáámpinkemba kári'-aufai-wandaai faríyásokaimba komauwó súwa'a
9 wempá'á wé'a sé'a kári'-aufai-wandaai simiyó séwánana séna maimái naaó. Enóipimba taakáámbá ínana enarumpimbá ikamá fáíníye súwa'a
10 minkwándáái maimái násuwaawanana sóipinkemba taakáámbá úwana sirumpinkémbá ikamá fówana
11 minkákémbá simásimena séna aneka'á Maníkón-aai simátiminone. Fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-máráfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásíyé kawáá-wáásíwárá'é Maníkómó índa-aai simátiminone simásímakaiye.

11

Maníkón-aaimo simátímakaayan-aai.

1 Simásimuwana moóráwigo naambó awaiya'matuwésamo on-ándámá siména séna Maníkóní ámáán-damba koawaiya'maré póímo tufú'maimo agáén-ontan-taare koawaiya'maré Maníkón-ímáyáámó on-kwáásí torausé
2 énifo naamaáífa'a ímbo awaiya'márénda ifátúwénasa úwoi-waasi ímba Maníkóní waási tésa minkáwé'-náópa'a sáwí'o úmae iyíyamba kaumbo-áátáí úmai afa'móráe-wiyomba maisuwésamo tai'áíyamba mindásafe naamaáífa'a ímba awaiya'maraaó.
3 Kae'nárai fasi'aémbá timé'a ti'máráanasarai wésarai tirumbó óyantafesarai fafután-únánkwátói urésarai 1,260 kanaara'a kesáái érai'a simátíma'maesarai iyóyááye simásímakaiye.
4 Fasi'aénkó marará'ó káráwiyaiwain-aúranka'a kae-táímá mintáígó arampinkémbá masawémbo fatíyón-taima wéraisana mintáígóní áwáuma minkwáásíyáí óye. Fasi'aénkón-aúranka'a kae'-ómbá kúra'maraisana wéraisana minónkóní áwáuma minkwáásíyáí óye.
5 Minkwáásíyáísáfésa sésamo sáwí'a uwátinkanae síyanamo éna mindárai tóipinkemba iyoronkó mindáraiti namuro-wáási káwíníye. Minkwáásíyáí sáwí'a uwátinkanae síyawi miyámó íyamba kawíyasa puwónááwe.
6 Maníkó mindárai fasi'aémbá timúwasarai ímba aa'á tíno síyanaraimo éna Maníkón-aaimo simátimiyan-kanaara'a ímba aa'á tíníye. Nonkóntáfésaraimo naae-nómbá uraaómó síyanaraimo éna miyá íníye. Tí'a ínomo sésarai seyaafá'-úmbáí-tántáá'á waásifa'a

tíno-aaimo síyanaraimo éna miyá íníye.

7 Miyá ínasarai mindárai Maníkón-aai simátímakaiyana
aféúmbó ímbo wéraim-baipinkewi téna tiyéna íyáákainasarai
puwíyana
8 óraa'-naopa'-marupa'a mindárai túma wéíniye. Kentí
Fasi'aénkó aaraa-táíyá'ó pukáipa'a mindáókon-awi'a
waé'mai-awi'a Sóndómu-naopa'e Ísípifa'e mifá'á mindárai
túma wérainasa
9 fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé
fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásíyé seyaafá'-máráfákén-kwáásíyé
tóso esa mindárai túma taawánésa sésa ímba utaaró síyana
kaumbo-kánáá úmai éíyainkomba wááwái íníye.
10 Maníkón-aaimo simátímakaayandarai marapá'-
wáásísáfésarai sáwí'a owé séyááyan-aaigo tirunkó sáwí'a
íníye. Mindásafena mindáraimo puwíyantafena tirunkó
kawe'á ínasa aamoí ésa seyaafá-tántáá'á wenáma'-
wenama'a ónááwe.
11 Minkáúmbó-kánáá úmai éíyainkomba wááwái Maníkó
mindárai tááma timínasarai íyáfasinesarai méyasa tuwánésa
táátafesa íyana
12 wíyómpakemba moóráwigo óraaka simátimena séna
maafá'á íyókaiyo sínasarai ainánká'á iyíyasa kentí namuro-
wáásí tuwánáíyana
13 miyá íyan-kanaa óraa'-marimo táínda óraa'-naopa'a
afa'éíyain-aempa'a úwoi méraiyasa moórá-aempa'a naambá
tawisínaawisi úmai sáwífa'-waasi 7,000 waasi puwíyasa
úwoimo túnaraiyan-kwaasi tata'á ínasa táátafesa ésa
Maníkóntáfésa wení áwáuma fí'oran-awaun-iye sénááwe.

14 Kemá Yóni miyán-kááínkáámbá awáné sé'a miyá umbá
póna kae-sáwí-méyámbá tai'ówana ánaae-sawi-meyamba
kárika'a tíníye súne.

Ánaaen-uwiyembo tufúkáin-aai.

15 Minkákémbá wíyómpakewi afa'móráenarau uwíyemba
tufúkówana miwí tínaaemba moóráwigo uwíyemba tufúwa'a
isááwánasa wíyómpa'a sáwífa'nanka sésa
marapá'-wáásíyá'ó kawáán-uráawi taí'ááwasarai
kentáásí Fasi'aénkóe íyáfasinankaiwaiye'a aasiyaasí
kawáánúmae iyóyááye
16 suwasá moórá-waai úmai éíyain-oraa'-waasi Maníkóní
ewaa'á kawáánuwai méron-aempa'a mésa aísamaifimba
kífaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa
17 sésa
Maníkó Fasi'aénkóo seyaafá-fásí'áémbó tokáandawi aifa'á
mé káfé'wara'o méraandawi e sáwífa-fasi'aemba toké
waásiya'a ómbare kawáánónda póta súwisa súne.

18 Seyaafá'-máráfákén-kwáási embá aaisambá aééwa káfé'a
miwímó aaisambó tíyínda-kanaan-iye. Pukáan-kwaasi miwí
tááí tísai úmai isé ení kísau-waasi enááimo simátímakaawiye
óraa'-waasiye úwoi-waasiye miwí en-ímáyáá mósá marésa
enáwí'o mósá márááwiye kawe'-méyámbá timé marapá'á
sáwí-kisaumo maiyáawi sáwí-meyamba timínone
siyáawe.
19 Suwaná minkákémbá wíyómpa'a Maníkóní ámáán-
dankoni ontá tigúwa'o awánááwánda minámáán-dáúmpá'á
tawaá wérowana naaófá'ó Maníkó Mósesembo simámakon-
amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimái
mimpímbó makón-tawaama awánááwánana wíyónaai
súwana aafáyáu torówana óraa-kaugau súwana óraa'-
marima tówana óraa-kaiyaramba kumúwana miyá úwa'a
awánaraumne.

12

Aaregónté arááínkónté-taai.

1 Awánááwánda wíyómpa'a aiyowáí'a éna waásimo
aráátímín-aiyowai'a maarán-áíyówáí'a uráiye. Moórá-ininko
mérowana aafáúgó wení unáánkwátóiyaamba éna áúgomba
ánáan-kwiyowana mérowana wíyónko aísamai-andampa'a
wérowana a'nómpímbá kámo'a wérowana minkámópímbá
sísamaifakemba kae'á kumbaimái-o'a wérowana
2 ámúkwa'a mérowana wení kanaamá túwana iyámpóímo
ma'ankáíndasafena áí'a úwana wáá'a túwana
3 minkákémbá wíyómpa'a moórá-aiyowai'wara'a éna
waásimo aráátímín-aiyowai'a maará uráiye. Óraa'-
araaimba ména naae-áúwárá'á éna afakaeté-a'nomba
wérowana a'nómpínkémbá siyáánkai-taanaimba wérowana
íyáákaraiwaini kámo'a afakaeté-kamo'a a'nómpímbá
wérowana
4 kae'-áémpákén-ó'á étuwena moórá-aempaken-o'a
améraantamba wiyúsuwowana marapá'á kumúwana
iyámpóímo ma'ankáínda-ininkoni ewaa'á ména
ma'ankáína'a tufú'-nasuwánae séna mérowana
5 waai-iyámpói ma'ankówana óraa'a éna seyaafá'-
máráfákén-kwáásíyá'ó fasi'ámai kawáánínda-iyampoi
ma'ankówana Maníkó káráwindasafena miníyámpói
ááéma mósá tafímarena wemá kawáániwaini ayái-afara'a
móankowana
6 mininínkó inkaiséna máásai-marafa'a wéna Maníkó
wentáfé'a to'mayaa uwánkanaumne siyópa'a koména
ayáátááka'a 1,260 kanaa komérowana Maníkó
kawáán-uráiye.

7 Kawáánúwasa wíyómpa'a tiyésa Maníkóní kísau-waasiya'o káráwiyowin-awi'a Máíkéri wení kísau-waasiye aráááinkówé wení kísau-waasiye tíyówasa
8 Máíkériye wení kísau-waasiye íyáákesa wíyómpakemba aráááinkóné wení kísau-waasiye watuwésa
9 óraa'-araainkomba famétukaawe. Naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna wenáwí'a waántáwanko póna marapá'-wáási karo'-ááí simátíma'maena íyísasa érai'a siyé sewaná waási símai sáwí'a wéuwatinkaiye. Wenté wení kísau-waasise'a famétuwowasa marapá'á kunkáawe.

10 Kúmúwa'o isááwánda wíyómpa'a moóráwigo óraaka séna Maníkón-aúranka'a ména kentáási waásisafena sáwí-waasin-owe karo'ó símae iyáiwaimba famétúwáísana marapá'á kúmísana póna Maníkó waántáwankomo ta'ótokaimpinkemba kentáá méwésiyaiye. Kentáárá'á kawáánéna fasi'aén-úranko póna méwésiyaisata awánaraumne. Maníkó ai'marówana marapá'ó kunkáiwaini fasi'aéntá awánaraumne.
11 Ísu sipisípi-araakaawi miwítí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana wení naaemá kunkáimba pósa Maníkón-aai arupíse úmai simátíma'maesa iyésa sínkamiyata puwúnafo-imayaa ímba umbá fasi'arésa waántáwankomba íyáákaraawe.
12 Kembiwí wíyómpa'o méraawi mináááísáfé'a imáyáa é'a aamoín-oro. Énifo marapá'é uwí-nómpá'émó méraan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tínífo káráwiyoro. Maníkó waántáwankomba tufuwínda-kanaa ampáámbá isaná póna waántáwanko iséna áyánte'a wéifo káráwiyoro wíyómpakewi siyáiye.

13 Súwana mináráááinkón-áwí'a waántáwanko imáyáa éna wíyómpakemba kembá famétúwáísa'a marapá'á kumbéraumne séna waai-iyámpóímo ma'ánkaron-ininkomba wa'maéna kúwana
14 aráááinkó mininínkómbá tufúwífo séna Maníkó óraa'-embontaanko ayóíyáámbá kae'á amúwana farafámaena máásai-marafa'a wentáfénamo to'mayaa uwánkaropa'a kúwana Maníkó kaumbo-áátáí úmai afa'mórae-wiyomba káráwiyaiye.
15 Aráááinkó mininínkómbá wa'maéna ói'a káá'maena nombá umpíyankaanana mae'maéna kóínkwae séna wa'maéna kúwana
16 maragó áwa'nai ena weyáárika'a maramá karaisúwana wenóipinken-donko mimpímbá kumúwana

17-18 arááínkó mininínkómbá áyántafena uwánkena imáyáa éna séna wenáráá'marinte'o é'a tiyánaumne-imayaa uráiye. Wenáráá'marimba miwí Maníkón-aai ísámai kawe'á ésa Ísu siyáin-aaimo simátíméwin-owe. Tiyánaumne séna uwí-nónáwáífa'a to'mayaa uréna méraiye.

13

Óraa'-afaa-poigon-aai.

1 Mérowana awánááwánda moórá óraa'-afaa-poigo uwí-nómpínkémbá iyéna afakaeté-a'nomba wérowana taánáímba a'nómpínkémbá siyáánkai iyówana íyáákaraiwaini kámo'a siyáánkai mintáánáímpímbá wérowana Maníkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaron-aai a'nómpínká'á agaimái makówana

2-3 wemá óraa'-afaa'-iyankaamba ména aísamaima óraa'-iyanko aísamaiyaamba úwana ói'a afáá'-íyán-óikaamba wérowa'a awánááwánana áááma moóráwigo puwínkwae séna tufúkón-afima kawáúgun-afima wérowana tufúwana ímbo puwúmba úwoi mérowana arááínkó wení fasi'aémbá aména simámena séna marará'ó kawáánúndafa'a kawáánuwo súwasa seyaafá'-máráfákén-kwáási awánésa táátafesa ésa kentáási óraakon-iye sésa wenarááíma waésa

4 arááínkó óraa'-afaa-poigomba fasi'aémbó ámakontafesa arááínkón-ímáyááwárá'á mósá marésa óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá marésa sésa óraa'-afaa-poigo íyáákaraimba pósa ímba kanaa'á tiyánkanaawe siyáawe.

5 Suwaná Maníkó mináfáá-pói é'ankowana ména wenáúma maimaé iyéna Maníkómbá símai sáwí'a uwánkowana kaumbo-áátái úmai afa'mórae-wiyomba Maníkó é'ankowana ména

6 Maníkómbá símai sáwí'a uwánkena wenáwí'a símai sáwí'a éna Maníkómó méraipa'a símai sáwí'a éna wíyómpa'o méraawi símai sáwí'o uwátinkomba isááwánana

7 Maníkó é'ankowana ména Maníkóní waásise tiyéna miwí íyáákena seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye fí'o-fi'on-aaimo sun-kwáásíyé seyaafá'-máráfákén-kwáásíyá'é kawáánúwasa

8 seyaafá'-máráfá'ó méron-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe. Maníkó maramá ímbo úmakonka'a sipisípi-araakaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai pukáiwai wení aúfáífimba maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwi'a agaimakáifo mináúfáífímbá túwí'a ímbo agaiyáin-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe.

9 Kemá Yóni súnda ísáán-kwaasi pó'a mináái ísámai
kawe'án-oro.
10 Ándáfa'o mótinkanae sésamo ésa miyá ónááwe.
Tínkamonasa puwíwae sésamo ésa miyá ónááwe.
Mindásafesa Maníkóní waási ímba Maníkómbá aúwémba
wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai oro kemá Yóni súne.

11 Minkákémbó awánááwánda moórá-afaa-
poigo marafínkémbá iyéna sipisípi-araakaamba éna
a'nómpínkémbá kae-táánáímbá wérowana amóísáúmba
arááínkó amóísáúnkaamba éna
12 aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a ména fasi'aémbá
wenkákémbá maéna kísauma wémaena seyaafá'-máráfákén-
kwáásísáféna séna óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá máráaro
séna ááémo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo
mérowintafena aifa'ó iyún-afaa-poigontafena mináái séna
13 fí'o-fi'on-kisau
ímbo awánaron-kisau maéna séna wíyómpakemba iyamá
kumuwó súwana waási túranka'a kumúwana
14 Maníkó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigon-
aúranka'a fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau maéna
marapá'-wáási sáwí-ampa'a tafisímai méwétiyuwena
simátimena séna óraa'-afaa-poigo áúraambo úmaraiyana
wenáwí'a óraa'a íno séna ááémo moóráwigomo puwínkwae
séna tufúwana úwoimo mérowintafena mináái súwasa isésa
miyá uwaná
15 Maníkó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigo
áúraambo úmárówimba ááma amúwana aaí séna ken-ímáyáá
ímbo mósá makáawi tínkamiyasa púwóro súwasa miyá
uwaná
16 marafínkémbó iyáiwai óraaka súwasa óraa'-waasiye
úwoi-waasiye óntawara'-waasiye óntaiyain-kwaasiye
úwoimo nún-kwaasiye wayó-kísáúmó máén-kwaasiye
miyáumai-waasi óraa'-afaa-poigoni aúfái agaésa tuwímbai
túwayaanka'a agáúwasa tuwímbai tiyáánúrapa'a agáúwasa
17 tuwímbai mináfáá-póígón-áwí'a agáúwasa tuwímbai
nambá agaésa mindámbágóní áwáuma wenáwí'o agaimárón-
kwaasi tómbá méyánuwasa ímbo miyán-áúfáímó agaimárón-
kwaasi ímba tómbá méyánuraawe.

18 Kemá Yóni súmpo mináái kawe'-úmai imáyáan-oro.
Kawe'-ímáyááwárá'-wáási mindámbágóní áwáuma isánááwe.
Wenáwíkaken-aufaigoni nambamó torausíyamba 666 íníye
kemá Yóni súne.

14

Aú-imo siyáan-aai.

1 Minkákémbó awánááwánda kentáási sáwí-meyambo
maiyáiwai moórá-omapa'a minómákón-áwí'a Sáíyóni-
omapa'a mérowasa wesé'a sáwífa'-waasi mésa wenáwí'e
afowán-áwí'e túwayaanka'o agaimakón-kwaasi 144,000
waasi mérowa'a
2 isááwánda wíyómpakemba noniyasáúrakembo
sintenkáámbá súwana wíyónaai sintenkáámbá súwana
sáwífa'-waasimo uwíyembo tufúwówanamo sintenkáámbá
súwa'a isááwánasa
3 kawáániwaini ayáí-afagon-aúrampa'a mésa éíyaimbo
túnarowi túranka'e óraa'-waasi túranka'e mésa aú-ima sésa
marapá'-wáásífínkémbá Maníkó méyámbakain-kwaasi aan-
temba mi-144,000-wáási minímá kanaa'á sésa
4 miwí ímba aare-úmémbá ésa arupíse úmai mésa
kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai aráái wáúwana wemá
waásifinkemba méyámbarena Maníkóntáféna séna miwí kesí
waási ésa ení waásiwara'a ombá pósa ánaaemba fí'o-fi'on-
kwaasi miyá ónááwe súwasa
5 miwí ímba karo'-ááí sésa miwífímbá ímba sáwí-aai
wérowi mináú-ímá suwa'á ísaraumne.

Wíyómpaken-kisau-waasiyau-taai.

6 Minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo
sanaan-úramba farafámaena ásé-aai waé'wae'o índa-
aai marapá'ó méron-kwaasisafena seyaafá'-máráfákén-
kwáásíyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-aaimo sun-
kwáásíyé fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye miyáumai-waasisafena
simátimindasafena farafámae wénena
7 óraaka séna Maníkó aaifimbó maitinkáínda-kanaa tifo
Maníkón-áároi inkaisé'a wentáfé'a wení áwáuma fí'oran-
awaun-iye seró. Wíyóne marawé uwí-nóné non-úrane
úmakaiwain-imayaa é'a áwí'a mósá máráaro wíyómpaken-
kisau-waasigo siyáiye.

8 Súwana wenánaaembo wíyómpaken-kisau-waasigo túwai
séna óraa'-naokon-awi'a Pépíróni-nao'a tawisínaawisi
uwáguraiye. Miyá úwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'-
máráfákén-kwáási sáwí-ampa'a tafisímai métínkówasa fí'o-
fi'on-tantaa'a sáwísáwí'a uráawe minkwíyómpákén-kísáú-
wáásígó siyáiye.

9-10 Súwana minkáé'nárai tínaaembo wíyómpaken-kisau-
waasigo túwai óraaka séna waásimo óraa'-afaa-poigon-
imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe mósá
máráán-kwaasi Maníkó aaisambá tiyíníye. Mináfáá-
póígóní aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e agaimakáan-kwaasi
Maníkó aaisambá tiyéna ímba kári'-aisamba tiyínífo

óraa'-aisamba tiyínasa wíyómpakemba kawe-kísáú-wáási
túranka'e kentáási sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'e
iyamó wégaipa'a sáwí-wiyumbo ún-ontamba agaimakáipa'a
mésa títe'a ínasa ménaawe.
11 Iyafínkémbó úmúmbo iyíntemba aasiyaasí títe'a úmae
iyíníye. Óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo
úmárówin-imayaawe mósá márááwi mináfáá-póígóní aúfái
tine'ó agaimakáawi ímba saagésa aasiyaasí títe'a úmaena
iyíníye.

12 Kemá Yóni súmpo Maníkóní waási ísáaro. Maníkón-aai
wétawiyafe'a Ísuwe'o kááísamai
méraawi fasi'ámai méraaro kemá Yóni súne.

13 Minkákémbó isááwánda moóráwigo wíyómpakemba
simásimena séna maanááí aúfái-wandaaifimba agauwó.
Káfé'wara ánaaenkwara'a Fasi'aénkóe'o kááísamai méraawi
puwíyanamo éna Maníkó kawe'á uwátinkainiye. Maníkóní
ámútanko simásimena séna minááí érai'-aain-iye. Káfé'a
kísau maésa ánaaemba saagésa miwítí kísaufinkembo paápé
índa-tantaa'a miwífá'á wérainiye simásímakaiye siyáiye.

Waásisafena waé'mai-aaimo siyáin-aai.

14 Súwa'o awánááwánda moóráwigo waási-úrankoraawi
waén-áínánká'á ména a'nómpímbá íyáákaraiwaini kámo'a
korí-óntántámbó úmakon-kamo'a wérowana ayáámpimba
áwááise'o tómba taéfaem-paepae'a tokówana
15 minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo wíyómpa'-
amaan-daumpakemba kúwákárúwena ainánká'ó
mérowintafena óraaka séna marapá-tómbá fasi'aráífo
tómbó fakárénda-kanaan-ifo taéfaem-paepae'a toké fakaraaó
súwana
16 ainánká'ó mérowi wení taéfaem-paepae'a tokéna
mintómbá fákákaiye.

17 Fakarówana minámáán-dáúmpákémbá ánaaembo
kúwákárúwowi wewárá'á áwááise'o tóm-paepae'a taéfaem-
paepae'a tokówana
18 moóráwigo wenánaaemba wíyómapaken-kisau-waasigo
iyará'ó káráwiyowi póímo tufú'maimo agáén-ontan-
taarerakemba kúwákárúwena áwááise'o tómba taéfaem-
paepae'a tokówintafena óraaka séna marapá'á ándá-aramba
áfun-kaifo ení taéfaem-paepae'a toké minándá-árámbá
fakaraaó súwana

19 iséna minándá-árámbá fáká'makaiye. Tísamaifimbo
makésamo mapamíyanamo anombó kumínasamo uwíyan-
aempa'a makáiye. Minándá-áránkóní áwáuma sáwí-waasimo
éna Maníkó óraa'-aisamba tiyéna ándá-arambo
mapamíyantemba miyá éna
20 ándá-arambo mapamíyan-aempa'a óraa'-naokoni
awáífá'á mináémpákáámbá waási tufúkáiye. Ándá-
aran-anombo kúmíntemba miwítí naaemá kuména piri'-
nónkáámbá kumémena waási maamíntena ayáátááka'a
kunkáiye.

15

Afakaeté-sawi-meyankon-aai.

1 Kumúwa'o awánááwánda wíyómpa'a aiyowáí'a éna
waásimo aráátimiyan-i'a úwana sáá'a úwana afakaeté-sawi-
tantaa'a wérowasa wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi
mésa misáwí-tántáá'ó timíyanesa ésa mináfákáété-sawi-
meyamba timíyanamo misáwí-méyámbó tai'áínanamo éna
Maníkóní aaisambá tai'áínda awánaraumne.

2 Awánááwánda waaúnkáámbá sámo kaimbá wérowana
tuwímbai iyaráámbá kówasa mindón-áwáífa'a waási mésa
ímba óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-
imayaawe ímbo mósá márááwi wení nambamá tine'á ímbo
agaimakáawi óraa'-afaa-poigombo íyáákarowi mérowana
Maníkó uwíyemba tímakowasa tokésa
3 imá sésa Maníkóní kísau-waasigon-awi'a Mósesente ken-
táási sáwí-meyambo maiyáiwainte'a imá simátinkesa maará
siyáawe.
Emá Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fási'áémbó tokáandawi ení
kísau fí'oran-kisaumo máénda awánéta sáátafeta
únasa emá seyaafá'-máráfákén-kwáásíyá'ó kawáán-
uráandawi ení kísau arupíse úmai kawe'-úmai
wémaene.
4 Fasi'aénkóo e aantemba fí'oran-kawe'a úmai fí'onka'o
méraandawimba pósa seyaafá'-wáási enáároi inkaisésa ení
áwáu fí'oran-awaun-iye sénááwe. Ení kawe-kísáú aantembo
máénda paápé uráisasa awánésa seyaafá'-máráfákén-kwáási
empá'á tésa en-ímáyáá ésa enáwí'a mósá maránááwe
nonáwáífa'o mérowi minímá siyáawe.

5 Suwa'á minkákémbó awánááwánda wíyómpa'a ámáán-
daumpa'a Maníkóní ufaen-úran-daumpa'a ontá tigurówasa
6 wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-sawi-
meyambo timíyawi minámáán-dáúmpákémbá kúwákárúwesa

waén-únánkwátói súgáyáagayaamo ún-unankwatoi urésa
tíyaafaiya'a uriyon-tú'wáánkáú urówasa
7 éíyaimbo túnarowifinkemba moóráwigo afakaeté-taufa'a
timúwasa mintáúfápímbá Maníkó aasiyaasí maé'mae'o
índawimo aaisambó sínda-tantaa'a wérowana
8 naaúmpa'o úmúnte'o intembá Maníkóní ámáán-
daumpa'a wení fasi'aénkóe wení fí'oran-awaugoni ságoe'a
óraa'a úwasa waási ímba kanaa'á mindáúmpá'á iyésa
afakaeté-kisau-waasi afakaeté-sawi-meyamba tímatuwe'e
sésa mindáúmpá'á ímba iyáawe.

16

Maníkó aaisambó tíkain-aai.
1 Minkákémbó isááwánda ámáán-daumpakemba
moóráwigo mináfákáétéwisafena óraaka séna afakaeté-
taufapinkemba Maníkó aaisambó tiyínda-tantaa'a marapá'á
fayáúsu'maraaro súwana
2 mináfákáétéwifinkemba aifarááwí wení táúfapinkemba
marapá'á fayáúsuwowasa óraa'-afaa-poigoni aúfái tine'á
agaimakésa wenáúraambo úmárówin-imayaa mósá
makáawifa'a óraa'-namontomba túwawaapimpa'a kówana
títe'a uráiye.

3 Úwana wenánaaembo mérowi wení táúfapinkemba
uwí-nómpá'á fayáúsuwowana uwí-nónkó púwón-kwaasiti
naaeráámbá úwana uwí-nómpínkén-kwámbá putásaraiye.

4 Putásowana minkáé'nárai tínaaembo mérowi wení
táúfapinkemba nonaumpimpá'á fayáúsuwowana naae-
nómbá úkúwa'a
5 minkákémbá isááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo
nonká'ó káráwiyowi séna
emá kawe'-úramba úmai méraandawi aifa'á
mé káfé'wara'o méraandawi misáwí-méyámbó tímakaanda
kawe'-úmai arupíse uráane.
6 Ení waásiye enááimo simátímakaawiye tínkamuwasa
pukáantafe naae-nómbá útínkaraane. Mindásafe kawe'á
wée miwítí sáwí-kisaugon-anondáá tímakaane nonká'ó
káráwiyowi súwa'o
7 isááwánda moóráwigo póímo tufú'maimo agáén-ontan-
taarerakemba séna
Maníkó Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáandawi misáwí-
méyámbó tímakaanda
kawe'-úmai arupíse uráane
siyáiye.

8 Súwana minkáúmbónárau tínaaembo mérowi wení
táúfapinkemba aafáúrá'á fayáúsuwowana Maníkó
é'ankowana waási tine'ó iyamó kaintembá aa'á kéna tinepáí
fí'oraumai kówana
9 títe'a úwasa Maníkómbá símai sáwí'a uwánkesa
Maníkómpákémbá misáwí-méyámbá wétiye sumbánifo
miwítí sáwí-kisau ímba tuwésa Maníkómpá'á tésa wení
áwáu fí'oran-awaun-iye ímba siyáawe.

10 Ímba suwaná minéíyáíndárau tínaaembo mérowi wení
táúfapinkemba óraa'-afaa-poigo waásiya'o kawáán-urópa'a
fayáúsuwowana kumeu'á úwasa wemó kawáán-urówi
kumeu'-áémpá'á mésa títe'a úwasa wáá'a tésa tinááfí
wéunkutesa
11 títe'a úwana námomba kóntafesa Maníkó
wíyómpakewimba símai sáwí'a uwánkómbanifo ímba sáwí-
kisau tuwésa wempá'á tiyáawe.

12 Ímba tuwaná miséfátáásénárau tínaaembo mérowi
wení táúfapinkemba óraa'-nonkon-awi'a Yúférétísi-
nompa'a fayáúsuwowana mindómbá kará'náguwasa
aafáúmó íyáúsun-aempa'-marafa'a kawáán-urówiti aambá
wíyúntafena mindómbá kará'náguraiye.

13-14 Mindómbá kará'náguwa'o awánááwánda arááínkón-
óipinkemba sawaímá túwana óraa'-afaa-poigon-óipinkemba
sawaímá túwana karo'-ááímó simátímakowin-óipinkemba
sawaímá túwasa minkáúmbó-sáwáígó tirumpimbá kaumbo-
sáwí-ámútámbá mésa fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau
maésa Maníkóe'o tíyénesa seyaafá'-máráfá'á wénesa kawáá-
wáási tí'maesa Maníkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwaini óraa-
kanaa tíyénesa tiyáawe.
15 Kemá Yóni simátime'a súne. Ísu séna umén-kwáásímó
kafífímbó tentembá ímba ísarenka'o kúmónda simu'marésa
unáánkwátói úmaresa méraiyawi ímba unáánkwátói-
iyaintafesa tigaemá ónááwe Ísu siyáiye kemá Yóni súne.
Awánááwánda
16 minkákémbá kawáá-wáási tí'maesa moórá-aempa'a
máúpa'a Yúndaa-waasi-taaifinkemba Ípúru-aaifinkemba
Áámágétoni-marafa'e sésa túwaandu uráawe.

17 Uwaná mináfá'móráénarau tínaaembo mérowi
wení táúfapinkemba fiyúndámo torópa'a fayáúsuwowana
moóráwigo ámáán-daumpa'o kawáániwaini ayái-afarakemba
óraaka séna seyaafá-kísáú taí'áwiye súwana

18 wíyónaai súwana káúgau súwana aafáyáu toráwana
óraa'-marima téna marapá'á waási ááémo méronkakene
káfé'wara'o méraanka'e miyám-bárímá ímba wétaiye.
19 Óraa'-naopa kaumboráʼá maramá karuména tawákaa'-
úwana seyaafá'-máráfá'á óraa'-naopimpa'a tawisínaawisi
úwana Maníkó Pépíróni-oraa'-naopaken-kwaasi sáwí'o
umbá Maníkó imáyáa éna aaisambá tiyéna miwítí sáwí-
meyamba óraa'a timúwana
20 nonafufumpa'-márámá seyaafá'á maamíntasuwowana
omátomba arúwáísé uwágúwana
21 wíyómpakemba óraa'-umbaimo tain-óntánkáán-
kááíyaramba kuména waási tínkamuwasa Maníkómbá
símai sáwí'a uwánkaraawe. Óraa-kaaiyaramba óraa'a
sáwí-meyambo timúntafesa Maníkómbá símai sáwí'a
uwánkaraawe.

17

Pépíróni-waasi waé'mai-aaimo siyáin-aai.

1 Sáwí'a uwánkówana wíyómpakemba afakaeté-kisau-
waasi afakaeté-taufa'o tokówifinkemba moóráwigo
simásimena séna tina'á aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba
sáwí-meyambo maínda aráánáméno. Mininínkóní áwáuma
óraa'-naopa'a sáwífa'-nonawaifa'-naopa'an-iye.
2 Mindáópaken-kwaasimo fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o ombá
seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáási miyá uráawe. Uwói'o on-
dómbó nésamo uwói'o ontembá mindáópaken-kwaasi sáwí'o
ombá fí'o-
fi'om-barafaken-kwaasi tuwánésa miyá uráawe
simásímakaiye.

3 Simásimuwana Maníkóní ámútanko kempímbá óraa'a
uwásinkowana minkwíyómpákéwí sí'maena máásai-
marafa'a mósinkowa'o awánááwánda moórá-oraa'-afaa-
poigo moórá-inimba ayáátuwena ména áúwawaa'a naae-
áúmá úwana Maníkómbá símai sáwí'a uwánkaron-aai ane'á
agaimakówana afakaeté-a'nomba úwana miná'nómpímbá
taánáímba siyáánkai íyáúsurowana
4 mininínkóní unáánkwátói tuwímbai naae-únánkwátói
úwana tuwímbai sokón-unankwatoi uréna wení to'waai-
tántáá'á sáwífa'-ontamba tuwéna maimái uwásokena
korí-óntántámbó úmakon-don-anama ayáámpimba tokéna
mindón-ánáfímbá sáwí-tantaa'-aantemba ówitena waási
sáwísáwí'o uwáíní áwáuma mindón-ánáfímbá wérowana
5 aúwayaanka'a agaimaréna séna óraa'-naopa'-awi'a
Pépíróni-naopa'a aankaró'-ánká'ó nówi tinówa é'a marapá'ó
sáwísáwí'o owí tinówa úne agaimaréna súwana

6 Maníkóní waásiye Ísun-*aai* simátímakowiye tínkamuwasa
púwúwana uwóíˈo on-dómbó nésamo uwóíˈo ontembá
mininínkó tínkamena uwóíˈa úwaˈo awánááwánda sááˈa
úwana
7 wíyómpakewi simásimena séna ímba ááˈa íno. Mináfáá-
póígó mininínkómbó ayáákaimba afakaeté-aˈnomba iyáísana
siyáánkai-taanaimbo wéraiwaiye mininínkónté miwítí
áwáuma simámenaumne.
8 Awánáánda-afaa-poigoni áwáuma áááma ména
pukáimba póna aféúníyaim-baipinkemba íyáfasinainana
Maníkó taíˈásuwainiye. Maníkó maramá ímbo
úmakonkaˈa maéˈmaeˈo íyan-kwaasi-tuwiˈa agaimaréna
ímbo túwíˈo agaiyáin-kwaasi mináfáá-pói íyáfasinainda
awánésa táátafesa ónááwe. Ááéma ménamo pukáimba
íyáfasinaindasafesa táátafesa ónááwe wíyómpaken-kisau-
waasigo simásímakaiye.

9 Simásimena séna kaweˈ-ímáyááwáráwí minááígóní
áwáuma isánááwe. Mináfákáété-aˈnonkoni áwáuma
afakaeté-omapaˈa mininínkó méraipaˈan-iye. Mináˈnónkóní
áwáuwaraˈa afakaeté-kawaa-waasin-owe.
10 Mináfákáété-kawaa-waasifinkemba séfataase kawáán-
urésa púwúwana moóráwigo méraimba póna moóráwigo
ánaaemba paápé éna kárikaˈa méíniye.
11 Mináfáá-póígó áááémo ménamo pukáiwaini áwáuma
mináfákáété-kawaa-waasi tínaaemba kawáánindawi
éna mináfákáété-kawaaraamba miyá ínana Maníkó
taíˈásuwainiye.
12 Siyáánkai-taanaimbo wéraiwaini áwáuma siyáánkai-
kawaa-waasi kawáá-kísáú ímba maiyésa ánaaemba
óraaˈ-afaa-poigoni fasiˈaémbá maiyésa ampáánkáˈá
kawáánónááwe.
13 Miwítí fasiˈaémbá waásiyaˈo kawáán-íyantafesa
mimbórá-ímáyáá ésa óraaˈ-afaa-poigon-imayaa ésa
14 kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaimba tiyáíyana wemá
íyáákena seyaafá-fásíˈáénkwáráˈ-wáásí wení fasiˈaénkó
íyáákaraiwai póna seyaafá-káwáá-wáásíyáˈá kawáán-
uráiwai póna íyáákainiye. Táántena kesí waásin-owe
siyáisasa wembá ímba auwésa wenaráááimo wáéwi
íyáákaindaraˈa weséˈa méranaawe wíyómpaken-kisau-
waasigo simásímakaiye.

15 Simásimena séna awánáánda-nonkoni áwáuma aankaróˈ-
ánkáˈó nín-ininkomo mérain-donkoni áwáuma sáwífaˈ-waasi
seyaafáˈ-máráfákémbá fíˈo-fiˈon-tuwaraˈ-waasi fíˈo-fiˈon-
aaimo sen-kwáásín-owe.

16 Afáá-póígóe siyáánkai-taanainkwara'o awánáándawi
aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba tíyántafesa uwánkesa sáwí'a
uwánkesa unáánkwátói faú'máéwana unáánkwátói-iyaimba
mérainasa ama'á násuwesa ayáántámba agaisuwánááwe.
17 Maníkó misáwí-wáási imáyáa timúwasa mimbóra-
ímáyáá ésa waásiya'o kawáání-fási'áémbá óraa'-afaa-
poigomba amésa pósa Maníkóní imáyáafinkeni'a íyana
Maníkómó siyáin-aai paápé íníye.
18 Minínímbó awánáánda-ininkoni áwáuma óraa'-
naopakewi seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáásíyá'ó
kawáánowin-owe wíyómpaken-kisau-waasigo
simásímakaiye.

18

Pépíróni-naopa'o tawisínaawisi uráin-aai.

1 Simásimuwa'o awánááwánda moórá-kisau-waasigo
wíyómapakemba kuména óraa-fasi'aemba tokéna
wenanekembá marará'á kusán-kwégowana
2 óraaka séna tawisínaawisi uráimba óraa'-naopa'-awi'a
Pépírónifa'a tawisínaawisi uwáwisana sáwí-amutantone
fí'o-fi'o-sawi-tantaa'e mindáópa'a méraisana sáwí-numawe
inkáísón-dumawe mifá'á méraiye.
3 Pépíróni-naopaken-kwaasi fí'o-fi'on-tantaa'o sáwísáwí'o
umbá seyaafá'-máráfákén-kwáási tuwánésa miyá uráawe.
Seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáási Pépíróni-naopaken-
kwaasiti sáwí-amba aráááwakaawe. Seyaafá'-máráfákén-
kwáási óntamo tíma'maesa
nún-kwaasi óraa'-ontamba maénae sésa Pépíróni-
naopaken-kwaasiti sáwí-amba aráááwakaawe. Mindásafena
Pépíróni-naopa'a tawisínaawisi uwágúwana waási
taí'águraawe siyáiye.

4 Minkákémbó isááwánda wíyómpakemba moóráwigo séna
kesí waásisono. Sáwí'o ontembá miyá ofáínifo mindáópa'a
túwáaro. Miwítí sáwí-meyamba máéfainifo
mindáópa'a túwáaro.
5 Pépíróni-naopaken-kwaasi sáwí'o úmae iyáamba Maníkó
misáwí-tántáá'á imáyáa éna sáwí-meyamba wétimifo
mindáópa'a túwáaro.
6 Maníkóo mindáópaken-kwaasi sáwí'o ontáfé sáwí'a
uwátinkaao. Sáwífa'-i'a sáwí'o ontáfé kaesá-úmai sáwí-
meyamba tíma'mae iyuwó.
7 Tiráááimo tain-kísáúmó maésamo sésa kawe-kísáúsá
wémaumne sentembá títe'o índa-i'a uwátinke tirumbá
sáwí'a uwátinkaao. Miwí túma maimaé iyésa sésa

seyaafá'-máráfákén-kwáásíyá'á kawáánúndampo ímba keto'-
íníinkáántá éta ifi'á tánaumne siyáawe.
8 Maníkó Fasi'aénkó aaifimbá maitínkáíwai seyaafá-
fásí'áémbó tokáimba póna mimbórá-kánáá sáwí-meyamba
timínasa tuwímbai puwíyasa ifi'á táíyana aawaimá
táínasa puwíyana mindáópa'a iyamá káwíníye
siyáiye.
9 Simásuwena séna seyaafá'-máráfákén-káwáá-
wáásísómbá Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba
aráááíwaesa fí'o-fi'on-tantaa'a sáwí'o owí mindáópa'a iyamó
káínda-umumba awánésa toikafó-í'a urésa ifi'á tánááwe.
10 Miwítí sáwí-meyamba awánésa tata'á ínasa táátafesa
ésa némpa mésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-
naopa'o awánáúndasa siruntá wéiye. Fasi'aén-dáópa'a isaná
mimbórá-kánáá sáwí-meyamba tiyáiye sénááwe.

11 Síyasa Pépíróni-naopaken-kwaasi óntama ímbo
méyánuronka'a pukáantafesa mindásafesa seyaafá'-
máráfá'á óntamo tíma'mae nón-kwaasi ifi'á tánááwe.
12 Miwítí óntama tíma'mae nón-ontama óraa'-ontamba
tuwésa kawe'-óntámbá fí'o-fi'on-ontamba méyánuraan-
ontane kawe'-únánkwátói tuwímbai sokón-unankwatoiye
tuwímbai naae-únánkwátóiye taaimá kawe'-wíyúmbó
in-tááíyé tuwímbai-tantaa'a pói áwááyaantamba ésa
taaisambá ésa naae-óntántámbá ésa fasi'aén-óntántámbá
ésa aúfáíwara'-ontantambo úmakaan-tantaa'e
13 asaa-wiyún-kánámá tómpímbó uwándaan-kanawe asaa-
wiyúmbó ún-kanawe asaa-wiyúmbó úm-basawene ándá-
aran-done masawéne kanaráán-tóné antiríyáán-tóné póíma
tuwímbai purumakawé sipisípiye ósiye póímo maimaé
nón-taone wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miyám-baaran-
tantaa'a Pépíróni-naopaken-kwaasi ímba méyámbaresa
pukáantafesa ifi'á tésa
14 sésa tiráááimo tain-tántáá'á taí'áímba miwítí óntawe
miwítí to'waaiyé taí'áímba póna ímba aneka'á paápé íníye
sésa
15 óntamo tíma'mae nón-kwaasi miyán-tántáá'á timésa
óraa'-ontambo máén-kwaasi Pépíróni-naopa'o sáwí-
meyambo máémba awánésa tata'á ínasa táátafesa ésa
némpa'a mésa toikafó-í'a urésa ifi'á tésa
16 sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o
awánáúndasa siruntáán-iye. Miwí kawe'-únánkwátói naae-
únánkwátóiye sokón-unankwatoiye urésa miwítí to'waaí
óraa'-ontamba tuwésa maimái uwásokaawe.
17-18 Mimbórá-kánáá miwítí óraa'-ontama sáwí'a
uwásukaiye sénááwe. Nompín-táónkoni tifoísáíye nompín-
táómpimbo kísau máéwiye nompín-táómpimbo úwoimo

nówiye nompín-táómpimbo óntamo tíma'mae nówiye miyáumai-waasi mindáópa'a iyamó kain-úmúmbá awánésa némpa mésa sésa mindáókoma seyaafá'-náókomba íyáákarain-daokon-iye sésa
19 tirunkó sáwí'a ínasa ofaimá káúmai ti'nómpá'á tuwésa toikafó-í'a urésa ifi'á tésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntáán-iye. Mindáópaken-kwaasi sáwífa'-ontama makáamba pósa nompín-táómpimbo nón-kwaasi seyaafá'nánká sáwífa'-ontamba maiyáawe. Mimbórá-kánáá mindáó'a sáwí'a uwásukaiye sénááwe.

20 Kemá Yóni súnda kembiwí wíyómpa'o méraawiye Maníkóní waásiye Ísuni aantá-waasiye Maníkón-aaimo simátímakaawiye tirunkó kawe'á íníye. Pépíróni-naopaken-kwaasi kembiwí sáwí'a uwátínkáámba póna Maníkó anondáá sáwí-meyamba timínana póna tirunkó kawe'á íníye kemá Yóni súne.

21 Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí óraa'-ontamba umbaisé'o tón-ontamba maimaéna
uwí-nómpá'á mámetuwena séna minúmbái-óntámbó mámetuwáúndamo nompímbó kúwáfe'wintemba minóráá'-náóko Pépíróni-naokomba fasi'ámai sáwí'a uwásuwaanasa ímba aneka'á ónááwe.
22 Mindáópa'a waási ímba aneka'á uwíyemba tufuwésa kámemba tésa tayoíntésá imá sésa ímba miyá síyasa isánááwe. Seyaafá-tántáá'á ímba íyasa awánánááwe. Tómbá ímba agaíyamba awánánááwe.
23 Ómbá ímba kúra'mae níyamba awánánááwe. Aarewé waaiyé to'waaí ésamo síyamba ímba isánááwe. Mindáópaken-kwaasi óntamo tíma'mae nón-kwaasi seyaafá'-máráfá'ó tíma'mae
nón-kwaasi íyáákaraawe. Fintómó naambá seyaafá'-máráfákén-kwáásí tuwánésa karo'á sésa kawe'án-owe sésa misáwí-ámbá arááíwakaawe.
24 Mindáópaken-kwaasi imáyáa tímúwasa Maníkón-aaimo simátímakaawiye Maníkóní waásiye tínkamuwasa pukáamba póna Maníkó anondáá sáwí-meyamba tímakaiye siyáiye.

19

Wíyómpa'a imó siyáan-aai.

1 Simásuwowasa wíyómpakemba sáwífa'-waasimo sentembá suwa'á isááwánasa sésa

Maníkón-áwíta mósá maráúmne. Kentáási Maníkó seyaafá-
tántáá'á íyáákarena wení áwáuma fí'oran-awauma
isaná fasi'aénkwáráwí éna
2 mindásafena misáwí-méyámbó tímakaimba kawe'-úmai
arupíse uráiye. Mindáópaken-kwaasi seyaafá'-máráfákén-
kwáási sáwí-ampa'a tafisímai métínkówasa fí'o-fi'on-
tantaa'a sáwí'o uráamba póna sáwí-meyamba tímakaiye.
Mindáópaken-kwaasi Maníkóní kísau-waasi tínkamuwasa
pukáamba isaná anondáá sáwí-meyamba tímakaiye
simásuwesa
3 aneká sésa
Maníkón-áwíta mósá maráúmne. Mindáópa'a iyamá kéna
úmúmba úmae iyéna ímba tai'áíníye
suwasá
4 moórá-waai úmai éíyain-oraa'-waasiye éíyaimbo
túnarowiye Maníkó kawáániwaini ayáí-afara'o mérowin-
aúranka'a kífaesa wen-ímáyáá mósá marésa sésa érai'-aai
isatá Maníkón-áwíta mósá maráúmne siyáawe.

5 Suwaná minkákémbá kawáániwaini ayáí-afarakemba
aaigó aantemba séna kembiwí óraa'-waasifinkene úwoi-
waasifinkene Maníkóní kísau-waasi wenaísamaifimbo
méraawi seyaafá'á wenáwí'a mósá máráaro siyáiye.

Ísu wení waásimo tíyáín-aai.

6 Simásuwowasa sáwífa'-waasimo sentembá súwana
noniyasáúrakembo sintenkáámbá súwana wíyónaaimo
sintenkáámbá súwa'a isááwánasa óraaka sésa
kentáási Fasi'aénkó Maníkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai
kawáánisata póta wenáwíta mósá maráúmne.
7 Aú-inimbo tuwaai'waimpá'ó wíwae sésamo to'waai on-
tembá kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai kuntiyáínda-kanaa
amu'marésa méraiyan-kanaa tisaná póna sirunkósá aamoisá
isatá wení áwáuma fí'oran-awaun-iye súne.
8 Maníkó Ísumo kuntiyáínda-kwaasi kawe'-únánkwátói waén-
únánkwátói uwátínkáísasa méraawe siyáawe.
minúnánkwátóigoni áwáuma Maníkóní waási
arupíse-kisau wémaewe.

9 Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo Ísun-aaisafesa
timankúnkúmbo owísáféna imáyáa éna kembá Yónimba
simásimena séna maanááímó simáménda aúfáífimba
agauwó. Kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aaremó to'waai
on-tánómbó náíyantafena Maníkó táántain-kwaasi tirunkó
aamoí wéiye simásimena séna Maníkó mináái érai'a siyé
wíyómpaken-kisau-waasigo simásimuwa'a

10 wen-ímáyáá mósá maránae sé'a aísamaifimba
kífaewanana simásimena séna ímba miyán-uwo. Emó ení
waásise'o Maníkóní kísau-waasimo é'o Ísumo siyáimbo
taawiyáfóntemba kewárá'á Maníkóní kísau-waasigo úmpo
ken-ímáyáá ímbo mósá márénda Maníkón-ímáyáá aantemba
mósá maraaó simásímakaiye. Maníkón-aai simátímewimo
sembá Ísuntafesa wésewe.

Ísuntafena waé'mai-aaimo siyáin-aai.

11 Minkákémbó awánááwánda wíyómpa'a ontá tigúwana
moórá-poigon-awi'a ósi ména moóráwigomba ayáákowin-
awi'a éraikoma éna arupíse iwáí póna aaifimbó maitínkáímba
arupíse éna tíyáímba arupíse éna
12 aúranko iyaráámbá kówana a'nómpímbá íyáákaraiwaini
kámo'a sáwífa'a wiyéna wenane'á moórá-awi'a
agaimakówana mináwíkóní áwáuma fí'owi ímba ísááwana
we aantemba iséna
13 wení unáánkwátói naaefímbá tu'mái uwásokowasa
wenáwí'a Maníkón-ímáyáá aráátímíwai Maníkón-aaigon-iye
suwasá
14 wíyómpakewi tiyáíyawi waén-ósíyá'á mésa kawe'-
únánkwátói waén-únánkwátói urésa wembá arááíwáúwana
15 wenóipinkemba áwááiwara-paepae'a wérowana
seyaafá'-máráfákén-kwáásí karáínda-paepae'a wérowana
fasi'aén-táemo'a tokéna fasi'ámai kawáání́níye. Maníkó
seyaafá-fásí'áénkwáráwí wení namuro-wáásísáféna
óraa'-aisamba tiyínana fasi'aén-táemo'o tokáiwai sáwí-
meyamba timínana ándá-arambo mapámówanamo anombó
kúmíntemba miyá-sáwí-méyámbá timíníye.
16 Wení unáánkwátóiya'e amúntánká'é áwí'a agaimaréna
séna seyaafá-fásí'áénkwárá'-wáásí wení fasi'aénkó
íyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásíyá'ó kawáán-
uráiwain-iye séna agaimakáiye.

17 Agaimarówa'o awánááwánda moóráwigo wíyómpaken-
kisau-waasigo aafáúmó wéronka'a ména sanaan-úrambo
farafámaenamo nín-dumagontafena óraaka séna Maníkó
óraa-tomba waási timakáán-tómbá timínda pósa túwaandu
ónááwe.
18 Kawáá-wáásí tima'é i-wáásítí óraa'-waasi tima'é
fasi'aén-kwáásí tima'é ósison-tima'e tiyáá'maesamo nón-
kwaasi tima'é seyaafá'-wáásí tima'é úwoimo nón-kwaasi
tima'é wayó-kísáúmó máén-kwaasi tima'é óraa'-waasi
tima'é úwoi-waasi tima'é miyáumai-waasison-tima'e
tamandaaró siyáiye.

19 Súwa'o awánááwánda óraa'-afaa-poigoe seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáásíyé miwítí i-wáásíyé túwaandu ésa ósifimbo mérowiye wení waásiye tiyáíyanesa túwaandu uwasá
20 ósifimbo mérowi óraa'-afaa-poigomba ta'ótoresa karo'-ááímó simátímakowimba ta'ótokowana wemá áááma óraa'-afaa-poigon-aúranka'a fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisaumo maéna óraa'-afaa-poigoni aúfáímo tine'ó agaimakáan-kwaasi wenáúraambo úmárówin-imayaamo mósá makáan-kwaasi sáwí-ampa'a tafisímai métínkarowinte óraa'-afaa-poigonte mindárai ta'ótokesa úwoi mérowasa sáwí-marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo úpa'a túwówana
21 ósifimbo mérowi minkáé'náraiti waási óipinkem-pae'paetamba
karówasa putowaná numasónkó tima'á fáínaraiye.

20

Ayáátááka'a 1,000 aataimo maíyan-aai.

1 Miyá uwa'ó awánááwánda wíyómpakemba moórá-kisau-waasigo kuména aféúníyaim-baipinken-kima tokéna fasi'aén-ándá umbaimó tón-andama tokéna
2 arááínkómbá kunta'ótokena naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna marapá'-wáásí karo'-ááí simátíma'maena iyáiwain-awi'a waántáwankomba kunta'óto'mai 1,000 aatai úwoimo méraindasafena kárá'umarena
3 aféúníyaim-baipimba famétuwena óika'a awáááúmai senómbá támakaimba 1,000 aatai mimpímbá ména seyaafá'-máráfákén-kwáásí karo'-ááí simátiminasa érai'a siyé sefáímpóna mimpímbá ména 1,000 aatai tai'áínana faú'ankainana ampáánká'á níníye.

4 Minkákémbó awánááwánda kawáánuwaiti tiyáí-afama wérowasa minkáfámbá waási mérowana Maníkón-ímáyáá timúwasa waásiti áwáumo tísai úmai isáíyamba awánááwánda waási timambó wérowi Maníkón-aai Ísumo siyáimba simátímúwasa tinuwarambá kambísówasa pukáawi miwí óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbo mósá makówi óraa'-afaa-poigoni aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e ímbo agaimakówi miwí pukáampinkemba íyáfasinesa Ísu Káráísitiye'a kawáánésa 1,000 aatai ménaawe.
5 Minkánáá waási pukémpinkemba íyáfasinaiyan-kanaa aifa-kánáá ínasa 1,000 aatai maisuwésa fí'on-kwaasi pukémpinkemba íyáfasinanaawe.

6 Pukémpinkembo aifaˈó íyáfasinaiyawi tirunkó kaweˈá
ínasa aamoí ésa sáwí-marupaˈo iyamó kaim-bárúpátáfésa
ímba táátafesa ésa Maníkóní kísau Ísu Káráísitini kísau
maésa Káráísitiyeˈa kawáá-kísáú maésa 1,000 aataifimba
miyá ónááwe.

Waántáwankombo íyáákain-aai.

7 1,000 aatai maisuwéna waántáwankomba faúˈankainana
8 seyaafáˈ-máráfáˈá wénena seyaafáˈ-wáási karoˈ-ááí
simátímaˈmae wénena Kóki-waasiye Mékoki-waasiye
tiyáíndasafena tíˈmaena sáwífaˈ-waasi ímba kanaaˈó
torausówánda-waasi mésa
9 seyaafáˈ-áémpáˈá waásisomba tésa Maníkóní waási
méropaˈa Maníkó mindáópaˈa imáyáamo in-dáópaˈa
taúkúrowana wíyómpakemba iyamá kuména minkwáási
kugafútuwowana
10 Maníkó karoˈ-ááímó simátímakowimba
waántáwankomba taˈótoˈmai sáwí-marupaˈo iyamá
kámakama éna sáwí-wiyumbo
úm-barupaˈa famétuwena óraaˈ-afaa-poiye karoˈ-ááímó
simátímakowine famétukaim-baipimba famétuwowana tíˈa
úmae iyéna ímba taiˈáíníye.

Púwón-kwaasimo tísai índa-aai.

11 Minkákémbó awánááwánda kawáániwaini ayáí-afama
óraaˈa waé-áfámá wérowana moóráwigo minkáˈá mérowana
wempákémbá marawé wíyóm-baruˈe tuwínkaaˈ-uréna
áwiyokuwaˈo
12 awánááwánda pukáan-kwaasi óraaˈ-waasiye úwoi-
waasiye kawáániwaini ayáí-afagon-aúrankaˈa mérowana
Maníkó aúfáí-wandaaisomba fawaséna moórá-wandaaifimba
waási aúíˈa úmai maéˈmaeˈo íyawi-tuwiˈa wérowana
tuwímbai-wandaaifimba waási marapáˈó uráan-aai
wérowana Maníkó mináúfáí awánéna miwítí áwáu tísai
úmai iséna aaifimbá maitínkaraiye.
13 Uwí-nómpímbó pukáan-kwaasi íyáfasinowasa marafáˈó
pukáan-kwaasi íyáfasinowasa pukáan-aempakemba
íyáfasinowana Maníkó moórá-mora-waasi miwítí áwáu
tuwánéna aaifimbá maitinkéna
14-15 waási aúíˈa úmai maéˈmaeˈo íyawi-tuwiˈa agaimakón-
kwandaaifimba awánómba ímbo túwíˈo wérowi Maníkó sáwí-
marupaˈo iyamá kámakama úm-barupaˈa famétuwowana
púwón-aempaˈa taiˈówasa waási ímba aneka ˈá púwúwaˈa
awánaraumne.

21

Aú-marawe aú-wiyom-barukon-aai.

1 Minkákémbó awánááwánda marawé wíyóm-baruˈe
taíˈáguwana aú-marawe aú-wiyom-baruˈe wérowana
mararáˈá uwí-nómbá ímba wérowaˈa
2 awánááwánda aú-naoˈa kaweˈ-náóˈ-úramba
wíyómpaˈa paápé uréna Maníkómpákémbá kuména
Yérúsaremufakaan-daoˈa úmbanifo aú-naoˈa úwana aú-ininko
aú-unankwatoi toˈwaai urénamo awaaikómpáˈó wintembá
mindáóˈa toˈwaaí úmakowana
3 kawáániwaini ayáí-afarakemba moóráwigo óraaka séna
káféˈa Maníkómó mérainda waásifimba ména miwíséˈa
mérainasa miwí wení waási-iˈa íyana miwíséˈa ména ímbo
tiyuwáínda
4 miwí tiˈnimá uwátiyuwainana ááéraan-tantaaˈa seyaafá
taíˈásuwainasa pósa ímba puwésa ímba toikafó-íˈa ésa ímba
ifiˈá tésa ímba tíˈa éna miyá íníye siyáiye.

5 Súwana kawáániwaini ayáí-afaraˈo mérowi séna seyaafá-
tántááˈá aúma úne simásuwena séna maanááímó simámunda
aúfáífimba agauwó. Mináái éraiˈ-aai póna paápé íníye
simásimena
6 séna seyaafá-kísáú taíˈáwiye. Aifaˈé ánaaenkoni
áwáuma kemá úne. Ááéma méˈa kífeˈwaraˈa méˈa
maéˈmaeˈa ónaumne. Seyaafá-tántáákóní áwáuma kemá
úne. Nontáfénamo tinkáíndawi nombá tíménasa ímbo
méyámbaraiyamba úwoi tíménasa aúíˈa úmai maéˈmaeˈa
ónááwe.
7 Sáwí-tantaakombo íyáákaawi kempákémbá kawe-tántááˈá
seyaafáˈó tíménda miwítí Fasiˈaénkó onasá kesí iyámpói-iˈa
ónááwe.
8 Énifo ímbo fasiˈámaimo keséˈo méraawiye ímbo
keséˈo kááísamaimo méraawiye sáwíˈo owíyé waásimo
tínkamowasamo púwówiye aare-úméné waai-úménémó
owíyé fintómó naawíyé úwaaˈo owíyé karoˈ-mánikóné
waántá-waasiye-imayaamo mósá márááwiye karoˈ-ááímó
sewíyé miyámó on-kwáási sáwí-marupaˈa iyamá kámakama
éna sáwí-wiyumbo im-bárúpáˈá Maníkóní némpaˈa mésa
maéˈmaeˈa ónááwe siyáiye.

9 Súwana wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-
taufaˈa tokésa afakaeté-sawi-meyambo tímakowifinkemba
moóráwigo simásimena séna tinaˈá Ísun-aaisafesa
timankúnkúmbo owí kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aú-
ininkaambo on-kwáási aráánáméno súwana
10 Maníkóní ámútanko kempímbá óraaˈa uwásinkowana
síˈmaena óraaˈa ayáátááˈ-omapimba mósinkena
awánaao súwaˈo awánááwánda kaweˈ-náóˈ-úramba

Yérúsaremufakaamba wíyómpakemba Maníkómpákémbá kumúwana
11 Maníkóní sámo kaimbá mindáópa'a wérontafena mindáó'a sán-kówasa óraa'-ontambo tuwésamo maiyáan-ontambo taaéná-wisiyan-ontambo makáawana sámo kaintembá mindáó'a miyá éna sán-kwégowasa
12 sí'á óntantamba sanaan-úramba úmakowana misípímbá ontá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontama wérowasa minóntárá'á wíyómpaken-kisau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi káráwiyesa mérowana Ísarerin-áánintontuwi'a sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi-tuwi'a minóntárá'á agaimakówana
13 aafáúmó íyáúsun-aempa'a kaumbo-óntá úwana aafáúmó kúwáferon-aempa'a kaumbo-óntá úwana séfasefa'-aempa'a kaumbo kaumbó úwasa
14 óntamba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontamba marésa minóntánká'á sí'á úmakowasa minóntánká'á kentáási sáwí-meyambo maiyáiwaini aantá-waasi-tuwi'a agaimakówa'a awánaraumne.

15 Awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasigomo simásímakaiwai ayáámpimba moórá-taemo'a korí-óntántámbó úmakon-taemo'a tokéna mindáó'e minóntáwé misí'émó awaiya'maráínda-taemo'a tokéna
16 mindáópa'a wení taemótamba séfasefa'-aempa'a awaiya'maréna toráúfa'a awaiya'marówana seyaafá'-áémpá'á awaiyarí'a éna ayáátáá'a 12,000 úwana
17 síkóní a'nónká'ó awaiya'marómba 144 úwana waásimo torausúmba miyá úwana
18 misí'á taaéná-wisiyan-ontantamba úmakesa mindáó'a korí-óntántámbá úmakowana sámo kaintembá úwasa
19 sí'ó úmakon-ontanka'a to'waaí úmakesa kawe'-óntántámbá to'waaí úmakesa aifa'á taaéná-wisiyan-ontamba makésa miwá afófora'a sokón-ontamba fasi'aén-óntámbá marésa miwá afófora'a waén-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa
20 miwá afófora'a fafután-óntámbá marésa miwá afófora'a naae-óntámbá marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba fasi'aén-óntámbá marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbá marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa miwá afófora'a sokón-ontamba marésa miwá afófora'a naae-óntámbá marésa miyáumai-ontamba to'waaí úmaresa
21 moórá-ontara'a súwáásuwaakisamba úmakesa sísamaifakemba kae'á kumbaimái-ontara'a sísamaifakemba kae'á kumbaimái-suwaasuwaakisamba minóntáráfámbá úmakesa aambá korí-óntántámbá akwí'makowana sámo kaintembá uráiye.

22 Sámo kaintembá úwana Fasi'aénkó Maníkó
seyaafá-fási'áénkwáráwíyé kentáási sáwí-meyambo
maiyáiwaiye méroyana póna ámáán-damba ímba wérowa'a
awánááwánana
23 mindáópa'a Maníkóní sámo kainkó sáma kátinkowana
kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai miyá úwana póna
aafáúwé wíyóne mindáópa'a ímba wérowa'a awánááwánana
24 mindáópa'o sámo kátínkáíwai seyaafá'-máráfákén-
kwáási sáma kátinkainasa seyaafá'-máráfákén-káwáá-wáási
túwí'o wéraindawi mindáópa'a koméraiyana
25 mindáópa'a nó'waamba ímba ínasa pósa sí'-óntámá
ímba úmaresa úwoi tisúwéwana wérainasa
26 seyaafá'-máráfákén-kwáási túwí'o wéraindawi miwítí
kawe-tántáá'á maimaésa mindáópa'a koméraiyana
27 mindáópa'a sáwí-tantaa'a ímba wérainasa sáwí'o
íyawiye karo'-ááímó síyawiye ímba iméraiyasa kentáási
sáwí-meyambo maiyáiwaini aúfáí-wandaaifimba aúí'a úmai
maé'mae'o íyawi-tuwi'a agaimakáinda-waasi aantemba
mindáópa'a koménaawe.

22

1 Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo moórá-nomba
aráásimuwana mindómbá sámo kón-domba úwasa waási nésa
maé'mae'o íyan-domba Maníkóe kentáási sáwí-meyambo
maiyáiwainte

tiyáí-afarakembo kumúmba
2 mindáókoni aampimbá kumúwana séfasefa'-aipa'a
taaimá wéna arambá iyówana waási nésa maé'mae'o íyan-
taeramba moórá-wiyonka moórá-wiyonka'a arambá wéiyena
úwana mintáénáma seyaafá'-wáási newaná ímba tí'a éna
tai'áínana
3 Maníkómó sáwí'a ofo túwáaromo sínda-tantaa'a ímba
wérainana Maníkóe kentáási sáwí-meyambo maiyáiwainte
tiyáí-afama wérainasa wení kísau-waasi wen-ímáyáá mósá
marésa
4 wenói'a awánésa wenáwí'a túwayaanka'a agaimaráíyana
5 nó'waamba ímba ínana aa'á ímba káínana Fasi'aénkó
Maníkó sáma kátinkainasa pósa ómbá ímbo kúrárémba
kawáá-kísáú maimaé iyésa ménaawe.

6 Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo simásimena
séna mináái érai'-aai póna paápé íníye. Fasi'aénkó Maníkó
wenáái simátímewi wení ámútambo tímíwai wení kísau-
waasigomba wíyómpakemba ai'maréna séna kárika'o paápé
índa-tantaa'a kesí kísau-waasi aráátimiyo siyáiye súwana

7 Ísu séna isaaó. Kárika'a kumónaumne. Mináúfáífímbó
wérain-aaimo kárika'o paápé índa-aaimo isésamo
taawiyafíyawi tirunkó aamoí íníye Ísu siyáiye.

8 Súwa'a kemá Yóni mináái isé'a awáné'a wíyómpakewi
aráásímakaiwai aísamaifimba kífae'a wen-ímáyáá mósá
maránae sé'a ówánana
9 simásimena séna ímba miyán-uwo. Emó ení waásimo
Maníkón-aaimo simátímakaandawiyemo maanáúfáífínkén-
ááímó taawiyáfón-kwaasiyemo Maníkóní kísau-waasimo on-
tembá kewárá'á Maníkóní kísau-waasi úmpo ken-ímáyáá
ímba mósá maré Maníkón-ímáyáá aantemba mósá maraaó
siyáiye.

10 Simásimena séna maanáúfáífínkén-ááímó paápé índa-
tantaa'a kárika paápé ínífo ímba aúpá'ó márénda afora'á
maraaó.
11 Minkánáámó tínda sáwí'o íyawi sáwí'a íyasa sáwí'o
úmaimo méraiyawi sáwí'a úmai mérewasa kawe'ó íyawi
kawe'á íyasa kawe'ó úmaimo méraiyawi kawe'-úmai
ménaawe siyáiye.
12 Súwana Ísu séna ísáaro. Kárika'a kumónaumne. Kemó
máén-kisaugoni méyámbá maimaé'a kumónaumne.
13 Aifa'é ánaaenkoni áwáu kemá úne. Ááéma mé'a
kíféwara'a mé'a maé'mae'a ónaumne
Ísu siyáiye.

14 Súwasa mindáókoni ontará'á iyésa taaéramba nésa
maé'mae'o íyantafesa unáánkwátóimo non-kwíyówanamo
kawe'ó intembá miwí kawe'-úmai méraawana tirunkó aamoí
wéiye.
15 Sáwí'o owíyé fintómó naawíyé úwaa'o owíyé aare-úméné
waai-úménémó owíyé waásimo tínkamowasa púwówiye
karo'-mánikóné waántá-waasi-imayaamo mósá márááwiye
karo'-ááísáfésa aamoimó owíyé miyámó úmaesamo kowí
mindáópa'a ímba iyónááwe.

16 Ísu séna kemá Ísu wíyómpakemba kesí kísau-waasigomba
ai'maráúnana kentópa'a kuména mináái Fasi'aénkóní
waási isáíwae séna kusimátímakaiye. Kemá Téfítin-
aísaafitantambo uráundawi é'a aafáúmó íyáúsisanamo
wérain-o'a kemá úne Ísu siyáiye.

17 Súwasa Maníkóní ámútankoe kentáási sáwí-meyambo
maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwáásíyé sésa Maníkómpá'á
teró síyasa minááímó ísááwi Maníkómpá'á teró sénááwe.

Nontáfénamo tinkáíndawi Maníkómpá'á teró. Maníkómpá'á
kónae síyawi tíyana Maníkó maé'mae'o íyan-domba úwoi
timínasa nésa maé'mae'a ónááwe.
18 Kemá Yóni paápé índa-tantaa'a maanáúfáífímbá
agaimaré'a maanáúfáífínkén-áááimó isáíyan-kwaasisafe'a
óraaka sé'a maanááífímbó tuwímbaimo kentí imáyáafinken-
aaiwara'o síyanamo éna Maníkó sáwí-meyambo timínda
agaimaré'o simátimunda-sawi-meyamba timíníye.
19 Tuwímbaimo maanááífínkémbó paápé índa-tantaa'o
tínaaembo uwámiyanamo éna Maníkó minkwáásísáféna séna
minkáwé'-náópa'a ímba iyé'a maé'mae'o íyan-taeramba
ímba nánááwe. Maanáúfáífímbó simátimunda-aaisafena
síníye kemá Yóni súne.

20 Minááí érai'-aain-iye siwáí kárika'a kumónaumne sisa'á
érai'-aain-ifo Fasi'aénkó Ísu érai'a úwoi kumuwó súne.
21 Fasi'aénkó Ísu Maníkóní waási úwoi túwa'nai ína'a
méraaro. Minááí érai'-aain-iye.
Minááí taí'áiye.